Tévedések játéka

ANDOR LÁSZLÓ

Egy hét nagy idő a politikában – mondta egykor Harold Wilson brit miniszterelnök, aki pártja élén négy választást nyert meg, mindig kis többséggel kormányzott, posztjáról való távozása pedig mindmáig az egyik legtitokzatosabb fejezete a brit közelmúltnak. Nos, mi is megélhettünk most egy efféle wilsoni fordulatot. Egy olyan hetet, amelynek elején még arról szóltak a hírek, hogy a sportminiszter távozása mellett nagyrészt az államtitkári szintet fogja érinteni a kormány átalakítása, a végén pedig már a kormányfő utódlásáért folyt nyílt verseny a szocialista pártban.

A fordulat kibontakozásából és az azt kísérő nyilatkozatokból az derül ki, hogy a történtekben volt valami szükségszerű, de ugyanakkor egyik szereplő sem kapja meg azt, amire számított. Mondhatjuk úgy is: a tévedések

MARABU RAJZA

játéka ez. Az ellentmondásos helyzetet ezért a kezdeményezők nézőpontjából célszerű kezdeni, de aztán ki kell terjesztenünk néhány általánosabb kérdésre.

A szabad demokraták, akik a kormányfőtől megvonták a bizalmat, nyilván arra számítanak, hogy ettől saját reputációjuk javul majd a keménység (az elvek melletti kitartás) felmutatásával, és esetleg visszanyerik azok támogatását is, akik két évvel ezelőtt a D–209-es ügy „elügyetlenkedésekor" elpártoltak tőlük. Mivel azonban egy olyan miniszter védelmében folyamodtak a végső eszközhöz, aki valóban alulteljesített és népszerűtlen volt, akciójuk legalábbis álságosnak nevezhető. Amit *Medgyessy* az SZDSZ egyes politikusainak felelőtlenségéről mondott, nehezen vonható kétségbe, és egyre nyilvánvalóbb.

Nincs könnyebb helyzetben az MSZP elnöksége sem. Széles körű felháborodást váltott ki egyrészt Medgyessy hirtelen cserbenhagyása, másrészt a vezetés új jelöltjének rapid kiválasztása. Sajnos ez most komoly terhet jelent *Kiss Péternek*, aki pedig már eddig is sokszor helyettesítette Medgyessyt, és akit egyébként az egyhangú nyolcak mellett a minisztereket közelről figyelő frakció nagy többsége is támogatásáról biztosított. Azoknak a képviselőknek és elnökségi tagoknak, akik Kissre szavaztak, most saját politikai tőkéjük védelmében is meg kell próbálniuk meggyőzni a kongresszust döntésük helyességéről.

Akik a pártban a nyár folyamán elégedetlenek voltak azzal, hogy a kormányfő a pártkongresszus előtt akarja átalakítani a kormányát, most duplán elégedetlenek lehetnek azzal, hogy a pártelnökség a kongresszus előtt, saját hatáskörében döntött Medgyessy menesztéséről. Az

A szerző közgazdász, az Eszmélet című folyóirat főszerkesztője

MSZP elnöksége rádöbbenhetett: bár ők a nagyobbik koalíciós párt vezetése, nem képesek többre, mint az SZDSZ: kormányfőt buktatni tudnak, de újat kreálni nem. Igaz, egy évvel ezelőtt még a Pénzügyminisztérium szóvivőjét sem tudták eltávolíttatni, most viszont egy szemvillanás alatt a kormányfőt állították félre.

Csalódhat személy szerint *Kovács László*, akinek a korábbi évek során szerepe volt *Nyers Rezső* és *Horn Gyula* megbuktatásában is (folytathatnánk a sort olyan pártközeli technokratákkal is, mint *Kiss Elemér* vagy *Balázs Péter*), és aki ezúttal Medgyessy Péter alól húzta ki a széket. Immár biztosan nem saját előmenetele érdekében vállalkozott a kíméletlen lépésre, hiszen az áldozattól nemrég megkapta az öt évre szóló és igen jól fizető brüsszeli megbízatást. Bekövetkezett viszont az, amit ő biztosan nem kívánt elérni: *Gyurcsány Ferenc* most miniszterelnök lehet, de ha nem, akkor is az MSZP egyik vitathatatlan legitimitású csúcspolitikusa lett hirtelen.

Az MSZP közvéleménye és vezető testületei három nap alatt eljutottak két alkalmas jelölthöz. Mindkettő megtestesíti a folyamatosságot és a változást is. Medgyessy azonban mindkettőnél népszerűbb volt. Így bárki is lesz az új kormányfő, nem lesz tőle elvárható, hogy a kormánypártok népszerűségét egyhamar felfelé húzza, hacsak nem maga a változás és fiatalítás vet majd hirtelen jó fényt a koalícióra és azon belül az MSZP-re. Nem volt és ma sincs akkora mozgástere a kormányzásnak, hogy annak tartalmi változása alapozhasson meg valamiféle ugrásszerű népszerűség-javulást.

A szocialisták legnagyobb tévedése az volna, ha azt gondolnák, hogy a miniszterelnök-váltással végül is megtették a tőlük telhetőt, és aztán újra paszszivitásba vonulhatnak a következő meg az azt követő kongresszusig. Ha azt gondolnák, hogy ők a zsűri, amelynek időről időre értékelnie kell a kormány teljesítményét. Nos, ez egy kapitális szereptévesztés, hiszen a zsűrit a választók alkotják, akiknek szemében a kormányokról és kormánypártokról alkotott ítéletek között szoros az összefüggés, még akkor is, ha a szóban forgó pártok tagjainak egy jelentős része nem kimondottan aktív, és többnyire nincs közel a döntéshozó centrumokhoz. A Medgyessy-kormány első két évének teljesítményével 2006-ban az MSZP-nek és az SZDSZ-nek így is, úgy is el kell majd számolnia, különösen azért, mert ahhoz mindkét kormányfő-esélyes szorosan kötődött (egyik mint főtanácsadó, a másik mint kancelláriaminiszter).

Kérdés, hogy ha ennyi ellentmondás jelenik meg a mai helyzetben, vajon mi a mostani események végső mozgatója? Úgy tűnik, Medgyessy Péter leváltására eredendően a politikai emlékezet, illetve annak valamiféle tudatalatti rétege vezette a két kormánypárt vezetőit. Természetszerűleg mindkét párt arra törekszik, hogy 2006-ban győzzön a koalíció, mint ahogy ez volt Medgyessy célja is. Csakhogy az 1998-as vereségéből az SZDSZ-ben nagyon sokan azt a következtetést vonták le, hogy ott úsztak el az esélyeik, hogy nem ugrottak ki időben a koalícióból. Az MSZP-ben pedig sokak számára az maradt meg, hogy időben le kellett volna cserélni a kormányfőt. Hogy ezek a következtetések mennyiben megalapozottak, azon lehetne vitatkozni, de számos politológus is visszhangozta őket azóta, s így kvázi-tudományos alátámasztást is nyertek.

Az EP-választási vereség, illetve a kormány és pártjai azóta bekövetkezett népszerűségvesztésének hatására ez a mélyen elraktározott, tudatalatti tanulság mindkét pártban dolgozni kezdett. Nem volt persze szükségszerű, hogy két hónap leforgása alatt eredményre is vezessen, de végül is a két fél ráléphetett az 1996–97-ben „elvétett" útra. Kérdés azonban, hogy ez az út oda vezet-e, ahová gondolják. *Kuncze* és *Fodor*, Kovács és *Lendvai* tudat alatt most egy kicsit Horn Gyulát buktatta meg, azt feltételezve, hogy a távozó kormányfő a ciklus első feléhez tapadó kellemetlenségeket is magával viszi, az új arccal pedig könnyebb lesz a 2006-os marketingkampány. Ami akár igaz is lehet. Valószínűleg az MSZP-ben is sokan értettek egyet azzal, amit a koalíciós partner oldaláról *Kis Jánostól Bauer Tamásig* sokan elmondtak, miszerint Medgyessynek mennie kell. Azt is hozzátették azonban, hogy „előbb vagy utóbb". Ez azt jelenti: nem mindegy, mikor és hogyan, és főleg nem jó, ha a szabad demokraták jelölik meg az időpontot.

Medgyessynek tehát több tekintetben is igaza volt a mögötte álló pártok megítélésében, akár a két párt vezetésével szemben is. Jól érezte például azt, hogy az MSZP és a kormány arculatának építését nem lehet *Ron Werberre* bízni. Ösztönözte a fiatalítást – igaz, itt a középgeneráció számára túlzottan is provokatív módon beszélt a kétgenerációs ugrás szükségességéről. Mindazonáltal Medgyessy nem egy jó döntést hozott az augusztusra megérlelt kormányátalakítás során is. Így például megalapozottnak tekinthető az építési és fejlesztési tárca felállítása, és az oda jelölt *Veres János* is vitathatatlanul a kormánytagságra megérett politikus, és ő a jövő egyik kulcsfigurája. Ezt egyébként megerősítették az eddig államtitkárként tevékenykedő politikus részére érkezett miniszterelnöki jelölések is. Bizonyítéka ez annak, hogy az új generáció számára az MSZP-ben sem a klikkesedés az érvényesülés legjobb útja, hanem a tisztességes és szívós munka. Rajta kívül *Toller László* lehet e rendkívüli hét nyertese, aki a maga keresetlen szavaival igen széles rétegek véleményét foglalta össze az ünnep előtti, bár ahhoz kevéssé méltó akcióról.

Mire a miniszterelnök-váltási folyamat lezárul, még több személyről, csoportról derülhet ki, hogy elszámította magát. Az azonban, hogy a tévedések játéka végül víg- vagy szomorújáték lesz-e a baloldal számára, csak 2006-ban dől el.

Két választás Magyarországon

LENGYEL LÁSZLÓ

A szocialisták ma miniszterelnököt, októberben pártelnököt választanak. *Kovács László* távozása és *Medgyessy Péter* politikai öngyilkossága eddig még nem kérdőjelezte meg a 2001 tavaszán kialkudott szocialista konstrukciót: harcos, kemény, ellenzékkel viaskodó pártelnök és békés, középre tartó, szakértő, munkát végző miniszterelnök kettőse. A szocialisták a „rossz rendőr – jó rendőr" koncepcióval lepték meg a 2002-es választásokon ellenfelüket, kettéválasztva a pártelnöki és miniszterelnöki funkciókat. A választások sikerültek, a kormányzás nem. Kovács László képtelen volt összeegyeztetni önmagában a harcos belpolitikust és a megfontolt külpolitikust. Medgyessy Péter pedig szakértő munka, stratégiai kormányzás helyett politikusi kommunikációjára összpontosított. Ennek eredménye: sok népszerű és megalapozatlan ötlet, kevés végrehajtás.

A Medgyessy-féle öngyilkossági kísérletből következő palotaforradalom vezethet teljes lázadáshoz a pártban, vagy békésebb átalakuláshoz. E pártban eddig állandóan egyenlítettek: kilendítettek egyik irányba, majd gyorsan visszaegyensúlyoztak a másikba. Az érzelmek a lázadásnak, a „végképp eltörölni"-nek kedveznek. Ez nemcsak a jelenlegi vezetést söpri félre, de feltehetően a készülő költségvetést is elsodorja. Lehet, hogy visszakorrigálnak októberben az elnökkel, csakhogy akkor már késő. Eddig mindent *Orbán Viktor* forgatókönyve alapján csináltak. „Nekünk csak meg kell várnunk, hogy lemészárolják egymást, s akkor jő a jó Fortinbras" – dőlt hátra megnyugodva a hős.

Milyen legyen egy ciklus közepén beállt miniszterelnök? Milyen egy választásokra készülő pártelnök? Eddig egyetlen tapasztalat áll rendelkezésünkre. A szürke, de kormányzóképes *Boross Péter* reménytelen helyzetben átvette Antall József örökségét. Minőségileg jobb kormányt csinált, de elveszítette a választásokat. Jobb volt az országnak, rosszabb az MDF-nek. A miniszterelnöknek öt képességgel kell rendelkeznie (kormányzóképesség). Először: valamiféle világképpel, tájékozódó képességgel, stratégiai képzettséggel. Antall Józsefben és Orbán Viktorban megvolt, Boross Péterből, *Horn Gyulából*, Medgyessy Péterből hiányzott.

> Itt már nincs Amerika felfedezése, újabb nyulak előráncigálása a kalapból, hanem két-három eldöntött cél könyörtelen és kínos elérése.

Gyurcsány Ferencben megvan, *Kiss Péterből* hiányzik. Gyurcsány „mer baloldali lenni", tudatos antiglobalista és antiliberális. Kiss Péter üléspontja ugyancsak balra van, de állláspontja nincs – finomabban: formálható. Gyurcsánnyal kivörösödik az MSZP, Kiss Péterrel rózsaszín marad.

Másodszor: bírnia kell politikai taktikai és technikai, továbbá közigazgatási tapasztalatokkal és/vagy tanulóképességgel. Antall nélkülözte és Orbánból is hiányzott, de később beletanult. Boross, Horn, Medgyessy rendelkeztek vele. Gyurcsányból hiányzik, Kiss Péterben megvan. Harmadszor: célszerű valamiféle szakértői, speciális tudást – közgazdaság, jog, diplomácia – felmutatni. Antall jó közjogi és állampolitikai, Medgyessy közgazdasági ismeretekkel bírt, a többiekből hiányoztak. Sem Gyurcsánynak, sem Kiss Péternek nincsenek speciális ismeretei.

Negyedszer: képesnek kell lennie kormányzati csapat kiválasztására, csapatmunkára, koalíciós együttműködésre, politikai döntésre. Antall, Horn és Medgyessy nem voltak képesek, Boross, Orbán képesek voltak. Gyurcsány magányos lovas, Kiss Péter csapatember. Végül: kommunikációképesnek, közszereplőnek, médiaembernek kell lennie. Antall, Boross, Medgyessy nem voltak azok, Horn, Orbán igen. Gyurcsány kommunikátor, Kiss Péter nem.

A hitelesség egyszerre áll az életpálya elfogadhatóságából és a szavahihetőségből. A miniszterelnök-pártelnök kettős konstrukcióban, a miniszterelnök-jelöltnél felértékelődik a bürokratikus életpálya és a teljesítménnyel megerősített szavahihetőség. Látott már költségvetést. Képviselt és egyeztetett már érdekeket. Nemcsak szájal, megteszi. Ez Kiss Pétert kedvezményezi. Jobb közigazgató, roszszabb politikus. Jó munkaügyi miniszter, működőképes kancellár, gyenge frakcióvezető. Enynyire hitelesített. Gyurcsány vastapssal fogadott beszédet fog mondani – ki tudja, hogyan fog kormányozni?

Medgyessyvel nem az volt a baj, hogy nem tudta kiejteni az „útelágazás" szót, hanem hogy nem dolgozott és nem volt önkritikája. A szocialistáknak és a liberálisoknak húzniuk, hajtaniuk, dolgozniuk kellene. Egyetlen mérce a teljesítmény. Itt már nincs Amerika felfedezése, újabb nyulak előráncigálása a kalapból, hanem két-három eldöntött cél könyörtelen és kínos elérése. Egészségügyi csomag, szociális csomag, adócsomag – slussz. Reggel bemenni és az éjjel elolvasott előterjesztést vitatni, dönteni. Végrehajtani. Számon kérni. Apparátusokat dolgoztatni, politikailag békén hagyni. Szakembereket visszahozni. Helyi tudásokat felhasználni. Kollegiálisan kormányozni. Piacra menni, főzni, tálalni, mosogatni, nem a konyhaművészetről férfiasan szónokolni. „Más a vereség, és más a gyalázat" – mondta Churchill a krétai összeomlás után. A gyalázatot csak alázattal és büszkeséggel lehet elkerülni.

De jó, hogy nem nekem kell szavazni!

Olvasói levél

Mennyit ér az ember...?

Manapság, amikor európai uniós állampolgárok lettünk, különösen érdekes a magyar igazságszolgáltatás vergődése egy posztfeudális attitűd és egy modern jogállam elvárásai között. Hiszen bárki indíthat keresetet jogai megsértése miatt (ez korábban is így volt), de a magyar igazságszolgáltatás még nem érzékeli igazán, hogy mit is jelentenek az emberi, az állampolgári jogok – azt pedig pláne nem, hogy mi az értéke. Napi gondjaik mellett a hon polgárai sem nagyon érnek rá ezzel foglalkozni. Igazolva látom elméletemet arról, hogy ma Magyarországon még mindig inkább burzsoák élnek, és nem citoyenek. A burzsoá tudja, mi a kötelessége, és kevésbé érdeklik a jogai, míg a citoyen ismeri jogait, és megköveteli – pláne az államtól –, hogy azokat tartsák tiszteletben.

Két testvér ártatlanul ült tizenöt hónapot börtönben. Megítéltek ezért fejenként egymillió forintot a két áldozatnak! Ezek szerint havonta kb. 60 ezer forintot ért az életük. H. Sz.-ről két évig híresztelte a média segítségével a rendőrség alaptalanul, hogy gyilkos, hidegvérű gengszter. (Mi lehet azokban az ügyekben, amelyekre nem fordítanak ekkora figyelmet?) A bíróság elegánsan megítélt neki ötszázezer forintot!

Alföldi Róbertről, a népszerű művészről egy bulvárlap írt aljas hazugságokat. Ő kért ezért 40 millió forintot, majd kapott hatot. Az alperes ügyvédje háborgott, hogy eltúlzott követelésre eltúlzott összeget ítélt meg a bíróság. Ti. a kért összeg hetedét!

GULYÁS G. GÁBOR
ügyvéd, Budapest

Levélturmix

■ Krónikus betegségem miatt félévenként infúziósorozatot kapok. Korábban befeküdtem a kórházba, s ott minden alkalommal készítettek legkevesebb három labort, egy mellkasröntgent, egy hasüregi ultrahangot, esetenként nyaki dopplert, amiért a kórház 300–500 ezer forintot számlázott le az egészségbiztosítónak, de nekem egy forintot sem kellett fizetnem. A minap tudomásomra jutott, hogy működik a lakóhelyemen egy házi ápolási bt., amely háziorvosom megrendelésére lakásomon elvégzi a kezeléseket. De! A kezeléshez szükséges anyagokat részben térítéssel, részben százszázalékos áron nekem kell megvásárolnom közel tízezer forintért. Így ösztönöznek, hogy takarékoskodjam az egészségügyi kasszának?! (GYÖRGY BÉLA, Komárom)

■ A *Népszabadság* hasábjain *Jászberényi Sándor* megszólaltatta Pablo Neruda Nobel-díjas chilei költő magyar fordítóját, *Somlyó Györgyöt*, aki szerint a politikai paranoia következtében „nem jelent meg Pablo Neruda születésének századik évfordulójára a magyar nyomtatott sajtóban egyetlen sor sem". (Tetemrehívás, augusztus 6.) A költő téved. A *Magyar Narancs* július 22-i számának 8. oldalán, a heti kulturális hírek között beszámolt az évfordulóról, a hivatalos chilei megemlékezésről, és a terjedelem adta korlátok között Neruda életéről. Somlyó György természetesen tehet sommás megjegyzést a magyar sajtó egészére, de azt közlés előtt a lap munkatársainak illett volna összevetni a tényekkel. (SZŐNYEI TAMÁS szerkesztő, Magyar Narancs)

MESTYÁN ÁDÁM

Beszéd

akkor eljön a szomorúság ideje majd meglátod
miféle súlya van az anyanyelvnek íze ölelése
pedig a bűnök minden nyelven visszacsapnak
a gyengeség mint derengő ünnep szótlan vagy
édesapám édesanyám édes nyelvem elmaradtatok
majd meglátod mi az idegen nyelv mi az idegen
ahogy múlnak a hónapok fodrozódik a sivatag
megtanulod kimondatlan szavak álmokban
felkiáltott gyermeki szótöredékek eljön majd
hogy múlt és nyelv nem azonos de mégis mégis
idegen szavakban nem én vagyok nem én nem

Mestyán Ádám (1979), kötete még nincs.

Televízió

Váratlan és képtelen

HIRSCH TIBOR

Háromnapos kampány belső televíziós szempontból majdnem kezelhetetlen. Pedig szórakoztató, pedig uborkaszezon idején elvben jól is jöhetne, pedig a szerkesztő hölgyeknekuraknak százszor stresszmentesebb az ilyen rövid távú sprint, mint az igazi, amikor a megosztott ország fogait csattogtatja, és a jelöltek között a média gyűlöletcsomagokat közvetít. Most, ehhez képest könnyed hang, játékos kedv mindenütt. Ott volt például a kedd reggeli Nap-kelte. Az a műsor, amelyik éppen lehetne kínos helyzetben is, a visszautasított kitüntetéssel és az önképpel, amit ilyenkor mutatni szokás, hogy megérdemelte volna, de jobb ez így, hogy volna miért megsértődni, de lám ők csak teszik a dolgukat. Helyette a Nap-kelte bizonyíthatott fényesen: sem nem sértődött, sem nem elfogult. „Magát szürkének tartják, na ehhez mit szól?" Az ilyen típusú kérdések csak most és csak itt utoljára férnek bele. Igazi választásokkor az ilyesmi kizárt – olyankor a kérdezőt, ha más nem, hát a felelősség nyomja agyon, és kizárt lesz holnap is. Holnap, ha esetleg már miniszterelnök az illető, és a szürkeségvád még mindig fennforog, akkor majd az óvatos riporter csak idézi a vádat, akkor majd többször egymásután feltételes módot használ. Ma reggel bezzeg, mintha még kacsintott volna is az alanyokra: jópofa szellemi vetélkedő az egész.

> Tessék, a kormányoldal témát dob fel, holmi miniszterelnök-csere témáját.

És mégis: a média, úgy általában, nincs többé játékos kedvében, talán már soha nem is lesz. Háromnapos kampány azért kezelhetetlen, mert nem minden televízió biztos benne, hogy egyáltalán kezelni kell. Hogy mer belezavarni a politika a közszolgálati tévé drága pénzen vásárolt athéni közvetítéseinek rendjébe? Hogy mer beleköpni a kereskedelmiek levesébe, akiknek megvolt a maguk hétvégi műsorrendje – majdnem primőr hollywoodi darabok, háromnapos ünnepre szóló műsorcsemegék? Aztán itt vannak még a sajátos ellenzéki szempontok. Onnan is jártak többen rendes újságíró-iskolába, ott is tanulták, mit jelent a tematizálás. Tessék, a kormányoldal témát dob fel, holmi miniszterelnök-csere témáját – csak úgy erőszakosan, bele a nyárba, bele az olimpia kellős közepébe. Tessék, jelölteket nevez meg, kérdez, szavaz és tippel. És csapdába csalja többek között a Hír TV-t, amely nem csinálhat úgy, mintha észre sem venné az egészet, hiszen nevében mégiscsak híreket ígér, de ő egyedül nem is tippelhet és szavazhat a többiekkel, mert az meg rögtön a versenyhangulat gerjesztése volna, diszkrét vízcsorgatás az ellenfél malmára: úgy vesztegetni szót a meghirdetett szórakoztató miniszterelnök-futamra, mintha az mégis egy egész és nem egy fél ország ügye volna. Csapda itt, csapda ott, csapda mindenütt. MTV és M 2 korán reggel interjúvol jelöltet, a Hír TV csak azért is a mai-tegnapi kormány környezetvédelmi botlásairól beszélget, a nagy kereskedelmi csatornák pedig zenélnek és fecsegnek rendületlenül: miniszterelnökök jönnek-mennek a plázshangulatból viszont egy napot sem szabad veszíteni, ha egyszer nyakunkon az ősz és az iskolakezdés. Egyedül a Budapest ATV kitartó. Ott talán tényleg elhiszik, hogy ez is verseny, mint a Megasztár és kajak-kenu. Nemcsak politológust lehet hívni hozzá, de óránként lehet szavaztatni a közönséget. Másoknak is leeshetne: a megyénkénti hűségnyilatkozatok miatt az egész amúgy is tiszta Amerika. Mintha egyenesen televízióra álmodták volna. Játékos elektorrendszer Magyarországon, csak most, csak itt, csak három napig. Ha pedig nem Amerika, akkor régi korok hazai szelleme. Ha a médiának végre leesne, lehetne valóságos népfenség-nosztalgia fesztivál. „Tolna Vármegye megüzente, Gyurcsán legyen a miniszterelnök, Bács-Kiskun protestál…." Valahogy így. Legalább a Filmmúzeum ráharaphatna. A végén kiderül, az egész az ő profiljába vág. Helyszíni riport, közvélemény-kutatás, politológus-kerekasztal, utána Mikszáth vagy Jókai. Egy kosztümös magyar film, a régi készletből. Mindegy melyik.

Építészet

Harmadik típusú találkozás

Az Isten kemencéje kápolna Sényén

FOTÓK: SZÉL ÁGNES

Vadász György kápolnája az utóbbi évtized talán legmegkapóbb épülete

Ki gondolta volna még akár a völgyben is, hogy itt, a tetőn ilyen ihletetten kitárulkozó, szinte kegyelmi állapot fogadhat? Keszthely felől közeledtünk, vagy inkább távolodtunk, mert mögöttünk bezárult a Balaton-vidék, előttünk pedig kinyílt egy másik: puha zölddel egyenletesen borított lankák vidéke, erdőkkel, szőlő- és veteménytáblákkal tagolt dombhátak futnak egymás mellett, szívdobogtató átlátásokat engedve Sümegtől Badacsonyig. Innen, felülről nézve persze mindez most nem mezőgazdaság és talajművelés, de felül van még a falusi munkanélküliségen, agrárhiteleken és termőföld-privatizálásokon is – ez csak egy táj gyönyörűen, beszédhangok és aktualitások nélkül, széllel, méhzümmögéssel és a földre hullott kaszáskörték erjedő illatával.

Ide tervezte *Vadász György* apró kápolnáját, amely az utóbbi évtized egyik legmegkapóbb épülete. Leghatásosabb, legszebb, legeredetibb, leg… – mi is? Mert aki meglátja, azt is érzi rögtön: a táj csak méltó és illő keret, de ez a végtelenül egyszerű kemenceforma meg is koronázza azt.

Kemence, korona, kucsma, kas – az egyszerűségnek ezek a formai alliterációi persze könnyen valamilyen népies-himnikus fogalmazás irányába is fordulhatnának. De nem, ez a kápolna nem népies, nem organikus, nem poszt- és nem is sima modern, tulajdonképpen még a helyi anyagok oly gyakran progresszívnek tekintett kizárólagos használatához sem ragaszkodik, hiszen a kívül kő-, belül téglaborítás között a héjszerkezet beton. De ez ugyanúgy nem válik zavaróvá, mint a sok más áthallás, hiszen innen néhány kilométerre az egyik irányban Kallósdon az Árpád-kori, szintén kerektemplom áll, míg az ellenkező irányból, az egyik távoli hegytetőről a zalaszántói buddhista sztúpa fehérlik egészen idáig. Vadász György a boglyaformától a kerekségig, a kora keresztény alázattól a buddhista fehér ragyogásig ezt a sok-sokféle jelentést persze valószínűleg ismerte, kitüntető, elsődleges szerephez mégsem engedte jutni egyiket sem. Pedig könnyebb lett volna, hiszen annyi hatásos irányba vihetett innen csábítás. Aki látta már őket, annak eszébe juthatnak aztán a *Csete György–Dulánszky Jenő* páros Beremenden és Ópusztaszeren álló, jurtát és más organikus formákat idéző kápolnái is, de ez sem visz semmihez közelebb. Azok akkor és ott készültek, Vadász pedig elérte, hogy a felsoroltakból mind egy darabot beépítve ez a kápolna mégis teljesen más lett, az övé, de főleg a lehető legerősebben „itt és most".

Minden patetikus lelkendezésen innen ugyanis ez is csak egy ház konkrét céllal, megrendelővel és adottságokkal. Ha jól tudom, a kápolna egy régi jó barát, *Szabó István* kérésére épült meg, aki már lassan húsz éve él itt, a sényei szőlőhegyen, ahol legendás falusi vendégháza is működik. A kilátás ugyan tényleg ihletett, ahogy egy pillantással fogható be egy erdei kőbánya, a sztúpa, a rezi várrom és számtalan dombhát, de mégis csak egy konkrét helyen vagyunk, kaszálók, elhagyott és még művelt szőlők között, a negyvenkét helyi lakos és a lassan több betelepült külföldi által lakott zsáktelepülés, Sénye külterületén, valahol félúton Zalaszentgrót és Kehidakustány között. Lent, a faluban ugyan csak egy harangláb áll, és egy fél hegyoldalt kibokroztak az ide fölvezető új cikcakk gyalogút útjából, ez a kápolna mégis elkülönülve, mindezek fölött áll. Fehér felszíne mintha tapasztva lenne (az apró szellőzőcsövek is úgy állnak ki belőle körben, mint vályogból a törek), pedig a betont kövekkel takarták el. Belül feltűnik a gondosan kirakott téglaborítás paraszti egyszerűsége, de a keletre néző, kereszt formájú és színes üvegdarabokból kirakott ablak rafinált hatásossága is – talán csak a téglapadló közepébe illesztett márványlap lóg ki kissé ebből a puritán hatásegyüttesből.

Délután a sejtelmes fény felülről jön, mert a boglyaforma csúcsán a kupola nyitott, pontosabban plexi fedi – és itt nemcsak a világosság esik be különleges módon, de a felső kereszt is láthatóvá válik belülről. Körben pad és összesen négy karosszék – egyszerre többen már valószínűleg sokan is éreznék magukat, de aki nemcsak templomokon kívül képes eggyé lenni az apró neszekkel bélelt csenddel, az tudja, mi az, amikor transzcendenciáról beszélek.

Statikai könnyedség, elegáns anyaghasználat – ez az építészet? Áradó természetesség, a kollektív tudatalattit megszólító ősformák, a boldogság apró, tüdőtágító érintései – ezek szerint lehetnek kivételes esetek is.

TORMA TAMÁS
az OCTOGON Építészetkritikai Műhely tagja

TEKINTET

ÍZELÍTŐ A LEGÚJABB SZÁMBÓL

Fehér József, Hartay Csaba, Molnár Zoltán, Sándor András és Sárándi József versei – Gyurkó László, Marafkó László, Marosi Gyula, Németh Pál és Oláh Gábor prózai munkái – Farkas László esszéje, Gáll Istvánról és néhai írók levelei az egykori írószerkesztőhöz – Beke György történelmi szociográfiája az 1944–1945-ös Udvarhelyi Köztársaságról – Romány Pál tanulmánya a reformer gróf Károlyi Sándorról – Juhász Ferenc Bori Imrét elsirató költeménye és a nemrég meghalt Fürjes Péter hagyatékban maradt verstöredékei.

Örvendetes magyar invázió

Mióta a Magyar Magic tart, több mint negyven százalékkal több turista jön hazánkba a szigetországból, aki közelebbről is meg akar ismerkedni mindazzal, amiből a magyar rendezvények révén otthon ízelítőt kapott – jelentették be tegnapi sajtótájékoztatójukon az eseménysorozat szervezői.

Hiller István kulturális miniszter köszönetet is mondott a közreműködőknek, megjegyezve: a novemberben záruló program brit közönsége meg fogja haladni az egymillió főt. Magyarul elmondott üdvözlésében a budapesti brit nagykövet, *John Nichols* – az angol sajtót idézve – „örvendetes magyar inváziót" említett. *Bogyay Katalin*, a londoni Magyar Kulturális Központ igazgatója és *Békés Pál*, az irodalmi-színházi események kurátora a sorozat zárószakaszának legfontosabb programjairól szólva, elmondta: októberben találkozik a Magyar Magic két fővédnöke, *II. Erzsébet* királynő és *Mádl Ferenc* köztársasági elnök. A magyar államfő Canterburybe látogat, ahol a katedrálisban a Canterbury Orchestra és a Choral Society a Tomkins Kórussal tart közös koncertet. A Somerset House-ban az Esterházy-család kincseiből nyílik kiállítás. Szeptemberben megrendezi a Christie's aukciósház *Zoób Kati* divatbemutatóját.

Külön rendezvénysorozat lesz Bartók Londonban címmel, melynek során Londonban felavatják *Varga Imre* Bartók-szobrát. A pesti Operaház énekesei A kékszakállú herceg várát, táncosai A csodálatos mandarint adják elő. A belfasti fesztiválon *Schilling Árpád* Csehov-rendezése, Cardiffban a Pintér Béla Társulat Parasztoperája kerül színre.

V. GY.

Árverési hirdetmény

Az alábbi járművek darabonként kerülnek árverésre:

Budapest-Pest megye, ingóság:

Sorszám	Megnevezése Típus, kivitel, rendszám	Tulajdoni hányad	Forgalmi érték (Ft)
1.	Személygépkocsi **Maruti 308 DX típusú**	1/1	**320 000** azaz háromszázhúszezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1991., *rendszáma:* BCZ-988. A forgalmi érték áfa tartalma 64 000 Ft, azaz hatvannégyezer forint.		
2.	Személygépkocsi **Trabant 601**	1/1	**5000** azaz ötezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1990., *rendszáma:* V. kerületi okmányirodának leadva. A forgalmi érték áfa tartalma 1000 Ft, azaz egyezer forint.		
3.	Személygépkocsi **Lada 2106**	1/1	**60 000** azaz hatvanezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1980., *rendszáma:* CDS-803. A forgalmi érték áfa tartalma 12 000 Ft, azaz tizenkettőezer forint.		
4.	Személygépkocsi **Dacia 1300**	1/1	**30 000** azaz harmincezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1981. *rendszáma:* ACQ-552. A forgalmi érték áfa tartalma 6000 Ft, azaz hatezer forint.		
5.	Személygépkocsi **Dacia 1310**	1/1	**5000** azaz ötezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1984., *rendszáma:* DSS-498. A forgalmi érték áfa tartalma 1000 Ft, azaz egyezer forint.		
6.	Személygépkocsi **Trabant 601**	1/1	**10 000** azaz tízezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1966., *rendszáma:* COE-072. A forgalmi érték áfa tartalma 2 000 Ft, azaz kettőezer forint.		
7.	Személygépkocsi **Moszkvics 1500/2140**	1/1	**20 000** azaz húszezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1979., *rendszáma:* CWA-758. A forgalmi érték áfa tartalma 4 000 Ft, azaz négyezer forint.		
8.	Személygépkocsi **VW Golf 1,6 D**	1/1	**40 000** azaz negyvenezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1981., *rendszáma:* CIE-751. A forgalmi érték áfa tartalma 8 000 Ft, azaz nyolcezer forint.		
9.	Személygépkocsi **Skoda S 100**	1/1	**10 000** azaz tízezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1971., *rendszáma:* BUV-493. A forgalmi érték áfa tartalma 2 000 Ft, azaz kettőezer forint.		
10.	Személygépkocsi **Aleko 2141 D**	1/1	**220 000** azaz kettőszázhúszezer forint
	Megjegyzés: a gépjármű per-, teher- és igénymentes. *Gyártásának éve:* 1993., *rendszáma:* EGF-814. A forgalmi érték áfa tartalma 44 000 Ft, azaz negyvennégyezer forint.		
11.	Személygépkocsi **Trabant 601 Special**	1/1	**40 000** azaz negyvenezer forint
	Megjegyzés: a XIII. Kerületi Rendőr-főkapitányság Bűnügyi osztály határozata alapján a gépjármű alvázszáma nem állapítható meg, ezért a személygépkocsi-törzskönyv kiadásakor a jármű jogszerű megszerzését vizsgálni kell. *Gyártásának éve:* 1989., *rendszáma:* CRX-696. A forgalmi érték áfa tartalma 8 000 Ft, azaz nyolcezer forint.		

Az árverés időpontja: 2002. június 11. 10 óra

Az árverés és a jelentkezés helye és időpontja: Kincstári Vagyoni Igazgatóság Budapest, és Pest Megyei Kirendeltség, legkésőbb 9 óra. **Cím:** 1138 Budapest XIII. Szekszárdi utca 19-25. Az árverési eljárással kapcsolatban további információ kérhető *Nagy Enikőtől* a *412-3535*-ös telefonszámon, a személygépkocsikról *Pető Tamástól* a *412-3561*-es telefonszámon. Az árverések általános feltételeit a Hivatalos Értesítő (Magyar Közlöny melléklete) 2002. május 8. (2002/19) számában megjelent hirdetmény tartalmazza.

rájuk is irányadó. A kartelltilalom [illegible] azonban olyan horizontálisan kapcsolódó, nem versenytárs cégekre is kimondható, amelyek a saját piacukon jelentős részesedéssel rendelkeznek, és együttműködésük valamilyen „versenyaggályt" vet fel.

[illegible] ben van, így egyre nagyobb szerephez jutnak a „valami többet" is tudó hűségkártyák. A „robbanás" időpontjáról persze most még nem sokat lehet tudni, lehet hogy néhány hónap, de az is lehet, hogy csak évek múlva kezdődik el ez az új szakasz. A Multipont mögött álló hatalmas

[illegible] natkozóan utólag indult volna. Ennek eredménye ugyanis a törvénysértés kimondása, az attól való eltiltás, esetleg bírságolás is lehet – igazolja utólag is a Multipont taktikáját a Versenytanács elnöke.

Ferencz Gábor

Átöltöztetik a hannoveri pavilont

Az új német tulajdonos konferenciaközpontot és magyar éttermet tervez

Részleges üvegborítással zárt átriummá alakítják a hannoveri világkiállítás magyar pavilonját, a melléképületet pedig kibővítik, konferenciaközponttá változtatva az így megnagyobbított épületet. Az érdekes elképzelést a napokban Magyarországon járt új tulajdonos osztotta meg a Népszabadság olvasóival.

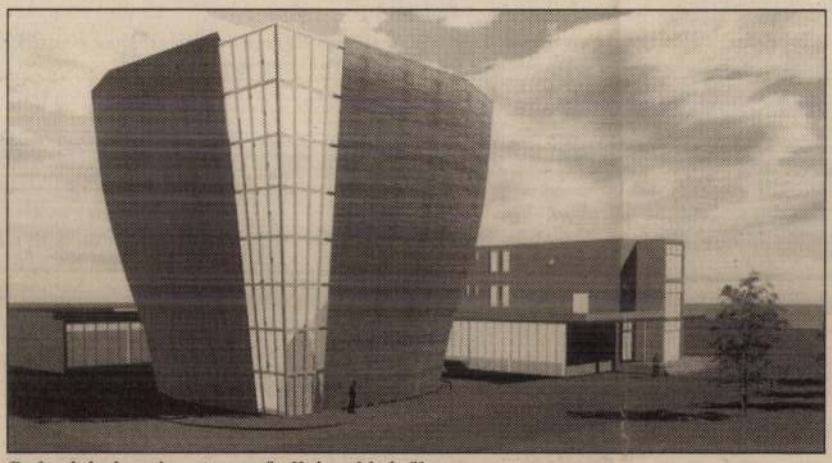

Számítógéprajz a tervező elképzeléséről

A pavilont egy hannoveri építővállalkozás – a Kurth Bau GmbH – vásárolta meg a magyar államtól. Ennek a cégnek a társtulajdonosa, *Birgit Tesic-Kurth* (aki maga is építész) az expó építése idején a magyartól nem messze álló jordániai kiállítási csarnokon dolgozott. Így napról napra figyelemmel kísérhette azt is, hogy miként növekszik a magyar pavilon acélszerkezete, majd a faborítás felvitele során hogyan alakul ki a világkiállítás egyik legjellegzetesebb, hajóra emlékeztető épülete. Nem tagadja, hogy már akkor beleszeretett, s midőn az expó lecsengése után az épület „eladósorba" került, férjével és tulajdonostársával együtt eldöntötték, hogy részt vesznek a versenytárgyaláson. Mint arról annak idején beszámoltunk, a *Vadász György* építész és munkatársai által tervezett pavilon 525 ezer márkáért jutott a Kurth-Bau birtokába. A szerződés azt is rögzítette, hogy a magyarok minden évben kétszer egy-egy héten át saját kiállításokkal, bemutatókkal szerepelhetnek benne.

Szakmabeliként tiszteli annyira a tervezőt, hogy átalakítás előtt kikérje a véleményét, konzultáljon vele – mondta Birgit Tesic-Kurth. A legfontosabb feladat a pavilon megóvása, amihez le kell zárni a nyitott részeket. A speciális ponyvatető ehhez nem volt elégséges (a padlóburkoláshoz használt fakockák például időközben felpúposodtak, tönkrementek), így javasolták, hogy a tetőt, valamint az „orr"- és a „tat"-részt üveggel fedjék be. Ezáltal a „hajó" úgy fest majd, mintha egy jégtömb fagyott volna bele. Az ily módon átriummá átalakított belső térben nagyobb konferenciákat, csoportos rendezvényeket lehet tartani, a világkiállítás idején működött vetítő és hangerősítő rendszerek felhasználásával.

Tesic-Kurth asszony emlékeztetett arra, hogy a pavilon mellett, derékszögben megtörve áll egy lapos épület, ebben működött az expó egyik legsikeresebb vendéglátóhelye, a Szent István étterem, továbbá itt helyezték el az irodákat és a magyar ajándékboltot is. Ezzel a szerény építménnyel kapcsolatban is merész elképzeléseket táplálnak. Miután cégük az egykori magyar pavilon melletti telket is megvásárolta, ott a magyar „lapos épülethez" csatlakozó szárnyat kívánnak felhúzni, összesen 2000-2100 négyzetméternyi zárt térrel. Ez a háromemeletes épület azonban még mindig jóval alacsonyabb lesz a „hajónál", attól tisztes távolságra is esik már, így az egykori magyar pavilon meghatározó építményének térbeli hatását nem csorbítja. Sőt, az új szárny rendezvényeinek vendégei, irodáinak alkalmazottai az éttermi rész füvesített tetején sétálva is gyönyörködhetnek a „hajó" elébük táruló-magasodó látványában.

A tulajdonosnő tervei szerint előbb ez az épület készülne el, hiszen az ottani rendezvények bevételeire is szükség lesz a második szakasznak, a facsarnok átalakításának finanszírozásához. Annál ugyanis csupán az üveg 500 ezer euróba kerül majd. Ugyanakkor már most elkezdték a majdani komplexum kínálta lehetőségek népszerűsítését. Elkészült az új logó, amelyen az egykori magyar pavilon kontúrja látható az Arche tectum szöveggel. Ez német szójáték, amelyben az „Arche" bárkát jelent, a logó pedig már most ékesíti Kurthék hirdetéseit.

Birgit Tesic-Kurth magyarországi látogatása során Kecskemétet is felkereste, ahol *Vécsy Györggyel*, az egykori Szent István étterem vezetőjével tárgyalt. Megállapodtak, hogy a május végi hannoveri expó-emléknapokra újból megnyitják a magyar pavilon éttermét, az alsó-szász tartományi székhely lakói által 2000-ben megkedvelt választékkal és az ahhoz megszokott cigányzenei kísérettel. A Kurth-Bau tulajdonosai azt szeretnék, ha átépítési tervük megvalósulását követően a régi helyen ismét folyamatosan üzemelne a magyar étterem.

Farkas József György

Népszabadság, 2002 május 24.

Ezermilliárdos bevételt hoztak a pénzügyőrök

Sallak Kinga

Eredményes évet zárt a vám- és pénzügyőrség – mint azt *Czikora András* mondta a fővárosi önkormányzat rendészeti bizottságának ülésén. A dandárparancsnok beszámolt a hét régió egyikének, a közép-magyarországi régió elmúlt évének számadatairól. Az általuk teljesített bevétel az elmúlt évben 1258 milliárd forint volt. Ez az összeg a vám- és pénzügyőrség 1996 milliárd forintos teljes bevételének több mint hatvan százaléka.

A régióban összesen 16 vámhivatal működik. Akadtak problémák is: így a hetes számú vámhivatalban túl nagy volt a torlódás a gépkocsik vámkezelésekor, de ezt rendszeres túlórával, belső átszervezéssel sikerült megoldaniuk. Jelenleg harminchárom fővel vannak kevesebben, mint az elmúlt évben. Az itt dolgozók fizetése nem éri el a bruttó százezer forintot, ezért sokan másik munkahelyet keresnek. Sokat túlóráznak, a csökkent létszám miatt a dolgozók nem tudják kivenni a szabadságukat, ennek következményeképp félő, hogy a fizikai és idegi állóképességük csökken.

Eseteiket részletezve beszámolt arról, hogy előfordult, amikor az árut a zöldség-gyümölcs importőr cégek alulszámlázva szállították be az országba. Példa volt arra is, hogy a külföldről behozott terméket, kevés fűszerrel ízesítve, magyar származású termékként exportálták tovább. A fogadóország kérte a származási megerősítést, így derült ki a csalás.

Szó esett a fővárosi tűzoltóparancsnokságnak az idei kiemelt céljairól is a bizottság ülésén. Mint elhangzott: átvizsgálják a közművek, a kulturális intézmények, sportcsarnokok, stúdiók, lakóépületek, raktárak, parkok, fás ligetek tűzvédelmi helyzetét, és fokozottabb figyelmet fordítanak a szakemberképzésre és továbbképzésre. A létszám csökkenése esetén kommunikációs kampánytervet készítenek.

Számítógépek diákoknak

A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat most a józsefvárosiakon segített

Kormányzati program keretében hetvenegy számítógépet és kilencvenegy monitort kaptak a VIII. kerületi általános iskolák FOTÓ: VÁNYI ÁKOS

Sárközy Andrea

Tizenkét józsefvárosi iskolának 71 számítógépet és 91 monitort adott át tegnap *Juharos Róbert* országgyűlési képviselő, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat nevében. A Losonci Téri Általános Iskola tornatermében rendezett eseményen részt vett *Sík Zoltán* informatikai kormánybiztos, a használt számítógépek támogatásként történő hasznosítására indított program kezdeményezője is. A Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztossága és a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat tavaly indított Esélyt a jövőnek nevű programjának fő célja, hogy Magyarországon minél szélesebb körben alkalmazhassák, a tudásalapú társadalom ma már elengedhetetlen eszközét, a számítástechnikát.

– Józsefváros iskolái komoly nehézségekkel küszködnek, ezért alapvető fontosságú, hogy olyan számítástechnikai eszközökhöz jutassuk őket, melyek révén az intézmények vonzóbbá válhatnak az itt élők körében – mondta el lapunknak Juharos Róbert, aki tagja a szolgálatnak. Hozzátette: fő céljuk, hogy minél több kerületi diák tanuljon itt, mert annál többet tudnak fejlesztésre fordítani. A helyi önkormányzat költségvetéséből a jövőben az eddigieknél is nagyobb összegeket különítenek el számítástechnikai fejlesztésekre.

A FŐVINFORM JELENTI

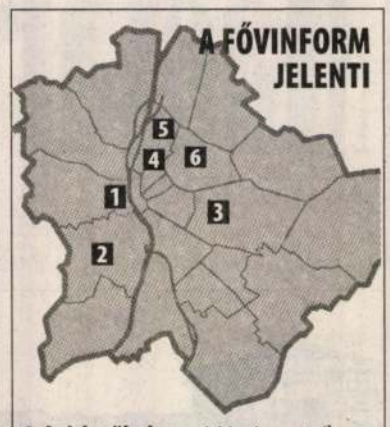

1. Az I. kerületben, a Mészáros utcában a benzinkútnál az útpálya közepét felbontották, mert javítják a gázvezetéket, itt bármelyik irányból érkezzenek is, várakozásra kényszerülnek. Az Attila úton a Mikó utca után a Moszkva tér felé vezető oldalon a külső sávot elkerítették.

2. A XI. kerületben a Cseresznye utcát a Sasadi út és a Törökbálinti út között lezárták csatornajavítás miatt. A buszokat a Bartók Béla úton a Szent Gellért tér előtt a sínekre terelték.

3. Kőbányán az Újhegyi utat a Kozma utcától a Maglódi útig egyirányúsították, a 68-as és a Keresztúr-buszok a Korányi Frigyes utcán át kerülik el a lezárt útszakaszt, a 95-ös autóbuszok pedig az új köztemető főbejáratánál állnak meg. A Maglódi úton váltakozó irányú a forgalom a Kada utcánál, mert az itteni csatornaépítés a főútba is benyúlik.

4. A Terézvárosban, a Rippl Rónai utcában felújítják a csatornát, az utcát lezárták a Podmaniczky utca és a Lendvay utca között, de a Szondi utca keresztirányú forgalmát átengedik.

5. A XIII. kerületben, a Csanády utcában a Visegrádi utca után a jobb oldali sávot gázvezeték-javítás miatt felbontották. A Victor Hugo utcában a Pannónia utca és a Hegedűs Gyula utca között csatornát építenek, útszűkületet okozva. A Lehel téren és a környékén az új piac megnyitása óta 120 Ft/óra a parkolózónában a parkolási díj, és maximum 2 órát lehet itt várakozni.

6. Zuglóban a Gyarmat utcát lezárták a Cinka Panna utca és a Varsó utca között és a Cinka Panna utcát egyirányúsították a Bácskai utca felé. A Nagy Lajos király útján az állandó nagy közúti forgalom miatt érdemes inkább a csúcsidőben hárompercenként induló 3-as és 62-es villamosokkal utazni.

– **A Belvárosban** a Roosevelt téri mélygarázst átadták, ahol 180 jármű várakozhat egy időben (óránként 450 Ft-ért). A Szabadság téren is és a Szent István téren is tart a mélygarázsépítés és az ezzel járó forgalomkorlátozás. A Piarista közben teljes lezárás mellett folytatódik az építkezés.

– **Az Erzsébetvárosban,** a Dózsa György úton a Dembinszky utca előtt a Thököly út felé vezető oldalon a legbelső sávban csatornát építenek.

– **A Józsefvárosban,** a Vajda Péter utcában az Orczy út és a Bláthy Ottó utca között irányonként csak egy sávban közlekedhetnek.

– **A Ferencvárosban** a Czuczor utcába nem lehet behajtani, ugyancsak csatorna építése miatt, így kerülni a Zsil utcán vagy az Erkel utcán át lehet.

– **A XV. kerületben** a Bánkút utcában a Szentmihályi út után kb. 100 m-rel a befelé vezető oldalt gázvezeték-építés miatt felbontották, az útszűkület mellett irányonként egy sáv járható.

– **A XVII. kerületben** a Csabai úton és a Péceli úton a kifelé vezető oldalon több helyen útszűkületen kell áthajtaniuk, mert esővízcsatornát építenek.

– **Csepelen,** a Szent Imre téren a Petz Ferenc utcánál csatornaépítés miatt csak egy sáv járható. A munkák miatt az utcából nem lehet kihajtani a térre. A csepeli HÉV vonalán délután 5 és 6 óra között már hétpercenként indulnak a vonatok, ugyanakkor délelőtt fél 10-ig, illetve este 9 óráig hatkocsis szerelvények közlekednek.

FORRÁS: FŐVINFORM

Magyar Nemzet
Pest-Buda
2002. február 28., csütörtök
Szerkeszti: Szabó Zsolt E-mail: pest-buda@magyarnemzet.hu

Ajánlatok állástalanoknak, pályázatok vállalkozóknak

FŐVÁROS. Állásbörzét rendez ma a Fővárosi Munkaügyi Központ XVI–XVII. kerületi kirendeltsége reggel 9 óra és 14 óra között, a XVI. kerületi Vívó utca 2. szám alatti kirendeltségén. Ide várják a munkanélküli álláskeresőket, állásuk változtatásán gondolkodókat, valamint a Széchenyi-terv, illetve a magas élőmunka-igényű vállalkozások támogatására kiírt pályázatok iránt érdeklődőket. A rendezvényen részt vevők megismerkedhetnek a munkaügyi központ munkajogi, munkavállalási és pályaorientációs szolgáltatásaival is. (MN)

Kétmillió forint fedezet Szent Kinga szobrához

BELVÁROS. Az V. kerületi képviselő-testület kötelezettséget vállalt arra, hogy az önkormányzat kétmillió forint fedezetet biztosít a Szent Kinga-szobor felállítására. Tóth Dávid fehér mészkőből tervezett nyertes pályamunkáját augusztusban a Március 15. téren, a belvárosi templom mellett tervezik felállítani. IV. Béla lánya Boleslaw krakkói herceghez ment feleségül, s élt vele szűzi házasságban. II. János Pál pápa 1999-ben avatta szentté, így ő az elmúlt évezredben szentté avatott utolsó lengyel–magyar szent. (MN)

Őrmező biztonságáról rendeztek fórumot

XI. KERÜLET. Együtt Őrmező biztonságáért címmel rendeztek tegnap este Sasvári Szilárd országgyűlési képviselő közreműködésével közbiztonsági fórumot az Őrmezei Közösségi Házban. Az eseményen Juhos Katalin, a kerület polgármestere arról számolt be, hogy az önkormányzatnak milyen teendői vannak annak érdekében, hogy Őrmező lakói az esti órákban is biztonságban érezzék magukat. (MN)

Modern irodaház a Bartók Béla úton

Fontos szempont volt a gyalogosok számára kialakítandó barátságos környezet

Tegnap ünnepélyesen elhelyezte Juhos Katalin, a kerület polgármestere és Günter Bierbaum, Magyarország ausztriai nagykövete a XI. kerületi Bartók Béla út 43–47. szám alatt, a Móricz Zsigmond körtérhez közel eső részen felépülő Bartók-ház alapkövét. A hannoveri világkiállítás magyar pavilonjának megálmodója, a Vadász és Társai Építőművész Kft. által tervezett irodaházba 2003 őszén költözhetnek be az első bérlők.

BŐTÖS BOTOND

Juhos Katalin elmondta: még a tanácsi időkre nyúlnak vissza a telekegyüttes rehabilitációjára tett kísérletek. A kilencvenes évek elején az önkormányzat tulajdonába került a terület, majd két és fél évvel ezelőtt kötötték meg a szerződést az ingatlanfejlesztő Kilb Kft.-vel az épület telkének megvételéről. A kft. háromszázhetvenmillió forintot fizetett akkor. A telken korábban álló három épület bontását tavaly befejezték. A polgármester asszony kiemelte: nehéz feladat elé állította a Vadász Kft.-t, hogy a Bartók Béla út bérházai által megjelenített összhatásba kellett egy modern irodaházat elképzelni. A követelményeknek ugyanis a Bartók-ház végleges tervei teljes mértékben megfelelnek. A véleményező zsűrinek olyan szakemberek voltak a tagjai, mint *Schneller István,* Budapest főépítésze, *Schreffel János,* a XI. kerület főépítésze és a szaktekintélynek számító *Finta József.*

Budapest főépítésze hangsúlyozta: Dél-Buda legjelentősebb sugárútját, a Bartók Béla utat a Móricz Zsigmond körtérrel egyetemben hamarosan felújítják: az úthálózat megújulása mellett új külsőt kapnak a köztéri funkciókat ellátó kiegészítő berendezések is. A legfontosabb szempont a gyalogosok számára kialakítandó barátságos környezet. Ennek a feltételnek a Bartók-ház tökéletesen megfelel, mert új bevásárlósétány, egyfajta közösségi helyszín létesül. A főépítész megemlítette: a Vadász-féle terv háromszor volt a zsűri előtt, és a kritikák hatására egyre jobb lett. Az építészeti terv a Főpolgármesteri Hivatal tervtanácsának ajánlásával öltött végleges formát.

Új bevásárlósétány és „közösségi helyszín" létesül Dél-Buda főútján. Az elhanyagolt telek évekig csúfította a városképet

Fernezelyi Gergely, a Vadász és Társai Építőművész Kft. építész tervezője elmondta: az épület földszintjén és első emeletén üzlethelyiségek létesülnek, amelyek pinceszerűen helyezkednek el. A Bartók-ház hátsó oldalán az üzlethelyiségekhez viszonyítva egy szinttel magasabb tér lesz kialakítva, ami vizuális átjárást, kitekintést ad a sétálóknak a Gellért térre. Az építész-tervező kiemelte a Bartók-ház homlokzatát, amely a hagyományos irodaházak egysíkú hatásánál mozgalmasabb formát ölt, de mégsem kerül ellentétbe a Bartók Béla úti bérházak által megjelenített látvánnyal.

Subosits Tamás, a Kilb Kft. százszázalékos tulajdonában lévő Első Magyar Ingatlan Szerviz Kft. ügyvezető igazgatója elmondta: a huszonegy hónap múlva elkészülő irodaház költsége mintegy 24 millió euró, amely kevesebb mint hatmilliárd forintot tesz ki. A kilencemeletes Bartók-ház a 3652 négyzetméter alapterületű telken 16 500 négyzetméter bérbeadható nettó területtel rendelkezik. Az irodaházhoz négyszintes, négyszáz férőhelyes mélygarázs járul. A program finanszírozója az Erstebank Wien, míg az Első Magyar Ingatlan Szerviz Kft. biztosítja a beruházás költségeinek 30 százalékát.

A Bartók-ház építése a Kilb Kft. első magyarországi ingatlanberuházási projektje, de nem teljesen ismeretlen a magyar piac számukra, hiszen 1996-ban részt vettek a kiskunlacházai kavicsbánya kivitelezésében. A most induló irodaház generálkivitelezőjének a Porr Ausztria Kft.-t kérték fel. Ez egy Közép-Európában jelenlévő középvállalat, mely az 1970-es évek óta épít Magyarországon.

Mégis lesz vigalom?

VÉGH ALPÁR SÁNDOR

Építkezni fognak a lányok. Az utca lányai. Elegük van a kódorgásból. Hogy lökdösik őket egyik kerületből a másikba. Micsoda világ, hogy nem tudnak leállni sehol. Itt egy diplomatalakás van a közelben, ott egy pléh Krisztus néz rájuk csúnyán, nem mehet így tovább. Pedig amit kínálnak, biztos portéka. Növelné a helyi adót, ráadásul nem befolyásolja se az euró bevezetése, se a parlamenti választások. Ott amíg eldől, a jobboldal nyer vagy a bal, hosszú hetek telnek el. Náluk tíz perc alatt győztes lehet bárki.

Nem értik, mi a baj velük. Ráadásul ezt a telet is végigfázták.

Kéne egy vigalmi negyed. Ezt szóvivőjük, Ágnes asszony mondta a tévében. Amikor a műsorvezető rákérdezett, hogyan gondolják, a létező legegyenesebb választ adta: úgy, hogy felépítjük. Kik? Mi, magunk.

Csend és tanácstalanság a kérdező oldalon.

Nem értettem a tanácstalanságot. Úgy hitte a műsorvezető, hogy a lányok két konyakért csinálják? Vagy könyvutalványért? Már csaknem odakiáltottam, hogy apafej, ezek profik, de fölösleges volt az aggodalom. Madame Ágnes egyértelmű mosollyal jelezte, hogy megoldják.

A legbiztosabb befektetés lesz, ami mostanában indul. Ha a lányok belefognak, megy majd, mint a parancsolat. Nem lesz toporgás. Az engedélyekért az ügyintézőhöz beballag egy szőke combos, belülről ráfordítja a kulcsot, és megmutatja, hol a helye a pecsétnek, és hol az aláírásnak, öt perc se kell, rendben lesz minden. A tervező se fog késni, és mikor eljön a falazás ideje, a lányok az őstermelőket és a sofőröket meccsre küldik, csak kőművesekkel foglalkoznak napi tizenkét órában. Olyan lesz a vigalmi vakolás, mint az álom.

És jönnek a mesterek sorban. Ki azzal fizet, hogy villanyt szerel, ki azzal, hogy csempét ragaszt. Nem kell napokig kajtatni, míg kerül egy jó asztalos, és a csap se fog csöpögni a lányok negyedében, mert ha mégis: „akkor nem hívunk többet, fiúkám!"

A munkának ez a formája nem engedi meg a kizsákmányolást, amikor „az ember embernek farkasa", átadja a helyét az örömnek, a vigalomnak, s mindenki azzal fizet, amije van.

A sikeren felbuzdulva a lányok egy napon beruházócéget alapítanak, tőkés társakkal, alvállalkozókkal, és Ágnes asszony hamarosan külföldi munkákra vesz fel megrendelést. A magyar virtusnak és tehetségnek ebben a szakmában is hamar híre megy: magyar lányok fognak építkezni Hamburg és Amszterdam éjszakai negyedében.

Itt jártam gondolatban, amikor a szóvivő asszony a képernyőn kiegyenesedett. „Eddig ötszázkét utcát jelöltünk meg, ahová szívesen mennénk, mindet hiába."

Hogyan? Hát még az utca sincs meg? Akkor mire ment ki ez az egész?

Az ötszázharmadikra. Míg az meg nem lesz, változatlanul szoknyát emelget a szakma. A malteroskanál egyelőre pihen.

Sietős döntés a városházi hátsó udvar beépítéséről

A közelgő önkormányzati választások miatt írná ki a városvezetés a Városháza-programról szóló tendert – véli a fővárosi Fidesz–MDF–MKDSZ-frakció a képviselők mai tanácskozására benyújtott előterjesztés kapcsán. A képviselőcsoport arra hívta fel a figyelmet, hogy ha egy hónappal később írnák ki a pályázatot, már csak az önkormányzati választások után, egy más összetételű közgyűlés dönthetne a nyertesről.

GIDRÓ KRISZTA

Furcsa, hogy a hosszú évek óta halogatott Városháza-projekt, azaz a Főpolgármesteri Hivatal rendezetlen hátsó udvara fejlesztési tenderének kiírása most, alig több mint fél évvel az önkormányzati választások előtt vált sürgőssé – jelentette ki *Tirts Tamás,* a fővárosi Fidesz–MDF–MKDSZ-frakció vezetője. A politikus emlékeztetett: még az előző ciklus elején született meg az első döntés a városházi gödörként közismert terület hasznosításáról, a végeredmény azonban még mindig nem látható. A tervek szerint mélygarázs, kereskedelmi egységek és egy park épült volna ezen a területen. *Demszky Gábor* főpolgármester keddi sajtótájékoztatóján bejelentette, hogy az Erzsébet téren létesülő park miatt a Városháza hátsó udvarán már nem lesz újabb zöldfelület. Mint ismert, az elhanyagolt ingatlanon tavasztól őszig évek óta csak a parlagfű zöldell.

Kupper András (Fidesz) tudatta: az elmúlt hat évben néhány változás történt csupán. Még 1996-ban elbontották az egy évvel korábban felújított ebédlőt, megszüntették az óvodát és a játszóteret.

[SIETŐS...] FOLYTATÁS A 23. OLDALON >

3

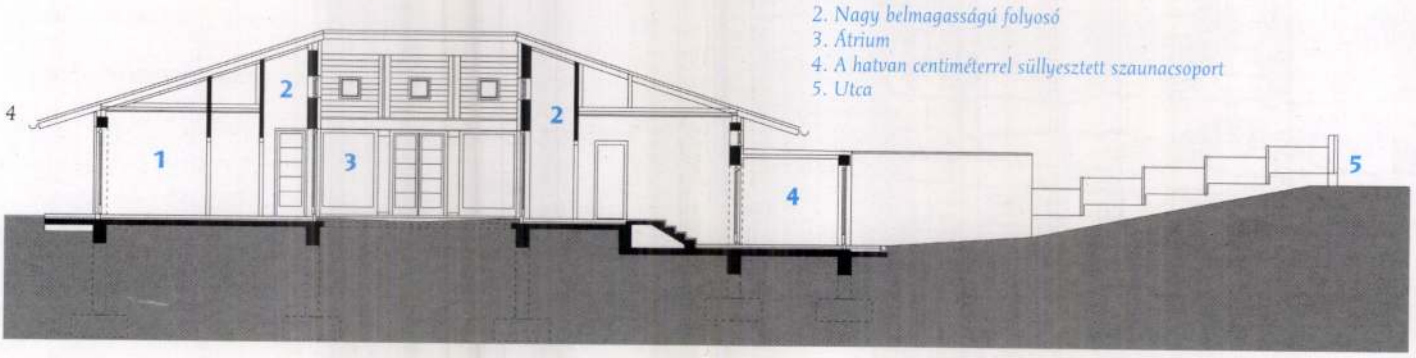

4

1. Hálószoba
2. Nagy belmagasságú folyosó
3. Átrium
4. A hatvan centiméterrel süllyesztett szaunacsoport
5. Utca

1

Építész:
Vadász György,
Tekeres Ildikó

Fotó: Oravecz István

2

1. A másfél méteres kiülésű eresz árnyékol és védi a homlokzatot

2. A bejárat felől a földszintes ház kifejezetten alacsonynak hat, a 4–5 méteres belmagasság innen nézve szinte elképzelhetetlennek tűnik

3. A ház fő attrakciója a hatalmas üvegfalakkal körülölelt átrium, amely a kertre is nyitott

4. Metszet

bejárattól jobbra pergolával fedett gépkocsibeálló kapott helyet, míg bal oldalán a pillérrendszerből kilépő lapostetős épületnyúlvány „csúszik" a tető alá, 60 cm-el mélyebb padlónívóval, ahol a fürdő-szauna-body helységek találhatók.
A félnyeregtető változatos belmagasságot, s ezáltal az esendő fények, irizáló napsugarak izgalmas játékát eredményezik. Ez a megoldás síkmennyezeti kialakítást igényel a kisebb helyiségekben, míg a nappali és az átrium 4–5 m belmagasságú terét az őket körülvevő közlekedő felső ablakai világítják meg. A hatalmas üvegfalakkal körülölelt belső kert a természet látványával, harmóniájával, megunhatatlan változatos pompájával ajándékozza meg a bent élőket.
A tetőfedés anyaga mediterrán tetőcserép („barátapáca" fedés), mely megengedi a 18°-os hajlásszög kialakítását, és szépen fedi az egyszerű tetőidomot, mely másfél méteres ereszkiülésével védi a homlokzatot, és kellemesen árnyékol.

Kívülről szemlélve a tiszta formavilágú, egyszerűségéből adódóan elegáns épületet – átellenes lekerekítéseit, látványában meghatározó vörösvári terméskővel burkolt falfelületeit, melyet hófehér vakolt és osztott üvegfelületek tagolnak – meggyőződhettünk, hogy ez a ház a modern otthonról alkotott kép minden kritériumának megfelel. Erről tanúskodnak lakói is, akik szerint a ház az otthonát féltve őrző, de a világra, baráti kapcsolatokra nyitott, teljes életre törekvő embert szolgálja.

Jankovich Valéria

1

1. Eredetileg azért került feltöltésre a ház, hogy a szennyvízcsatorna beköthető legyen, de a kiemelésnek hála, a házból kilátás is nyílik

2. Nemcsak átriumos szervezésében, de anyagaiban is mediterrán jellegű az épület: barátapáca fedés, vörösvári terméskő

3. Alaprajz

4. Az épület átellenes sarkai lekerekítettek, lágyak

5. Az átrium a kerttel is kapcsolatban van, balra a „kétlaki" kandalló

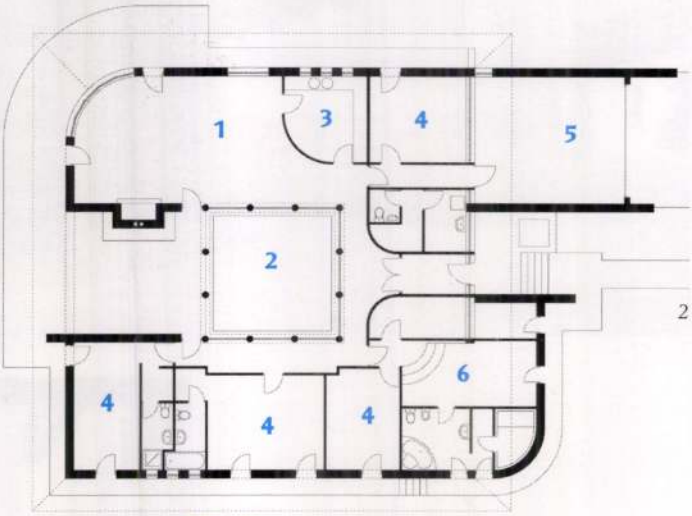

2

1. Nappali
2. Átrium
3. Konyha
4. Szoba
5. Garázs
6. Szauna

tésével lehetett megvalósítani. De minden rosszban van valami jó: a jelentős földmunkának köszönhetően, a házból elénk táruló kilátás is sokkal gyönyörűbb lett. A gerendarács-hálózatra 16 cm vastag monolit vb. lemez támaszkodik, mely alatt a beépített feltöltést biztonsági okokból 95 százalékra kellett tömöríteni. Erről a vasbeton lemezről, mint „asztallapról" indulnak a falak.

A félnyeregtetős átriumház jellemzően 17,70x17,70 m befoglaló méretű (5,80x5,80 m-es raszteren nyugvó pillérkiosztással), középső négyzetében az átriummal. Vadász György házait modulrendszerben tervezi, vagyis alaprajzai különböző mértani alapegységek (négyzetek, téglalapok) raszterére épülnek, melyet úgy alkalmaz, mint zeneszerző az ütembeosztást. Nem véletlen a hasonlat, hiszen köztudomású zeneszeretete és profi zeneértése – hajszálon múlt, hogy nem zongoraművész lett belőle.

Az égre nyíló átrium a szokásostól eltérően nem teljesen körbezárt, déli oldalon a kert felé nyitott. Az ide telepített üde növények társaságában üldögélő szemlélő meglepő vizuális élményben részesül, ha az őt mindenfelől körülvevő házról az átjárón át a kertre réved tekintete – egyik kertből a másikba nézhet. A belső kert lehetőséget kínál a zavartalan, tolakodó tekintetektől mentes vendégfogadásra is. A ház előteréből jobbra a gardrób, közlekedő, mosókonyha, WC és az étkezőkonyha nyílik, szemben a közlekedő az átrium szépséges látványával.

A közösségi és nappali funkciók az átrium nyugati, míg a hálószobák – a keleti oldalra kerültek. A nagyméretű nappali tér érdekessége a sarokban elkülönülő TV-szoba, mely a kandallóval összeépített könyvespolc-rendszerrel szeparálódik el a társalgó-vendégfogadó résztől. A „kétlaki életet élő" kandalló kívülről az átrium kertre vezető folyosójáról is használható – természetesen nem fűtésre, hanem nyáron grill ételek szabadtéri sütésére.

Az épület utca felőli oldalán, a

3

4

6–7. ábra: főbejárati külső megjelenés

7. ábra

tottuk meg, kissé bővített alaprajzzal. A közönség WC csoportjait is az eredeti helyükön hagytuk, de megnövelt méretekkel. A jobb oldali ruhatárat megszüntetve átjárást biztosítottunk az oldalsó előtér és az előcsarnok közt. A nézőtér karzati részének meg kellett növelni az emelkedését, hogy az előrébb hozott színpadra megfelelő rálátást tudjunk biztosítani. Ebből adódóan a karzati széksorok a jelenleginél hamarabb fölérnek a maximális magasságig, a mögöttük kialakuló zónában technikai- és ügyelő helyiségek, tolmácsfülkék kaptak helyet. Az erkély alatt a vetítőhelyiség, és vele a vetítési lehetőség megmaradt. A nézőtér bal oldalán volt az „Európa terem". Ez a továbbiakban is igénybe-vehető lesz vetítések céljából, de alapvetően női öltözőként fogják használni. A színpad mögötti épületrész déli végében helyeztük el a férfi-öltözőt a hozzá tartozó vizesblokkal, mellette a karmester öltözőjét zuhanyzóval, mosdóval. Itt ezeken kívül a Győri Filharmonikus Zenekar négy irodája kapott helyet, két kis raktárral, WC csoporttal.

II. Emelet – Ezt a szintet nem érintette az átalakítás, az itteni irodák bérlőknek lesznek kiadva. Ők az Aradi Vértanúk útjáról nyíló, a többi tértől minden szinten leválasztott lépcsőházban jutnak föl ide, de menekülésre a másik lépcsőházat is igénybe tudják venni.

Az épület átalakítását követő megnyitón külön öröm volt az eredeti tervezővel, Harmati Jánossal kezet szorítani. Mind Neki, mind a Háznak további jó egészséget kívánunk

Basa Péter – Fernezelyi Gergely

Hirdessenek Önök is a Magyar Építőiparban, megéri, rangos szakmai társaságba kerülnek!

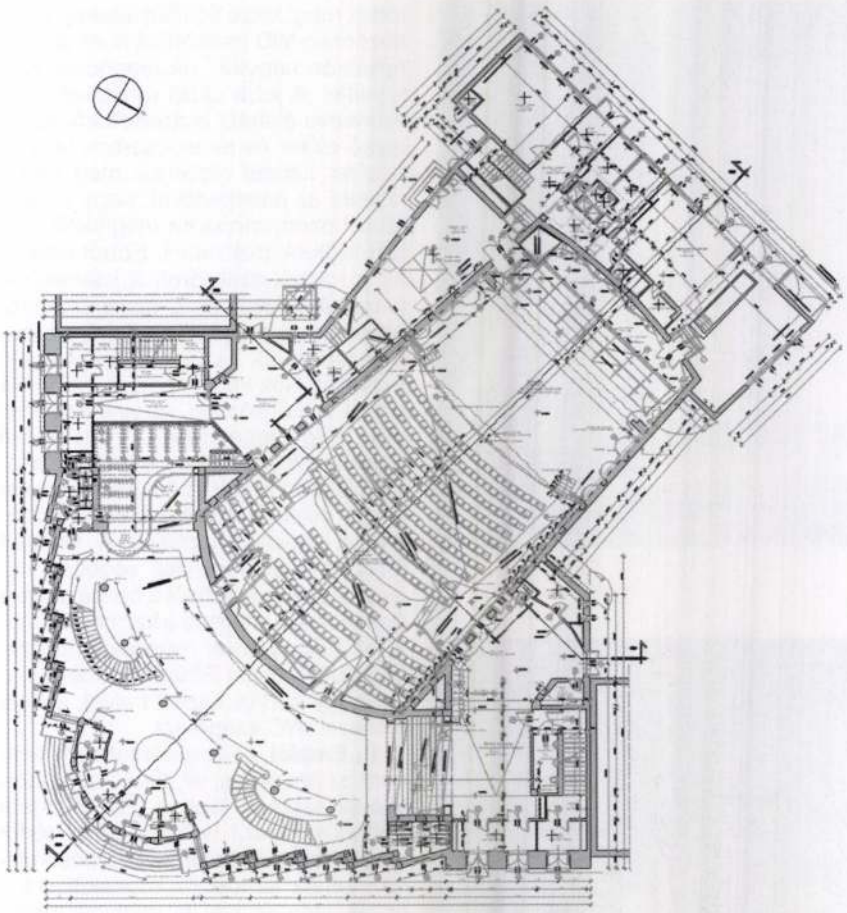

4. ábra: földszinti alaprajz

lon, a széksorok mellett, illetve az első sorban, a székek ülőlapjait nem lehajtva lehet elhelyezkedni. A színpad cca. 150 m^2 alapterületűvé bővült, a nézőtér ennyivel kisebb lett. A színpad bővítményi része a meglevővel egyező szinten készült. A színpad meglevő sík része mobil dobogószintek ráépítésével hátrafelé emelkedik, a kórusok számára (szóló, kamarakoncert alkalmával ide is fölhozható a közönség). A megváltozott színpad a nézőtér oldalfalburkolatával harmonizáló akusztikai falburkolatot kapott. Szintén a terem akusztikáját javítják a mennyezetre újonnan fölszerelt gipszkarton hangvetők. Újrafogalmaztuk a terem világítását is, kihasználva az eredeti lehetőségeket. A színpad mögötti, újabb építésű toldaléképület földszintjén raktárakat alakítottunk ki. A személybejárat melletti helyiségből két öltözőt képeztünk vendégszólisták részére, mosdóval, zuhanyzóval felszerelve.

Emelet – Az előcsarnok itt is változatlan maradt. A szünetekben új tervezésű, széles büfépult áll a nézők rendelkezésére. A bal oldali ruhatárat tar-

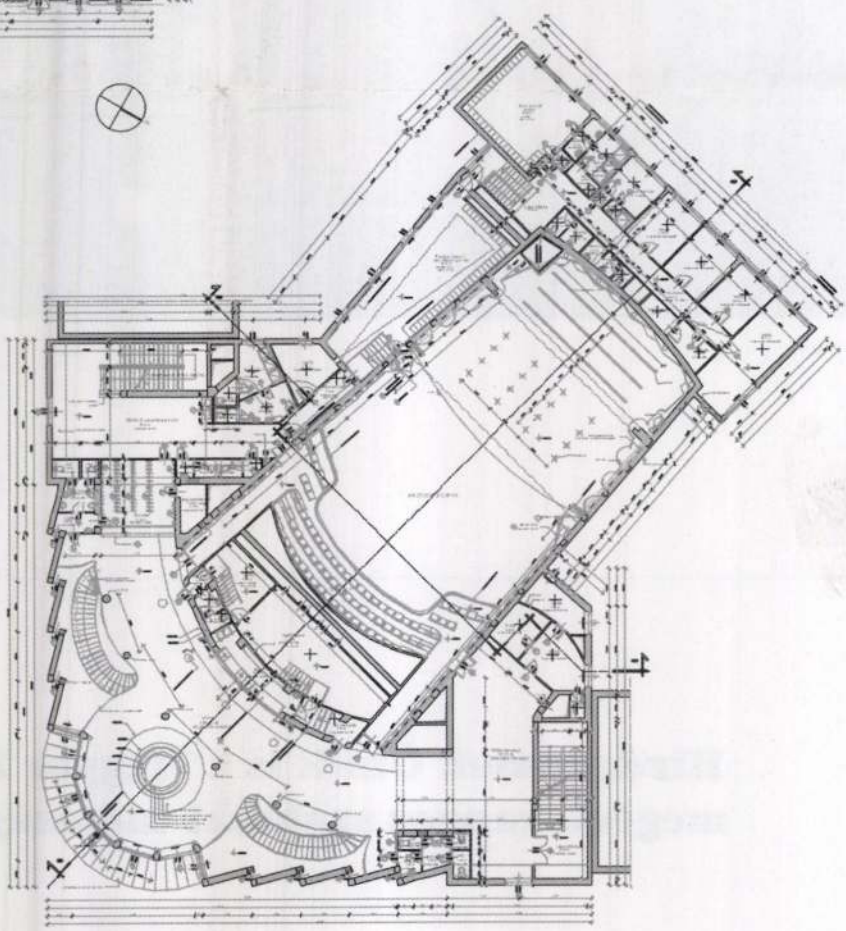

5. ábra: emeleti alaprajz

Földszint – Az impozáns előcsarnok érintetlenül maradt. A szélfogó két szélénél a pénztárakat meghagytuk, este, előadás előtt- és alatt ezek működnek. Az előcsarnok bal oldalán létesítettünk ruhatárat, az eredeti ruhatár helyén, de annak területét a duplájára növelve. Az előcsarnok két oldalán a közönség WC-k felújítva megmaradtak. Az előcsarnok jobb oldalán az eredeti ruhatár helyén széles lépcső létesült, ami az előadások szüneteiben dohányzóként használható oldalelőtérbe vezet. Az Aradi Vértanúk útjáról nyíló oldalbejáratok egyike lett úgy kialakítva (egy fellépő helyett rámpa), hogy ott mozgássérültek is bejuthassanak az épületbe, s lépcsők nélkül a nézőtér földszintjére. A másik, Árpád úti oldalbejárat egyik része az itteni lépcsőházhoz vezet, másik része a nézőtéri vészkijáratot szolgálja. A földszinti nézőtér padlószintjeit, lejtését, lépcsőit nem módosítottuk, viszont új székek kerültek mindenhova, az eredetinél kényelmesebb sorközökkel és székszélességekkel. Kerekesszékekkel jobb olda-

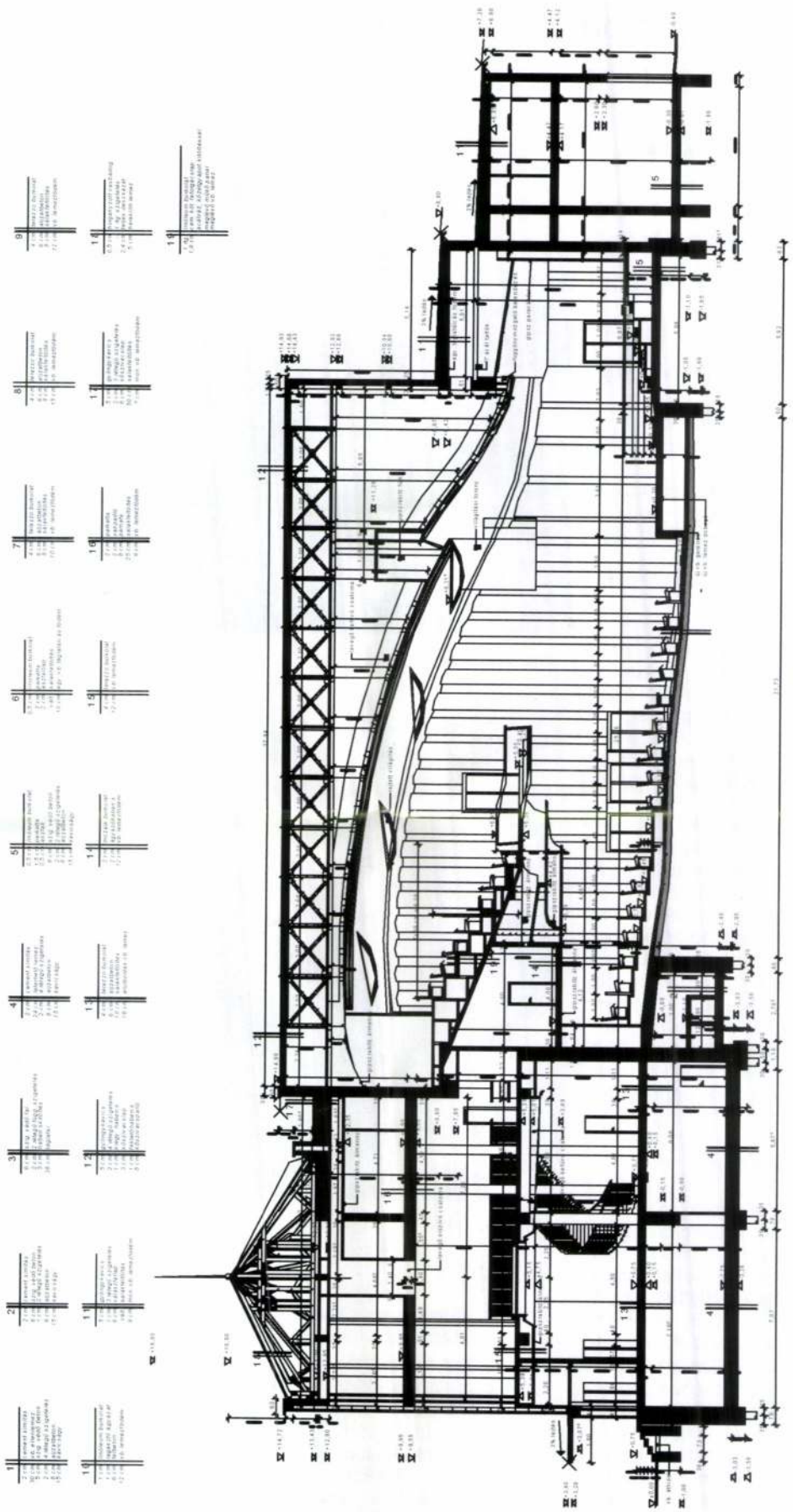

3. ábra: hosszmetszet

RICHTER TEREM, GYŐR

A győri volt Rába Mozi felújítása

Tervezés: 2000
Kivitelezés: 2001
Építtető: Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata
Lebonyolító és tulajdonos: INSZOL Rt., Győr
Generáltervező: Vadász és Társai Építőművész Kft., Budapest
- építészek: Basa Péter és Fernezelyi Gergely
- statikus: Kiss Ervin (Kerouac Bt.)
- épületgépész: Kovács Huba (Duoplan Kft.)
- elektromos tervező: Balogh Lajos (Thermolux Kft.)
- akusztikus, színpadtechnikus: Kotschy András (R és M Kft.)

Generálkivitelező: Bayer Center Építőipari Kft., Pécs

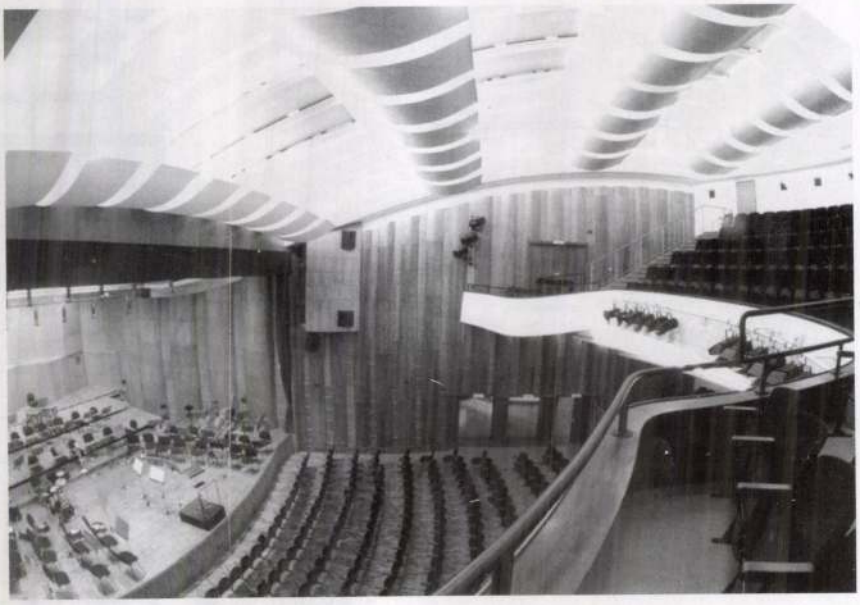

1. ábra: nézőtér és színpad

A volt Rába Mozi Győr városának jól ismert, megszokott épülete, központi fekvésű, a belvárosban található. Építésekor, 1960-ban Európa egyik legnagyobbjának számított 800 férőhelyével. Napjainkra a moziba járás szokásai megváltoztak, másfajta helyekre járnak a filmek kedvelői. A megüresedett épület a város jóvoltából új, nemes funkciót kapott: többcélú hangversenyteremmé alakították át. Maga a ház is rászolgált méltó, második virágzására, hiszen hajdanán az akkori kor által megengedett legjobb minőségben készítették el úgy az épületet, mint annak terveit. Az építész akkor a győri Lakatos–Harmati páros volt. Mindezeket tisztelve az épület külső megjelenésén nem módosítottunk, a felújítás az eredeti állapotnak megfelelő, műszakilag korrekt, időtálló megoldásokat célozta.

2. ábra: előcsarnok

Funkcionális ismertetés

Az épület működésének alapvető rendje megmaradt, a funkcióváltozás azonban sok részlet átépítését igényelte. A tervek szerint a hajdani mozit hangversenyteremmé építettük át úgy, hogy vetíteni továbbra is lehessen benne, mindemellett egyszerűbb színházi igényeknek is feleljen meg a terem, ahol a fentiekből következően konferenciákat is lehet majd rendezni. A közönség forgalma a hajdani mozi elválasztott be- és kijárati útvonalai helyett egy közös útvonalon, a központi előterekben zajlik, az oldalelőterek később részletezendő egyéb hasznosítást nyernek. A régi „Európa terem" továbbra is igénybe vehető lesz időszaki vetítések céljából, ezt külön közönségforgalmi terek szolgálják.

A nagyterem színháztechnikai kiszolgálását a földszinti és az I. emeleti, nagytermet oldalról és hátulról övező helyiségeiben oldottuk meg. A II. emeleten, az épület visszahúzott tetőszintjén irodák találhatók, melyek külső használók részére vannak és lesznek bérbe adva.

Részletezve:

Pinceszint – Itt gépészeti és légoltalmi helyiségek találhatók, a technikai berendezések korszerűsítésén túl építészeti változást, beavatkozást itt nem terveztünk. Korábban a szomszédos Árpád úti épület alá eső helyiségekben a mozi különtermet üzemeltetett, ezekkel a helyiségekkel a továbbiakban nem számoltunk.

iskolákon tanítanak és jó hírű sába, hogy felvételeiket világrájának részleteit is a

HALLÓ!

Helytelennek tartom

Tíz éve a budapesti Testnevelési Egyetemen nyilvános vita zajlott két országgyűlési képviselő, Pető Iván (SZDSZ) és Kónya Imre (MDF) között az elmúlt diktatúra törvénytelenségeiről és a közbűnök fölötti igazságtételről. A rendszerváltozás idején mindkét parlamenti képviselő tagja volt az Ellenzéki Kerekasztalnak, s elkötelezetten küzdött a régi rendszer leváltásáért. Emlékezetes, hogy a Zétényi Zsolt nevével fémjelzett törvény volt alapjában véve a vita tárgya. Az is ismert, hogy bár az Országgyűlés a törvénytervezetet elfogadta, később az Alkotmánybíróság elutasította, ily módon az igazságtétel akkoriban nem történhetett meg.

Most felszakadtak a régi sebek, sokak szerint joggal, ideje lenne végre a társadalmat megismertetni mindazzal, ami a diktatúra idején titokban és büntetlenül történt.

A titkosszolgálatok ügyeit a sajtó széltében-hosszában kiteregeti, ami sokat árt külpolitikai érdekeinknek. Nem lehet cél olyan emberek lejáratása, akik még hasznosan munkálkodhatnának. Az eljárást helyteiennek tartom. Csak azokat az ügyeket kellene felderíteni, amelyek ártatlan emberek üldöztetésével, megkínzásával, halálával voltak kapcsolatban.

Domonkos István
Budapest

Szombat és vasárnap kivételével 11-től 14 óráig várja hívásukat a rovat szerkesztője, **Zayzon Márta.** Telefonszámunk: **470-1311.** Ha kéri, visszahívjuk. Viszonthallásra!

Czeizel Endre szerintünk nem bűnös

A 21. század elején az emberiség egyik növekvő problémája a népességszám egyenlőtlen alakulása bolygónk gazdaságilag fejletlen és fejlett részein. E probléma nálunk is jelentkezik: fogy hazánk népessége. Sok házaspár szeretne egészséges gyereket, de sikertelenül. Ugyanekkor sok (nem kívánt) gyerek születik sokgyermekes, de nélkülöző családokban.

A téma hazánkban kiemelkedő, nemzetközileg elismert és tisztelt szakértője dr. Czeizel Endre humángenetikus. Családtervezési tanácsadásával, az általa Magyarországon bevezetett magzatvédő vitaminnal elérte, hogy hetvenezer nagyon várt gyerek születhessen meg, mégpedig születési rendellenesség nélkül. Alulírottak közül is többen neki köszönhetjük gyermekeink (unokáink) megszületését, egészségét. Jelzésértékű a sok külföldi szakmai meghívás, több ezer folyóirat-hivatkozás, a Kennedy-díj neki ítélése, ami az e téren végzett eredményes munkáját ismeri el. Napjainkban mégis a vádlottak padjára került. Közvélemény-kutatásokban elsöprő (70–90%) többség Czeizel doktor mellett foglal állást az elmarasztaló (első fokú) bírói ítélettel szemben. Hiszen Czeizel Endre kutatói és szolgálati életcéljának a magzatvédelmet, a genetikai tanácsadást, tehát magyar gyerekek egészséges megszületését tette. Ezt hatékonyan valósította és valósítja meg. Hetven, terhességét semmiképpen vállalni nem tudó asszonynak nyújtott orvosi elsősegélyt terhességmegszakítás, csecsemőgyilkosság, esetleges öngyilkosság helyett hivatalos örökbeadással. Ehhez az életműhöz viszonyítsuk azt a négy (jogilag megkérdőjelezett) örökbefogadáshoz vezető orvosi felvilágosítást, amiért első fokon Czeizelt bírói ítélettel megbélyegezték. A három éven át tartó, idegeket felmorzsoló per négy gyerek örökbefogadásáról, amelyekben Czeizel jóhiszeműen, orvosként járt el, vajon hány családtervezési megbeszélést hiúsított meg „csupán" azért, mert a doktor úrnak a bíróságon kellett megjelennie?

Most, a 21. század küszöbén a társadalomnak humánus közerkölcsöt kell kiformálnia olyan időszerűvé vált kérdésekben, mint a globális klímaváltozás (szárazság/árvizek), a biológiai változatosság, a humán genom program, a túlnépesedés. Alig hisszük, hogy a humánum (a valláserkölcs) az abortuszt, a nem kívánt újszülött utcán hagyását, a lelencházi elhelyezést részesítené erkölcsileg előnyben a gyermeket kívánó jómódú és főként szerető családok általi örökbefogadás helyett. Akkor is az örökbefogadás áll a gyerek érdekében, ha a jogrend ezt a témát mostanában még nem vizsgálta újra. Czeizel szerintünk nem bűnös! Senkinek nem ártott, még a bíróság által tárgyalt esetekben sem. Sajnos Magyarországon, például roma gyerekek örökbefogadására kevésbé készek tehetősebb családok. Ha mégis előfordul, hogy szívesen fogadják az egészséges, szép arcú kisbabát, az inkább dicséretes. Nevelői (erkölcsi) érzékünk azt súgja, hogy a gyermekszerető családhoz került gyerek hazatoloncolása és árvaházba (Állami Gondozottak Intézetébe) küldése kevésbé lehet ígéretes a gyerek jövője szempontjából. A jogrend letisztítását pedig nem az egészséges gyermekek születését előmozdító Czeizel Endrén kellene próbálgatni.

Bízunk benne, hogy végül társadalmilag, etikailag és jogilag is megoldódik ez a viszonylag friss keletű humán probléma.

Ács János rendező, **Alföldi Róbert** színész, rendező, **Bácskai Csaba** leendő édesapa, **dr. Berecz Margit** orvos, **dr. Berényi Marianne** orvos, **Bernáth Loránd** édesapa, **Bodnár Mária** könyvtáros, **Borbély Szilárd** költő, **Csákányi Eszter** színművész, **Csikai Gyula** fizikus, **Csizmadia Gyuláné** üzletkötő, **Erdei Zsolt** ökölvívó, **Esztergályos Cecília** színművész, **Faludy György** költő, **Farkas Jánosné** édesanya, **Fritz Gabriella** biológus, USA, **Genczwein Ferenc** igazgató-tanár, **Gulyás Dénes** operaénekes, **Gross Arnold** grafikus, **Gyömbér Mariann** édesanya, **Hámori Ildikó** színművész, **Hornok Éva** gyógyszerész, **Kálmán Ildikó,** ikrek édesanyja, **Kanyó János** édesapa, **Kármán Tamás** tipográfus, **dr. Katona Ferenc** orvos, **Katona Gyuláné** édesanya, **dr. Képesné dr. Kornis Éva** orvos, **Kmetykó András** tanár, **Kovács István (Kokó)** ökölvívó, **Kiss Gábor** és **Kiss Gáborné** szülők, **Kisné Marx Bea** édesanya, **Kiszely Pál** biológus, **Kondorosi Ádám** genetikus, **Kulka János** színművész, **dr. Losonci András** orvos, **Marx György** fizikus, **Molnár Piroska** színművész, **N. Sándor László** újságíró, **dr. Petik Dóra** orvos, **Polgár László** sakkpedagógus, **özv. Radnóti Miklósné Gyarmati Fanni**, **Sipos Lajos** irodalomtörténész, **Sipos Éva dr.** ügyvéd, **Sükösd Csaba** fizikus, **Sztevanovity Zorán** előadóművész, **Szinetár Dóra** színművész, **Szinetár Miklós** rendező, **Tokody Ilona** operaénekes, **Tóth György** geológus, **Troskáné Varró Mária** édesanya, **Udvaros Dorottya** színművész, **Ujvári Sándor** tanár, **Vadász György** építészmérnök, **Vastagh György** tanár, **Vámos Tibor** informatikus, **Vértes Attila** vegyész, **Vicsek Tamás** biofizikus, **Zágon Rudolf** kard- és fegyverkészítő.

Tehát: „Mi a racionális?"

Lakner Zoltán cikkeit mindig élvezettel olvasom, jó írások. Ezúttal is sok okos dolog került az írásba, ám a konklúzió, a téma lezárása sajnálatos módon hiányzik.

Azt írja a szerző: „A Medgyessy-ügy legnagyobb vesztese is az SZDSZ lehet, nem is olyan hosszú távon." Ebből – és az előzőkből – kiderül, hogy Lakner nem ért egyet az SZDSZ azon döntésével, hogy nem kezdeményez bizalmatlansági indítványt a kormányfő ellen. Úgy tűnik, a kritizálók, a kilépők egyszerűen nem veszik figyelembe Kuncze Gábor és a frakció döntésének legfontosabb indokát, nevezetesen azt, hogy a bizalmatlansági indítványhoz 75 képviselő szavazata szükséges. Ezzel szemben az SZDSZ-frakció mindössze 20 tagot számlál. Ergo: az ellenzékkel kellett volna összefognia az indítvány megtételéhez, vagy az MSZP-frakción belül kellett volna 55 bizalmatlant keresnie?

Mi a racionális?

(MH, szept. 3.)

Az összes kilépő – ideértve az általam nagyon szeretett és tisztelt Kis Jánost és Hack Pétert –, úgy tűnik, nem ezen a földön, ezen a Magyarországon és nem ebben a politikai légkörben él. Nem látják vagy nem mérik fel a Fidesz mindenre elszánt politikai húzásait, amelyek pontosan arra irányulnak, hogy a jelenlegi kormány munkáját ellehetetlenítsék és főleg hogy minél végzetesebb csapást mérjenek az ősellenségnek tartott SZDSZ-re.

Mélységesen egyetértek Kuncze Gáborral, az őt támogató frakciótagokkal és az ügyvivőkkel: az SZDSZ-nek kormányon kell maradnia, és továbbra is azon lennie, hogy az egyetlen liberális párt egy élhető és tisztességes Magyarországért dolgozhasson.

Lang Magda
e-mail

A fogyatkozás oka

A Fidesz-vezetés tartós hadat viselt hazánk népességének fele ellen, de a hadviselés szabályait nem ismerte. Zseniális főnökük a többi jobboldali pártot jóízűen bekebelezte (KDNP, FKGP, MDF). A színdarabíró pártjából is nagy darabot harapott ki, pedig ő visszaléptetéseket ígért a polgári párt javára.

És mi volt a másik oldallal? Azzal a Fidesz – hatalma teljében és minden anyagi eszköz birtokában – nem európai, hanem mélyen a balkáni szint alatt bánt, az MSZP-t és az SZDSZ-t még párbeszédre sem méltatta. Az előzmények után a Fidesznek most kell elviselnie a következményeket.

Mint elsőrangú stratégák, csak a győzelmet tudták elképzelni. Álmukban sem jutott eszükbe a vereség lehetősége, így arra nem készültek fel. Ez magyarázza a pánikot, az esztelen kapkodást, mely úrrá lett a párt soraiban. Folyamatosan fény derül a rengeteg törvénytelenségre, a párt körei egy részének gyors meggazdagodására és a kampány alatti állításainak hazug voltára. Szerintem ez támogatóik gyors fogyatkozásának magyarázata.

Dr. Vajda Dezső
Budapest

Kedves Olvasók! A Magyar Hírlap fenntartja magának a jogot, hogy a szerkesztőségbe érkező leveleket, illetve meg nem rendelt cikkeket szerkesztett vagy rövidített formában közölje. Kéziratokat nem küldünk vissza, és nem őrzünk meg.

Magyar Hírlap 1145 Budapest, Szugló utca 14.
Fax: 470-1296
E-mail cím: levelek@mhirlap.hu

Vidor fesztivál Nyíregyházán

A vidámság és a derű seregszemléjét rendezik meg szeptember 7-e és 14-e között Nyíregyházán. A Vidor fesztiválon 26 színházi előadást, 37 filmet, 59 órányi zenét élvezhet a publikum 139 program keretében, 253 fellépő művész közreműködésével. Olyan színházi matuzsálemek láthatók, mint a Játszd újra, Sam vagy a Páratlan páros. A friss produkciókat képviseli a Sok hűhó semmiért. A Stílusgyakorlatok 438. előadása lesz látható a fesztiválon. Megnézheti a közönség a Sehova kapuját, A kopasz énekesnőt, a Bábelnát és a Mesterdetektívet. A díjkiosztó ünnepségen a nyíregyházi teátrum a Hazudj inkább, kedvesem! című komédia premierjét tartja. Lesz bábszínház, fiatal filmesek fesztiválja, és mustrát rendeznek a filmes humor klasszikusaiból. A zsűri elnöke a népszerű humorista, Fábry Sándor lesz. *BG*

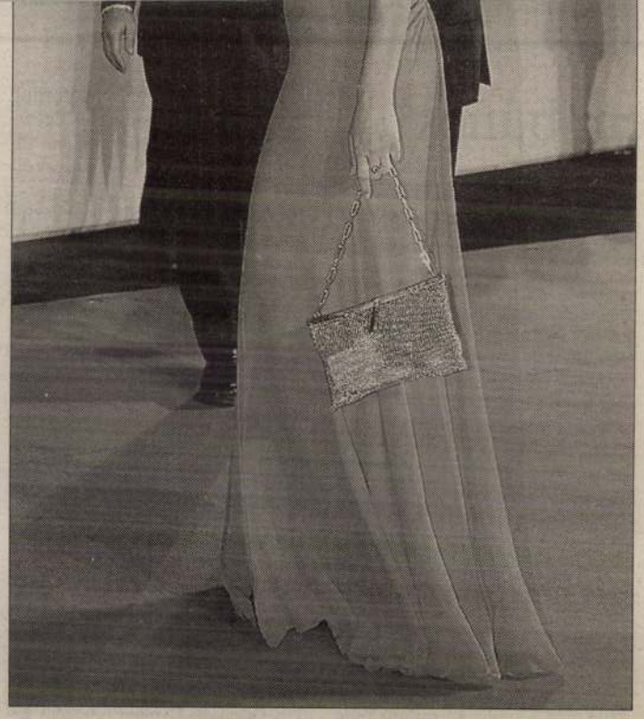

Chiara Caselli és John Malkovich érkezik a Lidóra

A német Doris Doerrie Nacht című filmje szórakoztató módon időzik másfél óráig három berlini pár vacsorapartiján, amelyen felszínre kerül a történő huszonévetöltsagát.

A Lidót.

Velence Antonioni és Dino Risi előtt tiszteleg

Dino Risi, akit Oscar-díjra is jelöltek az Egy asszony illata forgatókönyvéért, az Al Pacino főszereplésével készült amerikai változatért. Risi eredetileg pszichiáterként praktizált, véletlenül lett rendező. Egy butikban futott össze Alberto Lattaudával, aki éppen asszisztenst keresett új filmjéhez. A szórakozás kedvéért vállalta el a munkát, de ottragadt a filmesek forgatagában. A fesztiváligazgató Moritz de Hadeln úgy méltatta a mester munkásságát, Risi vígjátékainak cinikus felszíne alatt a kritikusok sokszor nem vették észre a társadalombírálatot, ám filmjei sikeresek voltak, mert a nézők a vásznon látott karakterekben könnyen magukra ismertek. „És ha valaki magára ismer, az jobban megismeri önmagát is, és ez felszabadító hatású lehet. Filmjei éppúgy egyedi portrék, mint társadalomrajzok." Közel ötven filmet kitevő életművében olyan színészek szerepeltek, mint Sophia Loren, Romy Schneider, Catherine Deneuve és két nagy nemzetközi sikerének, az Előzésnek és az Egy asszony illatának sztárja, Vittorio Gassman.

Antonioninak életmű-retrospektív sorozatot szentelt a fesztivál. Az agyvérzése miatt erősen beszéd- és mozgásképtelen mester a nyolcvanon túl is minden évben ellátogat a fesztiválra.

TOP 10 Filmtoplista augusztus 28.

Gérard Dépardieu – Asterix és Obelix

1. **Asterix és Obelix**
2. **Kaptár**
3. **Wasabi**
4. **Édes kis semmiség**
5. **Men is black 2.**
6. **Most már elég**
7. **Felpörgetve**
8. **Scooby-Doo**
9. **A rettegés aréná**
10. **Hűtlen**

matikus egyéniségét. Most jelenik meg Trunkos András 20 év Bikiniben című könyve, két évtized szubjektív krónikája. *(MH)*

TÉVÉNAPLÓ

Az élet show-ja

Két valóságshow is indult a héten szinte egy időben az arra rászorulóknak. Liptai Claudia hisztérikus moderálásával kezdődött a huszonegy országon pusztító viharként végigsöprő Big Brother nyitóbulija. De a versenyzők önreklámozásban messze túltettek rajta. A csöppet sem önkritikus Éva bárhol bátran levetkőzik. Egy másik lány nyíltan vállalja biszexualitását, Andi csak később jelentette be, hogy a harminc felé közeledve még szűz. Ami méltán keltett közfölháborodást, hisz más „rendes lány" az ő korában már túl van mindenen. Popey, a szépfiú narcisztikus hevülettel tekint önmagára. Pogo, a bugyiboltos vérbeli virrasztóbajnok, két napig nem aludt, ettől inkább a többiek buktak ki, nem ő. Tara kétéves kisfiát hagyta otthon, kicsit irritál, hogy

Big Brother
Tv2

Farm
Viasat3
Szeptember 1–5.

normálisan viselkedik. A csoportban, mely legkevésbé sem reprezentálja a hazai népességet, akad kövér, sovány, fiatal, idősebb, intellektuális és földhözragadtabb szellem. Ám míg egy hasonló amerikai versengésen elképzelhetetlen, hogy ne legyen fekete résztvevő, nálunk elképzelhetetlen, hogy egy roma versenyző is színre lépjen. Már így is érkezett „hazafias" SMS, hogy ez a műsor a magyaroké, nem kellenek idegenek, (ugyanis Renato részben olasz, Andi pedig Ausztráliából érkezett). A luxus Alcatrazban exhibicionisták vetélkedése zajlik. A magyar Big Brother abban is világrekorder, hogy a versenyzők jó része két nap után lemeztelenedett. Lelkileg is.

Esténként pszichológus elemzi, ki a sérültebb személyiség. Reménykeltő, hogy a titokszobában már egymásra is árulkodnak a játékosok. Ezzel elkezdődött a show érdemi része, kit fognak hetente kicsinálni.

A Viasat Farmja nem olyan neurotikus, mint a Big Brother. Lombok közt pókháló, a szívekben szerelem szövődik. Kristályvizű hegyi patakban fürdenek (átfagyva) a résztvevők. Szamarat csutakolnak, birkát etetnek. Kézi malomban őrlik a búzát, maguk sütik a kenyeret. Itt is kialakult a minitársadalom hierarchiája, most egy tanárember áll a spiccen. De már konfrontálódnak a személyiségek, a hozott proletár és értelmiségi szubkultúrák. Az erdei pásztoridill rémálommá változik. Nem valószínűtlen, hogy a nyolcmilliós fődíjért mindenki olyan aljasságokat fog elkövetni, amit korábban el sem tudott képzelni magáról.

A kimódolt reality elhiteti a manipulált nézővel, hogy amit lát, rögvaló. Érzékelheti, hogy a szabadság illúzió, állandó ellenőrzés alatt állunk. Árulással, fondorlatokkal többre jutunk, mint becsületes munkával. Végül a valóságshow választ ad arra, hogy mi is az élet célja. Mi lehetne más, mint a többiek sorsának megkeserítése. S ez még mulatságos is, föltéve, hogy nem mi vagyunk az áldozatok.

Stark R. László

HIRDETÉS

A KÖZGÁZ Marketing Tanszék harmadik alkalommal rendezi meg

2002. október 10-én
„Az Online gazdaság marketing kihívásai"
című szimpóziumot.

A rendezvénysorozat célja, hogy évről évre körbejárja azokat a kihívásokat, amelyekkel az Online gazdaságnak és a vele kapcsolatban álló iparágaknak szembe kell nézniük. 2002-ben azt vizsgáljuk, hogy az egyes iparágak, s különböző nagyságú és stratégiájú vállalkozások hogyan és milyen motivációk alapján alkalmazzák intenzívebben és hatékonyabban az Online marketing eszközrendszerét.

A szimpózium előadói: Bert Rosenbloom marketing professzor, Drexel Univesity Philadelphia
László Ágnes marketing igazgató, K &H Bank
Pauska Zsolt főszerkesztő, Dunántúli Napló
Kolos Krisztina marketing igazgató, BÁV Rt
Parányi Gabriella marketing igazgató, Volvo Autó Hungária
Németh Krisztina marketing igazgató, British Airways
JelenaVeszelinovics médiamenedzser, Coca-Cola Magyarország Kft
Hajdu Attila marketing igazgató, Brau Union Sörgyárak Rt.
Kenneth Deans marketing professzor, University of Otago,
Simon Powlet interaktív igazgató, OMD

A rendezvény fő támogatója: AXELERO Rt.
Médiatámogatók: Piac és Profit, Magyar Hírlap, Business Online, www.médiainfo.hu
Jelentkezés: 217-1853/6303-as telefonszámon
Részletes tájékoztató: http://marketing.bke.hu honlapon

2562 MH

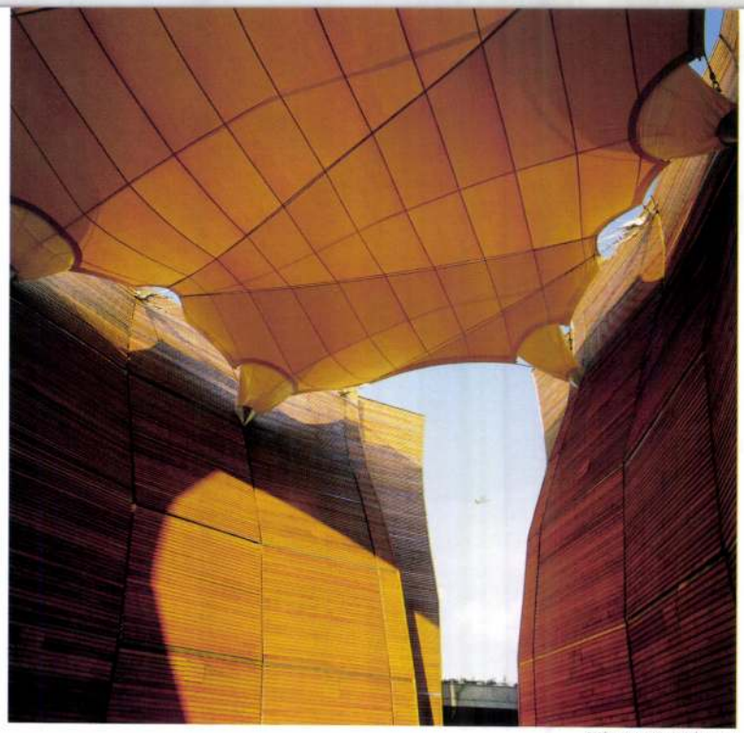

FOTÓK · PICTURES · POLGÁR ATTILA

ÉPÍTÉSZEK
ARCHITECTS

Vadász György
Basa Péter
Fernezelyi Gergely

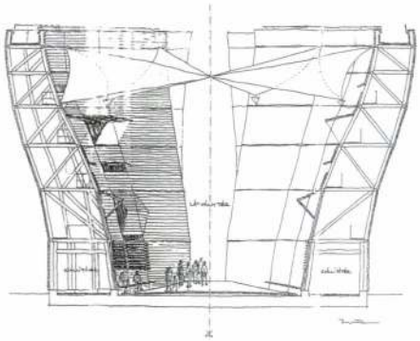

Hannoveri EXPO

Magyar Pavilon

Hannover **EXPO** Hungarian pavilion
1999

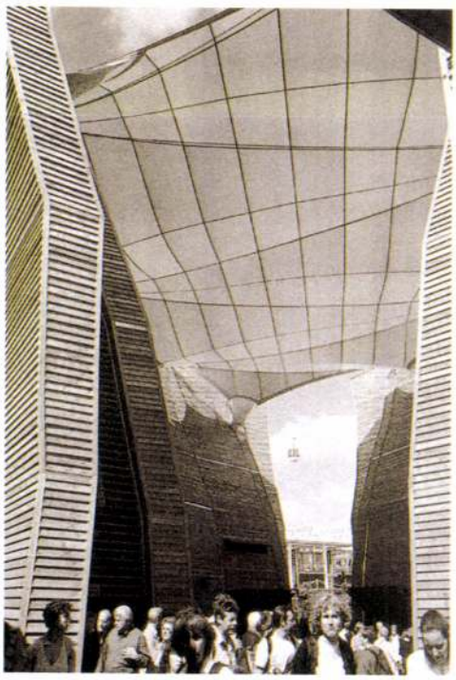

A HANNOVERBE TERVEZETT pavilon hajó formájú, kettős falú, két óvó kezet is szimbolizáló épület – üzenet. A 20 méter széles, 40 méter hosszú, kifelé merészen hajlóívelő hajótest mindkét fala acélvázra szerelt fából készül. A kettős héj az ötszintes belsőt ajtókkal nyitja a vitorlákkal fedett belső tér felé. Ezek az ajtók, mint fölfelé nyíló tekintetek, eggyé kapcsolják a belső kiállítási folyosókat és a központi, fedett-nyitott aulát. Kintről nézve a lamellák szempillaként nyílnak fel és a filmes, szcenikus szakemberek segítségével vetítésekkel át- meg áthatják „kint" és „bent" hagyományos fogalmait. Másutt, a belső felől, becsukódnak a „szemek" és elzárják a külső teret, funkciótól függően. A vetítéseknek, zenei hangoknak és a szinte megszólaltatott falak személyes erejű hangjainak nagyon sok és nagyon szuggesztív lehetőséget kínál ez a lamellarendszer, amely a tervek szerint különleges emocionális variációkra képes.

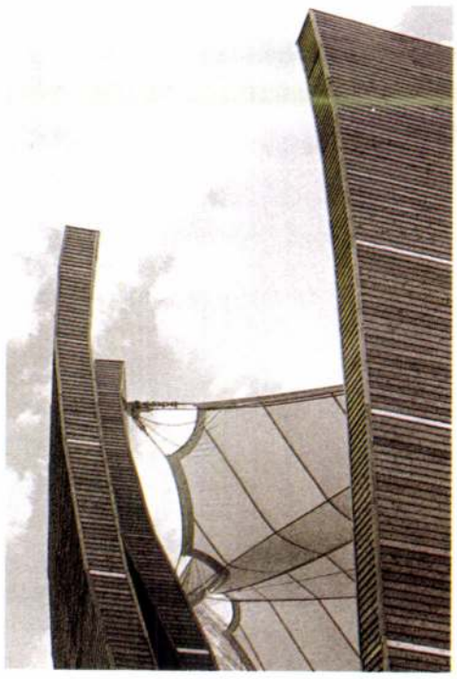

DESIGNED FOR THE Hannover EXPO, the pavilion – a building shaped like a ship featuring a double wall also resembling two hands with a symbolic protecting gesture – delivers a message. With a width of 20 m, this 40-metre long structure forms a hull daringly arched and bending outward, with both its wooden walls based on a steel frame. The double shell opens up the five-storey interior with doors towards the interior of the building covered with sails. Much like glances opening upward these doors come to unite the internal exhibitional corridors, passages and the central open and roofed aula. Viewed from the outside, the lamellas open like eyelashes, whilst there are projections aided with experts of film and scenists to permeate time by time the traditional concepts of "inside" and "outside". Elsewhere, from the direction of the interior the "eyes" close and thus exclude the outer sphere independently of their functions. The projections, the musical sounds and the walls on the verge of emitting sounds of personal powers with a great many suggestive possibilities thanks to the system of lamellas designed so as to be able to produce extraordinary emotional variations as well.

Építészek / Architects ▸ Vadász György, Basa Péter, Fernezelyi Gergely **Statika** / Structura ▸ Kiss Ervin

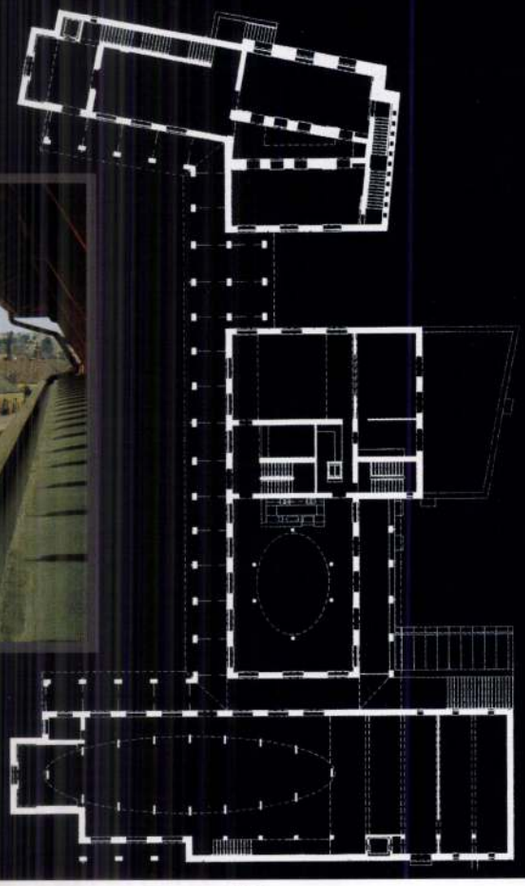

Porcelánium

Kulturális, vendéglátó és kereskedelmi központ

Cultural, entertainment and trade center

Herend 1999

ÉPÍTÉSZ ARCHITECT Turányi Gábor

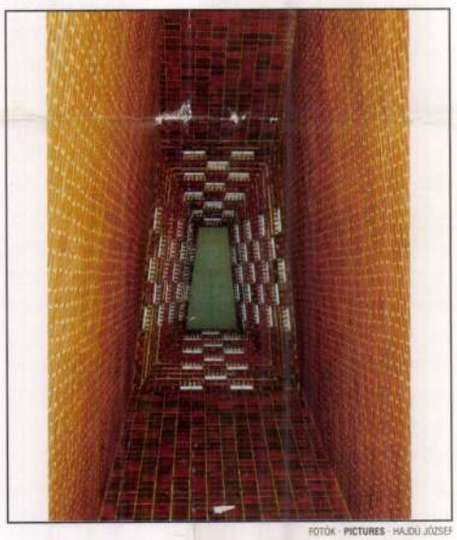

FOTÓK · PICTURES · HÁJDÚ JÓZSEF

A A HERENDI Porcelánmanufaktúra újjáalkotását a tradícióinak és világszerte elismert értékeinek megfelelően végezték. Ezen a nemrég még csak kis falunak nevezhető településen egy kisvárosi tér, egy „agora" megalkotásával az építész szimbolikusan a város új szívét jelölte ki.

Három, finom árkáddal összekötött pavilon kis teret alkot, a negyedik oldalt a régi gyár klaszszicista főhomlokzata zárja le. Mindkét oldalon torony, bennük az árusító és a technológiai pavilonok bejáratai. Az árkád vezeti a látogatót az intézménybe: elsőként a technológiai bemutatóba, ahol a híres porcelán gyártásának folyamatát kísérhetjük végig, megismerhetjük a porcelánkészítés herendi történetét.

A herendi komplexum „high profile" – léptéke mégsem azonosul a falu rendjével, inkább metaforikus – mintha egy, a környéken uralkodó nemesi család kastélyával találnánk magunkat szemben.

Turányi különös figyelmet fordít a részletekre is, amely az épület külső tégla- és kőburkolatában, a természetes pala és a sötét fémlemez használatában testesül.

Anthony Gall ■

HEREND IS SOMEWHAT of a tradition in Hungary. Certainly the choice to appoint Gábor Turányi as the architect for the project came as the result of a strenuous competition procedure. Herend management remained serious and committed to its aims of recreating the built Herend in the image of the flourishing traditions and qualities it has been renowned for worldwide. Closed by the backdrop of the old factory, Turányi has loosely arranged the three pavilions of the project around the new square, interconnected by an intricate arcade. On each side two towers containing entrances to the shop and technology exhibit frame the square. As route the arcade guides the visitor through this commercially organised institution beginning with technology exhibit, which introduces all the stages of the production of the famous porcelain. erend is high profile and highly professional. Herend is also refined. In scale the building does not attempt to integrate into the village. Internal space is divorced from the thick-walled envelope of the building. Turányi's attention to detail can be apprehended in the exterior brick cladding and stonework of the walls and the natural slate and dark matt metal cladding of the roof.

Anthony Gall ■

Tervezés / Design ▸ Turányi és Simon Építésziroda Kft. **Építész** / Architect ▸ Turányi Gábor **Építész munkatársak** / Fellow architects ▸ Ignácz Erika, Kalmár László, Klemm Gabriella, Simon István **Belsőépítészet** / Interior design ▸ Göde András, Ignácz Erika, Jahoda Maja **Kerámiaplasztikák** / Ceramics ▸ Schrammel Imre, Szekeres Károly **Szerkezettervezés** / Structure ▸ Hegedűs Péter **Gépészet** / Plumbing ▸ Tuczai Attila **Elektromosság** / Electrical planning ▸ Bárány Attila **Építtető** / Client ▸ Herendi Porcelánmanufaktúra Rt., Bódogh Zsuzsanna, Dávid József, Szele Gyula **Beruházó** / Investor ▸ Óbuda Újlak Beruházásszervező és Fővállalkozó Rt. **Kivitelezés** / Main contractor ▸ Zalai Általános Építési Vállalkozó Rt.

Ember – Természet – Technika

HANNOVER EXPO 2000

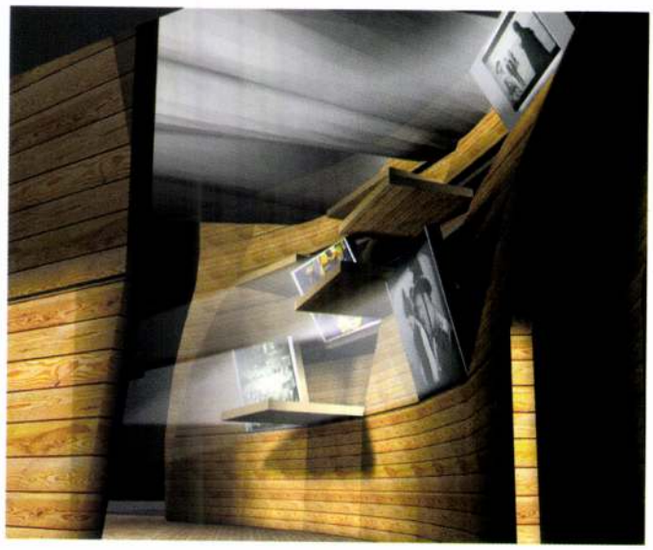

Ez a mottó fogja át az évezred utolsó, egyben Németország első világkiállítását, mely 2000. június 1-én nyitotta meg kapuit. E gondolat hivatott hangsúlyozni az emberiség új céljait és kihívásait. Birgit Breuel, az EXPO 2000 főbiztosa szerint „a világkiállítások új típusa már nem a technikai «leg»-ek bemutatója, feladata sokkal inkább annak bemutatása, hogy az ember képes a technológiát saját szolgálatába állítani, miközben új harmóniát teremt a természettel." A Kiállítások Nemzetközi Irodája Hannovert választotta, mint szimbólum értékű ezredfordulós világkiállítási helyszínt, bízva abban, hogy minél érzékelhetőbben sikerül ezen alapgondolat kifejtése.

A felállított tematikai parkok a világszintű ötletek sokaságát és a bennük rejlő különböző felfogásokat mutatják be globális összefüggésükben. A fenntartható fejlődés szempontjából fontos témák, mint a klíma, energia, népesség, munkahelyek, kommunikáció stb., mind terítékre kerülnek. Feltárulnak a látogató előtt a jövő kérdései, melyek arra késztetik, hogy átgondolja és kiegyensúlyozottabbá tegye viszonyát a természettel.

A különleges formájával még a nyitás előtt figyelmet keltő Magyar Pavilon – tervezője Vadász György, Basa Péter és Fernezelyi Gergely, statikusa Kiss Ervin – 3025 m²-es területen épült fel, teljes mértékben állami forrásból, 767 millió forint értékben. Generálkivitelezője a Középületépítő Rt. Szerkezetét 200 tonna acél, külső borítását pedig 3300 m² vörösfenyő adja. A pavilon 1150 m²-es alapterületű kiszolgáló épülettel rendelkezik, melyben étterem, V.I.P.-helyiség, irodák, valamint ajándékbolt kap helyet. A pavilonban található látványtér 300 m²-t tesz ki, szintén 300 m²-es lesz a kéregben elhelyezkedő kiállítótér is. Így Magyarország az Európa Sugárúton öt hónapon keresztül mintegy 1800 beépített m²-en mutatkozhat be a világ előtt.

A pavilon karakteres, organikus formálású testből és egy azt övező, L alaprajzú, az emelkedő terepbe süllyesztett zöldtetős épületből áll. A két rész viszonya és rendeltetése egyértelmű: a hangsúlyos, szoborszerű testé a főszerep, itt zajlanak a fő események, a terepbe simuló körítő épületrész igyekszik minél észrevétlenebb lenni, ez rejti a kiszolgáló funkciókat. A lapos tetős, alárendelt épületrész a telek beépíthetőségének keleti és déli határára van kihelyezve, ennek L alakú öblében átlósan helyezkedik el a főtömeg.

A két íves héjból álló főtömeg a telek északnyugati sarkából, az Európa boulevardról engedi be a látogatókat, nyílása előtt Kő Pál szoborpárja, a „Szerelem Kapuja" fogad. Az íves héjak faburkolatúak, az általuk közrezárt földszinti terület a „Látványtér". Ez a végein nyitott, felülről viszont feszített kötélszerkezetre szerelt ponyvarendszer védi a csapadéktól. A faburkolatú héjak többrétegűek, belsejük közlekedőket, lépcsőket, technikai felszereléseket rejt. A belső látványtér felé néző oldalakon a héjak bizonyos oldallapjai nyithatóak, különféle szcenikai célokat elégítvén ki ezáltal.

A „Hagyomány – Kreativitás – Jövőorientáltság" hármas gondolata fogalmazódik meg a magyar részvételben. Ezt sugallják a látogatókat fogadó műsorok koreográfiája, tartalma is. Az egységes belső térben egymás után lenyíló színpadok műsora Magyarország ezeréves európai történelmét, politikai, kulturális és tudományos vívmányait mutatja be, egy, az Európai Unióhoz csatlakozni készülő ország optimista történelemszemléletével.

A „Látványtérben" kb. 15 perces, különleges előadás, játék elevenedik meg minden csoport számára, ciklikusan ismétlődve. A show a látogatóra elsősorban érzelmileg kíván hatni, a látvány erejét zenei, és valamennyi érzékszervre egyaránt ható effektusok fokozzák. Ennek keretében az íves faltestek mozgatható lapjai megdöntve vetítőfelületként szolgálnak, teljesen lenyitva művészek megjelenését biztosító színpadok lesznek belőlük. A fények, vetített óriásképek a teljes falfelületet, sőt a lefedő ponyva felületét is beboríthatják. Az egyik íves fal öblében Veress Kálmán szobrászművész „Táltos"-a hódol, szárnyainak fényhúrjait az érdeklődők megpendíthetik. A show befejeztével a vendégek az információs helyiség irányában hagyják el a látványteret. Az info egységben további tájékoztatást kaphat a látogató, és emellett ajándékokat és egyéb ismeretterjesztő, kulturális, művészeti tárgyakat vásárolhat. Mindezek végeztével az art café és az étterem hívogat marasztaló ízekkel és illatokkal, jó időben megnyitott üvegfalakkal, külső teraszokkal is.

Új ötéves terv

ELŐKÉSZÍTÉS ALATT A LEGNAGYOBB BUDAPESTI BERUHÁZÁS

A pesti Duna-parton, a Boráros tértől délre fekvő, változó szélességű területen egy konferencia központból (minimum 5000 fős nézőtérrel), szállodákból (5–6 db), irodaházakból és luxuslakásokból álló komplexum építését tervezi a Trigránit Rt. A társaság, amely a közelmúltban sikerrel valósította meg a West End City Centert, abból az alkalomból hozta nyilvánosságra az elképzeléseket, hogy 2000. március 30-án aláírták az ingatlanokról szóló adásvételi szerződést. Az új „Millenniumi Városközpont" a Boráros tértől a Lágymányosi-hídig húzódik majd, itt vásárolt meg 11 építési telket (44603 m², vételára 2,385 milliárd Ft) a Duna Sétány Székház Kft. a Trigránit Vállalatcsoport nevében. A vázolt elképzelések szerint a szállodák alsó szintjei közvetlen összeköttetésben lesznek a kongresszusi központtal, illetve a zárt rendszerbe illeszkedő más létesítményekkel: a mulatóval, kaszinóval, fürdővel. Szó van még egy kortárs művészeti múzeum megépítéséről, és mindez szinte körülveszi – mindössze a Duna felől hagyja szabadon – a hosszas „vándorlás" után ide tervezett Nemzeti Színház épületét.

A terv kapcsolódik ahhoz a '90-es évek elején kialakult elképzeléshez, hogy Budapest ismét töltse be egy regionális központ szerepét mind az üzleti, mind a kulturális élet területén. A sokat emlegetett 1900-as századfordulón a remek természeti adottságokkal megáldott város számára a vasúthálózat kiépítése és a hihetetlenül gyors fejlődés már egyszer produkált egy ilyen ugrást. Ez a pozíció azonban a későbbi történelmi katasztrófák, ide-oda sodródások közepette megtépázódott.

Demján Sándor, a Trigránit Rt. igazgatóságának elnöke vázolta a fentiek említésével a helyzetet, melyben most megkezdik a hatalmas beruházást. Véleménye szerint ma a megfelelő repülőtér és az autópályák megléte, valamint a vonzó város az előfeltétele annak, hogy Budapest ismét fontos hely legyen nemzetközi viszonylatban, hídfőállás a nyugat számára kelet és dél felé. Kulturális kínálata (színházak, múzeumok) alkalmassá teszi erre, az autópályáknál folyamatos fejlesztésére van szükség.

A Millenniumi Városközpont helyszínrajza / *Site plan of the Millennium City Center*

FOTÓ: VARGHA MIHÁLY

A nagyszabású terv pesti helyszínének részlete Budáról nézve / *Detail of the site of the grandiose project view from Buda*

A repülőtér használatában viszont törvénymódosítás kell, mert a MALÉV jelenleg még monopol helyzetben van és így Bécs erős konkurrenciát jelent Ferihegy számára.

Elhangzott, hogy a beépítendő 11 telekre jelenleg készül a beépítési terv, melynél figyelembe veszik az 1994-es rendezési tervet, ami az 1996-ra tervezett, de végül elmaradt budapesti EXPO-hoz készült. (A bemutatott tervvázlatokat a Finta és Társai Építész Stúdió és a Fazakas Építésziroda jegyezte.) Az építkezés várható kezdése 2000 augusztus, 2002-re már működő létesítmények lesznek a területen. Az építési munkák 2004 közepére készülnek el, a teljes befejezést pedig 2005-re irányozták elő. A beruházó becslések szerint 550 millió USA dollárt (USD) költ a megvalósításra, ehhez járul még 150 USD bérlői munka ill. ráfordítás. A megtérülési időt kétszeresére saccolják a kereskedelmi beruházásokhoz képest, tehát 10–15 évre tehető. Elsősorban a szállodákból és irodaházakból, valamint a konferencia-turizmusból származó bevételre számítanak, a lakások – főképp luxuslakásokról van szó – nem feltétlenül hozzák ezt a megtérülést.

A konferencia központ természetesen többcélú teremmel rendelkezik majd, így például alkalmas lesz hangversenyekre is. Az esetleg szintén megépülő kortárs művészeti múzeum létesítését úgy képzelik, hogy műtárgykereskedelemre is alkalmas lenne, viszont erre a területre nem szántak a West Endhez hasonló kereskedelmi funkciót telepíteni. Szó van még a terület déli végén működő MOL benzinkút lebontásáról, és helyette olyan, a Nemzeti Színházat is kiszolgáló parkolóház felépítéséről, amely új benzinkutat vagy kutakat is magában foglal.

A tervezéssel kapcsolatban pályázat kiírásáról nincs információ, egyedül a Nemzeti esetében zajlik a meghívásos tervpályázat. Nincs szó továbbá a Csepelre vezető HÉV vonalának átépítéséről vagy föld alá helyezéséről, ez a Főváros hatáskörébe tartozik. A Trigránit korábban nem tett olyan kijelentést, hogy ezt megépíti, csak esetleg hozzájárult volna valamilyen formában. A most közlekedő, még NDK gyártású HÉV szerelvények éppen az építkezés befejezésének idejére nullázódnak le, akkortól nincs hozzájuk alkatrész utánpótlás. Tehát a közeljövőben erre a problémára találni kell valamilyen megoldást, hiszen most a parton futó sínek a teljes területet lehatárolják egyik legfőbb vonzerejétől, a Duna partjától.

■ V.M.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
Budapest VIII. Puskin u.26.
Telefon: 338-369, 339-580

M E G H I V Ó

a Magyar Épitőművészek Szövetsége székházában /Budapest VIII. Puskin u. 26./

1968. január 19-én, pénteken du. ½ 6 órakor

megrendezésre kerülő

" B E L V Á R O S I Ü Z L E T K Ö Z P O N T "

cimü tervpályázat nyilvános ismertetésére.

A pályázatot ismerteti: VADÁSZ GYÖRGY épitész
Opponens: VIRÁG CSABA épitész
Felkért hozzászóló: HEIM ERNŐ épitész
Elnököl: Dr.BÖHÖNYEY JÁNOS épitész

A pályázat anyaga Szövetségünkben 1968.január 15 - 19-ig naponta 10 órától 18 óráig kiállitva megtekinthető.

TITKÁRSÁG

VADÁSZ GYÖRGY

Röplap

Vidák György:
Redajöjutok Tak.
Nőrethezete.

1963.

Prospektus

Vidász György:
Tanul-ok balesetvédelme,

1963.

Grafika Vadász György dekorációi.

Szőrött a nép, mert egységesvolt.

Szabad Nép 1948 március 10.-4.

Falkép

Vadász György falképe

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 1. sz. 34. o. Kiállítások.

falképek a konzumot-kiállításon.

TRIBÜN 66

17:39.2

Van, aki nyolcvan év alatt egyetlen bajnokságot sem nyer. Van, aki 17:39.2 másodperc alatt — négyet is.

Ezt a ritka trükköt Deidre Pearson, az Enfield Club tagja vitte véghez Sydney ifjúsági női úszóbajnokságain. A 17:39.2 másodpercből 11:39.2 jutott a négy bajnokságra és 6 perc az egyes bajnokságok közötti pihenőre. A dolog nagyjából így folyt le: Deidre fejest ugrott, aztán 5:56 mp alatt megnyerte a 400-as vegyesúszást. Másfél perc pihenő, újabb fejes, 2:55 mp-cel bajnokság 200 pillangón. Megint másfél perc pihenő, megint fejes, most 1:28.3-mal bajnokság 100 mellen. A változatosság kedvéért most 3 perc szünet következett és csak aztán jött az újabb bajnoki cím, 1:19.9-cel 100 pillangón.

Aznap több számot nem rendeztek.

Deidre az ősszel lesz tizenkét éves.

KETTŐ

Nyikolaj Morozov, a szovjet labdarúgók szakvezetője mondta.

— A futball hétnek csak két olyan napja van, amelyikre sosem szabad gondolni. A tegnap és a holnap.

Mély pszichológia.

OLCSÓBB

A Nancy-i teniszklub jubiláris versenyére négy jónevű európai amatőrjátékost akart meghívni. A terv kútbaesett, a pénzügyi keret kevésnek bizonyult. A klub egyik vezetője, hirtelen ötlettől vezéreltetve tárgyalásokat kezdett a Kramer-cirkusz néhány proficsillagával. Az eredmény: Nancy jubileumát Laver, Hoad, Gimeno és Barthes játéka tette igazi teniszünneppé.

A profik kevesebbért is eljöttek.

TILOS

A francia futballszövetség mostanában valami hihetetlen szigort tanúsít a profijátékosok irányában. A francia pályákra nyugodtan ki lehetne tenni a táblát:

— Itt minden tilos!

Tilos a profijátékosnak bárkivel is politikai vagy vallási vitákba bocsátkoznia, a klub engedélye nélkül házasodnia, vagy mellékállást (munkát) vállalnia, tilos a város területét elhagynia, ebéd előtt rágyújtania és nyilvános szórakozóhelyeket látogatnia.

Meghalni szabad.

Persze csakis a meccsen.

FOTÓ: BOGNÁR JUDIT

Vadász György
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
IFJÚSÁGI 1966 JÚN M

1021

PETERDI PÁL: LEAR

VADÁSZ GYÖRGY RAJZA

Az úgy volt, hogy fogták a radiátort és elvitték lefesteni. Így nyártájt mindig elviszik, aztán az van, hogy két hónapig tele a ház nitróbűzzel, a lábamat meg nincs hová felnyújtanom. Zsebrevágtam hát a szerelést, s lementem az uszodába. Kasztrol, a TF-es, vakációban mindig ott mutogatja a deltáit, kvázi mint úszómester, mert ő is a piacról él. Mindig leülök a hokedlija mellé, nézegetjük a madarakat és mélyszántó véleményeket formulázunk. Radiátor hiján ez is megteszi valahogyan.

Na, leadom a szandált meg a fuszeklit a sekrestyében, a fecske madzagjára fűzöm a bilétát. Látom, hogy Kasztrol egy bűvöletes madárkával alkudozik. Odaóvakodom és próbálok úgy tenni, mintha csak az öreg fűz árnyéka lennék, mert ilyen szituációban mindig cserben hagy a szókincsem. Jó, csakhogy a madárka perdül egyet és rámrikolt:

— Szia te tüdő, hogyhogy kijöttél?

Meg kellett kapaszkodnom a korlátban, mert a torkom tele lett forró ólomba tunkolt vattacsomókkal, s a lelkivilágomban piros tapírok kezdtek sirtakizni.

Rózsi volt.

Eddig mindig csak ételhordóval láttam. Bikiniben még soha. Atyavilág, micsoda differencia.

A Rózsi. Két éve még a copfjánál kötöztük a villanypóznához, ő volt Wah-tawah, a Tüldő Préda. Most meg a legkülönfélébb dolgokat fitogtatja itt országvilágnak. Hogy körül ne vonszoljam magam a betonsétányon . . . Rózsi, a jó nénikédet . . .

— Na, jössz úszni? — csiripolta és végiglejtett a csalitton.

Alapjában hűvös, józan ítéletű tag vagyok, de van egy főbenjáró hibám. Még az életben nem tudtam nemet mondani. Egyből nekivágtam én is a csalitnak. Csakhogy Kasztrol, a TF-es elkapta a vállam és visszapenderített.

— Esznél légy — susogta, mert ő alapjában tapintatos ürge —, hiszen nem is tudsz úszni . . .

— Kérlek Kasztrol — mondtam rezignáltan —, figyelj most jól a szavaimra és szívleld meg egész életedre. Vannak pillanatok, amikor teljesen mellékes, hogy tudsz-e valamit, vagy sem. Engedj kérlek, majd megjátszom magam.

Mit mondjak, primán ment. Óvatosan magam alá húzott lábakkal gyalogoltam a kismedence fenekén, a karommal viszont őrületes zűrt csaptam és harsányan pöfékeltem hozzá, akár az a másik menő, a Schollander. Valahol, a fröccsök és bugyborékok függönye mögött kezdtem is felérezni ennek az egésznek a mélységes jelentőségét. Ez az, ürgék, az életben mindenki azon múlik, ki hogy tudja megjátszani magát. Ott van ugye, hogy mást ne mondjak, a Sinkovits. Hát ne éljek, ha az a Sinkovits térdigérő fehér szakállal másznál a magánéletben. Hát ide a bökőt, ha az a Sinkovits üres óráiban félőrülten tébolyog a csatakos csatatéren. Csak megjátssza magát. És ezért mindenki imádja, sőt, ezért még Kossuth-díjat is kap. Atyavilág, hol itt a difi? Sinkovits megjátssza Leart, én megjátszom Scholandert, pássz.

Rózsi eltátott szemekkel figyelte a művészkedésemet, aztán egyszerre csak ugrott egyet, hanyatt dobta magát és gurgulázni kezdett.

— Segítség — mondta. — Hilfe! Sőt: help!

Odavetettem a testem, s akkor hirtelen feltűnt, hogy nincs feneke. Márminthogy az uszodának. A magam hősies mivoltában átslattyogtam a mély viz tábla alatt. Még láttam, hogy Rózsi vihogva odébb pillangózik, kiül a partra, vidoran figyeli, milyen átütő sikerrel járt pajzán kis tréfája, aztán megjátszottam a páternosztert. Lementem, feljöttem, megint lementem, megint feljöttem. A tüdőm abszolút hülye módon önállósította magát, mindig a viz alatt lélegzett. Ez a körülmény azonban csak az első néhány órában tűnt kellemetlennek, ahogy kezdett odalenn egyre sötétebb lenni, lassacskán megszoktam.

Pár évtizeddel később Kasztrol, a TF-es pofozott életre. Rózsi maflán piszkálgatta kisujjával a parmenti homokot, megjátszotta, hogy semmit sem vett észre az egészből. Jó, hülye viccei vannak, de viselkedni azt aztán tud. Hát ne éljek, ha még egyszer a villanypóznához kötözöm. Különben is . . . hol van már a tavalyi copf?

Aznap inkább magányos és tűnődő voltam, másnap reggel viszont már hatkor ott fityegtem a madzag végén, akár egy kétségbeesett csalétek. Kasztrol, a TF-es a póznát fogta és hivatásának teljes tudatában bömbölte lefele:

— Eeegy-kettőő . . . eeegy-kettőő . . .

Állati szenvedés volt.

Úgy éljek, megjátszani mindig könnyebb.

Csakhogy abba időnként bele is fulladhat az ember.

Vadász György, építész

MEDOSZ-szálloda

Új, tízemeletes szállodát avattak ma délelőtt a Jókai téren. Hivatalos neve: *mezőgazdasági, erdészeti és vízügyi dolgozók háza.* A MEDOSZ mintegy négyszázezres tagságának összefogásával épült létesítmény tervezője *Vadász György*, a BUVÁTI Ybl-díjas építésze. A 104 férőhelyes szálloda *kétcsillagos besorolást kapott.* Egy százszemélyes nagy- és egy huszonöt személyes kis tanácsterem, valamint autógarázs is tartozik az épülethez.

A ma délelőtti megnyitón előbb *dr. Dobi Ferenc*, a MEDOSZ főtitkára köszöntötte azt a harminc veteránt, akik a szálló első meghívott vendégei lesznek, majd *Varga György*, a szakszervezet titkára felavatta a szálloda előcsarnokában *Benedek György* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását, a Szántó Kovács János bronzreliefet.

-: MEDOSZ-szálloda

1.

Esti Hirlap, Bp. 1980. febr. 1.

Vadász György, építész 2.) Folytatás.

Nemzetközi üdülőfalu tanulmánytere Velencei-tó, Cserepes-sziget.

Építész: Ujj. Eleöd Ákos, Kovács Miklós, Vadász György.

1. Velencei-tavi üdülőfalu helyszínrajza. |repr.|
2. Üdülőépületek terve. |repr.|
4. Elárúsító és kiállító épületek terve. |repr.|
5. Közforgalmú szolgáltató épület belső tere (szigeti Kodalin rajza). |repr.|
6-7. Az üdülőfalu képe. |repr.|

Magyar Építőművészet, 1988, 2, 36-37 - old.

kritika

A kőbányai Athenaeum Nyomda

Gyermekkori francia nyelvkönyvemben hangzatos mondatszerkesztés érdekében emlékezetes megállapítás állt: a gépkocsi három fő alkatrésze a kormány, a fék és a kürt. Ez a naivitásig hatoló vulgarizálás jutott eszembe, amikor a hazai nyomdaipar egyik büszkeségét, a Budapest Kozma utcai (Kőbánya) új mélynyomású rotációs üzemet megtekintettem. Körülbelül annyit érthetek a nyomdaiparhoz, mint a francia nyelvkönyv szerkesztője a gépkocsihoz, mégis könnyen elmagyarázták a lényeget, olyan világosan tagolt az üzem, olyan egyértelműen bontódik az épület a technológiai fázisoknak megfelelően. A főépület tömbjének alsó szintjén érkezik a papír (több, mint 1 tonna súlyú bálákban). Tárolás után a papírműbe kerül, mely a nagy gépterem alatt voltaképpen már a nyomóműhöz tartozik. Az előkészített fóliákat a hengerkészítőben hordják fel a rotációs gépsorba. A beállítás szinte hosszabb és fáradságosabb művelet, mint a nyomás maga, amit a gépek nagy gyorsasággal és kapacitással végeznek. A kész folyóiratok láncon kerülnek a raktárba, ahol fűzik, vágják és csomagolják azokat (mindezt persze automatikusan). Kiegészíti az egészet egy jelentős TMK műhely, csatlakozik hozzá az iroda és a szociális épületszárny. A kis raktárterem végén ott áll a gépkocsi és viszi el a Nők Lapját, a Tükröt, az Autómotort sok százezres példányszámban. Egyszerű, mint a kormány, a fék és a duda.

A nemzetközi viszonylatban is figyelemre méltó nagyságú és kapacitású mélynyomó rotációs üzem a nyomdaiparnak a párt- és kormányhatározat alapján tervezett fejlesztése keretében épült. Ami eddig itt a Kozma utcában megvalósult, az az Athenaeum korszerűsítésének első üteme. 1973-ban tervezték (Könnyűipari Tervező Vállalat, építésze Kiss András), 1977. év eleje óta működik teljes kapacitással. Elhelyezését a decentralizációs ipartelepítés ellenére a fővárosban találták helyesnek. Korszerű matematikai módszerekkel választották ki az optimális elhelyezést a szóba jöhető fővárosi területek közül. A 10 ha területet a felépült üzem még nem foglalja el, de a további ütemekhez ez a nagyság szükséges, máris építkeznek tovább. A jelentős súlyú és mennyiségű papíranyag beszállítás iparvágánycsatlakozást is indokolt volna, a pályaudvar közelsége ellenére, főként terepnehézségek miatt végül mégis a közúti „betáplálás"-t választották.

A terep ugyanis lejtős, a felépült üzemi csarnok a rétegződésre merőlegesen helyezkedik el. Ezt a technológiai folyamatnál kihasználták: a papír beérkezése és a folyóirat kiadása között szintkülönbség van (elől és alul kezdődik, hátul és felül fejeződik be a folyamat). Csak két szokatlan funkcionális követelményt szeretnék ebből a folyamatból még külön kiemelni: egészségvédelmi okokból a gépcsarnok levegőjét óránként 24-szer cserélik, ami 550 ezer m^3 levegő beszívását és kifúvását jelenti, érdekes és helyes, hogy ez a sajátos igény a külsőben hangsúlyosan mutatkozik. Az épületgépésznél nem kisebb probléma előtt állhatott a statikus sem, amikor 600 t súlyú gépsort kellett elhelyeznie, mégpedig a kétszintes nyomástechnológia miatt födémen. Előregyártott pilléreken nyugvó monolit födémet választottak. (Amiből érzékelhető, hogy gondos mérlegelés és komoly tervezés árán működik csak a kormány, a fék és a kürt). A szerkezetet a tervező meggondolásain kívül messzemenően befolyásolták a kivitelező (22. ÁÉV) építéstechnológiai követelményei, noha meg kell említeni, hogy ezúttal a kivitelezői igényekből végül semmi sem mutatkozik hátrányosnak.

Aki Miskolcra vagy Szolnokra utazik, Rákos állomás után láthatja az Athenaeumnak ezt az új épületét, én is a vonatablakból lettem figyelmes rá. Tömegtagozódása markáns, tisztán funkcionális. Olyan, mintha a De Stijl példájára emelték volna, holott csak egyszerűen a technológiát követi és azt ami ehhez szabadabban igazítható — szociális épülettömb, irodák, — azt a tervező a minden áron újat kitalálni akarás igénye nélkül jó érzékkel komponálta a tartalmi lényeghez. Bizonyítja, hogy a kortárs-építészet immár hagyományos tömegformálásával az ipari építészet még mindig eleven és hatásos tud maradni. Ami alapjaiban megkülönbözteti az Athenaeumot a korai funkcionalizmus alkotásaitól két felületi sajátosság: az előregyártott elemek rendje leolvasható a homlokzaton, s a harmincas évek tiszta fehér felületeit felváltotta a betonpanelokat kiegészítő élénk színezés. Erőteljes alapszínek vonulnak végig az alkotáson: a fémszerkezetek vörösek, a légkifúvókürtők kékek. Harmadikként és egyenrangú színtársként járul ehhez a zöld gyep. A kerítés formája primitív, egyenesen ócska, mégsem alakja, hanem lenyűgöző színe uralkodik az ipartelep látványában. A vörös szín a kerítésről és a légbeszívók egyébként is hangsúlyos rácsairól az ablakkereteken át (melyek sok helyütt függönyfallá terebélyesednek) behúzódik az épületbe: ajtókra, sőt villanykapcsolókra és székkárpitokra. (Ezzel is hódolva a kortárs építészet átfogó művészeti kompozíciós törekvéseinek, melyek ugyancsak a korai konstruktivizmust is idézik.)

Minden, ami az ipari technológia igényén kívül esik, egyszerű és takarékos, mégis tetszetős. Az egyszerűség mellett a dekorációról nem is mondott le az építtető és a tervező: az épület előtt, kiskockakövekből összerakott talapzaton áll a bölcsesség és művészet istennőjének, Athénének mellszobra, a kiadó régi emblémájának (kár, hogy időközben felcserélték egy semmitmondó A betűre) megtestesítője. Ugyancsak dekoratív az 1868-as évszámot viselő öreg nyomdagép is az üzem előcsarnokában, egy évszázad műszaki fejlődését aligha lehetett volna találóbban bemutatni. De felfedeztem még egy további dekoratív elemet is, nevezetesen azt a diffúziós hangfogó fémrácsot, mely a nagy gépterem oldalfalánál védi a dolgozókat a zajtól. Ez a rács rendezi az épület legjelentősebb belső terének látványát. Az épület lényegének teljes félreismerése lenne, ha ennek a nagy csarnoknak építészeti térhatását méltatnám. Nem azért jött létre, hogy abban valaki is gyönyörködjék, hogy az építtető vagy a tervező valamit is kifejezzen vele.

Az építészet téralkotó tulajdonságának jelentőségéről az elmúlt évtizedekben annyit írtak és szóltak, hogy az építészeti hatást élvezők (sajnos túl kevesen vannak a társadalom egészéhez viszonyítva) gyakran ilyen ipari csarnokokban is önkéntelenül a térhatást keresik, vagy legalábbis lopva kiértékelik. Pedig azt a tervező ennél az épületműfajnál csak bizonyos határok között igazíthatja az emberileg kedvezőnek ítélt arányokhoz. Lehet, hogy hasonló hibába estem, amikor a hangfogórácsot szépnek találtam, de végül is melyik építész nem örül meg annak is, hogyha a különféle gépészeti vezetékeket más-más színűre festik és pszichológusok bizonygatják a dekoratív színhatás előnyeit a munkavégzés és a balesetelhárítás tekintetében?

Az épület „domb felőli" oldalán, ahonnan már a rákoskeresztúri temető nagy téglafala is látszik, állnak pavilonrendszerben a különféle melléképületek; a targoncaszín, a papírhulladéktároló, a toluol-visszanyerőberendezés, a kompresszorház és a kazánház. Itt döbbentem rá arra, hogy az ipartelep egésze mennyire egyszerű, egészben a hazai építőipar kurrens eszközeivel épült. Itt döbbentem rá, ahol már csak a részlet látszik, s nem az egész. S ezért külön érdemnek kell tekinteni a tervező összkompozíciós munkáját, mely az egyszerű eszközökből varázsolt hatásában mintaszerű ipari épületet.

A mintaszerűség ellen funkcionális tekintetben az üzemnek bizonyára fenntartásai voltak, amikor a hengerkészítőből lefolyó szennyvízből a papírraktár is kapott. (Hiába, kormány, kürt és fék mellett még más alkatrészei is lehetnek egy gépkocsinak, s ott is kifolyhat az üzemanyag). Ugyancsak hibáztatható jónéhány építészeti részletképzés (takaríthatatlan keskeny vájatok az ablakok és a tartószerkezetek között). Az üzem első féléve mindamellett már bebizonyította az épület elrendezésének életképességét. Végül is összefoglalva építészeti szempontból két kimagasló értékét látom: bonyolult technológiát építészetileg egyszerűen keretezhető folyamattá rendezett; 2. Az építőipar szokásos lehetőségeivel és szinte hagyományos kompozícióval alkotott fiatal és korszerű formát.

Az Athenaeum komplexum továbbépítése elé az első ütem értékelése nyomán bizalommal tekinthetünk, noha értesülésem szerint az együttes egészére még elfogadott tanulmányterv nincsen. Mindenesetre más tervező irodák több évtizedes fáradságos munkája révén jogos hírnévre jutott ipari építészetünk újabb figyelemreméltó alkotással gyarapodott. Nemhiába, a Pallas lexikon szerint a névadó Athéne a „régebbi" görögöknél még harci istennő volt, akit „végtelen erejűnek, legyőzhetetlennek hittek, s aki ész dolgában felülmúlja mind a többi isteneket s pazarul ajándékozhat meg vele egyes halandókat". Bizonyára azért látogatják sokan ezt az új üzemet. Legtöbben a nyomdatechnikát csodálják. Pedig Athéne az épületen keresztül is szólhat a látogatókhoz.

Kubinszky Mihály

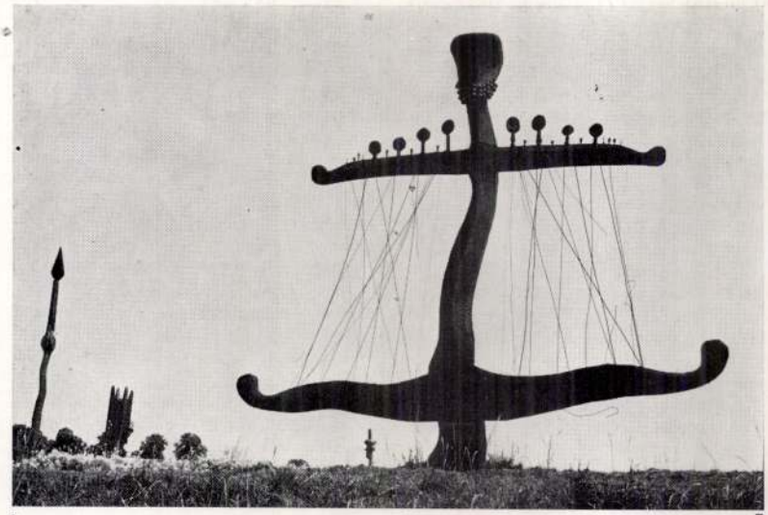

9

10 7 11 12 8

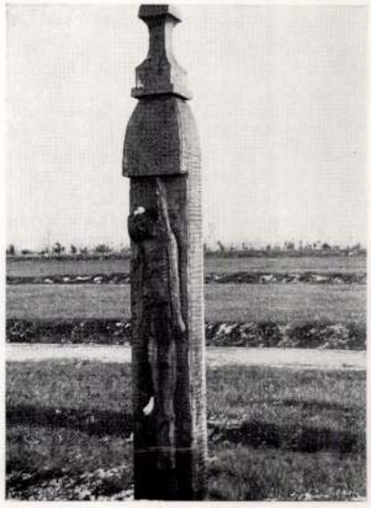

13

14

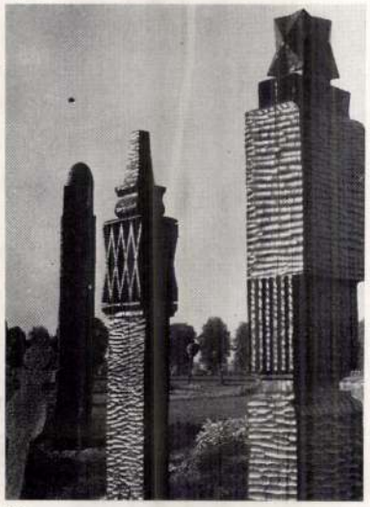

15

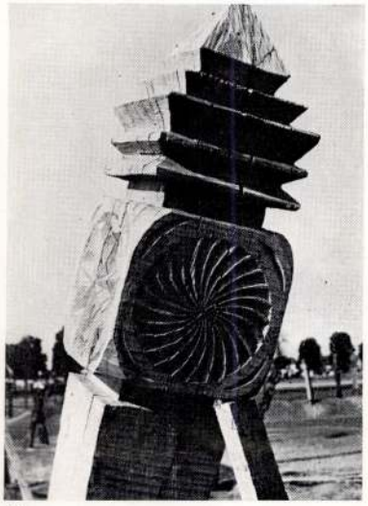

16

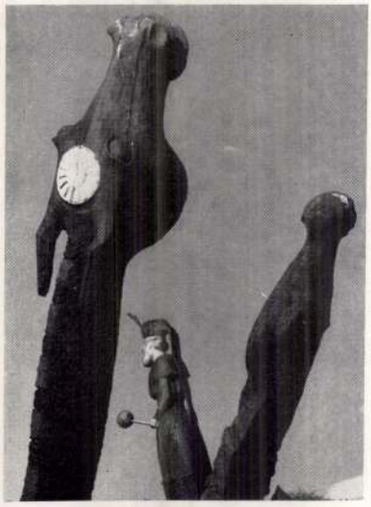

gent vers le centre de la fosse commune et c'est d'ici que partent les 120 indices de tombe en bois piqués de plus en plus serrés dans la terre, conçus par le dramatique spirituel et sentimental d'aujourd'hui en évoquant les stèles de bois hongrois de l'époque pour entourer les tombes séculaires anciennes (découvertes en 1976).

(Traduction: mme Dezső Helmich)

tombstones recalling the old Hungarian wooden headboards are placed ever densely into the earth, encircling with spiritual and sentimental dramatic force the previously in 1960 and the recently in 1976 disclosed old graves.

Next to the highway two parking lots are arranged symmetrically at a distance from the entrance, together with a recreation-park with drinking-fountains. An important element of the complete conception is the artificial illumination, with concealed garden lights.

(Translation: Andor Szász)

3 1

4 2

5

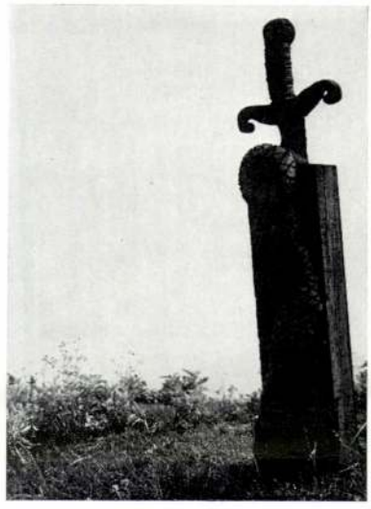

6

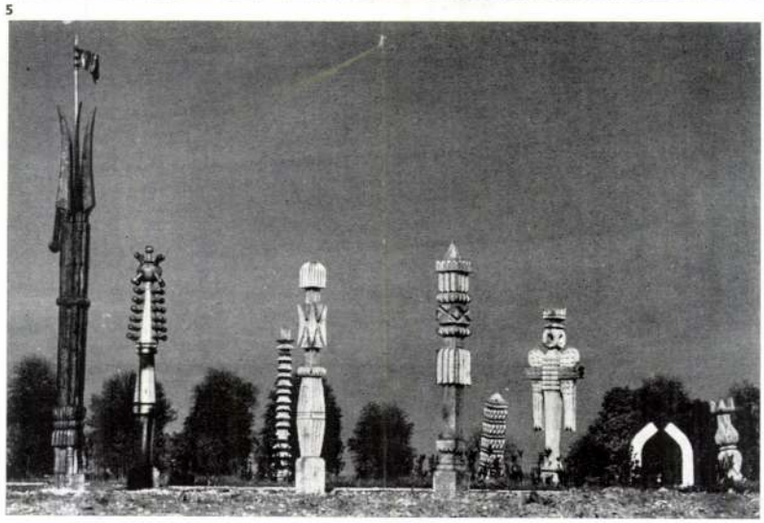

1—16. Sírjelek, bálványfák a hajdani csatamezőn
Fényképek: Dr. Varga Gyula
Tadeusz Barucki

1—16. Postes mortuorios, señales de tumbas en el campo de batalla
Fotos de: Dr. Gyula Varga
Tadeus Barucki

1—16. Bois de pique et idoles de bois sur le champ de bataille d'autrefois
Photos de Dr. Gyula Varga
et Tadeusz Barucki

1—16. Tombstones, idol stones on the gone by battle ground
Photos: Dr. Gy. Varga
Tadeusz Barucki

héroes de antaño, la tumba cubierta de flores blancas.
De Sur-Occidente de la dirección del ataque turco una punta de dardo formada por pinos balcánicos negros se dirige hacia el centro de la tumba común donde comienza el campo de los 120 monumentos mortuorios que rodean las tumbas excavadas en 1960 y en 1976. Los monumentos son composiciones evocando los postes mortuorios de madera tallada de la época hechas con la concepción emocional y espiritual dramática por los artistas de hoy.
Siendo elemento de ambiente emocional es un elemento importante de la concepción, la iluminación indirecta en el jardin.
(Traducción de: Katalin Klimes Szmik)

trale couverte de fleurs blanches qui signale la fosse commune.
Au fond des cercles de gazon verts, dans le point central inférieur des terrasses de gazon se trouve la couverture d'éternelle neige des héros de jadis, la tombe en gazon à fleurs blanches.
Le contour de la fosse commune, obtenue par les fouilles, détache le milieu comme un champ de fleurs blanches et évoque le coup affreux, qui avait jadis touché le coeur dupays, par des ruisseaux de gazon et de fleur renouvelés, par des fissures.
Vers le sud-ouest, dans une largeur d'environ 30 à 40 mètres de la direction de l'attaque turque de jadis, les flèches de lance des pins noirs balkaniques se diri-

Below the green circles of lawn, in the lower centre of the lawn-terraces is situated the common grave of the heroes of the past covered by white flowers as an eternal cover of snow.
The contour-lines of the common grave as revealed by the excavations has torn out like a white field of flowers the centre, recalling with further streams of lawn and flower and "crevices" the terrible blow which once stabbed the heart of the country.
From a distance, from the direction of the Turkish attack a spearhead of black Balkan firs in a breadth of 30 to 40 m is aimed at the centre of the common grave. Starting from this place about 120 wooden

Szlezák Gusztáv építészmérnök
Schreiber József statikusmérnök
Vály Endre gépészmérnök
Boros Iván elektromérnök
Héder Sándor és
Mátyás Sándor kertmérnökök,
és képzőművész társaim:
a bronzkaput készítő Pölöskei József ötvösművész,
a térképkő szerzője: Bencsik István szobrász
Illés Gyula szobrászművész a díszkút alkotója,
Melocco Miklós és Csikszentmihályi Róbert a két ivókút szobrászművészei, és a „kopjafák" — sírjelek mai megfogalmazói:
Kő Pál
Kiss Sándor
Samu Géza
ifj. Szabó István szobrászművészek és
Király József iparművész barátom.

Köszönet mindannyiuknak, velük együtt üdvözölve közös munkánk állandó és figyelmes támogatóit — az Országos Természetvédelmi Hivatal, a Baranya megyei Beruházó Vállalat munkatársait — eljutva végül a lelkes kivitelező gárdáig.

V. Gy.

1. Metszet és alaprajz, M=1 : 350
   1. Gyalogostengely
   2. Kiállító tér (átrium)
   3. Szobor
   4. Előtér
   5. Pihenő
   6. Iroda
   7. Raktár
   8—10. W. C.-fürdő (személyzeti)
   11. Elektromos kapcsoló
   12. Női W. C.
   13. Férfi W. C.
   14. Gépészeti tér
2. A díszkút
3. Süllyesztett kiállítási terület

1. Corte y plano
2. Fuente de adorno
3. Zona de exposiciones semisubterránea

1. Coupe et plan
2. Fontaine monumentale
3. Terrain d'exposition abaissé

1. Section and ground-plan
2. Decorative fountain
3. Exhibition area sunk

3

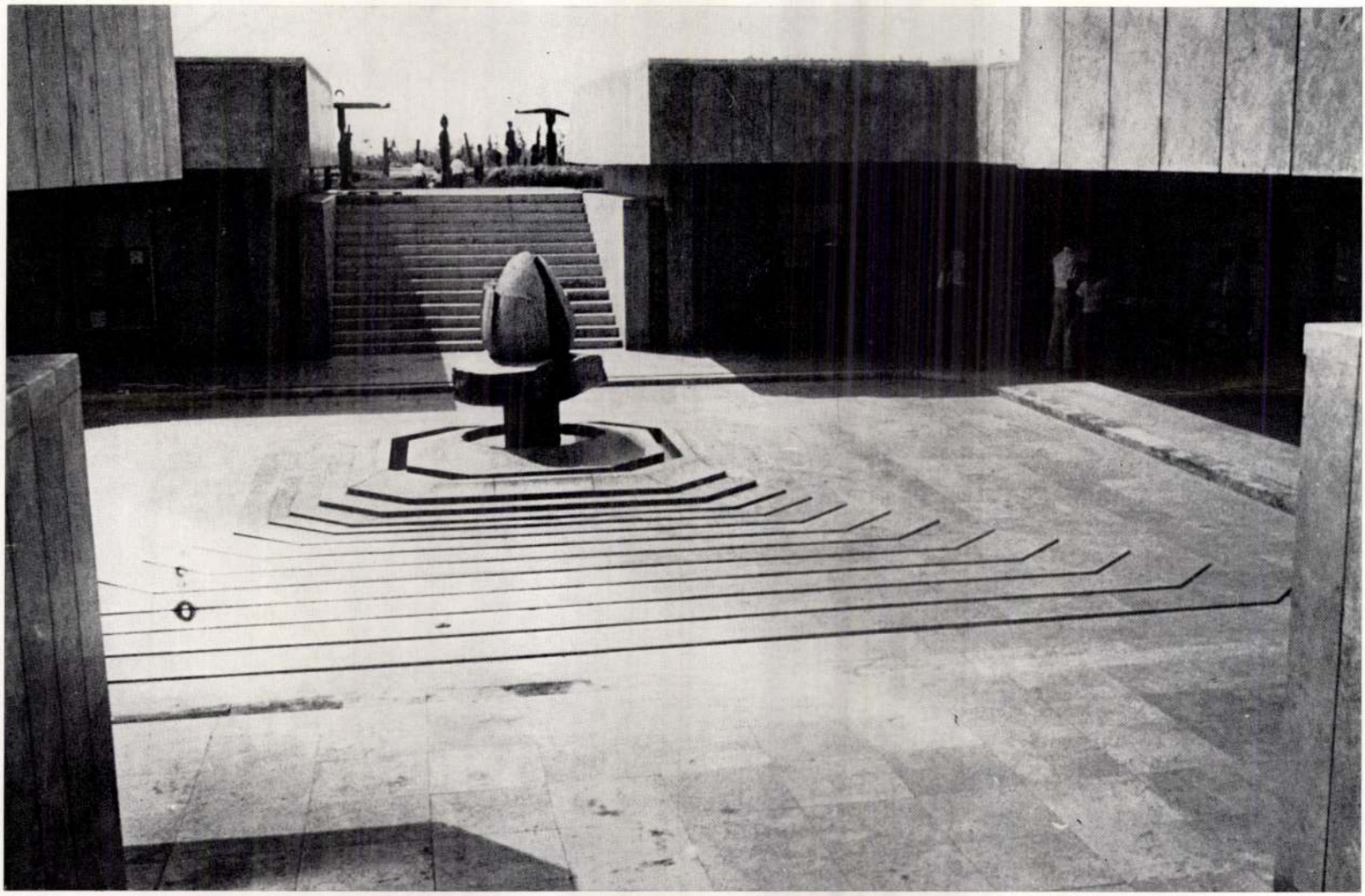

patio y fuente semisubterráneo formando loma-edificio creando la golgota, las estaciones del Calvario de la memoria, sirviendo la arquitectura a sí misma de tal manera que en el armonia de la historia, del pasado y de los recuerdos se desaparece.
Subiendo del patio se nos abre la vista a los circulos enormes de prado que bajando con su ritmo acelerado evocan la desaparición (sepultura) de las 90 batallones y nos conducen hasta el corazón de la composición hasta la tumba central con sus flores blancas, simbolo de la tumba común.
Al final de los circulos en el centro yace el velo elternamente blanco cubriéndo los

plein air couvert, qui est enfoncé dans la terre tout en le groupant autour de l'atrium qui a une cour d'honneur et une fontaine monumentale. Ainsi on avait créé par un bâtiment-colline les nouvelles stations de la marche de Golgotha, où l'architecture se sert elle-même en disparaîssant dans cette harmonie de l'histoire, du paysage et de souvenir.
En montant de la cour d'honneur, les immenses cercles de gazon de la mémoire s'offrent à nous — en évoquant l'enterrement, la mort des 90 banderia d'autrefois avec des rythmes de plus en plus fréquents en descendant jusqu'au coeur de la composition, jusqu'à la tombe cen-

whole sunk into the earth. The hill-like building is representing the newer stations of the cross of memories, where architecture is serving itself by disappearing within the harmony of history, landscape and memory.
Mounting from the court of honour the giant circles of the Lawn of Memories are releaving themselves with their descending rhythms becoming more and more compact, evoking the death, the foundering into the depth of the 90 mountedb anderiums, leading to the core of the composition, to the central grave-hill covered by white flowers and signalling the site of the common grave.

hősök örök hótakarója, a fehér-virágú gyepsírdomb.

Közepét az ásatások adta tömegsír kontúrja fehér virágmezőként szakítja ki, további gyep- és virágpatakokkal, „repedésekkel" idézve a szörnyű ütést, mely valaha az ország szívét érte.

A növényöblök

A fehér-virágú gyepsírdombot körülfogó gyepkörök a felső szinten félköralakú növényöblökkel szegélyezettek, melyek pihenőiből centrikus utak és emlékező figyelem áradnak a középpont, a fehér sír felé.

Délnyugatra a „mersei magaslat" irányában a pihenő öblök sora megszakad és kb. 30—40 méter szélességben, a hajdani török támadás irányából, fekete balkáni fenyők dárdahegye irányul a tömegsír középpontja felé, és innen induló — 120 db — korabeli magyar kopjafát idéző, mai szellemi és érzelmi drámaisággal megfogalmazott fa-sírjel sűrűsödő földbeszúrásával öleli körül a régi (1960) és az újonnan felfedezett (1976) ősi sírokat.

Az országút mellett, a bejárattól szimmetrikus távolságban balra és jobbra két autóparkoló nyílik, a járdától megközelíthető, körformájú, ivókutas pihenővel.

A teljes koncepció lényeges eleme még a világítás, mely rejtett kerti világításként szolgálja majd a hangulati elemeket, a súrolt és direkt fények megkomponált vegyítésével kísérve az emlékezés „alászállásának" finom, szinte „misztikus" jelzéseit.

A különleges és megdöbbentő feladat két éves tervezési és kivitelezési munkáiban a feladathoz méltó társaim voltak:

1

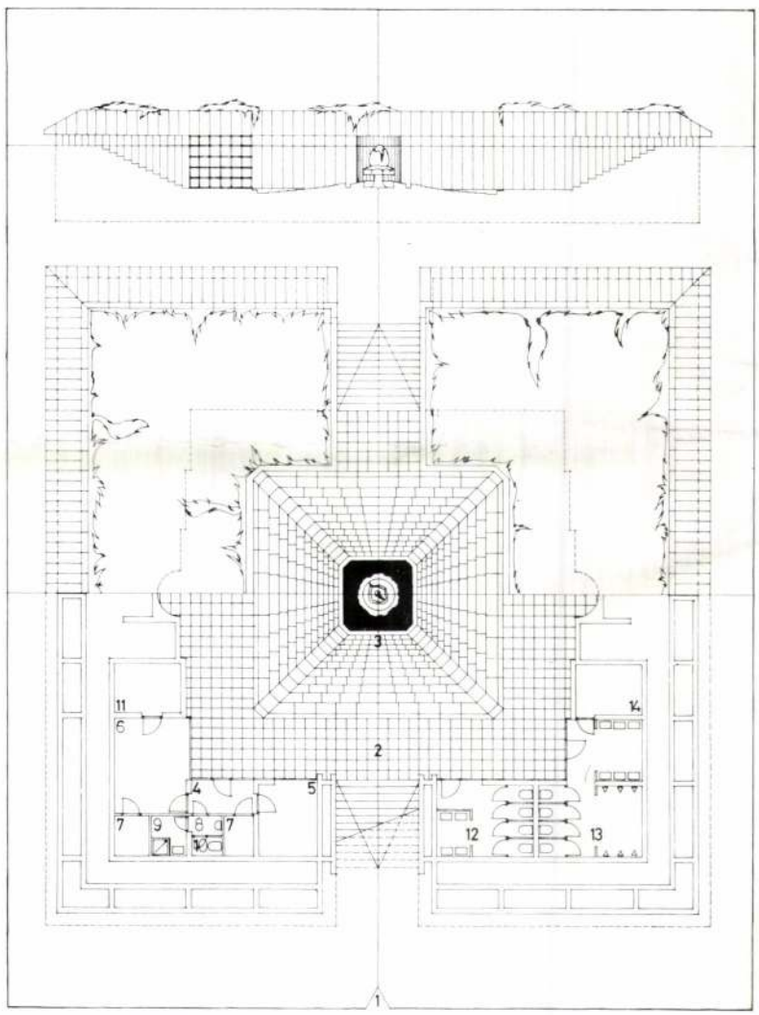

2

los Conmemorantes de hoy por la traza de iglesia del parque.
El Sitio es campo en el campo, prado verde, arboles con la vida de sus movimientos, la arquitectura hundida en el suelo evocando lo de antaño, las artes plásticas modernas de hoy con su encanto y medios diferenciados rompiendo con la indiferencia de varios siglos, la brisa fresca que llegando de la loma indica también la dirección del ataque turco, llega al alma. En medio del primer circulo de jardineria se colocó el mapapiedra — dibujando sobre el paisaje pacífico de hoy los trazos de los movimientos de hace 450 años perdidos en las tinieblas del pasado. La única función "arquitectónica" del, museo al aire libre que rodea un

de l'architecture évoquant ce qui avait été autrefois et qui se trouve enseveli dans la terre, l'enchantement différencié des beaux-arts de nos jours qui balaie l'indifférence des siècles, le souffle frais, qui arrive de la côte indiquant la direction de l'attaque, tout cela est poignant.
Au milieu du premier rond-point de l'horticulture, une plaque de pierre géographique est placée sur une colline de gazon. Sur le paysage paisible d'aujourd'hui il y est tracé les mouvements d'il y a 450 ans, les vagues visages de ce qui se perd dans le lointain et sa bande de haie est comme «un souvenir se dissolvant dans la paix.» La seule fonction «architecturale» de cette tâche multicolore, a été le musée en

world enforcing the past, the sensitive magic of the present day's visual arts sweeping away the indifference of centuries, the cool breeze blowing from the hill which was the start ing point of the attack—all these are agonizing. In the centre of the first gardening circle a map of the site carved into stone is placed demonstrating today into the peaceful landscape the movements of the battle 450 years ago, disappearing in the mist of the distance, The lines of hedges dissolve the memories into peaceful thoughts.
The only "architectural" function of the multi-coloured task is given by the museum grouped around an atrium with a court of honour and decorative fountain, the

Táj a tájban, a zöld gyep, a fák élő mozgásai, az építészet földbe süllyedt, valaha voltat idéző furcsa világa, a mai képzőművészet évszázadok közönyét elsöprő differenciált varázslata, a támadás irányát jelző „mersei" magaslat felől érkező hűvös fuvallat, szívet szorító jelzései.

Az első kertészeti körönd

Középen gyepdombra helyezett térképkövével — felrajzolva a mai békés tájra a 450 évvel ezelőtti mozgások, hangok, pusztulások, távolba vesző ködös arcait, és körülvéve ezt körbefutó sövényszalagjával, mely tovább is az egész koncepciót, mint „békévé oldó emlékezés", zöld szalag, körülveszi.

Az épület

A sokszínű feladatkör egyetlen „építészeti" funkcióját, a szabadtéri fedett múzeumot, díszudvaros-díszkutas átrium köré csoportosítva a földbe süllyesztettük, épület-dombbal teremtve meg emlékezésünk golgotajárásának újabb stációit, ahol az építészet úgy szolgálja önmagát, hogy ebben a történelmi, táji, emlékező harmóniában eltűnik.

A felbukkanás már teljesen a parké, a természeté.

A gyepkörök

Feljutva a díszudvarból elénk tárulnak az emlékezés alámerülő, óriás gyepkörei, lefelé sűrűsödő ritmusokkal a valaha volt 90 bandérium földbeszállását, halálát idézve, a kompozíció szívéig, a tömegsírt jelző, fehér-virágú, központi sírdombig.

A központi sírdomb

A zöld gyepkörök alján, a gyepteraszok alsó középpontjában fekszik a régi

3

de Mohács. El área planificado se extiende sobre 250 × 300 m donde se descansan los héroes de antaño.
La arquitectura, las artes plásticas, la jardineria la arqueologia —el pasado y el presente— la literatura y la historia se confunden aqui y se entrelazan en vivos sentimientos nacionales.
Llegando por la carretera, el centro de la composición la encontramos sobre un eje perpendicular a la carretera.
Los bloques blancos del portón en vez de llegar a unirse en la punta del arco, terminan en huesos de bronce que apuntan a tres direcciones y dejan pasar los rayos del Sol — que lo ve todo — le abren paso a

et le présent — la littérature et l'histoire se mélangent et s'entrelacent en sentiments nationaux vivants.
L'approche de la route par un axe droit, perpendiculaire sur la route, qui s'avance vers le centre de la composition — vers la fosse commune.
La porte a des blocs de pierres blancs dont les arcs ne se touchent pas et ils renferment « des os en bronze» ayant trois directions, où le Soleil, qui voit tout, se brise admettant le « Commémorant» de notre temps à travers le chemin d'église de sa mémoire.
Les lieux commoratifs sont paysage dans le paysage; le gazon vert, les mouvements vivants des arbres, le monde bizarre

past and present, literature and history are entwined and blended into living national feeling.
From the highway the approach to the centre of the composition is given by a straight right angle axis leading to the common grave.
The portal is composed of white stone-blocks, the arches of which do not touch but are holding "bronze bones" pointing into three directions. The rays of the sun are refracting on these, waking memories of the past across the churchlike appearance of the Memorial in the visitor.
The Memorial is a landscape within the landscape. The green pasture, the living movement of the trees, the peculiar

Az üvegfüggöny varázsos hatása a csodálatos színekben tündöklő Tiffany üvegkockák különféle színű átvilágításából ered. Több mint tizenöt hónapon keresztül állandóan húsz munkás dolgozott a mozaik kirakásán. Szállításkor kétszáz panelre osztották fel, a bronzváz is Tiffany műhelyben készült. Minden lemez ezer különféle „favrile" üvegdarabot foglal magába. A 27 tonna súlyú függöny hydraulikus nyomással 7 másodperc alatt teszi szabaddá a színpadot.

De visszatérve a Teatro Nacional épületén végzett munkák részletezésére, ki kell emelnünk az opera kupolájának külső szoborcsoportját, amelynek mintázása — mint ahogyan a mexikói tervek jórésze is ott készült — Maróti Géza József utcai műtermében Budapesten történt, Jungfer Gyula magyar cége öntötte bronzba és szállította ki Mexikóba. A szoborcsoport középső részét talapzaton, virágfüzérekkel kifelé fordultan, körben táncot lejtő bájos nőalakok alkotják. A kompozíciót Mexikó jelképes madara, a kígyóval viaskodó kiterjesztett szárnyú sas (? keselyű) koronázza. A kifelé fordult alakok csoportja — egyegy figura magassága 9 m — szabályosan tagolt ritmussal, könnyedén, mégis eszmeiségében komoly hangsúllyal tartja magasba a szimbolikus madarat és így válik a három szintre tagozódó szoborcsoport szárnyalóvá.

A belső térkiképzés — éppen az épület megváltozott funkciójánál fogva, amit neve Palació de Bellas Artes is kifejez — az idők folyamán sok változtatáson esett át. Részletezésére ezért itt nem is térünk ki. Egyet azonban érdemes megemlíteni azt, hogy a nagystílű, elegáns belső kiképzés egyik fő ékessége a tiszta mahagónifából készült falburkolat volt.

Ivánfyné Balogh Sára

A fenti tanulmány a szerzőnek a „Művészet" c. folyóirat 1964. decemberi számában megjelent cikke részbeni felhasználásával készült.

1. Az üvegmennyezet részlete
2. Az üvegfüggöny terve 1912 körül
3. Az épület oromzata
4—5. A szoborcsoport vázlatai
6. A szoborcsoport korabeli képe

1. Detalle de la bóveda de vidrio
2. Plan de la cortina de vidrio de 1912. Hecho por la firma Tiffany segun los planes de Géza Maróti
3. El edificio
4—5. Diseno del grupo de estatuas
6. El imagen del grupo de estatuas de la época

1. Détail du plafond vitré
2. Plan du rideau vitré vers 1912
3. Couronnement du bâtiment
4—5. Esquisses du groupe de statues
6. Vue d'époque du groupe de statues

1. Detail of the glass ceiling
2. Design of the glass curtain (about 1912)
3. Gable of the building
4—5. Drafts for the group of sculptures
6. Picture of the group of sculptures (contemporary)

3

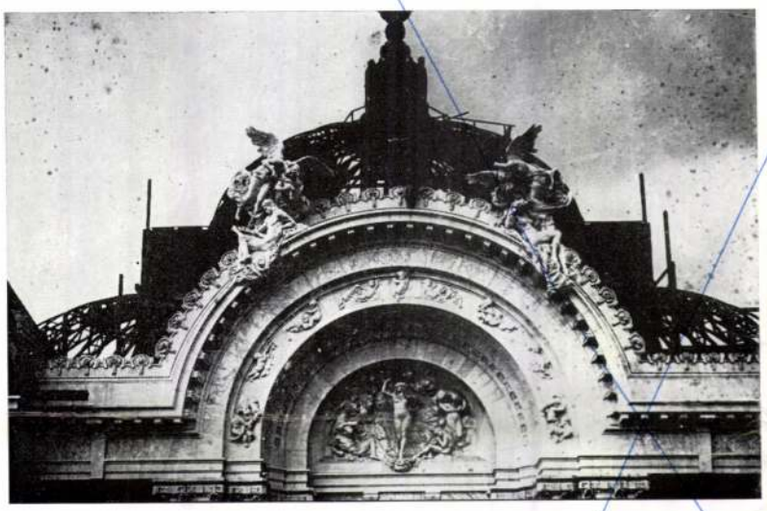

4

5

great colored glass curtain, Nat. Theatre, México City."

Durante más de quince meses veinte obreros estaban trabajando constantemente en colocar el mosáico. La cortina que pesa 27 toneledas se quita por medio de presión hidráulica en 7 minutos.

El grupo de estatuas colocado en el exterior de la cúpola del teatro fue hecho en los talleres de Géza Maróti en Budapest. Las estatuas fueron fundidas en bronce por la firma húngara de Gyula Jungfer y la misma lo embarcó para México. La composición está coronada del áve símbolo de México, el águila con las alas abiertas y con el serpiente en el pico.

Sara Balogh Sra. de Ivánfy

«Plans for the great colored glass curtain, Nat. Theatre, Mexico City».

Pendant plus de 15 mois vingt ouvriers travaillaient continuellement à poser les mosaïques. Le rideau d'un poids de 200 tonnes libère la scène par une pression hydraulique en 7 secondes.

Le groupe de statues extérieures de la coupole de l'Opéra s'était fait dans l'atelier de Géza Maróti à Budapest et c'est la firme hongroise de Gyula Jungfer qui l'avait fondu en bronze et qui l'avait expédié à Mexico. La composition est couronnée par l'oiseau symbolique de Mexique, un aigle aux ailes étendues luttant avec un serpent.

Mme Ivánfy née Sára Balogh

Over more than 15 month twenty workers were permanently occupied with the execution of the mosaic work. The curtain with a weight of 27 tons can be lifted hydraulically freeing the stage within 7 seconds. The external group of statues over the cupola of the opera house was executed in the workshop of Maróti in Budapest. The work of brass-foundering was performed by the Hungarian firm of Gy. Jungfer, and delivered consecutively to Mexico City. The composition is crowned by the symbolic bird of Mexico, an eagle with spread wings fighting a serpent.

Mrs. Sara Ivánfy Balogh

VADÁSZ GYÖRGY

Mohácsi Történelmi Emlékhely

Építész: Vadász György (BVTV)

Munkatárs:
Szlezák Gusztáv

1. Helyszínrajz, M=1 : 2000
2. A kapu
3. Kőtérkép

1. Topografia
2. Portón
3. Piedra-mapa

1. Plan de situation
2. Le portail
3. Carte de pierres

1. Site plan
2. The portal
3. Map carved in stone

Mohácstól kb. 6 km-re (Fekete Kaputól Sátorhely irányába) az országút mellett, a Bolyi Állami Gazdaság területén fedezték fel az úttól kb. 170 m-re 1960 táján azt az 1526-os mohácsi tömegsírt, mely a feladat, a Mohácsi Történelmi Emlékhely szellemi és formai középpontja lett.

A tervezési terület kb. 250×300 m= =7,5 ha, a régi föld, a mai kukoricás egy darabja, itt pihennek a valaha volt hősök — hittel, tisztelettel megteremtett, emlékező — ősi környezetben.

A feladat összetett volt.

Építészet, képzőművészet, kertészet és régészet — régmúlt és jelen —, irodalom és történelem keverednek és fonódnak össze élő nemzeti érzésekké.

Ezt a szépséges, felemelő és szuggeráló feladatot próbálja szétválaszthatatlan egységbe ötvözni a megoldás.

A megközelítés az út felől — az útra merőleges, egyenes tengelyen halad a kompozíció középpontja — a tömegsír felé.

A megközelítés — az előrehaladás —, érzelmi jellegű.

Elgondolkoztatni — emlékeztetni akar — építészeti, kertészeti, képzőművészeti eszközeivel egyre jobban és jobban feltárva a tudatos koncipiális döbbentő bűvöletét.

A kapu

Kapu, melyen Hádesz birodalmába lehet lépni, kint hagyva három órás autósutunk semleges hétköznapiságait, kapu, melynek össze nem érő ívű fehér kőtömbjei három irányú „bronz-csontokat" fognak közre, megtörve rajtuk a mindent látó Napot és átbocsátva emlékezésének vonalán a mai emlékezőt.

Itt már a park, az Emlékhely fogad.

1

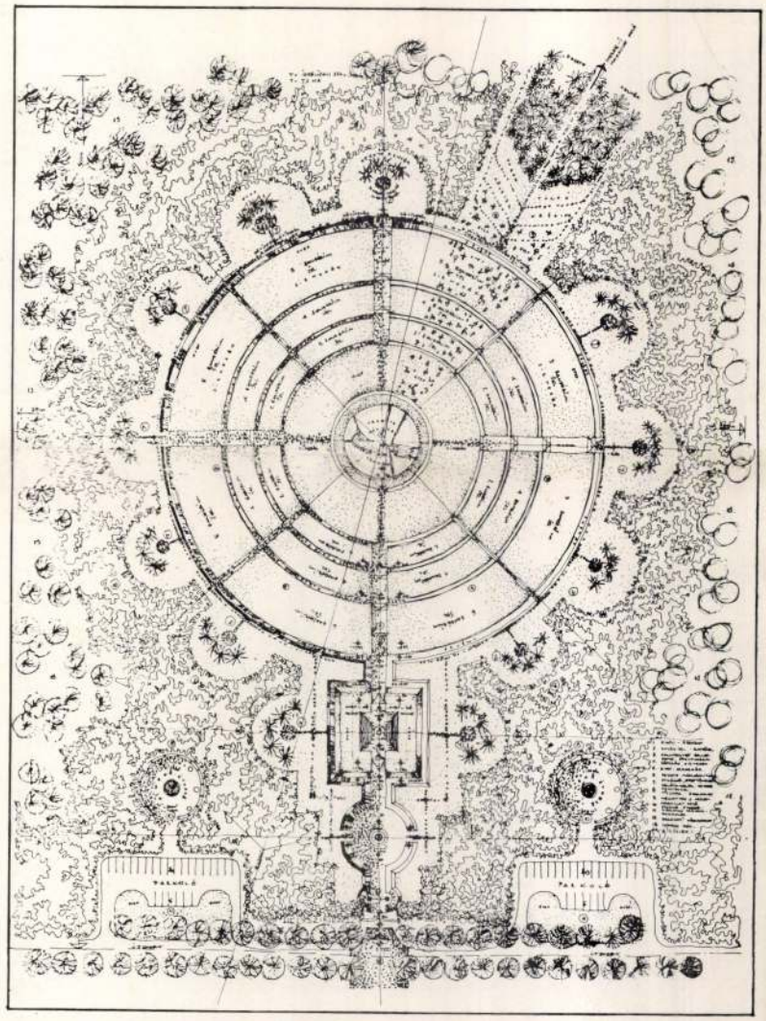

2

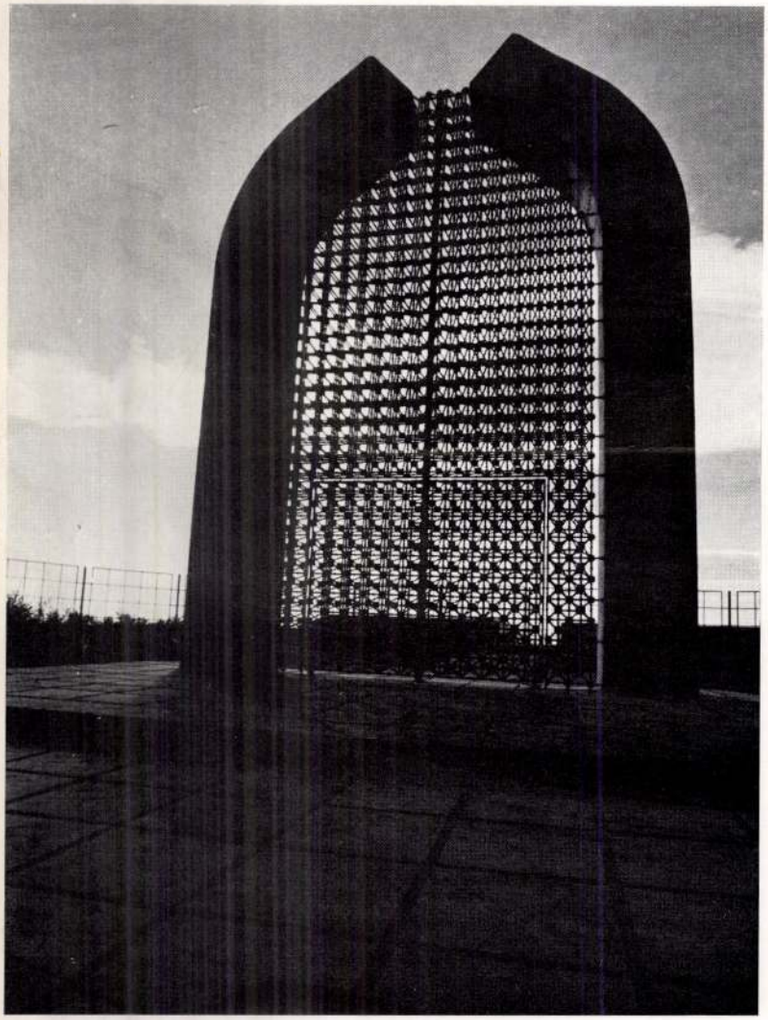

Magyar Építőművészet
1978/2

Sitio histórico de Mohács
Arquitecto György Vadász

En 1526 junto al Danubio en las cercallas de Mohács (pronunciado Mojách) tuvo lugar la batalla que resultó fatal en la historia húngara. Se aniquilaron la mayoría de las tropas húngaras y pocos años después los turcos lograron entrar al país y llegar hasta Buda capital de entonces sin mayores dificultades para permanecer luego en el país durante siglo y medio.
En 1960 fue excavada una tumba comun de los que fallecieron en la batalla referida, a seis km de la ciudad de. Mohács Éste es el sitio que se eligió para centro formal y espiritual para el Sitio Histórico

Lieux commémoratifs historiques à Mohács
Architecte: György Vadász

Vers 1960 on a découvert à environ 6 kilomètres de la route de Mohács et à peu près à 170 mètres de la route la fosse commune de la bataille de Mohács, la plus grande bataille, livrée pendant les guerres contre les Turcs, celle qui est devenue le centre spirituel et formel des Lieux Commémoratifs Historiques.
Le terrain de la planification est à peu près 250×300 mètres et c'est ici que se reposent les héros d'autrefois.
L'architecture, les beaux-arts, l'horticulture, l'archéologie — les temps anciens

The Historical Memorial Place of Mohács
Architect: György Vadász

About 6 km from the town of Mohács (South Hungary) quite near the highway —ca. 170 m.— in 1960 the common grave of one of the greatest battles of the Turkish wars fought in 1526, was found. The site became the spiritual and formal centre of the task, of the Historical Memorial Place of Mohács.
The area selected for the Memorial is approx. 250×300 m, here those who lost their lives in the battle found their last resting place. Here architecture, applied arts, gardening and archeology,

Vadász Delacroix

Géza

Vadász Delacroix Géza:
Portré.

Rép.Str. 226.6.

V

Vadász Delacroix Géza, festőművész, Régi francia eredetü, hires nemesi család sarja. Budapesten született, 1884-ben. (A család, — mely eredetét 1430-ig tudja visszavezetni, magyarországi ágához tartozik a franciák egykori hires festője, Eugen Delacroix is.) Közép- és katonai iskoláinak elvégzése után a genfi Festészeti Akadémiára került, ahol Hodler professzor mellett nyert kiképzést a figurális kompozíciókban és a portréfestészetben.

Tanulmányai végeztével visszatért Magyarországba és 1912-ben a marosvásárhelyi alreáliskola rajztanára lett. A világháboru kitörésekor hadba vonult és mint a 82. gyalogezred főhadnagya került az orosz frontra. Vitézségéért soronkivül századossá léptették elő és a gorlicei ütközetben sulyosan megsebesült és helyi szolgálatra osztották be s e minőségében mint a IV-ik hadtest müvészeti előadója müködött. 1919-ben őrnaggyá lépett elő. Az összeomlás után ujból a müvészetének kezdett élni és 1920-ban részt vett a Műcsarnok kiállitásán, melynek azóta állandó kiállitója, ugyszintén a Nemzeti Szalonnak is. 1920-ban és 1921-ben a francia misszióhoz került és összekötő tisztként teljesitett szolgálatot. 1921-ben végleg leszerelt és ezidő óta tisztán müvészetének él. Bár szivesen foglalkozik táj és figurális kompozíciókkal is, mégis kimondottan portréfestő. Tagja a Képzőmüvészeti Társulatnak és 1926 óta a Fészek Klub mütárosa és mint ilyen rendezi a Fészek évről-évre megismétlődő sorozatos kiállitásait.

Vadászy Ambrus *(alsó- és felsővadászi),* testőrezredes. Született 1848-ban. Régi katonai családból származott; nagyatyja, Miklós, Bem tábornok segédtisztje, majd Fiume kormányzója volt. Atyja ugyancsak mint katonatiszt teljesitett szolgálatot. Zombatfalvi Zombat Gabriellát vette feleségül, Fogaras vára hires parancsnokának leányát. Középiskolálnak elvégzése után katonai szolgálatba lépett és Veszprémben, valamint Brassóban volt beosztva. Később a testőrséghez került, ahol ezredesi rangfokozatot ért el. Érdemekben gazdag élet után hunyt el. Fia, Viktor, tartalékos tüzérhadnagy, közigazgatási gyakornok.

Vaja Béla dr., a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara h. igazgatója. Született Aradon, 1890-ben. Középiskoláit a temesvári piarista főgimnáziumban, egyetemi tanulmányait a kolozsvári tudományegyetem jogi fakultásán végezte, ahol államtudományi doktorátust tett. Müködését 1912-ben Arad megyében a közigazgatásnál mint gyakornok kezdte meg, majd tb. szolgabirává nevezték ki. 1914-ben bevonult katonai szolgálatra és a 34. cs. és kir. tüzérezred kötelékében résztvett az északi és déli front harcaiban, igy a Brussilow-offenziva elleni harcokban és a piavei ütközetekben is. 1918-ban szerelt le mint tartalékos tüzérfőhadnagy. Vitéz magatartásának elismeréséül megkapta a Signum Laudist, az Arany Érdemkeresztet, a kis ezüst vitézségi érmet és a Károly csapatkeresztet. A háboru után visszatért a közigazgatás szolgálatába Magyarpécskára, ahová 1917-ben szolgabirává választották meg. 1919-ben, a román megszálláskor, a hüségeskü megtagadása miatt, állásából elmozditották és szolnokdobókai gazdaságába vonult vissza és ott gazdálkodott. 1920-ban visszatért a csonka hazába, amikor is Sopron megyében tiszteletbeli főszolgabirává nevezték ki. Később Csanád vármegyében főispáni titkár, majd Battonyán járási főszolgabiró volt. A Mezőgazdasági Kamara megalakulásával Kecskemétre került, ahol előbb mint titkár, majd mint főtitkár müködött. 1928 óta a kamara helyettes igazgatója. Tanulmányutjai során bejárta Svájc, Németország és több más nyugati állam mezőgazdasági gócpontjait. Számos cikke és értekezése jelent meg közgazdasági lapokban. Önálló munkája „Németország mezőgazdasága" cimen jelent meg. Alelnöke a Kecskeméti Gazdasági Egyesületnek.

Vajda Gyula, ny. áll. m. kir. honvéd főigazgató-ezredes. Született Pécsen, 1877-ben. Középiskoláinak elvégzése után önkéntesi évét szolgálta le az 1. sz. honvédgyalogezred kötelékében. A tiszti vizsgát sikeresen letette és ténylegesittette magát. Müködését a honvédelmi minisztérium számvevőségénél kezdte meg, de egyuttal a Ludovika Akadémiának gyorsirástanára is volt. A háboru kitörésekor mint százados a 40. honvédhadosztálynál nyert beosztást és ennek kötelékében a szerb és orosz fronton teljesitett szolgálatot. 1916-ban visszavezényelték Budapestre, ahol a honvédkerületi pénztárnál

nek, ugyszintén az aradi katholikus egyházközségnek és megteremtője az aradi kath. főgimnáziumnak, amely ma is a magyar kultura egyik legerősebb védőbástyája. Ezidőszerint tagja Kunágota községi képviselőtestületének, nemkülönben Csanád megye törvényhatósági bizottságának, továbbá közigazgatási és gazdasági albizottságának is. A Csanádmegyei Gazdasági Egyesület díszelnöke, az Arad-Csanádi Gazd. Takarékpénztár elnöke, az Alföldi Első Gazdasági Vasut és az Aradmegyei Gazdasági Egyesület igazgatósági tagja. Az OMGE és a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara választmányi tagja. Számos gazdasági és társadalmi egyesület vezetője.

Urbányi C. József, székesfővárosi elemi, háztartási és gazdasági továbbképzőiskolai igazgató. Budapesten született. 1883-ban. Tanulmányait az esztergomi kir. kath. tanítóképző intézetben végezte, ahol 1900-ban megszerezte a tanitói oklevelet. Képesitésének megszerzése után a csallóközi Nemesócsára nevezték ki tanitónak, majd Szentendrére helyezték át. 1901-ben a székesfőváros szolgálatába lépett. A világháboru kitörésekor hadbavonult s a háboru egész tartama alatt a székely halálfejes ezredben az orosz harctéren küzdött és 1919-ben szerelt le. Leszerelés után szabadságolta a Szakszervezeti Tanács. A kommunizmus alatt munkásküldöttséget vezetett Klepko Györgyhöz, a vörös hadsereg főparancsnokához, a Keresztény Munkásegyesület házának elkommunizálása miatt. A forradalom után ujra elfoglalta tanitói pozicióját a Pedagógiai Szemináriumban, majd 1921-ben igazgató lett. 1926-ban, huszonötéves jubileuma alkalmából, a székesfőváros tanácsa elismerését fejezte ki kitünő pedagógiai tevékenységéért. Igen élénk szakirodalmi tevékenységet fejt ki; feltünést keltő kulturpolitikai cikkei a különböző napi és szaklapok hasábjain jelentek meg. Éveken át szerkesztője volt a Keresztény Tanitók Orsz. Egyesülete Hivatalos Közlönyének, majd a Tanárok és Tanitók Nemzeti Szövetségének, a „Magyar Tanitó"-nak és a „Kispesti Hirlap"-nak. 1930-ban a „Nemzeti Közoktatás" társszerkesztője lett. Mint tankönyviró is jelentős eredményeket ért el. Pedagógiai irodalmi tevékenységéért

28 éves korában tanitót érhető legnagyobb kitüntetésben részesült, mikor hatósága a Rökk Szilárd-díjjal jutalmazta. Kartársai bizalmából, mint a „Fansz" kiküldöttje, a Kelet kulturáját tanulmányozta Romániában, Szerbiában, Bulgáriában és Törökországban. Élénk társadalmi tevékenységet folytat és vezetője számos politikai, egyházi és kulturális egyesületnek.

Urmánczy Nándor, volt országgyülési képviselő. 1868 okt. 1-én született, Toplicán, Marostordamegyében. Jogi tanulmányait elvégezve, Kisküküllőmegye szolgálatába lépett, 1901-ben pedig a belügyminisztériumba helyezték át és ettől kezdve hosszabb ideig, mint főispáni titkár müködött. Már fiatal korában számos elbeszélést és politikai cikket irt. Több nagyobb utazást tett Német-, Francia-, Olaszországban, Angliában és Amerikában is. 1902-ben időközi választáson a szászrégeni kerület mandátumát nyerte el szabadelvüpárti programmal, majd átlépett a Nemzeti Pártba, 1905-ben pedig a Függetlenségi és 48-as Párt tagja lett. 1906-ban és 1910-ben ugyancsak a szászrégeni kerületben választották meg képviselővé. A háboru alatt a magyar katonák érdekében többször felszólalt s beszédével, melyekben legtöbbször a cseh katonai parancsnokok brutális magatartását tette szóvá, nagy hatást váltott ki. A román megszálláskor, miután erdélyi birtokait elvették, Budapestre költözött, ahol a reviziós mozgalom szolgálatában szóban és irásban állandóan nagy munkásságot fejt ki. Vezércikkei a Pesti Hirlap hasábjain és különböző folyóiratokban jelennek meg.

Uzoni F. Zoltán, m. kir. dohánygyári igazgató. Született Nagyszebenben, 1877 május 31-én. Iskolai tanulmányait Szombathelyen végezte. 1895-ben állami szolgálatba lépett a szentgotthárdi dohánygyárnál, ahonnan tisztviselői minőségben a munkácsi, majd a fiumei dohánygyárhoz helyeztetett át. 1909-ben Budapestre került és a lágymányosi dohánygyárnál, mint osztályvezető, majd 1917-ig, mint aligazgató müködött, amikor is igazgatóvá neveztetett ki s mint ilyen müködött 1931-ben bekövetkezett haláláig. Atyja néhai Uzoni F. Sándor dr, Nagyszebenben mint jogakadémiai tanár, majd Pozsonyban, mint törvényszéki biró müködött.

Tulajdonképpen középváros nagyságrend a végső cél, amely a város fejlődését irányozza elő, mi azt szerettük volna mindenképpen a város építésben elérni, hogy tervszerüen az ipari és a lakóstelepek korszerü kapcsolatát megteremteni, jó közlekedési feltételeket és őszintén megmondom egy picit azért a zalai ember szorgalmát, szakmaszeretetét, a táji adottságok kedvező lehetőségeinek felhasználását is jól tudta ötvözni az ott folyó tevékenység, amit Zalaegerszegen teremthettünk. Hát ezért is kaphatta talán a város azt a figyelmet 75-ben, hogy a kitüntetett magyar városok közül sorrendben 9-nek Zalaegerszegnek itélték oda tanácsának és társadalmának éppen a városépitésben a maradandóra való törekvés elismeréseképpen a Hild-érmet. És hogy ténylegesen korszerü technológiákkal is lehet viszonylag ujszerüen megjelenni, jól funkcionáló épületeket megteremteni, ezt az is jelenti, hogy a városban mi több tervező intézménnyel kapcsolatosan próbáljuk azt a sokszinüséget, választékosságot biztositani, ami a házainkon is megjelenik, és hát én is személyesen is nagyon örülök annak, hogy a város szükebb központjának a rekonst-

Vadász György építész

1980. I. 25. Televizió 17.55 /Gné/.
Tanyon krónika

rukciós tervét készitő Budapesti Várostervező Vállalat épitészei által készitett első ütembe megvalósult lakás a városközpont csikháza, ez egy népies elnevezés, kellemesen és kedvesen kapta a nép ajkáról ezt az elnevezést, nevet az elmult évben a Magyar Népköztársaságban kitüntetéssel elismert épületek egyike lehetett a zalai városközpont lakóháza, tervezője és kivitelezője nivó-dijat kapott.

- Hadd jegyezzem meg ezzel kapcsolatban, hogy a Zalaegerszegi csikház azonban csak egy ezek közül a létesitmények közül, számos létesitményt lehetne még sorolni Zalaegerszegen is, és a megye más területén is, példának emlitem meg a nagykörösi müvelődési központot, amely mondhatnám egy gyönyörü intézmény. És ez azért van, mert a megyei vezetés és a városoknak a vezetése mindig abból indul ki, hogy az tervezzen és az produkálja, aki a legtöbbet tudja nyujtani, aki a legujszerübbet tudja nyujtani és ennek a következménye, hogy elég szép létesitményeket hoztunk létre, amelyekre már megyén kivül, sőt országhatárainkon kivül is felfigyeltek.

- Vadász György épitészt milyen elképzelések vezették akkor, amikor a zalaegerszegi városközpont rendezéséhez látott, tervezéséhez látott.

- Számomra egy igen varázslatos környezet a zalaegerszegi és a Zala megyei dombos vidék. És ez nem csupán ilyen rábeszélés, hogy na még ilyen táji összefüggéseket is próbáljon az ember megfogalmazni a maga épületeiben, hanem valós, olyan belső kényszer, ami elől nem lehet és nem is szabad kiszállni. Ez volt az egyik alap mozgatóerő, másodsorban azok a talán a kisvárosnak a kritériumai, amit még amikor az első ütem fele fölépült és ott volt a megboldogult Ortuthay akadémikus, akkor ugy fogalmazott meg, hogy a házak ilyen keskenyválluak és fekete, sötét ruhába állnak és szembehuzottkalapjuk van, tehát legyen az egész dolognak egy nem csupán irodalmilag, hanem érzelmileg és szobrászatilag is, ha azt a kicsit nagyképü szót mondhatom egy olyan kisvárosi ihlete egy kisvárosi hangulata, korszerü módon megfogalmazva, ami a második feszitőerő volt ebben a dologban. Nem utolsó sorban jelentkezett a technológia. És végülis eljutottunk ahhoz az alagutzsalus rendszerhez, ami egy hallatlanul gyorsan épithető, aránylag gazdaságos és olcsónak nevezhető és ad egy olyan plasztikai lehetőséget a dobozok ki-be huzogatása által, a dobozok egymásratevése, halma által, halmozása által, amiből kell ki lehetett alakitani azt a fölfele is és előre hátra mozgó plaszticitást, ami az épületnek a következő alapvető világa volt, hogy kitudjon alakitani a szoros egymásmellettiség mellett, a kisvárosi, keskeny vállu jelleg mellett egy olyan apró belső terekből álló intimebb világot, ami végül ezt a halmazt kitudta alakitani. Ugyérzem, hogya szépnek legalább olyan fontos szerepe van az eléggé leszürkült életünkben, mint a funkciónak és az épitésznek és minden alkotó müvészetnek a feladata a szépet is kitüzni a zászaljára.

HÍREK

— **Pezsgőzik a Szovjet.** *Londonból* jelentik: Szovjetoroszország most már mindent odahaza akar előállítani és a népbiztosok elhatározták, hogy még a legkritikusabb *»burzsuj« cikkek terén is felveszik a versenyt a polgári államokkal.*

A legújabb lépés ebben az irányban az, hogy a Szovjet *óriási arányú pezsgőgyártásra rendezkedik be,* hogy már a legközelebbi jövőben elárassza a piacot olcsó »sampanyeszkivel«. Tavaly még csak 300.000 palack pezsgőt gyártottak Oroszországban, *az idén azonban már 12 millió üveg* várja majd a Szovjet pezsgőpincéiben a vevőket. Az orosz pezsgő borát a krimi félszigeten szüretelik és hír szerint igen jó minőségű. A londoni orosz nagykövetség estélyein mindig ezt szolgálták fel és a szakértők *komoly veszedelmet* látnak az orosz sampanyeszkiben még a francia pezsgő számára is.

— **Vadász Delacroix Géza festőművész meghalt.** A balassagyarmati kórházban vasárnap meghalt *Vadász Delacroix* Géza festőművész. Anyai ágon közeli rokona volt Delacroixnak, a nagy francia festőnek s mintegy tíz év előtt megszerezte az engedélyt, hogy a Delacroix nevet is használhassa. Tökéletesen beszélt franciául és a missziós időkben összekötő tiszt volt a franciák és a magyar hatóságok között. Kedves, szerény, kellemes ember volt, mindenki szerette. Nemrég reaktiváltatta magát a hadseregnél s a balassagyarmati vitézi székhez kapott beosztást. Ezt az állását nem sokáig élvezhette, megbetegedett és kórházba került, ahol tegnap megváltotta szenvedéseitől a halál.

— **Felakasztotta magát, meghalt.** Kispesten a Nagy Sándor utca 198/b. számú házban a padláson felakasztotta magát *Hock* Sándor asztalossegéd. Mikor rátaláltak, *meghalt.* Tettének oka ismeretlen.

Miért fűtsünk koksszal?

Pályázati felhívás.

A koksz nagy népszerűségét annak köszönheti, hogy 1. **kiadós,** mert magas fűtőértékű s amellett súlyra könnyű; 2. a koksz, mint nemesített szén, **nem füstöl, nem kormoz, teljesen szagtalanul ég el,** mert a szén illó része. amely a kormot és füstöt előidézi, a koksz előállítása folyamán eltávozik; 3. a koksz tárolás közben összetételében nem változik és így **nem veszít fűtőértékéből;** 4. a koksz **egyenletes meleget ad,** anélkül, hogy a tüzelésre nagyobb gondot kellene fordítani.

A koksz eme tulajdonságait és a kokszhasználat előnyeit ***jelmondat-pályázat*** útján kívánjuk népszerűsíteni, miért is **pályázati felhívással** fordulunk a kokszfogyasztóközönséghez egy legföljebb **10 szóból, vagy kétsoros versből állóolyan jelmondatra, amely legjobban fejezi ki a koksz előnyös tulajdonságait** és legjobban szolgálja a kokszhasználat népszerűsítését. A pályázaton mindenki résztvehet. A legjobb jelmondatokat az alább írt pályadíjakkal jutalmazzuk.

A palyázatra beküldött jelmondatot jeligével kell ellátni. Ehhez csatolandó, zárt borítékban, a pályázó nevét és pontos címét feltüntető papírlap. A lezárt borítékon feltüntetendő a pályamű jeligéje. A pályamű, valamint a jeligés zárt boriték egy nagyobb borítékban helyezendő el és legkésőbb ezévi **szeptember hó 10-ig** Budapest Székesfőváros Gázművei címére (VIII., Tisza Kálmán tér 20) küldendő postán ajánlva. A boriték cimzett oldalán, feltűnő irással, ***„Pályázat"*** jelzéssel látandó el.

A pályázatra beérkezett jelmondatokat az e célra alakult külön bírálóbizottság fogja elbírálni. A legjobbnak ítélt öt jelmondat beküldői között a következő jutalomdíjakat fogjuk kiosztani:

I. díj	1 drb kokszkályha
II. díj	20 q koksz
III. díj	15 q koksz
IV. díj	10 q koksz
V. díj	5 q koksz

— **Az útjelző tábláról vágták le az öngyilkos pincért.** Nem mindennapi kalandja volt az éjszaka egy kiskőrösi autó sofőrjének. Mikor befordult, egy villanyfénynél észrevette, hogy *az útjező táblán akasztott ember himbálózik.* Megállította gépét, kiugrott és levágta az akasztott embert, akiben *még volt élet.* A kiskőrösi kórházban a gyors orvosi segítség magához térítette az öngyilkost, akit *valóban a másvilágról sikerült visszahozni.* A megmentett ember: *Glück* József 30 éves pincér, aki azért akart mindenáron meghalni, mert nem tudott állást kapni.

— **Üres pénztárcával kifosztottak egy gazdát a vásáron.** Furfangos módon fosztott ki két csaló egy gyanutlan gazdát a söjtöri vásáron. *Kiricsi* János és *Skraha* Boldizsár, két büntetett előéletű ember, találkozott a söjtöri vásáron és elhatározta, hogy *bármi módon, de »pénzt fog keresni«.* Elmentek a kocsmába, ahol éppen *Kulcsár* Péter vidéki gazda üldögélt. *Megtudták, hogy száz pengő van a zsebében* egy zsebkendőbe kötve. Egy idő mulva eltávoztak a kocsmából, de kint a mezőn megvárták. Mikor arra jött, *Skraha eldobott egy üres pénztárcát, amit Kulcsár gyanutlanul felvett.* Abban a pillanatban a két ember hozzáugrott és követelte, hogy a pénztárcában levő pénzt *»osszák fel egymás között«. Kulcsárt* becsalták a kukoricásba, megmotozták, *a száz pengőt elvették tőle, az üres pénztárcát azonban nagylelkűen nála hagyták.* Kulcsár a csendőrörsön feljelentette őket. Egyelőre nincs nyomuk.

— **Elmebajos ember a templom előtt.** A Ferenciek terén szomorú botrány játszódott le ma éjszaka. A feszület előtt néhány hölgy imádkozott, mikor egyszerre megjelent előttük egy idősebb, kopottan öltözött férfi és *botrányos szónoklatba kezdett.* A rendőr előállította a főkapitányságra, ahol a rendőrorvosi hivatalban megállapították, hogy a botrányokozó *Szurán* Nátán 52 éves kirakatrendező. A vizsgálat során kiderült, hogy *elmebajos.* Az angyalföldi elmegyógyintézetbe vitték.

— **Házasság.** *Gelléri* Andor, a Színházi Élet helyettes szerkesztője és *Faragó* Baba, a Színházi Élet munkatársa házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.

Horváth Olga és *Pásold* Ferenc Kispest, jegyesek.

— **Az öt legkülönb nő a világon.** *Párizsból* jelentik: A francia Dolgozó Nők Szövetsége most tartotta nagygyűlését *Párizsban,* melynek során megvitatták mindazokat a sorsdöntően fontos kérdéseket, amelyek a dolgozó nőket érdekli. Az ülésszak végén leszavaztatták a kongresszus résztvevőit, hogy *kiket tartanak a világ legkimagaslóbb öt asszonyának.* A francia dolgozó nők öt választottja a következő: Miss Frances *Parkins* amerikai munkaügyi miniszter, *Kollontai* asszony, a Szovjet oslói követe, Madame *Curie-Joliot* francia államtitkár, a híres Röntgen-kutató, Mrs. Amy *Mollison* angol repülőnő és *Lagerlöf* Zelma, a Nobel-díjas svéd írónő.

x **Nehéz székelésben szenvedők,** akiknek gyakori fejfájás, mellnyomás, szívdobogás, gyomorműködési zavarok és különösen fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, szükület — teszik az életet nehézzé, igyanak reggel és este negyed pohár természetes *»Ferenc József«* keserűvizet. Orvosok ajánlják.

x **Őszi utazás a Saturnia-val!** Öröm, pihenés, felejthetetlen élmények: ennek a jegyében zajlik le a *Cosulich Line* páratlan szépségű őszi olaszországi utazása szeptember 8—24; firenzei, római, nápolyi, caprii tartózkodás után a *Saturniával* Raguza, Patras, Velence érintése után Triestbe. Budapesttől Budapestig, kitűnő szállodákkal, 363 pengő. Prospektus, felvilágosítás a *Cosulich Line*-nél, Budapest, VII., Thököly út 2 és IV., Váci u. 4.

x **Kirakatainkban** sokat — de *nem mindent — tudunk bemutatni.* Tekintse meg üzleteinkben a nyári idényvásárunkra kiválogatott nagymennyiségű mélyen leszállított egyes és modellpárainkat. *Del-Ka* cipőkereskedelmi r. t. Rákóczi út 6, Erzsébet körút 28, Baross tér 17 és a vidéken minden nagyobb városban.

— **Rendezték a pestkörnyéki borbélyok munkabérét.** A kereskedelemügyi miniszter a főváros után most *a pestkörnyéki városokban is rendezte a borbélyok és férfifodrászok, valamint a nőifodrászok munkabérét.* Az első kategóriába tartoznak Budafok, Kispest, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákospalota, Ujpest városok, Albertfalva, Békásmegyer, Csepel, Mátyásföld, Nagytétény, Pestujhely, Rákosszentmihály, Sashalom, Soroksár községek. Itt a borbély- és férfifodrászsegédek legkisebb hetibére a felszabadulástól 2 évig 5.50 pengő, 2—6 évig 8.40, azon felül 11.20 pengő, azokban az üzletekben, ahol nőifodrászat is van, valamint a nőifodrászoknál férfisegédek hetibére 2 évig 7, 2—6 évig 11.90, azon túl 15.40 pengő, nőisegédeké 6.30, 10.50 és 14 pengő. A második kategóriába tartozó Budakalász, Budakeszi, Budaörs, Budatétény, Cinkota, Csömör, Pesthidegkut, Pestszentimre, Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztur, Rákosliget és Törökbálint községekben férfifodrászoknál 2 évig 5.20, 2—6 évig 7.80, azon túl 10.40 pengő, nőifodrászatnál férfisegédeké 6.50, 11.10 és 14.30 pengő, nőisegédeké 5.90, 6.70 és 13 pengő. A harmadik kategóriába tartozó Diósd, Pilisborosjenő, Solymár és Uröm községekben férfifodrászatnál 2 évig 4.80, 2—6 évig 7.20, azon felül 9.60 pengő, nőifodrászatnál férfisegédeké 6, 10.20 és 13.60, nőisegédeké 5.40, 9 és 12 pengő.

Az üzleten kívül, *háznál történő kiszolgálásért* a segédet az üzlettulajdonos által felszámított külön díjból *20 százalék* illeti. A *kisegítő segédek* napibére az első kategóriába tartozó városokban és községekben hétköznap és vasárnap délelőtt 2.10, szombaton 2.80, a nőifodrászatnál 2.80, illetve 4.20 pengő, a többi kategóriákban mintegy 10—10 százalékkal kevesebb. *A manikürözéssel foglalkozó személyzet* munkabérét — amíg a manikürözés ipari hovátartozandósága szabályozva nincs — a rendelet *nem állapítja meg.*

A pestkörnyéki borbélyok és fodrászok ipartársulata, bár a bérrendezést szükségesnek tartja, mégis *megfellebbezi,* azzal a kéréssel, hogy *állapítsa meg a kereskedelemügyi miniszter a kötelező kiszolgálási díjakat is.*

— **Lindberghék Kopenhágában.** *Kopenhágából* jelentik: *Lindbergh* ezredes vasárnap délután feleségével együtt többnapos tartózkodásra *Kopenhágába érkezett.*

— **Tizenötnapi fogházra ítélték a megrögzött aszfaltbetyárt.** Debrecenből jelentik: *Csiha* Sándor debreceni hentessegédet az év elején fogházbüntetésre ítélték, mert állandóan molesztálta és durva szerelmi ajánlataival üldözte az uccán járó fiatal nőket. Csiha nemrég szabadult ki és hamarosan ismét rendőrkézre került, mert *üzelmeit tovább folytatta.* A rendőrbíró előtt azzal védekezett, hogy *»az elfogyasztott nagymennyiségű állati vér és a sok vér látása tette olyan állativá, hogy nem tud ellenállni a vágyainak, ha egy nőt lát«.* Közszemérem elleni kihágásért jogerősen *tizenötnapi elzárásra* ítélték.

— **Morfium.** *Szőnyi* Mária 30 éves háztartásbeli a Péterfy Sándor utca 32. számú házban levő lakásán *morfiummal* megmérgezte magát. A Rókusba vitték. Eszméletlen állapota miatt még nem tudták kihallgatni arra vonatkozóan, hogy miért akart öngyilkos lenni.

— **A Neményi-selyemgyár sikere a miskolci ipari kiállításon.** Vasárnap nyitotta meg *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter a miskolci ipari kiállítást. A miniszter megtekintve a kiállítást, nagy elismeréssel szólt *Neményi* Endre miskolci selyemgyárának a kiállításon üzembe helyezett egyik modern gépéről és gyártmányáról. *József* királyi herceg is hosszasan időzött Neményi Endre pavillonjában és kiállított gyártmányairól a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott.

— **Megdorgálta feljebbvalója: a vonat elé vetette magát.** Vasárnap délelőtt megrázó munkástragédia történt a miskolci rendezőpályaudvaron. *Szegedi* János 47 éves MÁV vonatőr egy tehervonat elé vetette magát, amely darabokra tépte. A vizsgálat során kiderült, hogy a szerencsétlen embert *megdorgálta egyik feljebbvalója, ami annyira elkeserítette, hogy a halálba menekült.*

— **Lengyelország megkönnyíti a Magyarországgal való idegenforgalmat.** *Varsóból* jelentik: A lengyel kormány enyhítette a külföldre utazók valutaigénylésre vonatkozó eddigi rendelkezéseket és megengedte, hogy *a Magyarországba utazó turisták hitellevél alakjában az eddigi 200 zloty helyett 600 zlotyt vihessenek magukkal.* A Bulgáriába utazók 500, a Jugoszláviába utazók pedig 950 zlotyt igényelhetnek ezentúl. *(T)*

SPORT EGY MONDATBAN

A JUGOSZLÁV OLIMPIAI VIZIPÓLÓCSAPAT Marienbadban 6:1 (3:0) arányú győzelmet aratott a cseh vizipóló válogatott csapat felett.

—•—

AZ ORSZÁGOS VASUTAS ÚSZÓMÉRKŐZÉSEK SORÁN Szegeden a Szegedi Vasutas 5:1 (3:1) arányban győzött a vizipóló döntőben a Debreceni Vasutas ellen.

—•—

A BUDAFOK FUTBALLCSAPATA Vilnában 4:1 (2:1) arányban győzött az Ognisko csapata ellen.

—•—

NOURNEY, ISMERT TENISZJÁTÉKOS, a német Davis Cup csapat volt tagja, 32 éves korában meghalt.

—•—

A SZEPTEMBER 24-IKI SCHMELING—BRADDOCK ökölvívó világbajnoki döntőmérkőzés filmjének egyedáruságáért egy filmvállalat 50.000 dollárt ajánlott fel.

—•—

A BUDAPESTI MOTOR YACHT CLUB kezdőversenyén a nap legjobb idejét Benda Ákos futotta 175 kcm oldalmotoros csónakkal, farmotorral pedig vitéz Simon László.

—•—

A KEAC szegedi vándordíjas motorkerékpárversenyén az első kör fordulójában Schuszter Vilmos és Zamecsnik Tivadar gépe összeütközött, Schuszter vállrándulást szenvedett, Zamecsnik sértetlen maradt.

első bajnoka, *45 m 18 cm-es eredményével*

új olimpiai rekordot

állított fel. A második helyet is *Krüger* Lujza német hölgy foglalta el 43 m 29 cm-es dobásával, a harmadik *Kwasniewska* lengyel hölgy lett, aki 41 m 81 cm-e hajította el a gerelyt.

Ebben a számban *az amerikai* lányok oly szánalmasan szerepeltek, hogy nem titkolhatjuk el gondolatunkat: talán nem is sportmérkőzés, hanem

szépségverseny alapján

küldték ki őket Berlinbe, nehogy a kedves boyok túlságosan árván érezzék magukat ebben a német Babilonban.

Nurmi utódai

Gyorsan borítsunk fátyolt a 10 000 méteres futásban való szereplésünkre. *Kelentől sokat vártunk, semmit sem kaptunk.* A start után szépen belehelyezkedett a sereghajtók csomójába és néhány előtörési kísérlete után *ott is ragadt.* 600 méterrel verték! A három finn egyenletes tempóban menetelt, még pedig kezdetben az élcsoportban, azután élen és végül

nagyon árva hármasban.

A japán *Murakoso*, aki egyébként az elején a vezető szerepét játszotta, sokáig kitartott a finnek mellett, de utóbbiak a finisben *egyszerűen faképnél hagyták.* Az olimpiai bajnok *Salminen* lett, aki 30:15.4 idő alatt futott be. Második lett *Askola*, harmadik *Isohollo* 30:15.6, illetve 30.20.2 idővel. A három finn felállt a győztesek podiumára és

háromszor húzták fel Finnország lobogóját

az eredményhirdető árbócra. *Nurmi* lassan leballagott a meghívott vendégek tribünjéről, *takarékos mosoly* kíséretében megszorította a három legény kezét. Ő készítette őket elő erre a fényes győzelemre.

Estefelé 7 órakor volt vége az első nap küzdelmeinek. A Stadion pályaudvarán azonban

még 8 órakor is zsúfolt vonatok állottak

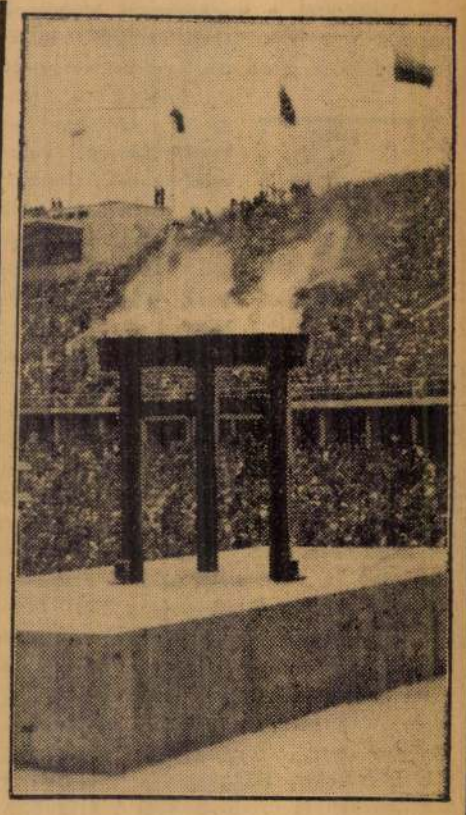

LOBOG AZ OLIMPIAI TŰZ A STADIONBAN

és vártak az elindulásra. A rendezőség gondoskodott ugyan megfelelő számú vonatról, de azt valahogy nem jól intézte, hogy a kifelé tóduló közönséget a németektől elvárt pedantériával *el is tudja szállítani* a városba. Szombat este még minden külföldi arról beszélt, hogy a németek milyen remekül tudják a nézők hatalmas seregének zavartalan elszállítását biztosítani, vasárnap estére azonban

megváltozott az emberek véleménye,

vontatottan ment a dolog, mert a beállított rendezők, vasutasok és rendőrök mindannyian irányítottak, de *jó este lett, mire a közönség bejuthatott a városba.*

(dkl)

A miniszterelnök ma hazaérkezett Budapestre és jövő hétfőn megkezdi munkáját

— Az Est tudósítójától —

Ma délelőtt pontosan háromnegyed tizenegy órakor *Gömbös* Gyula miniszterelnök két és félhónapi távollét után visszatért Budapestre és *megjelent a miniszterelnöki palotában.* Május 14-én indult el a miniszterelnök Balatonfüredre, hogy megkezdje hosszú szabadságát, amely alatt megrendült egészségi állapotát kellett helyreállítania.

Balatonfüreden körülbelül egy hónapot töltött, onnan nagytétényi kúriájába ment vissza, mintegy két hétig tartózkodott otthon és július elején a királyszállási kincstári birtokra ment és a gyönyörű erdő mélyén a vadászkastélyban pihent tovább. Ereje egyre gyarapodott, kisebb vadászatokon is résztvett már, de politikával nem foglalkozott, mert kúrájának egyik legfontosabb része az volt, hogy *szigorúan kikapcsolódjék mindenből, ami a kormányzattal, vagy a politikával függ össze.*

Királyszálláson csak egy-két vezető-politikus kereste fel, elsősorban *Darányi* Kálmán helyettes miniszterelnök, aki héthetenkint számolt be mindig a legidőszerűbb kérdésekről. A miniszterelnök gyógyulását ilyen körülmények között semmisem akadályozta az elmult napokban már eléq erősnek érezte magát arra, hogy hivatalának átvételére is vállalkozzék és visszatérjen a politikai életbe.

Természetesen a nagy gyógyító kúra, amely elsősorban abban állt, hogy a legszigorúbb diétát kellett a miniszterelnöknek mindvégig megtartania, arra vezetett, hogy *Gömbös miniszterelnök több mint 16 kilót lefogyott.* Minthogy az orvosok a legnagyobb kíméletet írták elő számára, a kormányzat vezetésének átvétele természetszerűleg *csak lépésről-lépésre* történhetik.

Balatonfüreden, Királyszálláson és Nagytétényben is állandóan mellette volt *Pisky* Zoltán őrnagy és ezzel készített elő a hazaérkezésre mindent.

Ma már korán reggel nagy élénkség uralkodott a miniszterelnökségen.

Mindenki elfoglalta posztját,

Szakváry Emil alezredes és *Kiss* Lajos, a miniszterelnök személyi titkárai, készenlétben várták Gömbös miniszterelnök megérkezését. Háromnegyed tíz tájban érkezett meg *Bárczi házi Bárczy* István miniszterelnökségi államtitkár, aki a miniszterelnökség tisztviselői karának vezetői közül most egyedül tartózkodik Budapesten.

Ez is mutatta, hogy Gömbös Gyula miniszterelnök *senkinek a szabadságidejét nem engedvén félbeszakítani*, kizárólag magánemberként látogat el csak ma délelőtt a miniszterelnökségi palotába.

Háromnegyedtizenegy felé járt az idő, amikor *nagy mozgás* támadt a Sándor palota körül. Az ujságírók és fotóriporterek a főbejáratnál helyezkedtek el és így várják Gömbös Gyula miniszterelnök kocsiját.

Az autóban egyedül ült Gömbös Gyula,

nem kísérte senki. Az ablakon kimosolygott, amikor meglátta a rá várakozó csoportot. Az autóból frissen szállt ki, alakja erősen lefogyott és arcán is — bár a nap erősen lebarnította — látható a két és félhónap erős kúrájának hatása

A miniszterelnök melegen viszonozta az ujságírók üdvözlését, majd ezeket jelentette ki:

— *Most még nem beszélhetek, először hozzá kell szoknom ehhez a miliőhöz.*

Elbúcsúzott tőlünk, majd lassan felfelé indult a pirosbársonyszőnyeges lépcsőkön.

Gömbös Gyula miniszterelnök *hazaérkezett.*

Szabadságideje csak augusztus 9-én jár le. Most egy napig még itthon van, körülnéz hivatalában. A

jövő hétfőn, 10-én, kezdi meg munkáját,

akkor adja át neki az ügyeket *Darányi* Kálmán helyettes miniszterelnök visszautazott Téténybe.

Tolnay Ákos filmíró megnyerte perét s eszmei kártérítést is kapott

London, augusztus 3
(Az Est tudósítójától)

Az Est már hírt adott arról, hogy *Tolnay* Ákos, az Angliában dolgozó fiatal magyar filmíró szerzőtársával, James *Williams*-sal egyetemben pert indított a Criterion Film Productions ellen azért, mert a filmgyár megbízásából készített szcenáriumokat átvették ugyan, azonban a megállapodásszerű 350 font sterling tiszteletdíjat nem fizették ki.

A két író a honoráriumon kívül még az elmaradt reklám miatt külön kártérítési pert is indított a vállalat ellen, *a bíróságra bízva az eszmei kár összegének megállapítását.* A pört, amely Angliában nagy feltűnést keltett, ennek kellett először tisztáznia Angliában a filmírók jogait. Tolnay Ákos és angol társa százszázalékosan megnyerte. *A bíróság nemcsak a 350 font honoráriumot ítélte meg nekik, hanem fejenkint 100—100 font eszmei kártérítést is.*

Megzavarták a Miskolci Hét egyik értekezletét

***Miskolc**, augusztus 3*
(Az Est tudósítójától)

Vasárnap délelőtt nyitotta meg *Bornemisza* iparügyi miniszter a *Miskolci Hetet* és az *ipari kiállítást.*

A Miskolci Hét alkalmából a *Magyar Városok Országos Szövetsége* Miskolcon *rendkívüli közgyűlést* tartott. Vasárnap délelőtt féltízkor kezdődött az értekezlet, amelyen *Szendy* Károly, Budapest polgármestere elnökölt.

Szendy polgármester után *Dési* Géza szólalt fel, majd *Magyary* Zoltán egyetemi tanár tartotta meg előadását »*A városok mint a közigazgatás fejlesztésének úttörői*« címen. *Balogh* Gyula kormányfőtanácsos, a debreceni egyetem gazdasági igazgatója, reflektált *Magyary* előadására. *Tormay* Géza államtitkár, az *Országos Idegenforgalmi Hivatal* elnöke *az idegenforgalmi politika újabb irányairól* beszélt. *Borbíró* Ferenc, Baja polgármestere »*Baja város és a racionalizálás*« címen tartott előadást. *Szendy* Károly elnök indítványára táviratilag üdvözölték *Bárczy* Istvánt, aki harminc évvel ezelőtt alakította meg a városok első tömörülését.

A Miskolci Hét keretében vasárnap volt *a nemzeti munkaközpont értekezlete* is. Az értekezlet előadói *Gömbös* miniszterelnök politikája és a nemzeti munkaterv 95 pontja mellett foglaltak állást. *Kovács* István felszólalása során

a teremben tartózkodó szociáldemokraták közbeszólásokban adtak kifejezést ellenvéleményüknek.

Erre valaki elkiáltotta magát: *Miskolci szocialisták, ki innen!* Ekkor többen éltették a szocialistákat. A szocialisták csoportosan kifelé indultak a teremből, közben hangos jelenetek követték egymást, valaki *hasbavágta Konkoly* János szocialista törvényhatósági bizottsági tagot, a rendőrségnek kellett közbelépni.

Vasárnap délelőtt volt a *miskolci ügyvédi kamara* és az *Országos Ügyvédszövetség* miskolci osztályának együttes díszülése is.

József főherceg felavatta a miskolci üzletvezetőség hősi halottainak emlékművét.

Kárpáti Aurél megnyitotta az írók Gazdasági Egyesületének miskolci ünnepi hetét.

A Miskolci Hét első napját szabadtéri előadás fejezte be a minorita templom előtt. A Teremtés oratóriumot adták elő.

RÁDIÓ

Hétfő:

Budapest I.: 4.15 Barátosi-Balogh Benedek előadása. — 5.00 Monori Kovács Gyula a nemzetközi idegenforgalmi politikáról. — 5.35 Negyvenöt perc Amerikában. Az amerikai Columbia társaság műsora hanglemezekről. — 6.15 Csáth Géza emlékezete. — 6.45 Kopslandné Bartók Ilonka zongorázik. — 7.20 »Ludas Mátyi«. — 8.30 Olimpiai híradás. — 9.00 Cigányzene. — 10.00 Hírek. — 10.20 A jubiláló honvédzenekar hangversenye. — 11.20 Jazz.

Budapest II.: 5.40 Gárdonyi József előadása. — 6.20 Szalónzene. — 7.30 Kemény Rezső hegedül. — 9.05 Hírek. — 10.30 Olimpiai híradás. (Visszfelvétel).

Bélrenyheség és kínzó főfájások. a máj és az epeutak bántalmai, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok és a végbél megbetegedései esetén a természetes **Ferenc József** keserűvíz gyorsan és biztosan megszünteti a hasiszervek pangását. Az orvosok ajánlják.

50 vagón terményáru befogadására alkalmas kifogástalan **raktárhelyiséget keresünk** lehetőleg iparvágánnyal kapcsolatban. — Ajánlatokat „Terményáru 50" név alatt a főkiadóhivatal továbbítja.

A legjobb
harisnyát
egész évben árusítjuk, ezekből összegyült
4000 pár
harisnyát kis hibával, a vásár tartamára
1 pengőjével adom
Azonkívül: kombinék, női hálóingek, nyári kötött blúzok.
Férfi ingek nagyon olcsón
Jobban jár, aki korábban vásárol
HEILIG
HARISNYAHÁZ
Rákóczi út 26

— **IV. Károly király-emlékünnep Tihanyban.** A IV. Károly király Tihanyi Országos Emlékbizottság által augusztus 15-ére kiadott különvonati részvételi jegyek egyuttal hajójegyek is, amelyek a visszautazás alkalmával a Tihany—Balatonfüred—Siófok hajójáratokra, bármely menetrend szerinti hajóra mindkét napon — megszakitással is — érvényesek. A kétnapos menettérti jegyek hajóilletékkel együtt — korlátolt számban — augusztus 5-ig 5.44 pengőért válthatók a rendezőség elnökségénél, Uri-utca 42. (telefon: 1—604—83), a titkárságnál, Baross-utca 10. (telefon: 1—347—25) és a Nemzeti Néppárt tagjai részére Bálvány-utca 5. (telefon: 1—883—37).

— **Az idén elmarad a gyüjtőfogházi tuszok és politikai foglyok hálaadó szentmiséje.** A proletárdiktatura alatt a gyüjtőfogházban hazaflas magatartásukért ártatlanul bebörtönzött tuszok és politikai foglyok évről-évre augusztus 4-én hálaadó szentmisére jöttek össze a majglódiuti gyüjtőfogház kápolnájában. *Mivel ebben az évben a nemzeti vértanuk emlékművének ünnepségével kapcsolatosan augusztus 6-án, csütörtökön délelőtt tiz órakor az egyetemi templomban lesz hálaadó szentmise* és vidékről erre a napra jönnek fel a proletárdiktatura alatt bebörtönzött politikai tuszok és politikai foglyok, az augusztus 4-ére tervezett gyüjtőfogházi mise ezidén elmarad és a volt foglyok és tuszok augusztus 6-án, csütörtökön délelőtt tiz órakor az egyetemi templomban hálaadó szentmisén vesznek részt.

— **Román mintáju nyelvrendeletet akarnak kiadni a Felvidéken.** Prágából jelentik: Felvidéki iskolaügyi körökben az a terv merült fel, hogy román mintára rendeletet hoznak, amelyben kötelezik a magyar nyelvü lakosságot, hogy a földrajzi és tulajdonneveket kizárólag csehszlovák formában használja, például *Prága helyett Praha*, stb. Az intézkedés kiterjedne a történelmi események szinhelyeinek nevelre is.

— **Nemzetközi katolikus ujságirókongresszus Rómában.** Rómából táviratozzák: A katolikus sajtókiállitással kapcsolatban szeptember 23-án Rómában nemzetközi katolikus ujságirókongresszus lesz. Az előkészitőbizottság elnöke gróf *Dalla Torre*, az Osservatore Romano főszerkesztője.

— **Szendy polgármester gépkocsija elütött egy csendőrtiszthelyettest.** Miskolcról jelentik: Dr. Szendy Károly, Budapest polgármestere dr. *Janda Károly* miniszteri tanácsos társaságában hétfőn délután gépkocsiján Lillafüredre indult. A miskolci Déryné-utca sarkán a gépkocsi elütötte a kerékpáron haladó *Galambos Antal* 50 éves csendőrtiszthelyettest, akit életveszélyes állapotban szállitottak kórházba.

— **Átépitik a párizsi Nagyoperát.** Párizsból jelentik: A világhirü Nagyoperában, amely *Garnier Charles* épitész alkotása, most hangszerek helyett a munka szimfóniája szól: kalapácsok koppannak, fürészek csikorognak, gépek zakatolnak. A francia főváros büszkeségét átalakitják, hogy a legkorszerübb követelményeknek megfeleljen. Néhány üléssor feláldozásával tetemesen kibővitik a zenekart, a forgószinpadot és a világitási berendezéseket a legujabb vivmányokkal látják el. A nézőtér is megváltozik. Az ülések uj bársonyhuzatot kapnak és fényes közvetett nézőtéri világitást szerelnek fel. Párizs népe és az idegenek is annyira érdeklődnek a munkálatok iránt, hogy a látogatók csoportjait most is szakavatott vezetők viszik végig az épületen, hogy figyelemmel kisérhessék a nagyszabásu ujitások megszületését. Az átalakitás jelentékeny időt vesz igénybe és csak késő ősszel készül el. Az operai előadásokat addig is a Sarah Bernhardt-szinházba helyezik át, mert annak a berendezése legalkalmasabb a rendezési feladatokra. Az ideiglenes hajlék természetesen sokkal kisebb befogadóképességü, mint az Operaház. Az átalakitott Nagyoperát késő ősszel diszelőadás keretében adják át rendeltetésének. A megnyitón jelen lesz Lebrun köztársasági elnök és előreláthatólag az egész kormány, a miniszterelnök vezetésével.

— **Felborult egy autótaxi.** Egy autótaxi a Kelenföldiuton egy szénásszekeret akart előzni. Közben felborult. A gépkocsi utasa, *Németh Lajos* irodaaltiszt megsérült. A mentők a Szent János-kórházba vitték.

— **A görlök, statisztanők és kóristanők hivatásában nem lehet kivetni valót találni.** Bécsből jelentik: Egy bécsi zenész, aki nemrég nősült, elvesztette áliását és a házaspár ekkor abból a csekély összegből tartotta fenn magát, amit a fiatal asszony varrással keresett. Alig tudtak megélni s *egy nap a csinos fiatal asszony férje tudta és beleegyezése nélkül görlszerepet vállalt az egyik bécsi szinházban.* Mikor a férj az ismerősök utján értesült a dologról, nyomban *beadta a válópört, leginkább azt kifogásolva, hogy felesége hiányos öltözékben mutatkozott a szinpadon.* Az asszony azzal védekezett, hogy *egy előkelő művésznő, aki szintén fellépett a darabban, ugyanolyan kosztümöt viselt, mint ő*, ruhája tehát megfelelt a szinházi szokásoknak. *A biróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a görlök, statisztanők és kóristanők hivatásában nem lehet megbotránkozni, vagy kivetni valót találni.* A dolgon az sem változtat, ha az asszony férje beleegyezése nélkül lép fel. Az itéletet a felsőbiróság is megerősitette.

— **A Dunába fulladt egy futballista.** Mohácsról jelentik: *Szücs Mátyás* mecsekszabolcsi futballista csapatával mérkőzésre Mohácsra érkezett. Vasárnap délután a Dunában fürdött. Közben örvénybe került és a vizbe fulladt. Holttestét még nem találták meg.

— **Házasság.** *Hauer György* okl. mérnök és *Somló Magda* házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Ezüstmenyegző. Haschka Róbert és neje folyó hó 2-án ünnepelték házasságuk 25-ik évfordulóját.

NYÁRI ÉS ÁRI-OLIMPIA.

— Csupa rekord, egyre jobb idők!

— Csupa rekord, csak rosszak az idők!

— **Culbertson az Unio Klubban.** Culbertson Ely, a hires bridzsjátékos és rendszeralapitó hétfőn délután feleségével együtt a Margitszigeten meglátogatta az Unio Klub bridzsjátékosait, akik nagy örömmel fogadták.

— **Uj siremléket emelnek Petőfinek.** Segesvárról jelentik: Lélekemelő ünnepség keretében tartották meg ez idén is Petőfi halálának évfordulóját. A segesvári csatatéren emelt emlékmű előtt az oda zarándokolt magyarok nagy tömege gyült egybe. *Szabó Béni*, aki az országos magyar párt részéről jelent meg az ünnepségen, beszédében bejelentette, hogy országos mozgalmat fognak inditani egy uj Petőfi-emlékmű felállitásáért, mert az egész magyarság szégyene, hogy Petőfi Sándor jelképes sirja a mai-hoz hasonló állapotban legyen. Inkább lemondunk mindnyájan egynapi ebédünkről, mondotta Szabó Béni, de a világ egyik legnagyobb költőjének sirját méltó emlékművel kell ellátni. Szabó Béni beszéde után *Ujvámossy Gyula*, *Walter Gyula* két alkalmi versét szavalta el, majd a zarándoklók megkoszoruzták Petőfi emlékművét.

— **A bukaresti cseh követ gépkocsibalesete.** Bukarestből jelentik: *Seba*, az itteni cseh követ, vasárnap feleségével és leányával Erdély Brassó körüli részét tekintette meg képkocsin. A brassó-fogarasi országuton, Brassó közelében az ut egy éles kanyarjában a kocsi árokba fordult. A követ, aki csak könnyü sérüléseket szenvedett, kiemelte a felfordult gépkocsi alól feleségét, gyermekét és a kocsivezetőt is, akik sulyos sérüléseket szenvedtek. Később egy arra haladó gépkocsi felvette a sebesülteket és egy magánszanatórium szállitotta őket.

— **Ráth Péter — kilencvennégyéves.** A kassa-oderbergi vasut magyarországi nyugdijasainak küldöttsége augusztus 3-án megjelent volt vezérigazgatójuk, rutkai *Ráth Péter* m. kir. udvari tanácsosnál, hogy az egyesület tagjainak nevében üdvözöljék tiszteletbeli tagjukat abból az alkalomból, hogy augusztus 4-én teljes testi és szellemi épségben ünnepli kilencvennegyedik születésnapját. Az ünnepelt családja körében fogadta a küldöttséget, amelynek nevében az egyesület elnöke, id. *Wünscher Frigyes* kormányfőtanácsos, ny. igazgató meleg szavakkal tolmácsolta az egyesület és valamennyi volt alkalmazott üdvözletét.

— **Vadász-Delacroix Géza festőművész meghalt.** A budapesti művészvilág egyik ismert tagja, *Vadász-Delacroix Géza* a balassagyarmati kórházban vasárnap meghalt. Anyai ágon rokona volt Delacroixnak, a legnagyobb francia festők egyikének és miniszteri engedéllyel vette fel ezt a nevet is családi nevébe. Kitünően beszélt franciául és a kommunizmus után mint összekötő tolmács szerepelt a francia missziók és a magyar hatóságok között. Népszerü törzsalakja volt a Fészek Klubnak, ahol mindenki kedvelte kedves, szerény, finom modora miatt. Nemrégiben visszatért a hadsereg kötelékébe és Balassagyarmaton kapott beosztást a Vitézi Széknél. Ez a beosztás gondtalan öregséget biztositott volna neki, de rövidvel ezután megbetegedett és meghalt.

ÉLELMISZERÁRAK.

Marhahus: rostélyos, felsál kg. 160—240, leveshus 100—180 fillér. Borjuhus: comb kg 220—280, borjuvesés 160—240 fillér. Juhhus: hátulja kg. 140—180, eleje 90—140 fillér. Sertéshus: karaj kg. 180—240, tarja, comb, lapocka 168—184, oldalas 140—160, zsirnak való szalonna 144—168, háj 168—172, zsir 160—176. Élő baromfi: csirke drb. 90—250, ruca 200—250. Tisztitott baromfi: csirke kg. 200—300, lud és ruca 150—210 fillér. Tojás: tea 10 darabig 8—9, 11 drb-tól kg. 150—170, főző és apró 10 drb-ig 7—8, 11 darabtól 140—158 fillér. Halak: ponty kg. élő 160—260, jegelt 120—160 fillér. Tej és tejtermékek: kannatej lit. 28, tejföl 110—120, teavaj, tömb kg. 260—320, tehénturó 26—80 fillér. Kenyér: fehér kg. 36—40, félbarna 30—34, barna 20—22 fillér. Szárazfőzelék: bab, fehér, aprószemü kg. 28—50, borsó 38—70, lencse 48—80 fillér. Zöldségfélék: fokhagyma kg. 30—40, vöröshagyma 14—20, fejeskáposzta 4—10, kelkáposzta 4—12, rózsa burgonya 7—12. Ella burgonya 6—8, sóska 12—20, paraj 12—16, savanyukáposzta 20—28, vegyes zöldség kg 3—10, főző tök 3—6, zöldbab, vajbab 20—44, zöldborsó 36—64, uborka 6—16, kalarábé drb. 1—3, zöldpaprika kg. 14—26, zöld tengericsö drb. 2—6, paradicsom érett kg. 12—24 fillér. Gyümölcs: alma kg. 20—36, körte 16—24, barack őszi 24—130, kajszibarack 30—60, dinnye (görög) 20—34, sárgadinnye 10—36 fillér. A sertéshus ára emelkedett.

— **Az OTI üdültetési kirándulásai.** Az Országos Társadalombiztositó Intézet elhatározta, hogy mindazokat a fiatalkoru (17 éven aluli) férfi vagy nő biztositottakat, akik az év folyamán más üdültetésben nem részesülhettek, augusztus 9-étől szeptember 27-éig terjedő időtartam vasárnapjain egésznapos üdülletésben részesiti. Az üdültetésben való részvétel dijmentes. Mind a közlekedési, mind az egész napi élelmezési költséget (tizóral, ebéd és uzsonna) az OTI viseli. Mindazok az igényjogos fiatalkoru biztositottak, akik a budapesti kerületi pénztár kötelékébe tartoznak és ezeken az üdültetési kirándulásokon részt akarnak venni, vagy ők maguk személyesen vagy posta utján munkaadói igazolványukkal az OTI budapesti székházában (Fiumei-ut 19., félemelet 10.) vagy munkaadóik utján jelentsék be szándékukat.

— **„Ceglédi Napok."** Cegléd városa elhatározta, hogy augusztus 30-tól szeptember 6-ig „Ceglédi Napok"-at rendez, amelyeket kiállitások, nagygyülések, versenyek és egyéb szórakoztató látványosságok tesznek változatossá. A tiszta jövedelmet a ceglédi inségesek felsegélyezésére fordiljak.

— **A Müegyetem mezőgazdasági osztályán,** amely a tanfolyamot végzetteket mezőgazdasági oklevéllel látja el, a beiratkozások szeptember 1-től 15-ig tartanak. A felvételi kérvényeket a Müegyetem mezőgazdasági és állatorvosi karának dékáni hivatalához (Rottenbiller-utca 23—25.) kell cimezni, ahol a részletes tájékoztató dijtalanul kapható.

— **Keszthelyen megalakult az Olasz Tudományos Intézet Barátainak Egyesülete.** Nagykanizsáról jelentik: Vasárnap alakult meg Keszthelyen az Istituto di Studi Romani tudományos olasz intézet barátainak egyesülete, amelyhez hasonló eddig csak Svédországban működik. Az alakuló ülésen, amelyen a magyar tudományos világ meghivott képviselői is nagy számban vettek részt, a megnyitót dr. *Prinz Gyula*, a pécsi egyetem rektora mondotta, majd *Lo Faro*, a budapesti olasz követség titkára, az olasz kormány üdvözletét tolmácsolta. Dr. *Tóth László* egyetemi tanár inditványára táviratban üdvözölték az olasz királyt, a magyar kormányzót, *Mussolinit* és *Gömbös Gyula* miniszterelnököt. *Giulio Quirino Giglioli* olasz képviselő Pannonia és a római birodalom történelmi és kulturális kapcsolatairól, *C. Galassi Paluzzi* római egyetemi tanár a Studi Romani céljáról tartottak olasz nyelvü előadásokat.

— **Magyar előadások a londoni mikrobiológiai nagygyülésen.** Londonból jelentik: Magyar tudósok szép számmal jelentek meg a második londoni nemzetközi mikrobiológiai nagygyülésen dr. *Johan Béla* belügyi államtitkár és dr *Darányi Gyula* orvoskari dékán vezetésével, akik Magyarországot hivatalosan képviselték. Dr. *Johan Béla*, dr. *Darányi Gyula*, továbbá dr. *Tomcsik József*, a Magyar Királyi Közegészségügyi Intézet igazgatoja, nagy érdeklődéssel fogadott előadást tartott. A bucsuebéden a magyar küldöttség nevében dr. *Darányi Gyula* köszönte meg az angolok részéről történt rendkivüli meleg fogadtatást.

— **Petrovich Vidort eltemették.** Hétfőn délután 5 órakor temették el a farkasréti temetőben nagy részvét mellett *Petrovich Vidort*, a Kir. Magyar Automobil Club volt vezértitkárát. Petrovich Vidort junius 13-án London mellett halálos kimenetelü automobil-katasztrófa érte. A család és barátai kivánságára megindult a hosszadalmas hazaszállitási eljárás. Budapestről autófurgon ment Caléba, ahonnan pénteken érkezett meg a holttest Budapestre. A mai temetésen közel ezer főnyi előkelő közönség jelent meg. A beszentelést a budapesti gö ög-katolikus püspök végezte. A gyászdalok elhangzása után a szertartásterem előtt felállitott katafalk elé lépett dr. *Landauer Eduárd*, a Kir. Magyar Automobil Club vezértitkára és bucsubeszédet mondott. Vázolta Petrovich Vidor nagy érdemeit a magyar automobilizmus kifejlesztése körül. Ezután a barátok nevében *Illés István* beszélt és utalt arra a nagyvonalu elgondolásra, amellyel Petrovich, a nagyszerü sportember, odaszegődve az idegenforgalmi eszméhez, a legnemesebb amatőrszellemben fejlesztette ki a kapcsolatot Magyarország és Anglia között. A gyászmenet ezután elindult a sir felé, ahol a püspök még egyszer rövid imát mondott, majd elföldelték a koporsót.

— **Feltártak egy Augustus császár korabeli szinházat.** Rómából táviratozzák: Cassinóban már néhány hónapja ásatásokat folytattak egy Augustus császár korából való szinház romjainak feltárására. Mint egy most érkezett jelentés hirül adja, a munkálatok teljes sikerrel jártak és rövidesen be is fejeződnek. Szinte teljesen napvilágra került már a szinpad, a szinpad egyik bejárata és felszerelésének egy része is. A leletek igen érdekes és hasznos utmutatásokat jelentenek a régi szinpad berendezéséről. Napvilágra kerültek a függönyt tartó oszlopok, a függöny mozgató szerkezete, a süllyesztők és a szinpad alatti folyosók. Rendkivül nagymennyiségü szobortöredéket és finomművü épitészeti diszeket találtak A leletek között van egy háromszögletü alapon álló márványkandeláber, amelyet szatírok alakjai diszitenek. Több gyönyörü diszitésü virágtartó maradványa, sok pénzdarab és egy irásos faldarab is napvilágra került, ami minden valószinüség szerint az épitész nevét örökiti meg.

— **Gépkocsiszerencsétlenség öt sulyos sebesüléssel.** Hétfőn délután *Mende* község határában, a Kucogó-csárdánál egy gépkocsi, amely egy másik gépkocsit vontatott, összeütközött egy tehergépkocsival. Az összeütközés következtében mind a három gépkocsi az árokba fordult. A gépkocsikon ülők közül *Geszler Mihály*, *Lőwy Gyula*, *Gábor József*, *Braun Gábor* és *Szabó János* sulyos sérüléseket szenvedtek.

— **A Citroen-művek párizsi főfelügyelőjének és feleségének sulyos autóbalesete Pacsa községben.** *Zalaegerszegről* jelentik: Vasárnap egy francia rendszámu *Citroen-kocsi* Keszthely felől jövet, Pacsa községben mintegy hatvan kilométeres sebességgel belerohant egy szembejövő magyar gépkocsiba. Mindkét autó felborult, utasai pedig az uttestre zuhantak. A francia kocsiban *Pierre Fitreman*, a Citroen-autómüvek párizsi főfelügyelője ült feleségével és egy magyar női tolmáccsal. A magyar gépkocsiban *Andaházi Kasnya Béla* képviselő ült *Basnyák Aladárral* és a független kisgazdapárt három tisztviselőjével. Az összeütközés következtében *Fitremanné sulyos borda- és lapockacsonttörést, férje pedig a fején üvegszilánkoktól vágott sérüléseket szenvedett, a magyar utasok csak kisebb sérüléseket és zuzódásokat szenvedtek.* A községi orvos és a zalaegerszegi mentők részesitették első segélyben a sebesülteket, akik közül a francia házaspárt a zalaegerszegi kórházba szállitották. *Az asszony állapota sulyos, de nem életveszélyes*, a férfi állapota könnyebb. A vizsgálat szerint a szerencsétlenséget az okozta, hogy *a francia autó szabálytalanul a jobboldalon haladt.*

— **A gyorsvonat elé vetette magát.** Egy ötvenévesnek látszó férfi vasárnap reggel a Hungária-uti vasuti hid közelében egy gyorsvonat elé vetette magát. A mozdonyvezető észrevette, fékezett, de már nem tudta megakadályozni az öngyilkosságot. *A kerekek valósággal lefejezték az életunt embert.* Megállapitották, hogy az öngyilkos *Szirtes Ignác* 55 éves magánhivatalnok. Kora reggel indult el az Akácfa-utca 27. számu házban levő lakásáról fiával együtt. Feleségének azt mondotta, hogy állást keres a fiának. Miután a fiut sikerült elhelyeznie, egyedül kiment a Hungária-utra és a vonat elé vetette magát.

— **Összeégett egy házaspár.** Ujpesten, a Deák Ferenc-utca 107. szám alatti házban *Kulcsár Jánosné* éjszaka feldöntötte a kőolaj-lámpát. *Az égő kőolaj lángba borította az ágyat. Mialatt Kulcsárné menteni igyekezett gyermekét, ruhája lángot fogott.* Férje ruháit is, — aki segitségére sietett — elboritotta a tüz. A mentők a házaspárt a gróf Károlyi-kórházba vitték. Állapotuk *életveszélyes.*

— **Elfogtak egy álnéven rejtőző kommunista nőt.** A főkapitányság az állami és társadalmi rend erőszakos felforgatására irányuló vétség miatt letartóztatta *Leopold Ilona* 26 éves magántisztviselőnőt, aki már a legutóbbi kommunista szervezkedésben is résztvett. Csak most került kézre, mert *álnéven bujkált.* Leopold Ilona beismerte, hogy 1932. óta vesz részt kommunista tevékenykedésben. Előadta, hogy meggyőződéses kommunista és különösen mint gépirónő működött közre az időszakonként terjesztett röpiratok és cikkek előállitásánál.

— **A hontalanok gyermekeinek állampolgársága.** Bécsből jelentik: A legfelsőbb birőság elvi döntésében kimondotta, hogy hontalanok gyermekei, ha Ausztria területén születnek és más állampolgárságot nem nyertek, minden eljárás nélkül osztrák állampolgárokká válnak. A birőság döntése a saintgermaini békeszerződéseken alapszik. (NTI)

— **A Dunába fulladt egy községi jegyző.** Juhász József, Bugyi község jegyzője látogatóba ment Dunaegyházára. Délután fürödni ment a Dunára, ahol a vizben szivszélhüdést kapott és elmerült. Holttestét még nem találták meg.

— **Halálozás.** *Pirkner Konrád* kereskedelmi főtanácsos 70 éves korában szombaton *Budapesten* meghalt. Kedden délelőtt tizenegy órakor temetik a rákosi uj temető halottasházából. Az elhaltban özv. *Pirkner Konrádné* szül. kuthi és detrekeői *Streterczky Ilona* férjét, *Pirkner Béla, Ferenc és Ödön* édesapjukat gyászolják. Az engesztelő szentmiseáldozat szerdán délelőtt kilenc órakor lesz a józsefvárosi plébániatemplomban. (Mária Terézia-tér.)

Szigetközy István ny. m. kir. honvédezredes, a Ferenc József-rend lovagja, számos kitüntetés tulajdonosa, julius 27-én, Kőszegen, váratlanul elhunyt. Magyaróváron helyezték nyugalomra a családi sirboltban.

Cavalloni József tanár augusztus 3-án meghalt. Temetése augusztus 5-én délután félnégy órakor lesz a farkasréti temetőben.

Barankai Demianovich Dezső 63 éves korában *Bácsalmáson* meghalt. Halálát felesége, szül. *Strone Ilona*, gyermekei Barankai dr. *Demjanovich Endre* tiszti orvos és *Barankai Demjanovich József* tüzérfőhadnagy gyászolják.

Özv. *Loser Jánosné* julius hó 30-án 75 éves korában elhunyt. Folyó hó 1-én temették a Kerepesi-uti temetőben. Engesztelő szent mise áldozat az elhunyt lelki üdvéért f. hó 4-én d. e. 9 órakor fog a józsefvárosi plébánia templomban bemutattatni.

Néhai *Ertner István* MÁV főfelügyelő özvegye, *Holzhammer Ilka*, julius 31-én, életének 70-ik évében Mátraházán elhunyt.

Özv. *Knebel Jenőné* szül. *Koller Riza*, Szombathely egyik ős polgárcsaládjának feje, magánzónő, 73 éves korában meghalt. Halálát két leányán kivül a Koller-, Knebel-, Kádár-, Hayder- és Reischl-családok gyászolják.

Özv. nagylónyai és vásárosnaményi *Lónyay Sándorné* szül. pazonyi *Elek Terézia* 95 éves korában *Bercgszászon* meghalt. Nagy részvét mellett temették el.

Sülle József ny. MÁV főfelügyelő 65 éves korában *Sopronban* meghalt. Hétfőn temették el nagy részvét mellett.

Papp László adóügyi tanácsnok, városi főszámvevő *Szentesen* meghalt. Nagy részvét mellett temették el.

Volkó Viktorné szül. *Rabelj Irma, Szombati Viktor* neves felvidéki iró édesanyja, vasárnap Rimaszombaton hirtelen meghalt. Kedden temették.

Dr. *Buday Kálmánt*, a kiváló fiatal történészt, az Országos Levéltár tisztviselőjét vasárnap temették el Szegeden nagy részvét mellett. A gyászszertartást dr. *Seress Zoltán* református lelkész végezte, aki gyászbeszédet is mondott. Az Országos Levéltár és a Nemzeti Muzeum igazgatósága nevében dr. *Kossányi Béla* főlevéltáros mondott bucsuztatót. Dr. *Bódy László* a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesülete nevében bucsuztatta az elhunytat, akinek a szive fölé Erdélyből hozott földet helyezett. Az Egyetemi Bethlen Gábor Kör nevében *Szőcs Pál* mondott megható beszédet.

— **Két ur beszélget.** — Szervusz pajtás! De jó kedved van?!

— Azért mert fütyülök? Ez még nem bizonyit semmit.

— Hát akkor miért fütyülsz?

— Hátha nekem is eszembe jut valami. Egy jó keringő vagy tangó.

— Szóval: komponálsz?

— Ugy van. Ha Irving Berlinnek szabad — nekem is szabad.

— Ki az az Irving Berlin?

— Hja persze, nem tudod. Irving Berlin: zeneszerző.

— Bocsáss meg, kérlek: én még valahol Mozartnál maradtam el.

— Nagy hiba! Mert ez az Irving Berlin, aki most a mi kedves vendégünk, népszerü az egész világon. A dalait minden dzsesz muzsikálja, saxofon jajgatja, néger dob dübörgi, bendzsó zengedezi, fürész fürészeli.

— Fürész?

— Persze. Minden modern zenekarban van ilyen jajgató fürész.

— Csak azt nem értem: miért fütyülsz?

— Mingyárt odaérünk. Irving Berlin csoda pénzeket keresett a müveivel. Sokszoros dollármilliomos, az évi jövedelme is sulyos százezrekre rug.

— Ejha!

— Bizony, kérlek alássan, ejha! Dehát meg kell adni neki — szép dolgokat fütyül. Olyan kedves, olyan eredeti szinesen ömlő melódiákat, hogy nem csoda, ha fölkapták . . .

— Megállj, kérlek alássan. Azt mondod: fütyül? Hát ő is fütyül?

— Csak ő fütyül. Mi aztán mindnyájan ugy táncolunk, ahogyan — ő fütyül.

— Nem értem.

— Irving Berlin ugyanis nem tanult muzsikus. Melódia-ember. Kitalál egy melódiát, elfütyüli, lekottázzák — és kész a remek üzlet.

— Kezdem érteni. Hát ezért fütyülsz te is?

— Persze, hogy ezért fütyülök. Sürgős szükségem van kétszáz pengőre, pont ennyiért akarok elfütyülni valamelyik kiadónak egy édes kis tangót . . .! (*)

— **Kettős gyilkosság szóváltás közben.** Győrt tudósitónk jelenti: A város határában levő Nyul-hegyen vasárnap reggel a szakdékban, a bokrok közt, szétvert fejjel holtan találták *Szemenyei Imre* gazdálkodót, mellette ugyancsak összezuzva, haldokolva *Pápai Józsefet*, a gazdálkodó barátját. *Pápait* kórházba szállitották, akol nemsokára belehalt sérüléseibe. A rendőrség megindította a nyomozást és délutánra már elfogták a két gyilkost: *Paár János* és *Gombos Lajos* gazdalegényeket. Beismerő vallomást tettek és azzal védekeztek, hogy önvédelemből követték el a tettet, mert Szemenyei és Pápai szóváltásba keveredtek, majd dorongokkal rohantak egymásra. Amikor ők észrevették, közbeléptek, mire a gazdálkodó és a barátja nekik támadt. Erre kicsavarták kezükből a dorongot és „önvédelemből" agyba-főbe verték Szemenyeit és Pápait. A rendőrség a gyilkos legényeket letartóztatta.

— **Életuntak.** Szőnyi Mária 30 éves háztartásbeli leány a Péterffy Sándor-utca 32. számu házban lévő lakásán morfiummal megmérgezte magát. Eszméletlen állapotban volt, mikor a mentők a Rókus-kórházba vitték. Kihallgatni nem lehetett és igy tették ókát nem tudják. — *Hock János* asztalostanonc *Kispesten*, szülei lakásának padlásán *felakasztotta magát.* Mire rátaláltak, *már meghalt.* — Tapolcáról jelentik: *Herendy Ferenc* 74 éves ny. MÁV. főkalauz tapolcai lakásán disznóölő késsel szivenszurta magát. Tettének oka hosszas betegsége volt. — *Merkhoffer János* bádogosmester pestujhelyi munkáskórház második emeletéről az udvarra vetette magát. Holtan terült el a kövezeten.

— **Szénné égetett a villám egy gyermeket.** Tahitótfalu határában teheneket őrzött *Pap József* gazdálkodó 13 éves és 9 éves fia. A két gyermeket a mezőn érte a vihar. A gyermekek egy fa alá menekültek, amelybe villám belecsapott. *Az idősebb fiut a villamoscsapás szénné égette,* öccse életveszélyesen megsérült.

— **Halál a strandon.** Aradról jelentik: A szatmárudvari strandon fürdött *Ifju József* cirkuszi artista. Nőismerősei előtt dicsekedni akart és fejest ugrott az alig mellmagasságnyi vizbe. Fejét beütötte egy vizalatti kőbe és koponyaalapi törést szenvedett. Mielőtt kórházba szállithatták volna, a mentőkocsiban meghalt.

— **Közlekedési baleset.** Egy fiatalkoru kerékpáros vasárnap reggel a Batthyány-utca 28. számu ház előtt elütötte *Bayer Károly* 20 éves lakatossegédet. A fiatalember olyan szerencsétlenül esett el az utteaten, hogy *koponyaalapi törést szenvedett.* A mentős a *Szent János*-kórházba vitték, ahol meghalt.

— **A Dunába ugrottak, de kimentették őket.** *Székács István* cukrászsegéd a Ferenc József-hidról, *Bada Ferenc* iparos az Erzsébet-hidról a Dunába ugrott. A rendőri motoros mentőőrség mindkettőjüket kimentette. A mentők a Rókus-kórházba vitték őket.

— **Orvosi hirek.** Dr. *Licskó Andor* egyetemi m. tanár, szemészfőorvos rendelését ujból megkezdte. IV., Prohászka Ottokár u. 1. Telefon: 1—873—86.

Dr. *Bodó László* v. egyetemi klinikai tanársegéd, bőrgyógyász-urológus és dr. *Bodó Sándor*, a kir. József Müegyetem rendelőintézet v. bőrgyógyász-urológus szakorvosa, rendelőjüket IV., Veres Pálné-utca 22. I. em. 5. sz. alá helyezték. Rendelés d. u. 3—7-ig. Telefon: 1—854—85.

Dr. *Simon Gyula* és dr. *Frank Olga* szülész-nőgyógyász és szakorvosok hazaérkeztek.

Garai Jolán vizsgázott fogmüves szabadságáról viszszaérkezett. V., Lipót-körut 5.

— **Gáspártól most** raktározza be tüzelőjét, mert igy 6 hónap alatt fizetheti. T. 2—922—09.

— **Cipőoccasio.** Prima kivitelü cipők 6.—, 8.—, 10—, 12— és 14 pengőért. Münchengrätzi Cipőgyár rt. IV., Kossuth Lajos-u. 15.

CSILLÁRT METEOR csillárgyárban vásároljon.

Ujdonság, nikkel- és fakombináció.

3+1-lángu csillár P 16.—
5+1-lángu csillár „ 21.50
3+1-lángu csillár fakombinációval „ „ „ P 19.80

Legnagyobb választék! Részletre is!

Kérje most megjelent árjegyzékünket!

Üzletek: Podmaniczky-utca 27, Váci-utca 2, József-körut 44, Vámház-körut 11, Erzsébet-körut 13, Margit-krt 50. (lerakat) — Pécs, Miskolc, Győr, Szeged, Debrecen, Gyöngyös } lerakat

— **Herczeg és Fodor uri és női divatáruházának,** Thököly-ut 24., most megindult nyári vására: a törpe árak jegyében óriási siker mellett zajlik le. Tájékoztatásul néhány cikket közlünk: himzett ágykészlet P 16.50, duplaszéles lepedőgyolcs P 1.39, kávéskészlet, 6 személyes P 4.95, törülköző métere P —.39, nagy párnahuzat P 1.75, kis párnahuzat P —.65, pohártörlő P —.18, jóminőségü flaneltakaró P 3.35, mindkét oldalán használható klott paplan P 8.95, dunnahuzat kézi gomblyukkal P 6.50, crepe de chine emprime ruha P 7.58, crepe de chine sima ruha minden szinben P 7.90, crepe de chine bluz P 3.90, mosó pongyola P 2.68, dirndliruha köténnyel P 4.80, opalin-ing sima rep. P 5.90, opalin-ing csikos P 7.90, „Póló" férfiing röv. ujjal P 1.78, panama sporting röv. ujjal P 2.98, svájci nadrág, hibátlan P —.78, matt női harisnya mig a készlet tart P 1.—, gyermek sporting, 40-es P 1.35.

— **Ford V—8** a jele annak a modern áramvonalas szépformáju kocsinak, mely mellettünk a városban vagy az országuton mint kigyó oly csendesen siklik el; mely az országut ura, mert minden kocsit játszi könnyüséggel előz; melynél nem kell akár egész nap kapcsolni, mert 5 km.-től 130-ig direkttel megy és ezen kiváló tulajdonságai mellett alig fogyaszt többet, mint más kiskocsi. Erről a kocsiról szivesen szolgál felvilágositással a magyar képviselet: Hahn Arthur és Társai, VI., Andrássy-ut 10.

— **Rizsnyák készitése nem probléma többé,** mert a Krompecher Tápszergyár *Oriza* néven egy régen nélkülözött, beszáritott rizsnyák-készitményt hozott forgalomba, amelyből egyszeri felfőzéssel percek alatt garantált tiszta rizsnyák készithető csecsemők számára tejhigitásra és hasmenések kezelésére. Ezen készitmény valóban hézagpótló a csecsemők diaetetikájában.

— **A vér felfrissitése** céljából — kiváltkép középkoru férfiaknak és nőknek — ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József" keserüvizet inni. Az orvosok ajánlják.

Megkezdődött a nyári Fenyves-vásár.

Hétfőn már a kora reggeli órákban szokatlanul nagy élénkség volt a Kálvin-téri Fenyves-áruház előtt. A rendes, megszokott hétköznapi forgalmat világvárosi nagy forgalom váltotta fel. A nagyközönség mindig megérzi, hogy a kiárusitási vásárokat tulajdonképpen az ő érdekében rendezik és ezért a vásár megnyitásának napján meggyőződést akar szerezni arról, hogy mit is nyujtanak a vásárok. A Fenyves-vásár iránt érdeklődő közönség nem csalódott várakozásában. Már a vasárnapi lapunkban megjelent hirdetés izelitőt nyujtott az olcsó árakról, de a hosszu kirakatsorokban látható alacsony árak valóban igazolják a vásár belső tartalmának átütő erejét. Olyan alacsony árak ezek, hogy az idei vásár mottójának, hogy „behunyt szemmel is..." jól vásárol a Fenyves-vásáron, tényleg igazolást nyert.

Az áruházat már a kora reggeli órákban igen nagy közönség lepte el. Mindenütt, minden osztályon nagy élénkség és fokozott vásárlási kedv mutatkozott, ami nem csoda, mert ilyen olcsó árak mellett valóban még akkor is érdemes vásárolni, ha pillanatnyilag nincs is szükségünk semmire.

Elindulva az áruház egyes osztályain, feljegyeztünk néhány árat, hogy az olvasó foga mat alkothasson magának arról, hogy mit nyujt Fenyves az idei nyári vásáron. Többek között 19 fillérért 1000 yardos fércfonál, 3 méter gumipertli, kitünő edénytörlők; 24 fillérért 10 m. klóplicsipke, 6 m. füzőzsinór, 1 m. kitünő harisnyagumi; 39 fillérért női horgolt sapkák, leánykakötények, díszgallérok, zsabók, sarmaz melltartók, konyhatörülközők; 48 fillérért divatos önkötő nyakkendők, gyermek napozók és 1—6 számu gyermek flórzoknik kaphatók. Folytatódik az olcsóság: 78 fillér az ára a gyürhetetlen vistra müselyemnek, női és férfikesztyüknek, svájci kötésü női nadrágoknak; 95 fillér a müselyem fulárdnak, gyermekpizsamának, damaszt törülközőnek; 1.25 a férfi rövid alsónadrág, a tiszta selyem önkötő nyakkendők, a női matt trikóingek és kombinék. Hibátlan gumicipő 28—34-ig, indanthren szintartó kerti abrosz darabja 1.75, crepe marokén, crepon imprimé stb. 1.85; ruhakelme ujdonságok, férfiujdonságok, fürdőtrikók, kötött férfisportingek, női mosóruhák stb. ára 1.90. Szenzációsak a P 2.25-ös női mosó nappakesztyük, a szines fehérneműanyagból készült szines kombinék; a 2.45-ös valódi bőrretikülök, női hálóingek, virágos müselyemből, a 2.50-es Crepe-Mousline, Cloque divatanyagok, a 180 cm. széles paplanlepedők; a P 2.90-es valódi hernyóselyem női harisnyák, férfiingek; 3.90-es krepdesin női bluzok és igy tovább az egész vonalon csupa olcsóság, csupa meglepetés várja a Fenyves-áruház nagy vevőközönségét.

Az itt felsorolt olcsó árak teszik érthetővé, hogy miért volt már az első vásári napon olyan nagy a forgalom a Kálvin-téri Fenyves-áruházban.

Vadász Endre

Nemes Marcell dij

XVI.Tavaszi szalon. Nemzeti Szalon, 1941. julius,

1 1.

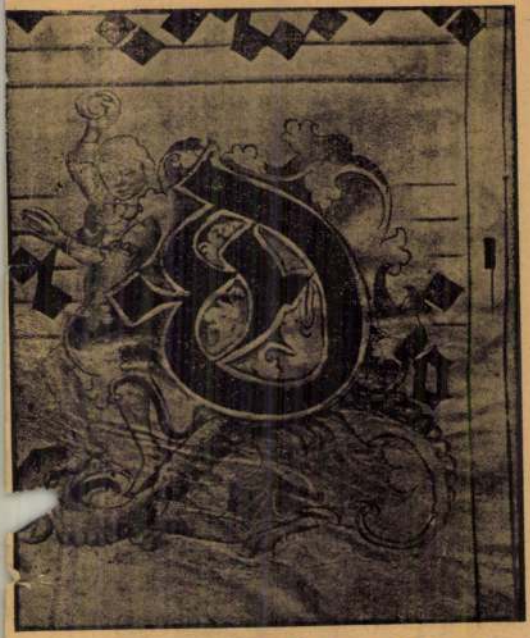

353. kép. *33. (Mss. I. 3.) Graduale (II. Ulászló-kódex). XVI. sz. 152a lap.*

3
61
359

Vadász Endre

Képrőm. főisk. kiáll. 1937

182. Vadász Endre . . . . Halárus
183. Vadász Endre . . . . Sokác kislány

olaj.
Tanár: Glatz O.

Vadász Endre

Vadász Endre festőművész, V.
Visegrádi-u. 21. 493-543

Botávb 1940 szept.

Hausz feldmarsch. – [illegible] Dombergstrasse

Exhibit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vadász Endre

Cod

Derceényi, Desider

Modern Hungarian
Wood-Engravers
The Hungarian Quarterly
1936. 2. n.

Vadász Endre

vrod

Elek Artur

Az uj magyar grafikai
művészet.

Erdélyi Helikon

1930, január

16 l.

Vadász Endre

VADÁSZ EMDRE

214	Öböl	rézkarc	40.—	pengő
215	Nyaralók	,,	40.—	,,
216	Halászkofák	,,	40.—	,,
217	Cirkusz	,,	40.—	,,
218	Palántázás	,,	40.—	,,
219	Tiszapart	,,	40.—	,,
220	Medveketrecz	,,	40.—	,,
221	Sürgönypóznák	,,	40.—	,,
222	Alföld	,,	40.—	,,
223	Cirkusz a Duna mellett	,,	40.—	,,
224	Kertész	,,	40.—	,,

Nemzeti Szalon.
M. Rézkarcoló Művészek
egyesülete kiáll. Kat.
1935 jun. 7 - 24.

VASÁRNAP **11** Kat. Misericord. Prot. Leó	N. k. 5 ó. 21 p. N. ny. 18 ó. 42 p.	Izr. 30. Ros Khodes
HÉTFŐ **12** Kat. Gyula p. Prot. Gyula	N. k. 5 ó. 19 p. N. ny. 18 ó. 44 p.	Izr. 1. Ijar R. Khod.
KEDD **13** Kat. Hermeneg. Prot. Ida	N. k. 5 ó. 17 p. N. ny. 18 ó. 45 p.	
SZERDA **14** Kat. Sz. József Prot. Tibor	N. k. 5 ó. 14 p. N. ny. 18 ó. 47 p.	
CSÜTÖRT. **15** Kat. Anasztázia Prot. Atala	N. k. 5 ó. 12 p. N. ny. 18 ó. 48 p.	
PÉNTEK **16** Kat. B. József Prot. Lambert	N. k. 5 ó. 10 p. N. ny. 18 ó. 50 p.	
SZOMBAT **17** Kat. Anicét Prot. Anicét	N. k. 5 ó. 9 p. N. ny. 18 ó. 51 p.	Izr. 6. S. Thasz. 2. P.

Vadász Endre

4 tempera

Nemzeti Szalon.

Munkácsy Céh VIII. repr.
kiáll. kat. 1935 márc.
30 – ápr. 14.

Tekintetes

Országos M ü e m l é k e k B i z o t s á g á n a k.

Budapesten.-

IX ker. Rákos utca 2 szám

Vadász Endre

Laid

Ki-Kisodai

867. l.

Vadász Endre

A régi Arno-hid Firenzében, rézkarc repr.

A Pesti Hírlap Vasár-napja 1933 márc. 25.

Illésházy István:

Mellig, hétnyolczad jobbra.
szakála s bajusza fekete, szeme
hér nyakkendője alól ingének
kabátján három sor gomb v

Olajfestés vászonra, n

Pongrácz testvérek ajá

Ar. Kert. 167.

Vadász Endre

1932. márc. 20.

.... nyílt meg *Vadász Endre* festőművész kép- és rézkarckiállítása a *Déri*-múzeumban *Debrecenben:*

Magyar Művészet

1932. 196. l.

UJ IDŐK

Szépirodalmi művészeti és társadalmi képes hetilap.
Szerkeszti HERCZEG FERENC.

Előfizetési ára negyedévre 4 korona.
Kiadóhivatal Budapest, Andrássy-ut 10.

Korvin Testv., Bpest.

TAGBELÉPÉSI NYILATKOZAT

Alulirott az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat rendes tagjai sorába lépek s a társulati alapszabályok értelmében kötelezem magamat az 1903. évtől számitott legalább három éven át, évenkint 20 koronát, Budapesten a Társulat pénztárába befizetni. Kikötöm magamnak viszont mindazokat az előnyöket és jogokat, amelyek ugyanazon alapszabályok szerint a Társulat rendes tagjait megilletik.

Hely és kelet.....

Foglalkozás .....

Névaláirás .....

Vadász Endre

Halászbárka c.
rézkarca repr.
Magyar Művészet
1932. 371. l.

igyekszik meggyőzni olvasóit, hogy mindenki önmagának lehet orvosa. é. n. 287 l. fv. (Bolti ára: 6 P.)

Pontértéke: 12.

HERCZEG FERENC *emlékezései.* A békeidők mozgalmas életét megelevenítő, páratlanul érdekes memoár. 2. kiad. 1940.

1. *A Várhegy.* 264 l. vk. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 16.

2. *A gótikus ház.* 341 l. vk. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 16.

HERCZEG FERENC: *Pro libertate.* Történelmi regény II. Rákóczi Ferenc életéből. 1936. 2 köt. 340, 287 l. vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 20.

HONTI JÁNOS: *Az úrfiú, aki a paradicsomban járt.* 12 népmese a világirodalom mesekincséből. Összeválogatta —. Vadász Endre kézzel színezett rajzaival. 1938. 118 l., 6. mell. vk. (Bolti ára: 7·80 P.)

Pontértéke: 15.

HORATIUS NÖSTER — *magyar Horatius.* Kétnyelvű kiad. Szerk. Trencsényi-Waldapfel Imre. 2. kiad. 1940. 199 l. vk. (Bolti ára: 7 P.)

Pontértéke: 14.

JANKOVICS MARCELL: *Egy század legendái.* A kiváló felvidéki író pompás regénye. é. n. 478 l. (K. N. K.) vk. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 10.

JANKOVICS MARCELL: *Félszáz névtelen magyar.* Elbeszélések. A kitűnő író a szószóló nélkül álló névtelen magyaroknak állít emléket 50 pillanatképben. é. n. 255 l. vk. (Bolti ára: 6·40 P.)

Pontértéke: 10.

JÄRNEFELT, ARVID: *Koivikko lakói.* A finn népi élet és a paraszti misztikum mély és szép regénye. Ford. N. Sebestyén Irén. 1940. 274 l. vk. (Bolti ára: 5 P.)

Pontértéke: 9.

JÄRVENTAUS, ARVI: *Kis falu a világ végén.* Regény. Ford. Lakó György és Móricz Virág. A világhírű finn író művészi eszközökkel mutatja be ebben a könyvben a szenvedélyek és ösztönök könyörtelen harcát. 1938. 221 l. vk. (Bolti ára: 4·80 P.)

Pontértéke: 9.

JUSTH ZSIGMOND *Naplója.* Sajtó alá rendezte, bevezető tanulmányokkal és jegyzetekkel ellátta Halász Gábor. A századvégi párizsi és hazai élet rajzát adja a korán elhúnyt kitűnő író ebben az élettel teljes és csodálatosan könnyed írásban. é. n. 428 l. vk. (Bolti ára: 8·80 P.)

Pontértéke: 18.

KALLÓ FERENC: *Nostalgia d'amore...* Társadalmi regény. 1936. 390 l. vk. (Bolti ára: 6·40 P.)

Pontértéke: 12.

KASSAI VIDOR *Emlékezései.* Szerk. Kozocsa Sándor. A nagy komikus páratlanul érdekes memoárjai megismertetnek az elmult század nagy művészeivel, vezetőivel. 1941. 399 l., XV tábla. (K. N. K.) vk. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 10.

KÖDÖLÁNYI JÁNOS: *A vas fiai.* A kiváló író hatalmas történelmi regénye. 2. kiad. 1940. 2 köt. 359, 355 l. vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 22.

KODOLÁNYI JÁNOS: *Boldog Margit.* A szentéletű királyleány életének regénye. 2. kiad. 1940. 362 l. vk. (Bolti ára: 6 P.)

Pontértéke: 11.

KODOLÁNYI JÁNOS: *Julianus barát.* Nagyszabású történelmi regény. 4. kiad. é. n. 2 köt. 711 l. vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 22.

KOLAR, SZLAVKO: *Ítéletnap.* A horvát irodalom reprezentáns írójának novelláskönyve. Ford. Hadrovics László. 1941. 293 l. fv. (Bolti ára: 6·40 P.)

Pontértéke: 14.

LAGERLÖF, SELMA: *Gösta Berling.* A Nobel-díjas svéd írónő egyik leghatalmasabb regénye. 480 l. (Bolti ára: 9·60 P.)

Pontértéke: 19.

LAMB, HAROLD: *Dzsingiz khán, a világ császára.* A pásztorgyerekből lett világhódító életének és harcainak mesteri regénye. Ford. Náday István. 2 kiad. é. n. 309 l. vk. (Bolti ára: 5·40 P.)

Pontértéke: 10.

LUX TERKA: *Nápoly és Buda.* Történeti regény Mátyás királyról és Beatrixről. 1941. 328 l., 1 mell. vk. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 16.

MADÁCH IMRE: *Az ember tragédiája.* 25. kiad. Sajtó alá rend. Kardos Albert. Zichy Mihály rajzaival. 1936. 242 l., 8. mell. vk. (Bolti ára: 5 P.)

Pontértéke: 10.

MÁRAI SÁNDOR: *Az igazi.* Regény. Egy házasság története: az emberi szeretet örök és magasztos tragédiája. 1941. 373 l. vk. (Bolti ára: 7 P.)

Pontértéke: 14.

MARJAY FRIGYES: *Végzetes esztendő.* Történelmi korrajz a mohácsi vész idejéből, egykorú képekkel. 1939. 932 l., 8 mell. fv. (Bolti ára: 7·50 P.)

Pontértéke: 14.

MICHELANGELO *versei.* Rónay György fordításában. 1939. 102 l. fv. (Bolti ára: 5 P.)

Pontértéke: 10.

MÓRA FERENC: *Ének a búzamezőkről.* Regény. A végtelen magyar rónák himnusza. 47—52. ezer. 2 köt. egybekötve. é. n. 177, 246 l. fv. (Bolti ára: 4·80 P.)

Pontértéke: 10.

MÓRICZ ZSIGMOND: *A boldog ember.* Regény. A nagy magyar író egyik legszebb könyve. 1935. 318 l. vk. (Bolti ára: 4·80 P.)

Pontértéke: 10.

MÓRICZ ZSIGMOND: *Erdély.* Történelmi regény. 1939. vk. (Bolti ára: 18 P.)

1. köt. *Tündérkert.* 468 l.
2. köt. *A nagy fejedelem.* 466 l.
3. köt. *A nap árnyéka.* 353 l.

Pontértéke: 36.

MÓRICZ ZSIGMOND: *Rózsa Sándor a lovát ugratja.* A mult század legendáshírű betyáralakját mutatja be nagy elbeszélőnk. 1941. 366 l. vk. (Bolti ára: 7·20 P.)

Pontértéke: 15.

NADLER HERBERT: *Vadásznapok, vadászévek.* Elbeszélések és naplójegyzetek a szerző eredeti fényképeivel. 1937. 279 l. vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 21.

NÉMEDY GYULA: *Emberek, én már oly régen repülök!* Művészi fametszetekkel díszített verseskönyv. 1938. 229 l. f. (Bolti ára: 5·80 P.)

Pontértéke: 8.

ORTUTAY GYULA: *Székely népballadák.* Fametszetekkel díszítette Buday György. 2. kiad. é. n. 344 l., 47 mell. f. Propaganda kiadás. (Bolti ára 5·60 P.)

Pontértéke: 10.

PASSUTH LÁSZLÓ: *Nápolyi Johanna.* Ez a hatalmas történelmi regény az Anjouk korát eleveníti meg. 2 köt. 582 l. vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 25.

PERLAKY LAJOS: *A savonai fogoly.* A Napoleon fogságába került VII. Pius pápa életének különös története. 1940. 186 l. vk. (Bolti ára: 5 P.)

Pontértéke: 9.

PETŐFI SÁNDOR *összes költeményei.* 6. népies kiad. é. n. 472 l. vk. (Bolti ára: 4 P.)

Pontértéke: 8.

PETŐFI SÁNDOR *összes költeményei.* 1941. 1632 l. Bibliapapíron. fv. (Bolti ára: 19·60 P.)

Pontértéke: 40.

PEYRÉ, JOSEPH: *Gibraltár.* A Goncourt-díjas író izgalmas, művészi eszközökkel megírt regénye a spanyol polgárháborút megelőző időkben játszódik le. é. n. 166 l. fv. (Bolti ára: 4·90 P.)

Pontértéke: 10.

RÁTKAY LÁSZLÓ *költeményei.* 1936. XVI, 541 l., 1 mell. f. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 14.

VADÁSZ ENDRE

191	Vasárnap, olajf.	500.—
192	Rézi, olajf.	500.—
193	Vizhordó, rézkarc	25.—
194	Malom, rézkarc	20.—
195	Bárkák, rézkarc	20,—
196	A dóm, rézkarc	20.—
197	Alföld, rézkarc	20.—
198	Halászok, rézkarc	20.—
199	Duna, rézkarc	20.—
200	Boronáló, rézkarc	25.—
201	Firenze, rézkarc	25.—
202	Napraforgók, olajf.	300.—

Nemzeti Szalon

1929. maj

Tavaszi szalon

SÁRKÁNY LÓRÁND

164	Sikátor belseje, grafika	45

SCHAAPLERZSEBET

165	Önarckép, rajz	50
166	Torzó, gabrinó	100
167	Akt vázlat	50
168	Gyermekfej, gipsz	[illegible]

báró SCHOSSBERGER KLÁPA

169	Bundakabátos nő	1200
170	Akt	1200
171	Akt	1300

[illegible]

Vadász Endre

130	Kártyavető leány	olajf.	350.—
131	Vizhordó	olajf.	550.—
132	Végig a parton	rézkarc	25.—
133	Köszörüs	rézkarc	25.—
134	Kinai árus	rezkarc	25.—
135	Vadászat	rézkarc	25.—
136	Falu vége	rézkarc	25.—

TÁRGYAK

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1932

	N. Álmos Imre		
1	Ivó alak	olajf.	350.—
2	Fekete macska	olajf.	350.—
3	Terhes asszony	olajf.	300.—
4	Gond	olajf.	350.—
	Ambrózy Sándor		
5	Tánc, gipsz	bronzban	350.—
	Andrássy János		
6	Önarckép		500.—
	Bayer Ágost		
7	Siciliából	olajf.	600.—
	Biai Föglein István		
8	Zsufolt csendélet	olajf.	600.—
9	Akt „scotch plaid"-en	olajf.	600.—
	Biró László József		
10	Budai táj éjjel	olajf.	300.—
	Borbereki K. Zoltán		

Vadász Endre

223	Eszter sárga kabátban, olajf.	2000
224	Hegyivároska, rézk.	150
225	Rézkarc	200

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

és egy sima karimájú, de egy-
va. Fejét kissé balra hajtja,

haja hosszú, arcza pedig csu-
gombok száma három. Fel-
n mentén: »LADISLAVS. II.

6·8 cm. — Lelt. sz. 1093. — Ér-
Emil ajándéka 1907 április 30-án
09 november 24-iki 5395 (1950–
(351–910) és a 3211–910 eln. sz.
ár 10-iki (2095–909) és az 1910
jegyzékek alapján. — Bejelente-
08).

Vadász Endre

251	Nyár, olajf.	400.—
252	Ablaknál, olajf.	100.—
253	Bástyasétány, rézk. keret nélkül	12.—
254	Halászbárka, rézk. keret nélkül	12.—
255	Mezőn, rézk. keret nélkül	16.—
256	Fiufej, hidegtű karc)	
257	Dombtetőn, hidegtű karc)	12.—
257a	Napraforgók, olajf.	240.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927.

T. 2754.

:5 és 1840 évi orvosok meg az 1778,
ok vannak ábrázolva. Felirata fölül

OESTERREICHISCHE ARMEE.

l-Aerzte und Feld-Kriegs-Comissarie.

löfelich.
Bermann & Sohn am Graben zur gol-
.

osnak 23.9: 42.1 cm.
sterreichische Armee im Laufe
nn & Sohn in Wien.

)-91-5.

Vadász Endre

— **Vadász Endre bajai kiállítása.** Vadász Endre, a kitűnő festő- és grafikusművész bajai tárgyu festményeiből és rézmetszeteiből kiállitást rendezett a bajai Városi Képtárban. A kiállitás május 5-én zárul.

Ujság
1943. ápr. 23

Circa il 1475, il re compera la biblioteca del bolognese Manfredini;[45] tuttavia, nessuna traccia ne esiste tra i codici corvini rimastici. In seguito, Mattia crea a Firenze una bottega di amanuensi, dove — come risulta dalla prefazione al «De Providentia» di Brassicanus Salvianus — il re tiene occupati quattro amanuensi.[46] Naldus Naldius è capo di questa bottega nel periodo 1474—1478.

Ma contemporaneamente ferva grande attività anche a Buda. Mattia si prefigge lo scopo di portare la corte di Buda al livello raggiunto dalle più splendide corti principesche del Rinascimento; e lo realizza ben presto. La Biblioteca Corvina doveva essere molto ricca a quel tempo. Possiamo supporre che un buon terzo dei codici fosse già pronto ed a posto. Infatti, la metà delle 170 Corvine note oggi, è anteriore al 1476. La Biblioteca gode già di fama europea. È noto che, creando la propria biblioteca nel 1475, Federico da Montefeltro duca di Urbino si propone a

HERCZEG FERENC: *Pro Libertate!* Történelmi regény II. Rákóczi Ferenc életéből. 1936. 2 köt. 340, 287 l. Vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 20.

HERCZEG FERENC: *Száz elbeszélés.* A kitűnő elbeszélő legjobb novelláinak gyüjteménye. 1943. 978. l. Vk. (Bolti ára: 23 P.)

Pontértéke: 46.

HERCEG JÁNOS: *A diófa árnyékában.* Délvidéki elbeszélők. A visszatért délvidéki írók magas színvonalú seregszemléje. Szerk.: —. É. n. 275 l. (K. N. K.) Vk. (Bolti ára: 7·20 P.)

Pontértéke: 10.

HONTI JÁNOS: *Az úrfiú, aki a paradicsomban járt.* 12 népmese a világirodalom mesekincséből. Összeválogatta —. Vadász Endre kézzel színezett rajzaival. 1938. 118 l., 6. mell. Vk. (Bolti ára: 7·80 P.)

Pontértéke: 15.

HORVÁTH JÁNOS: *Magyar versek könyve.* A páratlan értékű antológia második, erősen bővített kiadása. 1943. 784 l. Vk. (Bolti ára: 24 P.)

Pontértéke: 48.

IBSEN, HENRIK: *Peer Gynt.* Drámai költemény. Fordította Áprily Lajos. 1942. 240 l. Antilop kötés. (Bolti ára: 5·80 P.)

Pontértéke: 11.

JANKOVICS MARCELL: *Egy század legendái.* A kiváló felvidéki író hatalmas sikerű regénye. É. n. 478 l. (K. N K.). Vk. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 12.

JANKOVICS MARCELL: *Félszáz névtelen magyar.* Elbeszélések. A kitűnő író a szószóló nélkül álló névtelen magyaroknak állít emléket 50 pillanatképben. É. n. 255 l. Vk. (Bolti ára: 6·40 P.) *Pontértéke: 10.*

JÄRVENTAUS, ARVI: *Kereszt és varázsdob.* A pogányság és kereszténység lassú küzdelmének mitikus regénye. 1943. 220 l. Fv. (Bolti ára: 9 P.)

Pontértéke: 18.

KAFFKA MARGIT: *Színek és évek. Mária évei.* A szerző főműve és a modern magyar regényirodalom egyik legművészibb alkotása. É. n. 434 l. Fv. (Bolti ára: 9·60 P.) *Pontértéke: 19.*

KALLÓ FERENC: *Nostalgia d'amore...* Társadalmi regény. Megkapó, finom művészi írás. 1936. 390 l. Fv. (Bolti ára: 6·40 P.) *Pontértéke: 12.*

KASSAI VIDOR: *Emlékezései.* Kiadta: Kozocsa Sándor. A nagy komikus páratlanul érdekes memoárjai megismertetnek az elmúlt század nagy művészeivel, vezetőivel. 1941. 399 l., XV tábla. (K. N. K.) Vk. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 10.

KÁDÁR LAJOS: *Taposóka.* Felfedezésszerűen mutatja meg a magyar parasztság eddig még nem ábrázolt rétegeit. 1942. 244. l. Fv. (Bolti ára: 8·80 P.)

Pontértéke: 18.

KELLER, GOTTFRIED: *Seldwylai emberek.* Seldwyla a mesebeli város romantikus embereinek feledhetetlen arcképe. Pukánszky Béla előszavával. Schöpflin Aladár fordítása. É. n. 398 l. Fv. (Bolti ára: 13·60 P.) *Pontértéke: 27.*

FLAUBERT, GUSTAVE: *Érzelmek iskolája.* A negyvenes és ötvenes évek francia társadalmának és művészi életének ismertetése. Fordította Gyergyai Albert. II. kiadás. 1942. 584 l. Fv. (Bolti ára: 12·50 P.)

Pontértéke: 25.

FORELL, FRITZ: *Mölders.* A legvitézebb német vadászrepülő élettörténete. III. kiadás. É. n. 213 l., 12 mell. Fv. (Bolti ára: 7·90 P.)

Pontértéke: 15.

FÖLDY JÁNOS: *Világostól Josephstadtig. 1849—1856.* Egy 48-as várfogoly drámai érdekességű naplója, Berzsenyi Lénárd honvéd-ezredesnek a fogságban készült rajzaival. Közreadta Balassa Imre. 1939. 323 l., 9 mell. (K. N. K.) Vk. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 12.

R. M. du GARD: *Egy lélek története.* Regény. Két kötet egybekötve. A békebeli Franciaország mozgalmas élete elevenedik meg e regényben. É. n. 439 l. Fv. (Bolti ára: 10·50 P.)

Pontértéke: 21.

GÁRDONYI GÉZA: *Arany, tömjén, mirha.* Legendák. evangéliumi álmok. 1924. 184 l. Fv. (Bolti ára: 3·50 P.)

Pontértéke: 7.

GIONO, Jean: *Zeng a világ.* Az új francia irodalom kitűnőségének híres regénye. Illyés Gyula bevezető tanulmányával és fordításában. 1939. 277 l. Vk. (Bolti ára: 6·80 P.)

Pontértéke: 14.

GOBINEAU: *A renaissance.* Történelmi jelenetek. Fordította Székely István. Képekkel. É. n. 352 l. Vk. (Bolti ára: 10 P.)

Pontértéke: 20.

GOETHE: *Faust.* Fordította Kozma Andor. I—II. rész egy kötetben. III. kiad. É. n. I/158, II/232 l. Fv. (Bolti ára: 9 P.)

Pontértéke: 18.

GRAVES, ROBERT: *Én, Claudius.* Történelmi életregény. É. n. III. kiadás. 390 l. Fv. (Bolti ára: 10 P.)

Pontértéke: 20.

GULÁCSY IRÉN: *Jezabel.* A kiváló írónő hatalmas regénye a Nagy Lajos halálát követő zavaros idők rajzát nyujtja. 2 köt. É. n. 232, 316 l. Vk. (Bolti ára: 17 P.)

Pontértéke: 34.

GYÓNI GÉZA: *Összes versei.* 1941. 356 l. 1 mell. Vk. III. kiadás (Bolti ára: 13·20 P.)

Pontértéke: 26.

GYÖRGY LAJOS: *Világjáró anekdóták.* S. Kovács Kálmán rajzaival. A halhatatlan frisseségű anekdótakincs válogatott gyüjteménye tudományos magyarázatokkal. 2. kiad. 1941. 352 l. Fv. (Bolti ára: 6·80 P.)

Pontértéke: 12.

HALÁSZ GÁBOR: *Az angol irodalom kincsesháza.* Szerk.: —. A legkiválóbb angol írókat és költőket szólaltatja meg a kötet. É. n. 350 l. Vk. (Bolti ára: 12 P.)

Pontértéke: 24.

HARSÁNYI ZSOLT: *Az aranyalma.* A görög hitregék világát rajzolja meg ez a kiváló eszközökkel megírt regény. 1943. 2 köt. 308, 383 l. Fv. (Bolti ára: 22 P.)

Pontértéke: 44.

HERCZEG FERENC: *Emlékezései.* A békeidők mozgalmas életét megelevenítő, páratlanul érdekes memoár. 2. kiad. 1940.

1. *A Várhegy.* 264 l. Fv. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 16.

2. *A gótikus ház.* 341 l. Fv. (Bolti ára: 8 P.)

Pontértéke: 16.

VADÁSZ ENDRE (szül. 1901).

209. a) *Halászbárka.* 1927. — Rézkarc. b) *Boronálás.* 1925. — Rézkarc.

Szépm. Múz. Graf. o.

169. Maulpertsch, A. F.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Vadász Endre

részt vett az alábbi
kiállításon

The Philadelphia 1937

Vadász Endre

TILLY, ALEXANDER GRAF von: Memorien. Dokumente zur Sittengeschichte des XVIII. Jahrhunderts. Wien—Prag—Leipzig, é. n. Mit 10 Stichen von P. A. Baudoin. Vk. 30.—

TIMON ÁKOS: Ungarische Verfassungs- und Rechtsgeschichte mit Bezug auf die Rechtsentwicklung der westlichen Staaten. Übersetzt von Felix Schiller. Berlin, 1904. 25.—

TOMPA MIHÁLY: Virágregék. Bp., é.n. Franklin. Er. vk. 6.—

TORNIUS, VALERIAN: Salons. Bilder gesellschaftlicher Kultur aus fünf Jahrhunderten. 2k. Mit 48 Tafeln. Leipzig, 1913. 2 vk. 36.—

—: Klassische Kavaliere. Charaktere und Bilder aus der galanten Welt. Mit zehn Originallithographien von Erich Gruner. Leipzig, 1916. Szines pk. 24.—

ÜNNEPLŐ. Uj magyar díszruha-sorozat. Tüdős Klára szövegével és tervei nyomán. Szabó Gabriella rajzaival. Bp., 1938. (60 táblával.) 25.—

VADÁSZ ENDRE: Hazatérők. V. E. tiz fametszete. Dr. Patai József előszavával. A kisérő szöveget irta: Schnabel László. Bp., 1937. 2r. 20.—

VÁRADI ANTAL: Költemények. Bp., 1890. Vk. 4.—

—: Színészhistóriák. Vidám és borus történetek a magyar színészvilágból. Bp., 1922. 3.—

VARGHA GYULA: Ködben. Újabb költemények. 1915—1921. Bp., 1922. 4.—

VELTZÉ ALAJOS: A mi hőseink. Harcok az oroszok ellen. Bp., 1918. Vk. 6.—

VEZÉRCSILLAGOK vagyis velős mondatok és költői gondolatok honi és külföldi remekirók műveiből. 3. kaidás. Bp., 1881. Vk. 4.—

VIKÁR BÉLA: A magyar népköltés remekei. Szerkesztette s a bevezetést irta V. B. Bp., 1907. 2 vk. 10.—

WERTNER MOR: A középkori délszláv uralkodók genealogiai története. Több genealogiai táblával. Temesvár, 1891. 20.—

ZEMPLÉNI ÁRPÁD: Turáni dalok. Mondai és történelmi hős-énekek. 1900—1910. Bp., 1910. 6.—

60

tották le. Oltárképét a budai Szent Anna templomban fedeztük fel, hol az a Szent Kereszt oltár mellett függ. Oromképét mely alexandriai Szent Katalint ábrázolja, a Székesfővárosi Muzeumban találtuk meg. A leltár mesternevet nem emlit s az ábrázolt alakot tévesen Szent Ceciliának nevezi. A *haldokló Szent Józsefet* ábrázoló oltárképpel (5. kép) legutóbb Schoen Arnold foglalkozott,[219] aki találóan állapitotta meg róla, hogy valószinüleg helybeli mestertől származó, kezdetleges festmény. Ez a kép is erősen rongált állapotban maradt fenn, lyukak, repedések éktelenitik el s egykor üde szineit belepte az alatta égő gyertyák füstje és korma. Szerkezeti felépitése tagadhatatlanul ügyes és hatásos, de feltünnek bántó fogyatékosságai is, mint Szent József anatómiailag hibásan megrajzolt alakja, Krisztus szinpadias, erőltetett beállitása, az ügyetlen perspektivával térbeállitott ágy, hogy csak néhányat emlitsünk. A festmény alkotója még erősen küzdött a müvészet technikai, kifejezésbeli nehézségeivel. A kompozició kétségtelenül itt sem egyéni feltalálásból fakadt. Miként a pápai plébánia tem-

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Vadász Endre

l.

Szépmüvèszet

1943. 91. l.

Vadász Endre

grafikus

stil. Szeged 1901.

Alapvető fontosságú élet-
vágza, bő irodalommal
lásd okv.

Soódebrgraf 16-19. l.

képekkel

BUDAPEST
1935

ÖRÖMMEL ÉRTESITEM, HOGY
nevemet
KOVÁCSEVICS MILENKÓról
NAGYKOVÁCSY MILENKÓra
magyarositottam.

IV. PETŐFI SÁNDOR U. 3.

Vadász Endre

Új Magyarság Vasárnapja

1936. febr. 23.

Az Ernst-muzeum kiállításáról

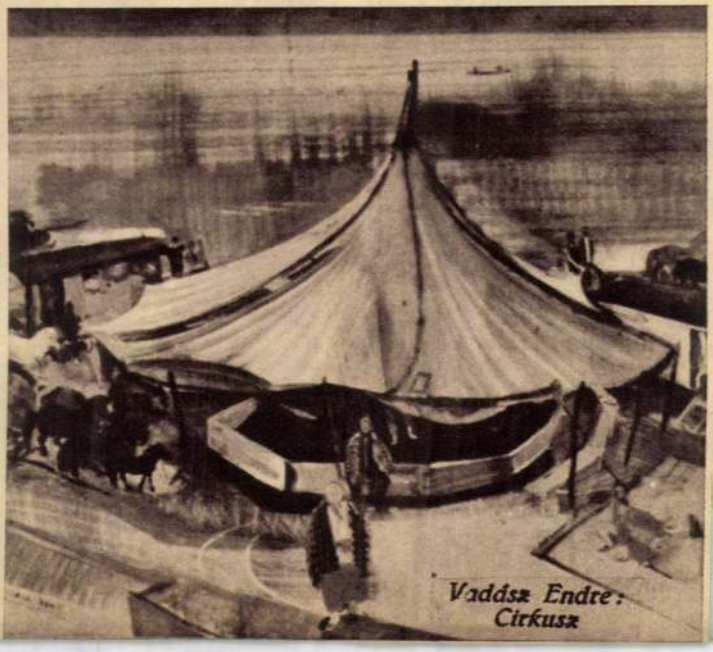

Vaddsz Endre: Cirkusz

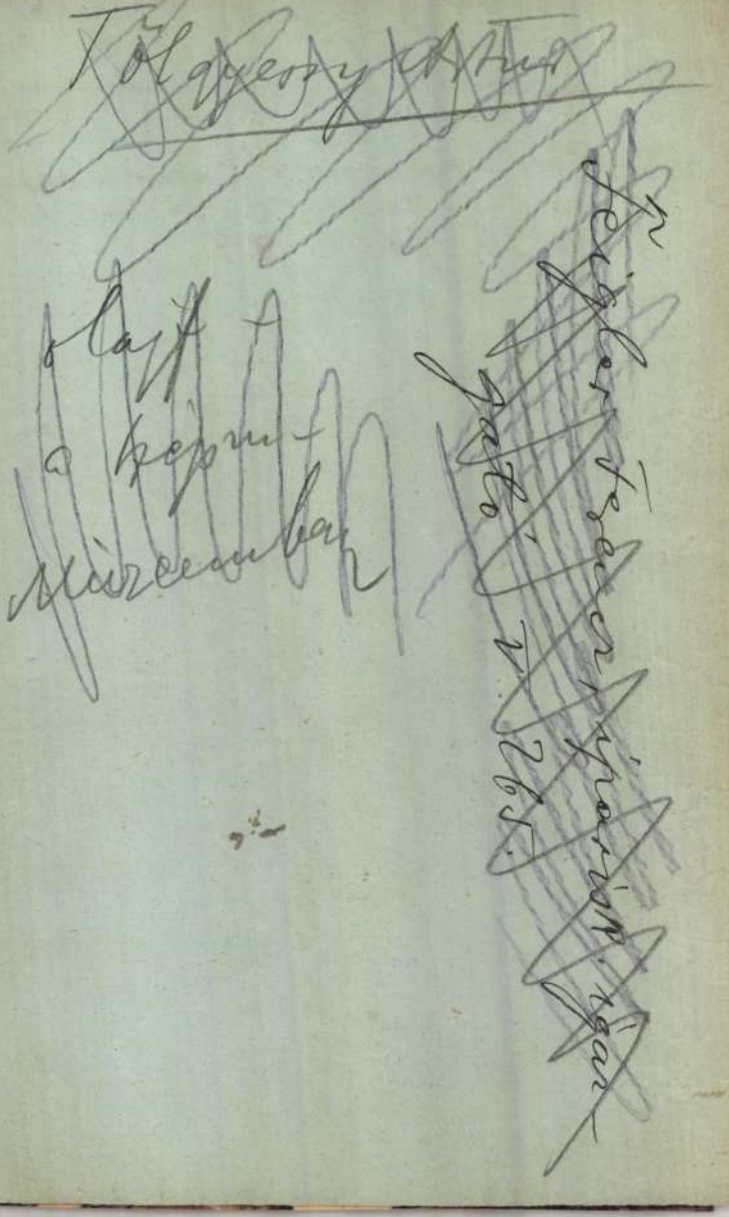

HOKSZA LAJOS
hirlapbizományos
— IPOLYSÁG —

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Vadász Endre

Ernst Múz. kiállításai

CXXXI. 1932.

216, 226, 221.

Vadász Endre

1929. Színyei Társaság, Vérmes Marcell-féle utazási díj

109.

Homlokába lógó haja, szemöldöke, oldal
barna s ála leberetvált. Körülcsavart fe-
álló gallérjá kilátszik s prémes fekete
.

éretei 57: 43.5 ym.

deka 1852. szeptber 23.

11.

Elérkezett az esküvő napja. Mariska fehér ruhát viselt, de mirtuszkoszorút nem tettek a fejére. Nem esküdött papnál s különben is a tisztaságnak ez a koszorúja már nem illett volna a fejére. Anyámnak fáj ez és sóhajtozik miatta. Végül is belenyugszik, hogy a világ nagyot fordult az ő lánykora óta.

Kiáll a konyhaajtóba, utána fordul a távozó fiataloknak s kissé gyáván s mégis jóleső fölénnyel néz bele az udvarba. A szomszédasszonyok is kint állnak az ajtókban, ők is megbámulják a fiatalokat s odakiáltanak Anyámnak:

— Derék két ember.

Anyám boldogan felelte:

— Hadd legyenek boldogok. Mi van a mai embernek ezen a kis boldogságán kívül!

Ilonka is elő akart jönni a konyhából, Anyám észrevette, elállta az útját. Az udvar lakói tudták, hogy Ilonka kinek a kislánya, de Anyám mégsem tartotta volna helyesnek, hogy ő most ezekben a szép pillanatokban előbujjon a napfényre. Gyöngéden, óvatosan visszaszorította. Háttal ő is behúzódott a falak mögé.

Megkezdődött a főzés.

Semmi különösebb ünnepséget nem rendeztek. Csak a család volt együtt. Károly bácsi még tegnap, szombaton este eltünt hazulról s azóta nem jött vissza.

— Valahol elveszett az a lumpos fráter — mondta Anyám s látszott rajta, hogy rosszul esik neki ez a figyelmetlenség. Aztán tálalt és jóízűen, éhesen enni kezdtünk.

Estefelé Jolán is eljött, bor és kávé volt az asztalon.

Bagó, mint a család új feje, az asztalfőn ült Anyám és Mariska között. Én Jolán mellett ültem, egész közel egymáshoz. Beszélgettünk, néztem az új párt és irígyeltem őket. Boldogoknak látszottak, mintha valami hosszú vándorútról érkeztek volna haza. Én pedig éreztem, hogy hazátlan és tanyátlan vagyok. Jolán közel van hozzám és mégis, mintha mérföldes távolságok lennének köztünk. Ha rám pillant, megéget a tekintete, a fekete haja loknikba van csavarva s leér a válláig, mint valami szép keret, fogja körül az arcát. Szerettem volna a fejem odahajtani a vállára és úgy beszélgetni vele, meghitten és láthatatlanul a többiek számára. De hallgattam, úgy éreztem, hogy semmi okosat, semmi meghallgatásra érdemeset nem tudnék mondani.

Anyámé volt a szó. Úgy beszélt össze-vissza, gondtalanul és látható boldogsággal, mint valami növendéklány. Valósággal affektált, kuncogott és ügyetlenkedett. Alig tudtam megérteni, mi történhetett vele. Aztán úgy gondoltam, hogy belé is átszállt a lánya boldogsága s mint Anya s mint asszony egyszerre él itt előttünk. Lassan, lassan az a kis jókedvem is elszállt, ami az ebéd alatt még halványan pislákolt bennem. — Ilyen minden asszony — gondoltam — s mi szegények sohasem fogunk tudni teljességgel közel férkőzni hozzájuk. A fiatal artistalányban s az idős mosónőben egyazon nyugtalanságok élnek. Vonzanak és taszítanak bennünket. Behódolunk a szeretőnk mosolya előtt és szégyenkezés fog el bennünket, ha meghalljuk az Anyánk zavart, értelmetlen nevetését. Kisgyerek koromban történt egyszer, hogy vasár-

Robidet éppoly fecsegő maradt, mint régen. Hát bizony polgármester lett X-ben (egy kis szomszédos faluban).

— No és a büntetett előélet?

— Elévült a büntetése.

— Ennek igazán örülök.

— Hát hisz nem volt az rossz ember; az a kis erkölcsi kihágás!...

— Micsoda erkölcsi kihágás?

— Hát amiért elítélték, no!

— Mit beszél itt össze-vissza? Mulot-t hamis tanuzásért ítélték el. Azt is igazságtalanul.

Akkor Robidet, tréfálózva:

— Persze! abizony!... Liliomtiprásért... Igaz, hogy abban az idő-ben nem merték megmondani az úrnak.

ANDRÉ GIDE

VADÁSZ ENDRE rézkarca: HEGYI VÁROS

Vadász Endre

Nyugat, 1931. XXIV. 18-19. f.

minden igazgató kezdettől fogva érezte, hogy Gordon Craigben a színpad legigazibb művésze és újítója jelent meg s két kézzel kaptak fel mindent, amit a munkájából fölszedhettek. De nem tudtak és ezért nem is akartak szőröstől-bőröstől átalakulni az ő programja szerint. Ez az oka és magyarázata annak, hogy nincs ma Európában egyetlen színház, amelyben Gordon Craig kezenyomát, hatását és befolyását ne lehetne látni, viszont az egész világon nincs egyetlen színház, melyet Gordon Craig a magáénak mondhatna s amelyben az ő hatása és befolyása teljesen és tökéletesen érvényesülne. Ahol szerencséskezű üzleti vállalkozóknak tíz, húsz, sőt harminc színházuk van, az úttörőnek és mesternek egyetlenegy színház sem jutott s Angliának még nemzeti színháza sincsen, ahol ez a gazdag fantázia, ez a nagy készség és képesség kiélhette volna magát.

*

De ha az ember jól odafigyel, ennek a tragikus pályának a mélyéből olyan zene hallatszik, mint az ötfelvonásos shakespearei tragédiák befejező mondatai után. Hiába nevezi őt az egyik angol kritikus «the impractical idealist»-nak (a gyakorlatiatlan idealistának), vagy a másik «the doyen of the English unemployed»-nek, a legöregebb angol munkanélkülinek, Reinhardttól kezdve Tairoffig, Sztaniszlavszkytól kezdve Copeau-ig, mindenki adósa neki az európai színpadon s ő az, aki senkinek sem tartozik. S mindazok az igazgatók és rendezők, akik a naturalizmus nyomában jöttek, annyi Gordon Craiget építettek és festettek bele az ő színpadi keretükbe, amennyi éppen belefért, egyebekben pedig annak rendje és módja szerint megalkudtak a viszonyokkal, a közízléssel, az anyagi és színészi lehetőségekkel és mindennel, amivel meg kellett alkudniok s amit felsorolni is szinte lehetetlen. Gordon Craignak a maga imponáló elszigeteltségében nem lehetett, de nem is kellett senkivel és semmivel megalkudnia. Fentartotta minden művészi igényét s egyetlen elvét és meggyőződését sem akasztotta szögre. Sikertelensége olyan tartalmas és olyan nagyméretű, hogy a legnagyobb sikerek is eltörpülnek mellette. Ki a megmondhatója, ha véletlenül mégis akad angol vagy amerikai vállalkozó, aki megépíti és berendezi számára az ő álmainak a színházát; nem jelentek volna-e meg ott is a megalkuvásnak és a kiábrándulásnak fakó szellemei, nem derült volna-e ki, ami most már soha ki nem derülhet, hogy Gordon Craig a legsajátabb színházában sem valósíthatja meg száz százalékosan az ő álmát, mert itt a hagyománynak és élő jelennek pozitív akadályai merednek föl, mint kőfalak s a színház minden szépsége és szenzációja mellett is mindenkor a konvencióknak és koncesszióknak hajléka is volt s bizonyos tekintetben mindig megmarad a Hjalmar Ekdalék házának, ahol az ideális követeléseket nem sikerül behajtani.

HEVESI SANDOR

Vadász Endre

VADÁSZ ENDRE fametszete: PIHENŐ

Nyugat. 1931. XXIV.
18–19.

Miért kaptam a Mária Terézia-rendet?

Írta: báró Szurmay Sándor

Egész életemen át a legnehezebb igába voltam fogva, legnehezebb napjaim azonban a kárpáti harcok alatt szakadtak rám, 1914 november végén és december elején, amikor az ellenség Homonnát, Szinnát, az Ungvölgyet, majd Bártfát foglalta el, elöljáróm pedig ismételten latolgatta a visszavonulást Eperjesre, ha kell, Budapestre. Ezt szükségtelenné tettem, a sokszoros túlerővel bíró ellenség megtámadása árán a legérzékenyebb pontokon úgy, hogy hazánk teljesen felszabadult, sőt a limanovai harcok alatt épp az ellenség oldalába kerültek csapataim és a támadást javunkra elősegítettem.

Távollétem alatt az ellenség ismét betört az Ung völgyébe, ahol 1915 január vége felé a téli offenzívára ismét visszakért előbbeni hadseregparancsnokom azzal az indokolással, hogy megkettőzöm az ottani erőket, amit magánlevélben velem is közölt.

Másfélméteres hóban indultunk az Ungvölgy mentén álló ellenséges főerőket átkarolva, úgyhogy egy ember feláldozása nélkül értünk ki Galicia földjére. Az igaz, hogy ekkor csapataim 3—4 éjjelt is lakóhelyek hiányában a szabad ég alatt töltöttek.

Apróbb részletek mellőzésével csak az április elsején kezdődő és 4 hétig tartó legsúlyosabb harcokat téli hidegben és többszörös túlerővel küzdöttünk meg sikeresen, bár elöljáróim háromszor is elrendelték a visszavonulást, én pedig mindannyiszor kérve kértem ennek megmásítását, mert itt magyar szívem is beleszólt. Tudtuk ugyanis azt orosz fogoly tisztektől (amit később ellenséges források is megerősítettek), hogy az ellenség parancsa szerint egy héten belül el kell érniök a csapatoknak a magyar síkságot, egy további hét múltán pedig Budapest előtt kell állani az ellenséges erőknek, bármi áldozatba is kerülne ez. Hát nem engedtük át a határon!

Hadseregünk napi Höfer-jelentése következőképpen ír *május 8-án:* »Az ellenség minden rohama és dühös támadása ellenére az Uzsoki hágót nem tudta elragadni. Csoportunk, mely itt hónapokon át küzdött a hágó mindkét oldalán és tőle északra, sziklaszilárdan tartja állásait.«

Ezért a haditényért kaptam a legnagyobb hadikitüntetést, a Mária Terézia-rendet.

A JOG NEM ELÉG

Írta: Halla Aurél

Krisztus Urunk születésének éjszakája nemcsak arról nevezetes, hogy a betlehemi csillagtól az angyalok és pásztorok, ember és állat, ég és föld megmozdult és felragyogott, hanem arról is, hogy szorosan kapcsolódik *a római birodalom sorsdöntő eseményeihez.* Augustus római császár parancsot adott. — olvassuk a Szentírás közismert részében — hogy *népszámlálás végett* mindenki jelenjék meg abban a községben, amelyből származott. Ez a rendelet kényszerítette Máriát és Józsefet Betlehembe, ahol azután megszületett a kis Jézus.

Sulla diktátorsága és *Julius Caesar* demokrata parancsuralma után Augusztus az első római uralkodó, akit Julius Caesar neve után római »császárnak« ismerünk, vagyis olyan uralkodónak, akinek hatalma Julius Caesarnek talán törvénytelen, de tényleges hatalmával egyezett. *Hétszáz esztendős köztársasági államélet végét* jelentette Augustus császársága; az ő területéhez tartozott abban az időben Palesztina Betlehemmel, ahol Jézus Krisztus született.

Nem lehet véletlen, hogy *Krisztus születése erre az időpontra és erre a területre esik.* Az isteni bölcsesség nem véletlenül választott olyan területet, amely az akkor ismert világnak majdnem teljes egészét felölelve, *lehetővé tette Krisztus tanainak terjesztését és elterjedését majdnem az egész világon.* És nem véletlenül választotta azt az időpontot, amelyben a rideg jogszabályok római jogi rendszere *elérte kiteljesedését és általános elégedetlenséget keltett és tartott ébren.*

Az ókori római köztársaság a legtökéletesebb *magánjoggal* ajándékozta meg az emberiséget. Tökéletességét jellemzi, hogy még ma, a nyugatrómai birodalom bukása után másfélezer, a keletrómai birodalom bukása után ötszáz esztendővel is, a római jog számít minden magánjog alapjául. A jogász a római jogon sajátította el a jogtudományt és az időközi változásokat a római joghoz mérte.

Ez a tökéletes római jog hálózta be Róma hódításait, Palesztinát is, — és *mindenütt elégedetlenséget keltett.* Csak a rómaiak, a római birodalom patricius és plebeius urai voltak megelégedve vele, *a meghódított népek nem.* Egymás között ők is civakodtak, többé-kevésbé veszélyes lázongások és felkelések tarkítják a római köztársaság történetét, — Róma urai azonban *sikeresen megfékezték ezeket a felkeléseket,* mert a hódító háborúkban zsákmányolt kincsek, a leigázott tartományok gazdag jövedelmi forrásai módot nyujtottak Róma patriciusainak arra, hogy Róma plebeiusainak igényeit, a kenyér és szórakozás *(panem et circenses)* követelését kielégíthessék. Amit a gyarmatokon összeraboltak, abból a plebeiusoknak is jutott.

Krisztus születése idején *elfogytak az olyan területek, amelyeknek meghódítása Rómának nyereséget biztosított volna.* A régi gyarmatokat kizsákmányolták, új kizsákmányolásra alkalmas hódítanivaló nem igen volt, a plebeiusok és proletárok igényeit, követeléseit a patriciusok felhalmozott vagyonának és jövedelmeinek terhére kellett volna kielégíteni, — az ókori kapitalizmusnak azonban *ehhez nem volt szíve.* Az ókori kapitalisták: a patriciusok, csak kitűnő jogrendszert szolgáltattak, de *szívet* nem tartottak.

A jogból hiányzó szív született meg a Megváltóval. *Ez a szív azután magához vonzotta mindazokat, akiket a jogrend kitagadott.*

Jaj annak a társadalomnak, nemzetnek, népnek, amely a jogrend hézagait nem tudja szívvel kitölteni. A jog nélkülözhetetlen társadalmi tényező, de *önmagában nem elegendő.* Áldozatos szív, felebaráti szeretet is kell mellé.

Higyjük, hogy karácsonykor nemcsak a karácsonyfákon, de a szívekben is kigyullad a megigazulás gyertyácskája.

— **Házasság.** *Lax* Irma, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank tisztviselője és *Czeglényi* László, a Weiss Manfréd-gyá műszaki tisztviselője, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Iritz Margit (Makó) és dr. *Huszár* György fogorvos házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Sándor Klára és *Gajdon* György házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Kovalt Edithet eljegyezte ifj. dr. *Szutrély* Barna.

Karácsonyfám

Angyal hozta a karácsonyfámat
csillogó csillagszekeren —
nem igaz, hogy pengéért vettem
lent a havas piacteren.

Tegnap volt éppen alkonyattájon
ezüst csengővel csengetett —
nem igaz, hogy a vice kérte
a mindennapi szemetet.

Szobámba surrant, lágy szárnya
melódiásan csattogott — [halkan
nem igaz, hogy túl a szomszédban
bomlott rádió kattogott.

Letevé fámat asztalközépre,
azzal huss! ... máris elrepült —
nem igaz, hogy vesződnöm kellett
amíg ily szépre sikerült.

Csúcsán a csillag: mennyei ordré.
Jézuska tűzte hegyibe —
nem igaz, hogy tavalyról őrzém
egy poros doboz mélyibe.

Agai selymes fátyolburája
szín angyalhajtól villanó —
nem igaz, hogy ipari termék
s néhány fillérért kapható.

Nem igaz semmi, ami reális,
nem igaz, hogy felnőtt vagyok,
nem igazak a bizonyos tények,
csak amit hinni akarok:

Angyal hozta a karácsonyfámat
csillogó csillagszekeren —
nem igaz, hogy én magam vettem
lent a havas piacteren.

advardi Raácz Emmy

MEGHALT KÉT MAGYAR REGÉNY HŐSE

Érdekes történelmi ereklyék a hagyatékban

***Miskolc,** december 24*
(A Pest tudósítójától)

Örökre elköltözött Miskolcról egy őszhajú, idősebb úr, aki közismert és közszeretetben álló alakja volt a város társadalmi életének. Mindenki ismerte és bár a kilencvenedik éve felé közeledett, nem volt olyan hazafias ünnepség, ahol meg ne jelent volna. Az Országzászló Emlékbizottságnak is tagja volt és minden olyan ünnepségnek, amelyet az országzászlónál rendeztek, még az idén is szónoka. Ez a csendesen elköltözött idős úr *Strozzi Vidats* János ny. MÁV főfelügyelő volt.

Köztudomású volt róla, hogy

két magyar regénynek is főhőse

volt: *Csathó* Kálmán »Amikor az öregek még fiatalok voltak« és *Krúdy* Gyula »Rózsalovag«-jának. Életében gyakran fordult meg magyar írók között és gyakori vendég volt a háznál a legérdekesebb életű magyar író, gróf *Vay* Sándor, akinek életéről gyakran beszélt még a legutolsó időben is az öregúr.

Vay Sándor

gróf Vay Ádámnak, József nádor udvarmesterének volt a — leánya.

Vay Ádámnak ugyanis gáláns udvari történet következtében el kellett vállalnia József nádor leányának, Henriettnek, a belga király volt feleségének a leányát és úgy anyakönyveztetni, mintha saját gyermeke lett volna. Vay Ádám ezt kényszerűségből megtette, a gyereket, akit Péternek kereszteltek, papneveldébe adta, később azonban, amikor leánya megszületett, attól félt, hogy vagyonát »fia« örökli és ezért *a leányt Sándornak kereszteltette, állandóan férfiruhában járatta.* Gróf Vay Sándor férfiruhában járt, férfitársaságban élt, férfimódra lovagolt és *senki sem tudta róla, hogy leány.*

Gróf Vay Sándor, akinek több könyve is jelent meg, többször járt lent Vidats János feleségénél, hogy nehéz sorsáról panaszkodjon és a Vidats-ház még ma is sok emlékét őrzi a fiúsított baronessnek.

De a Vidats-ház egyébként is olyan, mint *valami régi múzeum.* Vidats Jánosné, aki ősz hajával elárvultan jár a régi emlékek között, büszkén mutogatja a ház kincseit. A falakon évszázados gobelinek, Barabás-képek, 300 esztendős velencei tükör, a szobában pedig a bútorok

Rákóczi Ferenc sárosi várának ebédlőjéből

valók. Az asztalt már kissé megrágta az idő: vaspántokkal fogták össze. A székekről itt-ott letöredeztek a faragások, de maga a bútor még teljes egészében megvan. Sőt megvan *Rákóczi Ferenc pinceszéke* is: kicsit rozoga, kicsit szuette, de mégis a legkedvesebb darab az egész lakásban.

Legnagyobb kincse az özvegynek

az a golyó, amellyel Batthyányit kivégezték

1849-ben. Amikor a nemzet kegyelete Batthyányinak síremléket emelt, Vidats János édesanyja is ott volt Batthyányiné mellett. Amikor a holttestet az egyik koporsóból áttették a másikba, a holttest alatt a koporsóban *három puskagolyót találtak.* Ezeknek egyike került Vidatsékhoz.

Az ereklyét ékszertokban, állandóan gyászfátyollal letakarva őrzik. Azóta a másik két golyó *elveszett* már és így ez nemcsak a családnak, hanem a magyarságnak is kegyeletes emléke. Vidats Jánosné tervbe is vette, hogy ezt az ereklyét *múzeumnak adja át.*

Vadász Endre fametszete (Tamás-Galéria)

ÖRÖMÜNK ÉS KÖTELESSÉGÜNK

Írta: Bakos Ákos

Megint itt az Ünnep ragyogó csillagával, boldogító tisztaságával, csodája a betlehemi istállónak, ahol még az alomszalmával is csoda történt. A törött, gyenge szalmaszálakból épültek a Szeretet világpalotájának erős gerendái.

Csoda esik velünk is. Ahogy fénybe borul az ég, csillag a csillagot csókolja, ahogy zeng Isten egész teremtett világa, arcunk vonásai derüsre simulnak, angyalkéz töröl végig orcánkon a mosoly selyemkendőjével és szegénységünkben is érezzük, hogy milyen gazdagok is vagyunk, mert embernek születtünk. És jók vagyunk, mert ugyan ki az, aki legalább ma nem próbál szabadulni a lelkébe fogadott bűnöktől, ki az a gonosz, aki legalább ma ne hazudna valami szeretetet.

Ma még kevésbé értjük a nagy titkot: miért inkább boldogtalanságra, mint boldogságra születik az Istennek képmására teremtett ember. De ma nem is firtatjuk a titkoknak ezt a rejtelmes titkát.

A szent estére boruló homályban az egész világ felett átrepül az Angyal. Nagy darab vizek fölött, nagy darab földek fölött, riadtan menekülve. Átrepül felettünk is, át a magyar világ felett, elrepül a magyar ég alatt, amelyen égi szikrázásban ragyog a Csillag, amely másutt, hol háború dúl, könnyesen reszket. Minálunk, mifelettünk, hála a reánk gondot viselő Istenünknek, hála azoknak, akik jelen életünknek, sorsunknak irányítói, csillag a Csillag és nem a háború vörösen izzó üstököse.

Ki az, ki nem érti és nem érzi, mit jelent az, hogy mi kívül maradhattunk a szörnyű viharvonulások zónáján és ezt a karácsonyunkat is a béke jegyében érhettük meg.

Ezt a nagy jótéteményt nekünk mindannyiunknak különlegesen kell megköszönnünk. Még összeszedettebb és még jobban rendben tartott lelkiséget kell kikovácsolnunk magunkban, ötvözött fegyelmezettséget, amelyen gonosz kezek kaparászása nem fog, az elpuhulásba hajló kényelemről való lemondani tudást és akarást, kötelességtudást és helytállást, amely gyenge üveg módjára sem megrepeszthető, sem ösz-sze nem törhető.

Szemünket a Csillagba akasztva szólunk magunkban magunkhoz: erősebb lelkű akarok lenni, erősebb testű akarok lenni, tisztább szemű akarok lenni, emberibb ember, magyarabb magyar akarok lenni.

Szomorú elesettségünket felváltó boldog országgyarapodásunkban tavaly a verhovinai karácsonyfákat kaptuk ajándékba, most az erdélyi havasokból hozzánk térő fenyőfákon gyujthatjuk ki gyertyáinkat.

Ezért is érezzük külön illatát, égi parfőmjét a mi mostani karácsonyunknak.

Mennyi szénmegtakarítást jelent a kirakatvilágítások és reklámfények kioltása?

Egyhónapos megfigyelő ellenőrzés

A közvilágítás mérséklése következtében a székesfővárosi Elektromos Művek *tekintélyes mennyiségű szenet takarít meg.* Kiszámították, hogy a megtakarított szénmennyiség *évente 300 vagón.* Most folynak a megfigyelések annak megállapítására, mennyi szénmegtakarítást jelent *a világító reklámtáblák fényének kioltása és a kirakatvilágítások redukciója.* Amennyiben az ilymódon elért megtakarítás jelentéktelen, esetleg szó lehet a kirakatoknak és a fényreklámoknak *a régi mértékben való megvilágításáról.* Az Elektromos Művek a megfigyeléseket, amelyek alapján a szénfogyasztást számítják ki, *egy hónapon át folytatja.*

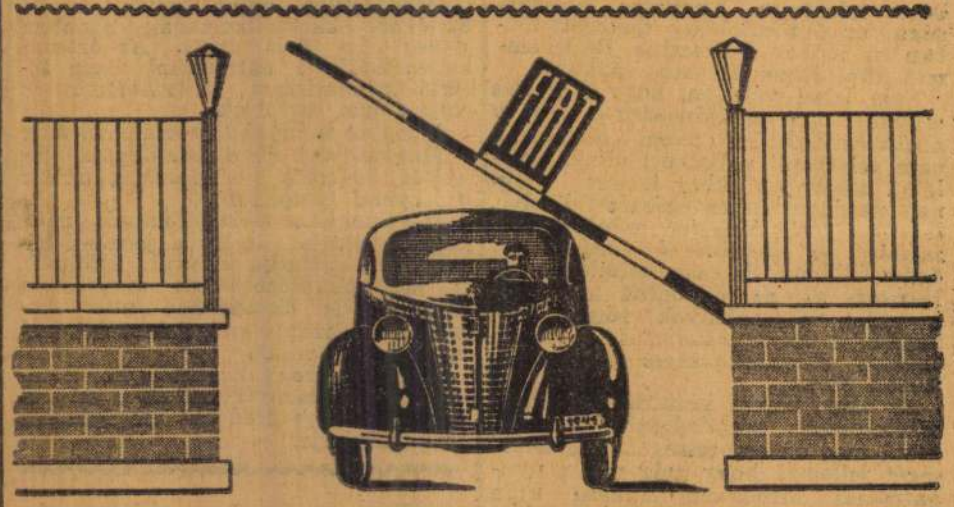

Vadász Endre fametszete (Tamás-Galéria)

BARANGOLÁS A MAGYAR VÁROSOK KÖRÜL

A magyar városok a magyar élet hamupipőkéi. Államhatalom és társadalom évről-évre nagyobb terhet rak a vállaikra. A városoktól várjuk a magyar kultúrfölény fentartását. A közegészségügy és szociálpolitika szintén szigorú követelményeket állít fel velük szemben. Ugyanekkor a politikai érvényesülés frontján alig látjuk valahol a városok képviselőit. Pedig öntudatra ébredés és megfelelő megszervezés esetén

a magyar városok polgársága hatalmas tömegerőt képviselne.

Az ország lakosságának majdnem harmadrésze városi lakos.

Hogy eddig a magyar városok között a közös városi érdekek védelmére és a városok akaratának érvényesítésére nem alakult ki véd- és dacszövetség, annak az az oka, hogy

az egyes magyar városoknak egymástól elütő színezetű lelke

van. Más az esztergomi, más az egri és ismét más a kecskeméti lélek, amit mindenki megállapíthat, ki huzamosabb ideig tartózkodik valamelyik városban. Egészen más a Székesfehérvári lélek, melyben 35 királyi koronázás emléke dereng, mint a debreceni, mely arra büszke, hogy ott detronizálták a Habsburg-dinasztiát. Ugyanilyen távolság választja el Pécs lelkének derűjét a nagykőrösi lélek szürke komolyságától. A különbségek következtében a legtöbb város

csak a saját bajait és problémáit

látja és azt gondolja, hogy egy miniszter vagy államtitkár országgyűlési képviselő magas összeköttetései segítségével rövidesen ő lesz az első a magyar városok sorában.

Ez a felfogás teljesen téves. A városoknak közös bajaik vannak, ezeket a bajokat csak általános, minden városra kiterjedő módszerekkel lehet orvosolni.

Minél kisebb egy város, annál valószínűbb, hogy benszülött polgársága legfontosabb feladatának tartja *a bevándorlók elleni élet-halál harcot.* Csongrád a csongrádiaké, hirdeti *ez a vicinális Monroe doktrina* és van város, mely hajlandó minden bújtbaját annak tulajdonítani, hogy *benne néhány »jöttment« vezető állásba került.*

Akik így vélekednek, jöjjenek velünk a Magyar Közigazgatástudományi Intézetbe, ahol *Magyary* professzor nekik is szívesen megmutatja azt a térképet, mely *világosan elárulja a benszülött és bevándorolt rétegek szerepét a városfejlesztésben.*

Erről a térképről állapítottuk meg, hogy a magyar városok, a »jöttment-kérdés« szempontjából 4 csoportba oszthatók.

14 olyan városunk van, ahol a lakosság túlnyomó többsége benszülött. Ezek Csongrád, Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hódmezővásárhely, Jászberény, Karcag, Kiskunfélegyháza, Kisujszállás, Makó, Mezőtúr, Nagykőrös, Szentes, Túrkeve, Hódmezővásárhely kivételével mindegyik megyei város.

Nincs közöttük egy sc, mely virágzó iparral vagy kereskedelemmel dicsekedhetne.

21 városunk van 50—75% benszülöttel. Ebben a csoportban *5 törvényhatósági város:* Baja, Kecskemét, Sopron, Szeged, Székesfehérvár szerepel. Az idetartozó *megyei városok* a következők: Békéscsaba, Cegléd, Eger, Esztergom, Gyöngyös, Gyula, Kalocsa, Kiskunhalas, Kőszeg, Mohács, Nagykanizsa, Nyiregyháza, Sátoraljaújhely, Szekszárd, Szolnok és Vác. Ebben a csoportban is vannak csendesen álmodó falu-városok, de ez a csoport mégis

sokkal több fogékonyságot árul el a fejlődés és haladás iránt,

mint az előző.

A városok harmadik csoportjában *a lakosok többsége bevándorolt,* mert a helybeli születésűek aránya csupán 25—50%. Ide tartozik: Budapest székesfőváros, a törvényhatósági városok közül: Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs és 11 megyei város: Balassagyarmat, Budafok, Kaposvár, Pápa, Rákospalota, Salgótarján, Szentendre Szombathely, Ujpest, Veszprém, Zalaegerszeg.

Fejlődő és haladó városok, virágzó iparral és kereskedelemmel.

A negyedik csoportba azokat a városokat sorozzuk, ahol a helybeli születésűek aránya 25%-nál kevesebb. Ezek az utolsó évtizedekben támadt leginkább pestkörnyéki helységek: Kispest, Komárom, Magyaróvár, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc.

Ez a felsorolás *egészen mást* mond a jöttmentek és benszülöttek városfejlesztő értékéről mint a mai kisvárosi közfelfogás. Hogy azonban ne mondjunk nagyon sokat, *Magyary* professzor megállapításával zárjuk baragolásunknak ezt a fejezetét: »Ez a réteg — t. i. a helybeli születésűek — *kevesebbet látott, kisebb igényű, haladásra rehezebben kapható,* mint a többi és ez szükségképpen kihatással van a városfejlesztés lehetőségeinek és ütemének megállapítására«.

Egyesek felfogása szerint a városok fejlődése és az ott lakó zsidók száma között *bizonyos párhuzam* állapítható meg. A zsidóság ugyanis szerfölött érzékeny a gazdasági konjunktúra hullámzása iránt és olyan városokban tömörül, ahol a megélhetési viszonyok a legkedvezőbbek.

Mennyiben igaz ez az állítás, most nem kutatjuk, de érdekesnek tartottuk megemlíteni azért, mert a magyar városok nagyobb felében az utolsó 30 esztendőben

a zsidók számának csökkenését

lehet megállapítani.

A 24 magyar város, ahol a zsidók száma 1900 és 1930 között csökkent, a következő: Esztergom, Kőszeg, Veszprém 46, Kisujszállás 43, Turkeve 35, Mezőtur 32, Szentes, Jászberény 30, Nagykőrös 29, Baja, Hódmezővásárhely 26, Sopron 23, Zalaegerszeg, Nagykanizsa 22, Pápa 21 Kecskemét, Eger 20, Gyula 15, Székesfehérvár 12, Hajduszoboszló 10, Cegléd 6, Szeged 5, Kiskunfélegyháza és Sátoraljaújhely 2% csökkenéssel.

18 magyar városban ellenben ugyanazon idő alatt a zsidók száma jelentékenyen emelkedett. Ezek a városok: Nyiregyháza 70, Debrecen, Győr 62, Ujpest 55, Hajdunánás 47, Szombathely 32, Miskolc 27, Makó 25, Hajduböszörmény 18, Budapest és Kiskunhalas 10, Gyöngyös 9, Kaposvár 8 Szolnok 7, Karcag, Szentendre és Vác 3, Pécs 1%-nak megfelelő szaporodással.

Természetesen a zsidók számának eltolódásánál figyelembe kell vennünk az utolsó évtizedek szaporodása mellett

az összlakossághoz való viszonyukat

is, mert enélkül hamis képet nyernénk. Az erre vonatkozó adatok szerint 100 lakos közül zsidó Sátoraljaujhelyen 25, Budapesten 20, Miskolcon 18, Balassagyarmaton és Ujpesten 17, Pápán 12, Győr városában 11, Gyöngyösön, Nyiregyházán, Szombathelyen 10, Debrecenben, Kaposváron, Nagykanizsán és Vácon 9, Zalaegerszegen 8, Pécsett, Egerben, Pestszenterzsébeten és Rákospalotán 7, Baján, Székesfehérváron, Hajdunánáson, Makón, Pestszentlőrincen, Salgótarjánban 6, Sopronban, Békéscsabán, Kispesten, Szolnokon, Veszprémben 5, Szegeden, Kalocsán, Karcagon, Mohácson, Szekszárdon 4, Esztergomban, Gyulán, Hajduböszörményben, Hajduszoboszlón, Kiskunfélegyházán, Komáromban, Szentendrén 3, Hódmezővásárhelyen, Kecskeméten, Budafokon, Cegléden, Jászberényben, Kiskunhalason, Kisujszálláson, Kőszegen, Magyaróváron, Mezőtúron, Nagykőrösön, Szentesen, Turkevén 2, Csongrádon 1.

Most, mikor a zsidóság gazdasági térfoglalását törvénnyel szabályozzák, a fenti jelenség megszűnik, de a multra vonatkozólag mégis sok tanulságot rejt magában felsorolásunk, melynek alapján megszerkeszthetjük hazánk *kereskedelmi konjunktúra térképét.*

Rheumatikus fájdalmaknál,
idegfájdalmaknál, fejfájásnál, ízületi- és tagfájdalmaknál, valamint meghűléses betegségeknél, gyorsan és biztosan hatnak a Togal-tablettak. Orvosok ezrei ajánlják a Togal-t, tehát Ön is bizalommal vásárolhatja. Tegyen meg ma egy kísérletet. Kérje kifejezetten a kiváló hatású Togal-t. Teljesen ártalmatlan. Minden gyógyszertárban P 1.60.

Kassa városa összegyüjti az összes Rákóczi relikviákat

Beszélgetés Pohl Sándor polgármesterrel másfél esztendő eredményeiről

Kassa, december 24
(A Pest tudósítójától)

Másfél éve vezeti a felszabadult Kassa közigazgatását *Pohl* Sándor polgármester. Másfél év alatt nemcsak kitűnő közigazgatási szakembernek ismerték meg a kassaiak, hanem melegszívű, minden kassai fájdalmat megértő és átérző, széles látókörű, jövőbelátó vezetőnek is. *Előszobája állandóan zsúfolt.* Mindenki nyugodtan vár, mert tudja, hogy a polgármester *a város legelfoglaltabb embere*, aki kora reggeltől késő estig dolgozik. *Mindenkit fogad, mindenkit szivesen lát.*

A *Pest* kassai tudósítója *három kérdést* intézett hozzá. Az első: Mit tart másféléves kassai polgármestersége legértékesebb eredményének? A polgármester így felelt:

— Legértékesebbnek *a státus rendezését* tartom. Sikerült csaknem *ezer tisztviselő és alkalmazott, tehát ennyi család életszínvonalát megjavitani és biztos alapokra fektetni.* Amikor idejöttem, csak a fogalmazási tisztviselők voltak kinevezve. Azután elértem, hogy megtörtént a központi tisztviselők és egyéb alkalmazottak kinevezése, majd az üzemi tisztviselők és alkalmazottak státusának rendezése. Nagy eredmény ez, hiszen a közmüvek alkalmazottai is azt mondották:

amit nem tudtunk elérni a csehek alatt tizennégy évig, azt elértük a magyar vezetés alatt néhány hónapon belül.

Sikerült a városháza kérdését is megoldáshoz juttatni, az eddigi 90 szoba helyett *170 szobában dolgozhatunk.* A közönségnek is nagy könnyebbség, hogy a különféle városi hivatalokat nem négy-öt utcában kell felkeresnie, hanem

mindent egyetlen épületben

talál. Ha Kassa másfél óváról beszélünk, lehetetlen meg nem emlékeznünk arról, hogy a napokban avatjuk fel az *Egészségházat*, átadunk *73 kislakást és egy bölcsődét* a belügyminiszter és *Johan* államtitkár úr személyes megjelenése mellett. Ezeknek felállítását a kormányzat támogatásának köszönhetjük, a zöldkeresztes védőnőképző intézet felállítását szintén. Mindez bizonyítéka annak, hogy menynyit köszönhet Kassa a magyar kormánynak. A legnagyobb hálával kell megemlékeznünk

a főváros közönségének és polgármesterének áldozatos segitéséről

is. Még *a csak szégyenoszlop lebontásának költségeit is* túlnyomórészt a főváros fedezte. A 400 személyes bankói üdülő felállításával eltéphetetlen kötelékek keletkeznek a főváros és a Felvidék fővárosa között. Az üdülő két részletben épül fel: 1941-ben 180 személynek, belátható időn belül a másik rész is felépül.

(A polgármester nem hajlandó elismerni több eredményt. Az ujságírónak azonban kötelessége megállapitani, hogy *más fontos és értékes eredményeket* is felmutat Pohl Sándor. Hogy egyebet ne mondjunk, Kassát is végzetes árvíz fenyegette a nyáron. Csak a polgármester és munkatársai lelkiismeretes elővigyázatosságának, idejében megtett intézkedéseinek köszönhető, hogy *elmult az árvizveszély.*)

Második kérdésünk: *Mi a közeljövő legfontosabb munkaterve?*

— Erre a kérdésre először is a legkedvesebbel válaszolok.

Jövőre áll a cseh vandalizmus által ledöntött honvédszobor

és hirdeti a kassai vörössipkások emlékét. További legfontosabb munkatervem: Kassa utainak, tereinek rendezése, új vágóhid és vásárcsarnok épitése. Szociális téren részletes tervünk van. A város áldozatkészségével és a kormányzat támogatásával *biztositjuk a munkanélküliek foglalkoztatását.* Feladatomnak tekintem

valamennyi Rákóczi-relikviának Kassán való egybegyüjtését,

Rákóczi Ferenc egykori székházának restaurálását is.

— Mi volt polgármester úr *legkedvesebb élménye* a másfélévi kassai működése alatt? — tettük fel a harmadik kérdést.

— Nehéz erre hirtelen válaszolni. Most egy apróság jut az eszembe. Hozzám jött egy fiatal szőke gyerek, negyedik gimnazista: *Soltész* Misi. Könnyes szemmel a következőket mondotta: »Özvegy édesanyám *hetek óta kórházban fekszik.* Nem tudjuk fizetni a lakbért. Mi lesz velünk, ha édesanyám gyöngén, betegen ki is jön a kórházból?« Megsajnáltam a gyereket, felvettem *szellemi szükségmunkásnak és mint családfentartót alkalmaztam.* Azóta is itt van a városházán, *boldogan dolgozik.* Ha meglátom, úgy érzem, hogy ez volt egyik *legkedvesebb kassai élményem.*

És amikor *Pohl* Sándor polgármester nap-nap után újabb tanujeleit látja a kisemberek növekvő hálájának, ragaszkodásának és bizalmának, megelégedéssel állapithatja meg, hogy érdemes Kassáért dolgozni.

Forgách Géza

Carol érdekében Tilea volt londoni román követ akciót kezdett Amerikában

Zürich, december 24
(A Pest külön tudósítójának telefonjelentése)

Tilea volt román miniszter, a londoni román követség volt vezetője levelet intézett amerikai barátaihoz, akiknek figyelmét felhivja arra, hogy

Károly román király élete állandó veszedelemben forog.

Tilea szerint a volt román királyt, mikor Spanyolországba menekült, Serrano Suner akkori belügyminiszter utasítására a Hotel Andaluziában internálták. A román király Sunerhez fordult, hogy szüntesse meg az internálást.

Hivatkozott arra, hogy a spanyol polgárháború alatt a madridi román követség volt az, amely menedéket nyujtott Sunernek és megmentette őt a vörösöktől. Tilea szerint semmi ok sincs arra, hogy Károly exkirályt szabad mozgásában gátolják és ezért

amerikai barátainak segitségével akciót kezdett, hogy a spanyol hatóságokat rávegye, engedjék meg Károly királynak a Portugáliába való utazást.

Tilea közli még, hogy Károly már Spanyolországba érkezése után kijelentette, hogy a háború alatt nem fog politikával foglalkozni.

W W.

BERLIN SZERINT

Halifax feladata megtalálni a féket, amely megállítja Angliát a pusztulás útján

Berlin, december 24
(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

Az angol kormány átalakitásával kapcsolatban mértékadó német helyen csak egész általános jellegű megjegyzéseket tesznek, amelyeket azután a sajtó kikerekit. Eden személyére nézve, aki ismét külügyminiszter lett, berlini hivatalos tényezők változatlanul fentartják azt az elutasitó magatartást, amelyet azelőtt is tanusitottak iránta. Leszögezik, hogy

Eden egyike azoknak, akiket a legnagyobb felelősség terhel a mostani háború felidézéséért.

Hogy ismét vele töltötték be a külügyminiszteri széket, ez annak bizonyitéka, — irja a Berliner Börsenzeitung — hogy »Londonban a miniszteri kinevezés egyetlen előfeltétele ma már az, mennyire hajlandó az idegen népek, sőt saját népének vérével is rablógazdálkodást üzni«.

Megjegyzésre méltó, hogy a birodalmi külügyminisztérium lapja szerint Londonban kettős reményt fűznek Eden külügyminiszterségéhez. Egyfelől azt remélik, hogy sikerül megjavitania az angol-szovjetorosz kapcsolatokat, másfelől határozottabb magatartást mutat majd Japán felé.

Lord Halifaxnak az angol kormányból való távozásával összefüggésben a Deutsche Allgemeine Zeitung részletesen lepergeti az 1938-as müncheni értekezlet eseményeit és megállapitja, hogy »most már kihajózták a londoni háborús kormányból az utolsó müncheniста politikust is«.

Washingtoni nagykövetté való kinevezéséről pedig azt irja ugyanez a lap, hogy

lord Halifax missziója: »megtalálni azt a féket, amely megállitja Angliát a pusztulás felé vezető úton. Ez a fék pedig az Egyesült Államok segitsége«.

Eden utóda, Margesson kapitány — irják a lapok — Churchill és Eden mellett a harmadik fő háborús uszító. Most, Eden távozása után — hangoztatja a »Deutsche Allgemeine Zeitung« — az angol propaganda Eden hadügyminisztersége legnagyobb sikerének az egyiptomi és libiai angol offenzivát állitja be. Csakhogy ez »tipikus presztizs-hadjárat«, amely nagyon jól beleillik az Eden által annyira kedvelt »személyes reklámcélokat szolgáló cselekedetek sorába«.

Otto von Heydebreck

DADA
szivarkapapir
és
szivarkahüvely

SELYEM LISZT, ARANY MÉZ, EZÜST MÁK

Írta: BAKOS ÁKOS

Ünnepi cukrászdánk eleje.
szentesti vacsoránk teteje
a mézes guba volt. Istenem.
formáját, ízét nem feledem.

Anyám a receptjét valahol
elleste magának ott, ahol
láng a liszt, kék a mák, szín a méz.
Anyám az égből most idenéz.

Anyjuk kalácstészta kelesztve,
dagasztva, tejjel felesztve,
kinyújtva felnyesve kockákra,
kockákból labdákká formázva.

Az anyám fehér, kis tenyere
simogatásából serege
született a kicsi labdáknak,
játékok angyalok hadának.

Kemencénk mélében rőzseláng
lobogott, mint piros ispiláng.
Hamuja nem szürke, égszínkék,
füstje sem fekete, ezüstkék.

Megpirult mint piros marcipán
az a sok kis labda valahány.
Mind kis piros alma, ropogós,
egymáshoz ütődve kopogós.

Volt egy nagy fazekunk, címeres,
belül sárga, hasa vasderes,
szájánál kicsorbult cserepe,
de maradt gölöncsér remeke.

Lábas forró víz a tűzhelyen,
ezüstös, mint a fehér selyem.
Anyám a cukrot nem spórolta,
előbb is marékkal tódotta.

Minél édesebb legyen a lé,
amely kerül a gubák fölé.
Egyik sor guba a másikon,
behintve vastagon mákoson.

Mákágyban a gubaregiment
szomjas volt, aki fent, aki lent
hevert a nagy mázas ölében,
mint purdék az anyjuk ölében.

A fazék jóízűn mosolygott,
hallva a cuppogó fajzatot,
látva szertelen dagadásuk,
ölelős egymásba omlásuk.

Jaj anyám, el ne hogy felejtsem,
szemeddel drága nefelejcsem
integetsz: hol hagytam a mézet,
Erzsébet királynés bögrédet.

Királyné bögréje mézbögre,
királyné arcának két gödre
mosolygott a bögre oldalán,
ahogy csurrant a méz szaporán.

Selyem liszt, arany méz, ezüst mák,
Ki süt még egyszer nekem gubát?
Ize még most is az inyemen,
emlékét könnyezve nyeldesem.

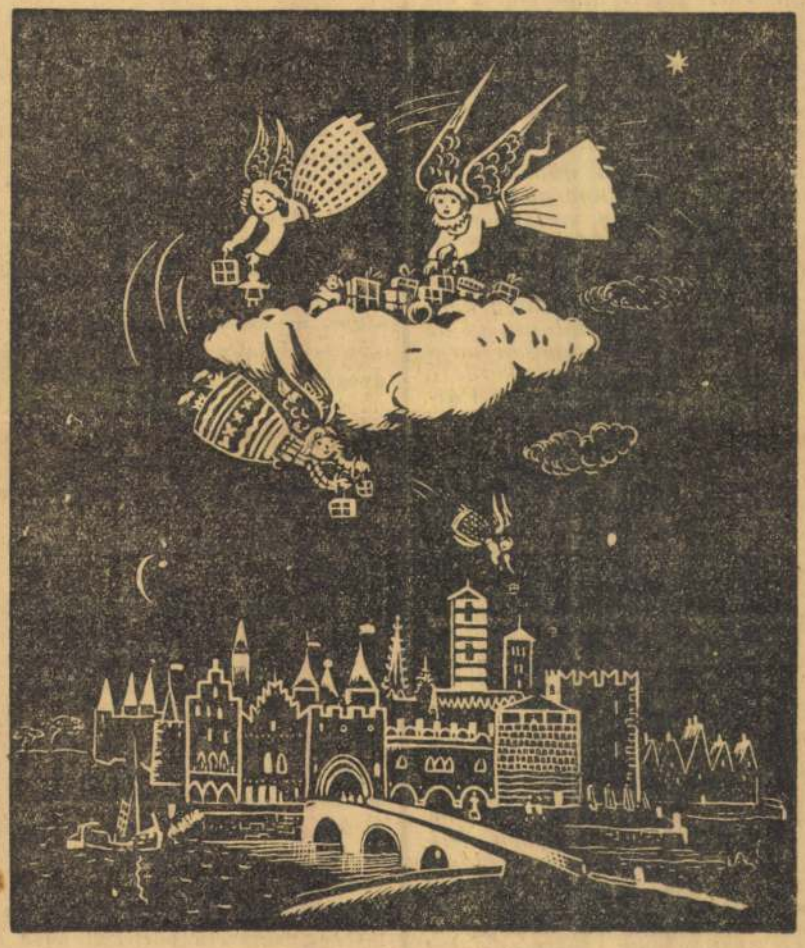

(A Tamás-galéria gyűjteményéből)

AMERIKA nem szállíthat nagyobb expedíciós hadsereget a tengeren túlra

Amerika tehát belépett a hadviselők sorába. Javában forognak már annak az óriási gépezetnek a kerekei, amelynek működését egy hét pecsét alatt őrzött, *32 oldalas könyvecske szabályozza.* Ebben a kis könyvecskében fektették le az Egyesült Államok hadserejének vezetői a *mozgósítás egész rendszerét.* Felállították már a sorozóbizottságokat is, még pedig úgy, hogy *az Egyesült Államok minden 30.000 lakosára egy-egy bizottság jusson.* Ebben a pillanatban 6400 bizottság működik már és ezek válogatják ki az alkalmasokat az alkalmatlanok tömegéből.

Különböző korosztályok szerint csoportosítja a 32 oldalas könyvecske az Unió lakosságát. Az eddigi sorozások és különböző próbák alapján megállapították, hogy az Egyesült Államokban *12 millió ember esik a 21—30 évesek csoportjába, azonban ezek közül csak 3 millió katonára számíthatnak.* A 18—21 évesek között aránylag jobb a helyzet, mert igaz, hogy csak 3 millió fiatalember esik ebbe a csoportba, azonban *ezek közül 2 milliót bármikor behívhatnak katonai szolgálatra.* A harmadik csoportba a 31—41 évesek tartoznak. Ez a legnagyobb csoport, mert 13 millió embert tartanak nyilván ebben a kategóriában, azonban itt a legtöbb az alkalmatlan is, úgyhogy Washingtonban *mindössze 2 millió katonára számítanak ebből a csoportból.*

Mindent összevéve tehát, az *Egyesült Államok 7 milliós hadsereget tudnának felállítani, ha 18-tól 45-ig minden fegyverforgatásra alkalmas amerikait beöltöztetnének.* Ezeknek a behívása sem történhetik meg természetesen egyszerre, mert erre az Egyesült Államok nincsenek felkészülve. A Washingtonban gondosan őrzött mozgósítási tervezet *havonkint 333.000 újonc behívásával számol.* Ez annyit jelent, hogy *mához egy esztendőre is csak 4 millió embert hívhat be Amerika,* a 7 millió besorozott férfi közül.

A washingtoni hadügyminisztérium az első világháború keserű leckéje után látott hozzá a kötelező katonai szolgálaton alapuló mozgósítási rendszer kidolgozásához. Amikor 1917-ben Amerika hadatüzent Németországnak, olyan nagyszabású propagandába kezdett a washingtoni kormány, amilyenre azóta sem volt példa a világon. Az amerikaiak mesterei a reklámnak és képzelhető, hogy *nem volt olyan eszköz, melyet meg ne ragadtak volna az önkéntesek toborzására.* Az eredmény azonban még így is lesujtó volt. A hetekig tartó óriási propaganda-hadjárat eredményeképpen — mint most már elárulják Washingtonban — *mindössze 86.000 amerikai »hazafi« jelentkezett az első hónapban* és az önkéntesek jelentkezése egyre csökkenő tendenciát mutatott.

A helyzet kétségbeejtő volt, hiszen Amerikának három és félmillió katonára lett volna szüksége már 1917-ben is. Ekkor jelentkezett egy fiatal lovaskapitány, aki teljesen kész mozgósítási tervezetet mutatott be Washingtonban. Ezt a fiatal lovaskapitányt Hugh S. *Johnson*-nak hívták.

Tervezetét, amely az általános hadkötelezettségen alapult, Wilson elnök és kormánya kénytelen volt elfogadni. Hugh S. *Johnson* nyomban munkához látott és négy nap mulva a legapróbb részletekre is kiterjedőleg kiadta rendelkezéseit.

Hugh S. *Johnson* azóta tüneményes karriert futott be. A fiatal lovastisztből rövidesen tábornok lett és a *háború után hosszú ideig hadügyi államtitkár volt.* Nincs Amreikában katonai szakértő, aki jobban ismerné Amerika fegyverbeállításának súlyos problémáit és nincs, aki nála jobban tudná, hogy mit jelentene egy amerikai expedíciós hadsereg tengerentúlra való szállítása és utánpótlása. Hugh S. *Johnson* a világháború alatt, mint vezérkari tiszt, alaposan megtanulta a leckét és tapasztalataiból bátran levonta a következtetéseket is, amikor *a mostani háború kitörésekor az amerikai elszigetelődés híveinek táborához csatlakozott.*

A tábornok Amerika egyik legtekintélyesebb folyóiratának, a *Current History*-nak 1939 decemberi számában hallatlanul érdekes cikket írt Amerika esetleges hadbalépésével kapcsolatban. Cikkében megírta, hogy a washingtoni hadügyminisztérium számításai szerint, *a gépek mai háborújában minden egyes katonának a szállításához 12 tonnányi hajótérre van szükség.* Ez tehát annyit jelentene, hogy *ha Amerika hétmilliós hadseregének csupán a felét is akarná harcbadobni Európában, ahhoz 42 millió tonnányi hajótérre lenne szüksége, márpedig a jelen pillanatban az egész világ egyesített kereskedelmi flottája is messze elmarad e mögött a szinte csillagászati szám mögött.*

Kisebb hadsereggel semmit sem érne el Amerika és ma azt sem ismételhetné meg, amit a világháborúban csinált: nem tudná lassan és fokozatosan átszállítani az európai kontinensre a csapatait, mert nincs hol partraszállania, *kisebb erőket pedig a résen álló német hadsereg nyomban felmorzsolná.*

Johnson tábornok a *Current History*-ban megjelent cikkében elmondja azt is, hogy a világháborúban, amikor még nem játszottak a tankok, repülőgépek és ágyúk olyan nagy szerepet, mint ma: *az amerikai expedíciós hadsereg minden egyes katonájának napi 20 kilogramm utánpótlásra volt szüksége.* Az első világháborúban az egész világ kereskedelmi flottája az amerikai utánpótlás rendelkezésére állt és nem volt csak egyetlen hadszíntér: Franciaország — nem is beszélve arról, hogy Amerika és Anglia a tengerek abszolút urai voltak — ám *még így sem tudta Amerika ellátni az utánpótlást.* Johnson tábornok megállapítja cikkében, hogy *az amerikai expedíciós hadsereg szükségleteinek több mint 40 százalékát a helyszínen kellett beszerezni* és erre természetesen ma még álmában sem gondolhatna Amerika. Igaza van Hugh S. *Johnsonnak,* amikor megállapítja, hogy *a mostani világháborúban nagyobbszámú expedíciós hadsereg szállítása a tengeren túlra matematikai képtelenség.*

Amerika legkiválóbb katonai szakértője ebben az 1939 decemberében megjelent cikkében nem számolt még Japán beavatkozásával. A felkelő nap fiainak csendesóceáni óriási sikerei felmérhetetlen jelentőségűek és kétségtelen, hogy ezek a tüneményes sikerek, az egész háború sorsát döntően befolyásolták. A magáratalált Európának azonban Amerika legkiválóbb katonai szakértőjének tanubizonysága szerint, *még enélkül sem kell komoly amerikai expedíciós hadsereg felbukkanásával számlonia.*

Lovik Károly

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Karácsony az erdélyi gyorsvonaton

A TÁJ már szunnyad, a tájak mély és fenséges közönyével alszik a tejes köd alatt, amely puhán áramlik az ég sarkai felől s fent, ahol még éri a téli nap, bolyhosan csillog, mint a bárányszőr. Ez már Erdély, a tágas és baráti bihari lapály a hegyek védett öblében, olyan barnán pihen, mint egy nagy, álmos állat, amelyet az imént terített le a tél. A vonat nem is a földön röpül, inkább a köd hullámain s az ablakok fénye lefelé hullik, mintha mélység felett járnánk, az üvegen a gőz halvány és viaszos mázolmánya, mögötte Erdély, a téli alkonyat fátylai között, mint egy látomás. Ez az a perc, amelyben az utas elfordul az ablaktól s a semleges szemlélődők méla mosolyával a fülkébe pillant, e rohanó akváriumba s szemügyre veszi útitársait. A perc megejtő és kalandos. Hét arcél himbálózik a sárga fény alatt, hét idegen arcél figyeli egymást már órák óta, merev és közömbös pillantással, hét utazó ember, aki Erdélybe tart 1941 karácsonyán. Az utas, aki rendszerető és kutató lélek, már régen osztályozta, elnevezte és kipuhatolta őket, mert mestersége megtanította erre az érdekes játékra. Szemben, háttal a menetiránynak ül »a főispán« — nem is lehet más, legfeljebb alispán valamelyik Erdélyi vármegyében. Arca cserépszínű, bajsza hollófekete, haja deres, mint a hülő acél. Mellette a fiatal tiszt, sudáran ül és elegánsan, olyan keményen és büszkén, mintha karusszelt lovagolna, aztán az idős házaspár. Itt meg kell állni egy pillanatra. Ezek egyszer menekültek innen s most utaznak először vissza, futó látogatásra egy erdélyi kisvárosba, ahol jegyesek voltak, ifjú házasok, ahol az első gyermekük született. Az utas majdnem kimondaná a férj foglalkozását, árvaszéki ülnök lehet valahol a Dunántúl s egyszer menekült, talán éppen ezen az útvonalon. Elképzeli az utas egy lakályos hivatali szobában, jóságos, mesebeli pápaszemmel, amint felemeli a ceruzát és koppant, mintha e láthatatlan, erélyes ponttal megpecsételne valamit. Az ötödik hivatásos utas, az a gyakorlott szakértő, aki keztyűjét csak abban a pereben húzza fel, amikor a gyorsvonati kocsiból átlép az étkezőbe a kicsiny vashidon, mert tudja, hogy ott szivárgó korom van. Most, megkésve és sietve felkeres egy rendes erdélyi fürdőt, ahonnan panaszos levelet fog írni a napilapoknak. A kísérlet most kezdődik, amikor távol, koromfeketén, valami villogó fénnyel feltűnik a Királyhágó. Most pillant fel a fiatal hölgy, aki egy olasz pedagógiai folyóiratból olvasott, arca kipirult. Ez most érkezik először, kezdő még, felhevül a sötét és megejtő látványtól, hogy az éjszakából előlép a Királyhágó, fedetlen fővel, mint egy öreg béres vidéki állomásokon, éjjel. A hetedik utas elaludt, az már ismerős erre, kolozsvári kereskedő lehet, üzleti úton volt s hivatásosan alszik, műgonddal és meggyőződéssel. Aztán az első visszhang átrezzen az üvegen, a sziklafalak verik vissza a csattogást, a főispán csippent a szemével és kimondja a varázsszót: Csucsa következik.

A KIRÁLYHÁGÓ dübörög hát az ablak alatt, a kanyargó sziklameder, amelynek alján szerényen és feketén folydogál a Sebeskörös, néha süket alagútak vijjognak kívül s fent szél fújhat, valahogy érezni a sötétség lassú háborgásából, amely habzik, mintha vernék. Pontosan ez az érzés, az utas feljegyezte, amikor megszólal a fiatal hölgy és megkérdezi, csak úgy az egész kocsitól, hogy Váralmás felé jár-e az autobusz?

— Váralmás? — ismétli a főispán s egy percre morcolja a szemét — Váralmás felé van csatlakozás.

A szónak, az erdélyi falu nevének étel íze van, összefoglaló vacsora íze, nyilván az »almás« teszi ezt, amelyről piték jutnak az eszünkbe s erről az erdélyi karácsony ízei. Most minden arcon a lakoma fénylik, mint egyfé.e titkos, lelki vetület, amelynek képletét megoldotta a főispán azzal, ahogy kétszer kimondta: Váralmás. A képzelet és az emlék világából étrendek kísértete suhan vissza és letelepszik az arcokra. A fiatal tiszt kolozsvári lucskos káposztára gondol dagadóval, a főispán tűzdelt fácánra körtekompóttal, az ülnökék — egyszerre — diószpatkóra, amelynek hajtásánál kiforr a töltelék. A hivatásos utas azon töpreng, hogy a homoródi penzióban mit adnak a bélszínhez, feltéve, hogy egyáltalán lesz bélszín? — s a fiatal hölgy aki tanítónő lehet Váralmáson, az újonc képzeletét a flekken izgatja hevesen. Aztán a főispán, aki könnyedén, mintha csak megyegyűlésen elnökölne, átveszi a szót és kimond egy újabb varázsszót, megfontoltan azt mondja: Szép a karácsony Erdélyben.

KARÁCSONY ERDÉLYBEN, mondja az utas engedelmesen és ünnepélyesen belebódul a varázslatba, amely elborítja a kocsit, mint egy jótékony gázfelhő, az arcok és szájszegletek megédesednek, mintha túl lennénk az étkezésen, csak a nyelv alatt lappangana még a mogyoró íze és elmosolyodunk. Csend van, az utas újra figyel és olvas az arcokból az erdélyi gyorson, karácsony előtt. A főispán arcán fényesebb lesz a cserépszín, szeme megcsillan s feltűnik benne egy vadászat, hóporos erdőben, amelynek kopaszságát jeges fésűvel bogarássza a tél, avval a roppant, üveges csenddel, amelyben meghallik a mókus szusszanása az ágak hóna alatt s a tűlevelek halma olyan a hó alatt, mintha behavazott sündisznók hevernének szanaszét megfagyva. Az ifjú tiszt a hegyi garnizonra gondol, amely hegyoldalban épült, a nap lángoló sárgán süti a lejtőket, ahol lila és porzó nyomokkal suhan alá a sitalpas járőr. A házaspár szemében — egyszerre ezúttal is — egy kerek tér merül fel, öreg házakkal, távolabb egy templom, világos ajtókkal, fenyőszagú és bundaszagú gőzzel, az éjféli mise, amelynek búgása sokáig ott reszket a tornyok fagyos hegye körül. Kinyílik a kapu s kijönnek rajta ők maguk ketten, kicsiny mécsessel s lépegetnek a hóban a templom felé. A hivatásos utas szemében is önmaga látszik, fanyar pózban a tükör előtt, amint fekete csokornyakkendőt köt és azon tűnődik, vajon érdemes-e estélyi ruhát ölteni vacsorához? A tanítónő tekintete még nem tiszta, egy lombard város ötlik fel benne, aztán áttűnik egy havas faluba, mint a filmen, egy naiv képeslap faluba, amilyen nincs. A képek olyan tisztán hullonganak az útitársakszeméből, hogy az utasnak csak le kéne hajolni, össze lehetne szedni az ülések alól.

•

A kísértés percében a vonat befut Csucsára.

A lámpafényben egy székely áll a szán előtt, amely a vékony havat karistolja, arcán ázsiai nyugalom és megemeli kucsmáját kissé az egész egész vonat felé, mintha ez lenne a tiszte, hogy kijöjjön késő este a csucsai állomásra és fogadja azt, aki hazajött.

Baróti Géza

Szenteste a tengeralattjárón

A német birodalomból érkező hírek szerint a hadvezetőség gondoskodott arról, hogy lehetőleg minden katona, legalább egy rövidke félórára részesülhessen a karácsonyeste szívet melengető hangulatában. Így a német támaszpontokról kifutó tengeralattjárók személyzete a nyilt tengeren ünnepli meg a szentestét. Mindegyik tengeralattjáró kicsiny karácsonyfát visz magával és december 24.-én, abban az órában, amikor a hadi helyzet engedi, leszáll a 60—70 méteres biztos mélységbe, a szakács karácsonyi vacsorát készít és áhitatos csöndben körülülik a ragyogóan feldiszített csöppnyi fenyőfát s meghallgatják a rádió karácsonyi műsorát. A benőséges ünnepség után pedig újra elindulnak a hadak útján.

— **Életbiztositás a legszebb karácsonyi ajándék!**

— **Hertzler:** *Orvos az országúton.* Ez a regény szakít azzal a komorsággal, amely az orvosregények legtöbbjét átlengi és csillogó, kacagtató humort ad. Voltaképpen nem is regény, hanem egy amerikai vidéki orvos naplója, aki éjjel-nappal járja lovaskocsiján a prériket és mindent az optimizmus rózsaszín szemüvegén néz és úgy elevenít meg, hogy a leggyászosabb eseményben is felfedez egy-egy csillogó pontot, amivel enyhíti feketeségét. Emellett kaland-kaland hátán zsúfolódik a fejezetekben, nagyszerű portréját adva az amerikai búzatermő vidékek életének. *Dante-kiadás.*

N. Lajosé a grafikai osztályon. Nagy Sándor a festőtechnikák, Lechner Jenő az építészeti tanszakon oktatnak szép eredménnyel. Külön kell megemlékezni Megyer Meyer Antal iparművészeti tanításának jóleső eredményeiről. Egy gazdag művészi intellektus sokrétű szelleme sugárzik e tantárgy oktatásából. A tervezésnek változatos lehetőségeit sajátítják el a növendékek. Nagy kérdés marad persze így is, vajjon a jövő nemzedék rajzoktatói számára elég-e az iparművészetnek ilyen papirostanulmányok útján való gyakorlata. S nem helyesebb volna-e ezt a feladatot az anyagok műhely-kultúrájában felnőtt művészekre bízni, aminek tanítása azonban már kívül esik egy képzőművészeti tanintézet keretein. A Műegyetem rajzi és tervezési tanszakain a növendékek szintén kollektív összefogásban mutatták be az utolsó években készült munkáikat. Sváb Gyula tiszta céltudattal vezeti őket az egyszerű stílusismereti és szerkezeti feladatokból a jelen élet legartisztikusabb munkáihoz. Mesterük kitűnő érzékkel kapatja rá növendékeit a magyaros műemlékek és a paraszti kincsek értékeinek felismerésére is. Talán csak az anyagok ismeretében mutatkozik még itt s amott érezhető hiány, amit azonban a gyakorlat fog helyrehozni. A kiállítás szemlélője örömmel állapíthatta meg, hogy néhány öröklött művésznév viselőjének menynyire vérében van a mesterség áhítata. Ifj. Benkhard Ágoston szép tapéta tervei, ifj. Szmrecsányi Ödön jótömegű, egyszerű uszodaterve, ifj. Telepy Gusztáv kissé Holzmeisterhatású épülete kedves ígéretei a jövőnek. De kívülük még egész sereg fiatal tehetség mutogatja az oroszlánkörmöket. Köztük Knitl Jenő gimnáziumi rendháza, Gózon Imre áruháza, Szabó Márton temploma, de legelsősorban Hack Győző nagyszabású tüdőszanatóriuma tesznek bizonyságot az építő tanszak izmos nemzedékéről. N.

• PÁLYÁZATOK •

A M. KIR. POSTA ZÁRTKÖRŰ BÉLYEGTERV-PÁLYÁZATÁNAK I. DÍJÁT társulatunk választmányi tagja, az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola ny. igazgatója, Helbing Ferenc m. kir. kormányfőtanácsos nyerte. A bíráló bizottság ezenkívül jutalomban részesítette Kövesdy Géza tervét.

Az 1, 2, 5 és 10 pengős bélyegeket a Kormányzó mellképe, illetőleg egész alakja fogja díszíteni.

Helbing Ferenc egyike a legkiválóbb bélyegszakértőknek, nemcsak Magyarországon, de a külföldön is és kitűnő rajzai feltétlenül a legelső helyen állanak.

Mint hirlik ez a bélyegsorozat nemsokára kibocsájtásra kerül s a bélyeggyűjtők gyűjteménye új szép bélyegcsemegékkel fog szaporodni.

KARCAG VÁROSÁNAK HADIEMLÉKMŰ PÁLYÁZATA. Karcag megyei város nyilvános pályázatot hirdet a világháborúban hősi halált halt fiai emlékének megörökítésére alkalmas emlékműre. A pályázat határideje 1937. évi május hó 15. Részletes feltételekért és minden más felvilágosításért a város polgármesteréhez kell fordulni.

• SZAKIRODALOM •

VADÁSZ ENDRE: HALÁLTÁNC. TÍZ RÉZKARC-EX LIBRIS. A SZEGEDI GRAFIKABARÁTOK KIADÁSA. 1936. Ötvenöt számozott példányban jelent meg a fiatal magyar rézkarcművészek legtehetségesebbjének exlibrisssorozata magyar- és külföldi műbarátok és gyüjtők részére. Milyen szép, hogy a gyüjtők szenvedélye lehetővé teszi ilyen munkák megjelenését, melyekben a magyar piac oly szegény. Az alkalmazott grafika, különösen a magyar könyvművészet sínyli meg kiadóink árpolitikáját olyannyira, hogy szépen illusztrált, nemes anyagon, könyvművészetileg kifogástalan kiállításban magyar könyv hovatovább máresak úgy jelenik meg, ha arra valaki személy szerint áldoz. Vadász művészete, technikai felkészültsége, friss látása még olyan súlyos, a grafikai művészet ormán haladó művészek által favorizált témánál sem hagyja cserben, mint a Haláltánc. Nagy bátorság e sorozat, melyet még tetéz az exlibrisek személyi megkötöttsége. Ezzel magyarázható az egyes lapok közötti nagyobb értékkülönbség. Dr. Lustig István exlibrise Vadász egyik legtökéletesebb rézkarca, Réthy Istvánné mély tragikómikumával külön helyet foglal el, míg Dr. Némedy Gyuláné Georg Gross szellemében a Hit, Szépség és Szeretet „Utolsó Itélet"-ét eleveníti meg. Bátor állásfoglalás, a művész humanista felfogásának gyönyörű bizonysága. R. K.

A RÉGI PEST-BUDA. OFFICINA KÉPESKÖNYVEK I. ÖSSZEÁLLÍTOTTA TRENCSÉNYI-WALDAPFEL IMRE. OFFICINA, 1937. Egy új könyvsorozat, mely régi mulasztásokat pótol és tátongó űrt hivatott betölteni. Ha elnézzük az első kötetet szellemi és képi tartalmát, boldogan sóhajtunk fel: „Él magyar, áll Buda még". Kultúrdokumentum ez, a mai szemléletnek megfelelő tálalásban, a régi Pest-Buda képe és élete a korabeli külföldi utasok szemlélődése és átélésének szemüvegén át. Milyen régen látták már a város szépségeit, életének különleges egyéni voltát, kultúráját, struktúráját. Míly jellemzők gróf Hofmansegg (1793) sorai a társadalmi rétegekről, a művészi életről, míly plasztikusak John Paget (1835) képszerű leírásai a rakpart épületeiről. És a könyvet illusztráló képek, gyöngyszemek. Ez a kultúrpropaganda igazi útja, a belső nevelés, régi értékeink feltárása a szélesebb közönség számára, művészi tálalásban, hozzáférhető áron. Ha a sorozat folytatása nem marad az első kötet mögött, úgy igen nagy eredményeket érhet el. R. K.

REKLÁMÉPÍTÉSZET. Új fogalom a reklámépítészet. A háborúelőtti világ alig ismerte. Az akkori kiállítási pavillonok a bazárnak és kioszknak keleties keverék-műfajai voltak. De a sok áruminta-vásár, mely a háborúutáni árukínálat jellegzetes eladóhelye lett, kifejlesztette a reklámépítészetet, az ő kérészéletének megfelelő anyagokból és az üzleti céloknak propagandaformáiban. Molnár József a fiatal építész-gárda tehetséges tagja a Tér és Forma kiadásában kis

Magyar Iparművészet
1937. 3.

füzetet jelentetett meg, melynek illusztrációit a saját reklámépületei s kiállítási fülkéi szolgáltatják. Egyszerű és tárgyilagos építmények ezek, mindig szem előtt tartják a kettős célt, az árusítás és a feltűnés szolgálatát. Főleg a budapesti árumintavásár adott alkalmat ily építészeti tevékenységre, de a külföldi versenyben is sikerrel állta meg Molnár a helyét. Az erős struktív szellem minden ilyen munkáján végig vonul és mutatja, hogy a legolcsóbb anyagokból is lehet egészen meglepő hatású vásári architektúrát teremteni, csak átérezze az építész a vásárterület kereskedelmi jelentőségét és feladatának korszerű kívánalmait. N.

ZAUBERWELT DES MEERES. (A TENGER VARÁZSVILÁGA) IRIS VERLAG A. G. KIADÁSA BERN. A berni Iris kiadócég fenti címmel bocsátotta ki legújabb kiadványát, amely méltán sorakozik a már megjelent kötetekhez. A víz titokba burkolt világát tárja fel benne. A víz a maga sajátos szépségével, titokzatos mélységeivel és varázsával mindig érdekes marad, ha félelmetes benyomást is kelt az emberben. Erről regélnek a selők-, vízikirályok-, tengeri szűzek-, nereidák- és egyéb chimalrákról szóló mesék és versek minden nemzetnél. Az embernek a tenger látszólag csak egy ellenséges elem, amelyben csak halálát lelheti. De ez az ijesztő és barátságtalan világ fantasztikus, hihetetlen formájú és színű teremtményekkel népes — oly bizarr formákkal, amilyeneket még a középkor a poklot ábrázoló festői sem voltak képesek kitalálni.

A könyv átlapozgatásánál oly gazdagságot fedezünk fel a teremtésnek, amely szinte lélekzetfojtó. Csodálatosan nagyszerű az, ami itt úszik, nyüzsög, lebeg, evez, tapogat, emelkedik és süllyed a tenger mélységeiben. Vízi szörnyek és állatok tömege hihetetlen, szinte váratlanul különösnél-különösebb alakban, színekben, elképzelhetetlen gazdagságában bukan elő. Az ember némán csodálkozik a természet e nagy fantáziáján és sajátos artisztikumán.

E művet mindenkinek ajánlhatjuk, aki a szépet szereti. Technikai kiállítása elsőrangú. A többszínű offsetnyomású illusztrációk a legtökéletesebb ismert eljárással készültek, úgyhogy az ábrázolt mintákat teljesen természethűen és pontosan hozzák le. H.

A TÉR ÉS FORMA LEGÚJABB SZÁMA. Az új krisztinavárosi leánygimnázium részletes képes ismertetésével vezeti be a Tér és Forma márciusi számát. Ezt hat fővárosi iskolaépület és a népligeti iskolai sporttelep ismertetése követi. Új Szent János- és Szent László kórház újabb épületei és a gyöngyösi közkórház konyhaépülete zárják a hatalmas képanyagot.

Igen értékes, saját felvételeivel gazdagon ábrázolt cikket írt e számban Gönyei Sándor a palóc falu építészetéről és életmódjáról. Ez az első része annak a hónapokra tervezett cikksorozatnak, mely a magyar falusi építészetet ismerteti s bizonyára nagyértékű okmánya lesz a magyar építészetnek.

Befejezésül a Városközpont-tervpályázat díjnyertes, illetve dícséretet nyert terveit ismerteti képben és írásban e lapszám, mely megint csak bizonyítékát adja művelődésünk magas fokának. Hiszen Németországtól keletre egyetlen ország építészetének sincs olyan magas színvonalú, tartalmas szószólója, mint a Tér és Forma, mely most már tizedik éve hirdeti a magyar építőművészet fölényét.

• TÁRSULATI • KÖZLEMÉNYEK •

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET LEGKÖZELEBBI SZÁMA. Ezúton is értesítjük igen tisztelt Tagtársainkat és Előfizetőinket, hogy a Magyar Iparművészet legközelebbi, 4. száma június hó második felében fog megjelenni.

A HÁZIIPAR JELENTŐSÉGE címmel tartotta meg Benkő Sándor főtanácsos, m. kir. háziipari főfelügyelő rendkívül nívós és tartalmas vetítettképes előadását az Országos Magyar Iparművészeti Társulat előadássorozatának negyedik előadásaként, az Iparművészeti Múzeum előadótermében.

Az előadót és az egybegyült, mintegy 300 főnyi közönséget a társulat propagandabizottságának elnöke, dr. báró Szalay Gábor államtitkár üdvözölte. A közönség soraiban ott láttuk dr. Soldos Béla főispánt, báró Splényi Istvánt, a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal osztályfőnökét, Szablya Frischauf Ferenc tb. alelnököt, az Iparművészeti Iskola igazgatóját, Ligeti Miklós és Seenger Béla kormányfőtanácsos alelnököket, Helbing Ferenc kormányfőtanácsos, bírálóbizottsági elnököt, Lakatos Arthur festőművészt, a kiállítási bizottság elnökét, Spolarich László igazgatót, Menyhért Miklós, Hosszú István, Urbányi Vilmos választmányi tagokat, a magyar háziipar és iparművészet legtöbb reprezentánsát.

Benkő Sándor, aki a magyar háziiparnak egyik legkiválóbb ismerője és aki a magyar háziipar színvonalának emelése, fejlesztése körül rendkívüli érdemeket szerzett, ezzel az előadásával is ezt a magyar nemzeti szempontból annyira fontos ügyet kívánta szolgálni.

Előadásában rámutatott arra a fontos tényre, hogy a háziipar útja kettős: Mindkét út igen nagy értéktermelést jelent úgy nemzetgazdaságunk, mint kulturánk szempontjából. Az egyik út: a magyar gazdaközönség önellátására való törekvése. A másik út: a magyar bel- és külkereskedelem részére termelő háziipar. A M. Kir. Iparügyi Minisztérium mindent elkövet, hogy a kettős cél érdekében minél több történjék, különösen a háziipari tanfolyamok szervezése terén, amelyek működése immár az egész országban érezteti üdvös hatását. Az első cél: a gazdacsaládok érdekeit kívánja szolgálni. Azokat kívánja jobb megélhetéshez és megerősödéshez vezetni, hogy szellemileg és anyagilag ellenállhassanak a szélsőségek erőszakának. A második cél: a háziiparral foglalkozó lakosság számára olyan munkaalkalom teremtése, amely a családot nem fosztja meg a keresetre szoruló anyától és nagylánytól, hanem számukra otthon-

LOSPORT

Jól sikerült a csütörtöki ügetőnap

Nagyjából meglehetős reális eredménnyel végződött a tegnapi ügetőnap. A fogadott lovak többnyire az élen mutatkoztak s ha nem is sikerült valamennyinek a győzelem, de az úgynevezett »kellemetlen emlékezetű« meglepetések ezalkalommal elmaradtak.

A *Nemzetközi* hendikepben *Kallinkának* végre sikerült *Csipkerózsával* a győzelem. Az általában *lassú kezdőnek* ismert kanca ez alkalommal váratlanul *gyorsan* talpon volt és egész úton végig vezetve, jóformán nem is engedett közel lovat magához. A nagy térhátránnyal induló *Galagonya* (Kovács F.) a célegyenesben szaladt fel a második helyre, míg a harmadikként végzett *Bob* (Marschall) pontosan a célban dugta be előbb a fejét az addig biztos helyezettnek látszó *Csalafintánál*.

A *Farkasmező* díjban *Cirkáló* az utolsó métereken verte meg a reás favorit *Ali* J.-t. A *Bajnok*-mén újabb sikeréért külön elismerés illeti *Kovács II*-t, aki a szeszélyes és ide-oda ugráló, hevesvérű ügetőből valószínű emberfeletti nyugalommal faragott megbízható versenylovat.

Szerencsétlen körülmények miatt szenvedett vereséget, jobban mondva futott helyezetlenül a *Csermely*-díjban, a favorit *Ficsur*. A start pillanatában *Little Winny* oly szerencsétlenül fordult meg, hogy *pontosan az iramodni készülő Ficsur elé került*. A favorit hajtója, *Kovács* János nyugodt fejjel elkerülte ugyan az esetleges összeütközést, a váratlan »*akcidens*« következtében azonban *a hevesvérű 4 éves megbolondult és többé nem lehetett nyugodt ügetésre szorítani*. A versenyt *Előkelő* (Nerhaft) nyerte meg, mely ez alkalommal *harmadik egymásutáni győzelmét aratta*.

A délután többi versenyszámát *Muki* (Zwillinger), *Ebredő—Eszter* (Baranyay), *Leo* (Mann), *Maya* (Simkó) és *Lila* (Kovács J.) nyerték.

Csizma helyett hosszú nadrág?...

Még a tavasszal történt, *Rakovszky* Iván, a BUE miniszteri biztosa elrendelte, hogy a versenyekben résztvevő hajtók az eddig szokásos hosszú fehér nadrág helyett bricseszt és csizmát tartoznak viselni. A külföldi mintára bevezetett új »egyenruha« kétségkívül *esztétikusabb* és — ha lehet ez esetben mondani — *mutatósabb* a fehér hosszú nadrágnál és a rendelet után egy-két nappal már valamennyi amatőrhajtó és tréner bricseszben és csizmában ült fel a sulkyra. (Igaz, hogy a gyors »berendezkedéshez« az *Ügetőverseny Egyesület* is hathatós segítséget nyujtott, amennyiben *Rakovszky* Iván vagy egy tucatnyi garniturát rendelt és azt az egyes hajtók között díjmentesen kiosztotta.)

A csizma és bricsesz ellen nem is volt és nincs is senkinek kifogása, — *a fagy és hideg ellen azonban van*. Már legalább is úgy az amatőr hajtóknak, különösen pedig azoknak a trénereknek, akik egy-egy versenynapon több futamban is hajtanak és így jóformán az egész délutánt a szabadban, a kocsin töltik. A trénerek most *azt kérik Rakovszky Ivántól, hogy a téli idényben engedje meg újból a hosszú nadrág viselését*. A szűk csizma és testhez szabott bricsesz ugyanis már a mai, alig egy-két fokos fagyban sem nyujt *semmi védelmet a hideg ellen* és a hajtók egy része már most reumatikus fájdalmakról panaszkodik. Ezzel szemben a hosszú nadrág alá megfelelő mennyiségű hosszú meleg ruhát is tudnak felvenni, ami valóban *szükséges akkor, amikor esetleg 10—15 fokos hidegben (ami a hajtás sebessége által fokozódik) kell egy-egy versenynapon órákat is a sulkyn meglehetősen mozdulatlanul ülve eltölteni*. Egyszóval a hajtók egészségük és testi épségük érdekében kérik vissza a hosszú nadrágot. — Csatlakozunk a kéréshez...

— **1941 végéig biztositva van Miskolc zsirellátása.** Miskolc város legutóbbi közgyűlésén *Tréky-Török* Andor főjegyző ismertette a polgármester jelentését, amelyből kitünik, hogy a téli ínségtevékenység során sikerült biztositani a szükséges közmunkákat elsősorban a leszerelt munkanélküliek részére; továbbá, hogy *Miskolc fa- és szénellátása, 1941 végéig zsirellátása is biztositva van.*

S P C

Válogatott fu ma tartja ut Zágr

Mind a két csapatot csak a

Futballválogatottaink cs törtökön délelőtt rendes időben indult Genovából, de csak nagy késéssel é keztek meg Zágrábba, miután útkö ben vonatuknak egy kis baleset volt: pályát elrontotta két előttük összeüköző tehervonat. Helyettük a horvát szövetsé a Spalatóban mérkőző magya ifjúsági válogatott csapato fogadta s látta vendégül.

Ma délután tartja utolsó tréning jét a válogatott mérkőzés színhelyén, a Gradjanski-pályán a válogatott ke ret, amelyen vitéz Ginzery Dénes futballkapitánynak és Tóth István szövet ségi trénernek alkalma lesz meggyőződni a játékosok egészségi állapotáról. Lázár, Polgár, Gyetvai és Kovács gyengélkedett Genovában s bár résztvettek az ott megtartott tréningen, a kapitány nem döntött a válogatott csapat összeállítása tekintetében, hanem azt Zágrábra halasztotta. Az sem lehetetlen, hogy még a mai válogatott tréning után sem fog dönteni, hanem csak a mérkőzés előtt ál-

Sportcsarnok nélkül:

A birkózás legnagyobb versenye a Golgota-uton, Budapest ökölvívó bajnoksága elmarad

A *Sportcsarnok* felépülését már *nehezen várja a magyar sportélet*. Téli sportjaink alig találnak versenyeik számára megfelelő helyiséget, vagy pedig kénytelenek *alkalmatlan helyiségekkel* megelégedni.

Birkózó-sportunk — amely változatlanul aratja egymásután nemzetközi diadalait — legnagyobb versenyét, *a szabadstílusú egyéni bajnokságot* először a Nemzeti Tornacsarnokban akarta megrendezni. Nehézségek keletkeztek azonban a csarnok megfelelő átépítése körül s ezért *az MBSz úgy határozott, hogy a versenyt ismét a MAVAG golgotaúti telepének nagytermében rendezi*. Tudjuk, hogy *ez a helyiség milyen kicsi* s a közönség legnagyobb része nem is lát jól.

A klasszikus versenyre *hatvanan neveztek*. A legjobbak: *légsúlyban* Móri—Tóth II—Imrei, *pehelysúlyban* Tóth I, *könnyűsúlyban* Ferenc—Gaál—Mihályfi—Böröczki, *váltósúlyban* Sóvári—Káli—Hunyadvári—Lenkei, *középsúlyban* Kovács—Czuczi, *félnehézsúlyban* Riheczki—Palotás—Tarányi—Vitális, *nehézsúlyban* Bóbis—Kósa.

Vasárnap akarta a MÖSz is megkezdeni *Budapest egyéni bajnokságait*, miután azonban teremhez nem tudott jutni, így a versenyt *el kellett halasztani*. Budapest bajnokságait valószínűleg *1941 március első hetében rendezik*, mint az áprilisi Európabajnokság válogató versenyét.

Megjelent az első statisztika: a vitorlásoké

A sportév végén egymásután számolnak be a sportházak működésükről és megállapítják a rangsort. Elsőnek a vitorlások készültek el statisztikájukkal, amely a következő képet mutatja:

1. Hungária 23 versenyző, 8789.33 pont. 2. Balatoni YC 23 versenyző, 6782.16 pont. 3. BSE 21 versenyző, 3625.15 pont. 4. KMYC 20 versenyző, 3016.93 pont. 5. Tihanyi YC 9 versenyző, 1877 pont. 6. MAC 11 versenyző 1589.53 pont. 7. Folyamőrség 402.17 pont. 8. Leventék 41.50 pont. A vitorlázásnak a mult évben 113 versenyzője volt.

Az egyéni statisztikában ismét a sokszoros bajnok, Heinrich Tibor vezet 2177 ponttal. 2. Kovács Béla 1710. 3. Halász Ervin 1734. 4. Jankovich István 1208. 5. Dr. Tuss Miklós 1024. 6. P. Nagy Sándor 1013. 7. Szénásy József 816. 8. Krayer Krauss A. 747 pont.

Pest, 1940. dec. 6.

MIKULÁS

VADÁSZ ENDRE FAMETSZETE

(Tamás-galéria)

Megjött a jó Mikulás!

Bizony, elfelejtettem feljegyezni, hogy ki volt akkoriban a sopronmegyei Csepreg község főtisztelendő plébánosa, csak annyit tudok, hogy megsárgult papiron, régi-régi matriculák mellett, 1741-ből keltezve imigyen szól az egyházi tilalom:

»Minekutána ősi időktől fogva tapasztaltatott, hogy némelyek a lakosok közül a Szent Miklós püspök napja előtt való estvéli vagy éjszakai időben, különféle öltözetekben és álarcokban járnak házról-házra, s a gyenge gyermekeket csufos figurákkal rettegtetik: keményen meghagyatik, hogy senki a lakosok közül ugy gyermekeinek, mint alattvalóinak ezentul meg ne bátorkodjék engedni Szent Miklós előtti estve az ily szines öltözetekben való járást.«

Kétszáz esztendő elszaladt azóta a világ feje fölött és a tilalom betűi minden esztendőben fakultak egy kis árnyalatot. Jó Mikulás apó pedig vigan végzi az utókortól ráruházott feladatot. A gyenge gyermekeket nem igen rettegteti kedves figurája, a rettegés inkább amiatt fészkelte be magát a hét elején most is a gyerekszobákba, hogy Mikulás apó esetleg elsiet a ház előtt anélkül, hogy hátrahagyna valamit kifogyhatatlan, csodaputionyából.

A gyerekek napját hivatalosan tavasszal tartják, akkor, amikor az egész természet hamvas, üde és szép, mint a gyermek arca. Én azonban azt hiszem, hagy a gyerekvilág mégis Miklós napját tartja a maga igazi ünnepének. Mert igaz, hogy a karácsony nagyobb ünnep, de a Jézuskától már mi, felnőttek is várunk valamit. Mikulástól nem. Mikulás a gyermekeké, mi pedig legfeljebb — Mikulásapók vagyunk ilyenkor. És talán ez az a varázs, ami olyan széppé és meghatóvá teszi a Miklós-napi, Mikulás-esti ajándékozást.

A város jóelőre és illendőképpen felkészült a nagy napra. Pirosak lettek a kirakatok és tegnap este hagyományosan zsúfoltak voltak az üzletek. Csupa felnőtt vásárolt, csupa gyermeknek. Gyerek nem igen járt az utcán, de mégis ki lehetett számítani, hogy milyen sok gyermek van itt, ebben a nagyvárosban.

Ki-ki vásárolt pénze szerint. Bizony, sok virgács kelt el, nem azért, mintha olyan sok volna errefelé a rossz gyerek, hanem, mert a virgács olcsóbb, mint a szaloncukor, vagy a csokoládén ikulás. De hát a virgács is jobb, mint semmi. Az ilyen virgács nem üt, hanem megvigasztal a szaloncukor helyett. Odakünn, a város végén felmagasztosul az a pár szál nyírfavessző: juttat valamit a Mikulás bűvös hangulatából.

Lenn a déli Alföldön kicsit módosult formában él a mikulási hagyomány. Mifelénk például a keresztmamák járnak, mint Mikulások. Mikor hároméves voltam, Mikulás estéjén kenderkócszakállal-bajusszal megérkezett hozzánk a tizenhétéves keresztanyám. A karján kosár volt, a másik kezében pedig virgács. Visszaemlékezem, most egy kicsit komikusnak tűnik, hogy mély-dörmögősre változtatta a hangját és úgy brummogta el az előszobában a Tisza táján szokásos Mikulás-rigmust:

»Legyen gazda, jó a gulyás,
Megjött már a jó Mikulás!«

Bejött és még mindig dörmögve alaposan összeszidott, amiért három nappal ezelőtt eltörtem a nagytükröt. Meg is vert a virgáccsal, de csak kicsit. Utóvégre Mikulás volt. Aztán elmondatta velem a Miatyánkot és kibontotta a kosarat, ami tele volt ajándékokkal.

De a lényeg arrafelé is, szerte a világon is mindenütt örök-ugyanaz. Jó Miklós püspök napja a gyermekvilág kacagás, boldog ünnepe. És nekünk is ünnep, mert emlékezhetünk. Időkre, amik elszálltak a fejünk felett és nem jönnek vissza soha többé.

(sima)

Hegedű
új és használt, legjobb választék.
Kérjen árjegyzéket!
Sternberg hangszergyár Rákóczi út 60

egyszerüen odébb álltam és elrejtőztem a sziget belsejében. Estefelé a szomjuság kezdett gyötörni, de vizet csak reggel találtam. Ugyanakkor hallottam, amint az „Alcasia" felszedi horgonyát és mire visszakerültem a parthoz, a hajó már messze bent uszott a végtelen viztükör tetején. Ez a látvány kissé elszomoritott. Átkoztam magamban azt a pillanatot, amikor arra az ócska teknőre beszálltam. Ezen már nem tudtam segiteni. Ide-oda kóboroltam a szigeten. Élőlénynek még a nyomát se láttam. Délfelé lepihentem és csakhamar mély álomba merültem. Nem tudom pontosan meddig alhattam. Egyszer csak arra ébredtem, hogy valami a fejemre pottyant. Rögtön ezután iszonyu szoritást éreztem a nyakamon, ami a lélegzetemet is elállitotta. Már közel voltam a megfulladáshoz. Nem messze tőlem emberi hangokat hallottam és amint nagynehezen feltápászkodtam, ugyanazokat az embereket láttam magam körül, akik a hajórakományt átvették. Ezek az emberek valami furcsa, érthetetlen nyelven beszéltek és integettek felén. A szoritás kissé meglazult. Nyakam egy köralaku fogóba volt szoritva s ez egy hosszu póznában folytatódott Végét két ember tartotta. Indulásra ösztökéltek.

— Nem gondolod, Sam — mondtam nevetve —, hogy az elbeszélésed kissé hihetetlen? Nem hallottam soha, hogy Friscóhoz közel emberevők volnának . . .

— Azt nem mondtam, hogy azok a fickók emberevők voltak! — szakitott félbe felháborodottan a fiu. — Hanem fehér katonák, akik . . .

Ebben a pillanatban ugy ugrottam fel, mintha kigyó mart volna meg. Hirtelen az ajtónál termettem, revolveremet előkapva, Samra szegezve orditottam:

— Meg ne mozdulj, mert lövök!

Hideg veriték boritotta el homlokomat. A kezem annyira reszketett, hogy a revolvert majdnem kiejtettem belőle.

— Lepra! — nyögtem. — Megszöktél a lepra-pokolból!

Sam falfehérre válva meredt rám. Fogai vacogva verődtek össze szájában. Szánalmas látványt nyujtott.

— Ne bánts, Johnny — dadogta. — Engedd, hogy anyám még egyszer láthasson. Könyörgöm néked. Igazán nem tehetek róla.

A fiu keservesen sirt.

Még mindig ott álltam, uram, szorosan az ajtó mellett, hogy a kellő pillanatban meneküljek, vagy lelőjem azt a szerencsétlent, aki akkor minden részvétet megérdemelt. Nem tudtam, mitévő legyek. Három nap alatt, amig ráakadtam, sok embert megfertőzhetett. A jövőm... Az utolsó vizsga előtt álltam... És most mindennek vége...

Kitámolyogtam a kabinból.

Közeledtünk Southamptonhoz. Aztán kikötöttünk. Sam szótlanul botorkált el mellettem és eltünt a kikötő forgatagában.

Egy darabig még ott álltam a hajókorlátnál. Fejemben zavaros gondolatok kergetődztek. A hajó, amelyet az anya várt, megérkezett . . . És egy másik hajó elindul . . . Vitorlája szakadozottan lóg le a kopott, töredezett árbocról . . . Kormányvesztetten hánykolódik a végtelen vizek kavargó hullámain . . . A hajó sohasem ér kikötőt . . . Egy napon elmerül... Senki sem emlékszik rá többé . . .

Visszatámolyogtam a kabinomba. Az asztalon egy papirlap feküdt. Sam üzenete:

„Ne haragudj, Johnny. Az elmondottakból egy szó sem igaz. Nem akartam, hogy rendőrkézre adj. Tudtam, hogy a mesét elhiszed."

— Gazember! — kiáltottam fel megkönnyebbülve.

Budai romantika. Vadász Endre rézkarca. (A Tamás-Galéria engedélyével.)

Képes Vasárnap 1937. nov. 28.

Vadász Endre

Elkél a ló

IRTA: TERESCSÉNYI GYÖRGY

A vásárálláson alig lézeng néhány ember. Délután öt óra van s bezárták már a cédulaházat is. Még a délelőtt gazdát cseréltek a lovak, elporoszkáltak az áldomásozók s kiürült a „Három fehér paripához" címzett kocsma, ami ott van mingyárt a sarkon, idelátszik rikító cégtáblája a rápingált állati alakzatokkal.

A roppant tér sarkában, a kopaszodó akácok alatt néhány ember őgyeleg még. Szekér áll az árnyékban, két ló bóbiskol a saroglyához kötve s egy zömök, kajlabajuszos ember támasztja a lőcsöt. Ostornyelével piszkálgatja csizmájának veresrekopott orrát.

Most odalép a szekérhez két másik ember. Egy fiatal gazdaforma, meg egy asszony. Régóta kerülgették már a szekeret s alighanem délelőtt óta lesték, akad-e vásárló. Nem akadt.

Azt mondja hirtelen emennek a fiatal vevőkinézésű:

— Ló kellene nekem.

A kajlabajuszos felüti a fejét

— Ló-e?

— Ha találnék, vennék.

— Én meg eladnék, ha vevő akadna.

— Ezekből-e?

— Az egyiket.

— Tán csak nem hibás valamelyik?

— Nincs ezeknek bajuk. Erősek, egészségesek. Láthatja.

— Mégis eladja?

— Ha muszáj. A lányomat házasítom. Földet akarnak fogni, de annyi pénzem már nincsen. Gondoltam, eladom az egyik lovat, a másikkal még mindig fuvarozhatok.

— Fuvaros kend?

— Az vónék. Hát maguk?

— Csak földművelők.

— Hej, hej . . . — sóhajtanak fel mind a hárman.

A két aranyos jószág, a két ló, farral el van fordulva egymástól; jól fel lehet tekinteni őket. Az egyik mintha csapott volna, a másiknak meg egy kicsit nyerges a gerince. Erős mind a kettő, jó husban vannak.

— Melyik az eladó? — kérdi a földműves.

— Azt a tulsót gondolnám.

Körüljárják s apróra megvizsgálják a tulsót. A fogai öt évet mutatnak, legfeljebb hatodfelet. Ez a csapottfarú.

— Nem vak? — kérdezi a fiatal.

— Ez? — méltatlankodik a tulajdonos és öklével dühösen a ló felé csap, mintha meg akarná ütni. Az állat félrerántja a fejét.

— De a fara hibbant.

— Ennek? — csóvál fejet a gazda. — Mit ki nem találnak?

— Feni a csűdjit.

— Ez ugyan nem feni.

— Aztán húzós-e?

— Akár a bivaly.

— Ijedős?

— Villámtól sem.

— Kehes?

— Nem tudja ez, mi a köhögés.

— Nono.

Megint körüljárják, megint tanakodnak. Tapogatják a lovat, össze-összesúgnak. Az ostoros ember hagyja őket, visszakönyököl a lőcsfejre s megint csizmája orrát piszkálja a nyéllel. Igy van ez ilyenkor, maga sem csinálná másképp. Mindenáron hibát kell találni az állatban, hátha lejjebb szorítható az ár. Eközben múlik az idő, alkonyodni kezd s azok még mindig tanakodnak. Végre a vevő felkérdezi:

— Mi az ára?

— Kétszázötven pengő.

Keményen, elszántan mondja ki s aztán egykedvűen elnéz a vásárló feje fölött. A földműves arcát hirtelen elborítja a pirosság. Kétszázötven... tengersok pénz s az benne a legkellemetlenebb, hogy a ló éppen megfelelő volna. Jámbor és hibátlan jószágnak látszik, nem is olyan nagyon csapottfaru, csak most leereszti a derekát, mert pihentet. Lehet ugyan neki valami különös szokása, ami majd csak később ismerszik meg. De az ára? Az ára iszonyatos. Viszont nem szabad kimutatni a haragot sem, a közöny többet használ az alkudozás alatt. Ezért csak így válaszol:

— . . . Különben is ráérünk még a vásárral. Ugy-e, Mári?

Az asszony mingyárt megsejti a haditervet s ráhagyja.

— Én is úgy gondolom. Ne vegyünk ma.

— Nem vesznek? — mordul fel az ostoros. — Az előbb még vettek!

— Meggondoltuk.

— Nono.

— Várhatunk még vele. Őszig várhatunk.

Pedig nem várhatnak. Ma, most mingyárt kell nekik az állat. Reggel óta járják a piacot, reggel óta alkudoznak. Azért maradtak el ilyen későig. Most végre megtalálták, ugylehet, ez a fuvaros is véletlenül, délután állott ki ide. Ez lesz az ő lovuk, vagy semmi más. Erősnek, jóvérünek látszik. A csapottfarú. Hátulján párnás a vastaghús, a csűdjei erősek, a szügye széles. Határozottan ez a jobbik a kettő közül. Ugyan miért akarja mégis ezt eladni? Lássuk csak, próbára kell tenni.

— Ne bolondítsák hát akkor az embert, — zúgolódik még mindig a fuvaros.

— Nem bolondozunk mink, csakhogy drága.

— Ez a ló drága? Be tudom tanusítani maguknak, hogy a mult ősszel vettem. Rosszabb bőrben volt akkor, nem is szokott hámba. Ugyanennyit adtam érte.

Ez már komoly és megnyugtató kijelentés. Ugy látszik, csakugyan meg van szorulva az öreg, hogy most mégis eladja. Fél is, hogy nem lesz vásár és benyúl a belső zsebébe. Összehajtogatott irást húz elő.

— Itt van a passzus, nézzék! Ötéves almapej, kanca. A neve Tündér, az eladója Bárkányi János, a vevője Szél Imre fuvaros. Ősz-utca három. Ez én vagyok.

A vevő forgatja, vizsgálgatja az irást. Hát ez rendben van. Valahogyan azért mégis lejjebb kellene szorítani az árat. Hátha meg lehetne egy kicsit fordítani az öreg Szelet. Eszeágában sincsen, hogy amazt a lovat vegye meg, most mégis így szól:

— A másik nem eladó?

— A másik? — lepődik meg Szél. — Azt akarnák?

— Csak kérdezzük.

Vadász Endre

1,80

HONTI J. Az úrifiú, aki a paradicsomban járt. 12 népmese. Vadász Endre rajzaival. Officina 1938. kvc. 3.—

Dr Benedek Tas
könyvarjegyzéke
1939 Karácsony

Vadász Endre

Képes Vasárnap. 1937 okt. 10

Favágók. (Vadász Endre fametszete.)

Nagy.

dr. Szentiványi Gyula úr
festőművész

Bpest

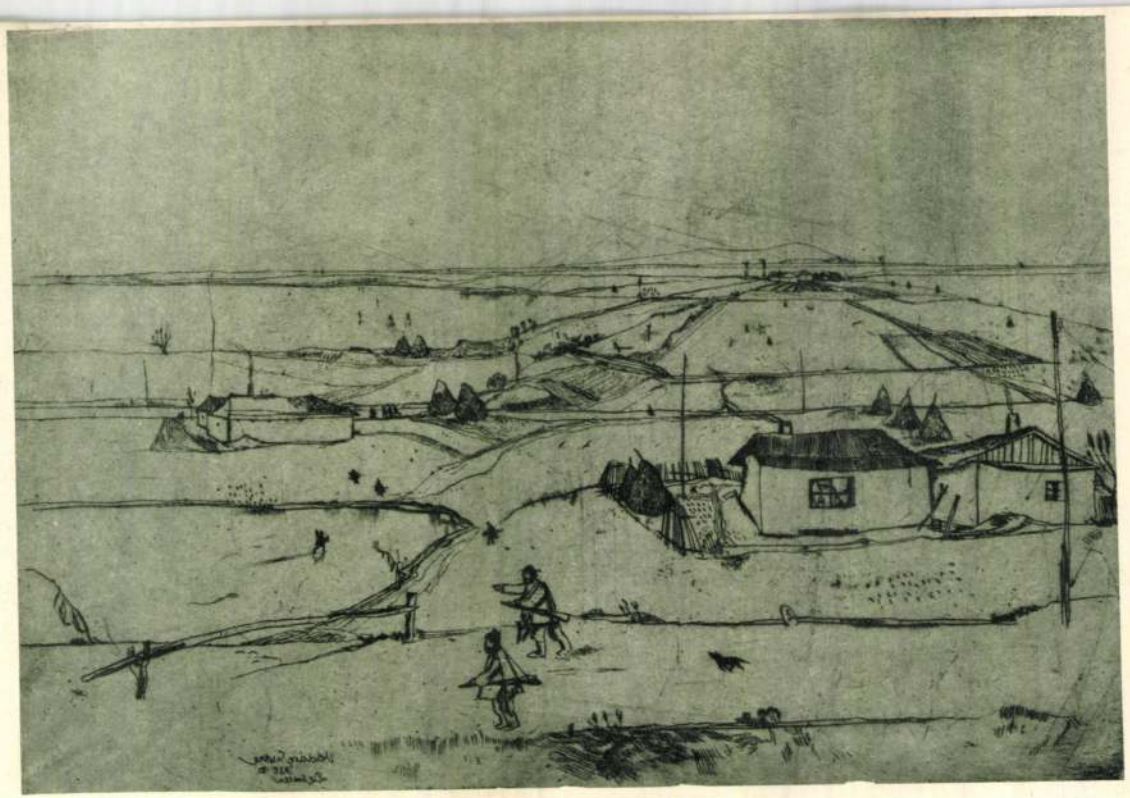

VADÁSZ ENDRE: VADÁSZAT. Rézkarc

Mindkét lap a Magyar Rézkarcolóművészek Egyesületének ez évi tavaszi kiállításából

MAGYAR MŰVÉSZET

pezze, minő a bécsi „Oesterreichisches Museum für Kunst und Industrie". A pénzügyi bizottság elég szűkkeblű volt, hogy e tételt egyszerűen törölje; a bizottság pedig azon időben valóságos nagyhatalommá nőtt, leckéztette a minisztereket, készített finánctervet; szóval irányt akart adni a kormánynak nagyban és kicsinyben; ő lett a kormánypolitikának mozgató központja, mert a miniszterek gyáván megadták maguka a bizottság határozatainak s nem merték a házban azt védelmezni, amit a bizottság, habár nézetük ellenére, elítélt.

Engemet az ily meghunyászkodás mindig bosszantott, nem tudtam egy felelősségnélküli testületet, mely a kormánynak előszabja politikáját, a parlamentarizmus fogalmával és miniszteri felelősséggel összeegyeztetni; e törlés pedig annál inkább tűzbe hozott, minél jobban ismertem az osztrák múzeumot és annak befolyását a bécsi gyárosok és iparosok ízlésének kifejlesztésére.

Midőn tehát a költségvetés e tétele az országgyűlésnél felolvastatott s utána a pénzügyi bizottság véleménye, mely ezt törölte s a miniszter nem állott fel megbukott javaslatának védelmére, szóra jelentkeztem; az indignáció szónoklatával megtámadtam a pénzügyi bizottság véleményét, indokoltam egy műipari múzeum felállításának szükséges voltát, s indítványba hoztam a miniszter eredeti tételének helyreállítását.

fognak vétetni, nincsen semmi dotáció s ő előre tiltakozik minden oly költség ellen, mely e címen adatnék ki. Valósággal úgy játszott, mintha a pénzügyi bizottság magasabb fórumnak tekintené magát még az országgyűlésnél is s hogy véleményének el nem fogadását hazafiatlan bűnnek tekintené. Én erre mindjárt kijelentettem, hogy a felállításról szívesen gondoskodom; a múzeum lépcsőházának előcsarnokában van elég hely, hol 50.000 forint ára műipartárgyak könnyen találnak elhelyezést.

Indítványom visszakerült a bizottsághoz, hol most elfogadtatott; fiam Károly, ki akkor a bécsi egyetemen tanuló volt, kiszemelte a megveendő tárgyakat s tiszteletbeli titkárnak neveztetett ki gróf Zichy József által, ki azalatt a pénzügyi tárcát átvette, a megszavazott összeg egy része pedig a tárlati költségek deficitjének fedezésére szolgált.

A gyüjtemény, mely ekkor megvásároltatott, szaporodott az *ipartárgyak* által, melyeket Xanthus János Ázsiában igen jó ízléssel, a Novara-expedíció alkalmával kormányköltségen gyüjtött, később itt téteményeztük le a múzeum *külföldi műkincseit*, melyek *semmi összeköttetésben nem állanak nemzetünk iparával és történelmével;* így alakult a műiparmúzeum, melyet se a fővárosi közönség, se a fővárosi iparosok nem tudtak eléggé megbecsülni, holott más országok hasonnemű intézeteivel, ha nem is a Ken-

Vadász Endre

Lód

Elek Artur.
Az ujabb magyar grafikai művészek
Magyar Művészet
1937 210. l.

23 —

323. Führich, Joseph von (osztrák festő, 1800 1876): ~~Kulcsátadás~~. Vászon, olaj, 95 x 78 cm
Krisztus átadja Sz. Péternek a kulcsokat.

Gerevich: PA, 249 l.
Führich

—

Maszlaghy II. 211 szám.
Jelezve lent jobbra: Jos Führich pinx.
AD. 1848 és 1815

—

Rényi 24 l.

Gerevich: Az Ujság 1916 julius 20, 4 lap

—

[illegible]

Vadász Endre

Magyar Művészet 1932. 52. l.

A Zichy Mihály grafikai díjat *Vadász Endrének* ítéltük oda. A rézkarc nemes művészete Rembrandtnál érte el csúcspontját, de a mód, ahogy Rembrandt a tűjét kezelte, nem lehet az egyetlen örökös forma. Vadász Endre nem Rembrandt követője. Nem a fény és árny hullámzó játékaiból emeli ki a formát, hanem a tiszta vonal puritán egyszerűségével szinte leírja mondanivalóit. Amikor a magyar vidék életéből veszi motívumait, előadásának egyszerűségével, vonalhálózatának biztonságával éri el legnagyobb hatását. Vadász Endre néhány év előtt megkapta már a Szinyei Társaság grafikai díját, legutóbbi kiállításán azonban törekvései megvalósításában, előadásának könnyedségével és a grafikában nem utolsó sorban fontos technikai eszközeinek választékosságában oly niveaut ért el, hogy a Társaság indíttatva érezte magát Zichy Mihály nevét viselő grafikai díját másodízben is neki adományozni.

annyit jelentene, mint a lovat farkánál fo
befogni. Renaissance, csúcsíves művé
rokoko, és a japáni művészet kóvályog
most össze-vissza Németországban ; ne
művészetről többször hallunk ugyan, de
látni nem lehet.

Az emberek feledik, hogy a nép szük
leteit szelleme, szükségleteit pedig művé
szabályozza ; a modern német szellemet e
ban föl kell ébreszteni ; az még alszik.

Fa csak a földből nőhet ; művészet
individualismusból fejlődhetik ; s miutá
ellenkező irányban már sokat vétkeztek,
árthat, ha a német művészet egyelőre sz
lenül individuálissá válnék. A szertelen
lehet mérsékelni, de a tehetetlenséget
lehet erővé fokozni. Noha nagy bőség
vagyunk a reczepteknek, még is égetően
séges, hogy a nagy művészet hiányán és
vészi iparban az élő művészet hiányán
előbb segítsünk.

A régi mestereknek volt sajátos mű
tük, mert ezt nem keresték, hanem mer

HIREK

Angol nyelvlecke a tengerentúlról

A napokban amerikai levelet hozott a posta egy budapesti kereskedőnek. Ahogy ránézett a borítékra, — a kinos-pontosan egymás mellé ragasztott betűkre — azonnal megismerte. Amerikába szakadt tízéves fia írta. Remegő kézzel tépte fel a borítékot: *mit ír az ő egyetlen kisfia?*

És olvassa az irkalapra rótt aranyos betűket:

»Édes Apukám! Megígértem, hogy írok neked. Most írok. Hogy vagy apuka, én jól. Úgy-e, tanulsz angolul, mert tudod itt nagyon fontos. Tanulj sokat, gyere gyorsan, mert borzasztóan vágyom utánad...«

Az apa szeme megtelik könnyel. És olvassa, falja tovább a sorokat:

»...Csak ez a nagy tenger ne lenne közöttünk, apuka. A teachter bácsi az iskolában ósen-nek mondja. Már meg is tanultam, hogy kell írni, így ni, ocean, látod. Irj, édes jó apukám hamar, gyorsan, most nem tudok többet, mert Bobby már vár, megyünk játszani. Kezitcsókolom...«

A kereskedő — az ötvenes évek végét tapossa — lassan, elgondolkozva hajtogatja össze az irkalapot. Szórakozottan megfordítja és... a másik oldalon ezeket találja:

»Utólirat. Apuka itt küldöm az első angol leckét neked, én csináltam egyedül, tanuld meg, de igazán. Először az ábécét, huszonhat betüje van. Figyelj ide: a, b, c, d, e, f... (a tízéves nyelvtanár úr végig felsorolja). A kiejtést is meg kell ám tanulni, meginf figyelj ide: é, bi, szi, di, i, ef... Istenbizony tanuld meg, fontos... Legközelebb az igeragozást küldöm. Ne félj, nem nehéz...«

(Itt közbevetőleg meg kell jegyezni, hogy a kisfiú edesanyjával a modern nepvándorlás 1938. esztendejének egyik augusztusi reggelén indult az Egyesült Államokba, az ottani rokonokhoz. Itt kellett hagynia az apját, itt a *Szondy*-utcát, ahol született, a Ligetet, ahol járni tanult, az iskolát, a játszópajtásokat, itt mindent, amit ebbe az egy szóba lehet összesüríteni: a hazáját... mert apjának már nincs állása, csak tengeti életét egyik napról a másikra.)

Térjünk vissza a levélhez. Az ötvenéves apa betűzgeti az angol alfabetet, amire tízéves fia akarja megtanítani, több mint hatezer kilométernyi távolságra Magyarországtól. Töri a fejét: mit válaszoljon fiának? Azt, amit érez? Nem, nem!... Nézegeti az angol betűket, hirtelen felfedez valamit, megvan. Már írja is a vicces választ:

»Édes jó Kisfiam! Nagyon köszönöm a leveledet és a leckét. Örülök, hogy jól vagy. Adjon az Úristen továbbra is egészséget Neked és Édesanyádnak. Én is jól vagyok...«

(Furcsa mosolyra torzul az apa arca, de folytatja az írást.)

»...Igérd meg, hogy jó tanuló leszel. De kisfiam, nagy baj van a leckével! Kifelejtetted az ábécéből a q betüt!! Ha már megváltozott a világ és nem az apák tanítják a gyerekeket, hanem fordítva, — akkor a gyerekeknek vigyázniok kell, hogy jó leckét küldjenek a szülőknek. No, azért ne szontyolodj el, never mind, ahogy Amerikában mondják. Mégegyszer köszönöm az első leckét és alig várom már a másodikat. Csak pontos legyen...«

Még néhány családi vonatkozású sort vetett papírra és befejezte a levelet.

...Igy született meg a XX. század legújabb vívmánya: a távsakkozás után a tengerentúli táv-nyelvlecke.

(Bgh.)

— **Feltünő dícsérő ismertetés egy magyar művészről.** Nemrég rendezték Antwerpenben *Vadász* Endre kiváló magyar grafikus kiállítását. A kiállításról a »*Volk en Staat*« című belga ujság a következő feltünően meleg kritikát írja:

— Az egymásután következő kiállítók sorában a magyar *Vadász* Endre igen feltünő helyet foglal el. Munkája alapvetően különbözik attól, amit honfitársainktól rendszerint látni szoktunk. Vadász a vonalak költője, aki úgy rajzol, mint a madár énekel: szabadon, nagyvonalúan, mesterkéletlenül. Müveiben mindig van valami spontán, ami frissé és vonzóvá teszi. Feltünnek elképesztően biztos vonalvezetésükkel és pikáns virtuozitásukkal. Olyanok, mintha egy játékosan könnyü tüvel végigfutná a rézlemez felületét, elbájoló finomsággal hozva létre kompozícióit graciózusan mozgalmas vonaljátékát. Technikai szempontból munkája meglepő, csodálatot keltő és térábrázolása egyenesen mesteri.

— Munkái között vannak kisebb rajzok, amelyek naivitásukkal bájolnak el, mások megint álomszerü szépségükkel ejtenek csodálatba és tipikusan japán alürjükkel. Vannak népmüvészetszerü kéziszínezésü képecskéi, tele tréfás ötletekkel és finom hatásokkal.

— Vadász müvészete a legnagyobb mértékben megejt és csak fáradtsággal tudunk hatása alól szabadulni. Szemet, lelket üdítő és megörvendeztet mint ahogy örömet tud bennünk kelteni valamely jóbarátunk ajándéka.

— **A Felvidék első helyőrségi bálja.** Komáromban február 18-án az újra egyesített város honvéd helyőrségének tisztikara *tánccal összekötött ismerkedési estét* rendez. A felszabadult Felvidék első helyőrségi bálját a Központi Szállodában tartják és este tíz órakor kezdődik. Komárom társadalma nagy örömmel készül a bálra. Frakk helyett a férfiak legnagyobb része *magyar ruhában* jelenik meg.

— **Ujpest közgyülése kihagyta virilis tagjait.** Ujpest város képviselőtestülete szerdán este tartotta ezévi első rendes közgyülését. Elhatározták, hogy az új képviselőválasztásig megmarad a képviselőtestület, csupán *a virilisek megbizottait hagyták ki a névsorból. Pohl* Sándor polgármester bejelentette, hogy a Felvidék visszacsatolásával kapcsolatban üdvözlőtáviratot küldött a város nevében Mussolini olasz miniszterelnöknek. A táviratra köszönőlevelet kapott a képviselőtestület Mussolinitől. A képviselőtestület saját kérelmére *nyugdíjazta Fadgyas Gyula tisztiorvost.* A Felvidék visszacsatolásának emlékére a város *két márványtáblát* helyezett el a Hősök szobrán. Több interpelláció hangzott el az ujpesti baraktelepekkel kapcsolatban. Pohl polgármester bejelentette, hogy az új háromemeletes munkáslakásház további építéséhez ötvenezer pengőt kérnek a belügyminisztertől. A polgármester bejelentette, hogy *vitéz Endre* László alispán felfüggesztette állásától *Hegyi* Kálmán tisztviselőt, aki tavaly résztvett egy szociáldemokrata tüntetésen. Elhatározták, hogy *nyolc tisztviselőt vesznek fel havi 80—100 pengős fizetéssel.*

— **Székelyi Nyiry László előadása a Cobden Szövetségben.** A *Magyar Cobden Szövetség* szemináriumában e hó 10-én, pénteken este székelyi *Nyiry* László ny. vezérkari ezredes »*A Földközi-tenger egyensúlya és Európa békéje*« címmel előadást tart. Az előadást a *Magánmérnökök Országos Szövetsége (VI., Andrássy-út 23. I. em.)* előadótermében tartják és pontosan ¼7 órakor kezdik meg.

— **Vasutasbál.** A *Vasutasok Országos Gazdasági Egyesülete*, a VOGE, február 11-én, szombaton rendezi hagyományos országos vasutasbálját a pesti Vigadóban. A bál fővédnöke: *Kunder* Antal kereskedelmi és közlekedési miniszter, valamint *Tasnádi Nagy* András igazságügyminiszter, a VOGE volt országos elnöke. A bál tiszta jövedelmét a segélyző alap javára fordítják.

---

x **Ideges embereknél és lelkibetegeknél** az igen enyhe hatású, mindig megbizható természetes »*Ferenc József*« keserüvíz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — kiadós bélürülést, jó gyomoremésztést és elegendő étvágyérzetet hoz létre. Kérdezze meg **orvosát.**

— **Egy amerikai professzor ötlete: zárják el a Golf-áramot.** Newyorkból jelentik: **Dr. J. Boon, a texasi methodista egyetem fizikai tanszékének professzora nemes egyszerüséggel azt indítványozza, hogy az Egyesült Államok kormánya építtessen hatalmas töltést, amely Floridától Cuba szigetéig haladna. Ez a töltés elzárná a Golf-áram folyását és »ezzel egyszersmindenkorra véget vetne az európai zürzavaroknak«. Boon professzor indokolásul csak annyit füz indítványához, hogy »a Golf-áramlat melege nélkül Európában egy csapásra olyan hideggé fog válni az éghajlat, hogy ennek a kontinensnek nem lesz többé kedve aktivitást is kifejteni«.**

— **A vasuton abbahagyta az éhségsztrájkot egy templomrabló.** *Szombathelyről* jelentik: A szombathelyi rendőrség személyleirása alapján a pozsonyi rendőrség elfogta *Meszlényi* Zoltánt és társait, akik többek között *a sárvári templom minden arany egyházi felszerelését elrabolták.* Meszlényi azóta súlyos, de még nem jogerős ítélet alapján *a szombathelyi törvényszéki fogházban* van. Január 18-án *éhségsztrájkba* kezdett. A fogházorvosnak kellett táplálnia az orrán keresztül. Meszlényi minden alkalommal *megkísérelte leharapni a tápláló fogházorvos ujját.* Szervezete a mesterséges táplálás ellenére is rendkívül legyengült, az ügyészség ezért megtette a lépéseket *rabkórházba való szállítására.* A napokban fogházőr kíséretében útnak indították Budapestre. Székesfehérvár körül meggondolta magát Meszlényi Zoltán, elővette az útra kiadott kenyéradagját és úgy megette, mintha sohasem gondolt volna éhségsztrájkra, sőt még *kolbászt is kért a fogházőrtől.* Mindenesetre beszállították a rabkórházba.

— **A pestkörnyéki borbélyok munkaideje.** *(Panaszos levél.)* Igen tisztelt Szerkesztő Úr! A legtöbb iparágban 48 órás munkahetet tartanak és most, március elsejétől kezdve azokban az iparágakban is bevezetik, amelyekben eddig még nem volt érvényes. De miért kell éppen nekünk, *pestkörnyéki borbélyoknak* vasárnap is dolgozni, amikor pedig mindenki ünnepel? Miért vagyunk mi páriák segédeinkkel, tanoncainkkal együtt? Miért nem tarthatunk mi is teljes vasárnapi munkaszünetet? Mi is szertnénk ünnepelni vasárnapokon. Tisztelettel: V. Gy. pestszenterzsébeti fodrászmester.

— **Huszár Mihály a statáriumról.** *Szombathelyi* tudósítónk jelenti: Vas vármegye közigazgatási bizottsági ülésén felszólalt *Huszár* Mihály apátplébános, országgyülési képviselő, a statáriumra hívta fel a figyelmet s egyben kérte az alispánt, hogy erre külön is figyelmeztesse a vármegye népét. Nem volna jó, ha egyszerű emberek a rendelet nemismerése miatt meggondolatlan cselekménnyel *halálos veszedelmet zúdítanának magukra.* Az alispán válaszában kijelentette, hogy a rendeletet mindenütt ismertetik.

— **Dr. Felvinczi Takács Zoltán,** a Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum igazgatója február 12-én, vasárnap d. e. 11-kor tartja előadását az Uránia Filmszínházban *Régi és új emberek a Távolkeleten* címmel.

— **Felesége betegsége miatt agyonlőtte magát.** Ma éjjel az ujpesti postahivatalban főbelőtte magát *Kiss* Gyula 42 éves napibéres postai éjjeli őr. Búcsúlevelet nem hagyott hátra, de öngyilkosságának oka mégis sejthető. Kiss ugyanis ismerősei előtt sokszor beszélt *felesége betegségéről,* aki agydaganatban szenved és *teljes agybénulás fenyegeti.* Valószínű, hogy végzetes tettét felesége gyógyíthatatlan betegsége miatt követte el. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

— **A volt m. kir. besztercebányai 16. honvéd és népfölkelő gyalogezred** tiszti bajtársai legközelebbi összejövetelüket Budapesten február 16-án délután 6 órai kezdettel a *Pannonia* kávéház különtermében tartják meg.

— **Linder frankfurti polgármester Budapestre érkezett.** Karl *Linder, Frankfurt* város polgármestere tegnap néhány napos tartózkodásra *Budapestre érkezett.*

— **Méhészek sajtópere.** Érdekes sajtópert tárgyalt a pestvidéki törvényszék *Faith*-tanácsa. *Széll* Endre magyar királyi méhészeti felügyelő feljelentésére eljárás indult *Mike* Lajos esztergomi királyi közjegyző, a »*Magyar Méh*« című lap felelős szerkesztője, a Magyar Méhészeti Egyesület elnöke ellen a »*Magyar Méh*« című lapban megjelent cikke miatt. A közleményben megtámadták a méhészegyesületnek azokat a kizárt tagjait, akik mint a cikk mondja, *lázitottak a méhésztársadalom egysége ellen és izgága magatartásukkal »robbantást« kíséreltek meg a ceglédi méhészegyesületben.* Ezt a cikket találta magára nézve sértőnek *Széll* Endre, akit abban az időben kizártak az egyesületből. Mike azzal védekezett, hogy a közlemény *nem Széll Endre ellen irányult.* A tanuk között kihallgatták *Reibel* Mihály országgyülési képviselőt is, majd Faith elnök elrendelte a kéziratok beszerzését és a főtárgyalást elnapolta.

— **3000 font segélyt kapnak az állástalan cseh-szlovákiai ujságírók.** *Pozsonyból* jelentik: A »Narodni Prace« című lap azt írja, hogy a határváltozások, lapbeszüntetések és pártfeloszlatások következtében a köztársaság területén *120 ujságíró vált munkanélkülivé.* A legnehezebb sorsba kerültek, ezért *segitségért fordultak a cseh-szlovák ujságíró szervezet vezetőségéhez.* A cseh ujságíró szindikátus közbenjárt érdekükben a menekültek segélyezésére alakult londoni bizottságnál. Felkérte a londoni polgármester »*menekültügyi alapjának*« gondozóját, hogy támogassa a cseh-szlovákiai munkanélküli ujságírókat is. Közbenjárására azt a választ kapta, hogy *az alap 3000 font sterling gyorssegélyt utal ki a munkanélküli ujságíróknak.*

— **A VIII. kerületi frontharcosok táncestélye** rendezésének előmunkálatai befejeződtek. A rendezőség ezúton is kéri a bajtársakat, hogy a táncestélyen formaruhában jelenjenek meg. Meghívók igényelhetők és jegyek válthatók a bálirodában: VIII., Népszínház-utca 19. I. emelet 2. szám alatt.

— **Egy tanuló súlyos balesete.** Ma reggel negyedhatkor súlyos szerencsétlenség történt a Hungária-körút és a gödöllői HÉV-vonal keresztezésénél. A HÉV egyik vonatán utazott *Kerekes* Lajos 13 éves tanuló. Mielőtt a vonat megállt volna a hungáriakörúti megállónál, a fiú lelépett a lépcsőn, kihajolt és *beleütötte fejét egy villamospóznába.* Súlyos agyrázkódást és koponyaalapi törést szenvedett. A mentők a Rókus kórházba szállították.

— **Anglia a háború ellen fogad.** Angliában a nagy bukmékereknél nemcsak a nagy tavaszi szezón eseményeire lehet fogadni, hanem a bukmékerek nyomtatott körleveleiben is *szabályszerűen »jegyzik« — a békét.* Legutolsó körleveleikben a bukmékerek *tízszeres pénzzel kínálták azt, hogy hat hónapon belül nem tör ki háború.* Hitler kancellár beszéde után a béke odssza egyszerre még jobban felszökött és most már tizenkét és félszeres pénzt kínálnak arra, hogy nem lesz háború.

---

x **Jó emésztés — fél egészség. Az utóbbi** két évtizedben úgy az orvosok, mint a közönség között nagy népszerűségre tettek szert az Artin-dragéek, mert hatásuk biztos, mégis enyhe. Népszerűségüket különösen annak köszönhetik, hogy olcsók és nem mint hashajtók hatnak, hanem fájdalommentesen, normális ürülést idéznek elő. Este 2—3 szem Artin-dragée bevétele után a rendes, mindennapi ürülés áll elő.

WELSH T. E.

The Practical System

Az angol nyelv gyakorlati tanítása. Ára **4.–** pengő.

Practical English Expressions

Ára **1.20** pengő

Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet-körút 18.

MOZI FILM MŰSOROK

Mai filmkritika

SEBASTOPOL

A »Sebastopol« című orosz páncéloshajó fellázadásának története filmen. Német gyártású, bolseviki ellenes propagandafilm, amelynek a témája érdekes és izgalmas.

A Kerenski-forradalom kezdetét és a cári Oroszország utolsó napjait vetíti ennek a nagyszabású filmnek, a kezdete, amikor a bolseviki propaganda már Oroszország nagyrészét megfertőzte. Látjuk, hogyan aknázzák alá a büszke cári orosz páncélos legénységének lelkületét, hogyan tört ki a lázadás a fedélzeten, amelyen éppen bált ad a tisztikar a sebastopoli kormányzó tiszteletére. *Géppuskaropogás, revolvercsaták, forradalmi csőcselék ittas utcai orgiái, embertelenség és lelketlenség jellemzi a vörösöket egyrészt, csupa tisztaság, hűség, jóság a cáriakat másrészt.* Az ellentéteknek talán ez a *kissé propagandisztikusan túlzott kidomborítása hibája a filmnek.* »*Man merkt die Absicht...*« Camilla *Horn* játssza a szerelmi motivumot reprezentáló női főszerepet, a kormányzó leányát. Érdekes, ideges teremtés, kitűnően játszik. A férfiak is erőteljes, érdekes alakításokat nyujtanak.

MEGNÉZZÜK? Igen.

Magyar filmdráma készül Kiss Ferenccel a főszerepben

Elgondolásában és részleteiben egyaránt teljesen *újszerű magyar film* gyártásába kezdenek néhány napon belül, amint az időjárás kissé kiszépül. *Takáts* Antal producer most készíti elő az első magyar bűnügyi filmet, amely azonban nem a közönség tömegösztöneit kívánja kiszolgálni, hanem a legnagyobbszabású francia filmek mintájára azt mutatja be lélektanilag: *hogyan jut el a bűnbe esett a megtisztulásig. Kiss* Ferenc művészi tanácsadása mellett készül ez a film, amelynek szereposztásában ott van *Tolnay* Klári, *Peéry* Piri, *Vaszary* Piri, *Kiss* Ferenc, *Páger* Antal, *Uray* Tivadar, *Makláry* Zoltán és mások.

Értesülésünk szerint mindvégig érdekfeszítő és — mondhatni — kuriózumnak szánják ezt a filmet, amelynek forgatókönyvét *Clifford Marville*, a híres angol bűnügyi színműíró ötlete nyomán *Babay* József a napokban fejezte be.

A Metro-gyár zárlati kérelme a Pesti Színház ellen

„Az asszony és az ördög" címet a nagy Garbo-filmtől vették át

A *Metro-Goldwyn-Mayer filmgyár* budapesti telepének igazgatósága *ma délelőtt a törvényszéken zárlati kérelmet adott be a Pesti Színház ellen.* Ebben a zárlati kérelemben azt kérik a bíróságtól, hogy *tiltsa el a Pesti Színházat »Az asszony és az ördög« cím használatától.* Ez a címe ugyanis a most műsoron levő Somerset *Maugham* és Zoe *Akins* darabnak, amelynek eredeti címe: »Human element«.

Annakidején a Metro-gyár hozta forgalomba Greta *Garbóval* és John *Gilberttel* a főszerepben »*Az asszony és az ördög*« című filmet és a filmcég arra hivatkozik, hogy esetleg *nem tudja majd felújítani ezt a képet a Pesti Színház darabjának címe miatt.*

Szokatlan dolog ez a címbitorlási ügy. Eddig a színházak perelték a mozikat eltulajdonított címek miatt, most pedig megfordítva történik.

TISZAVIRÁG

Világhírű rendező lett német filmjeivel *Bolváry* Géza és pályafutása során most történt meg először, hogy *nagyszabású magyar témájú, magyar levegőjű magyar filmet rendezhetett.* Hetekig dolgoztak a filmen a budapesti műteremben és a *Tisza partján* és most, amikor a budapesti közönség elé kerül, egy csodálatosan szép, költői finomságú, ízig-vérig magyar filmet láthatunk. Igaz, hogy a filmdráma *Zorn Mihály* regényéből készült, de a feldolgozása már magyar író tollát dícséri. *Magyar a muzsikája és valamennyi szereplője.*

A Tisza partján történik és halászokról szól a filmdráma, amelynek hőse egy ágrólszakadt csavargó. Ez a csavargó *(Lehotay* Árpád) a végtelen országutakat járja, amíg eljut a Tiszáig. És amikor meglátja a szőke folyót, kés fúródik a hátába. *Egy kóbor cigány szúrja bele a bicskáját, mert összetéveszti azzal a halászlegénnyel, aki ott somfordál a szeretője körül.* Így kezdődik a cselekmény, amelyből nagyszabású *halásztragédia bontakozik ki.* A vándor felcseréli a szárazföldi országutakat a vizi országúttal és ettől kezdve ott él a halászok között, megtanulja mesterségüket, hogy megtalálhassa a titokzatos merénylet tettesét és megismerje azt az embert, aki miatt őt akarták megölni. Egyhangú, de mégis színes életük van a halászoknak és Bolváry a drámai cselekmény mellett főkép *a tiszai halászéletre fekteti a súlyt, nemes hátteret adva a történésnek.*

Rendkívül finoman oldotta meg Bolváry a filmben a szerelmi vonalat. Péter, a csavargó megismerkedik egy halász feleségével, Julissal. Az asszony boldogtalan, mert férje nem törődik vele és a közel tanyázó cigánylányt szereti. A csavargónak szánt kés tulajdonképpen a halásznak szólt, akit *később holtan találnak a Tiszában.* Péter nem meri szeretni megmentőjének feleségét, de megbosszulja a halász meggyilkolását. A cigánylegénnyel való tusájában megsérül és az egyik lába örökre megbénul. Révész lesz a Tiszán és várja, hogy az özvegyasszony eljöjjön arra a kis útdarabkára, a kompra, amelyen »egyszer mindenkinek át kell mennie«... És a szomorú szemű, feketeruhás asszonyka, aki »tilosban halászó« férje életében rá se merte vetni a szemét jóformán, a halásszá lett csavargóra, egyszer felkerekedik, hogy átmenjen azon a bizonyos »útdarabkán«...

Julist *Tolnay* Klári játssza nemes egyszerűséggel, Sándort, a halászt pedig *Juhász* József. Egy öreg halászmester nemesveretű, ősmagyar figuráját *Rózsahegyi* Kálmán elevenítí meg zseniális megfigyelésekkel, ízes magyar beszéddel, klasszikus játékstílusban. *Lehotay* Árpád csavargójában erő és értelem van s jólesik néha új szereplőt látni a filmen. Igen tehetségesen játssza a cigánylányt *Simó* Margit, a berlini magyar filmművésznő, a cigányt pedig *Greguss* Zoltán.

Gyönyörűek a felvételek: a Tiszán felvonuló halászcsónakok, a tiszai halászat (a sok ponttyal, harcsával, amelyek ezerszámra nyüzsögnek a hálóban) és a hortobágyi csikósok birodalma. (Julis odavalósi.) A filmnek igen nagy hatása lesz a többi magyar filmekre is, mert a közönség ezután joggal követelheti, hogy hasonlóan szép és ízléses magyar filmeket lásson. *Ez és a »Süt a nap« reményteljesen mutatja az új magyar film jövendő útját...*

Megismétlik a lovasfilmeket

A Nemzeti Lovarda rendezésében a Fórum filmszínházban mult vasárnap a kormányzó úr őfőméltósága és a nézőteret zsúfolásig megtöltő közönség előtt bemutatott lovasfilmeket *12-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor a nagy sikerre való tekintettel megismétlik.* Bravuros lovasmutatványok, életveszélyes akadályversenyek a világ minden tájáról kerülnek ismét vetítésre.

Duna Stefi Pestre jön

Duna Stefi, a hollywoodi filmtáncosnő, akinek különösen spanyol miliőjű színes táncfilmjeiben volt nagy sikere a filmfővárosban, *nyolchetes szabadságát Budapesten tölti az idén.* Március végén érkezik a magyar fővárosba. Duna Stefi *Berindey* Stefi néven kezdte a karrierjét Budapesten és egy ideig *az egyik nagy revű mulatóhelyünkön lépett fel.*

Angol színpadi színésznő játssza a „Balalajka"-film főszerepét

A *Metro—Goldwyn—Mayer* másfél esztendő óta készíti elő a Londonban óriási színpadi sikert aratott »*Balalajka*« című zenés vígjáték megfilmesítését. A film előkészületei eddig határozottan peches körülmények között folytak le: *több mint negyven író dolgozott már a forgatókönyvön, de a Metro szcenário-vezérkara egyik forgatókönyvet sem találta megfelelőnek.* Legutoljára aztán *Vadnai* Lászlót bízták meg, hogy írja meg a színdarab szerzőjének, a londoni *Maschwitz*-nak társaságában a forgatókönyvet.

Vadnainak és Maschwitz-nak végre sikerült állítólag az, ami negyven elődjüknek nem sikerült és a film forgatókönyv kézirata, miután a Metro *eddig több mint kétszázezer dollárt költött csak a forgatókönyvre, készen van.* Most a film főszerepének eljátszására Londonból *Gracie Fieldet, a híres angol énekes primadonnát szerződtették,* aki a darab női főszerepét a londoni színpadon is játszotta. *Sokáig úgy volt, hogy Hajmássy Ilona fogja ezt a szerepet eljátszani.*

• **A negyvenkettedik telt ház.** *Negyvenkét telt háza volt tegnapig az »Alexander's Ragtime Band«-nak,* a *Studió* nevű továbbjátszó moziban. A film a premierszínházban tapasztalt sikerrel tartja magát s jellemző vonzása erejére, hogy csak úgy mint egy nagy élőszínházban, *tíz napra előre viszik el a jegyeket.*

KIS FILMHIREK

Muráti Lili meglepetést tartogat ismerőseinek: *verseket ír.* Tavasszal megjelenik a kötete, amelynek »Pizzicato« a címe.

*

Kardos László magyar filmrendező, aki tudvalevőleg még az ősszel Hollywoodba utazott sógora, *Pasternak*, az Universal producere meghívására, megkezdte működését az Universalnál. Első filmjének címe »*My wife — my angel*«.

*

Marcel Pagnol írja a most készülő új *Fernandel*-film szövegét. Címe: »*Berlingot et Cie*«.

1/8 3/10.) Vas. d. e. 11-kor: Lovasfilmek bemutatója. — **GLÓRIA** (144-860. Thököly-út 56.) **A hölgy egy kissé bogaras** (Tolnay, Ráday). Nagymama kedvence (Popeye). H (1/5 3/7 9; Sz 1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) — **HOLLYWOOD** (142-455. Bethlen-tér 3.) **Katja** (Danielle Darrieux). Száz kutya egy sorban. H (1/4 1/6 1/8 1/10 V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vas. d. e. 1/11-kor matiné: **Egymásnak születtünk** (Fred Astaire). — **HOMÉROS** (296-178. Hermina-út 7.) **Asszonyok a börtönben** (Viviane Romance). Állatvilág csodái. H (1/5 7 3/10; V Ü 1/2-től folyt. — **JÓZSEFVÁROSI** (136-614. Kálvária-tér 7.) **A hölgy egy kissé bogaras** (Tolnay, Ráday). Revüparádé (színes). H (1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vas. d. e. 1/11-kor matiné: **Vetélytársak** (G. Fröhlich). — **KAMARA** (144-027. 135-967. Dohány-u. és Nyár-u. sarok) **Tiszavirág** (Tolnay Klári, Lehotay Árpád). Hová fejlődik a sport. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **KULTÚR** (386-193. Kinizsi-u. 16.) **Uz Bence** (Jávor, Bordy Bella) és a kisérő műsor. (5, 1/8 1/10; V Ü 3/2 3/4 1/6 1/8 3/10.) — **LLOYD** (111-994. Hollán-u. 7, a Szent István-körútnál) **Nincsenek véletlenek a Szent István-körútnál) Nincsenek véletlenek** (Turay Ida, Szilassy László). (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **NYUGAT** (127-162. Teréz-körút 41.) **A hölgy egy kissé bogaras** (Tolnay Klári, Ráday). **Sárga kalózok** (Jack Hubert): H (1/5 7 1/10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ODEON** (130-262. Rottenbiller-u. 37.b.) **A hölgy egy kissé bogaras** (Tolnay, Ráday). Tündérszép Svájc, Észak Velencéje (színes). Ligeti dal; énekli Fekete Pál. H (1/5 3/7 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) V d. e. 1/11-kor matiné: **300.000 pengő az utcán** (Bárcz Kató, Uray). — **OLYMPIA** (342-947. Erzsébet-körút 26.) **A hölgy egy kissé bogaras** (Tolnay, Ráday). Világcsodák. Stockholm (színes). Híradók. (Mindennap d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130-125. József-körút és Kölcsey-u. sarok) **Kivándorlók** (Arleen Whelan). Modern népvándorlás Argentina, Brazilia, Mexikó, Ujzéland felé. H (5 1/8 1/10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ORIENT** (114-926. Izabella-u. és Aradi-u. sarok) **A nagy ábránd** (Dita Parlo). Veszélyes kirándulás (attr.). Műveltség bölcsője (színes). H (Folyt. előad. 1/5 3/7 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) — **OTTHON** (146-447. Beniczky-u. 3. és Baross-u. 87. sarok) **Asszonyszeszély** (Margaret Sullavan). Földi paradicsomok (színes). H (2/4 1/6 1/8 1/10: V Ü 1/2 1/4 1/8 1/8 1/10.) V d. e. 10-kor matiné: **Strogoff Mihály.** — **PALACE** (136-523. Erzsébet-körút 8.) **Leányvári boszorkány** (Szörényi Éva, Hámory). H (4 6 8 10: Sz V Ü 2 4 6 8 10.) **V d. e. matiné: Éjszaka kezdődött** (Charles Boyer). — **PÁTRIA** (145-678. Népszínház-u. 13.) **Csavargókirály** (Ronald Colman). (3/4 3/6 3/8 3/10: V Ü 3/2 3/4 3/6 3/8 3/10.) Vasárnap délelőtt 1/11 órakor matiné: **100 férfi 1 kislány** (Deanna Durbin). — **PHÖNIX** (144—454. Rákóczi-út 68.): **A hölgy egy kissé bogaras** (Tolnay Klári, Ráday). Vig mumiák. Híradó. (Folyt. előad. d. e. 11; d. u. 1 3 5 1/8 1/10.) — **RÁDIUS** (120—564, 122—098. Nagymező-utca 22—24.): Nyolcadik hétre prolongálva! **Hófehérke és a hét törpe.** Zenélő tündérek. Híradó. (5/6 1/8 3/10; Sz V Ü 3/4 3/6 1/8 3/10.)— **REX** (139—416. István-út 39.): **A nagy ábránd** (Dita Parlo). Híradó. (1/5 3/7 9; 1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) — **RIALTÓ** (139—497. Rákóczi-út 70.): **Asszonyszeszély** (Margaret Sullavan) és a kisérő műsor. Híradó. (D. e. 1/11; d. u. 1/1 3/8 5 1/8 1/10; V Ü d. e. 10 12; d. u. 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLÓ** (141—902, 342—046. Erzsébet-körút 45.): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Ódon városok. Híradó. (5/6 1/8 3/10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **SAVOY** (146—040. Kálvin-tér sarok, Üllői-út 2.): **Nincsenek véletlenek** (Turay, Juhász József). 100 kutya 1 sorban (kulturfilm). (1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vas. d. e. 1/11-kor: Burleszk és **100 férfi 1 kislány** (Deanna Durbin). **(A nagy film 1/12-kor kezdődik.)** — **SCALA** (114—411. Teréz-körút 29.): **Táncolj és szeress** (Ginger Rogers). Híradó. (1/6 1/8 3/10; Sz V Ü 3 1/6 1/8 3/10.) — **SIMPLON** (268—998. 268—999. Horthy Miklós-út 62.): **Nincsenek véletlenek** (Turay Ida, Szilassy László). Szent Korona gyöngyei. (1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vas. d. e. 11-kor: **A zsarnok** (Harry Baur). — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa-u. 4.): Második hétre prolongálva! **Alexander's Ragtime Band** (Alice Faye). Híradók. (Mindennap d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (123—049. Nagymező-u. 8.): **A hölgy egy kissé bogaras** (Tolnay, Ráday). Észak Velencéje (színes). Ligeti dal, énekli Fekete Pál. Híradó. (1/5 7 3/10; Sz 3/4 3/6 3/8 3/10; V Ü 3/2 3/4 3/6 3/8 3/10.) Vas. d. e. 11-kor matiné: **300.000 pengő az utcán** (Bárczi Kató, Uray). — **TURÁN** (128—401. Nagymező-u. és Mozsár-u. sarok): **Csavargókirály** (Ronald Colman) és a kisérő műsor. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor: **Az örvény.** — **URÁNIA** (146—046. Rákóczi-út 21.): Prolongálva! **Kék róka** (Zarah Leander). Híradó. (5 3/8 1/10; Sz V Ü 3/8 5 1/8 3/10.) Vas. d. e. 11-kor: Felvinczi Takács Zoltán előadása: **Régi és új emberek a Távolkeleten.** — **WINKLER** (292—012. Róbert Károly-körút 61.): **Csavargókirály** (Ronald Colman). Popov.: Keresd a **kölyköt.** Híradó. (6 1/2 9; V Ü 3 5 7 9.)

VADÁSZ GYÖRGY grafikus

Magyar Nemzet, 1990.nov.6.12.p.

Új fotótechnikák címmel ma délután 17 órakor két kiállítás nyílik a budapesti Ernst Múzeumban. „Peri fotográfiák" cím alatt Patrick Bailly-Maitre-Grand (Franciaország) mutatja be munkáit, az 1985-ben fiatalon, 32 éves korában elhunyt Vadász Györgynek pedig elektrográfiáiból és elektrocarbográfiáiból nyílik emlékkiállítás. A kiállítás kapcsán az Árnyékkötők című elektrografikai folyóirat teljes harmadik számát Vadász György munkáinak szenteli. A tárlatokat — melyek december 2-ig tartanak nyitva — Szilágyi Gábor fotótörténész nyitja meg.

ani Szolgálathoz visszajuttatni.

ár:	ebédet kérek	nem kérek
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

evők a buszköltséget a hálózati

Üdvözlettel:

Mokányné

/Mokányné dr. Nagy Katalin/
Hálózati és Módszertani Szolgálat
osztályvezető

Vadász György, építész (vége) 3.) Folytatás

Nemzetközi üdülőfalu tanulmánytere, Velencei-tó Cserepes-öriget.

Építész: Ig. Kerdeákos, Kovács Miklós, Vadász György.

3

3. Közösségi épületek terve

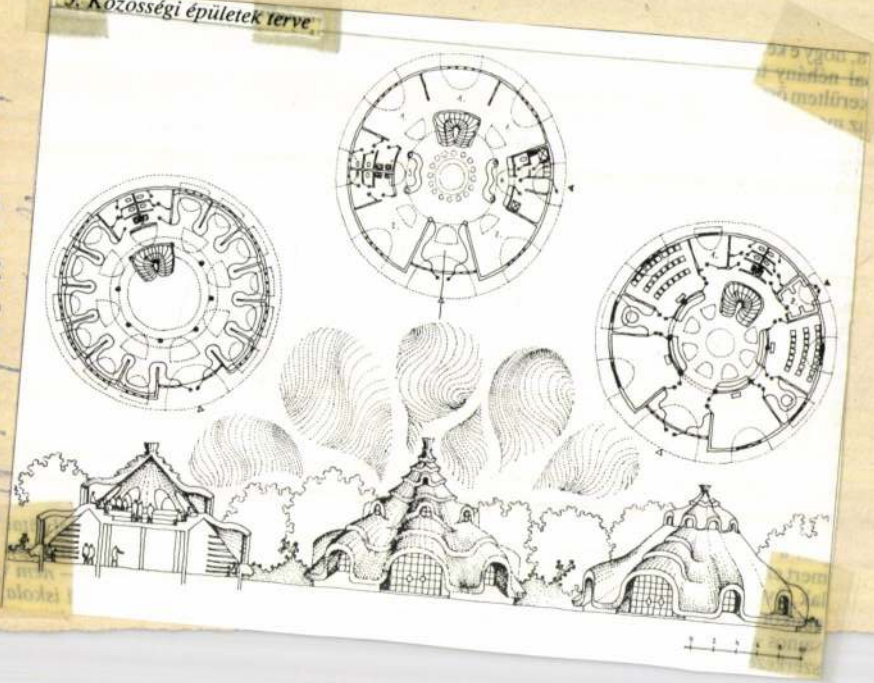

Magyar Építőművészet,

sajnos – mechanikus, sz
szerkezetek nélkül nem lehet elképzelni. A dell, hagy

Vadász György

V[adász] Gy[örgy]: VTR irodalmár, Székesfehérvár. (Vadász György építész.) – Magyar Építőművészet, 1966. 15. évf. 2. sz. 35-37. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 25o. l.

M. D. U.

VADÁSZ György építész

Gyöngyös vasutállomás és zör-
nyike pályázat (I. megvétel)

Tarsterveső: Iványi László

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80.

M. D. K.

VADÁSZ Ifjúrgy építész

Calvin tér rendezése pályázat

(megvétel)

Társtervező: Iványi László

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M.D.K

VADÁSZ György építész

4.000 forinttal díjazott terv

társtervező: Iványi György
Iványi László
Puskás Tamás

Döntött a Zsúri Náppalota fejlesztési

pályázatáról

Magyar Nemzet 1961. aug. 30. 6. l.

M. D. K.

VADÁSZ György építész

A Tatai üdülőhely-pályázatom díjazva

Magyar Nemzet, 1960. (XVI.) 168. sz. 5. l.

Gy. J.: 20 üdülőház, 2000 személyre sátortábor, strand, szabadtéri színpad épül a Tatai Nagy-tó körül. Sikerrel zárult az Epítőmiévész Köv. mesterés tolájának pályázata

Vadász György

Gulyás Zoltán: Négyikres fanyaraló, Budapesti Nemzetközi Vásár, 1970. - Építész: Vadász György, munkatárs Fekete Dániel.

Magyar Építőművészet, 1970. 6.sz. 44-45. l.

Vadász György

V.Gy.: Idegenforgalmi kirendeltség, Budapest, VIII. Baross tér. - Építészek: Vadász György, Katona Péter, statikus: Petrás Béla. - Képes ismertetés, fotók: Orlai Ágoston

Magyar Építőművészet, 1970. 6.sz. 41-43.

Vadász György

Vadász György és Preisich Katalin terve /építészmunkatárs Klekfy Mária, építész konzulens dr. Preisich Gábor, statikus tervező Fernezelyi Sándor/ az alábbi pályázaton 60.000 forintos díjban részesült. /ismertetés, képpel/

Molnár Péter: A MTESZ székház tervpályázata 1970.
Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz. 2-7. l.

Vadász György

Vilt Tiborral közös kiállítás kapcsán
kiállított munkáit említi:

Major Máté kiállítási megnyitója: Vilt Tibor
új szobrairól /Balla Demeter fényképeivel/;
valamint egy rövid képes ismertetés: Vadász György kiállított munkái-
ról.

Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz. 61-62. l.
63.l.

Vadász György

Résztvesz a Pest - Buda
egyesítésének 100. év fordulójára
kiírt emlékmű pályázaton

Nejszava 1974 II. 13

Vadász György épitész

"Üveg architekturák" cimmel ir Perneczky Géza Vilt Tibor szobrásznak a Mücsarnokban rendezett kiállitásáról, amelyhez a keret-tervet a müvész készitette, mint a kritika megállapitja: „Vadász György városterveiben ott a helye a plasztikai alkotásoknak, nélkülük az architektura nem tökéletes." Igy kerülhettek a Vilt-szobrok is „saját terükbe" Vadász György városszerü tervei alapján.

Élet és Irodaálom, Bp. 197o. juni. 2o.
XIV. évf. 25. sz. 12. lap

M. D. A

VADÁSZ György építész

Bálányi Jánosnál dolgozott

ÁFOR benzinkút kezelő épület Repr.

Szendrői Jenő: A mesteriskola III.

ciklusa

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 24. l.

28. l

M. D. K.

VADÁSZ György építész

Résztvesz a koszkova tér - Bena tér rendezésére kiírt tervpályázaton

Társtervező: Nagy András, Puskás Tamás

Magyar Képelőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

M. D. K.

VADÁSZ György építész

Résztvesz a Követség Mesteriskolája

II. áklusán

Mesterei Bőhönyei János

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 79. l.

Vadász Gy.

Plakátjai:

Téli könyvvásár. Bp.1961. 58x42.cm.

Ábrázolva: Központban Télapó egy puttony könyvvel.
-----Kis krampuszt huz maga után.

Téli könyvvásár. Bp. 1962. 82x58 cm.

Ábrázolva: Különböző szinü boritólappal ellátott egymásra helyezett könyvek halmaza.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska /

O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 171.l.

Vadász Gy.

1.

Plakátjai:

Hozza el régi könyveit. Megvásároljuk.Bp. 1961.
68x48 cm.

Ábrázolva: Régi tipusu könyvszekrény néhány könyvvel.

Hozza el régi könyveit,megvásároljuk a helyi könyvesboltba. 1961. 70x50 cm.

Ábrázolva: Könyvszekrény kevés könyvvel.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska /
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. ~~70x50.~~ 1. 171.1.

Vadász Gy.

Plakát:
Ismát: Vit tárgysorsjáték. Több, mint tizezer nyeremény. Bp. 1962.
Ábrázolás: A rajzolt betük alatt a nyeremény - tárgyak: családiház és autó.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 84.1.

MDK

Vadász György, butor

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

Vadász György építész (BVTV)

9 emeletes Kőbányai (Bp. X. kér.) lakóépület egyik tervezője. Földszinten üzletek. (szepzók)

Dr. Bötöryei János: Lakóépület Bp. X. Kőbánya

Magyar Építőművészet 1970/2 54 old.

Vadász György (BVTV)

Növelhető fanyaralók tervei

Magyar Építőművészet 1969. 1. a. 43. l.

Vadász György építész (BVTV)

Résztvett az alábbi pályázaton
(makett, rajz, szepróly

Dr. Gyöngyösi István: Nemzetközi szervezetek - UNIDO - IAEA - központjo - Bécs, tervpályázat, 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 sold.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vadász György 2.

A terveket a BVTV építészmérnökei: Mester Árpád és Vadász György készítik. A tervek szerint erőteljesen koncentrálva kerülnek elhelyezésre az üzletek, összesen több mint 8000 m²-en, amelyek között a közlekedést ... ún. passageok biztosítják. Itt épül a főváros legnagyobb ABC áruháza, 2000 m² alapterülettel. A bevásárló központtól egy magas házzal elválasztották a vendéglátóipari egységet, s így ez a kultúrcentrummal alkot szerves egységet.

Dr Pásztor László – Dr Saly Ferenc: A kiskereskedelmi hálózat fejlesztésének távlatai. Budapest VIII. évf. 2. sz. 1969. febr., 28. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vadász György 1.

A főváros leggyorsabban fejlődő kerületének újabb állomása az ún. zuglói lakótelep. Az Erős vezér téren (a Kerepesi út és Nagy Lajos király út sarkán) a Metro és a HÉV végállomásának, valamint több autóbusz járat végállomásának idehelyezésével rendkívüli forgalmi csomópont alakul ki e helyen, ahol napontra 100 000 ember fordul majd meg.

E jelentős forgalmi csomópont, valamint a zuglói lakótelep mintegy 50000 lakójának ellátása indokolttá tette itt egy üzletközpont telepítését.

Dr Pásztor László - Dr Saly Ferenc: A kiskereskedelmi hálózat fejlesztésének távlatai.

Budapest VII. évf. 2. sz. 1969. febr., 28. l.

VADÁSZ ~~lutály~~ György

K. D. K

3000 forintos III. díj

Társtervező: badán lutály

Értékelték a telefonfülke tervpályázatot

Magyar Nemzet 1962. junius 20. 3.1.

MDK

Vadász György

butor

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.dec.

Vadász György

Lukácsy András: „Népek játékai" c. könyvét illusztrálja.

Emlékbe.

Népszava, 1964 dec. 12. 2. l.

M.D.K.

Vadász György

MÉSZ-emlékéremmel kitüntetve

Magyar Építőművészet 1964/1. 60. l.

MDK

Vadász György

Vadász György / bútor/ résztvett a IV.Orszg. Iparm.Kiall.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitas.Műcsarnok Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31.Kat.

Vadász György

MDK

Az 1963 . évi jó munkájáért a Magyar Épitőművészek Szövetség Elnöksége uj emlékplakettjével tüntette ki.

--.: MÉSZ-emlékérem.

Magyar Épitőművészet. 1964. 1. szám.

Vadász György belsőépitész M.D.K.

Badacsony "Tátika"étterem belső berendezése

Épitész:Callmeyer Ferenc /1958/

repr.

Magyar Építőművészet 1962 /6. 9.1. -13.1.

M.D.K.

Vadász György épitész

Nyaraló a budai hegyekben. repr.

Magyar Épitőművészet 1965/6. 34.1.

Vadász György építész

MDK

A Harmincad utcai nyolcemeletes lakóépület terveinek.

(-ts): Bontás és építés a Belvárosban. 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. március 26.

Vadász György épitőm.

126-127. Benjamin K., Brossz. és Preisich G., a BUVÁTI pájaterv (a Torontói Városháza ép. re kiírt nemzetközi tervpájázat) fenti terveröinek munkatársa. (További munkatársak: Iványi L. és Kisvárkert)

Budapest Városépetési Terveso Vállal lat. 1949-59. (Tervek és jéngrépek)

Szerk. Gyöngyösi István, Rajló Ervin.

Bp. 1959

M.É.K.

Vadász György épitész

IPARTERV

VTR irodaház, Székesfehérvár

Tervezés: 1962 repr.

Épitès: 1963-1964

Magyar Építőművészet 1966/2. 35-37.l.

MDK

Vadász György, építész

Tizenkét tervet készített.

—: Korszerű nyaralók és hétvégi házak 9

szabadság Bp. 1967 ápr. 27.

M.D.K .

Vadász György

A magánerőből épülő lakóházakra kiirt tervpályázaton

dijazva II. dij

Társtervező:

Magyar Epitőművészet 1967§4. 5.l.

Vadász György épitész M.D.K.
/IPARTERV/

Szeged, lakóház /Rákóczi tér, Kossuth Lajos és Török utca sarok/

Társtervező: Tokár György
Tervezés ideje: 1958-59, épitès:1 62.

Éptésvezet :Hont György repr.

Magyar Épitőművészet 1962 /6. 14-15.1.

Vadász György épitész

M D.M.

Résztvett a pályázaton

4 000 Ft-os megvétel /sorelás nélkül

Tástervező: Iványi László ,Iványi GyörgyPuskás Tamás

Bathy Imre:Városépitészeti tervpályázat

Magyar Epitőművészet 1962 /1.49.1.

Vadász György épitész M.D.K.

A Magyar Épitőmüvész Szövetség Székházában rendezett müanyagkiállitás, tervezése és rendezése Tokár Györgygyel.

Magyar Épitőmüvészet 1962./1.53.1.

Vadász György építész M.D.K.

Részt vett a pályázaton . II. dij / 25 000 Ft /

Társte vező: Callmeyer Ferenc, Czuppon Ivs, Reischl Robert, Vély Robert.

Repr.

A Budapesti Nemzetközi Vásár Főpavillonjának terv-pályázatáról

Magyar Épitőművészet 1963/5. 3, 5.1.

Vadász György építész

MDK

A Martinelli téri új lakóház tervezője.

–: Megnépül a Martinelli tér 8

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. júl. 3.

Vadász György épitész M.D.K.

Tipus hétvégi ház , repr.

Társtervező: Wallmeyer Ferenc

Magyar Épitőművészet 1964/ 6 54-55.l.

Vadász György, [építész] M D4

Kollmayer Ferenc, Czuppon Éva, Vadász György és társaik által benyújtott pályamű is II. díjat nyert.

– Odaítélték a BNV lágymányosi főpavilonjának tervezésére kiírt pályázat díjait 10.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. ápr. 30.

VADÁSZ György épitész M.D.K.

Részt vett a pályázaton L. dij 45 000 Ft

Társte vező: Fischer József-Rimanóczy Gyula-Rimanódzy Jenő- Vély Albert

Döntöttek a tatabányai megyei kórház épitési pályázatáról

Magyar Nemzet 1952. december 24. 15.1.

VADÁSZ György épitész M.É.K.

Kocsikból álló vándorszinház terve / a Mesteriskola által kiküldött pályázat/ repr.

Vadász György: Épitészhallgatók kiállitása az U. I. A. VI. kongresszusán
Magyar Épitőművészet 1962/2. 52-53.l.

M. D. U.

VADÁSZ György építész

MÉSZ mesteriskola, utolsó cikluszának hallgatója.

Az építészhallgatók vándorszínház-tervéinek nemzetközi szemléjén szerepel.

A szerkesztő megjegyzési

Magyar Építőművészet 1962. 6.sz. 56.l.

Dr. Vadász Gyula építész

Zsüri tag az alábbi pályázatok

Kovács Ferenc: A tabáni Rácz gyógyfürdő terpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

Vadász György, építész

Vadász György rajza. (repr.)

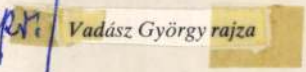

Magyar Építőművészet, 1984. 4-5 szám, 80-old.

Vadász György, építész

Vedres György építész /1934-1987/ búcsúztatásán Vadász György versét mondta el 1987. febr. 1.-én a Rákoskeresztúri Izraelita temetőben.

Magyar Építőművészet, 1987. 2., 58-old.

Vadász György, építész

Lakóház az Árnyas úton, Budapest, 1973.

[vépt.]

11. Vadász György – B. Horváth Judit:
Városközpont, Kalocsa város, 1978–79. [vépt.]

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 20-old. és 27-old.

Vadász György, építész

Az Észak-Itáliai Velencében már a 41-ik velencei biennáléra
került sor, közel 40 ország állította ki anyagát a nemzeti pa-
vilonokban. – Hazánknak is van nemzeti pavilonja, egy gyönyörű
régi épület, legalább 50–60, vagy még több esztendős. Idén ezt a
pavilont vietnámi gyékénnyel borította be Vadász György és tüll-
függönyök lógtak le a térben és Varga Imre szobrai voltak ki-
állítva. A koncepció szerint a magyar színeket Varga Imre és
Vadász György képviselte. – Ez a bizonyos lelógó tüll-leplek, a vietnámi
szőnyeg és egyebek, ez valami építészeti produkció, vagy térberendezési pro-
dukció is akart lenni, amely mondjuk egyenrangú partnere volt a szob-
rász kirakott műveinek, — ez volt Nagy Zoltán művészettörténész véle-
ménye, – viszont Kovács Attila építésznek éllent mondó véleménye volt.

Láttuk, hallottuk,

1984. IX. 27. Petőfi 10.45

Vadász György, építész

A velencei biennálé képzőművészeti részén a magyar pavilonban az idén Varga Imre alkotásai képviselték a magyar művészetet. Az installáció Vadász György építész munkája.

P. Szabó Ernő: Művészet szélárnyékban.
Magyar Ifjúság, 1984. szept. 28., 33-old.

ne basic stitch and its variations on the collar are both different from those on the mantle. Density of metal threads: 5o/cm.

The embroidery work of the mantle can be divided into three groups

1. The gilded surfaces were embroidered by the so-called Anlegetechnik /laid-embroidery/. It was made as follows: gold threads were laid in parallel on the face of the base fabric and each of them was couched onto it by silk thread. Depending on the density of the coloured silk threads as well as whether they were fixed to the base fabric perpendicularly or cantwise, golden surfaces of different shades were produced. Most of the gold embroidery on the mantle was made by base stitches /1a-b/. The silk thread holding down the gold thread was red, only the faces, hands and feet were couched by uncoloured silk thread. Sitch variation No.2 was used for embroidering the orbe, necks and attributes as well as for God's hands. The silk thread for stitching down is red.

Stitch variations No. 3a-b were used for the names of the martyrs, apostles and prophets as well as the contours of the figures, building components and vegetal ernaments to set off their outlines. The silk thread for couching is red, while brown

VADÁSZ GYÖRGY épitész

Marton László szobrászmüvésszelközös József Attila szobor

UJ TÜKÖR 1980/XVII/52.sz.43.o.

unt hic, fiunt a causa in ma-
t, et non solum per unum agens,
o, sed multis modis; et ideo
Et ista ratio demonstrativa
materiam, habent incertitudi-
) necessarium est, quod entia

totelis et Averrois, rationi-
e, patet, quia, si sic, non
quod est inconveniens, ut pa-
atione 18 b 31/ quia, si sic
us laboraret pro hac vel illa
ntenderet, immo omnia sibi de
intentio Philosophi et Averro-
t vera opinio philosophantium.
dubia, et primo ex parte ip-
te dei. Primum enim est: Cum
planum est quod fiant a causa
si non fiunt, a causa non im-
cessitas, quia omne de neces-

VADÁSZ GYÖRGY építész

Gábor Áron szobor Kiss Sándor szobrásszal közösen

UJ TÜKÖR 1980/XVII/49.sz.43.o.

Vadász György, építész, 1. Folytatás

Nemzetközi üdülőfalutanulmányterve Velencei-tó, Gére per sziget

Építész: ifj. Eleöd Ákos, Kovács Miklós, Vadász György.

(Artunion Széchenyi Építőművészeti stúdió)

Magyar Építőművészet, 1988., 2., 36-old.

Vadász D. Géza

festő M. Képzőm. Egyet.

KMTÁRS művésztok
1931 febr márc kiáll.

XII. 25

Vadász Delacroix Géza

1932/33. téli kiáll. 269.

24.

Az 1829-ben nyomdájában megjelent, pesti oroosprofessorokat ábrázoló arcképsorozatán ugyanis, melyeket Erminy rajzolt és Lántz József vitt köre, hol azt olvassuk, hogy „Gedr. im Lith. Inst. am Ausladplatz No 24. I. Stock in Pesth", (ld. Kat. Erminy.), hol pedig "Lith. bey Joh. Schmid im Jahre 1829." De az sem lehetetlen, hogy először rövid ideig itt volt a nyomdája és csak később költözött a Dorottya utcába, [illegible] ha

Vadász Delacroix Géza

Szefelslex 234. l.

Böélctr. arch.
n. o. 1096. l

Vadász

V. 2. *(Delacroix) Géza*, festő, szolg. kív. őrnagy. 1919 óta arcképekkel vesz részt a Műcsarnok és a Nemzeti Szalón tárlatain.

K. gy II. 561 l

+ Balassagyarmat 1936 aug. 3

Simellékletek, római V. 194.

Vadász Géza

Mincsarnok

1919–20. téli kiáll. 494

1920–21. téli kiáll. 574

1921. tav. kiáll. 402

1921. őszi kiáll. 460

1924. őszi kiáll. 311

Vadász Delacroix Géza

Pannonia u. 4/c

1928/29. téli kiáll. 562

Felszólítandó

Zsdjári öltözet V. 183.

Vadász Géza

1920. szept.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Dr. Molnár Jenőné arck., olaj.
Comtesse Giselle de
Troismonts, olaj.
Berthoù francia evedes, olaj.

Sümegi Ált. Darnay - Múzeum

1911. é. segélyé V. 304.

Vadász Géza

festő, sz. R. Ornacy

1927-ben Faragó Marcel-
né pozsonyi lakos archéjét
festette és szállította Po-
zsonyba.

Vadász Gábor, Textilművész

L: Solti Gizella

Vadas József: Folon várva 12

Élet és Irodalom Bp. 1986. aug. 8 XXX/32

Vadász György, építész

Rendkívül figyelemre mél-

tó Zalaegerszeg új városközpontja. Az egyik tömböt *Vadász György* tervezte, az a Vadász György, aki *Monoron* évekkel ezelőtt megalkotta felszabadulási emlékművét. Most is remekelt. Lakótelepi monotóniának nyoma sincs. Ízléses színdinamikával ötvözve az építészeti hatást. Van egy olyan megalapozott érzésünk, hogy ez az út a jövő útja a magyar építészetben.

Losonci Miklós

Losonci Miklós: Zalaegerszegi séta.
Pest Megyei Hírlap, 1979. nov. 28.

Vadász Gyöngyi épített

L. Kiss Sándor

–: Felavatták Gábor Áron emlékművét 9.
Népszabadság. Bp. 1980 nov. 28.

Vadász György, építész.

Új szobrokkal gazdagodik Budapest. A Szilágyi Erzsébet fasorban helyezik el Kiss Sándor és Vadász György alkotását: Gábor Áron emlékművét. (említve).

(sebes): Új alkotások a fővárosban. Hétfői Hírek, 1979. júl. 23.

Vadász György, építész

L.: Lechner Gödön

Tomás Ernin: Varos és építésze 5.

Népszabadság Bp. 1979 jul. 25.

MDK

Vadász Géza

A Fészek kiállitásai. Képzőművészet 1928. 6. sz. 32.l.

M.D.K.

Vadász Géza

A tavaszi nagy tárlaton a Mücsarnokban bemutatott 443 kép és szobormü között szerepel müve.
A 20. oldalon 3-as számmal a müvést fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni 26.- juli 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

Vadász Géza

MDK

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Vadász Géza MDK

S._né Komlóssy Ilona arckép, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Vadász Géza MDK

Sappho, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Vadász Géza

Fényképét közli a lap a következő megjegyzéssel: "Vadász Géza festőművész, százados, a nemzeti hadsereg összekötő tisztje a francia missziónál, akinek legutóbb kiállitott portréi nagy feltünést keltettek."

Szinházi Élet. Bp. 192o. juni 13-19. IX. évf. 24. sz. 4. lap.

Vadász Endre

1922/23 – 1926/27

Ferkpzomfoisk.vk

143. l.

Vadász Endre

festő

A barcelonai kiállításon első díj.

Az Est 1929.
dec. 15.

U. 3055

Budapest, a postabélyeg kelte.

Bátorkodom b. figyelmét felhivni ama körülményre, hogy a nálam vásárolt képek mai napig esedékes részlete,

P 180.-

cimemre még nem érkezett be.

Amidőn ennek szives pótlására felhivom, vagyok

Kérek nagyobb részletet

teljes tisztelettel

Solymosi Képszalon
Budapest, VII. Kossuth Lajos-u. 13.
Telefon: 897—62.

Vadász Endre

grafikus

Inod

(Kézdi) ~~Az~~ Festők és

iparművészek. Pesti

Hírlap. 1931. dec. 13.

U. 3142

Az Ernst Múzeum

kiállítása alkalmá-

ból

T.

LEVELEZŐ-LAP.

SOLYMOSI KÉPSZALON
BUDAPEST,
IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 13.
TELEFON: AUT. 89-7-62.

1028. M. Gh.

Sz. Bruxellesben 1799 június 26-
havába

Aulich Lajos.

Térdig van ábrázolva, k
de szembe néz. Leeresztett j
jének párját tartja, balját p
a melyet kék terítővel takart
zöld papagály ül az állványo
hullámos, szemöldöke és baju
vált, szeme kék. Öltözete: b
kabát, kötött nyakkendő pir
mellény csíkos zöld kelméből
óraláncán kulcs van. Mög
széken zsinóros ruha, felöltő
térbeli félrevont függöny piro
ablakon át a szabadba tek
jobbról felfelé haladó sorban

Vászon, méretei 84·8 : 65·3 c
tett 1906-ban Horvát (Horovitz) I
— Kifizettetett 1906 november 1
deczember 20-án (1768–906). —
az 1910 május 11-iki 9458–909

Vadász Endre

koll. kiáll. az Ernstben
1929. nept. Rajzok

LAUFFER TIVADAR
KÖNYVKERESKEDÉS és ANTIQUARIUS
BUDAPEST, IV. VÁCI UTCA 11.

dr. Szentiványi Árpád úr

H.

Vadász Endre

grafikus

MAGYAR MŰVÉSZET

1932. 50.

Az 1931. évi Lichy Mihály grafikai díj elnyerése alkalmából bővebb ismertetés.

Kolozsborsai gard. Kst. V. 301

Vadász Endre

U. 4172

Lepsinentgyörgy X. 131, 132, 133, 134,
135, 136, 137, 138

Vadász Endre

a Páál László Társaság
tagja, ender 1929. jan.
kiáll. tőbb mint

Vadász Endre

Vadász Endre: Csendélet.

Rabinovszky Márius

A Debreceni Ady-Társaság képzőművészei.

Debrecen 1931.

Vadász Endre: Bárkák a Dunán.

Vadász Endre: Vízhordó leány.

Vadász Endre: Sváb leány.
(A Szinyei-társaság Nemes Marcell-díját nyerte.)

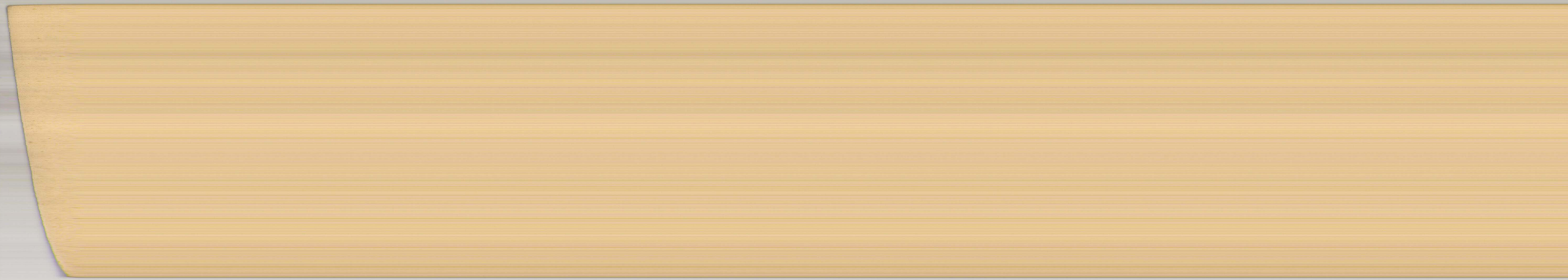

...ra. Fején magas turbán van ékköves boglár-
...gyök lógnak le, szemöldöke nagy, bajusza hosz-
...tott gallérú köntöse (felett) ékköves emléket hord szalagon,
...retre s palástja prémes. Felirata a kép fölött:
...m Imperator"

"
...nd. Cum Privilegio" s „24."

... nagysága 19.8 c/m.

39/94 № 22.

Vadász Endre

wód

Kuylen, Wim Van der,: Artisti contemporanei: Il pittore ungherese Vadász Endre.

Emporium (Bergamo)

1939. nov.

e, kissé jobbra nézve. Gyürüs jobb
ázott kanfájára nehezedik s balját mel-
éje elől kopaß, haját elöre fésüli, ba-
szakálla leberetvált. Kettös csokorra kö-
s s kabátja zsinóros. Mellén a korona's arany
a kép alatt három sorban:

y SZÖLLÖSY JÁNOS

resztes-, több Vármegyék táblabirája,
a város köszeretetü polgármestere."
Vereby Soma"
ák Testvéreknél Pesten 1864."

nagysága 19.5 cm.

(ch. pap.).

178/94 N° 15.

Vadász Endre

vrod

Volk en Staat.

1939. Jan. 15 (Ars grafica. Endre Vadász.)

Temes vármegye VIII. 73.

Vadász Endre

részt vett az alábbi
mű fametszetekkel
való illusztrálásá-
ban

Neinedy Gyula:

Emberek én már
oly régen repülök!
Bp. 1938. Officina

volt vatikáni követünkkel,egy igen gaz
vett nagyobb birtokot Sopronmegyében é
délyes képgyüjtő./Eredeti Rubense és F
az ilyen ügy nyélbeütéséhez ki kell vá

Most már azzal a kérdéssel for
sék őszintén nyilatkozni,nincs e terhé
egy kis ideig otthagyom,vagy pedig szá
pesti lakására?.Mondanom sem kell,hogy
helyen tudom a képet Önnél,mint az elő
akarnék fölösleges alkalmatlanságot csi
és ismételt elnézését maradok hálás és

Vadász Endre

Cirkusz c. rez-
karca repr.

Lehel: Neuzeti
Művészet.
11–12. sz
185. l.
mellett

~~Tü, római VIII.177~~

Vadász Endre

grafikus

l.

Tóth E. Cruf 27. l.

57. l. - 88. l. 89. l.

arzk.

Kern Tóbiás dr. VIII 145.

Vadász Endre

cvod
2

Tóth Efametszet.

41. l.

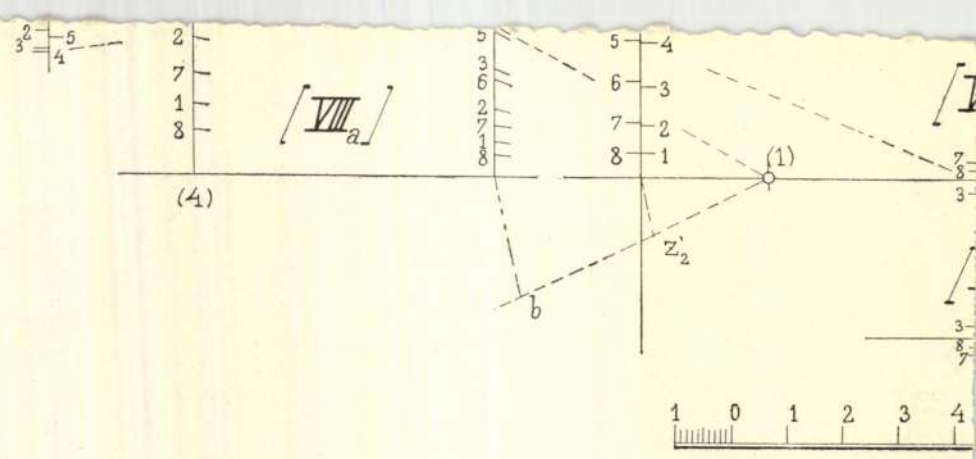
VIII a
(4)
(1)
Z'2
b
1 0 1 2 3 4

Vadász Endre

Honti János: Az úrfiú, aki a Paradicsonban járt. Bp. 1939 (?)

Fenti szinczett rajzaival: A Magyar Bibliofil Társaság az év legszebb könyvének cimével tüntette ki.

t, 13 Februar 1932.

tiv6.

takarékosabb

éges lesz.

rizonyitvány om

nagyobb magyar.

Vadász Endre

Koll. kiáll. Tamás Galéria.

vód

Ujság. 1937. dec. 19.

(e. a.: Biai Föglein István és V. E.)

Vadász Endre

Honti János: Az úri fiú aki a paradicsomban járt. 12 népmese — H. J. — önreállításában. Fenti szinezett rajzával. Officina kiadás.

A Magyar Bibliophil Társaság az év legszebb könyvének címével tüntette ki.

XLVII. TÁBLA.

Vadász Endre

festő

kollektív kiállítása

Ujság. 1936. febr. 16.

(e.a.: Az Ernst Museum csoportkiállítása.)

1410. KAROSSZÉK, barnára fényezett fa

1411. PARAVENT, vörösre fényezett fa, tással, alsó része brokáttal átvont.

1412. TÜKÖR, faragott és aranyozott fak

1413. IRÓSZEKRÉNY, fényezett tölgyfa résszel, lehajló irólappal és kétajtós

1414. KÁRTYAASZTAL, mahagonifa, össz veretek.

1415. IRÓASZTAL, dió- és gyökérfaboritás

1416. SZEKRÉNY, fényezett diófa, üvege

1417. SZALONBUTOR, 4 szék, 2 karossz oszlopokkal, virágos butorszövettel k

1418. IRÓSZEKRÉNY, fényezett diófa, és két lehajtható lap. Empire.

1419. ZONGORA, fényezett diófaboritással

1420. HAT SZÉK, cseresznyefa, festett i sz. e.

hullámos tetőzettel. XIX. sz. k.

t fa, rokoko faberakással. A szekrény alsó részében
fiók közt a lehajtható lap, felső részében tabernaku-

tt intarziákkal. Alsó részében három fiók, lehajtható
an ábrázolva, e mögött tükrös fülke, fiókok és elzár-

, fiókokkal.

árványlappal.

a, fehér, aranyozva.

~~Tolna vármegye~~ ~~IV. 2.~~

— — ~~történeti~~ ~~IV. 2, 3,~~

Vadász Endre

koll. kiáll

l.

Ernst Mur. kiáll

138. a. n.

1933.

Sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti

Múzeum IX. 143.

Vadász Endre

festő, Debrecen Műcsarnok

1930. tav. Eiáll 4, 22

Vadász Endre

részt vett az alábbi kiállitáson

Tent Hága 1934

Vadász Endre

részt vett az alábbi
kiállításon

Los Angeles 1932

Vadász Endre

Hul. Szeged 1901 -

l.

Hung 1937

9 műve a londoni
magy. graf. kiállitáson
1937

Vadász Endre

13 művel vett részt
a lembergi magy. graf.
kiállitáson.

Mod

Tow 1935

Vadász Endre

13 műve az oslói
magy. graf. kiállításon
lesz

Ungarsk 1934

Vadász Endre
festő és grafikus-
koll. kiáll.
Ernst Muz. 138/a kiáll. kat.
1933. febr.
(Japános) Festmények.
Korcsolyázók. — Vásár lesz. —
Akvárium. — Processio. —
Halászbódék. — Mese. — Híd.
— Hegyi város. — Zuzmarás
út. — Vizi malom. — Vadá-
szat. — Befagyott folyó. —
Tél. — Öböl halászbárkák-
kal. — Malmok a Dunán.

Vadász Endre

Képei és versei

Tamás Galéria 91.

1937. dec.

Vadász Endre

Buday Géza:

A Lord.

Franklin

Bpest, 1940.

Illusztrációk fenntitól.

Magyar Kulturszemle

1940. 12. sz 300. l.

V a d á s z E n d r e

festő

Budapesti Hirlap.1925.márc.15.
/Y.E.: A Szinyei-Társaság által
dijazott müvészek kiállitása./

Hadjárat.

A háttérben a honvédség la
rák csapatok állanak jobbról W
gyar csapatok állását távcsővel
rül. Felirata fölül középütt:

XXXIV. Armee-Bu

alól középütt: Verlags-Eigenth.
Bazar. Vervielfaltigung v
leiró szövegének kezdete: Mitth
Pesth és befejezése: bis S

Szines kny., mér. a v

Vadász Endre

1929. Szinyei Társaság Nemes Marcell utazási díja.

Tavaszi Szalon

T. 915.

en lapnak, a mely Die Herz Dame-t
gység fölött:

IA.

2.1 : 6.3 cm.

Vadász Endre

1.

Nemzeti Szalon

1928.

Tavaszi Szalon

T. 910.

elyhez a Scala miliarum Hungarico-
jobb sarokban lévő külön keretben:

A PRE-
EMENDATA
ER IOANNEM
ONIVM. IMP. Ms.
NNO DOMINI 1592.

pi D. Carolo
liani II.
um.
[illegible]

9.4 : 28.5 cm.

Vadász Endre

1927. Wolfner Gyula díja

Tavaszi Szalon

Bihar

Adorján, várfalak.
Albis, r. k. templon
Belényes-Szent-Mi
Bihar, r. k. templo
Bihar-Püspöki, csu
Deréte, lerombolt
Esztár, régi vár m
Fekete-Bátor, vára
Fekete-Tót, várma
Felső (Monostor)
Fenes, várrom.
Fugyi, r. k. templo
Fugyi-Vásárhely,
Gálos-Petri, r. k. t
Hegyköz-Újlak, r.
Hegyköz-Sz.-Imre
apáts. alapfa
Hévjó, r. k. templo
Jenő, r. k. templon
Kőrösszeg, vártoro
Kót, várrom.
Magyar-Kakucs,
Mező-Telegd, ref.

Vadász Endre

l.

Ernst Museum
Kiáll.
123.
1931. dec.

Vadász Endre

koll. kiáll.

l.

Ernst Museum kiáll

158. sz.

1936. febr.

Föv. Kept.

Antonio Rossellino (meghalt 14

Madonna a gyermek Jézussal:

Derékon alól látható, ül és
gyermek Jézust tartja és baljáva
kerében világgömböt látunk és uj n
Mária palástjának felső
kány elején gyümölcsfüzér lo
képeznek díszt.

Szines stucco, maga

~~Antonio Rossellino~~

Ltha 117

96

45
5
225 fr

D

tól 1895: VII. 4-én 500 hrán
1895: VIII. 31-én (246/95).–
l. az 54347 min. sz.
ay D., Zala Gy., Schickedanz A.
ájárultak.

rmüvészeti Muzeumban helyeztetett el. (480 97

Vadász Endre
grafikus

L.

Ernst Mich. 131. kiáll
215, 221, 226. sz.

3.

4.

Vadász Endre

10 fametszete albumát
(Patai – Schnabel-féle kiadás) 1938-ban
megvette a Déri Múzeum

Évk. Déri 1938. 53. l.

Vadász Endre

szül. 1901. Szeged-

l.

Sör Vereto 319. l.

Vadász Endre

festő

Műcs. kiáll. 1930 tól

Pipics 122.

Vadász Endre

irod
-

Kuylen, Wim
van der:

Paysages Hongrois
de Vadasz.
Le Courrier Gra-
phique 1947. febr.
képekkel.

(Paris)

6.

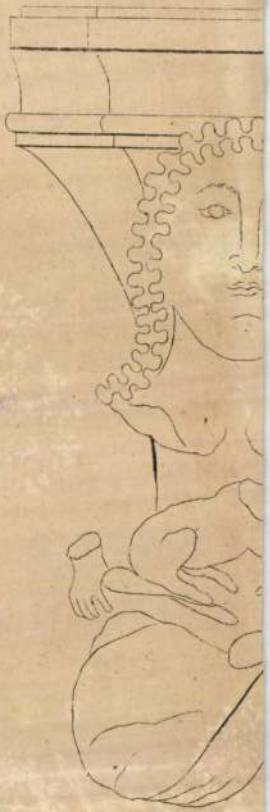

Vadász Endre

B. Soó Rezső = Modern magyar kisgrafika

MAGYAR MUVESZET

1938. 345. l. 348 l

Repr. — bővebb jellemzés

Küchel Heinrich ex libriše, rézkare

„Posztexpresszionista tempera képei Aba Novákra emlékeztetnek."

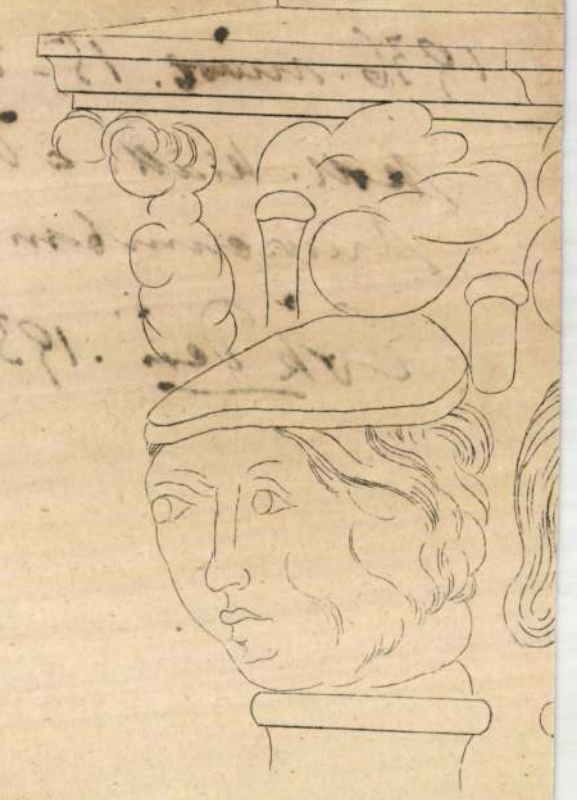

Vadász Endre

1936. márc. 15-22.

koll. kiáll. a Déri

Muzeumban.

Erik Déri. 1936. 83. l.

Nő kejre.

939 Olasz festő a VIII. sz.-ból.

Vadász Endre

1925. SzMPT által díjazott mű-
veszek kiáll. N. Izalon

Katóci, olaff.
Alvó öreg, olaff.
Vizhordó, rézkarc

SzMPT-tól kitüntető elismerés.

Mária nobra III. 49

Vadász Endre

1927. Wolfner Gyula
népélet díja

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Viktória-nyomda.

Vadász Endre

Feladó:

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 48
1927. 164
1928. 280
1930. 58
1931. 250, 426
1932. 50, 52, 64, 196, 341
1929. 57, 227, 300, 364, 429

LEVELEZŐLAP

Vadász Endre

Nyár c. olaj.
a Tavaszi Szalonban
Wolfner Gyula 400 pengős,
magyar életképre kiírt,
díját nyerte.

Repr.

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 164 l.

Vadász Endre

Stul. Szeged. 1901

Ivad.

Varga Nándor Lajos

A vezkare. Bpest,

1935. 139. l.

< Vadász Endre >

< > 10 rézkarc ex libris.
Debrecen, 1935. Bérű
István kiadása.

Magyar Művészet
1936. 122. l.

Vadász Endre

kall. kiáll. a Déri-
múzeumban Debrecenben

Képzőművészet

1934. 61. l.

Vadász Endre

szül. 1901. Szeged

Rövid önéletr. és önös graf. munkáinak felsorolása:

Varga Nándor Sajós

Adattár a magyar művészi grafikához. Rézkarcolók. 1900–1936. Bpest, 1937. 335–344 l

1760

Vadász Endre

Tájkép, rézk
Halászbárkák, rézk
repr.

Elek Artur:
Az újabb magyar
grafikai művészet.
Magyar Művészet
1937.

227. l.

-Esztergom 182-

DEÁK FERENC-UTCA 17 Ház, föld-
szinten, négyszögletes, díszetlen, empi-
re.

Vadász Endre

Az Urifin, aki a paradicsomban jart c. mesegyüjteményből való rajz

Repr.-

Magyar Iparmüvészet

1937. 246 l.

IT WURDE VON DEM KÖNIGL.
IUM UNTERSTÜTZT

, 1941

Vadász Endre

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 253, 254. l.

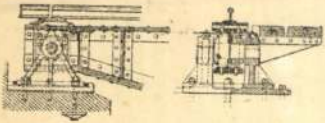

Fig. 10.

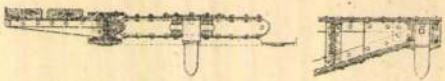

Fig. 7, 8, 9 und 10. Trajectbrücke.

Fig. 7. Ansicht.

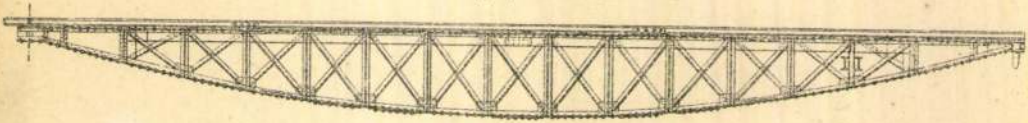

Fig 8. Draufsicht.

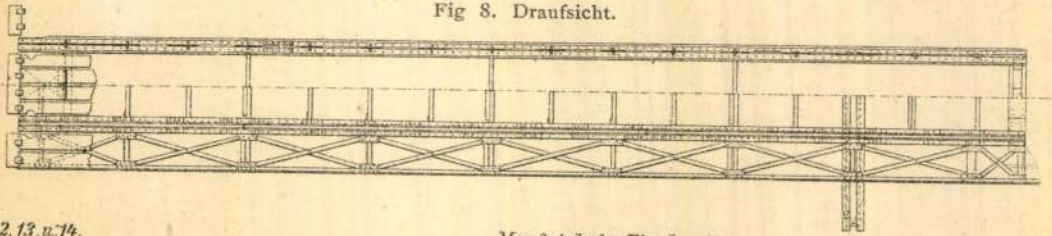

1,12,13, u. 14.

Maaßstab der Fig. 9 u. 10.

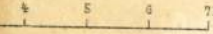

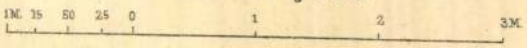

Vadász Endre

grafikus.

Amsterdami kiatt

1937. jan.

l

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 38. l

Vadász András

(Endre)

irod.

Rosner Ung. Buchk.

262. l. 274. l. ké-
pekkel.

282, 283. l. képekkel.

299. l. képpel.

pag. 493.

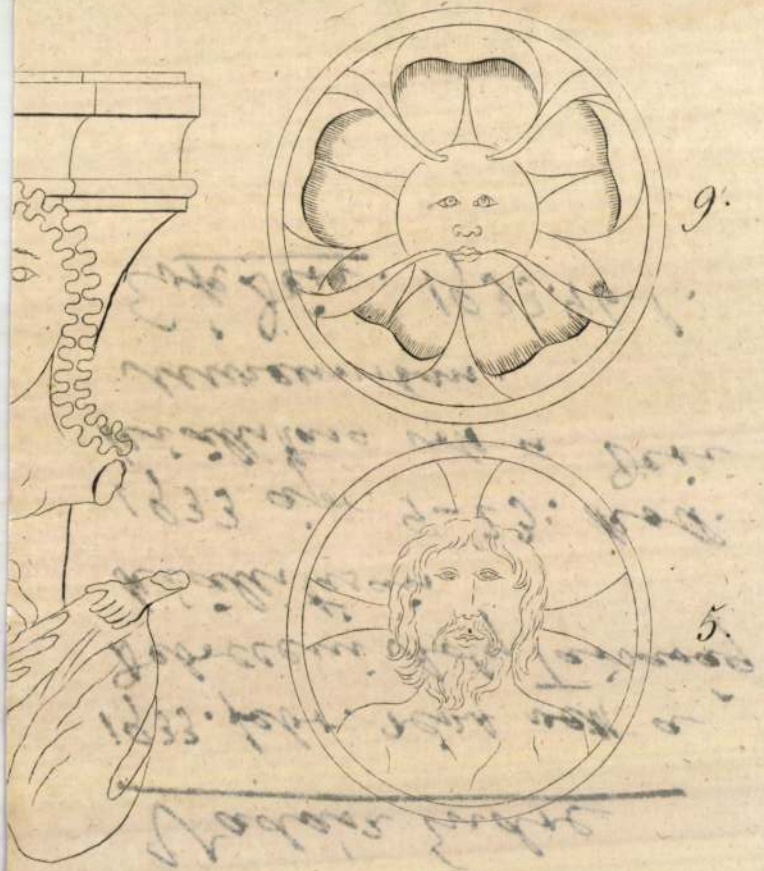

Vadász Endre

1933. febr. részt vett a Debreceni Ady Társaság kiállításán.

1933 ápr. 9–23. közt kiállítása volt a Déri Múzeumban.

Erk Déri. 1933. 46. l.

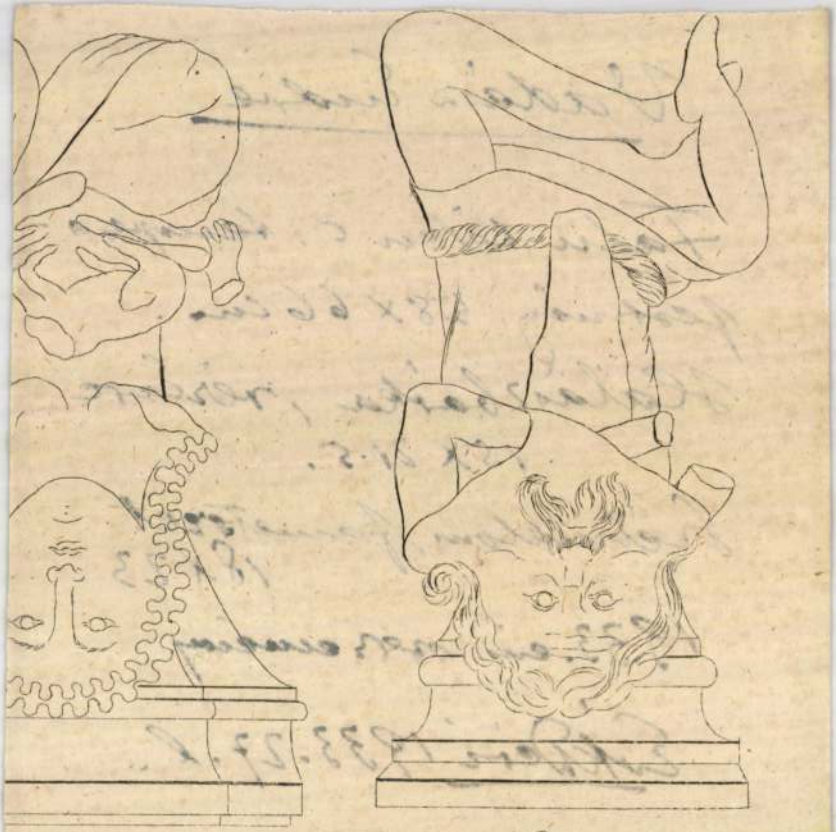

8

9

Vadász Endre

Falu télen c. tempera-
festmény 58 x 66 cm.
Halászbárka, vézcare
15 x 21.5.
Szélmalom, fametszet
18 x 23
1933. évi szerzemény
Erkdéri 1933. 27. l.

6.

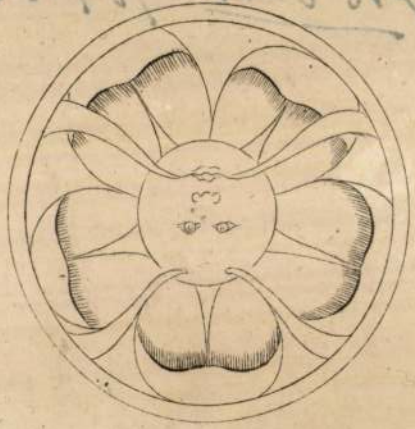

9.

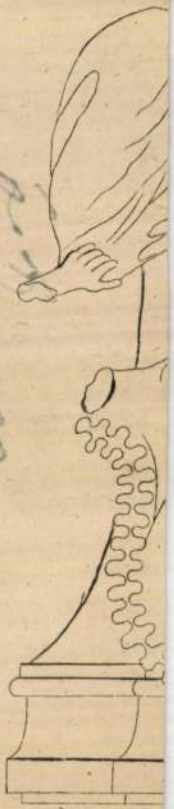

Vadász Endre

1934. jan. 14–22.
Koll. Kiáll. a Déri
Múzeumban.

Évk Déri 1934. 81. l.

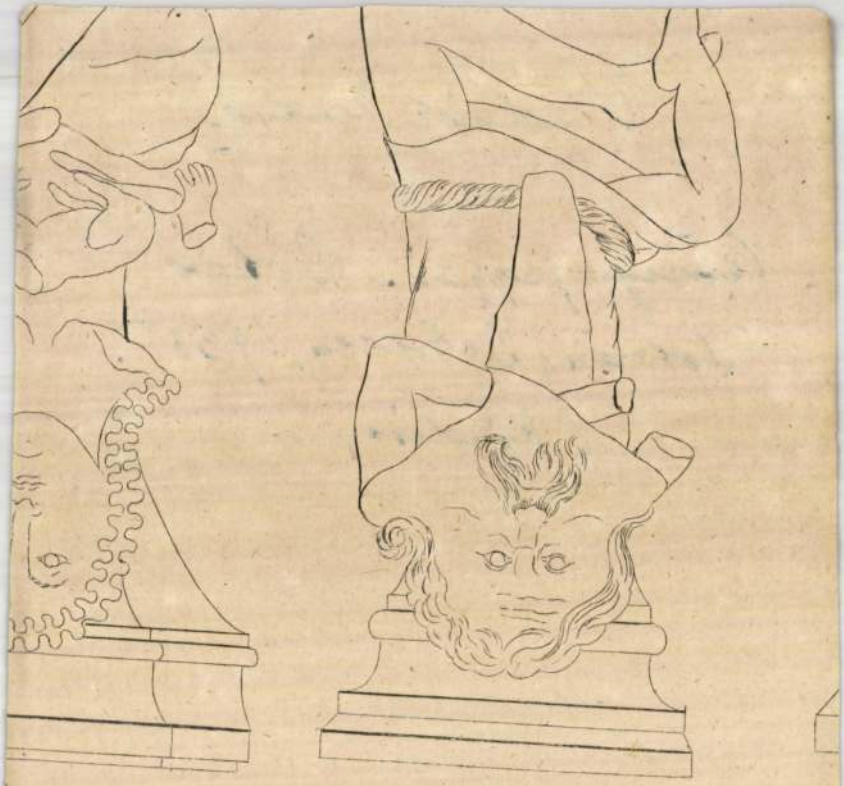

Vadász Endre

Könyvjegyei. Békés István Debrecen. 1935.
Kiadása.

MDK

Vadász Endre (képzőművész)

(Futólag említve.)

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov-dec. 110. l.

MDK

Vadász Endre grafikus

(Futólag említve.)

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 107. l.

MDK

Vadász Endre képzőművész

(Futólagos megjegyzés stílusáról; emlitve: kisgrafikái.)

Tóth Ervin: Fejezetek a debreceni grafika újabb évtizedeiből.
Alföld, Debrecen, 1960. 1. sz. 123. l.

MDK

Vadász Endre,

Glatz Oszkár tanár növendéke.

Fagylaltos.
Tanulmányfej.
Fehérgalléros fej.
Tavasz.
Borozók.

Az Ernst Múz. OMKK FŐISK. Kelléken Kiállításai.
Az OMKK FŐISK NÖV. Munk. kiáll. Bp. 1933 márc. 18-25. Kat. 14.l.

MDK

Vadász Endre (festő és grafikus)

(Futólag említve.)

Tóth Ervin: Fejezetek a debreceni grafika újabb évtizedeiből. Alföld, Debrecen, 1960. 1. sz. 121. l.

MDK

Vadász Endre (grafikus)

(A II. világháború előtt Budapestre költözött.)

Tóth Ervin: Fejezetek a [redacted] debreceni grafika újabb évtizedeiből.
Alföld, Debrecen, 1960. 1. sz. 118. l.

MDK

Vadász Endre grafikus

Debrecenben számos műbarát őrzi exlibriseit, signettjeit, temperáit. 43 évet élt; feleségével együtt öngyilkos lett 1944-ben. Megkapta a Zichy Mihály díjat; művei helyet kaptak a külföldi [redacted] múzeumokban.

Tóth Ervin: Fejezetek Debrecen grafikai múltjából.
Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. 121. l.

MDK

Vadász Endre grafikus

Témái: az alföld, vasuti töltés, bárkák a Dunán. Említve: magyar tájakat és a paraszti életet ábrázoló rézmetszetei. Párizsban megismerkedik a Távol Kelet művészeivel. Említve: a Ponte Rialto, a firenzei Arno part rézkarcai.

Tóth Ervin: Fejezetek Debrecen grafikai múltjából.

Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. 121.l.

MDK

Vadász Endre grafikus

Említve: téli tájakat ábrázoló tempera festményei. A Képzőművészeti Főiskolán Fényes Adolf, Olgyay Viktor, Glatz Oszkár, Zádor István voltak tanárai. Művei: rézkarcok, linómetszetek, temperák.

Tóth Ervin: Fejezetek Debrecen grafikai múltjából.

Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. 121. l.

M e g h i v

a Művészettörténeti Dokumentác
kötete szakmai vitájára.
A vitát 1961. január 25-én, d.
Klub földszinti helyiségében /
Megjelenésére és hozzászólásár

MDK

Vadász Endre

Öböl, temp.

Társ. E. Műv.ért. 1940-41

16.1.

MDK

Vadász Endre, festö

Cirkuszlovak.
Medveketrec.
Patkoló kovács.

Az Ernst-Muz. kiállitásai. CXLVII. -A Munkácsy-Céh VI. csoport. egybekötött repr. kiáll. BP. 1934. május. Kat. 5.

MDK

Vadász Endre

Régi város, temp.
Kikötő, "

Nagy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.
9. l.

MDK

Vadász Endre

Szajnapart, temp.

Magy.Müvészetért kiáll. r. Mücs. 194o.febr.

9. 1.

MDK

Vadász Endre

Lakoma, rázk.

Utcarészlet,"

Képzőm.Főisk.kiáll. ifjusági. Ernst Muz. 1924.

15. 1.

MDK

Vadász Endre

Vizhordó, rézk.

Tanya, "

Feketekalapos fiu, rézk.

Képzőm.Főisk. ifjuságí kiáll. Ernst Muz. 1924.

14. 1.

MDK

Vadász Endre

Akt, szén

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

14. 1.

MDK

Vadász Endre

Dombtetőn, of.

Képzőmüv.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz.1924.

9. 1.

MDK

Vadász Endre

Alvó öreg, of.

Fuvolaszó, of.

Képzőmüv.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz.1924.

9. 1.

MDK

Vadász Endre

Feketekalapos fiu, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

9. 1.

MDK

Vadász Endre

Melankólia, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Múz. 1924.

9. l.

MDK

Vadász Endre

Vöröshaju lány, of.

Hazatérő, of.

Édesanyám, "

Dél, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

9. 1.

P. I.

MDK

Vadász Endre

Katóci, of.

Fürdés után, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

9. 1.

Vadász Endre
grafikus

M.D.4.

Szines rézkarcairól.

Kanizsai Sándor: Ex libris kiállítás.
Élet és Irodalom, 1961. május 12-10.

M.D.K.

Vadász Endre /1901-

813. Medveketrec. Temp. 33x24 papir.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MÚMOK. Bp. 1952. 57. l.

Vadász Endre, festő

395.	Halászbárkák.		Tempera..
588.	Kikötő.	22.1.	"
592.	Régi város.	22.1.	"

Bp. Műcs.-"A Magyar Müvészetért." Képzőm.Kiáll.1942. jun.6.-22., Kat.16.l. és 22.1.

M.D.K

Vadász Endre
grafikus

Méltatás. — Ex libris-e, üdvözlőkártyái. — Munkáiról. Tiszapart (repro), Végig a parton (repro) Kikötő (repro), Távirópoznák (repro), Halpiac (repro)

Gergely Pálné: Vadász Endre
Művészet 1961. március — 13 l.

MDK

Vadász Endre, festö

/A Paál László Társaság tagja/.

Balaton.		Tempera.
Körmöcbánya.	21.1.	"
Fötér.	21.1.	"

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 2o.1. és 21.1.

MDK

Vadász Endre

Tavaszi szalon... Képzőművészet, 1932. 51.sz. 133.l.

MDK

Vadász Endre, 1901-1944

Faluvége

Rézk.művészete. Művész Gal. 6.kiáll. 1948.jan.

MDK

Vadász Endre, 1901-1944

Sinek

Bárka, előb halpiac

Rézk.művészete. Művész Cal. 6.kiáll. 1948.jan.

MDK

Vadász Endre

Téli táj, temp.

Köd, "

OMIKE IV. kiáll. 1943. ápr.

MDK

Vadász Endre

Óratorony, temp.

Halászbárkák, "

OMIKE IV. kiáll. 1943. ápr.

MDK

Vadász Endre

kitüntető elismerés

N.Szal. Tav.Szal.Kiáll. 1934.

MDK

Vadász Endre

Wolfner Gyula népéleti dij, 1927.

N.Szal. Tav.Szal.kiáll. 1934.

MDK

Brabeczné Wellisch Margit

Duna a hegyről nézve

Kertészet, of.

szentendrei festők 1. kiáll. 1930. május
N.Szal. ~~9 l.~~ 10 l.

MDK

Vadász Endre

Szinyei Társ. Nemes Marcell f. utazási dij.
1929

N.Szal. Tav.Szalé kiáll. 1934.

MDK

Vadász Endre

Szinyei Társ. Nemes Marcel-f. díj 1929

17. Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora.
N.Szal. 1942. jun.

MDK

Vadász Endre

Wolfner Gyula dija, 1927

~~Barta Károly-f. dij~~

17. Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora.
N.Szal. 1942. jun.

MDK

VADASZ ENDRE

Kitüntető elism.

17. Tsv.Szol. dijnyerteseinek névsora.
N.Szol. 1942. jun.

MDK

Vadász Endre, festö

rézkarcai finom megfigyelések.

Tárlat, K. Tavaszi Szalon. A Szinnyei Társ. rendezésében.
"Képzömüvészet" 1928. 10.sz. 132.1.

MD K

Vadász Endre, festö

Önarckép, of.

Az Alkotás Müvészház XXXII. kiállitásának katalogusa.
"A Müvész Két Arca." 1947.III.9-25.

MDK

Vadász Endre, sz. 1901.

Vizhordó, rézk.

Balatonparti falu,"

Halászok, "

Képzőműv.Főisk. grafikai gyüjt. 2.kiáll.
1943. jun. 15 l.

MDK

Vadász Endre, sz. 1901.

Képzőműv. Főisk. grafikai gyűjt. 2.kiáll.
1943. jun. 6 l.

ai Lillájának vörös kőből faragott
.a áldott hamvainak férje Végh Mihály
Febr. 15. 1855. Béke hamvainak."

MDK

Vadász Endre

d.r: Két kiállitás. Függetlenség, 1937. márc.21.
8 l.

MDK

Vadász Endre, 1901-1945

Vasuti töltés

Táj

Sürgönypóznák

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan. 12 l.

MDK

Vadász Endre

Rosner K: A milanói Triennale. Magy.Iparművészet.
1933. 94. l.

MDK.

Vadász Endre festő.

Dr. Gáspár Andor magángyűjteményének kiállításán szerepel.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. nov. 25.
Gy. v. „A napvilág két képletben". 4. l.

MDK

Vadász Endre

Téli kikötő

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc. 7 l.

MDK

Vadász Endre

Hótakaró

Munkácsy cóh S 5.kiáll. Ernst Muz. 138. kiáll.

1933. márc. 5 l.

MDK

Vadász Endre

Alföld, rézk.

Halászok, rézk.

Duna, rézk.

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 16 l.

MDK

Vadász Endre

Malom, rézk.

Bárkák, rézk.

A dóm, rézk.

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 16 l.

MDK

Vadász Endre

Boronáló, rézk.

Firenze, rézk.

Napraforgók, olaj

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 16 l.

MDK

Vadász Endre

Vasánap, olaj

Rézi, olaj

Vizhordó, rézk.

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 16 l.

MDK

Vadász Endre

az Egyesület elhalt tagja.

Magy. Rézkarcoló Müvészek Egy. 25. kiáll.
Szalmássy Gal. 1948. febr.

MOK

Vadász Endre, festő

94. Firenze, Sampora

Omike. - III. Képző m. kiáll. - 1942 jan. - Fen

MDK

Fadász Endre, festő.

64. Medveketrec, tempera
96. Halászbarkák, "
97. Itália, "

Omike - III Képzőm. kiáll. - 1942. jan. - Tm.

MDK

Vadász Endre

Csónak-kikötő

Magyar akvarellek. Tamás Gal. 135.kiáll. 1942. okt.

bbkezében zászlót tart, balkezével a pokol pujából kijövő barnástestű ruhátlan, ősz Ádám zét fogja. Ádám mellett lépked a hosszú, ökehajú, ruhátlan Éva, aki balkezével Ádám llát fogja. Éva előrelépő jobblábát alulról egy dög ragadja meg, Ádám és Éva mögött még gy lélek látszik, akikre egy repülő ördögszörny svillát emel. Krisztus mögött a földön elterülve rga ördög fekszik.

A lap alsó és külső szélén a növényi díszítés zött egy madár és egy barna róka, szájában ürke kakassal. (361 kép.)

339b lap: „De sancto Stephano rege."

342b lap: „De sancto Heynrico duce" . . .

354b lap: „De sancta Elizabeth".

399b lap: Későbbi kották és szöveg között ber me Michaelem Heugll succentorem anno mini 1569/26 die Augusti" bejegyzés olvasható.

Könyvkiáll. Eml. 1882., 112. l. 324. sz. — rt. főcsoport, I. füz. 133. l. 1692. sz. — Gerevich bor: A régi magyar művészet európai helyzete. 24., 18. l. (Klny. Minerva.) 1924. — Gerevich bor: Kolozsvári Tamás. Az Orsz. Magyar Régé- ti Társulat Évkönyve. I. 1923. 182. l. Klny. is. Radó: Esztergom 5. sz. 100—105. l. Klny. —21. l. — Radó Index 141. sz. 30. l. — Ber- vits Ilona: Az Esztergomi Ulászló-Graduale. KSz. 1941., 342—353. l. Klny. is.

Vadász Endre festőművész
Zichy Mihály grafikai dij 1931
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

M.D.K.

VADÁSZ André festő

Művért. 1955. 1. sz. Harasztiné Takács Marianna: Az Országos Szépművészeti Muzeum uj szerzeményei 1945–19

89. l.

187. kép. *A beckói templom oltárkeresztje. XV. sz. vége.*

Vadász Endre
Wolfner Gyula dij

XVI. Tavaszi szalon. Nemzeti Szalón, 1941. julius,
1 l.

gyházi Kincstár, Magyarország leggaz-
lalja magában az esztergomi székesegy-
ingó kincseit, hanem általában csak a
lévő egyházi ötvöstárgyakat és szövet-
művészi értékük vagy régiségük miatt
redetileg az összes tárgyait praktikus
ssági használatra csináltatta vagy sze-
lyen állottak a templomban, vagy a sek-
nként vették elő használatra. Székes-
szerelés volt a sekrestyében, a sekres-
kincstár a legujabb időkig csak őrzőhe-
ni jelleg, vagyis a művészi és történeti
használaton kivül is megszemlélhetők
~~izonyos~~ nevelőhatást gyakoroljanak, csak
mához, amikor Simor János primás az esz-
ncélszobává alakittatta át, s abban a
nt régi, értékes miikincseket, valamint
bként kiváló tárgyakat üvegezett tárlók -

Vadász Endre
Két rézkarc egy keretben

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása. 1932.
május, 2o 1.

14

rabokat
~~egyelőt~~ lehetett kiállitani és csak
ogy az összes stilusfajták képviselve

Lepold Antal

4

Vadász Endre
Jég

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május 21 1.

Vadász Endre grafikus M.D.K.

BUÉK Vadász E. — rézkarc

regi

Bort, Buzát Bélességet. Bp. 1938. A Magyar Exlibrisgyűjtők... kiadványai. VII.

MDK

Vadász Endre

Elek Artur: Uj magyar grafikai művészet.
Erdélyi Helikon, 1930. jan. 16 l.

Vadász Endre grafikus M.D.K.

Születési évforduló — névkarc

Házassági " — "

regisztrálva.

Családi ünnepek a grafika nyelvén. Bp. 1940.

Vadász, Andrew

MSK

magyar fametsző

gyakran dolgozik tempesával
és rézkarcolótűvel is.
Stilusa vonalas.

Dercsényi, Désider: Modern Hungarian
Wood Engravers
The Hungarian Quarterly 1936. I. 329.o

MDK

Vadász Endre

Gogolák L: Három kiáll. Magy. Nemz. 1941. okt. 24. 4 l.

MDK

Vadász Endre

Hótakaró

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 5 l.

MDK

Vadász Endre

Téli kikötő

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh kiáll. V.
1933. márc. 7 l.

MDK

Vadász Endre

Kitüntető elismerést nyert

N.Szal. 333.kiáll. Dijazott művészek. 1925.márc. 1.

8

MDK

Vadász Endre

Katóci, olaj
Alvó öreg, olaj
Vizhordó, rézk.

N.Szal. 333. kiáll. Díjazott művészek. 1925. márc. 2 l.

MDK

Vadász Endre

Pirano, fametszet
Verona, temp.
Pirano, "

Enit-dij, N. Szal. 1943. ápr.

Vadász Endre 1901-1945.

Befagyott folyó, olaj

Uj Magyar Képzőművészet. Főv. Képtár, bányavidéki vándorkiáll. 1948. jun. 34 11

Vadász Endre

Muzsika, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 8 1.

Vadász Endre

Tavasz, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 8 l.

Vadász Endre
Parasztfej, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 7 1.

Vadász Endre
Ivók, fertu.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. össz. szövetségének kiáll. 1923. 6 1.

Vadász Endre
Feketekalapos fiu, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 9 l.

Vadász Endre
Melankólia, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 9 l.

Vadász Endre
Vöröshaju lány, olaj
Hazatérő, olaj
Édesanyám, "
Dél, "

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 9 l.

Vadász Endre
Katóci, olaj
Fürdés után, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 9 l.

Vadász Endre
Alvó öreg, olaj
Fuvolaszó, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 9 l.

Vadász Endre
Dombtetőn, olaj

O.M.Kir. Képzőmiv. Főisk. kiáll. 1924. 9 l.

Vadász Endre
Halászbárkák

Uj magyar aquarellek, Tamás Gal. CXI. kiáll.

Vadász Endre
Akt, szén

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 14 l.

Vadász Endre
Lakoma, rézk.
Utcarészlet, rézk.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 15 l.

Vadász Endre
Vizhordó, rézk.
Tanya, "
Feketekalapos fiu, rézk.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 14 l.

Vadász Endre
Párisi halászhajók, olaj
Szajnaparti részlet, "
99-102. Rézkarc

Debreceni Műpártoló Egyesület kiáll. 1929.

MDK

Vadász Endre festő

OMIKE Mártir mtv. emlékkiáll. Régi Hídcs.
1946. jun.

MDK

Vadász Endre

kitüntető elismerésben részesült.

XII. Tavaszi Szal. H.Szal. 1937. máj. 4 l.

MDK

Vadász Endre /1927/
Wolfner Gyula népéleti dija

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj.
3 1.

MDK

Vadász Endre /1929/

Szinyei Társ. Nemes Marcell-f. utász ősi díja

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1937. máj.

3 l.

MDK

Vadán Endre festő
1901-1944.

Falu télen (tempera) – Déri Museumban.

Déri Museum Debrecen. Vezető a képtárhoz. Bp 1952. 6. lap.

Vadász Endre

Halászbárka
Füzfák a parton
Kanyarodó
Vadászat

Ernst Muzeum Kiállitásai CXXIII. csoportkiállitás katalogusa 12 lap, 1931.

Vadász Endre

Halászbárkák

Kilátás az ablakból

Alvó nő

Boronálás

Végig a parton

Tóparton

Alföld

Ernst Múzeum: Kiállításai CXXIII. csoportkiállítás katalogusa 12 lap, 1931

Vadász Endre. /rézkarcok/

Dunai malom
Tél
Uszoda
Köszörüs
Róma
Halkereskedés

Ernst Muzeum Kiállitásai CXXIII. csoportkiállitás katalogusa[11] lap 1931.

Vadász Endre

Halas kofák

Havas ut

Kertészet

Tutajok

Vasuti hid

Külváros

A fehér tó

Ernst Muzeum Kiállitásai CXXIII. csoportkiállitás katalogusa 11 -12 lap, 1931

Vadász Endre

Öreg Páris, rézkarc

Marseille, rézkarc

Magyar Rézkarcok, Tamás Galéria, Bp. 1940. május
kiállitás katalogusa

Vadász Endre

Gyüjteményes Kiállitás, Ernst Muzeum 1936.febr.
158. szám

MDK

Vadász Endre

Ex librisek, rézk.
a/Halászbárkák a Dunán; b/ Budai kis utca,
rézk.

M. Rézkarcolók Egyesülete kiáll. Mücs. 1939. jan.
KM Társ. 31 l.

MDK

Vadász Endre

Alkalmi grafikák

a. Badacsony; b. Balaton, rézk.

M. Rézkarolók Egyesülete kiáll. Mücs. 1939. jan.

3o l.

KM Társ.

MDK

Vadász Endre

Uszoda
Köszörüs, karc
Faluvége, "
Kinai árus, "

M.Rézkarcolóművészek Egy. kiáll. N.Szal. 1931. márc.
13 l.

MDK

Vadász Endre

Vadászat, rézk.
Festő, karc
Vasuti töltés
Kertész, karc
Végig a parton, karc
Alföld, karc

M.Rézkarcolóművészek Egy. kiáll. N.Szal. 1931. márc.

13 l.

Koronázási palást ma~y

MDK

Vadász Endre
Fiufej, hidegtü
Dombtetőn, "
Napraforgók, "

N.Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
1.
19

Koronázási palást ma-

MDK

Vadász Endre

Nyár, olaj
Ablaknál, olaj
Bástyasétány, rézk.
Halászbárka, rézk.
Mezőn, rézk.

N.Szal. 374. kiáll. 1927. márc.

19 l.

MDK

Vadász Endre

Szabad Művészet, 1947. 11.sz. 222 l.

MDK

Vadász Endre

Varga N.La Ismertető a művészi grafikához. Bp. 1943.

képekkel

MDK

Vadász Endre

rézkarcok

Magyar műv. dániai kiáll. Az Est, 1934. jun. 15.

8 l.

MDK

Vadász Ednre

R.Sz.I: Kiállítások. Uj Magyarság 1941. okt.19. 17 l.

MOK

Vadász Endre

dr. B. Bakay Margit: Kiállitások. Nemzeti Ujság. 1941. okt. 19. 17 l.

MDK

Vadász Géza

dr. Molnár Jenőné arcképe, of.

Comtesse Giselle de Troismonts, of.

Colonel Berthou, francia ezredes, pf.

N. Szal. őszi tárl. 1920. szept. 28.1.

MDK

Vadász Ernö, festö-graf.

Glatz Oszkár tehetséges tanitványa.

Finomak kis stilizált képei és grafikái.

(e.a.):

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság. 1928.máj. 30. 22.l.

MDK

Vadász Endre

Magyar művészek olaszországi képei a Nemzeti Szalonban.

Uj Magyarság 1943. ápr. 22. 8 l.

MDK

Vadász Endre

Ybl Ervin: A Paál László Társ. jub. kiáll. B.H. 1934. nov. 11. 18Y. 1.

MDK

Vadász Endre

Tengerpart,	temp.
Roueni utca,	"
Bajai halpiac,	"
St. Tropez,	"
Téli táj,	"
Riviera,	"

Pál László Társaság VI. kiáll. 1941. N.Szal. okt. 8-9 1.

MDK

Vadász Endre

Dél,	temp.
Itália,	"
Cannes,	"
Halászbárkák,	"
Szajnapart,	"
Népünnepély után,	"

Paál László Társaság VI. kiáll. 1941. N.Szal. okt. 8-9 1.

MK

Vadász Endre

Kikötő,	temp.
Öböl,	"
Páris,	"
Öreg város,	"
	"

Pásl László Társaság VI. kiáll. 1941. N.Szal. okt. 8-9 1.

MDK

Vadász Endre

Bucsusok, temp.
Dunakanyar, "
Cirkusz, "
Hazatérő vadászok, temp.
Este a Dunán, temp.
Álom, temp.

Paál László Társ. jub. kiáll. N.Szal. 1934. nov.
12 l.

Vadász Endre
Zuzmarás ut

Ernst-Museum CXXXI. /jubileumi kiállítás.
1932. május, 21 1.

pávaszemes rajzú, kékkel elegyített

Vadász Endre

erőd

Tóth E Szmgr

18-l.

Vadász Géza
Tanulmányfej, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 23 l.

53. kép. *Garamszentbenedeki festő, 1510: Keresztvitel.*

54. kép. *Magyar festő, 1650 körül: Kapisztranói Szent János.*

VADÁSZ GYÖRGY épitész

Mohácsi emlékhelyről mint potenciális müemlékről

ROMÁN András: Müemlék és épitészeti örökség. = Honismeret, XVIII.évf. 5/6.sz. 1990

7.p.

Vadász György

építén

Gábor Áron nokrát Ténitette el Kiss Sándor nokrán műrémmel.

1980 XI. 27. 18.30
Kossuth S. f. ne.

Vadász György, építész

József Dénes: Építettük '85.

Építészet.

Az Építésügyi Tájékoztatási Központ, 1975 óta minden tavasszal megrendezi az „Építettük..." kiállítást, melyen az előző évben elkészült, v. felújított létesítmenyeket mutatják be. – a Krisztina telefonközpont – Vadász György építész – az utcaképbe való beavatkozás itt bántó, nem is az épület nagy magassága, hanem a parkoló számára üresen hagyott tér miatt. (említve).

Kritika, 1986., szept., 44-old.

Vadász György, építész

1976. jan. 16. péntek d.u. 5 órakor,
bemutatásra kerül Zolnay Pál rendezőnek
a „Hárs"
c. televíziós filmje
a klubdélután házigazdája:
Vadász György építész

MÉSZ Program,
1976. január.

Vadász Géza

Troismont gr. leányát és és Molnár Jenő feleségét mesteri módon örökitette meg.
A Müvészet c. rovat közli, hogy a müvész korá
ban a Nemzeti Szalonban, most a Mücsarnok téli
tárlatán mutatta be alkotásait, ahol meglepetésként hatott a müvész ujabb karakterisztikus arcképe, az ismert szinmüvésznő, Komlóssy
Ilonáról.

A HÉT, Bp. 192o. dec. 15.
XXXI. évf. 37. 574. lap.

Vadász Géza

Svájcban él a müvész, francia édesanyja révén ez a második hazája. Ritkán jön haza, de a háboru kitörésekor itthon volt Budapesten. Végig harcolta a világháborut, sulyosan megsebesült és nyomorékon kezdett el ujra festeni. első modelljei a budapesti francia misszió tisztjei voltak: Berthou ezredes, Périsse százados, Cornut főhadnagy portréi éles megfigyelésről, finom fölfogásról és nemes tónusról tanuskodnak.

A HÉT, Bp. 1920. dec. 15.
XXXI. évf. 37. sz. 574. lap.

MDK

Vadász Géza, festöm.

Arckép dr. Hegedüs Lóránt p.ü.m. Olf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 2e.1.

Vadász Géza MDK

Tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Vadász Géza

Hegedüs Lóránt, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállítás

MDK

Vadász Géza

Férfi arckép, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok. 1921.nov. 22.1.

Vadász Géza MDK

Tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli tárlat

Vadász Géza

MDK

Sapho, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Vadász Géza MDK

S.-né Komlossy Ilona arcképe, olf.

Mücsarnok 1920-21 téli kiállitás

A zalaegerszegi városközpont

Úgy mondják, hogy Zalaegerszeg földszintes megyeszékhely volt, s talán ez a megbélyegzés az „emeletes" Nagykanizsával szemben különösen bántóan hatott. De amióta Zalaegerszeg félszázezres lélekszámot is meghaladó, s nyolcvanezerre tervezett jelentős várossá fejlődött, szét kellett néznie, hogy városközpontját ehhez megfelelően alakítsa ki. A két évtizede szórványos objektumok létesítésével folyó városiasodásra a városközpontban a Vadász György (BVTV) által tervezett lakóházegyüttes teszi fel a koronát. Az első egységbe már beköltöztek, a továbbiakat építik, illetve építésüket tervbe vették.

A városközpont megérdemelte a helyes érzékkel megválasztott magasságot, a nyolcszintes beépítést. Sajnos még ez is kevésnek bizonyult ahhoz, hogy a bazitai tv-toronyból vagy a Zalaegerszeget délnyugat felől szegélyező dombokról-hegyekről városkoronává emelkedjék: elfedi a Kossuth utca túloldalán tíz éve épített nagy lakóház telektömb-hosszúságú merev teste. Mégis uralkodik az utca felől nézve a városképben, s hirdeti külsejével az építészeti fejlődést: Vadász György egybekomponált merev kubusz helyett, látványosan kihasználva az építőipari technológiák még gazdaságos műszaki lehetőségeit, erősen tagolt, ferde síkokkal és vonalakkal játékossá lazított, az erkélykorlátokkal még az íves felületek hatását is segítségül hívva egészében is feloldott, a városképben mégis egységes kompozícióként jelentkező lakóházegyüttest épített. Hatását szavakkal úgy tudom legjobban jellemezni, hogy szabdaltsága ellenére egységes hatást kelt, színválasztéka harmonikus és nyugodt, mégis eleven. Nagyvonalúságáról tanúskodik, hogy a lakások elhelyezkedési rendszere hirtelen áttekinthetetlen, elveszik a kubuszok egymáshoz viszonyított, előre és hátraléptetéséből fakadó festőiességében. S ez így jó: a fiatal alkotónemzedéket méltán reprezentálja. Bizonyítja azt is, hogy az Outinord-rendszer igényes urbanisztikai feladatok megoldására alkalmas (inkább, mint a panelos rendszer, mely tömegkompozíciójával ugyan tud reprezentálni, de az Outinordnál a homlokfelület üvegezett feloldásával kínálkozó lehetőséggel nem képes versenyezni). Az épületegyüttes a zalaegerszegi városközpontban korunk építészeti szemléletének jegyében méltó látványt hivatott nyújtani. Ezt a célját tökéletesen el is érte.

További feladat volt a városközpont üzletsorának fejlesztése. A lakástömbök elé épített, középen kétszintes, kétszélen egyszintes áruházak ezért a Kossuth Lajos utca bevásárlónegyed jellegét erősítik, s megjelenésükkel a városközpont funkcionális jellegét hangsúlyozzák. Ez az „előépítmény" (mely a még hátralevő lakástömböknél már nem fog megismétlődni), ugyancsak tagozott mélységében, s kettős párkánya, a fehér csikkal aláhúzott rozsdabarna felépítménnyel csakúgy hatásos formát helyez az utca mellé. Az apróságnak tűnő fogás is kedves, hogy a nagy kirakattáblák mellett az ajtók üvegezését a szecesszió késői (ún. tárgyilagos) szakaszára emlékeztető kis négyzetes üvegszemek osztják. A fehér és a rozsdabarna választóvonala a középső és a szélső üzletek felett rendező elemként halad végig. A középső áruház felső szintje magasított párkány mögött helyezkedik el. A két oldalsó üzlettömb tetője járható, a főutca forgalmára kilátást nyújtó eszményi helyzetű és nagyságú teraszok ezek, melyekbe az üzletek szellőzőkürtői olyan ügyesen vannak belekomponálva, hogy az ember azt hinné, a teraszok enélkül nem is tudnák betölteni rendeltetésüket. A teraszok mintegy Corbusier marseilles-i Unitéjének tetőzetét kívánták meghonosítani. Segítségükkel elkerülendő, hogy a gyermekeknek az utca forgalmába kelljen vegyülniük, ha játszani akarnak. Biztosítják a felnőtteknek, hogy napfényt élvezhessenek a most már sűrűn beépített belvárosban, az időseknek, hogy sétálhassanak (mert a méret még ehhez is elegendő). Sajnos ilyen teraszt nem elég építeni, azt használni is kell tudni. Csakúgy, mint egy lakást funkciójának megfelelően berendezünk, úgy a teraszhoz is utcabútort, növényt, játszóeszközt kellene hozni. A teraszt ápolni kellene. Egyelőre a feljáró le van lakatolva, sőt ami még rosszabb, a lakat le van törve. A lakóépületek és a terasz közötti összekötő folyosót lomtárnak használják, ami arra utal, hogy a terasz célszerű használatára egyelőre nem is gondolnak. Hát társadalmunk még mindig nem érti az építés új lehetőségeit, még akkor sem, ha eléjük van tárva? A középső tömb mellé ügyesen vannak belekomponálva a feljáró lépcsők, orsóterükből nől ki az a nagyméretű vasbeton lemez, melynek felső nyílásába, úgy mondják, hirdetések fognak kerülni. Szerintem ez az elem zavarja a látvány logikáját, reklámkeretnek drága, a formalizmusnak túl egyszerű.

Pedig Vadász György a lakóépülettömbökkel és az előépítménnyel ismét csak bizonyította (ami már a budai Árnyas utcai lakóházánál is szépen kiviláglott), hogy mestere a formajátéknak: ami alaprajzi játéknak tűnik, építés közben szerves térbeli kompozícióvá növi ki magát. Ez a képessége, melyet jó volna sok építészünkbe átplántálni, hozta létre végül is az együttes festői hatását. Amit történeti korokban az építészet csak a felület díszítésével tudott elérni, azt Vadász György — mai építőtechnológia által még elfogadható kereteken belül is — a tömbök kompozíciójával éri el. S ezért itt tényleges építészeti haladásról, fejlődésről beszélhetünk.

Persze vannak ennek, a korai modern építészet oly gyakori külső esetlenségét ma már messze elkerülő formai fejlődésnek gyermekbetegségei, melyek éppenséggel hibáztathatók. Holott talán megoldhatók, kiküszöbölhetők lettek volna. Amikor az épületet megnéztem, záporeső volt: az üzleteket magukba foglaló előépítmény-lepény és a lakóházak között a víz keskeny víznyelőrácsokon át távozik, éppen az átjáróban közlekedők nyakába. De nem megoldott a vízelvezetés ezt követően az utcaszinti padozatnál sem, ahol tócsákat képez. Ennél is jobban kifogásolható, hogy az előépítmény — különösen annak magasabb középső része, teljesen beárnyékolja a mögötte elhelyezkedő első emeleti lakásokat. További kifogás a lakók részéről, hogy a lakótömb belsejét feltáró átjáró rendszer a közbiztonság szempontjából kétes értékű. Tegyük hozzá, hogy építészeti szempontból is az. Elvileg az átjáró rendszert, az épülettömb belsőjének földszinti feltárását örömmel kell fogadni, nagyszabású építészeti elgondolás ez, a múlt században kedvelt belvárosi galériák korunk léptékére áthangolt utódai. Külföldön is patinás városok centrumának jellemző építészeti feltárását jelzik a „passzázsok": kivilágított kirakatok, csillogó keretekbe foglalt üvegtáblák, színes hirdetések, praktikus utcabútorok, művészien megkomponált belső architektúra kívánkozik ide. Zalaegerszegen ennek sok nyomát nem látni: az említett megoldatlan vízelvezetés miatt bemosott átázott szemét, az alagútzsalus építési mód miatt szükséges függőleges tartófalak kitöltetlen közei, melyek kutyát, gyermeket, sőt felnőttet kétes tisztaságú műveletekre serkentenek, simára vakolt, de hamar kopottá vált falfelületek, itt-ott belőlük kikandikáló villamos csővezetékek, tokozott elosztók... Mindez nem építészeti eszmény, s kontrasztban áll a tömböt kívülről szegélyező, valóban mintaszerű kirakatokkal.

Nem kellene itt esetleg az üzleteket befelé fordítani? Ha már feltártuk a belsőt, akkor nyújtsunk is benne valamit. Legalább annyit, hogy a lakók és a sétálók is megértsék, mire való, ne pedig féljenek tőle azért, mert elhagyatott, gondozatlan, koszos és sötét. Még két hasonló tömb épül. Nem késő ezen segíteni, sőt, sokat lehetne javítani a már meglevőn is. Nemcsak épülettervezési kérdés ez, főleg üzemeltetési. Igény és fenntartás kérdése. Építészeti érettségi.

A felépített lakások alaprajzi elrendezése egészen „tiszta". A Kossuth Lajos utcára merőleges „alagútsejtek"-ben kétféle nagyságrendű, kétszobás lakástípus váltja egymást. Az erre merőleges tömbökben egy további kétszobás típus következik. Oldalt az együttest a háromszobás és a kétszintes lakástípus szegélyezi. Az utca felőli vonulatban homlokzatilag is tetszetős motívumot biztosít a négy műterem-lakás nagy üvegfala a legfelső szinten. A különféle lakásnagyságok képezik a megmozgatott tömbrendszer dinamizmusának funkcionális lényegét. Maga az alaprajz is lendületet, ütemet, rendszert tükröz. Vadász György érdeme, hogy ezt három dimenzióban városképi értékké komponálta.

Dr. Kubinszky Mihály

HELYESBÍTÉS

Folyóiratunk 1979/6. számának 58. oldalán megjelent „Találkozásom William Morrisszal" c. cikk utolsó hasábjában sajtóhiba miatt a *romanika* szó helytelenül romantika-ként, a képjegyzékben pedig a *Chaucer* név tévesen Chauser-ként jelent meg.

VADÁSZ György

kritika

Így is lehet városközpontot építeni !
ZALAEGERSZEG

Urbanisztikánk, városépítészetünk legizgalmasabb kérdéseinek egyike: lehet-e a XX. század negyedik negyedében, szorongató lakásgondok, feszítő közlekedési problémák, kötött technológiák és kétszer számolt forintok közepette *várost* építeni, nem lakótelepet? Szükségszerű-e, elkerülhetetlen-e, hogy mai képességeinkből és adottságainkból csak lakótelepre telik, ami jól-rosszul megteszi a városok szélén, homogén, intenzív lakóterületnek, de sivárnak, ötlettelennek, városiatlannak hat rögtön, amint a periféria felől lépteinket befelé irányítjuk. Jogos-e a tervező építész „objektív" felhördülése, ha a „szubjektív" bíráló lelakótelepezi a veszprémi cserháti beépítést? Jogos-e, jobb, építészibb, szebb és városiasabb beépítés lehetetlensége okából?

Aki járt Zalaegerszegen az utóbbi időben, az kap választ ezekre a szorongató kérdésekre. Egerszegen *város* építése folyik. Úgy, ahogy laikus és hozzáértő elképzeli magának ezt a mindenki által ismert, de senki által definiálni még nem sikerült emberi csodát. Ott, ahol arra a legnagyobb szükség van: a központban. Úgy, ahogy arra csak jó építész képes.

Zalaegerszeg a legérdekesebb magyar városok egyike, ha az érdekességet nem a műemlékek számán mérjük. Az észak—déli útból a Zala völgyében nyugatra másik ágazik ki, a T zugába gyengécske vár és templom települ, a város magva. Eddig szokványos a képlet, de itt a fejlődés sajátos: a környező rét olyan posványos, hogy építkezni nem mindenfelé lehet. Kialakul az excentrikus szerkezetű város, ahol a magtól csak három irányba vezetnek utcák, keletre nem. A főtértől 200 méterre még húsz éve is békák kuruttyoltak a szittyós vizenyőben. Még ma is kilátni innen a rétre. Hátunk mögött pedig új és új övezeteket bekebelezve terjeszkedik, nő a város.

Mert az egykori sokadrendű település ma már város az igazából. Lakosszáma harmincöt év alatt majd megnégyszereződött s ez urbanisztikailag azon is lemérhető, hogy Egerszeg a ruhagyárral úgy járt, mint Budapest a Ganzzal: a város széléről a belsőbe kerül. Csak a Ganz száz éve épült, a ruhagyár harminc.

Ahogy nőtt a lélekszám, ahogy új és új gyárak szívták az embereket Zalaegerszegre, úgy nőttek ki a földből az új lakótelepek a Landor-hegyen, a Vizslás réten, úgy épületek százával (ezrével?) a családi házak a Jánka oldalában meg másutt. Nem rosszabbak, mint más városban. Egyes vonatkozásokban talán jobbak is.

A központ — a város, az egyre nagyobb kiterjedésű város szélén — pedig nem változott. Ez maradt Egerszeg közepe akkor is, ha a mértani súlypont mind messzebbre vándorolt, ha a megyei tanács hátat is fordított a szép barokk egykori megyeházának és éppúgy máshol keresett magának rezidenciát, mint a pártbizottság. Vásárolni, moziba menni, randevúzni, egyszóval városi életet élni mégis csak azon a helyen lehetett, ami évszázadok óta egy és azonos volt a várossal. Ott, ahol az a bizonyos két út ma is találkozik.

Egy és más azért történt a központban is a 60-as években. A hírneves Arany Bárány szálloda új (csúnya) szárnyat kapott, a Várkert platánjai tövében (szép) új könyvtár épült, ültettek egy lakótelepi ABC-áruházat a város kellős közepébe, felidézve a veszélyt: ez a minden többitől annyira más, ugyan csak ilyen-olyan értékű, de egyedien, kizárólagosan egerszegi központ ilyen-olyan marad, de immár uniformizáltan ilyen-olyan. És belemartak a városközpont legunikálisabb, legmarkánsabb elemébe, a hírneves, békanevelő rétbe is. Ide telepítették az autóbusz-pályaudvart, ami még csak hagyján, mert az alacsony is, a látványt nem veszi el, meg jellege mégis csak a központhoz köti. De a középmagas rendőrség és főként a munkásszálló! Kinek kellettek itt ezek a csúnya házak? Zalaegerszeg marad-e a város a Zala partján vagy egy város a sok közül? Ez volt a kérdés és a 60-as évek válaszadásai nem sok jóval kecsegtettek.

Aztán jött egy felismerés. A város általános rendezési tervével összhangban (Csillag József munkája), nem kicserélni kell a központot és nem olajkútnyi mély alapokkal a tocsogóba építeni, ami „szanálásmentes" ugyan, mégis drága, mégsem egerszegi. A központ természetes terjeszkedési iránya délre, a Kossuth Lajos utca mentén van. Úgy is fogalmazható: azon a területen, ami a régi központot azzal a városrésszel köti össze, ami még nem intézményi központ a szó steril értelmében, de itt székel már a megye, a város és a pártbizottság is.

Aztán jött a felismeréshez egy kitűnő építész: Vadász György. S ma már áll a zalaegerszegi új városközpont első üteme — bizonyítékául, örömèül annak, hogy lehetséges és van jobb, építészibb, szebb és városiasabb beépítés annál, ami sok városban sikeredett.

Mitől jó, építészi és szép Zalaegerszeg új központja? Attól, hogy városias. Hogy koncepciójával, az épületek magasságával, az egykori utcavonalak és beépítési szisztéma tiszteletben tartásával, utcák, teresedések, passzázsok olyan rendszerét tudta létrehozni, ami városi, urbánus építészet a javából. Attól, hogy itt nincs lakótelep, tekintve hogy a Kossuth Lajos utca nem Landorhegy. Attól, hogy nincs tizennégy emelet, de van egységes építészeti formanyelv, ami egyszeribe egerszegi lett éppen úgy, mint tíz évvel korábban tarjáni Magyar Gézáéké. Attól, hogy az új központ nem is új központ igazán, hanem csak kiterjesztése, térbeli megnövelése, logikus továbbfejlesztése a réginek úgy, hogy az nem veszti el központságát, nem degradálódik sem rangban, sem látványban. A kéttornyú zalaegerszegi templom nem jeles műemlék. De az egerszegieknek kedves, fontos szimbóluma a városnak, a városképnek. Vadász csipkeházai nem konkurrálnak vele, legfeljebb arra emlékeztetnek: ekkora városnak akkora központ nem elég, nos most már az is a város rangos közepe, ahol korábban gyengécske földszintes házak sorakoztak a főutcán.

Ehhez bontani kellett, épp úgy, mint Salgótarjánban. Ismertem azt, ami az új központ helyén állt, nem volt minden érték nélküli. Eltűnt, s ez nosztalgiára nógatna, ha nem jobb született volna a helyén. Egerszegi volt, a századvégi konjunktúra sajátos városképe. Egy vonatelkerülte kisváros földszintes úrinegyede. Ma nyolcemeletek állnak ugyanott. Pesti színvonalú üzletek hívogatnak, tetőteraszok várják, hogy belakják lakóik azt, amit az építész megtervezett. Más mindez, mint a régi. Csak jobb, korszerűbb, városiasabb, szebb — de nem kevésbé egerszegi. Csak egy mai fejlődő középváros központja, nem egy tegnapi kisvárosé. „Csipkeházak": ezt a kedves ragadványnevet a város lakói adományozták Vadász György házainak, saját új városközpontjuknak. S alig gondolnak rá, hogy a csipke mustrái a szegényes hézagos-városias beépítés újrafogalmazása, de tudják, hogy ez már jellegzetes, ez már zalaegerszegi. Mentsen isten minden várost, hogy epigonok akarják utánozni a sikert. Maradjon ez Egerszeg kizárólagos öröme.

El lehet persze azon is gondolkodni, hogy a jó építész meg tudja teremteni magának a segítő lehetőségeket. Lehet ebben a szerencsének is része. Mindenesetre tény, hogy Vadász Györgynek nem kellett blokkal, panellel viaskodnia városközpontjához és erre, mint okra hivatkoznia. Saját szerepe éppen úgy közrejátszhatott ebben, mint a szakmai körökben közismerten hozzáértő, nagyvonalú tanácsi vezetés.

A bírálat nem fegyelmi vizsgálat. Nem az okokat elemzi, nem a felelősöket keresi és nem fogadhat el magyarázatokat sikerek helyett. A járókelőt, a városlakót meg az idegent se az érdekli, kivel kellett csatáznia az építésznek, hanem csak az: jó, jobb lett-e a város, mint volt korábban vagy sem.

Zalaegerszeg szebb, jobb lett a csipkeházak, az új városközpont első ütemének felépültével és okkal remélhető, még szebb és jobb lesz, ha az egész kiépül. Ez a bíráló szubjektív véleménye, egyben szubjektív hálája az iránt a team iránt, amely azt mutatja: így is lehet városközpontot építeni.

Román András

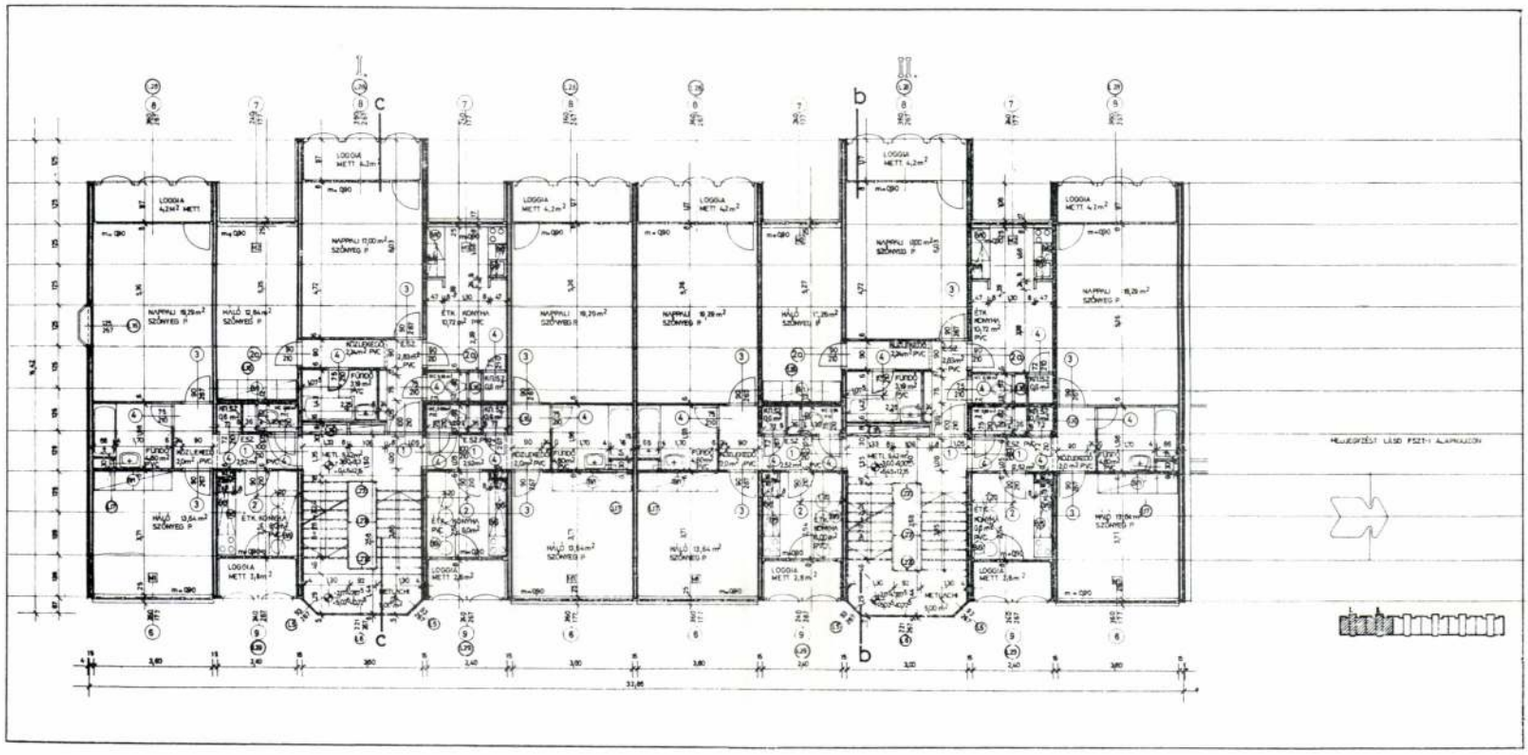

1

1. Általános emeleti alaprajz
2. Keleti homlokzat
3. Lépcsőházi axis
4. Az I. ütem részlete
5. Lépcsőházi belső

1. Schéma général d'étage
2. Façade de l'est
3. Axe de l'escalier
4. Détail du premier temps
5. Intérieur de la cage d'escalier

1. Общий план этажа
2. Восточный фасад
3. Аксис лестничной клетки
4. Фрагмент 1 этапа
5. Интерьер лестничной клетки

1. General upper level, ground plan
2. Frontal elevation, east
3. Staircase axis
4. Detals of first cycle
5. Staircase, interior

Helyszínrajz

Az I/1. A. ütem mögött, az „új Tüttössy utca" keleti oldalán épült fel a négyemeletes, — Outinord technológiájú 6 szekciós, — egyenként 3 fogatos elrendezésű, két végszekciós, — 84 lakásos I/1. B. tömb.

Megfogalmazása a városközpont sűrűbb — City jellegű beépítését volt hivatott alátámasztani, korszerű városrendezési, városgazdálkodási és lakáspolitikai — magasépítési szempontok alapján.

A Kossuth Lajos főutcával párhuzamos hossztengelyű és homogén funkciójú (csak lakóház) beépítés fegyelmezettebb, de mégis megmozgatott architektúrájával aláhúzza és egyben azonosul az I/1. A. ütem gazdagabb plasztikai világával.

Szerkezet

360, ill. 240 cm fesztávú Outinord szerkezet, előregyártott lépcsőház — lépcsőházegységekkel, 180 cm belmagasságú pince, szerelőfolyosóval.

Alaprajz

Épületenként — szekciónként 14 db lakás helyezkedik el a földszint+4 emeletes egységekben.

A lakások 4 férőhelyesek, 49,5—53,5 m²-ig terjedő nagyságrendű különbségekkel — átlaglakás=52,80 m², tetőkazánházzal és tetőtéri műtermekkel.

Homlokzattömeg

A tömeg és homlokzatmegoldás — mint telepítés — kihangsúlyozója — alátámasztója az I/1. A. ütemnek, fegyelmezettebb plasztikájával és részmegoldásaival.

A városközpont tervezését 1971—72-ben kezdtük el. Régi városaink — városközpontjaink — az ún. „nőtt városok", — természetes igényrendből, — természetes időrendben, tanult, nagyképzettségű és egy szellemi — formai világhoz tartozó építészek — mesterek produktumaként születtek.

Most megtisztelő és egyben megrettentő feladatunk volt egy időszakban — annak gazdasági, technikai, szerkezeti, formai, szemléleti, anyagi hátterében — úgy megtervezni egy kisváros új városközpontját, hogy az a növekedés spontaneitását, az egyazon szellemi vezérlést, a technológiát, mint eszközt, a kisváros emberi léptékét, a gazdaságosság mellett a variabilitást, az építészeti műves igényességet sugározza anélkül, hogy nagyon „kilógna" a sorból, vagy „túl sokat akarásával" éppen az előbbiek alappéldája lenne! Dehát lassan őrölnek Isten malmai, és talán szerencsénkre is!

A tervezés is — a kivitelezés is elhúzódott — elhúzódik.

Az eredetileg két nagy ütemre és azon belül további két-két alütemre bontott tervezés és kivitelezés időközben átértékelődött, változott.

Így lett az I/1. A — első ütem háta mögötti — eredetileg a Kosztolányi utcai régi házak lebontása árán az I/1. A. ütemhez hasonló gazdag plasztikai világú tömbök helyett egy visszafogott — de mégis ritmikus plasztikájú — üzletek nélküli, 6 szekciós házsor, az I/1. B. ütem, mintegy kihangsúlyozva, aláhúzva az I/1. A. ütem öbleit, vertikális és horizontális mozgását, fehér színével a már megépült I. ütem sötétkék, terrakotta színeit. Hosszú küszködés szülte!

Az eredeti koncepció utáni nosztalgia — az azonosulni —, de ugyanakkor újat, talán jobbat alkotni akarás, a kevesebb hanggal, egyszerűbb eszközökkel nem kevesebbet, és nem egyszerűbbet adni. Így alakult az I/1. B. ütem.

És remélem, hiszek benne, így fog átértékelődni, megérni — felnőni önmagához a következő ütem építészete is — megközelítve a régi „nőtt-városok" természetes változó és mégis azonosulni tudó emberi és építészeti hangját.

Vadász György

---

aux de l'urbanisme, de l'économie de la ville, de la politique des logements et de la construction en élévation.
L'intégration, à fonction homogène (rien que des maisons d'habitation) et à un axe longitudinal qui est parallèle à la grand-rue, est plus disciplinée, pourtant par son architecture mise en mouvement, elle souligne et en même temps elle s'adapte au monde plus riche en plastiques du Ier/1.A temps.
Dans les unités à rez-de-chaussée plus de quatre étages par bâtiment et par section, il se trouve 14 logements.
Les logements ont de la place pour quatre personnes avec des différences d'ordre de grandeur de 49,5 jusqu'à 53,5 mètres

характера „сити", при соблюдении современных требований к градостроительству, городскому хозяйству и жилищной политике, на основании аспектов высотного строительства.
Параллельная продольной оси главной улицы и гомогенная по функции застройка (только функция жилого дома) своей строгой, но всё-таки подвижной архитектурой как бы подчёркивает, но одновременно и отождествляет более богатую пластику блока I/I. A.
Конструкция Утунорд с пролётом 360 или 240 см, лестничная клетка сборного производства с различными лестничными помещениями, подвал со 180 см высотой в свету и монтажный кор-

based on the points of view of the up to date urbanistics, town economical and housing-political considerations.
The built-in of appartment-houses only is situated with its longitudinal axe parallel with the main street. It is possessing homogeneous functions, proper disciplin, though with its dynamic architecture it is stressing the richer plastic world of the buildings of the cycle I/1. A.
The construction has been erected with the OUTINORD system, and with spans of 360 resp. 240 cm, with prefabrication staircases and staircase units. The internal hight of the cellar is 180 cm, and an installation-passage has been placed interposed. In each building unit of grund floor and 4

Zalaegerszeg városközpont I. ütem 1. B. tömb

Építészek: Vadász György B. Horváth Judit (BVTV)

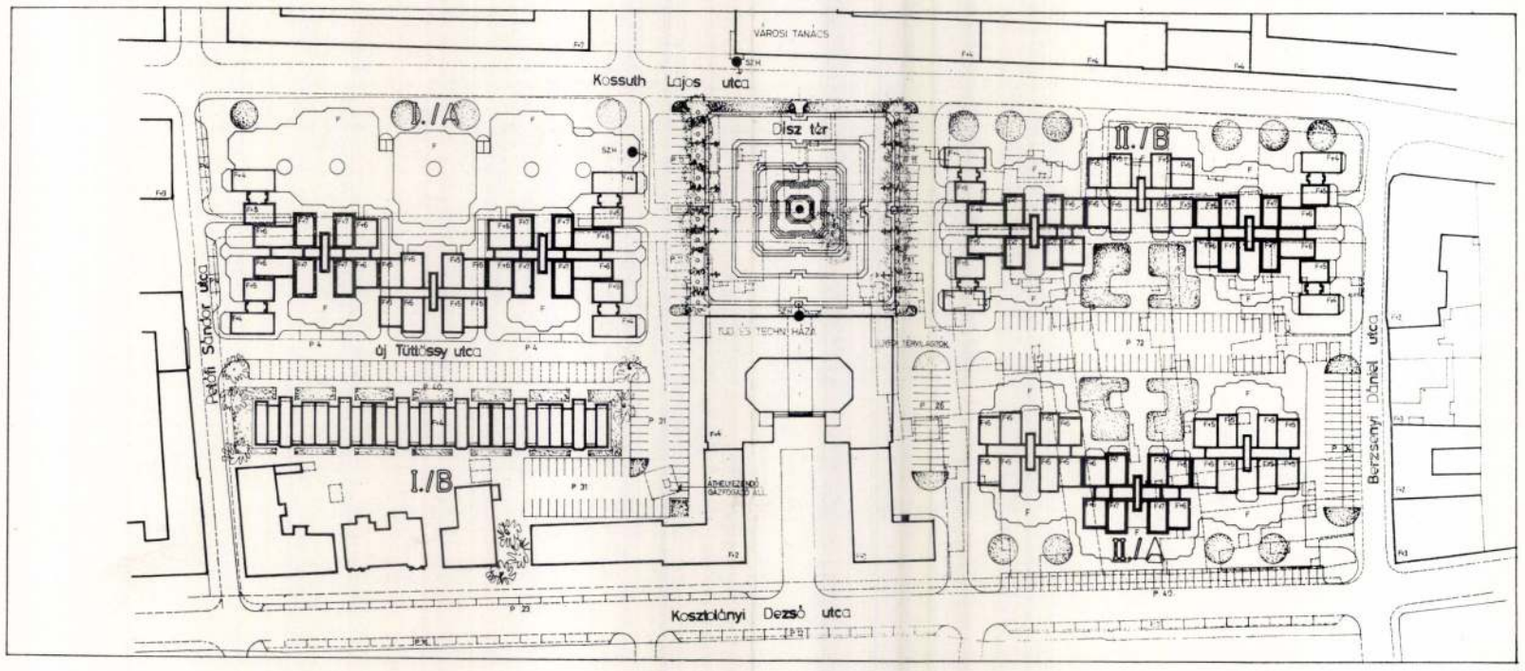

1

2

Statikus: Dr. Mihályi Pál (BVTV)
Gépész: Földes László (BVTV)
Elektromos: Boros Iván (BVTV)
Tervezés: 1977—1978
Kivitelezés: 1978—1979
Kivitelező: ZÁÉV
Építésvezető: Szabó Lajos

84 lakás +3 műterem=32 000 000,— Ft
Lakásár=372 000,— Ft/lakás
m²-ár=7100,— Ft.

1. Helyszínrajz
2. Nyugati homlokzat

1. Plan de situation
2. Façade de l'ouest

1. План местности
2. Западный фасад

1. Site plan
2. Frontal elevation, west

Centre de la ville de Zalaegerszeg Ier temps — bloc 1. B

Architectes: György Vadász, Judit B. Horváth

Le bloc I/1.B, à quatre étages — à six sections avec une technologie OUTINORD — à une disposition de trois attelages — à deux sections finales — à 84 logements s'est construit derrière les bâtiments du Ier/1 A temps.
Sa conception devait soutenir en se basant sur de modernes points de vue architectur-

I этап строительства городского центра в городе Залаэгерсег, блок I. Б

Инженеры-строители: Вадас Дьёрдь и Б. Хорват Юдит

За жилищным блоком I/I. А был построен пятиэтажный блок I/I. Б на 84 квартиры по технологии Утинорд, с 6-ю секциями, в каждой по 3 „упряжке", и с двумя конечными секциями.
Осуществление такого замысла было призвано подтвердить более густую плотную застройку городского центра

Town centre of Zalaegerszeg, first cycle, Block 1/B

Architects: Gy. Vadász, Judit B. Horváth

Behind the block No. I/1. A the block I/1. B. with its 84 flats has been erected. It is a four storey building erected with the constructional system OUTINORD, with six sections, two terminal sections, each in 3 team arrangement.
Its concept due to support the dense and city like built-in of the town centre though

1. Homlokzatrészlet
2. Metszet
3. Pihenő-várakozó
4. Vendégszobák folyosója
5. Eszpresszó

1. Détail de façade
2. Section
3. Lieu de repos et d'attente
4. Couloir des chambres d'invités
5. Café-bar

1

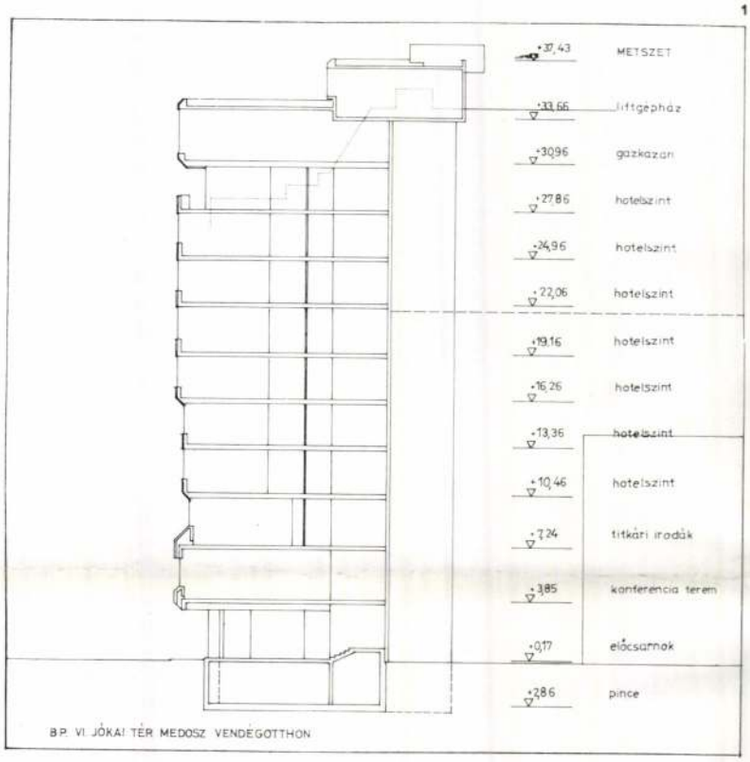

2

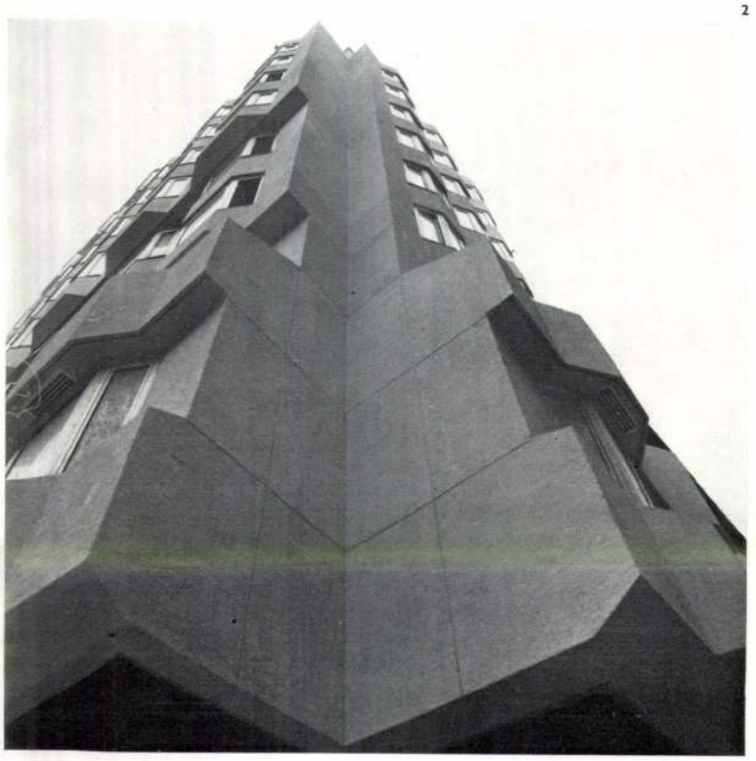

3

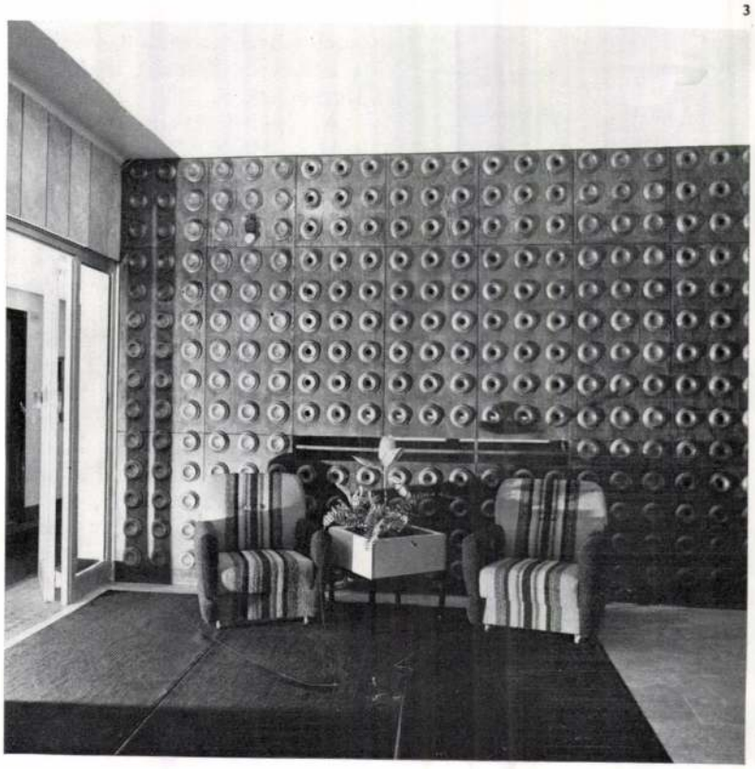

4

A mai Budapest területén már a rómaiak alatt is városias település volt. A város ettől az időtől kezdve nagyon lassan fejlődik, pusztul, szunnyad, visszafejlődik.

Az igazi nagy változást, nagy karaktert adó arculat-építést az elmúlt száz-százhúsz év eredményezte. Budapest építészetének sokat vitatott korszaka ez. A „modern" építészet ideológusai különösen heves támadást intéztek ellene, bírálva a kor építészetének hazug és képmutató voltát.

Mégis, ma már nyilvánvaló, hogy az a kép, amely bennünk és a világban Budapestről kialakult, ebben az időben formálódott és a kor építészetének vitatható tevékenysége mellett óriási értékeket teremtett.

Az idő, a történelem kataklizmái, a nemtörődömség és sokszor a modern építészet hagyományt megtagadó gesztusai szorítóba fogták a várost.

Az épületállomány leromlásán túl társadalmi problémákat is jelent a belterületek szlömösödése.

Utolsó pillanatban vagyunk ahhoz, hogy mind építészeti, mind társadalmi vonatkozásban megindúljon a rehabilitáció.

Egy olyan épület, mely tiszteletben tartja a környezetet és azt nem túlszárnyalni, hanem kiegészíteni akarja, megindítja és inspirálja a rekonstrukciós—rehabilitációs folyamatot.

Ezért is örvendetes tény Vadász György és Mészáros Endre építészek Jókai téri épületének elkészülte.

Az épület egyik legnagyobb erénye, hogy nagyon Budapesti és igen rövid idő után már a Jókai tér szerves része, annak kiegészítője lett.

Homlokzat és tömegképzés korszerű — mai, mégis ezer szállal fűződik a sajátos budapesti építészeti hagyományokhoz. A „Piáno nobile" az első emelet kiemelése, mely mindig tartalmi különbséget jelölt, itt is kihangsúlyozza a közösségi helyiségeket, és formailag megalapozza a felfelé induló rizalit sort, mely ritmusában és léptékében a tér karakterét hordozza.

A tömegek kapcsolódása, a tetőfelépítmény visszalépése és tagoltsága, mind az építészeti hagyományoknak a mai kor szellemében történt értelmezését és továbbfejlesztését jelentik. Azt hiszem, hogy ez a fajta építészeti magatartás korunk építészetének „ars poetikája" is lehetne.

Tokár György

Az épület földszintje az utcai telekhatár vonalát tartja be, az emeleteken változó kiülésű homlokzati tömegekkel. Az utca és a tér felé a főbb helyiségeket helyezték el.

A vendégotthon az épület fő funkciója. Az I. emeleten a reprezentatív helyiségek, a szűkebb körű tanácskozók, a FAO értekezletek megtartására alkalmas konferencia terem, a II. emeleten a titkári és főtitkári irodák helyezkednek el.

Az épület gázkazánja a szomszédos MEDOSZ székházat is fűti. A többi összes gépészeti berendezések a pince szinten kerültek elhelyezésre.

A főbb alkalmazott anyagok a homlokzaton műkő, sötétkék pyrogránit, alumínium nyílászárók, a közösségi terekben süttői mészkő padló- és falburkolat, pyrogránit, fa falburkolat, szőnyegpadló, a hotel szinten romhányi kerámia és parketta.

A függőleges teherhordó szerkezet monolit vasbeton, az alsó szinteken részben merev acélbetétes pillérekből áll. A vízszintes teherhordó szerkezet monolit vasbeton lemez.

1. II. emeleti alaprajz
2. Homlokzat-részlet
3. III—VIII. emeleti alaprajz
4. IX. emeleti alaprajz

1. Schéma de deuxième étage
2. Détail de façade
3. Schéma des étages du IIIe au VIIIe
4. Schéma du IXe étage

1

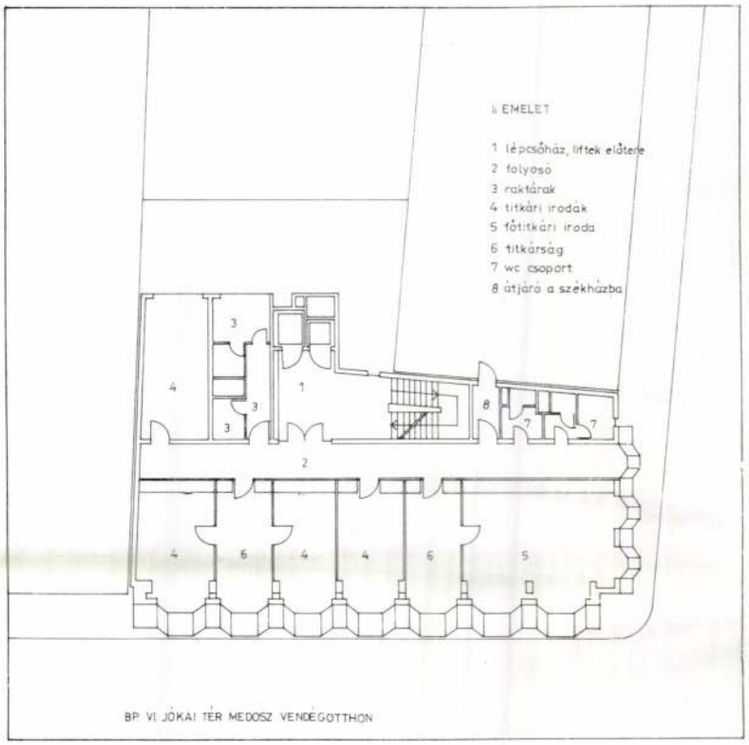

2

3

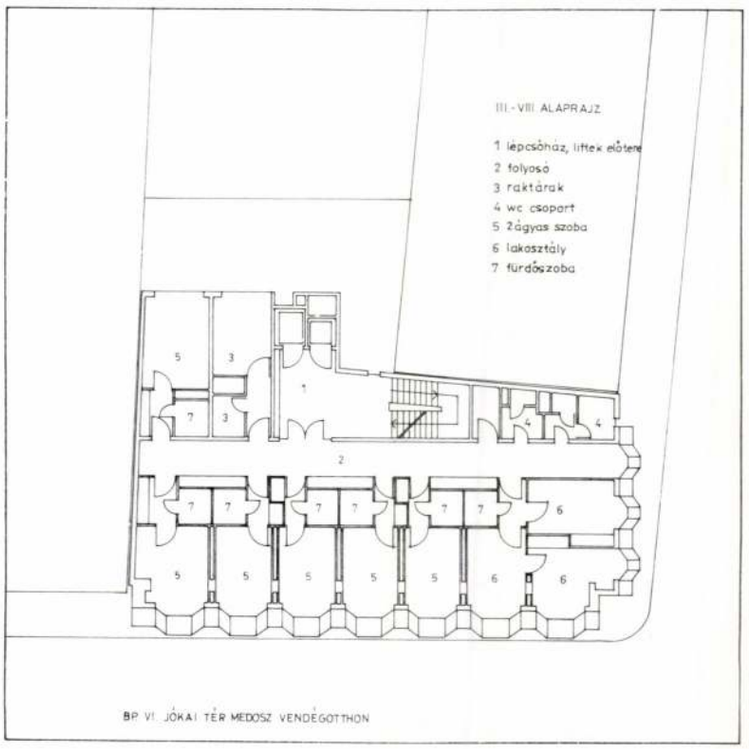

4

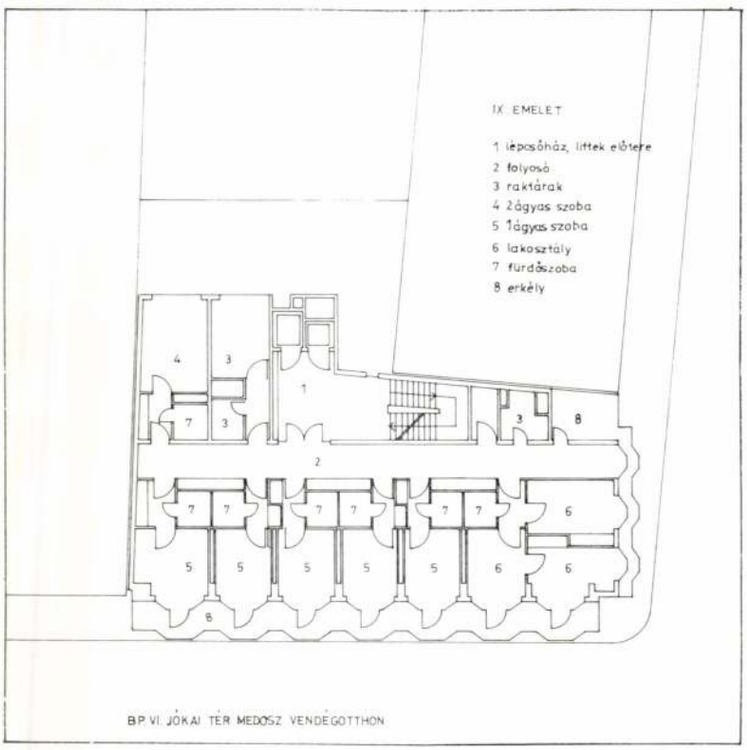

Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete, vendégotthona, Budapest VI., Jókai tér

Építészek: Vadász György—Mészáros Endre (BVTV)

Építész munkatárs:	Szelzák Gusztáv	Építtető:	MEDOSZ
Belsőépítész:	Leisztner Piroska (IPARTERV)	Beruházó:	AGROBER (Kosztolányiné Bartók Irén)
		Kivitelező:	Vasas Műszaki Részleg
		Építésvezető:	Szabó József
Statikus:	Dr. Mihályi Pál	Művezető:	Kaszás István
Gépész:	Keve Lajos	Kivitelezés	
Központi fűtés:	Deményi József	kezdete:	1975. február hó
Víz, csatorna:	Balla Györgyné	Hivatalos átadás:	1980. január 30.
Szellőzés:	Csanád Bálint	Összes beépített	
Elektromos:	Boros Iván	alapterület:	3343 m²

Összes beépített térfogat:	10 412 m³
Rendeltetési egységek száma:	102 ágy
Építési költség:	30 267 eFt
Fotók:	Orlay Ágoston

1. Helyszínrajz
2. Távlati kép
3. Földszinti alaprajz
4. I. emeleti alaprajz

1. Plan de situation
2. Image perspective
3. Schéma du rez-de-chaussée
4. Schéma du premier étage

1

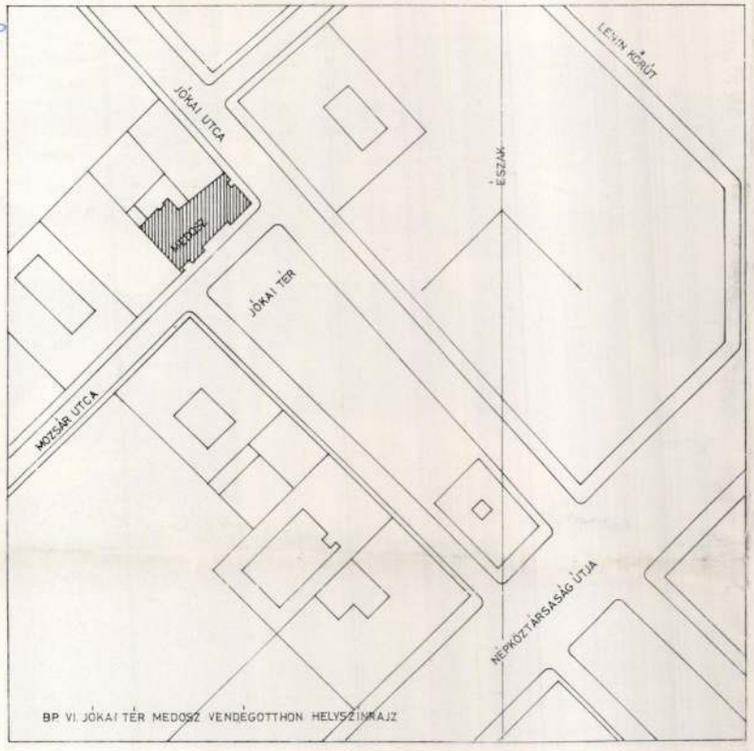

2

3

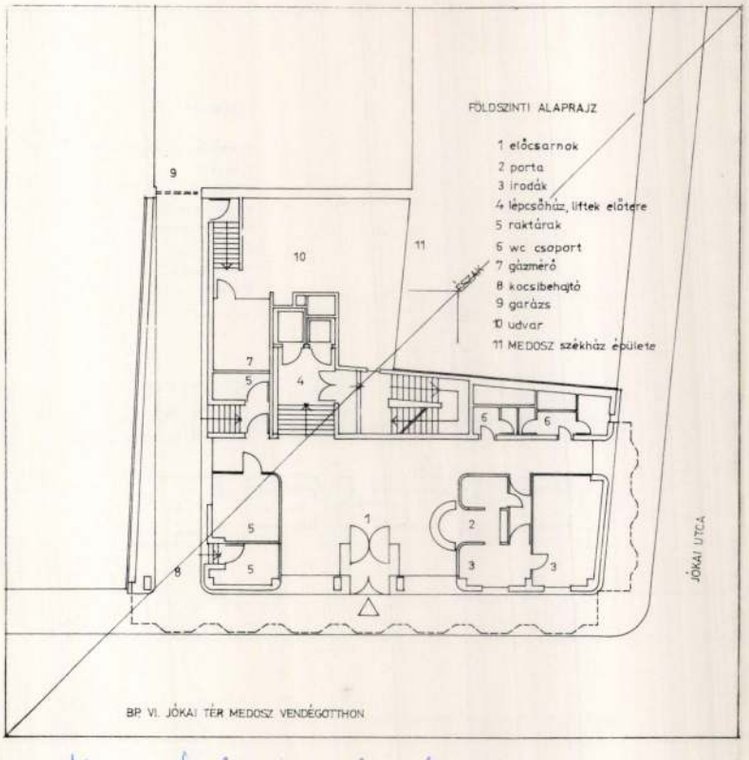

4

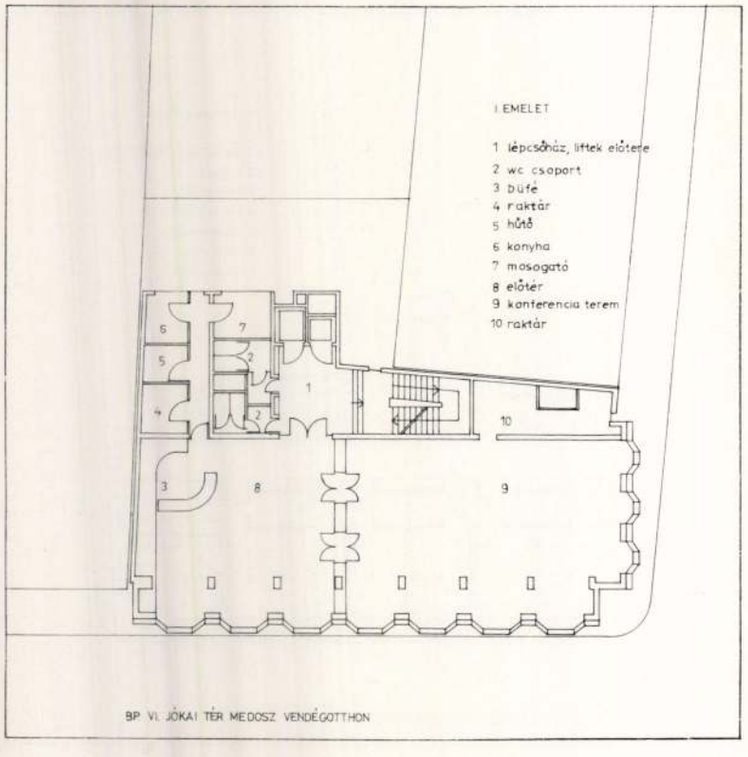

Vadász György

építész és Kiss Gábor szobrászmüvész Gábor

Áron emlékmüvét avatták fel 1980/11/27-én

Magyar Hirlap 1980/11/28/5

1021

1979.IX.28. 4,25 N.

Jó reggelt!

- Két tudósitás következik az ország két különböző helyérpl Mindkettő a szükebb házának az eredetéről, féltéséről szól. Az elsőben arról hallanak, hogy miként épitik a ma városát a jövőnek úgy, hogy abban a későbbi generációk is örömöket leljék. második hangfelvételen azt hallhatják - és erről jó hallani - mit kaphatunk a multtól egy a tájhoz és az ott élő emberekhez nőtt tárgy megmentésével. Bánki Árpád Zalaegerszegről, Forró Tamás Karcagról tudósit.

± Nem tudom, hogy a tisztelt hallgatók közül mennyien sétáltak már Zalaegerszeg belvárosában. De az tény, hogy a város vendégei sokáig emlegetik a"csipkeházat" vagy a CENTRUM Áruház környékét, az üzletsorokat és a mindenütt fellelhető virágos, fás parkokat. Az előbbieket nem az itt élő tudósító mondja udvariasságból, hanem ez egy tulzásoktól mentes város fejlesztés ténye. Ezt dijazták akkor is, amikor Zalaegerszeg városa Hild Érmet kapott. A Magyar Urbanisztikai Társaság elismerését és a négy évvel ezelőtti kitüntetés nemcsak a belvárosra vonatkozott, hanem Zala megye székhelyének egésze re, ahol a tervezőknek és a város vezetőinek sikerült a varázslatosan szép göcseji táj és a város összhangját biztosi tani. És ebben igen nagy érdeme van a Budapesti Város Terve: Vállalat tervező kollektivájának. Közöttük Vadász György Yb: dijas épitésznek, akinek Zalaegerszeg városközpontjának ter vezéséért a város tanácsa a Pro Urbe dijat adományozta. Munkatársai a Zalaegerszeg Városa cimere emlékplakettet kap ták.

mi tetszett az, hogy az uj várost a panel várost, tehát a modern a tömeg várost, azt kiépitették a Landor-hegyi mezőkre, az én gyerekkoromba még kukoricások voltak meg egyéb szántóföldek, ahol most egy nagyon szép nagy modern város épült ki, és ezt meglehetős arány érzékkel csinálták, nem csinálták tul magasra a házakat ugy hogy belesimuljon ebbe a kedves tündérien emberi dunántuli tájba. A harmadik mozzanat, ami nekem nagyon tetszett az tetszik most is, az hogy az uj város központot is megfelelő módon készitik el. Szándékosan mondom, hogy megfelelő módon, nem hagyományosan, mert hiszen épitészeti hagyománya ennek a városnak igazi nincs. Ellenben van a tájnak, a vidéknek a város épitkezésének a város egész szerkezetének valamilyen szelleme. Egy szelid játékosság, nem tudom másképp kifejezni. Jó arányérzék. Ez az uj városközpont az én megitélésem szerint igen jól fog funkcionálni evvel a kettős utcával, másrészt a modern épitészeti technikák, technológiák felhasználásával létre tud hozni egy olyan épület csoportozatot, amelyik szelid is, vonzó is, játékos is. Tehát bele illik ennek a vidéknek és ennek a már meglévő városnak az összképébe. Hogy ez létrejöhessen, véleményem szerint a városi vezetésnek egy olyan jó tulajdonságával függ össze, hogy megtalálják a megfelelő helyre, a megfelelő embert. En nem ismerem ennek a városközpontnak a tervezőjét, de ismeretlenül is szivből gratulálok neki, mert, mert megértette azt, hogy itt miről van szó. Azt is megértette, hogy azért amit meg lehet őrizni a régiből szellemében, azt meg kell őrizni./Eljutottunk oda, hogy az első ütem kirajzolódik, és várja azt a befejezést, ami föltehetően 1983-84-re 5o éves koromra remélhetőleg az egészet már maga mögött tudhatja és kialakul egy olyan városkép, ahol ennek az épület csoportnak az első ütemnek a baloldalán, ha szembe állunk vele jelentkezik majd a, jelentkezik majd a főtér, a maga kis diszkutjaival, padjaival, virágmezőivel, és utána pedig jelentkezik az a következő ütem, ami nagyon hasonló szerkesztési elvekkel,de kicsit azért másként mint hogy az arcunk sem pontosan egyforma még ha szimetriára vagyunk beállitva akkor sem, akkor is, egy kicsikét ujra fogalmazva teremti meg majd azokat az igényeket, ami közben ujból, és ujból ujjá szülve az alapvető elképzelést majd kialakitják a végső városképet.

- - - - - - - - - -

- Sikerült Vadász György építésznek egy olyan olyan belső atmoszférát teremteni, amelyik alkalmas arra és képes arra, hogy a város meglévő kis történelmi központja értéke mellett az Arany bárány, a régi megyeháza a templom mellett egy egy egy következetes átmenettel ugyanolyan oldotta meg, megformál egy mai szellemü központot. Ez egy nagy érdeme ennek a központnak véleményem szerint, hogy hogy mindenképpen egy szemlélet formáló hatása és ereje van, behozza az embereket társadalmi életet élnek az emberekkel ott benn, ebben a központban, megadja azokat a szolgáltatási feltételeket, amelyek abbe a, ebbe a környezetbe, ebbe a világba, ebbe a nagyságrendbe igy belefférnek, és ugyanakkor nem hivalkodó, nem nagyképü, hanem az a fajta világ, amiről azért mindig ugy magunkban épitészek álmodozunk, hogy a város rendezés és a város központok formálása ne ilyen léptékbeli tulkapásokba nyilvánuljon meg. Annak a felismerése, hogy ebben a környezetben igy, mert ez a domborzat, s ez a hullámzás ez tulajdonképpen a város központba is bemegy, és ott ezekkel az épületekkel is ismétlők, sőt ezek az épületek ezt tükrözik és egyfajta kölcsönhatás alakul ki, ez a város központ képes erre. Na most hogyha ezt a magot következetesen nem biztos bárki által legyen tervezve, de de valamilyen hasonló rendszerrel, hasonló koncepcióval képes tovább fejleszteni, és tovább fokozni a város központ nagyságrendjének megfelelően, akkor véleményem szerint Zalaegerszeg a magyarországi közép városok viszonylatában egy, egy, egy a mai kor szellemének megfelelő helytálló példa lehet.
- Keresztury Dezső Zalaegerszegen született, és 14 éves koráig itt élt. Ma a város diszpolgára. Ezt a házat, amelyet édesapja aki néhány évig a város polgármestere volt, épittetett, Keresztury Dezső szülővárosának adta. A századeleji kisvárosi hangulat a régi emlékek hiteles tanuja ő, aki szeretettel beszél a mai Zalaegerszegről is.
- Amikor én hosszu, körülbelül 10 szünet után megérkeztek megint egyszer a városba, egész más kép fogadott természetesen, hiányzott a régi vásár, hiányzott a régi piac a főtérről, minden más volt. De még félig kialakulóban. Mikor aztán jobb barátságba kerültem a város vezetőivel, akik meggyőződésem szerint példaszerüen okosan jó arány érzékkel sok emberi tapintattal, és igen jó helyzet, lehetőségeinek fölismerésével, jó szakemberek bevonásával épitik ezt a várost, akkor, akkor egyszerre egy uj város tárult ki előttem. Nekem tetszett három dolog. Az első az, hogy megőrizték azért azt a történeti magját a városnak, ami a nagy templom körül kialakult. Megőrizték, és szépen rendbe is tették. Eltüntették onnan a régi kisváros szokványos elemeit, és egy szép uj város történeti városmagot fejlesztettek ki. A másik, a-

1978. IX. 5. 21.10 T.V. Vadász György Ybl-díjas építész

- Zalaegerszeg város központjában a már látható épület együttes mégis felkelti annak reményét, hogy az emlitett hiányosságok, a hazai urbanisztika pesszimista értékelése ellenére is, ez a város központ a magyar épitészet jelentős alkotása lesz. Az uj városközpont három ütemben épül, és közel egymilliárd forintba kerül. Az első épület együttesez év végén adják át. A megyeszékhely központja gazdag és sokrétü program alapján épül. Különböző méretü lakásokat, az 55 négyzetméterestől a kétszintes 80 négyzetméteresig, kis-, és nagy üzleteket, ruházati áruházat, ABC Áruházat, pressot, bisztrot, étteremet találunk majd itt. A városközpont tervezője Vadász György Ybl-dijas épitész, a részletes program az ő tervezési feladata.

- Az épitészeti feladat kör tulajdonképpen ezután alakult. Meg kellett találni annak a kisvárosnak a miliőjét, amit az eddigi beszélgetéseink alapján talán joggal kicsit arcnélküli városnak jeleztünk, meg kellett teremteni ugy a hangulatát, amely valahol illeszkedik egy kisváros világához, semmiképpen sem akar gigantománis nagy házakat bele vájni egy élő városi testbe, hanem meg akarja teremteni azt az épitészeti domborzatot, ami a városnak is szüksége, és a környék csodálatos táji világának is egyik jellegzetessége. Ezen belül sok olyan próbálkozást folyt, amire én nagy boldogsággal gondolok vissza, nem mondom, hogy büszke vagyok rá, csak örülök neki, és mindenesetre olyan kisérlet, ami talán igazolja az elképzeléseinket, ami a távoli megközelités érzelmiélményétől a mozgalmasságtól, hogy az épületek mozognak, az épületek megmozdulnak fölfelé és előre, hátra, tehát egy olyan nőtt város jelleget idéznek, ami mindenféleképpen rokonabb lehet egy város érzelmi világában, mint a mechanikusan mozgás és érzelmi mozgatás nélküli testeknek a lerakása. Ezen tul olyan, a megközelitéssel párhuzamosan olyan további kisérleteket tettünk a szinekkel, a terakottának a fehérnek, és a sötétkéknek a szineivel, az előre álló testeknek a domboru rácsaival, a visszalépő épitészeti keskeny vállu kis vidéki megfogalmazásu épület testeknek a homoru erkély világaival, ami talán érzékelteti azt a müves igényességet, ami nélkül ugy érzem, hogy sem emberi hangulat, se embert alakitó erő nem létezhet.

A kitekintés után nézzünk körül itthon. Változott-e, hogyan változott az építészek szerepe az elmult évtizedekben.

- Azt hiszem, hogy itt most mindenki azt várja a mexikói kongresszus óta, uj építészek lesznek és egészen másképp fognak dolgozni, ebbe én nem hiszek. Valaha az építészenk mindig az volt a feladata, hogy kisebb vagy nagyobb környezeti közösséget, azoknak igényeit reagálja és építészetbe formálja. Most minden építésznek ez volt a feladata, azt hiszem, hogy inkább az igények változtak meg, tehát más a közösség igénye ma az építésszel szemben, mint 5 vagy lo évvel ezelőtt. Tehát ezek a változók az építész az azt hiszem, hogy ugyan olyan eszközökkel dolgozik és ugyan olyan személy most is, mint 15 évvel ezelőtt. En ugy itélem meg, hogy a társadalomnak jobban kéne igényelni az építész tudását, mi ketten megállapddhatunk benne, hogy nagyobb szerepet

1979. I. 30. Televízió 22.20 /Gné./
Unokáink is látni fogják

kéne juttatni az épitésznek, de akiknek ezt irányitani kéne, vagy elkéne dönteni, azok nincsenek itt. Hát a társadalomnak, vagy egy közösségnek kéne jó értelemben kihasználni az épitész minden tudását és igénybevenni, mert ez egy jó folyamat lenne, tehát igy megforditva van, mert az épitész próbálja a saját szerepét, helyét növelni, azt hiszem, hogy ez igy nem szinpatikus és nem is megfelelő.

- A Tétényi uti Korház teljes rekonstrukcióját Vadász György Ybl-dijas épitész vezetésével tervezik. A 2-es pavilont a mult esztendőben adták át.

- Változott-e az épitész szerepe az elmult évtizedekben és ha igen, hogyan.

- Biztos, hogy változott, mint ahogy minden változott a körülöttünk lévő tudományos ésmüvészeti világban, ha visszaemlékezem az apám, aki szintén épitész volt az életében más környezet vette körül, ő maga is másként hatott a környezetére. Az épitész a kisebb számu épitész kör és az őt körülvevő nagyobb számu laikus kör szerepe egymás felé egészen más volt, mint ma. Nagyobb hitele volt a müépitészetnek, mint van, kevesebbek voltak a feladatok, kisebbek a feladatok, ezeket ragos épitészek kapták meg tervpályázatok, vagy egyéb kiválasztódás utján, és a többi jellegtelen kis apró dolog, talán nem is volt számottevő az épitészet kérdéseiben Magyarországon. Ma ez teljesen másként alakult sokkal több épitész van, százával adjuk és szürjük az épitészeket évről évre az egyetemeken, ami szintén egy kicsikét megváltozott és személytelenebb lett sajnos. Törvényszerüen, mint annak idején, előbb emlitett apám és apáink korában voltak, és ez a személytelenedés tulajdonképpen az épitészet, a feladatok sulya, nagyságrendje hordereje, fölfokozódása miatt egy elszemélytelenedéshez vezetett.

Vadász György, építész

1975-ben a BKV kiszdeményezésére három építész, Tokár György, Vadász György és Hámori Béla megbízást kaptak arra, hogy szökőkutakat tervezzenek a város három közlekedési csomópontjára. – Tokár György a Moszkva tér, Vadász György a Fogas végállomása, Hámori Béla a földalatti Mexikói úti végállomása jutott.

1979-ben a három megbízásból egy megvalósult, Hámori Béláé.

Jerger Krisztina: Szökőkút a Millenniumi Földalatti Vasút végállomásánál.

Magyar Építőművészet, Budapest, 1980. 1. 56. oldalon.

eddigi nagytömegü lakások átadása után, amikor az esztétikum, az igényesség mindinkább előretör.

- Nekem is vannak hasonló tapsztalataim, meg mások is. Van olyan tapasztalatom is, hogy egy lakótelepen megvan minden, megvannak a lakások, megvannak a közmüvek, megvannak a fák, a bokrok, megvannak a játszóterek, megvannak a telefonfülkék, a padok és igy tovább és mégsem áll össze egy egységes egésszé, pedig meggyőződésem, hogy a maga jódján mindenki a legjobbat akarta tenni.

- Általában az épitészet történet folyamán a nagyobb lakóterületek sosem voltak kiemelkedő lehetőségei az épitésznek és az épitészeknek. Nem a lakóépületektől várták a korok, az épitészek, és az éptészetnek az attrakcióit. Ettől függetlenül igen kitünő, nagytudásu épitész kollégáim foglalkoznak a panel szerkezeteknek a megujhodásával, ujjászülettetésével, mint például Finta József, aki a szálloda épitészetben a panelos rendszerü szállodáknál tudott alkalmazni olyan előremutató variabilitást, ahol még a kivitelező is kényszer nélkül vált partnerévé az épitésznek, de azért ezek ma még ritka példák.

- Szóval azt mondta, hogy reménykedhetünk abban, hogy most egy fordulópont következik be a lakótelepeink épitésében és azt is mondta, hogy alapvetően ez nem pénzkérdés. Most akkor csak azt hadd kérdezzem meg, hogy miből gondoljamindezt?

- Általában a politikai és müszaki vezetés oldalrál egyre inkább kivánságként üdvözölhetjük azt az igényt, hogy egyre szebb lakótelepeket, egyre emberibb környezeteket kivánnak esztétiumot is elsősorban most már vagy legalábbis párhuzamosan beleértve megteremteni Budapest és az ország lakosságának. Ugy érzem ez az a lehetőség, amit most külön kell ragadni és meg kell próbálni mind a tervezésnek, mind a kivtelezésnek egy izgalmasabb és szebb szintézisban megteremteni a lakótelepek életét, mint ami idáig sikerült.

- Kinek a dolga ez?

- Azt hiszem, hogy nagyon összetett feladatkör. Egy nagyobb épitkezésbe nagyon sokan szólnak bele joggal, jogtalanul, értékesen vagy értéktelenül. Ehhez kellenek gazdasági szakemberek, akik jó programokat adnak, akik megteremtik azokat a tervező irodai összmüködéseket, ami a közmütől kezdve a tereprendezésen át eljut a végső állomásig. Ehhöz az engedélyező hatóság, a tüzrendészet, a KÖJÁL rendszervül bő az a kör, amelyik mindegyik beleszól ebbe a tervbe, hogy végül a sok bába között el ne vésszen a gyermek, végül talán megszülessen egy korszerü ésjó épitészeti együttes.

1978.X.10. 4,25 N.

Jó reggelt!

1978.X.10. 4,25 N.

Jó reggelt!

1021

Reggeli párbeszédünk következik. Lehetnének-e szebbek és jobban lakhatók a házgyári ~~épületo-~~ elemekből épült lakótelepek? Lakók és épitészek egyaránt kérdezik ezt, reménye kedve az igenben. Kétnapos konferencia kezdődik ma a Kertészeti Egyetemen erről a témáról. Vadász György Ybl-dijas épitésszel Fayer András beszélget.

Vadász György Ybl-díjas építész

- Elég nagy tömegben épülnek a lakások, ez a tömeg termelés, ez azt jelenti, hogy a minőségre nem lehet tekintettel lenni? Másféleképpen kérdezve, pénz kérdés az, hogy más, szebb, elfogadhatóbb, változatosabb lakótelepeink épüljenek?

- Nem hiszem, hogy pénz kérdése, legalábbis nem lényegesen szerepel az elutasitó szempontok között. A kvitelezőknek át kell adni x számu lakást. Az elsődleges feladatuk idáig ez volt. Tehát a minősége és a szépsége majdnem háttérbe került, szinte érdektelenné vált. Utólag készülnek, utak, utólag készülnek áruházak, utólag készül a szolgáltató ipar, mert a lakásszámot azt hiszem politikai szempontból is elsődleges feladat átadni. Most talán remélhető, hogy lesz egy olyan, azá

Vadász György, épitész

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
Budapest, VIII., Dienes L. u. 2.
Tel.: 339-580.

Stsz.: 75/77. - 280 pl.
Ikt. szám: 761/77.

M e g h i v ó

HAJNAL GABRIELLA
KECSKÉS ÁGNES
KORZIM ERIKA
PÉRELI ZSUZSANNA
PINTÉR ÉVA
PREPELICZA KATALIN
SOLTI GIZELLA
SZÉCHENYI LEINE

IPARMŰVÉSZEK

" ÉPITÉSZET ÉS FALIKÁRPIT "

cimmel a Szövetség székházában / fenti cim / rendezendő kamarakiállitásra.

A kiállitást 1977. április 26.-án, kedden délután 5 órakor

VADÁSZ GYÖRGY épitész, a kiállitás rendező-házigazdája nyitja meg.

Megtekinthető: 1977. április 26.-tól május 10.-ig, naponta 10 - 18 óráig, szombat-vasárnap 10-12-ig.

TITKÁRSÁG

Vadász György építész

[Mohácson]:

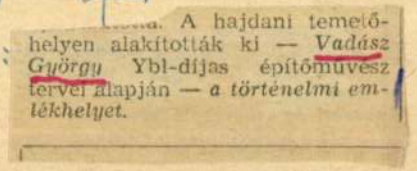

... A hajdani temetőhelyen alakították ki — *Vadász György* Ybl-díjas építőművész tervei alapján — *a történelmi emlékhelyet.*

— : felavatták a mohácsi csatatéren a történelmi emlékhelyet 7.

Népszabadság, Bp. 1976. aug. 31.

Vadász György építész

A csata helyét *Vadász György Ybl-díjas* építésznek, a mohácsi történelmi emlékhely tervezőjének alkotása jelöli majd meg. A tájból kiemelkedő alkotás egy nyolc méter magas kapu; össze nem érő íveinek fehér kötömbjei háromirányú bronzhálót fognak közre.

A megemlékezést a csatáról augusztus 29-én az emlékhelyen tartják, kiállítást rendeznek a *„Mohácsi csata története"* címmel. A megemlékezés középpontjában a Magyar Történelmi Társulat emlékülése áll.

— Történelmi emlékhely Mohácson 9.

Népszabadság, Bp. 1976. júl. 17

A Magyar Kábel Művek gazdasági vezetői és üzemi pártbizottsága, a Munkásőrség megalakulásának másfél évtizedes jubileumára és a gyári alegység szocialista versenymozgalomban elért sikereiért — nyolcnapos lengyelországi kirándulással jutalmazta a vállalat munkásőreit. Megnézték a Magas Tátra legszebb helyeit, ellátogattak a krakkói Polkábel gyárba, beszélgettek a dolgozókkal és a vezetőkkel. Megtekintették a város nevezetességeit, műemlékeit jártak a vielicskai sóbányában, elvitték az emlékezés, a kegyelet virágait a négymillió ember jeltelen sírjára — Auswitzba.

Képünkön a kábelgyári munkásőrök csoportja a krakkói Wawel udvarán.

KISZ Budapesti Bizottságának titkára, *dr. Alföldy Árpád*, mondott beszédet, majd *Bede László* őrnagy, budapesti Ifjú Gárda parancsnok fogadta a szemleparancsnok jelentését.

Katonapolitikai, polgári védelmi és honismereti kérdésekre kellett választ adniuk a részvevőknek, ezt követően menetdal és sátorverő versenyt rendeztek, majd kézigránát-dobás és céllövészet következett.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MUNKÁSŐR
Budapest

1972 JUN

Vadász György

1021

Vadász György rajza

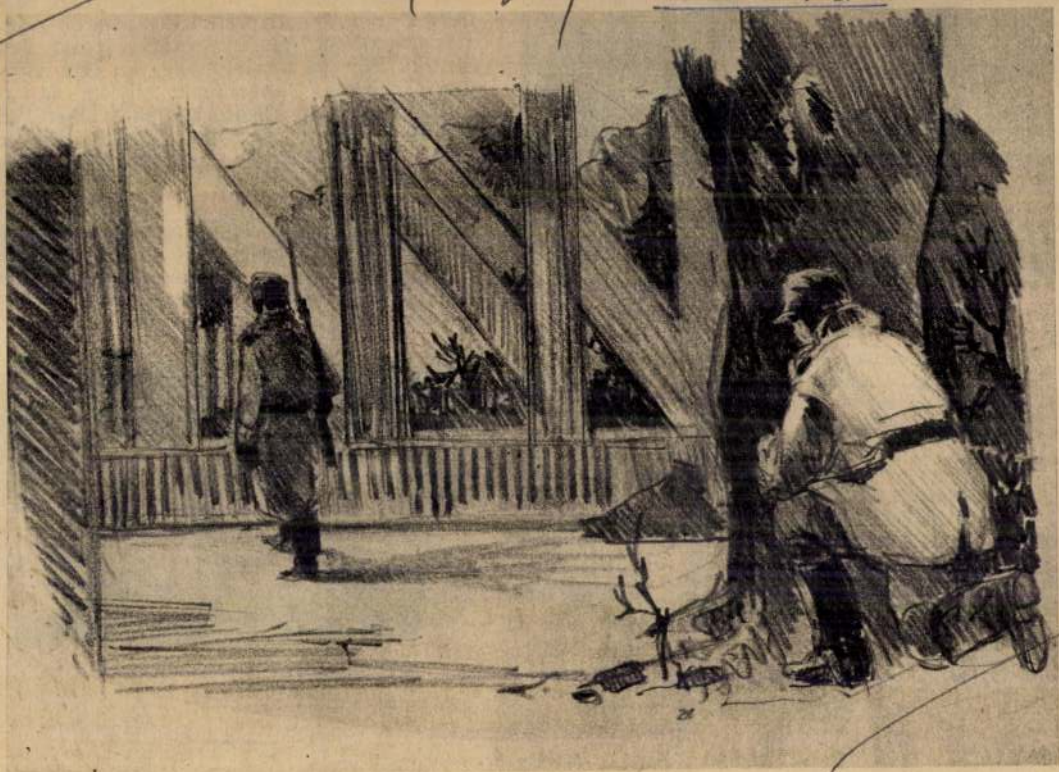

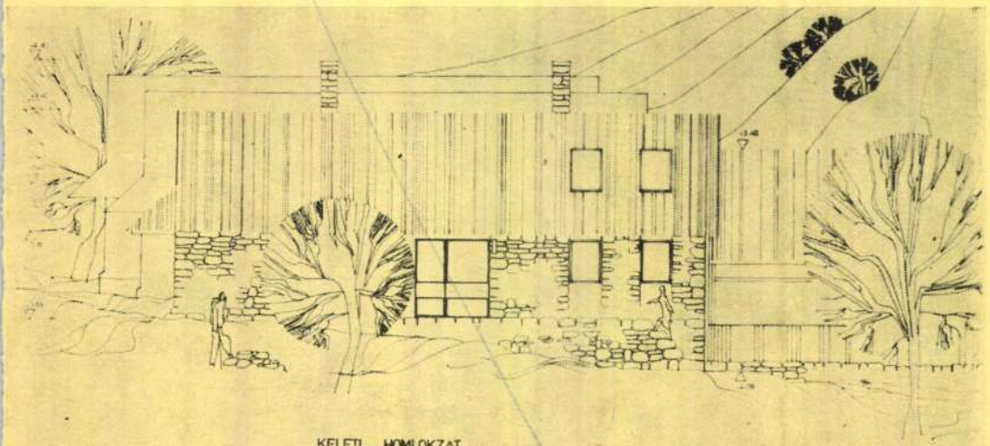

KELETI HOMLOKZAT

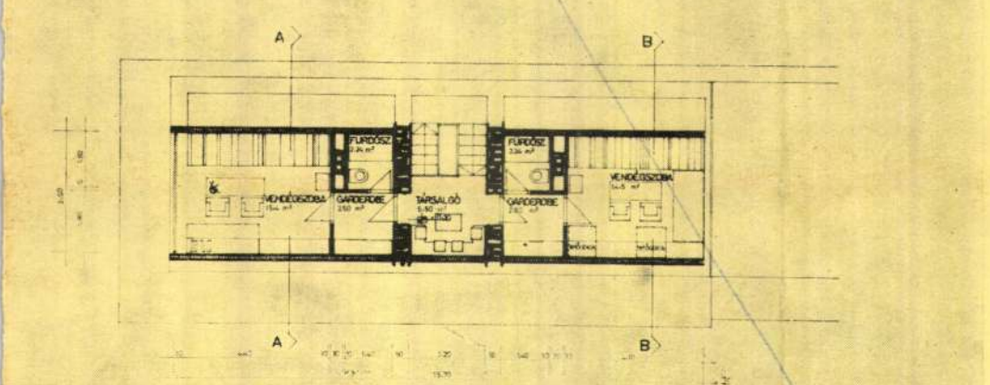

TETŐTÉRI ALAPRAJZ

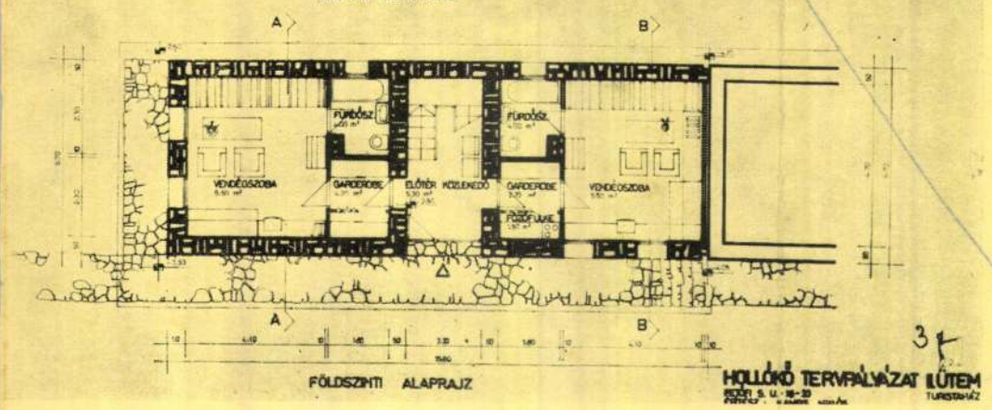

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ

HOLLÓKŐ TERVPÁLYÁZAT II.ÜTEM

3

1. II. ütem. Lakóház, homlokzatok, metszetek
2. II. ütem. Lakóház, homlokzat és alaprajzok
3. II. ütem. Turistaszálló, homlokzat és alaprajzok

Vadász György
Magyar Építőművészet 1975/5

30 000 Ft összegű díjban részesült rangsorolás nélkül a 7. számú pályamű.

Szerzők: Vadász György
Szanyi József
Kovács Miklós (BVTV)

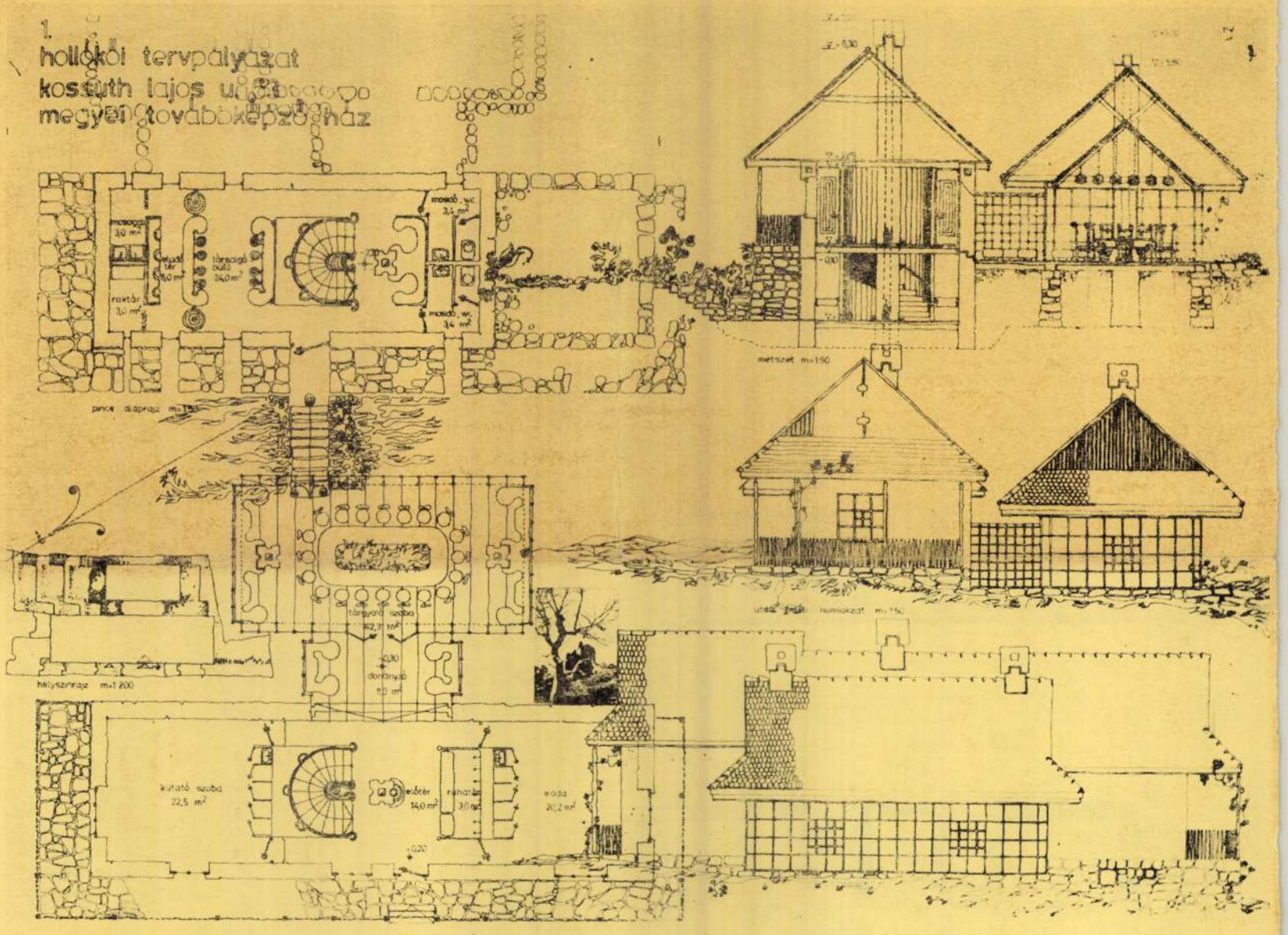

1

Sajátos ízű, egyes részletmegoldásaiban romantikus hangvételű, kiváló formai-grafikai érzékkel megoldott tervanyag. A pályaműről leolvasható egyértelmű építészeti szándék az, hogy az új épületek léptékrendje, a tömegarányok, tetőformák és egyes részletek emlékeztessenek a helyi hagyományokra. Ezeknek átértékelésével a helyi népi építészeti megoldásokkal kíván azonosulni, ezért a tervezett bővítések és az új épületek funkcióit egységesen egy, a régi arányokra épülő négyzethálós üvegfallal veszi körül. A pályamű egyik jelentős értéke, hogy körítő üvegfala mindig és

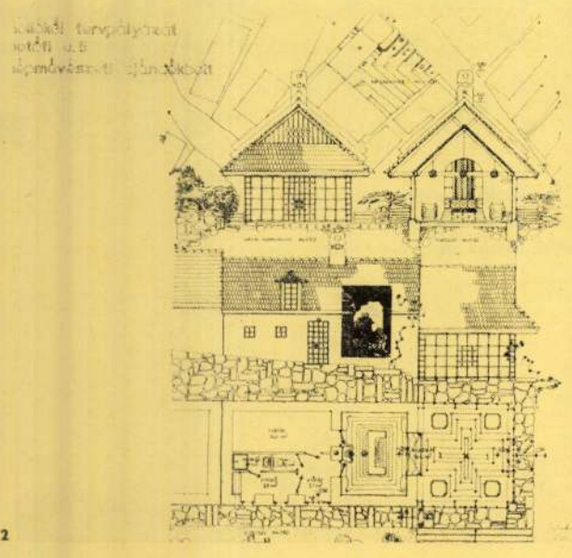

2

Vadász György

Rekvizitumok

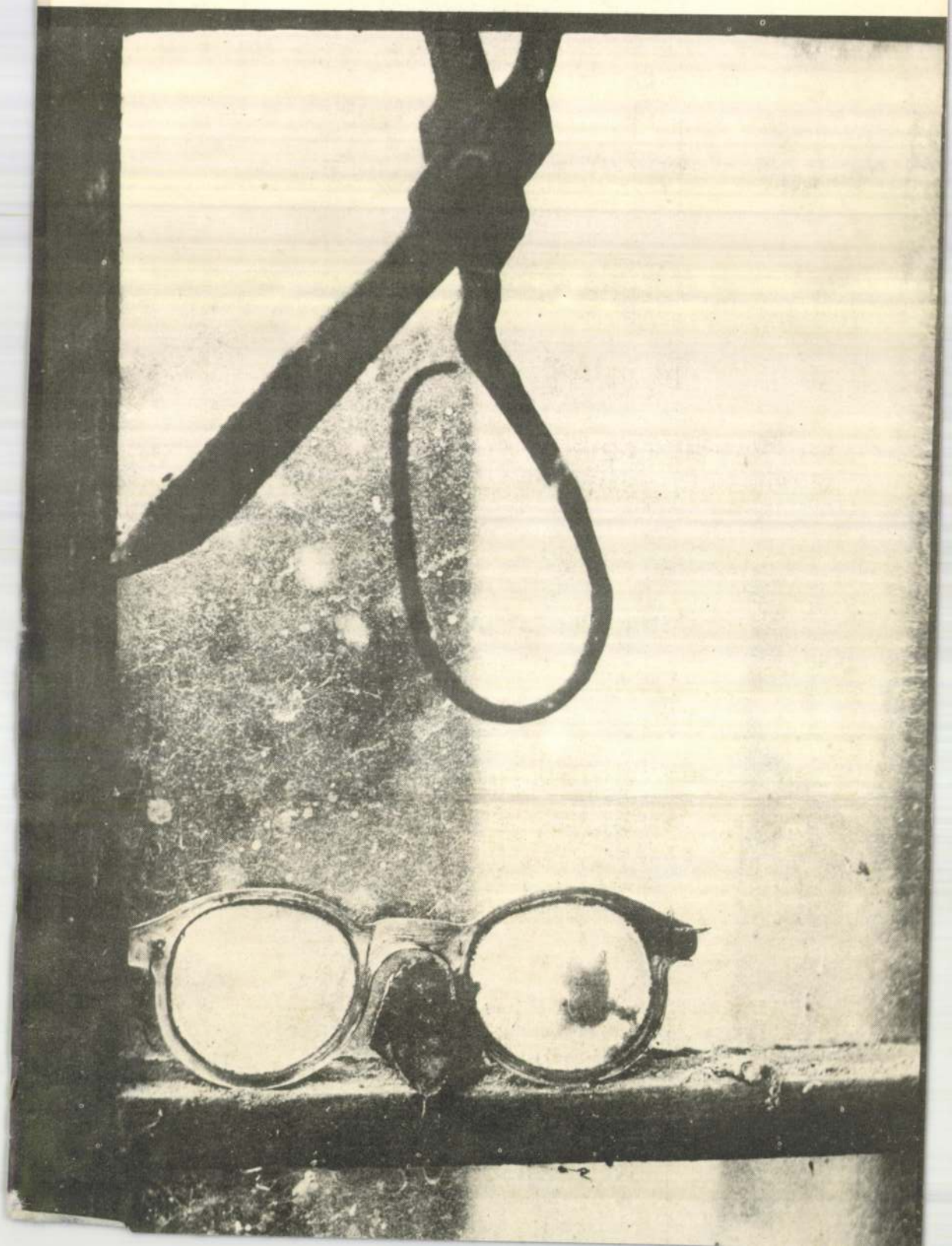

Vadász György, Építész.
Rideg Gábor: Építészeti Kiállítás a pécsi Művészetek Házában.
6–7. Baja-Városkapu, garzonház.

Művészet, 1989. 9.
35-old.

6

7

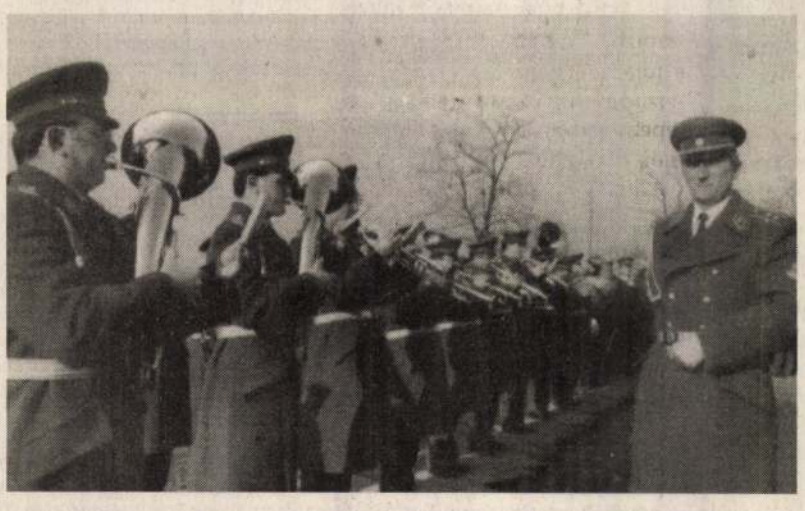

NAPTÉNY

Hát igen: mi már csak egy ilyen nép vagyunk. Ezer évünk győzelmei elenyészőek, a veréseink, a megaláztatásaink, az eltiprásunkra tett kísérletek száma annál impozánsabb. Így aztán kénytelenek vagyunk vereségeink emlékét dédelgetni, óvni, ünnepelni. És igazunk van! Ha kibírtuk mindezt, átéltük, túléltük, és még mindig itt vagyunk a saját hazánkban, még mindig megvagyunk, itt Európa közepén, miért is ne emlékeznénk emelt fővel a muhi csata 750. évfordulójára is.

Fotó: Szántó Tamás

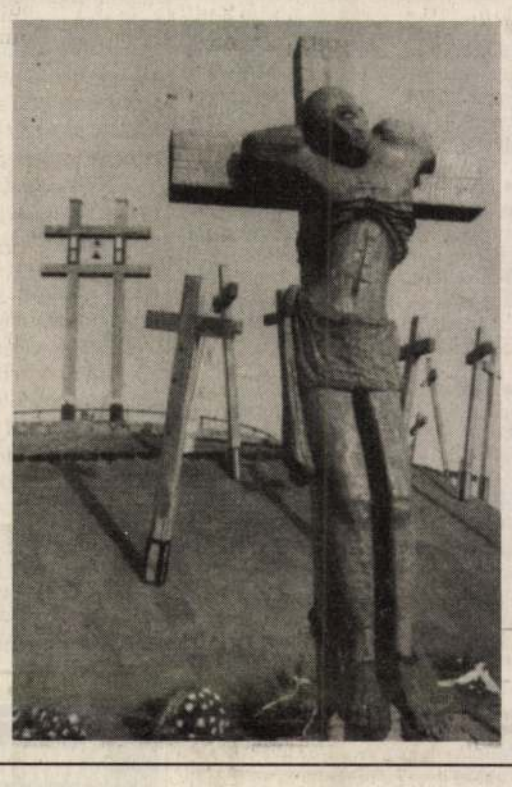

LEVÉLTÜKÖR

Egyszer szereti, egyszer nem

Surányi György ügyében megjelent egy egész oldalas fizetett hirdetés a Magyar Hírlapban. A hirdetés több százezer forintba kerülhetett. Az eset kapcsán felbuzdultam, s a következő fizetett hirdetést akartam megjelentetni:

„Tisztelet és köszönet azoknak az ellenzék által „népnyúzók"-nak nevezett képviselőknek, akik az ország érdekeit a saját politikai karrierjük, egzisztenciájuk elé helyezik, így téve lehetővé a költségvetési stb. törvény elfogadását. Ugyanis könnyű az „adóztató" képviselők ellen hergelni a választókat. Nyeste Sándor, Komló, Kórház u. 3."

A Magyar Hírlap szerkesztősége a következő magyarázattal utasított el: „...a megjelentetést nem engedélyezzük, mert lapunkban politikai állásfoglalásnak nem szeretnénk helyt adni..."

Egyszer szeretik, egyszer nem? Kissé sántítva: ez a lap(tól ez) jár önnek!

*

Egy másik újság (Új Dunántúli Napló) két (hasonló) esete:

Az Új Dunántúli Napló 2. oldalán 1992. január 10-én az SZDSZ fizetett hirdetést jelentetett meg, amelyikben – többek között – közölték, hogy ők ellenezték a súly-adót, a benzin árának emelését, viszont a koalíciós képviselők mindezt támogatták.

Az SZDSZ mondanivalójával nem értettem egyet, s magam is megpróbáltam fizetett hirdetést ugyanott megjelentetni, amelynek tervezett szövege a következő volt:

„Tisztelet és köszönet azoknak az ellenzék által „népnyúzók"-nak nevezett képviselőknek, különösen Andrásfalvy Bertalannak, Böröcz Istvánnak, Hoppa Józsefnek, Kapronczay Józsefnek, Nagy Ferenc Józsefnek, Pap Andrásnak, akik az ország érdekeit saját politikai karrierjük, egzisztenciájuk elé helyezik, így téve lehetővé a költségvetési stb. törvény elfogadását. Ugyanis könnyű az „adóztató" képviselők ellen hergelni a választókat. Nyeste Sándor, Komló, Kórház u. 3."

A hirdetésfelvevők itt sem mertek dönteni, s a szerkesztőséghez küldtek, ahonnan már három hete nem érkezett semmilyen válasz.

Mi lehet az ok? Úgy látszik, hogy a pénznek mégis van szaga?

Nyeste Sándor
Komló

Háttérbe szorítva?

A művelődési- és közoktatási miniszter rendeletére elkészült és 150 ezres példányszámban megjelent, sőt terjesztésre is került a *Történelem IV. 1944–1990* című tankönyv. A közel hatvan fős alkotóközösség munkáját diákok (?), gyakorló pedagógusok és hiteles történészek vitatták meg, mielőtt a kézirat kiadásra került.

A könyvben közöltek minősítése sokszorosan meghaladja egy olvasói levél lehetőségeit, ezért csak egy kiragadott példával szeretném illusztrálni az alkotók szakértelmét.

Idézet a tankönyv 57. oldaláról: *Nagy Imre* „...1944–1945-ben az MKP vezetéséhez tartozott (elsősorban agrárkérdésekkel foglalkozott), később azonban – éppen a mezőgazdaság fejlesztésére vonatkozó és az erőszakos szövetkezetesítés elleni nézetei miatt – ellentétbe került a Rákosi-féle vezetéssel, és emiatt háttérbe szorították."

Nézzük Nagy Imre politikai pályafutását a Rákosi-rendszerben:

1945. V. 20–21. tagja lesz az MKP megválasztott 11 tagú politikai bizottságának;

1946. IX. 29–X. 1. tagja lesz az MKP megválasztott 9 tagú politikai bizottságának;

1948. VI. 12–14. tagja lesz az MDP megválasztott 14 tagú bizottságának;

1951. II. 25–III. 2. tagja lesz az MDP megválasztott 17 tagú bizottságának;

1954. V. 24–30. tagja lesz az MDP megválasztott 9 tagú bizottságának;

Nagy Imre tehát 1945. és 1955. között egyfolytában tagja volt a párt legfelsőbb testületének, a politikai bizottságnak. 1951. és 1954. között tagja a 8 tagú titkárságnak is.

Nézzük Nagy Imre állami funkcióit a Rákosi-rendszerben: 1944. XII. 22–1945. XI. 15. az ideiglenes nemzeti kormány földművelés-ügyi minisztere;

1945. XI. 15–1946. III. 20. belügyminiszter;

1947. IX. 16–1949. VI. 8. országgyűlési elnök;

1950. XII. 16–1952. I. 5. élelmezési miniszter;

1952. I. 5–1952. XI. 14. begyűjtési miniszter;

1952. XI. 14–1953. VII. 4. a minisztertanács elnökhelyettese;

1953. VII. 4–1955. IV. 18. a minisztertanács elnöke.

Ennyit a mindenki által ellenőrizhető háttérbe szorításról.

Tisztelt tanár urak és történész urak! Nálunk nemzedékek nőttek fel hazugságok között. Tessék mondani, még hány generációt ítélnek szellemi elsorvasztásra?

Csoma István
nyugdíjas bányász
Szászvár

Légyhalászás

Bevallom, én az Új Magyarországot nem az elején, nem is a végén, hanem a *Légy a tejben* rovatnál kezdem olvasni. Teszem ezt azért, mert könnyed szellemessége, találó, sokszor vitriolos szurkálásai mellett általában bölcsesség és mély erkölcsi igazságok lelhetők fel benne.

A lap február 3-i számában megjelent glossza azonban nem igazán tudott felvidítani. Arról szólt a cikk, hogy a görög kamionblokád létrejöttét *Ráday Mihály* nyakába kívánja varrni, aki, ha nem is előre megfontolt, kormányégető szándékkal, csak egyszerűen ostoba javaslattal idézett elő nemzetközi botrányt. A botrány tény, jó nagy. Körülbelül ekkora kellene már régóta legyen a Bocskai út környékén lakók évek óta tartó tiltakozása miatt is, mivel egészségük egyre nehezebben viseli el Kelet–Nyugat és Észak–Dél teljes kamionforgalmának áthaladását. Lehet, hogy a magyar intézkedések hosszabb előkészítéssel, esetleg lépcsőzetes bevezetéssel elfogadhatóak lettek volna. Ugyanakkor itt egy parlament és egy kormány együttes felelősséggel hozott egy – lehet, hogy parciális érdekeket sértő, de – mindenképpen elő-remutató, a környezet és így az ország érdekeit messzemenően figyelembe vevő döntést.

E mögött a döntés mögött nem csupán az áll, hogy a szennyező, a kárt okozó fizessen, amely bevételből kárenyhítést lehet végrehajtani elkerülő utak, zajvédő falak stb. létesítésével, hanem ilyen eszközökkel lehet és kell ösztönözni az alternatív szállítási módokat és útvonalakat.

És még valamit. A javaslat egy ellenzéki képviselőtől indult. Ráday Mihály valószínűleg nem szereti a kormányt. Mint ahogy még én sem tudtam igazán megkedvelni Ráday Mihály pártját. Munkám során azonban módomban állt megismerni a képviselőnek az országgyűlés környezetvédelmi bizottságába végzett munkáját. Megszállottsága, a környezeti ügyekért való kiállása sokszor gondot okoz tá cánknak. Ugyanakkor állíthatom, ha valamennyi ellenzéki képviselő Ráday Mihályhoz hasonló konstruktivitást mutatna az ország nem itt tartana.

Hát ezért igyekszem kikapni legyet a tejből; talán még gyasztható.

Szabó Pé
Környezetvédelmi és Területfejlesz
Minisztér

TELE5TAXI 155555

ECOART design SÁNTHA

TÉNY

Nyélöröklés

ászlót bonthat, nyelet ragadhat Fülöp rceg, spanyol trónörökös, aki máso- állásban a Barcelonai Olimpiai Szer- ző Bizottság tiszteletbeli elnöke. Ő het az, aki az ünnepélyes olimpiai tegnyitón az ibériai lobogót viheti. la.

E megtiszteltetéshez csak akkor jut- thatja hozzá a Spanyol Olimpiai Bi- ottság, ha jól szerepel a vitorlázóvilá- atottban. Ha nem jól fú vásznára a zél, a lobogó nem az ő kezében leng najd.

A szeleknek persze ő sem parancsol- at...

– api –

• A női kosárlabda bajnokság elő- döntőiben: Diósgyőri KSK–MTK 66-52, PVSK–Co-order – Tungsram 57-68. Így mindkét találkozó 2-2-re áll és csak a holnaputáni utolsó mérkőzésen dől el, hogy melyik két csapat jut a döntőbe.

• A német labdarúgó-bajnokság holnapi fordulójában az FC Kaiserslautern–Bayern München mérkőzésnek igazán hozzáértő „segédkommentátora" lesz Franz Beckenbauer személyében.

• Az egymillió dollár összdíjazású Indian Wells-i férfi teniszverseny második fordulójának érdekesebb eredményei: Stich–Connors 6-4, 6-3, Cserkaszov–Forget 6-4, 6-0, Krajicek–Ivanisevics 6-0, 6-3, Chang–J. Sanchez 0-6, 6-4, 6-1. Csesznakov–Ferreira 6:4, 6:1

• Félévszázados szünet után ismét megjelent a teniszszövetség évkönyve. A kiadvány tartalmazza az új szabályokat is. A Rézkakas vendéglőben tartott sajtótájékoztatón elhangzott, hogy szeptemberben 75 ezer dolláros férfi és 25 ezer dolláros női profi versenyt rendeznek idehaza, s úgy néz ki, hogy októberben egy 150 ezer dolláros női viadalra is sor kerül.

• Vívásban ismét a régiek az olimpiára készülő magyar öttusa-válogatott tagjai – Fábián László, Kálnoki Kis Attila, Madaras Ádám, Martinek János és Mizsér Attila – a mexikói edzőtáborozás közben elindultak a Mexikó Kupáért kiírt, idénynyitó Világ Kupa-viadalon. A rajt jól sikerült, mert a vívás kettős magyar győzelemmel (egyéniben Kálnoki nyert) ért véget.

• Győzelemmel kezdte szereplését a hallei ökölvívó olimpiai selejtező tornán Lakatos Pál. A Vasas 48 kg-os versenyzője ellen az első menetben leléptették az ír Sean Quillan-t.

• A spanyolországi San Sebastianban nagyszabású atlétikai versenyre került sor tegnapelőtt az éjszakába nyúlóan. A legnagyobb szenzációt Carl Lewis veresége jelentette 200 m-en a bolgár Antonovtól.

• A férfi kosárlabda bajnokságban a Körmend-Hunor 85-71-re győzött a Csepel ellen.

Jenei: Gent helyett Rotterdam

Kiprich góljával győzött a Feyenoord

Itt a tavasz. Ezt nemcsak az április közepére emlékeztető időjárás mondatja velünk. A héten folytatódott a labdarúgó Magyar Kupa, már holnap beidul a bajnoki pontvadászat, és tegnapelőtt este pályára léptek az európai kupaküzdelmekben versenyben maradt klubcsapatok. Ugyan a magyar együttesek – rossz szokásukhoz híven – kiestek, de idegenlégiósaink révén érdekeltek voltunk a negyeddöntőkben. Közülük a legjobban Kiprich József játszott, aki góljával eldöntötte a mérkőzést a Feyenoord javára.

Háttérben a főszereplő. Kiprich Józsefnek (sötét mezben), a Feyenoord és a magyar válogatott csatárának a góljával szerezte meg a holland csapat a győzelmet a Tottenham ellen. Telefotó

Amint azt a tétmérkőzések után megszokta, *Kiprich József* a szerdai kupatalálkozó után is sokat aludt. Tegnap tíz órakor azonban „már" talpon volt. Hiába, ez a profi futball! Két nappal ezelőtt este nagy csatában 1-0-ra nyert az angol *Tottenham Hotspur* elleni KEK-találkozón a holland *Feyenoord* (itt futballozik „Kipu"), de már délelőtt edzésre kellett sietni.

– Nincs megállás, edzés edzés hátán, közte tétmérkőzések futószalagon – mondta Kiprich az MTI munkatársának. – Jó formában vagyok, sikerült győztes gólt rúgnom a britek ellen.

– *Értékes találat volt.*

– Majd az lehet, ha a visszavágón is képesek leszünk a megszokott játékunkat nyújtani. Mi idegenben nemcsak „bekkelünk". Arról meg végképp nincs szó, hogy megijedünk az angoloktól.

– *Hogyan született a gólja?*

– Balról jött egy beadás, s kavarodás után – úgy öt méterről – bekotortam a labdát. A második félidő óriási csatát hozott. Mindkét csapat játékosai rengeteget futottak. Ezt kiemelte *Jenei Imre* is, aki ott volt a mérkőzésünkön.

– *A szövetségi kapitány azt ígérte, Gentbe megy megnézni Petry Zsoltot.*

– Lehet, hogy *Belgiumba* készült, de *Rotterdamban* járt. Beszélgettünk sok mindenről. A válogatottunk jövőjéről, az én szerepemről.

– *Helyét aligha fenyegeti valaki is. Melyik poszton játszik majd Jenei csapatában?*

– Talán kapus leszek – válaszolta tréfásan Kiprich, majd komolyra fordított: – várhatóan ugyanúgy éket játszom, mint régen.

– *Vissza a kupához: elég lesz az egygólos előny a „Spurs" ellen?*

– Hiszek abban, hogy igen, bár *Gary Lineker* klasszis támadó, de majd nagyon figyelünk rá! Szerdán drukkoltam a többi idegenlégiós társamért is. Kár, hogy *Disztl László*ék kikaptak, bár az *FC Bruges* reménykedhet abban, hogy az *Atletico Madrid* elleni 2-3 után Belgiumban továbbjut. *Petry Zsoltéknak* a genti 0-0 után lesz gondjuk a visszavágón az *Ajax* ellen. *Kozma István*nak nagyon szurkolok, hogy játszhasson a *Liverpoolban* a *Genoa* elleni visszavágón. Persze az angolok helyzete nem könnyű, az idegenbeli 2-0-ás vereség után. És mi, a Feyenoord? *Szép tavaszunk lehet ...*

*

A kupaszerda eddig nem közölt eredményei: Panathinaikos–Crvena Zvezda 0-2, Anderlecht–Sampdoria 3-2, Dinamo Kijev–Barcelona 0-2, Benfica–Sparta Praha 1-1 (BEK), Atletico Madrid–FC Bruges 3-2, Werder Bremen–Galatasaray 2-1, Feyenoord–Tottenham 1-0, AS Roma–Monaco 0-0 (KEK), BK 1903 Koppenhagen–AC Torino 0-2, Genoa–FC Liverpool 2-0, AA Gent–Ajax Amszterdam 0-0 (UEFA Kupa).

Fordulat a Krabbe-ügyben?

Korrekt volt a mintavétel – Légből kapott „magyar kapcsolat"

„Katrin Krabbe, Grit Breuer és Silke Möller vizeletmintája nem volt azonos: kettő sötét, egy világos volt" – közölte a 33 éves *dr. Ellen Bindemann* a Bild című lappal. Ő volt az az orvosnő, akinek jelenlétében a három német atlétanő a dél-afrikai edzőtáborban produkálta a mintát a világraszóló vihart kiváltott kontrollhoz. A mintákról később a *„doppingellenes harc pápája,* Manfred Donike professzor is azt állította, hogy azonosak voltak, az atlétanők manipuláltak. A Német Atlétikai Szövetség, mint ismeretes, *felfüggesztette* Krabbe, Breuer és Möller versenyzési jogát, a sportolók, edzőjük és menedzserük viszont mindent tagadtak, fellebbeztek és ügyvédet fogadtak.

Bindemann doktornő, a lehetséges koronatanú, a Bild csütörtöki beszámolója szerint *közvetlenül Dél-Afrikából Kanadába költözött,* a lap munkatársa Saskatoon városában talált rá. „A lányok idegesek voltak – meséli Bindemann. – Mindegyikükkel egyenként vonultam el a minta vételére. Aztán a megtöltött kémcsövet átadták, én meg átmentem velük az ellenőrző terembe." Arra a kérdésre, észlelt-e manipulálásra utaló jelet, például esetleg azt, hogy a hölgyek körömmel próbálták feltépni a testbe felhelyezett tasakot, s abból csurgattak garantáltan tiszta konzervvizeletet a kémcsőbe, Bindemann így válaszolt: *„Nem, ilyen csalást észrevettem volna. Százszázalékosan persze nem zárhatom ki, hogy más módon manipuláltak, de véleményem szerint akkor minden korrektül zajlott le."*

Katrin Krabbe közben a Bunte magazin legújabb számában nem zárta ki, hogy *szabotázs* történt. A kétszeres világbajnok kitért arra a szóbeszédre is, amely szerint edzője, Thomas Springstein 1989-ben *tízezer darab anabolikatablettát vásárolt egy súlyemelőtől Magyarországon. „Aki ezt terjeszti, most rohangál fűhöz-fához és ötvenezer márkát kér a sztoriért. Nevetséges! Sem Thomas, sem én sohasem jártunk Magyarországon."*

SPORTSZERKESZTŐNK KOMMENTÁRJA: Nincs a világon olyan sportbarát, aki – velünk együtt – ne szeretné, hogy kiderüljön Krabbéék ártatlansága! Tudniillik az ilyen és ehhez hasonló negatív szenzációk többet ártanak a sportnak, mint amekkora reklámot, vonzerőt mondjuk száz káprázatos világcsúcs jelent... Ugyanakkor nem hallgathatjuk el, hogy egy kicsit szkeptikusak vagyunk, s fenntartással fogadjuk a fenti híradást, hiszen... A Bildet talán már a magyar olvasóknak sem kell külön bemutatni: a hírhedt bulvárlap, a jelek szerint, gyárt magának, meg olvasóinak akkor is szenzációt, ha nincs éppen időszerű balhé, botrány a sportvilágban. Kell-e mondanunk, hogy mennyire képtelennek látszik ez az egész „hirtelen jött" kívándorlási sztori, no meg az is, hogy az arra illetékesek – lám, a Bild újabb verziója szerint most mindenki egycsapásra „hülye" lett, aki az elmúlt napokban Krabbéék bűnösségét hangoztatta – éppen a koronatanúként emlegetett mintavevő doktornőt nem kérdezték ki a vizsgálat körülményeiről... Nem is beszélve Magyarország meglehetősen váratlan és tendenciózus emlegetéséről! Ugyan... Nem is foglalkoznánk az esettel, ha nem kevernének minket is bele! Szóval, drukkolunk Krabbénak, de... Egyelőre maradjunk is ennyiben!

(sp)

Szombatra Sennát szerződtettük!

Bizonyára, akad aki tudja, de lesznek olyan olvasóink is, akik számára szinte szenzációs újdonságként hat: a Forma–1 világsztárjai esetenként – kell-e mondanunk: jó pénzért – akár újságírói, kommentátori szerepet is vállalnak. Természetesen akkor, amikor már nem kell vezetniük. Mondjuk öt perccel egy-egy világbajnoki futam után... Ennek köszönhetően bizonyos idő elteltével néhány lapban, szerte a világon amolyan „így láttam belülről, tűzközelből" cím alatt exkluzív írások jelennek meg, amelyeket a legnagyobb klasszisok „követtek el". Örömmel jelenthetjük be, hogy az Új Magyarország is beáll, beállhat a sorba: nem csekély anyagi áldozatot vállalva, kizárólagos joggal „szerződtettük" a világbajnoki cím védőjét, Ayrton Sennát! Az első vb-futamról, az elmúlt vasárnapi kyalami premierről a szó szoros értelmében első kézből származó tudósítását, értékelését szombati számunkban közöljük!

A Bostonban kezdődik...

Snookerbajnokság először

Azt, hogy éled hazánkban a biliárd és egyre nagyobb tömegeket hódít meg ez a sportnak és önfeledt szórakozásnak egyformán beillő játék, már bizonygatnunk sem kell, s különben is: már sokszor írtunk erről. Most újabb bizonyítékát jelenthetjük be ennek az örvendetes folyamatnak: *jövő vasárnap megkezdődik az első hazai snookerbajnokság többhetes versenysorozata!*

A gombamódra szaporodó biliárdszalonok fogtak össze és 7 szalon 8 csapata indul a bajnokságban. A nyitányt a pompás *érdi Bostonban* tartják, március 15-én délelőtt 10-től. *Kerényi Gyula*, a bajnokság egyik főszervezője, a Boston Biliárdszalon tulajdonosa újságolta: a szövetség felügyeli a bajnokságot, a minimum 4, maximum 6 fős csapatokat a szalonok állítják össze. A cél: minél több tehetséges játékos felfedezése kimondottan versenyszerű körülmények között! **(s.)**

Előkelő környezetben, a budapesti Belvárosban, a Kígyó utca 5. alatt nyílt az újabb, már tizenkettedik és legnagyobb Levi's ruházati termékeket árusító üzlet. Pintér András, a kft. ügyvezető igazgatója rögtön az ünnepélyes megnyitás után bejelentette: a cég 3,2 millió forintos támogatást ad a barcelonai nyári olimpiára készülő magyar sportküldöttség tagjainak. Egy-egy utalványt kapnak az olimpikonok, akik azt Levi's„egyenruhára" válhatják be. Schmitt Pál, a MOB elnöke köszönetét és reményét fejezte ki: az újabb aranyfokozatú támogató mutatós termékeiben érkeznek majd haza Barcelonából – az aranyérmeseink...

Foto: Koppány György

Hat nemzet a mieink ellen

A barcelonai olimpia magyar aranyesélyesei között az elsők között emlegetik a kardcsapatot. Tény: ők a cím védői, ráadásul a tavalyi budapesti világbajnokságon is az első helyen végeztek. Holnap és holnapután főpróbát tartanak a mieink. Koblenzben, a Hét Nemzet viadalon lépnek pástra – győzelmi reményekkel.

Az 1990-es lyoni világbajnokság óta *nem találtak legyőzőre legjobb kardvívóink.* Nyert azóta az UTE kétszer BEK-et, a válogatott világbajnokságot és számos rangos viadalt. Most újabb – nagyon fontos – állomás előtt vannak legjobb pengeforgatóink. Az idén 2000 éves *Koblenzben* vesznek részt a *Hét Nemzet* versenyén, melyet az előzetes információk szerint a mieinkhez hasonlóan más országok is olimpiai főpróbának tekintenek. A mai elutazás előtt *Kovács Tamással*, a vívók technikai igazgatójával beszélgettünk.

– *Győzni megyünk Németországba* – kezdte a kapitány. – Legnagyobb ellenfelünknek, nemcsak most, hanem az olimpián is a hazaiakat tartom, akik ellen a pesti vb-n is csak találataránnyal sikerült nyernünk. Igaz, hogy ezúttal hiányozni fog csapatunkból *Bujdosó Imre* és *dr. Nébald György*, de az UTE BEK-győztes együttesét a fiatal *Borossal* kiegészítve képesnek tartom az első hely elérésére.

A hét végén nemcsak a kardvívók lépnek pástra. *Londonban* férfi párbajtőr Világ Kupa versenyre kerül sor, ahol *Kovács Iván* és *Kulcsár Krisztián* képviseli a színeinket, míg *Rómában* junior női párbajtőr VK-viadal lesz.

(szetey)

Mindenkinek! Mindenkinek!

Az Új Magyarország hirdetési osztálya megnyitja speciális új szolgáltatását, a

BOLHAPIACOT!

Akinek értékes, érdekes, értéktelen, értékesítésre váró tárgya, cikke, kacatja van: eladhat, gyűjthet, felkínálhat, kérhet, kereshet, vagy kutyasétáltatástól kezdve bármilyen tisztes szolgáltatást hirdethet újságunkban

INGYEN!

Hirdetés:

Feladó neve:

Címe:

A hirdetési szelvényt a Hírlapkiadó Vállalat Közönségszolgálatánál lehet leadni, vagy levélben a hirdetési osztálynak elküldeni.
Cím: Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. 1959

Belgrádi próbálkozások

Tovább gyűrűznek a női kézilabda KEK-döntő körüli bonyodalmak. A két finalista, a Debreceni VSC és a jugoszláv Radnicski Beograd vezetői végre kapcsolatot teremtettek egymással, megegyezni azonban nem tudtak.

Németi Gyula, a debreceniek szakosztályvezetője tegnap arról tájékoztatta az MTI-t, hogy a Radnicski *a nemzetközi szövetség tiltó rendelkezése ellenére* hazai környezetben, Belgrádban szeretné lejátszani a döntő április 18-án vagy 19-én esedékes visszavágóját.

A hajdúságiak azonnal jelezték, hogy ebbe a megoldásba nem mennek bele, a jugoszláviai polgárháború miatt ragaszkodnak a Nemzetközi Kézilabda Szövetség (IHF) előírásához, a semleges helyszínhez. A belgrádiak mindenesetre megpróbálkoznak a lehetetlennel, kérvényt nyújtottak a nemzetközi szövetséghez, abban bízva, hogy felmentést kapnak az eltiltás alól.

Új MAGYARORSZÁG
POLGÁRI NAPILAP

Alapító főszerkesztő: ALBERT GÁBOR
Főszerkesztő: FÁBIÁN LÁSZLÓ
Főszerkesztő-helyettesek: KISS GY. JÁNOS és VÖRÖS ATTILA

Szerkesztőség: 1085 Budapest VIII. Blaha Lujza tér 3. Postafiók: 1410 Budapest, Pf. 199.
Telefonok: 118-5009, 122-2804, 142-6923, 142-8375. (Vagy a Hírlapkiadó központi számain: 138-2399, 138-4300, 138-3988.) Telefax: 122-2288 (napi szerkesztés), 138-3313 (titkárság).
Hirdetésfelvétel: 1959 Budapest, Blaha Lujza tér 3. Telefon: 138-2369, telefax: 138-3150
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetheti bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, postai hírlapúzletekben, valamint a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR); 1900 Budapest XIII. Lehel u. 10/A közvetlenül vagy postautalványon, illetve átutalással a Postabank Rt. 219-98636, 021-02799 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj az 1992. évre egy hónapra 298 Ft, negyedévre 894 Ft, fél évre 1788 Ft, egy évre 3576 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Kereskedelmi Vállalat H-1339 Budapest, Postafiók 149.
Kiadja a PUBLICA RT. a Hírlapkiadó Vállalat közreműködésével. Felelős kiadó: CZAKÓ GÁBOR elnök

Szikra Lapnyomda
Felelős vezető: DR. CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató

ISSN 1215-0185 Bp.– ISSN 1215-1386 vidék

1 2 4 8 16

NAPTÉNY

• Tűzszünet lépett életbe szerda éjféltől Moldovában, ahol az elmúlt napokban véres összetűzések voltak a moldovai belbiztonsági egységek és az úgynevezett Dnyeszter menti Köztársaság önvédelmi alakulatai között. A felek megegyezése szerint csütörtökön folytatták a helyzet rendezését célzó tárgyalásokat a főleg oroszok lakta Dubosszáriban. Nem hat jótékonyan a békés rendezésre, hogy sajtójelentések szerint több száz kozák érkezett Oroszországból Tyiraszpolba, egy chisinaui (kisinyovi) lap pedig arról számolt be, hogy a Gagauz Köztársaságban folytatódik az önkéntesek összeírása, akik egy megállapodás alapján a Dubosszáriban tartózkodó gárdisták és kozákok megsegítésére mennének.

• Helmut Kohl szerint Svédország és Finnország 1995-re az Európai Közösség tagjává válik. A német kancellár az öt észak-európai országot tömörítő Északi Tanács jubileumi értekezletén közölte: kormánya szorgalmazni fogja, hogy az EK már a következő év elején elkezdje a szükséges tárgyalásokat Finnország, Svédország és Ausztria teljes jogú közösségi tagságáról.

• Hét személy, köztük öt rendőr megsebesült tegnap Észak-Írországban az IRA által végrehajtott pokolgépes merényletek következtében. A királyi csendőrség közleményét idéző UPI szerint az Ír Köztársasági Hadsereg pokolgépes akciói jelentős károkat is okoztak. A célpontok minden esetben kormányépületek voltak.

• Cse Hao-tien, a kínai hadsereg vezérkari főnöke szerdán pekingben fogadta az észak-koreai védelmi minisztérium küldöttségét. A megbeszélésről kiadott közlemény szerint a kínai vezérkari főnök hangsúlyozta, hogy a gyorsan változó nemzetközihelyzet megköveteli a kínai és az észak-koreai fegyveres erők egységének erősítését.

Bobetko horvát tábornok szerint

Fennáll egy balkáni háború veszélye

„Belgrád, miután elveszítette a háborút Horvátországban, most arra törekszik, hogy megőrizze fennhatóságát Bosznia-Hercegovina felett, s ennek érdekében lélektani nyomást gyakorol nemcsak a szarajevói vezetőségre, de a nemzetközi közösségre is, háború kirobbantásával fenyegetőzve" – jelentette ki az MTI-nek *Janko Bobetko* horvát hadseregtábornok.

Bobetko tábornok a továbbiakban azt is kifejtette, hogy véleménye szerint elérkezett az a pillanat, amikor a Nyugatnak, de elsősorban az Egyesült Államoknak, és az ENSZ-nek döntenie kell: *vagy útját állja az agresszív nagyszerb politikának, vagy megkockáztatja a Balkánt lángba borító háborút*. Az Európai Közösségek és a nemzetközi közösség lagymatag reagálása a boszniai eseményekre csupán ront a helyzeten, mivel ezzel csupán megerősíti a belgrádi vezetőséget abban a meggyőződésében, hogy lényegében azt csinálhat, amit akar. Ha ez a helyzet huzamosabb ideig nem változna, úgy igen valószínűnek tartom a háború kirobbanását Bosznia-Hercegovinában is – mondta Janko Bobetko.

Kérdésünkre Bobetko tábornok annak a meggyőződésének adott hangot, hogy az esetleges boszniai háború semmi esetre sem terjedne ki Közép-Európa térségére, hanem inkább dél irányában terjedne, ahol nem tart kizártnak egy esetleges szerb–macedón–bolgár–görög konfliktust, melybe esetleg Törökországot is belevonnák. „Mindenesetre, sokkal valószínűbbnek tartom egy szerbiai belső viszály kirobbanását, mely nemcsak politikai, de gazdasági okok miatt is igen reális lehetőség" – mondta Janko Bobetko hadseregtábornok.

Eszék és *Valpovo* kelet-szlavóniai városok lakosai a tegnapra virradó éjszakát óvóhelyeken voltak kénytelenek eltölteni a jugoszláv hadsereg könnyűtüzérségi támadása miatt. Valpovo és környékét nemcsak a központi hadsereg, hanem a szerb félkatonai fegyveresek is támadták. A rádió szerint jugoszláv részről provokációk történtek *Sziszeken*, *Gospicban*, valamint *Zára* és *Dubrovnik* tengerparti városok környékén is.

Bosznia-Hercegovinában csütörtökre virradóan ismeretlen tettesek felrobbantották *Zitomislici* városnál a Neretva folyó hídját. Ezen vezetett át a *Mostart* és a nyugat-hercegovinai *Capljinát* összekötő út.

Eagleburger rokonszenvet kér

Az Egyesült Államok támogatja a kelet-közép-európai átalakulást, de annak sikere vagy kudarca végső soron az érintett népeken múlik – jelentette ki az amerikai külügyminiszter első helyettese. *Lawrence Eagleburger* szerdai beszédében egyúttal megértést kért országának gazdasági nehézségei iránt.

Eagleburger a csehszlovákiai beruházásoknak szentelt washingtoni tanácskozáson beszélt, ahol felszólalt *Václav Klaus* csehszlovák pénzügyminiszter is. A vezető amerikai diplomata nem minden él nélkül utalt Klaus gyakori bírálatára, hogy a nyugati politikusok többet ígérnek, mint amennyit adnak, majd hangoztatta: Kelet-Európa országai most felismerik, hogy a demokrácia nem hoz azonnal gazdasági virágzást s látják azt is, hogy bár a Nyugat kész segíteni, nem mentheti meg őket az átmenet hosszú, fájdalmas szakaszától. Csábító lehet azokra hallgatni, akik a gondokért a demokráciát okolják, vagy akik a gazdasági szenvedést a nacionalizmus, a faji türelmetlenség szítására használják fel. Meg kell azonban érteni, hogy ezek az alternatívák hamisak és veszélyesek – mondotta.

Amerika európai vetélytársai, elsősorban Németország sikeresebbek a térségben, nemcsak a földrajzi közelség, a történelmi hagyományok miatt: azért is, mert hosszú távlatban gondolkodnak, míg az amerikai vállalatok a gyors haszonban érdekeltek – figyelmeztetett Eaglaburger, aki kijelentette: tudja, hogy Kelet-Európában csalódás tapasztalható a térségnek nyújtott amerikai támogatás mértéke miatt s hasonló csalódás várható a volt Szovjetunióban is. Washington azonban, gazdasági gondjai közepette, némi rokonszenvet kér Kelet-Európától, hiszen az egészséges amerikai gazdaság döntő a térség reformjainak sikere szempontjából is.

Eagleburger egyébként a nap folyamán melegen méltatta a bolgár átalakítás eredményeit és kijelentette: az ország politikai és gazdasági reformjaival felzárkózott Lengyelországhoz, Csehszlovákiához és Magyarországhoz, ezért amerikai részről bevonják mindazokba a segélyprogramokba, kezdeményezésekbe, amelyek e három országot érintik.

Saposnyikov marsall a CNN-nek

Karabah mint Jugoszlávia

A karabahi válság békés, politikai eszközökkel történő rendezésére szólította fel az államközösség vezetőit *Jevgenyij Saposnyikov* légimarsall, a Független Államok Közössége egyesített haderőinek főparancsnoka. Szorgalmazta, hogy az államszövetség a hadseregen kívül hozzon létre olyan, az államfőknek alárendelt államközi erőket, amelyek a „forró pontokon" a szemben álló felek szétválasztásában segédkeznének, előkészítve a politikai rendezést

A magas rangú katona a CNN tv-társaság által sugárzott interjújában nyugtalanságának adott hangot a karabahi helyzet kapcsán, s óvott attól, hogy ezek az események egy, a jugoszláviai válsághoz hasonló helyzetbe torkolljanak. Saposnyikov a 366. gépesített lövészezred kivonását azzal magyarázta, hogy a katonai egység *nem volt megfelelő stabilizáló tényező* mi több, a háborúskodó felek vitáinak középpontjába került, az azerbajdzsáni fél pedig egyenesen beavatkozással vádolta az ezred katonáit. A marsall emlékeztetett korábbi ígéretére, miszerint a volt szovjet hadsereg nem vállalhat szerepet nemzetiségi konfliktusokban. Kitért arra is, hogy értelmetlen áldozatnak tartotta a karabahi ezred személyi állományának szenvedéseit.

Francia–algériai tanácskozás

Párizs kész a segélynyújtásra

Az algériai legfelsőbb államtanács üzenetét tolmácsolta *Roland Dumas* külügyminiszternek algériai kollégája, *Lahdar Brahimi* csütörtökön Párizsban. Ez volt az első magas szintű kapcsolatfelvétel a két kormány között a januárban bekövetkezett fordulat óta. Brahimit fogadja *Francois Mitterrand* köztársasági elnök is.

Az algériai külügyminiszter azt hangoztatta, hogy kormánya barátságra és együttműködésre törekszik Franciaországgal. Dumas – a külügyminisztérium szóvivője szerint – kifejezésre juttatta, hogy Franciaország „kész segítséget nyújtani Algériának a jelenlegi nehéz időszakban". Tárgyalásaikról azonban nem közöltek részleteket és semmiféle tájékoztatást sem adtak arról, hogyan ítéli meg Párizs a legújabb algériai politikai fejleményeket.

A francia fővárosban egy nappal a megbeszélés előtt írták alá azt a megállapodást, amely a kereskedelmi bankok által Algériának korábban nyújtott hitelek visszafizetésének átütemezéséről született, s egyrészt másfél milliárd dollárnak megfelelő törlesztés alól mentesíti jelenleg az országot, másrészt lehetővé teszi új hitelek felvételét. A francia kormány ugyanakkor megnyitotta a korábban megszavazott hitelkeretek egy részét Algír számára.

Közben Algériában az *Iszlám Üdvpárt*, a FIS jogi képviselői bejelentették: megfellebbezik a párt betiltásáról szerdán született bírósági döntést. A fellebbezésről a legfelsőbb bíróságnak egy hónapon belül kell döntenie. A FIS illegalitásban lévő vezetői egyelőre még nem nyilatkoztak a párt betiltásáról, de korábban jelezték, hogy az algériai nép szerintük „más formákat" talál majd a hatalom elleni harcához. Az országban máris megalakult egy új iszlám mozgalom, az *Algériai Iszlám Szolidaritás* de ennek programját és jellegét egyelőre még nem ismerik világosan.

A csütörtök délelőtti jelentések szerint az országban nyugalom van, a FIS betiltása egyelőre nem váltott ki megmozdulásokat, de a biztonsági erőket magas fokú készültségbe helyezték, részben az Üdvpárt híveinek esetleges akciói, részben a most kezdődő mohamedán ünnep, a Ramadán miatt.

Ultimátum és telefax

Válságkezelés Haider-módra

Miként teremt rendet saját portáján az a pártvezér, aki azt reméli, maholnap az egész ország rendjének őre lehet a kancellári székben? Ez a kérdés irányította az elmúlt napokban a nacionalista-liberális Szabadságpártra az osztrák közvélemény figyelmét.

Ausztria harmadik legerősebb pártja az eddigiekben kétfajta szenzációval keltett különösebb hazai – s nem egy esetben nemzetközi – feltűnést. Az utóbbi évek parlamenti és tartományi választásain aratott mind nagyobb sikereivel, amelyek során a fővárosban, a Néppártot is megelőzve, a szociáldemokraták mögött a második helyre tört fel. Másrészt pedig vezérének, *Jörg Haider*nek a polgári demokratikus rendszert jobbról támadó, a hitleri idők stílusát felidéző beszédeivel, s a náci eszmeiség iránti félreérthetetlen rokonszenvet eláruló „elszólásaival". Ezek közvetett hatása az idegengyűlölet fellángolásában és az újnáci aktivitás (terrorista csoportok, a hitleri gázkamrák létezését tagadó propaganda) fokozódásában is lemérhető.

Ezúttal első ízben hívta fel a Szabadságpárt saját belső válságával magára a figyelmet. Egyes vezetői, köztük a májusi elnökválasztásra jelölt *Schmidt* asszony és az alelnöki posztot betöltő tekintélyes nagyiparos, *Mautner-Markhof*, élesen bírálták Haider bizalmi emberét, *Mölzert*, a „német kultúrközösség biológiai gyengítésével" fenyegető idegenáradat elleni fellépéséért, s általában kifogásolták a náci eszmeiség jelentkezését a pártban. Haider pártelnök nem kevésbé élesen reagált: telefax utján leállíttatta a saját köztársasági elnökjelöltjét népszerűsítő plakátok nyomását, majd a sebtiben összehívott pártvezetést ultimátumszerűen, saját lemondását kilátásba helyezve, szólította fel teljes lojalitásra.

A testület térdet hajtott, két liberálisként számon tartott vezetője lemondott posztjáról, „cserébe" a harmadik, Schmidt elnökjelölt asszony visszanyerte Haider támogatását. A nacionalista Mölzer sorsáról nem esett szó. Haider viszont bejelentette, hogy székhelyét Karintiából, ahol tartományi főnökhelyettes, áthelyezi Bécsbe, átveszi a parlamenti frakció vezetését, hogy közvetlen közelről irányíthassa a párt harcát a tavasszal szerinte minden bizonnyal széthulló kormánykoalíció ellen. Pártjának válsága ezzel, mint mondotta, megnyugtatóan megoldódott.

Az osztrák közvéleményben azonban mutatkozik némi nyugtalanság: vajon nem effajta rendteremtés várna-e egy Haider-kormány által vezetett Ausztriára is? Szkeptikusok azt a kérdést is felvetik, vajon közelebb került-e ezek után Haider a vágyott kancellári palotához, vagy éppen távolodott attól?

Berényi György
Bécs

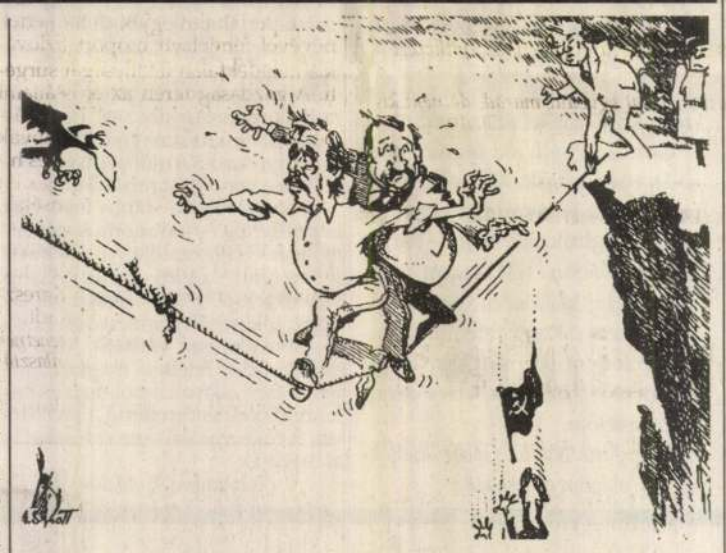

Jelcin orosz elnök kérdése Havel csehszlovák és Walesa lengyel politikai „kötéltáncosokhoz": Halló Václav, halló Lech! Járható az út?

Ma este: Panoráma

Ma este fél tízkor izgalmas riportokkal és tudósításokkal jelentkezik a televízió Külpolitikai Főszerkesztőségének világpolitikai magazinja, a Panoráma.

Ki mindenki tudott az MSZMP-ben guruló dollárokról? Újabb moszkvai, prágai és budapesti leleplezések a magáncélokra is felhasznált dollármilliókról és a magyar pártvezetők ezzel kapcsolatos szerepéről. Megszólal Falin, az SZKP utolsó külügyi titkára, Sztukalin volt budapesti szovjet nagykövet, valamint az orosz és a csehszlovák főügyész.

Párizsi tudósítás: a helyhatósági választásokra készülő franciák torkig vannak a politikával és az „elavult" elnöki rendszerrel.

Csángóföld: Moldovában maroknyi csángó-magyar küzd a túlélésért, a fönnmaradásért, a román hatalom elnyomó, erőszakos asszimiláló politikája ellen. Hogyan tudja megőrizni az a mesterségesen elszigetelt kis magyar közösség ősei nyelvét, kultúráját, vallását? – erről készült a Panoráma helyszíni tudósítása.

Zsivkov eltárs szófiai hagyatéka: pályaudvarokon és kazamatákban sínylődő gyerekek.

Műsorvezető: Szaniszló Ferenc

Drogcsúcs San Antonióban (I.)

Hadüzenet a kokainbáróknak

Aligha túlzott *George Bush* elnök: a kábítószer legalább olyan veszélyeket rejt magában az emberiség számára, mint amilyent a féktelen nukleáris fegyverkezés jelentett. Két évvel a kolumbiai Cartagenában rendezett drogcsúcs után február végén a texasi San Antonióban találkozott az amerikai elnök Bolívia, Ecuador, Kolumbia, Mexikó és Peru államfőivel, valamint Venezuela kormányküldöttségével, hogy megvitassák: miként lehetne eredményesebben küzdeni a drogok termelése, kereskedelme és fogyasztása ellen, a nemzetközi csempészbandákkal szemben.

Kétségtelen, hogy az Egyesült Államokban az utóbbi három évben – pénzt és fáradságot nem kímélve – sikerült a kokain fogyasztását 35 százalékkal csökkenteni. Igaz, hogy a kormányzat erre a célra több mint hétmilliárd dollárt költött. Ugyanakkor máig is sok amerikai városban léteznek a *narkósok gettói, amelyekben legalább egymillió szenvedélybeteg él, csupa-csupa gyógyíthatatlannak minősített ember. Két éve a kábítószer ötvenöt százaléka még az USA-ban talált piacra. Napjainkban mindinkább elhódítja az elsőséget Európa, tekintettel a dél-amerikai kokainbárók és a szicíliai maffia közti páratlanul olajozott együttműködésre.*

Senki nem vitatja el például Kolumbiától, hogy az állam határozottan föllép a kábítószer termelése ellen. Eddig nyolcvan ügyész, bíró és újságíró, valamint több mint félezer rendőr fizetett az életével a kokaintermelőkkel-kereskedőkkel vívott küzdelemben. Csak a múlt esztendőben hetvenöt titkos laboratóriumot és hatvanöt alkalmi légibázist semmisítettek meg a kolumbiai hatóságok. Csakhogy a drog kísértése hatalmas. Miközben egy kávét termelő paraszt egy hektáron évi harminc (!) dollárt keres, ugyanekkora területen a kokain révén legalább ezernégyszáz dollárt zsebelhet be.

A drogellenes háború frontjai nagyjából ismertek. Peruból – a kokain hatvanöt százaléka innen kerül a világpiacokra – és Bolíviából az „áru" Kolumbiába kerül. Az itt működő laboratóriumokban feldolgozzák, csomagolják, majd egyenesen Mexikóba vagy Guatemalába szállítják hajón, illetve repülőgépen. Guatemalai adatok szerint az országban kétszáz titkos leszállópályát építettek ki, s ezekről kis gépeken indul a „por" az USA-ba. Mexikóból a hosszan kacskaringózó kétezer kilométeres határon könnyedén átjutnak a „futárok" az Egyesült Államokba.

Európába elsősorban a venezuelai Maracaibo kikötőjéből küldik Szicíliába a kábítószert. Valóságos sátáni egyezmény köti egymáshoz a kokainbárókat és a maffiát – állapították meg a politikusok San Antonióban. A csúcstalálkozó idején rekordfogást könyvelhetett el az olasz rendőrség. Mintha csak erre az időpontra kidolgozott forgatókönyv szerint dolgozott volna az itáliai hatóság: fagyasztott halszállítmányban háromszáz kilogramm kokaint koboztak el a genovai kikötőben, körülbelül háromszáz milliárd líra értékben. Több „nagyhal" is lebukott, köztük néhány kolumbiai kábítószercsempész, akiknek milánói és genovai kapcsolatait már régóta figyelemmel kísérték. A csempészeknél másfél milliárd líra értékben foglaltak le dollárt és egyéb valutát.

Szakértők szerint a kokain termelése 1988-tól napjainkig megkétszereződött, s eléri az évi kilencszáz tonnát. Európai adatok szerint ennél is többet: legalább ezerszáz tonna kokaint tételeznek föl. A kilátások csöppet sem biztatóak. *Stanley Morris*, a washingtoni Fehér Ház szakértője például egyetért a Közös Piac munkacsoportjának elemzésével. Vagyis azzal a véleménnyel, hogy a közeli jövőben Venezuela, Guatemala, Ecuador és Brazília területén is jelentős mértékben növelik a kokain termelését.

Gyapay Dénes

A kancellár barátja

Mihail Gorbacsov – a volt Szovjetunió utolsó államfője – nyolcnapos látogatáson Németországban tartózkodik. Két hónappal ezelőtt bekövetkezett lemondása óta első alkalommal utazott külföldre. Politikai jellegű megbeszéléseinek első állomásaként *Helmut Kohl* kancellárral találkozott Bonnban. A kancellár úgy jellemezte vendégét – akit barátjának is tekint –, mint a német egyesítés előkészítőjét, majd kijelentette: „Az a vágyam, hogy a Gorbacsovval karöltve megkezdett munkát a Független Államok Közösségével is folytassuk."

Két esztendő telt el azóta, hogy Gorbacsov államelnökként Bonnban járt. Már akkor úgy vélekedett, hogy az új Európa, az új világ megteremtése nem lesz egyszerű feladat. A helyzet ilyen megítélése helyesnek bizonyult. Bonni tartózkodása alatt a kormány saját vendégének tekinti Gorbacsovot, aki a kancellárral folytatott négyszemközti beszélgetése után *Richard von Weizsäcker* államelnökkel, *Genscher* külügyminiszterrel és a szociáldemokraták volt kormányfőivel, *Brandt*-tal és *Schmidt*-tel is találkozott. További útját Münchenbe, Hamburgba és Güterslohba az itt székelő legnagyobb hazai médiavállalat, a Bertelsmann Kiadó szervezi.

Stefan Lázár
Köln

VADÁSZ György ejtőn

II. évfolyam, 56. szám ÁRA: 12,50 Ft 1992. március 6., péntek

MAGYARORSZÁG

POLGÁRI NAPILAP

NÁLUNK MINDEN PÉNTEKEN MEGFOGHATJA FORTUNA LÁBÁT! (14. oldal)

NAPTÉNY

• A Nemzetközi Vasutas Szervezet (UIC) főtitkára levelet intézett Csárádi Jánoshoz, melyben felkéri a MÁV vezetését, hogy bizosítson helyet a hat jugoszláv vasút egyeztető konferenciájának. A vezérigazgató a hírt megerősítette, s hozzátette: Magyarországot, mint semleges területet a délszláv országok elfogadták, így tárgyalásaik március 16-án megkezdődhetnek.

• A Kereskedelmi Szakszervezetek Szövetségét alkotó szakszervezetek képviselőit fogadta Szabó Iván miniszter, aki a konzultáción elmondta: az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium kereskedelempolitikai álláspontjának megvalósításakor hasznosítani fogja a szakszervezetek véleményét.

• A kisgazda országgyűlési képviselők üléstermi elhelyezése ügyében konszenzusra jutottak a Házbizottság csütörtök esti ülésén. Ennek megfelelően már hétfőn délután a 35 tagú, Pásztor Gyula vezette képviselőcsoport és az SZDSZ-frakció közötti helyen ül majd az Ugrin Emese vezette csoporthoz tartozó 10 kisgazda.

• A Főpolgármesteri Hivatal határozottan cáfolja azokat a híresztelléseket, amelyek szerint befagyasztanák a budapesti bérlakások eladását – jelentette ki tegnap *Révai Gábor*, a Főpolgármesteri Hivatal sajtófőnöke.

Vita a visszakozásról

A politika történéseinek következtében a megszokottnál nagyobb figyelem irányul ezekben a napokban északi szomszédunk, Csehszlovákia felé. Korántsem indokolatlan ez az érdeklődés, hiszen két olyan nagy jelentőségű kérdés izgatja az embereket ott, és idehaza egyaránt, mint a Bősi erőmű felépítésének ügye, illetve Csehszlovákia jövője.

A természetromboló bősi építkezés szinte minden részletét megismerhette már az olvasó az utóbbi hetekben, napokban, így azt is tudhatjuk, igencsak patthelyzet alakult ki a Budapest–Prága–Pozsony háromszögben az erőmű leállítása avagy továbbépítése körül. A dolgok legutóbbi állása szerint a csehszlovák fél mereven ragaszkodik a monstrum befejezéséhez, s ebben az sem gátolja, hogy a Duna medrének elterelése nemzetközi bonyodalmakat okozna. A pozsonyi Szabad Újság jóvoltából tegnap viszont egy olyan prágai sajtójelentés került a birtokunkba, amelyet olvasva azt gondohatjuk: mégsem teljesen lefutott még az építkezés. A *Lidové Noviny* cikke ugyanis az eddigi hivatalos megnyilatkozásoktól eltérően inkább a szlovák és a prágai szövetségi kormány felelősségét feszegeti, s Pozsonynak javasolja az első visszakozást.

Egyre inkább a figyelem középpontjába kerülnek a júniusra meghirdetett általános választások Csehszlovákiában, különösen azért, mert Szlovákiában igencsak felerősödtek az elszakadást, a Prágától való függetlenséget hirdető hangok. Az érzékelhető alkotmányos válságot csak bonyolítja, hogy kettévált a kormánykoalíció egyik tagja, a Szlovák Kereszténydemokrata Párt. Az Új Magyarország megkérdezte a koalíció magyar résztvevője, a Magyar Polgári Párt szóvivőjét: járhat-e vajon veszélyekkel a magyar kisebbség számára ez a pártszakadás?

(Lapszemlénk és interjúnk a 3. oldalon)

Amnesty International

A bűnösöket vonják felelősségre

A Mai napon Magyarországra érkezik Ian Martin úr, az Amnesty International főtitkára. Érkezését megelőzte az a levél, amiben válaszolt a Zétényi–Takács-törvénnyel kapcsolatosan felmerült kérdésekre. E levél tartalmáról beszél Salamon László, az MDF-képviselőcsoport elnökségének tagja, az Országgyűlés alkotmányjogi bizottságának elnöke.

Még 1991 decemberében az Amnesty International egyik tagja nyilatkozott a Magyar Televízióban a Zétényi–Takács-féle törvénytervezettel kapcsolatban. Azt mondta: ha ezt a törvényt elfogadják Magyarországon, akkor az Amnesty International ezt politikai üldözésnek tekinti. Ezután levelet küldtem az Amnesty International főtitkárának, Ian Martin úrnak, amiben sérelmeztem, hogy egy törvényt, amelynek sorsa még függőben van (a köztársasági elnök még nem írta alá), egy külső szervezet a maga nemzetközi tekintélyével véleményez, vagyis ezzel befolyásolja a jogalkotási folyamatot. Egyúttal megkérdeztem a főtitkár urat, hogy valóban az Amnesty International hivatalos álláspontja-e az, ami annak idején a Magyar Televízióban elhangzott?

Válaszában a főtitkár elhatárolta a Nobel-békedíjas szervezetet az említett nyilatkozattól. Mint írja: „Az Amnesty International nem foglal állást az elévülési törvénnyel kapcsolatban, de arra ösztönözzük az ilyen időszakokat követő országokat, hogy *vállalják az emberi jogok súlyos megsértésének kivizsgálását, és vonják felelősségre az elkövetőket.*" Ha pedig az lenne a véleményünk, hogy a törvénytervezet a nemzetközi emberi jogi elvek megsértését jelenti, akkor kötelezőnek tartanánk, hogy ezt közöljük a kormánnyal.

Fenntartják álláspontjukat

Antall József fogadta Hankiss Elemért

Antall József miniszterelnök csütörtökön délelőtt megbeszélést folytatott Hankiss Elemérrel, az MTV elnökével – tájékoztatta az MTI munkatársát Juhász Judit kormányszóvivő. A miniszterelnök megismételte levélben is megfogalmazott álláspontját Nahlik Gábor alelnök jogállásáról. A hétfőn kinevezett alelnök általános helyetteseként gyakorolta az USA-ban vendégprofesszorként tartózkodó Hankiss Elemér jogkörét. Ellene a tévé elnöke fegyelmi eljárást nem indíthat, azt csak a kormánynál kezdeményezheti. A beszélgetés résztvevői megállapodtak abban, hogy az MTV Szervezeti és Működési Szabályzatát mielőbb elő kell készíteni jóváhagyásra.

Az MTI kérdésére válaszolva a szóvivő elmondta, hogy a megbeszélés több mint egy órán át tartott és azon részt vett Kulin Ferenc, az Országgyűlés kulturális bizottságának elnöke, valamint Kajdi József államtitkár.

Göncz Árpád, aki tegnap Borsod vendége volt, Miskolcon tartott sajtótájékoztatóján elmondta az újságíróknak, hogy – bár az ő hivatalában találkozott egymással Hankiss és Nahlik – a randevút nem ő szervezte meg, csupán véletlenül történt így. Hogy mi történt közöttük, arról nincs információja.

(Interjúnk Nahlik Gábor alelnökkel a 3. oldalon olvasható.)

Részvénytársaság lett a MATÁV

A Magyar Távközlési Vállalat az Állami Vagyonügynökség (ÁVÜ) igazgatótanácsának döntése alapján – 1991. december 31-ei határnappal – *egyszemélyes részvénytársasággá* alakult át. A Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium helyettes államtitkára, *Doros Béla* elmondta: a részvénytársaság teljes vagyona mintegy 110 milliárd forint. Az alaptőke ebből 58 milliárd forint, a többi tartalékvagyon. Mintegy 2 milliárd forint értékű az önkormányzatok vagyona. Az Állami Vagyonügynökség pedig a jogszabályoknak megfelelő 10 százaléknyi, azaz 5,8 milliárd forint értékű vagyon fölött rendelkezik.

A privatizáció több lépésben képzelhető el – mondotta *Kazár Péter*, az ÁVÜ igazgatója. Az elképzelt menetrend szerint április végéig választja ki a MATÁV saját tanácsadóját, a kormánytanácsadók kiválasztása májusra várható. Még az év második felében megkezdődnek a tárgyalások a potenciális befektetőkkel, decemberig a kivásárlási és tőkeemelési szerződéseket is aláírhatják.

(Folytatás a 9. oldalon)

Emlékmű a muhi hősöknek

Göncz Árpád avatta fel tegnap Muhi község határában a csata emlékére állított monumentális kompozíciót, Kiss Sándor szobrászművész, illetve Vadász György és Váncza László alkotását

(Képriportunk a 16. oldalon)

Fotó: Szántó Tamás

Nem szenvedünk amnéziában!

Holnap többezer orvos és egészségügyi dolgozó vonul a Népjóléti Minisztérium épületéhez, hogy így adjanak nyomatékot bérkövetéseiknek. A magyar egészségügy eddigi történetében páratlan demonstrációról van szó, hiszen ennek csak lanyha előfuvallata volt Csehák Judit minisztersége alatt az ápolónők tüntetése, amikor petíciót adtak át az akkori egészségügyi kormányzat vezetőinek.

Szerencsére sztrájkról nincs szó, valamennyi mértékadó nyilatkozat leszögezte: semmilyen körülmények között nem lehet fennakadás a betegellátásban, az orvosok eleget tesznek ellátási kötelezettségüknek. A bérkövetelések jogosságát elvitatni nem lehet, hiszen az egészségügyben dolgozók bére nem tükrözi munkájuk társadalmi hasznosságát. Mint ahogy ugyanezt elmondhatja még számos társadalmi réteg, csoport. Az elmúlt években, évtizedekben úgy állapították meg az egészségügyben dolgozók fizetését, hogy abba eleve beleszámították a hálapénzt – megalázó helyzetbe hozva ezzel az orvost, beteget egyaránt. Ráadásul a paraszolvencia igazságtalan elosztást jelent, s mértéke folyamatosan csökken, arányosan a lakosság anyagi lehetőségeinek csökkenésével.

A népjóléti tárca tárgyalásokon kíván egyezségre jutni a feszítő bérhelyzet megoldásáról, és egy középtávú intézkedéscsomag kidolgozásáról. Idén az alapellátásban dolgozó 6000 orvos, és a hozzájuk tartozó munkatársak átlagosan, praxisonként 80 ezer forint pluszt kapnak havonta. Jövőre a járó- és fekvőbeteg szakellátás reformjára kerül sor, amely szintén jelentős, a teljesítményekhez igazodó jövedelemnövekedéssel társul.

Tárgyalni és tárgyalni kell tehát, hiszen egy jogállamban nem az utcán döntik el a lényeges kérdéseket. Ugyanakkor hiba lenne nem figyelembe venni a magyar orvos- és egészségügyi társadalom szinte egyöntetű véleménynyilvánítását a népjóléti tárca eddigi munkájáról. A jövő alakításánál igenis, le kell vonni ebből a megfelelő következtetéseket – a struktúra átalakításáról is.

Ugyanakkor nem hallgathatom el mélységes csodálkozásomat azoknak a szakszervezeteknek harcos fellépése láttán, amelyek korábbi vezetői egyszer sem emelték fel szavukat az ágazat bérproblémái miatt. Sőt, akadt olyan vezetője, aki annak idején egyenesen elutasította a béremelést az egészségügyben, mondván, az igazságtalan lenne a társadalom többi rétegével szemben. Miért nem korábban léptek fel követeléseikkel? Miért a még két esztendeje sem hatalmon lévő kormányon kérik számon évtizedek hibáit, bűneit, mulasztásait? Az emberek többsége nem szenved amnéziában, tudja, hogy az elmúlt évtizedek hibásnak, életképtelennek bizonyult társadalmi-gazdasági modellje, és a hozzá kapcsolódó politikai rezsim hagyott ránk, a mai ártatlan generációkra 20 milliárd dolláros adósságtömeget, válságba sodort gazdaságot, ipart, lepusztult infrastruktúrát, elszegényedett egészségügyet és iskolahálózatot, s azt a torz bérstruktúrát, amely emberek százezreit lökte a létminimum határára.

Faggyas Katalin

EXPO-kivitelezés

A Világkiállítások Nemzetközi Irodájának kedvező döntése után azonnal megkezdődtek a budapesti expo előkészületei. A kormány *Kádár Béla*, a világkiállításért felelős miniszter előterjesztésében megvitatta és elfogadta az expo szervezeti rendjének tervezett koncepcióját – jelentette be *Juhász Judit* kormányszóvivő a kabinet csütörtöki ülésének szünetében tartott tájékoztatón.

Kádár Béla a tájékoztató vendégeként ismertette a koncepciót, kiemelve: áttekinthető, világos, rugalmas, nem túl bürokratizált struktúrában gondolkodnak. Másfelől olyan rendszert kívánnak kiépíteni, amely alkalmas arra, hogy a kormányzati erőfeszítéseket ötvözze a vállalkozói szféra törekvéseivel. Ebből adódóan a szervezet részben a hatósági, részben az üzleti élet tevékenységéből tevődik össze. Elsőként a főbiztos, a világkiállítási tanács és a programiroda felépítését és feladatkörét határozzák meg, és ennek alapján az expót rendező-kivitelező szervezetet.

A kormány áttekintette a főváros és a nagyvárosok tömegközlekedésének helyzetét, hatályon kívül helyezte a Belügyminisztérium önkéntes segítőire vonatkozó rendelkezéseket, továbbá megtárgyalta és elfogadta az Országos Tudományos Kutatási Alapról szóló törvényjavaslatot. Szó volt a legfrissebb televíziós ügyekről, az Antall–Hankiss megbeszélésről. Juhász Judit annyit közölt a találkozóról, hogy a felek fenntartották álláspontjukat.

Vance Szarajevóban

Tegnap délután megérkezett Szarajevóba *Cyrus Vance*, az ENSZ-főtitkár különmegbizottja, aki tárgyal mind a három boszniai nemzet vezetőjével. Először *Alija Izetbegovic* elnökkel konzultál a válságos boszniai helyzetről.

A harcok többnyire megszűntek. A legsúlyosabb helyzet a Neretva völgyében alakult ki. Itt pokolgéppel megrongálták az egyik hidat, s megszűnt az összeköttetés Nyugat-Hercegovina egyes körzeteivel.

Az ENSZ-erők törzskara a tervek szerint Szarajevóban lesz, s Banja Lukán nagy logisztikai központot hoznak létre Az előkészítő csoport a jövő hét elején érkezik, s ezután négyszázas csoportokban jönnek a kéksisakosok, mindaddig, amíg a létszám el nem éri a tervezett 14 ezret.

Alija Izetbegovic boszniai elnök elégedetten nyilatkozott a Cyrus Vance-szel folytatott konzultáció után. Megerősítette, hogy szombaton Brüsszelben összeül a Bosznia-konferencia. Elmondta, hogy Vance és ő maga ugyanúgy látják a boszniai fejleményeket.

VADÁSZ GYÖRGY építész

Népszabadság, 1991. okt.7. 17.

● LATINOVITS-SZOBOR. Latinovits Zoltán-szobrot állítottak Balatonszemesen. Melocco Miklós szobrászművész alkotását vasárnap a Rózsakertben avatták föl, ahol Vadász György építész méltatta a tragikus körülmények között elhunyt színész életét és munkásságát.

is fontos, művészettörténeti je
kiadása, fontos s a 30-as évekb
lása. Egy-két tanulmányát /pl.T
kötete/ a mai napig szükséges f
ről megkerülhetetlen alapmunkán
ti értékelés szerint az Ars Hun
jelentősebb művészeti könyvsoro
Oltványi művészeti írói érdeklő
ban Egry József és Derkovits él
lentette meg az Ars Hungarica s
teket művészetükről./ S persze
szült a Gresham-asztal tagjaival
ság,[12] a KUT /Képzőművészek Új T

tyque continue d'être
la plus intéressante d
la présentation des tr
fait choisir cette sol
vers pour faire passer
ples parmi les plus fra
exposée de Francis Baco
soin de décider s'il ex
panneaux. Dans "Composi
cette relation est gara
des formes. Dans le "T
voir un grand "T" sur ch

VADÁSZ GYÖRGY építész

MUHI PUSZTHI EMLÉKDOMBJÁRÓL

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

1995, 6, 40-41

VADÁSZ ÉS TÁRSAI ÉPÍTŐMŰVÉSZ KFT.

1063 BUDAPEST VI., KMETY UTCA 29., TELEFON: 131-8704

VADÁSZ AND CO. ARCHITECT LTD.

The "Széchenyi Architect Studio" was formed in 1985. Until 1988 it worked as an independent architect studio, and between 1989 and 1991 as the Budapest office of the Pécsi Terv. In 1991 the Vadász and Co. Architect Ltd. was formed.

"The studio is working in such a way that there is no subordination or superordination and everybody is doing his best like in the ancient guilds, with a decent, up-to-date will to leave a beautiful present for the future."

György Vadász

STUDIO INTERIEUR (KMETY-STREET 29.)

Designed by Lajos Kozma, this building faces EPRESKERT. This studio's former "masters" were the excellent sculptor couple, Sándor Kiss and Márta Lesenyei.

The flat has a loftiness, an arch, an "apse", a sunkpanelled, hand-painted ceiling (painted by Kozma), inlayed window-panels and scarved doors and windos-cases. Century old glazed tile stove, fire-place, sculpture, statuary fractions, plastic art, stone and marble fragments carrying signs and dreaming about secrets. Flower-pot cases, flowers...

And many-many drawings.

1

1–2. A Vadász és Társai Építőművész Kft. műterme
3. Zalaegerszeg, Városközpont, III/1. Építész: Vadász György és Tekeres Ildikó. A Dísz tér felőli lezárás
4–6. Az épület részletei
7. Helyszínrajz

1–2. The atelier of the Vadász and Partners Architectural Office
3. Zalaegerszeg, Centre of the town, Phase III/1. Architects: György Vadász and Ildikó Tekeres. End section from the Dísz square
4–6. Details of the building
7. Site plan

A társaság tagjai: Vadász György, Ádám Ildikó, Basa Péter, Czér Péter, ifj. Eleőd Ákos, Gulyás Éva, Kiss Ervin, Konczvald Gábor, Miltényi Miklós, Szántó Éva, Tekeres Ildikó, Vadász Bence és Váncza László.

2

A Széchenyi Építőművészeti Stúdió Vadász György vezetésével alakult 1985 végén. 1998-ig az ARTUNION önálló építész műtermeként, 1989 és 1991 között a PÉCSITERV budapesti irodájaként működött, közel azonos összetételben. 1991-ben a társaság kft.-t alakított Vadász és Társai Építőművész Kft. néven.

A „műhely" dolgozik. Mindenki képessége maximumával – nem alá- és fölérendeltségben, hanem céhbeli elrendeltetésben –, tisztes, korszerű és szép jelet hagyni akaró kedvvel.

Vadász György

A TÁRSASÁG ÉPÍTÉSZEINEK JELENTŐSEBB MEGÉPÜLT ÉS ÉPÜLŐ MUNKÁI 1985–1991 KÖZÖTT

Épületegyüttesek:

– Zalaegerszeg, Városközpont, II. ütem. 1985–88. Vezető tervező: Vadász György.
– Baja, Városközpont, I. ütem. 1986–88. Vezető tervező: Vadász György.
– Dunakeszi, Tábor utcai lakótelep, 1986–91. Vezető tervező: Vadász György. Munkatársak: Ádám Ildikó, Czér Péter, ifj. Eleőd Ákos, Fogarasi Noémi, Horváth Miklós, Kovács Miklós, Tekeres Ildikó és Tóth Tibor.
– Pásztó, sorházak. 1987–90. Építész: Vadász György és Tóth Tibor.
– Szigetszentmiklós, „Minta" – lakótelep. 1987–90. Vezető tervező: Vadász György. Munkatársak: Ádám Ildikó, ifj. Eleőd Ákos, Fogarasi Noémi, Horváth Miklós, Kovács Miklós és Tekeres Ildikó.
– Baja, Városközpont, II. ütem. 1988–90. Vezető tervező: Vadász György. Munkatárs: Specker Attila.
– Pásztó, Városközpont I. ütem. 1988–91. Vezető tervező: Vadász György. Munkatársak: Ádám Ildikó, ifj. Eleőd Ákos, Fogarasi Noémi, Kovács Miklós és Tekeres Ildikó.
– Zalaegerszeg, Városközpont, III. ütem. 1989–91. Építész: Vadász György és Tekeres Ildikó.

Épületek:

– Budapest, Krisztina Crossbar-központ, 1982–86. Építész: Vadász György és Horváth Judit.
– Nagykőrös, Autóbusz-állomás, 1985–86. Építész: Vadász György és Kovács Miklós.
– Szeghalom, D'Orsay-Wenckheim kastély felújítása, átalakítása múzeummá, 1986–88. Építész: ifj. Eleőd Ákos.
– Budapest, Óra u. Családi ház, 1986–89. Építész: Vadász György, Kovács Miklós.
– Budapest, Keselyű u. Családi ház, 1987. Építész: ifj. Eleőd Ákos.
– Budapest, Kapisztrán u. Generációs családi ház, 1987. Építész: ifj. Eleőd Ákos.
– Bp., Tündér u. Családi ház, 1987–88. Építész: Vadász György és Ádám Ildikó.
– Budapest, Mátyás király u. 11/B. Védett épület revitalizációja, „Művészeti Aukciók Házává" alakítása, 1988–89. Építész: Vadász György.
– Budapest, Jászberényi út. Családi ház. 1989. Építész: Eleőd Ákos és ifj. Eleőd Ákos.
– Törökbálint, családi ház. 1989. Építész: Vadász Bence.
– Budapest, Mátyás király u. 48. Négylakásos OTP-társasház. Építész: Vadász György és Váncza László.
– Csillaghegy, családi ház. 1990. Építész: Ádám Ildikó.
– Budapest, Zöldlomb u. 44., hatlakásos OTP-társasház, 1990–91. Építész: Vadász György és Vadász Bence.
– Szigliget, generációs nyaraló, 1990–91. Építész: Vadász György és Basa Péter.
– Szeghalom, műemléki környezetben álló polgárház felújítása, átalakítása, 1990–91. Építész: ifj. Eleőd Ákos.
– Budapest, Remete köz 6., családi ház. 1990–91. Építész: Vadász Bence.
– Budapest, Nebántsvirág u. 3., családi ház. 1990–91. Építész: Gulyás Éva.
– Budapest, Kalóz u. Családi ház, 1990–91. Építész: Vadász György és Tekeres Ildikó.
– Szekszárd, főplébánia bővítése, 1990–91. Építész: Váncza Nóra és Váncza László.
– Zamárdi, ikernyaraló, 1991. Építész: Vadász György és Ádám Ildikó.
– Tahitótfalu, generációs családi ház, 1991. Építész: ifj. Eleőd Ákos.
– Pásztó, Rákóczi u. Családi ház, 1991. Építész: Vadász György és Ádám Ildikó.
– Csongrád, családi ház, 1991. Építész: Basa Péter.
– Budapest, Lejtő u. Tetőtéri lakás, 1991. Építész: Miltényi Miklós.
– Székesfehérvár, Kossuth L. u. 9–11. Foghíjtelkek beépítése, 1991. Építész: Vadász György és Váncza László.

Belsőépítészeti munkák

– Budapest, Eötvös u. 3. Bemutatóterem. 1990. Tervező: Vadász Bence.
– Budapest, Váci u. 23. – Kristály és aranybolt, 1990. Tervező: Vadász Bence.
– Budapest, „Kék Elefánt"-boutique, 1990–91. Tervező: Váncza Nóra és Váncza László.
– Budapest, Pauler u. 2. – Irodabelső, 1990–91. Tervező: Vadász Bence.
– Szeghalom, „Ladányi Cukrászda", 1990–91. Tervező: ifj. Eleőd Ákos.
– Szombathely, „Ázsia bolt", 1991. Tervező: Váncza Nóra és Váncza László.
– Bp., Károly krt. „Ázsia bolt", 1991. Tervező: Váncza Nóra és Váncza László.
– Budapest, Szentháromság tér, Kristálybolt, 1991. Tervező: Vadász Bence.

Fotók: Ádám Ildikó, Czér Péter, ifj. Eleőd Ákos, Szél Ágnes és Váncza László.
Épületismertetések: ifj. Eleőd Ákos.

Műterem interieur (Kmety u. 29.)

Kozma Lajos tervezte műtermes lakóépület az „Epreskerttel" szemben – a műterem előző lakói, „gazdái" a baráti kiváló szobrászművész házaspár, Kiss Sándor és Lesenyei Márta.
Szintkülönbséggel osztott tér, óriási belmagasság, boltív, „apszis" – kazettás, kézi festésű (Kozma s.k.) mennyezet, intarziás ablakközök, faragott ajtó- és ablaktokok, évszázados mázas cserépkályha, tagozatos kőkandalló szobrok, szobortöredékek, plasztikák, jeleket hordozó, titkokról álmodó márvány- és kődarabok. Virágtartók, virágok. És rengeteg rajz.

VADÁSZ György

MÉp. 1991 5/6

Kopjafaavatás németül és magyarul

Nágocs emlékéve

Boldizsár Imre nágocsi iskolaigazgató javaslatára alakult meg az a kulturális bizottság, amelynek feladata volt az 1992. évben a falu emlékévének megszervezése. 1792. augusztus 2-án kelt az az oklevél, amelyben Ferenc király megerősítette elődje, II. József 1788. január 31-én kelt oklevelét; melyben Zichy József úr kérésének helyt adva, Nágocs számára négy országos vásártartási joggal mezővárosi rangot biztosított.

Ünnepélyes kopjafaavatás

Ónody Gyuláné pedagógus, a kulturális bizottság tagja elmondta, hogy az évforduló alkalmából egy kiadványt is készítettek,

A mi falunk: Nágocs

címmel, melyben színvonalas írásokból ismerhetik meg a helyiek és az érdeklődők az 1030 lakosú település múltját, valamint természeti környezetét. Továbbá, a kétszáz évvel ezelőtti esemény alkalmából ünnepségsorozatot állítottak össze, melyen részt vett az ádándi énekegyüttes, *Kropkó Péter*, a neves triatlonista is a falu vendége volt. A hagyományoknak megfelelően rendezték meg a nágocsi búcsút. Népművészeti kiállítást és vásárt tartottak. Süteménysütő- és borversenyen mutatták be egymásnak tudományukat a nágocsiak. Az iskolások részére számos pályázatot írtak ki, melynek célja a szülőföld alaposabb megismerése volt. Ezeket a munkákat kiállításon lehetett megtekinteni.

Az emlékév záróeseményéhez augusztus 2-án érkeztek el, mely napon a legnagyobb ünnep a *kopjafaavatás* volt, ahol elsőként a polgármester, *Horváth Pál* mondott köszöntőt. Kiemelte, hogy ez az évforduló egy tisztes történelmi múlttal bíró, már a 10. században oklevélben említett község visszatekintése. A mai generációnak kevés alkalma nyílt, hogy a múltat megismerje, de elérkezett a nap, amikor az idei emlékév szép vasárnapján méltóképpen emlékezhetnek az 1945–48 között kitelepített német nemzetiségű nágocsiakra is.

Hambuch Géza, a Magyarországi Németek Szövetségének ügyvezető elnöke németül és magyarul mondotta el ünnepi beszédét.

Ha mi magunk akarjuk, akkor van jövőnk!

– Történelmünk legsötétebb korszaka volt, amikor 200 ezer magyarországi németet vittek el ebből az országból. Emlékeztessen ez a kopjafa arra, hogy ilyen esemény soha többé ne történjen meg! Emlékeztessen bennünket arra, hogy élnek, éltek itt német származású emberek! Figyelmeztessen bennünket arra is, hogy ma békességben akarunk élni!

Nágocs község lakosságának egykor ötven százaléka német volt. A mintegy 1000 főnek ma csupán 10 százaléka az. De már sikerült kapcsolatokat teremteni a kitelepített németekkel, s Hambuch úr is reméli, a német nyelv oktatásának megindulásával megáll az asszimilálódási folyamat.

A nágocsi ünnepségen több száz ember vett részt, bizonyítva ezzel is, az itt élőket érdekli a településük. Ahogy Hambuch Géza fogalmazta: *ha mi magunk akarjuk, akkor van jövőnk!*

(A. J.)

Az általános iskolások táncműsora

Élő János felvételei

Vidékek vidéke

Ebben a rovatunkban rendszeresen szemlézzük a helyi lapokat. Kérjük ezért kiadóikat, szerkesztőiket, hogy egy-egy példányt juttassanak el vidéki tudósítóinkhoz, vagy pedig közvetlenül szerkesztőségünkbe. A küldőknek köszönjük szívességüket és fáradozásukat.

Vállalkozó tűzoltók

– Az önkéntes tűzoltóság fenntartása nem kevés terhet ró a városra. Ezért igyekezett az egyesület vezetése olyan vállalkozásba fogni, amely szorosan kapcsolódik a tűzoltáshoz és kárelhárításhoz. Itt a Balaton partján szinte több gépkocsibalesethez riasztottak bennünket, mint tűzhöz. A sérült gépkocsik elszállítását élelmes vállalkozók végezték és végzik jelenleg is. Mi segítünk a rendőröknek a helyszínelésben amiatt néha órákat is töltöttünk velük a helyszínen – letakarítjuk az utat és ha megérkezik az autómentő segítjük föltenni a sérült gépkocsit is. Mindezért egy köszönömöt kapunk a rendőröktől az autómentőtől még azt se.

– *És kinek fizetnek mindezért?*

– Mint mondottuk a fizetséget a gépkocsit elszállító vállalkozó kapta, gondolván a tűzoltókat majd kifizeti az állam. Ez már a hivatásos tűzoltóságra sem igaz, de különösen nem az önkéntesekre. Így adódott az ötlet, hogy a PROBIO Rt. elmúlt évben is kihasználatlan autómentő gépkocsiját az egyesület használatra megkapja egy feltétellel: el kell szállítani a PROBIO Rt. telephelyére az utakon, közterületeken a forgalmat akadályozó, tilosban parkoló, rendszám nélküli, rendszámos, de üzemképtelen járműveket. Ez az autómentő erre kiválóan alkalmas, mint azt a budapesti – hasonló tevékenységet végző – TOMAN cég érdeklődése is jelezte: a kocsit megvásárolták, vagy bérbe vették volna, hiszen az olasz licenc alapján gyártott hidraulikus emelőberendezése a legszűkebb helyről is képes kiemelni a gépkocsikat.

– *Mit szólnak mindehhez a „károsultak"?*

– A károsultakat inkább szabálysértőknek neveznénk. A járműveket csak a közterületfelügyelet jelenlétében szállítjuk el. A helyszínen fényképfelvételt készítünk. Az ügyfelek eddig fegyelmezetten tudomásul vették a gépkocsik elszállítását, kifizették a nem kevés szállítási költséget. A füredi ügyfelekkel vannak gondjaink, mert egyszerűen nincs szívünk közel négyezer forintot elkérni egy ilyen gépkocsi-beszállításért. Ezért kérjük is a lakosságot, hogy lehetőleg ne kényszerítsék a közterület-felügyeletet arra, hogy nekünk ilyen munkát adjanak. Szeretnénk inkább a sérült gépkocsik szállításával foglalkozni, mert azt mondanunk sem kell, hogy a műszaki mentésekhez ezután autómentővel – is – vonulunk.

(Füredi Hírek – Balatonfüred)

Ádám hol vagy? És a szerkesztő?

Isten szellemi lény, és a szellemi lények különböző formáit nagy számban hozta létre: *Jézust, akit elsőnek teremtett meg*, majd pedig angyalokat: kerubokat, szeráfokat.

(Bár nem szokásunk kritizálni, de a Dunaföldvár című lapban talált butaságra föltétlenül oda kell figyelnünk, mint intő példára. Annál is inkább, mert bibliai idézetekkel tűzdelt „tudományos" cikkből való. Az „Ufológia" sorozat eme fantasztikus fölfedezésére csak annyit mondhatunk: nem elég a Bibliát olvasni, és idézgetni igazunk alátámasztására, hanem érteni is kell azt. A szerzőnek – H. M. – csak ennyit: ... – *A szerkesztő.*)

Vállalkozzon-e a város?

– Az első napirendi pont: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Vízés Csatornaművek átalakításának lehetőségei.

A felvezetés után a kérdések és vélemények helyett kínos csend uralta a termet, melyet *dr. Kaposvári Kázmér* igazgató tört meg hozzászólásával. Ebben röviden ismertette a vállalat tevékenységét, feladatkörét. Elemezte a pénzügyi vonatkozású kérdéseket.

Tehát a VCSM veszteségei a vízszolgáltatásból, a csatornák fenntartásából és a fürdőszolgáltatásból származnak Tiszafüreden is. Mindezek ellenére az igazgató úr amellett érvelt, hogy ugyan az rt. részére ez gondot, nehézséget jelent, de Tiszafüred város érdeke, hogy csatlakozzon az rt.-hez.

Kovács István a Termál Kemping tulajdonosi jogállásáról érdeklődött. Az igazgató úr válaszából kiderült, hogy a kemping nem a város tulajdona. A törvény ezt a vállalkozói vagyon körébe sorolja, így ez a VCSM tulajdona marad. *Dr. Beranek László* a hiány nagyságrendjéről és a vízdíj várható alakulásáról érdeklődött. A válaszból kitűnt, hogy a füredi igazgatóság kb. 23 millió veszteséggel gazdálkodik, melyet a Termál Kempinggel és az építőipari vállalkozásukkal sikerül korrigálni. Ezek után szinte minden képviselő tett föl kérdéseket.

A kérdések tömege, mely néha már szinte vitába csapott át, lassan egy téma, a Termál Kemping köré csoportosult. A szokatlanul hosszúra nyúlt vitából kitűnt az is, hogy amennyiben a város nem csatlakozik az rt.-hez, akkor a jelenlegi vízmű üzemeltetéséhez kb. 40 milliós beruházásra lesz szükség, mivel a VCSM a tulajdonában lévő eszközöket szétválás esetén magával viszi. Felszínesen ugyan, de kezdett kirajzolódni a tulajdonviszonyok megoszlása. A polgármester felvetésében az rt. alapszabályát szerette volna megismerni, melyből kitűnhetne a város szavazati aránya a rt.-n belül. Meglepő módon erre a kérdésre *Rente Ferenc* (PSZ) válaszolt, miszerint erről az alapszabály-tervezetről már tájékozódhattak korábbi testületi ülésen, így azt ismertetni kellene. Ezt a VCSM képviselői is alátámasztották.

Ezek után a polgármester szavazásra szólította fel a képviselőket, két pontban: 1. Kérje-e a város a VCSM helyi üzeme tulajdonjogát? Ebben a kérdésben a szavazás egyhangú igen. 2. Ezzel a vagyonnal a város belépjen-e az rt.-be? Itt a szavazás eredménye a következőképpen alakult: 9 igen szavazat, 7 nem szavazat, tartózkodott 2 képviselő. Ennek értelmében a város nem lép be a részvénytársaságba, mivel ehhez minősített többségre lett volna szükség a polgármester szerint.

(Füredi Hírek – Tiszafüred)

Alkatrészek a Chryslernek?

A Chrysler három tagú küldöttsége tett látogatást a Rába Rt.-nél. Pillanatnyilag egyértelműnek látszik, hogy nincs befektető szándékuk a gyárnál, viszont az Anthony P. G. Richards nemzetközi elnökhelyettes, S. T. Rushwin a kistehergépkocsigyár vezérigazgatója, és M. Lutsch műszaki igazgató alkotta küldöttség szerint lehetséges más jellegű, tartósabb együttműködés kialakítása.

(RÁBA)

Összeállította: Czakó Sándor

Idill

– Kérem tisztelettel, az asszony elkutyulta valahová a műsorfogamat....

– Micsodáját?

– Hát a műsor... *Pontosítanék, a műfogsoromat.*

– És ezért tettleg bántalmazta a feleségét...

– Nem bántalmaztam kérem tisztelettel, mindössze néhányszor reggbe súgtam...

Fuldokló röhögés a tárgyalóteremben.

A talár bohócmaskara, csálén álló csörgősipkát varázsol igazságszolgáltatásunk busa fejére a mindennapos lumpenvircsaft.

Közben a profi bűnöző becserkészi a következő pénzszállítmányt, önfeledten suvikszolja a stukkert, és időnként fülig érő szájjal lendületes lóizéket mutogat az egyre tanácstalanabb fogdmegek felé.

A botrányos affér hősei pedig újból békésen együtt iddogálnak a sarki becsületsüllyesztőben, lókupecek, kukabűvölők, alaktalan monstrummá hízott cigányasszonyok társaságában. Az atyafi csókra álló szájában férfiasan csillog a a műsorfog.

Mert az is előkerült valahonnét...

(Aranyi)

„Nincs vérgond"...

Várnak még adományokat a Vöröskeresztnél

Napjaink nagy kataklizmája: a délszláv menekülthullám óriás gondot ró nemzetünkre: szállást, ellátást nyújtunk azoknak, akik diktatúrából érkeznek hozzánk, vigaszt, támaszt várva a magyar néptől. S bár a gond és a felelősség nagy, erőnkhöz méltón próbálunk segíteni... E munkában felelősségteljesen kiveszi részét a Vöröskereszt is, melynek raktárai – sajnos – (kezdenek) kiürülni... A Vöröskereszt Veszprém megyei titkárával beszélgettünk gondjaikról, feladataikról.

– Milyen helyzetben van, mekkora készletekkel rendelkezik a Veszprém megyei Vöröskereszt-szervezet?

– Sem a megyének, sem a kilenc városi szervezetnek raktára nincs – kezdi a válaszadást *Kovács Antalné* megyei titkár –, mivel bérletet sem tudunk fizetni. Ettől függetlenül szervezeteink tudtak segíteni – elsősorban ruhaadományokkal – külföldi menekülteknek, illetve nem menekülteknek. Országos vezetőségünk nemrég felhívást fogalmazott meg – nagyrészt a menekülteket fogadó megyék számára – hogy aki teheti (cégek, vállalkozások, magánszemélyek) tartós élelmet, takarót, sátrat, gyümölcsöt, azaz ki mivel tud, segítsen. Természetesen ez a felhívásunk még most is érvényes.

– Van-e arról szó, hogy Veszprém megyében is kialakítanak menekülttábort?

– Nem, erről még nincs tudomásom.. Mi, amikor ez szükséges volt küldtünk (és küldünk) le adományokat a menekülteknek.

– Nemrég elterjedt, hogy kifogytak az összegyűjtött vérből... Igaz ez a hír?

– Nem, nem igaz.. Ha szükség volt rá, mi szállítottunk vért a déli határhoz... Most nem mozgósítottak bennünket, s e pillanatokban úgy gondolom erre nincs is szükség... Ám ha kérnek bennünket beszállunk a *külön szervezésbe*. Eddig az a mennyiség, amit terv szerint összegyűjtöttünk a kórházaknak, elég volt...

– Nagyon sokan, hogy így fejezzem ki magam, rosszallással nézik, hogy rengeteg adományt juttatunk el a hazánkban tartózkodó menekültekhez... A kifogásolók azt mondják, hogy hazánkon belül is épp elég rászoruló él...

– Nekünk nemcsak külföldi programjaink vannak, hanem sokrétű belföldi akcióink is. Mi mérhetetlen adományt kapunk, amit minél hamarabb eljuttatunk az arra rászorulóknak. Természetesen segítünk a belföldieken, de hát nem csukhatjuk be a szemünket... Ahol a segítségre szükség van, mi ott vagyunk...

Rátz Ottó

Ismét nemzetközi vásár Pápán!

1992. szeptember 3–6-a között kerül megrendezésre Pápán a nemzetközi vásár – tájékoztatta lapunkat *Hermann Miklós, a vásár főszervezője*. A Vállalkozások vásárának szakorientációja közül említsük meg a játék, sport, kézműipar, irodatechnika, kommunikáció, fa-, fém, textil-, bőripar, mezőgazdaság, épülettechnika, gumiipar, idegenforgalom területét.

A tavalyi rendezvényen megközelítően 40 ezer látogató és mintegy 100 kiállító vett részt. A vásár védnökei – IPOSZ, KISOSZ VOSZ, LPSZVP – bíznak abban, hogy ez évben is sikeres lesz a Pápai Nemzetközi Vásár.

(r. o.)

VADÁSZ György ejtőn

Hankiss Elemér (válasz)levele Antall Józsefhez

Hankiss Elemér, a Magyar Televízió elnöke szombaton levelet írt Antall Józsefnek, utalva arra a levélre, amelyet a miniszterelnök augusztus 6-án címzett a köztársaság elnökének. Hankiss szerint Antall Józsefet félretájékoztatták, ezért azt írja a tévé elnöke: „kötelességemnek érzem miniszterelnök urat a pontos tényállásról tájékoztatni."

Ezután leszögezi, hogy mindent elkövet az MTV körüli konfliktus feloldására. A készülő médiatörvénynek megfelelően törekszik az autonómia és a társadalmi ellenőrzés kettősségének szellemében az intézmény nyugodt körülmények közötti működésére. Cáfolja, hogy a televízión belül az elmúlt hetekben a konfliktusok kiélezésére irányuló változást hajtott volna végre. Azt írja, hogy a Szabadság téren az elmúlt hónapokban és hetekben semmi olyan szervezeti, személyi és műsorpolitikai változást nem kezdeményezett, amely a miniszterelnök kritikai megjegyzéseit indokolná.

Ezután pontokba szedve fejti ki véleményét a Panoráma ismétlésének tervezett megszüntetéséről. Megerősíti, hogy a határainkon túl élő magyarság sorsát munkatársaival együtt a szívén viseli. „Mindent elkövetünk annak érdekében, hogy megfelelőképpen tájékoztassuk őket, s megőrizzük az európai, magyar és a Duna-menti népek történelmének és művelődésének értékkörében."

Szerinte a Panoráma szombati ismétlését azért kell szeptember 1-től megszüntetniük, mert az egymilliárd forint költségvetési pénz zárolása miatt a tévének valamennyi műsorterületen összébb kell húznia magát. Végezetül leszögezi, hogy a külpolitikai főszerkesztőség közelmúltbeli nyílt levele minősíthetetlen hangú, és szerinte a televízió vezetőségét rágalmazza. „Ebből csak újra azt a következtetést tudom levonni – írja –, hogy a televízió körüli indulatok keltése, és a konfliktusok élezése nem a televízió vezetőségének, hanem bizonyos politikai erőknek az érdeke és felelőssége."

Pongrátz Gergely tiltakozik a szoborpark ellen

Ők Szent Istvánt földbe ásták

Szeptember 1-ig takarítsák el a felszabadulási emlékműveket és a kommunista diktátorok szobrait, mert ellenkező esetben – nyilatkozta lapunk augusztus 4-i számában Pongrátz Gergely – ők, az '56-osok fognak munkához, s húzzák el Kun Bélát és Osztapenkót...

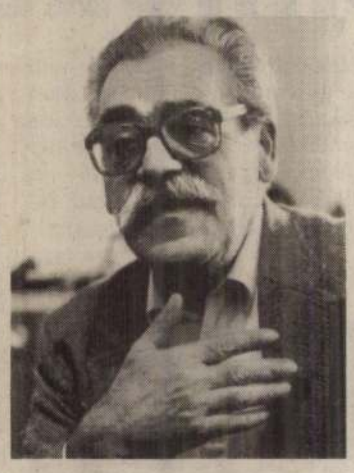

Talum Attila felvétele

E nyilatkozatot követően a Corvin köz forradalmár parancsnoka elmondta érveit az *Esti egyenlegben* is. Ugyanott kifejtette nézeteit a főváros rendőrkapitánya, rendeztek ebben az ügyben sajtótájékoztatót, *Pongrátz Gergely* pedig *Székely Gábor* fővárosi alpolgármesterrel tartott megbeszélést. Most erről kérdeztük Pongrátz Gergelyt.

– Az alpolgármesterrel abban állapodtunk meg – mondta –, hogy mielőbb hozzákezdenek a nagytakarításhoz, s október 23-ra, nemzeti ünnepünkre már e szégyenteljes emlékek nem állnak mai helyükön.

– *Mint hallhattuk, olvashattuk: szoborparkba kerülnek.*

– Nem! Ez ellen az ördögi terv ellen tiltakozom! Akkor, amikor tudjuk, hogy innen is, onnan is hiányzik a pénz, amikor csak a magam köréből kiindulva tudom, hogy '56-os szabadságharcosok, rokkant idős emberek élnek borzalmas körülmények között, akkor a fővárosnak mégis csak akad ötvenmilliócskája, hogy létre hozzon egy *bolsevista nosztalgiakertet?* A szobrokat és az emlékműveket ássák el, adják el, de miután az a mentalitás, amely ezeket köztereinkre állította, csődbe vitte az országot, hát nem szabad rájuk egy fillért sem költeni.

– *Úgy tudjuk, egy felszabadulási emlékművet – hivatkozva arra, hogy ilyen Bécsben is áll – szeretne a főváros vezetése megtartani. Melyiket?*

– A televízióénál, a Szabadság téren állót, de ebbe nem egyezhet bele a nemzet. Úgy gondolom, hagyják meg a *Battonyán* állót, hiszen ott jöttek be, de ne a fővárosi Belvárosban, ahol jelentős az idegenforgalom. A bécsiek különben nem estek át egy '56-os szabadságharcon, nem szállta meg őket annyi időre a szovjet ármádia, mint minket. Értse: nem azonos a két főváros helyzete e téren.

– *A III. kerületi Vasút soron, ahonnan SZDSZ-es, MDF-es önkormányzati képviselők, illetve '56-osok távolították el az emlékművet, ott mi legyen?*

– Nem kérdéses! Ugyanaz az országzászló kerüljön oda vissza, amelyik ott volt. Ha ugyan megvan! Mert ők, a kommunisták Szent István királyunk szobrát sem szoborparkba állították, hanem – az Istenért! – *elásták, eltemették!* Akik e gyalázatot elkövették velünk, azok most ötvenmillióért – ilyen gazdagok vagyunk! – kommunista nosztalgiázókertet kapnak?

– *Sokan, idősebbek tudni vélik, hogy egy-egy felszabadítási szovjet emlékmű alatt katonák nyugszanak.*

– A kegyeletsértés tőlünk távol áll! De nem állt távol azoktól, akik évtizedeken át tűrték, hogy ott legyenek. Rég exhumálni kellett volna őket, s földi maradványaikat illő helyen elhantolni.

Nádai László

Gellért-hegyi látványosság

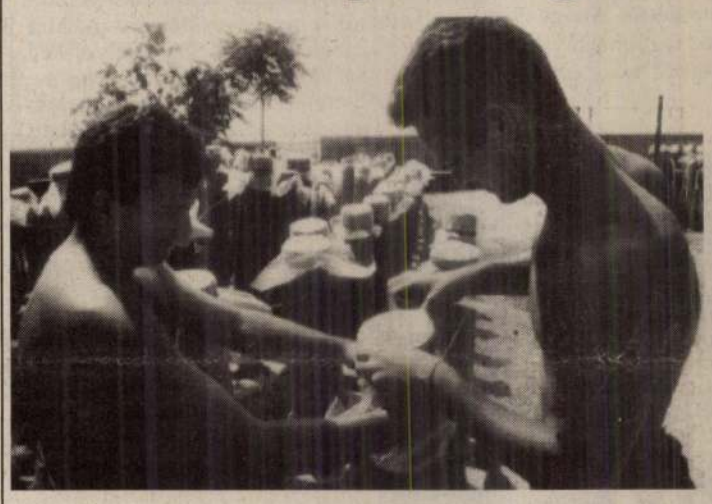

A tűzijáték az idegenforgalomnak reklám, a fővárosiaknak Duna-parti ünnepi látványosság. Százezrek szórakoztatása a honvédség hagyományos feladata. Az előkészületek több hetes munkával ugyancsak szemünk előtt zajlanak: szakavatott kezek gondoskodnak a biztonságról... s mindennek a vége az arany- és ezüstszínű fénynyaláb

Sáfár Tibor felvétele

Kisgazda elnökségi tiltakozás

A Független Kisgazdapárt Elnöksége elhatárolja magát a Szabadság és Demokrácia Világliga napokban folyó budapesti konferenciájától, melynek házigazdája *Torgyán József* képviselő. Mivel a bírósági döntés alapján Torgyán József nem jogosult a kisgazdapárt nevében bármilyen rendezvényen fellépni, a párt elnöksége felhívja a meghívottakat, hogy a részvétel megtagadásával is mutassák elhatárolódásukat attól a felelőtlen politikától, melyet Torgyán József képvisel.

A tajvani bejegyzésű Szabadság és Demokrácia Világliga ugyanis bevallottan a szigetország érdekeit helyezi előtérbe, és célja a tajvani államiság elismertetése az egész világon. Ez az államiság azonban éles ellentétben áll Magyarország és partnerei felfogásával, az úgynevezett „egy Kína elv"-vel.

Palócnap Bodonyban

Szombaton az Egri Helyőrségi Fúvószenekar térzenéjére ébredtek a Heves megyei Bodony község lakói az első ízben megrendezett Palóc napon.

A Palócföld lakói az életüket megkönnyítő technikai eszközök használata mellett is megőrizték helyi sajátosságaikat nyelvükben, kultúrájukban. A rendezvény először teremtett lehetőséget a Mátra hét községében élő palócoknak arra, hogy bemutassák szűkebb hazájuk kultúráját, népművészeti értékeit.

Légy a tejben

A levágott gabona – mondjuk: az igazság – kévébe gyűjtve, a kévék pedig keresztbe rakva várják a cséplőgépet, hogy kiperelje a magokat, és asztalunkra kerüljön az új kenyér.

Íme, az elmúlt hét cséplésre váró keresztjei. A keresztbe írogatók történetei. Az Új Magyarország csütörtökön bizonyította Chrudinák igazságát Hankissal szemben. Az ember elvárná, hogy erre Hankiss válaszolni fog. Válaszolt is: Antall József Göncz Árpádhoz írott, a levelére küldött ízetlen mellékszólamokat, mint akinek nincsen hallása, nyilván azért, mert Chrudinák az ő számára csak egy jámbor tévés. Tehát: ha Antall ír Göncznek, tudhatjuk tőle, hogy ki fog válaszolni. (Közbeénekelni.)

Azután: ha az Országgyűlés két képviselője, Zacsek Gyula és Balás István felterjesztést tesz a Tisztelt Háznak, akkor Soros György nyilatkozik a 168 órának. Ha minderre Csurka István reagál, mégpedig pontos, mindeddig meg nem cáfolt érveket sorakoztat, akkor újból felkeltik álmából Sorost, aki nem egészen ébren azt állítja, hogy az illető-illetők antiszemita félműveltek.

Jó, ezt már megszoktuk. De hol vannak az érvek? Azok nincsenek. Csurkának még mindig maradt jó néhány, le is írja őket, és nem is Hankissnak adresszálva azokat és nem is Göncznek, hanem azoknak, akik feladták neki a labdát: a 168 órának és Sorosnak. És mit tesz e két jeles intézmény? Nem érvel, egyetlen címére küldött tételt nem cáfol, hanem intézkedik: nincs aratás, gyújtsák fel a határt! Felszámolják a Vasárnapi Újságot – ők úgy mondják, hogy átalakítják –, és bepanaszolják a népnél – a lenézettnél – a kormányt, hogy megint előrenyomul, hatalmi állásokat foglal. Ennyi érvük volt Csurka ellen. Meg az a hamis híresztelés, hogy Csurkától elhatárolta magát a kormányzat.

Mindezt meg lehet tenni ma Magyarországon: egy külföldi állampolgár megrágalmazza, de még ki is rúgathatja egy rádiőműsorból a kormányzó párt alelnökét, országgyűlési képviselőt? Mielőtt műveltsége felét átengedi neki. Szélsőségesnek minősíthet parlamenti képviselőket, akik adatok birtokában a hivatásukat kötelességszerűen gyakorolják. A külföldi úr lehet akármilyen nagylelkű, de ennyire azért mégse erőltesse túl magát.

Tehát: kevesen vannak, akik arra válaszolnának, amire illene. Zacsek Gyula érveit számon kérik Csurkán, Csurka érveit a Vasárnapi Újságon, Antall levelére Göncz helyett Hankiss úr énekel, az Igazság előtt pedig úgy állnak meg, hogy ők méltatlannak tartják a reagálást a sértésekre.

Így valóban méltatlanok lesznek – mindenhez.

Balaskó Jenő

Átképzés Vasban

Vámosokra van igény

Az állástalanok mintegy negyede 25 éven aluli Vas megyében. Közöttük nagyon sok pályakezdő van, aki eredeti képzettségének megfelelő munkahelyet nem talált. Helyzetük javítására, elhelyezkedési esélyeik növelésére a megyei munkaügyi központ tizennyolcféle tanfolyamot szervez.

A megye határ menti helyzetéből következik, hogy nagy jelentősége van a nyelvtudásnak, különösen a németnek. Ez indokolja azt a 380 órás nyelvtanfolyamot, amely vizsgával zárul. Hasonló megfontolások alapján indul vámügyintézői és vámstatisztikusi tanfolyam is.

A felsőfokú végzettségű munkanélküliek biztosításibróker-ismereteket szerezhetnek, a villamos szakemberek komplex villamos biztonságtechnikai tanfolyamon vehetnek részt. Az asztalosokat univerzális szakemberré teszi az a nyolchónapos tanfolyam, amelynek során megismerkedhetnek az üvegező, a festő-mázoló és padlóburkoló szakmával.

Az átképzések szervezői gondoltak a kevésbé iskolázottakra is. A nyolc általánost végzettek közétkeztetési szakács, valamint kisteljesítményűkazán-fűtő képesítést szerezhetnek. A mezőgazdaság iránt érdeklődők négyszáz órában ismerkedhetnek meg a kisgazdaságok gépeinek, eszközeinek használatával.

Manapság mind több cég keres termékei értékesítésére ügynököt. Az erre vállalkozóknak ad ismereteket az áruforgalmi-ügynök-tanfolyam. Ezenkívül az érettségizettek választhatnak érdeklődésüknek megfelelően számítógép-kezelő, szakápoló, üzletkötő, üzletvezető tanfolyam közül.

-erézo-

A múlt fiatal kutatói

Kutatótábort szervez a maribori és a Zala Megyei Levéltár a hónap végén a múlt iránt érdeklődő fiatalok számára. Hat-hat magyarországi és szlovéniai fiatal előbb a Muravidéken, Csentében és Lendván gyűjti a múlt emlékeit. Ezt követően a határ innenső oldalán, Lovásziban és Szécsiszigeten kutatják fel a levéltári szempontból értékes dokumentumokat.

A munkájuk eredményeként összegyűlt okiratokból, fényképekből, levéltári dokumentumokból Zalaegerszegen rendeznek majd kiállítást.

-e-

Kórus siker

Tegnap befejezte több mint egy hónapos japán koncertkörútját a Budapest Gyermekkórus. *Botka Valéria* és *Csányi László* együttese 26 koncertet adott a japán fővárosban és a szigetország több mint húsz vidéki városában. A Négy évszak dalai című program mindenütt nagy közönségsikert aratott.

Várják a magyar mesét

Szombat hajnalonként öreg Daciájukba ülnek a székelyek – és elindulnak rokonaikhoz Nagyvárad környékére, ahol lehet fogni a magyar tévét. Sietnek, hogy elérjék a déli Panoráma-ismétlést. Ha csíkos a kép, ha homályos, de fogható – s a hangot jól érteni. Kétnapi élelemmel és remegő várakozással érkeznek – s a nagy család együtt nézi a magyarországi külpolitikai műsort, amely velük is sokszor foglalkozik, segítette a romániai forradalmat, román demokraták és a Svájcban élő király is nyilatkozott akkor a Panorámának.

Egész délután erről beszélnek. A gyerekek várják a magyar mesét, mert majd el kell mondják a faluban! Este újból együtt nézik a Híradót.

Vasárnap vekkerre kelnek, hogy el ne mulasszák Győri Béla műsorát a rádióban, a Vasárnapi Újságot. Hattól fél kilencig megint két és fél boldog óra, egy csomó szívet melengető hírrel, párbeszéddel, vallási és lelki vigasszal. A forradalom előtt lélegzetelállító volt Győri Béla Tőkés Lászlóval titokban felvett beszélgetésének vasárnap kora reggeli közvetítése. 1990. április 8-án, vasárnap este ezrek arcán peregtek le lassan a könnyek, amikor Antall József ezzel kezdte választás utáni, győzelmi mondatait: „Lélekben 15 millió magyar miniszterelnökének érzem magam"... Hetvenévi szenvedés, 35 évi magukra hagyatottság után az anyaország miniszterelnöke végre egy igazi jó magyar ember lett! „Fognak velünk törődni odaát!"...

A vasárnap esti A Hét című tévéműsor a boldog székely víkend befejezése. Utána beülnek öreg Daciájukba, s viszik haza az egy hétre szóló éltető erőt. *Gombár Csaba, Bányai Gábor, Hankiss Elemér:* tudják önök, mitől fosztják meg székely testvéreinket? A túlélést segítő erőtől.

Kéri Edit

MAGYARTÉNY

Szupertrükk

Az, hogy egy hírhedett pletykalap meddig mehet el szemtelenkedésben, mocskolódásban csak nálunk lehet vitatéma. A sokat emlegetett sajtószabadság ürügyén hazánkban bárkiről, bármit leírhatnak – büntetlenül. Aztán, ha az ügyészség határoz és begyűjteti(?) a minisztert megvádoló lapot, kiderül, a legjobb reklámot csinálja a szerkesztőségnek. A Kurír képes bizonyítéka szerint péntek délután még vígan lehetett kapni az újságot, jómagam este hétkor – felár nélkül – simán vettem egy példányt a metróállomáson.

A szemtelenség azonban határtalan. Az egyszer már – csak félig – agyonvert főszerkesztő most bejelentette: kártérítést követel a kormánytól. Erről az egykori vicc jut eszembe: valaki odarondít egy lakás elé a lábtörlőre, majd becsönget papírért.

(gy. a.)

● A munkaügyi miniszter rendelete szerint az augusztus 20-i nemzeti ünnep körüli munkarend a következő: 1992. augusztus 21-e (péntek): *szabadnap* (Ezáltal az augusztus 20-i munkaszüneti nappal együtt négy nap pihenés válik lehetővé.) 1992. augusztus 29-e (szombat): *munkanap.*

● A szegedi nyári fesztivál kiemelkedő rendezvényeként a József Attila Tudományegyetem központi épületének aulájában szombaton megnyílt Szász Endre festőművész kiállítása.

● A Szerencsejáték Rt. tájékoztatása szerint a 32. heti öttalálatos szelvényekre egyenként 42 688 134 forintot fizetnek.

● Magyar–Német Orvosi Együttműködési Társaság alakult A Magyar Orvostudományi Társaságok és Egyesületek Szövetsége és a Német Orvosok Szövetsége kezdeményezésére a hét végén Budapesten.

● Tiltakozik a Kereszténydemokrata Emberi Jogi Érdekvédelmi Egyesülete a Vasárnapi Újság felelős szerkesztőjének, Győri Bélának a felfüggesztése ellen. Szerintük Gombár Csaba rádióelnök eljárása önkényes, s nélkülözi a vezetéshez szükséges tárgyilagosságot. A Vasárnapi Újság adásait nem lehet külön mérlegre tenni, mert egyes adásainak élessége a rádió rossz politikai adásainak természetes következménye; a jelenlegi műsorok elfogultak, nélkülözik a helyes tájékoztatást és gátolják az egészséges közszellem kialakítását.

Gyurkovics Tibor

Levelek – versben

ELÉG VOLT-BALLADA

Mindig feszíteni — elég volt.
Megállok. Lassú testemen
megáll fölöttem, mint az égbolt,
kényelmes halálfélelem,
nem meghalni — élni akarnék,
ahogy a vétkes pap, aki
— nincs mögötte isteni hajlék —
össze akarna omlani,

de marad még. Tartja magát a
felhők hajába bujna a
felelőtlen nagy éjszakába,
hogy sose érkezzék haza,
csak menne-menne, mint a manna
inkább leesnék, csak haza
sose érkezzék roskadozva,
hol vár a végső éjszaka.

Csak kicsit élni. Kis adagban —
azt mondják a jó orvosok,
mint egy alig hallható dallam
végül is eloszolhatok
a ködbe, zugba és hazába
hogy aztán csöndes szobrokat
állítsanak e kis hazába,
hogy galambok lefossanak.

Herceg! Meghalni, élni sincs
kedvem, de te, akit a nép
fölfeszített — micsoda kincs! —
add rám a bátrak köntösét!

NŐK BALLADÁJA

Törtettem, mint egy vad bozót
ideges, idegesítő foglya,
és nem gondoltam léhamód
csak aranyarcú asszonyokra,
akiket elvesztettem és
csepült csapásokon követtem,
amikor megállt, mint a kés
az artéria szála bennem.

Anyám talált szíven először,
hogy a bokorból rám tüzelt,
s amikor elfogyott a lőszer,
újabb lövedéket lövellt:
azt látta, hogy nem esem el,
közelebb lépett és ezerszer
kékebb szemekkel rám figyelt
s egész tárat belém eresztett.

Aztán jött, akit szeretek,
életem harminc fehér nyarán
keresztül s mint egy feszület
lógtam szerelmesen nyakán,
fölemelte lőfegyverét
mellmagasságba s hirtelen
belémsorozott, hogy az ég
is elhűlt kidőlt véremen.

Utóbb mindenki lőtt, maga
tán Mária Magdolna is,
ki tudta, hogy az illata
Jézus szívéhez hazavisz,
előtörtettek a bozót
mélyéről és mint a vadat
tapostak, lőttek furcsamód,
hogy meghaljak egy nap alatt.

Herceg, kit mindig asszonyok
gyógyítgattak, agyonszerettek,
áldd meg azt az egyetlenegyet,
ki bekötött és gyógyított.

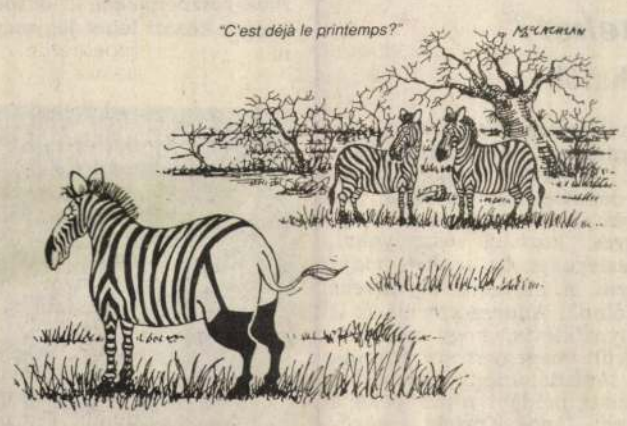

Cérés grafikája

A nagykövetnő búcsúja

Hol van már a tavalyi hó? Amikor ország-világ szeme láttára jóízűen evett-ivott a felhőtlen ég alatt. Színésznő volt és szerepet játszott. A sörgyár gondnokának szépséges feleségét alakította *Jiri Menzel* filmjében. Csak úgy tömte magába a májas hurkát, tíz ujján folyt a zsír, de még az ajka, a szája csücske is olyan volt. Nem is evett, hanem habzsolt, aztán literes korsóból itta a sört, mohón, csukott szemmel, nagyokat kortyolva.

Magda Vasáryová előtt ma müzli van és gyümölcstea, szerepekre egyáltalán nem vágyik, a kamera előtt diplomata. Utolsó heteit tölti most *Bécsben*, Cseh és Szlovákia nagyköveteként.

— Kintről, bár nem olyan messziről nézve, hogyan ítéli meg az otthoni eseményeket? Elégedett-e, vagy inkább nyugtalanul figyeli a dolgok állását?

— Sem elégedett, sem nyugtalan nem vagyok. A politikai élet mostanában eléggé rapszodikusan alakul, így bármit mond is az ember, az holnap már érvénytelen lehet.

— Szlovákia önállósulási vágyáról mi a véleménye?

— Szlovákia eddig is Szlovákia volt, de hogy független lesz-e, az más kérdés.

— Ön szerint kitől függött eddig?

— Nem tudom, én nem vagyok politikus.

— Csak diplomata?

— Csak diplomata.

— Nyolcvankilencben, a forradalom idején sejtette, hogy előbb-utóbb ketté fog szakadni az ország?

— Igen, ez várható volt. A társadalomnak ugyanis, akárcsak a természetnek, megvannak a maga törvényszerűségei, s a fejlődési vonala is. Az ország egységes arculatát azonban mindkét részről meg kellene őriznünk.

— Václav Havel lemondását hogy fogadta?

— Nem lepődtem meg, ez is várható volt. Meg kell hogy mondjam, az osztrákokat nagyon kellemetlenül érintette a dolog, mert nemcsak szerették őt, hanem valósággal rajongtak érte. Nagyon óvatosan, nagyon körültekintően kell megtennünk minden további lépést, hiszen az ország kettészakadása komoly féket jelenthet kapcsolataink további szélesítésében. A függöny, amelyet felhúztunk végre, nem gördülhet le újra.

— Most, hogy Szlovákia önállósul, hogyan alakul az ön sorsa? Leváltják? Jön haza?

— Igen, nekem ezzel is számolnom kellett. Hogy korábban jövök vissza, ha megtörténik az elszakadás.

— Két és fél év nem nagy idő, önnek azonban ez is elég volt ahhoz, hogy komoly eredményeket érhessen el. Elégedett magával?

— Hogy mennyit tettem ez alatt a két és fél év alatt, azt én pontosan tudom, és remélem, mások is értékelik. De hogy iszonyú feszültségben éltem, az is biztos. Ettől függetlenül sohasem fogom megbánni, hogy életem egy szakaszában nagykövet voltam. Szép időszak volt ez, hiszen egészen újfajta politika részese lehettem. És akármerre mentem is, mindenütt tárt ajtók vártak.

Oláh Csaba felvétele

— Film- vagy színházi szerepekre nem vágyott néha?

— Nekem sem a színpad, sem a kamera nem hiányzik már. Különben is... elvégeztem én már mindent, amit színésznőként elvégezhettem. Tizenhat éves korom óta forgattam, hát nem elég az? Egyszer úgyis abbahagytam volna a színészi pályát, talán éppen most jött el az ideje. Lehet, hogy már nem is tudnék játszani. Elvesztettem minden képességemet, ami az átlényegüléshez elengedhetetlen.

— Nincs az a szerep, amellyel le tudnák venni a lábáról?

— Nincs. Akármilyen furcsán hangzik is, én már nem akarok játszani.

— Mihez kezd akkor, ha végleg hazamegy?

— Külpolitikával, például *Ausztria* és *Németország* külpolitikájával szeretnék foglalkozni, mert ez régóta érdekel már. De izgat a makroökonómia, az európai integráció kérdése és a nemzetközi jog is. Aztán államvizsgázni szeretnék franciából, és minél hamarabb, mert nagyon gyorsan múlnak az évek. Amondó vagyok, hogy mindig, minden helyzetben felkészült legyen az ember, akkor nem érheti nagy meglepetés. És meghátrálnia sem kell soha.

Szabó G. László

ELFULLADT LÉLEGZET

Mándy Iván novellaskötete — meglehet, szokatlan a hasonlat — olyan, mint az óbor. Hogy is mondják a szakértők? Testes, érett, azaz ízében benne van az *Idő* és a palackba zárt napfény. De benne van az ujjak bőrének, a puttonyok szőlővel átitatott fájának érintése is. A darazsak, a méhek, a liszharmat; a szüret öröme valamikor régen, szóval *Minden*.

Álom és emlék.

Végül mégiscsak ide jutottam? El kellene mondanom, hogy *Mándy Iván Huzatban* című novellaskötete a tizenöt elbeszéléssel nem attól már-már végletes csúcsteljesítmény, mert *Mándy jobban ír, mint valaha, hanem...*

És nem azért indul be a képzeletbeli mozi, mert valamennyi novella olyan, mint egy gyakorlatilag megvalósíthatatlan forgatókönyv, hanem azért, mert...

hanem azért, mert Ő, aki mindig tiltakozott a saját költőisége ellen, most, ebben a kötetben — feltehetően tudatosan — költőként adja ki magát. *Gregory Corso* írt ilyen verseket:

„Senkit se vár. És nem készül semmire.
Egy pocsolya fölé hajol.
A lány ott kuporog mellette.
Ő meg szinte könyörögve.
— Menj haza kedvesem! Menj! Menj!"

Ezt a verset azonban Mándy Iván írta.

És ezt is:

„Eszelős zúgás.
Lihegés.
Fájdalmas nyögés.
Elfulladt lélegzet.
Egy távirat a telefon mellett."

És persze utána mindjárt az *„antiköltő"*: *„Drága Arnold bácsi, szeretnék veled beszélni, kérlek, hívj fel!"*

Éjszaka van. Minden betű mellé hullanak a könnyek a szememből. Igen, persze, most már szemüvegre van szükségem. Nem orvosi szemüvegre, hanem csak olyanra, amely ötszörösére nagyítja a betűket. Akkorákra, hogy ne lássam a fájdalmat.

Nem is tudom megérteni, hogy ennyi félelem, megaláztatás és bérmunka közepette hogy a csudában volt képes Mándy Iván ekkora íróvá lenni! Ez a kötet akár felelet is lehet a kérdésre: egy egész társadalom élt a pálya szélén, a legbiztosabb ponton. Ma már csak kacagni lehet a valamikori ítészeken, akik pofátlanul, őt felhasználva utasították a pálya szélére Mándy Ivánt. Úgy látszik azonban, hogy az irodalomban is léteznek „természeti erők". Mert Mándy Iván bizony nem akárki!

... Létezik-e szemüveg, amely nem engedi át a fájdalmat? Mándy Ivánnal ülök a Háry sörözőben, de persze fél liter száraz fehéret iszunk, és azt mondja, áthajolva a pohár fölött: *„Köszönöm az érdeklődést, tessék csak szépen továbbmenni!"*

De kérem, én sosem is érdeklődtem! Ellenben talán az Isten!

Kovács Júlia

Washingtoni tudósítónktól

Szuper Mario Hollywoodba megy

Két év múltán megszépülve, megújulva ismét kaput nyitott New York ötödik sugárútján a *Guggenheim Múzeum*, de a viták körülötte nem csitulnak.

Hű maradt-e az eredeti elképzelésekhez a két tervező, vagy a múzeum mellé bigygyesztett torony pont azt rontotta el, ami lényege? A világhíres építész, *Frank Lloyd Wright* eredeti szándéka szerint a felfordított spirálépületnek robbannia kellett, meghökkentő kontrasztként a joviális épületek között. Most a toronyház diszkrét függönyként szigeteli el a múzeumot környezetétől — vélték a kritikusok.

A torony eredetileg magasabb és harsogóbb lett volna. *„Pont olyan, mintha szamárfület illesztenének rá"* — gúnyolódtak akkoriban. A szentségtörő tervek ellen a közelben lakó, hagyományőrző hírességek, *Jacqueline Onassis* vagy *Woody Allen* tiltakoztak a legjobban.

Sokaknak ma sem tetszik az átalakítás. *„A Guggenheim olyan lett, mint egy vécécsésze vízöblítővel"* — a kritikusok ma sem kíméletesebbek. A tetőterasz szoborparkját viszont mindenki dicséri.

✸

Ha valaki nagyon kíváncsi arra, hogyan játszik baseballt *Madonna*, megnézheti őt mikrofon helyett baseballütővel a kezében a *Lányok ligája (A League of their own)* című új amerikai filmben. Bennünket, magyarokat aligha hoz lelkesedésbe az amerikaiak nemzeti sportja, de ők boldogan merülnek el a szentimentális múltidézésben. A film ugyanis a második világháborús időknek állít emléket, amikor az amerikai férfiak más csatatereken játszottak. Nehogy az amerikai nagyérdemű kedvenc szórakozása nélkül maradjon, a lányok, akik addig csak fiútestvéreikkel próbálták elütni a labdát, professzionális baseballcsapatokba szerveződtek, és bajnokságot játszottak. 1943-tól 1954-ig maradt fenn a lányok ligája.

Madonna baseballütővel

A szerephez illően meghízlalt és borostás *Gene Hanks* játssza a szőrösszívű edzőt, *Geena Davis*, *Rosie O'Donnell* és a többiek a baseballban megedződött lányokat. A színésznők és modellek, akik vállalták a szereplést, tényleg megedződtek. A világháborús csapatok még élő „veteránjai" és aktív baseballedzők fél évig tréningeztek velük. Igaz, a kemény baseball-labda helyett sokszor puha labdákkal gyakorlatoztak. Bár Madonnát reklámozták leginkább a forgatás alatt, nem ő a főszereplő, s a rendező, Penny Marshall meglepetésére, nem is akart az lenni, zokszó nélkül beilleszkedett a csapatba. S hogy milyen baseballjátékos Madonna? Milyen is lehetne? Olyan, mint amilyen táncos és énekes — kemény, törekvő, igazi profi.

A gyerekek kedvenc Nintendo-figurája, Szuper Mario rajzfilmek után most igazi mozihős lesz. A *Szuper Mario testvérek* a tervek szerint karácsonyra kerül a mozikba. *„A Szuper Mario olyan, mintha a Mad Max (őrült Max)-filmeket az Ózzal ötvözték volna"* — nyilatkozta a forgatás színhelyén *John Leguizamo*, akit frenetikus komikusként tartanak számon az *Egyesült Államokban*. A 26 éves Leguizano játssza majd a számítógépes játékból ismert figura, Szuper Mario álmodozó testvérét, Luigit. A történet a Gomba Királyságban játszódik, egy apokaliptikus, történelem előtti, New Yorkhoz hasonló városban. Szuper Mario kicsi és testes, Bob Hoskin, a brit színész személyesíti meg, aki a Roger nyúlról szóló félig igaz — félig rajzfilmben a detektívet játszotta.

Az álomvilágot egy cementgyárban építették fel, ott küszködik a két testvér, két olasz vízvezetékszerelő, hogy kiszabadítsák a szépséges Daisy hercegnőt *(Samantha Mathis)* a gonosz karmaiból. Látványos technikai effektusokkal mintegy negyvenmillió dollárba kerül majd a film. A rendezők reményei szerint, ha mindazok a gyerekek megnézik, akik a Nintendo-játékért bolondulnak, biztosan világsiker lesz.

Elekes Éva

Antall József levele Göncz Árpádnak

Antall József miniszterelnök a Magyar Rádió és Televízió ügyével kapcsolatban levelet intézett *Göncz Árpád* köztársasági elnökhöz, amelyet pénteken közlésre eljuttattak a távirati irodához.

„Tisztelt Elnök Úr!

A Magyar Rádió, illetve a Magyar Televízió elnökei felmentésének elutasításával kapcsolatos, 1992. július 10-én kelt levelemben részletesen kifejtett álláspontomra emlékeztetve, a két intézmény működéséért viselt kormányzati felelősség alapján kötelességem felhívni Elnök Úr figyelmét azokra a veszélyekre, amelyek a közszolgálati médiumokon belüli politikai feszültségek kiéleződésében rejlenek. Sajnálatosnak tartom, hogy a Magyar Rádió és a Magyar Televízió elnöke Elnök Úrnak a felmentésükre vonatkozó politikai döntését követően mind műsorpolitikai, mind személyi kérdésekben olyan adminisztratív intézkedéseket tesznek, amelyek aligha segítik elő a különböző ízlésirányok és politikai tendenciák közötti egyensúly megteremtését. Hasonlóan sajnálatosnak, sőt elfogadhatatlannak tartom, hogy a Magyar Televízió egyik csatornaigazgatója egy más szinten folyó vitában minősíthetetlen formában támadja a Magyar Köztársaság legfelsőbb államhatalmi és népképviseleti szervének, az Országgyűlésnek döntését, és azt »magyarságellenesnek« minősítse.

Tekintettel arra, hogy a kormány nem nyújthat egyoldalú garanciát a médiatörvény gyors elfogadására, bár ezt kívánja, az átmeneti időben is gondoskodni kell a szabályozott működésről. Erre szolgál az Alkotmánybíróságnak az 1974. évi kormányhatározat hatályban tartására vonatkozó döntése is. Ez alapján rendelkezik a kormány az alapító-felügyeleti jogkörrel, ugyanakkor Elnök Úr politikai döntése következtében a kormánynak nem áll módjában a két médium működéséért felelősséget vállalni.

Természetesen az Alkotmánybíróság azon állásfoglalása, amely szerint a köztársasági elnök kinevezési és felmentési jogkörével kapcsolatos 36/1992. (VI. 10.) AB határozata alkotmányjogi szempontból teljesen egyértelmű, megegyezik az általam vallott felfogással.

Miután a két médium működése felett jelenleg semmilyen ellenőrzés nem érvényesül, ahhoz, hogy az átmeneti időszak ne váljék »törvényen kívüli« állapottá, valamint biztosítható legyen a Magyar Rádió és a Magyar Televízió tárgyilagos és pártatlan működése, szükséges a két közszolgálati médiumon belüli viszonyok normalizálása, a műsorpolitika tartalmi értékét veszélyeztető adminisztratív (szervezeti és személyi) döntések megakadályozása, amelyek a feszültségeket fokozzák, és előnytelenül befolyásolják a médiatörvény vitáját.

Kérem a fentiek figyelembevételével Elnök Úr állásfoglalásának kialakítását, és ennek nyilvánosságra hozatalát.

Budapest, 1992. augusztus 6.

Köszönti:
Antall József"

Hágában ítéljenek Bősről

(Folytatás az 1. oldalról)

re irányuló, megszakítás nélkül folyó építkezés ugyanis egyre inkább azt erősíti, hogy *a csehszlovák fél nem törekszik a probléma kétoldalú tárgyalások keretében való megoldására.* Emiatt a magyar kormány meg fogja fontolni pártatlan és nagy tekintélyű fórumok bevonását a Duna ügyének rendezése érdekében. A magyar fél mindenekelőtt a *Hágai Nemzetközi Bíróság* megkeresését ítéli célravezetőnek. *(MTI)*

✸

Megkérdeztük *dr. Bragyova András* nemzetközi jogászt, hogy a Hágai Nemzetközi Bíróság majdani döntése milyen hatással lehet a bős—nagymarosi vitára, magyarán, az ítélet kötelezheti-e északi szomszédunkat az építkezés abbahagyására.

Mint dr. Bragyova kifejtette, *a hágai bíróság csak akkor tárgyalja az ügyet, ha a magyar kormány* a bírósági eljárás lefolytatásához előzetesen kikérte a csehszlovák szövetségi kormány hozzájárulását. De miután ez nem történt meg, a magyar kormány keresetét eleve el fogják utasítani. Vagy pedig kikézbesítik a keresetet a csehszlovák kormánynak, amely valószínűleg nem járul hozzá az eljáráshoz, s ezzel a közvélemény részünkről *elveszettnek* tekinti a pert.

A kérdésre, hogy vajon a magyar kormánynál nem ismerik az eljárás ilyetén menetét, a nemzetközi jogász azt felelte: természetesen ismerik, azonban nyilván *reménykednek, hogy a csehszlovák kormány utóbb mégis felveszi a labdát.*

Érdekességként elmondta még, hogy mind több a Hágai Nemzetközi Bíróság munkája; e pillanatban hét-nyolc ügy fekszik a túlterhelt testület előtt.

—h., h.—

Emlékpark ötvenmillióért

A múlt helyébe a régmúlt?

A szoborparkot kerítéssel veszik körül. „Sztálin-barokk" kapuzatát timpanonnal, oszlopokkal díszítik majd. Két oldalán két fülkeszerű térben a Jászai Mari téri Marx–Engels, illetve a Dózsa György úti Lenin-szobor fogadja majd a látogatókat. Beljebb menve kis épülethez érnek a vendégek, ahol fotókiállításon tárják eléjük a parkban látható szobrok avatási ünnepségeit, természetesen a résztvevőkkel együtt, és esetleg bemutatják a bontásról készült képeket is.

Ilyen lesz — a tervek szerint szeptember közepére — az a *XXII. kerületi szoborpark, amelyet a főváros építtet a politikailag nem kívánatos, az elmúlt rendszert idéző szobrok, emlékművek elhelyezésére* — tudhattuk meg *Zsigmond Attilától*, a Budapest Galéria főigazgatójától, MDF-es országgyűlési képviselőtől a tegnap tartott sajtótájékoztatón. A park kialakítására, a szobrok, emlékművek elbontására, áthelyezésére *50 millió forint* áll rendelkezésre, ezt az összeget a Fővárosi Közgyűlés a saját költségvetéséből fedezi.

A szoborparkot *Eleőd Ákos* és *Vadász György* építészek tervei szerint alakítják ki. Külön pályázatok alapján készül a kerítés, valamint azok a betonposztamensek, amelyekre majd a szobrok, emlékművek kerülnek. A parkot teljes egészében *a főváros építi, most a kerítés készül.* Az építés befejezésére a főváros *szeptember 15-ét* szabta magának határidőül, de ezt senki sem kérheti rajta számon, hiszen a munka lezárásának, a szobrok áthelyezésének végleges határideje *december 31.* A Galéria biztos abban, hogy eddig az időpontig elkészülnek.

A lebontott szobrokat több helyre „könyörögték be" a park elkészültéig. De van közöttük, amelyekre igényt tartanak. Így például a budapesti két *Ságvári-szobor* közül az egyiket *a központi Városháza udvarán*, a másikat *az MSZP II. kerületi székházának udvarán* állítják fel. *Ho Si Minh* szobrát *a vietnami nagykövetség kérte*, a kertben kap helyet. Természetesen minden ilyen „kihelyezett" mű *a főváros tulajdonában marad.* Bár a már elbontott szobrok elhelyezése gondot jelent, azért fogtak bele, hogy éreztessék: komolyan veszik a közgyűlés döntését.

Tervezik azt is, hogy *azokat a szovjet hősi emlékműveket, amelyek alatt vagy közvetlen közelében szovjet katonasírok vannak, a rákoskeresztúri új köztemetőbe szállítják, s ott katonai temetőt alakítanak ki.* De erre még *nincs végleges döntés.* Ilyen a *Gellért téri*, a *rákoskerti*, a *rákoshegyi*, a *soroksári* és az *Emlékezések terén* álló emlékmű. Természetesen nemcsak az emlékműveket, hanem az exhumálás után a holttesteket is a temetőben helyezik el.

Csoknyay Edit

A XXII. kerületi szoborparkban felállítandó szobrok

1990—91-ben elbontott műtárgyak:

IV. ker. Hősök tere	Felszabadulási emlékmű
V. ker. Néphadsereg tér	Münnich-szobor
VI. ker. Oktogon	Munkásőr-demonstráció domborműve
VII. ker. Erzsébet krt.	Lenin-domborműves emléktábla
VIII. ker. Ludovica tér	Kun Béla-, Landler Jenő-, Szamuely Tibor-emlékmű
X. ker. Szt. László tér	Magyar—szovjet barátság emlékműve
XIII. ker. Gyöngyösi u.	Sallai—Fürst emlékmű
XIV. ker. Dózsa György u.	Lenin
XVI. ker. Hősök tere	Felszabadulási emlékmű
XIX. ker.	Chlepko Ede-mellszobor
XXI. ker.	Kun Béla-domborműves emléktábla és Kalamár József-mellszobor

1992-ben eddig elbontott emlékművek:

V. ker. Vigadó tér	Szovjet repülős emlékmű
Városház u.	Ságvári
VIII. ker. Ludovica tér	a '19-es ellenforradalmi lázadás mártírjainak emlékműve
XI. ker. Gellért-hegy	Felszabadulási emlékműről a katonaszobor, címer és domborművek
Hanoi park	Ho Si Minh

Az év végéig lebontandó szobrok:

I. ker. Vérmező	Kun Béla-emlékmű
Dísz tér	Felszabadulási emlékkő
II. ker. Budakeszi u. 5.	Ságvári-mellszobor
Pasaréti u. 195.	Tanácsköztársasági emlékmű
Hűvösvölgyi u.— Tárogató u.	A Budai Önkéntes Ezred emlékműve
Hűvösvölgy	Munkásmozgalmi emlékmű
IV. ker. Rezi Károly sétány	Rezi Károly-emlékmű
V. ker. Fővám tér	Dimitrov (Szófia ajándéka)
Néphadsereg tér	A spanyol polgárháborúban részt vett nemzetközi brigádok emlékműve
Jászai Mari tér	Marx—Engels
VI. ker. Eötvös u. 3.	A magyar kommunista ifjúsági mozgalom 50 éve emléktábla
VIII. ker. Köztársaság tér	Mártíremlékmű
	A néphatalom hőseinek emlékhelye
Nagyvárad tér	Asztalos János-domborműves emléktábla
IX. ker.	Hámán Kató, Kreuz Róbert, Turner Kálmán, KMP-nyomda, KMP ferencvárosi szervezet emléktáblái
X. ker. Kőbánya-Óhegy	Malinovszkij-mellszobor
	Szovjet—magyar barátsági emlékmű
XI. ker. Budaörsi út	Osztapenko kapitány Szakasits-szobor
XII. ker. Széchenyi-hegyi Rege park	Felszabadulási emlékmű
XIII. ker. Béke tér	Felszabadulási emlékmű
XIV. ker. Dózsa Gy. u.	Tanácsköztársasági emlékmű
Thököly u. 141.	Felszabadulási emlékmű
XVII. ker. Rákosliget	Felszabadulási emlékmű
XVIII. ker. Vörös Hadsereg u.	Steinmetz kapitány

A lista a Fővárosi Közgyűlés határozata alapján készült.

A vidéki önkormányzatok szerint megkezdődött valami

Az „örökösök" és a szovjet hagyaték

Kalocsa sokallja a KVSZ lakásárait — Dombóvár külföldiekkel tárgyal — Kiskunlacháza a talajszennyezéssel foglalkozik Székesfehérváron a laktanyából iskola lett

Kiszaggatott villanyvezetékek, sok ezer lelakott épület, lakatra zárt ajtók, hámló vakolat, rozsdás, roncsolt szerelék... A kivonult szovjet hadsereg után maradt „örökség". Most ott tartunk, hogy borítsunk fátylat kölcsönösen az egymással szembeni anyagi követelésekre. De a buldózerezés is sokba kerül. Az az egymilliárd, amelyet a kormány juttatott 20 településnek a rekultivációs munkák elkezdésére, a szakemberek szerint csepp a tengerben. A kiemelt városok közül néhányban az iránt érdeklődtünk a polgármesteri hivatalokban: mi a helyzet náluk a szovjet „hagyatékkal"?

Közel harmincan pályáztak a *kalocsai* objektum — repülőtér, lakások, ipari felvonulótér — *környezetszennyezésének felszámolására.* A nyertes cég már meg is kezdte a munkákat — tájékoztatott bennünket a város polgármestere, *Török Gusztáv.* Segítenek a helyi üzemek is. Augusztus végére megtörténik a teljes felvonulás, s december végére befejeződik a kritikus térség *nem biológiai megtisztítása.*

A kérdésre, hogy ez mit jelent, a polgármester kifejtette: kiszivárogtatóárkokat ásnak, ezeken keresztül kiszivattyúzzák a kerozinos vizet, kettéválasztják a két anyagot, majd a vizet tisztítás után visszajuttatják a földbe. Miután *e műveletet többször meg kell ismételni*, a munka három hónapig is eltarthat. Végül a szennyezett földet beoltják szénhidrogénbontó baktériumokkal.

Az *ötszáz lakás* sorsa egyelőre kérdéses. Az önkormányzat kapott három lakótömböt, amelyeket azonban csak *hatalmas költséggel tudnak újjáépíteni.* Ezeket a terv szerint szociális bérlakások címén használja majd fel. A többi lakást a *Kincstári Vagyonkezelő Szervezet árulja, a polgármester szerint azonban olyan drágán, hogy félő, nem lesz rá vevő.* Mindenesetre Kalocsának jól jönnének a lakások, ugyanis a városban *450-en* várnak otthonra.

— A *dombóvári* rakétabázis és volt szovjet laktanya tulajdonviszonyai még nem teljesen tisztázottak — tájékoztatta lapunkat *Szigethy István* alpolgármester. Ugyanis a fenti objektumok éppen Dombóvár és *Kaposszekcső* határán helyezkednek el. Mint az alpolgármestertől megtudtuk, jelenleg a két helység *közösen* dolgozik a laktanya további hasznosításán, és előrehaladott tárgyalásokat folytatnak *külföldi* befektetőkkel is. A legnagyobb környezeti kár a *Kapost* érte, mert az oroszok a magyar szabványnak nem megfelelő szennyvízcsatornát csináltak, illetve direkt beleengedték a Kaposba a szennyvizet, s a folyó teljesen tönkrement. Mostanra kezd regenerálódni, újraéled a nádas, a növényzet. Ennek ellenére *a becslések szerint legalább 50 millió forint kellene a helyrehozásra.*

Abban reménykednek, hogy a központi pénzből ők is pályázhatnak jövőre ilyen célra. Arra a kérdésre, vajon végül is milyen hasznot hozott Dombóvárnak a szovjet „hagyaték", az alpolgármester közölte: szennyvízhálózatot akarnak építeni, a laktanyához tartozó 110 lakásra Dombóvár *700 igénylője* közül elsősorban a fiatal házasok számíthatnak, első lakásként. Vitatott még, kié lesz az a további *200 lakás*, melyet a szovjetek saját technológiával építettek.

A laktanya területét máris hasznosítják: *a legkülönbözőbb cégek költöztek ide, köztük egy csavargyártó részleg, amely a Parlament kupolájára készít rézcsavarokat...*

Kiskunlacháza főépítésze, *Csaplár István* szerencsésnek mondja helyzetüket. A repülőtéren megtörtént a kárfelmérés, s a *Környezetgazdálkodási Intézet* által kiírt pályázattal *40 millió* forinthoz jutott a település. Nem tétlenkedtek: bár a munka első ütemét két hét múlva kezdik.

— Nálunk elsősorban a talaj *szénhidrogén-szennyezését* kell eltávolítani — mondja. A tisztításon kívül figyelőrendszert fognak kiépíteni, vagyis csőkutakat fúrnak a talajba, ez ad lehetőséget a mintavételre és az elemzésre.

A főépítész elmondta: Kiskunlacháza több szempontból is *hasznot húz majd a repülőtérből, annak ivóvízbázisa ugyanis ragyogó, s onnan fogják a községet táplálni.* Egy másik előny az lesz, hogy a repülőtér bevezető útja segítségével *kiváltják az 51-es főközlekedési út azon szakaszát, mely kettészeli a falut,* s végül a gázvezeték építése nyomán a lakosság terhei csökkennek. Mind a felsorolt repülőtéri építkezések, mind az egyéb repülőtéri tevékenységek — persze nem minden lacházaiból lesz pilóta, de kiszolgálószemélyzet is kell — *munkaalkalmat* teremtenek.

Székesfehérvárott tavaly elkezdődtek a helikopter-leszállópálya földjének tisztítási munkálatai, az idén azonban *leálltak*, tájékoztatott bennünket *Balsay István* polgármester, aki bízik benne, hogy a munka folytatása *nem arra vár, aki megveszi a területet.* Érdeklődő ugyanis akad bőven. Elkészítették a térség rendezési tervét, s a Kincstári Vagyonkezelő Szervezettel együtt *keresik a vevőket.* A *Philips* cég már megkezdte egy 1200 dolgozót foglalkoztató üzem építését, egy *amerikai üzletember* pedig a volt szovjet autójavító bázist vette meg. Az autópálya és a Sárbogárdi út csatlakozásánál egy százhúsz szobás *szálloda* épül.

A városban található volt szovjet lakások közül *négyszázat felújítottak, eladták és társasházakká alakítják őket.* A fennmaradó 120 lakást alacsony vételárral tulajdonba fogják adni. A volt laktanyák egy ideje merőben új funkciót töltenek be. *24 tantermes iskola, a munkanélküliségre tekintettel regionális átképző központ lett belőlük,* továbbá kezdő vállalkozók részére *inkubátorház* létesült. A volt szovjet kórház ma a *Szent György Kórház* részét képezi. Átvett a város épületeket két főiskolája számára, ezek felújítása hamarosan elkezdődik. A volt lovassági laktanyában pedig egy *svéd* befektető marketing tevékenységet kíván folytatni.

(horváth—szabó—török)

A Jogvédő Liga az áremelések ellen

A Jogvédő Liga csatlakozik a Társadalmi Kamara felhívásához, és támogatja az energiaárak emelése elleni fellépést. Véleménye szerint a lakáshitelkamatok, az alapvető élelmiszerek drágulása után az energiahordozók és most a gyógyszerek árainak növekedése *családok teljes ellehetetlenüléséhez vezet.*

A terhek valóságos ismeretének reményében a liga az állampolgárok szociális helyzetét feltáró munkacsoportot szervez, és felkéri az érintett szervezeteket, hogy szakértőiket küldjék el egy közös szakértői bizottságba. A bizottság dolgozzon ki ajánlásokat a kormány számára a legsürgetőbb feladatok megoldására. A Jogvédő Liga halaszthatatlannak tartja egy *széles körű társadalmi vitán egyeztetett* szociálisnépjóléti törvény elfogadását. Azonnali intézkedést sürget továbbá az indokolatlanul magas *lakáshitel-törlesztő részlet* eredeti mértékének visszaállítására.

A Jogvédő Liga szerint az állampolgárok a pénzintézetek elleni perek sokaságával igazolták a büntetőkamatról rendelkező törvény tarthatatlanságát, és tiltakozó aláírásukkal követelik eltörlését.

(n. a.)

Bezárják a kórtermeket?

Szigorú intézkedések várhatók

A fővárosi kórházak ez évi működtetésére előirányzott pénz várhatóan már szeptemberre elfogy. *Szolnoki Andrea*, a Fővárosi Közgyűlés egészségügyi bizottságának elnöke az MTI-nek elmondta, hogy a városházi vezetők bevonásával jövő héten rendkívüli bizottsági ülésen tekintik át a kialakult válsághelyzetet.

Több kórházba már ki sem mennek dolgozni a kórházi eszközöket, műszereket javító szervizek, mivel az intézmények nem tudnak fizetni. Várhatóan szigorú intézkedésekre lesz szükség, így nem kizárt az sem, hogy egyes kórházi osztályokat, részlegeket *be is kell majd zárni.* A helyzetet egyébként Szolnoki Andrea szerint az is súlyosbította, hogy nem sikerült megegyezésre jutniuk a társadalombiztosítással, s emiatt például nincs pénz a Szent János Kórház vesekőzúzó berendezésének megjavítására sem.

Rabárra vár a szalámigyár

A szegedi húskombinát, új nevén Pick Szeged Szalámigyár és Húsüzem Rt. vezérigazgatója, *Bihari Vilmos* tegnap arról tájékoztatta Szegeden az újságírókat, hogy június 30-ai visszamenőleges hatállyal átalakult a gyár. *Az igazgatótanács elnöke a volt pénzügyminiszter, Rabár Ferenc tanszékvezető egyetemi tanár lett.* Jelenleg mintegy 2 ezer dolgozója van a gyárnak, őket a részvények 10 százaléka illeti meg. A külföldi befektetők nem szakmai cégek, hanem pénzintézetek, biztosítók részére a részvények 30—40 százalékát ajánlják fel. A részvényeket a hazai és a külföldi tőzsdén is bevezetik, a budapesti értéktőzsdén *Pick-részvényeket* október 5. és 9. között lehet jegyeztetni.

KERESSEN PÉNZT OTTHONÁBAN!
Amerikai társaság keres egyéni szerződőket üveggyöngy-fülbevalók összeállításához.
Heti kereset elérheti a 280 dollárt.
Küldjön megcímzett borítékot, s ha lehetséges, nemzetközi válaszdíjszelvényt.
Cím: San Francisco, Jewelry C. S. 8014–HD San Rafael CA 94 912 USA.

ű esszék alkotója a
ltőként van jelen.
ppoly létfontosságú
mint a lélegzetvé-
tja kapcsolatát a vi-
ltozik a világban a
gyanúgy változik
ersalakzata is. Köl-
: él, lélegzik a hu-
sodik felének euró-

gész költészetének
k fel-feltörő ihletőugat" hagyománya,
ménye és gyakorla-
lőben ez a hagyo-
van nála, ismét el-

hatott a legnyugatosabb hagyomány és a legmodernebb versgyakorlat. Somlyó György mostani versei is nagyrészt szonettek.

Csakhogy a posztmodern kötöttség éppen a sokféleség, a dialogikus versbeszéd kerete, a labirintus szerkesztett megjelenési formája. Somlyó azonban ezúttal nem dialógust szerkeszt, nem száll vitába önmagával, hanem monológban mondja átkait egy méltatlan szerelem múltával. Nem a szerelem mikéntjének, létformájának rejtekezésből felbukkanó tényeit felelteti meg egymásnak, hanem attitűdjében is visszamegy a nyugatos tematikához, mintha az elátkozott költő szólalna meg általa a modern világban. A csalódás, az értéktévesztés elégikus elbeszédét kezdett. Ha nem is szonetteket, majdnem azokat ír. Négyszer háromsoros egységeiben megelevenedik egy másik világ. Ami nincs a tények napfényében. A tények és a tárgyak most is ott vannak, csak éppen áthangolva: lámpafényben, estéli városképben. És mindenképp egy nosztalgiára vágyó megfigyelő önsajnáló leírásában.

Milyen egy szerelem történelmi éles helyzetben, egy magyar és egy nem magyar páros viszonylatában? Amikor minden bizonytalan, amikor az egész környezet omlik, lehet-e akkor két ember egymásratekintésében az örökkétartót, a változtathatatlant keresni, lehet-e remélni? Erről szól a mese: mert ami itt, ezekben a versekben történik, az a mese létformázáltal, hogy primer érzelmeket szólaltatnak meg, a dalnok költő magatartását próbálják beleültetni a jelenkor sivárrá vált érzelmi világába. Olyan versbeszédet alkalmaznak, amelyik minden versolvasó számára érvényes beszéddé válhat: egy mai ember magánkonfliktusai idején előveheti a verseket, olvasgathatja okulásul, vígasztalásul, segítségül, sőt élvezettel. Olyan két kötetet kaptak ezáltal az olvasók, amelyek a költészet hagyományos szerepkörét alkalmasak megújítani. Egy mai ember is átélheti a versben elbeszélt történetet, avagy a benne megfogalmazódó férfiúi öntudatot, illetőleg asszonyi vágyakozást az állandóságra.

• **Kabdebó Lóránt**

pont

t:
ultációs Iroda,
1. 4. I/1.

MH 7949

itos kerítéssel,

ikárcsak

itlan

EK

, vagy
el

MH 7949

Építészet és társadalom

A Mesteriskola nem iroda, hanem műhely

Mit kell tenni, hogy a nemzetközivé vált piac nyomásában az építész szakma ne elsorvadjon, hanem az új környezetben magára találva, a megváltozott munkakörülményeket önmaga fejlődésére, egy érettebb viszonyokat megteremtő élet kialakítására fordíthassa? Mit kell tenni, hogy a magyar építészet minőségét a szétforgácsolódás, a rivalizálás, a vállalkozási kényszer ne veszélyeztesse? Hogyan kell megőrizni azt, ami alkalmas és jó? Mit kell védeni, elvetni vagy újraformálni?

Ezekre a kérdésekre kereste a választ a Magyar Építészek Kamarájának és Szövetségének ez évi közgyűlése is. Roth János építésztől elsőként azt kérdeztem, mi a különbség a szakmában ismertebb szövetség és a most nyilvánosság elé lépett kamara között?

— A kamara a szövetséggel szemben közjogi testület kíván lenni. Az ítélkezésnek objektívnek és jogilag megalapozottnak kell lennie.

— *Tehát ez a kamara most alakul?*

— Egy éve már megválasztották a tisztviselőket, létrehozták a munkabizottságokat, megalkották az alapszabályzatot. Az idei közgyűlés dönt, elfogadja-e vagy sem. Nem kizárt, hogy ugyanaz az építész a kamarának és a szövetségnek egyaránt tagja lesz. Ebben a közjogi szervezetben lehet versenyszabályzatról, piacfelügyeletről, tervpályázati szabályzatról beszélni.

— *A laikusok számára nem olyan egyértelmű, hogy július elseje az Építészeti Világnap volt. Miért nem kapott ez olyan rangot, mint például a zenei vagy a színházi világnap?*

— Magunk sem tudjuk — válaszol Böhönyey János építész, egyetemi tanár. — Az építészet sajátos kétarcúságával — alkotóművészet, másrészt technikai tudomány — társadalmi igényeket, társadalmi helyzetet tükröz.

— *Milyen gondokkal küzd ma az építészet?*

— Nem megoldott a városi közlekedés, a belvárosi rehabilitáció. A világ lakosainak kétharmadának egyáltalán nincs lakása. Ez Dél problémája. A fejlett északi nagyvárosoké pedig az elszmogosodás. Növekszik Észak és Dél ellentéte.

— *Magyarország építészete hol áll a világ ranglistáján?*

— Nem áll rosszabb helyen, mint a világ technikailag fejlett országaié. A nemzetközi szövetség három évente megrendezett közgyűlésén díjakat oszt. Magyarország kétszer is nyert. Egyszer a legjobb épülettervezés, másodszor a legjobb regionális terv díját.

Az Építészeti Világnapon mutatkoztak be a végzős mesteriskolások is. A szövetség által fenntartott mesteriskolába építészdiplomával, hároméves szakmai gyakorlattal és egy tervpályázattal lehet jelentkezni. Kétéves továbbképzés alatt a fiataloknak módjuk van közösen terveket csinálni, értékelni, beszélgetni. Tanulmányutakra járnak, zene-, film-, ipar- és képzőművészeti előadásokat hallgatnak. A mestereket a legjobb építészek közül válogatták. Egy végzős mesteriskolás, Váncza László így vall az ott töltött két évről:

— Sokfajta szemléletet, ízlésvilágot ismertünk meg. Gondosan ügyeltünk arra, hogy minden pályázatot más-más mesterrel csináljunk.

— *Ezek fiktív pályázatok?*

— Nem. Élőek, aminek az az eredménye, hogy az első helyezettet vagy bevonják a tervezésbe, vagy felkérik, hogy tervezze meg.

A Mesteriskolát elvégezni erkölcsi státuszt jelent. Vezető tervező lesz, ha valaki végigcsinálja, de talán az sem mellékes, hogy aki itt végez, azt jobban megismeri a szakma.

Vadász György mestert arról faggattam, milyen volt ezekkel a hallgatókkal együtt dolgozni.

— Nem is velük dolgozni, hanem velük élni. Velük röhögni, komolyan munkálkodni, enni, inni, fénylő szemeiket nézni, bennük és általuk fényessé válni. Nem lírizálok. Nagyon remélem, és hiszem, hogy talán tudok annyit adni nekik, mint amennyi kapok tőlük. Kapom a mindenen való felemelkedést, a mindig újrateremtődést, a lendületüket, az idétlenül drága és minden rosszat elfelejtető humorukat. A Mesteriskola nem iroda, nem hivatal, hanem valóban műhely. Ahol a műhelyfőnök megmondja ugyan, hogy mit kell csinálni, de közben azoknak jobb dolgok jutnak eszükbe. Szendrői Jenőnek köszönhetően — aki megteremtője és folytatója ennek a szervezetnek — az iskola olyanná vált, ahol a tanár annyit kap növendékeitől, mint amennyit ő ad nekik. Ez egy gyönyörűséges dolog. Kell hozzá adókészülék, vevőkészülék, szeretet és szellem.

• **Balla Emőke**

VADÁSZ György építész

M. Honlap 1992. július 13

A Szepességtől Szalontáig

Egy kisiparoscsalád „regénye”

A magyar televízióban évek óta fut a *Dallas* című amerikai filmsorozat és a *Szomszédok* című, Budapesten játszódó magyar „teleregény”. Ezeket nézzük, és közben eszünkbe jut: vajon mikor születik már olyan családtörténet, amelyben a magyar vidék kétkezi dolgozóinak XIX. és XX. századi nemzedékei szólalnak meg, az ő életük örömei és gondjai, regényes változásai tárulnak föl élvezetes, izgalmas feldolgozásban?

Nem vártunk hiába. Ilyen „kispolgári” könyv a Nagyszalontán élő *Dánielisz* Endre műve A *Szepességtől Szalontáig*, amely a nagyváradi *Literátor Könyvkiadó* gondozásában jelent meg. Nem száraz családtörténet, hanem igazi író rendkívül érdekes, olvasmányos műve. Számomra olyan élményt nyújtott, mint jó húsz évvel ezelőtt *Sütő* András *Anyám könnyű álmot ígér* című családi krónikája.

Dánielisz Endre apai ősei a Szepességből, a Tátra aljából költöztek a XVIII. század második felében a napfényes alföldi vidékre. A családban a fésűsmesterség öröklődött apáról fiúra egészen a legutóbbi időkig. Az 1925-ben született szerző is előbb fésűssegéd volt az apja mellett, azután lett tanító, majd tanár. Így belülről tudja ábrázolni ennek a Nagyszalontán, *Arany* János szülővárosában kiteljesedett soknemzedékű kisiparoscsaládnak az élményvilágát, e nagy család életének változásait az idők folyamán, szinte két évszázadot felölelve.

Mély líraisággal és drámaisággal megírt „családregény” ez, igaz történet, amely a családi dokumentumokon és élőszóbeli hagyományon alapul. Szociográfiának csak azért nem nevezem, mert az egész művet a szépirodalomra jellemző bensőségesség hatja át, párosulva az Arany Jánosra emlékeztető nyelvi gazdasággal.

A szerző a fésűsmesterség titkaiba meglehetősen korán, már öt-hat évesként beletekinthetett. Édesapja először csak a piaci segítésbe vonta be őt, hiszen fésűs gyártmányaikkal rendszeresen járták a piacokat és vásárokat. *„Szemem sugara még alig ért fel az elárusító sátor asztallapjáig, kisiparos édesapám már munkába állította a szalontai piacokon. Elkeltem mellette, mint portékára ügyelő segítség, máskor mint vízért vagy a lacikonyhába ételért szalasztott inaspótlék. Nemsokára a környékbeli nagyvásárokra is magával vitt. Csillagos éjszakán, hűvös hajnalon órákon át rázott a kocsi, míg a távoli nagyközségbe érkeztünk.”* – írja a könyv előszavában.

Szüleinek fontos nevelési elve volt, hogy *„a gyermek becsülje meg a szegénységből telő keveset, és még zsenge fővel részese legyen a család gondjainak”*.

Dánielisz Endre széles társadalomrajzot is ad a nagyszalontai magyar és a szomszédos román világról. Nagyon tanulságos például annak a felidézése, hogyan élte át az ottani nép az 1919-es, az 1940-es és az 1944-es hatalomváltozást, hogyan hatottak az emberek életviszonyaira az országhatár akkori változásai.

A kötetet tizenhat oldalnyi fénykép illusztrálja.

(Dánielisz Endre: A Szepességtől Szalontáig. Nagyvárad, Literátor Könyvkiadó, 1994.)

Pásztor Emil

Vadász György és Kiss Sándor műve

A megszabadulás harmadik évfordulóján

Függetlenségi emlékművet lepleztek le Budapesten

Három éve, amikor az utolsó szovjet katona elhagyta Magyarországot, döntött úgy Budapesten a tizenegyedik kerület képviselőtestülete, hogy a Bocskai út és a Karolina út határolta parkban emlékművet emeltet.

A *Vereckei* János vezette alapítványi kuratórium pályázatot írt ki, amelyre harminckilenc pályamű érkezett. A legjobbnak ítélt elképzelés egy szökőkút közepén elhelyezett, üvegből megépített vízsugár tetejéről elrepülő aranymadarat ábrázolt. *Vadász* György építész és *Kiss* Sándor szobrászművész közös terve nyerte el a zsűri tetszését. A csütörtökön ünnepélyesen felavatott *függetlenségi emlékmű* tizenötmillió forintba került. Az összeg kétharmad részét az önkormányzat adta, a többi alapítványi felajánlásokból származott.

A szoboravatáson a kerület országgyűlési képviselője, *Csapody* Miklós, valamint *Regéczy-Nagy* László (a köztársasági elnök megbízottjaként) és a kerület önkormányzati képviselői vettek részt. *Bánhegyi* Emil polgármester és *Tajti* Ferenc az *'56-os Szövetség* képviselője mondott köszöntő beszédet.

(r. t.)

Szerb Antal és a CIA-adatbázis

A jövő ismeretterjesztése a Kossuth Kiadónál

A számítógépes adattárolás legmodernebb eszköze, a *CD-ROM multimédia* rendszer *Kossuth Könyvkiadó* által forgalmazott oktató és ismeretterjesztő programjait mutatta be a sajtó képviselőinek *Kocsis* András Sándor, vezérigazgató csütörtök délelőtt. A hanghordozóként már széles körben alkalmazott CD lemezek – mint megtudhattuk – egyre nagyobb szerephez jutnak a számítástechnikában, és – a növekvő hazai érdeklődéshez igazodva – a kiadó Magyarországon egyedülállóan megkezdte a külföldön már népszerű software-ek megjelentetését.

A kettő és tizenötezer forint közötti áron forgalmazott információhordozók lexikonok, tankönyvek írott és képes anyaga mellett hang és mozgókép segítségével igazítanak el a természettudományok, a történelem, vagy akár a kertészkedés tudnivalói között.

Külföldi piacokon már slágernek számít a Kossuth Kiadó által importált *CIA világ-adattár*, amely az amerikai hírszerzés dokumentumainak tükrében mutatja be a Föld országait. Az idegen (német, vagy angol) nyelvű kiadványok mellett két hazai készítésű program is hamarosan az érdeklődők kezébe kerülhet. A *Politika for Windows* hazánk újkori történelmében igazít el, míg a másik magyar program *Szerb* Antal marslakók számára készült útikalauza segítségével mutatja be fővárosunkat.

A *Magyar Nemzet* kérdésére válaszolva a vezérigazgató elmondta, hogy a kiadónak nincsenek pontos adatai a magyar felhasználói kör nagyságáról, azonban figyelve a külföldi tendenciát, a CD-ROM multimédia rendszer gyors sikerére számít, elsősorban az oktatási intézmények körében, ugyanis a tapasztalat azt mutatja, a rendszer felhasználásával harminc-negyven százalékkal javul az okatatás hatékonysága. *„A porosz »elmondom, és elfelejted« típusú tanítással szemben a »vonjál bele, és megértem« módszer, vagyis a CD-ROM multimédia programjai egyszerűbbé teszik a különböző anyagok megértését és megjegyzését.”* – mondta Kocsis András Sándor.

A sajtótájékoztatón bemutattak három frissen megjelent könyvet is: a gyermekek számára készült *Animals showing off* című természetrajzi albumot, valamint *A világ titkos szegletei* és *Az építészet csodái* című ismeretterjesztő műveket.

(szelényi)

Nem osztották ki az első díjat a moszkvai Csajkovszkij-versenyen

Csütörtökön Moszkvában a szóló- énekesek döntőjével ér véget a *10. Nemzetközi Csajkovszkij Zenei Verseny*. Az idei *Nemzetközi Csajkovszkij Zenei Versenyen* – húsznál több országból – 284-en vettek részt. A döntők színhelye a moszkvai *Állami Konzervatórium* nagy hangversenyterme volt. Szerdán a szigorú zsűri valósággal sokkolta a közönséget, amikor bejelentette, hogy nem ítéli oda az első díjat a zongora-, a hegedű- és a csellóverseny egyikében sem. Az indoklás szerint a versenyzők teljesítménye elmaradt az 5 000 dollárral jutalmazható első díjak színvonalbeli követelményétől.

A világ legrangosabb zenei versenyeinek egyikét, a *Nemzetközi Csajkovszkij Zenei Versenyt* 1958 óta négyévenként rendezik meg Moszkvában. Az már korábban is előfordult – legutóbb 1982-ben –, hogy nem ítéltek oda első díjat a versenyen (egyszer a hegedű, egyszer pedig a zongora kategóriában), arra azonban még nem volt példa, hogy ugyanabban az évben több kategóriában is megtagadták volna az első díj kiosztását. A zongora kategóriában a második díjat a huszonkét éves Nyikoláj *Luganszkij* (Oroszország), a harmadik díjat pedig megosztva a huszonhat éves, ugyancsak orosz Vagyim *Rudenko* és a huszonkilenc éves dél-koreai Pajk Hae *Szun* kapta. A negyedik díjon a huszonöt éves kínai *Hszu* Zsong és a tizenhét éves orosz Alexander *Gindin* osztozott. Ötödik a huszonhat éves orosz Alexander *Starkman* lett. A hatodik díjat nem osztották ki. A hegedű kategóriában megosztva ítélték oda a második és harmadik díjat is. Az előbbin a tizenhét éves amerikai Jennifer *Koh* és a huszonegy éves orosz Anasztázia *Csebotareva* osztozott, míg az utóbbi nyertese a huszonhét éves olasz Marco *Rizzi* és a húszéves orosz *Murzsa* lett. A legrosszabbul a csellisták jártak – nem ítélte oda a zsüri az első, a második, a harmadik és az ötödik díjakat. A negyedik díj nyertese a huszonnégy éves amerikai Elleen *Moon*, a hatodiké pedig a huszonegy éves holland Quirine *Viersen* lett. A vonóshangszer-készítők versenyében az első díjakat a következők nyerték el: hegedű – Fabrizio *Portanti* (Olaszország), brácsa – Hildegarde *Dodel* (Németország), cselló – *Takitoci* Hacimoto (Japán). – tudatja az *MTI*.

Turistaszálló és kemping a művelődési házban

A kultúra és a kulturális intézmények anyagi támogatása gyakran háttérbe szorul, ha egy ország gazdasági nehézségekkel küzd. Magyarországon nagy hagyományai vannak a kultúra maradékelvű támogatásának, így nem csoda, amikor egy művelődési ház anyagi nehézségekkel küzd. Több lehetőség kínálkozik ilyenkor az intézmény vezetőinek: vagy további központi támogatásra várnak és panaszkodnak, hogy nem jut elég pénz a kultúrára, vagy saját lábra állva, önerőből próbálnak megoldást találni. Ez utóbbi utat választotta a budaőrsi *Jókai Mór Művelődési Központ* igazgatója, *Csathó* István, amikor tavaly úgy döntött, hogy az intézmény úgynevezett holtszezonjában, nyáron az épületet, és annak kertjét turistaszállóként illetve campingként üzemeltetik. Idén is meghirdetik szolgáltatásaikat, amelyeket elsősorban áraikkal szeretnének vonzóvá tenni a kispénzű turistáknak. *„Mindezt a kulturális rendezvényeink és intézményeink finanszírozása és üzemeltetése érdekében, valamint kisvárosunk – Budaörs – kulturális hírnevéért tesszük a Jókai Napok, a Jókai szüreti bál és a sváb passiójátékok feleleventésével együtt.”* –mondta Csathó István a művelődési központ igazgatója.

(r. t.)

M. Nemzet 1994. július 1.

kesíteni kedvenceit. „Ez nálunk hagyomány. Valahányszor csapatunk gólt lő, mi, szurkolók tűzijátékkal fejezzük ki örömünket" – mondta védekezésül a piromán hellén, aki mindössze arról feledkezett meg, hogy a görögök a vébé alatt még egyetlenegyszer sem találtak a hálóba.

A 75 ESZTENDŐS Ahmed Lachgar azért érkezett Marokkóból az Egyesült Államokba, hogy megleshesse bálványként tisztelt kedvenceit, Abdellah Blinda csapatát. Fiával, Abduval óvatosan átszökkent az edzőtábor kerítésén, amikor is – balszerencséjükre – a biztonsági szolgálat éber alkalmazottai megneszelték a dolgot, elkapták, egyúttal kiutasították a betolakodókat. Blinda szövetségi kapitány szigorúan megtiltotta ugyanis, hogy a csapat edzéseit civilek látogassák.

LEJÁR A SZERZŐDÉSE a vébé befejeztével a szaúdiak argentin szövetségi kapitányának, Jorge Solarinak. Az 52 esztendős egykori válogatott csatár eddig nem kapott ajánlatot edzői munkára. Így aztán Solari, aki az argentin válogatott egyik erősségének, Fernando Redondónak az apósa, visszatér Buenos Airesbe, hogy kipihenje a vébé fáradalmait.

BOLÍVIA EGYÜTTESE az utolsó helyen végzett a C csoportban. A dél-amerikai együttes mindössze egy pontot szerzett, így búcsúzni kényszerült a további küzdelmektől. Sok bolíviai – köztük szakvezetők, szurkolók, újságírók és politikusok – azonban a játékvezetőket teszik felelőssé válogatottjuk kieséséért. A bolíviai atlétikai szövetség elnöke, Francisco Padilla például tiltakozásképpen éhségsztrájkot kezdett. „A FIFA egy maffia, amely szándékosan kiejtett minket! – mondta Padilla, aki Santa Cruz belvárosában kezdte meg tiltakozó akcióját. – Játékosainknak a bírók a FIFA utasítására adtak sárga és piros lapokat!" Padilla több ezer aláírásra számít, amelyet Joao Havelangenak, a FIFA elnökének szeretne elküldeni egy tiltakozó levél kíséretében.

A múlt kedden lőtt gólja pályafutása utolsó világbajnoki találata volt

(MTI külföldi képszolgálat)

ben doppingolt?

– Elképzelhető, hiszen az Ephedrin hatására a mérkőzés hajrájában *nő a játékos légúti kapacitása s csökken a fáradékonysága*, tehát jobban tud a passzokra, a góllövésre összpontosítani. Megjegyzem, az Ephedrin még az anabolikákat megelőző időkből származó, úgynevezett *elsődleges, klasszikus doppingszer*.

– A német Joseph Keul professzor tagadja az Ephedrin doppingszerepét, és a Calgaryban rendezett téli olimpiával példálódzik, ahol számos amerikai sportoló tesztje bizonyult Ephedrin-pozitívnak.

használhattak orrspayt, ekként szervezetükben az Ephedrin csak *nyomokban* volt jelen. Ám a szer szedése összességében mégiscsak *vétség*.

– Az amerikai világbajnokság összecsapásainak többségét kánikulai melegben vívják. Ilyen időjárási körülmények között miféle doppingolásnak lehet haszna?

– Semmiképp sem az izomtömeget növelő hormonokat alkalmazzák, sokkal inkább a meleg és a párásság okozta fáradtságot ellensúlyozó, a szí-

– Ön szerint normális dolog negyven-, sőt esetenként ötvenfokos melegben futballozni?

– Az *Egyenlítő* táján élőknek bizonyára nem szokatlan ez az időjárás, a *mérsékelt égövből* érkezettek azonban nyilvánvalóan *szenvednek* a kánikulában. Nem véletlenül panaszkodtak a hőségre a *német* futballisták rögvest az első találkozójuk után. Meglehet, a tűző napsütés végül a világbajnoki cím sorsát is eldöntheti…

– A hírügynökségek jelentései szerint utoljára 1978-ban

készíteni – alkalmazkodva például a versenyző egyéni adottságaihoz, a táplálkozásához, az időjárási körülményekhez –, mert a doppingszer a hatás elmúltával *csakis ront a sportoló állapotán…* Szerintem a futballban korántsem olyan elterjedtek a tiltott szerek, mint amennyire a játék népszerű és üzletnek is nagyszerű szerte a világon.

– A magyar futballban akadt-e már pozitív eredményt hozó doppingvizsgálat?

– Ez idáig nem.

S. Tóth János

lágbajnokságok történetében mostanáig két pozitív eredménnyel zárult eseményt jegyeztek fel.

1974: Ernst-Jean *Joseph* haiti futballista szedett ajzószert a németországi vébé csoportküzdelmei során. Csapata kiesett, semmilyen szankcióval nem sújtották a sportolót.

1978: Jimmy *Johnstone*, a skót válogatott csatára bukott meg a doppingpróbán. A játékost a FIFA kizárta az argentínai küzdelemsorozat további szakaszából.

Négy évvel ezelőtt, az

rom játékoson), de a vizsgálatok nem mutattak ki vétséget.

Az Egyesült Államokban zajló vébé előzetes doppingkontroll-tervezete szerint az 52 találkozón csapatonként 2 vizeletvizsgálatot végeznek, vagyis az egész torna alatt összesen 208 próbát tartanak. A *Maradona-ügy* a 24. meccsen, a szombat éjszakai Argentína–Nigéria (2-1) összecsapás után robbant ki. A helyszíni vizsgálat pozitív eredményét azóta már a FIFA Los Angeles-i laboratóriumának B-próbája is megerősítette.

Visszhang

Mindenki asztmás?

Guido *Tognoni*, a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség szóvivője:

– Maradona számára ez mindenekelőtt *emberi tragédia*. A FIFA szabályzatában egyébként, bármilyen különös, *nincs előírás* a doppingvétségen ért játékos büntetésére.

Wolfgang *Overath*, az 1974-es világbajnok német futballcsapat tagja:

– Az Ephedrint és hatását nem ismerem. Ha doppingnak minősül, s Maradona tudott róla, akkor ez *óriási botrány*. Különösen azért, mert az argentinnek nem ez az első ilyen esete. Sajnos az efféle ügyek nagyban *ártanak* a profi labdarúgásnak.

Jupp *Heynckes*, az Eintracht Frankfurt edzője:

– Ha valóban doppingolt, a FIFA-nak keményen *fel kell lépnie*. Értelmetlennek és tragikusnak találom a dolgot, hiszen az argentin csapat és Maradona is nagyon jól játszott eddig. Maradona egyébként számomra Pelénél is nagyobb játékos. Fiatalok ezreinek volt *példaképe*, ezért is nagy kár az ilyen esetért.

Eglis *Giovanelli*, argentin futballkommentátor:

– Hónapokkal ezelőtt megmondtam, hogy szövetségünk *rosszul döntött*, amikor két olyan játékosnak szavazott bizalmat, aki már *megégette* magát drogügyben… A kokain nemcsak Maradonát, de Claudio *Cinaggiát* is elérte, emlékezhetünk rá, csaknem egy évet volt távol a stadionoktól a kábítószervétség miatt. Nem hiányzott ez nekünk!

Dr. *László* Imre, a Magyar Súlyemelő Szövetség elnöke (civilben orvos):

– A megfázásra szedett Ephedrin tartalmú gyógyszer számomra azt a helyzetet idézi, amikor évekkel ezelőtt az úszósportban úgy tűnt, *mindenki asztmás* – annyian hozták fel magyarázatul, hogy miért szedik az (egyébként asztma gyógyítására *is* alkalmas) készítményt. Úgy gondolom, Maradona azért nyúlt Ephedrinhez, hogy *harci kedvét növelje*, ezzel adott megfelelő lendületet magának. A sikerektől jóllakott sportolónak ilyen *segítségre volt szüksége*, hogy legyen motivációja…

FIFA-döntés

Felfüggesztett játékjog

Hatalmas érdeklődés kísérte a *FIFA* Maradona-ügyben tartott sajtótájékoztatóját, amelyen Joseph *Blatter* főtitkár és a vb szervezőbizottságának elnöke, a mexikói Guillermo *Canedo* együtt ismertették a FIFA közleményét, melynek lényege:

1. Az argentin–nigériai meccs után a Diego Maradonánál elvégzett vizsgálat mindkét esetben *pozitív eredményt* hozott, az ellenőrzéseknél a stimulánsnak számító *Ephedrin* nyomára bukkantak, azaz az argentin játékos *megszegte a doppingelőírásokat*.

2. A FIFA helyi idő szerint csütörtök reggel kapta meg a hivatalos értesítést az argentin szövetségtől, miszerint a dél-amerikai testület *kizárta* a vébéküldöttségből Maradonát.

3. A FIFA illetékes fegyelmi bizottsága a világbajnokság után dönt a doppingolás következményeiről, addig is *felfüggeszti* Maradona játékjogát.

4. Az incidensnek nincsen kihatása az Argentína–Nigéria találkozó végeredményére (2-1), az argentin válogatott tehát *nem* néz szankciók elé.

Blatter emlékeztetett: a skót *Johnstone* 1978-as doppingesetével kapcsolatban is hasonló határozatot hozott a FIFA.

Külföldi kitekintő

Amerika alig figyel a Maradona-ügyre

(Washingtoni tudósítónktól)

A legfrissebb doppingügy, amely Argentínától Európáig nagy érdeklődést kelt a focirajongók körében, az Egyesült Államokat *nem rázta meg*. De ez egyelőre így is van rendjén, hiszen itt *Maradona* neve nem sokat mond, a labdarúgást még mindig *Pelé* képviseli Amerikában. A reggeli lapok közül a vébével kiemelten foglalkozó *The Washington Times* egyhasábos *kis hírben* számolt be a pozitív vizeletleletről. A *The Washington Post* valamivel hosszabban, sportrovatának első oldalán, a tényeket ismertetve tudósított, megjegyezve azt is, hogy a második vizsgálati eredmény még nem ismert. S elmagyarázza az olvasónak, hogy *véletlenszerűen* választanak ki csapatonként két-két játékost a tesztre.

Az argentin válogatott vezetői szerint Maradona *Nastisolt*, hazájában *korlátozás nélkül kapható*, megfázás elleni tablettát szedett. A szakértők viszont jelezték, hogy nagy mennyiségben ez a gyógyszer elrejtheti más szerek jelenlétét, vagyis nem elképzelhetetlen, hogy az argentin sztár *kábítószer szedését kívánta leplezni*, s nem ajzószerként használta a Nastisolt. A FIFA-nak meg kell vizsgálnia, mennyiben felelős Maradona, s mennyiben a tizenegy vezetősége.

Az argentin csatár ügye azonban háttérben maradt nemcsak szerdán este, hanem csütörtökön reggel is, még a CNN is csak épphogy *említést* tett róla. A tévéhíradók egyébként is csupán egy-két gól felvillantásával számolnak be az eseményekről, s miután az amerikaiak ezekben a napokban nem játszanak, az érdeklődés az amerikai teniszezők wimbledoni sikere, *Navratilova feltámadása* felé fordult, miközben a *Simspon-bűnügy* újabb és újabb jogi fordulatai arra kényszerítik a televíziókat, hogy adásukat megszakítva közvetítsék a bírósági eljárás fejleményeit. A hajdani futballista, milliók kedvence ma is népszerű, hiába vádolják kettős gyilkossággal, volt felesége, s annak barátja megölésével.

Az igazi amerikai sztárt testesíti meg O. J. Simspon, aki ellen *nincsenek közvetlen bizonyítékok*. Nem találták meg a gyilkos kést, nem jelentkeztek szemtanúk, s most alighanem a laboratóriumok szenzációs tudományos csatája kezdődik tesztekkel, haj- és vérminták azonosításával. Simpson nem vallotta magát bűnösnek, s ragaszkodik ahhoz, hogy a gyilkosság idején ő már Chicagóba indult. *Az alibi ingatag*, mert állítólag valaki látta az autójában nem messze a gyilkosság helyszínétől nem sokkal, a tett állítólagos elkövetése után. Csütörtökön a vád kívánta elővezetni a bizonyítékokat, a védelem pedig felkészült azok megkérdőjelezésére. Az előzetes bírósági prcedúrának az a tétje, hogy egyáltalán legyen-e tárgyalás, van-e kellő bizonyíték az ügyész kezében. Ezt élőben adták a tévék, s az amerikaiakat eközben kevéssé érdekelte az, hogy pályára léphet-e még egyáltalán Maradona.

S egy hír minden idők talán legjobb kosarasáról, Michael *Jordanről*, aki állítólag véget vet rövidre szabott baseball-karrierjének, s visszatér a *Chicago Bulls* kosárgárdájához.

(blahó)

A festett fatojástól a csokinyúlig

Régi idők húsvétjára emlékeznek a Kiscelli Múzeumban

Gavallér trükkös spricnivel

Ezek a nyulak napjai — VELLEDITS ÉVA FELVÉTELEI

Nálunk húsvéthétfő a locsolók elöli bujkálás napja volt. Mentségünkre legyen mondva, ez volt az egyetlen pont, ahol eltértünk a hagyományoktól. Virágvasárnap nagymamám barkát szenteltetett, nagycsütörtökön megfőzte nagyapámnak a spenótot – ami egyébként nem számított kitolásnak, mert nála jobbat senki sem csinál –, nagypénteken viszont csend honolt a házban, ebédre pedig jó, ha akadt egy kis diós vagy krumplis tészta. Nagyszombaton aztán kihúzták a nagyasztalt, megterítették az ereklyeszámba menő családi porcelánnal, sonkát szeltek, tojást főztek, volt retek és újhagyma, könnyezve reszelt friss torma és bejgli, megint csak bejgli, pedig azt már karácsonykor is csak ímmel-ámmal nyeltük.

A húsvéthétfőnek aztán megint más volt a hangulata. A bőven öntözött pacsulit, a kabátujjból mókásan előspriccelő szódásszifont, no meg a kitörölhetetlen foltot ejtő pompás kölniket eléggé utáltuk, és gyakran csak lapultunk a lehúzott redőnyök mögött a legbelső szoba mélyén, illegalitásban. Emlékszem viszont olyan évre is, amikor az egész család lelkes tojásfestésbe merült. Valószínűleg a húgom művészi hajlamainak volt köszönhető a dolog, a Mátyásföldről kapott óriási libatojásokon ugyanis egész képregények fértek el, a számolatlanul főzött tyúktojásokat pedig viasszal, matricával ékítettük.

Nincs is ebben semmi különös, de az a helyzet, hogy míg ma a tojásárak intik mérsékletre a meglocsoltakat, volt idő, amikor maga a székesfőváros tanácsa tette ezt. 1918. március 20-án – derül ki a Kiscelli Múzeum húsvéti kiállításán – a város vezetői a háborús körülményekre való tekintettel kifejezetten megtiltották a tojásfestést. Igaz, a városvezetés nemcsak ebbe szólt bele. A tárlaton forgolódva azt is megtudhatjuk, hogy a polgárok múlt századi rendes szórakozását, a Gellért-hegyen húsvéthétfőn tartott ünnepséget – melyet a népek olykor rothadt alma dobálásával tettek még emlékezetesebbé – az egyesítés után bizony nem nézték jó szemmel a városatyák.

Aki pedig nem csupán várostörténeti kuriózumokra éhes, elmerülhet a világ minden tájáról származó húsvéti képeslapok böngészésében. Vannak itt csirkések, nyulasak, tojásosok és lenge ruházatú hölgyeket ábrázolók, gyerekeknek és felnőtteknek szánt anzikszok, s egyiken-másikon még néhány szó is kisilabizálható. A tárlókban pedig ott sorakoznak a legkülönbözőbb korokból és vidékekről összegyűjtött festett, faragott, csiszolt tojások, húsvéti ajándékok. Ha pedig mindezzel végeztünk, lesétálhatunk a hegyről, és hazaérve törhetünk egy nagyot a bús tekintetű csokoládényúlból.

N. K. J.

Kétszer kettő négy

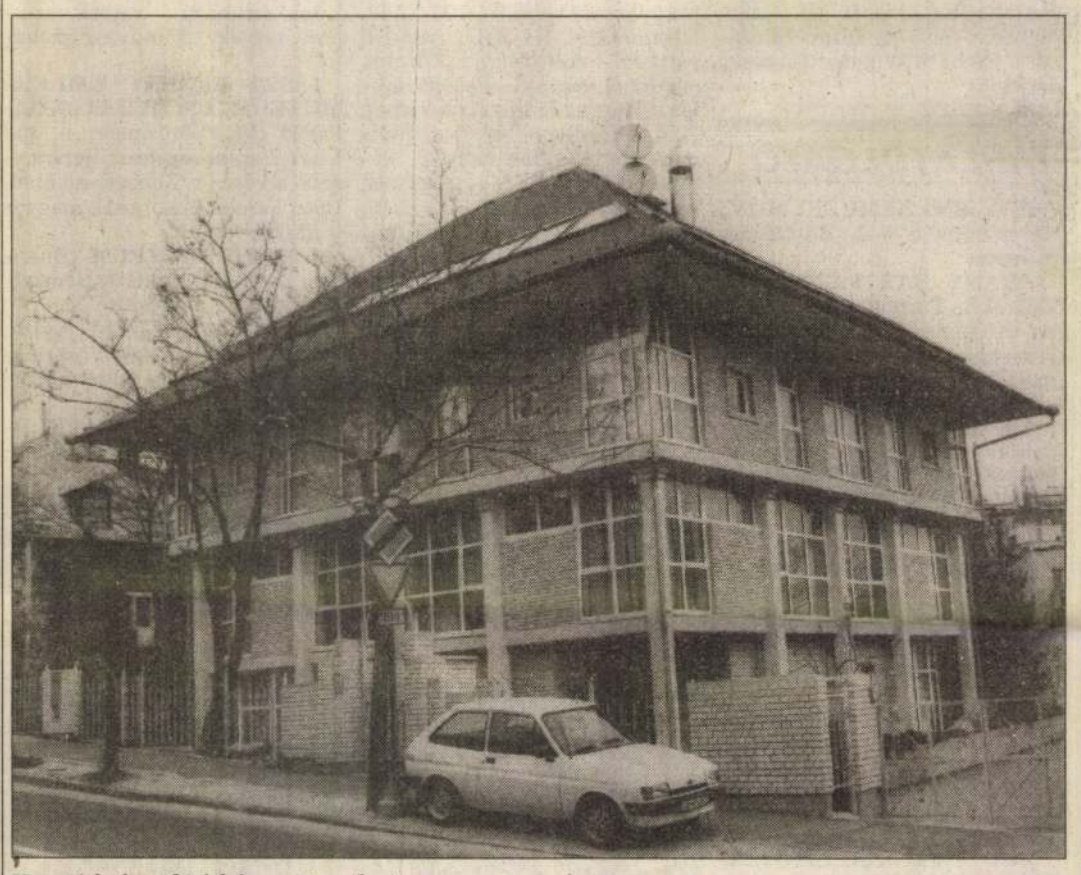

Hosszú letisztulási folyamat eredménye — VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

Szemben a vatikáni nunciatúra épületével az Orbánhegyi utat kétoldalt kísérő családi házak között helyezkedik el egy kicsiny irodaház. Kívülről jól illeszkedik a csupán kevéssel kisebb épületek közé, miközben belső hasznos tere (közel 1200 négyzetméter) máskor és más helyszíneken lényegesen monumentálisabb külső kialakítását feltételezte volna. Nem túlzó méreteinek köszönheti tehát e ház figyelemre érdemes tulajdonságait. Sokkal inkább a feladat, a helyszíni adottságok, az anyagi és technológiai lehetőségek optimális kihasználásának. Az épületen kézenfekvő megoldásként megjelenő elemeknek, amelyek mögött azonban az építészetről gondolkodás hosszú letisztulási folyamata húzódik meg.

A homlokzatokra írt ésszerűségek

Tisztaság, áttekinthetőség, pontosan és egyértelműen kifejezett térszerkezet; ezek a fogalmak jellemzik a minden lehetséges négyzetmétert ésszerűen kihasználó háromemeletes (ötszintes) épületet. A gazdaságosság a telek alatti területek – garázs és bemutatóterem célját szolgáló helységek – beépítésében is megnyilvánult. Az ablakosztások és az övpárkányokként jelentkező gerendák, pillaszterszerű alátámasztások geometrikus rendszere, a fehér mészhomok tégla áttekinthetően és logikusan egymásra épülő mezői a homlokzatokra írva sugallják a koncepció alaprajzban is megnyilvánuló világos ésszerűségét.

Van valami tagadhatatlanul japános a *Vadász György* és *Ádám Ildikó* által tervezett és alig egy éve átadott épületben. Az erősen kiülő tetőgúla, a homlokzat és a tető egymáshoz viszonyított aránya a messzi sziget pagodáit idézi föl. A négyzetes ablakosztás pedig a japáni házak belső falainak osztásaira üt. A telekhatárhoz igazodás betartása mellett megnyerhető mind több használatba veendő négyzetméter érdekében mindinkább kilépő szintek nemcsak a pavilonszerűséget erősítik, hanem felidézik *Fumihiko Maki*, a kiváló amerikai-japán építész egy korábbi munkáját is. Ami ott esztétikai, kulturális meghatározottságból keletkezett, azt az élet kényszerítette ki a tervezőkből az Orbán-hegy oldalában. A budai irodaház és a japán építészet szellemének közelségében azonban mégiscsak a geometrikus jelleg nem hatalmi célú kifejeződése a leglényegesebb. Az európai építészeti hagyományban ugyanis a geometrikus homlokzati rendszerek, a szimmetriára, annak pszichikai hatására építő tervei a reprezentáció igen gazdag, árnyalt jelentésű változatait fejlesztették ki.

E megoldások mindegyike azonban a ház és környezetének mindenkor elsősorban hatalmi, alá-fölé rendeltségi viszonyát fejezte ki. Itt viszont, hiába a konzekvens geometrizálás, nem a bent működő cég, hivatal, akármi az épületben megfogalmazott jelentősége nyilvánul meg.

Egy kerek ablak oldott a szigoron

Sokkal rafináltabban és áttételesebben nyilvánul meg itt valami abból a szemléletből, amellyel a házat építtető vállalkozás a hazai közéletben, piacon, városi térben elfoglalt helyét sugallani kívánja. A négyzetes ablakok variációi és a homlokzati osztások négyzetei a 2x2 egyenlő 4 egyértelműségével alkotnak esztétikailag érvényes látványt. Az eredeti tervek némileg oldottak e matematikai szigoron azzal, hogy a második emelet szabadon álló kisablakait kerek formájúra tervezték. Ám a kivitelezés során lezajló tulajdonoscsere, majd funkcióváltás a belső terek áttervezését igényelte, ami az ablakformák megváltozásával járt.

Egyértelműbb lett az összkép

Az egykor mellékhelyiségekre, nagy, világos szobákra nyíló ablakok, most egy-egy kisebb iroda számára biztosítanak természetes fényt. Következetesebb, egyértelműbb összkép alakult ki így, bár az eredeti terv változatossága egy új asszociációt, a budai hegyvidéken nagyon is hagyományos Bauhaus-építészethez kapcsolódás képzetét nyújtotta. E végképp letisztult, formaválasztás, anyaghasználat, valamint a mészkőhomok fehérsége miatt színben is viselt következetesség egyetlen ponton törik meg a látványegyüttes egészében.

A szintén téglából rakott kapu és kerítés a házban megteremtett minőség kiáradását jelzi, feloldva, felhígítva az épület geometrikus tulajdonságú immanenciáját. Egy a ház külsejétől nyilvánvalóan elütő, a szomszédos kerítésekhez jobban illeszkedő megoldás tisztább érvényesülést hagyott volna az épületnek, és nem teremtett volna olyan látványt, amely a ház valamely megastruktúrába illesztésének képzetét nyújtja.

Bojár Iván András

Reklám-ügynökség

Angol nyelvtudással rendelkező fiatal, érettségizett munkatársat keres

recepciós

munkakör betöltésére.

Jelentkezés:

Ogilvy&Mather
Budapest Rt.
Nagy Szilvia, Tel:. 250-4627

A budapesti kempingek a tavalyi árakkal nyitnak

▶ FOLYTATÁS AZ I. OLDALRÓL

A kempingtulajdonosok legtöbbje például úgy döntött, hogy a forintleértékelés ellenére is megtartja tavalyi árait, s ezt minden lehetséges fórumon – újságokban, katalógusokban, nemzetközi vásárokon – világgá kürtölte. (Nem lesz könnyű menet: az átlagos, egy éjszakára és egy főre eső kempingtarifa mondjuk 850 forint, ha ebből mindent levonunk, amit le kell, jó, ha 170-180 forint marad). Azután: a Magyar Camping és Caravanning Klub kiharcolta, hogy az idén Magyarország rendezhesse a kemping-világtalálkozót. Továbbá: a kempingesek nagy racionalizálásba kezdtek, különösen, amióta felszöktek az energiaárak. Így például villanyórát szereltek(nek) a lakókocsihelyekre, és az árban foglalt kilowattokon felüli fogyasztást kifizettetik. A zuhanyzókhoz ugyancsak órát csavaroznak, a vendég egységnyi forintért zsetont vesz, bedobja az automatába és cserébe mondjuk, öt percig zuhanyozhat.

Haragos(ék)nak egyébként van egy híres jelmondata, ami valahogy úgy hangzik, hogy ha nincs belföldi turizmus, akkor külföldi sincs, sőt a magyar kempingezők nélkül egyáltalán nem is beszélhetünk igazi kempingturizmusról. Nos, a helyzet az, hogy száz kempingvendégből most jó, ha kettő magyar, elkezdték hát törni a fejüket, hogyan javulhatna ez az arány: így történhetett, hogy a magyar nyaralók a kempingek legtöbbjében olcsóbban verhetnek sátrat, mint a külföldiek. Talán az idén végre élnek a lehetőséggel.

B. T.

Zsetonnal zuhanyozhatnak — VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

HANGVERSENY

MARCZIBÁNYI TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 16-án 16 órától a Richard Wagner Társaság estje.

TÁRLATOLGATÓ

ADY EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4–6.) Ady Endre otthona.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ART–X GALÉRIA (II., Pasaréti út 65.) Reich Gábor rézkarcainak, Szmetana Ágnes és Horváth Márton szecessziós és irizált, Cserba László használati és díszüvegtárgyainak kiállítása.

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) A világ postabélyegei.

BOCSKAI GALÉRIA (XI., Bocskai út 47–49.) Ludman Mihály festőművész kiállítása.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál állandó kiállítása.

BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM – R-KLUB (XI., Műegyetem rkp. 9.) Kosztics László fafaragó szobrász kiállítása.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Gyarmati Tihamér kiállítása. Tapintható tárlatok 3. – Anyag és művészet.

CONTRA AQUINCUM (V., Március 15. tér). A Pannonia limes védelmére épített Aquincum ellenerődje a Duna ősi átkelőhelye mellett.

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szent Imre tér 3.) Zeusz Csákvári Nagy Lajos szobrászművész kiállítása.

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA (V., Váci u. 25.) Tóth Ernő és Kovács Tamás Vilmos festőművészek közös kiállítása.

CSONTVÁRY GALÉRIA (V., Vörösmarty tér 1.) Válogatás mai kortárs képzőművészek alkotásaiból.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Pécsi József fotóművészeti ösztöndíjasok kiállítása.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthori u. 31.) Tarjáni Simkovics Jenő festő és grafikus 100. születésnapjára rendezett kiállítás.

ÉRI GALÉRIA (V., Ferenciek tere 5.) Magyar és külföldi kortárs művek.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

FORGÁCS MŰVÉSZETI ANTIKVÁRIUM (V., Stollár Béla u. 12/C) Bánhegyi László Vesta című kiállítása.

FORTUNA 11 GALÉRIA (I., Fortuna u. 11.) Képzőművészeti alkotások, a herendi majolika bemutatása.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Pasqualetti Zsófia „Párizsban járt az ősz" című kiállítása. Budapesti homlokzatok című kiállítás.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.–november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. Díszudvar: XII–XIII. századi városfal maradványai. Híretek együtt él velünk – emlékkiállítás a Magyar Királyi Honvédség 125., a Hadilevéltár és a Hadimúzeum alapításának 75. évfordulójára. ...És Magyarország hadszíntér (1944–1945). Buda vára a miénk – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére. A hazáért mindhalálig – a Magyar Királyi Honvéd Ludovika története (1808–1944). Hagyományos indonéz fegyverek. Amerikai katonák az európai hadszíntéren, 1944–1945 – Mesterházy Sándor magángyűjteménye.

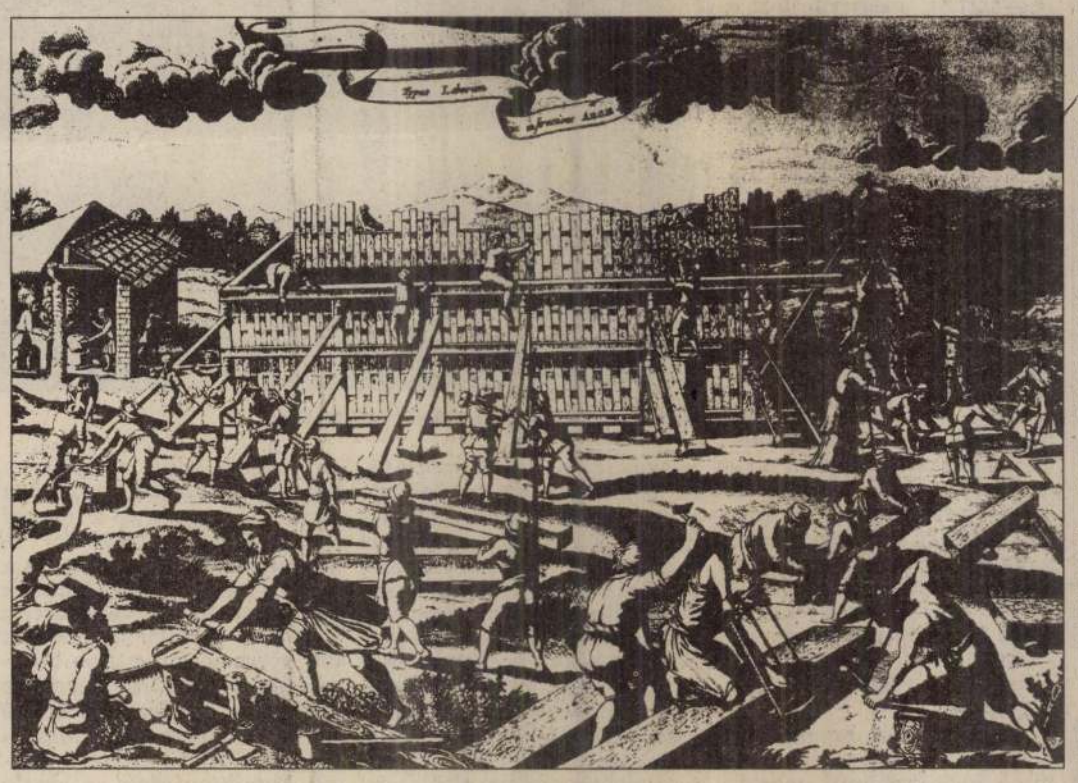

1995 a természet éve. Ebből az alkalomból Bárka címmel nyílt kiállítás a Vigadó Galériában (V., Vigadó tér 2.)

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) A kínai buddhizmus művészete (X–XIX. század). Egy japán buddhista szobor restaurálása.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Varde – skandináv főiskolák kiállítása.

JÓKAI EMLÉKMÚZEUM (XII., Költő u. 21.) Jókai Mór-emlékszoba.

JÓZSEF ATTILA-EMLÉKSZOBA (IX., Gát u. 3.) József Attila-emlékkiállítás.

JÓZSEFVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZ (VIII., Nap u. 1.) Deák Ilona és Bráda Tibor festőművészek kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága, 1919–1967. Kassák Lajos kollázsai (1960–1966). Vajda Júlia-emlékkiállítás.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli u. 108.) Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Fővárosi nyomdák a XVIII–XIX. században. Iskolák és iskolások – Életképek az Erzsébet Nőiskola történetéből.

KISPESTI VIGADÓ (XIX., Fő u. 22.) Szabó Árpád festőművész kiállítása.

KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKMÚZEUM ÉS ARCHÍVUM (VI., Kodály körönd 1.) Pillantás az alkotóműhelybe. Emlékszobák.

KONDOR ÉTTEREM (V., Arany János u. 17.) Tóth Ernő festőművész kiállítása.

KOSSUTH KLUB (VIII., Múzeum u. 7.) Kass János festőművész, Hajnal Gabriella és Kass Eszter kiállítása.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török P. u. 3.) Koszta Zsófia iparművész Magyar tarot kiállítása.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) Eredeti járművek. A közúti közlekedés története. A városi közlekedés fejlődése. Vasúttörténeti kiállítás. 100 éves a magyar állami hajózás. Vásárhelyi Pál és a reformkori mérnökgeneráció. 25 éves a budapesti metró.

KRESZ GÉZA MENTŐMÚZEUM (V., Markó u. 22.) A magyar mentésügy 100 éve. A világ legnagyobb mentőszervezetei 1244-től napjainkig. Titanic-emléksarok.

LAKÁSMÚZEUM (III., Fő tér 4.) Kun Zsigmond néprajzi gyűjteményéből rendezett kiállítás.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) Krystian Lupa színháza – rajzok, színpadi tervek, „a művész szobája".

LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM ÉS KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc egykori berendezett lakása a Zeneakadémián. Liszt Ferenc és korának magyar irodalma.

LUDWIG MÚZEUM (Budavári Palota, A épület). Nemzetközi kortárs művészet.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Vasarely-grafikák. Mazzag István festményei.

MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET TUDOMÁNYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XIV., Stefánia út 14.) Kőzetek, ásványok, geológiai ritkaságok.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR HONVÉDSÉG MŰSZAKI-TECHNIKAI ELLÁTÓ KÖZPONT (Hunyadi laktanya, XXII., Háros u. 1–3.) Geiszler József festőművész kiállítása. Az 1994. évi vadászati kiállítás anyaga. Geiszler József afrikai gyűjteménye (bantu, maszáj, busman tárgyak).

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉREMGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. XVIII–XIX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. A Habsburg-kripta.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) A magyar koronázási jelvények. 19-én a múzeum zárva tart.

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MARTON GALÉRIA (I., Tigris u. 55.) Marton László szobrászművész kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentésre látogatható (175-0985).

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér). Egyházművészeti gyűjtemény.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára). A magyar mezőgazdaság és állattenyésztés története. Fénykép a változó paraszti társadalomban – Egy falusi fotográfus képei (1936–1970). Földosztás 1945.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. Egy hang nyoma – Budahelyi Tibor szobrászművész kiállítása.

MŰCSARNOK (XIV., Hősök tere) Európa: Kreáció és Rekreáció (az európai Kunsthallék kiállítása).

NEMÉNYI LILI–HORVÁTH ÁRPÁD-EMLÉKSZOBA (Pesterzsébeti Múzeum, XX., Baross u. 53.) Emlékkiállítás.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. Két testvér nép – az udmurtok és a marik népművészete. A Mongol-Altaj kazahjai – Kunkovács László fotókiállítása.

NO. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból. Szőnyi György Drops című kiállítása.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténeti „raktárkiállítás" kicsiknek és nagyoknak. Kinder Surprise játékkiállítás.

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA (III., Fő tér 1.) Marie France Dublé (Franciaország): fényképek, tárgyak.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA (III., Kiskorona u. 7.) Kovács Tünde: papírművek, tárgyak.

ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI HIVATAL (I., Táncsics M. u. 1.) Vizy László kiállítása. Magyar várkastélyok a XII–XIX. században.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Budavári Palota, E épület) Kiss Ilona képzőművész francia ösztöndíj-beszámoló kiállítása.

ŐRMEZEI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XI., Cirmos u. 8.) Rózsa Zsuzsa textilképei.

PANDORA GALÉRIA (VIII., Népszínház u. 42.) Kortárs művészek kiállítása. „C" csoport tárlata.

PESTERZSÉBETI MÚZEUM (XX., Baross u. 53.) Pesterzsébet és Soroksár történeti emlékei.

PESTÚJHELYI KÖZÖSSÉGI HÁZ – KÜLVÁROSI SZALON (XV., Szűcs I. u. 45.) Molnár Edit fotóművész Illyés Gyula és kortársai című kiállítása.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi u. 16.) Déry Tibor dolgozószobája. Móricz Zsigmond dolgozószobája. Radnóti Miklós-emlékkiállítás. Petőfi és kora. József Attila-emlékkiállítás. A Károlyi-palota emlékei.

POLARIS GALÉRIA (V., Veres Pálné u. 15.) Gyöngydisznó – Kulifay Tamás kiállítása.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓMÚZEUM (Diósd, Rádióállomás, Kőbányai u.) A magyar rádiózás története.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai írószoba a XIX. század végén. Koreai esküvői viselet.

REICH KÁROLY-EMLÉKSZOBA (XII., Tusnádi u. 31.) Az emlékszoba telefonbejelentésre látogatható (156-1726).

RET GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) A virtuális valóság, avagy a másik Én – Hartyándi Jenő kiállítása.

ROCZKOV GALÉRIA (VI., Andrássy út 1.) Duke Ellington – Portrék I. Christoph Steinbrener osztrák művész kiállítása.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából.

SZANTHOFFER IMRE MŰTERME (XII., Tamási Áron u. 42.) Olajfestmények, grafikák, szobrok. A műterem előzetes telefonbejelentésre látogatható [185-8297, (06-88) 381-648].

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Román opalka.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út) Szobrok és emlékek a szocializmus időszakából.

TAM TAM GALÉRIA (XIII., Csanády u. 19.) Menyhárt Tamás kiállítása.

TECHNIKATÖRTÉNETI MTV-GYŰJTEMÉNY (IX., Lenhossék u. 35.) A televízió négy évtizede képekben és gépekben.

TELEFÓNIAMÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás.

TM GALÉRIA (V., Fehér hajó u. 10.) Kortárs művészeti alkotások kiállítása.

TŰZOLTÓMÚZEUM (X., Martinovics tér 12.) A tűzvédelem fejlődése az őskortól napjainkig.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUBGALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) Tavaszi tárlat – XIII. kerületi művészek kiállítása.

ÚJPEST GALÉRIA (IV., Árpád út 66.) Csontó Lajos kiállítása.

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (Petzval J. u. 42.) A kerület régészeti, építészeti és repüléstörténeti emlékei.

VÁR GALÉRIA (I., Táncsics M. u. 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VÉGÁLLOMÁS GALÉRIA (II., Hűvösvölgy, 56-os villamos végállomása) Mérey Szilárd festőművész kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Bárka című kiállítás.

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XII., Szarvas Gábor út 8.) Jeremiás Mária festőművész kiállítása.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Városi töredék - Colett Woods (Skócia) festmény- és fotókiállítása.

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. e. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgalória. Látogatható előzetes telefonbejelentéssel [118-3880, (06-20) 347-160].

ZSIDÓ MÚZEUM (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegytárgyai. A második világháború magyar zsidótörténete. Áldozatok és gyilkosok – Gedő Ilka gettórajzai és Román György portréi a háborús bűnösök népbírósági tárgyalásáról.

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 17-én 19 órakor Szexualitás és zsidó kultúra. Dr. Buda Béla pszichiáter előadása.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 14-én Salt – kanadai–ausztrál rockegyüttes koncertje, 15-én Cadillac rock and roll klub, 16-án Sirtos – görög táncház, 17-én Rece-fice táncház.

BUDAVÁRI LABIRINTUS (I., Úri u. 9.) 14-én Vertigo + Designer, 15-én Kreolsikoly.

CLUB 2001 (II., Kapás u. 7.) 14-én Mississippi Delta Blues, 15-én Euro Salsa – latin őrület, 16-án Gerendás Péter.

E-KLUB (X., Népliget) 14-én Lucky Blues Band, 16-án húsvéti acid house party.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 14-én Sztriptíz – lemezbemutató koncert, 15-én Recreation acid house party.

FERENCVÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (IX., Haller u. 27.) 14-én Nosztalgia táncest, 15-én Hú-rock klub: Landslide, Dekameron, Vészkijárat, Hamsterose.

JÓKAI KLUB (XII., Hollós u. 5.) 15-én Dub Wise koncert – reggae Dániából.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török Pál u. 3.) 14-én Tara – Irish-celtic klub.

KÖZGÁZ D. C. (IX., Fővám tér 8.) 14-én Takáts Tamás Dirty Blues Band, mozifilmek: A nagy ugrás, Promenád a gyönyörbe.

KÖZGÁZ JAZZ KLUB (XI., Kinizsi u. 2–6.) 14-én Dresch Mihály együttese.

MADE INN MUSIC CLUB (VI., Andrássy út 112.) 14-én Géniusz, 15-én SNF party, 16-án „Görög tűz".

MÁJUSKERT ROCKKOCSMA (XXI., Táncsics M. u. 126.) 14-én Vidámpark, 15-én Intim BT.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 15-én rock and roll klub a Roll Stars együttessel.

PIZZA PRONTO PIZZÉRIA (Park Hotel, VIII., Baross tér 10.) 20-án Gerendás Péter szólóestje.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

SZFMH (XI., Fehérvári út 47.) 16-án Nosztalgia klub, 17-én Takáts Tamás Dirty Blues Band.

TILOS AZ Á (VIII., Mikszáth tér 2.) 14-én A Subtle Plaguc (USA) lemezbemutató koncert, 15-én ef Zámbó H.D.B. és Gasin Goose, 16-án Húsvéti Rádió Aktív-koncert.

VÖRÖSMARTY MŰVELŐDÉSI HÁZ (VIII., Golgota u. 3.) 14-én Whumbi Tahaza, 15-én Nulladik változat, Hold, 16-án Dark-est.

OTP BANK GALÉRIA
Budapest V., Nádor u. 15.
Nyitva: naponta 10–18 óráig.
Április 13.–április 26.
Sass Sylvia operaénekesnő festményei
6748 JP

A **Bajcsy-Zsilinszky út 57.** alatt központi fekvésű, telefonos, frissen **felújított irodák,** belső udvaron parkolási lehetőséggel, valamint **fűtött pincék bérbe adók.**

Ugyanitt fiatal cégnek hangulatos tetőtéren **négy iroda és egy reprezentatív tárgyaló olcsón bérbe adó.**

– **Óbuda központjában**, a Flórián téren 1000–2000 m²-es irodák, valamint kisebb irodák és 600 m²-ig raktárak bérelhetők.

– a belváros szívében, a **Madách tér 4.** alatt irodahelyiségek bérelhetők. Egy teljes elkülöníthető, alakítható szint (kb. 400 m²) egyetlen cégnek bérbe adó.

A **Gyáli úton**, a METRO Áruház mellett, 1600 m²-en **IRODÁK BÉRBE ADÓK.** Telefon és parkolási lehetőség adott!

Várjuk hívását: Rohonyi Judit – 267-1454, 06 (30) 482-166
Sigray Judit – 267-1454, 267-1455

Budapesti Ingatlan Hasznosítási és Fejlesztési Rt.
1146 Budapest, Hermina út 17.

8801 KJ

Kispapok és civil hallgatók...

Vendégségben a szegedi szemináriumban

A Szeged-Csanádi Egyházmegye kispapjai a Dóm tér egyik épületében tanulnak évtizedek óta. Itteni képzésük kezdete, s a történelem viharai a század második évtizedébe vezetnek minket.

Az első világháborút követően a békediktátum elszakította az országtól Kolozsvárt is: a Ferenc József Tudományegyetemnek új otthont kellett találni. A magyar országgyűlés választása Szeged városára esett. Ugyanekkor a csanádi püspök is telket kért a várostól székháza és szemináriuma felépítése céljából. 1927-ben Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter pályázatot írt ki a Fogadalmi templom körüli tér beépítésére. *Rerrich Béla* terveit fogadták el, aki az 1929-ben Magyarországon elsőként a Debrecenben gyártott klinkertéglával álmodta meg a ma is Szeged szimbólumának számító tér építészeti képét.

A szeminárium alapszabályát 1930-ban hagyták jóvá. A csanádi, a nagyváradi, szatmári püspökség papnövendékei számára emelt épületet *Glatfelder Gyula* csanádi püspök áldotta meg, s az első 33 kispapot is ünnepélyesen ő fogadta. A szeminárium kápolnájának — melyet Szent Imre tiszteletére szenteltek — három évvel később a püspök Gellértet és Imrét ábrázoló szobrokat ajándékozott.

A szeminárium máig megőrizte egyházmegyeközi jellegét. Ma a Kalocsai Főegyházmegyéből, valamint Kárpátaljáról, a Vajdaságból és Erdélyből való kispapok folytatják itt teológiai tanulmányaikat és készülnek a papi hivatásra. A hittudományi főiskola 1991. óta a civilek számára is nyitva áll: jelenleg 200-nál többen tanulják a teológiát és a hittanári diplomához szükséges szaktárgyakat. Ők valamelyik más szegedi főiskola vagy egyetem hallgatóiként második vagy harmadik tárgyként veszik fel a hitoktatói szakot. Tanulmányaik során a kispapokkal együtt hallgatják az előadásokat, velük vesznek részt a főiskolai képzésben. Ismeretségek, barátságok kötődnek leendő papok és leendő munkatársaik, a hitoktatók közt.

A főiskola a szeminárium épületén belül az alsóbb emeleteken működik. Fölötte a professzorok szobái, s a kispapok klauzúrája található, ahová civil hallgató nem léphet be. Mióta együtt tanulnak a kispapok és a világiak, mindenkit érdekelt a szeminárium belső élete, s a leendő papok is szerették volna megmutatni, hogyan is élnek. A kápolna búcsúján, Szent Imre napján „nyílt nap" volt a szemináriumban: kitárultak az egyébként zárt ajtók, az érdeklődők megnézhették, hogyan is élnek a kispapok.

Minderről *Balogh József* prefektussal beszélgetünk. Aztán arról is, ami rögtön feltűnik a látogatónak: mennyire fiatalok a főiskola professzorai. Szóba kerül az egyetem afiliációja is a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karához, ami a főiskola munkájának elismerését is jelenti, s lehetővé teszi a hallgatóknak doktori fokozat megszerzését.

A papnak, a lelkipásztornak meg kell találnia a hangot a híveivel, a rábízottakkal. A hittudományi főiskolán a civil hallgatókkal együtt tanulva természetes közegben és módon tanulhatják és gyakorolhatják ezt a kispapok.

A szeminárium főduktora, *Brassó Imre* Erdélyből érkezett a papnevelőintézetbe. Tisztsége szerint amolyan közvetítő az elöljárók és a papnövendékek között. *Török Beáta* és *Pritisievicz Andrea* a civil hallgatókat képviseli a hallgatói önkormányzatban. Elmondásuk szerint ez a szervezet fontos szerepet tölt be a hittudományi főiskola életében. Beleszólnak az ösztöndíjak elosztásának rendjébe, s iparkodnak minden őket is érintő ügyben, döntésben képviselni az érdekeiket. Ám olyan események szervezéséből is kiveszik részüket, mint a Szent Imre-napi „nyílt nap".

A Nyílt Nap azonban elsősorban a kispapok napja. Egyikőjük, aki nagyon szeret főzni, több száz személyre készített vacsorát, hogy mindenkit megvendégelhessenek. A kispapok hangulatos, a humort és az öniróniát sem nélkülöző kiállítással mutatták be, milyennek látják önmagukat és professzoraikat, elöljáróikat. Lázas készülődéssel telt a délelőtt a szemináriumi emeleten: zúgtak a porszívók, teltek a szemeteszsákok. A kispapok lelkesen takarítottak, ahogy az vendégvárás előtt illik. Nehogy szégyenben maradjanak civil hallgatótársaik előtt.

Vendégül látták a tudósítót ebédre, aki így maga is bepillanthatott a szeminárium „családi életébe" — ugyanis Imréket ünnepeltek. Tanárt és hallgatót. Gitárral és énekszóval, imádsággal és kedves, egyszerű de személyre szóló ajándékkal. A jó hangulatban, a közvetlenségben az egymás iránti tisztelet és szeretet is .érzékelhető volt. A főduktor szellemes köszöntővel fordult ünnepelt tanárukhoz, a prefektus pedig őt köszöntötte: Imrét, a főduktort. A tudósító eközben arra gondolt: ha a papnövendékek és a leendő hitoktatók megőrzik magukban ezt a kedvességet, egyszerűséget és szellemességet, akkor öröm lesz a híveknek ahhoz a közösséghez tartozni, amelyben ők szolgálnak majd és ők tanítanak. S az ő munkájuk is könnyebb lesz és eredményesebb. Mert tisztelik és megbecsülik egymást, ismerik és elismerik a másik munkáját és személyét. Mert megtanulták ezt: mint azok a testvérek, akik együtt nevelkednek.

b.l.

Az Olvasó írja

Lesz-e új templom Balassagyarmaton?

Balassagyarmat lakossága az elmúlt negyven évben duplájára nőtt. A kisvárosi településszerkezet folytán a város délnyugati részén lakók messze kerültek a plébániatemplomtól. Az itt élők több mint két évtizede szorgalmazzák egy kápolna építését ezen a területen.

A rendszerváltás új lehetőségeket teremtett az egyház életében. Balassagyarmaton is sorra alakultak a vallási keretek között működő szervezetek (egyházközösségi megújulási mozgalom, keresztény értelmiségiek szövetsége, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, egyházközségi karitász, cserkészszövetség) amelyek működési lehetőségeket szeretnének maguknak.

A jelenlegi feltételek nem alkalmasak arra, hogy ezek a szervezetek hatékonyan működjenek a jelenlegi főplébánia területén. Így találkozott a régi óhaj az új igényekkel: kell építeni egy olyan egyházközségi objektumot, amely méltó feltételeket biztosít a város keresztény életét befolyásolni képes szervezeteinek, egyben a hívők liturgikus igényeinek és imaközösségi összejöveteleinek is lehetőséget teremt.

Ennek az álomnak a megvalósulását szolgálja Balassagyarmaton az *Élet és reménység Mária templom és közösségi ház*, melynek építése elkezdődött.

1992-ben ingyen telket kapott az egyházközség az önkormányzattól. 1993-ban Vadász György Ybl-díjas építőművész jóvoltából ellenszolgáltatás nélkül jutottunk a templom terveihez. 1995-ben az engedélyek és a pénzügyi fedezet jóvoltából megkezdődhetett az alapok lerakása. Az alapkőletételt maga *Keszthelyi Ferenc* megyéspüspök végezte. Ősszel már a falak is álltak. S itt a munka megtorpant.

Idén a tetőszerkezet megépítése következett volna, ha pénzügyi helyzetünk a tervek szerint alakul. Sajnos nem így történt. Az egyházközség pénze a 250 éves plébániatemplom tetőszerkezetének cseréjére kellett, az ígért püspöki támogatás a leégett gödi templom építése miatt nem érkezhetett meg, a külföldi alapítványoktól várt segély a lassú adminisztráció miatt késik, a híveink segítsége ekkora költség (mintegy 20 millió forint) fedezetére nem alkalmas.

Lesz-e segítség? Félbemarad-e a balassagyarmati templom és közösségi ház építése? Miközben a szekták egyre-másra építik imaházaikat Balassagyarmaton, a legnagyobb vallási közösség erőfeszítései megbicsaklottak. Szervezés, kétkezi munka, ingyenes géphasználati lehetőség terén nincs hiány. Ezt példázza, hogy a jelenleg csaknem 10 millió forint értéket jelentő objektumra mindössze 3 millió forintot költöttünk ténylegesen. A tetőszerkezet azonban nem ilyen feladat. A különleges architektúra különleges faanyagot, bonyolult munkaműveletet igényel, ezért itt költségmegtakarítás nem lehetséges.

Félbemarad-e a templom építése? Küld-e segítséget az Úr? Mi reménykedünk. Nem csak pénzbeli adományt várunk az OTP balassagyarmati fiókjának 1174 1017 2002 9449 sz. számlájára, hanem olyan külföldi alapítványok címeit is szívesen fogadjuk, akikhez támogatásért fordulhatunk.

Légy te is eszköze Istennek, hogy egy keresztény álom megvalósulhasson Balassagyarmaton.

Bartal Gábor egyházközségi elnök

„Egyházi" gombák

A gombákat gyűjtögető emberek fo[illegible]

A hét liturgiája

A halhatatlanság a szeretetben gyökerezik, ebben a csodálatos valóságban, amellyel önmagunkat is megajándékozhatjuk. (Karl Jaspers)

November 24. ÉVKÖZI 34. VASÁRNAP. Krisztus, a mindenség Királya. (Emma, Flóra.) — *Igeliturgia:* I.: Az eljövendő Megváltó jó Pásztora lesz Isten népének, de ítélő bírája is. (Ez 34, 11—22. 15—17.) — II.: Isten az egész világot átadta a megdicsőült Krisztusnak. (1Kor 15, 20—26. 28.) — Evangélium: Valahányszor jót teszünk csak eggyel is segítségre szoruló embertársaink közül, azt Jézussal tesszük. (Mt 25, 31—46.) — Fehér, saját mise, Dicsőség, Hitvallás, saját prefáció. — *Énekrend:* Ho 232. — 585. — 586. — 561. — Ho 232. — Ho 142. Ho 280/B vagy 158., 159. — *Zsolozsma:* 2. zsoltárhét.

November 25. Hétfő. Alexandriai Szent Katalin, Liza) — Jel 14, 1—3. 4b—5.; Lk 21, 1—4.

November 26. Kedd. (Virág, Konrád.) — Jel 14, 14—19.; Lk 21, 5—11.

November 27. Szerda. (Virgil, Virgínia.) — Jel 15, 1—4.; Lk 21, 12—19.

November 28. Csütörtök. (Marchiai Szent Jakab, Stefánia.) — Jel 18, 1—2. 21—23.; 19, 1—3. 9a.; Lk 21, 20—28.

November 29. Péntek. (Ilma, Taksony) — Jel 20, 1—4. 11—21, 2.; Lk 21, 29—33.

November 30. Szombat. Szent András apostol ünnepe. (Andrea, Andor.) — Saját mise, Dicsőség, olvasmányok: Róm 10, 9—18.; Mt 4, 18—22.

December 1. ADVENT I. VASÁRNAPJA. (Lila.) — *Igeliturgia:* I.: Iz 63, 16b. 17.; 64, 1. 3b—8. — II.: 1Kor 1, 3—9. — Evangélium: Mk 13, 33—37. — *Énekrend:* Ho 2. — 501. — 502. — 424. — Ho 9. — 503. — Ho 11.

JUBILEUMOK

Hatvanadik házassági évfordulóját ünnepli **Wölf György** és felesége **Nickl Éva** Baján. Szentmise és eskümegújtás a bajai Ferencsek templomában lesz november 23-án, szombaton. Velük ünnepel 3 gyermekük, 6 unokájuk és 4 dédunokájuk. Az ötödik dédunoka áprilisban érkezik e világra Vancouverben. Isten áldását kérjük további életükre!

Bácsfai József és felesége Juhász Emerencia november 10-én ünnepelte házasságkötésük 50. évfordulóját 3 gyermeke és 6 unokája körében. Isten áldása kísérje őket.

IMAÓRÁK—LELKIGYAKORLATOK

Az „Elváltak-szentmiséje" a budapesti Nagy Szent Teréz plébániatemplomban november 24-én, este fél 7 órakor lesz. A szentmise előtt 5 órakor Tóth János „Prohászka lelkülete" címmel tart előadást a hittanteremben.

A pálosok Sziklatemplomában november 24-én, Krisztus Király vasárnapján a de. 11 órai szentmise keretében Ladocsi Gáspár tábori püspök úr ünnepélyesen megáldja és megszenteli a Lympiászi feszületet és a Magyarok Nagyasszonya kerámia szobrot.

A pesti Jó Pásztor kápolnában (Bp. VIII., Kálvária tér 22.) adventi gyertyagyújtó elmélkedéseket tart Beran Ferenc, a Patrona Hungariae Gimnázium hittanára. A sorozat címe: „A megtérésről". Az elmélkedések — a Szentatya szándékának megfelelően — a 2000. év nagy jubileumára való előkészületet is szolgálják. A szentbeszédek vasárnaponként az esti 6 órakor kezdődő szentmisében hangzanak el. A szentmisék előtt fél 6 órakor litániát tartanak. Az első alkalom december 1. Szeretettel várják az érdeklődőket.

A budapesti Örökimádás templomban (IX., Üllői út 77.) felkészüléssel az adventi bűnbánati szent időre november 29-én, pénteken este 7 órától szombaton reggel 7 óráig éjjeli szentségimádást tartanak engesztelésül a megbántásokért, a bűnösök megtéréséért, a világ békéjéért. A szentségimádás este 7 órakor kezdődik, éjjel 12 órakor és reggel 6 órakor szentmisét mondanak. A szünetben agapével és meleg teával várják a híveket, oltáregyleti tagokat és az ifjúságot.

A Máriás Papi Mozgalom budapesti cönakuluma minden szombaton du. 5 órakor kezdődik a Szent Család templomban (Bp. VII., Szondi u. 67.).

A Felső-Krisztinavárosi plébániatemplomban (Bp. XII., Apor Vilmos tér 9.) november 30-án, december 7-én, 14-én és 21-én, Advent szombatjain este 6 órakor szentmisét mutat be és bencés adventi gyertyagyújtást tart Nádai Fidél OSB.

A Vinculum Caritatis Közösség engesztelő imaórára hív a jubileumi évben járó Magyarországért és a magyar családokért, minden hónap negyedik csütörtökén este háromnegyed 6-tól háromnegyed 7-ig a Krisztus Király plébánia kápolnájába (Bp. VIII., Reviczky u. 9.). A legközelebbi imaóra november 28-án lesz.

„Bűn nélkül fogantatott Szűz Mária, könyörögj érettünk, kik hozzád menekülünk!" November 27-én, szerdán de. 10 órakor ünnepi szentmise lesz a Csodásérmű Szűzanya tiszteletére az Irgalmas Nővérek kápolnájában (Bp. XI., Ménesi út 27.). Délután 3 órakor előadás és jelenet a Csodásérem történetéről. Ugyanitt november 30-án, szombaton du. fél 3 órakor Szentvincés gyülés lesz a szeretetegyesületek részére. Mindkét napon Csodásérmet ajándékozunk a jelenlévőknek.

Komolyabb lelkiéletet élő lányok számára lelkigyakorlatot szerveznek a Szatmári Irgalmas Nővérek Miskolcon, **1997. január 2—4-ig.** Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban M. Lorenza nővérnél, 3525 Miskolc, Kis-Hunyad u. 3. Hálózsákot és Szentírást kell hozni. **Jelentkezési határidő: december 15.**

A Szív Lelkiségi Központ programjai: 1. Bibliodráma hétvége lesz nov. 29—dec. 1-ig. Címe: Mély kútba tekinték, hogy megpillanthassam az élő vizek Forrását. Minden Bibliát olvasó vagy még csak iránta érdeklődő számára érdekes lehet egy-egy ilyen hétvége. Vezeti: Eisenbarth Kriszina, főisk. adjunktus. **2. Szentignáci lelkigyakorlat szerzetesnőknek dec. 2—10-ig.** Vezeti P. Alois Berger SJ., Obendorf Beatrix SJC és Bozsó Júlia SJC. Ez a lelkigyakorlat feltételezi az elmélyült imaéletet és a csend igényét. Napi egy Szentírásra alapozott imádság és a lelki vezetővel folytatott egyéni beszélgetés, valamint a napi szentmise képezik a lelkigyakorlat elemeit. **3. Egyénileg vezetett szentignáci lelkigyakorlatra vagy egyszerűen pihenésre is szívesen hívunk vendékeket.** Jelentkezéseket írásban a Szív Lelkiségi Központ 2022 Tahi, Villasor 7—9.címre, vagy faxon: (26) 385-620,illetve telefonon: (26) 387-162 várunk szeretettel.

Lelkigyakorlatok Leányfalun: December 2—6.: férfiak—nők (4 napos) Bálint József SJ; **9—13.:** orvosok, mémökök, jogászok, közgazdászok (4 napos) Brückner Ákos O.Cist.; **16—20.:** férfiak—nők (4 napos) Morlin Imre SJ; **27—30.:** pedagógusok (3 napos) Kállay Emil O. Sch.P. **1997. jan. 20—23.:** (3 nap) egyetemisták, főiskolások, P. Barsi Balázs OFM; **23—27.:** (4 nap) egyetemisták, főiskolások, Pákozdi István; **27—31.:** (4 nap) egyetemisták, főiskolások, Balás Béla megyéspüspök; **febr. 3—6.:** (3 nap) férfiak—nők; **10—13.:** (3 nap) férfiak—nők; **17—21.:** (4 nap) férfiak—nők, Nemeshegyi Péter SJ.; **Február 28—március 2.:** (4 nap) férfiak—nők, Stella Leontin. A lelkigyakorlatok térítési díja: 1250,— Ft/fő/nap. Jelentkezni lehet: 2016 Leányfalu, Móricz Zs. út 141. Tel.: (26) 383-212; Fax: (26) 383-302. **Üdülési céllal** érkezőket is szívesen fogadunk. Önköltségi árat kérünk, teljes ellátással: egyágyas elhelyezéssel 2230.— Ft/fő/nap, kétágyasban 1785.— Ft/fő/nap. Az időpont kialakítása személyes egyeztetéssel történik. **Dec. 23—27. között** is szeretettel várják a pihenni vágyókat.

Lelkigyakorlatok Máriabesnyőn: December 12—15.: Krisztusban újjászületni: mindenkinek. Jelentkezési cím: Mater Salvatoris Lelkigyakorlatos Ház, 2100 Gödöllő-Máriabesnyő, Kapucinusok tere 3. Tel./fax/üz.rögz: (28) 320-176. Költsége: 1.400.— Ft/fő/nap. Határidő: a meghirdetett időpontot megelőzően két hét. A jelentkezés után jelentkezési lapot küldenek. A lelkigyakorlatokat 10 fő feletti jelentkezés esetén indítják. A lelkigyakorlatok kezdete első nap este hat óra, befejezése utolsó nap ebéd után.

BÚCSÚ

A Budapest Tabáni templomban december 1-én, vasárnap de. 10 órakor búcsúi ünnepi szentmisét celebrál Spányi Antal budapesti érseki helynök. Az ünnepi szentmisén Beliczay F-dúr miséje hangzik el.

IMASZÁNDÉK

A Mécses Szeretetszolgálat imaszándéka: Imádkozzunk az egyházközségi tanács tagjaiért, hogy valamennyien ne csak hivataluk terheit, de az önzetlen, válogatás nélküli szeretet fáklyáit is hordozzák!

MEGJELENT

Kisfalusi János: Esküvői és temetési beszédek című könyve. 65 temetési és 20 esküvői beszédvázlatot tartalmaz. Segít felkészülni a paptestvéreknek ezekre az alkalmakra. Jó lelki olvasmány a híveknek is. Megrendelhető a kiadónál 300,— Ft-ért. Kisfalusi János 3825 Viszló, Fő u. 34. Még Betlehemes és Pásztorjátékok is kaphatók.

HALÁLOZÁS

Venczely Béla plébános életének 76., papságának 53. évében november 11-én elhunyt. Ravatalozása és búcsúztatása a dunaharaszti-rákóczitelepi Szent Imre kápolnában volt november 22-én, de. fél 11 órakor. Temetése ugyanaznap du. fél 2 órakor volt a pestszenterzsébeti temetőben.

Dr. Berek Géza életének 76. évében november 4-én a betegek szentségével megerősítve elhunyt.

Orosz Ilona SJC testvér életének 74. évében a péceli Idősek Otthonában november 9-én elhunyt. Temetése november 12-én volt a péceli temetőben.

Pálfi M. Edit IBMV nővér életének 73., szerzetesi hivatásának 51. évében az örök hazába költözött.

Reinhardt M. Honorata FDC nővér 85 éves korában november 12-én elhunyt.

Stumpf Erzsébet Mária Iréne Miasszonyunkról nevezett Szegény Iskolanővért október 26-án magához szólította az Úr. Temetése november 5-én volt Debrecenben.

Szabó Irén SJC testvér életének 72. évében a péceli Idősek Otthonában szeptember 12-én elhunyt, temetése szeptember 19-én volt a péceli temetőben.

Szente M. Teréz FDC nővér 69 éves korában, november 11-én elhunyt.

A gyászoló család tagjai fájdalommal tudatják, hogy **dr. Margitay Lórándné, szül. Kézdy Vásárhelyi Marietta** életének 83. évében november 6-án visszaadta lelkét Teremtőjének. November 15-én a salgótarjáni új Köztemetőben helyezték örök nyugalomra.

El nem évülő urnafülkék válthatók az elkészült Szent György templom altemplomában (X. Sörgyár út 73/A.) Tel.: 261-0208.

Műemlék jellegű templomunkban a missziós keresztnél és az épülő új altemplomban adományozások révén **urnahelyek válthatók.** Az adományokból közösségi ház épül. Cím: Bp. XIX. Tass u. 5. 9—13 óra között. Telefon: 157-0547.

El nem évülő urnahelyek válthatók a budapesti Szent Mihály templom alatt lévő kriptában. (Bp. V., Váci u. 47/B, Angolkisasszonyok). Tel.: 137-8116. Jelentkezési idő: H-Sz-P. du. fél 6— fél 7 óráig a sekrestyében.

1—6 férőhelyes urnafülkék foglalhatók a Szent Vince templomban, 1096 Budapest, Haller u. 19—21. Tel.: 216-6672.

A Millecentenáriumra elkészült és a Magyar Szentek tiszteletére felszentelt templomban jelentős számú, urnás temetkezésre alkalmas családi sírhely, sírbolt épült, melyek használati joga elévülés nélküli. Felvilágosítás a helyszínen: hétfőn, csütörtökön és pénteken 16—17,30-ig. (Budapest, Petőfi-híd budai hídfő, a volt Expo területén.) Telefon: 06 (20) 432-838.

A bősárkányi Római Katolikus Egyházközség, mint fenntartó a tulajdonában lévő 1964-ben lezárt régi temetőt **1997. május 1-i hatállyal** kegyeleti parkká alakítja át a 10/1970./IV. 17./ ÉVM-EÜM. rendeletben foglaltak szerint.

Az átalakítás során a parkban maradó síremlékeket rendezetten helyezik el. A síremlékek áthelyezéséről a hozzátartozók kötelesek gondoskodni. Azok a síremlékek, amelyekről nem gondoskodnak, a határidő lejárta után a fenntartó tulajdonába kerülnek. A temetőben lévő síremlékekről a **tulajdonosok,** hozzátartozóik a megjelölt időpontig intézkedhetnek az Egyházközségnél az alábbi címen: **RK. Egyházközség, 9167 Bősárkány, Kossuth L. u. 31.**

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA

Új Ember

KATOLIKUS HETILAP

Szerkesztőbizottság:
elnöke: Bíró László püspök
tagjai: Andrásfalvy Bertalan, Kindler József, Kopp Mária, Korzenszky Richárd, Kovács Péter, Tarjányi Zoltán, Zelnik József

Főszerkesztő: Rónay László
Főszerkesztő-helyettes: Kipke Tamás
Főmunkatárs: Parancs János
Szerkesztőség: Bókay László, Elmer István, Feszler Magdolna, Giczy György, Szeghalmi Elemér, Szerdahelyi Csongor, Szikora József, Tóth Sándor
Gépi tördelés: Kálmán György
Felelős kiadó: Horta Gábor
Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Táskaszám: 96-5071
Felelős vezető:
Lendvai Lászlóné mb. vezérigazgató
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest V., Kossuth L. u. 1., I. 1. 1053
Postacím: Budapest, Pf. 111. 1364
Telefon:
szerkesztőségi ügyek, előfizetés, terjesztés: 117-3661
fax: 117-3471
Egyéb kiadóhivatali ügyek: 117-3933
Csekkszámla:
OTP VII. 11707024—20168207. sz.
Templomi árusítás és előfizetés az Új Ember Kiadóhivatal útján
Előfizetési díjak 1997-től
negyedévre 550 forint,
fél évre 1100 forint, egész évre 2200 forint.
Terjeszti a Magyar Posta Rt.,
HÍRKER Rt., NHE és alternatív terjesztők
ISSN 0133—1205

SZOLGÁLTATÁS

ELSŐ MAGYAR TORONYÓRAGYÁR, 8000 Székesfehérvár, Lőcsei u. 6. Tel/Fax.: (22) 302-677, Tel.: 06 (30) 598-202 rádióvezérlésű toronyórák, elektronikus harangozógépek, harangpótlás, templomfűtés, harangjátékok, lengőszerkezet javítás.

TORONYÓRÁK KORSZERŰEN, VILÁGSZÍNVONALON, RÁDIÓVEZÉRLÉSSEL. TOREL BT. ct.: KOVÁCS Jenő órásmester. Telephely: 8000 Székesfehérvár, Fiskális út 85. Iroda: Kossuth u. 6. Tel.: (22) 348-880, 306-431 Cégünk a PERROT Toronyóragyár Képviselete.

KEREKES KEGYTÁRGY NAGYKERESKEDÉS 1131 Bp. Babér u. 17/b. Tel.: 270-6371 Saját Készítésű, rózsafüzérek, imakönyvek, kegytárgyak, képeslapok, szentképek, és naptárak. **Olcsó** templomi felszerelési cikkek és papi civil ingek. **Nyitva: Hétköznap 10-16-ig.** Árusítás csak plébániák, és kiskereskedők részére. Megrendelést, postai utánvéttel teljesítünk! Kérje, reprezentatív, ingyenes, színes képes katalógusunkat!

JÖJJÖN BETLEHEMBE! Zalaegerszegi boltomban kegytárgyak széles választéka kaphatók! Szentmiséhez szükséges kellékek, miseruhák, templomi és dísztárgyak, gyertyatartók, porcelánok, ezüsttárgyak, alabástrom kegytárgyak. Fa- és fémkeresztek talpas és akasztós kivitelben, gipsz és műkőszobrok, szentképek különböző méretben, simán és keretezve. Valamennyi egyházi kiadó könyvei hittankönyvek. Sírkellék műkőből, bronzból, márványból, gránitból, magyar és olasz kivitelben. Ravatalozóba megrendelhetők berendezések, kandeláberek, falikar, drapéria stb. videó kazetta kölcsönzés. **1996. 11. 30-án adja áldását KONKOLY István a Szombathelyi Egyházmegye Püspöke a méltó helyre költözött üzletre.** Zalaegerszeg, Balatoni u. 1. Mária Magdolna Plébánia, Tel.: (92) 319-912.

A J & J HOME Service KFT. plébániák, egyházi intézmények, és magán személyek szíves figyelmébe ajánlja ablak és szőnyeg tisztító tevékenységét. Tel.: 180-9783.

FAKIVÁGÁST, gallyazást, fasebészeti munkákat vállalunk. TARPATAKI BT: Tel.: 114-6069.

PARKETTÁZÁST, csiszolást, lakkozást, PVC-szőnyegragasztást garanciával azonnalra is vállalok. Tel.: 149-0822.

GÁZBEVEZETÉS házba, lakásba tervezéssel. Cirkofűtés létesítése készülékbeszerzéssel. RÓZSA Péter gázszerelőmester 203-0809 telefonon.

BUDAI RÉGISÉG BOLT! Vásárol régi és antik bútort, romosat is. Disz- és műtárgyakat, szőnyeget, órákat, festményeket, teljes hagyatékot. Vidéken is, ingyenes kiszállással. Üzlet: 165-6832, lakás: 186-8650.

TÖBB évtizede korrekt áron vásárolok hagyatékot díjtalan lomtalanítással, lakásfelszerelést, empire, biedermeier, barokk, századfordulós bútorokat (hibásat is), festményeket, dísztárgyakat, csillárokat, szőnyegeket, órákat, mindenféle régiséget. Költöztetést is vállalok. Tel.: 264-9796.

RÓZSA Régiségbolt vásárol bútort, festményt, üveg, porcelán dísztárgyakat, csillárt, szőnyeget, órát, valamint teljes hagyatékot. Tel.: 217-8664, (23) 414-619.

RÉGISÉGBOLT vásárol régi bútort, festményt, dísztárgyakat, régi gyerekjátékot, teljes hagyatékot. Tel.: 06 (30) 227-015, este: 258-2741.

TAURUS Régiségbolt vásárol fém, fa porcelán dísztárgyakat, faliórát, háború előtti vitrint, könyvszekrényt, ülőgarnitúrát, asztalt, székeket, festményt, teljes hagyatékot. Tel.: 10—16-ig, 217-0018 vagy üzletben személyesen, Bp. IX., Lónyay u. 27.

ALADDIN régiség és ékszerbolt! Antik ékszereket, aranyórákat, 12 személyes evőeszköz készleteket vásárol azonnal, készpénzért. Bp. XIII., Váci út 8. Tel.: 302-4251, 10—17-ig, 06 (20) 214-300 egész nap.

REPREZENTATÍV régiségüzlettel rendelkező kereskedő, becsüsi végzettséggel aukciós áron is vásárol készpénzért műtárgyakat, bútort, vitrint, sokfiókos szekrényt, kanapét, széket, asztalt, komódot, nagyméretű tükröt, 1945 előtti festményt, antik órákat. Kérem tekintse meg üzletünket VII. Wesselényi u. 19-ben hétköznap 10—17 óráig. Tel.: 117-9938.

EZÜSTTÁRGYAK felvásárlása, AUKCIÓS ÁRON IS, KÉSZPÉNZÉRT! Gyertyatartók, cukordoboz, nagyméretű ezüsttálca, ezüst étkészlet. 1074 Bp. Wesselényi u. 19. Tel.: 117-9938.

HÍVŐ gyűjtő keres antik ülőbútort, szőnyeget, javítandót is. Tel.: (25) 312-729.

LAUKHUFF gyártmányú mechanikus orgonához sok új alkatrész és Pommer 16 vagy 8 manuálsipsoros jutányosan eladó. Érdeklődni lehet reggel vagy este: 226-0984.

KERESEM megvételre a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó: Törvények és Rendeletek Gyűjteménye 1987, 1988, 1990, 1993, 1994, 1995. évi példányait. Válaszokat ármegjelöléssel. „Justitia 2030".

HORDOZHATÓ fekete-fehér televíziót vennék. Tel.: 221-0122.

OTTHONOM szépítésére régi bútort, szőnyeget és vallásos témájú faszobrot vásárolnék, gépészmérnök. Tel.: 335-5264 este.

ELADÓ két éves, ötajtós, garázsban tartott SUZUKI, húszezer km-rel. Tel.: 215-9192, 8—13 óráig.

KÁNTOR-sekrestyési állást kínál Pest-megyei rk. plébánia, jóhangú egyházi zenében jártas fiatalembernek. Oklevél hiánya nem akadály. „Megbízható 2033".

BUDÁN XII. kerületben idős, egészséges férfi mellé bentlakással házvezetőnőt keresek. „Megbízható 2037".

KÁNTORI szolgálatot és egyéb plébániai beseglitést vállalok. „Sürgős 2041".

ASZTALOSMŰHELYEMBE precíz, megbízható szakmunkást felveszek. Tel.: 113-3012.

HITTANÁRNŐ hitoktatást vállal, gyakorlattal, mérlegképes könyvelő képesítéssel, könyvelési, ellenőrzési munkát. „Plébánián vagy egyházi intézménynél. 2043".

54 ÉVES, ápolt, érettségizett nő elhelyezkedne házvezetőnőnek, vagy idősebb személyt ápolna, Ausztriában. Osztrák-magyar határvidék térsége előnyben. Tel.: 00-36-94/339-238, 18 óra után magyarul.

GONDOZÁS

ARANYKERESZT Ápoló Kórház vállalja idősek bentlakásos ápolását. Tel.: 270-0999, 140-9109.

ÁPOLÓNŐ nagy gyakorlattal betegápolást vállal. (Házhoz megyek). Tel.: 204-4982, 14—20 óráig.

BOLDOG öregség Gödöllőn. A Napfény Otthonban lakrészek leköthetők. Tel.: 265-1623.

KÉT gyermekes budai család idősebb

FELÚJÍTOTT garzon berendezve a Visegrádi u. elején közel a Nyugatihoz, eladó 1 millió 650 ezer. Tel.: 136-2855.

EGYEDÜLÁLLÓ diplomás fiatalember életjáradéki szerződést kötne. Budai ingatlanra. „Lazarm 2035"

MARGIT-HÍDNÁL önálló lakás kiadó. Érdeklődni lehet minden nap 18—20 óra között. Tel.: 129-9390.

RÓMA belvárosában, magyar családnál turistáknak egész évben szoba kiadó. Tel.: 156-3322.

MAGAS eltartási, életjáradéki díjat biztosítunk budapesti, balatoni ingatlanáért. Tel.: 302-1429.

ARANY J. u. metrónál telefonos garzonlakás leinformálhatónak kiadó havi 20.000 Ft. Tel.: 269-4060 este 8 óra után.

KÜLÖNBEJÁRATÚ kicsi szoba vallásos, katolikus, nemdohányzó személynek kiadó. Olcsó lakbér, kevés kerti munka. „95-ös busszal".

SZOBA Pestlőrincen fiúnak 10 ezer Ft-ért kiadó. Tel.: 295-2941, 19 óra után.

ÉLETJÁRADÉKI vagy eltartási szerződést kötnék, idős nénivel vagy bácsival. Tel.: 06 (30) 221-352.

SZENT Imre városban leinformálható diáklánynak albérleti szoba kiadó. Tel.: 165-

61/178/76 özvegy, magányos, középnyugdíjas tisztviselő férfi, kis asztmával és Pest közeli, örökölhető, gázfűtéses, telefonos, kertes, vidéki nyaralóval, hozzám költöző, nemdohányzó és egyéb káros szenvedélytől mentes, házastársi és egyéb törvényes ajánlatot vár, intelligens szépirású személytől. „Becsületesség 2045".

VÉKONY termetű, 176 cm magas, középkorú, több diplomás férfi ezúton keresi 35—40 év közötti, még saját gyereket, családot akaró, karcsú, értelmiségi hölgy ismeretségét, házasság céljából. „Kölcsönös vonzalom 2046".

180/90/70 éves, Budapest peremkerületében, kertes családi házban egyedül élő, középvégzettségű, jólöltözött, jól szituált, igényes, elvált férfi, jó anyagiakkal keresi hasonló adottságú, házias, otthonszerető, karcsú hölgyet élete társául, házasság céljából. „Kertváros 2028".

170/68/46 éves Somogy megyei, középvégzettségű, független, őszinte, fiatalos, csinos nő vagyok. Házasság céljából megismerkednék, hozzám illő, őszinte, megbízható, ápolt, intelligens férfival. „Harmonikus élet 2039".

GÖRÖG vagy római katolikus templomba járó, becsületesen és egészségesen élő, jobboldali gondolkodású, lakással rendelkező tanító-tanárral (72 éves korig), az elvárások kölcsönös egyezősége esetén, oltár

Újratérképezik az országot

Az utóbbi néhány évben Magyarországon végbement – és részben még ma is folytatódó – változások időről időre indokolttá teszik bizonyos területek – esetenként az egész ország – újratérképezését. Három megyében korszerű térképkészítési eljárással digitális ortofotók készülnek flamand segítséggel. A légifelvételek új térképeknek lehetnek alapjai, s rögzítik a tényleges földhasználatot, valamint értékes információkat tartalmaznak a talaj minőségéről, az erdők, a mezőgazdasági területek és általában a környezet állapotáról.

A térképek készítésének egyik alapvető célja az ábrázolt területről a valós, létező állapotnak megfelelő információk objektív rögzítése. A környezet nagymértékű átalakulása, a tulajdonviszonyokban és a földhasználatban végbemenő gyors változás, valamint a földrendezés igénye mind olyan elvárások, amelyek új, az eddiginél objektívebb, gyorsabb és olcsóbb térképkészítési technológiák alkalmazását teszik szükségessé. Az ezt segítő magyar–flamand közös programról Niklasz László miniszteri biztos nyilatkozott a Magyar Hírlapnak.

Az említett korszerű elvárásoknak a digitális ortofotók alkalmazásán alapuló térképkészítés a legmegfelelőbb. A digitális ortofotó olyan, számítógépben kezelhető speciális térkép, amely légifényképekből készül, és egyesíti a térkép, illetve a fénykép előnyös tulajdonságait. Mivel a színes digitális ortofotó a geometriai információkon kívül az ábrázolt felületek minőségére utaló információkat is tartalmazza (több mint 16 millió színárnyalat formájában), alkalmas különböző minőségi vizsgálatokra is. Ilyen lehet a környezet komplex vizsgálata, a talaj, a növényzet, a különböző természetes és mesterséges felületek, illetve a vízfelületek állapotának, szennyezettségének vizsgálata. Hasonló céllal készül a Budapest teljes területét lefedő színes digitális ortofotó. Ennek felbontása egyszer egy méteres, ami azt jelenti, hogy minden, a terepen négyzetméteres részlet önállóan kezelhető, koordinátákkal meghatározott. Az így készülő digitális ortofotó elsősorban környezetvédelmi célokat szolgál, de jól használható lesz a rendezési tervek megalkotásához is. Elképzelések szerint a digitális ortofotó lesz a közös alapja a környezetvédelmi és egyéb városi térinformatikai rendszereknek.

Felismerve a digitális ortofotók földügyi szakigazgatásban történő alkalmazásának lehetőségeit, a Földművelésügyi Minisztérium Földügyi és Térképészeti Főosztálya 1995-ben nemzetközi együttműködést kezdeményezett a flamand kormánnyal. Az együttműködés célja a Belgiumban már széles körben alkalmazott technológia magyarországi adaptálása új digitális kataszteri térképek készítéséhez. A feladatnak különleges aktualitást adott a kárpótlás és a részaránytulajdonok kiadása során kialakult földmérési és ingatlan-nyilvántartási helyzet, illetve a nemzeti kataszteri program. A közös magyar–flamand projekt keretében három megyében (Békés, Fejér és Baranya), mintegy 50 ezer hektár területen készül olyan színes digitális ortofotó, amely a terep minden harmincszor harminc centiméteres részletét önállóan azonosítható, mérhető és értékelhető módon tartalmazza. A digitális ortofotók a légifényképezés végrehajtásától számítva hozzávetőlegesen fél év alatt készülnek el.

A három megye eltérő földrajzi, domborzati viszonyai miatt a program arra is választ fog adni, hogy a sík-, domb- és hegyvidéken milyen hatékonysággal és pontossággal alkalmazható a módszer.

Az eljárás egyik érdekessége és szakmai előnye, hogy a számítógépes feldolgozás során a földhivatalokban jelenleg található ingatlan-nyilvántartási térképeket, kárpótlási és részaránytulajdon-kimérési adatokat rá lehet vetíteni a valóságot ábrázoló digitális ortofotóra.

A közös magyar–flamand programot a felek 50-50 százalékban finanszírozták úgy, hogy a flamand hozzájárulás vissza nem térítendő segély. A feladat végrehajtója az Eurosense Kft., együttműködő partnerei a Földmérési és Távérzékelési Intézet, a megyei földhivatalok és néhány, a területen működő helyi földmérő vállalkozó.

• Pogány Sára

Paragrafusböngésző

Kérelem a földhivatalhoz

§ A földhivatal az ingatlan adatainak, valamint a jogosult nevének és lakáscímének (székhelyének, üzemi központjának) a megváltozását az érdekelt bejelentése alapján vagy hivatalból vezeti át az ingatlan-nyilvántartásba. Az ingatlanhoz kapcsolódó jog vagy tény keletkezését, módosulását, illetve megszűnését az érdekelt kérelmére kell bejegyezni.

A változtatás iránti kérelmet az annak alapjául szolgáló szerződés (jognyilatkozat, határozat) keltétől számított 30 napon belül kell benyújtani. A kérelemhez csatolni kell a bejegyzés alapjául szolgáló okiratot, valamint annak legalább két másolatát (a fővárosban például két eredeti példányt és három másolatot kérnek), amelynek tartalmaznia kell az esetleges záradékot, jóváhagyást, igazolást stb., továbbá a bejegyzéshez és az illeték megállapításához szükséges egyéb iratokat.

A bejegyzés alapjául szolgáló magánokiratnak tartalmaznia kell:

– az érdekelt magánszemély családi és utónevét, leánykori családi és utónevét, születési évét, anyja nevét és lakáscímét (ezeket az adatokat, ha hiányoznak, a kérelemben is fel lehet tüntetni)

– a statisztikai számjellel rendelkező szervezet megnevezését, székhelyét és törzsszámát

– az érintett ingatlan pontos megjelölését (község neve, helyrajzi szám)

– a jog vagy tény pontos megjelölését

– a jogváltozás jogcímét

– az érdekeltek megállapodását, illetőleg törlés esetén a jogosult lemondó nyilatkozatát.

Az okirat bejegyzés alapjául csak akkor szolgálhat, ha kitűnik belőle a keletkezés helye és ideje, továbbá ha a nyilatkozattevő az okiratot saját kezűleg írta és aláírta, vagy két tanú az okiraton aláírásával igazolja, hogy a nyilatkozattevő azt előttük írta alá, vagy aláírását előttük saját kezűnek ismerte el. Az okiraton a tanúk lakóhelyét, címét is fel kell tüntetni. Megfelelő a magánokirat akkor is, ha a nyilatkozattevő aláírását közjegyző hitelesítette, vagy az okiratot a jogi személy nevének feltüntetésével szabályszerűen aláírták.

Tulajdonjog keletkezésére, módosulására megszűnésére vonatkozó irat külön alaki követelményeknek is meg kell feleljen, ügyvédi ellenjegyzést vagy közjegyzői tanúsítást kell tartalmaznia. Adódhatnak egyébként más tartalmi és alaki követelmények is, amelyeket külön jogszabályok írnak elő, természetesen ezeket is be kell tartani.

Ha az okiratot a nyilatkozattevő helyett meghatalmazott írta alá, csatolni kell a meghatalmazást is, amelyet ráadásul az okiratra előírt alakszerűségek szerint kell kiállítani.

Előfordulhat, hogy a bejegyzést jogerős bírósági ítélet, vagy más hatósági határozat alapján kell elvégezni. A fenti előírások ilyenkor is irányadóak, azzal, hogy a felek megállapodását a hatóságok rendelkezése pótolja.

Bár a fentiek magától értetődőnek tűnnek, egy-egy adat bármikor kimaradhat, ezért nagyon figyelmesnek kell lennünk, hiszen a földhivatal ebben az esetben nem teljesíti kérelmünket, hanem jobb esetben hiánypótlásra visszaadja, rosszabb esetben elutasítja azt.

DR. SZABÁRY [illegible]

nbörze

SZERKESZTI: L. LÁSZLÓ JÁNOS

Bauhaus-házak a Sas-hegy lábánál

Két épület már elkészült a Beregszászi úton, négyet ősszel kezdenek építeni

FOTÓ: PÉLYI NÓRA

Két lakóház már kulcsrakész állapotban várja a beköltözőket abból a hat Bauhaus stílusú épületből, melyek a Sas-hegy déli lábánál, a Beregszászi út közelében épülnek. További négy lakóház beruházásához ez év őszén kezdenek hozzá a szomszédos telken, ebből az elsőt várhatóan 1998 őszén adják át.

A beruházás kétharmada már az építési szakaszban vevőre talált, ugyanakkor a még eladó néhány lakásra, illetve irodára olyan komoly mennyiségű jelentkező van, hogy az értékesítést végző Mareco Ingatlan Rt. véleménye szerint az átadást követő egy hónapon belül valamennyi ingatlan el fog kelni.

A Bauhaus hangulatú lakóépületek terveit Vadász György építész irodája készítette. A házak különlegessége, hogy a háromszintes épületek tetején szépen kialakított, körpanorámás tetőkert, szauna, valamint konyha található.

Az A épületben 18 lakást adtak át, ebből három darab 128 négyzetméteres, négyszobás lakás, 48 négyzetméternyi terasszal, melyek eladási ára 23 millió forint. A tizenöt darab 41-43 négyzetméteres, egyszobás hálófülkés lakás – 11,5-től 17,1 négyzetméternyi terasszal – ára 6,8 millió és 7,8 millió forint között mozog. A B épületben 12 darab 85,4 négyzetméteres, háromszobás lakást – 28 négyzetméteres teraszokkal – kínálnak eladásra, ezek ára 15,2 millió forint.

A két házat összekötő teremgarázsban 39 gépkocsi beállására van lehetőség, ezek egyenkénti ára 1,8 millió forint, de ugyanitt találhatóak a lakásokhoz tartozó nagyméretű tárolóhelyiségek is. A házak földszintjén négyzetméterenkénti 150 ezer forint + áfaáron lehet üzlet- és irodahelyiségeket vásárolni.

• Sz. Gy.

Milliárdos álmok a VII. és a VIII. kerületben

Elkelnek a legértékesebb önkormányzati telkek

VIII. kerületi

MUNKÁSŐR
Budapest
1971 FEB
SAJTÓFIGYE
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 8
Telefon: 138-048, 337-748, 340

Az Intéző Bizottság nevében *Kárpáti Sándor*, a KISZ Központi Bizottságának titkára üdvözölte a megjelenteket, s előterjesztette a napirendi pontokat.

Páricska Zoltán, a KISZ KB osztályvezetője beszámolójában részletesen ismertette az Ifjú Gárda eddigi útját, szólt az eredményekről, de a negatív jelenségekről is. Vázolta a jövendő elképzeléseit.

Legfontosabb feladatunk — hangsúlyozta —, hogy az Ifjú Gárda segítse a KISZ honvédelmi nevelő munkáját, legyenek aktivistái a Kommunista Ifjúsági Szövetségnek ezek a fiatalok.

Vadász György rajza

Vadász György

Pesti Hirlap
1943. dec. 22.

— **Mesék okos gyermekeknek.** (Ilci néni meséskönyve.) Ilci néni — báro Radossevich Tivadarné — tiz mesét mond el ebben a most megjelent könyvében a gyermekeknek. Ha a könyv cime szerint ezek a mesék csak okos gyermekeknek valók, akkor ezt ugy kell érteni, hogy amit Ilci néni elmond, valóban gondolkodásra, elmélkedésre serkenti a fiatal lelkeket. Ezek a mesék tehát Andersen meséinek tanitó, javitó, nemesitő célzatát követik és ezt a céljukat könnyü is elérniök, mert irójuk sok finom bölcseséget, élettapasztalatot, emberismeretet sürit minden meséjébe. A magyar meseirodalomnak értékes és nemes termékei Ilci néni meséi, amelyekhez Vadász György rajzolt kedves illusztrációkat.

Erényes ujjászületése.

vette-e igénybe, avagy újat építtetett magának. A fürdőhelyiségek megjelenése arra vall, hogy amennyiben meglevő épületbe költözött, azt alaposan átalakíttatta. Az egykorú leírások arról is tudnak, hogy e magánfürdő vizét külön vízmű sajtolta fel az alsóvárosból.

A budai pasák azonban keveset tartózkodtak várbeli palotájukban. Szívesebben laktak a Császárfürdő melletti kertilakukban, melyről az egykorú írott források gyakran emlékeznek meg. Ebből az előszeretetből arra lehet következtetni, hogy a nyaraló teljes egészében keleti alkotás lehetett, területileg valószínűen igen terjedelmes, de építészetileg kevésbbé jelentékeny, mely a nagyurak Márvány-tenger melletti nyaralóit utánozhatta. Kívánatos lenne ezen a területen próbaásásokat eszközölni; a rézművesség és a keramika számos emléke rejtőzhet a föld alatt s talán az alaprajzi elrendezés nyomai is felbukkannának.

A pasák hadászati jellegű építkezésének néhány szórványos nyomát ismerjük. Ilyen volt a Pálffy-téren álló Kakas-

MTI

Hajó formájú lesz a magyar pavilon A Hannover Expo 2000 világkiállítás pavilonpályázatát Vadász György és alkotótársai nyerték, tizenegy pályamű közül. (MTI)

f vezérigazgató **Felelős szerkesztő:** Izbéki Gábor főszerkesztő
rdetésfelvétel: 1106 Budapest, Fehér út 10. **Tel:** 431 64 64,
ressprint Kft., Győr **ISSN** 1419–0230 **A lap a Matesz tagja**

METRO 1998 okt. 27

Atmeneti felhősödés várható, számottevő csapadék nélkül.

A hőmérséklet 12 fok lesz.

RÉSZLETES ADATOK A 3. OLDALON

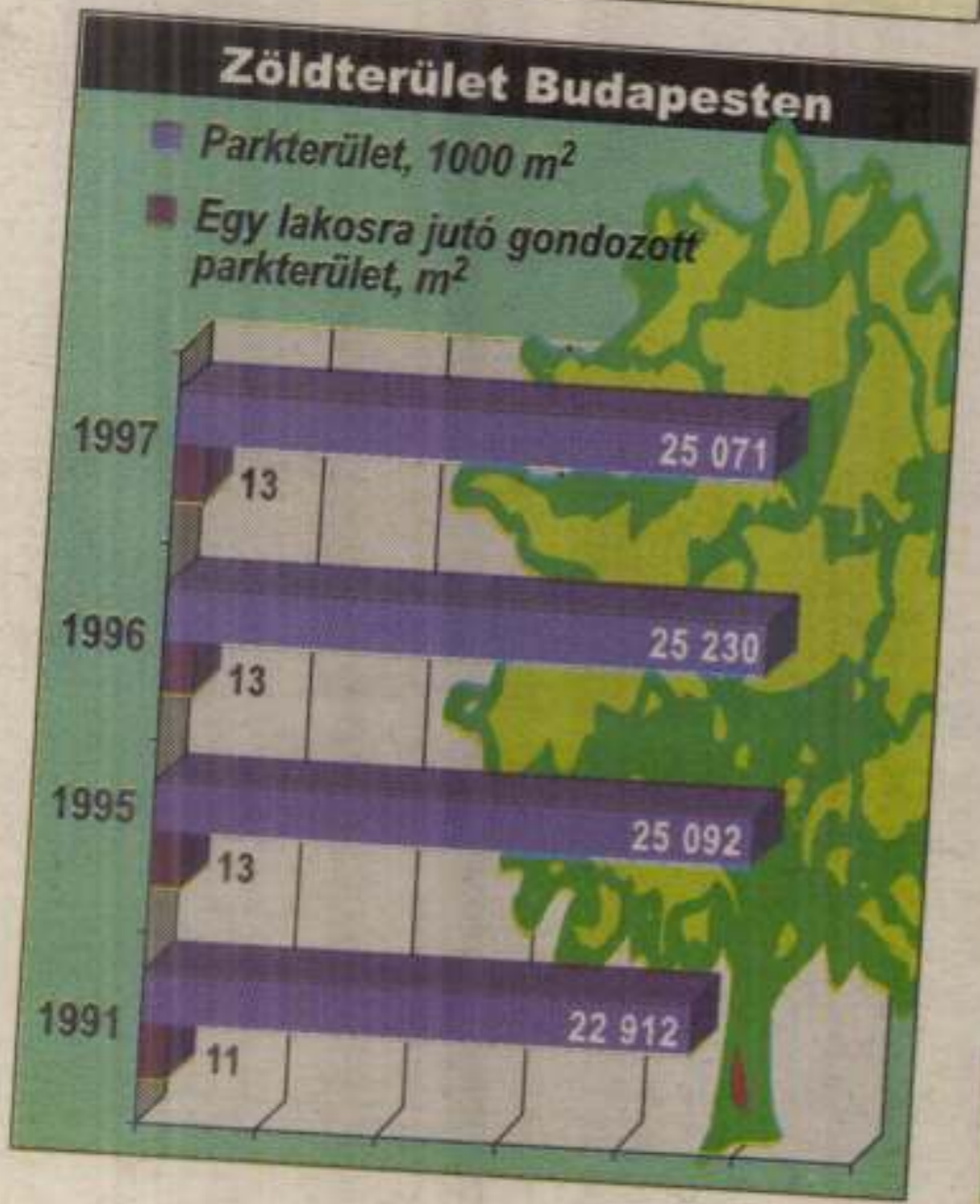

A klagenfurti koncertk

Az eu

BUDAPEST Az Európai E
a történelem során ne
napirendre, napjainkba
kori utópia a minde
lójává vált. A határok
létrehozása elsősorban

Milosevicnek es kell engedelmes

BRÜSSZEL A NATO a sz
rendőri egységek kivonásá
lennek. A nagykövetek ke
hatkor ismét összeülnek, h
kiadják-e az aktiválási pa
csapásokra.

Egy NATO-illetékes szer
hét végén „komoly kötelez
lalt a további egységek ked
kivonására.

Álláspiaci

KI LESZ A HÉDERVÁRI KASTÉLY URA?

A második ezredforduló küszöbén egy majd évezredes birtok keresi jövendő urát, aki a rajta álló barokk összhatású műemlék kastély történetéhez illően gondját viselné a századok során többször átalakított, felújított épületegyüttesnek, és továbbvinné a hajdan főúri rezidencia falai között a jelenkor alkotói által létrehozott művészeti értékek ápolását.

A 18. századi átalakítás során kapott helyet az északi szárny földszintjén a „sala terrena" szalon. A virágos, indás festéssel lugassá varázsolt hűtőzőszoba átmenetet jelentett a kerti pihenő és a belső szobák intim légköre között

Hédervár múltja

„Géza fejedelem Küszén (Kőszeg) hegyét adta nekik, és a Győr melletti szigetet örök szállásul, ahol is favárat épített..." Ily módon szól a korabeli krónika a hainburgi grófok letelepedéséről a Szigetközben, akiktől a Héderiek nemzetsége származik. Később püspökök, egyházi és világi méltóságok kerültek ki a családból. Birtokaik központja a Hédervári ősi várban volt, a Zsidódombon, amelyet a tatárok betörése után Frigyes osztrák császár hadai felgyújtottak. A 16. század második felében Héderváry János jellegzetesen reneszánsz, megerősített várkastélyt építtetett a birtokon. A műemlék épület 20. század végi formáján erre utal néhány kőfaragás és a négyszög alaprajzot követő kialakítás. A kezdetben egytraktusos épület a 17. században a keleti oldalon hozzáépült háromszintes loggiás szárnnyal L alakúra változott. Az 1760-as években Viczay Mihály (a családnév Viczay-Héderváryra bővül a 17. század közepén) és fia a várkastélyt és a parkot barokk stílusban átalakítják.

örömére szeretne tervezni. S egyvalamire vágyik még nagyon. Érzelmekre. Ha valaki nem ébred rá arra, hogy a Mesterhez egyféleképpen lehet viszonyulni, szeretetének elfogadásával és visszasugárzásával, azért a lélekért kíméletlen harc indul meg. Vadász György az összes báját latba veti. Megmutatja az izmait (vagy a foga fehérjét), teszi a szépet, jó házakat csinál, verseket citál, humorizál és bölcselkedik.

Hangszálakat rezegtet, és tekinteteket párásít.

Nem válogat az eszközökben.

Egyszóval: MESTERKEDIK. ◆

Irodaház szemben a pápai nunciátussal (Budapest, Orbánhegyi út 49.)

Vadász György, *építész*

1952–57: BME Építészmérnöki Kar
1958–60: MÉSZ Mesteriskola
1978–82: illetve 1990-től a MÉSZ Mesteriskoláján tanít
1983: Baja főépítésze
1986: Pásztó főépítésze
1985: címzetes egyetemi tanár
1991-től a Vadász és Társai Építőművész Kft. vezetője

Díjak:

1972: Ybl Miklós-díj,
1979: Pro urbe
1984: Pro arte
1993: a Köztársasági Érdemérem Lovagkeresztje
1996: Pro architektúra

Fontosabb épületek:

1971–72: Budapest, Budakeszi út 46., diplomata lakóház (Perczel Annával)
1975-79: MEDOSZ–Székház (Mészáros Endrével)
1975: Gellérthegyi víztároló (Széll Andrással)
1975–79: Gellért Pezsgőfürdő (Fohl Mártával)
1976–77: Budapest, Erdőalja út 96., családi ház
1976–80: Zalaegerszeg, városközpont I–II. ütem (Horváth Judittal)
1981–86: Budapest, Krisztina II. crossbar központ (Horváth Judittal)
1986: Nagykőrös, autóbusz-végállomás (Kovács Miklóssal)
1986–90: Baja, városközpont I–II. ütem (Nánay Évával és Specker Attilával)
1987–88: Budapest, Tündér u. 4/a, családi ház (Ádám Ildikóval)
1990: Budapest, Mátyás király út 48. négylakásos társasház (Váncza Lászlóval)
1990–91: Pásztó, városközpont I. ütem Zalaegerszeg, városközpont III/1. ütem (Tekeres Ildikóval)
1991: Budapest, Zöldlomb u. 44. hatlakásos társasház (Vadász Bencével)
1994: Zalaegerszeg, városközpont III/2. ütem (Tekeres Ildikóval)
1995: Székesfehérvár, műemléki házak Budapest, Orbánhegyi út 49., Hunguest Travel-székház (Ádám Ildikóval) Pásztó, III. ütem (Ádám Ildikóval)
1996: Újpest, Árpád út 56. (Basa Péterrel) Budapest, Beregszászi úti lakóépületek (Váncza Lászlóval és Miltényi Miklóssal)

Képzőművészeti alkotások:

1974: Mezőtúr, Dózsa-emlékmű (Szobrászművész: Marton László)
1976: Mohács, nemzeti emlékhely (alkotótársakkal)
1981: Budapest, József Attila-szobor (Szobrászművész: Marton László)
1982–84: Gellérthegyi kilátókő (Szobrászművész: Lesenyei Márta)
1984: Budapest, Gábor Áron-emlékmű (Szobrászművész: Kiss Sándor)
1988: Pásztó, Zsigmond király szobra (Szobrászművész: Kiss Sándor) Kalocsa, Szt. István király szobra (Szobrászművész: Kircmayer Károly) Szedres, Bezerédi-emlék (Szobrászművész: Benedek György)
1989: Zalaegerszeg, Zrínyi Miklós szobra (Szobrászművész: Tóth béla)
1991: Muhi-pusztai csata emlékhelye (Szobrászművész: Kiss Sándor)
1995: Budapest, Vári Koldus-kapu (Alkotótársak: Vadász Bence, Kő Pál, Lehoczky János)

Sokat kaptam a szobrászattól, a szobrászoktól. Kő Pál, Kiss Sándor, Lesenyei Márta, Melocco Miklós, Bencsik István barátaim a szellem, az absztrakció, az érzelmi érintés csodáival gazdagították emberségemet és építészetemet. Meg a rajz. A vonalak futtatása.

– Az Ybl-díj, a Pro urbe és a Pro arte díjak után, idén a Pro architektúra díjat kapta meg. Van építészi ars poeticája?

– A Pro architektúra díjat Ádám Ildikóval megosztva kaptuk az Orbánhegyi út 49-es szám alatti munkánkért. Ez méltó simogatása volt az épületnek. A díjjal a szép, fegyelmezett, tömegbeli alakítást, a nyugodalmas, nagystílű szerkesztési elvet és a tájbaillőséget értékelték.

Egyszer megkérdezte tőlem az egyik tanítványom: – „Mester, miért olyan házakat csinál, amilyeneket csinál? – Mert nem tudok mást, ez jön ki belőlem." A jelen kor építészetében komoly stílusirányzatok élnek egymás mellett. Van posztmodern, dekonstruktív, organikus, érzelemdús és csicsás. Talán ebből az utóbbiból van a legtöbb, az igénytelen szellemiségű díszítgetés burjánzik. A laikus nehezen tudja megkülönböztetni az igazi Trebits-et az ál-Trebits-től. Tőlem eltávolodtak a stílusok, vagy én távolodtam el tőlük. Nem akarok semmiféle stílusbeli irányzat képviselője, alkalmazottja, topmodellje lenni. Nem szeretem a divatos házakat. Szép épületeket szeretnék csinálni, szívmelengető, szeretni való épületeket. Régen ami jó volt, az egyben szép is volt. A nagyon jó meg menthetetlenül nagyon szép. Olyan építészetet szeretnék művelni, amely belső izgalmat okoz. Egy szép épület emóciókat vált ki. Távolról látok egy érdekes, egyensúlyban lévő tömeget, egy sziluettet, amely jó érzést kelt. Aztán fokozatosan közelítek, egészen addig, amíg megfogom az épület kilincsét, és végül belépek abba a térbe, amit messziről már megismertem.

Így hát a mi Mesterünk olyan házakban gondolkodik, amelyek örömet okoznak. Saját maga és mindannyiunk

Békaperspektíva (Orbánhegyi úti irodaház)

Konzolok és rizalitok (Orbánhegyi út 49.)

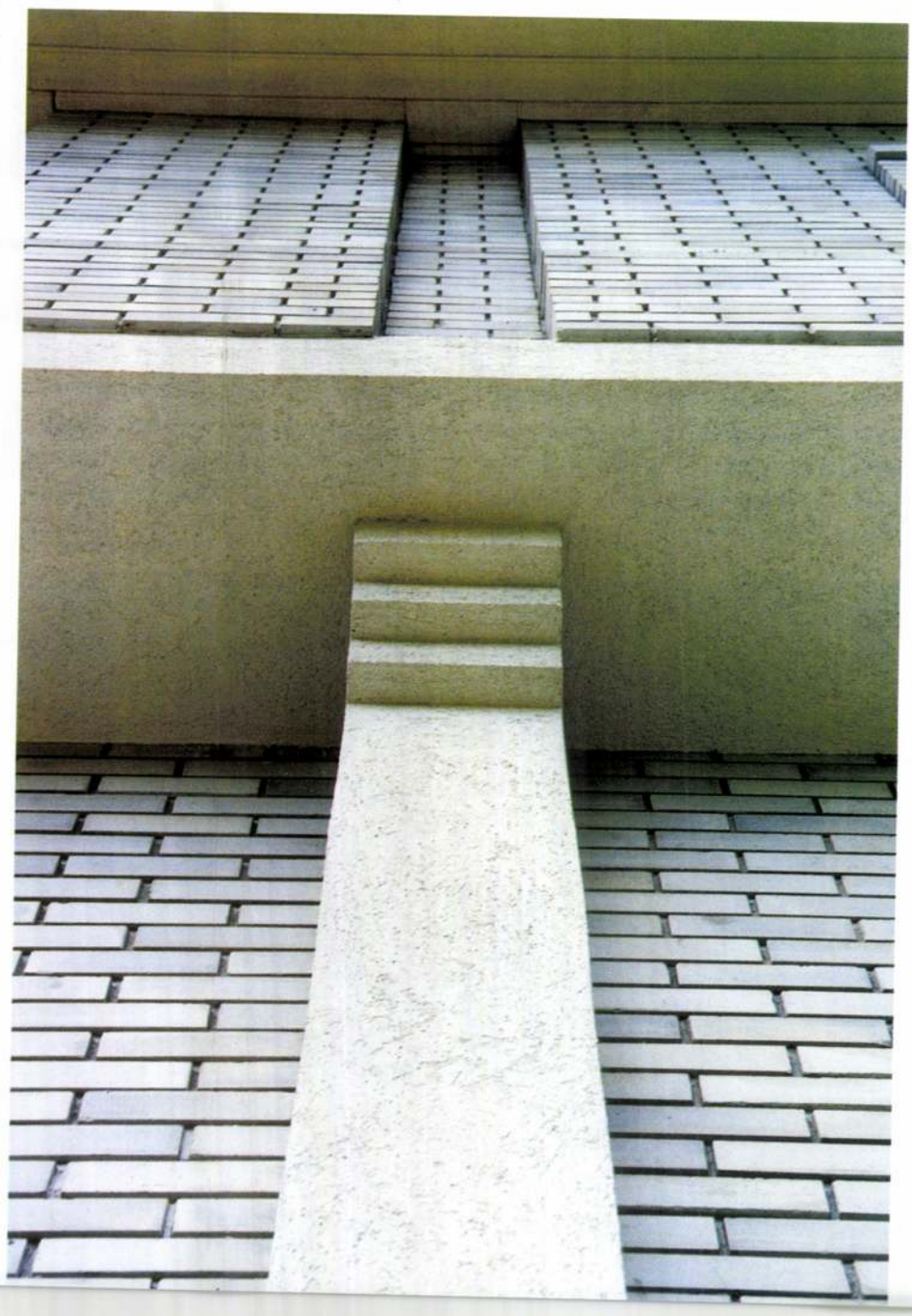

Sarkon forduló tisztelgés Palladio előtt
(Székesfehérvár)

mester előtt. Úgy éreztem, a környezet finom részletmegoldásokra, gazdag vonaljátékra kötelez. A ház három éve áll, nem ráncosodott azóta. A város és a polgárok elfogadták a párkányait, az oszlopkötegeit, a vertikális és a horizontális osztásokat, a dús plasztikát. Hát, valahogy így dörgölik össze a vállukat fiatalok és idősek ott, abban a munkában, Székesfehérvárott.

– *Úgy tudom, hogy nagyon szereti azokat a feladatokat, ahol szobrászművészekkel dolgozhat együtt, s képzőművészeti alkotások épített környezetét kell létrehoznia.*

– Egyik legkedvesebb munkám a muhi-pusztai csata emlékhelye volt, 1991-ben. Ezek a feladatok az építészet perifériális részéhez tartoznak, de nekem az ilyen tábornokság nagy örömöket ad. Itt az építészet nem fából, fémből és kőből áll, hanem mélyedésből, dombból és szurdokból. 40 m átmérőjű, 8 m magas kundombot terveztünk – egy monumentális sírhelyet. A domb egyébként is visszatérő fegyvertényem. A közepét kivájtuk, mint amikor az ember szívét tépik ki. A krátert egy spirális sétaút övezi, ahol bukdácsoló, térdre rogyó, ájult és remegő, de mégiscsak kérlelhetetlenül ott sorakozó keresztek övezik a golgotai utat. Az alkotás közepén harangtorony, kettős kereszt és Kiss Sándor bukó, lefelé vágódó angyalszobra zárja le a drámai sétát.

Zalaegerszegi városközpont III. ütem; Magános, sisakos ablakszem

Növekvõ párkánysor (Zalaegerszeg)

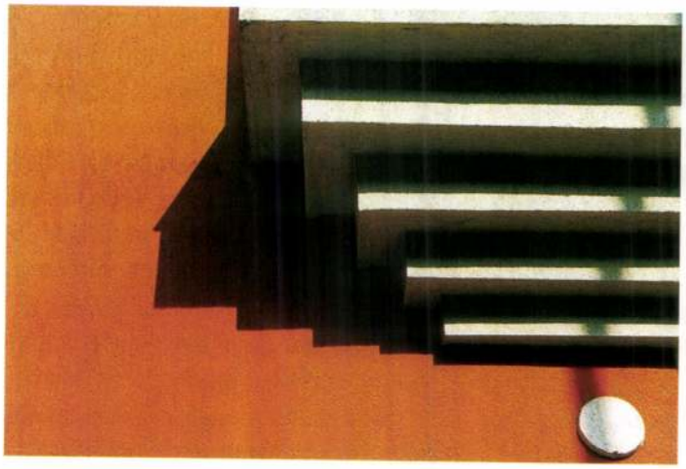

A sarokvitrin (Zalaegerszeg)

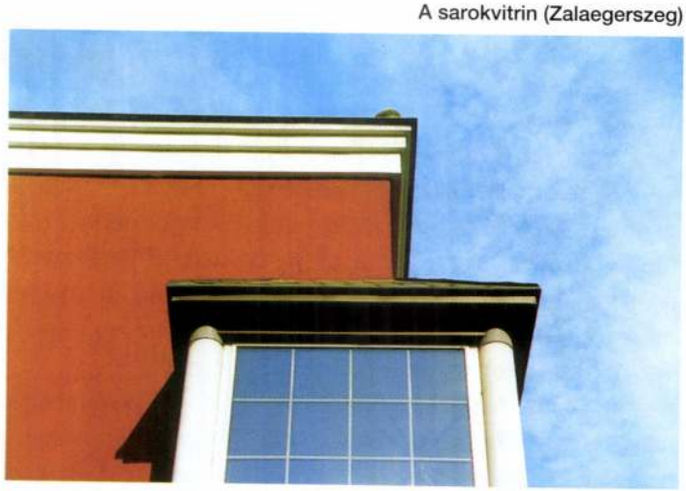

VADÁSZ GYÖRGY ÉPÍTÉSZ
ATRIUM 1996. 5. 52.

Szöveg: Halasi Rita, Fotó: Zsitva Tibor

A MESTER

SZUBJEKTÍV PORTRÉ VADÁSZ GYÖRGY ÉPÍTÉSZRŐL

16 tanítványa van. Nemes egyszerűséggel Mesternek szólítják, maguk közt is így emlegetik. A Mester homlokcsókkal üdvözli őket. Együtt alkotják a Vadász és Társai Építőművész Kft.-t. A Mester mestersége nemcsak az építészetben rejlik. Hanem a szerető odafordulásban is. A házakról mint élőkről beszél. Átlelkesíti, antropomorfizálja az épített világot. Érzelmes ember. Virágok, fiatal lányok, fák szépségén egyaránt meghatódik. (Néha önmagán is.) Mi meg tőle érzékenyülünk el. Nagy, 63 éves férfilelke van. Azt mondják, fiatalabb korában rózsás zakóban járt. Most szabadidejében súlyt emel, egyébként az életével birkózik.

Székesfehérvári udvar vörös és fehér épületeivel (Kossuth Lajos u. 9–11.)

– Kedves Mester, Önt Mesternek kell szólítani?

– Nem mindenkinek. Megelégszem a nagyon kedves Vadász Györggyel is.

– Nagyon kedves Vadász György, milyen a tanítványaihoz fűződő viszonya?

– Olyan emberekkel dolgozhatom együtt, akiket választani tudtam, akik méltók voltak az én választásomra, de én is méltó voltam az övékére. A MÉSZ mesteriskoláján is több mint 12 éve vagyok választott tanár. A mester hiszi a tanítványait. A mester nem tud olyan hülye lenni, mint amilyen hülye lenne tanítványok nélkül. A tanítvány hiszi a mesterét. A tanítványok gyorsabban fejlődnek, mint ahogy a mester nélkül fejlődnének. Ez egy érzelmi, szellemi és anyagi kapcsolat. Az együttrajzolás pedig, ideális esetben, emocionális és racionális beszélgetés. Mi így dolgozunk.

– Ilyesfajta együttgondolkodásról volt szó néhány éve, a székesfehérvári tervpályázat esetében is?

– Igen. A Kossuth Lajos utcában két foghíj állt. Műemléki épületek sorakoztak ott támogató válltartásban. Az idős, de vonzó, szép szájból hiányzott két fog. Váncza László és Miltényi Miklós tanítványaimmal együtt nyertük el a megbízást. A két házat közösen terveztük, de az egyik inkább az övék, a másik inkább az enyém. A két épület egymás mellett állva egy Janus-arcot ad. A vöröstéglás Váncza–Miltényi-ház a fiatal tanítványok keményebb, korszerűbb érzelmeit tükrözi. Az én fehér házam egy dúsabb épület, szándékom szerint tisztelgés Palladio

KOSSUTH

A Kossuth rádió információs telefonszáma: 328-7945

4.30: Reggeli krónika
Szerkesztő: Hollós János. Műsorvezető: Nagy Katalin. Hírszerkesztő: Klemanovits Vera. Bemondó: Gaál Anna. Zenei szerkesztő: Szőke Cecília. Munkatárs: Schwajda Gergő
4.30, 5.30, 6.30, 7.30, 8.30: Hírek. Időjárás
4.40: Határok nélkül
(Válogatás az elmúlt hét műsoraiból)
Szerkesztő: Németh Miklós Attila
5.00, 6.00, 7.00, 8.00: Krónika. Sport
Hétfőtől szerdáig 5.12, 5.35, 5.57, 6.12, 6.35, 6.57, 7.12, 7.35, 7.57, 8.12, 8.35, 8.57: Reklám
5.38: Falurádió
Szerkesztő: Bozsik József
kb. 7.19: Körzeti időjárás-jelentés
7.37, 8.15: Műsorszemle
8.17: Mindennapi tudomány
Bioritmus
Életmód, egészség, környezet
Szerkesztő: Sárkány Vera
8.37: Zöld hírek
8.45: Gyorsfénykép a kultúráról
Szerkesztő: Szakáts Ildikó
9.00: Hírek. Időjárás
9.05: Napközben
Közérdekű magazin
Pihenés és munka – éjszaka
Szerkesztő-műsorvez.: Pálfi Balázs. Zenei szerk.: Kajári Klári
☎: adás idején 328-7111 és 328-8111
Hétfőtől szerdáig 9.30, 9.45, 10.08, 10.45: Reklám
10.00: Hírek. Időjárás. Útközben
11.00: Hírek. Időjárás
11.05: Szonda
Tudományos magazin
Szerk.-műsorvez.: Nagyistók Tibor
(A vas., K. 14.05-ös adás ism.)
11.35: Anyám
Karinthy Frigyes novellája
Elmondja: Balkay Géza. Szerkesztő: Filippinyi Éva. Rendező: Bognár Monika (1989)
11.54: Műsorajánlat
11.56: Reklám
12.00: Déli krónika
Szerkesztő: Rózsa Péter
Benne: Mindennapi gazdaság; Forró drót; Háttér; Útközben
12.15, 12.28: Reklám
12.40: Ki nyer ma?
Játék és muzsika tíz percben
Helyszín: az Astoria Szálló étterme
Műsorvezető: Czigány György
12.50: Törvénykönyv
Szerkesztő: Kapás Irén
☎: 14.00 óráig 384-1540
12.58: Reklám
13.00: Hírek. Időjárás
13.05: Vendég a háznál
Gyerekekről – felnőtteknek
Felelős szerkesztő: Horváth Ida
13.20: Ortodox vesperások
Az Orosz Patriarchátus Kórusa énekel, vez. Anatolij Gridenko
13.30: Krisztus közöttünk!
A görög katolikus egyház félórája
Szerkesztő: Kondás Sándor. Felelős szerk.: Petress István
14.00: Hírek. Időjárás
14.05: Klasszikusok mindenkinek
Magyar szerzők művei
1. Bartók: Kontrasztok (Tusa Erzsébet – zongora, Kovács Béla – klarinét, Szűcs Mihály – hegedű), 2. Weiner: I. divertimento a) Jó alapos csárdás, b) Rókatánc, c) Marosszéki keringő, d) Verbunkos, e) Csűrdöngölő (Budapesti Vonósok, hangversenymester: Bánfalvi Béla)
14.35: Tetten ért szavak
Balázs Géza anyanyelvi műsora
Bakibörze: „Föld alatt megválasztott kormány" – Hiperkorrekt giccs. Minya Károly stíluselemzése – Hallgatóink kérdéseire válaszol Fábián Pál
Km. Vadász Ági és Péter Ferenc. Szerkesztő: Kövesdy Zsuzsanna. Rendező: Gáll Ernő
(Ism. holnap, K. 20.50)
14.45: Közönségszolgálat
Szerkesztő: Kereszty Sári
☎: 328-7878
14.55: Irodalmi műsorajánlat
15.00: Hírek. Időjárás
15.05: Reklám
15.06: Tudós Fórum élőben
Szerk.-műsorvez.: Lukácsi Béla
☎: adás idején 328-8766 és 328-7304
15.55: Biztonsági öv
16.00: Délutáni krónika
Szerkesztő: Nyárádi Péter
16.10: Mindennapi gazdaság
16.20: Hasznos tudnivalók
16.25: Emlékek szárnyain
Sebestyén János műsora
Duett hegedűre és diplomáciára...
Beszélgetés Jan Lundvik svéd nagykövettel és feleségével, Birthe Lundvikkal
Londonban találkoztak 1951-ben, de csak 1959-ben házasodtak össze... Első állomáshelyük Magyarország volt 1960-ban, aztán még 11 ország Libériától a Szovjetunióig. A legemlékezetesebb: delegáció a vörös khmerek rémuralma alatt... És a muzsika? Birthe asszony mindenütt megtalálta a szálakat, játszott zenekarban, vonósnégyesben. És a legfőbb: 1995-ben létrehozta a Liszt Ferenc Zeneakadémia barátainak társaságát...
16.58: Reklám
17.00: Hírek. Időjárás. Útközben
17.05: Kassza
Gazdasági hetilap
Szerkesztő: Mong Attila. Műsorvezető a felelős szerkesztő: Szikra Zsuzsa
☎: adás idején 328-7052, 328-7304
17.55: Reklám
18.00: Esti krónika
Szerkesztő: Rózsa Péter
Benne: Háttér; Mindennapi gazdaság; Forró drót; Útközben
18.25, 18.56: Reklám
19.00: Hírek. Időjárás
19.05: Reklám
19.06: Sportvilág
Szerk.-műsorvez.: Molnár Dániel
19.25: Műsorismertetés
19.29: Jó éjszakát, gyerekek!
A király elveszett koronája
Zsombok Zoltán meséjét Szabó Kálmán mondja el
19.36: A félvér bohóc meg a föld pora
Nyerges András összeállítása
Km. Galkó Balázs, Kézdy György és Vallai Péter. A felvételt Baska Gabriella, Borlai Kinga és Kulcsár Péter készítette. Zenéjét Gebauer Mária állította össze
Szerk.-rendező: Zoltán Gábor
(III/2. rész: holnap, K. 19.39)
(Bemutató)
20.00: Hírek. Időjárás
20.05: Élő népzene
Összeállította: Fábián Éva. Műsorvezető: Sipos Magdi
A tartalomból: Tavaszi havajgatás dorombon – Tavaszváró dal (Forgács Zsuzsa, Juhász Zoltán) – Gyimesi keserves (Sándor Judit) – Gyimesi táncmuzsika (Timár János és Jánosné) – Általó dal (Papp Mártonné Filep Mária) – Széki lassú (Miskolczy Mária és Agócs Gergely) – Körösfői népdal (Bárdosi Ildikó) – Legényes tánczene (Fodor [Neti] Sándor)
20.30: Határok nélkül
Szerkesztő: Antall István
20.59: Reklám
21.00: Hírek. Időjárás
21.05: Szól a rádió...
Hétről hétre rádióújság – 1928-ban és ma
Rékai Gábor műsora
21.15: Hétfő esti filmzene
Mindhalálig zene (All That Jazz)
Szerkesztő: Divéky István
21.55: Szóló
Ágh István olvassa fel írását
22.00: Késő esti krónika
Szerkesztő: Nyárádi Péter
22.29: Reklám
22.30: Réglók
A Homokhátság kistérségei
Bács-Kiskun megye tanyás településszerkezetű kistérségei évtizedek óta küszködnek hátrányos helyzetükkel. Milyen felzárkózási programokkal igyekeznek kitörni a perifériából?
Szerkesztő: Szitnyai Jenő
22.59: Reklám
23.00: Hírek. Időjárás. KENÓ
23.05: Lemezmúzeum
Leo Slezak dalfelvételeiből
Zongorán km. Heinrich Schacker, Michael Raucheisen
1. Schubert: a) Szerenád, b) A hársfa, c) Te vagy a csend (a zongorakísérő ismeretlen), d) A tengerparton, e) Hová? (km. Schacker), 2. Schumann: a) A diófa, b) Lótuszvirág (a zongorakísérő ismeretlen), 3. Brahms: a) A rét magányában, b) Szerenád (km. Schacker), 4. Richard Strauss: a) Elrejtem szerelmem, b) Kedves látomás, c) Alkonyi álom, d) Ajánlás, e) Holnap (km. Raucheisen), 5. Wolf: Elrejtezés (km. Schacker), 6. Liszt: Ha álmom mély (km. Schacker)
23.59: Reklám
24.00: Hírek. Időjárás
0.10: Himnusz

KOSSUTH URH

5.55–9.00: Körzeti információs magazinok ■ (Budapest és Komádi körzetében a középhullámú műsor)
18.30: V materinskom jazyku ■ Szlovák – Szeged. Szerk.: Marga Mária
19.00: În limba materna ■ Román – Szeged. Szerk.: Petru Cimpian
19.30: In der Muttersprache ■ Német – Pécs. Szerk.: Becker Robert
20.00: Na materinjem jeziku ■ Horvát – Pécs. Szerk.: Klaics Milica
20.30: Na maternjem jeziku ■ Szerb – Pécs. Szerk.: Rádity Milenkó
23.00–23.30: A BBC késő esti magyar műsora

PETŐFI

A Petőfi műsorok telefonszáma: 328-8555
Üzenetrögzítő: 328-8666
Közlekedési ügyelet: 6.00–18.00 között ingyenesen hívható Telewestel zöld szám: 06-80-66-00-88
E-mail: Petofi@iroda.radio.hu

4.30: Hírek. Időjárás
4.33: Hajnali dallamok
Szerkesztő: Jeney Erzsébet. Bemondó: Zsámboki Zsolt
5.00, 5.30: Hírek. Időjárás
5.55: Állomáskereső
Felelős szerk.: Vlasics Sarolta
6.00: Hírek. Időjárás

6.03: REGGELI CSÚCS
A mikrofonnál: Királyhegyi Zsuzsanna. Szerk.: Bálint László. Zenei szerk.: Mundtner Csilla. Felelős szerk.: Gózon Ákos
Hétfőtől péntekig kb. 6.10, kb. 6.36, kb. 6.51, kb. 7.10, kb. 7.36, kb. 7.51: Reklám
6.30, 7.00, 7.30: Hírek. Időjárás. Közlekedés
7.38: Sportreggel
Gólon innen, csörtén túl...
Szerk.-műsorvez.: Siklós Erik
E-mail: SPORT@iroda.radio.hu

8.00: PETŐFI DÉLELŐTT – Csűrös Csillával
Zenei szerk.: Takács Annamária. Felelős szerk.: Nyíri Ferenc
Közben: óránként hírek, időjárás, közlekedés
8.05: Zenezóna
Slágerek a múltból
Válogatás 1966 legnagyobb külföldi és 1976 legnagyobb magyar slágereiből
Hétfőtől szerdáig 8.59, kb. 9.30, 9.59, 10.59, 11.57: Reklám
9.04: Délelőtti terefere
9.50: Apró-cseprő (5 perc)
Gáspár Sarolta rovata
☎: 328-8777
10.08: Gordiusz plusz (5 perc)
Szerkesztő: Pásztor Zoltán
11.04: Sporthírek
Szerkesztő: Molnár Dániel
11.07: Nosztalgia-parádé
Déry Tibor
11.52: Manapság...
Lengyel Nagy Anna jegyzete
Sorozatszerk.: Faragó Judit

12.00: Jó ebédhez szól a nóta
Nótakavalkád
12.59: Reklám

13.00: Naprakész
Hasznos percek P. Kiss Zsuzsával
Zenei szerkesztő: Bankó Éva. Munkatárs: Pataki Ágnes. Felelős szerkesztő: Jónás István
☎: üzenet éjjel-nappal 328-7973
E-mail: naprakesz@iroda.radio.hu
Benne: Hírek, időjárás, közlekedés
Egészségpercek – Magánklinika
Egy csepp figyelmet önmagunkra! Orvosok és hallgatók magánrendelése a stúdióban
Életrevalók vonala: 06-60-50-50-60
kb. 13.12: Sporthírek
13.14: Reklám
kb. 13.20: Vízállásjelentés
kb. 13.44: Korkérdés
Irodalmi, művészeti, tudományos és technikatörténeti telefonos kvíz: ki, mi, kivel, mikor, mit, miért?
Felelős szerk.: Nyakas Szilárd
☎: 13.00-tól 328-8555. Címünk: Petőfi rádió – Korkérdés, 1800 Budapest
13.58: Reklám

KETTŐTŐL ÖTIG
Felelős szerkesztő: Visy László
E-mail: kettotolotig@iroda.radio.hu
14.00: A rádió kívánságműsora
Műsorvezető: Ulbrich András. Zenei munkatárs: Palásti Pál. Szerkesztő: Gyenes György. Munkatárs: Megyeri Erzsébet
Kívánságok – hangsebességgel
1. Berkes–Valla: Tűz és víz (Szulák Andrea), 2. Lerch–Demjén: Angyallány (V'Moto Rock együttes), 3. Vinnay: Angyalbőrben (Moho Sapiens együttes), 4. Presley–Hatvani: Lágyan ölelj (Gergely Róbert), 5. Ihász–S. Nagy: A felhők felett mindig kék az ég (Generál együttes), 6. Gábor–Szenes: Találkozás egy régi szerelemmel (Kovács Kati), 7. Szántó–Erdélyi: Budán, este 10 óra után (Vámosi János), 8. Auric–Engvick: Vörös malom (Záray Márta), 9. Balázs–Antal: Szeretnék május éjszakákon (Szalay László), 10. Grabócz feld.: Cigánydalok (Madarász Katalin)
A kívánságműsor telefonszáma az adás ideje alatt: 328-8555. Kéréseiket természetesen levélben is várjuk. Cím: Petőfi rádió – Kívánságműsor, 1800 Budapest
kb. 14.30, 14.58, kb. 15.30, kb. 15.58, kb. 16.30, 16.59: Reklám
15.00: Hírek. Körzeti időjárás
15.04, 16.00: Közlekedés

17.00: Hírek. Időjárás
17.03: Közlekedés
FIATALOK ÓRÁI
17.05: Apukám világa
Csiszár Jenő műsora
kb. 17.30, kb. 17.59, 18.28: Reklám

a címlapon: *Szent István-emlékmű* A SOMLÓ-HEGYEN

Lapunk megjelenésével szinte egyidőben zajlott le a Veszprém megyei Somló-hegyen az az ünnepség, amelynek során felszentelték és felavatták az új *Szent István-emlékművet.*

A Somló vidékén korábban is megkülönböztetett tisztelettel ápolták Szent István emlékét. Halálának 900 éves évfordulóján avatták fel a róla elnevezett kilátót. A monumentális emlékmű létrehozását a két éve működő Somló Vár Alapítvány kezdeményezte. Alapító tagja, *Fehérvári Károly,* a Hegyközség elnöke érdeklődésünkre elmondta, milyen nagy összefogással küzdenek azért is, hogy az ország egyik legszebb lovagvárát megóvják a tönkremenéstől.

– E szellemi kör az

ezredfordulóhoz közeledve emléket kívánt állítani első királyunknak, aki úgy döntött, hogy a nyugati kereszténységhez csatolja a magyarság jövőjét. Szent István 1010-ben a mai Somlóvásárhely területén apácakolostort alapított, annak első apátnője közeli rokona volt.

A most fölállított kőzel 4 méter magas kőszobor *Kiss Sándor* Munkácsy-díjas, érdemes művész alkotása, a kompozíciót *Vadász György* Ybl- és Kossuth-díjas építész tervezte, többek között olyan kiváló munkatársakkal, mint *Kiss Ervin* statikus és *Czér Péter* építész-szobrász.

A 16 méter magas tölgyfa-kereszthez a 16 köbméter fát a Balaton-felvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Rt. adományozta, a hatalmas feszületet 5500 vasúti talpfacsavarral rögzítették. Az emlékmű tiszta időben harminc kilométeres körzetben látható.

A szobrászművész Szent István alakjában nem a győztes, hanem a szenvedő, töprengő, népéért aggódó, s a jövőt a kereszténységben megtaláló uralkodót ábrázolja.

(j. k.)

CÍMLAPFOTÓ ÉS FOTÓK: KISS JÚLIA

TŰZIJÁTÉK

Az augusztus 20-ai tűzijáték *hallható* lesz a Petőfi rádióban. Nem tévedés: megújul a tradicionális budapesti tűzijáték. A különleges, új pirotechnikai elemekkel bővített látványt idén zenei aláfestés kíséri. Így válik feledhetetlen élménnyé egyik legszebb nemzeti ünnepünk. *Strauss,*

A MAGYAR RÁDIÓBAN

Wagner, Liszt, Csajkovszkij, Hacsaturján, Muszorgszkij, Brahms, Beethoven legszebb dallamai csendülnek fel a Duna-part belvárosi részén és az éteren át az egész országban a Petőfi rádiónak köszönhetően.

Legyen ön is részese ennek az egyedülálló élménynek. Vigye magával augusztus 20-án zsebrádióját és a tűzijátékot nézve hallgassa kiváló minőségben a Petőfi rádióban a látványosságot kísérő muzsikát! Aki pedig nem tud eljönni erre a budapesti programra, a Petőfi rádió segítségével részese lehet a koncert-minőségű zenei közvetítésnek.

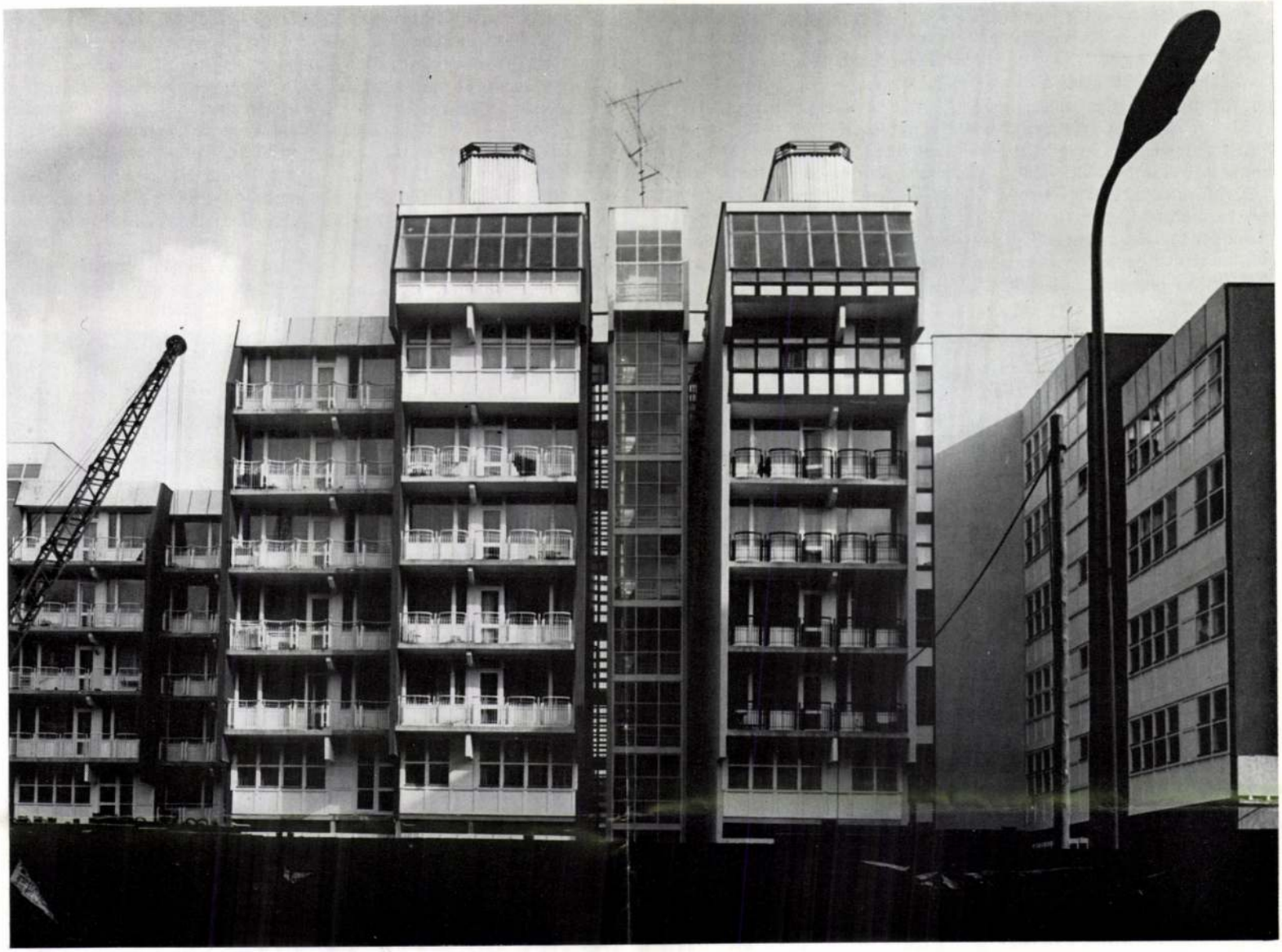

4. *A II/B ütem* (Dísz tér—Kossuth Lajos utca— tömbbelső és Berzsenyi Dániel utca által határolt terület) 192 lakást jelöl à 53—54 négyzetméter alapterülettel, 1850 2000 m² kisüzlet területekkel. Előbbiekhez hasonló szerkezetekkel és építészeti kialakítással.

5. *A Dísz tér* kb. 80×70 = 5600 m² területen feszített víztükrű vízmedencével, térmegvilágítással, hangosító berendezésekkel és szónoki helyekkel, kő-ülőhelyekkel és befelé sűrűsödő kőosztással, két oldalán grün-betonos, favédelemmel ellátott 25—25 parkolóhely.

Az I/1A ütem szerkezete

Lakóházak: 240—360 cm támaszközű, Outinord alagútzsaluzattal, 270 cm-es emeletnívókkal, 4—7 emeletig terjedő magasságokkal, monolit vasbeton szerkezetű lépcsőházi és lift-tornyokkal, négy irányba tájolt szerkezeti renddel épültek.

Kisüzletek: az Outinord alagútzsalus lakóházak földszintje másfél szintes. Így mód volt a lakóházak szerkezetétől szerkezetileg és formailag is tisztán elszakítani az alájuk tolt, — könnyűszerkezetű kisüzleteket. A zártszelvényű acélpilléreken I tartókra helyezett, vasbetonnal kitöltött trapézlemez födém támaszkodik, a külső határoló szerkezet könnyűfém-szerkezetű üvegfal.

A nagyüzletek körkeresztmetszetű vasbeton oszlopokon, fej nélküli vasbeton gombfödémeken helyezkednek el, — 600×700 cm-es tengelytávolságú szerkezeti raszterben, monolit vasbeton mellvédekkel, járható tetőfödémekkel, a monolit vasbeton párkánylemez alá, a kisüzletekéhez hasonlóan becsúsztatott acélszerkezetű konzolos előtető-rendszerrel.

Az I/1A ütem alaprajzai

A házak kétfogatú lift nélküli

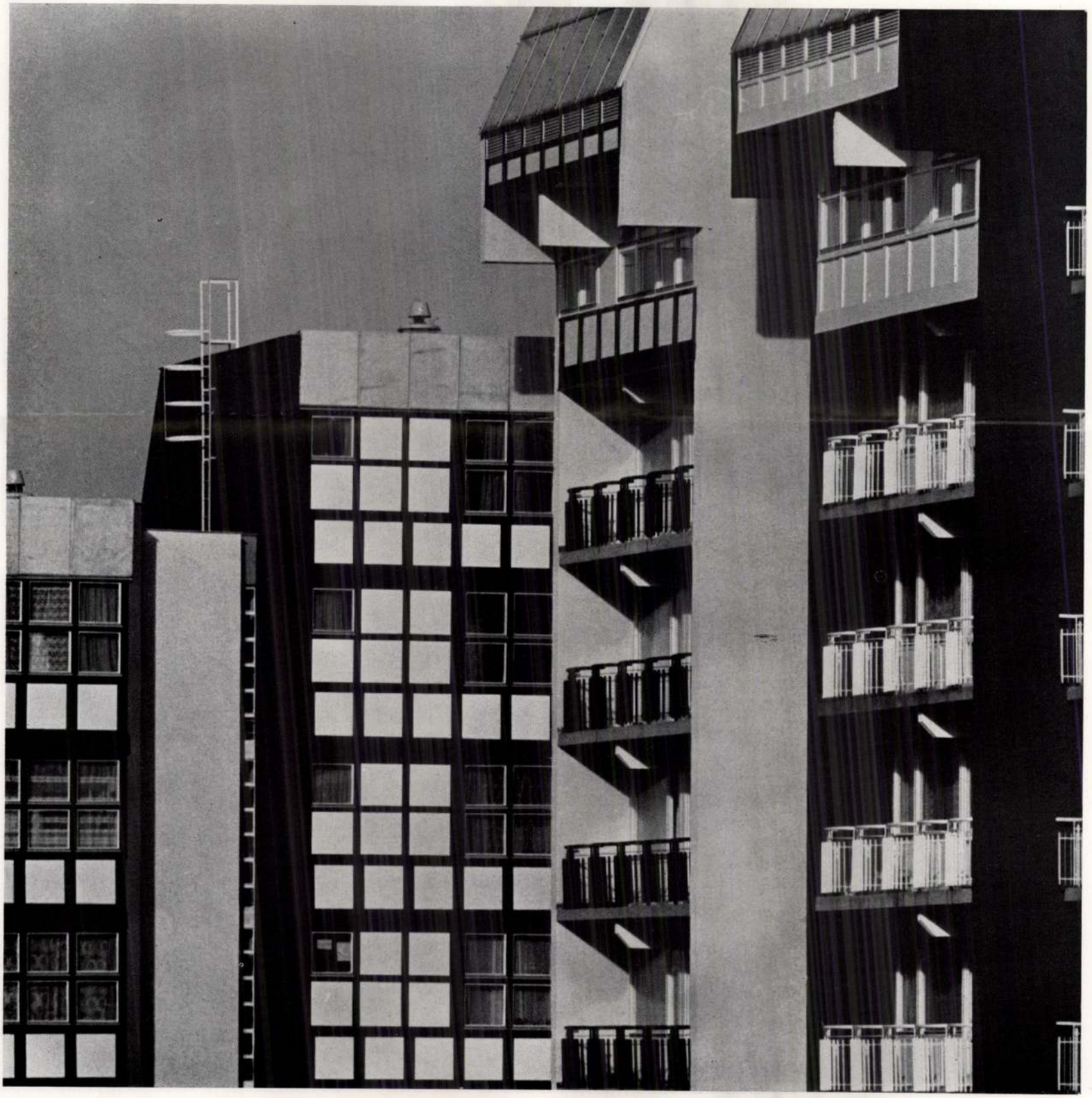

szintje másfél szint megoldású, alácsúsztatva jelentkezik a kisüzletek könnyűacél szerkezetű rendszere — üvegportáljaival. A nagyüzletek szerkezete NOE zsaluzatú monolit vasbeton pillérváz, monolit vasbeton födémmel, két szélső, földszintes üzletén (ABC-áruház, eszpresszó), emeletről megközelíthető gyermekjátszótérrel, mely közrefogja a középső, emeletes nagyáruházat.

2. *I/1B ütem* (új Tüttösy út—Petőfi Sándor utca—Kosztolányi Dezső út és a Dísz tér által határolt terület) 84 lakással (üzletek nélkül) á 53,2 m² 3 db műteremmel á 35 m².

Az I/1B ütem engedélyezési terveit 1977 elején, kiviteli terveit 1977 végére készítettük el.

A kivitelezés 1978 végén indult és előreláthatólag 1979 végére fejeződik be. Az üzletek nélküli 4 emeletes lakóházak szerkezete Outinord rendszerű alagútzsaluzatos technológia, azonos földszint- és emeletmagasságokkal.

3. *A II/A ütem* (Dísz tér—Kosztolányi Dezső út—Berzsenyi Dániel utca és tömbbelső által határolt terület) 130 lakást jelöl à 53—54 m² alapterülettel, 1400—1500 m² kisüzlettel, orvosi rendelővel stb.

Előzőekhez hasonlóan Outinord lakóházszerkezettel és földszint alá tolt acélszerkezetű kisüzletekkel.

VADÁSZ GYÖRGY

Városközpont I/1A ütem, Zalaegerszeg

Építész: Vadász György (BVTV)

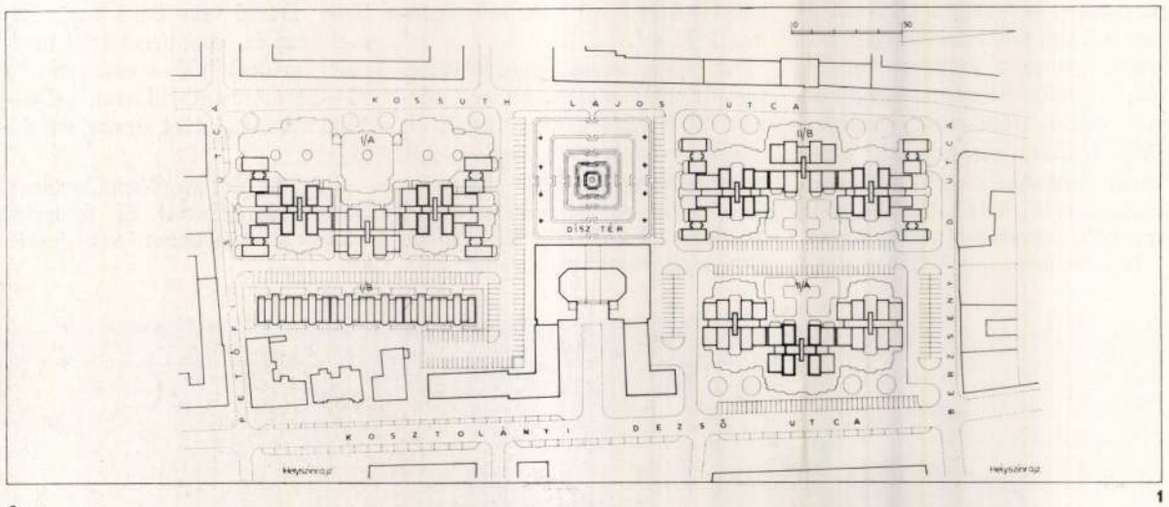

1

2

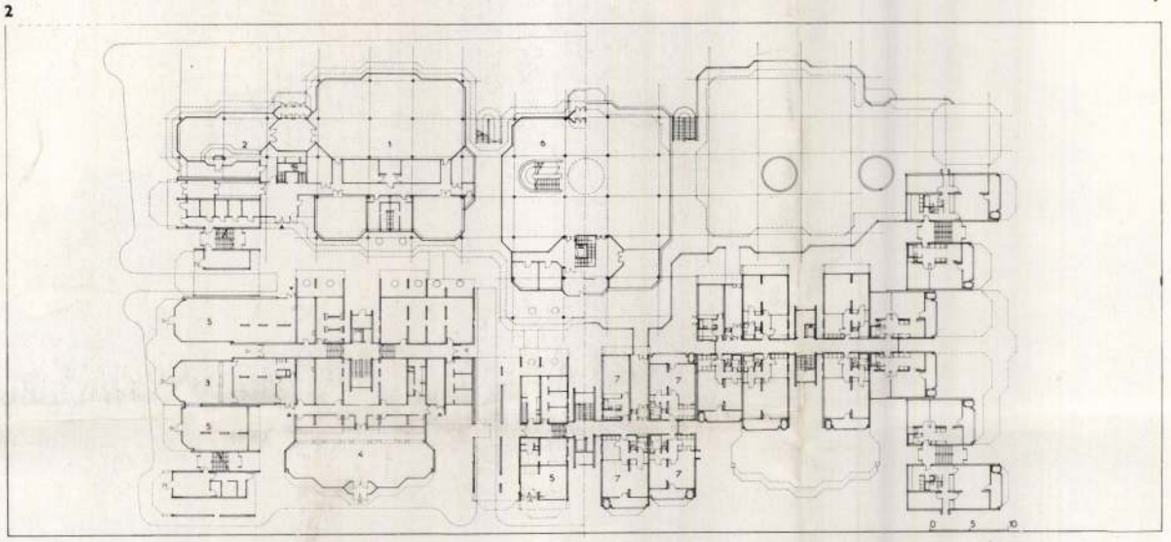

3

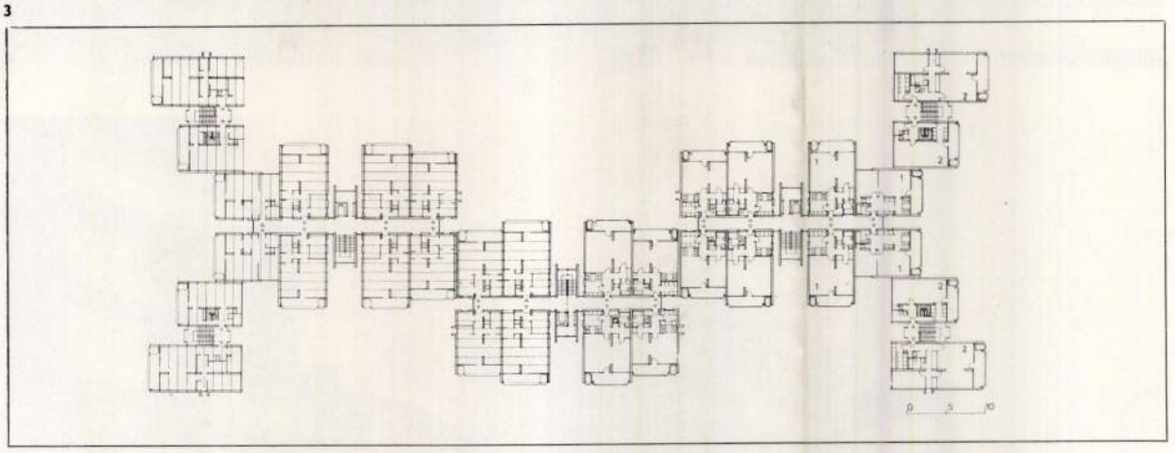

4

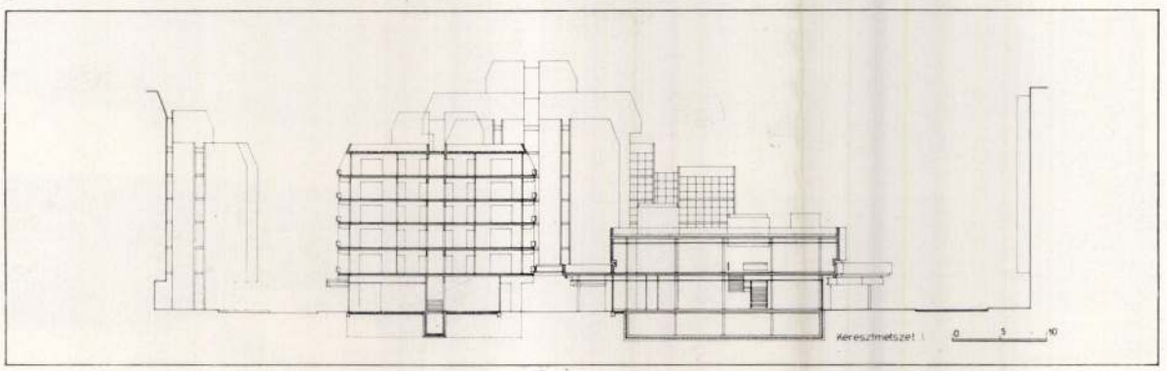

Munkatársak:	Szlezák Gusztáv Perczel Anna Muszély Mária Kovács Györgyi
Statikusok:	Dr. Mihályi Pál Simon Béláné Zabos Anna
Gépészet:	Boda Lászlóné Boros Iván
Kivitelező:	ZÁÉV
Építésvezető:	Szabó Lajos
Beruházó:	Városi Tanács VB Tervosztály ZALABER
Tervezés éve:	Beruházási programok: 1972—1973 Engedélyezési tervek: 1973—1974 Kivitelezési tervek: 1974—1975
Kivitelezés évei:	1975 őszétől 1978 végéig

1. Helyszínrajz, M=1 : 3000
2. Földszinti üzletek és I. emeleti lakószint alaprajza, M=1 : 800
   1. ABC Áruház
   2. Édességbolt
   3. Papír-, dohány- és souvenir üzlet
   4. Gumi- és műanyagüzlet
   5. Üzlet
   6. Ruházati Áruház
   7. Lakások
3. Általános emeleti alaprajz, M=1 : 800
   1. Egyszintes lakások
   2. Kétszintes lakások
4. Metszet, M=1 : 800

1. Plan de situation
2. Plan des magasins du rez-de-chaussée et du premier étage d'habitation
3. Plan d'un étage général
   1. Logements d'un niveau
   2. Logements de deux niveaux
4. Coupe

A városközpont tervezése 1972-ben indult.

A tervezés először beruházási programmal kezdődött, majd módosított beruházási programmal folytatódott. A beruházási program a teljes városközpont szanálási kérdései — új lakóházai, — a kis- és nagyüzletei, — a főtere, — autóparoklói, gyermekjátszóterei, személyi és gazdasági útjai stb. vonatkozásában egy kb. 350 × 150 m-es, 80%-ban szanálandó területen, egységes koncepciót hozott létre, a felépítés kb. 10 évét is meghatározva, azt ütemezve.

Az ütemek a következők:

1. *I/1A ütem* (Kossuth Lajos utca—Petőfi utca—új Tüttösy út— és Dísz tér által határolt terület.)
10 db kisüzlettel 55—250 m².

Az I/1A ütem kivitelezése 1975 végétől 1978 végéig tartott. A lakóépületek szerkezete Outinord rendszerű alagútzsalú, föld-

Magyar Építőművészet 1979/1

4 Rose Garrard: Pandora vázája,
akril, vászon, gipszszobor, 142x203 cm, 1984
5 Keith Haring: Cím nélkül,
akril, 450x300 cm, 1984
6 Helen Chadwick: Ego geometria sum V.: Indián sátor – 5 éves kor,
furnír, fényképemulzió, 89x79x79 cm, 1983
7 David Finn: Három madár,
hulladékanyagok, 140x56, 147x51, 137x43 cm,
1984 (fotók Németh A.)

6

az adottságán az sem változtatott, hogy installációs keretbe került. A kiállításon látható produkciók ötletei pedig, akárcsak a mellékelt építmények, a legkülönfélébbek voltak, akadt köztük frappáns és dagályos, banálisan egyszerű és látványosan előadott. A magyar származású *Gusztáv Hámos* műve, az *Anya* fehér kristályhalomba illesztett képernyőn hullámzó vízfelületével poétikus asszociációkra és szójátékkal való értelmezésre adott lehetőséget, ha a franciák ugyanúgy hangzó tenger és anya szavára gondoltunk. *Fabrizio Plessi* vásott tautológiával azt játszotta meg, mintha a tévékészülék tetejére helyezett fénycső water felirat a képernyőn látható vízben tükröződne. *Friederike Pezold Nirvana Rossója* pedig a fellengzős misztikumot parodizálta fekete sátor homályában elveszőrejtelmes alakjával, aki egy minivizor üres rózsaszín képfoltját tolta a néző orra alá.

Az *Aperto,* a biennálé fiatal művészek és új törekvések számára fenntartott szekciója a korábbiakhoz képest visszaszorult mind a kiállított anyag mennyiségét, mind pedig érdekességét tekintve. A Magazini del Sale három hosszú, folyosószerű csarnokában John Roberts angol kritikus 12 ország 47 művészének alkotásával próbálta meg feltérképezni a modern képzőművészet aktuális helyzetét. Ebben a vállalkozásban szükségképpen bizonyos tényekből és elméleti előfeltevésekből indult ki. Számolt azzal, hogy bár a neoexpresszionizmus első nagy hulláma lefutott, továbbra is a festészet a domináns műfaj, s elsősorban azokra a kisebb-nagyobb jelentőségű fejleményekre összpontosított, amelyek a nagy áttörés utáni szélcsendben hívták fel magukra a figyelmet.

Az amerikai grafittik, *Keith Haring* utcafolklórja, *James Brown* felnagyított gyermekrajzalakzatai, *Ronnie Cutrone* képregény- és rajzfilmfigurái ellenében Európa a neoexpresszionizmus újabb megnyilvánulásait, például *Helmuth Middendorf* képének szín-, forma- és mozdulatextázisát (Az éjszaka ölelése), valamint a központi kiállításról kimaradt anakronisztikusok, *Tono Mucchi* és *Alberto Abate* neoromantikus,· neoszimbolista munkáit vonultatta fel. Az utóbbi képi fantáziáiban mintegy nagyító alatt szemlélhette a látogató a Pittura Colta erényeit és hibáit, a képzeleti és mitologikus, a borzalmas és csodás elemek halmozását, de a hatásvadászó színpadiasságot és a figurák ügyetlen, pózoló szerepjátszását is. A *Quick Painting,* a sprayfestészet és a hagyományos lassú fejlesztő eljárás egymással feleselő páldáihoz a szobrászat a tradicionális megmunkálás szolid és megbízható értékeit (*Pier Giorgio Balocchi* „fémpárnái"), a frappánsan egyszerű effektusra épített architektonikus installációt (*Susan Kaiser Vogel* fehérre meszelt téglafalban világító apró piros négyzete), illetve a talált tárgyakból és hulladékokból barkácsolt figurákat társította *(David Finn, Barry Ledoux).*

Minden szentnek maga felé hajlik a keze: ezúttal jó értelemben teljesült a mondás, mert az Aperto' 84 egy sor jellegzetes angol művészt mutatott be. Elsőként talán *Terry Atkinson Art for the Bunker* sorozatát említenénk meg közülük, ezt a bad painting formájában előadott háborúellenes, politikai üzenetet, amelyben a vakációs boldogság pillanatképeit a jövőtől való félelem, a mindent átható szorongás kérdőjelezi meg. *Helen Chadwick* és *Rose Garrard* produkcióját kevesebb komorság és aktualitás, viszont annál több lelemény és kultúra jellemezte. Az előbbi *Ego geometria sum* címmel mutatta be eddigi életének jellegzetes tárgyait, ezeket a fotóból és falemezből konstruált dobozokat, az utóbbi pedig egy-egy oszlopra helyezett klasszicizáló vázából – Pandora szelencéjéből – férfi- és női aktot ábrázoló vásznakat szabadított ki, az architektonikus megformálás és a festészet, az installáció és a kép érdekes átmenetét valósítva meg.

A nemzeti pavilonok kiállításai közt azok voltak a szerencsésebbek, amelyek nem aprózták el a túlterhelt néző figyelmét, hanem egy művészre vagy néhány egymást kiegészítő alkotóra koncentrálták bemutatójukat. Az ilyen egyszemélyes tárlatok sikerét természetesen csak kellőképpen jelentékeny személyiség biztosíthatta. Ezek közé tartozott *Armando* (Hollandia), aki nagy pasztózus festékfelületekkel, dinamikusan kereszteződő formatagozatokkal, a fekete, fehér és szürke

7

Vadász György e'p.
Művészet 1985/1/28

kontrasztjaival borította vásznait. Ha Armando festészetét testes, szinte már nehézkes anyagiságú expresszivitás jellemezte, *Howard Hodkin* képei éppen ellenkezőleg a színfoltokká absztrahált tájak és csendéletek dekoratív szépségével örvendeztettek meg. Csíkozott és pettyezett, síkba ágyazott, de térillúziót is keltő színmezői különösen jól érvényesültek az általa tervezett színre kifestett brit pavilon falai közt. *Dubuffet* (Franciaország) a pátriárka korú mesterek mindentudásával szaporította vásznain a piros, sárga és kék formaszövedéket, az évtizednyivel fiatalabb *Antoni Clavé* (Spanyolország) szakmai biztonsága pedig már szinte túlcsordult a különféle fakturális effektusok halmozása, az anyagi hatások virtuóz, trompe l'oeil megfestése közepette. *Attersee* (Ausztria) könnyed festőiségével, világos, tetszetős színeivel, lendületes ecsetjárásával keltett érdeklődést, s a mindennapi tárgyakat és életjelenségeket önmagukból kiforgató frivol, abszurd szemléletével.

9

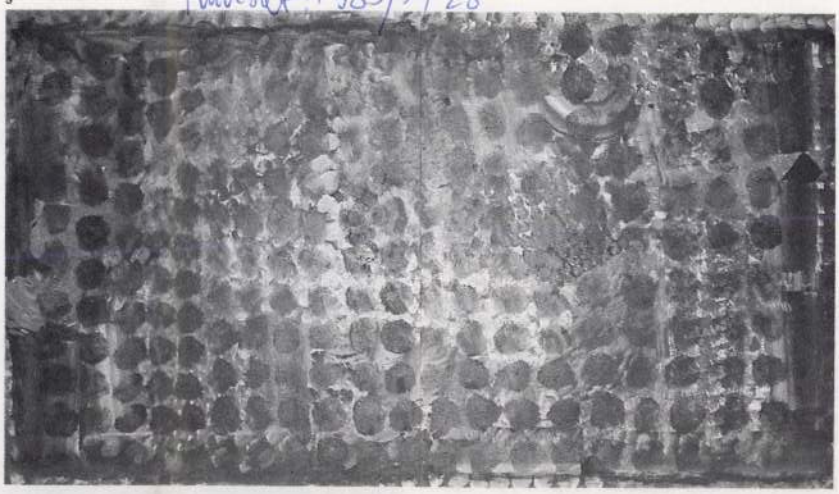

8

illeszkedett a magyar kiállítás is. Ennek légkörét *Vadász György* feltűnően hangsúlyos installációja határozta meg. Kár, hogy a textilbaldachinok (amelyeket nyilván a Baudelaire szeretője-parafrázisok ihlettek) és az alájuk helyezett *Varga Imre*-művek közti kapcsolat olykor lazának, esetlegesnek bizonyult.

A nyugati kritikusok egyetérteni látszanak abban, hogy Velencén valami átok ül. A biennálék egyre rosszabbak, töredékesebbek, kevésbé informatívak, pedig azt hitték, mélyebbre süllyedni már nem lehet. Az egy-két napra odautazó, idő- és pénzhiánnyal, valamint programbőséggel küzdő keleti szakmabeli másként látja a dolgokat. Számára még ezek a heterogén, kiegyensúlyozatlan színvonalú, pénzügyi, szervezési és koncepcióproblémákkal küzdő tárlatok is valamilyen tájékoztatást adnak, lehetőséget arra, hogy a csak könyvek és folyóiratok által táplált, elvont, testetlen ismereteit élő művekkel kontrollálja.

Nagy Zoltán

Néhány kormánybiztos a központi témakiíráshoz kapcsolódva építette fel a maga nemzeti tárlatát. Az NDK pavilonja például a mítoszok aktualitását kívánta szemléltetni a keresztre feszítés, Ikarosz bukása, Bábel tornya, Niké, Léda és hasonló motívumok feldolgozásaival, amelyeknek a Neue Sachlichkeit-stílus, a német expresszionizmus, az élet drámai, rút és morbid jelenségeihez való vonzódás összetéveszthetetlenül egyéni ízt adott. Az Arte allo Specchio tematikus vonalába

10

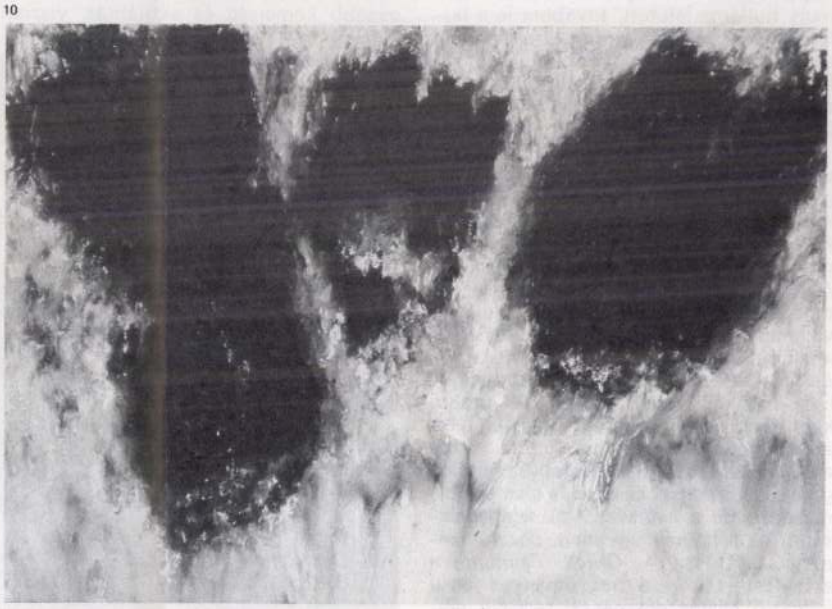

8 Christian Ludwig Attersee: Szürkészöld, vegyes technika, 80x105 cm, 1984 (fotó Timár Á.)
9 Howard Hodkin: Emlékek, olaj, fa, 152,5x274,5 cm, 1984 (fotó Németh A.)
10 Armando: Erdőszéle, olaj, vászon, 155x255 cm, 1984 (fotó Timár Á.)

Vadász György építész

VADÁSZ GYÖRGY Ybl-díjas építész kiállítása nyílt meg Sopronban, a festőteremben. A kiállítás már megvalósult építkezések képeinek, makettjeinek segítségével mutatja be az építőművész munkásságát.

—: Hé

8.

Népszabadság, Bp. 1981 okt. 20.

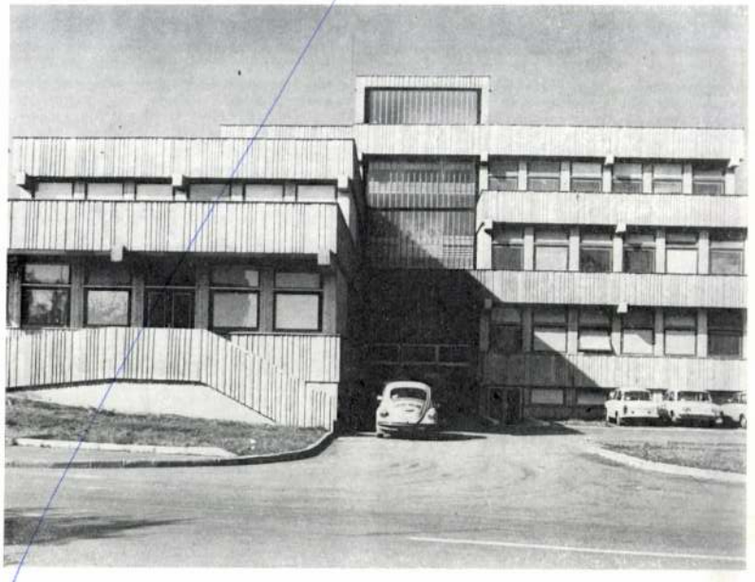

Az együttes Leninvárosban az 1. és 2. szomszédsági egység közötti városközpont területén helyezkedik el.

Gyalogos megközelítése a Nógrádi Sándor út felől és a Tó csatornává összeszűkülő része fölött átvezető — 1. és 2. szomszédsági egységeket összekötő — főgyalogútról lehetséges. A betegek gépjárműveikkel a Nógrádi Sándor út felől közelíthetik meg a rendelőintézetet és a gyógyszertárat, ugyancsak innen, illetve az úthoz kapcsolódó parkolóról történik a gazdasági és mentővel való megközelítése a betegforgalom keresztezése nélkül.

Az épület részben alápincézett, földszint +2 emeletes, kialakításában, tömegformálásában — alkalmazkodva a környezethez és a funkciókhoz — szabadon kezelt teraszos rendszerű, nagy alsó, állandóan csökkenő felső beépítéssel.

Így a földszintre helyeztünk minden olyan egységet, melynél indokolt az alsó szinten való kialakítás. Az I. emeletre a könnyebben mozgó betegeket ellátó egységek kerültek, illetve a II. emeletre már csak a személyzet által használt rész nyert kialakítást.

A tájba beilleszkedő, a tó partját formailag is követő épület tehát a funkciós igényeket is kielégíti.

A 28 munkahelyes rendelőintézetben csecsemő-gyermekgyógyászat tanácsadóval, sebészet, nőgyógyászat, terhes tanácsadás, szemészet, orr-fül-gégészet és fogászati szakorvosi rendelő, röntgen, EKG, laboratóriumi, fizikoterápiai vizsgáló részlegek, valamint 5 db körzeti rendelő és felülvizsgálat nyert kialakítást. A rendelőintézetben, attól teljesen leválasztva kapott helyet egy 210 m^2-es gyógyszertár.

A monolit tömbbeton alaptestekre kerülő monolit vasbeton gerendarács indítja az épület felszerkezetét, melyet az UNIVÁZ elemei alkotnak. Az előregyártott szerkezet, ahol lehetőséget ad rá vasbeton 150, ill. 90 cm-es konzolokat alkalmaztunk.

Külső kiképzésében horizontális tagolású: a falsíkokon végighúzódó, ill. a rendelők árnyékolását biztosító különböző kiülésű konzolokra helyezett, függőlegesen szabálytalanul nutozott nyersbeton felületű, előregyártott mellvédek és üvegfelületek váltakozásával. Az ablaksávokban levő pillérek és falmezők natúr lakkozott felületű faburkolatot kaptak, a nyílászárók acélkék színűre mázoltak.

V. Cs. K.

VADÁSZ GYÖRGY

Családi ház, Budapest III. Erdőalja út

Építész: Vadász György

Magyar Építőművészet
1978/5

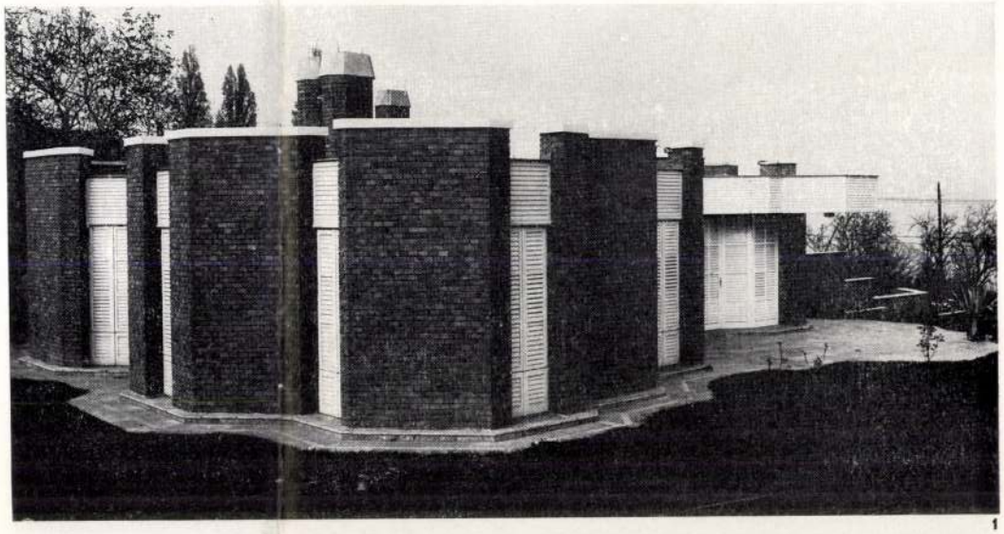

1

Munkatárs: Muszély Mária
Belsőépítész: Tell Márta
Tervezés éve: 1974
Kivitelezés éve: 1975—1976
Építtető: Sáringer Kálmán
Fénykép: Vidovics István

Lejtős telken épült egylakásos családi ház 135 m² lakásterülettel, garázzsal és tűzelőtárolóval. Monolit, falazott téglaszerkezet, monolit vasbeton födémszerkezettel.

Az alaprajz tördelt vonalvezetése differenciált belső tereket és tájhoz simuló, — táj felé sokirányban forduló — exteriőrt idéz. A faltestek mezőtúri téglaburkolatú síkjai között, — földtől a visszahúzott párkányig, fehér, fazsalugáteres ablakok, illetve teraszajtók helyezkednek el, — parapetjük — párkányborításuk egységesen fehér fazsalugáterrel borított.

Az egységes gondolati vezérvonal az enteriőr központi kandallóterétől indulóan a részleteken át a kertészet világáig töretlenül teremti meg a Város és a Hegy közötti átmenet furcsa összhangját.

V. Gy.

2

1. Homlokzati kép
2. Alaprajz, M=1 : 250
   1. Előtér-kandallótér; 2. Nappali; 3. Dolgozószobák; 4. Hálók; 5. Étkező konyha; 6. Fürdő; W. C.-zuhany-szárító; 8. Gardrób; 9. Gardrób; 10. Tüzelőraktár; 11. Garázs; 12. Szerszámraktár; 13. Fedett behajtó

1. Vue de la façade
2. Plan

ZÖLDI LÁSZLÓ:

Aktív rezisztencia

■ *Nemeskürty István: Parázs a hamu alatt (Magvető, 335 old.)*

Mi történt Teleki Lászlóval?

Ez a kérdés borzolja mostanában a kedélyeket. A szabadságharcos politikus furcsa haláláról izgalmas tanulmány jelent meg, negyvenezer példányban, a tudománynépszerűsítő folyóirat hasábjain. A szerzőt néhány napja megnyilatkoztatták a több százezres napilapban is, megható következetességgel ismételgette, hogy szerinte mi történt 1861. május 7-ről 8-ra virradó éjszaka. Nem zárta ki annak lehetőségét sem, hogy az emigrációból hazatért grófot az egymással is vetélkedő Habsburg-ellenes csoportok egyike tette el láb alól. Az ember azt hinné, *Nemeskürty István* kapva kap az alkalmon, s szintén szóba hozza a legalább százhúsz éve dívó elméletet. Elvégre legújabb könyvében az ötvenes évek — a hírhedt Bach-korszak — történéseit tárgyalja, s ezek az események csakugyan öngyilkosságokba és gyilkosságokba, később pedig állami és egyéni kiegyezésekbe torkolltak. De azért is kapnia kellett volna az alkalmon, mert sosem riadt vissza a feltételezésektől. Ezúttal mégsem él a lehetőséggel: kerüli az ilyen és ehhez hasonló gondolatjátékokat.

Ha magyaráznom kellene visszafogottságát, arra gyanakodnék, hogy tartani akarta magát az alcímhez: szigorúan *Világostól Solferinóig*, a honvédcsapatok fegyverletételétől a császári csapatok 1859. június 24-én bekövetkezett vereségig húzza az ívet, s a hatvanas években történteket majd következő könyvében meséli el. Mindazonáltal elhessegetem magamtól a gyanút, mert a szerző számtalanszor kiszól a szövegből, egyhelyütt például arról dohog, hogy Gasparics Kilián volt tábori papról és Habsburg-ellenes összeesküvőről miért nem nevezünk el utcát, intézményt, netán *munkásotthont?* A regényes eseménytörténetben tehát nem ritkaság a glossza, ezért inkább az sejlik ki a kötetből, hogy írója bármennyire vonzódik is a történelmi heurisztikához, óvakodik az ellenőrizhetetlen kérdésektől-állításoktól.

Régóta sejtem, hogy Nemeskürty István — minden látszat ellenére — aprólékosan kigyűjtött adatokból, dokumentumokból építkezik. Meglehet, olykor talán felróható is neki, hogy nem úgy szemelget a forrásokból, ahogy a történész szakmában szokás. Majdnem mindig máshová helyezi a hangsúlyt, ebben a könyvében is, bár azt hiszem, a mostani az egyik legszolidabb vállalkozása. Meg-megdorgálja ugyan a szakkutatókat, a régieket és a maiakat is, hogy ezt vagy azt a forrást elhanyagolták, hivatkozásaiból és a sorok közül kiolvasható azonban, hogy nagyon közel áll Szabad György professzor-e korszakról vallott felfogásához.

Érdekes fejlemény ez, a Nemeskürty-életmű ismeretében még azt is megkockáztatom, hogy újszerű fejlemény. A séma ugyanis, eddig, nagyjából a következő volt: 1. A régmúltba vesző magyar irodalom tudós búvárlója fehér foltra bukkant, az eszmetörténeti képződménynek is nevezhető versezeteket, tandrámákat történelmi háttérelemzés híján nehéz volt elhelyezni a korban. 2. Az elemzéseket elvégezte, a háttérrajzok lassacskán összefüggő korképpé álltak össze, s Mohács — vagy tágabban értelmezve: a 16. század — ürügyén országos vitát váltottak ki. 3. Aztán úgy tűnt fel, mintha az elfajult indulatok arra ösztönözték volna a népszerű szerzőt, hogy most már csak olyan korszakokra összpontosítson, amelyek végképp kimaradtak a történészi vizsgálódásból. 4. Újabb viták, újabb indulatok; pályakezdő kutatók tíz-tizenöt évet fordítottak és fordítanak a Nemeskürty-koncepció cáfolására, de inkább (az eredményt tekintve) kiegészítésére. Most történt meg először, hogy Nemeskürty István viszonylag feltárt korszakról fejti ki véleményét. Persze, a maga sajátos módján.

★

A múlt század ötvenes éveit, romantikus regények és olajnyomatok alapján, a *passzív rezisztencia* eredményes évtizedeként illő minősíteni. A téma legfelkészültebb kutatói természetesen árnyaltabban fogalmaznak. Végtére is udvarházakba való visszahúzódással, nemzetiszínű csecsebecsék viselésével, a lelki ellenállás külsődleges megnyilvánulásaival aligha lehetett volna kiegyezésre bírni a Habsburg-házat. Úgy tudom, ötvenezer példányban jelent meg a *Parázs a hamu alatt;* úgy tetszik, a szemléleti áttörés megint Nemeskürty Istvánnak lesz köszönhető. Talán csak azért, mert — esszéisztikus műfajából is következik ez — hatásosabb eszközökkel dolgozik, az ő előadásában a *(hi)story* nehezen cáfolható történelem, ráadásul áradó mese. A magyar nemzet időleges érdekegységét láttatja, azt a helyzetet, amikor a különböző indíttatású rétegek és osztályok Habsburg-ellenes összefogásra kényszerülnek. S mert az összefogás számtalan mozzanata olvasás közben jól érzékelhető, óhatatlanul *aktív* rezisztenciára kell gondolnunk. Meg arra, hogy a veszély múltával — amikor már nem a nemzet léte forog kockán — megint fölerősödnek a réteg- és osztályellentétek. Ezt a lüktetést, a Bach-korszak történelmének dialektikus mozgását szerencsés eszközökkel mutatja meg a dramaturgként is gyakorlott szerző.

Ha eddigi munkáit az jellemezte, hogy előszeretettel használta a történelmi tolómércét — egymás mellé szerkesztette az egyazon időben, de a világ különböző részein és a társadalom különböző szféráiban zajló eseményeket —, akkor a mostanit a módszer kiteljesedése jellemzi. Látszólag távoli jelenségeket markol össze, meghökkentő képzettársításokat váltva ki az olvasóból. Vörösmarty vén cigányáról például több hete dúl mikrofilológiai háborúság az Élet és Irodalom hasábjain; Nemeskürty korfestő adalékokkal megtámogatott versértelmezése legalábbis méltó a vitatkozók figyelmére. Általánosabban fogalmazva: úgy szólaltatja meg a hajdani társasélet irodalmi szócsöveit, úgy elemzi a társadalmi lefojtottságról árulkodó drámákat, verseket és ponyvaszövegeket, hogy a mi tudatunkban áll össze árnyalt kép az ellenállás mértékéről. Arról, hogy mi lakozott a fejekben, hogy az eszmei kavargásból miként bontakozik ki a kiegyezés gondolata. Nem szükségszerűségként, hanem egy gazdag, rétegezett politikai élet cselekvési lehetőségeként.

Az eseménytörténeti közelítésmódban feloldódik az ideológiatörténeti meg a diplomáciatörténeti. S mert csakugyan olvasmányos a jellegzetes hangú és szerkesztésű könyv, érzelmeinkre is hat. Az azonosulás olyan demokratikus fogások révén érhető el, hogy ha a mondandó kedvéért német nyelvű szöveget kell idézni, nem lábjegyzetben, hanem folytatólagosan követhetjük figyelemmel a magyar fordítást. S amikor a hatáseszközöket gondosan megválogató szerző szinte aggályosan tapad az ábrázolt korszakhoz, akkor az éppen csak mellékesen „odavetett" mai fogalmakkal ki-kizökkent az azonosulás folyamatából, hogy okuljunk is. Mert a legfőbb tanulság nem az, hogy Mohács vagy Világos után a megszűnt(etett) magyar államot „a közösen beszélt és irodalmi tudatossággal... használt nyelv helyettesítette". Hanem inkább az, hogy a felülről elrendelt „népboldogítás" mindig kudarcot vall.

★

A magyar nép forradalma és szabadságharca nem sikerült — a kudarc okaira derült fény a *„Kik érted haltak, szent Világszabadság"* című, 1977-ben megjelent Nemeskürty-kötetben. A magyar nép elosztrákosítása eleve nem sikerülhetett — így összegezhető a folytatás, az idei könyvhéten elkapkodott *Parázs a hamu alatt.* A kiegyezés előzményei és következményei — ha lesz triptichon, alighanem ezt részletezi majd a harmadik kötet. Remélhetőleg nem kell rá várni újabb négy esztendőt.

VADÁSZ

Posztmodern?

***Vadász György** csaknem negyed százada tervezőépítész, tizenkét évig tanított a műegyetemen, 1978 óta az építészmester-iskola tanára. Mintegy 170 pályázaton vett részt, csaknem százon kapott díjat, hatvan épülete áll az országban. Ybl-díjas, két állami építészeti nívódíjat kapott, Zalaegerszeg városa Pro Urbe éremmel tüntette ki.*

— A mai építész is tulajdonképpen anonim szerző, akár a középkori mesterek. Csak Bonta János Gondolatok a posztmodern építészetről című, a Kritikában megjelent írásából — és a fotóról — tudtam meg, hogy Zalaegerszeg városközpontját Vadász György tervezte. Ha csak ránézünk erre az épületegyüttesre, megmagyarázhatatlan jóleső érzés fog el. Megnyugtató. Egyúttal azonban fölélénkül az ember, egyszerre — nem tudja, miért — jó lesz a kedve.

— A természetben van egy rendje a közelítésnek. Ha például autón megyünk a tájban, különböző élmények érnek. Először a távolság jelezte kontúrok, aztán a hegyek, völgyek, síkságok, a domborzat plasztikái. Majd ez az elsődleges élménysor egyre közelibb és közelibb tapasztalatokkal nemesedik; az utak, az ösvények, a fák, a növények, a virágok, szinte kézzel tapintható közelítéséig. Hiszem és érzem, hogy az építészetben is ezt kell megteremteni.

A *zalaegerszegi városközpont* már a nevében hordja a feladatot. A városközpontban — cityben — minden besűrűsödik, utak, autók, lakóházak, a négyemeletestől a hétemeletesig, ABC-k, üzletek, fények, a beszéd zaja, virágok sokasága. (Ehhez hasonló halmazrendszerrel egy spontán nőtt város parafrázisát akartam nyújtani. Tömegét a göcseji táj hullámzása kínálta, a keskenyvállú, keménykalapos, homlokzati megoldásait a kisváros maga. Tehát egy régen talán arc nélküli városban mégis kisvárosi központot akartam teremteni, mai technológiával (*Outinord* alagútzsalus rendszerrel); szorító kivitelezői anyagi és funkcionális keretek között. A falakon a fehér, a terrakotta és a sötétkék színekkel játszom.

— A Vadász épület más mint a többi, valami gyökeresen újszerű benne, vagy talán csak annyi, hogy a mai épületek horizontális hangsúlyai helyett bennük még bátor vertikálisok is szóhoz jutnak.

— Nemcsak magasságbeli mozgást igyekeztem ritmussá formálni, hanem ezt kiegészíteni egy olyan tömegbeli előre-hátra léptetéssel, hogy ennek a mozgásnak a kettős hangja izgalmas és meggyőzőnek látszó plasztikai hatást keltsen, melyet aláhúz a lakóházak felfelé magasodó csoportja elé helyezett két földszintes üzlet és egy középpontba helyezett áruház tömege, s ahol harmadik szólamként jelentkezett a háttérben levő lakóépületek magasságbeli ellentétes hullámzása. Ezeket a főszólamokat tovább motiválja a részletek játéka, például a loggiák mellvédrácsai.

— Hadd kötekedjem: itt mindössze annyi a változás, hogy az unalmas széles, fekvő tendenciájú erkélykorlátok helyett, kisebb — hol domború, hol meg homorú — tagokból álló rácsok rendszerét látni. Ennyi az egész?

— Ennyi. Csakhogy pálcikából lehet csinálni gyufaszálakat, melyek gyújtanak, erkélyrácsokat is, melyek az életünket és halálunkat szabályozó baktériumok sokszoros nagyítására is emlékeztetnek, de ha másképp rakom őket össze, csodás virágokká is alakulhatnak. Pálcika — pálcika. Egyébként ez a városközpont a tizenhat épületével még korántsem befejezett. Csak fél arca készült el, a másik, szimmetrikus-aszimmetrikus félarc jelenleg az egyik tervezési feladatom.

— Zalaegerszegen kívül mik a kedvenc munkái?

— A *Budakeszi úti diplomataház (Perczel Annával közös terv)*. Életem egyik legjobb munkájának tartom. Az épület plasztikai adottságai, az íves mellvédek, kinyúló vízköpők, tömör végfalak (bütük) gyűrt plasztikái, a lépcsőházszint eltolódásai, középre helyezett tömege, a függőfolyosók teraszos lépcsőzése, a sötétkék pécsi pirogránit burkolat és a fehér műkőtestek játéka a fényben. Mindez a két irányban lejtő területen.

A *MEDOSZ vendégház* (Mészáros Endrével közös tervem) a Jókai tér tengelyében. Nem akar kilépni a környezet, a régi városnegyed építészeti köréből; úgy szeretne korszerű lenni, hogy beilleszkedik. Ezt a beilleszkedést a horizontális és vertikális tagozódásaival, ritmusaival, ablakainak arányaival, legfelső emeleteinek visszalépcsőző tömegeivel és az egészet formailag megkoronázó — legfelülre telepített — formatervezett kazánházával kívánja elérni, kivitelben míves igényességgel.

A *Mohácsi emlékhely*. Legizgalmasabb feladatom volt: táj, kertészet, szobrászat és ötvösség egyszerre, ahol az építészet úgy tölti be a legtökéletesebben hivatását, hogy a földbe süllyed. A tájat és a környezetet hagyja lélegezni.

A *gellérthegyi víztároló* (Széll Andrással közös terv). Amellett, hogy nyolcvanezer köbméter vizet fogad magába, sétány és kilátó egyszerre. Rokona a Mohácsnak. Az építész itt szinte a díszítőszobrász szerepét vállalta, hogy két kardinális pont — a Citadella és a Vár — között megfogalmazza a maga metszett földvárát, a kilátóhegyet és annak körbe forduló panorámáját. A sétautak és a lépcsők befutnak a támfalrendszer metszett plasztikái közé, kibukkannak, eltűnnek, a furcsa mértani testek előre-hátra lépő rendszerében. Ez a támfalrendszer tulajdonképpen növénykoszorúként fogja körül a hegy fejét.

— Köszönöm a plasztikus elemzéseket. A járókelő, a sétáló, a kiránduló nyilván meg fogja találni a fenti szöveg illusztrációit, elevenben. Következő kérdésem egy szó: Gyökerek?

— Apám — Vadász Mihály — is építész volt, ő tervezte a Parlamenttől északra fekvő, egykori Bauxit-tröszt székházát, a *Simplon mozi* (ma Bartók mozi) házat Preisich Gáborral, s része volt a *Tisza Kálmán téri* (ma *Köztársaság tér*) OTI-bérházak tervezési munkájában is, többek között. Gyerekkoromban, ha jó voltam, rajzolhattam. Apám később rajzolni tanított, ünnepi órák voltak. A vonalból sík lett, a síkból — lassan — ház.

— Posztmodern építésznek tartja-e magát?

— Mondták rám, hogy formalista vagyok, 6 B-s (ez a legpuhább ceruza) építész, akit csakis az építészet külsődleges jegyei érdekelnek. Csak az épület fényei-árnyékai.

— Akkor nyilván predesztinálva volt, hogy szakítson a Bauhaus-szal, az „új építészettel", illetve azzal amit én késő-Bauhausnak neveznék?

— Nem. A Bauhaus is folyamat volt, mint a többi. Talán nem is formajegyeiben, hiszen le akart rombolni mindent, és megpróbált mindent újrateremteni. De mégiscsak egy szellemi folyamat huszadik századi állomása volt, amely az előzmények nélkül nem születhetett volna meg. Nem lett volna mit megtagadnia. A posztmodern építészet ösztönös emberi tiltakozás a technicizmus túlsúlya, a laboratóriumi tisztaság ellen. A posztmodern a Bauhausnak egy görcs nélküli, szellemes és gunyoros folytatása. Egyik, döntő összetevője az irónia. De ez az irónia csupán izgató burok, belül emóciók rejlenek. Munkáimba megkíséreltem becsempészni — a nagyon fegyelmezett keretek közé — az érzelmet, sőt a romantikát is. Hogy posztmodern építész vagyok-e? Építészmérnök vagyok. Kritikával és nyitottan — az újra.

Frank János

Élet és Irodalom

MAGYAR HÍRADÓ

Torgyán a hazai zsidóságról

(MH) Az unió vezetőinek tudniuk kell, hogy Magyarország nélkül nincs Európa és magyar zsidóság nélkül nincs Magyarország. Hiba lenne, ha a Magyarország határain kívül élő magyar zsidóság segítségét nem használná fel az ország az európai uniós csatlakozás során – jelentett ki Torgyán József földművelésügyi miniszter a Debrecen és Határon Túli Testvérhitközségek második nemzetközi tanácskozásának megnyitóján Debrecenben, pénteken. Torgyán nemcsak mint miniszter, hanem a kisgazdapárt és az FTC elnökeként is részt vett a tanácskozáson. A politikus azért hangsúlyozta ezt, mert szerinte a zsidóság megbecsülését is jelenti, hogy ha a kormány az országban élő valamennyi nem magyar ajkú néppel, illetve az országhatárokon belül valamennyi felekezettel szót ért a csatlakozás előkészítése során.

Közös fellépés együttműködés nélkül

(MTI) Az MDF és az SZDSZ jövőjéről beszélget hétfőn este a Budai Liberális Klubban Balsai István, az MDF parlamenti képviselőcsoportjának vezetője és Fodor Gábor szabad demokrata ügyvivő, országgyűlési képviselő. Fodor Gábor tegnap az MTI-nek nyilatkozva a két párt viszonyáról elmondta: a két rendszerváltó párt a kormánypártiság és ellenzékiség keretein belül is korrekt, jó viszonyra törekszik, az ennél szorosabb együttműködésnek azonban jelenleg egyik párt részéről sincs aktualitása. Balsai István magától értetődőnek tartja, ha meg-

Megkezdődött a politikusok magánéleti szennyesének kiteregetése

Korszakhatárt jelent a Deutsch-ügy

• *Folytatás az 1. oldalról*

„Ez igen kockázatos lépés. Mert ettől kezdve a bulvársajtó más orgánumai is feljogosítva érezhetik magukat erre. (...) De arról nem szabad megfeledkezni, hogy eladható, jó minőségű áru is kell hozzá, mert ha csak reklám van, portéka nincs, akkor előbb-utóbb kitör a botrány" – fogalmazott Debreczeni, aki lapunknak elmondta: előbb-utóbb itthon is gyakorlattá válik az a tendencia, hogy a közszereplők magánéletével is behatóbban foglalkozik a sajtó, bár a mostani esetnek nincs köze a Népszabadságban leírtakhoz.

A botrányok természetesen érinthetik a politikusok személyiségi jogait is. Majtényi László szerint a média gerjeszti a közszereplők magánéletével foglalkozó híreket a világon mindenütt – egyértelműen a kínálat szabja meg a keresletet. A publikumot a születés és a halál érdekli a legjobban, ezért többet ad ezekből a hírekből a média, mint amennyire a nézőknek, olvasóknak igénye lenne – tette hozzá a PR-szakember. Szántó leszögezte: Magyarországon az intim szféra eddig tabu volt, de már korábban lehetett érezni ennek az előszelét, például akkor, amikor Rapcsák András politikus lánya nevét kiírták. Szerinte a média már Vancsik Zoltán szocialista képviselő fia és Körmendy-Ékes Judit ORTT-elnök férje ügyében átlépte azt a határt, [illegible] hai miniszterelnök ugyanúgy politikai manipuláció áldozata lett, mint az MDF és az egész magyar közvélemény – mondta Kenedi.

Más politikusok sem élnek feltétlenül szent életet. Mint arról a Magyar Hírlap is hírt adott, képviselőket és magas beosztású hivatalnokokat is rajtakaptak egy nyilvánosházban végrehajtott razziánál. A prostituáltakhoz járó politikusok neve azóta sem kapott nyilvánosságot.

„Amikor a fiam ügye nyilvánosságra került, nem tiltakoztam, mivel tudomásul kell venni, a politikusi pályát választóknak megszűnik a hétköznapi értelemben vett magánéletük" – fogalmazott lapunknak Vancsik Zoltán, az MSZP frakcióvezető-helyet-

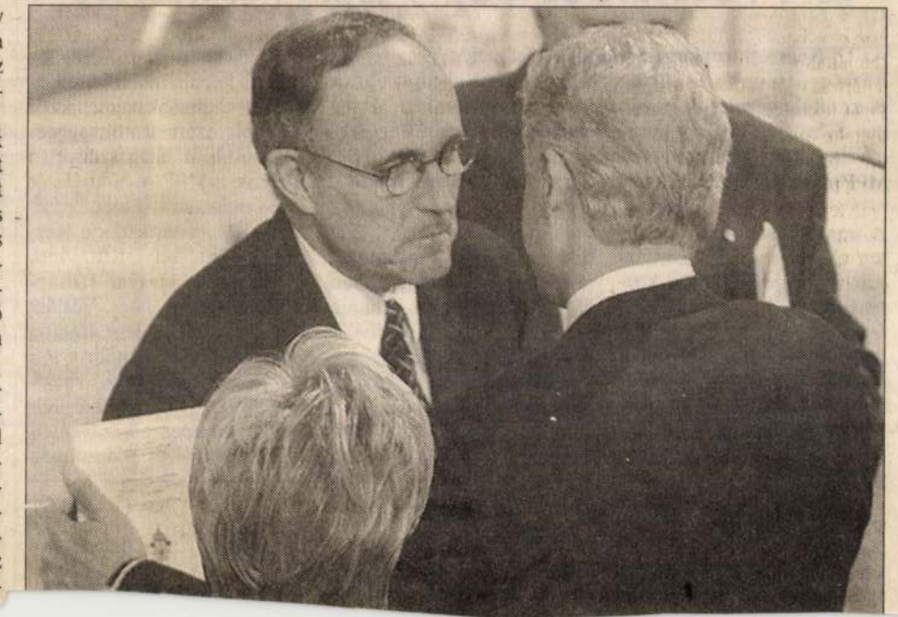

A kormánybiztos szerint júliusban megkezdődhet az építkezés

Vadász György nyerte a Nemzeti tervpályázatát

Az Új Nemzeti Színház tervezésére kiírt meghívásos tervpályázat győztese Vadász György Kossuth- és Ybl-díjas építész és az általa vezetett tervezői csoport lett – jelentette be tegnap Schwajda György kormánybiztos, aki hétfőn kéri fel a nyertest, hogy a pályázat építészeti programtervét jegyző Siklós Máriával közösen készítsék el a színház végleges tervét.

A meghívásos tervpályázaton való részvételre februárban Schwajda György kormánybiztos hét építészt kért fel. Mint ismeretes, korábban a központi tervtanács bírálta a Siklós Mária által elképzelt épület esztétikai megjelenését. Ezután döntött Schwajda a meghívásos tervpályázat kiírása mellett.

Ebben az szerepelt, hogy a pályázóknak be kell tartaniuk Siklós Mária programtervét, ami az épület színháztechnológiai paramétereit, valamint a belső terek funkcionális rendjét határozta meg.

Balogh Balázs, a Magyar Építész Kamara elnöke, a bírálóbizottság társelnöke kérdésünkre elmondta, a többségében építészekből álló zsűri úgy vélte, Vadász György mértéktartó eleganciával felruházott, divatállónak mondható épületet képzelt el, ezért szótöbbséggel javasolták a bírálók az első helyre.

A második az Ekler Építészeti Kft., a harmadik a Kertész Építészeti Kft. lett. Schwajda a Magyar Hírlapnak elmondta, hogy Vadász terve várhatóan nem drágítja az építkezés költségeit.

A kormánybiztos reményét fejezte ki, hogy akár már július közepén elkezdődhetnek az építkezés földmunkái.

• B. Gy.

Az MVSZ a trianoni szerződés felülvizsgálatát kezdeményezi

A Magyarok Világszövetsége a trianoni szerződés felülvizsgálatát kezdeményezi a nemzetközi szervezeteknél – tartalmazza az MVSZ pénteki küldöttgyűlésén elfogadott határozat.

Tegnap a budapesti Grand Hotel Hungáriában tartott közgyűlés egy tartózkodás mellett, ellenszavazat nélkül fogadta el Gidai Erzsébet MIÉP-es képviselő indítványát a trianoni békeszerződések felülvizsgálatáról.

A küldöttek megszavazták Atzél Ferenc javaslatát, amely szerint az MVSZ valamennyi választott tisztségviselőjének, főtitkárának, főkönyvelőjének és a régióirodák vezetőinek – kinevezésüket követően

Érzelmi kontaktus a jövendő nézővel

Zenei csoda Bécsből

SZÁSZI JÚLIA

A szerencsések, akik bejutnak Bécs legpatinásabb hangversenytermébe vagy nyáron a Salzburgi Ünnepi Játékok egyik zenei eseményére, esetleg „csak" a bécsi Operaházba, azok átélhetik a csodát – a Bécsi Filharmonikusok tökéletes zenei összhangját. Ezek a pillanatok – órák – minden egyebet feledtetnek, ármánykodást, veszekedést, gőgös nyilatkozatokat, mindazt a visszatetszést, amit ez a 158 esztendős intézmény mindennapi harcaival, győztes csatáival kivált: akik így tudnak muzsikálni, azoknak minden megbocsátható.

Állam az államban ez a 142 tagú társulat, gondosan őrzött hagyományokkal és olyan demokratikus berendezkedéssel, amely nemcsak hogy elsőként alakult ki a világnak e részében, hanem egyedülálló módon, makacs kitartással minden viharral szembeszállva máig „átmentette" önmagát. A történet 1842. március 28-án kezdődött: ezen az estén vezényelte Otto Nicolai, a bécsi Kärntnertortheater karnagya a Hofburg nagy vigadótermében a „Filharmóniai Akadémia" első hangversenyét. Ezen az estén megszületett a Bécsi Filharmonikusok, az első csak hivatásos muzsikosokból álló, nem színházi, hanem szimfonikus művek előadására alakult állandó zenekar. Otto Nicolait nem elsősorban az ötlet dicséri, inkább a megvalósítása. Az igény réges-régi. Mozart hat koncert erejéig ezt a gondolatot valósította meg 1785-ben, amikor a Bécsi Hofburgtheater zenekarát hat koncertre kötelezte. Beethoven is ezt a zenekart szerződtette 1800. április 2-án akadémiáján az Első szimfónia ősbemutatójára. S ugyanez a gondolat – az állandó szimfonikus zenekar szükséglete vezérelte a bajor Franz Lachnert, a Hofoperntheater zenekarvezetőjét, amikor 1833-ban megalapította művészegyesületét, amely azonban szerkezeti-szervezeti hiányosságok miatt alig négy hangversenyt ért meg.

1978. március 13.: hangverseny az Erkel színházban Solti György vezényletével FOTÓ: MTI – MOLNÁR EDIT

Az elvek

Az elvek, amelyeken Otto Nicolai Filharmonikus Akadémiája alapult, máig érvényesek. Tag csakis a Bécsi Állami Operaház (akkor Udvari Operaház) szerződtetett művésze lehet; a társulat művészi, szervezeti és anyagi tekintetben önálló felelősséggel és függetlenséggel bír; a fontos kérdésekről a tényleges tagok demokratikusan döntenek a társulat közgyűlésén; az adminisztratív irányítás feladatát a demokratikusan megválasztott testület, a tizenkét tagú bizottság látja el.

A modell, a zenekari közösség e demokratikus önkormányzata és a vállalkozói kezdeményezés forradalmi volt, s megteremtette – már 1848 előtt – az alapot a szimfonikus művek technikailag és zeneileg kifogástalan előadásához. Eleinte persze nem volt túl stabil az intézmény: amikor Nicolai 1847-ben végleg elhagyta Bécset, 12 esztendeig tartó stagnálás következett. Az újjászületés Carl Eckert operaigazgató nevéhez fűződik: az 1860. január 15-i első „Filharmonikus hangverseny" a négybérletes koncert nyitánya volt. Ettől kezdve a bérletes hangversenyek vezényletére évente választottak állandó dirigenst – egy-egy maestro, akinek neve mintegy jegyezte a zenekart, rendszerint többször is elnyerte el a megbízatást. 1933 óta megszűnt ez a gyakorlat, s minden alkalommal vendégkarmesterek dirigálják a zenekart. Az 1860 és 1933 közötti névsor tiszteletre méltó: Otto Dessoff (1875-ig) az első a nagyok között. Gustav Mahler 1898 és 1901 között, Wilhelm Furtwängler 1927 és 1930 között irányította a Bécsi Filharmonikusokat. Neki később, a náci időkben – már nem zenekarvezetői minőségben – valóságos társulatmegmentői szerepet tulajdonít a történelem: elszántan küzdött a fasiszták által elbocsátott zsidó zenészekért, s ha közülük sokat nem is, de legalább a félzsidókat valóban megmentette. (E vitathatatlan tény később enyhítette az ellene emelt vádat, miszerint rendszeresen közreműködött a Hitlert éltető rendezvényeken). A sötét évek krónikájához tartozik, hogy a feloszlatás állandó fenyegetettsége közepette 1939-ben Clemens Kraus az újévi koncerten kizárólag a Strauss dinasztia műveiből állította össze a műsort – az osztrák identitást hangsúlyozva.

A repertoár már az első zenekarvezető, Otto Dessoff idején kialakult, majd folyamatosan bővült az első koncerteken játszott bécsi klasszikusok (Haydn, Mozart, Beethoven) köre. 1870-ben a zenekar állandó otthonra lelt: a Musikverein január 6-i nyitókoncertje máig tartó kapcsolat kezdete volt. (A ma a Zenebarátok Társaságához tartozó épület, amelynek homlokzata és Aranyterme az újévi koncertközvetítések jóvoltából az egész világon ismert, maga a történelem. Ferenc József személyesen helyezte el a jelképes utolsó építőkövet, s a nyitóhangversenyen, az Aranyteremben a Beethoven Ötödik szimfóniáját játszó filharmonikusokat a korabeli előkelőség ünnepelte. Egy héttel később a kisebb terem avatásán, Clara Schumann hangversenye után a ruhatárban tűz ütött ki, s a bécsi szenzáció, az első igazi koncertterem egy része porrá égett. Rekordsebességű újjáépítés után indulhatott csak néhány hónap múlva a „rendes üzem"). A Bécsi Filharmonikusok teljesítményében sokak szerint nagy szerepet játszik ez az 1760 személyes terem. A különleges hangzás, a remek akusztika – amit egyesek a terem alatt lévő, feleakkora üres helységnek (is) tulajdonítanak – alapvetően meghatározza a zenekar játékkultúráját – állítják, akik szüntelenül keresik a varázslat titkát.

Az Aranykor

Az Aranykor Hans Richter zenekarvezetéséhez fűződik: 1875 és 82 között Wagner, Verdi, Liszt, Brahms, Bruckner tisztelte meg a társulatot, amely Mahlerrel kezdte meg a külföldi utazások sorozatát. Az 1908-ban egyesületként bejegyzett zenekar 1922-ben egészen Dél-Amerikáig eljutott. Toscanini, később, a háború után Karl Böhm és Herbert von Karajan voltak a nagy egyéniségek, akik alakították a zenekart.

A krónika inkább csak sikereket, fontos változásokat, zenei behatásokat jegyez fel. A közelmúlt történetei azonban másról is szólnak. Vitákról, csatákról, amelyeket a magánegyesületként működő zenekar művészi és anyagi önállósága megőrzéséért a külvilággal – az őt alkalmazó Operaházzal, a mindent maga alá gyűrni akaró kulturális kormányzattal folytat, s amely csatákban részgyőzelmek és vereségek váltják egymást. Egy dolog változatlan: a zenei teljesítmény, a hírnév, és bizonyos kérdésekben a filharmonikusok kérlelhetetlensége.

Ez utóbbiak közé tartozik együttműködési hajlandóságuk. Jaj annak a karmesternek, akit a Bécsi Filharmonikusok szakmailag, avagy emberként nem fogadnak el. És jaj annak, aki fegyelmezni akarja ezt a nagyon is öntudatos társulatot. Az ilyen kísérletek rendre szakítással végződnek: legutóbb néhány hónapja Salzburgban, a tavaszi fesztivál intendánsa, Claudio Abbado tette le a karmesteri pálcát, s csakúgy, mint előtte Ricardo Muti, Christoph von Dohnany, Nikolaus Harnoncourt, közölte: elege van a rotációból, vagyis hogy más ül a próbán a zenekarban és más a hangversenyen. Ez ellen nincs mit tenni – mondja ilyenkor az egyesület elnöke (jelenleg dr. Clemens Hellsberg, „civilben" elsőhegedűs), a zenészt kímélni kell a túl nagy erőfeszítéstől, pihenés mindenkinek jár. Első a zenész – mondják, és vérig sértődnek, csakúgy, mint amikor nem tetszik a szóban forgó karmester próbamódszere, magatartása. (Miközben a zenekar a rossz nyelvek szerint karmester nélkül is tökéletes teljesítményre lenne képes.) A mosolyszünetet azonban rövidebb-hosszabb idő után, néha évek múlva látványos kibékülés követi – mert az igazi érték előbbre való. S az új egymásra találás mindig frenetikus zenei élményt teremt. A szabad karmesterválasztás és műsor meghatározása azonban olyan jog, amelyről a Bécsi Filharmonikusok nem mondanak le, minden szerződésük tartalmazza. A többnyire a gázsiról és munkarendről szóló viták hevesek, nyilvánosak és rosszízűek. A Bécsi Filharmonikusok legalább annyi vihart kavarnak Ausztriában, mint nálunk egykor a labdarúgás – ehhez is ért mindenki, erről is van véleménye minden osztráknak. Már csak azért is, mert ez a zenekar Ausztria kulturális nagykövete, az az intézmény, amely valóban ismertséget biztosít a világban, s amely vitán felüli. Hogy a társulat, amely a kezdettől, 1922-től jelen van a fesztiválon, hátat fordítana Salzburgnak? Vagy netán az Operaház másik zenekarral szerződne? Valóságos szentségtörés a gondolat, s mégis, időről időre a fenyegetés komolynak tűnik. A tét óriási – ezért nagy a kompromisszumkészség is: legutóbb 1997-ben fenyegetett Salzburg és a társulat között a kenyértörés, ám a dolog 2001-ig megkötött szerződéssel rendeződött: azután talán egyszerűbb lesz, mivel a magas gázsit kifogásoló és ezzel az érzékeny lelkű zenekart folyton vérig sértő intendáns, Gerard Mortier akkorra már távozik. A partnerség a bécsi Operával fontos – de nem biztos, hogy örök. A hivatalos verzió szerint az évi 140 előadásra (és mintegy 90 próbára) szóló kötelezettség jelenti a filharmonikusok számára az anyagi alapot: a köztisztviselői státusban lévő 142 zenekari tag innen kapja fix fizetését, s eddig egészség- és nyugdíjbiztosítása is ide kötötte. Az idei évtől változás történt: mivel az Operaház – a másik két nagy állami színházzal együtt – kivált a költségvetésből, ez az állami alkalmazás megszűntét is jelenti, a zenészek átsorolását a köztisztviselőinél lényegesen előnytelenebb nyugdíjkasszába. A saját ügyeit vaskeményen intéző magánegyesület szívós tárgyalásokon elérte, hogy a költségvetés e hátrány fejében 30 millió schilling „kártérítést" fizessen, mely összeg egy a majdani nyugdíjakat kiegészítő alapba kerül. S rögtön éles ellentétet teremt a Volksoper zenekarával, amely szintén részesül a hátrányokból, de minden kártérítés nélkül.

Engedmény nincs

Ugyanakkor a bennfentesek pontosan tudják, azt nem árt komolyan venni, amikor a Bécsi Filharmonikusok önmaguk feloszlatásával, vagy enyhébb esetben az Operával kötött szerződés felmondásával fenyegetőznek. Néhány éve senki nem hitte, hogy lemondanak az állami szubvencióról – mégis megtették, ezzel megindulva az önállósulás útján. A költségvetéstől kapott évi 2,6 millió schilling egy énekkart is foglalkoztató koncert költségeire elég – ennél többet ér a függetlenség – határozott az egyesület közgyűlése. A legfelső testület évente egyszer összehívott ülésén minden filharmonikus egy szavazattal bír, s egyedül az alapokmány módosításánál szükséges négyötödös többség, egyébként elég az egyszerű többség. A filharmonikusok nemcsak a művészi teljesítményben kiemelkedők: minden középvállalkozás megirigyelheti gazdasági működésüket. Minimális létszámmal – és adminisztratív költséggel – maguk szervezik a kiterjedt tevékenységet: jelenleg bel- és külföldön az említett kötelezettségeken túl 80-80 koncertet adnak évente.

S hogy hogyan lehet közéjük bekerülni? A tehetség, a tudás a mindenható – de korántsem elég. A paraván mögötti, tehát névtelen és arctalan felvételi muzsikálás csak arra elég, hogy a jónak talált zenész bekerüljön az Operaház zenekarába. Ott egy éven át bizonyíthat, s ha megfelel, véglegesítik. A filharmonikusok ezután még háromévi próbaidőt írnak elő, ami alatt „minden kiderül", és csak ha művészileg és emberileg is kiállja a próbát, akkor kapja meg a „filharmonikus" rangot.

Engedmény nincs, a zenekar következetes. Minden téren. Amikor idén februárban Ausztria ellen bojkottot hirdetett Európa, a rossz hangulattal és tüntetéssel dacolva megtartották hangversenyüket az oly ellenséges Franciaországban is. A követelt nyilatkozat helyett – miszerint Ausztria nem fasiszta ország – a zene humanista, demokratikus lényegére hívták fel a figyelmet, arra, hogy e szellemet követve szolidárisak a kisebbségben lévőkkel. Politikai célokra azonban nem hagyják magukat felhasználni, nem követei egyetlen kormánynak, rendszernek sem, az egyetemes kultúrát szolgálják. Nem tágított a zenekar május 7-én sem, amikor pedig tiltakozások özöne akarta megakadályozni – mint oda nem illőt – a mauthauseni egykori koncentrációs táborban már egy éve tervezett emlékhangversenyt. A Bécsi Filharmonikusok hisznek a zene humanitárius küldetésében – s a kőbányában Sir Simon Rattle vezényletével felcsendült Beethoven IX. szimfóniája.

– A Bécsi Filharmonikusok magyarországi vendégszereplése Ausztria egyfajta millenniumi ajándéka – válaszolta érdeklődésünkre *Hannes Porias*, Ausztria budapesti nagykövete. Mint elmondta, a Magyar-Osztrák Baráti Társaság által szervezett hangverseny anyagi hátterét tizenhat hazánkban működő, javarészt osztrák érdekeltségű vállalat teremtette meg. A világ öt legjobb koncertzenekara között számon tartott Bécsi Filharmonikusok több mint húsz éve nem jártak a magyar fővárosban, és mivel a két ország klasszikus zenei hagyományai eléggé hasonlóak, azért gondolták, hogy ez lenne a legmegfelelőbb ajándék az ünnepi alkalomra. Az esemény súlyát jelzi, hogy koncert fővédnöke *Thomas Klestil* osztrák és *Göncz Árpád* magyar köztársasági elnök. A Bécsi Filharmonikusok budapesti koncertjükön Mozart 39. Esz-dúr, illetve Brahms 4. e-moll szimfóniáját, valamint André Previn Diversions című művét játsszák.

Vereség? Azért akad olyan is. Három évvel ezelőtt a közvélemény nyomására a zenekar mégis úgy döntött – hogy az akkor már 26 esztendeje az operaházi zenekarban velük muzsikáló Lelkes Anna hárfást mégiscsak maguk közé engedik. Ezzel megszűnt a hagyomány, a Bécsi Filharmonikusok férfiklub jellege. Végleg. Mert az esetet tavaly újabb szentségtörés követte: a paraván mögött muzsikáló felvételizők közül már megint egy hölgy, a 26 éves Julie Palloc francia hárfás volt a legjobb. A nőgyűlölők ismét elveik feladására kényszerültek – igaz néhány év próbaidő hátravan, amíg Palloc kisasszony „igazi" taggá válik. Addigra Lelkes Anna már nyugdíjban lesz, így legalább az a szégyen nem esik meg, hogy egyszerre két nő is részesül a kegyben. A világ pedig, amely három évvel ezelőtt a diszkrimináció miatt bojkottot emlegetett, fellélegzett: nem kell megfosztania önmagát a Bécsi Filharmonikusok varázslatától.

Bécs, 2000. június

Magyar emlékek a világban

Prága

A zenerajongásáról mindig is jól ismert cseh főváros közönsége viszonylag későn, 1840-ben élvezhette első alkalommal Liszt Ferenc (1811–1886) zongorajátékát. A koncert helyszínén, Prága legrégebbi bérházának falán mellszobor – Hana Wichterlová cseh szobrászművésznő alkotása – és rövid szöveg emlékezteti az arra járókat a művészettörténeti eseményre. Maga az Uhelny trh és a Národní trida közötti épület – a Platyz – mindmáig a kultúra egyik központja maradt Prágában, a háztömb udvarán például időről időre fiatal képzőművészek rendeznek kiállításokat alkotásaikból.

A magyarok és a világ „hírhedett zenésze" – mint Vörösmarty szólította meg őt – a XIX. század negyvenes éveiben még több alkalommal fellépett ugyanezen a helyen. Liszt ebben az időben már Európa-szerte ismert és viharosan ünnepelt zongoraművész volt, akinek sikere Prágában sem maradt el. A világot járó és játékával meghódító Liszt Ferenc nemzetközi koncertkötelezettségei miatt viszonylag ritkán szerepelt hazájában, de magyar érzéseinek számos esetben tanúbizonyságát adta. 1838-ban hangversenysorozatot tartott a pesti árvízkárosultak javára, 1840-ben – tehát első prágai fellépésének évében – pedig alapítványt tett egy Nemzeti Zenede létesítésére Pesten.

F. J. GY.

A koncertek prágai helyszíne, a Platyz, a nagy muzsikus szobrával. „Liszt F. zenéje e házban csendült fel 1840–1846-ban" – hirdeti a felirat FOTÓ: UDVARHELYI SZABOLCS

Vadász György épülete

A Világ kiállítva

Megnyílt a hannoveri Expo 2000

A Glóbusz fél magától. Félelmét jelképekkel szublimálja. Nevelő célzatú világeseményeken emeli roppant mutatóujját önmaga fölé, s e hatalmas fenyegetően lengő tag fejére mosolygó szájat kanyarít. Tegnapelőtt nyitotta meg kapuit az Expo 2000 Hannoverben.

BOJÁR IVÁN ANDRÁS

A meghívott országok 1995-ben még Helmuth Kohl meghívására igazolták vissza részvételi szándékukat, most a megnyitó alkalmával Schröder kancellár fogadja őket az ezredforduló világeseményén, amelyen 156 állam és jó néhány nemzetközi szervezet, összesen mintegy 190 kiállító képviselteti magát. Ötvennél több azon nemzetek száma, közöttük Magyarország is, amelyek saját pavilont építettek. A világ 153 napon át lesz Hannover vendége a kulturális sokszínűség és multikulturalitás jegyében. Az Egyesült Államok azonban távol maradt, noha pavilonjának tervezett változata még felbukkan valamelyik idejekorán szerkesztett ismertetőfüzetben.

Két évvel ezelőtt Lisszabonban, az Óceán és a vizek, most az Ember – Természet – Technika tematikáját értelmezte ki-ki a tetszése szerint. A kijelölt cím, noha tartalmi tágassága miatt akár a múlt, jelen, jövendő, az eddig és ezután, vagy a Föld és ember változattal is vetekedhet, mégiscsak arra ösztökélte a résztvevőket, hogy elgondolkozzanak az emberiség kezébe került hatalmas technológiai tapasztalat és képesség, valamint az ennek következtében megsértett természeti egyensúly kérdéskörében. A nemzeti pavilonok zöme többnyire egy jelre, egyetlen markáns építészeti gesztusra redukált választ adott, a Föld természeti értékeinek védelmére vonatkozó víziókat inkább a tematikus pavilonok szolgáltatják.

Fából készült

A '92-es sevillaihoz hasonlóan ez a mostani, évezredköszöntő expó is „A" kategóriás, tehát amelyen – nem úgy, mint legutóbbi Lisszabonban, előre kialakított pavilonokban sorakozva – az egyes nemzetek pavilonjait rendszerint hazájuk építésze formálja meg. Jellemző, hogy többnyire fából készült vagy fával burkolt pavilonok keletkeztek. Ami természetesen nem akadálya annak, hogy az építmények lenyűgözően futurisztikus jelleget, magas technológiai szintet reprezentáló megjelenést kapjanak. Az expó akár úgy is értelmezhető, mint a kortárs faépítészet technológiai bravúrjainak kiállítása. Aki fával dolgozó hivatással bír, ács vagy asztalos, kötelező penzumként Hannoverbe kell utazzon idén. Amit a világ építészete ma a fáról tud, azt ott megtalálja.

Természet ide, természet oda, a faépítészetet is éppen azok a problémák uralják, amelyek a high-tech építészet acélból, üvegből, betonból konstruált kiemelkedő példáit. Nem érzékelhető tehát – legalábbis itt, a világkiállítás mezőnyében –, hogy az anyagválasztás fejezné ki az egyes kiállítók saját múltjukról vagy éppen modernizációjukról alkotott eltérő elképzeléseit, ahogy azt a hazai organikusok romantikus fahasználatában megszokhattuk. Itt minden a modernitásról szól, s ebben az értelemben talán a jelszavak közül a technológia áll elöl, a természet követi ezt, s az ember csak leghátul kullog. Arról a mosolyfakasztó jelenségről pedig nem is szólva, ahogy az egyes kiállítóik brosúráikban azon versengenek egymással, hogy ki hány ezer köbméter fát használt föl pavilonja elkészítéséhez. Persze, álszentség lenne ezt bárki orra alá dörgölni most, de a belső ellentmondás mégis csak belső ellentmondás. Az építészek zöme különben is azzal az építészeti, statikai, technológiai problémával küzd, hogy miként lehet az új gépek, eszközök segítségével a fa anyagában rejlő fizikai tulajdonságok legszélső értékeit kísérteni, a fát eredetileg tisztelt értékeitől megszabadítva, légies könnyedségűvé alakítani. Ebben a vetélkedésben nincs szégyellnivalónk, az esemény egyik legattraktívabb pavilonja kétségkívül a miénk.

Technológia és természet ötvöződik a Vadász György–Fernezey Gergely–Basa Péter tervezte alkalmi épületben. Belsejét, vázát roppant bonyolultságú acélszerkezet, különös és rafinált ízesülésű csomópontok alkotják, melyek kialakítása szinte alig képzelhető el a komputeres tervezés kínálta lehetőségek kiaknázása nélkül. A mi épületünk is egy jel, egyetlen gesztus. És ez így helyes. Öblös, az ég felé táguló, kinyíló terében a hullámzó falak lécsorai alkalmanként kinyílnak. Akárha garázsajtók lennének, hidraulikusan működő kapuk tárulnak fel, s a mögöttük megjelenő projektorokon Magyarország színes, változatos képe, gazdag kultúrája és történelme idéződik fel. A szomszédos portugál pavilonban szintén nincs több látványosság, sem fölösleges túlbeszélés ennél. A múltkori expógazda hazai építészsztárja, Alvaro Siza tervezte mostani pavilon portói bort, az egykori gyarmattartó egykor dicső napjait megéneklő köteteket, modern kerámiákat kínál, és egy panoráma filmet lendületes zenével, változatos képanyaggal.

Az efféle világkiállítási felvonulások kiváló alkalmat kínálnak arra, hogy most – országimázs gyártás idején – elgondolkozzunk azon, mit látnak bennünk, milyennek látnak és miféle értékeink alapján becsülhetnek minket mások. Minek köszönhető a magyar pavilon kedvező fogadtatása? Miféle sajátosság jelenik meg ebben a többi épület fölé magasodó, számunkra hajóként, két óvón összetartott tenyérként megjelenő szimbólumban, melyet azonban a német ismertetőfüzet újságírója kifakadó rügynek értelmezett. A magyar pavilon képe ugyanis ott szerepel majd mindegyik füzet, újság borítóján, része a molyos régi ruhák szekrényéből előszedett Kraftwerk zenekar expóhimnusszá emelkedett videoklipjének és kiemelten tárgyalják a bemutatkozó országok színes háttéranyagaiban is. Hogy ez a kitüntető figyelem a helyi szervezők spontán érdeklődésének, vagy a magyar expószereplést előkészítő PR-osoknak köszönhető, nem derül ki. Inkább ez utóbbiak jó munkájára vall, hogy a nyitást megelőzően, brossúrakészítési időszakban, valószínűleg másokat megelőzve, megfelelő képhordozón a szerkesztők rendelkezésére állhatott a magyar pavilon ízlésesen megjelenített komputeres modellje. Az szerepel ugyanis mindenütt: hatékonyabb ez tíz pogácsás, ingyenpezsgős sajtótájékoztatónál. És persze köszönhető az épületnek is, amely méltán vonzza a figyelmet magára.

A magyar pavilon

FOTÓK: SZENTIVÁNI JÁNOS

Környékünkön, az Europa sugárúton megannyi elegáns szomszéd övezi pavilonunkat, amely dán, holland, spanyol, belga, görög és portugál társaságban, az expókra is oly jellemző keleti–nyugati tömbszemlélet osztályozásából némileg kilógva helyezkedik el. A sugárút alsó szakaszát a baltiak pavilonjai, Románia szellemes és nagyvonalú, repkénnyel futtatott, tágas csarnoka foglalja el. Ezen az expón ledőlnek az Európa végvidékének kis nemzeteiben rendszerint élő kölcsönös lenézés előítéletei. Váratlan és magas színvonalon megoldott építészeti ötletek sorakoznak, s meglepő az is, hogy a folklórral turbózott nemzeti büszkeség helyét többnyire a modernizációban elért eredmények taglalása váltja fel.

A Dual System pavilon belseje

Hatvanas évek

Ez az első alkalom, hogy a balti országok egymástól független pavilonokban képviseltetik magukat. A litvánok egy cseppet sem házszerű, szabadon formált hatalmas sárga tárgyat építettek, amely azonban minden egyéb funkciójában megegyezik azzal, amit a hagyomány háznak nevez. Aki fölkereste nemrégiben a Műcsarnok Világépítészet kiállítását, s elmerült a világ mai progresszív építészetének tanulmányozásában, pontosan lokalizálhatja az ifjú litván tervezőcsoport szellemi pozícióját. A hatvanas évek brutalizmusa, Claude Parent tervei, valamint a mai dekonstruktivizmus királynője, Zaha Hadid épületei közötti félúton áll. Merész és vidám. Az épület a szárnyalás témáját választotta, amely az EU-ba igyekvő Litvánia épületét is áramvonalasra szabta. Lettország áttetsző üvegbe, amolyan transzparens bőrbe bújtatta a hagyományos népi építészet kifordított épületét. Szép, faszerkezetű ház ez, melynek teteje az épület belseje felé lejt, s a négy összetartó, nádfedeles tetősík csöndet parancsoló kis belső udvart zár közre. Bravúros Észtország pavilonja, amely ugyan sajátos témát talált magának, de az erőlködéstől mentes, elegáns szellemesség dolgában egy tőről fakad Janáki István 1992-ben a sevillai expópályázaton nyertes, ám megépítetlen Lepkeházával. Itt nincsenek lepkék, csupán rikító piros tölcsérekbe ültetett zsenge fenyőfák, szám szerint 168-an, melyek a pavilon fölé magasra emelt keretrendszerről csüngve, akárha gyep nélküli asztali focisták lennének, tengelyeken sorakoznak. Időről időre azonban a fák megmozdulnak, valamely mechanika segítségével táncba, hullámzásba kezdenek. Igazi függőkert ez, változatos vásári látvány, melyben egy perifériális kis ország önnön szellemességét, technikai felkészültségét ünnepelheti. A kiállítás legnagyobb kiterjedésű és láthatólag legjelentősebb anyagi bedobással megvalósult pavilonja a németeké, amely a Keleti Pavilonsort indítja el. Innen indul az Europa sugárút, ahol a németek utáni első pavilon Franciaországé. A két leghatalmasabb nemzeti fölirat közül egyik az övék. A másik Andorráé, s a jelenség jól érzi magát, hogy a gloire és grandeure, amenynyiben a betűmérten múlik, bárkié lehet.

A legviccesebb pavilonnal Hollandia rendelkezik. Elfogulatlan építészetnek is nevezhetnénk mindazt, amit az elmúlt néhány év során a tervezők, az MVRDV-csoport építészet címszó alatt képzelt. Itt semmi sem érvényesül abból, amit különféle kánonok, szokásrendek Európa négyezer éves építészeti öröksége formájában fölhalmozott. A technológia szabadsága itt elvet minden szabályos vagy csupán kellemes arányt. A mifelénk oly jól ismert termékeny kisebbrendűség jellemzi ezt a házat, amellyel az alföldi ország négy szinten magasodik az Europa sugárút fölé. Big Mac-nek nevezik saját nemzeti pavilonjukat, amely egy koronás fővel büszkélkedhető országtól mégiscsak blaszfemikus. A harmadikon például erdő található, melyet óriási neonlámpasor világít meg alkony után. Pofátlanság. És kivált nem várna a néző ennyi hebehurgyaságot egy koronás ország képviseletében.

Egy új világ

Számos épület a kiállítás zavarát követően megmarad, noha nem itt, a majdani, kibővülő hannoveri vásártér helyén. Mexikó pavilonja a Brunswick College of Art könyvtárává avanzsál majd. A Vatikáni Szent Látomás pavilon a lettországi Liepajába tart. A kiváló Gerkan, Marg & Partner tervezte Keresztény Templom pedig a türingiai Volkenroda ciszterci kolostorának temploma lesz. A portugál pavilont az expó után hazaviszik és újra fölépítik. Hogy a mi pavilonunknak mi lesz a sorsa, még kérdéses. Sikeres kezdeti szereplése javítja az esélyeket arra, hogy valaki megvegye.

Ember – Természet – Technika, egy új világ születik – szabta meg a millenniumi esztendő világkiállításának főbiztosa, Birgit Breuel a fölvonulás tematikáját. Optimizmus, reménykedés és jóakarat mindenütt, hol a bizonytalan körvonalú valós és virtuális jövő sejlik elő. Ami a jelent és az október végéig tartó idei hannoveri szezont illeti, minden várakozás indokolt. De hogy csúnya vagy szép új világra készülnek-e a kiállítók, az ma még mindenki számára csupán sejtés marad.

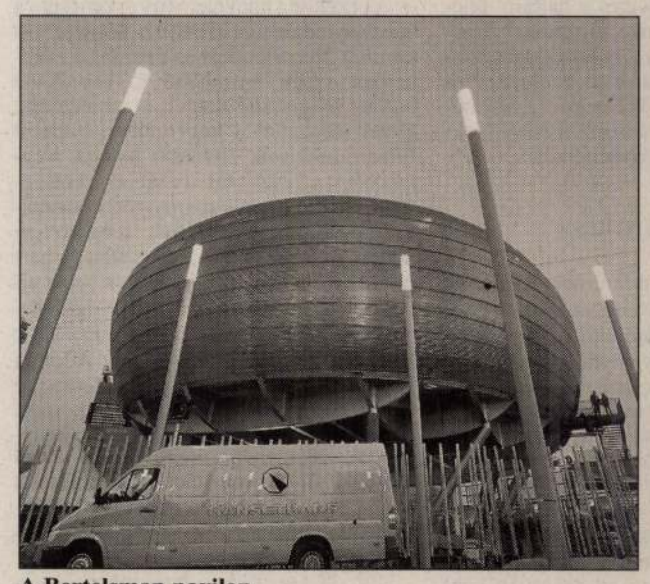

A Bertelsman pavilon

A litván pavilon

NÉVNAP

Köszöntjük a ma névnapjukat ünneplő **PÉTER** és **PÁL** nevű olvasóinkat!

A **Péter** a görög Petrosz névből latinosított Petrus rövidüléséből alakult ki, jelentése: kőszikla. Becézése: Peti, Petácska, Peták. A **Pál** a latin Paulus rövidülése. Jelentése: kicsi, kis termetű. Becézése: Paja, Pajica, Palcsi(ka).

Ezen a napon történt: *III. Calixtus* pápa elrendelte a déli harangszót (1456). – Megalakult a Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége (1885). – Az Indiai-óceán 92 szigete Seychelle Köztársaság néven elnyerte függetlenségét (1976).

Ezen a napon született: *George Ellery Hale* (1868) amerikai csillagász; – *Robert Schuman* (1886) francia politikus, államférfi; – *Antonie de Saint-Exupéry* (1900) francia író, esszéista. Legismertebb műve A kis herceg; – *Oriana Fallaci* (1930) olasz író, újságíró.

Ezen a napon halt meg: *Elisabeth Barrett-Browning* (1861) angol költő; – *V. Ferdinánd* (1875) magyar és cseh király; – *Thomas Henry Huxley* (1895) természettudós, egyetemi tanár; – *Pauler Ákos* (1933) filozófus, egyetemi tanár, akadémikus, író; – *Paul Klee* (1940) svájci festő és grafikus; – *Ignacy Jan Paderewski* (1941) lengyel zeneszerző, zongoraművész, politikus.

IDŐJÁRÁS

ICI Interaktív Kommunikációs Rt. **METEOROLÓGIA**

Vízállás-jelentés

	cm (°C)
Dunaremete:	111 (18)
Budapest:	294 (19)
Dunaújváros:	172 (20)
Baja:	325 (21)
Tokaj:	460 (23)
Szolnok:	-134 (23)
Szeged:	98 (23)
Gyoma:	339 (23)
Balaton:	85 (20)
Velencei-tó:	138 (19)

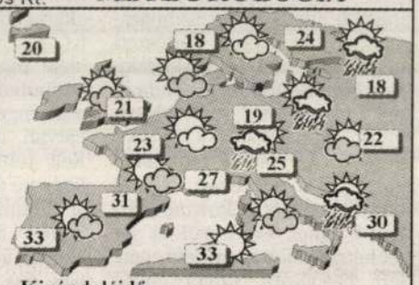

Kirándulóidő

Északkelet-Európában ciklon örvénylik, mely továbbra is hűvös légtömegeket szállít a kontinens északnyugati területeire. Ott a hőmérséklet csúcsértéke az elszórtan kialakuló záporok mellett nem éri el a 20 fokot. Délnyugat-Európában a sok napsütés és a kánikulai meleg a jellemző. A Földközi-tenger középső medencéjében változóan felhős az ég, az Adria térségében záporok alakulnak ki.

Hazánkban csütörtökön a keleti országrészben eleinte erősebben felhős lesz az ég, de legfeljebb kisebb zápor alakulhat ki. Később országszerte több órás napsütésre számíthatunk, amelyet időnként gomolyfelhők zavarhatnak. A Dunántúlon megélénkül az északi szél. Hajnalban 8, 13 fok várható. A hőmérséklet csúcsértéke 21, 26 fok között alakul.

Csütörtök 14 óra

Légszennyezettség (Budapesten)

SO_2	CO	NO_2
19	28	52

Fronthatás: gyenge hideg

Ismét kevés a rendőr a Balaton mellett

Védett tóparti üdülőövezetek

Negyedik éve bevált gyakorlat, hogy május 1-jétől a szezon végéig a Balaton és a Velencei-tó környéki települések bűnüldözési, közrendvédelmi és közlekedésrendészeti teendőit Zala, Somogy, Veszprém és Fejér megye közösen látja el a Zala Megyei Rendőr-főkapitányság, Varjasi Gábor ezredes, a megye közbiztonsági főnöke koordinációjával.

■ M. M.–MTI

Idén erős szezonra számít a rendőrség – mondta lapunknak az ezredes, hiszen lényegében befejeződött a délszláv háború, s máris élénk a turistaforgalom. A nyugati, elsősorban a német turisták is nagyobb számban érkeznek a magyar tavak partjaira. Ezért a tópartokon már most is több német rendőr tevékenykedik: a Siófokon, Keszthelyen és Almádiban szolgálatot teljesítő német rendőrök nemcsak a közrend fenntartásában segédkeznek, számos biztosítási csalást is felderítettek. Az ellopatott német autók tulajdonosai sokszor elállnak a feljelentéstől, amint kiderül, hogy a jegyzőkönyvet honfitársuk veszi fel, kellő német alapossággal.

A magyar rendőröknek a legtöbb munkát a tópartokon a strandlopások, az autófeltörések és a nyaralóbetörések adják. Utóbbi bűncselekményekre általában az ad jó alkalmat, ha a nyaraló tulajdonosa azt hiszi, a szúnyogháló a tolvajoktól is véd, s nyitva hagyja az ablakot. De könnyelműek a strandolók is, igazolványokat, kulcsokat hagynak a plédek alatt, mikor úszni mennek. A zsebtolvajlás aránylag ritka, legalábbis a somogyi parton.

A tóparti üdülőövezetekben a rendőrség többnyire gyorsan nyomára bukkan az elkövetőknek. Ehhez azonban az állampolgárok közreműködésére is szükség van, hiszen a négy megyében alig 200 rendőr ügyel a biztonságra. Az ezredes úgy nyilatkozott, hogy jó az együttműködés a polgárőrséggel és az önkormányzatokkal is. Hozzájárulnak például a túlórapénzek kifizetéséhez vagy a gépkocsik üzemanyagköltségéhez.

Aggódik a közbiztonság helyzete miatt a Somogyért Egyesület, mivel az idei szezonban a szükséges és az elvárható létszámnál kevesebb rendőr lesz a Balaton déli partján.

A szervezet tudomása szerint Somogy megyében 84 rendőr, az állomány 10 százaléka hiányzik az állományból – ebből 66 a Balaton-parti őrsökből, így a főszezonra tervezett átcsoportosítások csak tovább nehezítik a helyükön maradók munkáját.

Felmelegedés

Vészjósló előrejelzések olvashatók egy interneten is elérhető tanulmányban (www.nac.usgcrp.gov), amelyet a kongresszus számára készített egy amerikai tudósgárda. A 145 oldalas anyag négyévi munka gyümölcse, és kizárólag Amerika jövője szempontjából foglalkozik az üvegházhatással.

■ MTI – PANORÁMA

A tanulmány igazolja a környezetvédők aggodalmait: a szénmonoxid és egyéb szennyező gázok az atmoszféra túlmelegedését okozzák, és ez maga után vonja az éghajlati viszonyok radikális megváltozását. A jövő évszázad vége előtt 2–4 fokkal magasabb lesz a hőmérséklet, ez pedig tragikus hatással lesz nemcsak az ökorendszerre, hanem az egész gazdaságra és az emberek egészségére.

A tanulmány szerint a legveszélyeztetettebb zónák a hegyi erdők, a legelők, a korallzátonyok, és a mocsaras vidékek. [illegible] amerikai és más olyan városokban, amelyek ritkán szenvednek a hőségtől, megháromszorozódhat a meleg miatti halálesetek száma. És ha a közép-atlanti térségben júliusban a hőmérő higanyszála 4–8 fokkal emelkedik, a tenger szintje 2100-ig egy méterrel lesz magasabb.

A dokumentumot sokan bírálják. Ezzel együtt hasonló következtetésre jutott az ENSZ éghajlati változásokkal foglalkozó bizottsága, az IPCC. Az amerikai tanulmányt olasz kutatók is hitelt érdemlőnek tekintik. Szerintük az üvegházhatás Olaszországot is nagymértékben veszélyezteti, mert abban a zónában van, ahol a legnagyobb felmelegedés

Akcióban a Greenpeace

Különös fordulatot vett a Greenpeace nemzetközi környezetvédő szervezetnek és a franciaországi, La Hague-i atomhulladék-feldolgozó üzem tulajdonosának, a Cogema cégnek a csatája: ez utóbbi emberei kedd este „véletlenül" elvágták azt az elektromos kábelt, amely a Greenpeace által elhelyezett víz alatti kamerát látta el árammal.

■ MTI

A kamera által továbbított képekkel a Greenpeace azt akarta bizonyítani, hogy az üzemből jelentős mennyiségű radioaktív szennyvizet bocsátanak a tengerbe. A környezetvédő szervezet búvárai hétfőn helyezték el a kamerát, s a Greenpeace hajóját hiába szólították fel a hatóságok, hogy hagyja el a francia vizeket, azóta is a partok közelében horgonyoz – igaz, egy őrhajó állandóan ott cirkál a [illegible] várai a víz alatti csővezeték végéhez tartottak, hogy ellenőrizzék, a Greenpeace emberei nem okoztak-e károkat. A cég szóvivője „őszintén sajnálkozott" az ügy miatt, de a környezetvédő szervezetet vádolta, mondván: nem jelezték, hol húzódik a vezeték. A Greenpeace egyik franciaországi illetékese viszont hihetetlennek tartotta a magyarázatot, mert szerinte ilyen hibát csak amatőrök követnének el, nem olyan profik, mint akiket a [illegible] Áram nélkül a

Vadán György épitén

Fischer „hazatért”

■ KÁGY

Fischer Iván karmester, a Budapesti Fesztiválzenekar zeneigazgatója levélben fordult a zenekar törzsközönségéhez, amelyben bejelentette, hogy visszatér a hazai koncertpódiumra. Mint ismeretes, Fischer Iván néhány hónappal ezelőtt azért távozott a magyar koncertéletből, mert a fővárosnak és a Fesztiválzenekar Alapítványnak nem sikerült megegyeznie a zenekar támogatását és irányítását illetően. Június 19-én egy új, öt évre szóló megállapodás aláírásával pont került a viták végére, és a zenekar újult erővel folytathatja művészi tevékenységét.

A levélben Fischer Iván arról ír, hogy a zenekarnak bele kell nyugodni a csökkentett fővárosi támogatás mértékébe. A szükségből erényt kell kovácsolni, azaz a muzsikusok számára több lehetőség nyílik önálló kezdeményezésekre. A karmester röviden kitért a jövő évi tervekre, amelynek lényege, hogy az eddigi koncerttípusok hagyományát folytatják.

Fischer Iván zeneigazgató az új megállapodás aláírását követően létrejött helyzetről így nyilatkozott a Magyar Nemzetnek: „Vegyes érzéseim vannak, ha meg kell vonnunk a történet mérlegét. A kilencvenes években sikerült létrehozni Magyarországon egy, a világ élvonalába tartozó zenekart, ezt a kezdeményezést azonban a közönség és a nemzetközi zenei élet ünneplése ellenére cserben hagyták a politikusok. A főváros elérte célját: a támogatást hosszú távon körülbelül felére csökkentette. Ebben a nehéz helyzetben sikerült a lehető legjobb kiutat megtalálnunk. Megteremtettünk egy olyan rugalmas, független szervezetet, amely együtt tartja a csapatot, és lehetőséget ad arra, hogy a jövőben a zenekart az emberek, a közönség tartsa el. Úgy érzem, ők szeretik és megbecsülik a Fesztiválzenekart.”

Gyógyír megtört szívekre

SZÉLESVÁSZON

■ TAKÁCS ISTVÁN

Csaknem napra pontosan egy évvel ezelőtt könnyezhették meg az érzékenyebb lelkűek *Luis Mandoki* filmjét. Az Üzenet a palackban azt mesélte el, hogyan talál rá újra a szerelemre az isten háta mögötti kikötőfalucskában éldegélő vitorláshajó-építő, Garrett Blake (*Kevin Costner*) és a gyönyörű Kathleen Nolan (*Joely Richardson*) boldogan élnek. Azonban Elizabeth meghal egy tragikus balesetben. Utolsókat dobbanó szívét kiemelik és elteszik, hogy megmenthessék vele egy szívátültetésre váró beteg életét. Az építész összeomlik. Egyetlen vigasza, hogy megtervezi és fel akarja építeni az állatkertben a gorillaházat, mely felesége nagy álma volt. Bús[illegible] azonban ettől nem

A IX. kerületnek szüksége van a teátrumra

Új Nemzeti-szerepjáték: ki lép most?

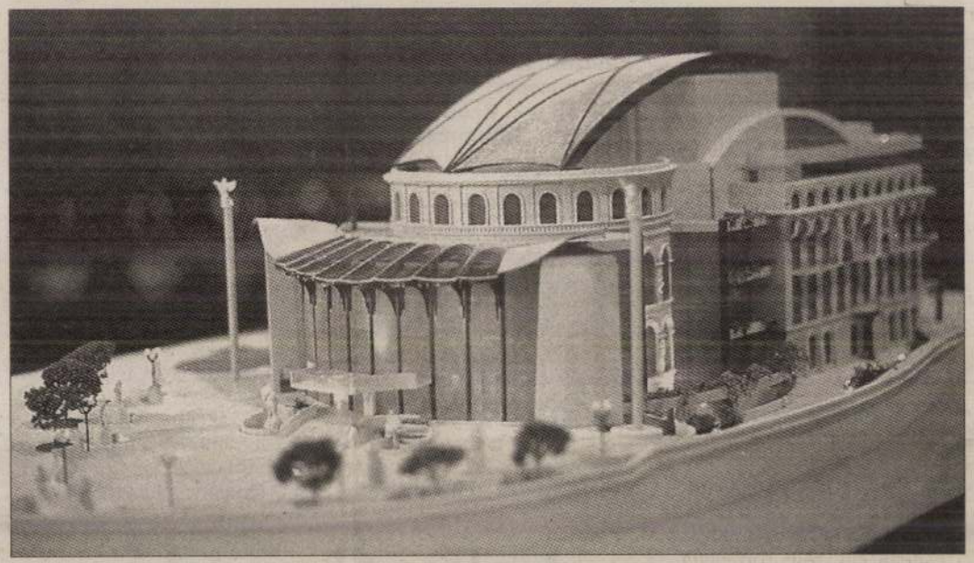

Siklós Mária Nemzeti Színház-tervének makettje a kormánybiztos tetszését is elnyerte
FOTÓ: VÉGEL DÁNIEL

Még nem tudható, mikor ül ismét tárgyalóasztalhoz Schwajda György, az új Nemzeti Színház kormánybiztosa, és Vadász György építész, ám nem valószínű, hogy péntek előtt létrejöhet a megegyezés. Az építési engedély beadása azonban bizonyosan két hét késedelmet szenved akkor, ha sikerül megállapodniuk abban, kinek a tervei alapján készülhet el az épület.

■ HANTHY

Vadász György ragaszkodik ahhoz, hogy az új Nemzeti Színház az általa elképzelt és megtervezett formában épüljön fel – tudtuk meg *Vadász Bencétől*, az építész fiától, aki apja tervezőirodájának munkatársa. Nem tudják elfogadni, hogy *Siklós Mária* terveinek javítgatása legyen csak a szerepük. Megállapodás a héten csak akkor születhet, ha a kormánybiztosi iroda által készített új szerződésben ezek a feltételek teljesülnek, tehát a Vadász-terv szerint épül a külső, és Siklós Mária elképzelései szerint a színház belső tere. A kedden eléjük tett szerződéstervezetben pedig nem ez szerepelt. Megtudtuk azt is, hogy addig, amíg le nem állították a közös munkát, Siklós Máriával zavartalanul és eredményesen dolgoztak az új Nemzeti tervein. E munka során a pályázati kiírásnál 1700 négyzetméterrel nagyobb alapterületű épületet hétszáz négyzetméterrel csökkentették. Vadász Bence elmondta: számításaik szerint az általuk tervezett színház nem kerülne többe, mint amennyi pénz e célra rendelkezésre áll, sőt nem lenne drágább Siklós Mária színházánál sem, mivel annak építészeti megoldásai, homlokzatkialakítása kerülne többe, a Vadász-terv szerkezeti megoldásai, homlokzatkialakítása viszont olcsóbb. Az építész elmondta, amennyiben pénteken sikerül megállapodniuk a kormánybiztossal, akkor sem kerülhet sor két hétnél előbb az építési engedély beadására, mivel ahhoz 1:100-as léptékű, minden szintre kiterjedő dokumentációt kell beadni, ennek elkészítése pedig időbe telik.

A Szabad Demokraták Szövetsége *Schwajda György* leváltását követeli. Nem mindegy tehát, hogyan viszonyul a Nemzeti Színház körül zajló vitákhoz az SZDSZ-es vezetésű IX. kerületi önkormányzat, amely az építési engedély kiadója. *Temesi Sándor*, a polgármesteri hivatal szóvivője úgy véli, a kerület örül annak, hogy náluk épül meg az új Nemzeti, mivel annak környezete befeketőket vonz. Arra a kérdésre, hogy megadják-e az építési engedélyt Siklós Mária tervére, vagy ragaszkodnak a Vadász-féle terv megvalósításához, még nem kaphattunk határozott választ. Temesi szerint a hír még olyan friss, hogy nem volt idő erről kerületi álláspontot kialakítani, de nem hiszi, hogy a politikai vitában állást kellene foglalniuk. Még akkor sem, ha a kerület polgármestere az SZDSZ tagja. Véleménye szerint a polgármester nem szokta a politikai meggyőződése alá rendelni a kerület érdekeit. A IX. kerület ugyan csak mellékszereplőnek látszik a Nemzeti-vitában, ám nem mindegy, mennyiben segíti majd Schwajda Györgyöt tervei végigvitelében. A hivatal ugyanis nemcsak megtagadhatja az építési engedély kiadását, de ha akarja, lassíthatja az ügymenetet. A színház átadásának határideje már így is csak feszített tempóban tartható, a szakhatósági engedély kiadásához pedig hatvan nap áll rendelkezésre. Kell tehát a jóindulat ahhoz, hogy ne a szokásos közigazgatási határidők érvényesüljenek. Temesi Sándor szerint nincsen akadálya a gyorsabb ügyintézésnek, ám ez csak akkor lehetséges, ha hiánytalan, pontos dokumentáció érkezik az új Nemzeti Színház Kht.-től. A Magyar Nemzet arról értesült, hogy tiltakozó akció indult a kerületben Vadász György terve ellen. Az aláírók szerint – akik petíciójukat eljuttatták a Miniszterelnöki Hivatalhoz – Siklós Mária barátságosabb Nemzetijének kellene megépülnie, ellenkező esetben visszakövetelik befizetett adományaikat.

Zsoldosok kora

Ez a világ kényszerpályára irányítja a sportolókat és az országokat egyaránt

Örömkönnyes romantikánk oda? Nyakunkon az idő, hogy a világot beborító globalizáció a sportpályán is megfojt minden valamire való értéket, amelyet eddig állandónak és sebezhetetlennek gondoltunk? Nemzeti érzések, címeres válogatottak, hagyományos sportágak végképp áldozatául esnek az ezredvég terjeszkedő rendjének, vagy marad a múltból is egy s más? Ha pedig nem marad, nagy baj-e? Az üzlet présében sorsára hagyott sport új, cirkuszi szerepben tetszeleg, miközben közönsége még görcsösen kapaszkodna a nosztalgikus fogalmakba. Mi lesz ebből?

BRUCKNER GÁBOR

Chelsea-öröm az angol kupadöntő után: internacionális boldogság

FOTÓ: REUTERS – DAN CHUNG

Ami egy adott országban történik, összefüggésben áll mindazzal, ami a világban történik, és a produktum nemzetközi együttműködés eredménye: így értelmezi Földesiné dr. Szabó Gyöngyi szociológus a globalizációt. A TF professzor asszonya szerint a gondok akkor kezdődnek, amikor ez a bizonyos együttműködés nem egyenlő súlyú partnerek között zajlik; a tudomány függőségi elméletként jegyzi az utóbbi esztendők jellemző folyamatát, amely szerint a világ centrumra és perifériára tagozódik. A politikában, a gazdaságban, s e kettő össznépi játékában, a sportban is.

Na már most: versenyképes maradhat-e ebben a közegben a magyar sport? A küzdelem egyelőre kilátástalannak látszik, legalábbis azokban a sportágakban, amelyeket helyesebb volna már ma is iparágnak, a szórakoztatóipar részének nevezni. Az európai labdarúgókupák internacionális élcsapatai, a számunkra fölfoghatatlan költségvetéssel gazdálkodó, kereskedelmi egységekként üzemelő, nemzetek fölötti sztáralakulatok megközelíthetetlenek, és bár sóvároghatunk, előbb-utóbb alighanem be kell látnunk: az ott egy másik kávéház. Főképp, ha napról napra azt tapasztaljuk, hogy a kevésbé elegáns körökkel is képtelen lépést tartani az itthoni szegényes közeg, s noha a játékot mifelénk is hasonlóan hívják, mint Spanyolországban, Olaszországban, Németországban vagy Angliában, a felszín alatti tartalom összevethetetlen.

Nem pusztán a futballban.

– Átrendeződnek a sportági hierarchiák, és a rangsort mindinkább a közönség érdeklődése, na meg a média figyelme határozza meg – mondja Földesiné. – Ebben a versenyben elsorvadhatnak az úgynevezett kis vagy másképpen hagyományosan „magyar" sportágak. A hazai és a nemzetközi – ha egyáltalán létezik ilyen – közszolgálat mesterségesen még megmenthetné ezeket, de a globális világ kihívásaira a sportnak is reagálnia kell.

Valamivel konkrétabban: ha a néző a Forma–1-re, az amerikai kosárlabdára, a hokira, a teniszre és mindenekelőtt a csúcsfutballra kíváncsi, akkor a televízió aligha szegülhet szembe a népakarattal. Immár a látvány az elsődleges, nem pedig az érzelmi kötődés; az akrobatikus teljesítmény a meghatározó, nem a pusztán önmagáért való eredmény. Sőt: előbb utóbb mindegy lesz, kit látunk, a lényeg, hogy az illető mire képes.

– A ma sportja egyre kevésbé épít az identitásra, és egyre jobban a rövid ideig tartó, ám különlegesen hatásos élményelemekre – véli egy másik szociológus, Hadas Miklós, a közgazdaság-tudományi egyetem docense. – Hát mit számít az, hogy egy teniszező lány magyar származásúként Jugoszláviában született és most amerikainak vallja magát, ha végigveri a világot? Vagy felvetődik-e még bennünk a futball Bajnokok Ligája-döntő bámulása közben, hogy a két spanyol csapat játékosainak mennyi közük van Spanyolországhoz? Már napokkal korábban készülünk a meccsre, a látványra, százmilliók ülnek a képernyők elé, és élvezik a játékot. De mondok mást: vajon még mindig annyira fontos nekünk, mint hajdanán, hogy Fradi-, MTK- vagy Újpest-drukkerek vagyunk-e? Ha egy általános iskolában a gyerekeket faggatják, mondjátok csak, ti melyik csapatnak szurkoltok, a többségük nem is érti a kérdést. Kilencéves kisfiam számára Kanu az isten, és azt kérte tőlem, vegyem meg neki Nigéria gombfocicsapatát. Ő már a globalizáció gyermeke.

De mindannyian azokká válunk-e? A hatvannyolc esztendős dr. Ormai László bő négy évtizede alkotta meg élete fő művét, a Statisztika női asztaliteniszszakosztályát. A világ legeredményesebb műhelye huszonnégyszer nyerte el a Bajnokcsapatok Európa Kupáját, soraiban olyan klasszisokkal, mint Magos Judit, Kisházi Beatrix, Lotaller Henriette, Szabó Gabriella, Oláh Zsuzsa, Wirth Gabriella vagy Tóth Krisztina. A „nemzeti kincsben" a sorozat legutóbbi döntőjén Tóth mellett a tajvani Csen Jing és a horvátországi Boros kapott helyet...

– A folyamat megállíthatatlan, és mi tehetetlenek vagyunk – magyarázza Ormai. – Pontosabban: azt tehetjük, hogy követjük az általunk is nevetségesnek tartott példákat, és ahelyett, hogy saját nevelésű játékosainkat szerepeltetnénk, zsoldosokat küldünk az asztalhoz. Ellenkező esetben becsukhatnánk a boltot, hiszen a szponzort kizárólag az eredmény érdekli. Az összevásárolt csapatokkal szemben csak akkor van esélyünk a sikerre, ha mi is a világ legjobbjait szerződtetjük. Ezért is fantasztikus bravúr a magyar női válogatott áprilisi Európa-bajnoki győzelme, hiszen a brémai döntőben a két kínaival és egy erdélyi magyarral felálló németeket múlta fölül. Hozzáteszem: ezen a mérkőzésen akadt német a tribünön, aki nem az „övéinek", hanem a mieinknek szurkolt. Ezzel együtt: ez a mostani már nem az én világom. Ahogyan én szeretném csinálni, úgy már nem lehet, ahogyan viszont lehet, úgy én nem szeretném. Hamarosan kiszállok.

Földesiné sem néz bizakodva a jövőbe. Azt mondja, hogy nem is olyan távoli a rémkép, amikor a világbajnokságokon vagy olimpiákon csupán néhány, a centrumban lévő ország képviselteti majd magát. A többiek ugyanis – szerényebb anyagi lehetőségeik folytán – lelépnek a színpadról.

Nemzetek fölött

– A nemzeti jelleg egyre csorbul, a független individuum veszi át a hagyományosan országokhoz, klubokhoz kötődő sportoló szerepét – elemzi a helyzetet Hadas Miklós. – Ma sokan azért drukkolnak Magyarországon a Herthának, mert ott véd Király Gábor. Ha odébb állna, mondjuk, Liverpoolba, akkor oda irányulna a figyelem. Amikor a kosaras Dávid Kornél elment Chicagóból, akkor a Bulls számunkra újra egy csapat lett a sok közül. Már nem érvényesek a korábbi konvenciók a válogatottak esetében sem. A piaci viszonyok a meghatározók, nem az érzelmiek; elég, ha csak az osztrák női kézilabda-válogatottra gondolunk. A honosított litvánokkal, oroszokkal, lengyelekkel, jugoszlávokkal felálló együttest lehet szeretni vagy nem szeretni, de mindenképpen el kell fogadni. Való igaz: tipikus zsoldos csapattal van dolgunk, a kérdés csak az, hogy a szociológia által késő modernitásnak nevezett korszakban nem vagyunk-e valamennyien zsoldosok.

A nyolcvanas években az osztrák válogatottba „szerződött" a magyar címeres mezt korábban 205 alkalommal felhúzó kézilabdakapus, Rácz Mariann is. Aztán 113-szor szerepelt Ausztria nemzeti csapatában, és személye – visszafogott fogalmazással élve – megosztotta a hazai közvéleményt.

– Az emberek többsége álszent módon közelít az enyémhez hasonló ügyekhez – magyarázza. – Pedig akkori döntésemnek logikus és méltányolható oka volt: egyszerűen szerettem volna olimpián szerepelni. Mivel Magyarország bojkottálta az 1984-es Los Angeles-i játékokat, úgy döntöttem, hogy elfogadom az osztrákok ajánlatát. Felteszem, komoly indoka volt az országváltásra a kenyaiból dánná lett futónak, Kipketernek, annak a jó néhány kanadai jégkorongozónak, aki ma már európai válogatottakban játszik, az erdélyi súlyemelőnek, Feri Attilának és a magyar állampolgárságot nemrégiben felvevő, jugoszláviai kézilabdázónőnek, Bojana Radulovicsnak is. Tőlem állandóan azt kérdezték, hogyan voltam képes egy vetélytárs nemzet csapatát segíteni. Én meg azt feleltem, hogy az osztrák himnusz felhangzásakor természetesen nem szöktek könnyek a szemembe, ám amint a gólvonal elé álltam, profi sportolóként a tudásom legjavát igyekeztem kihozni magamból. Ha megpróbálnék kibújni a bőrömből, és megkísérelném kívülről szemlélni a mai folyamatokat, persze, hogy azt mondanám: nem egészséges mindaz, ami történik. Ez a világ kezdi megölni az olimpia szellemét, kényszerpályára irányítja a sportolókat és az országokat egyaránt. De, mivel tehetetlenek vagyunk e tendenciával szemben, lelkiekben és a gyakorlatban is meg kell tanulnunk alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez. Ugyanakkor megértem azokat a szakembereket is, akik kijelen-

Labdarúgó Bajnokok Ligája-negyeddöntő, visszavágó
(2000. április 18., Barcelona)

BARCELONA *(spanyol)*–**CHELSEA** *(angol)* **5-1**

A kezdőcsapatok: **Barcelona:** Hesp *(holland)* – Puyol *(spanyol)*, F. de Boer *(holland)*, Reiziger *(holland)*, Zenden *(holland)* – Gabri *(spanyol)*, Guardiola *(spanyol)*, Rivaldo *(brazil)*, Cocu *(holland)* – Figo *(portugál)*, Kluivert *(holland)*. **Chelsea:** De Goey (holland) – Ferrer *(spanyol)*, Leboeuf *(francia)*, Desailly *(francia)*, Babayaro *(nigériai)* – Di Matteo *(olasz)*, Deschamps *(francia)*, Wise *(angol)*, Morris *(angol)* – Flo *(norvég)*, Zola *(olasz)*.

Női asztalitenisz BEK-döntő, visszavágó
(2000. április 7., Langweid)

FC LANGWEID *(német)*–**STATISZTIKA** *(magyar)* **2:4**

Schreiner-Yun Li *(kínai)*–Csen Jing *(tajvani)* 0:2, Bátorfi *(magyar)*–Boros *(horvát)* 2:1, Svensson *(svéd)*–Tóth *(magyar)* 0:2, Svensson, Schreiner-Yun Li–Csen Jing, Boros 0:2, Schreiner-Yun Li–Boros 2:0, Svensson–Csen Jing 0:2.

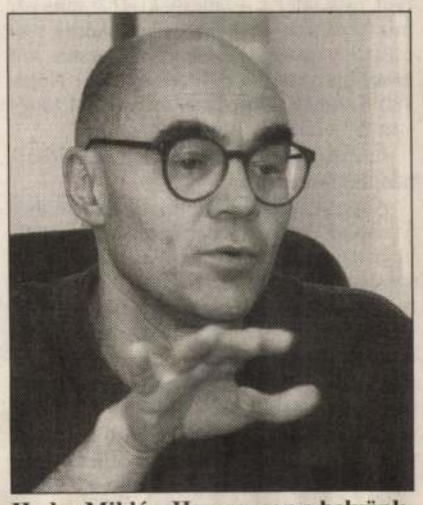

Hadas Miklós: Hamarosan a helyünkre kerülünk

Rácz Mariann: Ez a világ kezdi megölni az olimpia szellemét

Dr. Ormai László: Ahogyan én szeretném csinálni, úgy már nem lehet

Földesiné dr. Szabó Gyöngyi: Átrendeződnek a sportági hierarchiák

hétvége

Nemzeti politika

KOLTAI TAMÁS

Eljött az idő, a célzatos körültekintéssel összeállított zsűri kihirdette az eredményt, megtudtuk, ki nyerte az új Nemzeti Színház *alkalmazott* építészeti pályázatát. Meglepetést nem kelthetett az eredmény, a pályázók, amikor Siklós Mária kiszolgálójává szegődtek, eleve egy adott terv felöltöztetésére, tervezői segédmunkára vállalkoztak. Mindegy volt, ki lesz a győztes, a kormánybiztos által elfogadott színház-technológia, ha megvalósul – és azon a helyen valósul meg, ahová az épületet a legutóbbi elképzelések koncipiálják –, körülbelül annyi időre veti vissza a magyar színjátszást, amennyi a Nemzeti Színház föl nem építésének százhatvan éves töketlenkedésével eltelt.

Legitimált rémálom

Nem arról van szó, hogy egy korszerűtlen színházat építünk. Annyi korszerűtlen színházunk van, eggyel több vagy kevesebb, nem számít. De egy *nemzeti színházi* rangra emelt kukucskaszínpad, amely beépített rivaldájával, merev, mozdíthatatlan keretével, szerkezeti mobilitásának hiányával kétszáz évvel ezelőtti divatot tartósít, nemcsak megerősíti az unalmasan lapos magyar színházi naturalizmus hegemóniáját, annak is a legrosszabb fajtáját, a szórakoztatóipart – amely napról napra falja föl mohó fagocitaként a maradék művészszínházat –, hanem üzenetével elvételi a színházi jövőt, a most született nemzedékek (színészek, rendezők, tervezők, nézők) elől elzárja *a színházi másként gondolkodás* lehetőségét.

Ennél nagyobbat készakarva se lehetne ártani a magyar színháznak.

Szakmailag tájékozott emberek csodálkoznak. Külföldön el sem hiszik, hogy ilyesmi lehetséges, bárhol mondom vagy írom, képtelenek fölfogni, hogy valaki a harmadik évezred küszöbén bársonyszékes, barokk típusú, rivaldával kettéválasztott, avítt színházi teret tervez, egy művelt állam megvalósítani készül a tervet, a színházi és az építészszakma pedig készséggel asszisztál hozzá. Máshol a színházi emberek megszabadulni igyekeznek az efféle alkalmatlan terektől, nyűgnek érzik a hagyományos architektúrát. Peter Brook húsz éve dolgozik egy szétbontott, romos barokk színház színpad nélküli, meztelen terében, a berlini Schaubühnét nemrég belülről teljesen átépítették egy előadáshoz (négy napig tart, amíg a díszletet lebontják, hogy másik darabot játszhassanak), a patinás római Teatro Argentina legújabb produkciójához kidobták a földszinti széksorokat, a hatemeletes páholysor elé faállványokat ácsoltak. A barcelonai Teatro Lliure új otthonát évek óta építik, de még a másfél év múlva esedékes európai fesztivál megrendezését is bizonytalanná teszi, hogy menet közben alakítják ki a legvariábilisabb megoldásokat: úgy tartják, nem a megnyitás az esemény, hanem a jövő színházának szóló minőség. Nem az időnek dolgoznak, nekik dolgozik az idő.

A mi töketleneink viszont esztelenül kapkodva leállítottak egy színházépítkezést, amelynek minőségét nemzetközi szaktekintélyek szavatolták, csak azért, hogy helyette másfél év alatt összegányolják – mintha holmi bevásárlóközpontról lenne szó – egy frusztrált drámaíró és háztáji építésze szakmai hagymázát. Schwajda György egy évtizede inkollegiális és inkommunikábilis, bojkottálja a Színházi Társaságot, kirekeszti a szolnoki Szigligeti Színház előadásait a fesztiválokról, Siklós Mária átépített színházi tereire pedig kórusban panaszkodnak rendezők és színészek. Mégis háborítatlanul léphetnek föl két szakma – a színházi és az építész – nevében, diktálhatják feltételeiket anélkül, hogy egyetlen komoly testületi tiltakozás elhangzana. Két, többségi szavazással fölhatalmazott, szakemberek százait tömörítő érdekvédelmi szervezet bénultan hagyja, hogy hülyét csináljanak belőle.

Az Erzsébet téri Nemzeti Színház építésének leállítására két-három mondvacsinált milliárd volt az ürügy.

A Budapest Sportcsarnok újjáépítése vagy tizenhat-, vagy huszonhárommilliárdba fog kerülni.

A Budapest Sportcsarnok a vizsgálati jelentés szerint emberi gondatlanságból égett le.

Az új Nemzeti Színház az expótelken a jelek szerint emberi gondatlanságból fog fölépülni.

Hogyan lehetséges ez? Hogyan kényszerítheti rá korszerűtlen rémálmát egy Széchenyi gróf glóriájával járkáló, önmagát az ellenséges környezetben magányra ítélt színházépítő hősnek képzelő outsider a mégiscsak józan többségből álló – és adóforintjainak méltó fölhasználásában érdekelt – társadalomra?

A válasz egyszerű. Mindezt két dolog teszi lehetővé. Az egyik a színházi kultúra hiánya. A másik a politika.

A színházi kultúra hiánya a teátrumi eliparosodás magyar nemzeti hagyományának következménye, ami a legtöbb európai országban tradicionálisan ismeretlen. Ezért a kommerszhullám mai – kétségtelenül nemzetközi – fölerősödése máshol kevesebb kárt okoz, mint nálunk. Máshol eléggé erős a művészszínházi hagyomány és eléggé szervezett a szakmai minőségért felelős érdekvédelem ahhoz, hogy megakadályozza egy áporodott, klasszicizáló kommerszet reprezentáló és kizárólag arra alkalmas nagyszínházi Guckkastenbühne fölépítését, ráadásul Nemzeti Színház címszó alatt. Elképzelhetetlennek tartom, hogy európai színházi nemzetek – lengyelek, románok, németek – nemzetközi hírű rendezői, tervezői, színészei ne tiltakoznának testületileg, ha elavult szerkezetet és formát akarnának rákényszeríteni hazájuk színjátszására. Képzeljük el a Siklósi–Schwajda-terv közlekedési megfelelőjét. Mintha valaki be akarná vezetni a lóvasutat, mert az tradicionális, organikus és minimális benzint fogyaszt.

A Nemzeti Színházhoz mint áporodott intézményhez fűződő, a fiatal nemzedékben is továbbélő esztétikai szemléletre jellemző a szakminiszter nyilatkozata, miszerint az arra való, hogy a Hamletet Arany fordításában játsszák, és a Tragédiát úgy adják elő, „ahogy azt Madách elgondolta". A furcsa az, hogy ezt a nézetet csak akkor lehetne abszurdnak minősíteni, ha a magyar színházi elit képes lett volna bármikor megfogalmazni (vagy legalább minimális erőfeszítést tett volna rá, hogy megfogalmazza) egy magyar Nemzeti Színház mibenlétét, célját, fölépítését és működési szerkezetét a harmadik évezred küszöbén. A színházi elit azonban túlságosan fölkészületlen, hanyag és közömbös ahhoz, hogy mindezt megtegye (vagy ha megtette, szokása szerint titokban tartotta), ezáltal tulajdonképpen legitimálta a schwajdai rémálmot. És mivel ugyanez a fölkészületlenség, hanyagság és közömbösség a szakma egyéb területein is megnyilvánul, a magyar színház szisztematikusan föléli a jövőjét, aminek legutóbbi pregnáns példája az eufemisztikusan egyetemnek nevezett Vas utcai színi tanodában történt incidens, nevezetesen, hogy az oktatás elégtelen színvonala ellen lázadó színészhallgatók panaszát az intézményt reprezentáló tanárok – már akik egyáltalán hajlandók voltak szóba állni növendékeikkel, mert a közvetlenül érintett osztályfőnök és a rektor meg sem jelent a nyilvános vitán – cinikus vállveregetéssel intézték el, mondván, a lázadás a fiatalok életkori sajátossága, értsd: mondhattok, amit akartok, semmi sem fog változni.

Abszurd diktátum

Az oktatáshoz fáradt, önmaguk érvényesítésével elfoglalt művészeket jórészt leköti saját helyzetük stabilizálása. Világos, hogy nem érdekük szakmai kérdéseket társadalmi küzdőtérre vinni, még kevésbé az uralkodó széljárással szemben vitorlát bontani, ha közben az operaoperett vagy a Broadway közeli színházak trösztösítése, pláne a közelgő színigazgatói pályázatokon követendő taktika foglalkoztatja őket. Vagy még ha valódi közügyben, nemzetközi fesztivál szervezésén ügyködnek is, jelenlegi viszonyaink között mindebben pártérdekek mentén tagolt bizottságok és az ellenvéleményt nem kedvelő minisztériumi hivatalnokok döntenek. Csakhogy ez szükségszerűen kiszolgáltatja a színházat a politikának, ellentétben azokkal az országokkal, ahol a színházi emberek egyetértenek bizonyos alapvető esztétikai elvekben, értékekben – a vitathatatlan színházi minőségben –, és ezeket közös kiállással meg tudják védeni a politika korrumpáló hatásától.

Leginkább éppen a Nemzeti Színházon mérhető le, milyen beláthatatlan (vagy éppen nagyon is belátható) következményekkel jár, ha a politika kisajátítja a művészetet. Mindig akadnak, akik tisztában vannak vele, hogy ambícióikat a politika révén valósíthatják meg. Schwajda Györgyé azért minősített eset, mert fölajánlkozása hérosztrátoszi tettel, értékrombolással párosult. Schwajda nem egy bizonyos kurzust tüntet ki, építőmesteri kvalitásait az előző kormánynak is fölajánlotta, és nyilván nem múlt el benne nyomtalanul, hogy hiába. A kormányváltás után föltehetően megérezte: a jelenlegi kurzus, mérlegelve, hogy ehhez le kell állítania egy megkezdett építkezést, el fogja fogadni a tervét. (Úgy értem, nem annak ellenére fogadta el, hanem *éppen azért*.) Schwajda gondolkodása szükségszerű volt, a magyar színháztörténetet tanulmányozva logikusan jönnie kellett valakinek, aki megfoszt attól a röpke másfél éves illúziótól, hogy a Nemzeti Színházat ki lehet ragadni a politika markából. A kormánybiztos helyzetfelismerése tulajdonképpen hátborzongató: ha nem lett volna mit lerombolni, és nem lett volna rá *politikai ok*, hogy lerombolják, most nem volna politikai indíték egy *másik* Nemzeti Színházra, vagyis szóba se kerülhetne, hogy fölépítsék az ő háztáji Nemzetijét.

Így viszont épülni *akar* egy színház a politikának, egy Nemzeti a nemzeti ünnepre, őrült kapkodással, egy nagyvállalkozó nemzetközi üzleti koncepciójába illesztve, a fölépítésére hivatott építészek körét s ezáltal a minőség elvét kirekesztve, álközbeszerzéssel, klienseknek tartogatott juttatásokkal, egyetlen kimondott céllal – és az a határidő. Az átadásnak még erre a kormányidőszakra, a kampányfinisre kell esnie, érthető okból. 2002. március 15-én meg kell tartani a díszelőadást, amit a kormánybiztos szervez, mivel egyszemélyi döntése szerint az igazgatót csak a választások után fogják kinevezni. Ez a szakmailag abszurd diktátum – hiszen egy új színházat az építkezés stádiumában azoknak kell felügyelniük és beüzemelniük, akik használni fogják – látszólag arról szól, hogy Schwajda nem akarja érvényesíteni politikai hatalmát. Valójában épp ezáltal szolgáltatja ki árulkodóan a színházat a politikának, mivel deklaratív módon kormányfüggővé teszi. Az igazgató kinevezésének halasztását ugyanakkor józan belátás táplálja, részint, mert momentán lehetetlen bárki önmagára adó színházi embert találni a direktori székbe, részint, mert 2002 májusa után Schwajdának még mindig lehetnek esélyei, és a játék erre megy ki. (Mi más ez, mint *politikai* hazardírozás?) Addig természetesen nincs szükség társulatra, sőt később se lesz; a példa a londoni Nemzeti Színház, lám, az is milyen jól megvan társulat nélkül.

Próbáljuk elképzelni a dolgok valószínűsíthető menetét.

Augusztus 1-jétől optimálisan tizenhét hónap az építkezés befejezésének vállalt határideje, ez alatt kellene végezni a színpadtechnika, az akusztika, a világítás beüzemelésével is, amire külföldön gyakran fél évet vagy annál többet fordítanak. Ha mást nem, zenés darabot biztosan akarnak majd játszani, nem lenne baj, ha kicsit jobban szólna, mint a tök süket Tháliában. Persze, ez sem gond, az Operaház akusztikáját is hogy elcsesztük az átépítésnél, ebben jók vagyunk. Sietségre nincs ok, a március 15-i megnyitóra Schwajda félkész állapotban, munkavilágítással és stabil szcenikával is meg tud rendezni egy áporodott Bánk bánt (mi másra lenne igény?), a miniszterelnök átad (színházat, kitüntetést, miegymást), utána fájront, kapuzárás, nyári szünet, befejezik az építkezést, kicserélik, ami nem működik, zárt körben megünneplik, hogy a tényleges, bár nyilvánosságra nem hozott összköltség alig lépte túl a húszmilliárdot. Mire mindez megvan, a választások is lezajlottak.

Teátrum a prérin

Még nincs igazgató, nincs társulat. Előbbiről gondoskodni a politika dolga, Magyarországon vagyunk, naná. Ezzel gáz lehet. Ahogyan és amilyenre ezt a színházat Schwajda építi, választékosabb színházi embernek gusztus kell majd hozzá, hogy bemenjen. Persze Schwajda magának építi, s adódhat olyan helyzet, hogy széttárja a karját, és azt mondja: ja, ha senki se akar bemenni, akkor kénytelen vagyok én. Ez tiszta sor, akkor pontosan lehet tudni, milyen lesz az ország első színháza, olyan lesz, mint a szolnoki Szigligeti Színház. De adódhat olyan helyzet is, hogy a politika nem fogja azt mondani Schwajdának, tiéd a színház, magadnak építetted, hanem megkeresi a saját emberét. Akkor a politika más Schwajda-kalibereket fog találni, és az ország első színháza hozzájuk lesz hasonló, mivel az igazgató kalibere meghatározza a társulat kaliberét. Társulat ugyanis mindenképpen lesz, mert Magyarország nem Anglia, ahol több ezer szakmailag perfekt színész közül két-három évadonként váltott csapatokat lehet lekötni, úgy – egyébként a jelenlegi hazai társulati rendszernél sokkal kötöttebben –, hogy a teljes időszakra napra készen előre tudják elfoglaltságukat. Ezt előkészíteni, ha netán lehetne is, legalább egy évbe telne, és persze totálisan szétzúzná a féltve őrzött struktúrát. Ráadásul nagyon sok pénzbe kerülne, ami egyébként megilletné a Nemzeti Színház *társulatát,* ha az tényleg minőségi társulat. Most van ugyan egy osztogatási hullám, a politikusok hajlamosak úgy szórni a pénzt egyes művészek elé, akárha a sajátjukat szórnák, de emögött is politikai indíték rejlik, s így többet ártanak vele, mint használnak, mivel az effajta mecénálás tehetségtelen, hosszú távon végiggondolatlan és következetlen. A Fesztiválzenekart már tönkretették – a kiváló zenészek java külföldre szerződött –, most a Nemzeti Filharmonikusok vannak soron. Sokszoros pénzzel a Nemzeti Színházba is csábítani lehet majd színészeket, köztük néhány jobbfajta művészt – ők is a piacról élnek –, de a következmények a magyar színház jövőjére nézve ugyanilyen katasztrofálisak lesznek.

Mindez persze csak elmélet, hiszen a megmaradt minőség olyan mélyre talán mégsem süllyedt, hogy a politika által megkötött Nemzeti Színháznak eladja magát. Az expóprérin létesítendő avíttas teátrum visszavisz a meghaladni remélt múltba, mert alkalmatlan a kor színházi nyelvének megszólaltatására, az ezen a nyelven született produkciók befogadására, a színjátszás kifejezőformáinak fejlesztésére, fesztiválok tartására, a közönség aktivitásának animálására, a színház bevezetésére a mindennapi élet vérkeringésébe: mindarra, ami a Nemzeti Színház feladata. Viszont létszükséglete lesz, hogy egy egyelőre üres, üzletileg koncipiált kereskedelmi, kongresszusi és kommersz szórakoztatónegyedbe – távol a városközponttól – bulvárprogrammal csábítsa magához leendő nézőit. Nem tehet mást, s ez a jövőjét is meghatározza.

Ha legalább a Folies Bergeres színpadtechnikáját bírná, revüszínházként eladhatnánk a japánoknak.

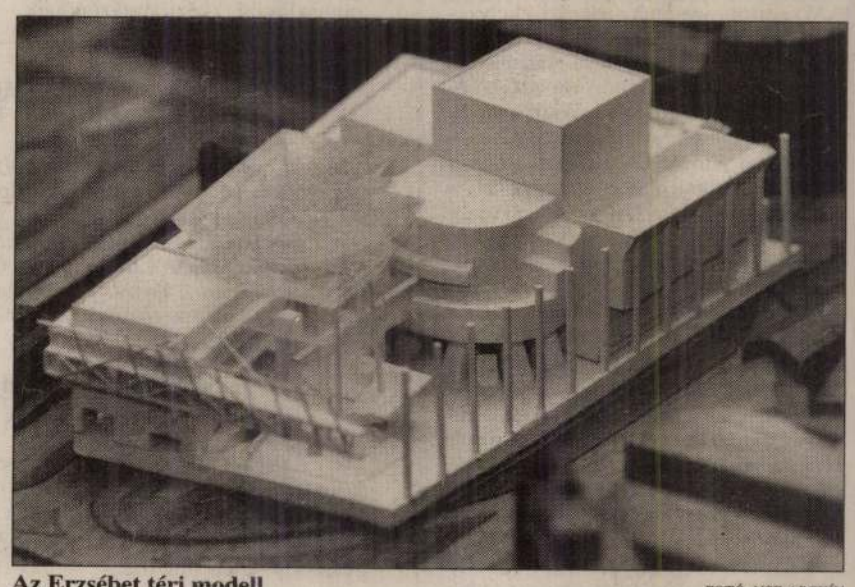

Az Erzsébet téri modell FOTÓ: NSZ-ARCHÍV

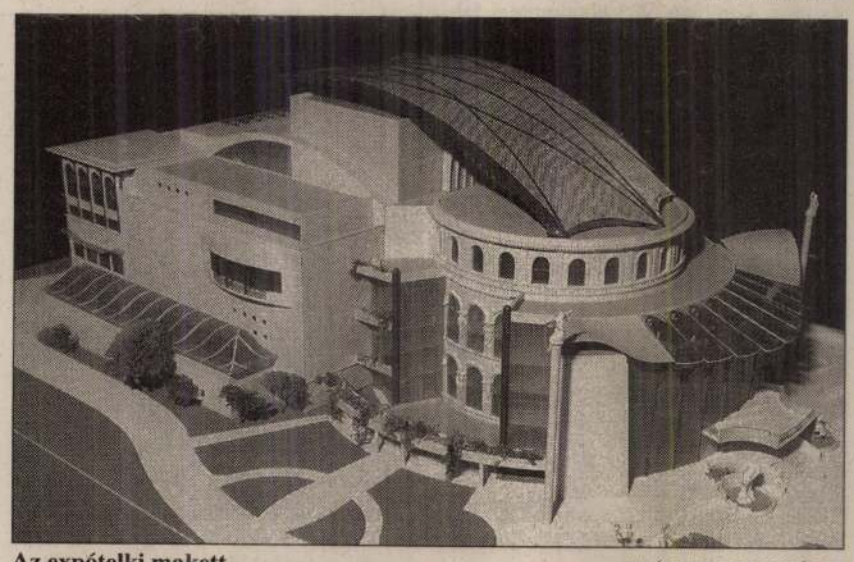

Az expótelki makett FOTÓ: MTI – BALATON JÓZSEF

Döntenek a szegedi balettről

■ Bálint

A szegedi önkormányzat közgyűlésének pénteki ülésén napirenden szerepel a Szegedi Kortársbalett ügye. A teátrum működtetését szavatoló önkormányzat most végérvényesen pontot kíván tenni a hetek óta húzódó viták végére.

Ványai Éva alpolgármester tegnap sajtótájékoztatón számolt be arról, milyen határozati javaslatot terjeszt a közgyűlés elé. Szerinte elfogadható megoldásnak tűnik, ha a színház igazgatója az idei és a következő évre öt előadásra köt szerződést a Szegedi Kortársbalett Alapítvánnyal. Erre az évre 12, jövőre pedig 35 millió forintos támogatást javasol. A társulat vezetői ezzel szemben 42 millióra tartanak igényt. A szerződést június 31-ig kell megkötni.

Az új épületterv 2,5 milliárddal drágítaná meg az építkezést

Nincs megegyezés az új Nemzetiről

Bár a megjelent hírek azt sugallják, hogy az új Nemzeti Színház nem a pályadíjnyertes terv alapján épül fel, az érintettek még nem vállalkoznak e bejelentésre. Schwajda György kormánybiztos és Vadász György építész tegnapi, alig egyórás tárgyalása után nem született megállapodás. Ha a felek péntekig nem jutnak egyezségre, bizonyos, hogy nem indulhat el júliusban a színházépítés.

■ Hanthy Kinga

Bár az új Nemzeti Színház szerződése aláírásra készen állt, mégsem került a dokumentumra a kormánybiztos *Schwajda György* és a tervező-építész *Vadász György* kézjegye. Hogy melyek azok a pontok, amelyekről vita folyik, azt nem hozzák nyilvánosságra, csupán azt a tényt, hogy a hét végéig megpróbálnak egyezséget kötni. Amennyiben ez péntekig nem sikerül, bizonyos, hogy csak késve kezdődhet el a Duna-parti expótelken a színház építése.

A tárgyalást megelőző hírekből már sejteni lehetett ugyan, hogy újabb zavar támadt az építészek és Schwajda György kormánybiztos között, most talán mégsem reménytelen a megegyezés. Az egyik vitatott pont az, hogy a *Siklós Mária* által elkészített programterv, az építkezéshez rendelkezésre álló összeg, valamint a Vadász György által tervezett és a szakmai zsűri által első helyre sorolt építészeti terv között eltérések mutatkoznak. Vadász színháza ugyanis 1700 négyzetméterrel nagyobb, mint Siklós Máriáé, és ez a területnövekedés az Új Nemzeti Színház Kht. szakértői szerint 2,5 milliárd forinttal drágítaná meg az építkezést. Vadász megalapozatlannak tartja az összeget, szerinte egy 1:200-as léptékű vázlattervből ilyen számításokat nem lehet végezni. Azt *Márton Éva*, a kht. szóvivője is elmondta, hogy Vadász György által tervezett színház építésének a részletes költségvetése még nem készült el, ám a pályázatokat elbíráló bizottság vizsgálta a gazdaságossági szempontokat is, és elismerte, hogy a nyertes pályamű megépítése túllépi a rendelkezésre álló keretet.

A tegnapi tárgyalást követően az építész talán némileg engedékenyebbnek, Schwajda György viszont továbbra is igen határozottnak látszott. Vadász visszavonta azt a korábbi állítását, hogy csak szépészeti tanácsadóként, pontosabban konzulensként kívánja használni a kormánybiztos, Schwajda viszont azt mondta: a tervvel a megrendelő-tulajdonos belátása szerint bánhat. Senki nem kényszerítheti arra, hogy maradéktalanul végrehajtsa.

Kétségtelen, hogy a tervpályázat, melynek kiírására rákényszerült, eredetileg nem szerepelt a kormánybiztos elképzelései között. A társadalmi és szakmai ellenállás, valamint az általa halasztott, a hazai színházépítésben eddig valóban fontos feladatokat elvégző Siklós Mária védelme is erre ösztönözte. Az építészt ugyanis, ha pályázat nélkül vállalkozik a Nemzeti Színház megtervezésére, akár a szakmai kamarából is kizárhatták volna.

Schwajda elment addig, ameddig megbízatása folytán elmehetett. Ráállt a tervpályázatra, bár nem sokkal korábban nyilvánosságra hozta a Siklós Mária tervezte, a kívülállóknak tetszetős, az építészek számára elfogadhatatlanul eklektikus színház makettjét. Azután beleegyezett abba, hogy gyorsított, meghívásos tervpályázat legyen, melynek alapját Siklós Mária programterve képezte, majd elfogadta, hogy a szakmai zsűri döntését tiszteletben tartja. Azt azonban minden hozzáértő tudja, a közhangulat formálásán kívül nincsen jogi lehetőség arra, hogy Schwajda döntéseit befolyásolják. A szakmai kamara éppúgy nem kényszerítheti a kormánybiztost a határozatai elfogadására, miként Vadász György sem, akit elképesztett az az arrogancia és rosszindulat, ami a pályázat eredményhirdetése után rázúdult.

Mindenki deklarálta már, hogy a legfontosabb számára: épüljön meg végre a Nemzeti Színház. Ez a cél irányította az építészeket, ez vezérli a kormányzatot, és ezt a végrehajtással megbízott kormánybiztost is. Ha sikerülne péntekig aláírni a szerződést, következhet az építési engedély benyújtása. A kerület jóindulatán múlik, megtartja-e az engedély kiadásához rendelkezésre álló harminc napos határidőt. Schwajda Györgyöt pedig nyilvánvalóan csak az a cél vezérli, hogy a rendelkezésre álló keretből, a meghatározott időre átadja a Nemzeti Színházat a megbízóinak.

Vadász György ajánlása

Európa

A MELLÉKLETET A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTÉRIUM TÁMOGATJA

Szerkeszti: Harmati Gergely

A külföldön eltöltött vakáció már nem csak a gazdagok privilégiuma

Az unióban kilencmillióan dolgoznak a turizmusért

Az Európai Unióban korán felismerték, hogy a turizmus hozzájárulhat a gazdasági növekedéshez és a munkanélküliség csökkentéséhez. Felmérések szerint az unió országaiban összesen kilencmillió ember, azaz a foglalkoztatottak mintegy hat százaléka dolgozik az idegenforgalomban. Az EU megtermelt GDP-jének 5,5 százaléka a turizmusból származik, amely ezzel egy időben a szolgáltatások exportjának 30 százalékát biztosítja.

■ Gui Angéla

A turisták legkeresettebb célpontjai közül 12 az unió országaiban található, s így az Európai Unió államai vezetik az idegen-

hozásában nagy szerepet játszó idegenforgalmat. 1994 és 1999 között mintegy 7,3 milliárd eurót fordítottak turizmusra a strukturális alapokból. Például olyan programot is finanszíroztak, amely az Európában élő

tudnak kerekes székükkel. Az EU által támogatott információs adatbázis segítségével az interneten keresztül tájékoztatást kaphatnak arról, hogy hol találnak megfelelő szállást és szórakozási lehetőségeket.

Egy másik, uniós hozzájárulást élvező szolgáltatás az Econett. A világhálóról lehívható honlap a környezetvédőknek kínál tájékoztatást olyan turisztikai látványosságokról és komplexumokról, ahol arra törekednek, hogy a lehető legtermészetesebb módon szolgálják

jenek meg közösen az európai turisztikai piacon, és milyen szolgáltatásokat várnak tőlük az üzletemberek. Létezik olyan program is, amelyik a falusi turizmusban érdekeltek részére biztosít pályázati támogatást, megnyitva az utat közös marketinglehetőség elsajátítására és új menedzsmenttechnikák megismerésére.

A legújabb tendencia szerint a turizmus már nem csak a gazdagok privilégiuma. Egyre többen vesznek részt nemzetközi társasutazásokon,

kentek a váltási költségek. Így mára az unió lakosságának több mint 22 százaléka turizmus céljából utazik másik tagállamba. Az általuk elköltött pénz pedig évente 169 milliárd euróra rúg.

Az idegenforgalom fellendülésével egy időben az európai turisták vakációs szokásai is változnak: míg 1997-ben az európai lakosok 53 százaléka engedhette meg magának a kirándulást, ma már ennél nagyobb arányban vannak azok, akik ne-

a görögök, spanyolok, portugálok, olaszok vagy a franciák – többnyire belföldön töltik a szabadságukat, ezzel szemben a németek, a belgák és a hollandok 70 százaléka a külföldi vakációzást részesíti előnyben. Az európai turisták közel kétharmada a tengerpartot keresi fel, s mindössze egynegyedük kedveli a hegyeket és a falusi turizmust. A világjárók több mint kétharmada megközelítőleg 2000 eurót költ egy nyaralás alatt. A görögök 96 százaléka általá-

● Az állampapírpiacon kétszeres kereslet mellett csökkentek a hozamok. A három hónapos diszkontkincstárjegyek 10,68, a hat hónaposak 10,61, a tizenkét hónaposak 10,54 százalékos éves átlaghozama sorrendben 0,11, 0,16, illetve 0,18 százalékponttal alacsonyabb a korábbi aukciókénál.

Befektetési jegyek értéke (forint)

Alap neve	Eszközérték jegyenként	
	jún. 26.	jún. 19.
ABN Amro Aranykosár	1,8450	1,8440
ABN Amro Cash Flow Pénzpiaci	1,0590	1,0572
ABN Amro Navigátor	1,2037	1,2354
ABN Amro Unió Nemzetk. Részvény	1,2545	1,2635
Adventum Arbitrázs	1,1872	1,1855
Alpok Állampapír	1,2399	1,2371
Alpok Részvény	1,3190	1,3282
Alpok Tradíció	1,7379	1,7364
Arányhal	2,2680	2,2660
Aranypolgár Állampapír	1,3614	1,3590
Aranypolgár Kötvény	1,4854	1,4862
Aranypolgár Részvény	1,0915	1,1150
Aranypolgár V. Nemz. Kötvény	2,2400	2,2246
Aranypolgár VI. Nemz. Részvény	2,8186	2,8284
Aranytallér	2,0247	2,0289
Bonus II.	0,0000	1,0510
Bonus Részvény	0,0000	1,0410
Borostyán	1787,9500	1784,2800
Budapest Bonitas	1,0151	1,0143
Budapest I.	2,9335	2,9280
Budapest I. A	29 335,0000	29 280,0000
Budapest I. AA	43 601,0000	43 519,0000
Budapest II.	2,4870	2,4843
Budapest Nemzetk. Kötvény	1,1990	1,2026
Budapest Nemzetk. Részvény	1,4755	1,4541
Budapest Növekedési	2,1215	2,1630
Budapest Számlafedezeti	1,0055	1,0040
CA Devizakötvény	1,5994	1,5973
CA Devizarészvény	1,3455	1,3424
CA Kötvény	1,7686	1,7649
CA Közép-európai Részvény	3,9284	3,9689
CA Pénzpiaci	1,4425	1,4403
CA Részvény	1,5920	1,6260
CA Selecta Európai Részv.	1,2358	1,2491
CIB Kincsem	1,6726	1,6697
CIB Nemzetközi Értékpapír	1,0600	1,0637
CIB Pénzpiaci Alap	1,0139	1,0122
CIB Részvény	1,2360	1,2612
Civis' 95	1,0231	1,0377
Concorde 2000	164 483,0700	166 206,6200
Concorde Fedezeti	1,3566	1,3533
Concorde Pénzpiaci	1,1236	1,1216
Duna	1,7105	1,7068
Első Hazai Lakásalap	10 126,0000	10 144,0000
Első Mo.-i Német Pénzpiaci	1,0855	1,0838
Hunnia Államkötvény (III.)	2,3230	2,3150
Hunnia Devizakötvény	1,0780	1,0770
Hunnia Devizarészvény (IV.)	1,8160	1,8160
Hunnia Kamatvadász	1,2930	1,2910
Hunnia Kötvényindex	1,1900	1,1870
Hunnia Pénzpiaci	1,2907	1,2887
Hunnia Részvény	1,2190	1,2480
Hunnia Részvényindex	1,1910	1,2310
Imperial	1,6815	1,6787
Imperial-R	1,2392	1,2576
ING Globális Részvény	1,0640	1,0480
K&H Kötvény	2,3830	2,3755
K&H Pénzpiaci	1,1088	1,1067
K&H Részvény	0,8592	0,8809
Kurázsi	84 874,0000	85 133,0000
MKB Állampapír	0,0000	2,4825
MKB Európai Részvény	0,0000	0,9870
MKB II. Részvény	0,0000	1,3780
MKB Nemzetközi Kötvény	0,0000	0,9934
Monéta Állampapír	1,4092	1,4060
Monéta Nemzetközi Kötvény	1,0121	1,0110
Monéta Nemzetközi Részvény	1,3852	1,3686
Moneta Részvény	1,2161	1,2368
Nívó Kötvény	1,3081	1,3071
Nívó Részvény	1,2416	1,2450
OTP Optima	0,0000	2,1105
OTP Paletta	0,0000	1,5494
OTP Platina	0,0000	1,1183
OTP Quality Részvény	0,0000	1,3608
Partner	1,1504	1,1492
Postabank Családfa	1,3295	1,3363
Postabank Hozamgarancia	1,8491	1,8457
Postabank Lokomotív	1,3626	1,3864
Postabank Millennium	1,0481	1,0459
Prémium	0,0000	1,0120
Procent I. Részvény	1,2025	1,2413
Procent II. Kötvény	1,3984	1,3957
Procent IV. Pénzpiaci	1,1764	1,1746
Procent V. Nemzetközi Kötvény	0,0000	0,0000
Quaestor Ingatlan	0,0000	0,0000
Rabobank Állampapír	1,2126	1,2106
Reálszisztéma	1,0461	1,0462
Sydney 2000	1,8700	1,8867
Takarék Állampapír	1,0605	1,0567
Takarék Részvény	0,9327	0,9401
Tallér	1,7754	1,7778
UBA Jupiter Fedezeti	1,3517	1,3631
UBA Merkúr Pénzpiaci	1,1322	1,1305
UBA Szaturnusz Részvény	1,1056	1,1214
UBA Uránusz Növekedési	1,0704	1,0859
UBA Vénusz Kötvény	1,1290	1,1255
Zürich Deviza	1,1069	1,1157

● A **forint** a múlt hetet gyengén kezdte, 0,24-0,28 százalékra állt a sáv erős szélétől, amit kereskedők összefüggésbe hoztak azzal, hogy a Budapesti Árutőzsdén devizával üzletelőknek mintegy 50 millió euróra volt szükségük határidős tranzakcióik lezárásához. Később a forint fokozatosan magához tért, s e hét hétfőn 0,06-0,07 százalékra megközelítette a sávszélt. Az MNB-nél egy euró az egy héttel korábbi 259,83 forintról e hét hétfőre 259,90 forintra erősödött, a frankfurti Európai Központi Bankban egy euró e hét hétfőn 259,86 forintot ért. A hazai bankközi forintpiacon a kamatok árnyalatnyit emelkedtek, amit kereskedők a szűk pénzkínálattal magyaráztak. Az egynapos betéti kamatok 11 százalékról e hét hétfőre 11 1/4–11 1/2 százalékra nőttek. A három hónapos jegybanki kötvények viszont e hét hétfőn 10,66 százalékos éves átlaghozammal keltek el, ami 0,12 százalékponttal alacsonyabb a két héttel korábbinál. Az ezen a szinten benyújtott 88,6 milliárd forintnyi ajánlatból az MNB mindössze 27,6 milliárdnyit fogadott el.

● A **határidős devizatőzsdéken** az euró átlagban 0,25-0,50 forinttal gyengült. Az amerikai dollár minden határidőre 4,70-5,10 forinttal erősödött. Az angol font piacán két új határidő nyílt: a júliusi 416, a szeptemberi 419 forinton. A japán jen árai átlagban 9-10 forinttal lettek magasabbak. Az értéktőzsdén az euró decemberre 1,15 forinttal olcsóbban kelt el.

Az MNB hivatalos devizaárfolyamai, 2000. június 19–23.

Egység	Devizanem	Forint*	USD = 1,0	Forint min.	Forint max.	Változás %-ban**
1	angol font (GBP)	412,55	1,509***	407,73	417,16	+0,70
1	ausztrál dollár (AUD)	164,15	1,665	162,49	165,29	+1,00
100	belga frank (BEF)	644,17	42,440	644,03	644,42	+0,06
1	cseh korona (CZK)	7,22	37,870	7,21	7,23	0
1	dán korona (DKK)	34,85	7,840	34,83	34,87	–0,12
1	euró	259,86	0,950***	259,80	259,96	+0,05
1	finn márka (FIM)	43,71	6,250	43,70	43,72	0
1	francia frank (FRF)	39,62	6,900	39,61	39,63	0
1	holland forint (NLG)	117,92	2,320	117,89	117,96	+0,05
1	ír font (IEP)	329,95	1,207***	329,88	330,08	+0,05
100	japán jen (JPY)	259,60	1,053	254,43	265,88	+1,78
1	kanadai dollár (CAD)	185,76	1,471	183,63	187,65	+0,73
100	luxemburgi frank (LXF)	644,13	42,440	644,03	644,42	+0,06
1	lengyel zloty (PLN)	62,03	4,410	61,33	62,57	+0,53
1	német márka (DEM)	132,86	2,060	132,83	132,92	+0,05
1	norvég korona (NOK)	31,57	8,660	31,39	31,73	+0,32
1000	olasz líra (ITL)	134,21	2037,000	134,18	134,26	+0,06
1	osztrák schilling (ATS)	18,88	14,380	18,88	18,89	0
100	portugál escudo (PTE)	129,62	2,110	129,59	129,67	+0,06
100	spanyol peseta (ESP)	156,18	1,750	156,14	156,24	+0,06
1	svájci frank (CHF)	167,20	1,640	166,38	167,85	+0,58
1	svéd korona (SEK)	31,40	8,710	31,26	31,52	–0,07
1	szlovák korona (SKK)	6,16	44,380	6,12	6,17	–0,49
1	USA-dollár (USD)****	273,39	1,000	269,70	277,18	+0,69

A devizajogszabályok további hét pénznemet is konvertibilis devizaként kezelnek: görög drachma (GRD), izlandi korona (ISK), koreai won (KRW), kuvaiti dinár (KWD), mexikói peso (MXN), török líra (TRI), új-zélandi dollár (NZD). *Az ötnapi jegyzésből súlyozott heti átlag. Az euróállamok nemzeti valutáinak forintárfolyama tájékoztató árfolyam. **Az előző hetihez képest. 1999. október 1-jétől hétfőn, kedden, szerdán, pénteken 0,01333%, csütörtökön 0,03999% leértékelés mellett (csúszó rögzített árfolyamok). ***Inverz (1 angol font, 1 ír font, ill. 1 euró = X USD). ****A tárgyidőszakban az MNB hivatalos USD–HUF devizaárfolyamai –2,035 és –2,113 között mozgó mértékben tértek el az intervenciós centrumárfolyamtól.

Tájékoztató jellegű árfolyamok, 2000. július

	1 USA-dollár =		1 USA-dollár =
Argentína, peso (ARS)	1,00	Libanon, font (LBP)	1 513,00
Afganisztán, afgani (AFA)	4726,25	Líbia, dinár (LYD)	0,50
Algéria, dinár (DZD)	73,57	Malajzia, ringgit (MYR)	3,80
Angola, kwanza (AON)	7,38	Málta, líra (MTL)	0,43
Banglades, taka (BDT)	50,95	Marokkó, dirham (MAD)	10,39
Bolívia, boliviano (BOB)	6,15	Mauritius, rúpia (MUR)	25,97
Brazília, real (BRR)	1,81	Mexikó, peso (MXN)**	9,92
Ciprus, font (CYP)	0,60	Mozambik, metikál (MZM)	16 100,00
Dél-afrikai Köztársaság, rand (ZAR)*	6,84	Nigéria, naira (NGN)	103,35
Dél-Korea, won (KRW)	1116,30	Oroszország, rubel (RUB)	28,29
Egyesült Arab Emírségek, dirham (AED)	3,67	Pakisztán, rúpia (PKR)	52,15
Egyiptom, font (EGP)	3,46	Peru, új sol (PEN)	3,48
Etiópia, birr (ETB)	8,11	Románia, lej (ROL)	21 052,50
Fülöp-szigetek, peso (PHP)	42,63	Srí Lanka, rúpia (LKR)	74,95
Ghana, új cedi (GHC)	4980,00	Szaúd-Arábia, riál (SAR)	3,75
Görögország, drachma (GRD)	350,35	Szingapúr, dollár (SGD)	1,73
Guinea, frank (GNF)	1645,00	Szíria, font (SYP)	52,50
Hongkong, dollár (HKD)	7,79	Szlovénia, tolár (SIT)	216,17
Horvátország, kuna (HRK)	7,96	Szudán, dinár (SDD)	258,80
India, rúpia (INR)	44,70	Tanzánia, shilling (TZS)	798,50
Indonézia, rúpia (IDR)	8580,00	Thaiföld, baht (THB)	39,16
Irak, dinár (IQD)	1625,00	Törökország, líra (TRL)	613 610,00
Irán, riál (IRR)	1747,50	Tunézia, dinár (TND)	1,33
Izland, korona (ISK)	76,12	Új-Zéland, dollár (NZD)	2,09
Izrael, sékel (ILS)	4,09	Ukrajna, hryvna (UAH)	5,44
Jamaica, dollár (JMD)	41,50	Uruguay, peso (UYU)	12,04
Jordánia, dinár (JOD)	0,71	Venezuela, bolívár (VEB)	681,25
Katar, rial (QAR)	3,64	Zambia, kwacha (ZMK)	3 022,50
Kenya, shilling (KES)	77,25	Zimbabwe, dollár (ZWD)	38,43
Kína, jüan (CNY)	8,28		
Kolumbia, peso (COP)	2116,05	*Szabadpiaci árfolyam. **Kereskedelmi árfolyam.	
Kuwait, dinár (KWD)	0,31	Forrás: MNB	

A főbb nyugati valutaközpontokban 2000. június 26-án érvényes keresztárfolyamok

Egység	Devizanem	Euró	Francia frank	Holland forint	Német márka	Olasz líra	Osztrák schilling	Spanyol peseta	Angol font	Japán jen	Svájci frank	Svéd korona	USA-dollár
		Rögzített											
1	euró	1,0000	6,55957	2,20371	1,95583	1 936,2700	13,7603	166,3860	0,621	97,3	1,549	8,282	0,932
1	francia frank (FRF)	0,1524	1,00000	0,33600	0,29820	295,1800	2,0977	25,3653	0,095	14,8	0,236	1,263	0,142
1	holland forint (NLG)	0,4538	2,97660	1,00000	0,88760	878,6450	6,2442	75,5030	0,282	44,2	0,703	3,758	0,423
1	német márka (DEM)	0,5113	3,35380	1,12670	1,00000	989,9637	7,0353	85,0688	0,318	49,8	0,792	4,234	0,476
1000	olasz líra (ITL)	0,5165	3,38780	1,13810	1,01010	1000,0000	7,1066	85,9312	0,321	50,3	0,800	4,277	0,481
100	osztrák schilling (ATS)	7,2673	47,67050	16,01490	14,21410	14 071,4229	100,0000	1209,1742	4,514	707,2	11,255	60,187	6,772
100	spanyol peseta (ESP)	0,6010	3,94240	1,32450	1,17550	1 163,7217	8,2701	100,0000	0,373	58,5	0,931	4,978	0,560
1	angol font (GBP)	1,6099	10,5606	3,5478	3,1489	3 117,2950	22,1534	267,8729	1,000	156,7	2,493	13,333	1,500
1000	japán jen (JPY)	10,2757	67,4043	22,6445	20,0982	19 896,4845	141,3964	1709,7287	6,383	1000,0	15,914	85,102	9,575
1	svájci frank (CHF)	0,6457	4,2354	1,4229	1,2629	1 250,2189	8,8848	107,4328	0,401	62,8	1,000	5,348	0,602
1	svéd korona (SEK)	0,1207	0,7920	0,2661	0,2362	233,7971	1,6615	20,0905	0,075	11,8	0,187	1,000	0,113
1	USA-dollár (USD)	1,0732	7,0397	2,3650	2,0991	2 077,9888	14,7674	178,5641	0,667	104,4	1,662	8,888	1,000

VADÁSZ GYÖRGY

PATAKY ZSOLT

Vadász György

Kossuth-díjas építész

„Gyerekkoromban az érdekelt, hogyan rajzol ismert építész édesapám, mert ő nagyon tudott rajzolni, akárcsak az ő édesapja, Károly nagyapám is, egy ideig mégis zongoraművésznek készültem. A tőlünk nem messze lakó Rácz Aladár cimbalomművész többször leült házunk nyitott ablaka elé, és hallgatta, hogyan zongorázom" – vezet vissza a múltbéli vonzalmakhoz a hannoveri Expo 2000 magyar pavilonjának, illetve a legutóbbi, lapzártánkkor újabb botránykőnek látszó Nemzeti Színház-terv 67 esztendős alkotója. „Amikor rájöttem, hogy a háromdimenziós épület nem más, mint zene, irodalom, vers, viselkedés és játék együtt, vagyis afféle szent varázslat, akkor lett ez számomra a legfontosabb" – húz azután egyenes vonalat a múltból egészen a máig. Az illumináció nyomán 1952-ben a Toldy gimnázium után a Budapesti Műszaki Egyetem építész kara felé vesz irányt, ahol még a történelmi káosz sem akadályozza, hogy 1957-ben diplomázzon, majd az építőművész szövetség mesteriskolájában képezze tovább magát. Mindeközben „munkakönyvileg" már a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat, a Buváti építésze, ahol 1985-ig tevékenykedve olyan feladatokat kap, mint az 1972-ben Ybl-díjjal is jutalmazott Tétényi úti kórház, és ahol még Pro Urbe (79) és Pro Arte (84) díjjal is kitüntették. Ő tervezte a Jókai téri Médosz székházat, a városmajori telefonközpontot, ő formálta át Zalaegerszeg városközpontját, majd 83-tól Baja, 86-tól pedig Pásztó főépítésze volt. Az elismerések a rendszerváltással sem kerülik el: '93-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjével tisztelték meg, öt évre rá pedig befutott a Kossuth-díj is.

Hobbiként a zongorázást, rajzolást, súlyemelést említi, de a Ki kicsoda? róla szóló fejezete mindezt a „bolondozás"-sal is megfejeli. „Akartok szkanderezni?" – ijesztenek ránk ennek szellemében, és elrettentésül még hihetetlenül acélos bicepszét is ki kell tapintsuk: „a napi háromszáz fekvőtámasz ma is megvan". A két házasságból négy gyermeket, és kilenc unokát felmutató építőművész 45 és 36 éves fiai apjuk tervezőirodájában, 44 és 29 éves lányai tanárként, illetve kirakatrendezőként dolgoznak. A mester a négy éve az Év Háza fődíjával kitüntetett saját tervezésű szentendrei lábasházában várja az új Nemzeti-fejleményeket.

– Nemrég – még a napokban beállt nyilatkozatháború előtt – mondott egy érdekeset Nemzeti-ügyben. Eszerint a feladat háromféleképpen fogható fel: vagy „csupán" felöltözteti a Siklós Mária elképzelte épületet, vagy kisebb módosításokkal átalakítja, esetleg valami egészen mást csinál. Amihez még hozzátette, hogy nézete szerint a második és harmadik változat között „mocorog az egész". Ma is így látja?

– A kérdésük nem aktuális. Azért sem, mert épp benne vagyunk a sűrűjében. Most kell választ adnom Schwajda kormánybiztos úrnak egy a maga kemény és erőteljes módján megfogalmazott álláspontjára, és ha nem tudunk megegyezni, beáll a patthelyzet. Ami persze sem az országnak, sem neki, de nekünk és Siklós Máriának sem lehet megnyugtató. De erről többet nem is mondanék.

– Hosszú utat járt be mostanáig, hiszen már az egyetemen érte a forradalom. Mivel 1957-ben átvehette diplomáját, jogos a kérdés: hogyan tudott kívül maradni az eseményeken?

– Soha nem voltam harcos alkat. Úgy vettem részt a forradalomban, hogy kivonultam a fiatalokkal, és aztán két napon át az egyetem aulájában teljesítettem őrszolgálatot egy, a harcokban meghalt évfolyamtársunk holtteste mellett. Szóval azokban az eseményekben benne voltam, amelyekről úgy éreztem, hogy neveltetésem, hátterem és hitem szerint benne kellett lennem, de nem lövöldöztem.

– Akkoriban sokan elmentek, ön viszont vállalta a hazai pályát. Felidézné, milyen érzés volt a Kádár-korban a Buváti építészének lenni?

– Megalázottságot nem éreztem. A megfelelő intelligencia, humor és szeretet átsegített a kellemetlenségeken, s el tudtam érni, hogy bizonyos feladatoknak az ura lehettem. Így törések nélkül, persze az elkerülhetetlen idegbajokkal együtt, hitem és meggyőződésem szerint tehettem a dolgom.

– Egy kicsit emelkedettek vagyunk, pedig barátai szerint, amikor csak teheti – ők mondják –, „elkezd marháskodni, amit sokszor a vérfagyasztásig fokoz"...

– Ez velem született tulajdonság. Már az elemiben bolondozó kissrácként ismertek. Gyermekként is jobban szerettem, ha nevetés vesz körül, mint ha sírás vagy közömbös, unott hangulat.

– Erről jut eszünkbe: létezhet humor az építészetben?

– Példa rá az általam nagyon tisztelt Hundertwasser a maga mesejátékaival. Mert Istennek nem egy igazsága van, hanem sok. És abba az is beletartozik, hogy valaki játszani tudjon és merjen.

– És ön hol mert? Szóval: van humor a Vadász-házakban is?

– Nincs. De nem azért, mintha nem volna hozzá kedvem, inkább mert talán nincs annyi fantáziám.

– Ne szerénykedjen, azt mondta volt 1200 terve, ebből született 120 épület, amiből 12 kiemelkedő. Felsorolná, melyik ez a Vadászi Tizenkettő?

– Ez a zsenge poén valóban tőlem származhatott, de túlzott leegyszerűsítés. Ugyanis körülbelül 2500 tervem készült, ebből meg is született talán háromszázötven ház, és ebből talán tíz százalék, az ami meg is közelítette a vágyaimat. Jó párat kiemelhetnék, például a zalaegerszegi városközpontot, de sok-sok apróbb-nagyobb munka övezi még a világomat, miközben az igazi boldogságot most a hannoveri Expo magyar pavilonja és a Nemzeti terve nyújtja nekem.

– Szóval mindig az aktuális soronkövetkező?

– Nem mindig a legújabb nő a legjobb, csak ha szerelem van. De hozzátehetném, hogy az igazi izgalmat képzőművészeti vonatkozású munkáim szerezték, ahol a szobrászat, a táj, a föld, az ég, a fák, a napfény és árnyék van jelen. Vagyis nem feltétlenül az épületeim. Amilyen a mohácsi nemzeti emlékpark vagy a muhi emlékmű, vagy például a gellérthegyi víztározó...

– Az előbb említette Zalaegerszeget. Ott az egész régi belvárost ledózerolták...

– Soha nem tagadom meg, és nagy boldogságom ma is. De szomorú volna, ha egy író 26 évvel ezelőtt írott művét ma ugyanúgy vetné papírra. Biztosan nem ugyanazt írná, még ha lelke ugyanaz is.

– Nem tudjuk, mennyire volt tudatos, de hadd gratuláljunk „szimmetrikus családtervezéséhez" is: két házasság négy gyerek, mindegyik frigyből egy-egy fiú-leány páros. Ráadásul az is azonos, hogy csak fiai lettek építészek. Lehet, hogy a lányokat eltanácsolta?

– Sem szimmetriában, sem családtervezésben nem volt részem. Családi életem, köszönhetően a magam érzelmi és hangulatbéli váltásainak, soha nem volt stabil, amivel sok ként okozhattam társaimnak, feleségeimnek és családomnak mind a mai napig. Van ember, aki csak egyszer tud születni, és van, aki úgy hiszi, hogy többször. Én az utóbbiak közé tartozom.

– Elkalandozott. Még nem tudjuk, miért csak a fiai lettek építészek?

– Érzésem szerint az építészet a maga nagy ötleteitől kezdve a kis részletekig és a művezetésig minden részletében inkább férfi, mint női munka. Erre egy nő csak nagyritkán képes. Ha mégis, akkor vagy különleges csoda, vagy nem nő, vagy nem építész.

– Kap még majd e bonmot-ért a feministáktól rendesen! Így viszont külön becsüljük, hogy a Nemzeti tervezésében társult egy kolleginával. Egy ilyen feladat akár csúcspont is lehetne az életműben. Ha mégis összejönne, lenne-e kielégítetlen szakmai vágya?

– Minden nagyobb cél nélkül szeretném folytatni. A négysoros szonettől az elbeszélő költeményig, ha Isten és országom ezt rám szabja. És ha lehet, szeretném jó színész módjára a rajzasztalon befejezni. Amit koromnál fogva sajnos már nem úgy képzelek, hogy legyen alattam valaki...

Lindner András – Horváth Zoltán

Speight lázadóvezér és társai mindeddig ságot.

ismétlődéséről. Szergej Jasztrzsembszkij orosz elnöki tanácsadó pontosította így azt a néhány nappal ezelőtt tett kijelentését, hogy Moszkva nem zárja ki az afganisztáni tálib kiképzőtáborok elleni megelőző csapásokat. *(MTI)*

KÓRHÁZBA SZÁLLÍTOTTÁK tegnap Augusto Pinochet volt chilei diktátort. A kiadott közlemény szerint a volt elnöknek hirtelen leesett a vérnyomása. A kórházi vizsgálatot Pinochet családja kérte. (AFP)

ÚJABB TÁMADÁS ÉRT Koszovóban orosz békefenntartó katonákat. Philip Anido, a nemzetközi békefenntartó erő (KFOR) szóvivője elmondta: ezúttal az átmeneti ENSZ-igazgatás alá vont szerbiai tartomány székelyétől, Pristinától 30 kilométerre nyugatra fekvő Malisevo körzetében nyitottak tüzet egy orosz ellenőrző pontra. Az incidensben senki sem sebesült meg. *(MTI)*

RÁLŐTTEK tegnap a kirgiz fővárosban egy Kínából érkezett küldöttségre, és megölték annak egyik tagját, három másik személyt pedig megsebesítettek. Az üzleti delegáció tagjai a Kirgizisztánnal határos Hszincsiang-Ujgur autonóm területről érkeztek Biskekbe, és a helyi kínai piacon a hónap elején végrehajtott gyújtogatás kivizsgálásában akartak segítséget nyújtani. *(MTI)*

Fujimori-ellenes tüntetők a perui fővárosban FOTÓ: REUTERS – PILAR OLIVARES

Alberto Fujimori perui elnök az ellenzéki tüntetéseket figyelmen kívül hagyva ragaszkodik az elnökválasztás második fordulójának vasárnapi megtartásához. Venezuelában a legfelsőbb bíróság a szintén vasárnapra kitűzött elnökválasztás felfüggesztéséről hozott döntést.

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

Több száz feldühödött tüntető kövekkel épületablakokat zúzott be, autógumikat égetett, és randalírozott Limában, Peru fővárosában a választási bizottság központjánál a hét végi elnökválasztás elhalasztását követelve. Többezres tiltakozások zajlottak Arequipában, Peru második legnagyobb városában is.

A harmadik elnöki periódusra készülő *Alberto Fujimori* a nemzetközi elszigetelődés veszélyét is kockáztatva ragaszkodik a vasárnapi szavazáshoz. Az ellenzék azonban legalább háromhetes halasztást akar. *Alejandro Toledo,* Fujimori fő vetélytársa szerint nem biztosított a választások tisztasága. Az indián származású közgazdász-politikus kijelentette, hogy elnökjelölt marad, de nem vesz részt a vasárnapi választáson. A perui választási bizottság ezt megelőzően visszautasította a halasztási követeléseket. A közvélemény az előző fordulóban tapasztalt lassú szavazatszámlálás miatt csalástól tart. A vaskezű Fujimori állítólag mindent megtesz azért, hogy hatalmon maradjon.

Külföldi kormányok és nemzetközi szervezetek, közöttük az Európai Unió is aggályait fejezte ki a választási visszaélések kapcsán. Az Amerikai Államok Szervezetének (AÁSZ) missziója bejelentette, hogy nem vesz részt a második forduló megfigyelésében. Az AÁSZ-misszió megállapította, hogy a perui választási folyamat „távolról sem szabad és tiszta". Az AÁSZ szerint még legalább tíz nap kellene a szavazatösszesítő komputerek hitelesítéséhez.

Eközben Venezuelában az AÁSZ-misszió feje, *Rubén Perina* helyeselte a venezuelai legfelsőbb bíróságnak a szintén vasárnapra kitűzött elnökválasztás felfüggesztéséről hozott döntését, amelyre a számítógépes szavazatösszesítő rendszer komoly technikai hibái adtak okot. Venezuelában – a perui helyzethez hasonlóan – az alapvető probléma az, hogy a választási bizottság nem független, hiteles személyiségekből, hanem zömmel a szintén populista *Hugo Chávez* elnök híveiből áll.

rás

MUNKATÁRSAINKTÓL

Az Orbán-kabinet a hivatalba lépésekor a kancellária keretein belül létrehozta a Kormányzati Stratégiai Elemző Központot. A „stratek" harmincfős stábja *Bogár László* politikai államtitkár vezetésével részt vesz a kormány társadalmi-gazdasági stratégiájának kialakításában, átfogó tanulmányokat készít nemzetgazdasági jelentőségű döntések előkészítéséhez, és mint az a *Népszabadság* birtokába került dokumentumokból kiderül, elemzi az aktuális politikai helyzetet is. A politikai értékeléseket rendszerint megkapják a kormánypártok képviselői is.

A „stratek" egyik közelmúltban készült elemzése például foglalkozik *Németh Miklós* egykori miniszterelnök, szocialista politikus személyével, aki nemrégiben tért haza Londonból. Az elemzés főként MDF-es képviselők nyilatkozatait figyelembe véve arra a következtetésre jut, hogy az „úgynevezett profi politikusok sem tudják kivonni magukat a Németh-mítosz hatása alól".

A MeH... folytatás a 4. oldalon

9 770133 175067 00123

Elfogadták az új Nemzeti Színház tervét

Júliusban kezdődhet a munka, és 2002. március 15-én megnyílhat az új Nemzeti Színház – jelentette be *Schwajda György*, az Új Nemzeti Kht. elnöke azon a tegnapi sajtótájékoztatón, amelyen a tervpályázat eredményéről számolt be a kormánybiztos. E szerint a zsűri a Kossuth- és Ybl-díjas *Vadász György* vezette építészközösség elképzeléseit ítélte a legjobbnak. A költségeket mai árszinten 13-14 milliárd forintra becsülik. *Balogh Balázs*, a Magyar Építész Kamara elnöke szerint XXI. századi, kiemelkedő minőségű középület lesz az új Nemzeti, amely a városkép meghatározó elemévé válhat. Az előcsarnok Duna felőli homlokzatán harangtorony emelkedik ki, ahonnan lézerfény fut körbe. A kamara elnöke szerint érdemi építészeti pályázat zajlott, nem „homlokzatkozmetika".

Továbbra sem hozták nyilvánosságra a pályázat alapját adó programtervet. Ennek azért van jelentősége, mert hivatalosan a Siklósi Mária-féle terv kötöttségeit ötven százalékban kellett betartaniuk a tervezőknek, egyes szakmai körök azonban kétharmadosra becsülik ezt az arányt.

Részletek az 5., elemzés a 23. oldalon

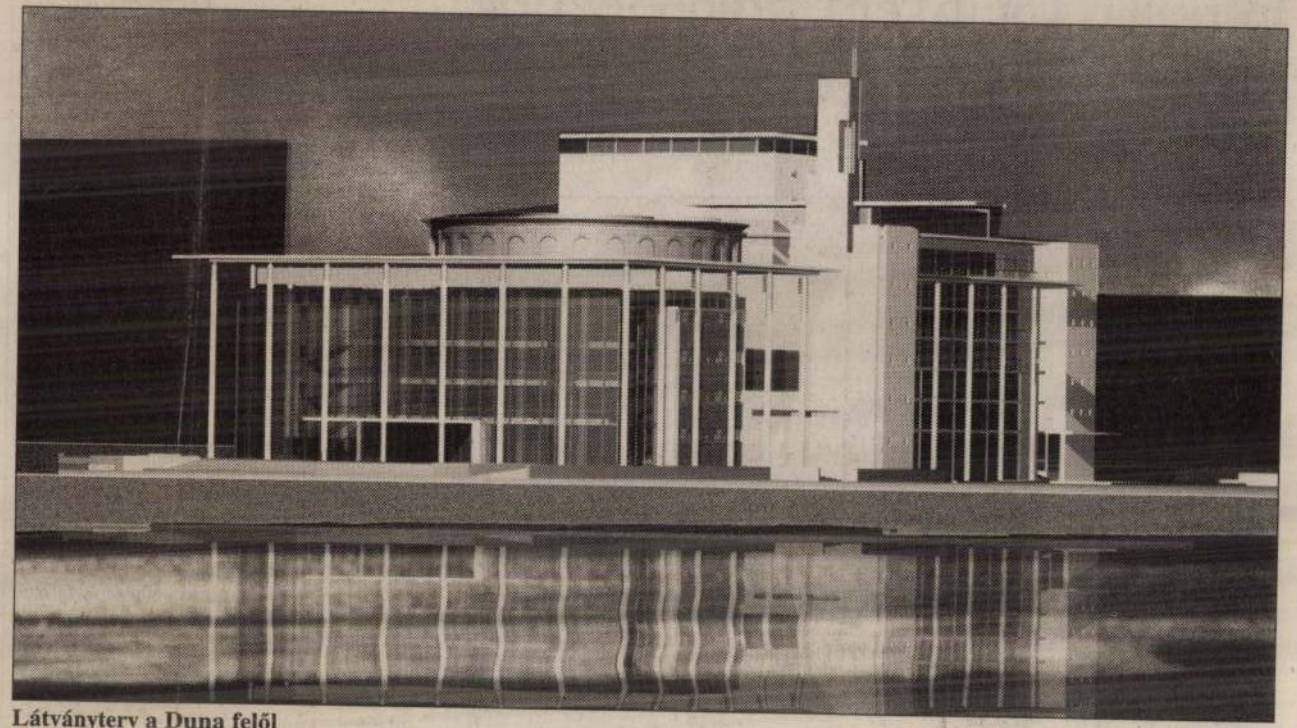

Látványterv a Duna felől

Népszabadság 2000 V. 27

A Sasz búcsút intett Baraknak

Nem várhatók előre hozott választások Izraelben

TEL-AVIVI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Az ultraortodox Sasz párt négy minisztere és három miniszterhelyettese tegnap benyújtotta lemondását, amely 48 óra múlva lép életbe. A Sasz miniszterei nem zárták ki, hogy addig még tárgyalásokat folytatnak a lemondás visszavonásáról. *Eli Jisai* munkaügyi miniszter a párt szellemi vezére, *Ovadja Joszéf* rabbi utasításával indokolta a lemondást. *Avraham Sohat* pénzügyminiszter szerint a döntés okát nem lehet a párt a vallásos iskolahálózatot érintő követeléseiben keresni, miután ebben a kérdésben az utóbbi napok tárgyalásai során szinte teljes megegyezésre jutottak. A magyarázat a politikus szerint a jobbára szefárdok által támogatott ultraortodox párt belső ellentéteiben, vagy pedig abban kereshető, hogy a Sasz nem akar felelősséget vállalni a palesztinokkal kötendő megállapodás ügyében.

Amennyiben a lemondás végleges, *Ehud Barak* miniszterelnök elveszíti a kormánytöbbségét, és egy szűkebb koalíciót próbál létrehozni. Megfigyelők továbbra is valószínűtlennek tartják, hogy a mostani kormányválság előre hozott választásokhoz fog vezetni.

Eközben még a kormányválságot is háttérbe szorította Izraelben a száraz téli időszak miatt egyre súlyosbodó vízhiány. A kormány a megművelt területek öntözésére szánt vízmennyiség drasztikus csökkentését tervezi, továbbá sürgős pályázatokat ír ki tengervizet sótalanító berendezések építésére. Az ország első lépésként évi 50 millió köbméter ivóvizet akar importálni Törökországból.

Yehuda Lahav

Kofi Annan ENSZ-főtitkár közel-keleti körútja során Ammánba érkezett. Korábban Bejrútban kifejezte reményét, hogy az ENSZ által megállapított határvonalat Libanon is, Izrael is tiszteletben fogja tartani. Ha Libanonnak fenntartásai vannak, a Biztonsági Tanácshoz fordulhat – mondta Annan. Egyben megígérte: az ENSZ-szakértők megvizsgálják, helytálló-e Libanon állítása, miszerint két izraeli katonai erődítmény libanoni területen maradt – írta *tel-avivi tudósítónk.*

Az ultraortodox Sasz párt vezérkara ima közben

FOTÓ: REUTERS – RONEN KEDEM

Washington elektronikus Pearl Harbortól tart

Az Egyesült Államokat ellenséges komputertámadás fenyegeti – hangzott el egy hétfői washingtoni tanácskozáson. A Fehér Ház egy munkatársa szerint már több alkalommal próbálkoztak kárt okozni az infrastruktúrában. Egy jól értesült forrás szerint Észak-Korea akart behatolni amerikai hálózatokba.

WASHINGTONI TUDÓSÍTÓNKTÓL

„Elektronikus Pearl Harbor fenyeget" – állította az American Enterprise Institute tanácskozásán a nemzetbiztonsági tanács egyik szakértője. *Richard Clarke* az 1941. novemberi meglepetésszerű japán bombázásra utalt. Ugyanő régóta próbálja felhívni a figyelmet arra, mekkora károkat okozhat az amerikai nemzetbiztonságnak, ha ellenséges államok hackerei megbénítják az infrastruktúrát, leállítják az energiaszolgáltatást, a távközlést. Clarke most azt állította, hogy folyamatos „felderítő berepüléseket" folytatnak azok a hatalmak, amelyek számítógépes hadviselésre készülnek az USA ellen. Országokat nem nevezett meg, de kongresszusi bizottságok előtt a CIA képviselői korábban elmondták: az Egyesült Államokhoz hasonlóan Oroszország és Kína is készül az elektronikus hadviselésre.

A mostani tanácskozás másik felszólalója *Richard Perle,* volt védelmi államtitkár-helyettes úgy tudta: Észak-Koreából indítottak hasonló kibertámadást amerikai hálózatok ellen, s olyan károkozó vírust telepítettek, amelyet „trójai falóként" később fejti ki ártalmas hatását.

Az utóbbi hetekben komoly károkat okoztak az üzleti szférának és magánembereknek a különböző vírustámadások, de a kormányzat folyamatosan figyelmeztet a külföldről fenyegető veszélyekre is. Clinton megpróbált nagyszabású számítógép-biztonsági programot beindítani, de a kongresszus nem ajánlotta meg a szükséges fedezetet. Perle leleplezése azon a napon hangzott el, amikor enyhítették a KNDK elleni szankciókat.

Miklós Gábor

SPD-mecénás botránya

Schumann több százezer márkát adott Kohlnak

Kizárták az SPD-ből Erich Schumannt, a WAZ kiadói csoport vezetőjét, mert saját indoklása szerint „demokráciapolitikai" érdekekből nyolcszázezer márkát adományozott Kohlnak és a CDU-nak.

BERLINI TUDÓSÍTÓNKTÓL

„A pártalapszabályzat ellen való súlyos vétség miatt" a német szociáldemokraták (SPD) kizárták soraikból *Erich Schumannt,* a WAZ kiadói csoport vezetőjét, aki 800 ezer márkát adományozott a CDU-nak és *Kohl* exkancellárnak. Schumann azzal védekezett, hogy a szűk pártérdekeken túlnyúló, „demokráciapolitikai" megfontolások alapján döntött így, mert hosszú távon sem Németországnak, sem az SPD-nek nem jó egy lerongyolódott, az olasz kereszténydemokraták sorsára jutó CDU. (A CDU-t az illegális adományok, a feketeszámlás pártbotrány folytán esedékes büntetések visszafizetési kötelezettségei miatt pénzügyi csőd fenyegeti.)

Erich Schumann a német exkancellár néhány hónappal ezelőtti, emlékezetes „gyűjtőkörútja" során nyitotta meg pénztárcáját Kohl előtt. Adományának így nincs közvetlen köze a CDU feketeszámlás botrányához.

Dunai Péter

Javul Schuster állapota

POZSONYI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Fokozatosan javul *Rudolf Schuster* szlovák köztársasági elnök állapota, akit hétfőre virradóra vastagbélgyulladással és a bélfal perforációjával műtöttek meg. Infúziót és antibiotikus kezelést kap, már csak enyhe hőemelkedése van, s kedd délután kisebb rehabilitációs gyakorlatokat is végzett.

Kezelőorvosai szerint az államfő még legalább két hétig kórházi ápolásra szorul.

Sz. J. P.

Választási csalások Haitin

Amerika-ellenes megmozdulások a fővárosban

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

Haitin a májusi parlamenti és helyhatósági választások eredményeinek kihirdetését követelve a volt államfő támogatói megbénították a három legnagyobb város forgalmát. A fővárosban a tüntetők az amerikai nagykövetség elé vonultak.

A haiti rádió beszámolója szerint *Jean-Bertrand Aristide* korábbi elnök hívei a fővárosban, Port-au-Prince-ben barikádokkal bénították meg a főbb útvonalakat, a gépkocsikat kövekkel dobálták meg. A zavargások miatt zárva maradtak az iskolák, és nem nyitottak ki az üzletek. Az *AP* amerikai hírügynökség arról számolt be, hogy a tüntetők az amerikai nagykövetség előtt összehordott hulladékokból hatalmas máglyát gyújtottak, és Washington-ellenes jelszavakat skandáltak.

Hasonló, erőszakba torkolló tüntetést tartottak az ország északi részén fekvő Cap-Haitienben és a nyugati partvidéken elterülő Gonaives-ban. Az átmeneti választási tanács a megmozdulásokra válaszul bejelentette a szenátusi választások hivatalos eredményét, amely szerint az Aristide alapította Lavalas Család elnevezésű párt a 17 megszerezhető mandátumból 16-ot elnyert. *Léon Manus*, a választási tanács elnöke – aki életét féltve még a hét végén az Egyesült Államokba menekült – a Galaxie rádiónak úgy nyilatkozott, hogy az eredményeket meghamisították, Aristide jelöltjei közül mindössze heten jutottak be a parlament felsőházába. Manus kijelentése után nem kizárt, hogy Haitin kénytelenek lesznek semmissé nyilvánítani a május 21-i parlamenti és helyhatósági választások első fordulójának eredményeit.

NÉPSZABADSÁG-grafika

Vallási zavargások Indonéziában

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

Több mint százan meghaltak az indonéziai fennhatóság alatt álló egykori Fűszer-szigeteken kirobbant legújabb vallási összecsapásokban.

Az *Antara* indonéz hírügynökség jelentése szerint hétfőn a kelet-indonéziai Maluku tartománybeli Halmahera szigetén fekvő, keresztények lakta Duma településen egy muzulmán csoport megtámadott mintegy kétszáz keresztényt, akik a helyi templomban kerestek menedéket. Egy szemtanú, akinek sikerült elmenekülnie, elmondta: a támadók hirtelen csaptak le rájuk, robbanószerkezeteket hajítottak a templomra és porig égették azt.

A hírügynökségi beszámoló szerint az áldozatokat házilag készült robbanószerkezetekkel, puskákkal, nyilakkal és más fegyverekkel ölték meg. Száznyolc keresztény vesztette életét, hetven súlyosan megsebesült a támadásban. A muzulmánok közül is többen meghaltak. A sebesülteket kimenekítették a szigetről, ahol további 292 lakóépületet felgyújtottak a támadók. Az összecsapásnak a hadsereg vetett véget, de továbbra is feszült a helyzet Halmahera szigetén.

Maluku tartományban már több mint egy éve folynak a vallási összecsapások keresztények és muzulmánok között. Emberjogi csoportok szerint a harcoknak több ezer áldozatuk van – írja a *Reuters.*

Jakarta eközben az államfők elfogalaltságára hivatkozva lemondta a muzulmán államfők e heti csúcsértekezletét. Ezen többek közt *Mohamed Khatami* iráni elnök, *Pervez Musarraf,* Pakisztán puccsista katonai vezetője és *Moamer Kadhafi* líbiai vezető is részt vett volna. Indonézia a világ legnépesebb muzulmán állama.

ERŐSZAK INDONÉZIÁBAN

A vallási erőszak legújabb hullámában 114-en vesztették életüket és 70-en súlyosan megsérültek az indonéz fűszerszigeteken.

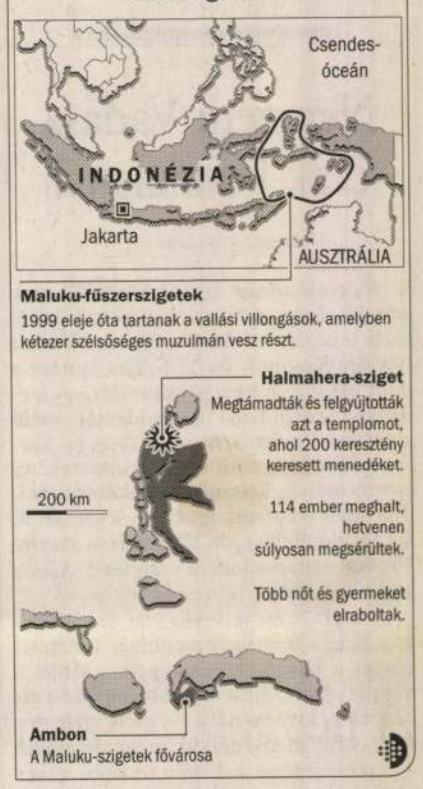

TÁVIRATI STÍLUSBAN

A PÁRIZSI törvényhozás alsóháza jóváhagyta az elnöki mandátum lerövidítését, hétről öt évre. A mostani döntés után a törvényhozás másik háza, a szenátus elé kerül a törvénytervezet. *(MTI)*

FIRENZEI CÉG nyerte azt a nemzetközi pályázatot, amelyet a hercegovinai város jelképének tartott Öreg híd újjáépítésére írtak ki. A XVI. századi hidat a horvátok lőtték szét az 1993-as horvát–bosnyák háborúban. *(MTI)*

ROBBANÓSZERKEZETET talált az északír rendőrség Mandelson, a brit kormány északír ügyek minisztere Belfast környéki rezidenciája közelében. Feltételezés szerint ír köztársasági szakadárok helyezhették el a pokolgépet. *(MTI)*

ILIESCU volt államfő pártjának jelöltje szerezte meg a polgármesteri címet a romániai települések több mint egyharmadában – derült ki a helyhatósági választások kedden közzétett nem hivatalos végeredményéből. *(MTI)*

Hága: Milosevics nem úszhatja meg

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

A hágai Nemzetközi Törvényszék nem fogadná el, hogy *Szlobodan Milosevics* jugoszláv elnök megússza a felelősségre vonást. Erről biztosította *Graham Blewitt,* a törvényszék főügyészhelyettese az őt faggató újságírókat, akik a *The New York Times* hétfői számában megjelent információkról kérdezték véleményét.

Az amerikai újság azt írta: az Egyesült Államok, más NATO-tagállamok és Oroszország együtt keresi a megoldást Milosevics tisztes távozásának biztosítására. A kompromisszum lényege az lenne, hogy a jugoszláv elnök lemond a hatalomról, cserébe pedig biztosítékokat kap személyes szabadságára és biztonságára, illetve felhalmozott vagyonának megtartására. *Igor Ivanov* orosz külügyminiszter ugyancsak kategorikusan elutasította a feltételezést, hogy tárgyalások folynának a jugoszláv elnöknek juttatott esetleges egérútról.

A SZERENCSEJÁTÉK RT. JÁTÉKAINAK E HETI FŐNYEREMÉNYEI

LOTTÓ **160 MILLIÓ FT**

HATOSLOTTÓ **42 MILLIÓ FT**

JOKER **10 MILLIÓ FT**

Skandinav LOTTÓ **103 MILLIÓ FT**

AKI NEM JÁTSZIK, AZ NEM IS NYER!

www.nepszabadsag.hu

Ma: Kerékvilág Extra

32 oldal, 68 forint

NÉPSZABADSÁG

2000. JÚNIUS 21., SZERDA ORSZÁGOS NAPILAP LVIII., 143. SZÁM, BUDAPESTI KIADÁS

A Nap Témái

Módosított abortusztörvény
Az Országgyűlés úgy döntött, hogy súlyos válsághelyzet esetén továbbra is lehetőség lesz a terhesség megszakítására, de július elsejétől 16 ezer forintot kell fizetni a beavatkozásért. *4. oldal*

Nyit az első aquapark
Hajdúszoboszlón megnyílik az ország első aquaparkja. A „kamikazepályák" kedvelői csütörtöktől hódolhatnak kánikulai szenvedélyüknek. A fővárosban, Angyalföldön télen-nyáron látogatható vízi vidámpark tervei készültek el. *5. oldal*

Az ellentmondásos alkotó
Szabó Dezső szellemi örökségének megítélése ma is vitát kavar. Nemrég a miniszterelnök is kinyilvánította véleményét az íróval kapcsolatban. Szabó Miklós történész interjúban fejti ki álláspontját a két világháború közötti korszak politikai prófétájáról. *7. oldal*

Álom vagy gyár?
Csütörtöktől várhatóan új vezérigazgatója lesz a Mafilmnek. Az ismét állami tulajdonba kerülő filmgyártó cég csak jelentős befektetéssel szerezheti vissza régi hírét – ebben egyetért a régi és az új vezető. *11. oldal*

Félérmék Lorántffy emlékére

Új emlékpénzeket bocsátott ki a Magyar Nemzeti Bank Lorántffy Zsuzsanna születésének 400. évfordulójára. A két félkör alakú érme egymáshoz illesztve a Lorántffy-loggia egyik tartóoszlopát rajzolja ki. *15. oldal*

Gáz- és gyógyszerárügyben lépett a kormány

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

A Gazdasági Versenyhivatal felügyeleti vizsgálatot fog lefolytatni a Mol Rt.-nél – közölte *Borókai Gábor* kormányszóvivő szokásos heti tájékoztatóján kedd délután. Borókai szerint a versenyhivatal azt kívánja felmérni, hogy a Mol a maga piaci fölényéből adódó extraprofitjából megtart-e akkora hányadot, amekkora már nem kívánatos piaci magatartást testesít meg.

A korábbi bejelentéseknek és várakozásoknak megfelelően döntött a kormány a gázárak július 1-jei 12 százalékos emeléséről. A Mol illetékese annyit közölt, hogy a cég igazgatósága foglalkozik majd a kialakult helyzet értékelésével. Az olajtársaság igazgatóságának elnöke egyébként korábban azt mondta, hogy a cég gázüzletágának több tízmilliárd forint veszteséget okozhat a 12 százalékos emelés, mert ennyi nem elég a jelentős világpiaci költségnövekedés fedezésére.

„Lépett" a kormány a gyógyszerárvitában is: befagyasztotta az árakat. Mint ismeretes, a közelmúltban a gyártók a támogatott termékek 8,5 százalékos emelését helyezték kilátásba július 1-jétől. A kormány azonban rögzíteni kívánja a gyógyszerárakat, amíg a tárgyalások folynak *Gógl Árpád* miniszter és a gyógyszercégek között – közölték hivatalosan kedden. A gyógyszerárak befagyasztásának bejelentésére a gyártó cégek rosszallóan reagáltak. A kormányszóvivő közölte, hogy a jövő esztendő áprilisára elkészül az új gyógyszerár-támogatási rendszer is. Ennek koncepciója egyes készítmények esetében nem utasítja el a hatósági árak bevezetését, erről azonban egyelőre még nincs döntés.

További információk a Mol ügyében és a gázárakról a 13. oldalon, a gyógyszerárakról az 5. oldalon

EU: üres szavak a tagjelölteknek

Nem enyhítették az Ausztria elleni szankciókat

A feirai EU-csúcs fő tanulsága, hogy bővítésügyben „erős üzenetet" ígért a tagjelölteknek, ám végül semmi újat nem mondott nekik. Schüssel osztrák kancellár is üres kézzel távozott: az állam- és kormányfők nemhogy feloldani, de még enyhíteni sem voltak hajlandóak a szankciókat.

KIKÜLDÖTT MUNKATÁRSUNKTÓL

Az erős bővítési üzenetből teljesen semmitmondó hat bekezdés lett az EU-csúcs zárónyilatkozatában. Miközben a társult országok a csatlakozási tárgyalások lelassulásától tartanak és szeretnének végre konkrétumokat hallani, a tizenötök üres frázisokkal „ajándékozták meg" őket. Elismételték, hogy a bővítés az EU számára prioritás, kijelentették, hogy a tárgyalások jól haladnak, és elkötelezték magukat az eddigi ütem fenntartására. Az állam- és kormányfők szerint bármelyik jelöltnek esélye van arra, hogy behozza a többieket.

António Guterres portugál kormányfő a legfontosabb eredménynek azt nevezte, hogy hat tagjelölttel – köztük Magyarországgal – immár a tárgyalások valamennyi fejezetét megnyitották (kivéve az EU saját, intézményi kérdéseit, amelyeket mindig a megbeszélések legvégére hagynak).

A zárónyilatkozatban az EU reményét fejezte ki, hogy 2001-ben a másik hat, a tárgyalásokat csak az idén elkezdő jelentkezővel is napirendre lehet tűzni az összes témakört. *Romano Prodi,* az Európai Bizottság elnöke úgy vélte, hogy a feirai dokumentumból nem hiányzik semmi.

EU... folytatás a 3. oldalon

Az idei termés ötöde elvész

Az aszálykár a százmilliárd forintot is elérheti

Az árvíz és a belvíz után szárazság a makói hagymaföldeken FOTÓ: KARNOK CSABA

Forró csütörtök után a hét végére záporos hidegfrontot ígérnek a meteorológusok, országos esőre azonban hiába várunk. Az április eleje óta tartó szárazság eddig a földeken a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége szerint legalább százmilliárd forintos kárt okozott. A terméskiesésből eredő károkat az agrártárca egyelőre hektáronként tízezer forinttal kívánja enyhíteni, és további tárgyalásokat folytat a Pénzügyminisztériummal. Szakértők szerint csak mérsékelt áremelkedés várható az élelmiszerpiacon.

Részletek a 13. oldalon

Nemzeti: Vadász csak konzulens?

MUNKATÁRSUNKTÓL

A *Népszabadság* építészkörökből úgy értesült, hogy a Nemzeti Színház építészeti tervpályázatának nyertese, *Vadász György* Kossuth- és Ybl-díjas építész a múlt hét végén egy úgynevezett egyszemélyes konzulensi szerződésről szóló ajánlatot kapott *Schwajda György* kormánybiztostól, amit nem fogadott el. Az egyszemélyes konzulensi felkérés tudniillik nem tervezési tevékenységre szóló megbízás, Schwajda elképzelése szerint Vadász tanácsadóként segítené *Siklós Mária* munkáját.

Az építészeti tervpályázat eredeti kiírásában, a tervezési megbízás feltételei között a következő szerepelt: „Mivel a tervpályázat célja a legjobb építészeti elképzelés kiválasztása – mely jelentősebb változtatás nélkül megvalósítható –, a tervpályázat nyertese további tervezésre vonatkozó felkérést kap." A tervpályázat május végi eredményhirdetésekor Schwajda György kijelentette, hogy Vadász György Siklós Máriával együttműködve fogja a végleges építészeti terveket elkészíteni. A neves építész ugyanakkor reményét fejezte ki, hogy a szakmai alapon történő együttműködés sikeres és eredményes lesz.

A Vadász és Társai Építőművész Kft. munkatársai szerint a tervezési szerződés „egyes feltételeinek" egyeztetése folyik, amiről többet nem mondhatnak. *Márton Éva,* az Új Nemzeti Kht. munkatársa is csak annyit árult el, hogy az egyeztetés valószínűleg még ezen a héten lezárul.

9 770133 175036 00143

Pallag nem adta elő bizonyítékait

A kormány gyorsítani kívánja az olajpereket – Kisgazda-feljelentés

Az olajbizottság döntése ellenére Pallag László elnök nem mutatta be dokumentumait, képviselőtársával együtt ugyanakkor feljelentést tett a legfőbb ügyésznél az elhíresült tanúvallomás alapján. A kormány felkérte az igazságügy-minisztert: kezdeményezze az olajperek felgyorsítását.

MUNKATÁRSAINKTÓL

Kedden megérkezett a Legfőbb Ügyészségre az olajügyeket vizsgáló parlamenti bizottság június 8-i zárt ülésének jegyzőkönyve, amely *Nógrádi Zsolt* tanúvallomását tartalmazza. A kulcstanú a jelek szerint rendőri védelmet élvez. Emlékezetes, hogy az olajbróker vallomása alapján jelentette ki *Pallag László* (FKGP), a bizottság elnöke, hogy volt és jelenlegi közéleti személyiségek is kapcsolatba kerültek korábban az olajmaffiával. Az érintettek visszautasították a vádakat, és feljelentették a bizottsági elnököt. A Legfőbb Ügyészségen haladéktalanul hozzákezdtek a megküldött tanúvallomás tanulmányozásához.

Az olajbizottság hétfői döntése ellenére Pallag kedden nem bocsátotta a testület tagjainak rendelkezésére a nála lévő, és eddigi kijelentéseit szerinte alátámasztó bizonyítékokat.

Pallag... folytatás a 4. oldalon

Kedden titokban ebben a házban védték a rendőrök a koronatanút FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Múzeumi éjszaka: most még csak Szent Iványkor

Ausztriában rendkívüli siker volt a múzeumok éjszakai nyitva tartása, egyetlen este mintegy ötvenezer ember váltott belépőt. A hazai szakemberek úgy vélik: az önkormányzatok és a szponzorok segítsége nélkül nálunk ezt nem lehet megoldani.

MUNKATÁRSAINKTÓL

A Nyugat-Európában látott kezdeményezéshez hasonlót itthon csak akkor lehetne megvalósítani, ha akadna egy olyan külső erő, amely a biztatás mellett anyagi támogatást is nyújtana a hazai múzeumoknak – véli *Deme Péter,* a Magyar Nemzeti Múzeum közművelődési főosztályának vezetője, akinek tudomása szerint Magyarországon eddig csak az évente mintegy tízezer látogatót vonzó rendezvény, a világnaphoz kötődő Múzeumok Majálisa vert gyökeret. Deme úgy látja: a múzeumok ilyetén összefogása néhány éven belül megvalósulhat, a kísérlet sikere mégis azon múlik, hogy melléjük áll-e a turisztikai szakma. Tény ugyanis, a múzeumok fenntartói egyelőre az intézményektől nem a látogatóbarát, hanem az olcsó működést várják el.

Az önkormányzatok támogatása és egy áldozatkész szponzor nélkül nem tart megvalósíthatónak egy efféle kezdeményezést *V. Fodor Zsuzsa,* a veszprémi múzeumi szervezet vezetője sem. Mint mondja, a szűkös költségvetésből nehezen tudná kigazdálkodni a magasabb összegű villanyszámlát és a teremőrök dupla bérét. A rendezvény csak akkor tudná „behozni az árát", ha a múzeumok hosszabb nyitva tartásához vonzó program is társulna.

Éjszakai... folytatás a 11. oldalon

en csak kapja meg az érintett mind- rendőrséggel. Mostantól a bírák, ügyészek és a „vezető" újságírók telepített polosok. vezetők számára naponta készült megbízásából kémkedett. magyarázni.

MÉSZÁROS TAMÁS:

Tényleg, mit szólnak az építészek?

„A nyertes pályamű nem fog felépülni. Az nekem nem kell" – jelentette ki Schwajda kormánybiztos úr hétfő reggel a Naptévében. Mégpedig nyugodt, temperált hangon, rezzenéstelen arccal, mintha ez volna a világ legtermészetesebb dolga.

Nem irigylem most Vadász Györgyöt. És sajnálni sem tudom. Mert először az építészkamara választmányi tagjai, aztán a Nemzeti Színház tervpályázatára meghívott építészek aktív gerinctelenségének köszönhető, hogy a kormánybiztos az orruknál fogva vezethette őket, és végül szabályosan bohócot csinált a győztesből.

Schwajda ugyanis mindvégig tudta, csak azért is Siklós Mária, családi házának bevált építője jegyzi majd a Nemzetit, álljon bár a feje tetejére az egész építészszakma, és egyáltalán mindenki, aki úgy gondolja, hogy egy ilyen jelentőségű és nagyságrendű középületről nem dönthet egyszemélyi ízlés. Ráadásul mindjárt a Magyar Építőművészek Szövetségének rendkívüli választmányi ülése után, még január végén, amikor a testület elfogadta a meghívásos pályázat diktátumát – szemben a morálisan egyedül vállalható nyílt és nemzetközi kiírással –, Schwajda a rádió *16 Óra* című műsorában minden további nélkül bevallotta, márpedig a Nemzeti *„olyan lesz, amilyet elképzeltem, és az épül fel, amit Siklós Mária megtervezett"*. Azokra a kérdésekre pedig, amelyek azt firtatták, hogy ebbéli eltökéltségét hogyan egyezteti össze a meghirdetendő pályázattal, a kormánybiztos megejtő őszinteséggel felelte: *„Meghívom azokat, akik együtt tudnak dolgozni Siklós Máriával."* És leszögezte még, hogy a beérkező pályaművek egyedül az épület külső homlokzatát érinthetik.

A meghívást elfogadó építészek tehát tökéletesen tisztában lehettek vele, mire vállalkoznak. Bár éppen kamarai jogkörrel felruházott szövetségük képviselői mindent megtettek, hogy eloszlassák az indokolt aggályokat. Maga az elnök, Balogh Balázs már korábbi nyilatkozataiban is arról győzködte a szakmát, hogy nem szállhat szembe azzal a miniszteri rendelettel, amely felhatalmazza a pályázat kiíróját a verseny jellegének a meghatározására: ha tehát Schwajda a meghívásos formához ragaszkodik, a szakmai képviselet kénytelen azt elfogadni. És miután a több mint nyolcezer kamarai tagot képviselő kétszázötvenhét küldött beadta a derekát, Balogh viszonzásul azt állította, a meghívásos pályázat lebonyolításában tevékenyen részt vevő kamara képes garantálni, hogy a győztes pályamű alapján építsenek.

Ma már nyilvánvaló, hogy ez nem volt igaz. Schwajda most a Napkeltében cinikusan közölte: a pályázati kiírás márpedig úgy szólt, hogy *„a tervek a kiíró birtokába kerülnek, aki azokat részben vagy egészben felhasználhatja"*. Ha akarja. Ő viszont nem akarja. Azért nem, mert nem tetszik neki. Ennyi. A megrökönyödött riporter kézenfekvő kérdésére pedig, hogy tudniillik ha ez ilyen egyszerű, akkor mire volt jó az egész pályázat, a kormánybiztos derűsen ezt válaszolta: *„Nem tudom, mire volt jó. Igazából az építészeket kellene megkérdezni."*

És ebben vitán felül igaza van. Az építészek ezután csakugyan felmérhetik, vajon érdemes volt-e oly készségesen elhinniük, hogy a kamarának tényleg nincs más lehetősége, mint engedni Schwajda önkényének. Ugyanis a testület részére – törvényi jogállásából következően – valójában semmiféle korlátot nem jelentett az a miniszteri rendelet, amely a kormánybiztosra bízza, meghívásos vagy nyílt módon pályáztat-e. A kamarának egyedül tagjainak szakmai meggyőződését és etikai normáit kellene képviselnie, semmi mást, és a választmány bizony vállalhatta volna a nyílt konfrontációt azok védelmében.

De nem vállalta, mert nem akart ujjat húzni a „hatalom" mezében fellépő kormánybiztossal, aki nem sokkal korábban egy interjúban félreérthetetlenül figyelmeztette is az építészeket, hogy nem tanácsos elfelejteni, mekkora megrendelő az állam. Az öntudatos ellenállás nem kifizetődő, ezt megértették hát a szakma korifeusai, és jóllehet nem voltak kétségeik afelől, hogy ami ezután következik, az szégyenteljes komédia lesz – néhány kiválasztott csicsázgathat egy kicsit a már levajazott Siklós-féle épület homlokzatán –, mégis belementek a játékba. Aztán a hét meghívott építőművész, amúgy a szakma krémje, miután részvételével legitimálta a pályázatot, szintén úgy tett, mintha valódi esélye volna a Nemzeti felépítésére. És amikor május 26-án, az eredményhirdetés után a média valamennyi csatornája arról számolt be, hogy az első helyezett Vadász György tervei szerint nemsokára megkezdődik az építkezés, a résztvevők talán már el is hitték a happy endet. Hiszen látszólag az is volt: a nyertes terv makettje szakmailag vállalható minőséget sugárzott.

Most, épp egy hónappal később olvasom a *Népszabadság*ban Vadász György keserves panaszát – *„méltatlannak és igazságtalannak"* érzi, ami vele történik. *„Megkínzatásról"* beszél, minthogy felfogta végre, a kormánybiztos legfeljebb afféle konzulensi szerepet szán neki a Siklós-terv megvalósításában. A későn ébredt Vadász ekkor levélben közölte Schwajdával, hogy a Nemzeti Színházra kiírt pályázaton *„nem Siklós Mária előtervének szépészeti tanácsadóját keresték"*, ezért nem írja alá a szerződését. Ám Schwajda a Napkeltében kereken tagadja ezt a konzulens-verziót, és azt mondja, márpedig ő egy új épület tervezésére kérte fel Vadászt, hátha az olcsóbb lesz, és jobban is fog tetszeni neki – mármint Schwajdának. Ezen a ponton a történet végképp átmegy kabaréba; hogy ekkora szemtelenségre Vadász miként reagál, azt már nehéz elképzelni.

Lehetséges persze egy nem is oly képtelen fejlemény; igen, bizony az, hogy a felháborult tervezőművész végtére vállalja a megaláztatást – de majd meg is magyarázza. Hiszen ezt tették eddig is mindannyian, akik lefeküdtek Schwajdának.

Aki jól tudja, hogy manapság is fortélyos félelem igazgat, no meg a pénz. És mindig az történik, amit a hatalom akar, legfeljebb tanácsos közbeiktatni egy-két „demokratikus" flikkflakkot. Arra azonban már vigyázni sem kell, hogy legalább a látszat fennmaradjon. Egy pályázat például lebonyolítható anélkül, hogy az eredménynek bármifajta kötelező érvénye legyen.

Mindazonáltal, ha ezek a kormányzati felelősök csakugyan pragmatikusak lennének, most gyorsan és demonstratíve kirúgnák Schwajdát, hogy ebben a túlságosan is nyilvánvaló gusztustalanságban ne járassa le őket tovább. Az emberek ugyanis nem szeretik, ha egy közszereplő tüntet a gátlástalanságával. A Fideszneknek oly kedves polgárokban él a szerény vágy némely intézmény avagy eljárás tiszteletben tartására. Szeretnének hinni például a fair playben. És amikor azt tapasztalják, hogy ifjú vezetőik jóvoltából immár a második Nemzeti-pályázat győztese semmiztetik ki minden bizonnyal megérdemelt sikeréből, meglehet, elgondolkodnak ennek a hatalomnak a természetrajzán. S végül még amolyan modellértékű eseménysorozatnak tekintik mindazt a méltánytalanságot és manipulációt, ami a Nemzeti Színház felépítését jellemzi. Schwajdában pedig egy mértékét vesztett, öntelt és önkényes mamelukot látnak, aki a kormányzati célkitűzések fedezékében voltaképp a saját nárcizmusát elégíti ki.

A helyzet persze rosszabb. Schwajda, ha nem is a kor, de legalábbis a korszak hőse: hézagmentesen idomul a Fidesz-mentalitáshoz. Hogy őt megfékezzék, ahhoz előbb magukba kellene nézniük.

nyörű élet, a Szent Létezés. Tiszta, okos, világos, emberséges szellem volt, gyémántló agyú. Aki két dolgot nem tudott türelemmel elviselni: a testi fogyatkozását, önmaga testi megfogyatkozását, hiszen az elemi sértés és szégyen, és azt a zagyva beszédet (értelmezést, írást), amit Határ Győző oly szellemesen „hablatyolásnak" nevezett egyik utolsó tanulmányában. „Azt álmodtam: világállapot. És most kezdődjék a végvegyülés, a vizes halott-por víz-ernyő véglehullása, amelyet ámulva, szorongva nézünk, mint a Látomást, a Csodát a gyermek, akinek felnőtté kell érni ahhoz, hogy megértse, mi történt, s folytatni tudja, amit mi is elkezdtünk. Ámen.

Fuhász Ferenc

Kedves Imre!

Az Élet és Irodalom munkatársainak nevében tizenöt együtt átdolgozott év után búcsúzom Tőled.

Másfél évtized önmagában sem kevés idő, csakhogy az élet úgy hozta, hogy mi akkor dolgoztunk együtt, amikor körülöttünk minden változott: volt, amit mi alakítottunk, és olyan is volt, amire csak rákényszerültünk.

Nekünk a változások közepette egy irodalmi-közéleti műhelyt kellett egyben tartanunk, néha jobb, de néha méltatlan körülmények között is, olykor válságos napokat átélve.

Ma már elmondható, hogy ez sikerült, de alighanem ennél is többet jelent, hogy mindez egy olyan időben, amikor sorra üresednek ki olyan fogalmak, mint barátság és őszinteség. Nagy dolognak tartom, hogy mi, a lap munkatársai éppen ezekben a keserves időkben lettünk munkatársakból barátokká.

Tíz éve, amikor az idő, pontosabban a kor követelte a változásokat, a lapon belül magad kezdeményezted ugyanezt: akkor mondtál le a lap vezetéséről, s a magyar sajtóban mindmáig példa nélküli módon magad kérted egy kis rovat szerkesztését, amikor olyan értékek kezdtek eltűnni, mint a méltóság és a felülemelkedés képessége.

Mára, a mai közéletben ezek a fogalmak úgyszólván teljesen korszerűtlenekké váltak, alig lehet velük valamit is kezdeni. A szerkesztőséget mégis ezek az értékek tartották egyben, s hogy ezek a lap körüli természetes és jó érzéssel megélhető közeget jelentették, ahhoz kellett, hogy a körünkben légy. Hiányozni fog szakmai tudásod és biztos ízlésed.

Néhány éve megjelent, utolsó esszékötetedet azzal ajánlottad nekem, hogy az „együtt töltött hasznos évek emlékére". Nem tudom, hogy ez a haszon kölcsönös volt-e, attól tartok, én aránytalanul többet kaptam Tőled.

Nyugodj békében.

Kovács Zoltán

Feldbusch-féle micsoda nem is annyira van. Férfiaknál (a Gottschalk-féléket leszámítva, melyekből nálunk is *van*; remélem, ismert alapokra hivatkozom a nagy német kereskedelmik figuráival) valami oroszlánosabb a dolog megfelelője: méltósággal viselik a hírnév- és tárcaduzzasztó háténistenemet, a naésakkormilegyent. Nem kérdik, hogy meglegyek-e (így). Lásd József Attila, arról, hogy van bizonyos költőtípus is, aki nem vette olyan magasra magát, nem olyan súlyos, hát félnie sem kell annyira, effélék. Vagy Rilke: a szereplőkről. Hogy ők virulni akarnak, s virulni szép, de „mi" inkább megér(lelőd)nénk, és ez homályt jelent és fáradalmat, és Boulle könyvéből a dokit.

Félretéve a foglalkozási evidenciákként (nyilván) adott ötről-a-hatra dolgokat, az ember inkább azt kénytelen keresni, hogyan jut az egyről a kettőre. Ideálként a fentebb említettek (nem az arcnélküli doki) vannak elénk rakva, és mind az édeskedést, mind a nagyobb bömbölések fanyar visszadolgozódását hasraesve vagy kéjesen hanyattdőlve kell vennünk. Nem vagyunk megkérdezve, hogy a tánczenét (végső soron Ottlikék korában a popot, rockot, beatet kb. ennek hívták) létezésünk részeként *vegyük*-e (ja, a címbe még ez a szó is illett volna), hogy a sportot, de főleg az időjárást érintkezésünk aprópénzeként fogadjuk-e (aminek meg van téve; és ha fogadjuk, mi is megtesszük annak, megerősítjük ebben), és nem is merek szólni az országos aktualitásokról, a (britek sajtójában pl. túlnyomóbb) botrány- és bűnhírekről... Folytatható.

Amiben ez a rövid dolgozat sok tudós, dérytiborosan (annál gyengébben, de szakszerűbb álcában) külhoni folyóiratokat szemléző, viszonyainkra a dolgokat onnét aktualizáló, megverzácsézó, bosszozó, márkázó társaimétól (megannyiszor, most) különbözik: nem hagyom ki belőle saját személyemet.

Nálam e „megtegyem-e, meglétezzem-e" (meglegyem, bocs. a szófacsarásért) igen erős NE, NEM hangsúlyt kap.

Nem azért, mintha esztrádos példák kedvetlenítenének. Nem azért, mintha a becses életmódomat félteném. Nem azért, mintha be lennék görcsölve, hogy már attól is megsértődöm: miért csak nyolckor nyit a posta, miért olyan későn? Mikor én már a világnak szóló napomat be akarnám fejezni. (Úgyse tudom; nekem is vannak ember- és állattársaim, *jön* a posta, jöjjön is etc.) Mégis. Mondom, elvi hangsúlyokról van szó.

A kis cikk egyetlen tárgya ennyi: ne vegyük evidenciának a „londoni színt".

Kis ibolyáinkkal, persze, ki kell állnunk (persze-ki-kell-állnunk, fontos a hangsúly) a piacra (vidéken oly jó volt „piharc"-nak ejtve e szó gyerekkoromban! stimmel), meg kell állni helyünket (hoppá, itt már lassulok) porhüvelyünk láthatóságában is sokszor... Ne. Én kevésszer akarom csak így megállni azt.

A Helsing-Ór *hívószó* (fogadjuk el e bájfeszítést, még a „miről szól"-t is használhatónak érzem) olyasmit jelent (és nem a rend megkérdőjelezését, nálam): én, manus, ürge és liderces messze fény (Ottlik) egyáltalán kell-e, hogy méltóztassak bárki kedvének eleget tenni olyan fennforgásban, hogy egyetlen percemet is hozzá (máshoz, más dolgokhoz) igazítsam, mint órát (mint óraként sic, és lásd Nemes Nagy Ágnes: életünk rángásai ily óra-mű-részek, mégis kapaszkodót adnak, rovátkolják a nagy masszát), tehát elvben arról van-e szó, hogy piacosan és cél-társasan létezünk, ezt „vanjuk", vagy van egy elemibb, a mintegy állati késztetődés (és kényszer), mely társaskodik ugyan, de alapvetően a maga útjait járja.

Egyszerűen csak ennek az utób-

hogy Szentföldnek értette az Üdvözítő szót a 36 741-ik fordításoldalán, és ezt szerkesztők stb. sem vették észre, meg nyilván van „száz meg száz" kifogásolhatóság. Hát istenem. A zsoké Ray Cochran mondta, mikor egyszer Parafucino néven (G-osztályú ló) Rigolettót indították (B-osztály, kitűnő ló ugyanabból az istállóból, és G-osztályú volt a verseny): „Van ilyen..." Hááát, nem tudom. De az biztos, hogy (leszámítva az összetartozók feltétlen egymástámogatását) a szórakoztatóipari irodalomértékelés kissé túlteng. És minél jobban a „blikkfang" és a mulaccság felé toljuk a közönséget („én nem tehetek róla, hogy ilyen bájos vagyok", vagy „búúúú"-oroszlán jeligére), a közönség annál tyütyükébb lesz... és ez olyan ördögi kör, hogy a végét nem is látni. Maradni fog. A hangsúlyt (ha!) mégis kitettem.

Éééén aztán megmondtam.

(S hallom, kérdik főként: mit mondott ez megint?!)

Legyen vicc a vége: „Nem tehetem meg, hogy ne tegyem meg." De: „Ahol megtehetem, nem teszem meg."

Mellesleg a sportszakkap a Parafucino-Rigoletto ügyben köv. nap hozott egy képet: az „igazi" lóval, mellette az abrakmesterlánnyal, és az volt a képaláírás: „Parafucino (balról)... hogy Miss Jonesszal össze ne tévesszük (ő jobbról)."

Persze, én is a „bretli" (deszkák) híve vagyok. De ha tehetem, csak írásban.

Az író – az írással egyenlő. (Állítólag, és már aki.)

Lochsong egyébként igen hosszú idő után fogadta el csak a Nem-Tom-Hogyhíjják atyamén udvarlását, és asszem, van csikaja. Helyes muter lehet, megnézném.

Csak ahhoz oda is kéne menni. Még Lochsonghoz se! Én nem.

(Más kérdés, hogy ezért a hetvenkedésemért „a sors" még aznap jól pofonvert. Vegyük úgy: nem mondtam semmit.

HVG-nek: az eddig bemutatott tervek alapján sem állapítható meg, hogy drágább-e az új pályamű, mint az „eredeti" terv.

A legkülönösebb mégis az, hogy Schwajda sem a bírálóbizottság ülésén – legalábbis az ott készült jegyzőkönyv tanúsága szerint –, sem a pályázat eredményhirdetésén nem adott hangot ellenvéleményének, noha később úgy nyilatkozott, kizárólag az öt építész véleménye döntött. A pályázatok elbírálásáról készített, eddig nyilvánosságra nem hozott jegyzőkönyvben ehhez képest az áll: „A Bíráló Bizottság egyetértett abban, hogy nem zárnak ki pályázót." Balogh Balázs szerint a pályázat érvényes és eredményes volt, a győztes pályamű pedig alkalmas a megvalósításra. „Schwajda utólag keresi az ürügyet, hogy a pályáztatás illegitimmé váljon" – véli Balogh, aki Schwajda mellett a zsűri társelnöke volt.

Schwajda legutóbbi nyilatkozataiból az hámozható ki, hogy a bírálóbizottságban helyet foglaló öt építészszakember – a pályáztatás lebonyolítására vonatkozó 1998-as KTM-rendelet írja elő, hogy az ilyen grémiumokban az építészek többségben legyenek – hazudott neki, azt állították ugyanis, hogy valamennyi pályamű megfelel a pályázati feltételeknek, holott mind a hetet ki kellett volna zárni. Az építészek azonban szinte kivétel nélkül másként gondolkoznak: „A pályázaton kiváló meghívott építészek munkáit bírálták el tapasztalt, korrekt zsűritagok. Schwajda az egész szakmát épületfelsőrész-készítőkké degradálja" – mondta a HVG-nek Callmeyer Ferenc, aki tavaly a Magyar Építészkamara elnökségéről mondott le, tiltakozásul Schwajda bejelentése ellen, hogy nem ír ki pályázatot. Callmeyer ennek ellenére korrektnek és diplomatikusnak tartja utódját, noha Balogh – akárcsak az építészkamara – fél éve elfogadta, hogy a Nemzetire kiírt pályázat nem mindenki számára nyílt, hanem meghívásos legyen.

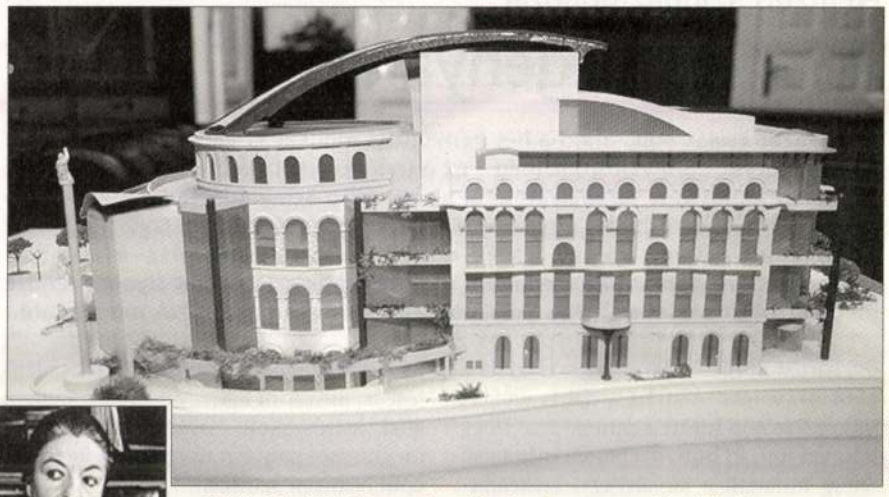

PATAKY ZSOLT

Siklós Mária és Nemzeti-makettje. A megtestesült eklektika

MTI

Eközben Schwajda – aki a viccbeli autóshoz hasonlóan egyre idegesebb, amiért nem egyvalaki, hanem mindenki szembejön vele – a kulisszák mögött zajló tárgyalásokon arra próbálta meg rávenni Vadász Györgyöt, közösen adják be engedélyezésre a Siklós Mária által elkészített tervet, hogy az épület alapozási munkálatai megkezdődhessenek, Vadász pedig a két-három hónap múlva kezdődő magasépítési munkákig készítsen új rajzot, melyet, „ha szépet tervez", esetleg felhasználnak. A javaslat – melyet Vadász július 1-jén nyílt levélben utasított el – ismét elég távol esik a tervpályázati kiírástól, mely szerint „a továbbtervezésben a programterv készítőjével (Siklós Mária vezető építész tervezővel) együtt kell működni".

A demokratikusan kiválasztott színháztervért kardoskodó építészek talán utolsó adujukról mondtak volna le, ha Vadász elfogadta volna ezt az ajánlatot, Balogh Balázs ugyanis a HVG-nek kijelentette: ha Schwajda semmiféle kompromisszumra nem hajlandó, végső lépésként a kamara kizárná soraiból Siklós Máriát. Ez esetben pedig a ferencvárosi önkormányzat műszaki osztálya nem adhatna ki építési engedélyt az általa jegyzett tervre. Az építési engedély kiadásának feltétele ugyanis nemcsak az, hogy a terv az építési előírásoknak megfeleljen, hanem az is, hogy a műszaki terv jegyzője kamarai tag legyen, és érvényes tervezői engedéllyel rendelkezzen. Az Új Nemzeti Kht. jogásza, Bordás Gizella szerint ugyanakkor a kizárás hosszadalmasabb procedúra lenne – amellett, hogy indokolatlan, mert Siklós Mária a kht álláspontja szerint nem okozott kárt rosszhiszeter, aki erről a WestEnd bevásárlóközpontot 11 hónap alatt felépítő Arcadom élén jó referenciákkal nyilatkozhat.

Vadász György és pályanyertes terve. A miniszterelnökben bízik

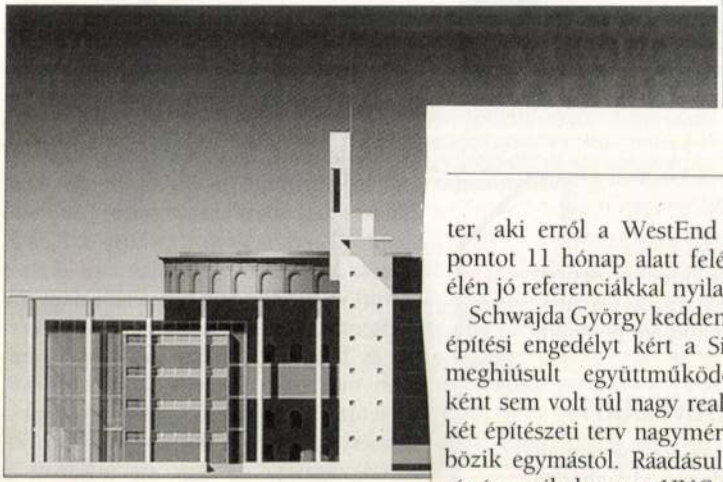

Schwajda György kedden mindenesetre építési engedélyt kért a Siklós-tervre. A meghiúsult együttműködésnek egyébként sem volt túl nagy realitása, hiszen a két építészeti terv nagymértékben különbözik egymástól. Ráadásul Vadász nemrég így nyilatkozott a HVG-nek: „Érzésem szerint az építészet a maga nagy ötleteitől kezdve a kis részletekig és a művezetésig ... inkább férfi-, mint női munka. Erre egy nő csak nagy ritkán képes. Ha mégis, akkor vagy különleges csoda, vagy nem nő, vagy nem építész." Egyébként még arra is van esély, hogy a konfliktust a klasszikus színházi deus ex machina oldja meg: „Te is, én is bízunk kiváló fiatal Miniszterelnökünkben. Én azért is, mert látta hannoveri Magyar pavilonunkat, és hiszem, hogy új, csodálatos feladatunknak is el tudja képzelni méltó és nemzetünknek örömet okozó megteremtését" – áll Vadász György Schwajdához írt levelében.

Schweitzer András

VADÁSZ GYÖRGY

Nemzeti Színház-bohózat

A rátarti legényanya

A pályázat csalás volt, mind a hét benyújtott munkát ki kellett volna zárni, a nyertes tervet nem valósítjuk meg – ez a meghökkentő álláspontja a Nemzeti Színház meghívásos tervpályázatáról az azt kiíró Schwajda György kormánybiztosnak, aki nem jutott egyezségre a tervet jegyző Vadász Györggyel, így Siklós Mária színházára kért építési engedélyt. A teljes építész- és színházi szakmát egyre durvábban megalázó, a demokratikus játékszabályokat rendre megsértő Schwajdát politikus „kitalálói" egyelőre nem próbálták megállítani.

„Történetünk szálai a messzi múltba nyúlnak vissza. Azokba a daliás időkbe, mikor Rátóton kitört a demokrácia. Hogy honnan jött, ki hurcolta be, azt még a mai napig kutatják a járványügyi szakemberek" – írta Schwajda György A rátóti legényanya című abszurd kisregényében. Tizenöt évvel a mű megjelenése után az új Nemzeti Színház 1998. november elején kinevezett kormánybiztosa a nemzet teátrumával kapcsolatos vitákban – saját groteszk figuráihoz, a rátótiakhoz hasonlóan –, úgy tűnik, a demokrácia írmagját is kiirtaná. A szolnoki Szigligeti Színház igazgatójából lett „Nemzeti-felelős" első botrányos húzása az volt, amikor tavaly márciusban bejelentette: nem ír ki pályázatot az új teátrum tervezésére, azzal Siklós Máriát – országszerte tucatnyi színház-rekonstrukció és a kormánybiztos házának tervezőjét – bízza meg. Hasonló botrányt kavart a kormánybiztos múlt heti bejelentése is, miszerint a Magyar Építészkamara által kierőszakolt, tavasszal lefolytatott meghívásos pályázat nyertes tervéből nem épül Nemzeti Színház.

„Mivel a tervpályázat célja a legjobb építészeti elképzelés kiválasztása, mely jelentősebb változtatás nélkül megvalósítható, a tervpályázat nyertese további tervezésre vonatkozó felkérést kap" – áll a márciusban közzétett pályázati kiírásban. „A felkérés viszont nem feltétlenül jelent megbízást" – adtak meglepő magyarázatot a HVG-nek az Új Nemzeti Kht.-nél, ahol azt is elmondták, a pályázat kiírója dönti el, hogy a győztes pályaművet részben vagy egészben felhasználja-e. A döntés a jelek szerint megszületett, a héttagú bírálóbizottság – melynek Schwajdán kívül a tagja volt Várhegyi Attila, a kulturális tárca államtitkára, Sersliné Kócsi Margit, a ferencvárosi önkormányzat főépítésze is, valamint négy másik építész, akiket a kamarától kapott lista alapján Schwajda választott ki – által győztesnek kihirdetett Vadász-féle terv Schwajda szerint nem megfelelő, mondván, az abban vázolt épület éppúgy lehetne a soroksári vasöntöde, mint NDK-s kultúrház a hetvenes években. „Ízlésről vitatkozni felesleges, a mi tervünk a kor építészetének megfelelő, és a Demján Sándor nevével fémjelzett Trigránit Rt. által megálmodott, a párizsi Défence negyedhez hasonló, modern környezetbe illő" – mondta a HVG-nek Vadász Bence, a Kossuth- és Ybl-díjas tervező fia, aki apja oldalán a Vadász és Társai Építőművész Kft.-ben Fernezely Gergely mellett a terv elkészítésében is részt vett.

Pedig a színház Schwajda szerint nem csupán külalakjában, de stílusában sem megfelelő. A színház maga a megtestesült eklektika, Shakespeare is eklektikus műveket alkotott – tett a közelmúltban meglepő „művészettörténészi" kijelentést Schwajda György. Bár a pályázati kiírásban nem szerepelt feltételként az eklektika, Schwajda szerint a tervezőknek és a bírálóknak is tudniuk kellett volna, hogy a megrendelő ezt a stílust várja el a győztes pályázattól. A HVG által megkeresett Vadász-stúdióban mindenesetre azt mondták, semmilyen jelzést nem kaptak Schwajdától, hogy az eklektika lenne a kívánatos stílus. Megkapták viszont a Siklós-féle „irányadó" tervsorozatot, amelyen be voltak satírozva a megtartandó, elsősorban színháztechnikai részletek. „Megváltoztattuk a homlokzatot, a helyszínrajzi elrendezést és a közönségforgalmi, reprezentatív tereket a pincétől a hetedik emeletig, de a kiírási feltételeknek eleget tettünk" – mondta a HVG-nek Vadász Bence.

Schwajda szerint viszont akárcsak – különféle okokból – a hat másik tervet, Vadász György pályázatát is ki kellett volna zárni a tenderből, mert megvalósítása 2,5 milliárd forinttal túllépi az előirányzott, 2002-es árszinten áfa nélkül 6,7 milliárd forintos keretet. Vadász György és Balogh Balázs, a Magyar Építészkamara elnöke szerint az 1000 négyzetméterrel nagyobb alapterületű épület az egyszerűbb szerkezet és homlokzat miatt nem lenne drágább, mint Siklós Máriáé, de Bálint Péter, a Nemzeti megvalósítására kiírt közbeszerzési pályázaton nyertes Arcadom Rt. vezérigazgatója is úgy nyilatkozott a

Schwajda György kormánybiztos eligazítja a sajtót. Ízlések és pofonok

MTI / SÁNDOR KATALIN

HETI VILÁGGAZDASÁG

ÉRIUM

ámogatási Pályázaton nyertes kiadványok, A típus

ő/Fordító	Cím	Támogatás összege (e Ft)
brus	A legendák varázsa (Jules Michelet)	182
	Biomolekulák kémiája	1392
	Sokváltozós adatelemzés (kemometria)	619
	A szerves fémvegyületek kémiája	668
	A közszolgáltató vállalatok gazdasági szabályozása	390
	Matematikai közgazdaságtan és mikroökonómiai elemzés	816
	Mezőgazdasági minőségmenedzsment	420
	Újtermék-marketing. (A terméktervezés marketing módszertana)	790
h	Bevezetés a döntéshozatalba. Hogyan születnek a döntések?	1322
	Határértékszámítás	165
	Algebra I. Elemi és lineáris algebra	414
ik	Operációkutatás	314
	Az analízis alapjai	516
s	Diszkrét matematika	352
	Boole függvények a számítástudományban és a mesterséges intelligenciában	159
	The language of mathematics	335
	Felsőbbfokú algebrai példatár	368
O.	Válogatott feladatok és tételek	327
os	Diszkrét matematika főiskolásoknak	357
	Agrárgazdasági élelmiszer-előállító üzem	1288
	Ökológiai gazdálkodás	603
	Tejgazdaságtan	454
	Szolgáltatástechnika	1264
	Kertészeti növénykórtan	1398
	Genetika növénytermesztőknek	1672
	A zöldséghajtatás kézikönyve	1340
	Mezőgazdasági üzemtan II.	1036
	Irányítási rendszerek elmélete és tervezése I. Egyváltozós szabályozások	559
	Munkahelyek építészete	649
	Vegyi anyagok környezeti kockázata	342
s	A fémes szerkezeti anyagok mechanikai tulajdonságai	563
	Ökotoxikológia a környezetvédelemben	271
	Szennyezett talaj remediálása	393

Tudományág	Kiadó neve	Szerző/Szerkesztő/Fordító	Cím	Támogatás összege (e Ft)
	Typotex Kft. Elektronikus Kiadó	Aphthonios	Ókori szónoki előgyakorlatok. A méregkeverő orvos, a jó útra tért utcalány, a rendetlenkedő diák és a többiek	305
Orvostudomány	B+V (medical & technical) Lap- és Könyvkiadó Kft.	Kásler Miklós	Az onkoterápia irányelvei	712
	Medicina Könyvkiadó Rt.	Gömör Béla	Reumatológia	1283
	Medicina Könyvkiadó Rt.	Csanády Miklós	Kardiológia	2114
	Medicina Könyvkiadó Rt.	Acsády György	Az érsebészet tankönyve	1171
	Medicina Könyvkiadó Rt.	Ádám Veronika	Orvosi biokémia	2243
	Medicina Könyvkiadó Rt.	Vizi E. Szilveszter	Humán farmakológia	2386
	Medicina Könyvkiadó Rt.	Maródi László	Gyermekgyógyászat	2438
	Springer Orvosi Kiadó Kft.	Steven M. Mitchell	Problémaorientált belgyógyászat	1045
Politikatudomány	Eötvös József Könyv- és Lapkiadó Bt.	Magyarics Tamás	Az Egyesült Államok külpolitikájának története	837
	Európa Könyvkiadó Kft.	Edward W. Said	Orientalizmus	266
	Jószöveg Műhely Kiadó	Lányi Gusztáv	Politikai pszichológia és politikatudomány	196
	Jószöveg Műhely Kiadó	Richard Münch	Európa projekt	241
	Osiris Kiadó	Kontler László	Konzervativizmus (szöveggyűjtemény)	568
	Századvég Kiadó	Fricz Tamás	Magyar és közép-európai pártrendszerek	215
	Századvég Kiadó	Csizmadia Ervin	Nyugat-Európa képe és az integráció gondolata a késő Kádár-korban	212
	Új Mandátum Lap- és Könyvkiadó Bt.	Mezei Géza	Európa és a hidegháború, 1945-1962. A nemzetközi kapcsolatok története dokumentumok tükrében	576
Pszichológiai tudomány	Harmat Kiadó	Em Griffin	Bevezetés a kommunikáció-elméletbe	910
	Osiris Kiadó	Alan Baddeley	Az emberi emlékezet	676
	Suliker-Filum Kft.	Nemes Lívia	A bennünk élő gyermek	604
Szociológiai tudomány	Osiris Kiadó	Valkovics Emil	A demográfiai elemzés elvei és módszerei	1304
	Századvég Kiadó	Róbert Péter	Társadalmi mobilitás a tények és a vélemények tükrében	338
	Szociális Szakmai Szövetség	Somorjai Ildikó	Kézikönyv a szociális munka gyakorlatához. Második bővített, átdolgozott kiadás	632
	Typotex Kft. Elektronikus Kiadó	Jared Diamond	Fegyverek, mikróbák és acél / Az emberi társadalom sorsa	383
	Új Mandátum Lap- és Könyvkiadó Bt.	Angelusz Róbert	A társadalmi láthatóság görbe tükrei	509
	Új Mandátum Lap- és Könyvkiadó Bt.	Rácz József	A deviancia-elméletek alapjai	439
	Új Mandátum Lap- és Könyvkiadó Bt.	Horváth Ágota	Holokauszt és modernitás	767
	Új Mandátum Lap- és Könyvkiadó Bt.	Erős Ferenc	Pszichoanalitikus szociálpszichológia	555
Történelemtudomány és régészet	Attraktor Kft.	Sz. Bíró Zoltán	Az orosz liberalizmus története	237
	Attraktor Kft.	Pauszaniasz	Görögország leírása	657
	Bizantinológiai Intézeti Alapítvány	Louis Bréhier	A bizánci birodalom intézményei	378
	Bizantinológiai Intézeti Alapítvány	Peter Schreiner	Bizánc. Bevezetés a bizantinológiába	227
	Csokonai Kiadó Kft.	Erős Vilmos	A Szekfű-Mályusz vita	109
	Dialóg Campus Kiadó (Nordex Kft.)	Bődy Pál	Az amerikai történelem forrásainak gyűjteménye 1620-1980	429
	(Nordex Kft.)	Kaposi Zoltán	A XX. század gazdaságtörténete 1945-1990	

Hird

Vadász György válaszolt a kormánybiztos levelére

Új Nemzeti, új felvonás

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A győztes pályamű megvalósítása – amelyet a jobbára építészekből álló zsűri fogadott el – a kormánybiztos szerint jócskán túlhaladná az eleve megszabott költségvetési keretet. Egyébiránt, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal megállapította, hogy mind a hét pályaművet ki kellett volna zárni a pályázatból, mert nem feleltek meg a kiírás feltételeinek. Jóllehet *Vadász György* és *Siklós Mária* az előírás szerint megkezdte egyeztetési munkálatait, s együttműködésük eredményesnek tetszett, *Schwajda György* június 21-én arra kérte Vadászt, hogy mivel a Nemzeti Színházat [illegible]

Schwajda György, Vadász György, Siklós Mária. Színház az eklektika jegyében

még pontosan meghatározva az anyagok, a szerkezetek, amelyek függvényében módosulhat a költség. Abban viszont biztosak vagunk, hogy ez nem haladná túl a [illegible]

terv és pénzügyi kötöttség szabta lehetőségeket" – idézte Márton Éva. Ebből, úgy vélik, az építészek számára egyértelmű, hogy mit kell [illegible]

OKTATÁSI MINISZT

tási Tankönyv- és Szakkönyvt

Támogatás összege (e Ft)	Tudományág	Kiadó neve	Szerző/Szerkesz
376		Universitas Könyvkiadó (Universitas Kulturális Alapítvány)	Miskolczy Am
263			
404		Magyar Kémikusok Egyesülete	Novák Lajos
513	Kémia- és gyógyszerésztudomány	Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.	Horvai György
205		Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.	Faigl Ferenc
204		Aula Kiadó Kft.	Illés Mária
254	Közgazdaság- és üzleti tudomány	KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.	Zalai Ernő
672		Műszaki Könyvkiadó Kft.	Sembery Péter
716		Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.	Vágási Mária
311		Panem Könyvkiadó Kft.	James G. Marc
1626			
303	Matematika tudomány	Műszaki Könyvkiadó Kft.	Urbán János
910		Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.	Fried Ervin
245		Polygon, JATE Bolyai Intézet	Bajalinov B. Er
101		Polygon, JATE Bolyai Intézet	Leindler Lászl
452		Polygon, JATE Bolyai Intézet	Szendrei Ágne
		Polygon, JATE Bolyai Intézet	Turán György
773		Typotex Kft. Elektronikus Kiadó	Keith Devlin
134		Typotex Kft. Elektronikus Kiadó	D. K. Fagyejev
287		Typotex Kft. Elektronikus Kiadó	Sáljarszkij D. (
352		Typotex Kft. Elektronikus Kiadó	Bagyinszki Ján
590	Mezőgazdasági tudomány	Agroinform Kiadó és Nyomda Kft.	Berszán Gábor
279		Dinasztia Kiadó Rt.	Radics László
307		Dinasztia Kiadó Rt.	Szakály Sándor
153		Mezőgazda Kiadó	Barótfi István
246		Mezőgazda Kiadó	Gilts Márton
246		Mezőgazda Kiadó	Velich István
196		Mezőgazda Kiadó	Balázs Sándor
269		Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó	Széles Gyula
157			
349	Műszaki tudomány	Akadémiai Kiadó Rt.	Lantos Béla
286		B+V (medical & technical)	
335		Lap- és Könyvkiadó Kft.	Lázár Antal
		BME Szolgáltató Kft. Műegyetemi Kiadó	Gruiz Katalin
379		BME Szolgáltató Kft. Műegyetemi Kiadó	Prohászka Jánc
276		BME Szolgáltató Kft. Műegyetemi Kiadó	Gruiz Katalin
		BME Szolgáltató Kft. Műegyetemi Kiadó	Gruiz Katalin
		BME Szolgáltató Kft. Műegyetemi Kiadó	Hunyár Mátyá

a Magyarországi Szülők Országos
kapcsán mondta el, amelyről a Ma-
rdekvédelmi szervezet szerint a jog-
t utazási kedvezményeket 16 éves
ra elérhetővé kell tenni, az állami tá-
iákigazolvánnyal rendelkezők kivált-
z Oktatási Minisztérium nem zárkó-
lástól sem, amely csökkenti a szülők

■ K. A.

óját ünneplik ma a hadnagyok, aki-
ka Akadémián, a Bólyai János Mű-
ő Akadémián avattak fel. Százki-
alt hősi halált, akiknek az emlék-
ég élő bajtársak 10 órakor a Zrí-
yetemen.

szségügynek

■ OS

-4 éves időtartamra szóló évi mini-
kben mért növelését, ezen belül a
ékos emelését kéri a Magyar Orvo-
övetség és az Egészségügyi Gazda-
höke nyílt levelében. Magyarország
értéke alig egyhetede, a tárca dol-
mint egytizede az európai középér-
ők szerint a helyzet tarthatatlan.

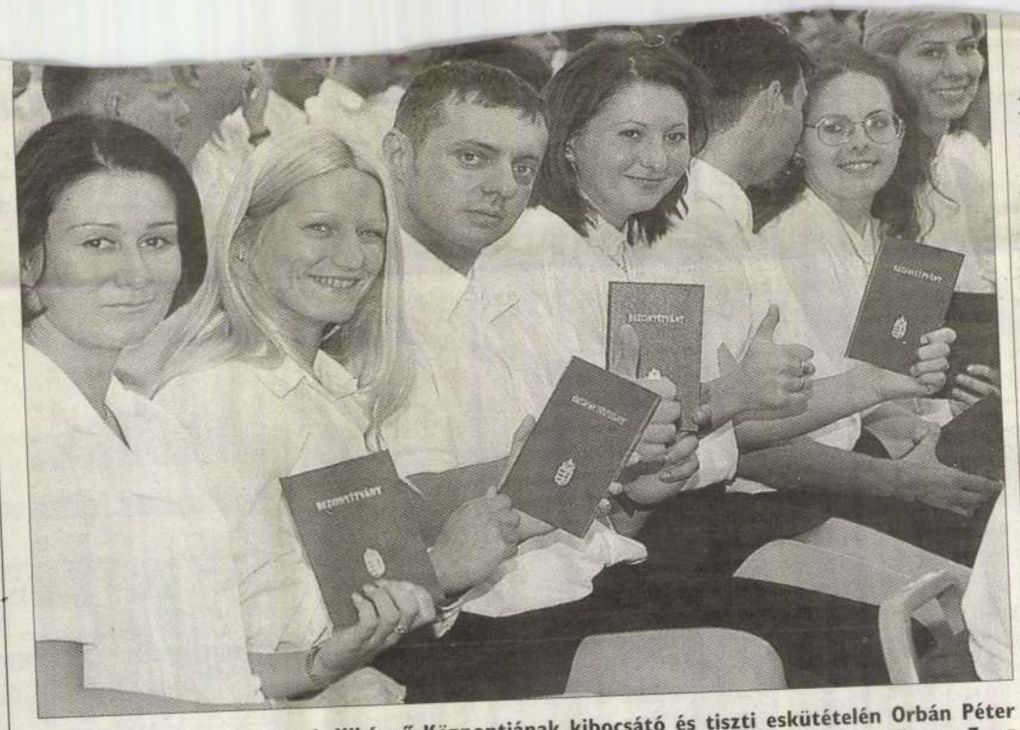

Az ORFK Rendészeti Szervek Kiképző Központjának kibocsátó és tiszti eskütételén Orbán Péter országos rendőrfőkapitány adta át a diplomákat

FOTÓ: BURGER ZSOLT

ek az irgalmasok

**ügyeleti munkanapja a Budai
mely mintegy ötven év után júli-
épületeinek egy részét az Ország-
rápiás Intézettől. Az átállás nem
közök megoszlásában a szakmai
gyi Minisztérium segítségét kel-
tették Bálint Gézát, az ORFI fő-
tő Poór Gyula egyetemi tanár.**

minisztérium nem akar elhamarkodott döntést hozni. Ultrahangkészülékek és más berendezések sorsáról az államtitkár átmenetileg úgy rendelkezett, hogy mindaz, amiről nem tudtak egymás között megegyezni, ott marad, ahol jelenleg is van, és ezeket közösen kell használnia az irgalmasrendi kórháznak és az ORFI-nak. Ugyanezt erősítette meg Naszlady professzor is, hozzátéve, az új főigazgatóval sokkal harmonikusabb az együttműködésük. Július elsejétől a miniszter visszavonta *Bálint Gézának*, az ORFI főigazgatójának vezetői megbízatását, és helyére *Poór Gyula* professzort nevezte ki. Oberfrank Ferenc azzal indokolta a lépést, hogy Bálint Géza idén betölti 65. életévét, és a szaktárca szerette volna, ha az ORFI vezetője az új helyzetben távlati döntéseket hozhatna. Bálint Gézát hétfőn munkássága elismeréseként *Gógl Árpád* egészségügyi miniszter Batthyány-Stratt-mann László-díjban részesítette.

Az átállás során három betegellátó osztályt kellett átköltöztetni, a többi páciens Naszlady professzor szerint nem vett észre semmit a változásokból. A rendi kórház öt tonna ágyneműt és munkaruhát kapott gyorssegélyként. Megtörtént a rendház, a gyógytornász tanszék és a szakmai és gazdasági vezetők irodáinak kialakítása. A betegellátó osztályokon az elköltöztetett ágyakat modern elektromos emelővel rendelkező fekhelyekkel helyettesítették a Máltai Szeretetszolgálat segítségével. Kevesebb mint nyolcszáz dolgozó ment át az ORFI-tól a rendi kórházhoz, ez elmarad az optimálistól. Munkatársaik 30-40 százalékos bruttó béremelésben részesültek – mondotta a főigazgató.

Az egészségügyi miniszter július elsejétől *Berkes Istvánt* nevezte ki a Sportkórház igazgatójának. A neves sportsebész az év végétől megbízottként látta el ezt a feladatot.

Diákszövetkezeti ellenőrzés

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Lapunk információit kommentálva *Bonifert György*, az OMMF Fővárosi Felügyelőségének igazgatóhelyettese elmondta: az elmúlt években a nyári diákmunkaszezonban több céget és diákmunka-szövetkezetet ellenőriztek, s számos helyen visszásságot észleltek.

Az igazgatóhelyettes szerint a diákszövetkezetektől függetlenül a „nyári diákmunkasze-zonban" a cégek gyakran nem tartják be a fiatalok foglalkoztatására vonatkozó előírásokat. Ilyen például az, hogy diákot csak 16 éves kora után lehet alkalmazni, 15 éves korától szünidőre pedig akkor, ha a törvényes képviselője beleegyezését adja. 18 éven aluli diákkal nem lehet éjszakai munkát végeztetni, s túlóráznia sem szabad. Szabálytalanságok a nyáron leggyakrabban a kereskedelemben, a vendéglátásban fordulnak elő.

A Mind-Diák szövetkezet képviselője lapunknak elmondta: az OMMF által megállapított apró hiányosságokat már pótolták, egyébként nem voltak szándékosak, s nem veszélyeztették a diákok biztonságos és tisztességes munkavégzését.

A diákszövetkezeten keresztüli munkavégzést a szövetkezet képviselője azért tartja biztonságosabbnak, mintha a fiatalok találomra maguk jelentkeznének munkára valahol, mert különböző garanciát nyújtanak nekik. Ha például a munkaadó cég megszűnik vagy valamilyen indok miatt nem fizeti ki az elvégzett munka után járó bért, a szövetkezet saját költségéből rendezi azt. A munkaadó sem kerül kellemetlen helyzetbe, ha a diák egyszer csak azt mondja: ő nem dolgozik tovább, ekkor ugyanis azonnal új munkaerőt közvetítenek.

Marosi Zoltán, a Melo-Diák igazgatósági tagja szerint az OMMF által feltárt szabálytalanságok csak adminisztratív jellegűek, s a diákokat nem érintik hátrányosan. Elmondása szerint az, hogy a jelentkező diákok és a szövetkezettel kapcsolatban álló munkáltatók száma évről évre nő, bizonyítja, hogy a szövetkezetek a feladatukat többnyire jól végzik.

július 27-én

A Magyar Rádió Közalapítvány kuratóriumi elnöksége tegnapi ülésén úgy döntött, hogy nem hosszabbítja meg a jelenlegi rádióelnök mandátumát, hanem pályázatot ír ki. A Duna TV-t felügyelő Hungária Közalapítvány kuratóriumi elnöksége mai ülésén dönt a tévéelnöki pályázat kiírásának időpontjáról.

■ G. T.

– A Magyar Rádió Közalapítvány kuratóriumi elnöksége tegnap elfogadta a pályázati felhívás szövegét, s azt ma napilapokban teszi közzé – közölte *Szadai Károly* kuratóriumi elnök. A pályázatok benyújtásának határideje: július 18., a pályázókat az elnökség személyesen is meghallgatja július 20–24. között. A tervek szerint a július 27-i kuratóriumi ülésen rádióelnököt választ a testület, bár már három nappal korábban, július 24-én levélben értesítik az érintetteket az eredményről.

– Az lett volna a nehezebben védhető döntés, ha meghosszabbítjuk a jelenlegi elnök mandátumát – kommentálta az elnökség határozatát Szadai Károly. Mint mondta, nem érezte magát hivatottnak a grémium, hogy *Hajdu István* négyéves tevékenységét értékelje. A pályázat során viszont neki is – csakúgy mint bárki másnak – lehetősége lesz arra, hogy megfogalmazhassa elképzeléseit – fűzte hozzá. A kuratóriumi elnökség felkérte Hajdu Istvánt, hogy ne hozzon a Magyar Rádió gazdasági helyzetét hosszú távon befolyásoló döntéseket. A kurátorok azt tartanák helyesnek, ha az elnök csak egy belátható rövid időre, s nem több évre hosszabbítaná meg az e hónapban lejáró rádióvezetői szerződéseket.

– Szerencsétlen volna, ha az újonnan megválasztott elnöknek a frissen kötött megállapodások felülvizsgálatával kellene kezdenie tevékenységét – fogalmazott Szadai.

Szadai a pályázati felhívással kapcsolatban kiemelte: különösen fontosnak tartják, hogy a jövendő elnök milyen garanciákkal kívánja érvényesíteni a hír- és információs műsorok objektivitását, valamint miként kívánja biztosítani az egyes adók, szerkesztőségek és műsorkészítők függetlenségét.

Ellenőrzik a diákmunkát közvetítőket

Az elmúlt években folyamatosan talált hiányosságokat és visszásságokat az Országos Munkaügyi és Munkabiztonsági Főfelügyelőség (OMMF) a diákszövetkezeteknél és a tanulókat nyári munkán foglalkoztató cégeknél, ezért júliusban és augusztusban átfogó ellenőrzést tartanak ezen a területen.

■ Z. N.

A korábbi évek vizsgálatai által feltárt szabálytalanságok miatt az egyik legismertebb – évente több ezer diákot foglalkoztató – diákszövetkezetet, a Mind-Diákot pénzbírsággal is sújtotta az OMMF. A lapunk birtokába került dokumentum szerint a bírság megfizetésére többek között azért kötelezték a szövetkezetet, mert nem adott olyan bizonylatot, amelyből a diák megállapíthatta volna a bérszámfejtés helyességét, a levonások jogcímét, a különböző pótlékok meglétét, azaz arról sem tudott, hogy a munkaadó mennyi pénzt juttatott a szövetkezetnek.

A diákszövetkezeteknél a munkáltatóval általában a szervezet, s nem a diák tartja a kapcsolatot, a munkáért járó bért is a szövetkezetnek utalják, amelyből ott levonják a különböző járulékokat, s működési költség címen még valamennyit.

A Mind-Diák a vizsgált időszakban az éjszakai pótlékok kifizetésénél is szabálytalanságot követett el, s nem rögzítette a diákkal kötött szerződésben az elvégzendő munkakört.

Hasonló szabálytalanságokat észleltek az ország legnagyobb – több mint ötven irodával rendelkező, évente 35-37 ezer diákot foglalkoztató – diákszövetkezeténél, a Meló-diáknál is. A cégnél szintén a bérelszámolás feltüntetése hiányzott, s a különböző pótlékok elszámolásánál állapítottak meg szabálytalanságot.

DIÁKSZÖVETKEZETI...
FOLYTATÁS A 2. OLDALON

Vadász György nem ír alá, de kész az együttműködésre

Új Nemzeti, új felvonás

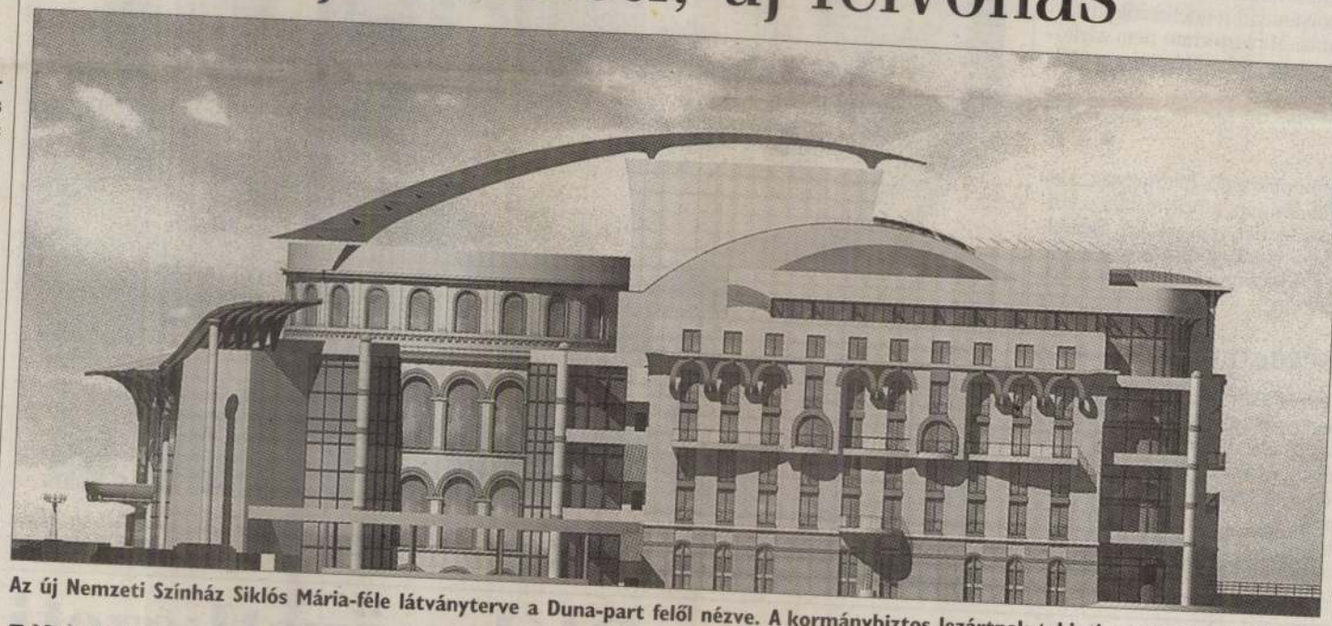

Az új Nemzeti Színház Siklós Mária-féle látványterve a Duna-part felől nézve. A kormánybiztos lezártnak tekinti a nyilatkozatháborút

■ METZ K.–HANTHY K.

Mindennap újabb és újabb fordulatra ébredhetünk a Nemzeti Színház fölépítése körüli bonyodalmakban. Szombati számunkban arról számoltunk be, hogy *Schwajda György* kormánybiztos levelet intézett a Nemzeti építésére kiírt tervpályázat nyertesséhez, *Vadász Györgyhöz* azzal a kívánsággal, hogy július elsején éjfélig adjon rá választ. Az Új Nemzeti Kht. vezetője arra kérte a Kossuth-díjas építészt, hogy a határidő sürgetése miatt egyelőre írja alá *Siklós Mária* kész terveit az építési engedély megszerzéséhez, hogy idejében megkezdhessék az alapozást. Ezenközben Vadász György elkészíthetne egy újabb makettet, amelynek megvalósítása nem haladná meg a tervezett költségeket, s ha megfelelő lesz, azt építik föl. Az építész nemmel válaszolt az aláírási kérelemre, viszont további együttműködést ajánlott Siklós Máriával. Az előzményekhez hozzátartozik, hogy a pályázati kiírás szerint a terveknek a Siklós Mária készítette programtervhez alkalmazkodva (színháztechnológia, belső funkcionális rend, közönségforgalmi terek) kell megszületniük.

A Magyar Építészeti Kamara kivár és továbbra is a megegyezést keresi, közölte *Balogh Balázs*, a MÉK elnöke az MTI-vel hétfő délután. Szerinte a pályázat törvényes és szabályos volt.

Lapzártánkkor érkezett a hír, hogy Schwajda György lezártnak tekinti a nyilatkozatháborút.

ÚJ NEMZETI...
FOLYTATÁS A 16. OLDALON

Részletesebb lesz a Széchenyi-terv

Maradnak az adókedvezmények

■ BARÁT

Az elkövetkező két-három évben jelentősen csökken az általános adóteher, ugyanakkor megmaradnak a befektetők kedvezményei Magyarország európai uniós csatlakozásáig – közölte *Pongorné Csákvári Marianna*, a Gazdasági Minisztérium helyettes államtitkára a Befektetési Tanács tegnapi ülését követő, Budapesten tartott sajtótájékoztatón.

Járai Zsigmond pénzügyminiszternek az ülésen elhangzott tájékoztatójára hivatkozva Pongorné Csákvári Marianna elmondta: jövőre nem tervez a kormány jelentős változtatást az adórendszerben. A Pénzügyminisztérium javaslata szerint a kutatás-fejlesztés támogatására új közterhet vezetnének be. A tervek szerint a vállalatok bizonyos költségelemek 0,5 százalékát fizetnék be, s ezt fordítanák a kutatás-fejlesztés támogatására. A kormány összességében jövőre nem számol adóteher-növekedéssel.

Matolcsy György gazdasági miniszter a Befektetői Tanács munkacsoportjainak tevékenységéről szóló beszámolójában elmondta: a beszállítói programhoz kapcsolódóan javaslat született arról, hogy beszállítói ügynökségek jöjjenek létre, amelyek a multinacionális cégek és a hozzájuk beszállítani képes kis- és középvállalkozások közötti kapcsolat megteremtését segítenék elő.

Egy másik, most beterjesztett javaslat szerint a kormány és a multinacionális cégek beszállítói tőkealapot hoznának létre. Az alap 2-3 milliárdos alaptőkével rendelkezne, amelynek egy részét a kormány, másik részét pedig a beszállítóikat támogatni kívánó multinacionális cégek teremtenék elő. A kormány szerepvállalásának mértékéről még nem született döntés. A helyettes államtitkár tájékoztatása szerint Matolcsy György beszámolt arról is, hogy a Befektetői Tanács előző ülésén kért, a Széchenyi-tervvel kapcsolatos javaslatokat megkapta a minisztérium. A jelenlegi változattal kapcsolatban rengeteg észrevétel, javaslat érkezett, különböző témakörökben, ezeknek jelentős részét beépítik a Széchenyi-tervbe.

Pongorné Csákvári Marianna elmondta: az új változat várhatóan szeptember elejére készül el, s bár részletesebb lesz az előző tervezetnél, a Széchenyi-terv jellege nem változik. A Befektetői Tanács következő ülése várhatóan szeptember végén, október elején lesz.

Nemzeti Színház

VADÁSZ GYÖRGY

KÉSŐ BÁNAT

MAGYAR NARANCS 2000 júl 6.

Lapzártánk egybeesik azzal a határnappal, amit Schwajda György kormánybiztos adott magának és az eddigi utolsó pályázat nyertesének, Vadász Györgynek arra, hogy megállapodjanak valamiről, amiből talán kinőhet a Nemzeti Színház nevű, elátkozott épület. E több mint százötven éves történet legfrissebb epizódja idején egy dolog biztos: megette a fene az egészet.

Akkor kellett volna ezt megírni, amikor eredményt hirdettek. Nem tettem, mert rossz előérzetem ellenére sem szerettem volna ünneprontónak látszani (még ha igazi ünnepről szó sem volt), és mert naivan azt képzeltem: saját pályázatának nyertesét Schwajda tényleg be akarja futtatni. Hát nem.

Sejteni lehetett a körítésből. A sajtótájékoztató a dilettantizmus csúcsteljesítményének tűnt. Utólag azt gondolom, tudatosan: a lehető legkisebb felhajtással a lehető legkevesebb információt akarták közzétenni, hogy aztán adott esetben – ez van most, a kormánybiztos által megjelölt határnapon – minél kevesebb embernek legyen fogalma arról, honnan hátrálnak vissza, mit vetnek el.

1997. május 30-án a Kempinski Szálloda nagytermében hirdettek eredményt, akkora médiaeseményt varázsolva belőle, amekkora csak tellett. Ott volt két miniszter, egy főpolgármester, egy másik kormánybiztos és mindenekelőtt a nyertes és tervének makettje, ami körül közelharcot vívtak a fotósok. A rengeteg újságíró képes és szöveges információkkal teli mappát kapott kézhez. Látszott, hogy a politikusok komolyan gondolták, hogy ők most valóban felépítik a Nemzetit, teljes mellszélességgel kiálltak Bán Ferenc és az ő agyba-főbe dicsért terve mellett, percek alatt sztárt csináltak az építészből, akinek a fényében maguk is fürödhettek egyet.

2000. május 26-án a Színháztörténeti Intézet csupasz könyvtártermében hirdettek eredményt, zéró médiaeseménnyé degradálva azt. Jó adag jóindulattal ezt úgy is lehetne interpretálni, hogy nem adnak a csillogásra, takarékosak, csakis a lényeg számít, az, hogy dolgoznak, nem érnek rá látványosan szót csépelni. Politikus nem jelent meg. Nem mintha annyira hiányzott volna bármelyik is, de mind a jelenlét, mind a távollét beszédes. Miközben nap mint nap valamelyikük átad egy millenniumi zászlót valahol az országban, és halálosan megsértődnek, ha nincs róla hír, az, hogy egyikük sem dugta oda a képét a számukra állítólag oly fontos Nemzeti Színház tervpá-

BRAVE OLD WORLD

HETI HÁRMAS

Tradicionális zenéhez méltóbb romokat nem nagyon találni Európa-szerte, így önmagát kellett a diósgyőri várnak überelnie: a várszínpad mellett immár az árokszínpad is teljes mellbedobással vár a

Kaláka Folkfesztivál

heves ostromlóira. Sörnek és bornak, templomi és utcazenének, táncháznak és versenyprogramnak igazán nagy ívű seregszemléje a július 6-ával induló öt nap, melynek programjából pénteken a belorusz **Troitsa**, a provanszál **Miqueu Montanaro** és a **Rece-Fice**, szombaton a repetázó Troitsa, továbbá **Kiss Erzsi Zenéje**, a roma (Kalyi Jag-növendék) **Ternipe**, archaikus bluesával a **Dr Valter and The Lawbrakers**, a **Kaláka** és a **Brave Old World**, vasárnap pedig a **Szászcsávási együttes**, a gyimesi **Zerkula János**, az **Odessa Klezmer Band** és a német lightpunk **Bates** emelhető ki.

A Brave Old World július 9-én, vasárnap a fertőrákosi kőfejtő színháztermében is tiszteletét teszi. A

Világzenei Vándorfesztivál

öt éve még úgy nézett ki, hogy együtt turnézik három-négy zenekar, de a korábbi állomásokból már csak Fertőrákos állja a cechet és a sarat, így hát a Brave Old World egyedül járja a mi szomorkás, macskakövés utunk. Hanem akik eddig elmulasztották, most már tényleg összekaphatnák magukat; mondom, a világ egyik legrango-

Tovább tart a vita a Nemzeti tervezéséről

Nem írta alá tegnap az új Nemzeti Színház tervezésére vonatkozó, a kormánybiztos által előkészített szerződést Vadász György építész, csupán tárgyalt Schwajda Györggyel. Utána mindketten bizakodóan nyilatkoztak arról, hogy a hét végéig még létrejöhet a megállapodás. Ha mégsem, akkor Schwajda György Siklós Mária terveit kívánja megvalósítani.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Jónak ígérkező beszélgetést folytattam *Schwajda Györggyel,* amely után esetleg sikerül szerződést kötni a hét végéig – közölte munkatársunkkal *Vadász György* Kossuth-díjas építész, a Nemzeti Színház legutóbbi tervpályázatának nyertese, aki a hajnali órákban érkezett haza a hannoveri világkiállításról, ahol az ő tervei alapján épült föl hazánk pavilonja. Hozzátette: olyan szerződésre gondol, amely egyaránt kielégítő a kormánybiztos által a színháztechnológiai és a belsőépítészeti tervek elkészítésére fölkért *Siklós Mária,* valamint Schwajda György és az ő számára is. A pályázati kiírásban a közös munka szerepelt ugyanis. A kormánybiztos ugyancsak annak a reményének adott hangot a találkozó után, hogy a Vadász

Vadász György FOTÓK: MTI – SÁNDOR KATALIN

Schwajda György

György és Siklós Mária közös tervét nyújthatják be engedélyeztetésre.

Mint megtudtuk, azért nem állapodtak meg tegnap, mert a szerződéstervezet néhány pontjában vita van Vadász és Schwajda között, a továbbiakban ezekről egyeztetnek. Arról azonban, hogy melyek ezek a pontok, egyikük sem kívánt nyilatkozni. (Korábbi információnk szerint – amit hétfői számunkban Vadász György is megerősített – inkább tanácsadói, mintsem tervezői feladatot szánnak a pályázat nyertesének.)

Nincs... folytatás az 5. oldalon

végéig elkezdődhetnek a kivitelezési munkálatok. Ehhez azonban legkésőbb június 30-ig létre kell jönnie annak a tervezési szerződésnek, amelynek alapján leadják az engedélyeztetési tervet a ferencvárosi önkormányzatnál.

Schwajda György tegnap ismét hangoztatta egy hétfői tévéműsorban már ki-

A kamara képviselői szerint ma még nem mondható meg, Vadász tervének megvalósítása a tervezettnél több pénzt igényel-e. *Orbán Viktor* miniszterelnök a kormányülés után leszögezte: egy dologhoz ragaszkodik, hogy ne lépjék túl a megszabott költséghatárt.

V. Gy.

Az SZDSZ felszólítja a kormányt, hogy vonja vissza az új Nemzeti Színház építéséért felelős kormánybiztos, Schwajda György megbízását – tartalmazza *Rajk László*nak, a Szabad Demokraták Szövetsége budapesti választmányi elnökének az MTI-hez kedden eljuttatott közleménye. A politikus szerint Schwajda a Nemzeti Színház építését úgy kezeli, mintha valami olcsó, vásári komédiát rendezne. Rajk László széles konszenzuson nyugvó döntést sürget a Nemzeti Színházról, mert Schwajda György – mint írja – nem ilyen megoldást keres.

egyik szerkesztője ellen rágalmazás és becsületsértés miatt tett feljelentést a polgármester. Az ügy a professzionális ligából kiesett, máig bizonytalan sorsú DFC utolsó mérkőzésén kezdődött: a szurkolók egy csoportja a tulajdonos önkormányzat vezetőit becsmérelte. A DFC ügyének apropóján elhúzódó konfliktus alakult ki az önkormányzat egyes tagjai között. *(Miskolci tudósítónktól)*

Segítő toborzóközpontok

A Magyar Honvédség létszámát 2003-ig a jelenlegi 50 ezerről 35 ezerre csökkentik – jelentette be tegnapi, szombathelyi sajtótájékoztatóján *Nagy Béla* vezérőrnagy, a szárazföldi vezérkari főnök he-

Mexik

A kormánypárt fenyege

A világ legrégebben kormányzó pártját a vasárnapi választásokon utolérheti a demokratikus végzet. Mexikóban a nevében is paradox Intézményesített Forradalmi Párt (PRI) 71 évi regnálás után ellenzékbe szorulhat. A rendszerváltozás egy cowboycsizmás farmer képében közelít: Vicente Fox az ország egyik legsikeresebb vállalkozója. Ellenfele, az állampárt megreformálásán ügyködő Francisco Labastida, a rezsim régi motorosa.

A volt Coca-Cola főmenedzser Fox a nemzetközi és a mexikói sajtó favoritja. Karrierje legtöbb honfitársában azt az illúziót kelti, hogy Mexikóban minden lehetséges: pályafutását – állítólag – az utcán kezdte, 22 évesen a Coca-Cola utazó ügynöke volt, s innen tornászta fel magát a ranglétrán, egészen a vezérigazgatói székig. Persze az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy Fox az ország egyik legjobb magánegyetemén, majd az amerikai Harvardon szerzett diplomát, tehát véletlenül sem keverendő össze azokkal a nincstelenekkel, akik életük végéig ügynökölhetnek bármely cégnél, vezérigazgató ritkán válik belőlük. Fox azonban kétségkívül sikerember: vezetése alatt a Coca-Cola visszaszorította a nagy rivális Pepsit, Fox pedig a sikerek csúcsán otthagyta a céget és hazatért a családi birtokra (mert azért ilyen is volt), ahol krumplit, brokkolit és karfiolt termeszt. Kampányában szereti is hangsúlyozni, hogy ilyenformán mind a multinacionális, mind a kis, családi vállalatok működését megismerte. Ezekhez képest az ország dolgai már nem is lehetnek olyan bonyolultak.

Az 58 éves Fox a szívügyekre specializálódott lapok szerint Mexikó legjobb partija: két méter magas, jóképű, ráadásul évek óta külön él a feleségétől. Egy erősen katolikus országban ez akár hátrány is lehetne, de Foxnak szerencséje van: ellenfele, Labastida nemcsak, hogy elvált, ezt még azzal is súlyosbította, hogy újra nősült. A Fox házaspár annak idején saját gyermek híján négy csemetét fogadott örökbe, ma is ők a családja. Legidősebb

enyhítésére pénzt. A megye közel egymilliárd forint központi segítségre számít. A legsúlyosabb gondokat a megye déli részén lévő településeken okozta a belvíz. Az itt épült alap nélküli vályogházak a tartós vizesedés hatására súlyosan károsodtak, sok közülük összedőlt, illetve jó néhányat életveszélyessé nyilvánítottak.

Sok településen, aki csak tehette, már megkezdte az életveszély elhárítását – önerőből. *Tóth József,* Tiszanána polgármestere kérdésünkre elmondta: nyolc életveszélyessé vált ház „kiváltására" a megyei önkormányzat vis maior keretéből kaptak pénzt, mert a családokat nem tudták volna hol elhelyezni. Kétszáznegyven lakás szorul felújításra, a település 78 millió forintot kért magánlakások helyreállítására.

– A Felső-Tisza-vidéki önkormányzatok még nem tudják, hogy az árvíz- és

A kormány kedden újabb 7,5 milliárd forintot szavazott meg gátak építésére és az árvíz okozta károk helyreállítására. *Nógrádi László* közlekedési miniszter a kormányszóvivői tájékoztatón elmondta, ebből építik, erősítik meg a gátat a Bodrog és a Tisza jobb partján, helyreállítják a belvízcsatornákban bekövetkezett sérüléseket és az árvíz elleni védekezés során megrongálódott utakat. A 7,5 milliárdból 5,7-et tárcaközi átcsoportosítással, 1,8-at pedig a központi költségvetés általános tartalékából teremtenek elő. Arra a kérdésünkre, hogy melyik tárcáktól vonják el az 5,7 milliárdot, Nógrádi azt mondta: erre a pénzügyminiszter tudna válaszolni.

14 millió forintos kár keletkezett.

Tavasz elején Békésben 60 ezer hektár föld állt víz alatt, ám több helyütt gyorsan levonult a belvíz, így tényleges kár 20-30 ezer hektáron keletkezett a növényi kultúrában – mondta tudósítónknak *Győrfi Károly,* a Mezőgazdasági Termelők és Szövetkezők Országos Szövetségének Békés megyei titkára. Értesülése szerint a kárenyhítés mértéke hektáronként 10-12 ezer forint lehet, ami – növényfajtától függően – 15-25 százalékos térítésnek felel meg.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei földművelésügyi hivatal tanácsosa, *Gulyás István* elmondta: az illetékes tárcához időben eljuttatták a kárigényeket, de hivatalos értesítés még nem érkezett hozzájuk arról, hogy a megyei agrárszféra hány százalékos kárenyhítő támogatásra számíthat.

Osztol új elnök a Duna TV élén

A Duna TV csonka kuratóriumi elnöksége tegnap úgy döntött, hogy július 10-én hirdet pályázatot a műholdas televízió elnöki tisztségére, amely *Sára Sándor* négyéves megbízatásának lejártával üresedett meg. A rádióval ellentétben a Duna TV testülete nem tartja rendkívül sürgetőnek a poszt betöltését, ezért 30-30 napos beadási és elbírálási határidők mellett várhatóan csak szeptember 20. körül hoz döntést az új elnök személyéről. Addig átmenetileg, korlátozott jogkörrel *Lugossy László* alelnök vezeti az intézményt. Az elnöki tisztség lehetséges várományosáról már korábban megkezdődtek a találgatások, eddig leginkább *Bolyáki Attila,* a Duna TV korábbi kisgazdajelölt kurátora, az MTV jelenlegi főszerkesztője került szóba.

A csak kormánypárti tagokból álló kuratóriumi elnökség az új elnöktől azt várja, hogy új szemléletet érvényesítsen a közszolgálati televízió gazdálkodásában: növelje a műholdas adás jelenleg elenyésző nézettségét és ezzel a reklámbevételeit is. Ugyanakkor a legfontosabb célként változatlanul a nemzeti kulturális értékek megőrzését jelölik meg, s a pályázóknak hangsúlyozottan ki kell fejteniük elképzeléseiket arról is, miként kívánják bemutatni a határon túli magyarok életével kapcsolatos kérdéseket.

Sz. L.

Sándor és Thürmer az összefogásról

A baloldali értékeket vallók összefogását, soraik szorosabbra zárását sürgették a dorogi baloldali klub tegnapi fórumán. A meghívott vendégek – *Sándor László,* az MSZOSZ elnöke és *Thürmer Gyula,* a Munkáspárt vezetője, akik ezúttal először léptek fel együtt – több kérdésről eltérően vélekedtek, abban azonban egyetértettek, hogy ma az ország gazdasági teljesítményeiből a munkavállalók és a nyugdíjasok nem részesülnek megfelelő arányban.

– Két év elteltével világossá vált, hogy a Polgárok Magyarországa címen meghirdetett kormányprogram nem minden állampolgár programja – fogalmazott az MSZOSZ elnöke. Megállapította, hogy mára jelentősen leértékelődött a munka megbecsültsége, a munkajövedelem. Kijelentette, amelyik szakszervezeti vezető ma azt állítja, hogy azonos távolságot kell tartani a pártoktól, az nem élt itt az elmúlt tíz évben, nem rendelkezik a háromféle kormányzás tapasztalataival. Elmondta: a mindenkori hatalmon lévő politikai erők között keresnek szövetségeseket, de számítanak minden baloldali gondolkodású szervezet támogatására is.

Thürmer Gyula úgy vélte, a szakszervezeteknek és a baloldali pártoknak össze kell fogniuk, valóságos választási lehetőséget felvázolva a kampány idejére, mert külön-külön a kormányt nem tudják leváltani. „Ha ezek az erők egymásra találnak, Orbán Viktor napjai meg lesznek számlálva" – fogalmazott.

K. J. E.

Siklós Nemzeti-tervére kér engedélyt Schwajda

Folytatás az 1. oldalról

A kormánybiztos viszont tegnap eredménytelennek és befejezettnek nyilvánította a tárgyalásokat. Schwajda ezek után „semmilyen törvényes akadályát nem látja annak, hogy kedden benyújtsa az építéshez szükséges engedélyezési tervet a IX. kerületi önkormányzathoz" – írja közleményében. Az Új Nemzeti Kht.-tól kapott tájékoztatás szerint Siklós Mária eredeti tervét át is küldték a polgármesteri hivatalba. Az átvételt *Gegesy Ferenc* polgármester megerősítette, de egyelőre nem tudott bővebbet mondani az ügyről. Az illetékes műszaki iroda vezetőjével és a jegyzővel távollétük miatt nem tudtunk beszélni.

Vadász Bence azt is elmondta lapunknak, hogy Schwajda lépéséről csak az *MTI* híre alapján értesültek. Nem kizárt, de nem is valószínű, hogy a továbbiakban jogi lépéseket tesznek, számítanak viszont az építészkamara közbelépésére.

Balogh Balázs építészkamarai elnök lapunknak nyilatkozva kijelentette: szakmaetikai vizsgálat indítását kezdeményezi a kamarai elnökségi tagoknál Siklós Mária ügyében. Az eljárásban véleménye szerint meg kell vizsgálni, hogy a kialakult helyzetben Siklós Mária a jogi és a szakmaetikai szabályok alapján elvállalhatta-e az engedélyeztetési terv elkészítését, miközben még folyt a pályázat, illetve már annak nyertesével tárgyaltak. Ha az eljárás eredménye elmarasztaló lesz – mondta a kamarai elnök –, a tervezőnőt akár ki is zárhatják a kamarából, de ez a bíróságon megtámadható. Schwajda tegnapi döntését az elnök úgy értékelte, hogy az „nagy pofon az építészszakmának és a kamarának".

– Nem tartom etikátlannak, hogy én fejeztem be a Nemzeti tervét – mondta lapunknak tegnap Siklós Mária. Az építész hajlandó volt és lett volna továbbra is együttműködni Vadász Györggyel, mint megjegyezte, belenyugodott abba, hogy az épület homlokzatát a pályatárs fogja megtervezni. De a Nemzeti épületéről más az elképzelése, mint a központi tervtanács által szorgalmazott pályázat nyertesé, ezért „ne várják tőlem, hogy harcolni fogok Vadász elképzeléseinek megvalósításáért". Úgy véli, a kormány biztos helyesen döntött, amikor elvetette Vadász területet és költséget növelő tervtanulmányát. Ugyanakkor elismerte, hogy a központi tervtanács – amelynek véleménye formailag a hatóságot nem köti – korábban kritikával illette az ő tervének építészeti felfogását, és pályázat kiírását szorgalmazta.

V. Gy.

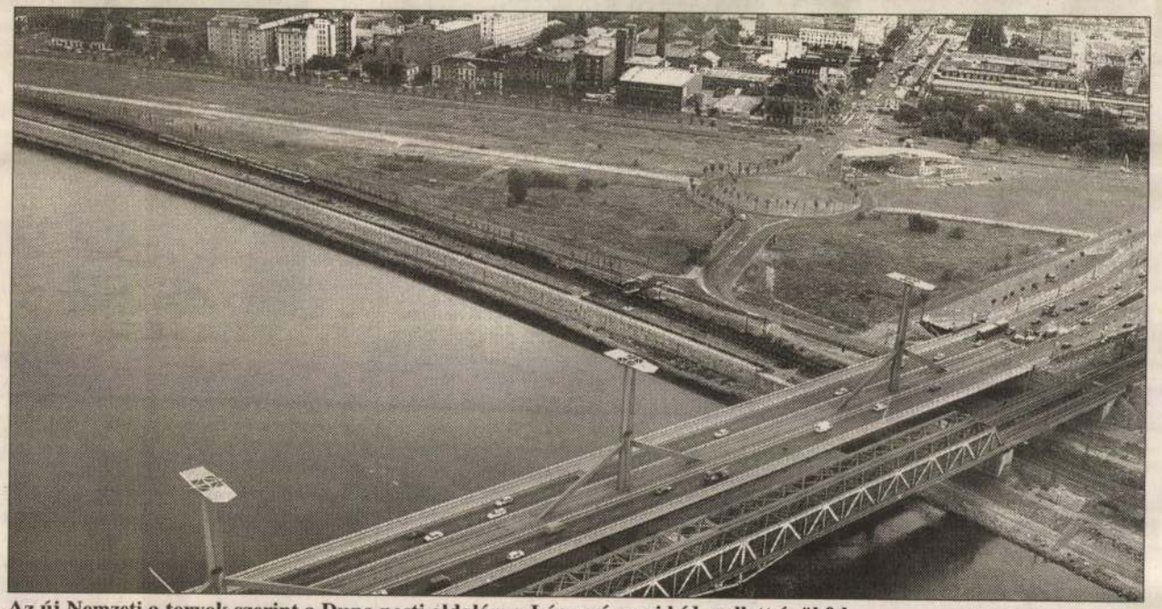

Az új Nemzeti a tervek szerint a Duna pesti oldalán, a Lágymányosi híd mellett épül fel FOTÓ: MTI – H. SZABÓ SÁNDOR

Lamberto Dini és Martonyi János FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

Magyarország a tagjelölt országok közül az elsők között lehet kész arra, hogy csatlakozzon az Európai Unióhoz – jelentette ki tegnap Budapesten *Lamberto Dini* olasz külügyminiszter, miután találkozott magyar kollégájával, *Martonyi Jánossal.* Dini hozzátette: Róma támogatja a mielőbbi magyar tagságot, a tizenötök pedig 2002 legvégétől készen állnak a tagjelöltek fogadására. Az olasz külügyminiszter elismeréssel szólt az elmúlt három évben, azaz legutóbbi budapesti látogatása óta bekövetkezett magyarországi fejlődésről, a gazdaság teljesítményéről.

Az EU soros, francia elnökségének programjával kapcsolatban az olasz diplomácia irányítója az intézményi reformok idei befejezésének szükségességére utalt. Martonyi János ugyanakkor azt hangsúlyozta: indokoltnak tartaná, hogy a decemberi, nizzai uniós csúcson a tagjelöltek „menetrendet" kapjanak. Ismét megerősítette, hogy Magyarország 2002 végére befejezi a felkészülését az uniós tagságra.

Elhangzott: a magyar–olasz kétoldalú kapcsolatok „kivételezett jellegűek". A felek ugyanakkor a gazdasági és politikai együttműködés erősítésére törekednek. (Itália Magyarország harmadik legfontosabb külkereskedelmi partnere. Az összes forgalom tavaly 3 milliárd 636 millió dollárt tett ki, 682 milliós magyar passzívummal.)

A külügyminiszterek bejelentették, hogy szeptemberben magyar–olasz–szlovén–horvát miniszterelnöki találkozót tartanak Budapesten, *Orbán Viktor* kormányfőt pedig még az idén, később egyeztetett időpontban Rómába várják.

Az olasz külügyminisztert egynapos munkalátogatásán fogadta Orbán Viktor kormányfő, *Göncz Árpád* államfő és *Szent-Iványi István,* külügyi bizottsági elnök is. A Miniszterelnöki Hivatal közlése szerint Orbán arról tájékoztatta tárgyalópartnerét: az integrációra történő felkészülés abszolút prioritást élvez Magyarországon, a kormányon, valamint a parlamenten belül is.

Sz. L. L.

Ukrajnában üdvözlik a státustörvényt

Kijev hivatalosan nem foglalkozott a magyarországi státustörvénnyel, értesüléseink szerint azonban az ukrán vezetés és az ukrajnai magyar szervezetek üdvözlik a készülő törvényt.

Kijevben üdvözlik és várakozással tekintenek a készülő magyarországi státustörvény elé – tudtuk meg az ukrán törvényhozás jogi intézetének tudományos főmunkatársától. *Tóth Mihály* elmondta: az ukrán szakértők szívesen megismerkednének a tervezettel, mivel az ukrán parlament hasonló, a külhoni ukránok státusát meghatározó törvény kidolgozásán munkálkodik.

Tóth Mihály, aki egyben az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöki tisztét is betölti, hasznosnak tartja a törvényt, bár a tervezettel kapcsolatban nincsenek konkrét ismeretei. Szerinte amellett, hogy az alanyra nézve milyen következményekkel jár a törvény, két lényeges kérdésre kell választ adni: 1. pontosan meg kell határozni, ki a magyar; 2. el kell dönteni, hogy ki vagy mi hivatott ezt megállapítani. Az UMDSZ-elnök nem tart attól, hogy a törvénynek káros következményei lehetnének.

Kovács Miklós, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) elnöke ugyancsak nagyon fontosnak tartja, hogy elfogadják a törvényt, s ezáltal létrejöjjön egy külön jogi kategória. Az ukrán parlamenti képviselő szerint lényeges, hogy a törvény olyan kedvezményeket biztosítson, amelyek pozitív hatást váltanak ki a határon túli magyarok életében. – A kedvezmények meghatározásakor figyelembe kell venni Magyarország teherbírását – szögezte le a KMKSZ elnöke. Hozzáfűzte: azt követően, hogy Magyarország gazdaságilag megerősödik, s megnövekszik nemzetközi súlya, a kedvezmények körének is bővülnie kell.

Kőszeghy Elemér

„Diplomatacsere" Norvégiával

Norvégia és Magyarország a jövőben rendszeresen egyeztet a kétoldalú kapcsolatokat befolyásoló kérdésekben – jelentette be *Martonyi János* külügyminiszter, miután fogadta norvég kollégáját. A tegnap aláírt jegyzőkönyv értelmében ősztől a két ország diplomatái három-három hónapot tölthetnek el a másik állam külügyminisztériumában. A szorosabb együttműködés először a biztonságpolitikai kérdéseket érinti majd.

Thorbjörn Jagland

A norvég diplomácia irányítója, *Thorbjörn Jagland* kijelentette: annak ellenére, hogy hazája nem EU-tag, sok tapasztalattal rendelkezik ezen a téren és támogatja Magyarország uniós tagságát. Mint ismert, a norvég lakosság két népszavazáson is nemet mondott az EU-tagságra. Lapunk kérdésére a norvég külügyminiszter elmondta, hogy kormánya Ausztriával kapcsolatban azonos álláspontot képviselt az EU-tagállamokkal és egyetértett a szankciókkal is. A közös európai védelmi politikáról Jagland – mintegy Magyarországhoz hasonlóan NATO, de nem EU-tag ország képviselője – úgy vélekedett, hogy abban minden európai országnak részt kell venni. Norvégia kész csapatokat biztosítani a közös európai válságkezeléshez.

M. J.

adjon az említett kérdésekre. De, mi lesz, ha derülátásukat nem igazolja majd az országgyűlési vita? Márpedig erre – éljünk a gyanúperrel – van esély, nem is kevés.

Kis Tibor

Az értelmiség megtörése

Schwajda György tehát beadta engedélyeztetésre Siklós Mária tervét. Nyilvánvalóan semmibe vette egy amúgy is kevéssé hitelesen, de mégis csak általuk kiírt és lebonyolított pályázat eredményét.

Az, ami a Nemzeti Színház építése körül az elmúlt két évben történt, a legvadabb elképzeléseket is fölülmúlta. Be kell valljam, magam például egyetlen lépést nem tudtam volna előre kiszámítani. Már azt sem tudtam volna elképzelni, hogy pályázat nélkül tervezési megbízást lehet adni, hogy egyáltalán meg lehet kísérelni pályázat nélkül egy ilyen nagyságú állami beruházást. De arra, hogy egy eredményesnek elismert (látszat)pályázatot is figyelmen kívül lehet hagyni, végképp nem gondoltam volna.

A jövőn tehát már egyáltalán nem töprengek. Nem tippelgetek arra, vajon mi lesz a következő lépés, vajon mit tesznek az építészek, s végül is mit tesz a kormány, illetve a miniszterelnök. Vállalja-e a nyilvánvaló botrányt, vagy mégis azt találja a kisebbik rossznak, ha levonja Schwajda elképesztő működésének konzekvenciáit, esetleg arra a következtetésre jut, hogy mégis nagyobb a propagandaértéke, ha a mindenféle áskálódó ellenségekre: „építészmaffiára", ellenzékre lehet kenni a Nemzeti építésének újabb meghiúsulását, mint ha botrányos körülmények között megépül egy a tervtanács által építészeti fölfogása okán elutasított, szerintem magyarul: botrányosan ásatag és hasznavehetetlen színházépület, amely egyedül Schwajda György magánízlését elégíti ki.

A csoportkohéziót az utóbbi változat elégítené ki jobban: „a kitartunk tűzön vízen át" magatartása: mi pedig megcsináljuk, amit a fejünkbe vettünk, nem engedünk semmiféle nyomásnak, se a törvényeknek, se az erkölcsnek, se a józan értelemnek. A szélesebb választói körre néző politikai józansághoz az előbbi változat állna közelebb. A kisebbik rossz választása, a hibák belátása, s persze a megfelelő bűnbak megkeresése. Erre Schwajda már bőven alkalmassá tette magát, mindent elkövetett, ami hibát egy ilyen ügyben csak el lehet képzelni.

De legfőképpen azon tűnődöm, mi az értelme az eddig történteknek. Miért tették, akik tették? A Schwajda nyilatkozataiban mutatkozó tünetek elég nyilvánvaló diagnózisra utalnak, s kevéssé hiszem, hogy ez ravasz mimikri volna. De miért engedték szabadjára?

A történetnek egyetlen politikai értelmét látom: ez pedig a megfélemlítés. Mindazoknak a megfélemlítése, akiket a Nemzeti Színház ügye egyáltalán érdekel, akiket közelebbről érint. Ez pedig elsősorban az értelmiség, s azon belül is főképp a fővárosi értelmiség. Az a réteg, amely történetesen mindig is a leghangosabban próbált kiállni bizonyos demokratikus normák mellett. Amely tűrhetetlennek tartja, érzi az állami önkényt, a kontrollálatlan hatalmat, pontosan azt, ami Schwajda minden megnyilvánulásából kitűnik: állami pénzből lényegében magánmegrendelőként viselkedik.

Ez az akció voltaképpen már sikerült is. A színházak és az építészek képviselői igazán nem viselkedtek valami harciasan. Kérdés, ez után az impertinencia után vajon összeszedik-e magukat. Bár egy ilyen pofont követően nyilván nehezebb gerincesnek lenni, mint előtte lett volna.

Be kell valljam, magam is kezdek megijedni. Mert ha mindaz, ami csak eddig történt, törvényesen lehetséges, akkor súlyos baj van a törvényekkel, s ez félelmetes. Ha törvénysértések történtek, és minden következmény nélkül megtörténhettek, akkor az talán még sokkal szörnyűbb. Mindenesetre Siklós Mária és Schwajda György színháza, ha megépül, már biztosan nem lehet a szó nemes értelmében Nemzeti. Az értelmiség megtörésének emlékműve inkább lehet.

Zappe László

urópa bedugul

ági ellenőrzésekre számíthatunk

ÉSEK 2000 NYARÁN

NÉPSZABADSÁG-grafika

Párizsban csak az augusztus nyújt némi könnyebbséget: a fővárosiak szabadságra mennek és ingyenes az utcai parkolás.

Július első hétvégéjétől Itáliában is megkezdődik a nagy nyári kirajzás, noha az olaszok továbbra is az augusztust tartják a szabadság hónapjának. A közlekedési előrejelző szolgálat – a francia gyakorlathoz hasonlóan – már jó előre pirossal jelzi a július-augusztusi hétvégéket, azaz akinek drága az ideje, ne merészkedjen szombat-vasárnap az utakra.

A Magyarországról Itáliába igyekvő utas – főleg ha Rómába tart – nehezen tudja elkerülni a Velence–Bologna–Firenze útszakaszt, holott ezen az autópályán borítékolható a tumultus. Különösen a Bologna–Firenze szakasz nehezen járható, bár nyári hétvégéken letiltják az autópályákról a kamionokat. Valamivel kényelmesebben autózhat, aki a némileg hosszabb Ravenna–Ancona–Pescara–Róma útvonalat választja.

A két tengerpart, az adriai és a ligúriai is viszonylag kényelmesen autózható, igaz a Ligúr-tenger partján nincs végig autópálya. Kényelmetlenebb körülményekre számítson viszont, aki Szicíliát akarja elérni autóval. Salernótól kezdve ugyanis nem épült autópálya, viszont a kamionforgalom semmivel sem kisebb, mint másutt. Ráadásul sok helyen építkezések fékezik a közlekedést. Északon viszont jobb a helyzet. A Verona–Brescia–Milánó–Torinó útvonal a kellemesebb autós élmények közé tartozik, ha leszámítjuk a borsos útdíjakat.

Számos magyar turista választja a horvátországi és szlovéniai tengerpartot üdülés céljából. Itt sem árt azonban figyelembe venni, hogy Zágrábból, illetve Ljubljanából a hétvégeken tömegesen ruccannak le az itt élők az Adriához. Bár az elmúlt években a horvát és a szlovén kormány is intenzív útfejlesztésbe fogott, a magyar határtól egyelőre távolról sem juthatunk le végig autópályán a tengerpartra.

A Szlovákiába vezető közúti határátkelők közül a révkomáromi, a Győr közelében lévő vámosszabadi és a rajkai a legzsúfoltabb, az utóbbi kettőnél főleg hétvégeken és ünnepnapokon a nagy kamionforgalom is nehezíti a közlekedést. Akik átutaznak Szlovákián azok jó, ha tudják, hogy a Kúty–Breclav szlovák–cseh, illetve a Trstená–Chyzné szlovák–lengyel határátkelőn kell általában a legtöbbet várakozni.

Dési András (Párizs), Seres Attila (Róma), Szalai Zoltán, Szászi Júlia (Bécs), Szilvássy József (Pozsony)

r születésű ENSZ-térképész

át az Amerikai Földrajzi Társaságnál kezdte

ténykedő UNIFIL és a szíriai Golánon ENSZ-megbízatást végző UNDOF területeit elválasztja. A kivonulással kapcsolatban egy komolyabb konfliktushelyzet volt. A libanoniak maguknak követelték az úgynevezett Sevatanyákat. Ez a település a térképészek szerint szír területen fekszik.

– Többhetes munka volt ez –

Koncepciós per iráni zsidók ellen

MTI-JELENTÉS

Iránban a sirázi bíróság súlyos börtönbüntetésre ítélt tíz helybeli zsidót a közül a 13 vádlott közül, akiket azzal gyanúsítottak, hogy Izrael javára kémkedtek. A vádirat szerint katonai információkat gyűjtöttek Siráz és Iszfahán körzetében, továbbá iráni légvédelmi és hadiipari létesítményekről. A vádlottak négytől tizenhárom évig terjedő börtönbüntetést kaptak, ketten közülük – *Hamid Dani Tefilin*, a per első számú vádlottja és *Aser Zadmer* – a legsúlyosabbat.

A 13 vádlott közül egyeseket pénzbírságra, másokat korbácsütésekre is ítéltek, hármat közülük felmentettek. A kémperben további négy muzulmán is a vádlottak között volt. Közülük kettőt felmentettek, kettőt börtönbüntetésre ítélték.

Az iráni zsidók pere még áprilisban kezdődött Sirázban, miután több mint egy évig tartották őket börtönben. A tárgyaláson az ügyvédek visszautasították a vádakat, de nyolc vádlott beismerő vallomást tett. Sajtóbeszámolók szerint [illegible] vallomásokat az iráni hatósá-

Napkab. 2000 julius 3. 1 old.

Nyilatkozatháború a Nemzetiről

Az új Nemzeti pályázatát elbírálók fejenként félmillió forintos tiszteletdíjért sem képviselték a kiíró érdekeit, mi több, becsapták őt – állítja Schwajda György kormánybiztos a szombati Magyar Hírlapban megjelent interjúban. Az építészkamarai elnök szerint viszont a kormánybiztos csak látszatpályázatot akart. Vadász György, a pályázat nyertese nyílt levelet tett közzé.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A lapinterjúban a kormánybiztos a pályázatot színjátéknak és csalásnak nevezi. Szerinte az építész szakértők, noha fejenként félmillió forintos tiszteletdíjat kaptak, elhallgatták, hogy valamennyi pályamű eltér a kiírástól. *Vadász Györgyé,* a pályázat nyerteséé például abban, hogy abban a megadottnál ezer négyzetméterrel nagyobb és így drágább épület szerepel. *Schwajda György,* aki megjegyzi, hogy minden lépését egyezteti a miniszterelnökkel, elmondja azt is, hogy hiába kérte a bírálóbizottságtól: ne hirdessen első díjast, mert nem talált a hét pályamű között olyat, amelyet feltétel nélkül el tudna fogadni.

A kormánybiztos szerint „a Nemzeti Színháznak egyetlen építészeti megjelenítése lehet: az eklektika", bár ez a feltétel a pályázati kiírásban nem szerepelt, ő csak szóban közölte az érintettekkel. A kormánybiztos azt tudná elképzelni, hogy a *Siklós Mária* által ebben a szellemben tervezett amfiteátrumrész változatlanul hagyásával Vadász György készítsen szeptemberig – ugyancsak az eklektika szellemében – egy újabb épülettervet, lényegében a homlokzat kialakításáról. Most azonban engedélyeztetésre Siklós Mária teljes épületre vonatkozó tervét kellene beadni, amelyet módosítanának, ha az újabb Vadász-terv megnyeri a kormánybiztos tetszését.

Nyilatkozatháború... folytatás az 5., elemzés a 12. oldalon

...ószezon, a kontinens bedugul

A LEGNEHEZEBB UTAK ÉS ÚTSZAKASZOK

NAGY-BRITANNIA

...hogy nem tartja-e aggasztonak azt a jelenséget, ha fiatal orvosok – a norvég állam felhívására – nagy számban keresnek munkát az északi országban, a tárca vezetője azt válaszolta:

– Ma sem mennek többen külföldre dolgozni, mint korábban, amikor például a Thaiföldön vagy Laoszban tevékenykedő orvosok jövedelmét a kiküldő szervezet lefölözte, most viszont saját zsebükre

Csata az RMDSZ kisparlamentjében

KOLOZSVÁRI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A szövetség két szárnyának összecsapásai közepette ülésezett Marosvásárhe-Norvégiában RMDSZ Szövetségi nek fogadják el.

A tárca jövőbeli feladatairól szólva elmondta: a költségvetési vitához készítik elő a Szent-Györgyi-programot. Ez a Széchenyi-programhoz kapcsolódó egészségügyi koncepció prioritást szán a mentőszolgálatok, illetve a sürgősségi rendszer fejlesztésének.

Nyilatkozatháború a Nemzetiről

Folytatás az 1. oldalról

Vadász György tegnap nyílt levélben fordult a kormánybiztoshoz. Levelében az építész kifejti, hogy Siklós Mária terve nem adható be változtatás nélkül engedélyeztetésre, és azt nem írhatja alá. Vadász kéthetes halasztást kér egy új saját terv elkészítésére. Érthetetlennek tartja, miért nyilatkozott Schwajda a díjátadáson úgy, hogy a zsűriben a Vadász-pályázatot támogatta, ha utóbb azt mondja, nem tetszik neki. Megerősíti, hogy hajlandó Siklós Máriával, a pályázat programtervezőjével együtt dolgozni, „de nem úgy, hogy a közös munka helyett feladatom csupán szépészeti tanácsadássá degradálódják, egy, számomra idegen arcot kelljen kozmetikáznom". Az építész végül ígéretet tesz, hogy terve igazodni fog a megengedett kivitelezési költségekhez.

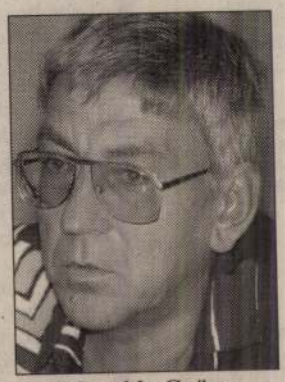

Schwajda György

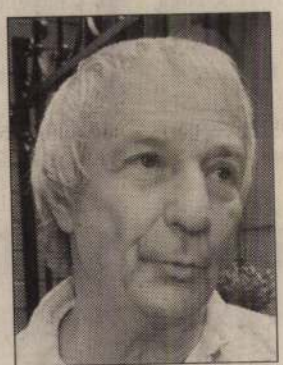

Vadász György

A Nemzeti-tervpályázat meghívottjait és zsűritagjait Schwajda György választotta ki a kamara területi és szakmai tagozatainak listájáról, és a bírálók tiszteletdíját is ő határozta meg – közölte tegnap lapunkkal *Balogh Balázs* építészkamarai elnök. Balogh, aki a pályázati bírálóbizottságnak a kormánybiztos mellett társelnöke volt, elmondta: benyomása szerint a kormánybiztos csak látszatpályázatot akart kiírni, valójában Siklós Mária tervének megvalósítását tűzte ki célul. A pályázaton egyébként két terv volt, amely minden részletében betartotta a kiírási feltételeket, ezek egyike Vadász nyertes műve. A pályázatban szereplő épületnek voltak kötött és szabadon tervezhető terei. Most az utóbbival kapcsolatban vádolják Vadász Györgyöt „túltervezéssel". Ettől azonban Balogh szerint még nem drágul a kivitelezés költsége. Az építészkamarai elnök úgy véli, Siklós Mária eklektikus tervének kivitelezése lenne drágább, ... adásul az ő épül... sabban ay... dás... ...ri... ...het, aho... ruházást ... szenzus a ... Siklós Má... tanács súly... lékeztetett B...

Vadász György

Demszky Gábor ellentmond Ivan Aboimovnak

Kétségbe vont bankgarancia

Nem emlékszik a tényekre Ivan Aboimov – nyilatkozta a metróügy apropóján Oroszország volt nagykövetéről Demszky Gábor a Magyar ATV Nap-kelte című műsorában tegnap. A főpolgármester egyúttal ismét megkérdőjelezte, hogy az orosz kormány tudott volna pénzügyi garanciát nyújtani a 4-es metró megépítéséhez. Tirts Tamás, a fővárosi Fidesz-frakció vezetője szerint Budapest vezetése részéről az „orosz megoldásra" sosem volt akarat.

■ Huth

– Számos alkalommal levélben fordultam az orosz kormány képviselőjéhez annak érdekében, hogy szerezzenek be bankgaranciát a 4-es metró megépítésének fedezetére. A nemzetközi garanciát azonban nem tudták felmutatni, ezért állt el a főváros az orosz megoldástól – állította *Demszky Gábor*, Budapest főpolgármestere lapunk munkatársának kérdésére a Nap-kelte Kereszttűz című műsorában. Demszky lényegében megerősítette azt a Magyar Nemzetnek három héttel ezelőtt tett állítását, amely *Aboimov* exnagykövet ugyancsak lapunk hasábjain kinyilvánított felháborodását váltotta ki. Emlékezetes, hogy a metróberuházást az orosz államadósság terhére orosz vállalatok szerették volna elvégezni. Ajánlatuk szerint a jelenlegi terv felébe – reálárfolyamon megközelítőleg százmilliárd forintba – került volna a földalatti teljes kivitelezése.

– Nem tagadom, hogy az oroszoknak van elegendő kapacitásuk az alagútfúrásra és a metrókocsik legyártására, ám mindig is vitattuk a pénzügyi fedezetüket – fogalmazott a főpolgármester. Ivan Aboimov – *Vitalij Jefimov*, a budapesti orosz kereskedelmi képviselet vezetőjének közvetítésével – ugyanakkor azt állította a Magyar Nemzetnek, hogy Demszky megrágalmazta és visszaélt a nevével. Kiemelte, hogy éppen ő volt a kezdeményezője az orosz beruházásnak. Jefimov hozzátette, hogy szerintük is reális igény a bankgarancia, ám ezt a főváros hivatalosan sosem kérte.

Jefimov szerint – bár mára jelentősen apadt a felhasználható adósságkeret – még mindig részt vállalhatnának orosz cégek a metróépítésben. A városháza felkérésére az adósságdollárokból ki tudnák fúrni az alagutat, és be tudnák rendezni az állomásokat. Demszky erről elmondta: ha az orosz kormánytól érkezne a felajánlás, és bankgaranciájuk is lenne, tárgyalnának róla. Egyelőre azonban az Európai Beruházási Bankkal kötött szerződés teljesítésével foglalkoznak.

Tirts Tamás, a fővárosi Fidesz-frakció vezetője szerint az MSZP–SZDSZ vezetésű főváros sosem akarta igazán az államadósság terhére megépíttetni a metrót. Azt is az ellenzék harcolta ki, hogy legalább tárgyaljanak a lehetőségről. – Demszkyék kizárólag nyugati beruházók iránt érdeklődtek.

A jövő titka, hogy milyen érdekük volt ebben – fogalmazott, hozzátéve, hogy ígéretes az oroszok újabb ajánlata, amiről mindenképpen tárgyalni kellene.

Megszűnő kórházi osztályok?

A szakmai kollégiumok vezetőinek mindössze egy-két nap állt rendelkezésre a kórházi ágyleépítésről szóló rendelettervezet véleményezésére. Emiatt több szervezet még azt sem láthatta át, hogy az általuk képviselt szakmában akár több mint ezer ágy is veszélybe kerülhet. Többen attól tartanak, ezt csak kórházi osztályok sorozatos bezárásával lehet megvalósítani, a minisztérium viszont nem számol ezzel a lehetőséggel.

■ Élő Anita

Idő hiányában kevesen számolták ki, hogy az országosan 7,9 százalékra tervezett leépítés, például a sebészeti szakmánál, a jelenlegi mintegy 8000 ágynak 3300, illetve 120-szal való csökkentését jelenti. A végső szám a szakmák megegyezésén múlik. Ha a közép körüli értéket veszszük figyelembe, akkor – a szaktárca modellszámítása szerint – a sebészetnél 1259, a szülészet-nőgyógyászatnál 1419, a csecsemő- és gyermekgyógyászatban 1427, a fül-orr-gégészetben 472 ágy leépítésével kellene számolni.

Horváth Örs Péter, a sebészeti szakmai kollégium elnöke „nagy érvágásnak" nevezi, hogy az összesen négy évre tervezett leépítést egyetlen esztendő alatt kell megtenni, mivel 1996 óta nem volt kapacitásszűkítés. Emiatt most az évenkénti 1,7-1,9 százalékos csökkentés helyett országosan 7,9 százalékot kell leépíteni. A szakmai kollégium elnöke katasztrofálisnak nevezte, ha valóban több mint ezer sebészeti ágyat kell megszüntetni. A minimumrendelet szerint a sebészeti szakmában legkevesebb 40 ágyas lehet egy osztály, sebészet nélkül pedig nem létezhet kórház, így 20-30 kis intézmény bezárásához vezethet a rendelet végrehajtása. *Drozgyik István*, a szülészeti-nőgyógyászati szakmai kollégium titkára elképzelhetetlennek tartja 1400 ágy leépítését. Nem állítja, hogy a jelenlegi ágyszámra szükség van, mivel léteznek olyan kis kórházak, ahol havi 15-16 szülést vezetnek le. Ezeknél valóban meg kellene fontolni az osztály fenntartását. Tekintettel arra, hogy a szülészet is alapszakma, és nélküle nem létezhet kórház, ez komoly kérdéseket vet fel szerinte. A fül-orr-gégészeti szakmai kollégium titkára felháborítónak tartja, hogy 36 óra alatt kellett a nagy jelentőségű rendelettervezetet véleményezni. Úgy véli, ezzel a szaktárca a kollégiumi elnököket egyszemélyes döntésre kényszerítette, és most lesz kire mutogatni.

Móricz István szerint szakmájukban olyan széles döntési sávot tartalmaz a rendelet, hogy az ágyak 12–40 százalékát is elveszíthetik. A minimális ágyszám 20 egy fül-orr-gégészeti osztály esetében, emiatt a jelenlegi kórházi osztályok hatvan százalékát fenyegetheti megszűnés. A kollégium a tervezett 880–263 ágy helyett legfeljebb 180 leépítését tartja elfogadhatónak, ha a szaktárca mindenképpen ragaszkodik a kapacitások csökkenéséhez.

Életpályák mérése

Az oktatási tárca a végzést követően mérni kívánja a fiatalok elhelyezkedését, jövedelmük alakulását az első, a második, majd az ötödik évben, hogy pontos képet kapjon a diákok munkaerő-piaci lehetőségeiről. Ezt Pokorni Zoltán oktatási miniszter mondta a Fiatal diplomások életpálya-vizsgálata címmel rendezett tegnapi tájékoztatón.

■ H. J.

Közel 25 ezer, 1998-ban végzett diák, a megkérdezettek negyven százaléka válaszolt az Oktatási Minisztérium (OM) felkérésére végzett vizsgálat során kiküldött kérdőívekre – jelezte *Pokorni Zoltán* miniszter. A végzés után egy évvel a fiatalok 72 százaléka tudott elhelyezkedni, átlagkeresetük nettó 55 ezer forint volt – közölte.

A felmérés szerint a legnagyobb sikerrel a jogászok, a mérnökök és a gazdasági szakképzettséggel rendelkezők találtak munkát. Sokkal nehezebben ment ez az agrárvégzettséggel rendelkező[illegible]

Szakszervezeti igények

■ Bákonyi

– Az MSZP figyelembe kívánja venni a szakszervezeti konföderációk véleményét hosszú távú stratégiájának kialakításakor – hangsúlyozta *Kovács László* pártelnök tegnap, miután találkozott a hat szakszervezeti tömörülés vezetőivel. A találkozóról még május 1-jén állapodtak meg a felek. Többek között szó volt a munka törvénykönyve módosításáról, a munkaügyi ellenőrzés és a bérek kérdéséről is.

– Eleget tettünk az MSZP meghívásának. Mivel a mai politikai életben ritka, hogy parlamenti pártok véleménycserére hívnák a szakszervezeteket, nem vagyunk abban a helyzetben, hogy visszautasítsuk az invitálást – nyilatkozta lapunknak *Palkovics Imre*, a Munkástanácsok elnöke. Az elnök megjegyezte: vannak már tapasztalataik annak terén, hogy milyen ígéretek hangzanak el a választások közeledtével, és azokból később melyek valósulnak meg.

– Mindent meg kell tenni azért, hogy a szakszervezetek társadalmi szerepe visszaálljon és hogy a munkavállalók érdekeit állami eszközökkel garantálják – szögezte le *Borsik János*, az Autonómok elnöke. A megbeszélésen hangsúlyozta: a kérdésben alkotmányos megerősítést, illetve érdekvédelmi törvény megalkotását tartja szükségesnek.

A szakszervezetek számítanak arra, hogy az MSZP is véleményezi majd a érdekvédelmi szervezetek közös programját. A következő találkozóra – a programnak a munka világára vonatkozó fejezetének részletes értékelését követően – szeptember elején kerül sor.

Mégsem lesznek türelmi zónák?

■ Gidró–MTI

Az elmúlt hónapok tapasztalataira és a rendőrségi adatokra hivatkozva a városvezetés megállapította: Budapesten nem tömeges a prostitúció. Ezért el[illegible] hogy egyáltalán nem lesznek türelmi zónák Budapesten.

Borsány György (MSZP), a koordinációs egyeztető bizottság elnöke lapunkkal azt közölte: nem tud arról, hogy a városvezetés a tavaly decemberi ha[illegible]

Nő a főpolgármesteri bér

■ MTI

A főpolgármester jelenlegi, mintegy 275 ezer forintos havi illetménye az augusztustól hatályba lépő törvény alapján több mint 486 ezer forint lesz, ha a városvezetői kabinet hétfői álláspontjával egyetért majd csütörtökön a Fővárosi Közgyűlés is. A főpolgármes[illegible] illetménye 247 ezer forintról 437 ezer forintra emelkedne havonta, ha a 37 400 forintos illetményalapot – úgy, mint a főpolgármesternél – ezután is 13-szoros szorzóval látnák el. A kabinet nem támogatja viszont, hogy a képviselők alaptiszteletdíja és a funkcióval együtt járó illetménye továbbra is a főpolgármester alapilletményének 25 százalé[illegible]

A város vezetői ugyanis soknak tartanák, ha az eddigi 68 ezer forintos alaptiszteletdíj mintegy 53 ezer forinttal emelkedne havonta. A bizottsági tagságért az eddigi 102 ezer forintnál 79 ezerrel, az alelnöki tisztség után járó 120 ezernél 92 ezerrel, az elnöki 137 ezer forintos tiszteletdíjnál pedig 105 ezer forinttal kapnának

NAPONTA
Sportfogadás

Magyar Nemzet

POLGÁRI NAPILAP

LXIII. ÉVFOLYAM, 148. SZÁM ◆ BUDAPEST KIADÁS ◆ 2000. JÚNIUS 27., KEDD

ÁRA: 63 FORINT

PUBLICISZTIKA

KINEK JÓ AZ, HA PANASZKODUNK? – ROSSZ KÖZÉRZET A KÖZÉLETBEN

NEM EZ A VALÓSÁG – A TISZA LEGYEN AZZÁ, AMI: SÁRARANY

6–7. OLDAL

BELFÖLD

Granasztói György

szerint – akit a Magyar Polgári Együttműködés új elnökévé választottak meg – a polgár szó védelemre szorul, mert becsmérlő jelző is lett.

5. oldal

KÜLFÖLD

A harmadik titok

a II. János Pál pápa elleni merényletről szól – jelentette be Ratzinger bíboros. A fatimai prófécia új üzenetét tegnap hozták nyilvánosságra.

8. oldal

GAZDASÁG

Előzetes adatokat

tett közzé az általános mezőgazdasági összeírásból a KSH. Apadt az egyéni gazdaságok, emelkedett a gazdasági szervezetek száma.

11. oldal

KULTÚRA

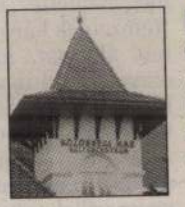

Földvári napok

Ötödször rendezték meg a kortárs zene híveinek rangos hazai találkozóját. Az idén a millennium jegyében XX. századi művek hangzottak el.

15. oldal

Orbán Viktor felkereste a hannoveri expót

Jó európai belépő a pavilonunk

Igyekvő, bizakodó népet ismer meg a világkiállítás látogatója a magyar pavilonban – mondta Orbán Viktor a hannoveri expón tegnap. A kormányfő két miniszter társaságában a magyar napon fölkereste az expóvárost. A miniszterelnök Hannoverben erősítette meg, hogy a gázár emelését illetően az európai normákhoz ragaszkodik.

■ MOLNÁR–TALLAI–MAYER (HANNOVER)

„Magyarország van a középpontban, és a többi nemzet ott van körülötte, mi így képzeljük el Európát." Ezt *Birgit Breuel*, az expó 2000 főbiztosa mondta tegnap a hannoveri vásárvárosban. Az öt hónapos rendezvény magyar nemzeti napjára tegnap került sor, ebből az alkalomból fölkereste a világkiállítást *Orbán Viktor* miniszterelnök. Kíséretében volt *Matolcsy György*, a gazdasági tárca vezetője, *Rockenbauer Zoltán* kultuszminiszter és *Nógrádi László* közlekedési és vízügyi miniszter, német részről *Andrea Fischer* szövetségi egészségügyi miniszter köszöntötte a vendégeket.

Orbán Viktor rámutatott: ebben az évben a magyarok nemcsak a kereszténység kétezres millenniumát és a magyar államalapítás ezredik évfordulóját ünneplik, hanem azt is, hogy ezzel az évvel véget ér a XX. század, amely a magyarságnak a vesztés évszázada volt. Csak az utóbbi hatvan évben egymillió embert vesztettünk, az 1956-os szabadságharcban kétszázezret.

Orbán kiemelte: Magyarország terve az, hogy 15 év alatt behozza azt a lemaradást, amit az Európából való mintegy fél évszázados számkivetettség okozott. Szavai szerint Németország régóta pozitív példa Magyarország számára és a világkiállítás a magyarok számára.

A ceremónia előtt Orbán Viktor egy kézfogás erejéig találkozott Jacques Chirac francia köztársasági elnökkel, Schröder német szövetségi kancellárral az Európai Unió pavilonjánál.

A miniszterelnök a hannoveri magyar napon tartott ünnepségen kifejezte: kiállításunk azt tükrözi, hogy bizakodó, jövőbe tekintő nép vagyunk. A XXI. században Magyarország ajándékokkal kívánja segíteni Európát: a dinamikus gazdasági növekedéssel, nagy tudású emberekkel, és ásványvízkincsünkre alapozott gyógyközpontokkal.

ÁLDÁS...

FOLYTATÁS A 11. OLDALON

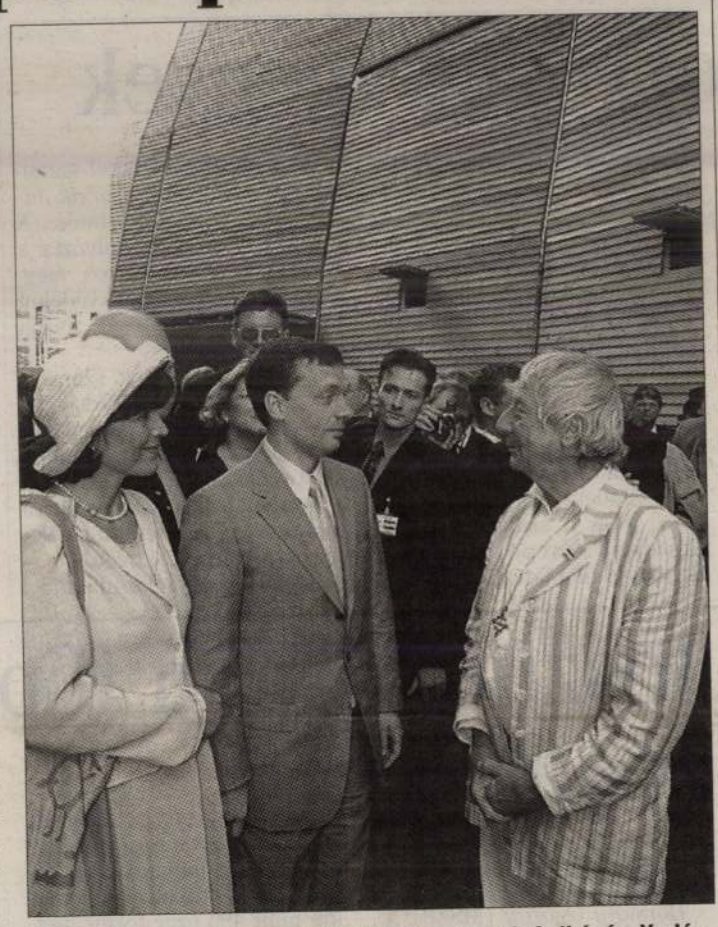

Orbán Viktor miniszterelnök felesége, Lévai Anikó és Vadász György, a magyar pavilon főépítésze társaságában a hannoveri kiállításon

FOTÓ: MTI–SOÓS LAJOS

Princz továbbra is gyanúban

A rendőrség cáfolja a Postabank volt vezetői ellen folyó eljárás szakértői jelentéseinek egyes megállapításait. A gyanúsítottak védőinek átadott dokumentumokból az derül ki, hogy Princz Gábor és társai csak kisebb vétségeket követtek el, ám Garamvölgyi László ORFK-szóvivő szerint várhatóan tudják bizonyítani a visszaélés gyanúját.

■ HUTH GERGELY

Az igazságügyi szakértői vélemény csak egy a bizonyítékok sorában. A szerzőknek ráadásul nem is feladatuk, hogy büntetőjogi következtetéseket vonjanak le – mondta el lapunknak *Garamvölgyi László* a Világgazdaság hétfői számában ismertetett dokumentumokról. A szóvivő természetesnek tartja, hogy az eljárás néhány hét múlva várható lezárásáig fenntartják az érintett tizenöt pénzintézeti vezető és ügyfél gyanúsítását.

Az ORFK Szervezett Bűnözés Elleni Igazgatóságának nevük mellőzését kérő tisztjei szerint erős csúsztatások találhatók a gazdasági napilap megállapításai között. Kérdésünkre úgy vélték: még a szakértői jelentésekből sem vonható le az a következtetés, hogy ne lehetne felelősségre vonni a Postabank első embereit. – Hiába derítjük fel az esetenként több tízmilliárdos veszteséggel járó ügyleteket, a büntetőjogi felelősséget sok esetben nem lehet megállapítani – fakadt ki egyikük.

A nyilvánosságra került szakértői jelentések kiemelt helyen foglalkoznak az elhíresült spanyol üdülőüggyel. Ebben hét építési engedély nélküli telket a magyar szakértők 5,16 milliárd forintra becsültek, ám a bank könyveibe 58,8 milliárd forintos áron kerültek be. 1999 augusztusában az Állami Számvevőszék gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének visszaélése, hűtlen kezelés, csalás, sikkasztás és tartozás kezelésének elvonása, illetve számviteli fegyelem megsértésének alapos gyanúja miatt tett büntetőfeljelentést, amelyet később a Pénzügyminisztérium, a Postabank, az ÁPV Rt. és a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal feljelentései egészítettek ki. A kiszivárgó információk szerint vádemelésre csak a visszaélés gyanúja miatt kerülhet sor, ami legfeljebb két év börtönbüntetéssel sújtható

Bierhimmel

PETRI LUKÁCS ÁDÁM

Dr. V. A.-nak

Hogy tikkasztó hőségben vagy kedves nyári szellőben kísérjük a Papát utolsó útjára ezen a nyáron, azt nem tudhatni. (Vagy tíz év múlva, mert megszánja, régi barátja, akit én se el nem ismerek, se nem ismerek, de ő igen intim, viccelődős viszonyban van vele: istenem, te nem is vagy – ez a neve.) Csak azt tudom, hogy az én Papám a világ legerősebb embere, akit az orvosok – tudós, szelíd és igaz doktorok – harminc éve temetnek és tartanak össze. S hiába, hogy az én Papámnál a delírium nem szalmaláng, hiába a napi másfél üveg vodka mellé begyűrt tizenöt üveg ser, győzedelmeskedett sok éven át a papamáj, a papaszív, a papaagy a mérgek ellen. S ez a harc is, a rákkal, bár kétségkívül a végső, több éve húzódik és még mindig többesélyes, de legalábbis több hónapos kimenetelű.

Áll egy gyönyörű szép, nehéz szagú zsidó ember a kórház dohányzóteraszán. És néz. Mit nézel, Papa? Hosszas értekezésbe kezd a kórház fűtőcsőrendszerét bevonó alufólia hőszigetelő hatásáról.

Persze szegény egy echte pechvogel, hogy pont a saját temetése után ne ülhessen be majd a kocsmába Marival, Miklóssal, a gyerekeivel és egyéb nehezékeivel megvitatni, ki, hogy beszélt, ki, hogy viselkedett. Ő, akinek külön kötetbe lehetne gyűjteni a barátai halálára írt verseit.

Az öreg zsidó a kórházban igen élvezi, hogy van neki egy rádiótelefonja. Abba mondja: vigyázz, fiam, csak jó fleckdíjért írjál rólam.

Olyan jó nekem, mindenki szeretett, segített rajtam, mielőtt meghalt volna: mama, mielőtt öngyilkos lett volna, megtanított arra, hogy teher alatt nő a pálma (erre gondoltam akkor is, amikor a rendőrökkel rátörtük egy hónapos lila-püffedt hullájára az ajtót), nagypapa azt verte a fejembe, hogy „bárcsak úgy élhetnénk, ahogy élünk", ez mindennap eszembe jut, egy jobb étteremben, ha már a harmadik single maltot rendelem. A papa meg. Főzni, gondolkozni, beszélni. Amire meg neki nem futotta, azt rábízta testvérbarátjára (lyuksógor is, kotyog bele a papi, közben a nővér bejön állítani az infúziós palackon az átfolyási sebességet), Miklósra. Ami hibám van, az volnék én. Erényszilánkok bennem – a családom.

Régi állítás, anyanyelv: X. n-ért eladná az anyját.

Pénzdolgokat ungefer se szoktam tudni, de határozott emlékem, hogy az ÉS anno tripla honort nyomott a mamacikkre. Akkor még rózsaszín utalvánnyal lehetett a New York-palotában átvenni a pénzt.

A nyelv füstölve, tormával, amit frissen reszelünk rá, már nem menne le a Papa torkán, de azért még vannak nyelvi ízek, amelyek élvezetet okoznak számára. Most éppen egy orvos barátunktól kapott körlevelet olvasunk, amelyet a SOTE általános rektorhelyettese, egyetemi tanár, bizonyos dr. Papp Zoltán írt alá, és címzettjei a Semmelweis Egyetem szervezeti egységeinek vezetői. Az amúgy kiváló egyetem, amelynek I. számú Belklinikáján és a Pszichiátriai Klinikáján egyaránt fantasztikus orvosokat van szerencsém ismerni, általános rektorhelyettesének levele olyan, mint egy igazi bohóctréfa. Papának minden részt kétszer kell felolvasni, mert mindig felnevet, ami köhögési rohamot idéz elő.

Hogyasszongyja: „...1. Intézményünk neve: SEMMELWEIS EGYETEM, ha kisbetűkkel írjuk, akkor Semmelweis Egyetem. Abból a félreértésből fakadóan, hogy a közlönyben »Semmelweis Egyetem, Budapest székhellyel« megjelölés szerepel, sokan tévesen a Semmelweis Egyetem Budapest elnevezést használják. Ezt a gyakorlatot meg kell szüntetni. 2. Intézményünk nevének rövidítése már nehezebb kérdés. Az 1. pontban ismertetett téves gyakorlatból fakadóan néhányan elkezdték egyetemünket SEB-nek rövidíteni. Ez több szempontból nyilvánvalóan nem megengedhető. Egyrészt intézményünknek nem Semmelweis Egyetem Budapest a neve, másrészt a SEB a magyar nyelvben szövegfolytonosság-hiányt jelent, harmadrészt ezt a rövidítést régóta a sebészet pongyola megjelöléseként is használják. Adódik a SE rövidítés, ami azonban a magyar nyelvben egy tagadószó, és amely SEhogyanSE néz ki, és SEhogyanSE hangzik, továbbá sokakat pl. valamilyen Sport Egyesületre emlékeztetne. A rövidítésre vonatkozóan az Ideiglenes Intézményi Tanács az alábbiakat fogadta el: A Semmelweis Egyetem nem hosszú elnevezés, tehát szabályként fogadjuk el, hogy a Semmelweis Egyetem kifejezést sem szóban, sem írásban nem rövidítjük..."

Na már most, a Papa váltig állítja, hogyha a szükség úgy hozná, képes lenne embert ölni. – De hogyan, Papa? – Gondolkozás nélkül.

Apám amúgy megint lázas. Nem tudom, hogy őt sajnálom jobban, vagy a Marit, aki a huzamosabb ideje haldokló Papa mellett teljesít Tag und Nacht kegyetlen körülmények között szolgálatot, feladva saját életét, Papitól kevés örömöt, sok bántást kapva. Máskor meg sok örömöt, kevés bántást.

FOTÓ: SZILÁGYI LENKE

Illetőleg tudom, a Marit. S magam sem értem, miért, de ezt valahogy szégyellem.

Olyan jó lenne, ha jó lenne. De ha már jó nem lehet, olyan jó lenne, ha ő jól lenne. (Híradó előtti biztató reklám – ráadásul valami piáról –: csodák pedig vannak.) De ha nem, akkor legalább az nagyon kívánatos volna nekem, ha tudnám, mit gondolok a Papámról. Önzésből, mondhatni az önismeretet segítendő.

Korsakov-kór, vagyis a közvetlen memóriának annyi, szeptemberben lesz két éve, hogy elkezdődött a rákmenet.

Most ezt mondja valaki: az lenne a legjobb, ha a nyakon kívülről is csecsemőfej nagyságú tumor áttörné az agyba vezető érfalat, mert akkor fájdalommentesen halna meg az apám.

Amúgy a morfium versenye a kínnal, semmi Csáth Géza, egy perc ópiáttal ötszáz valós perc, a faszt, minden valós perc nagyságrenddel több valódi fájdalom.

Tizenöt éves koromig nem ittam egy korty alkoholt sem: én nem leszek olyan, mint az apám. Terhes lett a szerelmem, amikor én még húszéves voltam: éljen, éljen, mondtam őszintén, hittem, együtt öregedünk meg – én nem leszek olyan, mint az apám.

Ma nem alszom el némi tömény nélkül. Egyéves se volt a gyerekem, amikor leléptem. Persze ettől még korántsem vagyok olyan, mint az apám. Rosszban egyező, jobban kevesebb. Bár én imádom a gyerekeket, az állatokat, és soha nem vesztem el az eszméletem az alkoholtól.

Mi a Papa bennem? Nevessünk, csapjuk, de tényleg kúrjuk a falhoz a poharat, nem gondolni, nem gondolni el semmit, nem bogozni a szálakat, essünk szét – egyfelől.

Másfelől: ilyeneket mondani tilos. A gyermekem gyermeke is legyen boldog felnőtt, és számíthasson mindenben nagyapjára. Ti. rám. Ráadásul szerelmem apja, ha véletlenül ezt elolvasná, még jobban féltené a lányát tőlem, és ki vagyok én, hogy egy apám korú embernek fájdalmat okozzak?

Szerelmem apja apám lehetne (nem az), kemény férfi, úgy szereti a lányát, ahogy engem szülők sohasem. Úgy szereti, hogy sokszor vélelmezem: a végtelen szeretet szavát kiáltja, amikor a leányát óvja tőlem, ergo, ha én valóban szeretem a leányát, le kéne lépnem.

Én ezt az én Papámmal megbeszélni nem tudom. Semmit sem.

A Papám nagy ember: majd negyven kiló. Ebből egy jelentékeny hányadot tesz ki a daganat. Feltápászkodik a kórházi ágyból, kikémlel az ablakon, és csodálkozva mondja, no hát, milyen kis fekete terméseket fúj be a szél a szemközti fákról. A mellette fekvő bácsi, csendesen jegyzi meg: Gyurikám, Gyurikám az a maga nyakáról hullik. – Also és elmosolyodik. Ha megért valamit (mindent megért), akkor végül is minden rendben van.

Azt szeretném, ha sok könnyű napja lenne még. – Kisfiam, sohase voltak könnyű napjaim, ha olvasnál, tudnád: „én nem játszani születtem".

Magyar emlékek a világban

Weimar

A német kultúra és művészet talán legismertebb és legjelentősebb központjának, Goethe és Schiller városának hosszabb időszakokon át neves magyar lakója is volt, Liszt Ferenc (1811–1886) személyében.

A XIX. század nagy muzsikusa először 1848-ban telepedett le a türingiai városkában, ahol 1861-ig élt, s tíz éven át a hercegi udvar karnagyaként működött. Itt és ekkor kötött életre szóló barátságot Richard Wagnerrel (a Lohengrin ősbemutatóján, 1850-ben Liszt vezényelt a weimari színházban). Az addig inkább virtuóz zongoraművészként Európa-szerte ünnepelt Liszt Ferenc zeneszerzői tevékenysége ebben az időszakban teljesedett ki.

1856-ban az általa komponált ünnepi misével szentelték fel az esztergomi székesegyházat, s ugyancsak ekkor született Hungaria című szimfonikus költeménye is, amelyet először Pesten mutattak be.

Néhány római esztendő után a mester ismét visszatért az Ilm partjára, de egyre gyakrabban és egyre hosszabb időre látogatott el a magyar fővárosba is.

Zeneszerzői tevékenysége mellett Liszt szervezőként is öregbítette Weimar hírnevét: az ő kezdeményezésére jött létre itt az Általános Német Zenei Egyesület, amely a várost évtizedekre a német zenei élet középpontjává változtatta.

Nem meglepő tehát, hogy a németek is hozzánk hasonlóan becsülik, sajátjuknak tekintik „Franz" Lisztet, akiről – akárcsak a magyar fővárosban – Weimarban is zeneművészeti főiskolát neveztek el (Hochschule für Musik Franz Liszt).

1902-ben felállították a szobrát, a házban pedig, ahol itteni tartózkodása idején 1869-től halála évéig élt, a földszinten Liszt-múzeumot rendeztek be, az emeleten viszont eredeti formájában hagyták meg a lakását, amelyet a tisztelők tömegei keresnek fel mindmáig.

F. J. GY.

A Liszt-emlékház a Belvederer Allée-n

FOTÓK: DUNAI PÉTER ÉS MTI

Miért írok verset?

Kamaszkorom delén, még lelkesen, egy idősebb írónak fejtegettem a verskölteszet céljáról vallott nézeteimet, mai eszemmel nagyon hosszan. És vártam a választ, a dicséretet, valami belépőt a felkent társaságba, de megvilágosodtam, mert a pályatárs csak annyit felelt: „Ezen ennyit még nem gondolkodtam, én azért írok, mert sohasem akartam dolgozni." Értettem mindent. Amiről én beszéltem, azt már nem gondolhatja komolyan, de meghallgatott.

Dolgoztam lapnál, megtanultam a nyolcszavas szabályt: eddig még emlékeznek, ide pontot teszünk; a végtelenbe vágyjuk nyilunk vetni, úgy írj, hogy mindenki elolvassa, mert minket mindenki olvas. Az olvasó szent, az olvasó félkegyelmű. Sem éssel, sem ésszel nem kezdünk mondatot.

Meg kell élni valamiből – mondtam és gondoltam –, ennyi pénzért, ha kell, nem leszek magam. De az is én vagyok. Vállald valódi névvel – a saját véreddel kenik be az arcodat. Éreztem magam a nap lovagjának, mentem a frissen felrobbant Teleki tér lángjai közé, ahogy kell. És utána magyarázkodhattam heteken át: *Pokol a Teleki téren*, ezt a címet – bár informatív – nem én adtam, hanem a szerkesztőm, és még másik három szerk. ugyanezen az éjszakán. („Egy cikk címe legyen lényegre törő", hogy luxus legyen elolvasni magát a cikket.)

De amit láttam, ami nem az eseményről, az emberről hír: hogy otthonkában az asszonyok és fürdőköpenyben az urak, mint akik végre hazataláltak, bámulták a lángot – az is kimaradt. A szerkesztő: húzóember, megdolgozik a pénzéért, belenyúl, javít. Tudja, mikor lapoznak. Ő nem lapozna, higgyem el neki, de tudja. „Ne rakj terheket az olvasóra! Az olvasó nem ért meg úgy, mint én, aki – köztünk szólva – már alig olvasok."

Mi volna munka, ha az írás nem az – válaszolom most annak az idősebb kollégának –, mi van félelmetesebb, mint a fehér papír, az üres képernyőn mániákusan villogó kurzor. És legyőzöd, de a fogait már nem vinnéd szívesen a királyhoz, három hamis, őket nem te írtad. Ahogy bocsánatot kérsz, mert problémás ember vagy, és látni akarod, ami majd a neved alatt (ami te vagy) megjelenik. Ahogy kényszeresen meséled a korrektor által visszajavított szóviccedet. Ahogy elhiszed, hogy ha lába nincs, még mindig, ha karja nincs, még mindig, ha fütyije nincs, még mindig ember, olyan, amilyennek megalkottad. Ahogy a megjelenés reményében lemondasz a nyelvről, mely egyetlen birtokod. Ahogy betörnek, ahogy beletörődsz, ahogy nem olvasod el a saját se hús, se hal cikkedet, hisz nem is te írtad, bárki írhatta volna. Ahogy kezdesz megváltozni, felzabál a gyár, és már nem is vitatkozol. Ahogy nem sikerül megőrizni magad, mert az újságírás olyan, mint az az általános iskolás ellenséged, akihez éveken át dörgölődztél: egy falatot kér az almádból, de akkorát tud harapni, hogy csak a csutka marad.

Próbálna valaki egy versbe beleszólni! Próbálna persze, de azt nem szabad, azt nem csak úgy lekented, mint egy elevenen elfelejtett cikket, azt az olvasóknak sem kell érteni. Verset írok, mert nem akarok alkalmazott lenni. Ennek a cikknek az eredeti címe: *Csak mondjad bátran, szerzőkém!*

PEER KRISZTIÁN – A SZERK.

VADÁSZ GYÖRGY

Zsákban futásban is lehet rekord

Eredményhirdetés előtti beszélgetés Vadász György építésszel a Nemzeti Színház pályázatáról

Az elmúlt másfél-két esztendő különösen jó szériát hozott a Vadász és társa építészirodának. A tizennégy tagú tervezőstúdió 67 éves feje, Vadász György két éve Kossuth-díjat kapott. Tavaly az iroda fiatal munkatársa, Basa Péter fejezett be egy templomot Budakeszin. Három hónapja, szintén lelkes szakmai fogadtatás mellett adták át Buda szívében az egyik ifjabb Vadász, Vadász Bence által tervezett Margit irodaházat. Június elsején pedig Hannoverben az expón megnyílt a Vadász György–Fernezey Gergely–Basa Péter tervezte, máris jelentős nemzetközi figyelmet kapott magyar pavilon. Mindezen sikereket tetézve néhány nappal ezelőtt ugyancsak a Vadász iroda nyerte meg a Nemzeti Színház tervpályázatát is. Az interjú a pályázat eredményhirdetését megelőzően, a tervezési folyamat kezdetén készült.

BOJÁR IVÁN ANDRÁS

– A kilencvenes évek közepétől kezdődően a klasszikus huszadik századi funkcionalista modernség újraéledése és újraértékelése zajlik itthon is. Úgy tűnik, mintha ennek a folyamatnak az epicentruma a Vadász irodában lenne. Mennyire tudatos ez?

– Nem vagyunk nagyon tudatos emberek, nem az a legnagyobb erősségünk, hanem inkább az érzelmi hőfok. Ha fehér házakról van szó, akkor mindig Richard Meier jut eszembe. Hozzám az ő építészete áll legközelebb a világon, ami egyúttal jelzi az ilyen irányú gondolataimat, vágyaimat, szépségvárásomat. Meg az igyekezetemet is, hogy abban az irányban próbáljak bütykölni. Na ez a bütykölés indult el három-négy évvel ezelőtt a mi Neu Bauhaus vagy New Bauhausunknál a Beregszászi úti társasházainkkal, amire, gondolom, célzott.

– Arra is és a Vadász Bence tervezte Tölgyfa utcai irodaházra is.

– A legkorábbi elgondolásaink Miltényivel és Váncza Lacával hármasban születtek ezen az első házon, nagy-nagy örömünkre, és talán mások is örömüket találták benne. Ebből a Bauhaus előtti főhajtásból az elsővel szinte egy időben egy Hattyú utcai beépítés is született Vácon, és kibomlott Bencének ez a Tölgyfa utcai virága is. Sok utat kell végigjárni ahhoz, hogy az ember önmagát megtalálja, meg hát az önmaga megtalálása mellett mindig egy picit elmozdul az útja. A srácoktól sokat tanulok. És ők, remélem, szintén tanulnak valamit tőlem. Átadják a frissességüket. A többszörösen 360 fokos körbefordulás képességét. A lényegre törő és magától értetődő tájékozottságukat a világ építészetét illetően, a mozgás, látás és reagálás szabadságát. A csodák másik részével ismertetnek meg engem, én meg a csodák megint másik részével próbálom őket megismertetni. És ez elég érdekes menyegzőkre juttatja az ember lelkét. Nem szerénység és főleg nem álszerénység, hanem tudatos beszéd ez, mert a tervezést nem lehet egyedül csinálni. Az irodát egy zenekarhoz hasonlítom, amely szólistákból áll. Optimális esetben ez az együtt zenélés olyan szellemi és érzelmi hőfokot érhet el, hogy a zenészek megszeretik egymást. És megszeretik az öreg karmestert is, aki itt idétlenkedik közöttük. Ez az állapot a tolerancia állapota, amelyben a mi fiatal muzsikusaink önmagukban képesek gyönyörű hangon zenélni. Ezzel a tudással pedig idehódítják a muzsikát szerető embereket. Így áll össze a kép, és így áll össze az a megrendelőkör is, amelyik az elmúlt években vitathatatlanul dúsult.

– Az ön édesapja, aki a harmincas években a Vadász Mihály–Preisich Gábor-féle irodában tevékenykedett, szintén a magyarországi fehér-modern építészetnek, vagy ha úgy tetszik, Bauhausnak volt egyik első és fontos képviselője. Ez a tény mennyire játszik közre abban, hogy fiak és unokák visszatértek ahhoz az irányzathoz?

– Biztos, hogy belejátszik, benne van a génjeinkben. Gyerekkorom, bár hét éves koromtól kezdve tizenkilenc-húsz éves koromig a muzsika foglalkoztatott, alapvetően határozta meg az életemet. Ez nekem egy életre szóló gyönyörűség, és a szüleimnek egyúttal dicsérete és emlékezete. Ez a háttér nagyon jót jelent. Az, hogy a Preisich–Vadász – mert így mondom, és nem Vadász–Preisich, amit ön nagyon kedvesen fordítva mondott –, tehát apám és a Gabi nagyon jó barátságban voltak durván egy évtizedig. Azalatt sok kiváló dolgot csináltak. Gabi bohém volt. Apám pedig végtelenül jóságos és klassz pali, „a derű óráit számolom" típus volt. De nem bohém. Gabit atyai partneremnek és barátomnak tudhattam, most pedig nálam dolgozik az unokája. És nálam dolgoznak az én fiaim is, mind a kettő. Tíz év van közöttük. Gyuri statikus, az épületek csontrendszerével, a gerincével foglalkozik, Bence a tervezés művészi részét képviseli. Néha megható pillanatokat ad ez a felállás.

– A fehér építészet akarva-akaratlanul is, legalábbis a magyar kulturális hagyományon belül, gyakran valamiféle balosság vádjával vagy dicséretével párosult. Alapjaiban ugyanis összekapcsolódott a szociálisan érzékeny és – akkor úgy mondták – baloldali gondolkodással. Mi a helyzet ezzel ma? Van-e bárminemű társadalmi vízió a mögött, hogy önök most ezzel az ízlésű építészettel foglalkoznak?

– Nincs. Egészen egyszerűen nincs. Nem vagyok balos, nem vagyok jobbos sem – ez több szempontból is érthető. A balosság soha nem volt sem a nagyszüleimnek, sem a szüleimnek, sem nekem az ízlésünk, és a jobboldaliság sem. Ez nem azt jelenti, hogy én, a nagy középzseni, középen futkározok le-föl-alá a legfeljebb 3-4 méteres végtelen mezőkön. Hanem azt, hogy én azt

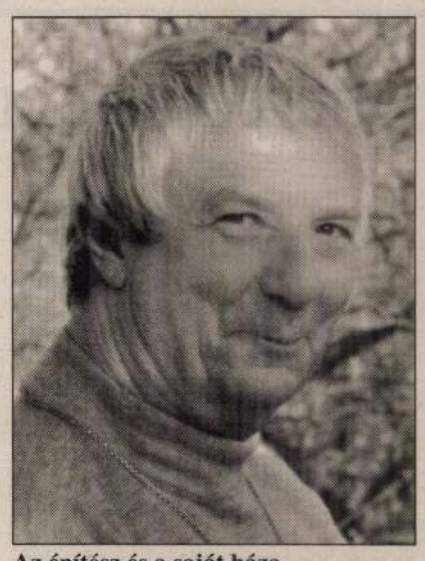

Az építész és a saját háza

csinálom, amire fölkenettem. Az elmúlt évtizedek kiábrándítottak mindenféle irányzatból. Mégsem élek elefántcsonttoronyban. A nehéz időkben az ember úgyis védi azokat, akiket szeret, védi a hitét. Ezáltal talán még a népét és az országát is védi. Karinthynak van egy kötete, az a címe, hogy Gyilkosok. Ebben szerepel egy megdöbbentő írás, a Krisztus vagy Barabás. Ennek a magja, sóhaja, kiáltása az, amikor Krisztust újból Pilátus elé vezetik, egyenként minden ember Krisztus nevét kiáltja. Százezer fővé, fejjé duzzadt hörgő sárkányhangon mégis Barabást kiált. Nem hiszek a tömeg ítéletében. Az ember ítéletében és az ember szívében hiszek, mert minden dolog szubjektív. Az édesanyám mindig mást fog jelenteni nekem, mint egy öreg néni, a feleségem többet fog jelenteni, mint egy idegen nő. Az építészetem is szubjektív. Egyszer azt kérdezte egyik hallgató, hogy miért olyan házakat csinálok, amilyeneket? Azt válaszoltam neki, hogy azért, öregem, mert nem tudok mást csinálni.

– A klasszikus Krisztus–Barabás...

– Egyenként mindenki mondta, de együtt nem mondtuk. Mi, akik kértük az ő részvételét, biztos, hogy együtt nem mondtuk, se ketten, se tízen, se százan, se ezren, se százezren. Összesen hét-nyolcezer építész van Magyarországon – ez is elég sok. Azt hiszem, Feri – nem tudok helyette beszélni – eléggé leromlott idegállapotában, ha fölkérték – hiszem, hogy ez megtörtént, de nem tudom –, akkor azt mondta, hogy nem. Ennek abszolút érthető okai vannak. Utána történt egy olyan föltételezés, hogy egy ember tervezze meg ezt a színházat Siklósi Mária személyében. Ez az építészek ellenállásával találkozott, és az Építőművész Szövetség és a Magyar Építész Kamara, a Budapesti Kamara is ellene volt. Mindenki úgy gondolja, hogy a Nemzeti Színház tervezése olyan nagyságrendű feladat, amivel nem lehet egy embert megbízni. Nemzetközi, országos vagy meghívásos tervpályázatot kell kiírni. A Magyar Építészkamara négyórás összejövetelén – amit még fenékkel is nehéz volt kibírni – két vagy három témáról tárgyaltunk, de nyolcvan százalékban a Nemzeti Színház ügyével foglalkoztunk. Itt ügyvéd és jogtanácsos meghallgatása után jogilag egyértelművé vált, hogy a tervpályázat elfogadása a megbízónak, mecénásnak szabad kezet ad arra, hogy a három fölajánlott pályázati forma lehetőségéből válasszon. Schwajda kormánybiztos ebben az esetben egyértelművé tette, hogy ő csak a meghívásos pályázatot hajlandó elfogadni, aminek a jogi része számára biztosított. Ezután háromféle lehetőség volt. A Magyar Építészszövetség és a Magyar Kamara nem fogadja el a feltételeket. Ez olyan szembeállást jelentett volna a jelenlegi magyar kormánnyal, amelynek végül is a társaság nem látta értelmét. Sőt ellenszenves volt. Mert azért ez nem kifejezetten emberrontó háttér. A társaság el-

Az építészet önmaga a kompromisszum. Egy olyan kompromisszumos folyamat, amelyből értelmet, funkciót, jóságot és szépséget kell csiholni. Úgy érzem, nem történt árulás.

fogadta a meghívásos tervpályázat feltételét. Ezután már csupán arról volt szó, hogy abból a 15-20 fölterjesztettből kik kerüljenek a meghívandók körébe. Ennek következtében a fiatalok óhatatlanul azt mondhatták, mi az, ki lettünk rekesztve? A küldöttség végül azt mondta, ne mondjuk azt, hogy ne legyen magyar Nemzeti Színház. Nem mondjuk, hogy nem veszünk részt a tervpályázatán. Elfogadtuk a feltételeket, és végül született egy kompromisszum. Az építészet önmaga a kompromisszum. Egy olyan kompromisszumos folyamat, amelyből értelmet, funkciót, jóságot és szépséget kell csiholni. Úgy érzem, nem történt árulás.

– Azt tartom megalázónak, ahogy ez az elfogadott választás a színészi és az építészi szakmát egymással szembefordítja.

– Én nem érzem a szembefordítást. Lehet, hogy azért, mert benne vagyok a hétben. Többekkel beszéltem és egyeztettünk arról, ha a fölkértek kétharmada nem vállalja, akkor én is nemet mondok. De egy kicsit a pápa szakállán vitatkozunk. Mert rendben van, igaza van. De mit csináljon egy olyan ember, mint én? A szövetség, a kamara és mi, az építészek, mit csináljunk? Felvállaltuk. Ez tiszta sor. Mindenki abszolút hófehéren mehetett ki az ajtón. Minket jelöltek ki ennek a magaslatnak a meghódítására. De mit tehetek még? Ebben az esetben a szövetségnek, a kamarának és az építészeknek mi lett volna a feladatuk? Nem vállalni?

– A konfliktusban nem az az érdekes, hogy lehet-e megoldást találni. Mert ön bizonyára a lehető legjobban megcsinálja a tervet. Szerintem azonban az építészszakmába kívülről, a hatalom oldaláról belenyúltak. Megint nem építészeti szempontok, azaz nem szervesen működő elemek segítségével jutunk el egy megoldáshoz.

– Egyet tudok erre mondani. Maga fiatal ember, és nem ismeri az ilyen irányú döntések hátterét, amit ott egy pár ember tud. Harminc éve folyik ez a húzd meg, ereszd meg. Hat Nemzeti Színházpályázaton vettem részt életemben. Mindegyiken nyertem vagy nyertünk a társaimmal, például Kévés Györggyel. Sok jó elképzelésünk volt. Mind bedöglött. Úgy éreztem, ha engem is fölkérnek, akkor tisztességes dolog, hogy a futásommal, ahogy az a Tűzszekerek című filmben zajlott, részt vegyek. A fiatal angol futónak volt egy mondata: „Úgy érzem, hogy az én futásomban az Istennek kedve telik". Úgy érzem, nem tettem az ellen, hogy az én futásomban Istennek kedve ne teljék. Életemben ezt a hatodik próbát még meg kell tennem. És hátha más is így csinálja. A próba vállalásával senkit nem sértettem meg, hiszen a helyzet adott volt. Minket jelöltek ki futni. Hogy aztán ebből milyen időeredmény lesz, az a mi felelősségünk. Adtak futócipőt és azt a feltételt is, hogy nem országos, hanem szűkebb körű futás lesz. Nem tudok mást mondani.

– Azt szerettem volna csak látni, hogy él együtt ezzel a dilemmával? Hogyan gondolkodik? Amit mondott a futással kapcsolatban, nagyon szemléletes hasonlat volt. Annyival egészíteném ki, hogy a Nemzeti Színház fölépítése, megtervezése a hagyományok és a feladat szimbolikus jelentősége miatt is, országos bajnokság. Abból pedig nem lehet kihagyni Somogy, Csongrád és Fejér megyét, miközben a többiek indulhatnak. Ez elvi álláspont. Teljesen érthető azonban, hogy az élet rákényszeríthet olyan kompromisszum elfogadására, amikor valaki hatalmi aspektusból előzetesen kijelenti: itt csak a dunántúliak futhatnak.

– Akkor a dunántúliak mondják azt, hogy kérem szépen, eszemben sincs futni?!

– Nem. Futni muszáj...

– Ezzel a problémával nem engem kellene megkeresnie. És nem a többi öt vagy hat társamat, akik szintén velem futnak. Hanem a mecénást és a fölkérőt, és tőle megtudni, hogy ő miért így csinálta. Nem érzek ugyanis tisztességtelenséget abban, hogy a Dunántúl futói azt mondták, hajlandóak Magyarország mezében indulni. Mondhatnánk, hogy nem vagyunk hajlandók, de akkor nincs futó. Építész vagyok – vagy szeretnék lenni. Nem politikus. Az a hét pali is, akik semmilyen szempontból nem hitehagyott, hanem értékes emberek, azt mondták: Fölkértek futásra? Futunk! Hátha a mi futásunkban, egyenként és összességében is, Istennek kedve telik.

– Hogyan lehet feloldani azt a dilemmát, hogy a felkértek mindegyike jó építész, önálló, autonóm személyiség, autonóm alkotó, a pályázat viszont úgy fogalmaz, hogy végső soron Siklós Mária épületére kell kitalálni az új színházat. Alapvetően tehát vizuális problémát kell megoldani ebben a feladatban, miközben jól tudjuk, a huszadik századi építészet már régen megfogalmazta a struktúra és a megjelenés szoros kapcsolatát.

– Háromféle lehetőség van. Az egyik az, hogy úgy, ahogy van, meghagyok mindent. Alaprajzot, metszetet és csak felöltöztetem a házat. A másik az, hogy kis, kevés tartalmi és esztétikai változtatást csinálok. A harmadik pedig a „más".

– Nulláról más...

– Ez a három van.

– Hát azt lehet csinálni, hogy legyen „más". Különösen, ha mind a heten mást csinálnak.

– Szerintem a második és a harmadik változat között mocorog a játék. Tudom, hogy ön inkább ebbe az utóbbi irányba indulna el. Én viszont úgy érzem, sőt azt is meg merem kockáztatni, hogy zsákban futásban is lehet rekord. Hátha érdekes mozdulatokat tanul meg az ember. Ez nem a kompromisszum kompromisszumának a kompromisszuma... Ha ez a hét ember elvállalta, mert kijelöltetett, a pályázati részvételt, akkor biztos, hogy a maguk tisztességes módján a maximumot hozzák ki a feladatból. Végül kiderül majd az is, hogy nem öltöztetés lesz, hanem esetleg – hadd higgyek benne – a színház, amely eddig félig üres volt, most, a Magyar Nemzeti Színház esetében talán majd teljesen tele lesz.

Megszépült Torockó

Üdülni is lehet

Az erdélyi Torockó községet Europa Nostra Éremmel tüntették ki március 25-én az olaszországi Velencében. Belváros-Lipótváros partnerfalujában 164 műemlék jellegű épületből álló házsort újítottak fel. A renoválási munkákról a község polgármesterével, Szőcs Ferenccel beszélgettünk.

- Az 1996-ban megkezdett felújítási munkák előtt milyen állapotban voltak a házak?

- Sajnos elég romosak voltak. Torockón az a mondás járja: ha a szomszéd háza romban van, akkor az enyémnek szebbnek kell lennie. Az V. kerületi önkormányzat támogatásának köszönhetően, négy évvel ezelőtt megkezdődtek a legfontosabb felújítási munkálatok. Belváros-Lipótváros évente hat millió forinttal segítette községünket. Határmenti faluként azonban ezt nem látják szívesen a románok, ezért sajnos kevesebbet kapunk a nagy kasszából.

- Mivel kezdték a felújítást?

- Az omladozó házak nem voltak lemeszelve, tatarozva, siralmasan néztek ki. Eredetileg fából épültek, de egy múlt századi tűzvész következtében leégtek, így 1875-ben kőből építették újjá. A mostani felújítási

munkák nem érintették a tetőszerkezetet, azonban a külső homlokzatot és falakat renoválni kellett. Elsősorban a házak oromzatát - a homlokzati fal díszes párkányát - hozták rendbe, majd kimeszelték az épületeket.

- Milyen renoválási munkákat terveznek a jövőben?

- Néhány lakás még megmenthető Torockón. Így az 1680-as években épült legrégebbi ház is felújításra vár. A kevésbé romos részeket renoválni kell, azonban teljesen új alapozásra van szükség. Az önkormányzat is vásárolt egy házat a községünkben, amelyet most újítanak fel.

- Torockó nemcsak a gyönyörű házsorairól, de üdülési és kirándulási lehetőségeiről is híres. Milyen szállásokat kínálnak?

- Jelenleg 14 házban fogadunk vendégeket, de 52 férőhelyes panziónk is kellemes üdülést kínál a községünkbe látogatóknak. Saját turisztikai irodánk kirándulásokat szervez a környékre, ami valóban páratlan élményt nyújt. Torockótól 20 kmre fekvő Nagyenyed kulturális látnivalókkal, Torda sósfürdőjével hívogatja a kirándulókat.

Újra magyar nyelvű oktatás

Az anyanyelv megőrzéséért

Két évvel ezelőtt nyitotta meg kapuit Kárpátalján, Rahó városban a magyar nyelvű általános iskola. A háborút követően - közel hatvan évig - nem volt itt magyar nyelvű oktatás. Jelenleg 29 gyermek koptatja az iskolapadot, szeptembertől indul a harmadik osztály. *Zelinszki Éva* tanítónő, a magyar katolikus plébánia tanügyi felelőse, az iskola feladatáról és eredményeiről tájékoztatta lapunkat.

A lakosságnak ma már csak húsz százaléka magyar, sok a vegyes házasság, elfelejtik az emberek az anyanyelvüket. Az iskola ezért vállalt óriási feladatot, hiszen a jelenlegi két osztályban olyan gyermekek járnak, akik bár magyar nemzetiségűek, a szüleik és nagyszüleik sem beszélik a nyelvet. Egyelőre négyosztályos rendszerben oktatnak, hiszen teremhiány miatt előfordulhat, hogy ötödikben már ukrán nyelvű osztályban tanulnak tovább a diákok. Ezért dupla programot vesznek át a gyermekekkel: a magyar és az ukrán nyelvű tananyagot párhuzamosan tanítják - tudtuk meg a tanítónőtől.

A tárgyi feltételek azonban sokszor hiányoznak, de Magyarországról folyamatosan kapnak segítséget. Valamennyi tankönyv, füzet, filctoll az anyaország ajándéka. Belváros-Lipótváros Önkormányzata májusban vitt olvasókönyvet az iskolásoknak. A katolikus szellemiségű iskola jelenleg a városi középiskola épületében működik, azonban a plébánián nemrég átadott kollégium lehetővé teszi a bentlakást is, hiszen télen, a nagy hóban nehezen közlekednek a környékről érkező diákok.

Segítik a rahói magyarokat

„Az összefogás az egyetlen esélyünk...”

A magyar nyelv megmentésére alakult 1989-ben a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) rahói alapszervezete. *Bilics Éva* a szervezet elnöke azonban már egy évvel előtte megalapította a *Petőfi Sándor Anyanyelvi Klubot*.

- Az öregek még ismerik a nyelvet, a középkorúak pedig a tizedik mondat után ukránra váltanak. Úgy éreztem, ha összefogunk, nem veszünk el - mondta Bilics Éva.

A kulturális szövetség jelenleg 150 tagot számlál. A rahói szervezet megalakulása után a környező településeken is összekovácsolódott a magyar közösség. A KMKSZ havi rendszerességgel összejöveteleket tart, megemlékeznek a nemzeti ünnepekről, sajnos azonban nincs saját helyiségük. Tíz éve minden májusban versmondó versenyt szerveznek azoknak a gyermekeknek, akik ukrán nyelvű iskolába járnak, de tudnak vagy fakultatív módon tanulnak magyarul. Nem felejtkezik meg az anyaország róluk, hiszen évek óta nyári üdülést szerveznek a gyerekeknek. Idén az V. kerületi önkormányzat negyven gyermeket nyaraltat majd a Balatonnál.

- Adr -

Kiadványt jelentetnek meg

Szent Korona konferencia

A „Szent Korona-eszme és a Szent Korona népei" címmel nagy érdeklődéssel kísért konferenciát rendezett Belváros-Lipótváros Ruszin és Örmény Kisebbségi Önkormányzata május 18-án az Örmény Kulturális Központban.

A millenniumi év tiszteletére rendezett konferencia céljai között szerepelt a történelmi Magyarországon a Szent Korona fennhatóság alatt élt nemzetiségek jogi helyzetének a bemutatása. A rendezvény tudományos és egyben népszerűsítő szimpóziummá alakult, hiszen elismert koronakutatással foglalkozó személyiségek tartottak előadást a Szent Korona jelenlegi kutatási eredményeiről, valamint a korábbi nézetek helytállóságáról. A rendezvényen fővédnökséget vállalt *Karsai Károly,* az V. kerület polgármestere, valamint *Csépányi-Bárdos Józsefné,* a Fővárosi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat elnökasszonya.

A konferencián kevésbé köztudott eredmények is napvilágra kerültek, így a magyar Szent Korona örmény vonatkozásairól is hallhattak az érdeklődők. A szervezők nem titkolt céljai között szerepelt a közvélemény által ismert és a jelenlegi hivatalos koronatörténet egybevetése a kutatók állásfoglalásával. A szervezők fontosnak érezték, hogy a magyar Szent Korona-eszme, amely évszázadokon keresztül erkölcsi, hazafias érzelmekre nevelte az ifjúságot, a jövőben méltóbb szerepet foglalhasson el a közéletben. A konferencián állásfoglalás hangzott el arra vonatkozólag, hogy a „Szent Koronának" ismét olyan köztiszteletben álló nemzeti ereklyévé és lelki jelképpé kell válnia, mint ahogy több mint ezer éven keresztül meghatározó jelentőségű volt a magyarság és a velük együtt élő nemzetiségek életében. Az ott kifejtettekről határozatot fogadtak el a résztvevők. Belváros-Lipótváros Ruszin Kisebbségi Önkormányzata a konferencia anyagát kiadvány formájában is meg kívánja jelentetni, hogy a szélesebb publikum is megismerhesse a rendezvényen elhangzottakat.

Székelyföldi körutazás

Felemelő élményt nyújtó egyhetes kiránduláson vehetnek részt az érdeklődők július 17-24 között, ha felkeresik Erdei Katalint az Örmény Kulturális Központban (V. Deák F. u. 17). Az autóbuszos túra második napján Petőfi nyomába szegődnek a szászok földjén. Fehéregyházán leróják kegyeletüket a Petőfi kútnál, valamint az egykori csata turulos emlékművénél. Nagyboldogfalván középkori freskókban gyönyörködhetnek, míg Segesváron letűnt idők építészeti kultúrájának tárgyi emlékei között barangolhatnak. De megtekintik Bereghalom hármas védőfallal övezett szász templomerődjét is, mely a világörökség része. Szovátán, aki akar megmártózhat a magas sótartalmú Medve tóban, amely gyógyír a reumatikus és női betegségekre. Korondon a helybéli mestereknél bepillanthatnak a híres cserépkészítők műhelyeibe is. A térség legcsodálatosabb székelykapuiról nevezetessé vált Mérafalvára is ellátogatnak a túra résztvevői, s borvizet kortyolhatnak Homoródfürdőn. A programban szerepel még a csíki vidék számtalan templomának meglátogatása mellett az örmény származású Lázár grófok kastélyának megtekintése, s kirándulás a Békás szoroshoz, valamint a Gyilkos tóhoz.

Örmény kereszteskő a Petőfi téren

Páratlan ünnepség szemtanúi lehettek, akik június 12-én, pünkösd hétfőn részt vettek az örmény nemzeti kisebbség kereszteskő avatásán a Petőfi

téren. A szertartást, mellyel az örmény kereszténység megalakulásának 1700 éves évfordulójára emlékeztek, *Jebren Tabakjan* a libanoni patriarchátus képviselője és *Meszrop Grigorján* az európai örmények püspöke celebrálta.

Az egyházi méltóságok rövid történeti visszatekintésükben emlékeztek arra, hogy 301-ben a világon elsőként az örmények tették államvallássá a kereszténységet, de szóltak népeink történelmi kapcsolatairól is. Ezt követőn közös imára szólították fel a megjelenteket, végül *Karsai Károly* polgármester és *dr. Doncsev Toso* a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke mondott beszédet.

A Duna-parti tér árnyas fái alatt, egy kis domb tetején álló míves kereszteskő eredetije 1220-ban egy kolostorban készült. Annak hű másolatát készítette el az Örmény Nemzeti Múzeum munkatársa egy másfél tonnás örményországi kőből. Felállításában sok segítséget nyújtott a rendezőknek *Vadász György* építész. A kereszteskő felállításáról még tavaly döntöttek a magyarországi örmények, részben a millennium kapcsán, részben hogy ajándékozásával a két ország kapcsolatát erősítsék. Az avatás méltó befejezéseként kiki egy szál gyertyát helyezett el a kereszteskő melletti talapzaton, illetve a fűben.

Vendéggyerekek Kárpátaljáról

Épp, hogy beköszöntött a szünidő, máris megérkeztek Kárpátaljáról azok a gyerekek, akiket az V. kerületi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat hívott meg nyelvi táborba. A Munkácsról, Viskiből és Rahóból június 17-én útnak indult tanulókat és kísérőiket Beregsurányban, a határállomáson várta az önkormányzat autóbusza, s fogadta *Donáth Lehel* az V. kerületi ruszin kisebbség elnöke, a tábor szervezője. Az érthetően izgatott nebulók azonnal indultak tovább *Hajdúszoboszlóra,* ahol összeismerkedhettek a Múcsonyból és Komlóskáról érkezett diákokkal, majd a csapat ketté vált. Aki a hajdúsági fürdővárosban tölti az egy hetet azt a Szép Ernő Kollégiumban helyezték el, a többiek ismét útra keltek, hogy *Balatonszepezden* szerezzenek életre szóló élményeket. **-Lia -**

Magyarország: a találkozási pont

pezni, hiszen kóstolgatjuk szorgalmasan a különböző fajtákat. Hatehetjük. Ugyanis Egerben nem iható bármikor bort. Július második hétvégéjén rendezték meg a történelmi városban az Egri Bikavér hagyományos ünnepét. A megnyitón a város főterén, a Dobó téren adták át az 1999-es Eger Szőlőtermelője, illetve Bortermelője-díjakat, az Eger szőlő- és borkultúrájáért-érmeket, és hirdették ki az egri borvi-

egri bikavérhez kínált egy-egy ételkülönlegességet. A Dobó téri sátrakba nem kellett toborozni az embereket, ahol étel és ital van – különösen, ha ilyenek –, sokan tülekednek. (Ha étel nem is, de bor – hiszen Egerben voltunk – mindenkinek jutott.)

„Szent Donátnak a gonoszok keze által leromlott szobra helyére a szent pártfogónak ezen új szobrát állíttatták az egri szőlőművelők magukat és szőlőiket a szent oltalmába ajánlva" – Egerben, majd néhány év alatt kult a szokás: minden esztendőben július második hétvégéjén búcsút rendeztek, és körmenet indult a szoborhoz. Misézek, litániát mondtak, imádkoztak, hogy Szent Donát járjon közbe az Úrnál: a jégeső és a viharkár kerülje el a szőlőhegyeket. Évszázadokon állt szobrát a II. világháború után rombolták le, így az egri Szent Donát-kultusz – legalábbis külsőségeiben – abbamaradt. A rendszerváltoztatás után idén azonban már harmadik alkalommal tartottak ünnepséget Egerben a Donát-dűlőn. A szent szobra újra a szőlőnek kedvező időjárásban bizakodó szőlészek, borászok hitét hirdeti. A szobor talapzatán elhelyezett márványtáblán annak a százizenkilenc egri borásznak a neve is olvasható, akik összeadták az Ezredforduló Egri Bikavérének az alapsége már ekkor, az utolsó ezer palackot összel árverezik.

Az egri bikavér ma már eredetvédett. A hegyközségi törvény alapján az Országos Borminősítő Intézet rendelete szerint csak az Egerben termelt és feldolgozott szőlőből előállított bor kínálható egri bikavérként.

Hogy készül a bikavér? – hangzott a fővárosból szalajtott hírlapíró kérdése az ünnepségek utáni poharazgatás közben. A várost 1990 és 1998 között polgármesterként irányító Ringelhann György magyarázta el, hogy a bikavér a borok házasításából keletkezik. Tizfajta szőlőből készült három-,

csendes eső üdítette föl, az ellenséget mennydörgéssel kísért szakadó eső, jégverés és egymást érő villámcsapás kergette szét. Magyarországon – német közvetítéssel – a keresztényüldözés alatt vértanúhalált halt római katona kultusza a XVII. században terjedt el.

színte i rodalmi magaslatokba emelnek az ízlelőbimbóknak is szánt mondatok: A vulkáni ömledéken termelt, a borvidékre jellemző riolittufa pince fahordóiban érlelt száraz vörösbor. Minőségét a helyi fajták és hagyományok biztosítják.

Erős, testes, karakterisztikus, harmonikus, mélyvörös színével méltán képviseli fajtáját. Fogyasztása lukullusi lakomákhoz és merengő, meghitt órák eltöltéséhez ajánlott.

Rosdy Tamás

Expo 2000 Hannoverben

Az ezredforduló világkiállítását 2000. június és október között rendezik meg Hannoverben. A látogatók között igen népszerű magyar pavilon hazánkat mint Kelet és Nyugat közötti találkozási pontot mutatja be.

A hannoveri Expo 2000 Németországban az első világkiállítás, ugyanis 1851 óta a németeknek egyszer sem sikerült elnyerniük a rendezés jogát. A Hannoveri Vásárközpontban 1,7 millió négyzetméteres kiállítási terület áll a résztvevők rendelkezésére. A világkiállítás témája az ember, a természet és a technika harmóniája.

Magyarország az Expo központi útvonalán, az Európa sugárút állandó pavilonjai között kapott helyet.

A pavilonba belépő látogatót egy kifejezetten ide készült, különleges Magyarország-film fogadja: egyszerre nyolc kivetítőn láthatóak a nevezetes magyar tájak, az élővilág és az épített környezet értékei. A kivetítőkön az egyes képek mindig 8 különböző nézetből és távolságból jelennek meg, egyidejűleg adva a távlat és a közelség élményét.

A filmet a kortárs zeneszerző, Erdész Róbert folklór-, dzsessz- és szimfonikus elemeket is felvonultató „világzenéje" kíséri, mely ugyancsak a találkozás metaforáját írja muzsikává.

A film úgy ábrázolja Magyarországot, mint emberek, népek, kultúrák, illetve Kelet és Nyugat közötti találkozási pontot.

A magyar pavilon ötletes jelmondata – mely a kiállítás szellemiségét sokban meghatározó Káel Csaba filmrendező leleménye – (Hungary is the meeting point – Magyarország: a találkozási pont) valódi nyelvi telitalálatnak bizonyult. Magyarország valódi találkozási pontjává vált a kiállításnak, méghozzá nemcsak a szó átvitt, hanem közvetlen értelmében is.

fotó: Szatmári Gergely

A pavilon minden tekintetben egy olyan ország képét sugározza, amely úgy lép a harmadik évezredbe, hogy sikerrel őrizte meg 1000 éves álmát és államát. Bemutatott értékeink, Nobel-díjas tudósaink, technikai felfedezéseink hiteles képet adnak arról, hogy a magyar találékonyság révén a ma is használatos kénmentes gyufától a golyóstollig, a C-vitamintól a számítógépig mi mindennel gazdagodott az emberi civilizáció.

A magyar kiállításnak otthont nyújtó pavilon dr. Vadász György Kossuth- és Ybl-díjas építész és társainak tervei alapján épült. A mintegy húsz méter magas építmény nyitottságával, építészeti megoldásaival az EXPO egyik vonzó látványossága, amelyről számos ország vezetője is elismerően nyilatkozott. Az önálló magyar pavilon szuggesztív, szép formájával többféle értelmezésre is alkalmat ad, külső megjelenésében a látvány kitüntetett szerephez jut. Az összeboruló, de mégis nyitott tenyeret formázó pavilon üzenete: óvni a múlt méltó hagyományait, ugyanakkor befogadni az újat, a változót is.

A magyar pavilon szerkezetét 200 tonna acél, külső borítását pedig 3300 m^2 vörösfenyő adja. Az építmény 1150 m^2-es alapterületű kiszolgáló épülettel rendelkezik, melyben étterem, reprezentációra alkalmas helyiség, irodák, valamint egy ajándékbolt kapott helyet. A pavilonban található látványtér 300 m^2, és ugyanennyi a kéregben elhelyezkedő kiállítótér is. Így hazánk az EXPO 2000 Európa sugárútján öt hónapon keresztül mintegy 1800 beépített négyzetméteren kínál meghitt találkozási pontot a látogatók millióinak.

Soltész

Haza, szeretet

Rengeteg képet és hangulatot őrzök magamban otthonról. Amikor el kell hagynom Magyarországot, és hazahúz a szívem, mindig ugyanazok a képek peregnek előttem: sokszor álmodom a kivilágított Andrássy útról, ahogyan esténként elcsendesedik, meg a Balaton illatáról...

A haza szeretete – még ha romantikusan hangzik is – számomra valóban az egyik legfontosabb érték és érzelem. Már nem tudom, hogy pontosan ki és miként plántálta ezt belém, de az a kötelék, ami a szülőföldemhez fűz, oly erős bennem, hogy az idővel és a távolsággal nemhogy gyengül, de egyre erősödik.

fotó: Hegedűs Gábor

A szülőföld szeretete, a hit és a szabadság iránti vágy azok az alapértékek, amiket a jövő nemzedéknek, saját gyermekeimnek is szeretnék átadni. Rájuk és az ő kortársaikra nézve nagyon optimista vagyok: sok minden történt ebben az országban az elmúlt évtizedben, ami okot adhat a bizakodásra. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt én magam sem tudtam volna elképzelni azt, ahogyan ma élhetek és dolgozhatok. A rendszerváltással mi mindannyian lehetőséget kaptunk a sorstól arra, hogy magunk dönthessünk sorsunk felől, hogy magunk válasszuk meg azokat az értékeket, amelyek mentén életünket berendezzük és leéljük.

Tudom, hogy ma még sokan hihetetlen nagy nehézségekkel küzdenek, mégis azt hiszem, hogy a dolgok alapvetően jó irányba mennek Magyarországon, s mire a mi gyermekeink felnőnek, már mindenkinek megadatik nálunk is a méltó emberi élet lehetősége.

A magyar alapvetően jó kedélyű nép. Azt hiszem, problémáink ellenére is van bennünk valami örök, hogy úgy mondjam, latinos vidámság: mi valójában mindig valahogy boldogabbak voltunk annál, mint amit a körülményeink indokoltak. Ezt a tulajdonságát nagyon szeretem a népemnek. S azt is, hogy alapvető kulturális értékeit a legnehezebb időkben is képes volt megőrizni, átmenteni a maga számára. S bár én mindig elsősorban magamnak dolgozom, de azért vannak nehéz napjaim, amikor bizony jólesik erre gondolnom. Arra a nemzeti drukkra, ami mögöttem is ott áll. Arra, hogy talán én sem csupán magamért és a családomért megyek a ringbe...

Koko Kovács István,
profi Európa-bajnok ökölvívó

Magyar nyár Krakkóban

2000 nyara számos kulturális finom falattal kényeztette Krakkót, Európa idei kulturális fővárosát. Magyarországot képzőművészet, zene, irodalom, táncművészet és kultúrtörténet képviselte az egykori lengyel királyi székhelyen.

A soknemzetiségű Osztrák–Magyar Monarchia elnevezésű programsorozat keretében a Magyar Nemzeti Galéria, valamint a Szépművészeti Múzeum gyűjteményéből rendezett tárlat először mutatta be a lengyel közönség számára a magyar impresszionista festészet és August Rodin remekműveit Krakkó legimpozánsabb kiállítótermében. A lengyel közönség elé tárták Erdély sokszínű kultúrájának egy-egy jellegzetes szeletét. Olasz Ferenc fotókiállítása, a *Székelykapuk* és Szabóky Zsolt fotókiállítása, az *Erdélyi fatemplomok* után Kós Károly építészetéről és a csíksomlyói búcsúkról nyílt tárlat Haris László fotói felhasználásával a Lengyel Építészszövetség Galériájában. *A századforduló Magyarországa* című fotókiállítás a „békebeli aranykor" világát, városainak és polgárainak életét idézte fel a Magyar Nemzeti Múzeum, illetve a Kiscelli Múzeum anyagából.

Galíciai Etnikai Fesztivál keretében fotókiállítást rendeztek *Vándorcigányok* címmel Kása Béla fotográfus gyűjteményéből, akinek *Erdélyi muzsikusok* című válogatása is látható volt. *Álom, álom...* címmel pedig roma festők munkáinak kiállítása volt megtekinthető a budapesti Romano Kher (Cigányház) gyűjteményéből. Ezzel egy időben irodalmi estet szerveztek, melyen az *Amaro Drom* roma folyóirat mutatkozott be. Az etnikai fesztivál vendége volt a Romano Glaso együttes és a Háromszék Állami Népi Együttes is.

A magyar állam 1000. évfordulóját nagyszabású ünnepséggel köszöntötte Krakkó városa a Piactéren. Volt kirakodóvásár és kézműves-bemutató, borvásár, lacikonyha, táncház és huszárbemutató, valamint fellépett a Ghymes együttes, a Téka, az Ando Drom, a Zurboló, a Budapest Táncegyüttes, a Tarisznyás és a Korai Öröm. A Régi Krakkó Nemzetközi Zenei Fesztiválja vendége volt a kolozsvári Amaryllis együttes és a Kecskés együttes, a Krakkói Nemzetközi Táncfesztivál keretében pedig fellépett a Közép-Európa Táncszínház. A „Krakkó 2000" Fesztivál magyar programját a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatta, programjainak lebonyolítását a Krakkói Magyar Főkonzulátus „Krakkó 2000" Magyar Programirodája koordinálta.

Lőcsey

A magyar kultúra éve Japánban

Vannak országok, ahol a magyar kultúrát évtizedes megbecsülés övezi. Japán Magyarország iránti érdeklődése – a földrajzi távolság miatt – ennél jóval újabb keletű, ám annál intenzívebb. Ma úgy tekintenek ránk Japánban, mint a legnyugatibb keleti népre. Népszerűségünk többek között a világhírű magyar zenének és a Japánban igen elterjedt Kodály-módszernek köszönhető. Ez megmutatkozik a szigetországban tartott idei nagyszabású Millenniumi Magyar Fesztivál programjaiban is.

Az egész évben tartó sokszínű rendezvénysorozat a nyár minden napjára biztosított programokat Japánban. Júliusban herendi porcelán-kiállítás volt Fukuokában, a nagy sikerű tárlatot az elkövetkező félévben Tokióban, Oszakában, Kóbében, Kiotóban tekinthetik meg az ott élők. Nem csupán magyar művészek közvetítették kulturális értékeinket. A Tokyo Philharmonic Orchestra két ízben is magyar esttel vett részt a fesztivál sorában, június 28-i koncertjükre pedig Héja Domokost kérték fel vezényelni. A júliusban és augusztusban megrendezett Nagano Fesztivál díszvendége Magyarország. Gifuban adott koncertet a Liszt Ferenc Zeneakadémia tanárainak zenekara, Marton Éva július 18-án Tokióban vendégszerepelt. A Pro Musica gyermekkórus június 24-től a nyár végéig országszerte adott koncerteket. Augusztus 19. és 26. között Akita hívta vendégül Sopron város küldöttségét. Augusztus 27-től szeptember 1-jéig a Tisza néptáncegyüttes Jamaga, Akita és Tokió vendége volt. Augusztus 31-én Tokióban japán–magyar ütőskoncertre vártak minden érdeklődőt. Szeptember első hetében Nagojában, Oszakában és Tokióban magyar bor- és gasztronómiai estek lesznek, melyeket országszerte a Tokaj-Hegyalja Néptáncegyüttes fellépései követnek *A tokaji bor és a magyar néptánc* címmel.

A Japánban megrendezett Millenniumi Magyar Fesztivál rendezvényeit a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogatta.

Lőcsey

VIII. Finnugor Folklórnapok

fotó: Simon Erika

„Én egy teljes nagycsaládban nőttem fel, ahol megtanítottak az anyanyelvre és őseink tiszteletére. Ez egész életre szóló útravalót jelent számomra. Ezt a kincset – bár nem volt könnyű –, de én is megőriztem, s ma már unokáimnak adom tovább, hogy ők is továbbadhassák majd unokáiknak."

Nyina Grubova,
Hanti-Manysi körzet,
Székesfehérvár, 2000. június 20.

„Igazából mást se csináltam egész életemben, mint halásztam, vadásztam vagy táncoltam. Én úgy látom, hogy bár mi és a magyarok már több mint ezer éve elszakadtunk egymástól, de valahogy mégis hasonlóan gondolkodunk. Mindig mosolygunk. Talán eljön az idő, amikor majd mi is olyan szabadon élhetünk, és használhatjuk anyanyelvünket, mint az itteniek. Mi voltaképpen ennek a gondolatnak a nagyköveteiként érkeztünk ide."

Juva Mosztelc,
Hanti-Manysi körzet,
Székesfehérvár, 2000. június 20.

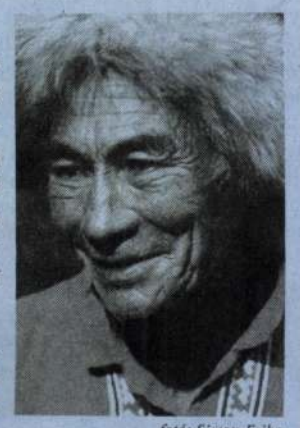

fotó: Simon Erika

A rétegekbe rejtett művészet

Rétessütő verseny Mesztegnyőn

Július utolsó hétvégéjén az összegyűlt asszonyok már kora reggel nekiálltak dagasztani. Huszonnégy csapat. Hatvan tepsi. Négy kategóriában lehetett indulni, s mindegyikben mindenki nyerni akart. *...a lisztdombocska közepébe ecetes-sózsíros vizet öntünk, aztán addig gyúrjuk-verjük, míg lágy, sima, ruganyos tészta nem lesz belőle. Ezután a masszát két cipóra osztjuk, pici olvasztott vajat kenünk rá, és hagyjuk pihenni...*

Az asszonyok azonban nem pihentek. Még sok-sok dombocska várt arra, hogy a nevezetes délelőttön tészta lehessen belőle. Mindeközben megérkeztek az érdeklődők. Szemfüles férjek oktatták asszonykáikat: „látod, hogy csinálja?" Mesztegnyő réteslázban égett. *...egy nagy asztalt abrosszal leterítünk, gyengén beszórjuk liszttel, a tésztát nyújtófával lelapítjuk, vékonyan megkenjük zsírral, és mindegyik oldalán elkezdjük – a kézfej segítségével – nyújtani, úgy, hogy lelógjon az asztal négy oldalán...*

Évszázadok óta körbejárva húzogatják-nyújtogatják az asszonyok a tésztát, melynek hártyavékonyságúnak, szinte áttetszőnek kell lennie. Óriási kézügyesség kell hozzá, hogy ki ne lyukadjon. A rétes készítése szertartás. Jókai így ír róla: „Művészet, ahogy a kihúzott asztalokon két lány kétfelől egy ökölnyi tésztát oly szélesre kinyújt, mint maga az abrosz, hogy azt egy régi római nő mint palástot felvehetné. Azt pedig Magyarországon meghintik tejföllel, zsírral, mandulával, mazsolaszőlővel, aztán összehengerítik, boa konstriktori alakban tepsibe terítik, spanyol inkvizítori raffinériával lassú tűzön megpirítják, s szánakoznak a barbár népeken, akik ezt nem ismerik." *...a vastagon maradt széleket kezünkkel legombolyítjuk, összegyúrjuk, pihentetjük, majd újra kinyújtjuk. A lecsüngő részeket felhajtjuk, és a rétestésztát tekercsformába göngyöljük. Következhet a tészta megtöltése...*

Amennyire lehetett, takargatták tepsijeiket a lelkes asszonyok. Senki nem tudhatta ki idő előtt a formák titkát, a töltelék készítésének csínját-bínját, az alapanyagok kiválasztásának fortélyait. Mert ahogy Kövi Pál írja, a réteskészítés titkát „le sem lehet írni, vagy meg sem lehet tanulni; azt el kell lopni, a bőr sejtjein keresztül magunkba szívni, aztán szobrászként továbbfejleszteni, formálni". A türelmetlenebb nézők alkudozni kezdtek a készülő süteményekre, az éhesebbje a tavalyi nyertes által készített több ezer példányért állt sorba. *...a tésztát lazán összecsavarjuk, rudakra vágjuk, kizsírozott tepsibe helyezzük, a tetejét megkenjük, és előmelegített sütőbe helyezzük, majd pirosra sütjük...*

A csapatokat sorrendben hívták az előmelegített kemencékhez. A feszültség nőttön-nőtt. A kisült réteseket

fotó: Simon Erika

egyből a zsűrihez vitték. A csalódott emberek egyre többen neveztek be a rétesevő versenyre. Késleltető effektus: elered az eső. Korog a gyomor, kopognak a szemek, a felfrissülést hozó csapadék ellenére lüktetnek az erek a halántékon. Aztán a kiéhezett, bekötött szemű emberek úgy döntenek, kihagyják az első versenyszámot, az illat alapján történő felismerést, s rávetik magukat a kínálkozó meggyes, túrós, káposztás...

...kapros-túrós, sorszám, darás-meggyes, sorszám, tökös-mákos, sorszám ...

A zsűri is falatozik, kóstolgat, értékel, öblít, eszik. Órák óta eszik. Minden kétséget kizáróan ők nyernék a rétesevő versenyt. Az asszonyok pedig odakint tanakodnak: hol tartanak? Már a különleges réteseket ízlelgetik! De hiába: a titkos helyiségbe nem lehet belátni. Titkukat, műgonddal készített süteményeiket idegen kezek tapogatják, idegen fogak őrlik, idegen szájak tüntetik el sokkal-sokkal gyorsabban, mint ahogy elkészültek. A sütés tudománya a színház művészetéhez hasonlít: fáradságos előkészületek, aztán trükkökből, érzésekből és ihletből összegyúrt mutatvány, aztán ...

Az illékony, rétestésztához hasonlóan könnyű szárnyú siker – és egy édes emlék.

Guelmino Sándor

Nagyszakácsi reneszánsza

Kecsege kapros-csiperkegombás tikmonnyal, töltött libanyak egreses raguval

„Nemcsak főzni, írni is tud" – lelkesedett egy asszonyság, miközben nagy garral osztogatta a hévízi szakács étlapját, melynek pikantériája a receptek nyelvezetében keresendő: olvashatunk „az pompás recze kolbászkáról, mely nagyon híres", „azon sok zabot evő és fügétől részegedő kacsák fölséges májáról", „nagyon csinos disznó fülekről", de megtalálhatjuk „ama nyársat is, mely jót tesz az férfi népnek".

A szakácsok már István király idejében önálló iparosoknak számítottak. Az uralkodók kedvenc ételkészítőiket nemesi rangra emelték, birtokokat adományoztak nekik. A Somogy megyei Szakácsiból származó Eresztvényi Ferenc 1414-ből származó címere a legrégibbek közé tartozik hazánkban, amely utal a kitüntetett foglalkozására: lángon sülő, diszes nyársra tűzött halat örökít meg.

A szakácsiak közül kerültek ki évszázadokon keresztül a királyi ínyencségek mesterei. Hiába élnek még itt manapság is Sütők, Sósok, Sziták, Kövérek, a török uralom véget vetett a budai palota fényes lakomáinak és a szakácsiak uralmának. Nagyszakácsi lakosai hosszú időn keresztül éltek egyfajta kollektív amnézia állapotában, mígnem 1992-ben Béres Júlia ráébredt: a név kötelez, sőt hasznot is hozhat. Így indult útjára az évente augusztus elején megrendezett Királyi Szakácsverseny, amely mára 20 ezer látogatót vonzó, háromnapos, nemzetközi hírű eseménnyé vált.

Az ideérkező utas első, ám igen határozott élménye az, hogy kíváncsiságával és étvágyával nincs egyedül. Ez az első pillanatokban – talán a helyieket és a versenyzőket leszámítva – mindenkit bosszant. De még a céltudatos ember is, aki nem hagyja magát zavartatni a maskarások, gólyalábasok felvonulásától, nem andalodik el a Musica Antiqua reneszánsz zenéjén, nem jön lázba a kézművessátrak kínálatától, nem csodálja meg az íjászbemutatót, a solymászok tudományát, a zászlóforgatók ügyességét, de még a bajvívókat sem, és végképp nem tér be a Fűszerszámok vagy a Kalandok udvarába, engedékeny szülőt sem óhajt játszani, aki gyermekével maga is elszórakozik egy bábszínházi előadáson, hanem a fő attrakció irányába préseli magát, hamar akklimatizálódik.

A tizenöt csapat bográcsait szemlélve, kemencéibe kukkantva, szaporán nyeldekelve olyan látványban van részünk, amelynek hatására kénytelenek vagyunk megérteni a mellettünk állót,

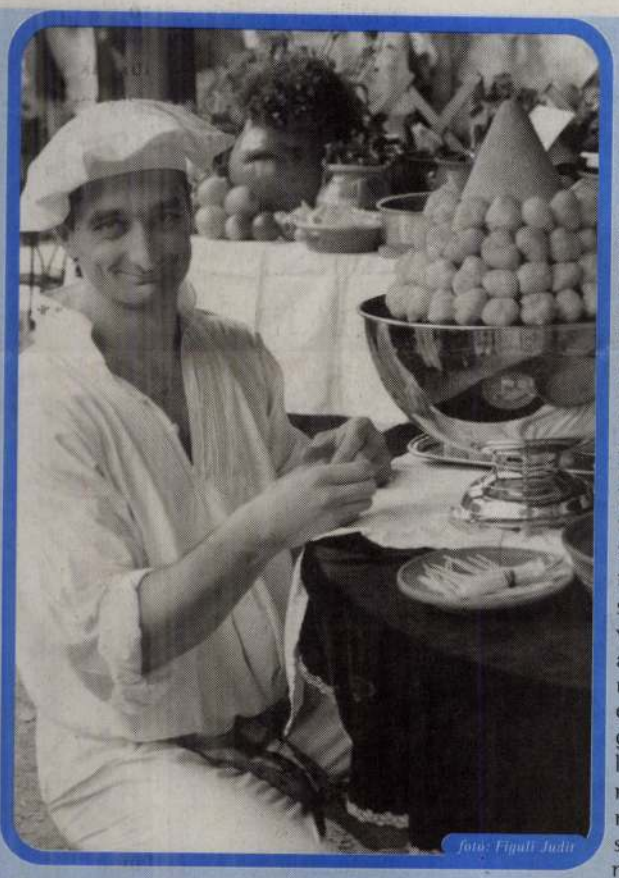

fotó: Figuli Judit

aki csupán lelkesedésének hatására taszajtott rajtunk egy jókorát az imént. A mindent eltöltő füstszag hatására bódultan ismerjük el, mindenki maradjon a maga helyén: a válogatott kések a vadritkaságok bendője táján, a bámészkodók a lábfejünkön.

A reneszánsz kor megihlette a versenyzők fantáziáját. S mivel kevés eredeti receptet örökítettek ránk őseink, a fogások kieszelésénél az ihlet legalább olyan jelentőségre emelkedhet, mint az előzetes kutatómunka. A múlt alkotó megidézése más formát is öltött: többen korhű jelmezbe öltöztek, a gyülaiak Zápolyai Imre bán és nádor címerével büszkélkedtek. Sokan nevezték el ételüket Mátyás királyról, akinek uralkodása alatt a magyar konyhát jelentős olasz hatás érte, és más főurakról. Volt, aki pávával és tollaival díszítette asztalát (e madár volt a pulyka megjelenéséig a szárnyasok királynője), de tésztából sült janicsárfejjel is találkoztunk.

A zsűri szigorúan ítéli meg, hogy milyen alapanyagokból (burgonya, paprika, paradicsom, cukor, kakaó, kávé és tea kivételével szinte mindenből, ami ma is használatos) és miben (rozsdamentes edényben nem!) lehet főznisütni, de szempont az is, hogy a túlfűszerezett, tömény és zömmel édeskés ételeket a mai ízléshez igazítsák. Azt persze a versenyzők leleményességére és pénztárcájára bízták, ki hogyan szerzi be a ma már nem vagy kevéssé használatos hozzávalókat. A fűszerek (gyömbér, sáfrány, tárkony, borókabogyó, nád- vagy nyírfaméz stb.) felkutatása az egyszerűbb feladat, vadhúsokra szert tenni jóval nehezebb: számos faj kipusztult a korabeli mértéktelen fogyasztás következtében, másokat azóta időszakos vagy állandó vadásztilalom véd (pl. a bíbicet), míg bizonyos állatok egész egyszerűen kikerültek gasztronómiai érdeklődésünk köréből (veréb, galamb, rigó, mókus), de a Tisza sem az már, amilyennek Galeotto Marzio leírta („ennek a folyónak kétharmada víz, egyharmada pedig csupa hal"). A legnehezebben becserkészhető ritka vad pedig a szponzor, tudhattuk meg Molnár Vilmos mesterszakácstól.

Egy biztos, utánpótlásban nincs hiány: a hatvani csapat átlagéletkora húsz év, s immár negyedszer versenyeznek. Ők már olyan műhelytitkokat is ismernek, hogy miként lehet beszerezni a tengeriszőlőt vagy a darut. (Megfejtés: viszonylag könnyen, előbbi ugyanis a ribizli, utóbbi pedig az árpa.)

Délutánra minden ételt látványos keretek között átszállítottak a központi pódiumon megterített nagy asztalra. Az eredményhirdetés után a tombolajegyekkel rendelkezők között kisorsolták a finom falatokat. Este 28 fogásos királyi lakomát szolgált fel a tavaly nyertes csapat, a borsos (korabeli fűszer!) árú belépőt megfizető közönség számára. Bennünk pedig – lassan búcsúzva Nagyszakácsitól – még mindig visszhangzik néhány ételnév: kecsege kapros-csiperkegombás tikmonnyal, dióval, almával, malosa szőlővel töltött örvös galamb, rozmaringos, ropogós fácántikfi, töltött libanyak egreses raguval, mangalica oldalasa koronának hajtva...

Gu – S

Szent Donát és az Egri Bikavér

A lukulluszi lakomákhoz ajánljuk

Könnyen lehet[illegible] déki verseny eredményét. Az ünnepség ezek a sorok olvashatók az Eger határában, egészen pontosan a [illegible] anyagát. Ezt a különleges bort a négy-, vagy akár ötfajta bor keveréke

HA VALAKI ELMENNE

Aki azt fontolgatja, hogy kiszalad Hannoverbe, előtte mindenképpen próbálja meg „hivatalosíttatni" magát. Lehet az a véleményünk, hogy az expó alig különbözik egy közhelygyűjteménytől, ám ettől függetlenül tömegek kalandoznak mindenütt, és a divatosabb pavilonok előtt táblákkal jelzik, mely pont az, ahonnan még 15-30-45-60-90 perc a várakozás a beengedésig.

A nagykapuk mellett azonban mindenütt vannak kiskapuk, direkt a protekciósoknak – nos, az ügyesebbeknek ezekre kell gyúrniuk. Összesen húszezer viájpíre számítanak. (Az újságíró-igazolvány például önmagában nem elég: előzetesen kell kérni az akkreditációt, sőt – a nemzetközi gyakorlatban is elég szokatlan módon – külön főszerkesztői megbízólevelet is vinni kell.) Az akkreditáltak azután, ha nem elég nekik, hogy ingyen mennek be, még hivatalos kísérőt is kaphatnak (Molnár Edina személyében például magyar nyelvű hostess is van), aki szakszerű vezetést tart; ez utóbbi nem csoda, hiszen egy hónapos terminusban kötelezően bejárta mindegyikük az expó összes kiállítását.

sabbja eleve két mélytányért és kanalat kér hozzá), ám legalább ennyire echte magyarosch hangzású a puszta steak vagy a hétvezér. A puszta steak 30 márka (szürkeárfolyamon 4000 forint); ennyiért a vendég egy 25 dekás, liszt, tojás, reszelt krumpli keverékébe forgatott és bő olajban aranysárgára sütött, vitaminsalátával és speciális eljárással/receptúrával készített főtt-sült burgonyával körített giant-adagot kap (iszik is rá minimum két sört).

Júliusban 5103 bográcsgulyás, 2663 puszta steak, 1242 kacsamell, 1150 hétvezér, 1123 marhapörkölt alkotta a top 5-öt, és a pénztárgép gyűjtőszalagjáról 8541 sör is kiolvasható; itt érdemes megjegyezni: minden pfenniges fogyasztást dokumentálnak. A német fogyasztó szőrszálhasogatóan éber: kilencven százalékuk, amikor megkapja a számlát, elkéri az étlapot, és összehasonlítja az árakat, tisztázandó, nem csapják-e be. (Amiből akár arra is következtethetünk, hogy a német látogatók 90 százaléka járt már budapesti vendéglátó-ipari egységben.)

Üzleti szempontból a Szt. István étterem – a fentiek ellenére – nem föltétlenül mutat ki profitot a végelszámoláskor, hiszen a berendezés, amit méretre kellett csináltatni, 40 millió forintba került.

A szakmában amúgy

a legelképesztőbb történeteket lehet hallani

arról, hogyan és miként kapta a megbízást a Vécsy és Tsa Kft. Az igazság – mint mindig – persze nagyon egyszerű: az első körben a felkért pályázók (tessék ideképzelni Magyarország legjobb nevű vendéglátóit) még csak ajánlatot sem adtak. Másodjára a miniszteriális illetékesek addig győzködték a főként kiállításszervezéssel foglalkozó Vécsyt, míg elgondolkozott a dolgon, és megírt egy pályázatot, ami végül kétszerte volt jobb, mint bármelyik másik. Akadt ugyanis olyan patinás jelentkező, aki *előre* kért volna 60 millió állami támogatást; Vécsynek, *utólag*, a fele is elég lesz; igaz, ahhoz, hogy megkaphassa a megbízást, be kellett mutatnia egy 25 millió forintos bankgaranciát.

Vécsy egyébként húsz éve működik Németországban, backgroundjában Express és kiállításszervezés egyaránt található. Filozófiája nem bonyolult: azt kell adni a vendégnek – és olyan kedvesen, ahogyan az csak lehetséges –, amit kíván. Néhány esztendeje a vásárszervezés mellett vendéglátással is foglalkoznak. Más szavakkal ez olyasfajta gasztronómiai kínálatot jelent, amire a „magyar csárda" a legtalálóbb kifejezés. Lehet persze fintorogni a marhapörköltre vagy a bográcsgulyásra; ám a gasztronómia világában ezek ugyanazt jelentik, mint mondjuk a zenében Kodály vagy Bartók. Amennyiben ezt az egészet nem nézzük másnak, mint ami valójában – azaz üzletnek –, akkor ez itt a megdöbbenés helye: a berlini Grüne Woche (2000 januárja) alkalmából a Vécsy-csárda 10 nap alatt 12 000 vendéget látott el; ez meghaladja egy átlagos magyar étterem egész évi látogatottságát. Hannoverben, igen óvatosan, napi 5000 márkás bevétellel kalkuláltak, ezzel szemben csúcsnapokon ennek az ötszörösét érik el; a 170 ülőhelyes étteremben naponta 600-700 vendéget szolgálnak ki. Persze hogy megéri: Vécsyék a tavalyi 200 millió után 2000-ben 1 milliárd forintot meghaladó bevételre számítanak.

Az állami pavilonból kijövők választhatnak, hogy a Heiliger (Szt.) Stephanus (István) étteremben térnek-e be, avagy a szintén a Vécsy és Tsa által üzemeltetett ajándékshopba. Ez is koncessziós vállalkozás. Az étteremben a bruttó bevétel 11 százaléka (plusz a német áfa), a shopban bruttó 36 százalék a sáp (magyarul: koncessziós díj). A hitelesség és a pontosság megköveteli, hogy tisztázzuk: a boltban minden egyes márka 15 százaléka a német, míg 5 százaléka a hivatalos magyar bevétel (erre jön még az áfa). Kevésbé fennkölt – ámde precíz – fogalmazással kijelenthető: az expóárak tehát eleve és helyből 36 százalékkal meghaladják a normális árakat.

A látogatók azonban számítanak erre, és

hihetetlen tömegekben tolonganak,

hogy elkölthessék a pénzüket. Három nap alatt két olyan embert láttam, aki nem vett semmit; utóbb kiderült, mindketten hivatalos magyar kiküldöttek. A shop termékkínálata annyiban „magyaros", amennyiben nyilvánvalóan nem svájci bicskát árulnak benne. Herendi porcelán és Pick szalámi (kolbász is!), többfajta (tokaji, villányi, helvéciai, kecskeméti) bor és – irdatlan mennyiségben – üveges Piros Arany. Aki emlékszik még az endékás időkre, amikor a tubus kemény valutaként funkcionált, annak déjà vu érzése támadhat: az odakészített falatnyi kenyerekre németek százai kenik a gulyás- és paprikakrémet, Erős Pistát és Édes Annát (á 6 DM), és eszik nagy áhítattal. Csak kóstoltatásra elmegy napi 60 üveggel; képzelhető, mennyi a vásárlás, Pick szalámiból szűk másfél hónap alatt 5 tonna fogyott, a borokból ezer palackok és Zwack-féle Unicumból is ezernél több.

A hivatalos sajtóanyag azt mondja: összesen 80 ezer hektoliter sör fogy el a kiállítás 153 napja alatt (egy korsó többnyire 6 márka, azaz csak sörből olyan 100 millió márka lesz a forgalom). Feltűnően kevesen látogatják ugyanakkor a hivatalos expó-ajándékboltokat, ahol pedig széles választékban lehet venni példának okáért *Expo 2000 Hannover* feliratú trikót, legolcsóbban 19,90-ért, de van *Expo 2000 Hannover* feliratú pulóver, sőt árulnak *Expo 2000 Hannover* feliratú sapkát is, az *Expo 2000 Hannover* feliratú zsebkésről már nem is beszélve.

Ha már beletenyereltünk az üzleti részletekbe, folytassuk is ezekkel. Mindent beleszámolva (például azt is, hogy a délről Hannoverbe vezető autópályát vagy 50 kilométeren át úgy festették át, hogy megszüntetve a leállósávot, ne két-, hanem háromsávos legyen) az expó megrendezésére 18 milliárd márkát fordítottak (Andrej Sárkány regionális igazgató szíves közlése).

Hivatalosan azzal kalkulálnak, hogy egy látogató kereken 100 márkát költ (68 DM a belépő, a többi szabadon választott kiadás), s így, 20 millió nézőt véve, csak egymilliárd márka lesz a kiállítás szűken vett ráfizetése. Ehhez néhány értelmező megjegyzés kívánkozik; először is az, hogy a megnyitó napján még 40 millió látogatóval számoltak, ám ezt időközben a felére csökkentették (privát kommentárként csak annyit: augusztus elején egy hétvégét töltöttünk az expón, és egyfolytában azon gondolkodtunk a tömegben, hogyan és miként gondolták ellátni és fogadni ennek a dupláját). Mértékadó gazdasági szakemberek úgy jósolják: a városban és környékén legalább 2,5 milliárd márkával nő a szokásoshoz képest az adóbevétel (vagyis nem feltétlenül az expót rendező kft. gazdagodik meg). Csak az expón harmincezer, mindent beleévé azonban százezer új munkahely keletkezik; ennyit adalékul azoknak, akikben fölmerül, mi lenne, ha Pesten is lenne világkiállítás.

Ballai József

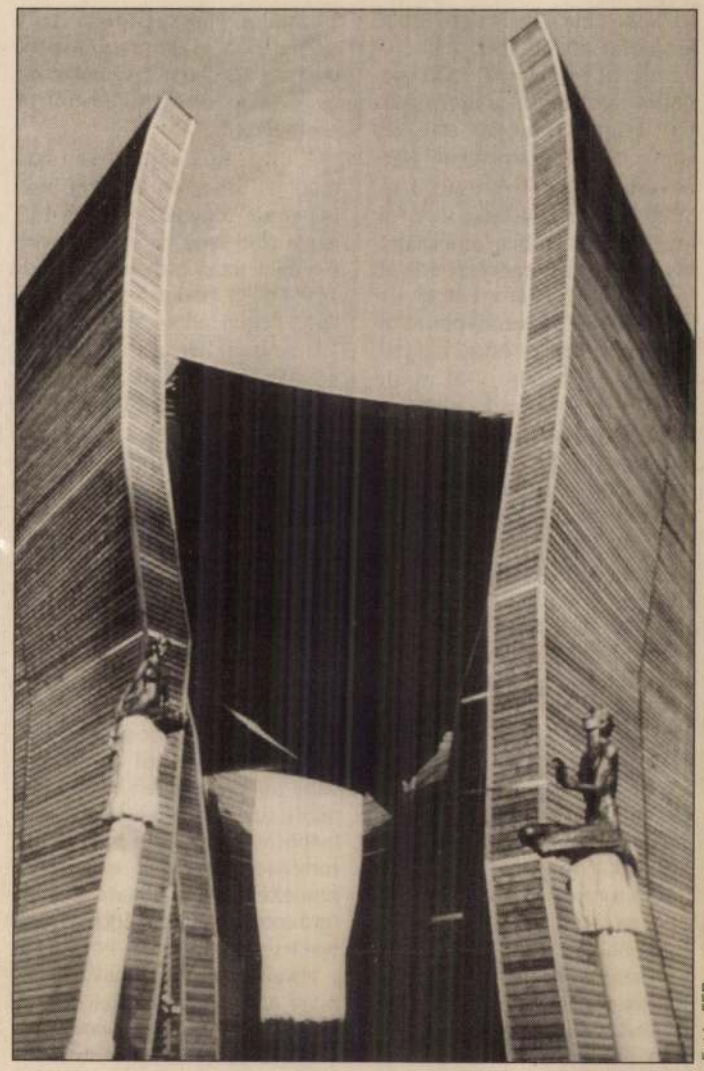

Fotó: FEB

A MAGYAR PAVILON

toros rollert. Százból 6-8 ember eleve lábbal hajtós rollerrel jön. High-tech darab mind, rozsdamentes acélból, fékkel, összecsukható kivitelben; lehet fogadásokat kötni, mikor jön divatba itthon, és mennyit kérnek érte (Németországban a kezdeti 250 helyett most 150 DM az átlagár, de egyes helyeken 99 márkáért is meg lehet venni).

Igazság szerint az, hogy a Vadász György által tervezett

magyar pavilon

egy bárkát szimbolizál(na), a helyszínen – különösen a földről – nemigen látszik, ami nem baj. Az sem igazán hihető, hogy a német közönség mindent tud az ezzel kapcsolatos magyar szakcikkekről. A látogató nagy, impozáns, nyersfa borítású építményt vesz észre. Olyan szarvasszobor (vö. csodaszarvas) áll előtte, amely kínálja magát a fényképezkedéshez. A pavilonnak alighanem az a legnagyobb előnye, és sikerét leginkább az magyarázza, hogy nincs külön kapuja: akkor és az megy be, amikor és aki csak akar. (A bárka – ha bárka – a lanovkáról nézve talán látszik, feltéve, ha az ember tudja, hogy mit nézzen.)

A látogatóknak kábé a fele megelégszik azzal, hogy lassú léptekkel átsétál a nyílt téren. Vannak azután olyanok, akik megnézik az imázsfilmet + meghallgatják a zenéjét (Káel Csaba, Ezüsthajó Film Kft., illetve Erdész Róbert), amely a két szembefalon egyszerre összesen kétszer három, azaz hat projektorra vetített mozgóképein mutat afféle szabad asszociációkat magyar témára: templomtorony, harangszó, alföldi táj, háborús pusztítás/újjáépítés, Erzsébet híd, Audi (?)-gyár) némi folklórral (inkluzíve cigányzene). Lehetne jobb filmet is csinálni, ámbár rosszabbat is; ennek hatásos, érzelmekre ható a befejezése, hozzá illő zenével. (Azt már csak a minden kákán csomót keresők mesélik: tíz ember közül, aki benéz a magyar ajándékboltba, legalább hat-hét megvenné kazettán vagy CD-n a zenét, ám az nem kapható, nem tölthető le az internetről, not available.)

A pavilon (a faépület) belső és külső héja közötti nem túl nagy térben két kiállítás is látható (Gárdonyi László, Mafilm Szcenika Kft.). Az egyik arról szól, mit adtak a magyarok a magyaroknak, a másik meg arról, hogy mit adtak a magyarok a világnak; ezt az ember (különösen a külföldi) onnan tudhatja, hogy kezébe kap egy kis színes prospektust, amiben ez – ha nem is pont ezekkel a szavakkal – le van írva. Fekete-fehér fotókról férfiarcok tekintenek a látogatóra, aki aztán vagy felismeri a képeken látható nagy magyarokat, vagy nem. Tekintettel arra, hogy a füzetkén kívül, amit azonban egyáltalán nem mindenki kap meg (vesz el), sehol egyetlen betű magyarázat nincs a komor arcú urakról, a legtöbb látogató meggyőződés nélkül bólogatva, ám a ráismerés hiányzó szikrája nélkül pipálja ki ezt a látnivalót. Az alapeszme, magyarázták el azok, akiknek már elmagyarázták ezt, az „impresszióketés", hogy tehát a bejövőknek legyen egy benyomásuk Magyarországról. Van is. Arról az úrról például, akinek az arcképe közelében egy ütő látható, több vendég úgy vélte: valami híres teniszező lehet, aki nyilván kedves a magyarok szívének. A képen látható híres magyar ember egyébiránt Szent-Györgyi Albert – a prospektus (nevét azonban nem közölve) a C-vitamin feltalálójaként említi.

A magyar pavilon – mindennek ellenére, de sőt csak azért is – egyike annak a háromnak, amely túl van az (első) egymilliomodik látogatón. Gérnyi Gábor, a világkiállítás miniszteri biztosa erre rettentő büszke. Eleve csak 1,3-1,4 millió nézővel számoltak, a terv tehát túl lesz teljesítve (ami, ugyebár, minden tervnek jót tesz). Ne feledjük, teszi hozzá, hogy olyan kevés állami pénzből – összesen 2 milliárd forint – senki sem világkiállít, mint a magyarok. Ha csupán a pavilonról beszélünk, annak 6-6,5 millió márka a költsége (800 millió forint), tessék ehhez hozzávenni a hollandokét (szintén egymillió látogatón vannak túl), amely 56 millió márka volt. A dánok pedig (35 millió) hálát adhatnak a Teremtőnek, hogy a magyarok mellé kerültek, mert így nekik/rájuk is jut/vetül a mi népszerűségünkből/dicsőségünkből.

A Heiliger Stephanus

– ha valakinek úgy jobban tetszik: Szt. István – étterem egyike a látogatók által az Expó 2000 legtöbbre becsült attrakcióinak – és ezt a lehető leggyakorlatibb tapasztalat mondatja velünk. Fél-háromnegyed 12 körülre total megtelik úgy 3-ig, majd 5-től záróráig ismét. Ha egy asztalnál véletlenül van egyetlen üres hely, négyen-öten kérnek engedélyt, hogy odatelepedjenek. A vendégek zöme azzal a szándékkal jön, hogy végre valami ízeset egyen-igyon: a magyar (magyaros!) konyhának akkora a híre, hogy még az is hallott róla, akinek fogalma sincs arról, hogy Szent-Györgyi Albert fedezte föl a C-vitamint.

„Á, bográcsgulyás", csettint a német – belőlük van a legtöbb –, nagyjából úgy, ahogyan egy magyar „á, gírosz" cuppantással huppanna egy originálisan görög vendéglő székébe. Miközben augusztus elejéig 19 vendéglő végleg bezárt, a Szt. István biztosan őrzi helyét a top 3-ban. „Aki csak el akarja verni az éhségét, az vesz valamelyik bódéban valamit, lényegében mindegy, hogy mit, 5-6-7 márkáért. Aki ide beül, azért jön, mert ízekre vadászik" – Vécsy György, a Vécsy és Társa Kft. ügyvezető igazgatója szerint ilyen egyszerű a magyarázata annak, miért tódul a nép a Szt. Istvánba. Meg kell hagyni, miközben a legtöbb konyhán félkész, előfőzött-sütött termékből gyártják a műételt, a magyar szakácsok a leghagyományosabb módon vágják a hagymát, aprítják a húst, főzik a levest vagy a pörköltet.

Abban, hogy jól megy a bolt, a határozott ízeken túl a célzatos névválasztásnak, egy-két szakmai újításnak és az óriási adagoknak is komoly szerepük van. A bográcsgulyásról mindenki tudja, hogy micsoda (a rutino-

hász azt emeli ki, hogy itt béke van, egyetértés volt például Dávid Ibolya meghívásában is, aki – hála a helyi MDF aktivitásának – el is fogadta a meghívást.

Hímezni és hámozni

Pásztó takaros kisváros, balgaság lenne azt állítani, hogy a millenniumi eseménysorozat helyszíneinek ne tenne jót az alkalom. Két nappal később, vasárnap Nógrád irányába tépünk, a formaegyes-turisták hadával együtt mi is Mogyoród felé sodródunk, így késve érkezünk. Ráadásul fel kell caplatni a várba; akkor érkezünk, amikor Orbán Viktor éppen az előző napi híradásokban saját magától visszahallott gondolatokat mondja fel ismét, visszhangzik a váralja attól, hogy az előző generációknak mi jutott, hogyan temették be a szovjet gerendák a magyar földet, és a mai generáció miképpen építi újjá az országot, amikor nekünk se eneszkánk, se amerikai nagybácsink. A hegytetőn állva Orbán stílusosan használja fel idézetgyűjteményét, és a forrást meg nem jelölve vágja ki a szentenciát, miszerint „aki mindig a hegytetőn áll, nem ismeri a feljutás örömét". Arany János egy zászlós verséből szemezget, majd elmagyarázza, miért ilyen a zászló: a fehér a remény, a jövőbe vetett bizalom jele. Fehér zászlót vittek a harcosok (mármint a mieink) a nagy csatákban is, hogy amikor a lőporfüsttől már semmit se láttak, azért a meglebbenő lobogó láttán érezhessék, hol vannak a kollégák. Azért is fehér a zászló, hogy mindig a mieink mellett maradjunk. Kitér a zászlón látható szimbólumokra, színekre is, mindebből kiolvasható a magyar történelem, így Orbán Viktor, az üres hátoldal kapcsán pedig megjegyzi: azért üres, hogy a jövő generációk erre hímezhessék fel az új eredményeket. Majd meglobogtatja az országzászlót, látszik, ez jól kitalált-begyakorolt figura, tényleg energikusan néz ki (képzeljük csak el Horn Gyulát hasonló szerepben!), aztán átad egyet a megyének (hisz itt és most ez a megyei millenniumi nap is), majd a falunak is. Az átadás aktusa közben íjászössztűz, suhognak a vesszők, ezzel is megvolnánk.

A nép nevében Becsó Zsolt, a megyei elnök köszöni meg a kormány ajándékát; kifejti, hogy „aki nem ismeri a múltat, annak nincs jelene és jövője", emiatt végigpásztáz a magyar történelmen, úgyhogy a helyi általános iskolások az első pár évet töriből akár ki is hagyhatják. A magyarság, mondja Becsó, „mai szóval sokszor volt már a padlón, de mindig föl tudott állni, egyedül a Kárpát-medencében". Mintha rémlene, azért nem minden nép tűnt el innen, de csitt, mindennek majd utánanézek a történelemben, amit speciel a Nógrádi Hírlap melléklete, a Nógrádi Millennium is szabadabban kezel, mert, mint itt anonim megállapítódik, Nógrádban, azaz „a település közepén magasodó (...) sziklafennsíkon már a népvándorlás korában is erődítmény állt. (Ezt régészeti leletek ugyan nem támasztják alá, de a kiváló fekvés miatt akár biztosra is vehető.)"

Fotó: Huszti István

Delírium-millennium

A nógrádi millenniumi ünnepség a pásztóihoz képest kevésbé kereszténykedő-magyarkodó, a zászlószentelés közben az egyik protestáns lelkész egészen odáig megy, hogy arra kéri Istent, adjon olyan országot, „ahol nem gyűlölik a tótot, a svábot, a zsidót, de minket se gyűlöl senki". Tény, a Pásztón és a Nógrádon hallott többi beszéd még véletlenül sem tért ki a nem keresztény és nem magyar polgártársakra.

A nógrádi várban sem maradhat el a szentmise, a tévé is közvetíti; hátrébb eközben működik a büfé, a zászlóátadás és a mise között a Kaiser-zászló alatt ősmagyar lovas bemutatóra kerül sor, ám mi eközben az illat hatására a bográcsok felé közelítünk, ahol rotyog a vaddisznópaprikás. A nógrádi ünnepség kevésbé méltóságteljes, mint a pásztói, inkább össznépi és május elsejei – látszik ez az öltözékeken is. Páran meghatottan dicsérik Orbán beszédét; valóban, Dávid Ibolyához képest ő mégiscsak valami friss üzenettel érkezett, (valamilyen) magyarázattal szolgált a közelmúlt és a jelen eseményeire, és nem ragadt le a csakis keresztény és csakis magyar államiság témakörénél. Pásztón a helyi intelligencia és a zömmel idős hívők vonultak fel és ki, büfé semmi, habár volt templombúcsú; Nógrádban más volt a közeg, igaz, cirkusz mindenütt volt bőségesen: kultúrműsorok garmadája és az elmaradhatatlan tűzijáték, amit néhányan mindkét helyen felesleges flancolásnak ítéltek.

Lesétálva a meredek városi oldali, szemmel láthatóan frissen kavicsozott úton, a kocsmában verifikáljuk is ama hipotézisünket, miszerint az új út a miniszterelnök látogatásának szól: bingó. Egy idős úr, miközben elmereng az ő régi szép idején („ez nem demokrácia, bezzeg Kádár alatt"), tényeket és véleményeket is igyekszik felhozni: a nép szegény (Nógrád megyéé a harmadik legrosszabb munkanélküliség-mutató), ezek itt meg szórják a pénzt az ünneplésre, lopnakcsalnak, aztán az Orbán miatt meg itt rendezkednek nekünk. Ha akarják, mondja a mellette ülő, ő elhozza a polgármester, a Piroska levelét, amiben felszólította a lakosokat, hogy mindenki tatarozza-meszelje ki a házát, nyírja le a füvet, mert különben megnézheti magát. Merthogy jön a Viki. Mert a megyei elnök is fideszes, aztán itt tartják a megyeit is, persze hol máshol tartanák, azért Nógrád mégiscsak a névadó, fűzik hozzá nem titkolt lokálpatriotizmussal.

Elhiszem, nem kell elrohanni a levélért, mondom, egy munkanélküli férfi közbevág, őt a segélyéért dolgoztatják meg az ünnepségen, a várban biztonsági ember, most is mehet vissza, állhat ott a hőségben a szalag mellett. Hát ez a millennium, szögezi le, hogy nincs munka, legfeljebb az jön ki, aki málnázik vagy szedrezik, de ünnepre, arra telik. Hogy miből és mennyire, azt pontosan senki se tudja, merthogy szerintük a várrekonstrukció összefolyik a millenniummal, mert ugye honnan tudjuk mi azt, hogy a várfalra most feltett millenniumi emléklap, no, az miből van, eszközlik a helyiek a sejtetés szép magyar szokását.

A városi emléklap alapján első ránézésre egy sisakot látunk, behatóbb vizsgálat során azonban kirajzolódik Nagy-Magyarország. A megyei és községi önkormányzat által adott Millenniumi Emléklapon viszont csak egy kereszt látható, a polgárok ezzel térnek be a kocsmába; mi egy olyan asztalnál foglalunk helyet, ahol ketten is ottfelejtették e nemes ajándékot. Bár meglehet, siettek haza füvet nyírni, hogy a miniszterelnök lássa: itt is rendben van minden, szavazatszerzésileg kipipálható ez a környék is.

Szerbhorváth György

Expó 2000, Hannover

A PIROS ARANY MEGDICSŐÜLÉSE

Ember – természet – technológia: egy új világ hajnala. Ez az idei hannoveri expó jelmondata, amit a hivatalos sajtóanyagban olyan kifejezések gazdagítanak, mint „globális utazás a következő évszázadba" stb. Aki megnézi – akár csak kutyafuttában – a 68. világkiállítást, annak a leginkább az tűnik fel, hogy kétféle pavilont lát: olyat, amelyik úgy-ahogy rímelni próbál a jelmondatra, és olyat, amelyik nem.

A részt vevő 173 nemzet, illetve szervezet közül azok kiállításai a sikeresek (azaz: látogatottak), amelyeknek van karakterük (legyen az bármilyen is), függetlenül a jelmondattól.

A svájciak labirintust építettek fagerendákból, érdekessége, hogy egyetlen szög nélkül, a szerkezetet óriásrugók tartják össze. A franciák pavilonját egy sportszeráruház építette azzal a céllal, hogy az expó után sportszeráruházként hasznosítsa; valóban érdekes egy valódi francia szőlőültetvény, valódi földben, valódi fürtökkel az épület hátsó falánál. A britek bejáratát egy kilencéves lány tervezte (a BBC pályázatán nyert) mindenféle ház körül található, kidobandó holmiból, például üres sörösüvegből. A finnek egy valódi nyírfaerdőt telepítettek át (valódi a nyírfaerdőillat is!), pavilonjukban pedig a világ leghosszabb, 4,6 kilométeres, napi 26 méteres sebességgel tekeredő vendégkönyvébe írhatjuk be a nevünket (a finnországi expón újra bemutatják majd). Érdekesség még egy – nevezzük így – interaktív rajzfilm: odaintegethetünk magunkhoz (vagy éppen elzavarhatunk) egy rénszarvast. A japánoknál mindenképpen érdemes megnézni azt az autót, amelyet kézzel gyúrt papírból csináltak: az expó egyik legnagyobb show-ja volt, amikor igaziból is köröztek vele (max. sebesség 120 km/óra).

Semmiképp nem szabad kihagyni

az arab országok bemutatóit. Az Egyesült Arab Emirátusok példának okáért 90 tonna sivatagi homokot és 60 pálmafát szállított Hannoverbe, hogy eredeti helyszínt mutathasson be. Az etiópok kiállítják az első emberszabású ősember (asszony), Lucy (Australopithecus afarensis) 3,5 millió éves csontvázát (illetve, hogy egészen pontosak legyünk: a „first *original* copy"-t), bár akad, akit még ennél is jobban megkap a tradicionális kávézás, és felhajt egy findzsa feketét. A jordánoknál igazi perzsavásárt találni, lehet alkudni smaragdgyűrűre, bőrsarura vagy hajlított pengéjű torokvágó szablyára. Érdemes délután 5 után benézni az argentinokhoz: olyan tangóbemutatót produkálnak, amit élő ember ritkán láthat. A nepáli pavilont – amelyet 800 család három évig faragott kézi munkával – szintén célszerű programba iktatni. Peking pedig bemutat egy követ a kínai nagy falból.

A kiállítás legnépszerűbb részei éppen azok, ahol valaki valamit csinál (s ennek nem mindig van közvetlen kapcsolata a jelmondattal, hacsak úgy nem, hogy végül is minden összefügg az emberrel, és még a legprimitívebb eljárás is „technológia"). A nepáliaknál maradva: váltott műszakban faszobrászok és kőfaragók mutatják be, hogyan dolgoznak. Abu Sharan jordán homokművész egy üvegcsébe tölt különböző színű sivatagi homokot egy parányi tölcsér és egy közönséges evőkanál segítségével; az üvegben azután olyan művészi kép jelenik meg homokból mint, „Teve a sivatagban" vagy – feliratként – „I love you" (ahogyan a kedves megrendelő kívánja, á 30 márka). Mindenesetre akkora tömeg nézi a munkát, amekkorát egy nonfiguratív, a látványelvűséget magasról lesajnáló művész még rémálmában sem képzel el. Ide illik: a magyar pavilonban semminek nem volt akkora sikere – beleértve a kiválasztott német kisvállalkozóknak tartott előadást a Széchenyi-programról –, mint a népitánc-bemutatónak.

A tematikus pavilonok

sorában alighanem a Zöld Pont viszi el a pálmát (Duales System Deutschland AG), természetesen újrahasznosítható anyagokból építve, légkondicionálása is – állandó 22 fok – naturális, ehhez 60 köbméter vízre van szükség. Mesterséges tornádót és űrkorszaki csomagolóanyag-válogató eszközöket láthatunk itt. A prezentáció egy megdöbbentő részlete a szokásos angol, japán stb. reggelit mutatja be: kiderül, hogy a fejlett, civilizált világ fogyasztása fejenként 20–60 gramm (mármint csomagolóanyagból), ellenben Afrika egyes országaiban ezt megoldják 0 grammból.

Az expó egyik fő szórakoztató attrakciója az esti Flambée, a hannoveri Artmobil GmbH produkciója. Hivatalos becslések szerint a minden este fél 11-kor kezdődő előadást összesen kétmillióan nézik meg (a valóságban legalább nyolcmillióan, ha a nem lelátón ülő nézőket is beleszámoljuk) a 98 x 123 méteres expótónál. Szuperlátványosság a multimédiashow, olyan kellékekkel (giant egérpad, robot, toronydaru stb.), amelyek önmagukban is fantasztikusak. A 35 perces előadás képeit a toronydarukról lelógatott „locsolócsövek" keltette 25 x 25 méteres Aquavision vízfüggönyére vetítik, felhasználják a mára műemlékké nyilvánított 1956-os, 88 méter magas Hermes-tornyot (erről drótkötélen egy kevlárral erősített tűzálló ruhába öltözött performancer zúg alá, naná, hogy élő fáklyaként). Lézerfény, gejzír, tűzijáték és egy VW bogár teszi még happeningesebbé a 35 perces produkciót (amelynek a végén ki-ki levonhatja azt a konklúziót, hogy a Gonosz minden ármánykodása ellenére végül is győz a Jó). Az ingyenes show energiaszükséglete csupán 1,5 megawatt; egy nem hivatalos magyar kiküldött azt találta mondani, hogy egyetlen esti bemutató annyiba kerül, mint amennyi egy magyar kisváros éves büdzséje.

A 160 hektáros expóterületnek kitüntetett része a szabadtéri mozi. Az 50 kiválasztott film között van Szabó István két alkotása is. A 14 x 32 méteres vásznat nappalonként behajtják, hogy árnyékot szolgáltasson a közönségnek. Az Egyesült Államok ugyan gazdasági gondjaira hivatkozva nem vesz részt a világkiállításon, Britney Spears azonban elfogadta a meghívást: a záróbulin ő lesz a szupersztár.

Az 53, direkt az expóra épített új pavilont – meg persze a hannoveri vásár szokásos területét is – összesen 56 kilométert megtéve lehetne bejárni. Ez nyilvánvaló képtelenség. Aki azonban nem sajnál 5 márkát (ne sajnálja!), az üljön föl a lanovkára, amely a keleti részen 5 m/sec sebességgel 2,8 perc alatt teszi meg a 856 méteres távot csaknem 30 méteres magasságban (ha a szélsebesség meghaladja a 60 km/órát, leállítják, nehogy összeütközzenek a kabinok). Az expó – ha úgy vesszük: környezetvédő – jelmondatához híven kisebb-nagyobb elektromos autót is bérelhetünk a járkáláshoz (350 DM/nap), netán akkumulá-

lítják egymást, idegesen viselkednek, parancsokat osztogatnak, rekvirálnak, és a Stirlig-villa gyanútlan lakóit internálják, hogy az épületet elfoglalhassa a vezérük, egy Szálasi névre hallgató, ugyancsak bőrkabátos, zord, úrhatnám és ideges férfiú. Arra meg biztosan nem gondolt Szent Vitus, miközben kinzói egyre mélyebbre merítették a sistergő olajba – amitől az alig serdült szent rángatózni kezdett, hogy ezzel egyszer s mindenkorra nevet adjon a vitustáncnak –, arra tehát biztosan nem gondolt, hogy ennek a bőrkabátos, zord és ideges férfiúnak a bőröndjében egy Hamvas Béla nevű írástudó könyve is ott lapul, amelyet a zord férfi esténként olvasgat, és csak a jó isten a megmondhatója, mikre nem gondol azalatt. Ekkor már berendezkedett a három hónapra fővárossá változott Velemben az összes nyilas minisztérium. A csendőrök befészkelték magukat az iskolaépületbe, az Országépítési Minisztérium Bacsóvölgyi József erdőtanácsos villájára vetett szemet, a Stirlig-

lyeket a kinszenvedés vált... bár víziók korábban is meglátogatták, vélhetően nevelői, Modestus és Crescencia érzékletes és felkavaró történeteinek következtében, amelyek egy keresztre feszített názáreti emberről szóltak –, talán csak egyetlen dolog jelenhetett meg előtte a távoli jövőből: egy ferde aranykereszt egy különös formájú fejdísz tetején, ahogy egy vasalt láda belsejében zötykölődik, amelyet bőrkabátos „testvérek" cipelnek éppen nagy szuszogva egy frissen épített, még nyersbeton szagú bunker mélyére. A bunker központi terme, amelyben a vaspántos láda és becses kincse helyet kap, később, amikor a bőrkabátosok ládástul eltűnnek a környékről, kiválóan alkalmas lesz dögkútnak. Járványok járnak, kevés az élelem, hullanak az állatok. Jagodics gazda Kőszeghegyalja-szerte híres muraközi lovának tetemét azonban sehogy sem lehet begyömöszölni a szellőzőaknába nyílásán, ezért aztán le kell fűrészelni a dög lábait. Amikor néhány évvel később ismét érkeznek bőrkabáto-

csak üggyel-bajjal tud... kiűzni belőle az ellent. A Széchenyiek,

...ugak és az egyre nepe-
sebb üdülni vágyók gyönyörűségére.

később pedig a vasvári káptalan már nem sokat törődött a romosodó, ősöreg, barátságtalan építménnyel, amely alighanem utoljára akkor töltött be igazán fontos katonai funkciót, amikor még a Karoling birodalom határőrzői, a metsző alpesi szél hidege elől prémekbe burkolózva, mogorván kémlelték tornyáról a dunántúli lapályt, amelyen keletről érkező, kis termetű lovakról nyilazó, párducbőrbe burkolózott jövevények mozgolódtak, sűrűn barátkozva a pannóniai borral.

1713-ban még áll a keleti bástya, amelyet Batthyány nádor költségén remetelakká alakít egy bizonyos Hillarián, a szerzetes, és onnantól fogva a hegy elfelejti harcias múltját. A XIX. században aztán felépül a templom, és

Sorban épülnek a villák, az alpesi klíma vonzza a tüdőbetegeket, elsőként egy bizonyos Morvay Szabolcsot, aki Nagyváradról érkezett 1922-ben, a Sultermalomban lakott, és bizonyára nem a környék levegőjén múlott, hogy rövidesen meghalt, s most is a velemi temetőben nyugszik. Aztán egyre többen jönnek, tisztviselők, ügyvédek, orvosok a dunántúli nagyvárosokból, Kőszegről még egy óra autóbusszal az út, de a cáki pincészetek már felkészülten várják a megnövekedett igényeket, és prima piros borokkal vidámítják a pihenni vagy épp gyógyulni vágyókat, akik talán azért fedezték fel maguknak az Alpok-alja környékét, mert Trianon után az ország magas hegyek nélkül maradt.

van, ahogy a postamester úr meséli, és mért volna másképp, biztos vagyok benne, hogy abban a faluban is megesett mindaz, ami a Vas megyei Velemben megtörtént. Legfeljebb a bőrkabátost nem Szálasinak hívták, nem a koronát rejtegették, hanem más becses ékszert, nem illírek lakták, hanem kelták, volt bunkere, amely később dögkút lett, és bizonyára volt ott valaki, Hans vagy Jaroslav, akinek megdöglött a környékszerte híres muraközi lova. A környékszerte híres muraközi lovak általában megdöglenek.

Szent Vitus, akit hiába vetettek oroszlánok elé, mert azok, szelíd szemébe nézve, engedelmesen a lábához heveredtek, akit hiába vetettek tűzre, mert a lángok kitértek előle, a parázs pedig kialudt a lába alatt, akit azonban a forró olaj mégsem kímélt, bizonyára elégedett az oltalma alá vett hegyek és templomok környékét lakók sorsával. A postamester úr is elégedett: névtani kutatásai alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Velem név szláv eredetű, és „kedves hely"-et jelent – egy ilyen nevű faluban nem eshet az emberrel nagyobb baj. Mostanában a falubeliek is csak amiatt zúgolódnak egy kicsit, hogy hatósági határozatra bezárt a falu pálinkafőzdéje, és jó néhány hordónak és hektónyi cefrének lába kelt. De Szent Vitus talán ezeket a dolgokat is elegyengeti.

Péterfy Gergely

Budakeszin láttuk

A fényből épült templom

Budakeszinek új temploma van. A hír önmagában talán fel sem kelti az érdeklődést, de ha az emberfia a hír mögé tekint, és ott észreveszi az épületet magát is, már felszisszen a meglepetéstől. Azt, aki be is lép a templomba, már biztosan rabul ejti a hely hangulata.

A Budakeszin járó utazót szinte észrevétlenül ragadja meg a templom. A város főutcája mentén elterülő hosszú, lejtős park alján, egy forgalmas kereszteződésben álló épület egyszerűsége megtévesztő. A vakolt, fehér fal, a fából készült homlokzat és tető nem uralja a környező földszintes házakat. Együtt él velük. A terület lejtését folytató épület csak alulról, a harangláb-torony irányából tűnik már eleve imahelynek. A fa látványa, amely szinte a természetbe helyez, a torony modern vonalú, magyar szemnek mégis otthonos megformálása az épületet barátságossá, szabad hangulatúvá teszi, melyhez nem a konvenciók kötődnek. A szokatlan megjelenési forma először visszafogott érdeklődést kelt, de később ellenállhatatlan vágyat is a belépésre. Vajon belül is ilyen hangulatos?

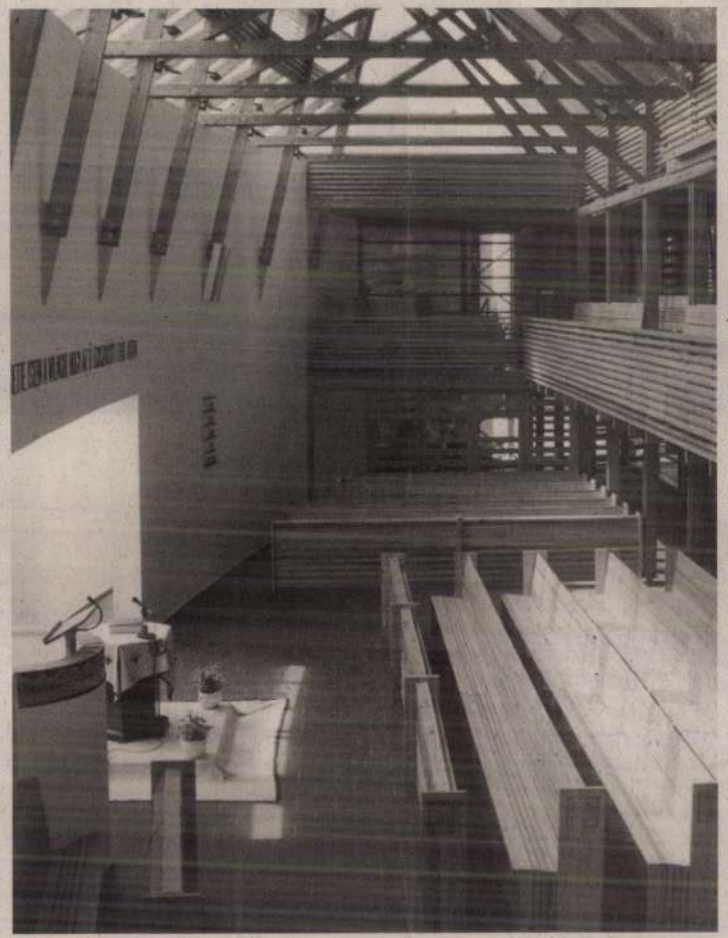

Fotó: Figuli Judit

Nem csalódhatunk. Ez a templom fényből épült fel. Mellesleg fát, egyebet is használva, de a tér alapeleme a fény. A kívülről egyesek szerint dagadó vitorlájú hajóhoz hasonlító, mások szerint halat idéző alapforma beljebb kerülve átrendezi eredeti elképzeléseinket. A hosszanti tér az előcsarnokból a faoszlopos folyosóra lépve átalakul. A fa tetőszerkezet bordáin, a rácsos lamellákon átszűrt, a természet színeivel meleggé tett fény a centrális elrendezésű belső felé vonz, a patyolatfehér, hajlított fal széles mozdulattal ölel magához, és a középpontban, a fény által meghatározva áll az Úr asztala. A padsorok meleg barnaságukkal invitálnak, a folyosó és a karzat svédpadlója és a mindenünnen elővillanó – rusztikusnak tűnő, mégis mai megfogalmazású – faszerkezetek ételteli kontrasztot teremtenek a sima, ívelt tartófallal és a terem legvégén, a külső terepszint alatt megbúvó, kicsiny, rakott kőfallal. Ez a kőfal már a föld mélységeire emlékezik, s ezzel teljessé válik a templomtér belső harmóniája, a kozmosz, az értelmezhető és értelmezhetetlen világ megtestesülése.

A belső látvány nemes egyszerűsége hű a református hagyományokhoz. Tisztaság, nyugalom, lelki szabadság, szeretet nyilvánul meg ebben a téralakításban. Az építész a természet testközelbe hozásával a meditációt, az imát segíti elő.

A helyi református közösség újjáalakulásának ötvenedik évfordulójára kapta új istentiszteleti helyét, melyet a határon túli magyarok templomaként szenteltek fel. Az építéshez használt vörösfenyő a hajdani Etelközből érkezett ide. Ezt a fát használták minden faanyagú szerkezet és berendezési tárgy elkészítéséhez. A honfoglaló magyarság Keszi törzsének nevét viselő település ezeregyszáz évvel későbbi temploma nem véletlenül vonzza megnyitója óta a szakmabeli és laikus érdeklődőket egyaránt.

A Vadász és társai építészstúdió vezető tervezője, Basa Péter – aki a Hannoveri Világkiállítás magyar pavilonjának is egyik társtervezője – első, de remélhetőleg nem utolsó templomát alkotta itt meg. Saját bevallása szerint az épület formáját elsősorban – vágyain, elképzelésein túl – a körülmények alakították ilyenné. Az alkotót azonban az tette naggyá, hogy a szükségből tényleg erényt kovácsolt. S noha a kalapács az ő kezében volt, az üllőt már Merétey Sándornak, a református gyülekezet lelkipásztorának vezetésével a budakesziek biztosították számára. A tervezéskor az építész iránti teljes bizalmukkal, a kivitelezéskor anyagiakban és kétkezi munkájukkal is hozzájárultak az építéshez.

A padsorok díszítőelemei Keresztes Dóra érzékeny művészetét dicsérik, a kivitelezés színvonala szintén nagyrészt helyi mesterek jóhírét öregbíti. Négyéves – nehézségekkel, örömökkel, problémákkal, reményekkel teli – küzdelmes építkezést követően ma már áll munkájuk és életük bizonyítéka, melyet büszkén hagyhatnak majdan utódaikra is: itt vagyunk, itt leszünk.

Medve István

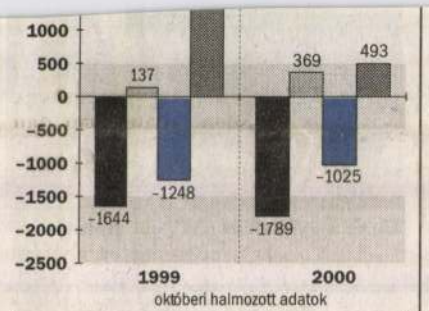

Forrás: MNB

NÉPSZABADSÁG-grafika

Gazdát cserélt a Magyar Hírlap és a Mai Nap

A svájci tulajdonú Ringier kiadó tegnap bejelentette, hogy október 1-jei visszamenőleges hatállyal megvásárolta a Magyar Hírlapot és a Mai Napot, valamint a lapokat előállító nyomdát a szintén svájci Jürg Marquardtól. A Blikket és a Nemzeti Sportot is megjelentető Ringier ezzel a tranzakcióval a legnagyobb – napi több mint 300 ezer példányszámban forgalomba kerülő – magyarországi napilapkiadóvá lépett elő.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Az egymást jó barátjának nevező két svájci laptulajdonos, *Michael Ringier* és *Jürg Marquard* egy immár csaknem két éve tartó és többször határozottan cáfolt tárgyalássorozat végére tett pontot. Az egyeztetések lényegében azt követően indultak meg, hogy az Orbán-kormány nem tudott megegyezésre jutni az akkor még a Postabank-lapok iránt érdeklődő Marquarddal a *Magyar Hírlap* megvételéről és a *Napi Magyarországgal* való összevonásáról. Akkoriban, 1998 decemberében, a Magyar Fejlesztési Bank ajánlatot is tett, de a svájci kiadó állítólag hárommilliárd forintot kért volna a cégcsoportért. Információink szerint most négymilliárd forint körüli összegért cserélt gazdát a két lapot és a nyomdát magába foglaló, félmilliárd forint alaptőkéjű kiadó.

Gazdát... folytatás a 4. oldalon

9 770133 175029 00284

Kuncz

Várhatóan Szent

Lemondott Kuncze Gábor, a parlamenti frakcióvezetője. határozását hétfőn jelentette után az SZDSZ hét végi küld sén Demszky Gábort válas párt új elnökévé. Kuncze utó cióvezetői tisztségben v Szent-Iványi István lesz.

Hétfőn *Kuncze Gábor,* az SZ lamenti frakciójának vezetője te, hogy megválik tisztségétől. előzménye: *Demszky Gábor* főpolgármester az SZDSZ pá gért folytatott kampányában élesen bírálta a párt parlamenti és annak vezetését. Kuncze Gá latok kezdetétől jelezte, hog nem ért egyet, az SZDSZ ugyanis a legtöbbet dolgozó

J

A bankkártya nagyságú új

Januártól – az útlevél és a s zolvány, valamint a forgal után – a jogosítvány is me kártya formátumú vezetői engedélyt bocsátanak ki, amit a személyi igazolványhoz hasonlóan, lézergravírozással töltenek ki. Az okmány kiállításáért négyezer forint illetéket kell majd fizetni. Ez a jogosítvány a kiállítását követő tíz esztendeig – a vezetésre való alkalmasság időtartamától függetlenül – személyazonosító igazolványként is szolgál. Aki tehát ilyennel rendelkezik, annak csupán a lakóhelyét igazoló lakcímkártyát kell kiváltania, személyit nem. Az orvosi érvényességi idő lejárta után viszont ezt a jogosítványt ki kell cseréltetni, amit az egészségügyi alkalmasságot igazoló do-

1. old. folyt.

13.o.

Ópusztaszerre kerül a hannoveri expópavilon?

Folytatás az 1. oldalról

A mecklenburgiak egy tóhátság területére szánnák az expóépületet, ami az ottani természetvédelmi területen egyfajta reprezentatív bejárati kapuként funkcionálna.

Ezek rokonszenves elképzelések – szögezte le Gérnyi, bár a miniszteri biztos szívéhez a harmadik verzió áll legközelebb: a magyar utóhasznosítás. Ezt m lehetne oldani a már említett módon: hannoveri vásáron egyfajta információs marketing központként – Németország mégiscsak a legnagyobb gazdasági partnerünk, s az elmúlt hónapokban a pavilon ott nemzeti közképünk megtestesítőjévé vált. Az is elképzelhető azonban, hogy a vörösfenyő-acél építmény hazakerül. Szóba jöhet a felállítása Budapesten az 1996-ra tervezett expó területén, emlékeztetőül hannoveri sikerünkre.

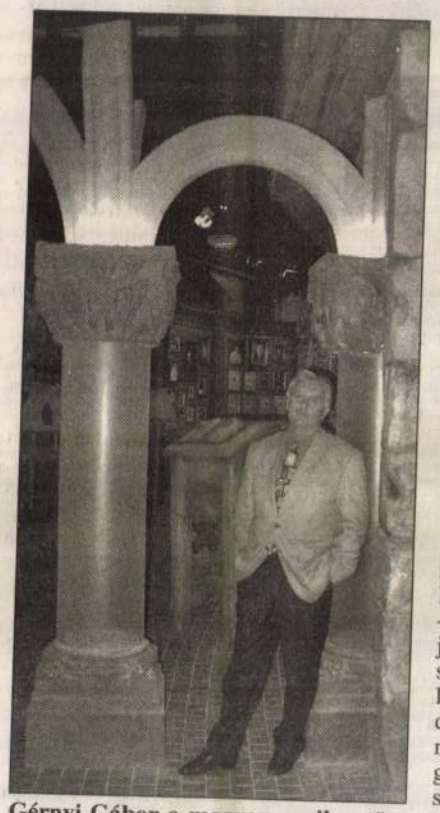

Gérnyi Gábor a magyar pavilon történelmi kiállításán A SZERZŐ FELVÉTELE

Egy másik ilyen elképzelés az „ópusztaszeri változat". Gérnyi szerint a történelmi emlékparkban, a Feszty-körképnek helyet adó, jurta formájú csarnok szomszédságában építészetileg is jól mutatna. Emellett a pavilon eredeti funkcióját is megőrizhetné Ópusztaszeren: bemutathatná a magyar nevezetességeket. Immár magyarázó feliratokkal ellátva – tette hozzá a miniszteri biztos, utalva hannoveri kiállításunk legtöbbet emlegetett hiányosságára, amit prospektusokkal és idegenvezetővel igyekeztek áthidalni.

Gérnyi Gábor elmondta: az utóbbi verziót megfontolásra ajánlották a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának, az országimázsközpontnak, illetve a millenniumi kormánybiztosnak.

A terv megvalósítása nem lenne fillérés feladat: csak az elbontás – a hazaszállítással és a hannoveri terület felújításával – 350-400 millió forintba kerülne, erre jönnének még rá az itthoni felépítés költségei. Ugyanakkor a pavilon 3,5 millió látogatója azt jelzi, hogy komoly az érdeklődés Magyarország iránt, érdemes megtartani ezt a bemutatkozási lehetőséget, amit így a jövőben a magyar közönség is láthatna – fejtette ki a miniszteri biztos.

Farkas József György

forgalomban. Várhatóan 2002-ben dönteni fognak azonban arról, hogy ezeket a vezetői engedélyeket meddig használhatjuk. Aki korábban szeretne új típusú jogosítványt, az önkormányzati okmányirodáknál a még érvényes okmány cseréjét is kezdeményezheti. Változás várható a személyi igazolványok kapcsán is: eddig az érvényes igazolványt nem cserélték, jövőre viszont, ha az okmány érvényességi ideje nem haladja meg a hat évet, a polgár kérésére kiadják a kártyaigazolványt. Ennek illetéke 1500 forint.

L. K.

Ópusztaszerre viszik a hannoveri expópavilont?

Elképzelhető, hogy Magyarországra szállítják a hannoveri Expo 2000 magyar pavilonját. A csarnok sorsáról a kormánynak kell határoznia. Gérnyi Gábor, a magyar expórészvétel miniszteri biztosa elmondta: javaslataik között szerepel, hogy a pavilont vagy Budapesten, vagy Ópusztaszeren állítsák fel újra.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A kormánynak kell döntenie a hannoveri Expo 2000 magyar pavilonjának további sorsáról, mivel az a magyar állam tulajdona – mondta *Gérnyi Gábor,* az Expo 2000 magyar részvételének szervezésével megbízott miniszteri biztos a *Népszabadságnak.* A pavilon berendezése most Hannoverben becsomagolva várja a további intézkedéseket, két őr és egy villanyszerelő felügyelete mellett. Az expó résztvevőinek február végéig kell rendezniük kiállítási csarnokaik dolgát, vagyis még van idő a határozathozatalra.

A magyar kiállítás vezetésének javaslata szerint a *Vadász György* és csapata által tervezett magyar pavilon utóhasznosításának három módja képzelhető el. A legkényelmesebb megoldás kétségkívül az lenne, ha az épületet úgy és ott lehetne eladni, ahogy és ahol áll. A kiállításnak ez a területe szervesen kapcsolódik a hannoveri vásárvároshoz, a nagy hagyományú rendezvény erre terjeszkedhet tovább. Már akadnak olyan pavilonok – például a norvég –, amelyeket az adott ország vállalkozó csoportjai vettek meg, később itt fogadják majd vásárbeli partnereiket. Ez a lehetőség magyar cégek előtt is nyitva áll éppúgy, mint más országok képviselői előtt. Az sem zárható ki – tette hozzá Gérnyi –, hogy a vásárló a pavilont elbontja, és a területet adja tovább, ez azonban már inkább a tőzsdespekuláció témakörébe tartozna.

A második megoldás – és erre több jelentkező is akadt – az épület Németországon belüli áttelepítése. Az érdeklődők közül érdemes megemlíteni a duisburgi önkormányzatot: a Ruhr-vidéki város vezetése 2011-ben, az akkori összném kertészeti kiállításon szeretné pavilonunkat információs központként hasznosítani. A magyar történelmet, illetve tudományunk és kultúránk nagyjait bemutató belső kiállítási anyagra természetesen nem tartanak igényt, és ugyanígy van ezzel egy másik jelentkező, a mecklenburgi Malchow városa is.

Ópusztaszerre... folytatás a 13. oldalon

Népszabadság 2000. December 1. 13.o.

Távirati stílusban

HOLLANDIÁBAN megkezdődött a holokauszt áldozatainak kárpótlási folyamata: a pénzek szétosztására a pénzügyminisztérium felügyelőbizottságot hozott létre. A holland kormány 350 millió guldent (141 millió dollár) különített el a második világháború zsidó áldozatainak kárpótlására. *(MTI)*

EGYKORI SS-TISZT pere kezdődött Németországban, a ravensburgi tartományi bíróságon. A 82 éves Julius Vielt azzal vádolják, hogy 1945 tavaszán a nácik által megszállt Csehországban saját kezűleg lőtt agyon hét zsidó munkaszolgálatost. *(MTI)*

ALGÉRIÁBAN tizenhét emberrel, köztük öt katonával végeztek szélsőséges muzulmán fegyveresek, Batna és Medeja közelében. Az öt sorkatona buszon utazott, amikor egy hamis ellenőrző pontnál megállították járművüket. *(MTI)*

CASTRO KUBAI elnök kijelentette, hogy a Panamában őrizetben lévő négy merénylőt, akik az ő meggyilkolására esküdtek össze, nem fenyegeti halálos ítélet, ha kiadják őket Kubának. Kuba hivatalosan is kérte Panamát: adja ki a négy rendszerellenes kubai emigránst, köztük három amerikai állampolgárt. *(MTI)*

Idézőjel

„Tovább kell dolgoznom, mert nagyon sokba kerül eltartani egy szenátort."

BILL CLINTON nyilatkozata a The New York Timesnak önmaga és felesége, Hillary további politikai karrierjéről

Fókuszban

Fox és az indiánok

Vicente Fox, a pénteken beiktatott mexikói elnök nem vesztegeti az idejét. Miközben a háromnapos beiktatási ceremónia keretében körbeutazta országát, máris kezébe vette a legsürgetőbb ügyeket: vasárnap megüzente a chiapasi zapatista indiánmozgalom vezetőjének, mindent elkövet annak érdekében, hogy ismét elindulhassanak a tárgyalások. – Nem lehet jó kapcsolatokat kiépíteni az állam és az ország indián lakossága között anélkül, hogy előbb békés megoldást találjunk a chiapasi konfliktusra – mondta Fox Guadalajarában, az ország második legnagyobb városában. Az elnök már választási kampányában ígéretet tett rá, hogy megpróbálja megoldani a legszegényebb mexikói államban élő indiánok problémáit, amelyek 1994-ben véres lázadáshoz vezettek.

Az új politikai széljárást megérezhette a fehér egyetemi tanárból símaszkos indiánvezérré lett *Marcos* parancsnok is, aki máris közölte a zapatisták három feltételét: a kormány vonja vissza csapatait a zapatista felkelők területéről, engedjék szabadon a mozgalom bebörtönzött tagjait és ratifikálják az 1996-ban kötött úgynevezett San Andres-i megállapodásokat. Vicente Fox postafordultával visszaüzent: kész teljesíteni a feltételeket, és jóindulata jeléül máris visszarendelt a térségből ezerötszáz katonát. (A döntés precedens nélküli az elmúlt hét évben.) Ígéretet tett rá, hogy a kongresszus elé terjeszti a San Andres-i megállapodásokat. Ezeket még négy éve kötötték a felkelőkkel, de miután *Zedillo* akkori elnök némi módosítást szeretett volna kicsikarni, a felkelők felháborodásukban otthagyták a tárgyalóasztalt. A megállapodás széles körű önrendelkezést biztosítana az országban élő tízmillió indiánnak, és az alkotmány is rögzítené a kisebbségek elismerését.

> *Vicente Fox* ki fogja vizsgáltatni *Ernesto Zedillo* és *Carlos Salinas* volt elnökök családtagjainak pénzügyeit, mert felmerült a gyanú, hogy a pénzügyminisztérium elengedte adótartozásukat – jelentette az *MTI*. Miután hatalomra lépésével véget vetett az Intézményes Forradalmi Párt (PRI) 71 éves uralmának, Fox hadat üzent a korrupciónak, amely a PRI hosszú kormányzása alatt mélyen beleivódott a társadalomba. Az adóellenőrzést *Francisco Barrio*, az új főszámvevő fogja elvégezni .

De Fox minden jóindulata kárba veszhet, mivel pártja, a jobbközép Nemzeti Akciópárt nem rendelkezik többséggel a képviselőházban. Másrészt a Marcos vezette zapatista felszabadító hadseregnek is vannak még sajátos követelései. Igaz, a mezőgazdasági befektetések növelése és a földosztás akár az 1917-es mexikói alkotmány folytatásának is tekinthető. A lakáshoz, táplálékhoz és munkához való jog is értelmezhető szociális alapjogként. Mégis kérdés, hogyan győzi meg Fox a lázadókat arról, hogy országa felhagy végre a fő gonosznak tekintett neoliberális gazdaságpolitikával?

Ráadásul Marcos parancsnok nem fogadta túl nagy lelkesedéssel Fox készséges hozzáállását, mert attól tart, hogy mindez csak propagandafogás. Gyanús tovább a Coca-Cola-főnökből lett elnök mindenre kiterjedő menedzserszemlélete is. – Mégis mit várjunk egy olyan elnöktől, aki a chiapasi probléma megoldását is abban látja, hogy minden indián egy csapásra kisvállalkozóvá válik?

Inotai Edit

Költözne?

Hívja a **06-40-48-48-48-as** telefonszámot!

Raiffeisen Lakáshitelek

Hívja telefonos ügyfélszolgálatunkat, ahol telebankárunk a megadott adatok alapján azonnal meghatározza az Ön számára elérhető maximális hitelösszeget.

www.raiffeisen.hu

Raiffeisen BANK

Bush a győzelem „W"-jét mutatja

FOTÓ: REUTERS – RICK WILKING

a választás eredményétől függetlenül jöjjön ki elektorokat. Erre egy múlt századi törvény felhatalmazza őket. Ha ilyet tennének, az újabb pereket indíthatna.

Súlyos vereséget szenvedett Floridában is a *Gore–Libermann* kettős: *N. Sanders Sauls* bíró alaptalannak minősítette a demokrata jelöltek által benyújtott összes panaszt, amelyek azt voltak hivatottak elérni, hogy az első fokon illetékes Leon megyei bíróság rendelje el az állító-

Izrael: mégis egységkormány?

TEL-AVIVI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Nabíl Saat, a palesztin kabinet tagja tegnap megerősítette, hogy a kulisszák mögött palesztin és izraeli megbízottak a nyugalom helyreállításáról puhatolóztak. Ezek a megbeszélések egyelőre nem vezettek eredményre, Saat szerint azért, mert Izrael továbbra sem hajlandó végrehajtani a korábbi megegyezésekben foglaltakat.

A megszállt területeken tegnap is kisebb zavargások voltak. Ramallahtól délre egy palesztin férfi megszúrt két izraeli katonát, akik közül az egyiket súlyos sérülésekkel kórházba szállították. Rajtuk kívül még három izraeli civil és húsz palesztin sebesült meg. Izraeli harci helikopterek hétfőre virradóra rakétákat lőttek ki egy házra az aidai palesztin menekülttáborban, a betlehemi palesztin autonóm területen. A helikopterek lerombol-

tak egy házat, ahonnan a Ráhel sírját őrző izraeli katonákra lőttek. A helyzet komolyságára jellemző, hogy *Jasszer Arafat*, a palesztin hatóság elnöke tegnap száműzetéséből való visszatérése óta először mutatkozott fegyverrel a kezében.

Időközben azonban az izraeli politikai pártok többségében erősödnek a hangok, amelyek szerint ostobaság lenne megrendezni az előre hozott választásokat, amelyek úgysem változtatnák meg alapvetően az erőviszonyokat. Intenzív pártközi tárgyalások folynak a válság választások nélküli rendezéséről, például egy egységkormány megalakításával. Ebben *Ehud Barak* miniszterelnök és *Ariel Saron* Likud-vezető is érdekelt, mert a választások esetén minden bizonnyal ismét megjelenne a porondon Benjamin Netanjahu volt miniszterelnök, akinek visszatérésétől Barak és Saron egyaránt tart.

Yehuda Lahav

Arafat ismét fegyvert fogott

FOTÓ: REUTERS/PALESZTIN TÉVÉ

EXPO 2000 HANNOVER
MAGYAR PAVILON

VADÁSZ ÉS TÁRSAI
ÉPÍTŐMŰVÉSZ STÚDIÓ

A
Budapest Galéria
meghívja önt
a
Vadász és Társai Építőművész Stúdió
kiállításának
megnyitójára.

2000. november 30. csütörtök 17^{00} órakor
a
Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III. Lajos u. 158.).

A
kiállítást megnyitja:

Bojár Iván András
az OCTOGON Építészkritikai Műhely vezetője

Megtekinthető:
2000. december 31.,
hétfő kivételével 10^{00} - 18^{00} óráig.

VADÁSZ GYÖRGY

A stúdió tagjai:

Ádám Ildikó
Basa Péter
Czér Péter
Dávid Ágnes
Fernezelyi Gergely
Gulyás Éva
Gyarmati Tamás
Király Noémi
Palotás Artúr
Parizán Bori
Salemi Luigi
Szántó Éva
Vadász Bence
ifj. Vadász György
Vadász György

Örökös tagok:

ifj. Eleőd Ákos
Fogarasi Noémi
Kiss Ervin
Miltényi Miklós
Takács Tamás
Tekeres Ildikó
Tóth Tibor
Váncza László

Bierhimmel

PETRI LUKÁCS ÁDÁM

Dr. V. A.-nak

Hogy tikkasztó hőségben vagy kedves nyári szellőben kísérjük a Papát utolsó útjára ezen a nyáron, azt nem tudhatni. (Vagy tíz év múlva, mert megszánja, régi barátja, akit én se el nem ismerek, se nem ismerek, de ő igen intim, viccelődős viszonyban van vele: istenem, te nem is vagy – ez a neve.) Csak azt tudom, hogy az én Papám a világ legerősebb embere, akit az orvosok – tudós, szelíd és igaz doktorok – harminc éve temetnek és tartanak össze. S hiába, hogy az én Papámnál a delírium nem szalmaláng, hiába a napi másfél üveg vodka mellé begyűrt tizenöt üveg ser, győzedelmeskedett sok éven át a papamáj, a papaszív, a papaagy a mérgek ellen. S ez a harc is, a rákkal, bár kétségkívül a végső, több éve húzódik és még mindig többesélyes, de legalábbis több hónapos kimenetelű.

Áll egy gyönyörű szép, nehéz szagú zsidó ember a kórház dohányzóteraszán. És néz. Mit nézel, Papa? Hosszas értekezésbe kezd a kórház fűtőcsőrendszerét bevonó alufólia hőszigetelő hatásáról.

Persze szegény egy echte pechvogel, hogy pont a saját temetése után ne ülhessen be majd a kocsmába Marival, Miklóssal, a gyerekeivel és egyéb nehezékeivel megvitatni, ki, hogy beszélt, ki, hogy viselkedett. Ő, akinek külön kötetbe lehetne gyűjteni a barátai halálára írt verseit.

Az öreg zsidó a kórházban igen élvezi, hogy van neki egy rádiótelefonja. Abba mondja: vigyázz, fiam, csak jó fleckdíjért írjál rólam.

Olyan jó nekem, mindenki szeretett, segített rajtam, mielőtt meghalt volna: mama, mielőtt öngyilkos lett volna, megtanított arra, hogy teher alatt nő a pálma (erre gondoltam akkor is, amikor a rendőrökkel rátörtük egy hónapos lila-püffedt hullájára az ajtót), nagypapa azt verte a fejembe, hogy „bárcsak úgy élhetnénk, ahogy élünk", ez mindennap eszembe jut, egy jobb étteremben, ha már a harmadik single maltot rendelem. A papa meg. Főzni, gondolkozni, beszélni. Amire meg neki nem futotta, azt rábízta testvérbarátjára (lyuksógor is, kotyog bele a papi, közben a nővér bejön állítani az infúziós palackon az átfolyási sebességet), Miklósra. Ami hibám van, az volnék én. Erényszilánkok bennem – a családom.

Régi állítás, anyanyelv: X. n-ért eladná az anyját.

Pénzdolgokat ungefer se szoktam tudni, de határozott emlékem, hogy az ÉS anno tripla honort nyomott a mamacikkre. Akkor még rózsaszín utalványnyal lehetett a New York-palotában átvenni a pénzt.

A nyelv füstölve, tormával, amit frissen reszelünk rá, már nem menne le a Papa torkán, de azért még vannak nyelvi ízek, amelyek élvezetet okoznak számára. Most éppen egy orvos barátunktól kapott körlevelet olvasunk, amelyet a SOTE általános rektorhelyettese, egyetemi tanár, bizonyos dr. Papp Zoltán írt alá, és címzettjei a Semmelweis Egyetem szervezeti egységeinek vezetői. Az amúgy kiváló egyetem, amelynek I. számú Belklinikáján és a Pszichiátriai Klinikáján egyaránt fantasztikus orvosokat van szerencsém ismerni, általános rektorhelyettesének levele olyan, mint egy igazi bohóctréfa. Papának minden részt kétszer kell felolvasni, mert mindig felnevet, ami köhögési rohamot idéz elő.

Hogyasszongyja: „...1. Intézményünk neve: SEMMELWEIS EGYETEM, ha kisbetűkkel írjuk, akkor Semmelweis Egyetem. Abból a félreértésből fakadóan, hogy a közlönyben »Semmelweis Egyetem, Budapest székhellyel« megjelölés szerepel, sokan tévesen a Semmelweis Egyetem Budapest elnevezést használják. Ezt a gyakorlatot meg kell szüntetni. 2. Intézményünk nevének rövidítése már nehezebb kérdés. Az 1. pontban ismertetett téves gyakorlatból fakadóan néhányan elkezdték egyetemünket SEB-nek rövidíteni. Ez több szempontból nyilvánvalóan nem megengedhető. Egyrészt intézményünknek nem Semmelweis Egyetem Budapest a neve, másrészt a SEB a magyar nyelvben szövegfolytonosság-hiányt jelent, harmadrészt ezt a rövidítést régóta a sebészet pongyola megjelöléseként is használják. Adódik a SE rövidítés, ami azonban a magyar nyelvben egy tagadószó, és amely SEhogyanSE néz ki, és SEhogyanSE hangzik, továbbá sokakat pl. valamilyen Sport Egyesületre emlékeztetne. A rövidítésre vonatkozóan az Ideiglenes Intézményi Tanács az alábbiakat fogadta el: A Semmelweis Egyetem nem hosszú elnevezés, tehát szabályként fogadjuk el, hogy a Semmelweis Egyetem kifejezést sem szóban, sem írásban nem rövidítjük..."

Na már most, a Papa váltig állítja, hogyha a szükség úgy hozná, képes lenne embert ölni. – De hogyan, Papa? – Gondolkozás nélkül.

Apám amúgy megint lázas. Nem tudom, hogy őt sajnálom jobban, vagy a Marit, aki a huzamosabb ideje haldokló Papa mellett teljesít Tag und Nacht kegyetlen körülmények között szolgálatot, feladva saját életét, Papitól kevés örömöt, sok bántást kapva. Máskor meg sok örömöt, kevés bántást.

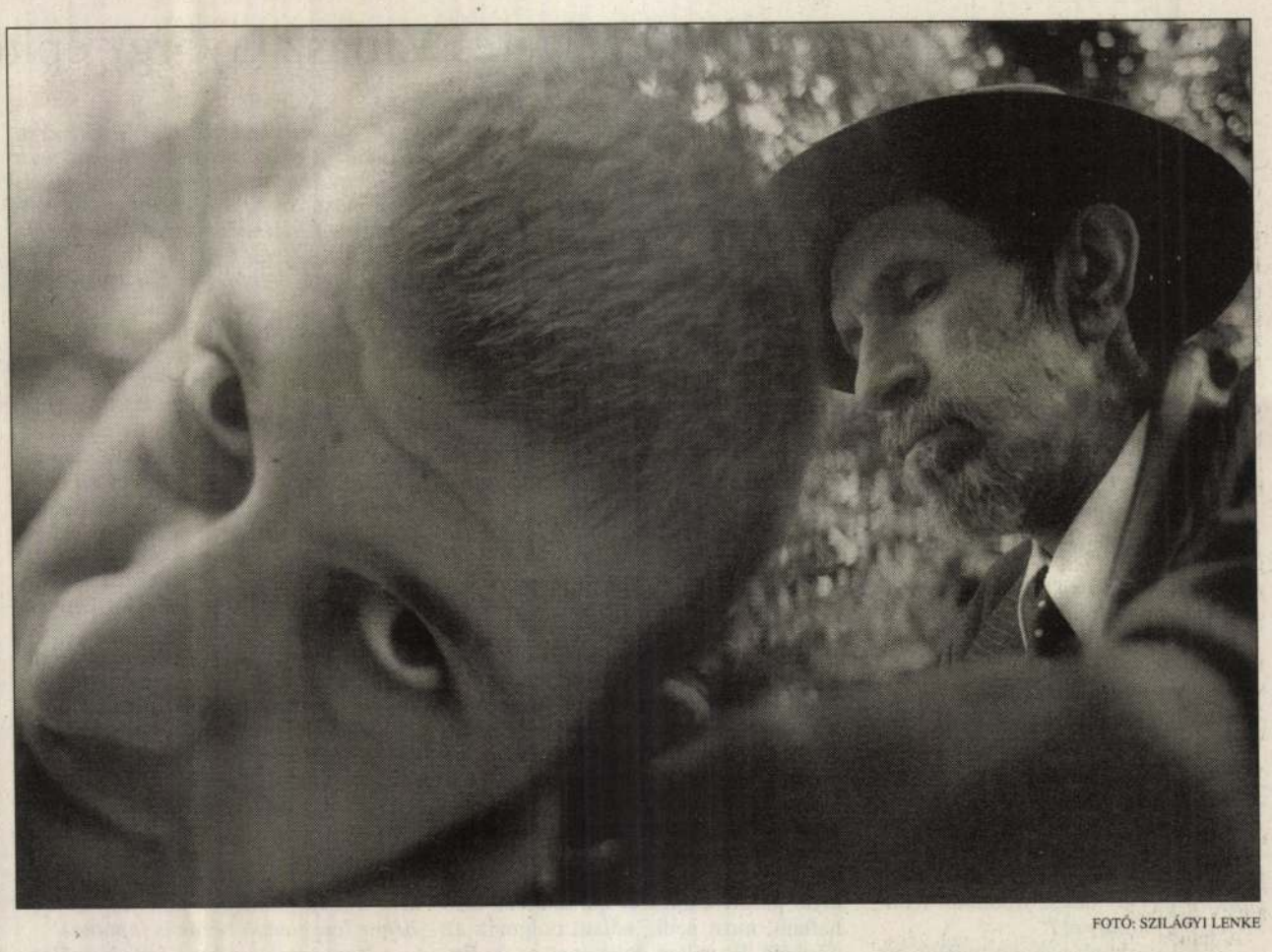

FOTÓ: SZILÁGYI LENKE

Illetőleg tudom, a Marit. S magam sem értem, miért, de ezt valahogy szégyellem.

Olyan jó lenne, ha jó lenne. De ha már jó nem lehet, olyan jó lenne, ha ő jól lenne. (Híradó előtti biztató reklám – ráadásul valami piáról –: csodák pedig vannak.) De ha nem, akkor legalább az nagyon kívánatos volna nekem, ha tudnám, mit gondolok a Papámról. Önzésből, mondhatni az önismeretet segítendő.

Korsakov-kór, vagyis a közvetlen memóriának annyi, szeptemberben lesz két éve, hogy elkezdődött a rákmenet.

Most ezt mondja valaki: az lenne a legjobb, ha a nyakon kívülről is csecsemőfej nagyságú tumor áttörné az agyba vezető érfalat, mert akkor fájdalommentesen halna meg az apám.

Amúgy a morfium versenye a kínnal, semmi Csáth Géza, egy perc ópiáttal ötszáz valós perc, a faszt, minden valós perc nagyságrenddel több valódi fájdalom.

Tizenöt éves koromig nem ittam egy korty alkoholt sem: én nem leszek olyan, mint az apám. Terhes lett a szerelmem, amikor én még húszéves voltam: éljen, éljen, mondtam őszintén, hittem, együtt öregedünk meg – én nem leszek olyan, mint az apám.

Ma nem alszom el némi tömény nélkül. Egyéves se volt a gyerekem, amikor leléptem. Persze ettől még korántsem vagyok olyan, mint az apám. Rosszban egyező, jobban kevesebb. Bár én imádom a gyerekeket, az állatokat, és soha nem vesztem el az eszméletem az alkoholtól.

Mi a Papa bennem? Nevessünk, csapjuk, de tényleg kúrjuk a falhoz a poharat, nem gondolni, nem gondolni el semmit, nem bogozni a szálakat, essünk szét – egyfelől.

Másfelől: ilyeneket mondani tilos. A gyermekem gyermeke is legyen boldog felnőtt, és számíthasson mindenben nagyapjára. Ti. rám. Ráadásul szerelmem apja, ha véletlenül ezt elolvasná, még jobban féltené a lányát tőlem, és ki vagyok én, hogy egy apám korú embernek fájdalmat okozzak?

Szerelmem apja apám lehetne (nem az), kemény férfi, úgy szereti a lányát, ahogy engem szülők sohasem. Úgy szereti, hogy sokszor vélelmezem: a végtelen szeretet szavát kiáltja, amikor a leányát óvja tőlem, ergo, ha én valóban szeretem a leányát, le kéne lépnem.

Én ezt az én Papámmal megbeszélni nem tudom. Semmit sem.

A Papám nagy ember: majd negyven kiló. Ebből egy jelentékeny hányadot tesz ki a daganat. Feltápászkodik a kórházi ágyból, kikémlel az ablakon, és csodálkozva mondja, no hát, milyen kis fekete terméseket fúj be a szél a szemközti fákról. A mellette fekvő bácsi, csendesen jegyzi meg: Gyurikám, Gyurikám az a maga nyakáról hullik. – Also és elmosolyodik. Ha megért valamit (mindent megért), akkor végül is minden rendben van.

Azt szeretném, ha sok könnyű napja lenne még. – Kisfiam, sohase voltak könnyű napjaim, ha olvasnál, tudnád: „én nem játszani születtem".

Magyar emlékek a világban

Weimar

A német kultúra és művészet talán legismertebb és legjelentősebb központjának, Goethe és Schiller városának hosszabb időszakokon át neves magyar lakója is volt, Liszt Ferenc (1811–1886) személyében.

A XIX. század nagy muzsikusa először 1848-ban telepedett le a türingiai városkában, ahol 1861-ig élt, s tíz éven át a hercegi udvar karnagyaként működött. Itt és ekkor kötött életre szóló barátságot Richard Wagnerrel (a Lohengrin ősbemutatóján, 1850-ben Liszt vezényelt a weimari színházban). Az addig inkább virtuóz zongoraművészként Európa-szerte ünnepelt Liszt Ferenc zeneszerzői tevékenysége ebben az időszakban teljesedett ki.

1856-ban az általa komponált ünnepi misével szentelték fel az esztergomi székesegyházat, s ugyancsak ekkor született Hungaria című szimfonikus költeménye is, amelyet először Pesten mutattak be.

Néhány római esztendő után a mester ismét visszatért az Ilm partjára, de egyre gyakrabban és egyre hosszabb időre látogatott el a magyar fővárosba is.

Zeneszerzői tevékenysége mellett Liszt szervezőként is öregbítette Weimar hírnevét: az ő kezdeményezésére jött létre itt az Általános Német Zenei Egyesület, amely a várost évtizedekre a német zenei élet középpontjává változtatta.

Nem meglepő tehát, hogy a németek is hozzánk hasonlóan becsülik, sajátjuknak tekintik „Franz" Lisztet, akiről – akárcsak a magyar fővárosban – Weimarban is zeneművészeti főiskolát neveztek el (Hochschule für Musik Franz Liszt).

1902-ben felállították a szobrát, a házban pedig, ahol itteni tartózkodása idején 1869-től halála évéig élt, a földszinten Liszt-múzeumot rendeztek be, az emeleten viszont eredeti formájában hagyták meg a lakását, amelyet a tisztelők tömegei keresnek fel mindmáig.

F. J. GY.

A Liszt-emlékház a Belvederer Allée-n

FOTÓK: DUNAI PÉTER ÉS MTI

Miért írok verset?

Kamaszkorom delén, még lelkesen, egy idősebb írónak fejtegettem a verskölteszet céljáról vallott nézeteimet, mai eszemmel nagyon hosszan. És vártam a választ, a dicséretet, valami belépőt a felkent társaságba, de megvilágosodtam, mert a pályatárs csak annyit felelt: „Ezen ennyit még nem gondolkodtam, én azért írok, mert sohasem akartam dolgozni." Értettem mindent. Amiről én beszéltem, azt már nem gondolhatja komolyan, de meghallgatott.

Dolgoztam lapnál, megtanultam a nyolcszavas szabályt: eddig még emlékeznek, ide pontot teszünk; a végtelenbe vágyjuk nyilunk vetni, úgy írj, hogy mindenki elolvassa, mert minket mindenki olvas. Az olvasó szent, az olvasó félkegyelmű. Sem éssel, sem ésszel nem kezdünk mondatot.

Meg kell élni valamiből – mondtam és gondoltam –, ennyi pénzért, ha kell, nem leszek magam. De az is én vagyok. Vállald valódi névvel – a saját véreddel kenik be az arcodat. Éreztem magam a nap lovagjának, mentem a frissen felrobbant Teleki tér lángjai közé, ahogy kell. És utána magyarázkodhattam heteken át: *Pokol a Teleki téren,* ezt a címet – bár informatív – nem én adtam, hanem a szerkesztőm, és még másik három szerk. ugyanezen az éjszakán. („Egy cikk címe legyen lényegre törő", hogy luxus legyen elolvasni magát a cikket.)

De amit láttam, ami nem az eseményről, az emberről hír: hogy otthonkában az asszonyok és fürdőköpenyben az urak, mint akik végre hazataláltak, bámulták a lángot – az is kimaradt. A szerkesztő: húzóember, megdolgozik a pénzéért, belenyúl, javít. Tudja, mikor lapoznak. Ő nem lapozna, higgyem el neki, de tudja. „Ne rakj terheket az olvasóra! Az olvasó nem ért meg úgy, mint én, aki – köztünk szólva – már alig olvasok."

Mi volna munka, ha az írás nem az – válaszolom most annak az idősebb kollégának –, mi van félelmetesebb, mint a fehér papír, az üres képernyőn mániákusan villogó kurzor. És legyőzöd, de a fogait már nem vinnéd szívesen a királyhoz, három hamis, őket nem te írtad. Ahogy bocsánatot kérsz, mert problémás ember vagy, és látni akarod, ami majd a neved alatt (ami te vagy) megjelenik. Ahogy kényszeresen meséled a korrektor által visszajavított szóviccedet. Ahogy elhiszed, hogy ha lába nincs, még mindig, ha karja nincs, még mindig, ha fütyije nincs, még mindig ember, olyan, amilyennek megalkottad. Ahogy a megjelenés reményében lemondasz a nyelvről, mely egyetlen birtokod. Ahogy betörnek, ahogy beletörődsz, ahogy nem olvasod el a saját se hús, se hal cikkedet, hisz nem is te írtad, bárki írhatta volna. Ahogy kezdesz megváltozni, felzabál a gyár, és már nem is vitatkozol. Ahogy nem sikerül megőrizni magad, mert az újságírás olyan, mint az az általános iskolás ellenséged, akihez éveken át dörgölődztél: egy falatot kér az almádból, de akkorát tud harapni, hogy csak a csutka marad.

Próbálna valaki egy versbe beleszólni! Próbálna persze, de azt nem szabad, azt nem csak úgy lekented, mint egy elevenen elfelejtett cikket, azt az olvasóknak sem kell érteni. Verset írok, mert nem akarok alkalmazott lenni. Ennek a cikknek az eredeti címe: *Csak mondjad bátran, szerzőkém!*

PEER KRISZTIÁN – A SZERK.

Zsákban futásban is lehet rekord

Eredményhirdetés előtti beszélgetés Vadász György építésszel a Nemzeti Színház pályázatáról

Az elmúlt másfél-két esztendő különösen jó szériát hozott a Vadász és társa építészirodának. A tizennégy tagú tervezőstúdió 67 éves feje, Vadász György két éve Kossuth-díjat kapott. Tavaly az iroda fiatal munkatársa, Basa Péter fejezett be egy templomot Budakeszin. Három hónapja, szintén lelkes szakmai fogadtatás mellett adták át Buda szívében az egyik ifjabb Vadász, Vadász Bence által tervezett Margit irodaházat. Június elsején pedig Hannoverben az expón megnyílt a Vadász György–Fernezey Gergely–Basa Péter tervezte, máris jelentős nemzetközi figyelmet kapott magyar pavilon. Mindezen sikereket tetézve néhány nappal ezelőtt ugyancsak a Vadász iroda nyerte meg a Nemzeti Színház tervpályázatát is. Az interjú a pályázat eredményhirdetését megelőzően, a tervezési folyamat kezdetén készült.

VADÁSZ GYÖRGY

BOJÁR IVÁN ANDRÁS

– A kilencvenes évek közepétől kezdődően a klasszikus huszadik századi funkcionalista modernség újraéledése és újraértékelése zajlik itthon is. Úgy tűnik, mintha ennek a folyamatnak az epicentruma a Vadász irodában lenne. Mennyire tudatos ez?

– Nem vagyunk nagyon tudatos emberek, nem az a legnagyobb erősségünk, hanem inkább az érzelmi hőfok. Ha fehér házakról van szó, akkor mindig Richard Meier jut eszembe. Hozzám az ő építészete áll legközelebb a világon, ami egyúttal jelzi az ilyen irányú gondolataimat, vágyaimat, szépségvárásomat. Meg az igyekezetemet is, hogy abban az irányban próbáljak bütykölni. Na ez a bütykölés indult el három-négy évvel ezelőtt a mi Neu Bauhaus vagy New Bauhausunknál a Beregszászi úti társasházainkkal, amire, gondolom, célzott.

– Arra is és a Vadász Bence tervezte Tölgyfa utcai irodaházra is.

– A legkorábbi elgondolásaink Miltényivel és Váncza Lacával hármasban születtek ezen az első házon, nagy-nagy örömünkre, és talán mások is örömüket találták benne. Ebből a Bauhaus előtti főhajtásból az elsővel szinte egy időben egy Hattyú utcai beépítés is született Vácon, és kibomlott Bencének ez a Tölgyfa utcai virága is. Sok utat kell végigjárni ahhoz, hogy az ember önmagát megtalálja, meg hát az önmaga megtalálása mellett mindig egy picit elmozdul az útja. A srácoktól sokat tanulok. És ők, remélem, szintén tanulnak valamit tőlem. Átadják a frissességüket. A többszörösen 360 fokos körbefordulás képességét. A lényegre törő és magától értetődő tájékozottságukat a világ építészetét illetően, a mozgás, látás és reagálás szabadságát. A csodák másik részével ismertetnek meg engem, én meg a csodák megint másik részével próbálom őket megismertetni. És ez elég érdekes menyegzőkre juttatja az ember lelkét. Nem szerénység és főleg nem álszerénység, hanem tudatos beszéd ez, mert a tervezést nem lehet egyedül csinálni. Az irodát egy zenekarhoz hasonlítom, amely szólistákból áll. Optimális esetben ez az együtt zenélés olyan szellemi és érzelmi hőfokot érhet el, hogy a zenészek megszeretik egymást. És megszeretik az öreg karmestert is, aki itt idétlenkedik közöttük. Ez az állapot a tolerancia állapota, amelyben a mi fiatal muzsikusaink önmagukban képesek gyönyörű hangon zenélni. Ezzel a tudással pedig idehódítják a muzsikát szerető embereket. Így áll össze a kép, és így áll össze az a megrendelőkör is, amelyik az elmúlt években vitathatatlanul dúsult.

– Az ön édesapja, aki a harmincas években a Vadász Mihály–Preisich Gábor-féle irodában tevékenykedett, szintén a magyarországi fehér-modern építészetnek, vagy ha úgy tetszik, Bauhausnak volt egyik első és fontos képviselője. Ez a tény mennyire játszik közre abban, hogy fiak és unokák visszatértek ahhoz az irányzathoz?

– Biztos, hogy belejátszik, benne van a génjeinkben. Gyerekkorom, bár hétéves koromtól kezdve tizenkilenc-húsz éves koromig a muzsika foglalkoztatott, alapvetően határozta meg az életemet. Ez nekem egy életre szóló gyönyörűség, és a szüleimnek egyúttal dicsérete és emlékezete. Ez a háttér nagyon jót jelent. Az, hogy a Preisich–Vadász – mert így mondom, és nem Vadász–Preisich, amit ön nagyon kedvesen fordítva mondott –, tehát apám és a Gabi nagyon jó barátságban voltak durván egy évtizedig. Azalatt sok kiváló dolgot csináltak. Gabi bohém volt. Apám pedig végtelenül jóságos és klassz pali, „a derű óráit számolom" típus volt. De nem bohém. Gabit atyai partneremnek és barátomnak tudhattam, most pedig nálam dolgozik az unokája. És nálam dolgoznak az én fiaim is, mind a kettő. Tíz év van közöttük. Gyuri statikus, az épületek csontrendszerével, a gerincével foglalkozik, Bence a tervezés művészi részét képviseli. Néha megható pillanatokat ad ez a felállás.

– A fehér építészet akarva-akaratlanul is, legalábbis a magyar kulturális hagyományon belül, gyakran valamiféle balosság vádjával vagy dicséretével párosult. Alapjaiban ugyanis összekapcsolódott a szociálisan érzékeny és – akkor úgy mondták – baloldali gondolkodással. Mi a helyzet ezzel ma? Van-e bárminemű társadalmi vízió a mögött, hogy önök most ezzel az ízlésű építészettel foglalkoznak?

– Nincs. Egészen egyszerűen nincs. Nem vagyok balos, nem vagyok jobbos sem – ez több szempontból is érthető. A balosság soha nem volt sem a nagyszüleimnek, sem a szüleimnek, sem nekem az ízlésünk, és a jobboldaliság sem. Ez nem azt jelenti, hogy én, a nagy középzseni, középen futkározok le-föl-alá a legfeljebb 3-4 méteres végtelen mezőkön. Hanem azt, hogy én azt csinálom, amire fölkenettem. Az elmúlt évtizedek kiábrándítottak mindenféle irányzatból. Mégsem élek elefántcsonttoronyban. A nehéz időkben az ember úgyis védi azokat, akiket szeret, védi a hitét. Ezáltal talán még a népét és az országát is védi. Karinthynak van egy kötete, az a címe, hogy Gyilkosok. Ebben szerepel egy megdöbbentő írás, a Krisztus vagy Barabás. Ennek a magja, sóhaja, kiáltása az, amikor Krisztust újból Pilátus elé vezetik, egyenként minden ember Krisztus nevét kiáltja. Százezer fővé, fejjé duzzadt hörgő sárkányhangon mégis Barabást kiált. Nem hiszek a tömeg ítéletében. Az ember ítéletében és az ember szívében hiszek, mert minden dolog szubjektív. Az édesanyám mindig mást fog jelenteni nekem, mint egy öreg néni, a feleségem többet fog jelenteni, mint egy idegen nő. Az építészetem is szubjektív. Egyszer azt kérdezte egyik hallgató, hogy miért olyan házakat csinálok, amilyeneket? Azt válaszoltam neki, hogy azért, öregem, mert nem tudok mást csinálni.

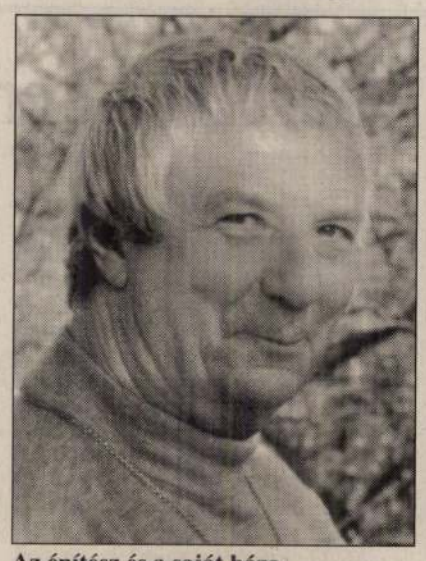

Az építész és a saját háza

– Sokat gondolkoztam a Nemzeti Színház-pályázat kapcsán, és kialakult róla egy képem. Elmondom, hogyan látom most. Szerintem ebben a játszmában mindenkit megaláznak. Mindenek előtt megaláztatik Siklós Mária azzal, hogy hiába jelölnek ki hét kiváló építészt, az ő finoman szólva közepes építészi elképzeléseit mindenképp rájuk erőltetik. Méltatlan, hogy csak így juthat érvényre az elképzelése, nem pedig versenyben. Megaláztatik Schwajda, aki szakember lehet a maga területén, de az építészek nyakára ültetve komiszszárként tud csak erőltetni egy elképzelést, amiről az építészek viszont tudják, hogy nem megy. Megaláztatik a hét kiváló tervező, kiknek az a dolguk, hogy a munkájukat végezzék. Tervezzenek, ha megbízást, pályázati fölkérést kapnak. Most azonban a feltételek tisztátalansága miatt morális konfliktusba keveredtek. Megaláztatik a magyar építészet is, mert hagyományaitól idegen feladat elé állították. És persze megaláztatik Bán Ferenc is, aki ki lett felejtve az ügyből. Az ön dilemmájára lennék kíváncsi. Arra a helyzetre, amikor érkezik egy szép megbízás, egy gyönyörű feladat a Nemzeti Színház tervezésére, mégis, ha elkezdik boncolgatni, felbontani a szép csomagot, kiderülhet, hogy benne lenyelendő békák is lapulnak.

– Nem szeretem ezt a fajta beszélgetésirányt, és nem azért, mert félek kimondani a véleményemet. De ezek a kérdések könnyebben föltehetők, mint amennyire nehéz rájuk válaszolni. Mégis megpróbálom. Nincsenek csak jók és nincsenek csak rosszak. Ön most egyoldalúan nézi a problémát.

– Megpróbáltam empátiával nézni...

– Empátiával, de mégiscsak egyoldalúan. Apám azt mondta nekem, hogy lehet a színház félig tele, és lehet a színház félig üres. Ön a „félig üres" oldalról figyeli, nézi a jelenségeket, és teszi föl a kérdéseit. Nem lehet elfelejteni, hogy itt kialakult feltételek vannak. Siklós Mária építész kapott egy megbízást, miután a Bán Feri-féle színház építését jó egyévi munkálkodás után anyagi és egyéb hivatkozással leállították. Ebbe ő eléggé kemény módon beleroppant. Ezt azért mondom és tudom, mert jó barátja vagyok. Hogy az egyik kérdésre vagy véleményre feleljek, akit megkérdeztek közülünk, Makovecz Imrén, Fintán, Dévényin át egész gazdag soron keresztül, mindannyian azt javasoltuk, hogy Bán Ferit mindenképpen kérjék fel.

– A klasszikus Krisztus–Barabás...

– Egyenként mindenki mondta, de együtt nem mondtuk. Mi, akik kértük az ő részvételét, biztos, hogy együtt nem mondtuk, se ketten, se tízen, se százan, se ezren, se százezren. Összesen hét-nyolcezer építész van Magyarországon – ez is elég sok. Azt hiszem, Feri – nem tudok helyette beszélni – eléggé leromlott idegállapotában, ha fölkérték – hiszem, hogy ez megtörtént, de nem tudom –, akkor azt mondta, hogy nem. Ennek abszolút érthető okai vannak. Utána történt egy olyan föltételezés, hogy egy ember tervezze meg ezt a színházat Siklósi Mária személyében. Ez az építészek ellenállásával találkozott, és az Építőművész Szövetség és a Magyar Építész Kamara, a Budapesti Kamara is ellene volt. Mindenki úgy gondolja, hogy a Nemzeti Színház tervezése olyan nagyságrendű feladat, amivel nem lehet egy embert megbízni. Nemzetközi, országos vagy meghívásos tervpályázatot kell kiírni. A Magyar Építészkamara négyórás összejövetelén – amit még fenékkel is nehéz volt kibírni – két vagy három témáról tárgyaltunk, de nyolcvan százalékban a Nemzeti Színház ügyével foglalkoztunk. Itt ügyvéd és jogtanácsos meghallgatása után jogilag egyértelművé vált, hogy a tervpályázat elfogadása a megbízónak, mecénásnak szabad kezet ad arra, hogy a három fölajánlott pályázati forma lehetőségéből válasszon. Schwajda kormánybiztos ebben az esetben egyértelművé tette, hogy ő csak a meghívásos pályázatot hajlandó elfogadni, aminek a jogi része számára biztosított. Ezután háromféle lehetőség volt. A Magyar Építészszövetség és a Magyar Kamara nem fogadja el a feltételeket. Ez olyan szembeállást jelentett volna a jelenlegi magyar kormánnyal, amelynek végül is a társaság nem látta értelmét. Sőt ellenszenves volt. Mert azért ez nem kifejezetten emberrontó háttér. A társaság elfogadta a meghívásos tervpályázat feltételét. Ezután már csupán arról volt szó, hogy abból a 15-20 fölterjesztettből kik kerüljenek a meghívandók körébe. Ennek következtében a fiatalok óhatatlanul azt mondhatták, mi az, ki lettünk rekesztve? A küldöttség végül azt mondta, ne mondjuk azt, hogy ne legyen magyar Nemzeti Színház. Nem mondjuk, hogy nem veszünk részt a tervpályázatán. Elfogadtuk a feltételeket, és végül született egy kompromisszum. Az építészet önmaga a kompromisszum. Egy olyan kompromisszumos folyamat, amelyből értelmet, funkciót, jóságot és szépséget kell csiholni. Úgy érzem, nem történt árulás.

> *Az építészet önmaga a kompromisszum. Egy olyan kompromisszumos folyamat, amelyből értelmet, funkciót, jóságot és szépséget kell csiholni. Úgy érzem, nem történt árulás.*

– Azt tartom megalázónak, ahogy ez az elfogadott választás a színészi és az építészi szakmát egymással szembefordítja.

– Én nem érzem a szembefordítást. Lehet, hogy azért, mert benne vagyok a hétben. Többekkel beszéltem és egyeztettünk arról, ha a fölkértek kétharmada nem vállalja, akkor én is nemet mondok. De egy kicsit a pápa szakállán vitatkozunk. Mert rendben van, igaza van. De mit csináljon egy olyan ember, mint én? A szövetség, a kamara és mi, az építészek, mit csináljunk? Felvállaltuk. Ez tiszta sor. Mindenki abszolút hófehéren mehetett ki az ajtón. Minket jelöltek ki ennek a magaslatnak a meghódítására. De mit tehetek még? Ebben az esetben a szövetségnek, a kamarának és az építészeknek mi lett volna a feladatuk? Nem vállalni?

– A konfliktusban nem az az érdekes, hogy lehet-e megoldást találni. Mert ön bizonyára a lehető legjobban megcsinálja a tervet. Szerintem azonban az építészszakmába kívülről, a hatalom oldaláról belenyúltak. Megint nem építészeti szempontok, azaz nem szervesen működő elemek segítségével jutunk el egy megoldáshoz.

– Egyet tudok erre mondani. Maga fiatal ember, és nem ismeri az ilyen irányú döntések hátterét, amit ott egy pár ember tud. Harminc éve folyik ez a húzd meg, ereszd meg. Hat Nemzeti Színházpályázaton vettem részt életemben. Mindegyiken nyertem vagy nyertünk a társaimmal, például Kévés Györggyel. Sok jó elképzelésünk volt. Mind bedöglött. Úgy éreztem, ha engem is fölkérnek, akkor tisztességes dolog, hogy a futásommal, ahogy az a Tűzszekerek című filmben zajlott, részt vegyek. A fiatal angol futónak volt egy mondata: „Úgy érzem, hogy az én futásomban az Istennek kedve telik". Úgy érzem, nem tettem az ellen, hogy az én futásomban Istennek kedve ne teljék. Életemben ezt a hatodik próbát még meg kell tennem. És hátha más is így csinálja. A próba vállalásával senkit nem sértettem meg, hiszen a helyzet adott volt. Minket jelöltek ki futni. Hogy aztán ebből milyen időeredmény lesz, az a mi felelősségünk. Adtak futócipőt és azt a feltételt is, hogy nem országos, hanem szűkebb körű futás lesz. Nem tudok mást mondani.

– Azt szerettem volna csak látni, hogy él együtt ezzel a dilemmával? Hogyan gondolkodik? Amit mondott a futással kapcsolatban, nagyon szemléletes hasonlat volt. Annyival egészíteném ki, hogy a Nemzeti Színház fölépítése, megtervezése a hagyományok és a feladat szimbolikus jelentősége miatt is, országos bajnokság. Abból pedig nem lehet kihagyni Somogy, Csongrád és Fejér megyét, miközben a többiek indulhatnak. Ez elvi álláspont. Teljesen érthető azonban, hogy az élet rákényszeríthet olyan kompromisszum elfogadására, amikor valaki hatalmi aspektusból előzetesen kijelenti: itt csak a dunántúliak futhatnak.

– Akkor a dunántúliak mondják azt, hogy kérem szépen, eszemben sincs futni?!

– Nem. Futni muszáj...

– Ezzel a problémával nem engem kellene megkeresnie. És nem a többi öt vagy hat társamat, akik szintén velem futnak. Hanem a mecénást és a fölkérőt, és tőle megtudni, hogy ő miért így csinálta. Nem érzek ugyanis tisztességtelenséget abban, hogy a Dunántúl futói azt mondták, hajlandóak Magyarország mezében indulni. Mondhatnánk, hogy nem vagyunk hajlandók, de akkor nincs futó. Építész vagyok – vagy szeretnék lenni. Nem politikus. Az a hét pali is, akik semmilyen szempontból nem hitehagyott, hanem értékes emberek, azt mondták: Fölkértek futásra? Futunk! Hátha a mi futásunkban, egyenként és összességében is, Istennek kedve telik.

– Hogyan lehet feloldani azt a dilemmát, hogy a felkértek mindegyike jó építész, önálló, autonóm személyiség, autonóm alkotó, a pályázat viszont úgy fogalmaz, hogy végső soron Siklós Mária épületére kell kitalálni az új színházat. Alapvetően tehát vizuális problémát kell megoldani ebben a feladatban, miközben jól tudjuk, a huszadik századi építészet már régen megfogalmazta a struktúra és a megjelenés szoros kapcsolatát.

– Háromféle lehetőség van. Az egyik az, hogy úgy, ahogy van, meghagyok mindent. Alaprajzot, metszetet és csak felöltöztetem a házat. A másik az, hogy kis, kevés tartalmi és esztétikai változtatást csinálok. A harmadik pedig a „más".

– Nulláról más...

– Ez a három van.

– Hát azt lehet csinálni, hogy legyen „más". Különösen, ha mind a heten mást csinálnak.

– Szerintem a második és a harmadik változat között mocorog a játék. Tudom, hogy ön inkább ebbe az utóbbi irányba indulna el. Én viszont úgy érzem, sőt azt is meg merem kockáztatni, hogy zsákban futásban is lehet rekord. Hátha érdekes mozdulatokat tanul meg az ember. Ez nem a kompromisszum kompromisszumának a kompromisszuma... Ha ez a hét ember elvállalta, mert kijelöltetett, a pályázati részvételt, akkor biztos, hogy a maguk tisztességes módján a maximumot hozzák ki a feladatból. Végül kiderül majd az is, hogy nem öltöztetés lesz, hanem esetleg – hadd higgyek benne – a színház, amely eddig félig üres volt, most, a Magyar Nemzeti Színház esetében talán majd teljesen tele lesz.

VADÁSZ GYÖRGY

8 MAGYAR HÍRLAP 2000. 05. 15.

VILLANÓFÉNYBEN

Zárul a Nemzeti tervpályázata

(MTI) Ma jár le az új Nemzeti Színház tervezésére meghirdetett pályázat beadási határideje, az eredményeket május 26-án teszi közzé az Új Nemzeti Kht. A kormánybiztosi iroda – a Magyar Építészkamara egyetértésével – márciusban hét építészt kért fel: Dévényi Sándort, Ekler Dezsőt, Ferencz Istvánt, Karácsony Tamást, Kertész Andrást, Skardelli Györgyöt és Vadász Györgyöt. Schwajda György arra kérte az építészeket, hogy Siklós Mária koncepciója alapján készítsék el a főváros IX. kerületébe, a volt expótelekre, a Duna-partra elképzelt új Nemzeti Színház épületének tervét. Siklós Mária a színháztechnológiai koncepciót készítette el, az ő programterve a tervpályázat kiírásának alapját képezte. A teátrum terveit héttagú bírálóbizottság értékeli. A testület elnöke Schwajda György kormánybiztos, társelnöke Balogh Balázs, a Magyar Építészkamara elnöke. A felkértek közül Vadász György tervezte a 2000-es hannoveri magyar expópavilont. Dévényi Sándor az organikus építészeti stílusban alkotók közé sorolható, épületei többek között Pécs belvárosában láthatóak. Ekler Dezső elsősorban lakóházakat, mezőgazdasági, ipari és középületeket tervez. Ferencz István tervezte a miskolci, avasi téglatemplomot, valamint a Miskolci Egyetemi Város bizonyos épületrészeit is. A modern stílus hatja át Karácsony Tamás és Kertész András munkáit, illetve ugyancsak a fiatal generációhoz tartozik Skardelli György, a Középület-tervező Intézet munkatársa. A kivitelezésre kiírt közbeszerzési eljárás már márciusban lezárult, a nyertes pályamunkát az Arcadom Építőipari Rt. nyújtotta be. A cég 2001. december 31-éig megépíti és átadja a Nemzeti Színházat. A nyertes árajánlata 2002-es árszinten – áfa nélkül 6,7 milliárd forint volt.

Nyilatkozatháború a Nemzetiről

Az új Nemzeti pályázatát elbírálók fejenként félmillió forintos tiszteletdíjért sem képviselték a kiíró érdekeit, mi több, becsapták őt – állítja Schwajda György kormánybiztos a szombati Magyar Hírlapban megjelent interjúban. Az építészkamarai elnök szerint viszont a kormánybiztos csak látszatpályázatot akart. Vadász György, a pályázat nyertese nyílt levelet tett közzé.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A lapinterjúban a kormánybiztos a pályázatot színjátéknak és csalásnak nevezi. Szerinte az építész szakértők, noha fejenként félmillió forintos tiszteletdíjat kaptak, elhallgatták, hogy valamennyi pályamű eltér a kiírástól. *Vadász Györgyé,* a pályázat nyertesééé például abban, hogy abban a megadottnál ezer négyzetméterrel nagyobb és így drágább épület szerepel. *Schwajda György,* aki megjegyzi, hogy minden lépését egyezteti a miniszterelnökkel, elmondja azt is, hogy hiába kérte a bírálóbizottságtól: ne hirdessen első díjast, mert nem talált a hét pályamű között olyat, amelyet feltétel nélkül el tudna fogadni.

A kormánybiztos szerint „a Nemzeti Színháznak egyetlen építészeti megjelenítése lehet: az eklektika", bár ez a feltétel a pályázati kiírásban nem szerepelt, ő csak szóban közölte az érintettekkel. A kormánybiztos azt tudná elképzelni, hogy a *Siklós Mária* által ebben a szellemben tervezett amfiteátrumrész változatlanul hagyásával Vadász György készítsen szeptemberig – ugyancsak az eklektika szellemében – egy újabb épülettervet, lényegében a homlokzat kialakításáról. Most azonban engedélyeztetésre Siklós Mária teljes épületre vonatkozó tervét kellene beadni, amelyet módosítanának, ha az újabb Vadász-terv megnyeri a kormánybiztos tetszését.

Nyilatkozatháború... folytatás az 5., elemzés a 12. oldalon

Nyilatkozatháború a Nemzetiről

Folytatás az 1. oldalról

Vadász György tegnap nyílt levélben fordult a kormánybiztoshoz. Levelében az építész kifejti, hogy Siklós Mária terve nem adható be változtatás nélkül engedélyeztetésre, és azt nem írhatja alá. Vadász kéthetes halasztást kér egy új saját terv elkészítésére. Érthetetlennek tartja, miért nyilatkozott Schwajda a díjátadáson úgy, hogy a zsűriben a Vadász-pályázatot támogatta, ha utóbb azt mondja, nem tetszik neki. Megerősíti, hogy hajlandó Siklós Máriával, a pályázat programtervezőjével együtt dolgozni, „de nem úgy, hogy a közös munka helyett feladatom csupán szépészeti tanácsadássá degradálódjék, egy, számomra idegen arcot kelljen kozmetikáznom". Az építész végül ígéretet tesz, hogy terve igazodni fog a megengedett kivitelezési költségekhez.

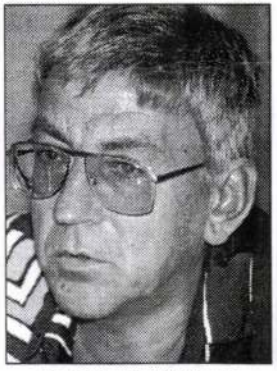

Schwajda György

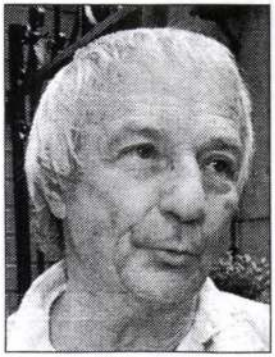

Vadász György

A Nemzeti-tervpályázat meghívottjait és zsűritagjait Schwajda György választotta ki a kamara területi és szakmai tagozatainak listájáról, és a bírálók tiszteletdíját is ő határozta meg – közölte tegnap lapunkkal *Balogh Balázs* építészkamarai elnök. Balogh, aki a pályázati bírálóbizottságnak a kormánybiztos mellett társelnöke volt, elmondta: benyomása szerint a kormánybiztos csak látszatpályázatot akart kiírni, valójában Siklós Mária tervének megvalósítását tűzte ki célul. A pályázaton egyébként két terv volt, amely minden részletében betartotta a kiírási feltételeket, ezek egyike Vadász nyertes műve. A pályázatban szereplő épületnek voltak kötött és szabadon tervezhető terei. Most az utóbbival kapcsolatban vádolják Vadász Györgyöt „túltervezéssel". Ettől azonban Balogh szerint még nem drágul a kivitelezés költsége. Az építészkamarai elnök úgy véli, Siklós Mária eklektikus tervének kivitelezése lenne drágább, ráadásul az ő épülete gyorsabban avuló, mint Vadásznak az ősi, geometrikus formákhoz jobban igazodó színháza. Az építész szerint Schwajda magánpénzből úgy építkezhet, ahogy neki tetszik, országos közberuházást azonban csak szakmai konszenzus alapján hozhat létre. Márpedig Siklós Mária tervét annak idején a tervtanács súlyos kifogásokkal illette – emlékeztetett Balogh.

V. Gy.

NÉPSZABADSÁG, 2000. 07. 03.

VADÁSZ GYÖRGY

Nemzeti vitcsata

NÉPSZABADSÁG, 2000. 07. 03. 12.o.

Itt csak Schwajda György mondhat bármit – A tüzet és a vizet kell összeegyeztetni

Nem érzek elégtételt, amiért az történt, amit vártam: az építészek belehátráltak Schwajda György csapdájába. Csakhogy a csapda a kormánybiztosra is rácsukódott. A Nemzeti Színház-ügy most már olyan rémbohózattá vált, amely eklatánsan mutatja, mi következik akkor, ha magukat erre fölhatalmazottnak vélt személyek egyszerre lépik át a demokratikus közmegegyezés és a józan ész határait. Schwajda a Magyar Hírlap szombati interjújában gyakorlatilag azzal vádolja a meghívásos pályázat zsűrijének építész tagjait, hogy félmillió forint korrupciós zsűrizési díj – kétségkívül túlzottnak tűnő összeg – ellenében sem voltak hajlandók eredménytelennek hirdetni a pályázatot, noha előzetesen kellően istruálta őket, és tudták, hogy eklektikus stílusú pályamű hiányában ezt *kell* tenniük.

Mármost Schwajda vagy nem tudja, mit beszél, ami csak orvosi bizonyítvány mellékelésével enyhítő körülmény, vagy oly mértékben nincs tisztában egy közszereplő jogosítványaival, ami komoly aggodalmat kelt, nemhogy kormánybiztosi, de közös képviselői alkalmassága iránt is, mondjuk egy társasházban.

Gerinctelen döntések

Haladjunk időrendben, és lássuk mind a két oldalt. Ha lehet, visszagombolyítom kicsit a fonalat, annyira irritáló volt az elmúlt hetekben az építészek mosakodása, amellyel magyarázni próbálták gerinctelen döntésüket, tudniillik, hogy miért fogadták el testületileg és egyenként a szelektív-diszkriminatív meghívásos pályázatot. Például az első díjas Vadász György szót ejt mindenről, a Krisztus-Barabbás-történetről, dunántúli futóversenyről, a fölkért hetek kétharmadához (!) való esetleges csatlakozásról (ha ők nem vállalják) és hasonlókról. Hirtelen mindenki az Erzsébet téren kisemmizett Bán Ferenc barátja lett, és ez a barátság olyan mélynek bizonyult, hogy az újságon keresztül (!) lehetett reménykedni (!) abban, hogy talán őt is fölkérték pályázni. Tisztában vagyok azzal, hogy most a morálról beszélek, és még a velem egyetértők közül is volt, aki fölrótta, hogy kiscserkész módjára moralizálok. Lehet persze, hogy ez hiba, hiszen mi a fene az a becsület. Ha Shakespeare Falstaffját kérdezzük, csak egy szó, amitől fölkopik az állunk. Mégis kísért a gondolat, hogy mindannyian, akik a közjóért cselekszünk, arcunkat belevetítjük a munkánkba, és ha egy egész szakma, kvázi kollektíve, megszabadul a moráltól, elveszti az arcát, akkor az előbb-utóbb meg fog látszani a házon is, amit épít. De legyen, dobjuk sutba a morált mint fölösleges kacatot. Az építészkamara, amikor nem ragaszkodott saját *elveihez*, a nemzetközi vagy országos nyílt pályázathoz, a *szakmai* becsületéről mondott le. Azt is lehet tudni, hogy miért. „Ez olyan szembenállást jelentett volna a jelenlegi magyar kormánnyal, amelynek végül is a társaság nem látta értelmét." Nem tűnik föl valakinek, hogy hiba lehet a rendszerben, ha egy nyolcezer építészt tömörítő érdekvédelmi szervezet azért fúj takarodót, mert szakmai érdekeit nem tudja önsorsrontás nélkül képviselni a kormány politikai érdekeivel szemben?

A „meghívásos, titkos tervpályázat" – ez is remek megfogalmazás, nem igaz?, mintha valami Barbarossa-tervről volna szó – eredményhirdetése csak látszólag csillapította le a kedélyeket. Engem például fölhívott telefonon az egyik pályázó – egyébként a díjnyertesek közül –, miután azt írtam, hogy akik elfogadták a pályázat föltételeit, tudatosan tervezői segédmunkára, Siklós Mária kisinasává szegődtek. Megkérdezte, miért nem feltételezem, hogy valaki figyelmen kívül hagyja a besatírozott részeket – a tervpályázati mellékletek úgynevezett programtervében satírozással jelölték azokat a területeket, amelyekhez nem szabad nyúlni, mivel Siklós Mária kizárólagos fennhatósága alatt állnak –, és önálló tervet nyújt be. Nem is értettem. Ha van egy bornírt pályázat – ez az volt –, amelynek nem lehet betartani a föltételeit, akkor világos, hogy nem kell pályázni. Azért kellemesen elcsevegtünk. Később másoktól is informálódtam, Csáki Judit, a Színház című lap munkatársa az összes pályázóval beszélt. Kiderült, egy részük őszintén hitt abban, hogy a minőség számítani fog, nyomósabb érv lesz, mint az előzetes megkötöttség – nyilván nem ismerték Schwajdát –, másoknak nem voltak illúzióik, csak brahiból pályáztak, legalább mutassuk meg, hogy mit tudunk alapon. Az én „emberem" megkérdezte tőlem, miért csak a Színháztörténeti Intézet kicsinyke termében mutatták be a terveket egy szedett-vedett kiállításon, miért nem kaptak akkora nyilvánosságot, mint annak idején az Erzsébet tériek. A jóhiszemű naivitás egészen elgyöngített, mindig meghat, hogy még vannak, akik úgy gondolkodnak, mintha egy normális országban élnének, és meglepődnek, ha a nyilvánosságra tartozó ügyeket titkosítják, elsumákolják, egyszemélyes hatalmi szóval döntik el. Mellesleg érthető, hogy az az építész, aki legjobb meggyőződése szerint a jövő évezrednek tervezett Nemzeti Színházat, míg az első díjas tervet a múlt építészetének tartja, legalább abban az elégtételben szeretne részesülni, amit egy szélesebb közvélemény demokratikus értékítélete jelent.

Az első díjas Vadász György valószínűleg akkor lepődött meg igazán, amikor Schwajda hetekkel az eredményhirdetés után nyilvánosan *einstandolta*. Mondhatni, ezzel eljött számára a nemezis. Vadász, aki a Siklós-satírozások figyelembevevői között csak a második helyezett, viszont kormányközeliségben befutó (ő építette a hannoveri kiállítás magyar pavilonját), a zsűri legmegbízhatóbb, problémamentes választottjának tűnt. Csakhogy Schwajda egy váratlan pillanatban kijelenti, hogy nem tetszik neki Vadász és Tsa terve. Hoppá, mondhatjuk lazán. Ez valami új, ez az esztétikai szempont a kormánybiztos részéről, aki egy személyben a zsűri elnöke. Azé a zsűrié, amely állítólag a demokratikus játékszabályoknak megfelelően egyszer már „szótöbbséggel", a nemzetvédelmi okokból titkosított értékelés egyetlen kiszivárogtatott adata szerint négy-három arányban győztesnek hozta ki Vadászék tervét. Rendben van, Schwajdának nem tetszik, ez a kormánybiztos-elnök magánvéleménye, mondhatnánk. Otthon füstölög egy kicsit, az ő házát Siklós Mária építette, azzal nyilván meg van elégedve, semmi baj, idővel megnyugszik, mondhatnánk. Legföljebb ritkán jár majd a Nemzetibe, mondhatnánk. Sok mindent mondhatnánk, de nem mondhatunk semmit. Itt csak Schwajda György mondhat bármit.

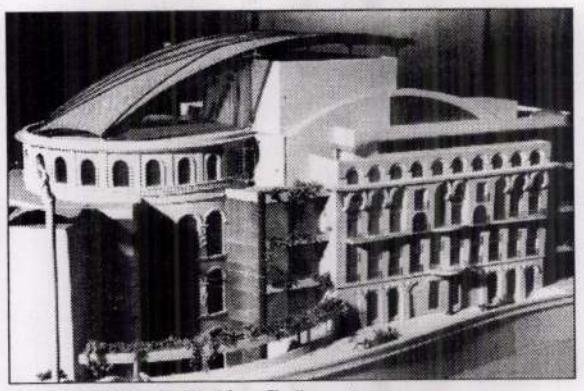

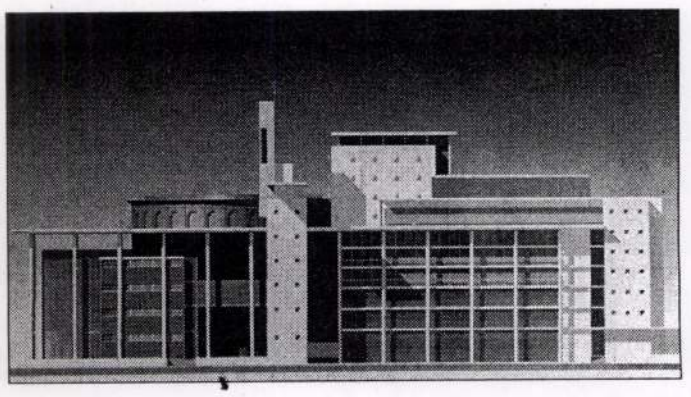

Siklós Mária és Vadász György terve

És mond, mint rémalak Huszt romvárának bús düledékein. Hogy hát sohasem volt szó a legjobb pályamű megvalósítási kötelezettségéről, csak arról, hogy a győztes terv egyes elemeit fölhasználhatják Siklós Mária épületének kivitelezésekor. Továbbá nincs is győztes terv, mivel tulajdonképp az összes pályamunka érvénytelen volt, kvázi az egész pályázatot érvénytelenníteni kellett volna, de az „építészek" öt-kettő arányban – figyeljük, ugye, az időközben megváltozott arányt – leszavaztak „minket". Értsd: a zsűri hozzá nem értő, építész tagjai leszavazták a két hozzáértő hivatalnokot, Várhegyi Attilát és Schwajda Györgyöt. Mindebben – és főleg a tévénylatkozat félreérthetetlen hanghordozásában – az is benne van, hogy kellett nektek pályázat, ezért dobattatok ki az ablakon csupán a díjazásra nyolcmillió forintot, mikor én jó előre megmondtam, hogy csak az rúghat labdába, aki Siklós Máriának épít falat.

Nézzük a tényeket. A Tervpályázati hirdetmény *A tervezési megbízás feltételei* címet viselő 1.16. pontja alatt a következő mondat található: „Mivel a tervpályázat célja a legjobb építészeti elképzelés kiválasztása – mely jelentősebb változtatás nélkül megvalósítható – a tervpályázat nyertese további tervezésre vonatkozó felkérést kap." Szerepel 1.5. alatt az a kitétel is, hogy „A továbbtervezésben a programterv készítőjével (Siklós Mária vezető építésztervező) együtt kell működni". Ami utóbbit illeti, a pályázatok *Zárójelentésnek* nevezett értékelése szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a pályaművek „e vonatkozásban jelentősen eltérő megoldásúak, bár a pályázók többsége törekedett a programterv figyelembevételére". Az a kitétel, hogy „a pályázatok az alapvető formai és tartalmi követelményeknek megfeleltek, így ezeket a Bíráló Bizottság részletes bírálatban részesítette", gondolom, kizárja, hogy *utólag* bármelyiküket, pláne mindet, érvényteleníteni lehetne. Végül még egy verdikt, a szokásos, nehezen lefordítható hivatali stílusban: „A pályázatok gazdaságossági szempontból történő felülvizsgálata megállapította, hogy a benyújtott pályaművek egyike sem teljesítette azt a várakozást, amely – a pályázat költségei ellenére – azt megelőzte. Néhány kivételtől eltekintve az alaprajzi megoldásokat a pályázók nem változtatták meg lényegesen, így a program a legtöbb esetben számottevően nem sérült." Ami magyarul azt jelenti, hogy az épületek többsége nem kerülne lényegesen többe az előirányzottnál. Legalábbis a *Zárójelentés* szerint. Amelynek hatálya alól Schwajda az egyezkedést követő első nyilatkozataiban egy testcsellel kivonja magát, és megkísérli rákattintani a bilincset az alibi pályázattal csapdába csalt építészekre. Meglep, hogy egyesek ismét csodálkoznak, hiszen egy dologban Schwajdának igaza van: a felszín alatt, mondjuk így, metakommunikatíve, ő sosem hagyott kétséget afelől, hogy ezt a színházat Siklós Máriával fogja fölépíttetni. Az, hogy közben látszólag mást mondott és elfogadta a pályázatosdit, bagatell, tetszett volna nem hinni neki. Azon vitatkozgatni, hogy Vadász Györgyöt konzulensnek kérte-e föl vagy sem? Amikor a Kossuth-díjas építész belement ebbe a vitába, s kényszeredett mosollyal a Siklós Máriával építendő „közös lóról" beszélt, megaláztatása és önfeladása szinte már teljes volt.

De még ezután jött a java, Schwajda a Magyar Hírlapban kiborította a bilit. Ebből a hagymázas interjúból az derül ki, hogy a pályázók nem olyan stílusú épületet terveztek, amilyet ő „megrendelt", következésképp a zsűribeli építészmaffia árulást követett el, hiszen „félmillió forintért a kiíró és megrendelő érdekei szerint kellett volna eljárniuk, és nem lett volna szabad első díjas pályaművet kihirdetniük", noha „akárhány második, harmadik stb. díjat" kioszthattak volna, de persze azt se, mert „több pályázó, köztük Vadász György megsértette a pályázati kiírást", illetve nem is, mivel „mind a hét pályázatot ki kellett volna zárni" és így tovább. Ráadásul mindezt a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal vizsgálata is megállapította, amely vizsgálat ugyan még nem zárult le, de Schwajda már tudja az eredményét, meg azt is, hogy Vadász terve két és fél milliárddal többe kerülne. Az, hogy a pályázat *Zárójelentésében* mindennek az ellenkezője szerepel, nyilván csak úgy lehetséges, hogy az építészmaffia Schwajdát megkötözte, száját fölpeckelte, bordái közé kést nyomott.

Az illendőség kedvéért tekintsünk el attól a halandzsától, amit Schwajda a Siklós-terv védelmében az eklektikáról és az eklektikus építészetről mond, ez önmagában olyan kínos, hogy jóakarói meggyőzhetnék a kormánybiztost, nyilatkozataiban mellőzze a művészetelméletet és az esztétikát. Viszont egy közszereplő helyes viselkedéséről, arról, hogy agresszív személyes érdekeit nem viheti keresztül egy demokratikus nyilvánosságon, már nem tudom, ki lenne képes meggyőzni az elfajult drámaíró-színigazgatót (bár volna rá javaslatom).

Kakasviadal

Mi következik most? Schwajda értésre adta, hogy Vadásznak akkor van esélye labdába rúgni, ha „segíteni tud abban, hogy a Siklós Mária által tervezett épület még szebb és tökéletesebb legyen". Ez maga a kiúttalanság. Itt van a kutya elásva, mondhatnám derekas képzavarral, ebben a közös lóban. Ide kell visszamennünk ahhoz, hogy megértsük ennek az egész nemzeti színházi vircsaftnak az abszurditását. Paradox módon maga Siklós fogalmazta meg a legszemléletesebben a Vadász Györggyel folytatandó munka természetét: a tüzet és a vizet kell összeegyeztetni. Tisztelettel kérdezem: normális az az ország, normálisak azok a művészeti szakmák – a színházi emberek és az építészek céhe –, amelyek hagyják, hogy ezzel a bornírt munkahipotézissel: egymástól totálisan idegen építészek együttműködésre kényszerítésével terheljék meg egy Nemzeti Színház építésének amúgy sem egyszerű föladatát? Micsoda elmebeli rövidzárlat kell ahhoz, hogy egy színház terveinek elkészítését, amit a világon mindenütt egymást választó, egymással harmóniában dolgozó szakemberek végeznek, a különböző részfunkciók felelőseiként közös munkacsoportban, nálunk – elnézést kérek Siklós Máriától – egy kakasviadalra bízzák, hadd repüljenek a tollak?! Magukat profinak tartó építészek ezt nem látták előre? Zsámbéki Gábor mesélte: amikor – még a pályázat kiírása előtt – fölhívta Balogh Balázst, a Magyar Építész Kamara elnökét, azzal, hogy nem lesz ez jey jó, nem tervezheti más a külcsínt és más a belbecset, a szokásos kitérő-megnyugtató választ kapta. Tényleg ennyire elveheti a megfelelni akarás a szakmai érdekvédelem legfőbb képviselőjének tisztánlátását?

A laikus olvasó, ha van még ilyen, ezen a ponton megkérdezheti: ugyan már, minek ennyi cécó, miért nem tervezheti már meg azt a szerencsétlen Nemzeti Színházat Siklós Mária egyedül? Nos, a józan építészek szerint azért, mert a Nemzeti Színház mégiscsak a város emblémája lesz, a józan színházi emberek szerint azért, mert mégiscsak a jelen és a jövő színházának alapvető színház-technológiai, illetve esztétikai törvényei szerint kellene benne játszani, a józan magyar állampolgárok szerint pedig azért, mert ez egy olyan bonyolult csapatmunka, amelyet érdemes szakértelemmel csinálni. Nem tudom, tud-e Siklós Mária színházat építeni, mivel még nem épített, de tudom, hogy színházat *átépíteni* nem tud, mivel már átépített. Legutóbb ugyancsak Zsámbéki jegyezte meg több ember előtt: náluk naponta emlegetik Siklóst, amikor a Katona József Színházban próbálnak. Próbálnak megküzdeni az elrontott térrel, az elrontott arányokkal, az elrontott színház-technológiával.

Ultimátum

Visszajutunk az örök origóhoz: mire való ez az egész? Ez az egész pazarlás (a legolcsóbb tervhez ragaszkodás a legnagyobb pazarlás, ha megvalósítva hasznavehetetlen), ez az egész eszelős ámokfutás egy politikailag kitűzött célszalag átszakításáért, ez az egész akarnok önérvényesítés. A kérdésben a válasz. Egy dolog bizonyossá vált, így nem lehet Nemzeti Színházat építeni, az a valami, ami elkészül – ha elkészül –, nem lesz Nemzeti Színház. Schwajda szívesen hivatkozik Barcelonára, ahol nem nemzeti színház, több annál: egész színházváros épül. Színházi intézmények, tanintézetek, szabadidő-komplexumok, kulturális szolgáltató egységek mellett két teátrum, köztük a híres Teatre Lliure új otthona. Az utóbbi terve 1986-ban fogant, 1991-ben nyújtották be, 1996-ban kezdték építeni, és 2000 végére lesz kész. Az eltelt időben szakmai és civil szervezetek sokasága vitatta meg, a terveket a megyei és a városi fenntartók, valamint a közönség ötszáz tagú tanácsának javaslataival véglegesítették. Az építkezés és az egész színházváros főbiztosa Lluis Pasqual, a Lliure igazgatója, aki vaskos, gyönyörű kiadványban tette közzé (angol nyelven is) a színház távlati, szigorúan a piactól független művészi tervét – éves projektek a görögöktől Heiner Müllerig és tovább –, valamint az egész színházváros közéletbe integrálódó programját. Ez nekünk olyan, mint egy utópia – a mi titkos Nemzeti Színházunkban, ha netán megnyílik is 2002. március 15-én, sem a technika, sem a színházi struktúra nem teszi majd lehetővé a minimális színvonalú színjátszást legalább egy évig –, holott csupán annak a különbségnek egyik jele, ami a nyitott társadalmat elválasztja a pártállam leágazásától.

Schwajda ma éjfélig adott ultimátumot Vadásznak. Kíváncsi vagyok, meddig terjed az önfeladás, az agresszió és a dilettantizmus tobzódása, le lehet-e menni kutyába és még annál is lejjebb. Mielőtt az érdekeltek döntenek, ajánlom, kérdezzék meg, mit szól mindehhez az, akiért állítólag ez az egész történik: a néző. Mit szól ahhoz, hogy a közjó letéteményeseinek állított mihasznák az ő adójából építenek hangszigetelt szupergarázsokat, hirdetnek milliókkal díjazott érvénytelen pályázatot, és gányolnak össze torz emlékművet maguknak? Meddig lehet még lejáratni Magyarországon azt a nemes fogalmat, amit valaha a színház jelentett?

És még egy kérdés: vajon vissza lehet-e parancsolni a szellemet a palackba?

Schwajda előszeretettel hivatkozik a miniszterelnökre. Feszülten várom a fejleményeket. Megítélésem szerint többről van szó, mint a Nemzeti Színházról.

Koltai Tamás

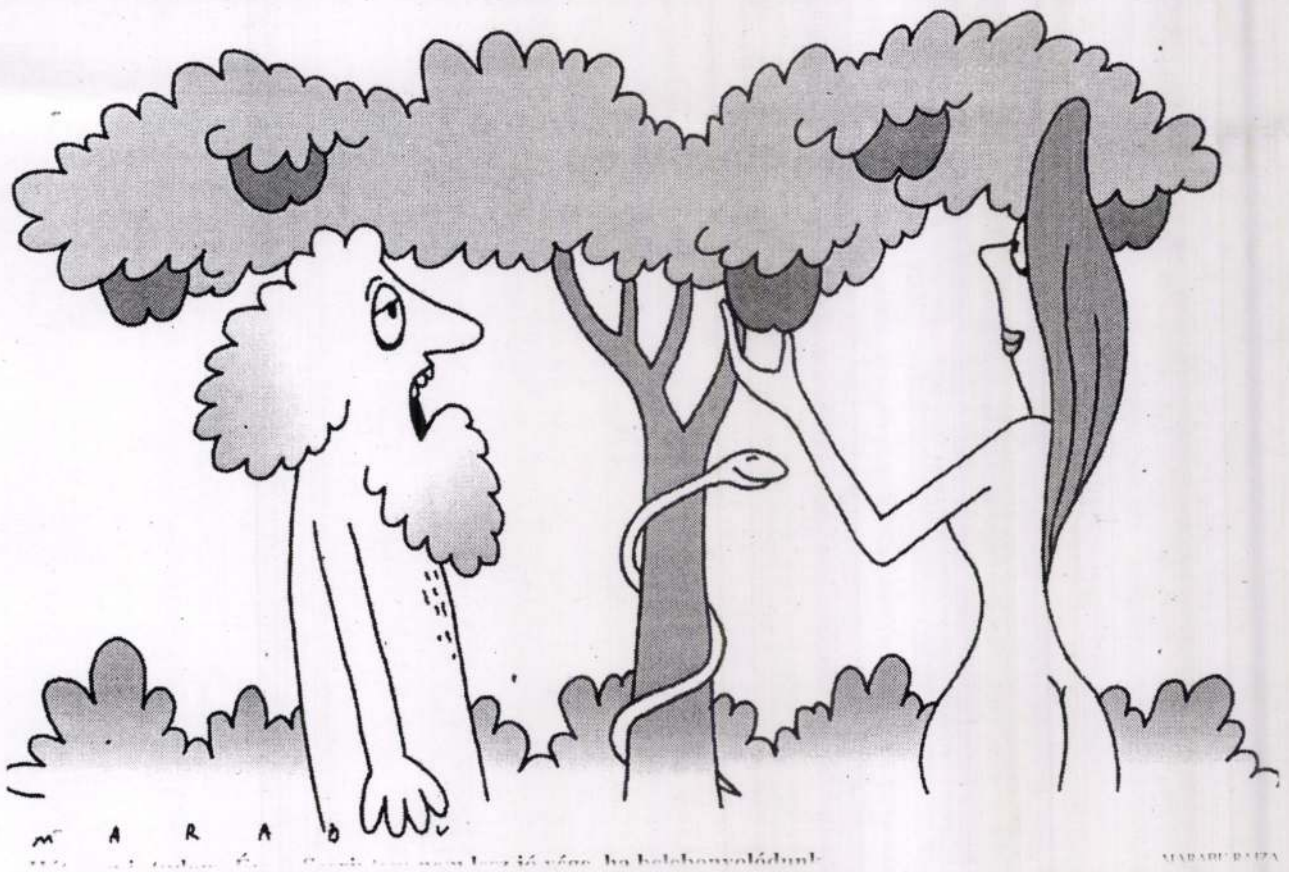

Szerbiai lázadóvezér és társai mindeddig sagot.

3 millió forintért galoppoznak

a legjobb középtávú versenylovak

a Millenniumi Díjban.

Nézze meg ÖN is a „zöld gyep" sztárjait május 28-án,
14 órától a Kincsem Parkban (Bp. X., Albertirsai út 2-6.).

A belépés díjtalan!

Lóverseny: szórakozás, sport, játék – az egész családnak.

ismeretéről. Szergej Jasztrzsembszkij orosz elnöki tanácsadó pontosította így azt a néhány nappal ezelőtt tett kijelentését, hogy Moszkva nem zárja ki az afganisztáni tálib kiképzőtáborok elleni megelőző csapásokat. *(MTI)*

KÓRHÁZBA SZÁLLÍTOTTÁK tegnap Augusto Pinochet volt chilei diktátort. A kiadott közlemény szerint a volt elnöknek hirtelen leesett a vérnyomása. A kórházi vizsgálatot Pinochet családja kérte. (AFP)

ÚJABB TÁMADÁS ÉRT Koszovóban orosz békefenntartó katonákat. Philip Anido, a nemzetközi békefenntartó erő (KFOR) szóvivője elmondta: ezúttal az átmeneti ENSZ-igazgatás alá vont szerbiai tartomány székelyétől, Pristinától 30 kilométerre nyugatra fekvő Malisevo körzetében nyitottak tüzet egy orosz ellenőrző pontra. Az incidensben senki sem sebesült meg. *(MTI)*

RÁLŐTTEK tegnap a kirgiz fővárosban egy Kínából érkezett küldöttségre, és megölték annak egyik tagját, három másik személyt pedig megsebesítettek. Az üzleti delegáció tagjai a Kirgizisztánnal határos Hszincsiang-Ujgur autonóm területről érkeztek Biskekbe, és a helyi kínai piacon a hónap elején végrehajtott gyújtogatás kivizsgálásában akartak segítséget nyújtani. *(MTI)*

Fujimori-ellenes tüntetők a perui fővár

Alberto Fujimori perui elnök az ellenzéki tüntetéseket figyelmen kívül hagyva ragaszkodik az elnökválasztás második fordulójának vasárnapi megtartásához. Venezuelában a legfelsőbb bíróság a szintén vasárnapra kitűzött elnökválasztás felfüggesztéséről hozott döntést.

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

Több száz feldühödött tüntető kövekkel épületablakokat zúzott be, autógumikat égetett, és randalírozott Limában, Peru fővárosában a választási bizottság központjánál a hét végi elnökválasztás elhalasztását követelve. Többezres tiltakozások zajlottak Arequipában, Peru második legnagyobb városában is.

A harmadik elnöki periódusra készülő *Alberto Fujimori* a nemzetközi elszigetelődés veszélyét is kockáztatva ragaszkodik a vasárnapi szavazáshoz. Az ellenzék azonban legalább háromhetes halasztást akar. *Alejandro Toledo,* Fujimori fő vetélytársa szerint nem biztosított a választások tisztasága. Az indián származású közgazdász-politikus kijelentette, hogy elnökjelölt marad, de nem vesz részt a vasárnapi választáson. A perui választási bizottság ezt megelőzően

kkor mégis ki kell mennie
jelenlétét a nyilvánosság-
i választásokig fenntartsa.
zetői a milosevicsi agyag-
óbálkozások hétköznapjai-
k tüntek vagy azok is vol-
nélyes ambícióikból követ-
ztottak. De a nyilvános
szehoznak. A kérdés már
esz-e párbaj vagy nem. Az
. Az ellenzék problémája,
nem ő a kihívó fél – leg-
alább a fegyverek kivá-
lasztására legyen hatása. A
veszély abból adódik,
hogy most mindkét fél a
konfrontációban érdekelt.
Az ellenzék az ellenőrzött-
ben, Milosevicsék pedig
abban, hogy az utca elsza-
baduljon. Hiszen akkor le
lehet csapni. De itt Slobo
ellenfele Szerbia moderni-
záltabb, érzelmein jobban
uralkodni képes része.
Amelyet sodrából még ma
b ingerléssel lehet kihozni.
n az ingerlés. Rohamoszta-
irségi kihallgatásokkal.

ikét oldal polgárháborús
szél. A kormányoldalon ez
t a feszültség fokozásának
nzék pedig joggal úgy érzi,
en kívüli eszközökkel sa-
k, az egyfajta polgárhábo-
giák szembenállása, a poli-
használata Jugoszláviában

Otpor-tüntetés Belgrád utcáin, magas

már eddig is verbális polgárháborúként
volt megélhető. A legfontosabb gyakor-
lati kérdés, hogy miként tudja a fegyver-
telen és amúgy is legális csatornákon
valósíthatóan hamarosan hatalom-
ra kerülő fél megakadályozni, hogy a
másik fél az eddigi hideg konfrontációt
visszafordíthatatlanul átforrósítsa.

A színen az utolsó évben azonban
megjelent a kormányt különösen erősen
ingerlő új mozgalom, az Otpor (Ellenál-
lás) is. Sajátos diákformáció, az
1996–1997-es megmozdulások túlélője.
Ügyesen szervezett, eredeti, jól kivitelez-
zett akcióival országszerte feltűnést kel-
tett. Nincs központja, amelyet vagy aki-
ket meg lehetne venni vagy félemlíteni.
Nincsenek olyan vezetői, akik – mint
ahogy ez eddig frissen feltűnő ellenzéki
aktivistáknál szokás volt – ha egy kis ne-
vet szereztek maguknak, azonnal ellenzé-
ki pártkarrierek felé orientálódnának. A
szervezet ereje cseppfolyósságában van.
S épp ez a megfoghatatlanság vagy nehe-
zen lefejezhetőség, ami a hatalmat is in-
gerli. S most az Otpor a megmozdulások
egyik fő szervezőjévé lépett elő.

Az ellenzék alapproblémája: mennyi
konfrontációt vállaljon ahhoz, hogy
mozgósítson, hogy ne engedje magát le-
bénítani, de ne kockáztassa az évek óta
erősödő válság lehetőségekhez képest
békés kimenetelét sem. Hangsúlyozot-
tan békés sétákat, élő újságnak nevezett

HOBBY!

VADÁSZ GY ÖRGY

Elfogadták az új Nemzeti Színház tervét

Júliusban kezdődhet a munka, és 2002. március 15-én megnyílhat az új Nemzeti Színház – jelentette be *Schwajda György,* az Új Nemzeti Kht. elnöke azon a tegnapi sajtótájékoztatón, amelyen a tervpályázat eredményéről számolt be a kormánybiztos. E szerint a zsűri a Kossuth- és Ybl-díjas *Vadász György* vezette építészközösség elképzeléseit ítélte a legjobbnak. A költségeket mai árszinten 13-14 milliárd forintra becsülik. *Balogh Balázs,* a Magyar Építész Kamara elnöke szerint XXI. századi, kiemelkedő minőségű középület lesz az új Nemzeti, amely a városkép meghatározó elemévé válhat. Az előcsarnok Duna felőli homlokzatán harangtorony emelkedik ki, ahonnan lézerfény fut körbe. A kamara elnöke szerint érdemi építészeti pályázat zajlott, nem „homlokzatkozmetika".

Továbbra sem hozták nyilvánosságra a pályázat alapját adó programtervet. Ennek azért van jelentősége, mert hivatalosan a Siklósi Mária-féle terv kötöttségeit ötven százalékban kellett betartaniuk a tervezőknek, egyes szakmai körök azonban kétharmadosra becsülik ezt az arányt.

Részletek az 5., elemzés a 23. oldalon

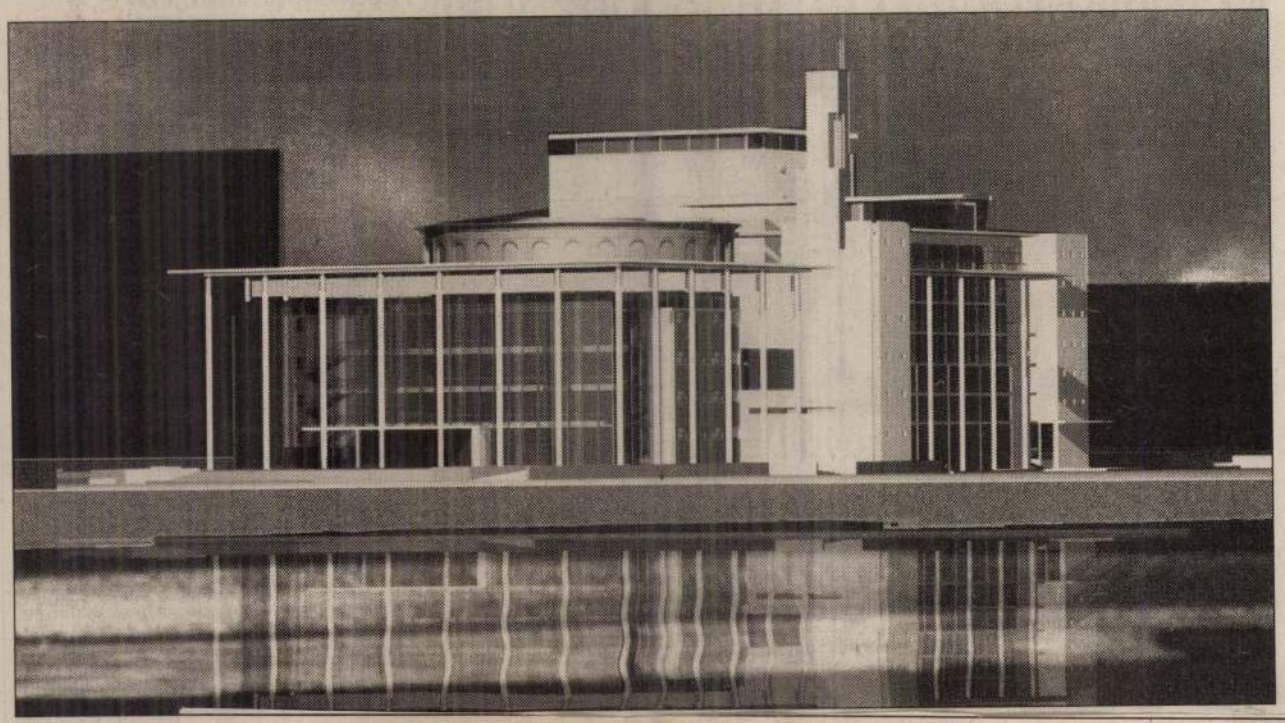

Látványterv a l

NÉPSZABADSÁG
2001 máj. 27

Elfogadták a Nemzeti tervét

A Vadász és Társai Építőművész Kft. tervei alapján épülhet fel az új Nemzeti Színház – ismertették tegnap a pályázat eredményét. A tervezőknek Siklós Mária színháztechnikai elképzeléseit kellett adottságnak tekinteniük, Balogh Balázs, a Magyar Építész Kamara (MÉK) elnöke szerint ennek ellenére érdemi építészeti tervpályázat zajlott, nem homlokzatkozmetika.

Az Új Nemzeti Színház Kht. tegnapi tájékoztatóján, a Nemzetközi Színházi Intézetben továbbra sem tették közzé a tervpályázat alapjául szolgáló programtervet. Hivatalosan a *Siklós Mária-féle* programterv kötöttségeit ötven százalékban kellett betartaniuk a pályázóknak, egyes szakmai körök azonban kétharmadosra becsülik ezt az arányt.

Schwajda György, az Új Nemzeti Kht. elnöke kiemelte, hogy mind a hét beérkezett terv magas színvonalú, kiforrott munka. A tervekben fellelt jó ötleteket a végleges változat elkészítésekor fel kívánják használni.

A győztes pályaművet a Kossuth- és Ybl-díjas *Vadász György* vezette Vadász és Társai Építőművész Kft. készítette. A tervezett színház hosszengelye csaknem párhuzamos a Dunával, főbejárata a Boráros tér irányából kiépített sétányon közelíthető meg. Az előcsarnok hengeres tömegének átlátszó üvegburkolatán tükröződik a víz. A nézőtér fölött kívül hengeres kolosszeummotívum jelenik meg. Tetejére vízmedence és kilátóterasz készül, amely nyilvános térként is használható. A színpadtechnikai torony a kilátóterasz fellépcsőzésével alig észrevehetően türemkedik ki az épületből, ellenpontjaként az előcsarnok Duna felőli homlokzatán harangtorony emelkedik, ahonnan a városra körbefutó lézerfény hívja majd fel a figyelmet a színházra.

Schwajda a tervezett megnyitás időpontját, 2002. március 15-ét tarthatónak ítélte, a költségeket 2002-es árszinten 13-14 milliárd forintra becsüli. Tudomása szerint a főváros a terület befektetőjétől kapott ajánlatot a HÉV föld alá helyezésére, de nem fogadta el. A finanszírozásról azonban nem ejtett szót. A vasúti pálya műszakilag szükséges elkerítése elvágná a színház (és az egész terület) a Dunával való kapcsolatát, ami pedig sétány kialakításával és az állandó kishajójárat megindításával turisztikai szempontból is kívánatos volna.

A tervpályázatról a zsűri szótöbbséggel hozta meg döntését. A szakmai szempontokat, amelyek Vadász György és munkatársai terve mellett szóltak, Balogh Balázs, a MÉK elnöke foglalta össze: a győztes mű a XXI. század kiemelkedő minőségű középülete, mely összetéveszthetetlenül kifejezi a színház jelentőségét. A dél-dunai épületegyüttes kitüntetett pontján, a majdan megvalósítandó új városrésszel harmonikus egységet alkotó, időtálló megoldás született. A győztes épület éjszakai fényben városképileg is meghatározó objektum lesz.

Schwajda a beruházást július közepén elkezdhetőnek tartja. A végleges terveket a győztes építészek Siklós Máriával együttműködve készítik el, az engedélyezési eljárást a IX. kerületi hatóság folytatja le.

Apáti-Nagy Mariann

Bierhimmel

PETRI LUKÁCS ÁDÁM

Dr. V. A.-nak

Hogy tikkasztó hőségben vagy kedves nyári szellőben kísérjük a Papát utolsó útjára ezen a nyáron, azt nem tudhatni. (Vagy tíz év múlva, mert megszánja, régi barátja, akit én se el nem ismerek, se nem ismerek, de ő igen intim, viccelődős viszonyban van vele: istenem, te nem is vagy – ez a neve.) Csak azt tudom, hogy az én Papám a világ legerősebb embere, akit az orvosok – tudós, szelíd és igaz doktorok – harminc éve temetnek és tartanak össze. S hiába, hogy az én Papámnál a delírium nem szalmaláng, hiába a napi másfél üveg vodka mellé begyűrt tizenöt üveg ser, győzedelmeskedett sok éven át a papamáj, a papaszív, a papaagy a mérgek ellen. S ez a harc is, a rákkal, bár kétségkívül a végső, több éve húzódik és még mindig többesélyes, de legalábbis több hónapos kimenetelű.

Áll egy gyönyörű szép, nehéz szagú zsidó ember a kórház dohányzóteraszán. És néz. Mit nézel, Papa? Hosszas értekezésbe kezd a kórház fűtőcsőrendszerét bevonó alufólia hőszigetelő hatásáról.

Persze szegény egy echte pechvogel, hogy pont a saját temetése után ne ülhessen be majd a kocsmába Marival, Miklóssal, a gyerekeivel és egyéb nehezékeivel megvitatni, ki, hogy beszélt, ki, hogy viselkedett. Ő, akinek külön kötetbe lehetne gyűjteni a barátai halálára írt verseit.

Az öreg zsidó a kórházban igen élvezi, hogy van neki egy rádiótelefonja. Abba mondja: vigyázz, fiam, csak jó fleckdíjért írjál rólam.

Olyan jó nekem, mindenki szeretett, segített rajtam, mielőtt meghalt volna: mama, mielőtt öngyilkos lett volna, megtanított arra, hogy teher alatt nő a pálma (erre gondoltam akkor is, amikor a rendőrökkel rátörtük egy hónapos lila-püffedt hullájára az ajtót), nagypapa azt verte a fejembe, hogy „bárcsak úgy élhetnénk, ahogy élünk", ez mindennap eszembe jut, egy jobb étteremben, ha már a harmadik single maltot rendelem. A papa meg. Főzni, gondolkozni, beszélni. Amire meg neki nem futotta, azt rábízta testvérbarátjára (lyuksógor is, kotyog bele a papi, közben a nővér bejön állítani az infúziós palackon az átfolyási sebességet), Miklósra. Ami hibám van, az volnék én. Erényszilánkok bennem – a családom.

Régi állítás, anyanyelv: X. n-ért eladná az anyját.

Pénzdolgokat ungefer se szoktam tudni, de határozott emlékem, hogy az ÉS anno tripla honort nyomott a mamacikkre. Akkor még rózsaszín utalványnyal lehetett a New York-palotában átvenni a pénzt.

A nyelv füstölve, tormával, amit frissen reszelünk rá, már nem menne le a Papa torkán, de azért még vannak nyelvi ízek, amelyek élvezetet okoznak számára. Most éppen egy orvos barátunktól kapott körlevelet olvasunk, amelyet a SOTE általános rektorhelyettese, egyetemi tanár, bizonyos dr. Papp Zoltán írt alá, és címzettjei a Semmelweis Egyetem szervezeti egységeinek vezetői. Az amúgy kiváló egyetem, amelynek I. számú Belklinikáján és a Pszichiátriai Klinikáján egyaránt fantasztikus orvosokat van szerencsém ismerni, általános rektorhelyettesének levele olyan, mint egy igazi bohóctréfa. Papának minden részt kétszer kell felolvasni, mert mindig felnevet, ami köhögési rohamot idéz elő.

Hogyasszongyja: „...1. Intézményünk neve: SEMMELWEIS EGYETEM, ha kisbetűkkel írjuk, akkor Semmelweis Egyetem. Abból a félreértésből fakadóan, hogy a közlönyben »Semmelweis Egyetem, Budapest székhellyel« megjelölés szerepel, sokan tévesen a Semmelweis Egyetem Budapest elnevezést használják. Ezt a gyakorlatot meg kell szüntetni. 2. Intézményünk nevének rövidítése már nehezebb kérdés. Az 1. pontban ismertetett téves gyakorlatból fakadóan néhányan elkezdték egyetemünket SEB-nek rövidíteni. Ez több szempontból nyilvánvalóan nem megengedhető. Egyrészt intézményünknek nem Semmelweis Egyetem Budapest a neve, másrészt a SEB a magyar nyelvben szövegfolytonosság-hiányt jelent, harmadrészt ezt a rövidítést régóta a sebészet pongyola megjelöléseként is használják. Adódik a SE rövidítés, ami azonban a magyar nyelvben egy tagadószó, és amely SEhogyanSE néz ki, és SEhogyanSE hangzik, továbbá sokakat pl. valamilyen Sport Egyesületre emlékeztetne. A rövidítésre vonatkozóan az Ideiglenes Intézményi Tanács az alábbiakat fogadta el: A Semmelweis Egyetem nem hosszú elnevezés, tehát szabályként fogadjuk el, hogy a Semmelweis Egyetem kifejezést sem szóban, sem írásban nem rövidítjük..."

Na már most, a Papa váltig állítja, hogyha a szükség úgy hozná, képes lenne embert ölni. – De hogyan, Papa? – Gondolkozás nélkül.

Apám amúgy megint lázas. Nem tudom, hogy őt sajnálom jobban, vagy a Marit, aki a huzamosabb ideje haldokló Papa mellett teljesít Tag und Nacht kegyetlen körülmények között szolgálatot, feladva saját életét, Papitól kevés örömöt, sok bántást kapva. Máskor meg sok örömöt, kevés bántást.

FOTÓ: SZILÁGYI LENKE

Illetőleg tudom, a Marit. S magam sem értem, miért, de ezt valahogy szégyellem.

Olyan jó lenne, ha jó lenne. De ha már jó nem lehet, olyan jó lenne, ha ő jól lenne. (Híradó előtti biztató reklám – ráadásul valami piáról –: csodák pedig vannak.) De ha nem, akkor legalább az nagyon kívánatos volna nekem, ha tudnám, mit gondolok a Papámról. Önzésből, mondhatni az önismeretet segítendő.

Korsakov-kór, vagyis a közvetlen memóriának annyi, szeptemberben lesz két éve, hogy elkezdődött a rákmenet.

Most ezt mondja valaki: az lenne a legjobb, ha a nyakon kívülről is csecsemőfej nagyságú tumor áttörné az agyba vezető érfalat, mert akkor fájdalommentesen halna meg az apám.

Amúgy a morfium versenye a kínnal, semmi Csáth Géza, egy perc ópiáttal öt-száz valós perc, a faszt, minden valós perc nagyságrenddel több valódi fájdalom.

Tizenöt éves koromig nem ittam egy korty alkoholt sem: én nem leszek olyan, mint az apám. Terhes lett a szerelmem, amikor én még húszéves voltam: éljen, éljen, mondtam őszintén, hittem, együtt öregedünk meg – én nem leszek olyan, mint az apám.

Ma nem alszom el némi töltény nélkül. Egyéves se volt a gyerekem, amikor leléptem. Persze ettől még korántsem vagyok olyan, mint az apám. Rosszban egyező, jobban kevesebb. Bár én imádom a gyerekeket, az állatokat, és soha nem vesztem el az eszméletem az alkoholtól.

Mi a Papa bennem? Nevessünk, csapjuk, de tényleg kúrjuk a falhoz a poharat, nem gondolni, nem gondolni el semmit, nem bogozni a szálakat, essünk szét – egyfelől.

Másfelől: ilyeneket mondani tilos. A gyermekem gyermeke is legyen boldog felnőtt, és számíthasson mindenben nagyapjára. Ti. rám. Ráadásul szerelmem apja, ha véletlenül ezt elolvasná, még jobban féltené a lányát tőlem, és ki vagyok én, hogy egy apám korú embernek fájdalmat okozzak?

Szerelmem apja apám lehetne (nem az), kemény férfi, úgy szereti a lányát, ahogy engem szülők sohasem. Úgy szereti, hogy sokszor vélelmezem: a végtelen szeretet szavát kiáltja, amikor a leányát óvja tőlem, ergo, ha én valóban szeretem a leányát, le kéne lépnem.

Én ezt az én Papámmal megbeszélni nem tudom. Semmit sem.

A Papám nagy ember: majd negyven kiló. Ebből egy jelentékeny hányadot tesz ki a daganat. Feltápászkodik a kórházi ágyból, kikémlel az ablakon, és csodálkozva mondja, no hát, milyen kis fekete terméseket fúj be a szél a szemközti fákról. A mellette fekvő bácsi, csendesen jegyzi meg: Gyurikám, Gyurikám az a maga nyakáról hullik. – Also és elmosolyodik. Ha megért valamit (mindent megért), akkor végül is minden rendben van.

Azt szeretném, ha sok könnyű napja lenne még. – Kisfiam, sohase voltak könnyű napjaim, ha olvasnál, tudnád: „én nem játszani születtem".

Magyar emlékek a világban

Weimar

A német kultúra és művészet talán legismertebb és legjelentősebb központjának, Goethe és Schiller városának hosszabb időszakokon át neves magyar lakója is volt, Liszt Ferenc (1811–1886) személyében.

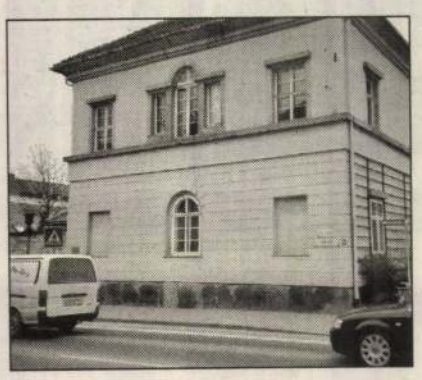

A XIX. század nagy muzsikusa először 1848-ban telepedett le a türingiai városkában, ahol 1861-ig élt, s tíz éven át a hercegi udvar karnagyaként működött. Itt és ekkor kötött életre szóló barátságot Richard Wagnerrel (a Lohengrin ősbemutatóján, 1850-ben Liszt vezényelt a weimari színházban). Az addig inkább virtuóz zongoraművészként Európa-szerte ünnepelt Liszt Ferenc zeneszerzői tevékenysége ebben az időszakban teljesedett ki.

1856-ban az általa komponált ünnepi misével szentelték fel az esztergomi székesegyházat, s ugyancsak ekkor született Hungaria című szimfonikus költeménye is, amelyet először Pesten mutattak be.

Néhány római esztendő után a mester ismét visszatért az Ilm partjára, de egyre gyakrabban és egyre hosszabb időre látogatott el a magyar fővárosba is.

Zeneszerzői tevékenysége mellett Liszt szervezőként is öregbítette Weimar hírnevét: az ő kezdeményezésére jött létre itt az Általános Német Zenei Egyesület, amely a várost évtizedekre a német zenei élet középpontjává változtatta.

Nem meglepő tehát, hogy a németek is hozzánk hasonlóan becsülik, sajátjuknak tekintik „Franz" Lisztet, akiről – akárcsak a magyar fővárosban – Weimarban is zeneművészeti főiskolát neveztek el (Hochschule für Musik Franz Liszt).

1902-ben felállították a szobrát, a házban pedig, ahol itteni tartózkodása idején 1869-től halála évéig élt, a földszinten Liszt-múzeumot rendeztek be, az emeleten viszont eredeti formájában hagyták meg a lakását, amelyet a tisztelők tömegei keresnek fel mindmáig.

F. J. GY.

A Liszt-emlékház a Belvederer Allée-n

FOTÓK: DUNAI PÉTER ÉS MTI

Miért írok verset?

Kamaszkorom delén, még lelkesen, egy idősebb írónak fejtegettem a verskölteszet céljáról vallott nézeteimet, mai eszemmel nagyon hosszan. És vártam a választ, a dicséretet, valami belépőt a felkent társaságba, de megvilágosodtam, mert a pályatárs csak annyit felelt: „Ezen ennyit még nem gondolkodtam, én azért írok, mert sohasem akartam dolgozni." Értettem mindent. Amiről én beszéltem, azt már nem gondolhatja komolyan, de meghallgatott.

Dolgoztam lapnál, megtanultam a nyolcszavas szabályt: eddig még emlékeznek, ide pontot teszünk; a végtelenbe vágyjuk nyilunk vetni, úgy írj, hogy mindenki elolvassa, mert minket mindenki olvas. Az olvasó szent, az olvasó félkegyelmű. Sem éssel, sem ésszel nem kezdünk mondatot.

Meg kell élni valamiből – mondtam és gondoltam –, ennyi pénzért, ha kell, nem leszek magam. De az is én vagyok. Vállald valódi névvel – a saját véreddel kenik be az arcodat. Éreztem magam a nap lovagjának, mentem a frissen felrobbant Teleki tér lángjai közé, ahogy kell. És utána magyarázkodhattam heteken át: *Pokol a Teleki téren,* ezt a címet – bár informatív – nem én adtam, hanem a szerkesztőm, és még másik három szerk. ugyanezen az éjszakán. („Egy cikk címe legyen lényegre törő", hogy luxus legyen elolvasni magát a cikket.)

De amit láttam, ami nem az eseményről, az emberről hír: hogy otthonkában az asszonyok és fürdőköpenyben az urak, mint akik végre hazataláltak, bámulták a lángot – az is kimaradt. A szerkesztő: húzóember, megdolgozik a pénzéért, belenyúl, javít. Tudja, mikor lapoznak. Ő nem lapozna, higgyem el neki, de tudja. „Ne rakj terheket az olvasóra! Az olvasó nem ért meg úgy, mint én, aki – köztünk szólva – már alig olvasok."

Mi volna munka, ha az írás nem az – válaszolom most annak az idősebb kollégának –, mi van félelmetesebb, mint a fehér papír, az üres képernyőn mániákusan villogó kurzor. És legyőzöd, de a fogait már nem vinnéd szívesen a királyhoz, három hamis, őket nem te írtad. Ahogy bocsánatot kérsz, mert problémás ember vagy, és látni akarod, ami majd a neved alatt (ami te vagy) megjelenik. Ahogy kényszeresen meséled a korrektor által visszajavított szóviccedet. Ahogy elhiszed, hogy ha lába nincs, még mindig, ha karja nincs, még mindig, ha fütyije nincs, még mindig ember, olyan, amilyennek megalkottad. Ahogy a megjelenés reményében lemondasz a nyelvről, mely egyetlen birtokod. Ahogy betörnek, ahogy beletörődsz, ahogy nem olvasod el a saját se hús, se hal cikkedet, hisz nem is te írtad, bárki írhatta volna. Ahogy kezdesz megváltozni, felzabál a gyár, és már nem is vitatkozol. Ahogy nem sikerül megőrizni magad, mert az újságírás olyan, mint az az általános iskolás ellenséged, akihez éveken át dörgölődztél: egy falatot kér az almádból, de akorát tud harapni, hogy csak a csutka marad.

Próbálna valaki egy versbe beleszólni! Próbálna persze, de azt nem szabad, azt nem csak úgy lekented, mint egy elevenen elfelejtett cikket, azt az olvasóknak sem kell érteni. Verset írok, mert nem akarok alkalmazott lenni. Ennek a cikknek az eredeti címe: *Csak mondjad bátran, szerzőkém!*

PEER KRISZTIÁN – A SZERK.

VADÁSZ GYÖRGY

Zsákban futásban is lehet rekord

Eredményhirdetés előtti beszélgetés Vadász György építésszel a Nemzeti Színház pályázatáról

Az elmúlt másfél-két esztendő különösen jó szériát hozott a Vadász és társa építészirodának. A tizennégy tagú tervezőstúdió 67 éves feje, Vadász György két éve Kossuth-díjat kapott. Tavaly az iroda fiatal munkatársa, Basa Péter fejezett be egy templomot Budakeszin. Három hónapja, szintén lelkes szakmai fogadtatás mellett adták át Buda szívében az egyik ifjabb Vadász, Vadász Bence által tervezett Margit irodaházat. Június elsején pedig Hannoverben az expón megnyílt a Vadász György–Fernezey Gergely–Basa Péter tervezte, máris jelentős nemzetközi figyelmet kapott magyar pavilon. Mindezen sikereket tetézve néhány nappal ezelőtt ugyancsak a Vadász iroda nyerte meg a Nemzeti Színház tervpályázatát is. Az interjú a pályázat eredményhirdetését megelőzően, a tervezési folyamat kezdetén készült.

BOJÁR IVÁN ANDRÁS

– A kilencvenes évek közepétől kezdődően a klasszikus huszadik századi funkcionalista modernség újraéledése és újraértékelése zajlik itthon is. Úgy tűnik, mintha ennek a folyamatnak az epicentruma a Vadász irodában lenne. Mennyire tudatos ez?

– Nem vagyunk nagyon tudatos emberek, nem az a legnagyobb erősségünk, hanem inkább az érzelmi hőfok. Ha fehér házakról van szó, akkor mindig Richard Meier jut eszembe. Hozzám az ő építészete áll legközelebb a világon, ami egyúttal jelzi az ilyen irányú gondolataimat, vágyaimat, szépségvárásomat. Meg az igyekezetemet is, hogy abban az irányban próbáljak bütykölni. Na ez a bütykölés indult el három-négy évvel ezelőtt a mi Neu Bauhaus vagy New Bauhausunknál a Beregszászi úti társasházainkkal, amire, gondolom, célzott.

– Arra is és a Vadász Bence tervezte Tölgyfa utcai irodaházra is.

– A legkorábbi elgondolásaink Miltényivel és Váncza Lacával hármasban születtek ezen az első házon, nagy-nagy örömünkre, és talán mások is örömüket találták benne. Ebből a Bauhaus előtti főhajtásból az elsővel szinte egy időben egy Hattyú utcai beépítés is született Vácon, és kibomlott Bencének ez a Tölgyfa utcai virága is. Sok utat kell végigjárni ahhoz, hogy az ember önmagát megtalálja, meg hát az önmaga megtalálása mellett mindig egy picit elmozdul az útja. A srácoktól sokat tanulok. És ők, remélem, szintén tanulnak valamit tőlem. Átadják a frissességüket. A többszörösen 360 fokos körbefordulás képességét. A lényegre törő és magától értetődő tájékozottságukat a világ építészetét illetően, a mozgás, látás és reagálás szabadságát. A csodák másik részével ismertetnek meg engem, én meg a csodák megint másik részével próbálom őket megismertetni. És ez elég érdekes menyegzőkre juttatja az ember lelkét. Nem szerénység és főleg nem álszerénység, hanem tudatos beszéd ez, mert a tervezést nem lehet egyedül csinálni. Az irodát egy zenekarhoz hasonlítom, amely szólistákból áll. Optimális esetben ez az együtt zenélés olyan szellemi és érzelmi hőfokot érhet el, hogy a zenészek megszeretik egymást. És megszeretik az öreg karmestert is, aki itt idétlenkedik közöttük. Ez az állapot a tolerancia állapota, amelyben a mi fiatal muzsikusaink önmagukban képesek gyönyörű hangon zenélni. Ezzel a tudással pedig idehódítják a muzsikát szerető embereket. Így áll össze a kép, és így áll össze az a megrendelőkör is, amelyik az elmúlt években vitathatatlanul dúsult.

– Az ön édesapja, aki a harmincas években a Vadász Mihály–Preisich Gábor-féle irodában tevékenykedett, szintén a magyarországi fehér-modern építészetnek, vagy ha úgy tetszik, Bauhausnak volt egyik első és fontos képviselője. Ez a tény mennyire játszik közre abban, hogy fiak és unokák visszatértek ahhoz az irányzathoz?

– Biztos, hogy belejátszik, benne van a génjeinkben. Gyerekkorom, bár hétéves koromtól kezdve tizenkilenc-húsz éves koromig a muzsika foglalkoztatott, alapvetően határozta meg az életemet. Ez nekem egy életre szóló gyönyörűség, és a szüleimnek egyúttal dicsérete és emlékezete. Ez a háttér nagyon jót jelent. Az, hogy a Preisich–Vadász – mert így mondom, és nem Vadász–Preisich, amit ön nagyon kedvesen fordítva mondott –, tehát apám és a Gabi nagyon jó barátságban voltak durván egy évtizedig. Azalatt sok kiváló dolgot csináltak. Gabi bohém volt. Apám pedig végtelenül jóságos és klassz pali, „a derű óráit számolom" típus volt. De nem bohém. Gabit atyai partneremnek és barátomnak tudhattam, most pedig nálam dolgozik az unokája. És nálam dolgoznak az én fiaim is, mind a kettő. Tíz év van közöttük. Gyuri statikus, az épületek csontrendszerével, a gerincével foglalkozik, Bence a tervezés művészi részét képviseli. Néha megható pillanatokat ad ez a felállás.

– A fehér építészet akarva-akaratlanul is, legalábbis a magyar kulturális hagyományon belül, gyakran valamiféle balosság vádjával vagy dicséretével párosult. Alapjaiban ugyanis összekapcsolódott a szociálisan érzékeny és – akkor úgy mondták – baloldali gondolkodással. Mi a helyzet ezzel ma? Van-e bárminemű társadalmi vízió a mögött, hogy önök most ezzel az ízlésű építészettel foglalkoznak?

– Nincs. Egészen egyszerűen nincs. Nem vagyok balos, nem vagyok jobbos sem – ez több szempontból is érthető. A balosság soha nem volt sem a nagyszüleimnek, sem a szüleimnek, sem nekem az ízlésünk, és a jobboldaliság sem. Ez nem azt jelenti, hogy én, a nagy középzseni, középen futkározok le-föl-alá a legfeljebb 3-4 méteres végtelen mezőkön. Hanem azt, hogy én azt

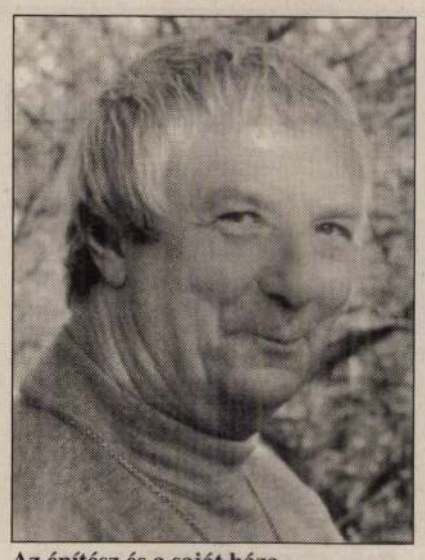

Az építész és a saját háza

csinálom, amire fölkenettem. Az elmúlt évtizedek kiábrándítottak mindenféle irányzatból. Mégsem élek elefántcsonttoronyban. A nehéz időkben az ember úgyis védi azokat, akiket szeret, védi a hitét. Ezáltal talán még a népét és az országát is védi. Karinthynak van egy kötete, az a címe, hogy Gyilkosok. Ebben szerepel egy megdöbbentő írás, a Krisztus vagy Barabás. Ennek a magja, sóhaja, kiáltása az, amikor Krisztust újból Pilátus elé vezetik, egyenként minden ember Krisztus nevét kiáltja. Százezer fővé, fejjé duzzadt hörgő sárkányhangon mégis Barabást kiált. Nem hiszek a tömeg ítéletében. Az ember ítéletében és az ember szívében hiszek, mert minden dolog szubjektív. Az édesanyám mindig mást fog jelenteni nekem, mint egy öreg néni, a feleségem többet fog jelenteni, mint egy idegen nő. Az építészetem is szubjektív. Egyszer azt kérdezte egyik hallgató, hogy miért olyan házakat csinálok, amilyeneket? Azt válaszoltam neki, hogy azért, öregem, mert nem tudok mást csinálni.

– Sokat gondolkoztam a Nemzeti Színház-pályázat kapcsán, és kialakult róla egy képem. Elmondom, hogyan látom most. Szerintem ebben a játszmában mindenkit megaláznak. Mindenekelőtt megaláztatik Siklós Mária azzal, hogy hiába jelölnek ki hét kiváló építészt, az ő finoman szólva közepes építészi elképzeléseit nindenképp rájuk erőltetik. Méltatlan, hogy csak így juthat érvényre az elképzelése, nem pedig versenyben. Megaláztatik Schwajda, aki szakember lehet a maga területén, de az építészek nyakára ültetve komiszszárként tud csak erőltetni egy elképzelést, amiről az építészek viszont tudják, hogy nem megy. Megaláztatik a hét kiváló tervező, kiknek az a dolguk, hogy a munkájukat végezzék. Tervezzenek, ha megbízást, pályázati fölkérést kapnak. Most azonban a feltételek tisztátalansága miatt morális konfliktusba keveredtek. Megaláztatik a magyar építészet is, mert hagyományaitól idegen feladat elé állították. És persze megaláztatik Bán Ferenc is, aki ki lett felejtve az ügyből. Az ön dilemmájára lennék kíváncsi. Arra a helyzetre, amikor érkezik egy szép megbízás, egy gyönyörű feladat a Nemzeti Színház tervezésére, mégis, ha elkezdik boncolgatni, felbontani a szép csomagot, kiderülhet, hogy benne lenyelendő békák is lapulnak.

– Nem szeretem ezt a fajta beszélgetésirányt, és nem azért, mert félek kimondani a véleményemet. De ezek a kérdések könnyebben föltehetők, mint amennyire nehéz rájuk válaszolni. Mégis megpróbálom. Nincsenek csak jók és nincsenek csak rosszak. Ön most egyoldalúan nézi a problémát.

– Megpróbáltam empátiával nézni...

– Empátiával, de mégiscsak egyoldalúan. Apám azt mondta nekem, hogy lehet a színház félig tele, és lehet a színház félig üres. Ön a „félig üres" oldalról figyeli, nézi a jelenségeket, és teszi föl a kérdéseit. Nem lehet elfelejteni, hogy itt kialakult feltételek vannak. Siklós Mária építész kapott egy megbízást, miután a Bán Feri-féle színház építését jó egyévi munkálkodás után anyagi és egyéb hivatkozással leállították. Ebbe ő eléggé kemény módon beleroppant. Ezt azért mondom és tudom, mert jó barátja vagyok. Hogy az egyik kérdésre vagy véleményre feleljek, akit megkérdeztek közülünk, Makovecz Imrén, Fintán, Dévényin át egész gazdag soron keresztül, mindannyian azt javasoltuk, hogy Bán Ferit mindenképpen kérjék fel.

– A klasszikus Krisztus–Barabás...

– Egyenként mindenki mondta, de együtt nem mondtuk. Mi, akik kértük az ő részvételét, biztos, hogy együtt nem mondtuk, se ketten, se tízen, se százan, se ezren, se százezren. Összesen hét-nyolcezer építész van Magyarországon – ez is elég sok. Azt hiszem, Feri – nem tudok helyette beszélni – eléggé leromlott idegállapotában, ha fölkérték – hiszem, hogy ez megtörtént, de nem tudom –, akkor azt mondta, hogy nem. Ennek abszolút érthető okai vannak. Utána történt egy olyan föltételezés, hogy egy ember tervezze meg ezt a színházat Siklósi Mária személyében. Ez az építészek ellenállásával találkozott, és az Építőművész Szövetség és a Magyar Építész Kamara, a Budapesti Kamara is ellene volt. Mindenki úgy gondolja, hogy a Nemzeti Színház tervezése olyan nagyságrendű feladat, amivel nem lehet egy embert megbízni. Nemzetközi, országos vagy meghívásos tervpályázatot kell kiírni. A Magyar Építészkamara négyórás összejövetelén – amit még fenékkel is nehéz volt kibírni – két vagy három témáról tárgyaltunk, de nyolcvan százalékban a Nemzeti Színház ügyével foglalkoztunk. Itt ügyvéd és jogtanácsos meghallgatása után jogilag egyértelművé vált, hogy a tervpályázat elfogadása a megbízónak, mecénásnak szabad kezet ad arra, hogy a három fölajánlott pályázati forma lehetőségéből válasszon. Schwajda kormánybiztos ebben az esetben egyértelművé tette, hogy ő csak a meghívásos pályázatot hajlandó elfogadni, aminek a jogi része számára biztosított. Ezután háromféle lehetőség volt. A Magyar Építészszövetség és a Magyar Kamara nem fogadja el a feltételeket. Ez olyan szembeállást jelentett volna a jelenlegi magyar kormánnyal, amelynek végül is a társaság nem látta értelmét. Sőt ellenszenves volt. Mert azért ez nem kifejezetten emberrontó háttér. A társaság el-

Az építészet önmaga a kompromisszum. Egy olyan kompromisszumos folyamat, amelyből értelmet, funkciót, jóságot és szépséget kell csiholni. Úgy érzem, nem történt árulás.

fogadta a meghívásos tervpályázat feltételét. Ezután már csupán arról volt szó, hogy abból a 15-20 fölterjesztettből kik kerüljenek a meghívandók körébe. Ennek következtében a fiatalok óhatatlanul azt mondhatták, mi az, ki lettünk rekesztve? A küldöttség végül azt mondta, ne mondjuk azt, hogy ne legyen magyar Nemzeti Színház. Nem mondjuk, hogy nem veszünk részt a tervpályázatán. Elfogadtuk a feltételeket, és végül született egy kompromisszum. Az építészet önmaga a kompromisszum. Egy olyan kompromisszumos folyamat, amelyből értelmet, funkciót, jóságot és szépséget kell csiholni. Úgy érzem, nem történt árulás.

– Azt tartom megalázónak, ahogy ez az elfogadott választás a színészi és az építészi szakmát egymással szembefordítja.

– Én nem érzem a szembefordítást. Lehet, hogy azért, mert benne vagyok a hétben. Többekkel beszéltem és egyeztettünk arról, ha a fölkértek kétharmada nem vállalja, akkor én is nemet mondok. De egy kicsit a pápa szakállán vitatkozunk. Mert rendben van, igaza van. De mit csináljon egy olyan ember, mint én? A szövetség, a kamara és mi, az építészek, mit csináljunk? Felvállaltuk. Ez tiszta sor. Mindenki abszolút hófehéren mehetett ki az ajtón. Minket jelöltek ki ennek a magaslatnak a meghódítására. De mit tehetek még? Ebben az esetben a szövetségnek, a kamarának és az építészeknek mi lett volna a feladatuk? Nem vállalni?

– A konfliktusban nem az az érdekes, hogy lehet-e megoldást találni. Mert ön bizonyára a lehető legjobban megcsinálja a tervet. Szerintem azonban az építészszakmába kívülről, a hatalom oldaláról belenyúltak. Megint nem építészeti szempontok, azaz nem szervesen működő elemek segítségével jutunk el egy megoldáshoz.

– Egyet tudok erre mondani. Maga fiatal ember, és nem ismeri az ilyen irányú döntések hátterét, amit ott egy pár ember tud. Harminc éve folyik ez a húzd meg, ereszd meg. Hat Nemzeti Színház-pályázaton vettem részt életemben. Mindegyiken nyertem vagy nyertünk a társaimmal, például Kévés Györggyel. Sok jó elképzelésünk volt. Mind bedöglött. Úgy éreztem, ha engem is fölkérnek, akkor tisztességes dolog, hogy a futásommal, ahogy az a Tűzszekerek című filmben zajlott, részt vegyek. A fiatal angol futónak volt egy mondata: „Úgy érzem, hogy az én futásomban az Istennek kedve telik". Úgy érzem, nem tettem az ellen, hogy az én futásomban Istennek kedve ne teljék. Életemben ezt a hatodik próbát még meg kell tennem. És hátha más is így csinálja. A próba vállalásával senkit nem sértettem meg, hiszen a helyzet adott volt. Minket jelöltek ki futni. Hogy aztán ebből milyen időeredmény lesz, az a mi felelősségünk. Adtak futócipőt és azt a feltételt is, hogy nem országos, hanem szűkebb körű futás lesz. Nem tudok mást mondani.

– Azt szerettem volna csak látni, hogy él együtt ezzel a dilemmával? Hogyan gondolkodik? Amit mondott a futással kapcsolatban, nagyon szemléletes hasonlat volt. Annyival egészíteném ki, hogy a Nemzeti Színház fölépítése, megtervezése a hagyományok és a feladat szimbolikus jelentősége miatt is, országos bajnokság. Abból pedig nem lehet kihagyni Somogy, Csongrád és Fejér megyét, miközben a többiek indulhatnak. Ez elvi álláspont. Teljesen érthető azonban, hogy az élet rákényszeríthet olyan kompromisszum elfogadására, amikor valaki hatalmi aspektusból előzetesen kijelenti: itt csak a dunántúliak futhatnak.

– Akkor a dunántúliak mondják azt, hogy kérem szépen, eszemben sincs futni?!

– Nem. Futni muszáj...

– Ezzel a problémával nem engem kellene megkeresnie. És nem a többi öt vagy hat társamat, akik szintén velem futnak. Hanem a mecénást és a fölkérőt, és tőle megtudni, hogy ő miért így csinálta. Nem érzek ugyanis tisztességtelenséget abban, hogy a Dunántúl futói azt mondták, hajlandóak Magyarország mezében indulni. Mondhatnánk, hogy nem vagyunk hajlandók, de akkor nincs futó. Építész vagyok – vagy szeretnék lenni. Nem politikus. Az a hét pali is, akik semmilyen szempontból nem hitehagyott, hanem értékes emberek, azt mondták: Fölkértek futásra? Futunk! Hátha a mi futásunkban, egyenként és összességében is, Istennek kedve telik.

– Hogyan lehet feloldani azt a dilemmát, hogy a felkértek mindegyike jó építész, önálló, autonóm személyiség, autonóm alkotó, a pályázat viszont úgy fogalmaz, hogy végső soron Siklós Mária épületére kell kitalálni az új színházat. Alapvetően tehát vizuális problémát kell megoldani ebben a feladatban, miközben jól tudjuk, a huszadik századi építészet már régen megfogalmazta a struktúra és a megjelenés szoros kapcsolatát.

– Háromféle lehetőség van. Az egyik az, hogy úgy, ahogy van, meghagyok mindent. Alaprajzot, metszetet és csak felöltöztetem a házat. A másik az, hogy kis, kevés tartalmi és esztétikai változtatást csinálok. A harmadik pedig a „más".

– Nulláról más...

– Ez a három van.

– Hát azt lehet csinálni, hogy legyen „más". Különösen, ha mind a heten mást csinálnak.

– Szerintem a második és a harmadik változat között mocorog a játék. Tudom, hogy ön inkább ebbe az utóbbi irányba indulna el. Én viszont úgy érzem, sőt azt is meg merem kockáztatni, hogy zsákban futásban is lehet rekord. Hátha érdekes mozdulatokat tanul meg az ember. Ez nem a kompromisszum kompromisszumának a kompromisszuma... Ha ez a hét ember elvállalta, mert kijelöltetett, a pályázati részvételt, akkor biztos, hogy a maguk tisztességes módján a maximumot hozzák ki a feladatból. Végül kiderül majd az is, hogy nem öltöztetés lesz, hanem esetleg – hadd higgyek benne – a színház, amely eddig félig üres volt, most, a Magyar Nemzeti Színház esetében talán majd teljesen tele lesz.

VARRÓ DÁNIEL:

Kovách Gergely szobrai elé

Tisztelt hölgyeim és uraim!
Bevallom, nem sokat értek a tárgyhoz.
Fecsegés, szaladós ütem és fura rím,
ez a három kell csak a versfaragáshoz.
Rossz bárd vagyok én, aki szót szaporít,
s hozzá hiu húrt ciripelve pönögtet –
csak hallgat e sok gyönyörű szobor itt.
Hadd ajánljam e sok szép szobrot Önöknek.

Úgy hallom, a szobrász is fura szerzet
azért, bizonyos Barry Flanagan úr
nyúlszobrokat önteni vette a merszet,
s tíz éve az összes remeke nyúl.
Nem tudom, vannak-e úgy vele, mint én,
bent néha ijedt nyulak orra bököd meg.
Van az itteni szobrok közt nyuszi szintén.
Hadd ajánljam e sok szép szobrot Önöknek.

Hátrál hidegüktől a gyönge tekintet.
Minden szobor oly hivogatva riaszt.
Hisz ezüst alufólia vonja be mindet,
de belül valamennyi puhácska viasz.
Láthatjuk a zord ragyogásu elölt,
s csak vágyjuk a benti puhát, a mögöttet,
viaszt, ami formát játszva felölt –
hadd ajánljam e sok szép szobrot Önöknek.

Akartak-e már nagy, vérbeli festő
képén kicsikét szerepelni? Naná.
Eszükbe jutott-e a hermelines nő
meg a ronda menyétje? Gondoltak-e rá,
hogy bár tartozna magukhoz az üstök,
mit e kéz simogat? Ugye tetszik az ötlet?
Ha kíváncsiak arra, mit érez a kis dög,
hadd ajánljam e sok szép szobrot Önöknek.

Vagy vágytak-e már pózolni Velázquez
festette lovon, pazar, úri ruhában
(noha jobb emberré persze nem az tesz),
míg gőg dagadozna a benti puhában?
S fogták-e kezükbe a kis darab űrt,
mit akárkinek összeszoríthat az ökle,
de mit össze ezúttal a más keze gyűrt?
Hadd ajánljam e sok szép szobrot Önöknek.

Tisztelt hölgyeim és uraim,
bevallom, a tárgyhoz nem sokat értek.
Fecsegés, szaladós ütem és fura rím,
ez a három kell csak a versbe, de tényleg.
Rossz bárd vagyok én, aki szót szaporít,
hozzá hiu húrt ciripelve pönögtet –
s csak hallgat a sok gyönyörű szobor itt.
Hadd ajánljam e sok szép szobrot Önöknek.

TÁRCATÁR

Az Isten

Bükösdi Kálmán rajza

De tud szaladni az a vajszín Zsiguli, mikor a bogyósgyümölcs-kertész telitalppal beletapos a gázba. Szaladt mellette az Ipolynak, aztán mellette a Dunának, vitte a bogyósgyümölcs-kertész feleségét, meg a bogyósgyümölcs-kertész legkisebb fiát szerencsét próbálni a városba.

Ültem ott a hátsó ülésen, néztem, amint elmaradnak a málnaföldek, meg a ribizlitáblák, végül még egy eperültetvény is, aztán ott ringtunk a nagy ismeretlenben, ahogyan a szovjet termék ringani tud a magyar utakon. Azért persze nem kérdeztem ilyeneket, hogy Idősapám, messze van-e még? Apám meg erre nem mondta, hogy: Hát biz. Ezután aztán nem kérdeztem, hogy Idősapám, oszt merre? A faterom meg nem mondta: Arra e. Mert bár népiek voltunk, de teljesen normálisan beszélgettünk egymással, mint minden más család, vagyis hallgattunk.

Egyszer a faterom, már épp a Duna fölött voltunk, az Erzsébet hídon, résnyire kinyitotta a száját, meg köszörült, a dunai levegő ráhúzódott a koronákra, mert koronát viselt a faterom, hármat is. Nem válogatott, mint az a régi elől, hogy no most a bizánci császártól nem kell, meg a friccek is húzzanak a vérbe, a faterom mind a hármat elfogadta. Ilyen világ volt ez. Akkor mindenki herceg volt, meg gróf, a faterom pedig egyenesen király, de ez nem volt egyáltalán olyan zavarbaejtő, mert diszkréten, a szájában viselte a koronákat. Igazi arisztokrata volt, annyira, hogy például az ötvenes években ki sem kellett telepíteni, mert már eleve kint volt. Ilyen volt a faterom. Amikor a kopasz Rákosi elvette a budai palotáját és odaajándékozta a Farkas Mihálynak, csak röhögött. Nem mondta még azt sem, hogy ejnyeejnye, meg hogy forró vizet a kopaszra. És azon is csak nevetett, amikor a budai palotában Farkas Mihály szívószállal szopta be a magyarság vérét és egyáltalán nem érzett kárpótlást meg elégtételt, amikor ez a vérnősző barom vérmérgezésben elhullott. Mindössze abban látszott némi fintorgás, hogy a rákot élete végéig daganatos megbetegedésnek nevezte, ha egyáltalán rákényszerült, hogy szóba hozza. Választékos beszédéért különben megkímélte az úr ettől a halálos kórtól, s egy egészen mással seperte ki az életéből, olyan betegséggel, aminek a nevében szerepelt a vese, ami nem egyszerűen egy szép szerv, de a magyar nyelv egyik legszebb szava is, s a medence, amiről pedig minden magyarnak a hazafiság jut az eszébe, pláne ha király.

Megnyílott hát ott az Erzsébet hídon a koronás száj, de aztán nem mondott semmit. Nekivágott a faterom a Hegyalja útnak, szó nélkül direktbe, aztán a Meredek utcának, csak úgy vonyított a vajszín paripa, s engem, a bogyósgyümölcs-kertész legkisebb fiát ebből a vonyításból helyezték aztán át a sashegyi kollégium huszonkettes szobájába.

Nem rossz hely – mondta a faterom és kinézett az ablakon, éppen a hegykalapra nyílt kilátás, a sziklákra. Nem – mondta anyám. – Tényleg nem rossz hely. Meg csendes is – mondta a faterom. – Az – mondta az anyám. S aztán az ablakról egy hirtelen, sportos nyaktekeréssel egyenesen az ajtóra néztek, hogy az emeletes vaságyak nehogy bejátsszanak a komfortérzetbe. Megnyugodva indultak a nyílegyenes tekintet után, és otthagytak a sashegyi kollégium huszonkettes szobájában a román gyártmányú barna műbőr táskával, annak markolásztam a fülét egész estig, mert nem volt más biztonság a tizenkét ágy zegzugában, csak ez a román műbőr.

Így menekülni meg a bogyósgyümölcs-ültetvényektől, mint Jónás a tenger elől a cetbe, hogy kortyolás a sós lébe, aztán meg bele a büdös, sötét latyakba. És jött az este, s tényleg olyan volt, akárha ott élnék: belül egy hatalmas állaton. Mintha valaki víztől fokozatosan nyomná föl a volumét és a szuszogások, harákolások végül száz watton mennének, ahogy a *Voodoo Chile* a Wight szigeten. Bekapcsoltam belül a lemezt, de nem bírta semmi túlüvölteni a cet belének hangjait. A párnát rátekertem a fejemre, meg a paplant, de most már az agyam, mint egy rossz Tesla vette az adást és lejátszotta nekem az egész éjszakát. Végtelenített szalagon, láttam is, hogy csak pörög a magnó és mindig újra belenyomja azokat a rettenetes hangokat a fülembe. Aztán hirtelen, szinte véletlenül átlendültem egy másik világba. New Yorkban voltam egy lakásban a hatvanadikon, mert ott úgy vannak a házak, hogy ötvenkilenc emeletet csak azért építenek, hogy a hatvanadikra költözhessen az ember, csak a magasságért, annyira gazdagok, és nekem is ott volt lakásom. Általában aki számít, annak ott van lakása. Csak olyan kinézetű fickók voltak, amilyen én is szerettem volna lenni, másokat meg se hívtam volna, hosszú haj, kockás flaneling, bőrzakó. Minden olyan lazán feldobva a testre, ahogyan csak a szabad emberek hordanak cuccokat, hogy még a gombolásból is látszik, meg a gallérból is, hogy szabadok. Én álltam középen – ki az a hülye, aki az álmában nem áll középre –, éppen egy új zeneművet mutattam be, amit szuszogásokból, harákolásokból, böfögésből, tüszkölésből, gyomorkorgásból írtam, és mindenkinek le volt esve az álla, egészen a szegycsontjára a sok szabad amerikainak. Az istenit, ilyeneket mondtak, én meg, hogy ez aztán az igazi népzene, hogy ez a teremtéssel lett megkomponálva, s a hangok elhelyezésekor a csillagtérképet vettem mint a világ eredendő rendjét alapul. A sok szabad ember meg csak: az istenit – mondogatták, s közben ki-be pöfögtek a marihuánás spanglival. Vandöful – mondta egy gombszemű lány. Én egyáltalán nem értettem angolul, de nem akartam szó nélkül hagyni, mert annyira szépek voltak a szemei meg a szája, ahogyan mondta, hogy vandöful. Megfogtam a kezét, az arcához dőltem és oda, inkább a szemébe, mint a fülébe, oda mondtam, hogy Mics Micsel on dramsz. A lánynak elhomályosult a tekintete, vandöful, mondta, s már pont meg akart csókolni, amikor szirénа húzott bele az New York-i estébe. Jönnek – így kiabáltak, és nyissuk ki az ablakokat, meg dugjuk el az anyagot, ezt kiabálták. De minden késő lett, az ajtót már be is törték és a kutyák éppen nyomultak, a nevelőtanár majd leharapta a fülemet, olyan közelről üvöltött bele, hogy reggel van és azonnal takarodjak ki az ágyból, mert a drótsodronyon keresztül rúgja szét a tökömet. Behangosított egy Sokol rádiót a hírekkel, s az egész New York-i estének vége lett. A barátaimat elvitte az efbiáj, én meg ott maradtam egyedül az innenső időben a zenemű hangszereivel, a tizenegy fiatal játékossal.

Én senki vagyok. Az elsősök senkik – mondta a harmadikos, s hogy aki azt hiszi, nem senki, az majd megtanulja, hogy senki, mert nekik megvannak a módszereik, mondta, de nem tudtam, mit akar ezzel, hogy módszer. Megvernek – erre gondoltam, ahogyan mi is megvertük a Herner Ferikét, amikor jött azzal, hogy rendőr a faterja, de nekem nem az – gondoltam –, meg különben se jönnék azzal, hogy micsoda az én faterom. A bogyósgyümölcs-kertész amúgy eleve tök hülyén hangzik, azzal biztos nem mennék semmire. Nem szóltam semmit, nem akartam, hogy megverjenek, mert megverik, aki szól valamit.

Azt hittem, megverik, mikor este odaült mellém a harmadikos meg egy negyedikes, hogy beszélj valamit, mongyál már valamit, mi a faszt hallgatsz, mit gondolsz, ki vagy te, bazmeg, no kicsoda – mondták, én meg makogtam, hogy nem tudom, mit kéne mondanom, ők meg csak: beképzelt gyerek ez, bazmeg, ez nagyon beképzelt gyerek, azt hiszi, ő szarta, mer azt mondták neki otthon, az apja meg az anyja, hogy ő szarta, mondták, a többiek meg nevettek. Ebben a nevetésben indultak rá a testemre, begyakorlott mozdulatokkal. A negyedikes lefogta a lábamat, a harmadikos meg kikötözte a karomat a vaságyhoz nadrágszíjjal, aztán a lábamat is, ezt már ketten, teljesen kifeszítették az ágyvasak közé, lerepítették a pizsamámat és körömheggyel végigverték a hasamat, ritmusra (Mics Micsel on dramsz), figyelték egymást. Tenyérrel meg tenyérháttal jöttek a nagyobb ütések, a hasbőr egyre pirosabb lett, egyre vörösebb, mint egy május elsejei felvonulás, foltok és duzzanatok... Én meg csak azért, hogy ne ordítsak és ne ömöljön a könnyem, arra gondoltam, hogy most nem fog az én könnyem kicsorogni, és nem fog az én hangom megeredni. De ők egyre verték, mikor látták, hogy nem üvöltök még, nem volt elég a vörösödő bőr, a könyörgést, a zokogást akarták hallani. Amikor nem, a nadrágot rántották le és elkezdték az ágyék körüli helyeket fogdosni, hogy fölhevüljön ott a test és a fiú szíjakba fogva keveredjen át a szép érzésekbe, a fájdalomból abba, amit mindenki annyira akart. Hogy a fiú most átélje: szeretik, s megtörténik a legszebb ott a szíjak között. És amikor éppen ez van, akkor vihognak persze, meg röhögnek, és leköpik ott a többi fiúk a szobában. Te hülye buzi fasz, mondjuk ezt mondják neki, hogy köcsög, fasz, és ráköpnek a testére, a pirosra vert bőrre. De a test nem működött. Csak feküdt ott élettelen, a percek teltek, de semmi érzést a fájdalmon kívül nem lehetett onnét kicsikarni. Nincsen ebben a gyerekben vér – kiabálták –, nincsen, bazmeg, benne vér.

A főnök szemben ült egy ágyon. A lábai lemaradtak a kisgyerekkorban. Ilyen volt. A felsőtest akár egy súlyemelőé. Utolsó foglya volt annak a szörnyű betegségnek, amitől az anyák úgy sírtak, hogy megrepedt az üveg a konyhaszekrényben. Az izmos karok rakosgatták a vézna lábacskákat ide-oda, a test mellé és alá. Ott ült, mintha törökülésben, s a körmével vakargálta a lábujja közét, azt a megkeményedett, koszmós bőrt, amit az esti fürdővíz föllazított, kaparta és a körme hegyén összegyűlt darabokat a szoba közepére pöckölte. Ura volt ennek az apró birodalomnak, mindenek tudója és őre. S ahogy két pöckölés között megállt a kéz, mintha akarna valamit mondani, de mégsem. Annyira nehéz egy istennek kimondani, mit kell tenni, miért és mi végre. De mindig nekigyürkőzött, hogy na most mond valamit ezekben az ütészajokban, ezekben a hascsattogtatásokban, hogy írmagodat is eltörlöm a földről, mondjuk ilyet, vagy hogy megbűnhődtél, elég volt, vagy eddig volt özönvíz, de most már nincsen, mert elfogyott az eső, vagy valami ilyen istenfélét. De nem. Csak pöckölte a bőrgalacsinokat. Aztán egyszer mégis, hogy elég volt. Azt mondta, elég volt, lehetek a szolgája. Egy az angyalok közül, mondta és pöckölte a galacsinokat, a harmadikosok meg bontották ki a karjaimat a szíjakból, és a lábam. Nem mondtam, hogy megmentőm. Nem rohantam, hogy élettelen lábai elé vessem magam. Fölhúztam a ruháimat, kimentem a vécére, és ott buktam el az agyonhugyozott kagyló előtt, bár nem voltam angyal. Néztem az arcom a porceláncsésze vizében. Egyedül voltam. Nem vigyázott rám az isten.

Háy János

KOLTAI TAMÁS:

Kukások, bányászok, színészek

Nemrég maga a virtuális kedvezményezett, Vadász György közölte: Schwajda György huszonhétmillió forintot ajánlott neki azért, hogy „esztétikailag pofozgassa" Siklós Mária Nemzeti Színház-tervét, vagyis lehetőleg ne csináljon semmit, csak a nevét adja hozzá. Ezúttal tekintsünk el attól, hogy későn jött bevallása szerint az építész csak a munka nélkül szerezhető jövedelem ellen berzenkedett, amikor elutasította az ajánlatot, vagyis továbbra sem lát kivetnivalót abban az építészeti abszurdumban, amely a koncepcionális végletek – Vadász akkori megfogalmazása szerint „a tűz és a víz" – között keresett, de sajnálatára nem talált kompromisszumot. Mindenesetre levonhatjuk a következtetést: nagy pénzt névleges munkáért nem, csak látványos szakmai megalkuvásért ildomos fölvenni.

Most azonban nem az építészszakma közismerten magas etikai normáiról van szó, hanem arról, hogy a mai magyar kulturális közéletben jelentős *megvesztegetési pénzek* léteznek. Ne törvényileg szankcionálható korrupcióra tessék gondolni – én legalábbis nem arra gondolok –, hanem egyszerű kivásárlásra. Ahogy Schwajda megpróbálta kivásárolni Vadászt, úgy próbálja majd – valószínűsíthető sikerrel – a színházi szakmából is busás ajánlattal megszerezni a nyitó előadás szereplőit, illetve ezt megelőzően az általa Nemzeti Színháznak nevezett intézmény műszaki stábját, háttériparának dolgozóit, a gazdasági szakembereket, később pedig a társulatot, a színészeket, rendezőket, tervezőket, a főrendezőt és magát az igazgatót is. Utóbbit abban az esetben, ha mégsem ő maga lesz az, hanem kivásárolható személyiség, akinek csak a nevét kell adnia, még „esztétikai pofozgatást" sem vár el tőle. Senki sem gondolhatja ugyanis komolyan, hogy Schwajda csupán az épület külcsínét és színháztechnikáját formálja vérrel és vassal a saját képére és hasonlatosságára, ám nagyvonalú gesztussal lemond arról, hogy az ízlése szerinti színházi tartalommal töltse meg.

Ez sok pénzbe fog kerülni. Nem tudni pontosan, mennyibe, ahogyan a készen átadandó és utólag fizetendő épület árát sem lehet majd megtudni (legföljebb annyit, hogy az *papíron* mindenképpen kevesebb lesz, mint amennyi az Erzsébet téri színházé lett volna, aki nem hiszi, járjon utána, kap tőlem egy tajtékpipát, ha a valódi összeg birtokába jut, nem sokat kockáztatok, a magánberuházó és az állami tulajdonú részvénytársaság szerződési konstrukciója ügyesen gondoskodik a nyilvánosság kizárásáról), de az ár nem számít, mert *pénz az van bőven*. Gondoljunk a huszonhétmillióra, a kamuból meghirdetett tervpályázat többmilliós költségére (beleértve a félmilliós zsűrizési díjakat), a már állományba vett dolgozók magas fizetésére, vagy a Nemzet Színészeként kivásárolt művészek apanázsára. Gondoljunk arra, hogy amióta „olcsóbb" Nemzetit építünk, a „régi", címétől megfosztott társulat kompenzációs támogatása jelentősen megemelkedett, mintegy a duplája lett a Vígszínházénak, s hogy a Várszínház most meghirdetett leválasztása, önálló Nemzeti Táncszínházzá alakítása is újabb költségráfordítással jár.

Nohát, éljen a gondoskodó, bőkezű hatalom, vághatja rá az állampolgár – ezt nevezik állami mecenatúrának.

Csakhogy a napokban azt olvastam az újságban: a színházak alulfinanszírozottak, a színészek fizetése, noha fizikai megterhelésük a bányászoké után következik, a kukásokéval egyenlő (utóbbit statisztikailag megerősítették), és ha hamarosan nem sikerül rajta javítani, akkor ez nemsokára az előadások színvonalán is éreztetni fogja hatását.

Mielőtt utánajárnék a kétségkívül szembeötlő ellentmondásnak, mindenekelőtt konstatálom azt a számomra meglepő újdonságot, amely egy exponenciális egyenlet két oldalán helyezi el a művészi értéket és annak honorálását, mégpedig úgy, hogy az utóbbit veszi adottnak. Vagyis föltételezi, hogy (hatványozottan) jobb művész az, akit jobban megfizetnek. Eszerint a volt Nemzeti Színház értéke megemelkedett abban a pillanatban, hogy elveszítette a nemzeti jelzőt, és Pesti Magyar Színházzá vált; ez az érték jelenleg majdnem a duplája annak, amit a Vígszínház képvisel. Vagy a duplája *lesz* nemsokára, a dupla szubvenciónak köszönhetően. Ha tehát a volt expótelken magasodó siklósi várban a kukás átlaghoz képest majdan megötszöröződnek a rendezői-színészi fizetések, ez biztosítéka leend a művészi színvonal exponenciális növekedésének is. Sajátos logika. Ízlelgetem a lényegét: az a jó művész, akit jól megfizetnek. Én eddig fordítva gondoltam: a jó művészt kell jól megfizetni. És a jobbat jobban.

Nos, ez az egyszerű, mondhatni primitív logika az, ami a mai magyar színházban nem érvényesül.

Érvényesül viszont a hatalmi (politikai) akarat és a szakmai (esztétikai) akarattalanság. A kettő együtt csodákra képes, amennyiben az értékek kontraszelekciója a tét. A leendő nemzeti színházi mütyürnek már a fölépítése is a politikai dafke szüleménye; egy olyan Nemzeti Színház helyett, amely formájában és tartalmában alkalmas lehetett volna a színházművészet körébe tartozó tevékenység folytatására. A színházi szakma, amely mindeddig képtelen volt akár a legcsekélyebb mértékű, deklaratív értékvédelemre is, ma már csak annyit tehet, hogy visszautasítja a részvételt a Soroksári úti akarnok amatőrizmusban. Ha testületileg nem teszi meg – és biztos vagyok benne, hogy nem teszi meg –, önérzettel és lelkiismerettel bíró legjobbjai egyénileg meg fogják tenni, nem csekély anyagi áldozatok árán. A részvételükért kínált vételár ugyanis igen magas lesz. Ha a szegedi politikai kreclinek megér évi egymilliárdot az ünnepi játékokkal megterhelt helyi „Nemzeti Színház" művészi és gazdasági csődjének menedzselése, elgondolhatjuk, mekkora vásárlóerővel áll majd országosan reprezentatív kreatúrája mögé a magyar kultúrállam.

A kísértés nagy, az egyéni döntések felelőssége sem kisebb. Nemcsak a munkaerő, hanem a művészi lelkiismeret áruba bocsátásáról van szó. Ha a Soroksári úti a Nemzeti Színháznak kell fölépülnie – ebben nem vagyok biztos –, akkor annak produkcióit a jelenleg tervezett statútum szerint a magas minisztérium fogja *megrendelni*. Elsőként a megnyitón előadandó drámát és rendezőjét – nyilván a megvalósítandó rendezői koncepcióval együtt. Ez a művészi alkotó tevékenység fölötti közvetlen diktátumot, magyarán cenzúrát jelent. Ha eddig bárkinek kétségei lettek volna efelől, tanulhat a filmgyártásnak beígért milliárdokhoz mellékelt használati utasításból, amely nem más, mint a központi felügyelet érvényesítésére tett kísérlet. Én adom a pénzt, én mondom meg, mire – a paradigma régről ismerős. Első lépésként rögtön kicseréltették a filmszemle plakátját – a tehetséges egyedi munkát egy tucatárura, ami természetes: a hatalomnak, minél erőszakosabb, annál rosszabb az ízlése. A filmesek szorult helyzetükben nyeltek egyet, és elfogadták. De élből visszautalták a kijelölt árucikkekre szóló, nagy összegű vásárlási utalványt. A történet, amely a „farkasok dalának" eléneklésével még nem ért véget, elgondolkodtató a színházi brancsra nézve. A Nemzeti Színház Rt. milliárdjaihoz lehet csaholni lesunyt fejjel, de azok után, ahogy a filmesek rámorogtak a Nemzeti Filmközpont Rt. tervére, kicsit ciki. Ha Iglódi István Soroksáron ötvenmillióból megrendezi a nyitó *Bánk bán*t – mondjam a szereposztást? –, az még nem a világ, csak egy „plakát". De jönnek a szigorú hétköznapok. Nem kellene elfelejteni: föltehetően 2002. március idusa után két hónappal is lesz élet Magyarországon belül. Vajon az új érától – a majdan ősszel kezdődő színházi szezonra értem – is nyögnünk kell a Nemzeti égisze alatt kínált kincstári második vonalat? Nincs menekvés? Csak mert a kivásárlás a fölülkínálat mézesmadzagával jó előre megkezdődik?

A Schwajda-birodalomban van pénz, mondja alig titkolt irigységgel Kerényi Imre, a fővároshoz tartozó színházak anyagi ellátásával elégedetlen budapesti igazgatók egyike. Nemcsak az úgynevezett Nemzeti Színház jövőjére, hanem a szolnoki Szigligeti Színház múltjára is utal. Kerényi a főváros szűkmarkúságával szemben a vidék bőkezűségét emlegeti. Példája szerint Budapest alig három és félszer annyit költ tizenhárom színházára, mint Győr városa a maga egyetlen teátrumára. Mégsem hinném, hogy itt húzódik a frontvonal. A legszomorúbb ellenpélda a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színházé, amelyet a megszűnés réme fenyeget, mert a fenntartók – a fideszes megye és az emeszpés város – politikai ellentétének malomkövei közé szorult. Jelenleg egy hajszálon – tizenhatmillió forinton – múlik a társulat sorsa. A megye a fenti összeget kívánja elvonni a tavaly már húszmillióval csökkentett támogatásból. Az újság egyik hasábján ezt a hírt olvasom, a másikon meg azt, hogy nyolcszázötmillió forintos beruházásból épül a keszthelyi színház. Nem írom le a keszthelyi önkormányzat pártszíneit, valaki még azt hinné, politikai árnyalata van a dolognak. (Rémlik, hogy nemrég a szomszéd megyében Veszprémből Pápára akarták költöztetni a színházat; lehet rá fogadni, kiknek és miért tetszett jobban a másik város.) Elképzelhető, hogy egy büszke színházalapítás és egy szégyenletes színházbezárás ugyanannak a politikai mérlegnek a két serpenyője? Vagy tán mégis számíthatunk rá, hogy „kihamvad a pártszenvedély" (Madách) a kultúra ügykezelőiben, és fölülkerekedik a józan ész? Akik kimondják a végső szót a zalaegerszegi társulatról, esetleg a tudatában vannak annak, hogy a magyar vidék három legtehetségesebb, legjobb színházának egyikéről döntenek?

Nem a Budapest-vidék tengely és nem is a tehetség mentén oszlanak meg a színházi pénzek. Aki tenyeréből eteti a politikusokat, számíthat az udvari színigazgató, udvari rendező, udvari színész címére és megfelelő apanázsra. Ezt a nótát jól ismerjük, negyven évig jártuk rá a táncot. Néhányan úgy táncoltak gúzsbakötve, hogy szétfeszítették a köteleket – minőséggel, igazmondással, művészi kockázattal. Nem voltak a hatalom kegyeltjei, sőt. Paradox módon mégis belőlük lett az *országimázs*, nem a művész-udvaroncokból, iparosokból és kereskedőkből, akik az ideológiai nyomás lazulásával párhuzamosan offenzívát nyitottak. Ez ma is tart. „Te anyagot szültél, én tért nyerék", tromfolja le luciferi cinizmussal az iparos a művészt, és a korszellemre hivatkozik. Mintha bizony az csinált volna a körúti művészszínházból rossz bulvárt, nem a silány ízlésnek tett engedmény meg a tehetségtelenség. Ráadásul a bulvár egyre több pénzt követel abból a közös kasszából – az állampolgárokéból tudniillik –, amelyet magas kultúrájú és az értékcentrikus elosztást preferáló országokban a minőség és a művészi innováció támogatására szánnak.

Nálunk hiányzik az erre irányuló szellemi stratégia, és rosszul működnek az elosztást kezelő szakmai technikák. A helyzetet pontosan jellemezte Eszenyi Enikő, amikor azt mondta, hogy Hamletet eljátszani ma nem éri meg egy fiatal színésznek. Nem éri meg, hogy Hamlet váljék belőle – inkább hogy szappanoperahős. Vagyis a társadalomnak nem Hamletre van szüksége, hanem szappanoperára. Nem Hamletet támogatjuk, hanem a szappanoperát.

Nemrég nálunk járt a berlini Schaubühne társulata, amelynek minden egyes tagja egyforma – magas – fizetést kap azért, hogy csak a színházi munkájával foglalkozzék. Ez a színház – láthattuk Budapesten is – riasztó, sőt viszolygást keltő képet fest a nézőnek a saját életéről. A pénzosztó hivatali technikusok a szakmai tanácsadók javaslatára úgy ítélik meg, hogy az effajta művészi tevékenység kiemelkedő támogatást érdemel, míg a szórakoztató kommersz nem érdemel közpénzből folyósított támogatást.

A magyar színház szakmai érdekképviselete nem hajlandó (vagy nem képes?) minőségi különbségeket megállapítani, értékhierarchiát kialakítani és javaslatot tenni az ennek megfelelő támogatási rendszer bevezetésére. Időnként tanulmányterveket készíttet ilyen hierarchia kialakítására, majd automatikusan, érdemi elemzés nélkül elutasítja azokat. A színházak átvilágítására fölkért cégek periodikusan kimutatják, hogy az értékesebb profilra való áttérés közönségvesztéssel járhat, tehát nem ajánlatos; föltehetően éppen ennek az evidenciának az igazolása és a status quo fenntartása végett kérik fel őket a teljesen fölösleges munka elvégzésére. A támogatási rendszer nem az értékpreferenciára, hanem a finanszírozás látványos elemeire épül. Minél többen járnak a közpénzekből finanszírozott színházakba, a felszínen annál evidensebb az állam vagy az önkormányzat gondoskodó szerepe. A kevésbé látogatott kísérleti és művészszínházak támogatása – amiért az állami szponzorációt kitalálták – a politikai „piár" szempontjából elvész. A tömegtermelés elősegítésének reklámértéke háttérbe szorítja az eredetileg kitűzött célt: a magas művészi értékű alkotások létrejöttének és a közönséghez való eljuttatásának elősegítését.

A színészfizetések általános emeléséért a fővárosnál lobbizó színidirektorok hitelüket vesztik azáltal, hogy a sekélyes igényt gyönge színvonalon kiszolgáló tömegszínházat és a magas szakmai minőséget teljesítő művészszínházat egyaránt nagyobb támogatásra érdemesítik, méghozzá egyenlő mértékben. Egyszer végre ki kell mondani, hogy a jelenlegi helyzet arcpirító. Arcpirító, hogy a nagyvonalú állami mecénás az adófizetők pénzéből a megvásárolt jegy árának többszörösét teszi a giccsnéző zsebébe, és arcpirító, hogy mennyire nem fizeti meg a valódi művészeket. Arcpirító, hogy nem veszi ki a pénzügyi hálót a ripacsszínház alól, mert fél a politikai következményektől (vagy mert magának is rossz az ízlése), és arcpirító, hogy koldusfilléreket vet oda azoknak, akik a kor tulajdon arcát és lenyomatát örökítik meg a színpadon.

A színészek átlagbére a kukásokéval egyenlő? Néha a szemétszállítás volumene is azonos a két szakmában. A színész fizikai terhelése a bányászoké után következik? Aki ezt komolyan állítja, nem jár a morális és szakmai tartás nélküli magyar bulvárszínházba. Az alulfinanszírozás hamarosan meglátszik az előadásokon? Mely nívó az, amely még csak *hamarosan* látszik meg?

A magyar színházi szakma legjobbjainak igenis van okuk erkölcsi és anyagi elismerést követelni. De joguk csak akkor lesz hozzá, ha visszautasítják a politikai érdekek és a silány ízlés kiszolgálását.

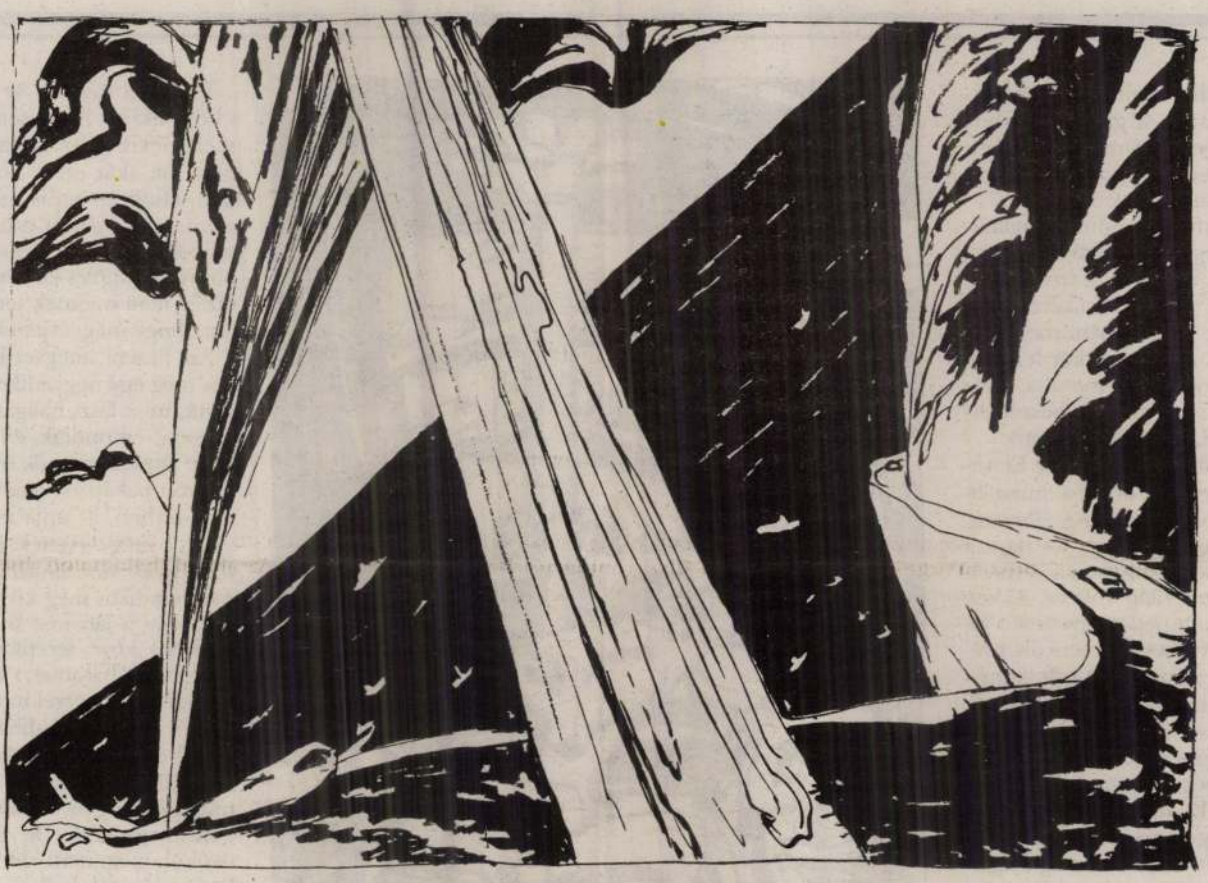

Bókösdi Kálmán rajza

Város, lakó, park

AZ OTP Ingatlan Rt. új lakóparkja Szolnokon, a Zagyva töltése mellett

Egy olyan településen, ahol többé-kevésbé mindenki ismer mindenkit, nagyjából azzal is tisztában vannak lakói, hogy aktuálisan mi számít éppen a város leglepattantabb, illetve legmenőbb részének. Mindez több mint egyszerű tájékozottság: előbbi lehet önbizalmat adó vagy figyelmeztető tudás, mert mindig tudni kell, hogy a lakáskörülményeimben, életteremben megnyilvánuló státusom hol áll éppen a lakóhelyi hierarchiában. Emelkedem-e vagy lefelé csúszok észrevétlenül, miközben változatlanul ugyanott lakom? Panellakásom már visszavonhatatlanul egy városszéli gettó része-e, vagy emeli-e esetleg kertvárosom telekárait, ha benzinkút, szupermarket vagy elkerülőút épül a közelben?

A romlás jeleiről persze sose beszél szívesen az ember, inkább csak némán és befelé regisztrál a beletörődéssel – a *lepattantság* szemben az új épületességével sohasem látványos. Az újhoz viszont látvány is társul, és ha egy környéket vagy új épületet a legmenőbbé nevez ki a helyi folklór, akkor annak státusán túl a *formái* is vonzóvá válnak.

Ezek után természetesen annak kellene következnie, hogy Szolnokon ma a Városmajor utcai OTP-lakópark a legmenőbb – bár ez nem ilyen egyszerű.

Nincs túl rossz helyen, a művésztelepen túl, de a külső lakótelepen még innen, családi házas környéken áll, a Zagyva töltése mellett, ami úgy is vonzó perspektívákat sejtet, hogy a parti fák jó pár évig nem takarják még el a kilátásból a túlparti lakótelep szomorú tömbjeit. De hát az az oldal is a realitás része, csak éppen egy másiké. Valaha kórház állt itt – a pontosabb érthetőség kedvéért szovjet katonai kórház –, a huszonkétezer négyzetméter tehát szinte kínálta magát. A Vadász és Társa Kft. pályázaton nyerte el a megbízást, és aki tudja, hogy arról a Vadász Györgyről van szó, aki a hannoveri magyar pavilont és a készülő Nemzeti Színház díjnyertes – de soha meg nem épülő – modelljét tervezte, valószínűleg nem lepődik meg azon a könnyed „új Bauhauson", ami a park közepét uralja. Két tizenkét lakásos társasház ez látványos stílusparádéval, az ablakok és teraszok, ki- és beszögellések, kubusok és anyagok könnyed játékával. Ezen a két épületen az látszik, hogy „szerelemgyerekek": felszabadult hangulatban és könnyű kézzel készülhettek, különben nem sugározhatnának hasonlókat magukból. A három szint széles és ezért biztos alapokon nyugszik, fekvő tömege hol vízszintesen, hol függőlegesen tagolt, mindenesetre kellőképpen cizellált ahhoz, hogy cseppet se tűnjön robusztusnak. Sikerültségében az iroda egy másik színvonalas épületére emlékeztet a budai Bem József és Tölgyfa utca sarkán, de az ottani irodasarokház önmagáért és önmagában is megáll. Itt Szolnokon viszont ötvenkét sorházi lakás fogja körül a központba került társasházakat – és az eddig megépültekben mintha kevesebb öröme telt volna a tervezőnek. Ellentétben a társasházak eleganciát és tágasságot sugárzó tömbjeivel, kívülről természetes méreteiknél szűkösebbnek látszanak, hol természetesebben, hol kényszeresebben próbálnak minél kisebb területen minél több lakófelületet létesíteni. Pedig belül ebből a sorházszerűségből nem sok érződik, amennyire lehet, szellemes a beosztásuk, izgalmas fénypászmákat kapnak a tetőablakokból. De egyenletes külső szürkeségük mégis annyira konkrét, hogy az már-már szimbolikus: többé-kevésbé inkább csak mint organikus lakókerítés léteznek a két diadalmas központi épület körül.

Valaha kórház állt itt – a pontosabb érthetőség kedvéért szovjet katonai kórház FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Na, de akkor tessék mondani, most *menő* vagy *nem menő*? A szolnokiak mindenesetre mennek szemrevételezni anélkül is, hogy biztosan tudnák – ráadásul külön van abban valami arisztokratikus, ha valaki egy családi ház felépítésével azonos összegből itt és így vesz magának ingatlant.

A többség tehát elismerően bólogat, de magában azért továbbra is csak egy saját telken álló saját házról ábrándozik. És valószínűleg megjegyzi azt is, hogy itt látott kerek ablakokat először lakóházon.

Torma Tamás

Az Octogon Építészetkritikai Műhely tagja

CZIFFRIK BALÁZS

Szemből az angyal

„hol a kristály már füstölög"
N. N. Á.

Hogy mozdulni ne tudjon,
mint újvessző az ölni kész
húron, szorítani kell.

Megérezni bőre selymét,
melyen a pillanat – mit tenne mást,
mint elvész –, simogatni kell.

Kevés szóval intem,
de szavam üres, mint kinek
háza sehol sincsen, mert figyelni
kell.

Nyitott kapuban állva,
háta sima, szárnyatlan botlik meg
a napsugárban, álmodni kell.

Hogy veled van, ha nincsen,
szobádban jár, ujjnyoma ott
a kilincsen, tanulni kell.

Cziffrik Balázs (1975) Hullám, híd, háló című kötete a könyvhétre jelenik meg a József Attila Kör sorozatában a Kijáratnál.

JELENKOR

Ízelítő az áprilisi számból

Bertók László, Marno János, Solymosi Bálint, Schein Gábor, Vörös István, Peer Krisztián versei – Kaszás Máté, Prágai Tamás novellája – Podmaniczky Szilárd Két kézzel búcsúzik a leopárd című regényének részlete – Bodor Ádám: A börtön szaga. Balla Zsófia interjújának III. része – Füzi László tanulmánya Németh Lászlóról – Bacsó Béláé az iróniáról – Bónus Tiboré Garaczi Lászlóról

Vadán György cikke

TELEVÍZIÓ

Minimál

A Théma egyik múlt heti adását nézve az ember úgy találhatta, hogy a televíziózás jövőjébe láthat bele. Valami olyasmi volt tizenkét percig a Magyar 1 képernyőjén, ami nagyjából teljes egészében nélkülözi a televíziós műsorokkal kapcsolatos közmegállapodásokat. Ültem, és azt gondoltam, hogy milyen különös is lesz majd egyszer egy televíziós műsor. Amikor mi, nézők már anynyi információval rendelkezünk bármilyen tárgyról, vagy olyan gyorsan és kényelmesen hozzáférhetünk bármely szükséges részlethez, hogy amit a televíziókban látunk majd, az csupán lábjegyzet, mellékes kiegészítő tapasztalat lesz ahhoz a rengeteg tudáshoz, amely már amúgy is a rendelkezésünkre áll. A Théma szerkesztősége nyilván Kurtág Györgyöt akarta ünnepelni 75. születésnapján.

Én is ezért néztem meg a műsort. Kíváncsi voltam Kurtágra. Valamit meg akartam tudni erről az emberről. Olyasmit, amit még nem tudok, látni akartam, hallani, esetleg megtudni, miért nem él itthon, egyáltalán mit csinál. Ilyesmit. A Théma viszont éppen most, Kurtág esetében vágott bele nagyszabású kísérletébe. Vélhetőleg Kurtág inspirációjára válaszul a szerkesztők elkészítettek egy aligműsort. Egy minimál-televíziós próbálkozást osztott meg velük a Théma stábja. Meglehet, hogy a fejlődés erre visz, de mostani földhöz ragadt állapotomban nekem ez így enyhén szólva kevésnek bizonyult. A Théma értékes tizenkét percében ugyanis láthattuk Eötvös Pétert, amint a guasi una fantasia című Kurtág-művet próbálja egy zenekarral, láttuk a próbaterembe megérkező Kurtágot, aki először nagyon figyelt, majd néhány részletes, aprólékos instrukciót adott nagyon halkan és nagyon kódoltan a zenészeknek, aztán láttuk még vélhetőleg Kurtág feleségét, aki nagyon szeretetteljesen és figyelmesen ült a mester mellett, végül végighallgattuk, hogy Eötvös Péter milyen ruhában akarja látni zenészeit a másnapi koncerten, és legutoljára megtudtuk, hogy Kocsis Zoltán, a zenekar tagja leginkább kitűrt, gyűrött, bő ingben szeretné végigjátszani a koncertet, olyanban, amit a felvétel alatt is viselt. Ez volt a Kurtág-adás. Pontosabban volt még egy felirat [illegible]: Van egy nagyon távoli

Nyitni az ismeretlen távlat felé

Körösényi Tamás az álcáról, az illeszkedésről és a láthatatlan életműről

Mint amikor a szobrász mintáz egy portrét vagy egy figurát. S mielőtt befejezné, rátesz egy vizes rongyot, nehogy kiszáradjon az agyag... Valahogy így festettek azok a lepellel borított alakok, amelyekre emlékezhetünk Körösényi Tamás pályájának kezdetéről. Visszatekintve rájuk, úgy tűnik, mintha szimbólum lappangott volna bennük. Jelképezték a csakugyan bekövetkezett elfordulást a figurális művészettől.

– Ha nézek egy embert, a látványa nem árul el róla eleget. Kellene ismernem a személyiségét, a munkásságát is. Valakinek az ábrázolása, képe csupán adalékokkal szolgál. Szükségképpen felületes. Olyan ez, mint amikor egy regényből filmet készítenek, ami mindig szűkített változat, csupán a rendező olvasata, az eredeti műhöz képest. Arra gondoltam annak idején, ha az alakot letakarom, elvszek belőle ugyan, de tárva hagyom azt a tartományt, amelyet kitölthet a képzelet.

Régi telefonkönyvek

– Az alakok tehát eltűntek. Ha jól emlékszem, nem lassan, fokozatosan maradoztak el, hanem szinte egy csapásra. Mi történt?

– A váltás arra az időre esett, amikor a nyolcvanas évek elején ösztöndíjas voltam Bécsben. A mesterem érdeklődéssel figyelt, becsült engem. De amikor olyan alakokat mintáztam, amelyek úgy feküdtek, mint a halottak, csak annyit mondott: picit színház! Először nem is értettem. Holott világosan utalt arra, miért kényszerítem bele a látomásomat egy figurális közegbe. Ilyesféle áttételre semmi szükség ahhoz, hogy az elgondolást, a koncepciót kifejezzem.

– A leplek viszont olyasmit sugalltak, amitől nem is távolodott el messzire.

– A lepel fed, takar, ha úgy tetszik: álcáz. Hosszú évekig, szinte a legutóbbi időkig foglalkoztatott az álcázás. Eleinte papírból kivágtam álcamotívumokat, amelyeket lefújtam festékkel. De határozott lépést tettem akkor, amikor belebotlottam a bécsi telefonkönyvekbe. Ezeket évenként újabb kiadásban jelentették meg, s a régi példányokat kitették az ajtók elé, hogy központilag összegyűjtsék. Ott előbbre járt a telefonizáció, az a három-négy kötet lényegében tartalmazta a város embertömegét. Az az [illegible] Bécs! Ha pedig letakarom akkor [illegible]

gatívjait, amelyek ott különböző szögekben hevertek. Innen már csak egy lépés volt, hogy a pozitív formák jelenjenek meg a térben. Térről beszélek, de már az erőterek érdekeltek.

– Nyilván nem a fizikai értelemben vett erőterekre gondol...

– Az ember erőtere szinte leírható azzal a mozdulattal, ahogyan a karja maga köré ívet rajzol. Mindannyian rendelkezünk ezzel a láthatatlan tartománnyal. De nemcsak interperszonális terek vannak, egymásnak feszül az élet minden más eleme is. Konfrontálódik vagy illeszkedik. A történelemben a bajok mindig abból származtak, hogy hiányzott belőlünk az illeszkedni tudás képessége. Nézzünk csak meg egy világtérképet, amelyen az államok felülnézeti képe

FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

KÖRÖSÉNYI TAMÁS

1953. február 18-án született Budapes-

egyébként nagyon hasonlít az álcamotívumokra. Ha csak a huszadik századot vizsgáljuk, látni, milyen sűrűn változtak [illegible]

magam régóta rokonszenvezem Széchenyi Istvánnal, mint olyan személyiséggel, aki kész volt mindenféle ügyet felkarolni. Úgy gondoltam, itt az alkalom, hogy megvalósítsam egy régi, még a nyolcvanas évekből való tervemet a nagycenki Széchenyi-kastélyban. Téri konstrukciókat alkotó szobrok lettek volna, amelyeket részint Barabás Miklósnak a Lánchíd alapkőletételét ábrázoló festménye inspirált. Ezen látható egy olyasféle faszerkezet, mint amilyent házak állványozásához is használnak. De az is eszembe jutott, amikor az ember egy kockás füzetbe beikszel valamit, azzal egy négyzetnyi területet mintegy lefoglal. Vagyis a látványban visszatért volna a „keresztben kereszt" motívum, amely sugallta volna Széchenyi mindenfelé nyitott, egyes irányokban egymáshoz kapcsolódó tevékenységét.

– Kár, hogy nem jött létre. Jól érzékeltette volna az erősbödő térigényét.

– Csomó ilyen megvalósulatlan tervet cipelek magammal. Nincs hozzájuk műtermem, mert ami van, az dugig tele, be sem tudok már oda lépni. Nincs időm azt kérte tőlem, hogy mint képzőművész, kezdjek valamit a sírhantjával. Bár nem sikerült megoldást találnom a sírra, a feladat komolyan foglalkoztatott. Ha apámra gondolok, először az jut eszembe, hogy újságot olvas. Adott is rá, anynyira, hogy amikor azt írták rólam, hokedliket állítok ki, el sem jött a tárlatomra. Az ő emlékére született akkoriban az első olyan munkám, amelyik egy újság formátumát kölcsönözte. Most pedig a Frankfurter Allgemeine Zeitung pontos méretét és arányát idézem fel.

Mértékadó újság

– Miért éppen azt az újságot?

– Iszonyú tömegben áramlik felénk az információ, ami még mindig jórészt az újságpapíron materializálódik. Olyan tömegben ömlik ránk, mint egy massza. Ezért választottam nyersanyagnak az újságpapírt, illetve a belőle készített papírpépet. Abból születtek ezek a fekete-fehér, vagyis a tarka hirdetések kivételével újságszínű papírképek, amelyekben már csupán lappanganak azok a hírek, értesülések, amelyek az Allgemeine Zeitung oldalait tették ki. Olvashatatlanul és észrevétlenül rejlenek benne az eredetit idéző formátumban, amelyeket részint bevágok, részint meghajlítok vagy feltekercselek. Ez a frankfurti konzervatív lap az az újság, amelyet mértékadónak tartanak. Márpedig a mérték is korunk problémája.

– Papírképeket mondott. Nem szobrokról van szó?

– A tíz-egynéhány példány fele posztamensre került, a másik fele viszont a falra. Valaki meg is kérdezte: akkor ezek reliefek? Azt válaszoltam: faliszobrok. Mindenképpen térben jelennek meg. Bármit csinálok, a térről gondolkodom, konfrontációról és egymásmellettiségről. A kilencvenes évek közepe táján például csináltam azokat a szintén újságpapírszínű szobrokat, amelyek önmagukba visszatérő vonalak, afféle gombolyagok, gabalyok voltak. Mi mások lennének ezek, mint téri utak? Azt modelleztem, hogyan jár be az ember gondolkodása egy mezsgyét. Mert nem tudja átlépni a saját árnyékát, valójában ugyanoda tér vissza. Amikor tavaly ősszel megnyertem annak a [illegible]

A Musée Curtius homlokzata / *Facade of Musée Curtius*

12. századi keresztelőkút, Reiner de Huy műve /
Baptisterial basin from the 12th century by Reiner de Huy

Liége-ből, sajnos először a '70-es években erősen és rosszul modernizált folyópart érzékelhető. De mögötte a Meuse mindkét partján város van, aránylag egységes 2-3 szintes léptékkel, a történelmi negyeden kívül is változatos, de korszaktól függetlenül folyamatosan épült téglaházakkal. Későközépkor, historizálás, szecesszió, art deco és a '30-as évek modernje itt jól elfér, mint az üvegablakművészetben.

■ SIMON MAGDOLNA

A szerző részvételét a konferencián Az Építés Fejlődéséért Alapítvány támogatta.

Az oslói Operaház tervpályázata

2000. évi első lapszámunkban röviden tájékoztattuk olvasóinkat az oslói Norvég Állami Operaház tervezésére kiírt pályázatról, amelynek eredményét lapzártánk előtt hirdették ki. 236 építész vett részt a norvég főváros operaházának nyílt nemzetközi pályázatán, számos országból (Brazília, Amerikai Egyesült Államok, Ausztrália, Grönland, Spanyolország, Németország, Dánia, Svédország és Norvégia). A zsűri egyhangú döntése alapján a nyertes a Snøhetta nevű norvég építészcsoport lett.

Négy pályázó (három dán és egy norvég) 500.000 norvég koronás díjban részesült, a győztes 2 millió norvég koronát kapott, amelyet a verseny rendezője, a Statsbygg (állami építési hivatal) ajánlott fel. A győztes „Snøhetta" az egyik legismertebb norvég építészcsoport. A legutóbbi nagyobb munkájuk a berlini Norvég Nagykövetség épülete; szintén ők tervezték az alexandriai könyvtárat Egyiptomban, amely a jövő évben kerül átadásra. Ennek tervezését néhány évvel ezelőtt szintén nemzetközi pályázaton nyerték el.

Részlet a zsűri véleményéből: „A győztes pályázat egyszerre költői és konkrét válasz a nagy kihívást jelentő feladatra. Egy komplex térbeli programhoz és a komplex városi térhez egyaránt egyszerűen és világosan viszonyul, ugyanakkor optimális keretet biztosít a leendő Operaháznak. A pályázó érthető és pontos módon írja le az építészeti koncepciót".

A továbbiakban a Statsbygg (a tanácsadó és építtető), a Norvég Nemzeti Operával szoros együttműködésben előzetes munkatervet dolgoz ki a Kulturális Minisztérium megbízásából. Az előzetes tervet és a költségvetést 2002 tavaszán nyújtják be a Norvég Parlamentnek. A tervek szerint az Operaház 2008-ra készül el.

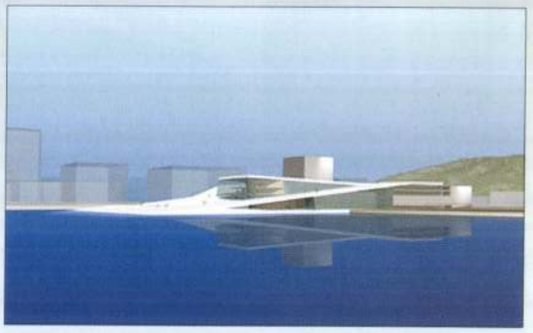

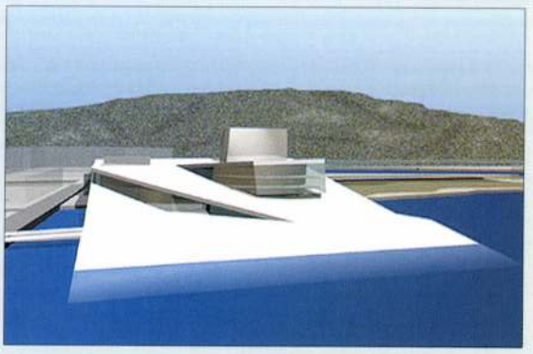

Statsbygg
Project Director Roar Bjordal, tel.: + 47 22 24 49 26 / 901 88 132
Director Public Issues Bente Myhre Haast,
tel.: + 47 22 24 29 31 / 90 14 56 46,
e-mail: bmh@statsbygg.no

The Norwegian National Opera
Director Bernt Bauge, tel.: + 47 23 31 50 07
Head of Information Inger Schedell Flattum,
tel.: + 47 23 31 52 20 / 913 98 026,
e-mail: info@norskopera.no

Két Nemzeti Színház terv, 2000, Budapest

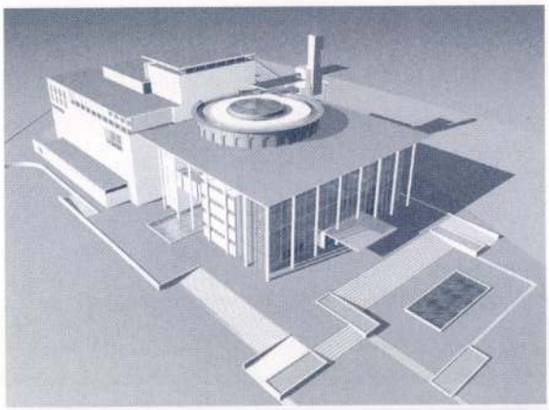

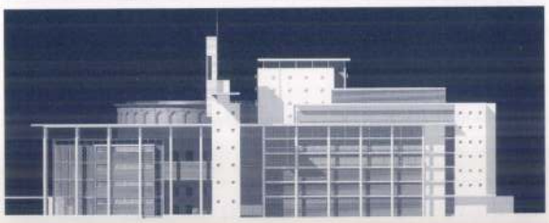

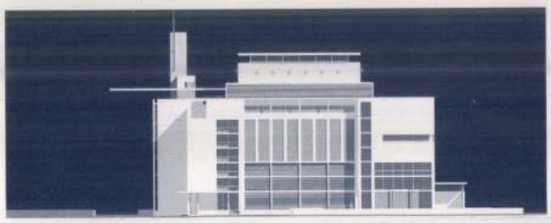

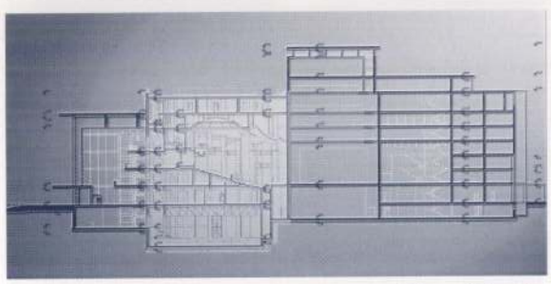

Homlokzat / *Elevation*

VADÁSZ ÉS TÁRSAI ÉPÍTŐMŰVÉSZ KFT.
Vadász György, Vadász Bence, Fernezelyi Gergely

Gépészet: Duoplan Kft.
Elektromosság: Thermo-Lux Kft.
Kertészet: Gaten Studio Kft.
CAD TERV: GP CAD Design Kft., Omega Design Kft.
Statika: Vadász és Tsai Építőművész Kft.

2000. május 26-án kihirdették a Nemzeti Színház tervezésére kiírt meghívásos pályázat eredményét. (Lásd az ÚjME 3. számának 62. lapján.) Alig több mint egy hónappal később az Új Nemzeti Színház Kht. beadta engedélyezésre a Siklós Mária-féle programtervet azzal, hogy az I. díjas Vadász Györggyel nem tudtak megegyezésre jutni a szerződéskötésben. Valójában Vadász Györgytől azt várták volna, hogy „másodhegedűsként" asszisztál a programterv feldolgozásában, de érthető okokból ő erre nem volt hajlandó. Egyéb kommentárt nem kívánunk hozzáfűzni, a következő oldalakon az I. díjas terv és a programterv látható.

VADÁSZ GYÖRGY I. DÍJAS TERVE
MŰLEÍRÁS A MAGYAR NEMZETI SZÍNHÁZ ÉPÍTÉSZETI TERVPÁLYÁZATÁHOZ (RÉSZLETEK)

A környezet – A pesti Duna-part volt EXPO telkének egyik legizgalmasabb pontján, – a Lágymányosi híd lábánál, – egy kialakuló, új városközpont szívében, – föld és víz találkozásánál, – a Duna vizének tükrében.

A terület humánus, zöld sétány rendszerek és gépkocsi utak találkozási pontja, vízi és szárazföldi tömegközlekedési vonalak metszésében helyezkedik el. Távlati javaslataink szerint az ék alakú telek beépítésének hatását fokozhatná és a terület feltárását izgalmassá tenné egy, a Haller út és a Soroksári út metszéspontjában kialakuló „városrész-kapu", amelyet szoborszerű, magas „tűházak" jelképezhetnének. A tervezett színház izgalmas fény-árnyék hatású mozgalmas tömegét pedig a budai oldalról és a Duna felől nézve megsokszorozhatná egy mögötte végigvonuló üveghomlokzatú épületsor tükröződő térfala.

A gépkocsi parkolás egy építendő, önálló parkolóházban megoldott a színház szomszédságában, így igen kedvezően az épületet körülvevő teret és parkot nem szabdalják gépkocsi utak, rámpák, vagy felszíni parkolók.

A helyszín – Az ék alakú telekre helyezett geometrikus épületet mozgalmas platósor veszi körbe. Az alaprajzilag és vertikálisan is mozgó tércsoport egymásba metsző kompozíciója a téglalap alaprajzú medencékkel, lépcsősorokkal és rámpákkal, valamint zöldfelületekkel tudatosan Mondrian-festményként kezeli a helyszínt, a külső tér és parkszervezésnek is külön hangsúlyt adva.

A helyszínrajzi térsor határozott és súlyponti elemei a vízmedencék és a geometrikus zöldfelületek, amelyek ritmusa dinamikussá teszik a környezetet.

Javasoljuk a HÉV térszint alá süllyesztését – így a térrendszer folytatódhatna a Duna partig –, esetleg egy „csápként" kinyúló híddal a Duna fölé is kiszaladhatna a színház kilátótornyának tengelyében. Erről a „lebegő nyelvről" vízfüggöny hullhatna alá a folyóba.

Az alapkoncepció - A KONTRASZTHATÁS! A meglévőként kezelt, Siklós Mária által tervezett kötelező technikai mag – a „régi" – és a hozzá-köré-beleépülő „új" kontrasztja. A tradicionális színház és nézőtér kialakítás tömegében archaizáló „kolosszeum-szerű" megjelenítése és a közönségforgalmi zónák végletekig letisztított, geometrikus üveg-fém kubusai közötti feszültség.

A nézőtér íves alaprajzi vonalvezetése és homlokzatainak íves lyuk-architectúrája – szemben a modern épületrészek geometrikus térbeli hálójával. A negatív és pozitív formák ellentét párjai. A horizontalitás súlypontban megtörő függőleges „tű", a kilátó-óratorony. Mind-mind az építészet esztétikai feszültségteremtő eszközei, amelyek kicsit utalnak a színháztervezés régi és új történetére is. Mai modern épület, régi előtörténettel - két szellemi kör alkotása egy kompozícióban –, két különböző felfogás egymásra hatása és felfokozása.

Az alaprajzi és funkcionális rendszer – A funkcionális elrendezés: a „háttérüzem" és a nézőtér a színpadokkal alaprajzilag érintetlen marad - némi minimális kontúrbeli módosításokkal. A közönségforgalom reprezentatív csarnokterei a főbejárat felől a nézőtér kő-hengere felé visszalépcsőzően ölelik körül az archaizáló tömeget. A geometrikus vasbeton födémtálcák egy fémosztású hatalmas üvegdoboz belső vízszintes osztásai, eltartva az üveghomlokzattól. A funkcionális (szintenként fölfelé egyre kevesebb néző) és esztétikai (nagy belső légtér és a fokozatosan feltáruló nézőtér vörös kőépítménye) okokból szintenként visszalépő födémek a tömör burkolt vasbeton dobozokra, a nézőtér hengeres testére, valamint a látványliftek acél szerkezeteire támaszkodnak.

A nagy tereket szintenként csak a függőleges közlekedő magok – a reprezentatív kétkarú, törttengelyű lépcső és a két hengeres üveglift –, valamint a két, vizesblokkokat magába foglaló zárt oldalbástya osztja. Az emeleti foyert mindkét oldalon egy-egy homlokzati zárt híddal kötöttük össze a színház emeleti öltöző szintjével – lehetővé téve ezzel az ellenőrzött, szintbeli átközlekedést a közönségforgalmi és a funkcionális háttér zónák között. A pinceszint funkcionális elrendezése

követi az eredeti terv átgondolt alaprajzi struktúráját – szigorúbb, nem sugár irányú geometriát adva azonban a belső tereknek ill. a szabadtéri színpadnak.

Az épületet körülölelő oszlopsor a tetőszinten vékony árnyékoló sík tetőlemezt tart, amely alatt – attól elszakítva, „ház a házban" alapon – üvegdobozként zárul az előcsarnokok belső térrendszere. Ezt az épületet egy gesztussal összefogó elegáns lemezt csak a nézőtér míves kőhengere döfi át, hogy a tetején kilátó tetőteraszt adjon a Duna-parti oldalon emelkedő külső kilátó-óratoronyban felérkező látogatóknak, turistáknak. A kilátótetőteraszt vízmedence és a Nemzeti Színház nagy színészeinek szoborkiállítása tenné, tehetné humánussá és emlékezetessé – tervezett utcabútorokkal, telepített növényzettel.

A terv egyik legfontosabb kiegészítő eleme a „torony" – amely vertikális hangsúlyt ad az épület horizontális kompozíciójának –, ugyanakkor fontos funkcionális többlet is, hiszen használatával így az épület nappal is „él" – csodálatos találkozási pontot adva a kilátásra és térélményre vágyakozóknak. A „tű-torony" felső doboza harangjáték lehetőségét is magában hordozza, sötétedés után pedig lézerpászmák kiinduló pontja lehet. Tű-jellegénél fogva csökkenti a zsinórpadlás kötelezően robosztus hatását, amelynek tömegét „lebegő" jellegű tetővel és az oldalfalain pontszerűen elhelyezett napelemekkel igyekeztünk osztani és ritmizálni.

A színpadokat körülölelő kiszolgáló irodai funkciók közlekedési rendszerét, szintenkénti elosztását, térkapcsolataikat szinte teljesen átvéve, csak a tömeget illetve homlokzati formálást befolyásoló külső kontúrt módosítottuk. A sarkokon bástyaként kiugró tömegek zárják a homlokzati oszlopsort – visszaugratott „sliccekként" kiemelik a bejáratokat – és a homlokzatra is kivetítik az épület belső közlekedési struktúráját.

Az irodai és öltözőszintek üveghomlokzatot kapnak az öltözők előtt a homlokzattól eltartott fém árnyékoló, belátást gátló lamellasorral.

Szerkezetek – Alkalmazkodva az épület belső magjának szerkezeteihez – az alapozás cölöpökre támaszkodó kb. 80 cm vastag vízzáró lemezalap –, amelyre vasbeton falak, ill. vasbeton pillérek támaszkodnak. A homlokzati oszlopsor az alaplemezbe befogott 60 cm átmérőjű vasbeton oszlopok alkotják. Az előcsarnokok vasbeton sík lemezeit a nézőtér falszerkezete, a vizesblokkok vasbeton oldalbástyái, valamint a liftek acélszerkezetei támasztják alá.

A körbefutó tetőszinti záródódém vasbeton lemezét 6,60 m-ként a homlokzati oszlopokra, illetve a nézőtér hengerére támaszkodó, 60/240 cm keresztmetszetű burkolt vasbeton Vierendel-tartók támasztják alá.

Az előcsarnok üvegkubusát méretezett acél osztóbordák merevítik, fémosztású üvegtetejét raszterpontonként a Vierendel-tartóra szerelt függesztő-rudak tartják.

A kilátó-lépcsőtorony vasbeton fal és lépcsőszerkezetű, – konzolosan mindkét irányba túlnyúló árnyékvető előteteje a vasbeton falakba befogott vízszintes acél fő- és fióktartók rendszere, fém burkolattal.

Gépészet, épületvillamosság – Az új épület teljes egészében alkalmazkodik a már megtervezett gépészeti és elektromos rendszerekbe, mind alaprajzi elrendezésében, mind vonalvezetésében, ill. az alkalmazott anyagok tekintetében. Betervezésre kerültek, kicsit más elrendezésben, a napelemek is.

Alkalmazott anyagok, színek – Az épület tömör homlokzati felületei zárt fugával hálóba rakott, homogén fehér mész, vagy homokkő burkolatot kapnak. A nagy üvegfelületek enyhén szürke reflexiós, biztonsági üvegezésűek. A gépészeti helyiségek homlokzati burkolását, valamint a nagy üvegfelületek árnyékolását vízszintes fém lamellasorral oldottuk meg. A fém homlokzati elemek szálcsiszolt matt alumínium felületűek.

A nézőtér külső-belső míves homlokzatai az üvegfelületeken is átvilágító tardosi vörösmárvány burkolatot kapnak.

A torony felső része fém burkolatú, csakúgy, mint az előtetők.

A járható tetőterasz gyalult, felületkezelt keményfa pallósorral burkolt, amelyet mosott dunai kavics feltöltés szegélyez. A reprezentatív belső terekben kőlap padlóburkolatot alkalmaznánk, egyedi fektetési és színterv alapján.

Összefoglalva: a tervezett épület magán hordja két építészeti szellemi kör gondolatait, a kor ellentétes felfogásait – a tradíciót és a 21. század technikáját –, a míves részletezettséget és a végletekig letisztult egyszerűséget.

Ettől mai és ettől MAGYAR.

■ VADÁSZ GYÖRGY ÉS MUNKATÁRSAI

Részlet a meghívásos tervpályázat összefoglaló értékeléséből:

„Meghatározó kérdés a genius loci, a Duna-parti környezethez és a mintegy két és félezer éves színházi tradíciókhoz kötődő kontinuitás. Ez az egyik olyan motívum, amely választ adhat arra a kérdésre, hogy mitől magyar, mitől budapesti ez az épület?

Mindenekelőtt a folyóhoz való kötődés, a mértéktartó kiegyensúlyozottság, a hátsó térfal előtt a parton szabadon álló igényes középület képezhet ilyen asszociációt. De hasonlóan fontos az is, hogy itt egy színházépületről van szó, amelynek meghatározó eleme az ünnepélyesség, a tradíció. Ezt közérthető építészeti motívumok, igényes, időtálló anyagok, igényes részletmegoldások fejezhetik ki elsősorban. Ezen kritériumnak legteljesebben megfelelő pályamű a 3. számú.

Rendkívül sok függ a részletektől és a részletmegoldásoktól is, hiszen az új Nemzeti Színház méltó megjelenését és társadalmi elfogadottságát csak nagyvonalú és szakszerű tervezés, illetve megfelelően igényes kivitel biztosíthatja."

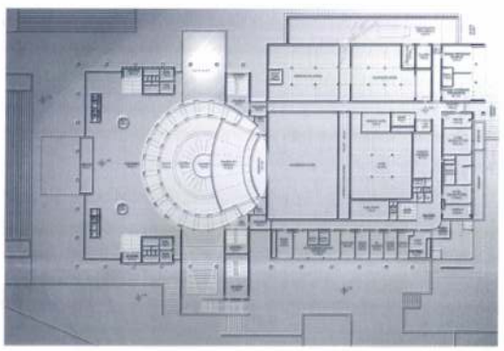

Földszinti alaprajz / *Ground floor plan*

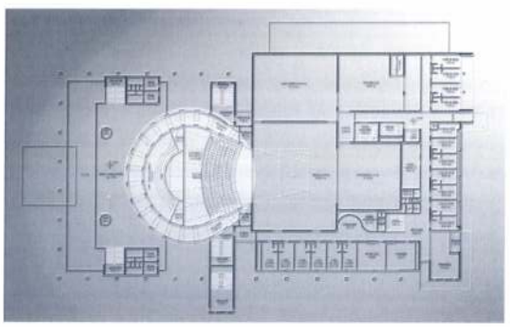

Első emeleti alaprajz / *First floor plan*

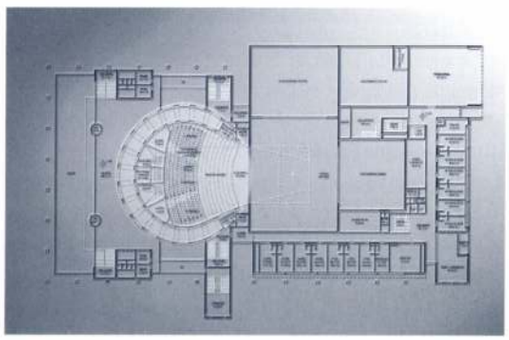

Második emeleti alaprajz / *Second floor plan*

Az Új Nemzeti Színház programterve (részletek)

A tervezés programja

A Nemzeti Színház koncepcionális igényeit Schwajda György kormánybiztos határozta meg. Elvárásai az alábbiakban foglalhatók össze:

A Színház kialakításánál első helyre került a funkcionalitás. Megfogalmazódott az az igény, hogy a 21. század küszöbén az épület használja a technika eredményeit, de őrizze az értékálló tradíciókat is, szellemisége szóljon a Színház 2500 éves történetiségéről és legyen humánus, környezetbarát építmény.

A színház befogadóképessége: ~600 fő a nagyteremben; ~200 fő a stúdiószínházban; 376 fő az üzemi kiszolgáló részben.

A bruttó alapterület ne haladja meg a 20.000 m^2-t; a tervezett beépített alapterület: 3900 m^2; a tervezett bruttó alapterület: 18.640 m^2 + szabadtéri színpad.

A Színház helyiségprogramja gyakorlatilag megegyezik a Nemzeti Színház 1997-es pályázatához készült kiírással, a színpad-technológiai rész kivételével. Ennek lényege abban van, hogy a merev keretezésű színpad csak egy oldalszínpaddal rendelkezik. A színpadnyílás 12 m széles – következésképpen a színpad alaprajzi méretei is csökkennek. A nézőtér alaprajza nem változó kialakítású.

Az épület funkciójában és kialakításában három jól elkülöníthető részt mutat. A színház közel kör alaprajzú nézőtéri épülettömbjét, a szegélyező köríves közönségforgalmi rész pilonokkal zárt üvegfalas kubusát és a színpadot „U" alakban közrefogó üzemi szárnyat. A színházat parkosított terek veszik közre, melyek sajátos mikroklímájukkal az épület szerves tartozékai.

A tervezés helyszíne

1999. augusztusban hozott kormányhatározat szerint a színházépület és környezete a pesti Duna-part Petőfi és Lágymányosi híd közötti partszakaszára kerül. A terület RRT.-vel rendelkezik, amely a Ferencvárosi Önkormányzat 21/1993. (XII.8) számú rendeletével módosított szabályozással érvényes. Az RRT. tartalmazza a part mentén húzódó csepeli HÉV megszüntetését, de időbeli megkötés nélkül. A Színház pontos helye: az RRT. által is kulturális létesítmény – Színház – helyszínének szánt állami tulajdonú 38017/39 helyrajzi számú, 14.621 m^2 alapterületű telek. A HÉV megszűnése körüli bizonytalanságok miatt az épület a parttól 40-70 m távolságban helyezkedik el.

A színház közvetlen környezete a Soroksári útra merőleges bekötőutakról, illetve parkon keresztül közelíthető meg gyalogos forgalommal, mentő és tűzoltóautóval. A tervbe vett Dél-Duna városközpont építése során kiépül az úthálózat a színházhoz szükséges felszín alatti 220 db-os gépkocsi parkolóhely biztosításával együtt. A Színház épülete DNY-i irányban fordul a Gellérthegy felé. A telepítés változatlanul hagyja az e területekre érvényes – RRT. szerinti – „zöld ék" koncepciót.

Közönségforgalmi területek

A főbejárati előcsarnok padlószintje 1,5 m-rel magasabb, mint a környező terep. A színháztér lépcsős kialakítása miatt középen előlépcsőn keresztül, míg oldalról lejtőn is elérhető a bejárat. A színházi szélfogós bejáratot hangsúlyozza – és védi – az első emeleti büfé előrenyúló erkélye.

A hossztengely irányában középen megnyitott I. emeleti födémnyíláson keresztül az előcsarnokba belépő néző teljes magasságában és jellemző látványában érzékelheti a közönségforgalmi rész térszerveződését. A színházi hossztengely jobb- és baloldalán a körfolyosó külső falát ívesen követő egykarú lépcső vezet a különböző szintekre. A gyalogos közlekedést két panoráma felvonó egészíti ki az említett záró pilonok tömbjei előtt, melyekben minden szinten a közönségforgalmi WC csoportok találhatók. A körfolyosók üzemi részhez záró végei egy-egy menekülő lépcsőháznak adnak helyet.

A földszinti bejárat két oldalán a pénztár, jegyelővétel, porta és nézőtéri ügyelő munkahelyei kaptak helyet. A földszint nézőtér alatti területén a központi kialakítású ruhatár található. Az I. emelet a büfé szintje. A nézőtér emelkedő hátsó vége alatti terület a büfé kiszolgáló része. A II. és III. emeleten csak a körfolyosót szegélyező belső födémkaréj marad meg és galériaként biztosít kilátást a Duna-part és budai hegyek panorámájára.

Nézőtér

A nézőtér bejáratai az I. II. és III. emeleti szintek körfolyosóiról nyílnak. A nézőtér egy közel kör alakú kubusba épül be lényegében kétszintes kialakítással. A lépcsősen emelkedő „földszinti" nézőtér kétszekciós kialakítású hangzáró, zsilipes alsó (I. emeleti) és felső (II. emeleti) bejáratokkal.

A II. emeleti bejáratok három páholyt fognak közre a nézőtér hátfala mögött – középen a protokoll páhollyal. A körfolyosó végeinél 1-1 további proszcéneumpáholy nyert kialakítást. A harmadik emelet az erkély szintje, ahol a bejáratok között a technikai szobák kaptak helyet. Az erkélybejáratok után jobb és bal irányban 3-3 kis páholy nyílik nézőtér felé forduló mellvédekkel. A folyosó végeinél a II. emelethez hasonlóan további 1-1 proszcéneumpáholy található.

A nézőtér mennyezetét – egy elliptikus alaprajzú világítási körfolyosó nyílás-osztó bordázatára ültetett – ovális üvegkupola zárja. A proszcéneum-páholyok közötti mennyezeti sávba egy hangvető felület épül be. Felhasított nyílásai a színpadvilágítást segítik elő a fölé épített két világítási híddal.

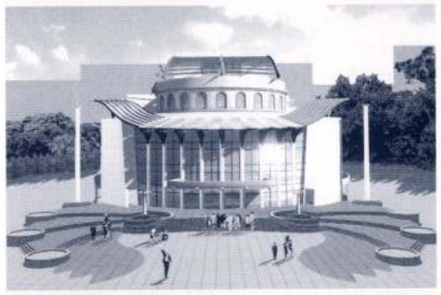

Keleti homlokzat / *Eastern elevation*

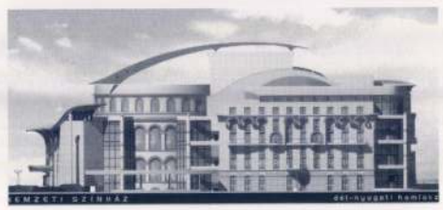

Nyugati homlokzat/ *Western elevation*

A nézőtér alapvetően a hagyományos keretes színpados tér jól működő tradícióit megőrzi, de kiegészül és összeépül a kor elvárásai szerinti kialakításokkal.

A nézőtér 609 férőhelyes. A nézőtér emelkedése a színpad előtti előszínpad (zenekari árok) játszószintjéhez van szerkesztve. A proszcéneumfal és nézőtéri hátfal közötti legnagyobb távolság a földszinten 19 m, az erkélyen 21 m. A proszceniumkeret méretei: szélesség: 12 m, magasság: 8,7 m. A nézőtér kubatúra mutatója: 7,5 lm^3/fő.

A nézőtér feletti padlás a Nemzeti Színház archív jelmezeinek tárolására ad lehetőséget. A belső tér körüli folyosó jelmez múzeumként is használható. Ide, valamint nézőtér feletti lapostetőre a menekülő lépcsőházakon, illetve az archív múzeumon keresztül lehet feljutni. A körfolyosó ablakaiból és a tetőről különlegesen szép panoráma nyílik.

Stúdiószínház

A stúdiószínház a földszinti előcsarnok és a nézőtér alatti pinceszintre került.

Érkezés a főbejárati előcsarnokon keresztül a pinceszintre is lemenő egykarú lépcsőkön történik. Az alsó előcsarnok külön ruhatárral, büfével, vizes-csoportokkal rendelkezik.

A stúdiószínház nézőtér alatti játszó és nézőterét körbevevő kétszintes körfolyosó is a játszótér része. A stúdiószínpad egy síkpadozatú, kb. 5 m hasznos belmagasságú semleges tér, mely felett egy technikai

mennyezet van kialakítva. A nézők elhelyezését egyszerű eszközökkel változtatható tribünrendszer szolgálja. A játékfelületbe állítható magasságú, a padlóba süllyeszthető ollós pódiumok kerülnek. A nézőtér keresztmetszetében a Duna-parti oldalon szétnyíló üvegfalas homlokzatok között a pinceszinten kis szabadtéri színpad kapott helyet, ívesen csatlakozó lépcsős nézőtérrel. A szabadtéri színpad a színpadi alsó körfolyosóhoz kapcsolódik. A külső nézőtér a színházat körbevevő park szabadtéri – fedett – lépcsőiről közelíthető meg.

A stúdiószínház befogadóképessége: 200 fő.

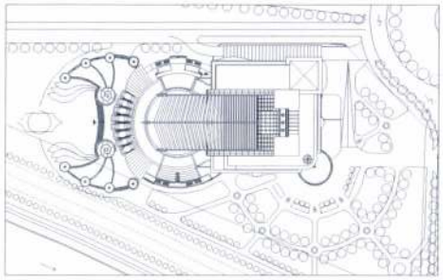

Helyszínrajz / *Site plan*

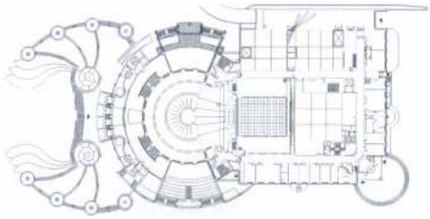

Földszinti alaprajz / *Ground floor plan*

VEZETŐ FELELŐS TERVEZŐK

Építészet: Siklós Mária
Statika: Földvári Gábor
Elektromos tervezés: Villányi László
Gépészet: Külkey Dénesné
Légtechnika: Pál József, Kovács Huba

Üzemi rész

A színház üzemi helyiségei „U" alakban körbevéve a színpadot és hátsószínpadot pince, fszt. + hatemeletes, tető-felépítményes épületszárnnyal csatlakoznak a közönségforgalmi részhez.

A színpad – hátsószínpad központi részt először különböző belsőterű helyiségek, majd középfolyosó, végül a homlokzati helyiségek sávja keretezi.

Az „L" alakban találkozó DNy-i és DK-i épülettraktust a saroktalálkozásnál szintenként köríves üvegfallal határolt dohányzó – társalgó – váró helyek kötik össze.

A pince a díszlet és egyéb tárak, karbantartó és gépészeti helyiségek területe. A földszinten a színész, konyhai és díszletbejárón kívül a műszakiak helyiségei, az I-II. emeleten a különböző színészöltözők, a III-IV. emeleten az irodák, az V. emeleten a műhelyek találhatók, míg a VII. emelet a klub, 100 adagos konyha és a gépházak szintje. Három próbaterem szolgálja a színdarabok előkészítését, mindhárom nagyobb a színpad hasznos játékfelületénél.

A főszínpad 24 x 17,9 m alaprajzi méretű és 28 m (külső) magasságú. A színpad a nézőtér irányába 3,60 m legnagyobb kinyúlású íves előszínpaddal egészül ki. A főszínpadhoz 15 x 15 méteres hátsószínpad és a rendezői baloldalon 18 x 15 méteres oldalszínpad kapcsolódik 7,5 m tiszta belmagassággal.

A színház díszletraktárai jó szállítási adottságokkal rendelkeznek a díszletbejáró-és színpad közötti útvonalakon. A színpadszinti és pincei raktárakat a IV. emeleten a háziszínpadhoz tartozó külön raktártér egészíti ki.

A stúdiószínpad díszletkiszolgálása a pincei díszletraktárban létesített felvonón keresztül történik. A stúdió külön tárolóval rendelkezik.

Homlokzati kialakítás

A színház látványának tervezésénél meghatározó jellegű volt a nézőteret is magába foglaló közel kör alaprajzú, az arénaszínpadok osztásrendjét idéző árkádos körgyűrű, mely belsőben és a külsőben egyaránt a színházépület tudatosan választott meghatározó és hangsúlyozott eleme. A colosseumi motívumok a színház történetiségét idézik, a színházra való asszociálásra késztetnek.

A közönségforgalmi rész üvegfalas karéja a kereszttengelyben kinyílik, az üvegen keresztül is érzékeltetve a folytatódó látványt. Másrészt az üvegfalas főhomlokzat záró, kissé kifelé dőlő pilonjai a néző felé tárulnak fel. Az üvegfalat koronázó, az előcsarnok fölé is rákúszó díszes előtető a pilonok fölé emelkedő „szárnyaival" az ünnepélyesség, a játékosság hordozója.

A nézőtéri tömb után következő üzemi szárny funkció diktálta homlokzati falait átszövi az üvegfal. A színpadtorony a hátrafele lépcsőző homlokzatból emelkedik ki a maga valóságos formájában, de a nézőtér és színpad kubusa fölött átívelő „takarás" vizuálisan formálja a valóságot. E takarás egy fotóvoltaikus rendszer hordozója is a napenergia hasznosítására. Terv szerint ez a fajta „maszkolás" az épülettel szerves egységet alkotó díszítő kerámiai motívumoknál is megjelenne.

A központi kubus köré szervezett épület homlokzatainál a patinás motívummal harmonizáló új összkép jön létre. A szándék annyiban nevezhető eklektikusnak, amennyiben régi, értékesnek ítélt stílus elemek modern építészeti kialakításokkal társulnak.

Budapest, 2000. június hó

■ SIKLÓS MÁRIA

AZ 1999. DECEMBERÉBEN A NEMZETI SZÍNHÁZ PROGRAMTERVÉNEK SZAKBÍRÁLATÁRA FELKÉRT KERÉNYI JÓZSEF OPPONENSI VÉLEMÉNYE SIKLÓS MÁRIA TERVÉRŐL

Az új Nemzeti Színház koncepciótervéhez

Kedves Siklós Mari!

Mint azt a Te és Kovácsi Béla opponenciát kérő telefonhívásotok, telefon-megbeszélésünk alkalmával már jeleztem, csak akkor írok opponensi véleményt az akkor még általam nem ismert koncepciótervről, ha nem kell túl sok rosszat mondanom róla.

A koncepciótervetek megismerése után ezért döntöttem úgy, hogy részletekbe menő opponencia helyett ebben a levélben foglalom össze lényegi észrevételeimet.

Elutasító véleményem indokai:

Elfogadhatatlannak tartom az új Nemzeti Színház már korábban minimálisra csökkentett színházi programjának további csonkolását (oldalszínpad). Ez a tervezett színház a kukucska nagyszínházával, stúdiószínházával, a Dunának hátat fordító szabadtéri nézőterével, színpadával semmivel sem tud többféle játéklehetőséget biztosítani, mint a jelenleg még létező magyar színházak többsége.

Igazolásul említem, hogy például Medgyasszay oldal- és hátsószínpadok nélküli soproni színházában éppen most a drámairodalom egyik legnagyobb szabású darabját, Ben Johnson eredetileg ötfelvonásos *Volponéját*, a kamaraszínházban Strindberg darabját játsszák. A Kőfejtőben kialakított nyári színházzal még sajátosabb is a játéklehetőségek sora ebben a kis vidéki színházban, mint a tervezett új színházban.

Holott a magyar nemzet új színházának a legtöbb, legváltozatosabb játéklehetőséget biztosító műhelynek kellene lennie.

Gondolom nem Téged, hanem a program összeállítóit kell emlékeztetnem, hogy már a nyolcvanas években a tokiói Nemzeti Színház pályázat eredménye volt, hogy sok szcenikai hazudozás után nyilvánvalóvá vált: a színpadkeretes főszínház és stúdiószínház mellett szükséges egy igazi arénaszínház léte – ha már a színház 2500 éves történetét, meg a küszöbön álló harmadik évezredet emlegetjük –, amelynek legyező szerűen mozgatható oldalfalai a hagyományos görög színház nézőtéri kialakításától kezdve számtalan egyéb variációt biztosítanak.

Miért hiányzik ez a játéklehetőség a magyar új Nemzeti Színházból?

Miért kellett lecsonkolni a főszínpadról az egyik oldalszínpadot, csökkentve ezzel a korábbi minimális programot is? Nincs rá szükség, hiszen így is lehet játszani? Ez igaz, hiszen a Madáchban is csak egy hátsó színpad van, Sopronban meg semmi, de akkor megismétlem, ezt az új színházat ne nevezzük nagyképűen korszerű Nemzeti Színháznak.

Miért nem vettük át a már említett tokiói pályázat eredményei közül azt a kézenfekvő megoldást, hogy a húzókat, zsinórpadlást a nagyszínház előszínpada fölé is ki lehet terjeszteni, új előszínpadi játéklehetőséget teremtve ezzel?

Föl sem merült senkiben, hogy az agyrém természetpusztító parti félsziget helyett a Duna-parton szokásos lépcsősorral lehetne a színház és a folyó természetes

folytatás az 58. oldalon

A valóság égi mása, avagy Áthallások a Műcsarnokban

A virtuális valóságok korát éljük. A tipográfia már rég megszűnt, csupán az írott szöveg értelmét elénk vetíteni, betűhalmazából kép kerekedett, és ilyenformán fejezi ki mondandóját, gazdagítva – vagy megtagadva – a leírt gondolatot. A hangok és zörejek átalakultak, zenei élményekké értékelődtek. A mozgás képe régen megjelent már a vásznon is, miért éppen a kép fogalma maradt volna a régi? Naponta tapasztaljuk, hogy a technikai újdonságok hogyan lépik át a maguk határait, s jelennek meg egészen más területén az életnek, műszaki tudományok eredményei tűnnek föl a vizuális területeken, tabunak tartott értékek változnak át, gondolatok újulnak meg és kerülnek újfajta kapcsolatba, kötődésbe egymással, politikai frázisok veszítik el értelmüket és nevetséges hangzavarrá degradálódnak, amint átszűrődnek tudatunkon. Megannyi áthallás, megannyi új hatás, amely átminősíti a régit. Ezekre az egymásra vetülő jelenségekre hívja fel a figyelmet a Műcsarnok Áthallások című tárlata. Olykor ugyanis éppen a kiállítótermek döbbentenek rá bennünket, hogy érzékszerveink nem a valóságot érzékelik, hiszen ha megtörténhet, hogy a bársonynak vélt textília valójában szögekből összeálló felület (lásd a fiatal britek bemutatkozásán a Ludwig Múzeumban), ugyan hogyan is igazodhatnánk el közvetítésükkel?

A vásznon a televíziós képernyőről ismert, elmosódó foltokat látjuk, egy gitárost, egy fiatal állat profilját, emberek elmosódó tömegét, az újszerű látvány azonban nem a képernyőről lefotózva került a vászonra, nem a számítógép segítségével, még csak nem is festék felszórással tárja elénk *Király András*, ahogy azt az átmenetek észrevétlenül egymásba olvadásából hinnénk, hanem hagyományos festészeti technikával. Éppen úgy, ahogy évszázadok óta ismert: ecsettel viszi föl a festéket a vászonra, eltüntetve annak textúráját, az ecsetnyomokat, s amikor a finom áttűnéseket nézzük, amelyek már nem is festménynek látszanak, valójában egyszerre érzékeljük a hagyományos festészet és a modern kor szülte látványt.

Koronczi Endre munkája

A nyomdatechnika raszterpontjai és az újságok képregényének hatása, hangulata, képe már régen jelen van a festészetben, *A. Nagy András* most a számítógép digitális képét bontotta tovább és nagyította falméretűre, egészen addig, amíg a kockára bontott kép már elveszítette értelmét, közelről nem áll össze, el kell távolodnunk tőle, hunyorítani hozzá, hogy felismerjük, mit ábrázol. A felismert kép sem teljes. A mozgás egy megállított fázisát mutatja, amikor a láb éppen lendül, a fej meg lemaradt a képről, hiszen a modell már „elhaladt", mint aki kilépett a „kamera" látószögéből. A modell tehát álmodell, a mozgás is csupán agyunkban játszódik le, a kép festmény, a valóság „égi mása". Ám ez teljességgel lényegtelen, hiszen a lényeg maga az érzékelés. A lényeges maga is átértékelődik: jelentéktelen pillanatokat, jeleneteket vagy tájakat emelhetünk az örökkévalóság tárházába, csupán azáltal, hogy lefényképezzük őket. *Iski Kocsis Tibor* tovább ment ezen az úton: ha a semmi is esemény, ha táj megjelenhet az amatőr fotón, miért ne válhatna témájául a festménynek is? S a jelentéktelennek hitt táj ezáltal nemcsak megörökítődik, hanem egyúttal felértékelődik.

De mi is a valóság? Van, aki ezt olyan szigorúan értelmezi, hogy magát a termet, a Műcsarnok épületét vonja vizsgálódási körébe, mint *Menesi Attila*, aki azt bizonygatja, hogy ami megszokott, mint például az épület Olof Palme sétány felőli oldala, *Hűvös László* Szent Kristóf szobrával, már szinte nem is létezik számunkra; eltűnik a megszokás leple alatt, s ahhoz hogy újra észrevegyük, más összefüggésben kell megjelentetni. És hogyan jelenik meg a valóság azoknál, akik szívesen eljátszanak a lehetőséggel: milyen lenne ha... ha más alakban, más személyiségben jelennének meg egyik nap; vagy mint a fiatal nő, akinek a boldog tudatot az jelenti, ha tudná, hogy szervei mások életét hosszabbítják meg és ilyenformán tovább „élnek". Mennyire azonosulunk a vágyainkkal? Kit is mutat a képen *Bakos Gábor* és *Weber Imre*: azokat, akiket látunk, vagy akiknek ők látszani szeretnének?

Szarka Péter munkája

Nincs-e áthallás *Koronczi Endre* képe és azon keleti vallások között, amelyek feltalálták az imádkozás sokszorosított változatát, az imamalmot? Ha az imát megsokszorosíthatjuk a malom pörgetésével, miért lepődünk meg azon, ha az országút betonján egyszerre csak megjelenik az autók gumijáról pecsétszerűen lenyomatott „isten" szó – s mint végtelen szalagon, végtelen papíron a végtelenbe vezet? A kor „istene", az autó – így válik a kor jelképévé, így fordítja visszájára azt, ami valamikor értéket, előnyt, haladást jelentett. S ha már érzékszerveinknek nem hihetünk, és nem tudjuk megállapítani, hogy ami a képen előttünk van, valójában fotó, vagy csupán fotót imitáló festmény, vetített kép lemásolt változata vagy három dimenziós tárgy, autó, amit a művész rávetített ágytakarójára vagy levetett ruhadarabjaira; ha az az érzésünk támad, hogy a Lufthansa *Szacsva Y Pál* festményén úgy tolja maga előtt a légréteget, mintha az gyűrt vászon lenne, sebaj. A gondolat a lényeg, amely átélheti a műfajok határait, technikai megkötöttségeit és más összefüggésekben jelenik meg előttünk. Olykor úgy bontja ki egymondatos tanulságokat mint valami suta képregény (*Nemes Csaba, Szépfalvi Ágnes*), máskor magunk vagyunk kénytelenek megfogalmazni azokat. A dolgok lényegén mit sem változtat: az áthallással, az egymásra vetített valósággal a világ sokszínűbb, gazdagabb lett, mi pedig egy sor új tapasztalattal nézhetjük a világ dolgait.

■ FEKETE JUDIT

Irritáló, ízléstelen ingatlanok?

Állami szintre emelkedett a giccs – A pénz hatalma és a művészet

Zavaros a közízlés, sokféle stílusú és minőségű épület születik a magyar ingatlanpiacon. Így látják neves építészek a közelmúlt termését. A művészek szerint a hazai építészszakmának annak ellenére sem kell szégyenkeznie, hogy sok az átlagos és kevés a kiugróan értékes teljesítmény.

Vadász György

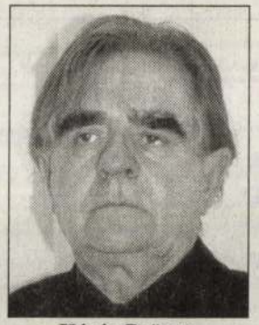

Kévés György

Finta József

Az Állami és Kossuth-díjas *Finta József* szerint rendkívül vegyes képet mutatnak a mostanában épült lakóházak, bevásárló- és városközpontok, középületek. Az építész úgy látja, hogy az elmúlt néhány évben elsősorban a lakásépítésekben figyelhető meg erős fellendülés és ezzel együtt az a tendencia, hogy a beruházások mögött álló tőke tulajdonosai magyarországi befektetésüktől igen gyors megtérülést várnak. A 3-5 éves távban való gondolkodás nem elsősorban stiláris problémákat jelent, hanem túlzott spórolást a felhasznált anyagok és szerkezetek területén. Az igénytelen építkezések másik oka az elmúlt fél évszázadban kialakult etalonokra vezethető vissza, hiszen ebben az időszakban igencsak leépült a vizuális nevelés kultúrája. Ezt leginkább a családi házak tükrözik, amelyek közül rengeteg épül ízléstelenül, rossz tervek alapján. Sok háznál találni „álmodern, álnépies, álklasszicista" jeleket: tornácocskákat, tornyokat, helyenként még timpanont is. A külső jegyek mellett gyakori probléma, hogy a házak kényelmetlenek is, mert például rossz helyre teszik az ajtókat, sőt azok nemritkán rossz oldalra is nyílnak, vagy akár az egész alaprajz hibás. Az ízléstelenséget kiszolgáló tervezők mellett persze van egy nagyon rangos építészi kör, amelynek tagjai nemcsak európai, hanem világviszonylatban is versenyképesek. Az ő alkotásaik értékesek és maradandók, de egyre kevesebb lehetőség adatik számukra. A Magyarországra érkező befektetők ugyanis általában külföldi és sajnos nem élvonalbeli építészeket alkalmaznak. Ily módon a magyar építész-tervezők szakmai fejlődése is korlátozott, hiszen a négy-öt fős tervezőirodák – az alacsony tervezési díjak és a nagy megrendelések hiányában – nem engedhetik meg maguknak a tanulmányutakat, a külföldi szakirodalom rendszeres tanulmányozását. Ezenkívül – Finta József szerint – a hazai szakirodalom és az építészeti kritika nem tölti be az épületek komplex értékmérő szerepét. A kritikák többsége felszínes, a külföldi etalonokra alapozza mondanivalóját, és nem az épületek hasznosságát mérlegeli.

Nem a minőség, hanem a haszon az elsőrendű szempont.

Az Ybl-díjas *Kévés György* is úgy látja, hogy a mai beruházásokban az üzleti jelleg a meghatározó, ennek következtében fellazulnak az építkezések. Nem a minőség, hanem a haszon az elsőrendű szempont. A városképet hosszú időre meghatározó építmények szomorú esztétikai látványt nyújtanak egy-két kivételtől eltekintve. A bevásárlóközpontok mellett a lakóparkokon is érződik az üzlet „szaga", és néhány egyedi példán kívül durva ízlésficamról árulkodnak a lakóházak is. Kévés György véleménye szerint a Nemzeti Színház százhúsz éve vajúdó története is elszomorító eredményhez vezetett, az új épület semmiképpen sem nevezhető a világ építészeti gyöngyszemének. Mint fogalmaz, félő, hogy ezzel az épülettel állami szintre emelték a giccset, és ez rossz példa a magánszektor számára.

Noha sok jogos támadás éri az új beruházásokat, az építész ugyanakkor úgy érzi, gyakran előfordul, hogy épülőfélben lévő irodaházakról, kereskedelmi központokról ítélkeznek szakmai körökben. A félkész épületek azonban nem jelenthetnek reális alapot a kritikához. Sokan bírálják például a Kálvin téren épülő irodaházat, pedig a végeredményt még nem látni.

A Kossuth-díjas *Vadász György* szerint semmit sem változott az a tétel, mely szerint kiválóból mindig csak néhány akad, és jóval több az átlagos. Ez az igazság minden művészet, hivatás, szakma esetében megállja a helyét. Ma az egykétszáz építésznövendék közül alig ötről lehet elmondani, hogy képes lesz a jövő számára maradandót, esztétikusat, használhatót tervezni.

Vadász György az építészetben is óriási jelentőségűnek tartja az emberek életstílusának változását. Az információözön, a média hatására – amelynek következtében változik a munka, a szórakozás, a pihenés stílusa – átalakul a szellemiség, és másképp működik a fantázia is. Mindez megteremti a mai kor stílusjegyeit. Kollégáihoz hasonlóan már-már őrületesnek találja a pénz hatalmát, amely sok mindent elront az épületek tervezésekor. A pénz utáni rohanás ugyan diadalhoz vezet, de ennek eredménye kevés belső értéket mozgat meg – vallja Vadász György. Ugyanakkor nem félti a mai kor építészeit, a fiatalokat, akiknek többsége tájékozódik saját szakterületéről, szereti hivatását, és jól teszi a dolgát.

Bárczy Andrea

INGATLANJOG

Az ügyfél

Ügyfélnek minősül az a magánszemély vagy szervezet, amelynek jogát vagy jogos érdekét a hatósági eljárás érinti. Az ügyfél jogai megilletik azt a szervet is, amelynek feladatköréhez az ügy kapcsolódik. Mit jelent ez a szabály az építési engedélyezési eljárásokban? Erről tájékoztat jogi szakértőnk, a Dr. Hidasi és Társai Ügyvédi Iroda munkatársa.

A hatósági ügyekben az ügyfelek köre szélesebb, mint azok, akik az eljárást kezdeményezik, vagy akik abban aktívan részt vesznek. Sokszor előfordul olyan eset, hogy valaki nem is tudja, hogy olyan hatósági ügy van folyamatban, amelyben őt ügyfélnek kell tekinteni. Erről csak a határozat kézbesítésével szerez tudomást. Ez nem törvénysértő, illetve csak akkor az, ha az ügyfelet jogszabály értelmében az eljárás megindításáról még a határozat meghozatala előtt értesíteni kellett volna, és ezt a hatóság elmulasztotta. Előfordul az is, hogy az ügyfél határozatot sem kap, hanem egyéb körülményekből, pl. egy szomszédos építkezés megkezdéséből észleli, hogy hatósági ügy volt folyamatban. Az ügyféli minőség felismerése a hatóság fontos feladata, hiszen annak az ügyfélnek is köteles kézbesíteni a határozatot, aki az eljárásban nem vett részt. Erre azért van szükség, mert az ügyfél az első fokú határozat ellen fellebbezhet, sőt jogosult a jogerős határozat bírósági megtámadására is. A fenti szabályok az építési engedélyezési eljárásban is érvényesülnek. Itt ügyfélnek minősül a kérelmezőn kívül az ingatlannal rendelkezni jogosult személy vagy szervezet, a tervező, a közvetlenül szomszédos építési telek tulajdonosa vagy az, aki azzal rendelkezni jogosult. E személyek jogait és jogos érdekeit ugyanis a határozat szükségszerűen érinti. Ha az építkezéssel közterület határos, amely állami vagy önkormányzati tulajdonban van, a határozatot az állami ingatlankezelő szervezetnek és az önkormányzatnak is kézbesíteni kell, és ő is élhet fellebbezéssel a határozat ellen. A fellebbezés vagy a bírósági megtámadás lehetőségéről, határidejéről, benyújtásának helyéről és a lerovandó illetékről az ügyfelet a határozatban ki kell oktatni. Ha olyan személynek (szervezetnek), akit (amelyet) ügyfélnek kellett volna tekinteni, nem kézbesítették a határozatot, követelheti, hogy a kézbesítésre kerüljön sor. A rá vonatkozó fellebbezési, ill. megtámadási határidő akkor kezdődik, amikor a határozatot átveszi.

VIP-park

Befejeződött a Várpalotai Ipari Park (VIP) 370 millió forint költségű infrastrukturális beruházása. A park közműberuházásra 97 millió forintot nyert a Széchenyi-terv pályázatán, 43 milliós támogatást a gazdasági, valamint a vidékfejlesztési tárca adott, a Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanácstól pedig 24 milliót kaptak. A saját erő 206 millió forintot tett ki: a parkban 76 százalékos tulajdonrésszel rendelkező Mal Rt. 156 millióval, a szintén tulajdonos várpalotai önkormányzat pedig 48 millióval járult hozzá a beruházáshoz. Az ipari park összesen 86 hektáros területéből az elmúlt fél év alatt 22 hektáron épült ki a teljes infrastruktúra, a munkálatokat tavasztól egy újabb 20 hektáros területen folytatják.

Multiberuházás

A gyöngyösi ipari parkhoz kapcsolódó gigantikus beruházást tervez egy multinacionális cég, amely a beruházás megvalósításához 200 hektár területet igényel. A szükséges földek biztosítása érdekében területcserét hajtott végre Gyöngyös és a szomszédos Gyöngyöshalász község, vállalták továbbá egy közút áthelyezését is. A tervezett beruházás méreteinek érzékeltetésére csak annyit, hogy az üzem várható éves gázfogyasztása megegyezik a 35 ezres lélekszámú Gyöngyösével.

Az Ingatlanoldalt szerkeszti:
Borsi László
Termékmenedzser: Kemény Imre

Olcsóbb lesz a telefonálás?

A Matáv legfeljebb egy-két százalékos átlagos áremelést hajt végre a következő évben – tudta meg a *Népszabadság*. A drágítás kisebb az átlagos inflációnál, a kormányzat becslése szerint jövőre átlagosan öt százalékkal emelkednek majd az árak. Az átlag mögött azonban különbségek rejlenek, lesz olyan szolgáltatás, amiért jóval kevesebbet kell fizetni, de olyan is, amely átlag felett drágul. A szolgáltatók között a legnagyobb árverseny a nemzetközi és a belföldi távolsági tarifák és szolgáltatások piacán várható.

Ráadásul a Matáv – mint ahogyan a többi szolgáltató is – számos kedvezményt nyújt fogyasztóinak, ami tovább csökkenti az év során regisztrálható drágulást. Az idei tarifarendelet szerint például a távközlési szolgáltatók átlagosan hat százalékkal emelhették meg a percdíjakat, ám előreláthatóan a magyar vezetékes piacon mérhető áremelkedés összességében négy százalék körül alakul.

A kormányzat nem titkolt szándéka – a távközlési piacnyitás is ezt célozza – hogy a lakosság olcsóbban telefonálhasson és internetezhessen. Mint azt *Stumpf István* kancelláriaminiszter elmondta: a jövő évi távközlési árakat szabályozó rendelet január elsejére elkészül. Előreláthatóan főként a nemzetközi és a belföldi távolsági hívások válnak olcsóbbá, a csökkenés százalékban kifejezve két számjegyű lesz. Mint mondta, van, aki 30-40 százalékról beszél. Hozzátette: az árverseny főként a nagyfogyasztókért indul meg, illetve azokon a területeken, amelyek jövedelmezőek. A kormány azonban nem akar megfeledkezni a kisfogyasztókról sem.

Tavaly a Matáv átlagosan 3,18 százalékkal emelte tarifáit, a Vivendi Telecom Hungary négy százalékkal drágította szolgáltatásait, az Egercom, a Digitel 2000, a Jásztel, a Kisdunacom, a Déltáv, a Bakonytel és a Dunatel – a Vivendi-csoport tagjai – átlagosan 2,4 százalékkal emelték a percdíjaikat.

Sz. B.

Váltás a zágrábi Metrónál

ZÁGRÁBI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Jaross Tamást, a magyarországi és horvátországi Metro kereskedelmi vállalatok vezérigazgatóját a közeljövőben felmentik zágrábi megbízatásából. Ezt *Thomas M. Hübner,* a németországi Metro-központ igazgatósági tagja jelentette be azzal, hogy Jaross helyébe két héten belül horvát menedzser kerül majd. Hübner szerint a leváltás azokkal a kínos ügyekkel hozható összefüggésbe, amelyek az áruház horvátországi megnyitása után kaptak nyilvánosságot. A zágrábi áruházat másfél éven keresztül a magyar igazgatóság hozta létre, Jaross-sal az élén.

Hübner bírálta a horvát törvényhozó és végrehajtó hatalom tagjait, hogy a vállalat megnyitása előtt nem eléggé világosan magyarázták el a horvát előírásokat. Így most a Metro igazgatósága megállapodott az illetékesekkel, hogy a törvényes kötelezettségekről szóló listát állítsanak a Metro rendelkezésére.

A Metro megnyitásával kapcsolatos botrányok, amelyek az áruház bezárásával fenyegettek, a munkavállalási engedély nélkül dolgozó 19 magyar alkalmazott foglalkoztatásában csúcsosodtak ki. A magyar alkalmazottak visszarendelése után harminc ellenőr folytat vizsgálatokat a Metróban, további szabálytalanságok leleplezésének reményében.

D. Z.

Gánti zúzalék a kutaknál

Az Orbán-bánya követ közvetítőn át kapta a Mol

Ismét feltűnést keltett a miniszterelnök

sok bevétele van belőle a Molnak. Az olajtársaságtól származó információnk

Gyorsuló bérlakásépítés

Több önkormányzati otthon épül, mint a kilencvenes években összesen

Hétfőn Pécsett nyolcvan szociális bérlakásból álló házat adtak át, amely a Széchenyi-terv támogatásából épült. A képen Kovács János és felesége, Enikő új otthonukban

FOTÓ: MTI – KÁLMÁNDY FERENC

Másfél év alatt összesen 32,5 milliárd forint bérlakás-építési támogatást ítélt oda a Gazdasági Minisztérium, legutóbb 8,2 milliárd forintot osztott el. A támogatásokkal több mint hétezer önkormányzati bérlakás jön létre. Ez kétszerese az 1990 és 1999 között épült bérlakások számának. Ugyanakkor a szakértők szerint közel sem jelent megoldást: az elérhető bérű lakások iránti igény ennél jóval nagyobb.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Az állami támogatású bérlakásprogram legutóbbi fordulójában 8,2 milliárd forint támogatásról döntött a gazdasági gazdasági miniszter, és 5500 kialakítása kezdődött már el. Összesen mintegy 32,5 milliárd forintot ítéltek oda.

Az így létrejövő bérlakások száma mintegy kétszerese az 1990-től 1999-ig felépült összes önkormányzati bérlakásnak. A kilencvenes évek ugyanis – mondják a szakértők – inkább a bérlakások eladásának az időszaka volt, ekkor lehetett megvenni az önkormányzati otthonokat.

A nagyarányú bérlakás-privatizáció azonban most visszaüt: alig vannak olyan otthonok, amelyeket ki lehetne bérelni. A piaci alapú lakások túl drágák, önkormányzati bérlakások pedig nincsenek. A bérlakások aránya európai mércével mérve is rendkívül alacsony. Ez pe-

nyűszerkezetes, előkertes – bérlakást adtak át. A város 134,5 millió forintból építette fel ezeket, a Széchenyi-terv pályázatán 93,5 millió forintot nyert el. A lakások egyenként 44 négyzetméteresek. A bérlők többsége alacsony jövedelmű egygyermekes család, illetve fiatal házaspár. Nagykanizsán utoljára tíz évvel ezelőtt épültek bérlakások, az idén 36-ot adtak át. A városban jelenleg 210-en várnak bérleményre.

Ugyanakkor a bérlakásépítés szereplési lehetőséget is jelent a politikusoknak. Hajdúnánáson például tegnap *Glattfelder Béla,* a Gazdasági Minisztérium politikai államtitkára önkormányzati bérlakások alapkövét helyezte el. Az idén huszonhárom alkalommal vettek

mis európai úti okmányt hétezer dollárért lehetett beszerezni, ma a tarifa – különböző szakértők szerint – 700–2500 dollár között mozog.

D. A.

Lemondott a zágrábi főpolgármester

ZÁGRÁBI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Milan Bandic zágrábi főpolgármester karambolja a rendőrségi kihágásból komoly belpolitikai botránnyá nőtte ki magát. A főváros első polgára tegnap benyújtotta lemondását a város közgyűlésének, amely január végén dönt további sorsáról. Hétfőn Bandic közlekedési kihágása és az ittas állapotban a helyszínről való szökése után egy sajtókonferencián megbocsátásért könyörgött, és lemondását még szükségtelennek tartotta. A nap folyamán az incidens részleteit három különböző verzióban mondta el két lapnak és a televíziónak, ami általános megbotránkozást keltett. A szociáldemokrata pártcsúcson sem merült fel menesztése, de a hétfő esti négyórás pártelnökségi ülés után már a lemondást ajánlották a polgármesternek. Ez nagyrészt a kiváltott botrány következménye, mely szerint a rendőrség, a törvények és a jogállam tiszteletben tartásában Bandic nem nyújtott jó példát polgártársainak.

„Jégtömb" a magyar expohajóban

Mint arról korábban már beszámoltunk, a 2000. évi hannoveri expó magyar kiállítási csarnokát sikerült kedvező feltételek mellett értékesíteni. A pavilont egy helyi befektető, *Heinz-Bernd Kurth* vásárolta meg, aki már az idén gazdasági és kulturális rendezvényeknek kíván helyet biztosítani itt, a nemzetközi vásár szomszédságában formálódó új kereskedelmi övezetben. A vörösfenyő borítású, hajóra emlékeztető formájú pavilon nyitott udvarát jelenleg vászontető fedi. A tulajdonos – aki 225 ezer márkát fizetett ki a magyar államnak – az új funkciókhoz szükséges szerkezeti átalakítások megtervezésére a pavilon „atyját", *Vadász György* Kossuth- és Ybl-díjas építészt kérte fel.

A mester lapunknak elmondta: személyesen tárgyalt Kurth úrral és feleségével – aki maga is szakmabeli, belsőépítész –, s nagy örömmel vette tudomásul, hogy a pavilon gazdája nem gyökeres átalakításra, hanem az eredeti koncepció megtartása mellett a házat az új feladatokra alkalmassá tevő módosításokra kérte fel őt és „kiváló tanítványait", *Fernezely Gergőt* és *Basa Pétert*. A változtatásokat március végéig kell végrehajtani, az elképzelés már meg is született. Ennek lényege, hogy a csarnok nyitottságát megszüntetik, ügyelve arra, hogy az épület eredeti kontúrjai ne változzanak. Így a „hajó" elejét, hátulját és tetejét üvegszerkezettel zárják le, ezáltal az eddigi széljárta belső tér hatalmas csarnokká változik. – Mintha ezt a nyitott hajótestet vízzel töltöttem volna meg, ami azután jégtömbként belefagyott – magyarázta az építész a látványkoncepció lényegét a *Népszabadságnak*.

A Kurth-cég még tavaly kétmillió márkát tartalékolt az egész átalakításra. Mint már megírtuk, az eladásnál külön pontban rögzítették, hogy a korábbi tulajdonos – azaz Magyarország – évente két alkalommal egy-egy héten át térítésmentesen használhatja a csarnokot, magyar vonatkozású eseményeket: befektetési, kereskedelemfejlesztési vagy kulturális célú összejöveteleket, műsorokat rendezve falai között.

Farkas József György

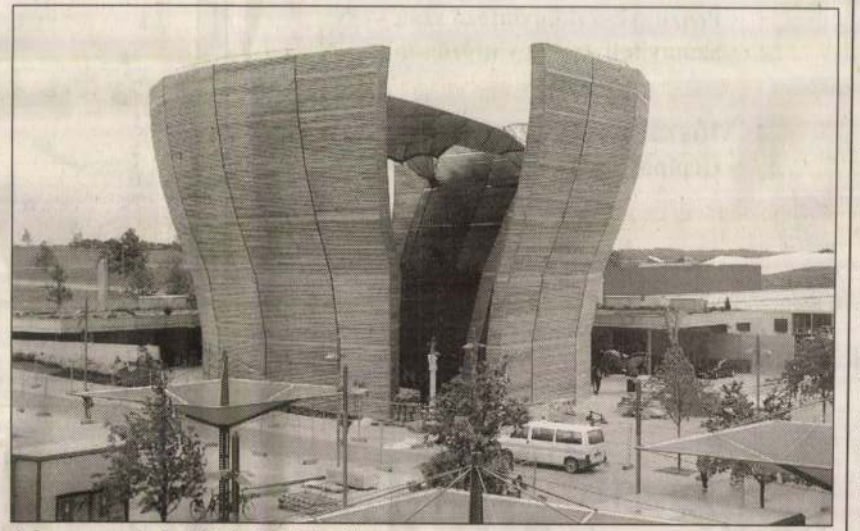

A hannoveri „hajó" átalakítás előtt A SZERZŐ FELVÉTELE

Bezárt az Inturiszt

MOSZKVAI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Tegnap végleg bezárták Moszkva egyik legismertebb szállodáját, az Inturisztot. A Vörös tér szomszédságában található húszemeletes épület bontása márciusban kezdődik meg, helyére a környezetbe jobban illeszkedő ötcsillagos hotel épül. Az orosz főváros főutcáján, a Tverszkij bulváron álló Inturisztot még a '70-es években építették. A beton- és alumíniumszerkezet nemcsak stílusában ütött el a körülötte álló történelmi épületektől, de magasságával is jószerével „agyonnyomta" azokat.

A szálloda azonban nemcsak kívülről, hanem belülről is tipikusan szovjet volt. Rossz konyha, udvariatlan kiszolgálás, csöpögő csapok és mindenfelé rohangáló csótányok fogadták a vendéget. A kommunista időkben minden szobában lehallgatóberendezés is volt. A rendszerváltás azonban gyökeres fordulatot hozott a moszkvai szállodapiacon is. Az orosz fővárosban gombamód szaporodtak az elegáns luxusszállók, az Inturiszt pedig egyre inkább elvesztette egykori exkluzivitását. Az utóbbi időben a hotel leginkább a portálja előtt grasszáló prostituáltak hadáról volt híres-hírhedt. A kényelmetlenségek ellenére a szerényebb pénzű turisták körében – viszonylagos olcsósága és jó elhelyezkedése miatt – népszerű maradt az Inturiszt.

Szalai Zoltán

Spécializációk: idegenforgalmi és szállodai, marketing, számvitel, RETA munkaszervező, üzleti informatika, pénzügy, regionális gazdaságtan.

- **Műszaki menedzser szak — N, L**
  Szakirányok: anyagtechnológiai, környezetvédelmi, logisztikai, minőségirányítási, tervtechnológiai

Műszaki szakcsoport:

- **Anyagmérnöki szak — N, L**
  Szakirányok: anyagismereti, anyagtechnológusi
- **Kohómérnöki szak — N, L**
  Szakirányok: képlékenyalakító, metallurgus, minőségbiztosító, öntő
- **Gépészmérnöki szak — N, L**
  Szakirányok: fémszerkezeti, karbantartási, környezetvédelmi, mechatronikai, mérés-műszaki diagnosztikai
- **Gépészmérnök-mérnöktanári szak — N, L**
  Szakirányok: angol nyelvi, német nyelvi
- **Műszaki szakoktató szak — L**
  Szakirányok: építőipari, fodrász-kozmetikus, gépész, könynyűipari, vendéglátóipari-kereskedelmi

FELSŐFOKÚ SZAKKÉPZÉS

Közgadasági szakcsoport:

- **Banki szakügyintéző szak — N**
- **Idegenforgalmi szakügyintéző szak — N**
- **Pénzügyi szakügyintéző szak — N**
- **Számviteli szakügyintéző szak — N**

Műszaki szakcsoport:

- **Gépipari mérnökasszisztens szak — N**

Nézz be hozzánk!
www.poliod.hu

Felvételi információ: DF — Tanulmányi és Hallgatói Információs Hivatal
Telefonszám: (06-25) 551-254 • E-mail: felveteli@mail.poliod.hu
Címünk: Dunaújváros, Táncsics M. u. 1/a • Levélcím: 2401 Dunaújváros, Pf.: 152
Központi telefonszám: (06-25) 551-100 • Faxszám: (06-25) 412-620

Népszab. 2002 jan. 9

Vadám Gyám

Ungvár	-1 fok	borult
Kolozsvár	-2 fok	borult
Csíkszereda	-7 fok	borult
Újvidék	2 fok	változó
Trieszt	5 fok	napos

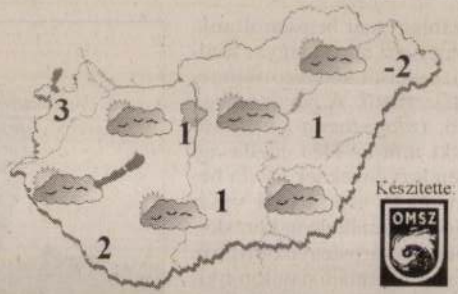

Készítette: OMSZ

Kasprowy-csúcs	(1991 m)	130 cm
Sniezka	(1613 m)	136 cm
Lomnici-csúcs	(2633 m)	238 cm
Chópok	(1991 m)	114 cm
Semmering	(1322 m)	120 cm
Krompach	(876 m)	65 cm
Zakopane	(857 m)	56 cm
Rax	(1546 m)	160 cm
Mariazell	(875 m)	130 cm
Villach	(2140 m)	30 cm
Sonnblick	(3107 m)	230 cm
Tarvisio	(770 m)	50 cm

Esztergom	0 fok	Zalaegerszeg	1 fok
Nyíregyháza	-1 fok	Sopron	3 fok
Békéscsaba	1 fok	Debrecen	-2 fok
Győr	2 fok	Siófok	2 fok
Miskolc	-1 fok	Keszthely	2 fok

Országos előrejelzés (5 napos):	06-90-304-631
Faxbank info:	06-90-304-100
A szolgáltatás díja: 180 Ft+Áfa/perc	
Általános előszavas: 360 Ft+Áfa/perc	06-90-504-001
Repülésmeteorológia	06-90-504-002

A MA VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

Térségünket sarkvidéki eredetű, hideg, nagyrészt száraz levegő tölti ki. Számottevő csapadék nem várható, legföljebb délelőtt fordul elő néhol hószállingózás. A változó irányú szél gyenge, mérsékelt marad, emiatt az éjszaka képződő, helyenként sűrű, zúzmarás köd néhol még délelőtt is megmarad. A változó felhőzet mellett legalább rövid időre mindenütt kisüt a nap.

Orvosmeteorológia: gyenge meleg fronti hatás várható

	Napkelte	Napnyugta
Nyíregyháza	7.20	16.00
Budapest	**7.31**	**16.11**
Szombathely	7.41	16.21

A HÉT VÁRHATÓ IDŐJÁRÁSA

Lényeges változás időjárásunk jellegében a héten nem lesz. A Kárpát medencét kitöltő, alig mozduló levegő nedvességtartalma napról-napra növekszik, emiatt éjszakánként egyre többfelé képződik köd, melynek egyre nagyobb hányada marad meg napközben is. Többnyire sok lesz a felhő, hószállingózás, szitáló ónos eső bárhol kialakulhat. Kissé gyengül az éjszakai lehűlés, továbbra is mérsékelt lesz a nappali felmelegedés, folytatódik tehát a hideg, téli időjárás.

Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap	Hétfő
		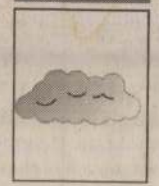	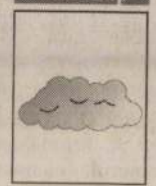	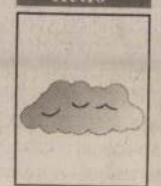
Min:-7 *Max:0*	*Min:-7* *Max:-1*	*Min:-6* *Max:-2*	*Min:-5* *Max:-2*	*Min:-5* *Max:-2*
Részben napos idő.	Változóan felhős idő.	Felhős idő.	Felhős idő.	Néhol tartós köd.

Ördöngös építészet

Újjáépítés a Beregben

„Ördöngös helyre márpedig ne rakd a házad!" – foglalta össze az otthonteremtés lényegét az egykori székely építőmester. Valószínűleg tisztában voltak ezzel az alapszabállyal a beregi vályogházak készítői is. Csakhogy azóta nagyot változott a világ. Elbonyolódtak és átalakultak a Tisza vízgyűjtő területének ökológiai viszonyai, a lakóhellyel szemben támasztott igények és az építési szokások. Egy dolog azonban állandó maradt: lakni mindig kell valahol

1

2

1. *A hagyományos beregi építészet egy megmenekült darabja*
2. *Az elsőként felépített ház, homlokzatán a régiektől ellesett tagozatokkal*
3. *A jelennapok motívumai: a keresztszemes hímzés és a cementes zsák jól megfér egymás mellett*

3

A Tisza mentén a tavaszi árvízben néhány nap leforgása alatt 2967 épület sérült meg és 1920-an maradtak fedél nélkül – drámai esemény. Szerencse viszont, hogy amilyen gyorsan érkezett a baj, olyan gyorsan érkezett a segítség is. Az összeomlott házak helyén állami pénzből felépítenek közel hatszáz házat, hat hónap alatt, hétmilliárd forintért – meseszerű fordulat. Az Ember egyik szeme sír, a másik nevet. Sír, mert elmosta a házát az ár, de nevet, mert korszerűtlen, elavult háza helyett komfortosat kap. Az Építész pedig mit tehet: próbál együtt sírni és nevetni a helybéliekkel.

Számos építésznek jelentős mennyiségű munkát adott az újjáépítés, de a sürgető határidők a megszokottnál is gépiesebbé tették a tervezés fázisát: mindössze egy hét állt rendelkezésre a pályázati tervek benyújtásáig. Az időcsatán túl az is nehezítette a tervezést, hogy nem lehetett számolni konkrét helyszíni adottságokkal és megrendelői igényekkel. Ami viszont nagyon is behatárolt volt: az érintettek nem kívánták megismételni az 1970-

4

5

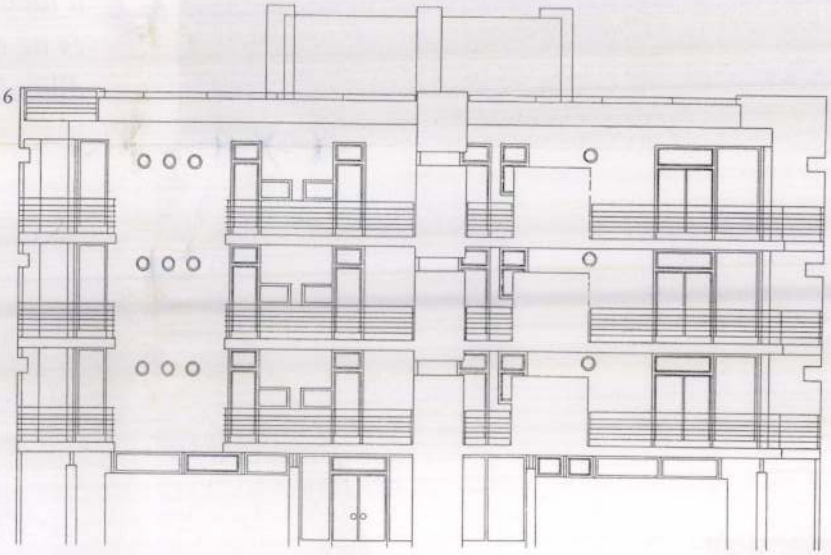

6

4. *A három emelet gyakorlatilag egyforma, a földszint és a tetőszint teszi ezt változatossá*

5. *A szép kilátást kihasználva a lapostetőre is került egy-egy garzonlakás, de a többi részre tetőkertet telepítettek*

6. *A homlokzatról nemcsak a földszint, emeletek, tetőszint ritmusa olvasható le, de az egyszerű elemek gazdag variálása is*

7. *A környezetéből finoman kiemelkedő elegáns lakópark a remények szerint hamarosan továbbépíthető*

7

1

1. A hófehér vakolt fal és az árnyékok játéka
2. A differenciált üvegfelületű homlokfalak erős plasztikájú erkélylemezekkel tagoltak
3. A korlátok, mellvédfalak ritmusa

2

3

Építész: Vadász György

Munkatársak: Ádám Ildikó, Király Noémi, Váncza László, Miltényi Miklós

Statikus: Kiss Ervin

Gépész: Csanád Bálint

Elektromos tervező: Kun Gábor

Kivitelező: Polaris Rt. (Zelenák Sándor)

Fotó: Vadász és Társai Építőművész Kft.

földszinten a kondicionálóterem, pihenő, szauna, zuhanyzó az ellazulás, kikapcsolódás színtere. A háromszintnyi hófehér vakolt falú, differenciált üvegfelületű homlokfalak erős plasztikájú erkélylemezekkel tagoltak, melyek mellvédfalai lehetővé teszik az intimebb tartózkodást a szabadban. A szép kilátást kihasználva a lapostetőre is került egy-egy garzonlakás, de a többi részre tetőkertet telepítettek – mintegy új lehetőséget mutatva a társasházi rendszerben –, mely az évszakváltásnak megfelelően a szellemi-fizikai regenerálódást szolgálja. A házakat körülvevő, gondosan tervezett kert a kulturált közös utakkal, gazdag növényzetével, pihenőivel, kis tavával, tér és hangulatvilágításával olyan miliőt teremt, ahol valóban megnyugodhat a 21. századi, stressztől meggyötört ember. Az igényes tervezői elképzelés méltó gyakorlati megvalósítója, azaz kivitelezője a Polaris Rt. volt Zelenák Sándor építész irányításával.

A környezetéből finoman kiemelkedő elegáns lakópark a remények szerint hamarosan továbbépíthető, erre lehetőséget ad a közvetlenül mellette lévő vadregényes telek beépítése. Várjuk, hogy a jogi akadályok elháruljanak, s az építés mielőbb tovább folytatódjon.

A 2000. év építészeti Nívódíját a lakópark kategóriában a Vadász György és alkotótársai – Ádám Ildikó, Király Noémi, Váncza László és Miltényi Miklós – által tervezett Beregszász úti lakópark nyerte el. Az ÉVOSZ és az Építéstudományi Egyesület által 2000-ben életre hívott díjat a kategóriájában példaértékű középület, ipari létesítmény, lakópark, műemlék-rehabilitáció és mérnöki, mélyépítési létesítmény kapja. A bírálat fő szempontjai: a kivitelezés minősége, funkciónak megfelelő megoldások, a kedvező üzemeltethetőség és a környezetbe illeszkedés.

Jankovich Valéria

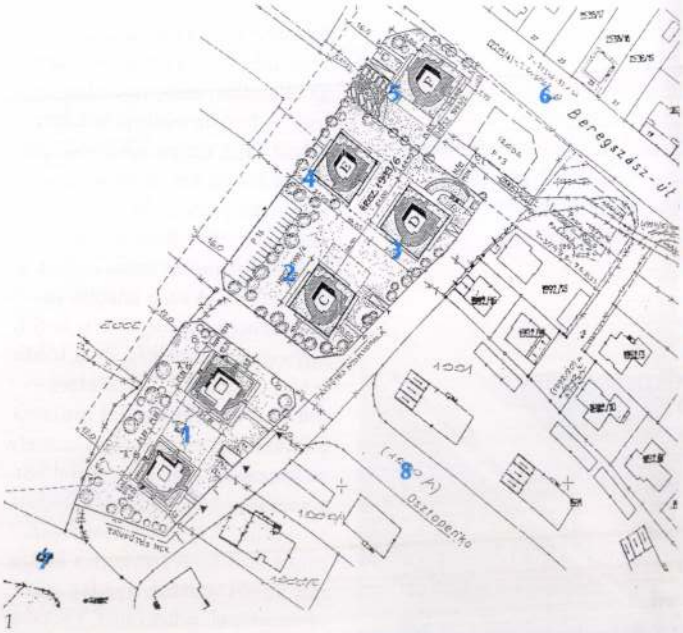

1

1. Az első ütemben épült A és B jelű épületek
2. C jelű tizennégy lakásos társasház egy üzlettel
3. D jelű tizennyolc lakásos társasház
4. E jelű tizennyolc lakásos társasház, két utóbbi térszín alatti garázsa közös
5. F jelű, a harmadik ütemben épülő társasház
6. Beregszász út
7. Nagyszeben út
8. Osztapenko köz

2

1. Helyszínrajz
2. Preisich Gábor és Vadász Mihály (Vadász György édesapja) házainak – a Tisza Kálmán téri OTI-házak, a Bauxit Palota, a volt Simplon, nemrég még Bartók mozi – szuggesztív hatása tagadhatatlan
3. Alaprajz

(Vadász György édesapja). Házaik – a Tisza Kálmán téri OTI-házak, a Bauxit Palota, a volt Simplon, nemrég még Bartók mozi – szuggesztív hatása tagadhatatlan. Példaértékű a kiváló pályatársak, Fischer József-Juszuf, Molnár Farkas, Rimanóczy, Nyíri által tervezett épületek sora is.

A Budaörsi út és az M7-es autópálya elágazásánál induló Beregszász úton, a domb oldalán áll a hat épületből álló együttes, mely sziluettjével már messziről magára vonzza a kíváncsi tekinteteket. Hófehér falai, mély vetett árnyékai, súrolt fényei, tömör és üveg felületeinek játéka korszerű értelmezése a század eleji Bauhausnak. A lakónegyed első ütemeként két 21x21 méteres befoglaló formájú négyszintes tetőkertes lakóházat terveztek úgy, hogy a föld alatti teremgarázs 3 egymás mellé sorolt négyzettestéből alakult ki a két épülettömb közös pinceszintje. Itt tárolóhelyiségek, gépkocsitárolók, lépcsőház, a liftek érkezési, indulási zónái helyezkednek el. Az épületek alól kinyúló pinceszintet növényzettel fedve alakították ki. Az alaprajz áttekinthető világos rendje a kényelmet sugalló szabad térfűzés. A kilencosztású tér középső mezőjében a lépcsőházak, közlekedők, liftek köré szerveződnek a lakások. A lakóparkban összesen 100 lakás és egy iroda van. A lakások alapterülete 45–129 m² között változik, a garzontól a háromszobás étkezős lakásig. A

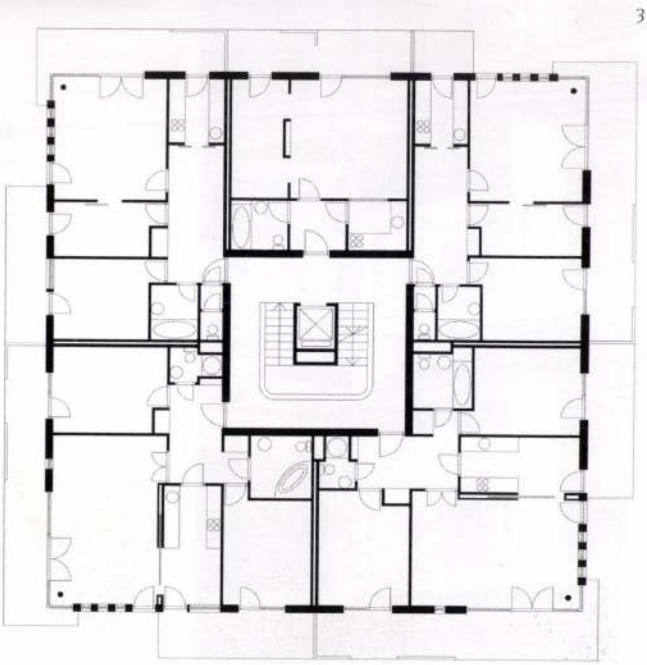

3

Elegáns formavilág

A Beregszász úti lakópark

Hihetetlen lelki pusztulást, igénytelenséget sugalmaztak a hatvanas, hetvenes években gyorsan, gombamód elszaporodott uniformizált, műszaki megoldásaiban és esztétikailag sivár lakótelepek, melyek lakótereinek kicentizett négyzetmétereibe zsúfolódtak a családok. Építményeik nem tisztelték a benne élő ember egyéni igényeit. Nem az építészetet, hanem a társadalmat minősíti, hogy milyenek az épületei, s ez fokozottan jellemző arra a korra. Tagadták az egyéniség létjogosultságát, az eltérő igényeket. A kilencvenes évek elejétől épülő lakóparkok ezzel szemben hadat üzennek ennek a szemléletnek, igazi életteret adva a bent élőnek – lehetőséget a befelé fordulásnak, a pihenésnek, ellazulásnak éppúgy, mint a nyitottságnak –, a meghitt családi, baráti együttléteknek, ünnepeknek. Differenciált, gazdagabb érzelmi töltésű életmódot sugallnak az otthonra vágyóknak.

Vadász György tud és mer a játékosság, a derű nyelvén beszélni, és célja az egyszerű és dísztelen, de finoman elegáns formavilág létrehozása akkor, amikor az építészetben a hivalkodó, talmi díszítettség lett kelendő. Példaértékű a híres zalaegerszegi városközpont csipkeházainak mesevilága, melyek századunk technológiai, technikai, esztétikai, látásmódbeli új bűvöletében születtek, hasonlóan, mint a Baja és Pásztó főterének épületei. Az 1997-ben átadott Beregszász úti lakópark főhajtás az 1927-es weimari Bauhaus előtt, s tiszteletadás e stílus legjelentősebb hazai képviselőinek: Preisich Gábornak és Vadász Mihálynak

1

1. *A Beregszász úti lakópark főhajtás a hetven év előtti weimari Bauhaus előtt*

2. *A jókora tömböket az erkélyek, előtétfalak, előtétépületek sora oldja, de nem tagadja*

2

5

6

Építész: Pelényi Margit
Statikus: Benedek Dezső
Gépész: Mártonfalvi Péter
Elektromos tervező:
Lénárd Gábor

Fotó: Pesti András

temistáknak épült garzonházról van szó, márpedig a kertészkedő egyetemista ugyanolyan ritka, mint a diszkóba járó nyugdíjas. Az épületnek ezt a frappáns telepítését kiegészíti az alaprajz szerkesztése enyhe szögtöréssel, és a tiszta, egyszerű, mai formák. Az egymásba metsző tömegek, a félnyeregtető, az utcafronti fehér síkok, a tolható árnyékolók: korszerű, Európa-szerte alkalmazott elemek. A színek hasonlóan keresetlenek: terrakotta és fehér, a természetes fával kombinálva. Az épület is árulkodik az építész életérzéséről (echo, 2001/3): „Igen, könnyebben és szívesebben dolgozom most, mint régebben, de ennek nagyon sok összetevője van. Egyszerűen jobb a légkör. Másrészt könnyebben azonosulok azzal az építészeti világgal, ami most van kibontakozóban. Egyrészt azért, mert valóban jobb, színvonalasabb, mint korábban, másrészt mert színesebb, sokfélébb."

Csanády Pál

Névnap

Köszöntjünk a ma névnapjukat ünneplő **HELLA** és a holnap névnapjukat ünneplő **EMIL** és **CSANÁD** nevű olvasóinkat!

A **Hella** a Helga német alakváltozata és a Helena rövidülése. Becézése: Hellácska, Helli, Helluci, Helluska. Az **Emil** a latin Aemilius nemzetségnévből származik. Jelentése: versengő, vetélkedő. Becézés:, Emike, Emilke. A **Csanád** régi magyar személynévből ered, ez pedig az ismeretlen származású Csana név -d kicsinyítőképzős származéka. Becézés: Csana, Csani, Csankó.

Időjárás

ICI Interaktív Kommunikációs Rt. METEOROLÓGIA

Vízállás-jelentés

	cm (°C)
Dunaremete:	104 (16)
Budapest:	331 (16)
Dunaújváros:	228 (17)
Baja:	488 (18)
Tokaj:	470 (18)
Szolnok:	98 (20)
Szeged:	188 (21)
Gyoma:	340 (18)
Balaton:	99 (19)
Velencei-tó:	152 (19)

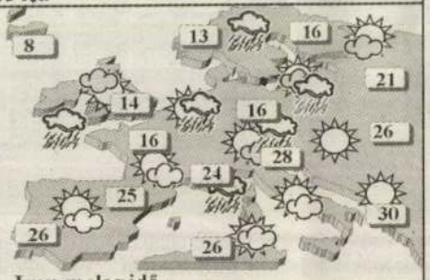

Igen meleg idő

Észak- és Nyugat-Európában frontok hatására továbbra is hűvös, változékony az idő. A hőmérsékletek jóval elmaradnak az ilyenkor megszokott értékektől. A hidegfrontok a kontinens középső része felett legyengülnek, feloszlanak. A Kárpát-medencében, Délkelet-Európában magasnyomás hatására egyre melegebb van. A délutáni hőmérsékletek helyenként elérik a 30 fokot.

Hazánkban szombaton tovább melegszik az idő. Sok lesz a napsütés, melyet legfeljebb északnyugaton zavarhat gomolyfelhő képződés. A Dunántúlon megélénkül a déli szél. A legmagasabb hőmérséklet eléri a 26, 30 fokot. Késő estére 18, 23 fokig hűl le a levegő.

Vasárnap folytatódik a napos, meleg idő. Nyugaton délután zápor, zivatar lehet.

Szombat 14 óra

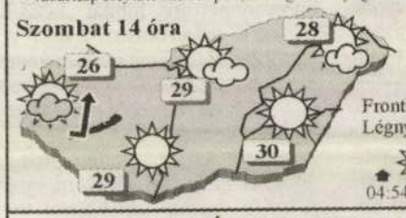

Légszennyezettség (Budapesten)

SO_2	CO	NO_2
19	24	56

Fronthatás: nincs

Légnyomás: süllyed

04:54 20:29 02:11 13:05

Az ICI RT. UTAZÁSI CENTRUMA AKCIÓS AJÁNLATAI:

Görögország autóbusszal 2,3,4 vagy 5 fős apartmanban junius 9.
Dionissos Beach 19.990.-/fő, Sarti 21.900,-/fő.
Nagy svájci körút autóbusszal, programokkal, június 16. 89.550,-/fő.

Jelentkezés és felvilágosítás: tel./fax: 296-0083
1183 Budapest, Üllői út 440-442. DELTA ÜZLETHÁZ I. em.
További ajánlataink: MTV1 képújság 485. oldal, naponta: ATV Légkörkép

Színházműsor

Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban (Nagymező u. 8. Tel.: 351-6812): 19.00: A velencei kalmár.
Játékszín (Teréz krt. 48. Tel.: 312-0430): 19.00: A Napsugár fiúk.
József Attila Színház (Váci út 63. Tel.: 340-9428): 19.00: Légy jó mindhalálig.
Katona József Színház (Petőfi S. u. 6. Tel.: 318-3725): 19.00: Az elveszett levél.
Madách Színház (Erzsébet krt. 29–33. Tel.: 478-2041): 17.30: Színházi séta, 19.00: Hotel Menthol.
Nemzeti Színház (Hevesi S. tér Tel.: 341-3849): 19.00: My Fair Lady.
Radnóti Miklós Színház (Nagymező u. 11. Tel.: 321-0600): 19.00: Anconai szerelmesek.
Thália Színház (Nagymező u. 22–24. Tel.: 331-0500): 17.00: Gála az Alsóerdősori Általános Iskola tiszteletére 19.00: A Fészek Művészklub az árvízkárosultakért – gálaműsor.
Várszínház (Várszínház u. 1–3. Tel.: 375-8649): 19.00: Az Úr katonái.
Vígszínház (Szt. István krt. 14. Tel.: 329-2340): 19.00: A Tanztheater Wuppertal vendégjátéka.

Rálőttek a besurranó t

■ H. Lovas

Saját lábán ment az Eötvös utcai orvosi rendelőbe tegnap hajnalban az a férfi, akit – elmondása szerint – percekkel előbb lőttek hátba egy flóbertpisztollyal. Az ügyeletes orvos – miközben értesítette a rendőrséget – azonnal kórházba szállíttatta, ahol megállapították: a kis kaliberű fegyver könnyű sérülést okozott ugyan – a lövedék a bőr alatt megállt –, ám ha a merényletet nagy kaliberű pisztollyal követik el, akkor a lövedék a bordák közé hatolva súlyos sérülést okozott volna. Ezért az ügyben súlyos testi sértés miatt indították meg az eljárást. Az orvosoknak feltűnt: nem teljesen friss sebről van szó, hiszen szemmel láthatóan előzőleg már megpróbálták ellátni. Ezért a rendőrök a kötözés után elkísérték a meglőtt férfit Hunyady téri lakására, ahol meg is találták véres ingét, a nemrégiben használt gézdarabokat és a jódot.

A XIV. kerületben, az Egressy úton lévő Shell-töltőállomást tegnap hajnalban egy fegyvernek látszó tárggyal kirabolta egy férfi. Információink szerint néhány tízezer forintot vitt el, amit az alkalmazottak a kasszából adtak át neki. Lövöldözés és személyi sérülés nem történt Fotó: Koncz György

Trianoni emlékmű Debrecenben

■ Gőz József

Ismét felállították a Magyar Fájdalom szobrát Debrecenben, régi helyén, az egykori Magoss György, a mai Bem téren. Az égre kiáltó, megcsonkított anyát ábrázoló szobor a trianoni békével szintén megcsonkított Magyarországot és fájdalmát fejezi ki. A műalkotást 1932-ben készítette *Émile Guillcaum* francia szobrász, akit annyira megdöbbentett a hazájában Magyarországra kiszabott büntetés, hogy szoborban fejezte ki saját és hazánk fájdalmát. A szobrot a magyar ügy lelkes, bár eredménytelen angol képviselője, *Lord Rothemere* vásárolta meg a városnak. A női torzót a szovjet csapatok bevonulásakor gondos kezek rejtették el a megsemmisítés elől, s őrizték egészen a rendszerváltozásig. Ezután a városvédők javasolták az ismételt felállítást. Süttői vörösmárványból új alapzatot készíttettek, s a szobrot is felújították. Régi helyén, a Bem téren állították fel. Június 4-én, a trianoni békediktátum aláírásának évfordulóján avatják föl a debrecenieket.

Tragédia

■ MTI

Egy iskolai kiránduláson tegnap a Tisza tivadari szakaszánál elmerült a folyóban egy diák és egy tanár. A gyerekek a nyírgyulaji általános iskolából érkeztek. A 15 éves K. András a még kijelöletlen fürdőhelyen a folyóba ment, s rövid idő múlva segítségért kiáltott. Tanára, P.

Strucctgy

■ Beszedics

VADÁSZ GYÖRGY

2000. május 27.

Vadász György építőművész nyerte meg a tervezői pályázat első díját

Felfedte arcát a leendő Nemzeti Színház

■ Metz Katalin

A sok előzetes sajtócsatározás után tehát, építészeti szakvélemény nyomán választatott ki a nyertes pályamű (képünkön).

S hogy miért épp erre esett a zsűri választása, a pályamű milyen nemű kvalitásai, rendkívüli értékei tették első helyezetté *Vadász György* és társainak tervét a bírálóbizottság szemében, azt lapunk kérdésére *Balogh Balázs*, építészkamarai elnök, a zsűri társelnöke tette közzé: a pályaművek között a bírálók azt az épületegyüttest keresték, amely a XXI. század hajnalán leginkább kifejezi a színház lényegét, jelképét. Összetéveszthetetlenül kiemelt jelentőségű középület képzetét kell keltenie a szemlélőben. A dél-dunai épületegyüttes öblének kitüntetett pontján, harmonikus egységet kell képeznie a környezettel, mi több, a világörökség részeként számon tartott Duna-parti látvánnyal, a Gellért-hegyet, a budai Várat és a folyamhidakat beleértve. Fontosnak tartották, hogy ezzel a páratlan panorámával harmonizáljon. Vadász György pályamunkájának külön erénye, hogy a teátrum előcsarnoka, úgynevezett közönségforgalmi térsége, egyértelműen erre a látványra orientál. Igen szép megoldásnak találták, hogy a külső látványt, az üvegfalakon át, behozta az előcsarnokba. Elvárásaik közt szerepelt az is, hogy a színházépület legyen időtálló, és alkotója egyszerűségében nemes megoldásokat használjon. Nagy súllyal esett a latba, hogy a pályázó tökéletesen betartotta a programtervet; ezt az előírást már csak azért is jogosnak tartja a kamara elnöke, mert szerinte egy építésznek – aki nem színházi szakember – pontosan meg kell mondani, hogy mit kér a pályázat kiírója. Ennek a programtervnek a bázisa a Siklós Mária-féle épületterv belső, színpadtechnikai része. Vadász György és társainak alkotása tökéletesen megfelelt mindeme szempontoknak. Ezen felül a Kossuth-díjas művész munkáját megfejelte egy rafinált trükkel is: a központi nézőteret, megtartva a programterv Colosseum-motívumokkal tűzdelt hengerét vörös márványból alakította ki, míg az átlátszó üveghomlokzaton át ez kívülről is szépen érvényesül. S ha az éjszakai kivilágításra gondolunk, esztétikai többletként, ez az építészeti attrakció a kivilágított üvegcsarnokon át szintén belejátszik az éjszakai Budapest városképébe.

◆

Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet üvegtermében megtekinthető mind a hét (az említetteken kívül *Ferencz István*, *Karácsony Tamás*, *Skardelli György* és *Dévényi Sándor* művének komputergrafikás fotója – ez utóbbi művész pályamunkáját egyébként meg is vásárolta az Új Nemzeti Kht.) pályamű.

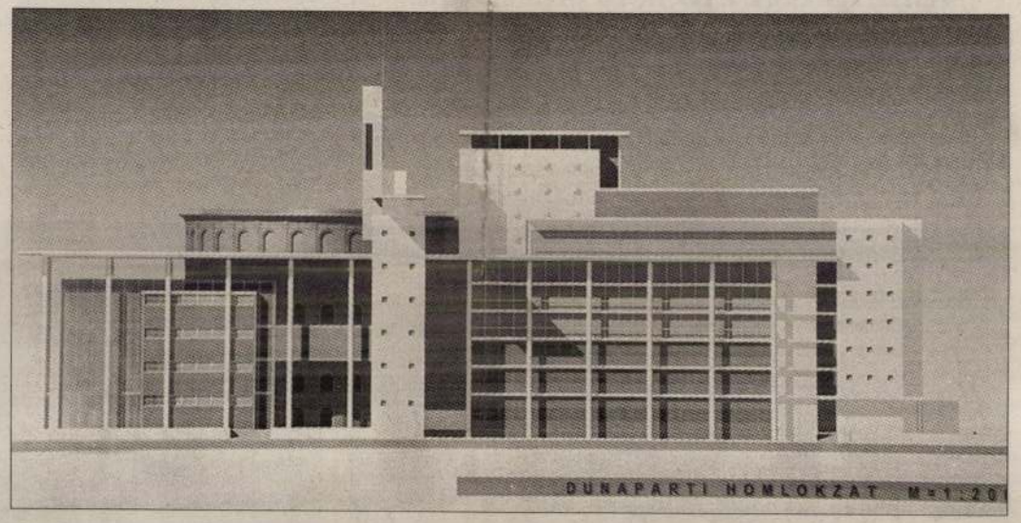

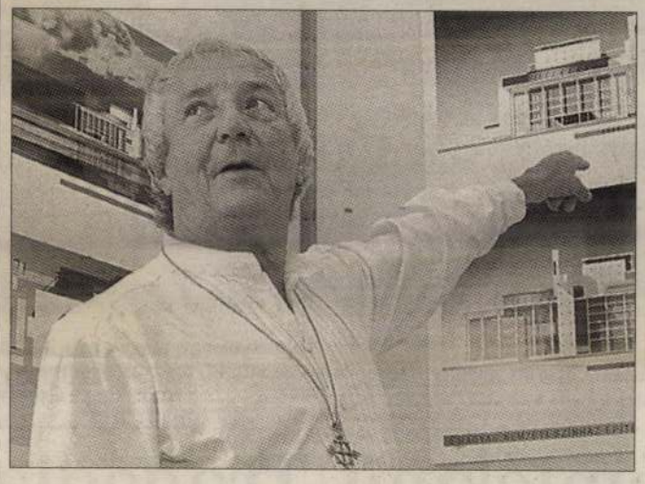

Fotók: Végel Dániel

Vadász György Kossuth-, Ybl- és Pro Urbe-díjas építész 1933-ban született Budapesten. A Budapesti Műszaki Egyetem építészmérnöki karán szerzett diplomát, majd a Magyar Építőművészek Szövetségének mesteriskolájában képezte magát tovább. Sokáig a Budapesti Városépítési Tervező Vállalatnál dolgozott, majd több más tervezőirodánál. 1991-ben saját irodát alapított. Az Ybl-díjat 1972-ben a budapesti Tétényi úti kórház-pavilon megtervezéséért kapta. 1985-től 1988-ig az Artunion Széchenyi Építőművészeti Stúdiót vezette. 1984-ben képviselte hazánkat a velencei biennálén. 1983-tól a Budapesti Városvédő Egyesület vezetőségi tagja. 1983-tól Baja, 1986-tól Pásztó főépítésze. Évek óta tanít, 1985-től címzetes egyetemi tanár. Ő tervezte többek között a mohácsi Nemzeti Sírkertet, a budapesti Medosszékházat, a Gellért-hegyi víztárolót és a Gellért pezsgőfürdőt, a bajai, a zalaegerszegi városközpontot. Számos képzőművészeti alkotást is készített. Legújabb tervezései közül kiemelkedik a hannoveri világkiállítás magyar pavilonja.

Vadász György hétfőn találkozik *Siklós Máriával* és *Schwajda Györggyel*, hogy a részmunkákat, részletterveket a továbbiakban kidolgozzák. A pályaműnyertes mester a sajtótájékoztatón kijelentette, hogy a Siklós Máriával való, további közös munka annyit jelent, hogy két építésztársaság a maga képességeit és érzelmi hozzáállását összeadva dolgozik együtt egy régi magyarországi álom megvalósítása, profi kivitelezése végett. Siklós Mária épülettervének színpadtechnikai, technológiai megoldását érintetlenül hagyták, ő az, aki a hazai építészetben a leggyakorlottabb színházépítész. Az ő technológiai utasításrendszerére kellett egy olyan szellemi-esztétikai-érzelmi burkot építeni, ami egy óriási üvegfelülettel körülvett előcsarnokból áll, s a főbejáratnál a tükröződés valósággal beszívja azt, amit kívülről kap: a Gellért-hegyet, a Várhegyet. A vörösmárvány Colosseum-henger pedig érdekes kontrapunktot jelent az épület többi részével. A Colosseum tetőteraszán pedig körbe lehet sétálni, ahonnan a világ egyik legszebb panorámája tárul a látogató elé. A részleteket már a kiállított pályamű mellett kommentálta a mester.

◆

A teátrum tervének színes fotója mellett kértük mikrofon elé a Kossuth-díjas pályanyertest, Vadász Györgyöt:

– Nemzeti Színházat építeni egy alkotóművésznek fölér egy álommal. Az ember életét amúgy is az álmok, az érzelmek vezérlik. A barátságot, a szerelmet, a hitet, a vallásosságot, az emléket, a történelmet lírai varázslat veszi körül. S ha valaki ezt a mágiát képes áttenni egy kőből, fémből, acélból, vasból, fából, üvegből álló háromdimenziós, immár „kézzel fogható" műalkotásba, akkor a legtöbbet tette, amit csak építész megtehet.

– Milyen vezérelv vezette a mester kezét?

– Korszerű, háromdimenziós épületet kívántam készíteni, ami a maga érzelmi tartalmával inkább üzenet. Társaim voltak a tervezésben *Vadász Bence* és *Fernezelyi Gergely*, akikkel reméltük, sikerül e gondolat jegyében megtervezni a nemzet színházát. Az 1930-as években fölmerült a Duna-parti szállodasor fölépítésének igénye, amelynek tervét apám, *Vadász Mihály* építésztársával együtt készítette, ugyanazzal az elképzeléssel, ami most engem is ösztönzött: egy gyönyörű Duna-parti tájegység igényes beépítése, ami plasztikájával egy világváros hitelét sugallja a szemlélőnek.

◆

Az első kapavágás az új Nemzeti Színház fölépítését előkészítő földmunkák megkezdésére idén augusztusban várható. Nyitó előadás: 2001. március 15-én.

Vadász György

Magyar Hírlap
2000. JÚNIUS 22., CSÜTÖRTÖK

Csúszik a Nemzeti Színház tervezése?

Vita Siklós Mária és Vadász György státusáról – A pályázat győztese még nem írta alá a szerződést

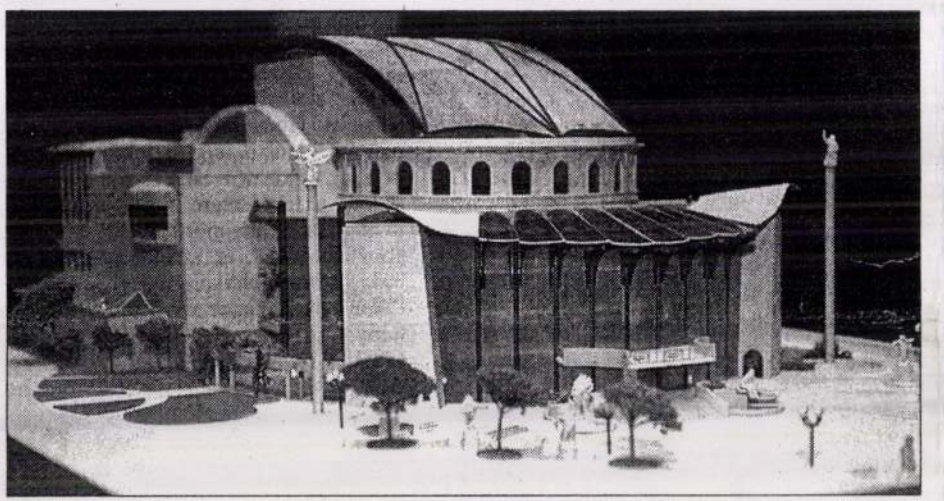

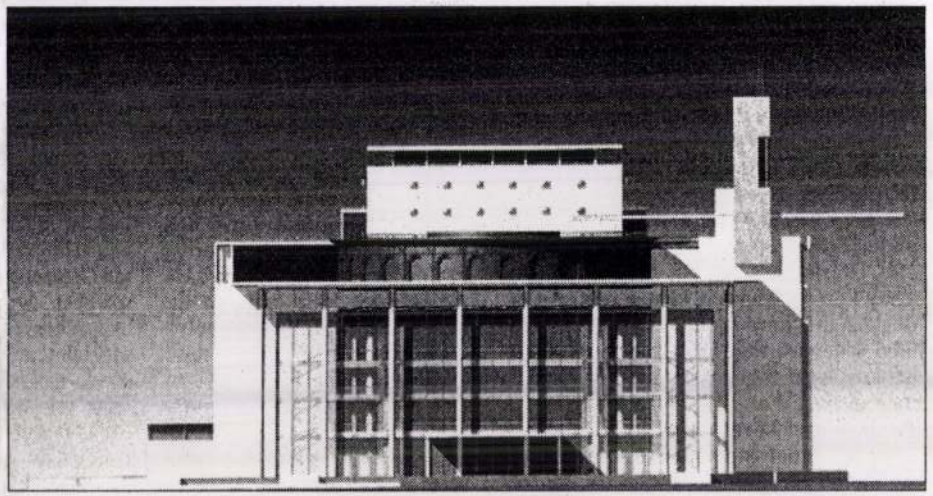

Balra a Nemzeti Színház Siklós Mária által készített korábbi makettje, mellette Vadász György tervrajza. A közösen jegyzett makett még várat magára FOTÓ: PÉLYI NÓRA, SZIGETVÁRY ZSOLT

Nem készült még el a Nemzeti Színház végleges terve, pedig a meghívásos tervpályázat eredményét több héttel ezelőtt – május végén – kihirdették. A győztes Vadász György cége még nem írta alá a tervezői szerződést, elképzelhető, hogy ez a körülmény veszélyezteti a színház 2002. március 15-ei megnyitását. A teátrumot építő Arcadom Rt. szerint ennek ellenére tartható lesz a színház nyitó előadásának eredetileg tervezett időpontja.

Schwajda György kormánybiztos lapunk kérdésére cáfolta a Népszabadság tegnapi értesülését, mely szerint Vadász Györgyöt, a Nemzeti legutóbbi meghívásos tervpályázatának győztesét csupán konzulensi feladatra kérte fel. Schwajda hangsúlyozta, a tervpályázat programtervét jegyző Siklós Mária és a pályázat első helyezettje, Vadász György egyenrangú építészekként közösen készítik el a teátrum végleges terveit. A kormánybiztos hozzátette, a tervezői szerződés részleteit még egyeztetniük kell az érintetteknek. Mint ismeretes, május végén a tervpályázat kihirdetésekor Schwajda úgy nyilatkozott, hogy Siklós és Vadász együtt készíti el a végleges terveket. A meghívásos építészeti tervpályázat kiírása szerint a nyertes a továbbtervezésre kap felkérést.

Vadász Györgyöt nem értük el. Vadász Bence, az építész fia, a Vadász és Társai Építőművész Kft. képviseletében elmondta, a tervpályázaton győztes tervezői iroda írásbeli felkérést kapott arra az Új Nemzeti Kht.-tól, hogy kezdje meg a konzultációt Siklós Máriával a közös tervezésről, illetve tegyenek ajánlatot a tervezési részhatáridőkre, valamint a munka árára. Ám egyelőre megállapodás még nem született, ezért – mint ahogy Vadász Bence fogalmazott –, jelenleg a tervezői munka áll. Arra a kérdésre, hogy miért nem írták alá a szerződést, Vadász Bence nem kívánt válaszolni, és a Népszabadság tegnapi értesülését sem kommentálta. Siklós Máriát lapzártáig nem értük el. Emlékezetes, hogy egy rádióinterjúban Siklós a Vadásszal való közös munkával kapcsolatban azt mondta: „Vadász Györggyel egy olyan munka kezdetén állunk, hogy nekünk kell egymással olyan összhangot kialakítani, hogy a tűz és víz találkozzanak."

Bálint Péter, a teátrum építkezését kivitelező Arcadom Rt. vezérigazgatója érdeklődésünkre kijelentette, a teátrum végleges tervei még valóban nem készültek el, de a színház tervezett 2002. március 15-ei átadása tartható lesz.

• Balogh Gyula

VADÁSZ GYÖRGY

Bojár Iván András: I. oldalház a Tölgyfa utcában

Népszabadság 2000 III. 1

Az évszám a tartalom alapján ki

A Dunamelléki Ref. Egyházkerüle

iratai. Levelek. Közölve: Ráday

Kézirás.

Kolozsvárra irt levél.

1000)—

Ravasz László ld. a 297.sz. lev

1/2)—

1. Vigh Sándor /1865-1928/ szov

☐ Püspöki Hivatal irattárában

egyházközség anyásitása után

magatartása is akadályozta az

2. Ld. 300 /4.

3. Tóthfalusi József /1869-194o

egyházmegyei tanácsos.

Vadász György ép.

Velencei Biennálé

→ Vasga Imre sz

MŰVÉSZET 1985/1/52-53

Vadász György ép.

Bendek György által
kérnitett postélye

→ Bendek Gy

MŰVÉSZET 1985/7/6

VADÁSZ GYÖRGY építész

→ VARGA IMRE szm

A 1984-es Velencei Biennálé, Magyar Pavilon – látvány terv

(Művészet 1985. jan. 35–37.)

György Vadász

Royal View: A two-part bronze sculpture representing Budapest, the "Queen of the Danube", adorns a rustic masonry work along the parapet of a lookout point on top of the reservoir on the northern slope of Gellért Hill against Budavár, the backdrop of the former Royal Palace complex. The rubble work was made by architect György Vadász, and the sculpture is the work of Márta Leszenyei.

Daily News, 1984. jún. 14.

Vadász György, építész

Velencében megnyílott biennálén 33 ország művészei mutatkoztak be. – Különleges jelentőséget kapott a magyar pavilonban 26 kompozícióval bemutatkozó Varga Imre szobrászművész. Ez az igen tudatosan kiválogatott anyag se érné el azt a hatást ha a művész és a tárlatépítést rendkívül képzeletgazdagon megoldó Vadász György nem dolgozik együtt vele ilyen közös ihlelettséggel.

Harangozó Márta: Varga Imre sikere.
Esti Hírlap, 1984. jún. 14.

Vadász György, építész

Burúzs Péter grafikus és díszletfestő kiállítását a zalaegerszegi MMIK kisgalériában rendezték meg. Érdekes ötlet Vaszilij Tropinyin orosz festő csipkeverőnő c. festményének másolata, melyen a készülő csipke helyére a Vadász György tervezte csipkeházakat csempészte, a másfél évszázaddal későbbi alkotótárs. /említve/.

(bruckner): Képzelőerő és lényeglátás a Kisgalériában.

Zalai Hírlap, 1984. jún. 6. 5. old.

Vadász György, építén

L: Vészi Éva

–: Mesterisholák

Magyar

Építőművészet, 1983

37

83/5

Vadász György, építész

h. Rajk László

– Mesteriskolák

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

29.

83/5

Vadász György, építész

L: Holbauer Ede

Beke László: Rejtett portrék keresése 56

Magyar

Építőművészet 1983 83/4

Vadász György, építész

L. Bene Lóuló

Hegedűs B, Kiss A: BVTV – A tervező vállalati alternatíva 18–19

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/4

Vadász György, épitéki

L. Eltér Ishán

– követségi kirek

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

10-12

83/4

Vadász György építész

Ridey Gábor: Lehet-e újra feltöltödni?
Beszélgetés Vadász Györgyel

Művészet, 1983. március

Vadász György építén

L: Makovecz Imre

Vadas J: Télájultan 13

Élet és Irodalom Bp. 1983. szept 23 XXVII/38

Vadász György

kijemelt

az alábbi tervpályázaton megvételben részesült 5. számú pályaterv ~~egyik~~ szerzője munkatársa.

Galambos Ferenc: Székesfehérvár, Arany János utca 7.számú lakóház tervpályázat a, 1971.
Magyar Epitőművészet, 1972.2.sz. 2-7.l.

Vadász György, díszlettervező

Kende Sándor: Kezelmetes barátaim c. művéhez a díszleteket terveste. (Katona József Szinház.)

Taxner Ernő: Szinházi levél Budapestről 58 – 63.

JELENKOR, Pécs, 1974. január XVII 1.

Vadász György

részt vett és munkatársaival VI-VII. helyezést ért el az alábbi zártkörű meghívásos tervpályázaton:

Borosnyay Pál: Alagútszaluzattal kivitelezhető lak ó- és szállásjellegű épületek tervpályázata 1970.
Magyar Építőművészet, 1971.5.sz. 2-12. l.

Vadász György

K.P.: ABC Áruház, Budapest, XIV. Gvadányi út. - Építészek: Vadász György, Katona Péter, statikus dr. Mihályi Pál.- Ismertetés, fotók: Orlay Ágoston.

Magyar Epitőművészet, 1971.5.sz. 54-55.l.

Vadász György

Művelhető fa-nyaralók kialakítása és szervezése.
/rövid képes ismertetés/

Magyar építőművészet, 1972.3.sz. /építészet és szabadidő/. 12.l.

Vadász György
építész

Pécsen a Hunyadi út és a Mecsek
kapu feletti részen felállítandó
felszabadulási emlékmű tervezése -
re kiírt pályázaton vett részt.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészetipályázatok.
Művészet, 1974. február - 48.oldal

VADÁSZ György építész

Kossuth-díj 1998. Curriculum vitae. = Új M. Épm. 1998/3. 8. sz. ill.

ar Építőművészet, 78, 1987, 4-5. 65-66.
is Tibor 1383:"}

= Élet és Irodalom, 1987. szeptember
ordás Gábor 1384:"}

a, Munkácsy Mihály Múzeum, 1986. szept.
l. 47-49. ill. {tm "Váradi Zoltán

lítása, Miskolc, Miskolci Galéria, 1987.
rady Sándor. Miskolc, 1987 20 p., ill.
. Gábor 1386:"}

= Taide, 28, 1987, 2. 19-21. ill.

rga Géza szobrászművész indulásáról. =

VADÁSZ György építész

Kossuth-díj 1998

ottsága megbízza Magyarország ingó és
lkészítésével. Kijelölt területe a Felvidék,

gozik. Ekkor készültek a kiadásra szánt

ai Múzeumot.
émia levelező tagjává választják.
Múzeumot.
résvel foglalkozik.
lett le. A Vallás és Közoktatásügyi
um munkatársa haláláig.

Vadász György

Benedek Katalin „Alattunk a város" – József Attila Színház – c. szín-műnek díszleteit tervezte.

Zay László: Alattunk a város.
Magyar Nemzet, 1973. okt. 31.

Vadász György
építész

Monumentális méretű építészeti jellegű emlékmű-vet Vadász György tervezte.

------: ~~Közéri munkák~~. Köztéri munkák.
MŰVÉSZET, 1976.február - 48.oldal.

Vadász György, építész

A mohácsi történelmi emlékhely a visszahantolt sírokat fogja körül és Vadász György elképzelési szerint valtaképpen meg akar maradni annak, ami temetőnek. A tervező a kialakítandó létesítményt a szép temetőknek analógiájára képzette el, felruházta a megfelelő kellékekkel. (emlitve).

Nagy Zoltán: Történelmi emlékhely Mohácson. Kritika, Budapest, 1976. 12. 23. old.

Vadász György epiten

Harangozó Márta

Krisztina: építészeti értér

Benélgetés Vadász Györggyel

Esti Szirlap, 1985. juli 19.

2.

hatta meg.

A századunk nyolcvan
átívelő életút – a művész
született Komáromban és
hunyt el Budapesten – s a hú
a hetvenesek végéig tartó akti
riódus – 1921-ben Neme
ösztöndíjat nyert Ráfael Gy
1975-ben Párizsban mutatta
son műveit – teljességében
zonnyal még hosszú ideig
marad; a pálya kanyargós u
kényszerűen viszontagságok
dött, s az európai földré
átlépő kalandozásokkal, táv
teremtésekkel színeződött.
munkásság felderítetlen fön
ban, Irakban és Libanonba
nek, hazánkban dokumer
ezért ismeretlen monumen
Bejrútban valósultak meg

VADÁSZ György építész.

P. Sz. E.: „A dolgok természetes rendje ...”
= M. Hf. 1985. máj 31. 26–27. ill

VADÁSZ György fotóművész

3. 70. p. – 1990 Ernst Múz.-ról

Új Művészet 1992

II. sz. 2 fele. Jelzett: HP
sen festve
1

mosszélü
~~xxjxx~~ talpon emelkedő magas
res hüvely a gyertya számára.
csokor és apró virágok.

, Bécs, 1894.

VADÁSZ György ép.

Kőnives Katalin: Tárolót tervezett a Gellérthegyre. = Esti Hírlap. XXIX. évf. 84. 1984. ápr. 9. 4. p.

et cette ombre. Elle en tire les existences éminentes, les qualités d'élite, les destinées hautes. Il nous Mène des profondeurs aux sommets d'où se découvre l'horizon universel; et de même que chacun de nous ne gravit qu'une cime, et ne réalise qu'une destinée, il n'y a sans doute qu'une façon de décrire cette destinée et cette ascension de sa vie. Il n'y a qu'une forme littéraire qui puisse traduire une existence d'homme. On ne peut faire une tragédie de la vie commune d'un commis, ou traduire lyriquement la vie d'un inspecteur des écoles. Les formes littéraires sont donc des nécessités. La vie les dicte et les prédestine. Elles dressent le bilan de l'existence humaine qu'elles contiennent, et elles jugent cette existence. Il y a des hauteurs de réel, où aucune destinée vraie peut-être ne monte, mais où la pensée seule atteint. Ce sont des émigrations de l'âme qui vont jusqu'au bord de ces abîmes où, nécessairement, s'anéantit toute existence, fût-elle parfaite. Ces explorations du possible sont encore des questions posées au destin; et il n'y a pour les hommes d'un temps donné qu'un certain nombre de questions, comme il y a pour les hommes de tous les temps des questions éternelles, issues d'un même besoin ou d'une même détresse.

l'art est suggestion de vie supérieure par le moyen de la forme." 1/11

Vadász György

VADÁSZ György: Vadász és Társai Építőművész Kft. =
Magyar Építőművészet, LXXXII.évf. 5/6.sz. 30 - 37.p.
ill. E.

kortárs magyar

Vadász György, Ybl-díjas építész

„Tiszteletlen építészet" c. műsorban a stúdióvendégek: Borvendég Béla, Farkasdi Zoltán, Mendele Ferenc, Vadász György, Ybl-díjas építészek.

Tiszteletlen építészet?

1976. I. 10. 17.45 Televízió – Vné –

Vadász György

Szlezák Gusztáv és Vadász György megbízást kaptak, hogy Mohácson a Mohácsi csata 450. évfordulójára a Történelmi Emlékhelyen bejáráti kaput készítsen.

-----:Köztéri munkák.

Müvészet, 1976.december - 48.oldal.

Vadász György

Vadász György építész mint szévi tag működött a soproni emlékmű tervezésre kiírt pályázatok

----:Képzőmüvészeti pályázatok.

Müvészeti XXXXXX 1976.december - 48.oldal.

Vadász György építész 1)

„Hajdu Magyei Blokkos Társasházak" c. tervpályázat nyilvános ismertetése és vitája dec. 12.- én. Felkért apponens: Láng Tivadar és Vadász György építészek.

MÉSZ Program.

1975. December.

Vadász György építész 2.) Fa,lyletás.

Dec. 19.- én nyílik a hagyományos „Gyermekrajz Kiállítás".

Rendező-házigazda Vadász György építész

MÉSZ Program.

1975. December.

Vadász György, építész

MDK

Meghívták pályázatra

~: Emlékmű Készül Pest-Buda egyesítésének
100. évfordulójára 8.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 13.

MDK

Vadán György, építész

Egyik tervező.

— : Emlékmű
Pest - Buda egyesítésének
100. évfordulójára 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. febr. 12.

Vadász György
építész

A BUVÁTI építészmennyiben az Jbl
Miklós díj II. fokozatát nyerte el.

—: 1972. évi Munkácsy díjak.
Művészet, 1972. április – 9 oldal

Vadán György építész

A II. f.-t kapta.

—: Átadták az idei Ybl Miklós-díjakat 5.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 31.

Vadász György

A Budapesti Városépitő és Tervező Intézet mérnöke, az Ybl Miklós-dij II. fokozatát kapta, az 1972 év müvészeti dijasai között.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 1.
XVI. évf. 14. sz. 4. lap.

Vadász György
belvőépítész

Badacsony, Tátika étterem, 1959.

Repr.

Rados: Magyar építészettört.
Műszaki Kiad. 1971.

517

Vadász György

és Pintér Győző a X. Harmat u. lakó-
negyed épületeinek tervezői. /1964-66/

Bersz László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-
pest 1973. 13351

4221

Vadász György, díszlettervező –

A József Attila Szinház előadásához

a díszleteket tervezte.

Barabás Tamás: Alattunk a város 2

ESTI HIRLAP, Bp 1973. okt. 23.

Vadász György

tervezte a bp-i Szabadság-hegyi csa-
ládi házat. 1966. 392. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1351

Vadász György

Cikke: „Belvárosi Arlekinpont" tervpályázat. - Műszaki Tervezés, 1968. 5. sz. 37-40. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971. 2.sz. 149-182. l.

153. l.

Vadász György építész

Vilt Tibor szabrászművésszel egyidőben nyílik meg kiállítása a Műcsarnokban.

Zugló Füredi téri alközpont madártávlati képe és perspektívája. (repr.)

Páskomligeti kisarchitektúra pályázat I. díjas terve, 1970. (repr.)

A páskomligeti pályázat terolapjaiból. (repr.)

Magyar Építőművészet, 1971. N(

Vadász György

1972-ben az Ybl Miklós-díj II. fokozatát nyerte el.

Magy. Ép. műv. 1972. 5. sz. 17. l.